Архивите на ДС

Комисия за разкриване на документите
и за обявяване на принадлежност на български граждани
към Държавна сигурност
и разузнавателните служби на Българската народна армия
(КРДОПБГДСРСБНА)

ДЪРЖАВНА СИГУРНОСТ И БЪЛГАРСКАТА ИНТЕЛИГЕНЦИЯ

НИВОТО НА КЛАСИФИКАЦИЯ
СЕ ПРЕМАХВА!
КРДОПБГДСРСБНА
Дата.....20.....8
Правно основание:& 17 от ПЗР на ЗДРДОПБГДСРСБНА
Длъжност:секретар на КРДОПБГДСРСБНА

Из архивите на ДС

The Committee for Disclosing the Documents
and Announcing Affiliation of Bulgarian Citizens
to the State Security and the Intelligence Services
of the Bulgarian National Armed Forces
(CDDAABCSSIBNAF)

State Security and the Bulgarian Intelligentsia

**Комисия за разкриване на документите
и за обявяване на принадлежност на български граждани
към Държавна сигурност
и разузнавателните служби на Българската народна армия
(КРДОПБГДСРСБНА)**

ДЪРЖАВНА СИГУРНОСТ

И БЪЛГАРСКАТА ИНТЕЛИГЕНЦИЯ

Разширен вариант

София, 2015

Архивите на ДС

© Комисия за разкриване на документите и за обявяване на принадлежност
на български граждани към Държавна сигурност
и разузнавателните служби на Българската народна армия, 2015 г.

ISBN 978-954-2986-86-7

СЪДЪРЖАНИЕ

I. Въведение 6

II. Списък на документите 13

III. Факсимилета на документите 29

IV. Справочен апарат

1. Списък на по-важните съкращения и термини 1100
2. Списък на използваните фондове и архивни единици 1102

ВЪВЕДЕНИЕ

Документалният сборник „Държавна сигурност и българската интелигенция" е тридесет и първото издание от поредицата „Из архивите на ДС" и е съставен изцяло от материали, съхранявани в Централизирания архив на Комисията за разкриване на документите и за обявяване на принадлежност на български граждани към Държавна сигурност и разузнавателните служби на Българската народна армия. В процеса на работа по темата бе събрана значителна по обем документация,[1] която дава възможност за едно по-панорамно представяне на процесите, протичащи в средите на българския интелектуален елит по времето на комунистическия режим през погледа на Държавна сигурност.[2] Интелигенцията винаги е била потенциално критична към властта и има относително голямо влияние върху общественото мнение. Поради тази причина българските служби гледат на нея като на обект на „идеологическата диверсия" на противника в лицето на западните разузнавания. Показателен е фактът, че за агентурно-оперативното ѝ обезпечаване винаги е отговаряло самостоятелно звено от ДС и е обособена т.нар. отделна „линия" за работата по нея. В документите на ДС до средата на 60-те години на XX в. присъстват най-вече обобщаващите термини „интелигенция", „буржоазна интелигенция" или „вражеска интелигенция", под които са разработвани обектите на отдел I ДС. Зад така използваната терминология са следени писатели, художници, артисти, музиканти, адвокати, инженери, архитекти, журналисти, лекари, учители, както и хора на високи академични постове от различни направления на науката (**вж. Документ № 3**).

---

[1] Основните структури на ДС предават в архива документи до 1985 г., в някои случаи до 1987 г. Така през последните 5 години от комунистическия режим документооборотът на органите на ДС се намира в съответните централни или регионални структури. Поради тази причина при незаконното и тайно прочистване на досиетата от министъра на вътрешните работи ген. Атанас Семерджиев в края на януари 1990 г. указанията за документите след 1985 г. са те да бъдат унищожавани по места.

В Централизирания архив на Комисията не са постъпили поради тяхното унищожаване множество литерни дела от столичната и областните дирекции на МВР, които имат пряка връзка с разработваната тема. Посочените тук са само част от тях: Творческа неорганизирана интелигенция в София с рег. № 392/ 30 януари 1964 г.; Съюз на българските художници с рег. № 850/ 10 юни 1964 г.; Управление радиоинформация и телевизия с рег. № 860/ 15 юни 1964 г.; Съюз на българските писатели с рег. № 861/ 17 юни 1964 г.; Висш институт за театрално изкуство с рег. № 882/ 30 юни 1964 г.; Софийска държавна филхармония с рег. № 1024/ 7 декември 1964 г.; Съюз на композиторите в България с рег. № 1025/ 7 декември 1964 г.

[2] По темата за интелигенцията има значителна библиография и посочената тук е малка част от нея: **Аврамов, Д.** Летопис на едно драматично десетилетие. Българското изкуство между 1955–1965 г. С., 1994; **Чичовска, В.** съст. Съдът над историците. Българска историческа наука. Документи и дискусии 1944 – 1950, Т. 1. С., 1995; **Христова, Н.** Българският скандал „Солженицин" 1970–1974. С., 2000; **Мигев, В.** Българските писатели и политическият живот в България. С., 2001; **Трифонова, Ц**. Писатели и досиета. С., 2004; **Христова, Н.** Специфика на българското „дисидентство". Власт и интелигенция 1956–1989 г. Пловдив, 2005; **Калинова, Е.** Симбиозата власт–интелигенция в България през 70-те години на XX в. – В: Преломни времена. Юбилеен сборник в чест на 65-годишнината на професор Любомир Огнянов. С., 2006, с. 770–795; **Дойнов, П.** съст. Социалистическият реализъм: нови изследвания. С., 2008 г.; **Еленков, И.** Културният фронт. Българската култура през епохата на комунизма – политическо управление, идеологически основания, институционални режими. С., 2008; **Чичовска, В.** Политиката срещу просветната традиция. С., 2011; **Стоянова, Т., Стоянов, С.** Радой – смутителят на реда и тоягата на властта. С., 2013.

Държавна сигурност и образованието. С., 2011; Държавна сигурност срещу граждански организации (1988–1990). С., 2013; Десталинизацията – дилемата на едно противоречиво десетилетие (1953–1964). С., 2013; Държавна сигурност и Научно-техническото разузнаване. С., 2013; Държавна сигурност и „вражеските" радиостанции. С., 2014; Държавна сигурност и юриспруденцията. С., 2015.

След обособяването през 1967 г. на Шесто управление „за борба с идеологическата диверсия, контрареволюционните, националистически и други противодържавни прояви в страната“[3] се наблюдава диференциране в използваната терминология. Налагат се термините „художествено-творческа“, „научна“ или „научно-техническа“, „здравна“ интелигенция, които неизменно присъстват в документите на управлението.

Голяма част от документите по разработваната тема са с отчетен и обобщаващ характер и в тях погледът на службите е фокусиран върху изброените по-горе групи. Основните задачи на ДС са: своевременно да разкрива и пресича опити и намерения на противника и т.нар. „вражеските елементи“ да спъват или пречат за осъществяване на културната и научната политика на партията; недопускане на зараждане и дейност на опозиционни, дисидентски и др. групи с антисоциалистическа насоченост в средите на интелигенцията; опазване на социалистическото общество и ограничаване проникването и влиянието на вражеската идеологическа диверсия и негативните явления в някои други социалистически страни върху културните и научни дейци у нас, а чрез тях и върху широките обществени слоеве.[4] Това е причината за налагането на редица ограничения, граничещи с унижението, на видни представители на българската интелигенция. Показателен е примерът с художниците Златю Бояджиев и Дечко Узунов, които трябва да бъдат проверени за съпричастност към фашизма и да искат разрешение от ДС, за да упражняват професията си в страната под контрола на органите за сигурност (**вж. Документи № 1 и 2**).

Имайки ясна представа за ролята на интелигенцията в обществотоq комунистическата партия взема всестранни мерки за създаване на нова, безпределно предана ѝ социалистическа интелигенция, както и за превъзпитаване и използване на хора от старата буржоазна интелигенция. Разбира се, подобен процес не може да премине гладко и неговият пълен успех е поставен под въпрос. От погледа на българските служби не остава скрит фактът, че част от интелигенцията привидно застава на позициите на властта, но в тесен кръг говори срещу нея и „мечтае за реставрация“ (**вж. Документ № 14**).

През 1948 г. БКП монополизира културните процеси и ги поставя в рамките на марксистко-ленинската идеология. Засилва се държавното начало и българската култура е поставена под контрола и в услуга на партията.[5] Всички творци са длъжни да създават произведения според каноните на социалистическия реализъм, който изисква действителността да се представя такава, каквато партията иска, за да могат творбите да възпитават в духа на комунистическия идеал. Реакцията на интелигенцията не закъснява. В средите на художници и артисти започва усилено да се говори, че българското изкуство е обречено на гибел, понеже не може да се твори по поръчка, а хората, които ръководят изкуството са некомпетентни. (**вж. Документ № 4**) След

---

[3] Малко по-рано през същата година се обособява Пето управление на КГБ на СССР, което е използвано като образец при преструктурирането на българските служби за сигурност. Интересен е фактът, че в плановете на Шесто управление ДС неизменно присъства въпросът за „задълбочаване на интеграцията“ с Пето управление на КГБ.

[4] Из План за работата на отдел 1, управление 6 ДС, София, 30 януари 1982 г. – **АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 22, оп. 1, а. е. 159, л. 2.** Интересен е фактът, че при закриване на едно от литерните дела по интелигенцията в Стара Загора на 23 февруари 1990 г. като причина е посочено „декриминализирането на деянията“. – **АКРДОПБГДСРСБНА – М, VI-Л-201 (СтЗ), л. 1-1 гр.**

[5] По-подробно по въпроса вж. **Червенков, В.** За изкуството и културата. С., 1950; **Живков, Т.** Изкуството, науката и културата в служба на народа. Т. 1 и 2. С., 1965.

революцията в Унгария през 1956 г. в интелектуалните среди започва отричането на съветското изкуство, което е остаряло и „мирише на мухъл“. Сред писателите има брожение срещу „мнимата „опека“ на ЦК“ и се говори за нуждата от творческа свобода (**вж. Документ № 12**).

Според ДС контактите на дейците на изкуството и науката с представители на Запада оказват отрицателно влияние върху някои от тях, което води до отричане на социалистическия реализъм. Като мярка за противодействие на това е посочена необходимостта от отклоняването на млади и талантливи дейци от връзки с капиталистическите легации (**вж. Документ № 16**).

Интересно е, че именно в годините на култа към личността Държавна сигурност признава, че работата по интелигенцията не е на желаното ниво. В един отчетен доклад откриваме констатацията, че не може да се даде картина на оперативната обстановка в страната, защото в окръзите и околиите въобще не се работи по линия на интелигенцията (**вж. Документ № 11**). В същия доклад е посочено, че трябва да се засили работата по придобиване на качествена агентура главно в БАН и висшите учебни заведения.

След потушаването на революцията в Унгария и предприетите репресии от страна на българските власти[6] според документите на ДС в средите на интелигенцията няма данни за организирана „вражеска дейност“. Най-често срещаните форми на такава дейност са вражеската агитация, разпространението на слухове, разказването на вицове и възхвалата на Запада (**вж. Документ № 15**).

През 60-те години ДС започва набирането на нова и по-качествена агентура от средите на интелигенцията. Това са предимно хора, владеещи западни езици и имащи връзки в чужбина и с капиталистически дипломати. Нововербуваните агенти са академици, научни работници, диригенти, артисти и писатели.[7] В средите на художниците е формиран нелегален кръжок, по подобие на кръжока „Петьофи“ в Унгария (**вж. Документ № 18**).

По същото това време започва и внедряването на агентура в Българската академия на науките. Службите обръщат особено внимание на Централното ѝ управление, където е съсредоточена цялата научна и техническа документация и Физическия институт, който разработва проблеми, свързани с ядрената и полупроводникова физика. С цел контраразузнавателното обезпечаване на Академията е отправено предложение за изпращането на оперативен работник под прикритието на зам.-началник на Външния ѝ отдел (**вж. Документ № 19**).

Едно интересно западно проучване, което става достояние на ДС, посочва, че намесата на политическия фактор в българската наука намалява ползата от нея. Политиката влияе отрицателно върху интелектуалните ангажименти и ограничава вида на изследванията. Въведени са ограничения за връзките на научните работници със задграничните им колеги. Високите постове в компартията на членове на академията не са свързани с успехи в интелектуалната област.[8]

През 70-те години ДС забелязва засилен интерес от страна на чуждите разузнава-

---

[6] Проблем, който е разработен обстойно в сборника Държавна сигурност – административни, принудителни и наказателни мерки. С., 2014.

[7] Интересен аспект от приобщаването на представители на интелигенцията към агентурния апарат на Държавна сигурност ни представя едно решение от средата на 60-те години за подобрение на работата по западните туристи чрез изпращане в курортите само на „висококвалифицирана агентура, изхождаща предимно из средите на културните дейци, творческата и техническата интелигенция, журналисти и други, които биха представлявали интерес за чуждите разузнавания”. Вж. сборника Държавна сигурност и туризмът. С., 2014, разширен електронен вариант, Документ № 19.

[8] Интелектуалци и политици в Източна Европа. БАН като пример на проучване. **АКРДОПБГДСРСБНА – М, VI-Л-890, т. 1, л. 47–48.**

ния и „институтите“, провеждащи идеологическата диверсия[9] към лица от средите на художествената и научна интелигенция. Службите отчитат, че в резултат на чуждата пропаганда „изкуствено“ се създава ореол на западната наука и на добрите условия за работа в капиталистическите страни (**вж. Документ № 23**). В тази връзка са и констатациите, че в някои посолства съществуват картотеки за всички интелектуалци, имащи отрицателни прояви или демонстрирали резерви към партийната политика в областта на литературата, културата и науката с цел евентуално да бъдат използвани по линия на идеологическата диверсия (**вж. Документ № 27**). Желанието за „творческа изява и признание“ на Запад, както и социално-икономическото положение в страната, подтикват все повече представители на интелигенцията към излизане в капиталистическите държави. Вследствие на това има много случаи на невъзвращенство. Като реципрочна мярка ДС предлага да се засили оперативната работа по подбора на кандидатите за излизане зад граница (**вж. Документ № 24**).

От първата половина на 70-те години датира и формирането на приятелски групи в интелектуалните среди, чиято основна цел е противопоставянето на партийната политика. Характерен пример за това са писателите Христо Ганев, Валери Петров, Марко Ганчев, Гочо Гочев и Благой Димитров[10] (**вж. Документ № 28**). Това е и времето, когато в редица печатни издания се публикуват интервюта и литературни материали, които са в остро противоречие с политиката на партията (**вж. Документ № 31**). Забелязват се симптоми на дисидентство в литературните среди и научната интелигенция, както и наличието на опозиционно настроени групи при писатели[11], композитори и журналисти (**вж. Документ № 33**). Появява се и уникалното за България явление „стайна пиеса“ (театър за „отбрана” публика), изпълнена в духа на абстрактното изкуство на Запада (**вж. Документ № 32**).

Големият акцент през периода е поставен върху контролиране взаимоотношенията в т.нар. приятелски групи (наричани от службите „салони“[12] или „микроструктури“) и задълбочаването на интеграцията на I отдел на VI управление ДС с V управление на

---

[9] Под този събирателен термин на езика на службите стоят редица западни научни, културно-просветни, информационни и статистически институции, както и такива с идеална цел, на които ДС гледа като на инструмент на чуждите разузнавания. Т.нар. „вражески радиостанции“ също са включени в това число.

[10] На 24 ноември 1970 г. в София след приключването на Втората национална конференция на Съюза на българските писатели се гласува протестна декларация до Нобеловия комитет в Стокхолм, връчил наградата за литература на Александър Солженицин. Петима от присъстващите се оказват несъгласни с „правилната линия“. Това са поетите Валери Петров и Благой Димитров, сатирикът Марко Ганчев, театроведът Гочо Гочев и сценаристът Христо Ганев. Благой Димитров гласува „против“, останалите – „въздържал се“. Всичките те са изключени от СБП, а партийните членове – и от БКП. **Христова, Н.** Българският скандал „Солженицин“..., с. 60–107.

[11] Типичен пример в това отношение са обектите на ДС „Козел“ и „Монахиня“ – Радой Ралин и Блага Димитрова. За тях службите констатират, че „целенасочено привличат в обкръжението си млади творци, настройват ги срещу социалистическата действителност у нас, разлагат ги и им действат негативно при изработването и утвърждаването у тях на идейно-естетически критерии“ (**вж. Документ № 102 DVD**).

[12] Един от най-популярните „салони“ се организира от 1976 г. в дома на философа Николай Василев. Ето как проф. Василев описва създаването на „салона“ в едно свое интервю: „Преди това – от 74-а година съм асистент в катедрата по философия, тогава беше диалектически и исторически материализъм, и постепенно се събрахме една група – младите асистенти от катедрата – много често си общувахме, събирахме се. Даже и преди това сме се събирали, на по чашка, обсъждали сме, говорели сме си за различни проблеми и много често това сме го правели и в нас. 76-а година така пак се бяхме събрали у нас, беше октомври или ноември и тогава ни дойде идеята да го направим периодично, да се събираме в една неформална общност, в която да обсъждаме проблеми – философски, социологически, политически, всякакви, надявайки се, че ще можем да ги обсъждаме свободно. Включително такива еретични проблеми, деликатни въпроси и т.н.“ http://piron.culturecenter-su.org/wp-content/uploads/2014/10/interview_Nikolay_Vasilev_1.pdf / Посетен на 21.10.2015 г.

КГБ. До братските служби се изпращат списъци с потенциални български дисиденти с цел организиране на наблюдението им зад граница (**вж. Документ № 41**).

В края на десетилетието са отчетени редица противоречия и проблеми в работата на ДС по интелигенцията. Набляга се на подобряване на превантивната дейност и т.нар. „профилактика“. За последните две години е отчетено удвояването на агентурния апарат по линия на интелигенцията. Независимо от това слабо са „обезпечени“ съюзите на художниците, артистите и журналистите,[13] както и някои институти на БАН и МНЗ (**вж. Документ № 42**). Прави впечатление, че въпреки увеличението на агентурата не може да се добие ясна представа за процесите в тези среди. Процентът на агентите с висше образование е нисък и се създават много документи без оперативна стойност (**вж. Документ № 46**).

80-те години сякаш не бележат съществени подобрения в работата на ДС по отношение на българската интелигенция. Контролът върху учените е слаб, особено в институтите, които сами си канят чуждестранни гости. Слаб е и контролът в частните квартири, където гостите отсядат. Чуждите гости не желаят посредничеството на преводачи в комуникацията си с българските си колеги, защото добре владеят български и руски. Последното допълнително затруднява работата на службите (**вж. Документ № 50**). Делата се водят продължително време, което позволява на т.нар. „обекти“ да задълбочат дейността си и да „заразяват своето обкръжение“ (**вж. Документ № 51**). Характерен проблем по обслужването на почти всички мероприятия по линия на интелигенцията е липсата на предварителна информация за намеренията на противника. Ето защо се предприемат общи действия, което води до разпиляване на заангажираните оперативни сили и средства и непълноценното използване на агентурния апарат. (**вж. Документ № 52**). Последното до голяма степен се дължи и на факта, че една част от „обектите“ по линия на художествено-творческата интелигенция не се поддават на агентурна разработка от позицията им на авторитети с високо професионално или обществено положение и поради тяхната мнителност и затворен начин на живот. Ето защо разработката и наблюдението на тази категория лица се осъществява с технически средства (**вж. Документ № 63**).

Като метод за справяне с проблемите и овладяването на т.нар. „бели петна” в работата по интелигенцията през 1984 г. е предложено да се премахне ограничението за вербовка на членове на БКП и отговорни служители от обслужваните обекти (**вж. Документ № 64**).

В голяма част от документите ясно личи стремежът на властта да употребява интелигенцията за чисто политически цели. Последното е най-ясно изразено по отношение на представителите на българските писатели при участията им в международни форуми.[14] (**вж. напр. Документ № 71 DVD**). По тази причина българските делегации, особено зад граница, се явяват проводник не толкова на родната литература, а на политически интереси, в това число на СССР (**вж. Документ № 68**), и това не е изолиран случай.

През средата на 80-те години в писателските среди продължава формирането на паралелни структури. Запазва се тенденцията на т.нар. „сив поток” в литературата,

---

[13] По-подробно по въпроса за българските журналисти зад граница вж в сборника Държавна сигурност и „вражеските“ радиостанции. С., 2014.

[14] В периода 1977–1984 г. България е домакин на пет международни писателски срещи, които са добре документирани от ДС. Тези форуми, на които присъстват и редица представители на капиталистическите страни, имат пропагандно-политически характер, а чисто литературните въпроси остават на заден план.

като се създават творби, отричащи социалния оптимизъм, в които не присъства „съвременният положителен герой". Подобни произведения своевременно се изземват и предават за претопяване. Част от творците застъпват елитарни възгледи и апелират за „европеизиране" на българската литература. Аналогични явления се наблюдават в изобразителното изкуство, киното и музикалния живот (**вж. Документ № 132 DVD**).

При прочита на документите на ДС, събрани в този том, правят впечатление няколко основни момента. След установяването на монопола на БКП върху интелектуалния труд и приобщаването на интелигенцията към каноните на политическия строй, интелигенцията на първо място е жертва на системата. Това се изразява по различни начини, посредством редица ограничения: 1/ на творческата свобода, посредством налагане на партийните предписания в изкуството и науката; 2/ на личната свобода чрез контролиран достъп извън пределите на страната; 3/ на правото на собствено мнение,[15] чрез постоянни рестрикции към инакомислещите.

Предприетите мерки от страна на ДС започват с провеждането на „профилактична беседа" и стигат до възпрепятстване на кариерното развитие на даден индивид или лишаването му от възможност за изява в сферата на собствените му компетенции поради отказ от поемане на определени политически ангажименти. Последното е равносилно на морално насилие.[16] Крайният вариант се изразява в налагането на административни мерки. За тези хора служителите на репресивния апарат цинично казват, че „не притежават необходимата политическа зрялост".

Макар че ДС не регистрира организирана „вражеска дейност", в средите на интелигенцията битуват различни форми на съпротива срещу установения ред. По-важните това са създаването на произведения, които са в разрез с партийните повели[17] и формирането на приятелски групи от инакомислещи спрямо режима лица, където се дискутират проблемите на деня и се критикува политиката на БКП.

Другият основен момент това е приобщаването на представители на интелигенцията към апарата на ДС. От 60-те години започва усилена вербовка на хора от тези среди. Основно се търсят висшисти, владеещи западни езици и имащи контакти в капиталистическите страни с цел контраразузнавателното обезпечаване на обектите по линия на интелигенцията и опитите за диверсия (не само идеологическа) от страна на западните разузнавания. В част от случаите сътрудничеството става доброволно, на „патриотична основа". Но има и редица примери, в които хората са склонявани посредством събран „компроматериал" за тях или за техни близки.

---

[15] Един пример от преломната 1989 г. От януари до март с.г. на различни сгради в столичните общини „Средец" и „Слатина" се появяват пет надписа със съдържание: „Т. Берия Живков". Деянието е характеризирано от службите, първо като, противодържавна агитация и пропаганда и, второ, като хулигански акт. На 9 март 1989 г. в района на бул. „Ленин" (дн. „Цариградско шосе") № 39 Народната милиция простреля и залавя извършителя – 34-годишния тогава фотограф Симон Варсано. На първия разпит лицето обяснява подбудите си така: „Мисля така, защото най-общо казано моите действия са рожба на невъзможността в България човек да изкаже свободно това, което мисли". Той е категоричен, че постъпката му не е хулигански акт. – **АКРДОПБГДСРСБНА – М, II сл. д. 8278.**

[16] Показателно е случващото се с поета Константин Павлов. В документите на ДС е записано, че живее с мания за преследване: „На нему му се струва, че не само литературната критика, но и органите на сигурността се занимават с него". Това е така, защото „похабява" таланта си в погрешна посока и произведенията му са пропити с песимизъм и трагика по отношение на действителността. Но именно поради тази причина стиховете му се „предават от ръка на ръка". **АКРДОПБГДСРСБНА – М, V-О-76739.**

[17] Така в бр. № 10 на вестник „Пулс" от 5 март 1985 г. е публикувано стихотворението „Есен", в което по вертикала е вграден акростих със съдържание „Долу Тодор Живков". Появата на подобно произведение е звучен шамар срещу „първия" в партията и по мненията на мнозина е прецедент в тогавашния социалистически лагер (**вж. Документ № 71**).

* * *

Сборникът „Държавна сигурност и българската интелигенция“ включва 72 документа, а разширеният му електронен вариант 144 документа, подредени по хронологичен принцип. Приложен е списък с оригиналните заглавия на документите, като при малък брой от тях заглавието е разширено с информативна цел. Към всеки документ има кратка анотация и подробни искови данни. При отсъствието на датировка върху документа са търсени индиректни връзки със съседни документи от архивната единица или сверяване с други исторически събития, за които има податки. Датировката на съставителите, както и всяка друга намеса от тяхна страна, е поставена в квадратни скоби. Сред документите има такива, които не са публикувани в цялост поради твърде големия им обем. Подбрани са части от тях, които ни дават синтезирана информация по темата. В изпълнение изискванията на Закона за достъп и разкриване на документите и за обявяване на принадлежност на български граждани към ДС и РС на БНА в незначителна част от документите е заличена чувствителна информация.

За съставянето на сборника „Държавна сигурност и българската интелигенция“ са прегледани над 200 архивни единици. Подбраните документи основно са от Служебния архив на МВР (АКРДОПБГДСРСБНА – М) от фондовете на: Трето управление на ДС (Секретно-политическо за борба с контрареволюцията, по структурата до 1963 г., ф. 13); Шесто управление на ДС (за борба срещу идеологическата диверсия, контрареволюционни, националистически и други противодържавни прояви в страната, ф. 22); Информационно-аналитичната служба (ЦИАС, впоследствие ЦИОУ, ф. 38). Използвани са и множество документи от литерните дела от столичната и областните дирекции на МВР.

КРДОПБГДСРСБНА

СПИСЪК НА ДОКУМЕНТИТЕ

1. **Служебна бележка, издадена от ДНМ, отдел ДС на Златю Бояджиев, 28 юни 1945 г.**
   АКРДОПБГДСРСБНА - М, ф. 13, оп. 4, а. е. 103, л. 2
   Разрешава му се да рисува пейзажи и битови картини из цялото царство и крайбрежието като рисуването не засяга обекти, представляващи интерес на чуждо разузнаване. Последната трябва да бъде заверявана във всяко населено място от местните милиционерски власти, които да следят за изпълнението.

2. **Доклад до началника на II-ра група, отделение „В“ за извършена проверка на Дечко Узунов, София, 5 юли 1945 г.**
   АКРДОПБГДСРСБНА - М, ф. 13, оп. 4, а. е. 109, л. 3
   Подчертава се, че лицето не е членувало в никакви фашистки организации и няма досие в милицията.

3. **Заявление от проф. Дечко Узунов за издаване на разрешение да рисува скици и картини във вътрешността на страната и крайбрежието, София, 6 юли 1946 г.**
   АКРДОПБГДСРСБНА - М, ф. 13, оп. 4, а. е. 109, л. 1

4. **Годишен доклад за състоянието на обектите, обслужвани от отделение „В“ и състоянието на службите, София, [септември] 1947 г.**
   АКРДОПБГДСРСБНА - М, ф. 13, оп. 1, а. е. 144, л. 1-9
   Документът обхваща времето от 1 май до 9 септември 1947 г. Съдържа данни за опозицията в средите на интелигенцията, както следва: академици, професори, писатели, художници, артисти, музиканти, адвокати, инженери, архитекти, лекари, учители и др. Като обекти на отделението са посочени и средствата за масова информация.

5. **Из отчетен доклад по линия на Отдел 01–ДС, София, 1948 г.**
   АКРДОПБГДСРСБНА - М, ф. 13, оп. 1, а. е. 330, л. 1; 21-22
   По линия на интелигенцията са регистрирани множество вражески изказвания. Сред художници и артисти се говорело, че българското изкуство е обречено на гибел, понеже не може да се твори по поръчка, а хората които ръководят изкуството са некомпетентни.

6. **Отчетен доклад по линия на интелигенцията за времето от 1 септември до 31 октомври 1950 г., Стара Загора, [ноември] 1950 г.**
   АКРДОПБГДСРСБНА - М, ф. 1, оп. 1, а. е. 894 (СтЗ), л. 12
   Доложено е, че липсват характерни вражески прояви. В изказванията на отделни хора е доловено недоволство спрямо властта – положението в страната е определено като окаяно, а в България се строи не социализъм, а „страдания“.

7. **Годишен отчет за работата на отделение „Интелигенция и младежи“, Отдел 01–ДС за времето от 1 януари до 31 декември 1950 г., София, януари 1951 г.**
   АКРДОПБГДСРСБНА - М, ф. 13, оп. 1, а. е. 619, л. 7-11
   Макар и да не е установено създаването на нелегални групи през отчетния период се наблюдава активизиране на вражеските елементи. Дейността им се води самостоятелно и разпокъсано. Тя се изразява основно в разпространяване на чутото от западните радиостанции, и отправяне на остри закани в очакване на нова война, която да промени властта в страната.

8. Отчетен доклад за работата на отделение „Интелигенция и младежи“, Отдел 01–ДС за времето от 1 януари до 28 февруари 1951 г., София, 1 март 1951 г.
АКРДОПБГДСРСБНА - М, ф. 13, оп. 1, а. е. 814, л. 2-11
За периода са установени и разкрити нелегални младежки групи в столицата и в Софийския университет. Дейността им се състои в печатане на позиви и лозунги, събиране на оръжие и подготовка за бягство зад граница.

9. Отчетен доклад за работата на отделение „Интелигенция и младежи“, Отдел 01–ДС за времето от 1 март до 30 април 1951 г., София, 8 май 1951 г.
АКРДОПБГДСРСБНА - М, ф. 13, оп. 1, а. е. 814, л. 12-14
Работата през периода по линия на професори и студенти е характеризирана като слаба при наличието на голям брой вражески елементи в тези среди.

10. Отчетен доклад за работата на отделение „Интелигенция и младежи“, Отдел 01–ДС за времето от 1 юли до 30 август 1951 г., София, 1 септември 1951 г.
АКРДОПБГДСРСБНА - М, ф. 13, оп. 1, а. е. 814, л. 15-17

11. Отчетен доклад по линия на интелигенцията за времето от 1 януари до 30 април 1952 г., Стара Загора, 29 април 1952 г.
АКРДОПБГДСРСБНА - М, ф. 1, оп. 1, а. е. 894 (СтЗ), л. 13-13 гръб
Представителите на интелигенцията в Старозагорско възхваляват културата и изкуството на капиталистическите държави. Сред учителите са установени доста врагове и е неотложно създаването на агентура в средите им.

12. Приемателно-предавателен протокол на материали по линия на интелигенцията, Стара Загора, 3 януари 1953 г.
АКРДОПБГДСРСБНА - М, ф. 1, оп. 1, а. е. 894 (СтЗ), л. 14

13. На кого служи вестник „Стършел“?, писмо от група комунисти до ПБ на ЦК на БКП, София, 15 септември 1953 г.
АКРДОПБГДСРСБНА - М, ф. 1, оп. 1, а. е. 2779, л. 55-58
Повод за писмото са фейлетоните на Спас Йончев и Радой Ралин, насочени срещу видни културни дейци – комунисти. Посочено е, че с подобни материали в. „Стършел“ не служи на партията и още по-малко на комунистическото възпитание.

14. Отчетен доклад за състоянието на агентурно-оперативната работа по линиите на отделение „Интелигенция и младежи“ за първото шестмесечие на 1954 г., София, 19 юли 1954 г.
АКРДОПБГДСРСБНА - М, ф. 13, оп. 1, а. е. 1093, л. 1-13
Доложено е, че не може да се даде картина на оперативната обстановка в страната, защото в окръзите и околиите въобще не се работи по линия на интелигенцията. Отчетено е, че трябва да се засили работата по придобиване на качествена агентура главно в БАН и висшите учебни заведения.

15. Справка за броя на дейците на науката, изкуството и културата в България, София, 3 септември 1957 г.
АКРДОПБГДСРСБНА - М, ф. 13, оп. 1, а. е. 1486, л. 18

16. Отчетен доклад за състоянието на агентурно-оперативната работа по линия на вражеската интелигенция за 1957 г., София, 29 януари 1958 г.
АКРДОПБГДСРСБНА - М, ф. 13, оп. 1, а. е. 1486, л. 1-17
След революцията в Унгария капиталистическите представителства активно работят за създаване на контакти и обработване на определени интелектуални среди в България. Засилват се настроенията за невъзвращенство и бягство зад граница. Интелектуалните среди отричат съветското изкуство, което е остаряло и „мирише на мухъл“. Сред писателите има брожение срещу „мнимата „опека“ на ЦК“ и се говори за творческа свобода. По данни на ДС по това време интелигенцията наброява 26 799 души.

17. **Справка за състоянието на вражески настроените елементи от средите на инженерно-техническия персонал, работещ във важни обекти на промишлеността и агентурно-оперативното му обслужване, София, 27 юни 1958 г.**
АКРДОПБГДСРСБНА - М, ф. 13, оп. 1, а. е. 1665, л. 2-17
Документът представлява подробен анализ на инженерните кадри в страната. Дадени са данни за формите на вражеска дейност в тези среди, като най-често става дума за вредителство.

18. **Справка за състоянието на агентурно-оперативната работа всред техническата интелигенция работеща в промишлеността и строителството в Пловдивски окръг, Пловдив, 26 септември 1958 г.**
АКРДОПБГДСРСБНА - М, ф. 13, оп. 1, а. е. 1665, л. 50-57 гръб

19. **Справка за наличие на техническата интелигенция в промишлеността и транспорта в Русенски окръг, вражеска дейност от страна на същата и състоянието на агентурно-оперативната работа из тази среда, Русе, 29 септември 1958 г.**
АКРДОПБГДСРСБНА - М, ф. 13, оп. 1, а. е. 1665, л. 37-48

20. **Доклад за антинародната дейност на врага сред интелигенцията, състоянието на агентурно-оперативната работа и мерките за нейното усилване, София, [1958 г.]**
АКРДОПБГДСРСБНА - М, ф. 13, оп. 1, а. е. 1676, л. 1-17
В документа се подчертава, че се взимат всестранни мерки за създаване на нова, безпределно предана на партията социалистическа интелигенция, както и за превъзпитаване и използване на кадрите на старата буржоазна интелигенция. Подчертава се, че част от интелигенцията привидно застава на позициите на властта, но в тесен кръг говори срещу нея и мечтае за реставрация.

21. **Таблица на агентурата по линия на интелигенцията по окръзи, София, 1 януари 1960 г.**
АКРДОПБГДСРСБНА - М, ф. 13, оп. 1, а. е. 1716, л. 15

22. **Оперативен отчет в табличен вид за работата по линия на интелигенцията по окръзи, София, 1 януари 1960 г.**
АКРДОПБГДСРСБНА - М, ф. 13, оп. 1, а. е. 1716, л. 20

23. **Отчетен доклад за извършената агентурно-оперативна работа по линия на вражеската интелигенция в страната през 1959, г. София, 15 януари 1960 г.**
АКРДОПБГДСРСБНА - М, ф. 13, оп. 1, а. е. 1716, л. 1-14
Съобщава се, че в средите на интелигенцията няма данни за организирана вражеска дейност. Най-разпространената форма на такава дейност остава вражеската агитация, разпространението на слухове, разказването на вицове и възхвала на Запада.

24. **Отчетен доклад за агентурно-оперативната работа по линиите и обектите на обслужване на отделение I, отдел II, управление III ДС през 1960 г. за центъра и окръзите, София, 10 януари 1961 г.**
АКРДОПБГДСРСБНА - М, ф. 13, оп. 1, а. е. 1842, л. 1а-10
Отразено е, че контактите на дейците на изкуството и науката с представители на Запада оказват отрицателно влияние върху някои от тях, като последните се обявяват против социалистическия реализъм. За противодействие на това е необходимо отклоняването на млади и талантливи дейци от връзки с капиталистическите легации.

25. **Таблица на агентурата по линия на буржоазната интелигенция по окръзи за 1960 г., София, януари 1961 г.**
АКРДОПБГДСРСБНА - М, ф. 13, оп. 1, а. е. 1842, л. 11

26. Оперативен отчет в табличен вид за работата по линия на буржоазната интелигенция по окръзи за 1960 г., София, януари 1961 г.
АКРДОПБГДСРСБНА - М, ф. 13, оп. 1, а. е. 1842, л. 11 гръб

27. Справка за обслужваните от оперативни работници обекти на отделение I, отдел II, управление III ДС, София, 14 март 1961 г.
АКРДОПБГДСРСБНА - М, ф. 13, оп. 1, а. е. 1962, л. 13-14

28. Справка за агентурно-оперативната работа на отделение I, отдел II, управление III ДС за първото тримесечие на 1961 г., София, [април 1961 г.]
АКРДОПБГДСРСБНА - М, ф. 13, оп. 1, а. е. 1962, л. 1-5
Като успех е посочено придобиването на „качествена и с възможности“ агентура, владееща западни езици и имаща връзки в чужбина и с капиталистически дипломати. Нововербуваните агенти са академици, научни работници, диригенти, артисти и писатели. Съобщава се, че в средите на художниците е формиран нелегален кръжок, по подобие на кръжока „Петьофи“ в Унгария.

29. Справка за състоянието на агентурно-оперативната работа в институтите при БАН към октомври 1962 г., София, 12 октомври 1962 г.
АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-890, т. 1, л. 9-17
Отбелязано е, че най-важните подразделения на академията са Централното й управление, където е съсредоточена цялата научна и техническа документация и Физическият институт, който разработва проблеми свързани с ядрената и полупроводникова физика. За изпълнението на контраразузнавателни задачи е необходима вербовката на научни работници владеещи западни езици и имащи контакти с учени на Запад. Отправено е предложение за изпращането на оперативен работник под прикритието на зам.-началник на Външния отдел при Академията.

30. Докладна записка от председателя на КДС до Секретариата на ЦК на БКП относно посещение на български писатели в Лондон, София, 21 февруари 1962 г.
АКРДОПБГДСРСБНА - М, ф. 1, оп. 10, а. е. 127, л. 26-28
Предлага се освобождаването на първия секретар на българското посолство в Лондон, поради това, че с действията си е компрометирал един от писателите, служител на КДС, изпратен да обезпечава групата.

31. Информация за коментари във връзка с конгреса на културата, София, 4 май 1967 г.
АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-587, т. 1, ч. 1, л. 41-44
Според агентурни донесения конгресът не се очаквал с интерес сред част от дейците на изкуството и литературата, защото на него нямало да се поставят наболели проблеми, а основно щяло да се наблегне на парадната му страна.

32. Съобщение за някои изказвания на заседанията на българската и съветската делегация при клуба на съветско-българската млада творческа интелигенция (литературна група), София, 11 ноември 1969 г.
АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-587, т. 1, ч. 1, л. 46-49
От българска страна са изказани мисли, че е наложително национално „събуждане“ на руснаците и ясно национално диференциране на литературите на СССР.

33. Отчетен доклад за работата на Отдел 01 при Управление 06 – ДС през 1970 г., София, 9 януари 1971 г.
АКРДОПБГДСРСБНА - М, ф. 22, оп. 1, а. е. 1, л. 1-15
През отчетната година се е засилил интересът на чуждите разузнавания и институтите, провеждащи идеологическата диверсия към лица от средите на художествената и научна интелигенция. В резултат на това изкуствено се създава ореол на западната наука и добрите условия за работа в капиталистическите

страни. Продължава разпространението на апокрифна литература, а в изкуството се наблюдават „упадъчни“ тенденции.

34. Информация за невъзвращенски настроения на лица от средите на изкуството и културата, заминали за чужбина, [София] б.д.
АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-587, т. 1, ч. 1, л. 82-83

35. Справка за резултатите от предупрежденията и проведените беседи с лица от научните и културни среди, провеждащи вражеска агитация и пропаганда, София, 13 април 1971 г.
АКРДОПБГДСРСБНА - М, ф. 22, оп. 1а, а. е. 812, л. 18

36. Справка за организацията на оперативната работа по културните и научни дейци, пребиваващи в чужбина за продължително време на работа, гастроли, специализации и международни прояви, София, 9 юни 1971 г.
АКРДОПБГДСРСБНА - М, ф. 22, оп. 1а, а. е. 812, л. 19-23
Сред интелигенцията се наблюдава засилен стремеж към излизане в капиталистическите страни с цел материално облагодетелстване и желание за „творческа изява и признание“ на Запад. Като следствие от това има много случаи на невъзвращенство. Предлага се засилване на оперативната работа по подбора на кандидатите за излизане зад граница.

37. Справка за състоянието на работата на нещатните служители, използвани от Отдел 01 при Управление 06 – ДС, София, 7 септември 1971 г.
АКРДОПБГДСРСБНА - М, ф. 22, оп. 1а, а. е. 812, л. 24-26

38. Доклад за работата по интелигенцията, изнесен пред ръководството на Управление 06 – ДС, София, 2 ноември 1971 г.
АКРДОПБГДСРСБНА - М, ф. 22, оп. 1а, а. е. 813, л. 33-45
Документът има отчетен характер и касае дейността на създаденото през септември II отделение, на отдел I, което обезпечава контра-разузнавателно в 47 идеологически институти, в които е съсредоточена интелигенцията по линия на печата, музиката, театъра, изобразителното изкуство, фотографията и др.

39. Справка за изменилите на родината през 1969-1971 г. по линия на научната и художествено-творческата интелигенция, София, 23 ноември 1971 г.
АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-890, т. 5, л. 10-11
За отчетния период 32 представители на интелигенцията са избягали зад граница като в над половината от случаите това е станало от югославска територия.

40. Доклад за работата на Отдел 01 при Управление 06 – ДС през 1971 г., София, 25 декември 1971 г.
АКРДОПБГДСРСБНА - М, ф. 22, оп. 1, а. е. 5, л. 1-13

41. Справка за оперативната обстановка по направление на художествено-творческата и научна интелигенция през периода 1970-1972 г., София, 4 декември 1972 г.
АКРДОПБГДСРСБНА - М, ф. 38, оп. 1, а. е. 87, л. 33-54
Посочено е, че в някои посолства съществуват картотеки за всички интелектуалци, имащи отрицателни прояви или демонстрирали резерви към партийната политика в областта на литературата, културата и науката с цел евентуално да бъдат използвани по линия на идеологическата диверсия. Продължава разпространението на инкриминирана литература като произведенията на Солженицин и др.

42. Доклад за състоянието на контра-разузнавателната работа на органите на ДС по разкриване и пресичане подривната дейност на противника в средите на художествено-творческата интелигенция и мероприятия за нейното подобряване, София, 20 април 1973 г.

АКРДОПБГДСРСБНА - М, ф. 22, оп. 1а, а. е. 829, л. 1-19
Съобщава се, че сред интелигенцията се образуват приятелски групи, т. нар. „микроструктури“, които се противопоставят на партийната политика. Характерен пример за това са писателите Христо Ганев, Валери Петров, Марко Ганчев, Гочо Гочев и Благой Димитров.

43. Мероприятия, които ще бъдат провеждани от Първо главно управление ДС за подпомагане на Управление 06 – ДС в работата му по разкриване и пресичане подривната дейност на противника в средите на художествено-творческата интелигенция, София, 26 май 1973 г.
АКРДОПБГДСРСБНА - М, ф. 22, оп. 1а, а. е. 829, л. 41

44. Окръжно до поделенията на МВР в страната, София, 23 октомври 1973 г.
АКРДОПБГДСРСБНА - М, ф. 22, оп. 1а, а. е. 462, л. 69-70
Изисква се в срок до един месец да бъде изпратена информация за насоките и проявите на вражеска дейност сред художествената интелигенция по приложен списък от въпроси, интересуващи VI управление ДС.

45. Доклад за организацията и състоянието на контра-разузнавателната дейност на органите на ДС по провежданите в страната през 1973 г. международни прояви – конгреси, симпозиуми, панаири, изложби и други, София, 16 май 1974 г.
АКРДОПБГДСРСБНА - М, ф. 22, оп. 1, а. е. 12, л. 1-12

46. Справка за оперативната обстановка по линия на интелигенцията за 1974 г., София, 17 декември 1974 г.
АКРДОПБГДСРСБНА - М, ф. 38, оп. 1, а. е. 84, л. 20-22
Отчетният период преминава под знака на романа на Ал. Солженицин „Архипелаг ГУЛАГ”. В средите на интелигенцията се засилва тенденцията на безкомпромисно осъждане на социализма в България.

47. Справка за някои негативни явления и тенденции в печатните издания на Съюза на българските писатели, София, 5 април 1975 г.
АКРДОПБГДСРСБНА - М, ф. 38, оп. 1, а. е. 84, л. 23-28
Констатирано е, че в редица печатни издания се публикуват интервюта и литературни материали, които противоречат на политиката на партията.

48. Справка за враждебни и нелоялни прояви в средите на художествено-творческата интелигенция, София, 21 септември 1975 г.
АКРДОПБГДСРСБНА - М, ф. 22, оп. 1, а. е. 35, л. 31-57
Документът съдържа придобити по технически път сведения за дейността и изказванията на редица писатели, художници, артисти, филмови дейци и учени.

49. Справка за подривната дейност на противника и нейното отражение сред интелигенцията през първото шестмесечие на 1975 г., София, 27 октомври 1975 г.
АКРДОПБГДСРСБНА - М, ф. 22, оп. 1, а. е. 35, л. 16-30

50. Информация за поставена „стайна пиеса” в дома на режисьора Вили Цанков, София, 8 май 1976 г.
АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-587, т. 1, ч. 2, л. 155-156
По всеобщото мнение на присъствалите на пиесата видни дейци на културата това е „ново явление” напълно в духа на абстрактното изкуство, театър за „отбрана” публика.

51. Материал из рубриката „Коментар на деня” на Радио „Свободна Европа”, посветен на централизацията в ръководството на българската култура с цел по-доброто прилагане на партийната политика, 9 юни 1976 г.
АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-587, т. 2, л. 52-56

52. Доклад за състоянието на агентурно-оперативната работа по линия на художествено-творческата интелигенция и средствата за масова информация в някои окръжни управления на МВР, София, 8 септември 1976 г.
АКРДОПБГДСРСБНА - М, ф. 38, оп. 1, а. е. 84, л. 34-42

53. Доклад за състоянието на агентурно-оперативната работа на органите на ДС сред художествено-творческата интелигенция и работещите в средствата за масова информация, София, 14 септември 1976 г.
АКРДОПБГДСРСБНА - М, ф. 22, оп. 1, а. е. 45, л. 69-86
Отчетена е появата на симптоми на дисидентство в литературните среди и научната интелигенция, както и наличието на „микроструктури" в средите на писатели, композитори и журналисти.

54. Докладна записка относно американската фотоизложба „Впечатления от САЩ", която ще бъде експонирана от 10 декември 1976 до 10 януари 1977 г. в изложбената галерия на ул. „Шипка", София, 2 декември 1976 г.
АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-587, т. 7, л. 16-17

55. Из доклад „Идеологическата подривна дейност на противника, насочена срещу интелигенцията и младежта в НРБ", София, 10 декември 1976 г.
АКРДОПБГДСРСБНА - М, ф. 22, оп. 1, а. е. 56, л. 139-147; 155

56. План за провеждане на агентурни и оперативно-технически мероприятия по американската изложба, София, 20 декември 1976 г.
АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-587, т. 7, л. 1-5

57. План за провеждане на агентурно-оперативни мероприятия във връзка с Международната среща на писателите, София, 24 януари 1977 г.
АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-465, т. 1, л. 3-9

58. Справка за проявите на Радой Ралин и Борис Димовски, София, 18 февруари 1977 г.
АКРДОПБГДСРСБНА - М, ф. 22, оп. 1а, а. е. 996, л. 62-67
Анализиран е литературният диалог между двамата автори, озаглавен „Животът ни е немислим без фаустовци". Документирани са изказвания на Ралин и Димовски с двусмислен и антипартиен характер по време на срещи със студенти.

59. Из някои аспекти на идеологическата диверсия на противника срещу НРБ на настоящия етап, София, 10 март 1977 г.
АКРДОПБГДСРСБНА - М, ф. 22, оп. 1, а. е. 56, л. 1-20; 73-76

60. Окръжно до поделенията на МВР в страната относно провеждането на Третия конгрес на българската култура, София, 14 март 1977 г.
АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-587, т. 3, л. 18-19
Съдържа указание да се инструктира агентурата сред художествено-творческата интелигенция за придобиване на информация за настроенията и проявите на враждебно настроени лица.

61. Агентурни сведения за настроенията в Съюза на българските художници, София, 17 март 1977 г.
АКРДОПБГДСРСБНА - М, ф. 22, оп. 1а, а. е. 996, л. 27
Сред голяма част от художниците битува схващането, че ръководството на съюза изопачава партийната политика за своя изгода.

62. План за провеждане на агентурно-оперативни мероприятия във връзка с Третия конгрес на българската култура, София, 31 март 1977 г.
АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-587, т. 3, л. 1-6

63. Справка за поставен във ВМЕИ „Ленин” стенвестник с епиграми на Радой Ралин и карикатури на Борис Димовски, София, 1 април 1977 г.
АКРДОПБГДСРСБНА - М, ф. 38, оп. 1, а. е. 84, л. 89-90

64. План за агентурно-оперативното обезпечаване на XI национален фестивал на хумора и сатирата, Габрово, 5 април 1977 г.
АКРДОПБГДСРСБНА - М, ф. 22, оп. 1а, а. е. 998, л. 5-11

65. Информация за международната среща на писателите на тема „Писателят и мирът, духът на Хелзинки и дългът на майсторите на културата”, която ще се състои в НРБ от 7 до 14 юни 1977 г., София, 18 април 1977 г.
АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-465, т. 1, л. 23-35

66. Мнение за предстоящата в София среща на писателите от цял свят, София, 30 април 1977 г.
АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-465, т. 1, л. 131-132
Според агент „Витоша” гостите не трябва да посещават заводи и ТКЗС-та, защото техните интереси са насочени към изложби, църкви, музеи, криптата на храм-паметника „Александър Невски” и курортите по Черно море.

67. Предложение за откупка на произведения на турския писател Азис Несин с цел да бъде смекчена неговата позиция по отношение на културата на българските турци на предстоящата писателска среща, София, 13 май 1977 г.
АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-465, т. 1, л. 140-141

68. Докладна записка за коментарите в научните и културни среди във връзка с партийните мерки срещу Борис Велчев, София, 19 май 1977 г.
АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-587, т. 3, л. 103-104

69. Телеграма до окръжните поделения на МВР за ограничаване контактите на български граждани с участниците в международната среща на писателите, София, 31 май 1977 г.
АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-465, т. 2, л. 54

70. План за провеждане на М „Г” по обекти, участващи в международната среща на писателите, София, 4 юни 1977 г.
АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-465, т. 2, л. 63-64
Предвижда се проникване в стаите на част от делегатите, издирване и заснемане на материали.

71. Справка за международната среща на писателите, София, 27 юни 1977 г.
АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-465, т. 1, л. 36-56
Подробно отразява протичането на срещата и коментарите на участниците в нея – 130 писатели, от които 79 от капиталистическите и развиващи се страни, както и отзвукът в България.

72. Предложение за използването на „Дома на хумора и сатирата“ за оперативни цели на ДС в борбата срещу идеологическата диверсия на противника, Габрово, 10 януари 1978 г.
АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-587, т. 4, л. 303-304

73. Доклад за задачите на Отдел 01 при Управление 06 – ДС, произтичащи от решенията на националната партийна конференция и съвещанието на МВР, София, 13 юни 1978 г.
АКРДОПБГДСРСБНА - М, ф. 22, оп. 1, а. е. 80, л. 33-47
Отчетено е, че радиостанциите „Свободна Европа“ и „Дойче Веле“ се стремят да инспирират прояви на дисидентство сред интелигенцията. Посочена е необходимостта от подобряване на взаимодействието с ВГУ по пресичане опитите на

посолствата и чужди лица за неконтролирани контакти с български граждани. Трябва да се активизира работата за по-пълно проникване и изучаване на взаимоотношенията в някои „микроструктури“.

74. Докладна записка относно турне на хор „Мадригал“ във Франция, София, 20 юни 1978 г.
АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-587, т. 4, л. 228-230

75. План за провеждането на агентурно-оперативни мероприятия за недопускане вражески актове по време на дните на съветската култура и книга от 25 октомври до 3 ноември 1978 г., Русе, 26 октомври 1978 г.
АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-587, т. 4, л. 10-12

76. За дните на съветската култура, материал из рубриката „Коментар на деня” на Радио „Свободна Европа”, 27 октомври 1978 г.
АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-587, т. 4, л. 273-275

77. Доклад за оперативната дейност на Отдел 01 при Управление 06 – ДС през 1978 г., София, 17 януари 1979 г.
АКРДОПБГДСРСБНА - М, ф. 22, оп. 1, а. е. 80, л. 1-20

78. Рапорт за агентурно донесение относно изказване на писателя Богомил Нонев, София, 18 януари 1979 г.
АКРДОПБГДСРСБНА - М, ф. 22, оп. 1а, а. е. 1234, л. 9-10
Писателят коментира новоизлязлата книга на Тончо Жечев „Тайните салони“ като дисидентско произведение, което не утвърждава реалистичното начало. Говори и за миналото на Николай Хайтов, на когото не можело да се гласува доверие.

79. Из план за работата на Отдел 01 при Управление 06 – ДС за 1979 г., София, 29 януари 1979 г.
АКРДОПБГДСРСБНА - М, ф. 22, оп. 1, а. е. 96, л. 1-3; 18-28
Акцентира се върху контролиране взаимоотношенията в т. нар. „салони“ или „микроструктури“. Говори се за задълбочаване на интеграцията на отдела с V-то управление на КГБ. Предвижда се изпращането до братските служби на списъци с потенциални български дисиденти с цел организиране на наблюдението им зад граница.

80. Докладна записка за обсъждане работите на кандидатите за членове на Съюза на филмовите дейци, София, 13 март 1979 г.
АКРДОПБГДСРСБНА - М, ф. 22, оп. 1а, а. е. 1237, л. 8-9

81. Из доклад за агентурно-оперативната работа на органите на ДС за пресичане опитите на противника да провежда идеологическа диверсия и друга подривна дейност сред интелигенцията, София, 10 април 1979 г.
АКРДОПБГДСРСБНА - М, ф. 22, оп. 1, а. е. 98, л. 50-52; 70-84
Посочват се слабостите в работата и се акцентира върху превантивната дейност и профилактиката. За последните две години е отчетено удвояването на агентурния апарат по линия на интелигенцията. Независимо от това слабо са обезпечени съюзите на художниците, артистите и журналистите, както и някои институти на БАН и МНЗ.

82. Предложение за откриване на литерно дело по линия на интелигенцията сред българските турци, Шумен, 20 април 1979 г.
АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-6 (Шн), т. 1, л. 1

83. Справка за предстоящата Международна писателска среща „София-79“, София, 25 април 1979 г.
АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-465, т. 4, л. 21-24

84. Писмо до началник отдел „Международни връзки“ при Секретариата на МВР относно предстоящата международна писателска среща, София, 9 май 1979 г.
АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-465, т. 4, л. 16-17
Отправена е молба братските служби да изпратят информация за участниците в срещата.

85. Информация за предстоящия конгрес на Съюза на българските художници, София, 17 юни 1979 г.
АКРДОПБГДСРСБНА - М, ф. 38, оп. 1, а. е. 84, л. 127-129
Съдържа сведения за настроенията сред художниците и предстоящия избор на ръководни органи на съюза.

86. Информация за агентурно-оперативно обезпечаване на XVIII конгрес на Международния театрален институт, София, 24 юли 1979 г.
АКРДОПБГДСРСБНА - М, ф. 38, оп. 1, а. е. 84, л. 130-134

87. Агентурно сведение за сър Стивън Рънсиман, британски историк, София, 2 октомври 1979 г.
АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-587, т. 5, л. 19-20
Набелязани са мероприятия по агентурно-оперативното обезпечаване на Рънсиман при срещите му в страната.

88. Агентурно сведение за коментари в средите на интелигенцията във връзка с коригирането на цените и разказан виц с политическо съдържание, София, 26 ноември 1979 г.
АКРДОПБГДСРСБНА - М, ф. 22, оп. 1а, а. е. 1234, л. 27-27 гръб

89. Справка относно проведения Първи българо-американски космически семинар „Преки измервания в йоносферата и тяхната интерпретация“, София, 29 ноември 1979 г.
АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-890, т. 1, л. 88-89

90. Бележки по доклада за агентурата и вражеския контингент, София, 30 ноември 1979 г.
АКРДОПБГДСРСБНА - М, ф. 22, оп. 1, а. е. 98, л. 45-49
Набелязани са редица противоречия и проблеми в работата на ДС по интелигенцията. Отбелязано е, че въпреки увеличението на агентурата не може да се добие ясна представа за процесите в тези среди. Процентът на агентите с висше образование е нисък и се изписват много страници без оперативна стойност.

91. Отчетен доклад за контраразузнавателната работа на Отдел 01 при Управление 06 – ДС по линия на художествено-творческата и научна интелигенция и здравеопазването през 1979 г., София, 11 януари 1980 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 22, оп. 1, а. е. 98, л. 31-44

92. План за работата на Отдел 01, Управление 06 – ДС през 1980 г., София, 14 януари 1980 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 22, оп. 1, а. е. 112, л. 1-21

93. Списък на мероприятията, които ще бъдат обезпечавани в КРО от отделение 01, Отдел 10, София, 28 януари 1980 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – М, VI-Л 890, т. 1, л. 90-90 гръб
Набелязани са редица симпозиуми и конгреси по линия на техническия прогрес и БАН.

94. Съпроводително писмо до Отдел 01, Управление 06 – ДС, София, 26 май 1980 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 22, оп. 1а, а. е. 1363, л. 5
Посочени са редица институции, по които се работи по линия на интелигенцията.

95. Справка относно изяснен сигнал за създадена в Казанлък група от интелигенти с „дисидентски настроения", София, 3 юни 1980 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 22, оп. 1а, а. е. 1360, л. 6-8
Групата „Плесница на обществения вкус" си поставяла за основна задача да критикува и разобличава слабостите в обществото.

96. Предложение за откриване на литерно дело на Народния дворец на културата „София" (НДК), София, 7 юли 1980 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – М, VI-Л 735, т. 1, л. 1-2

97. Агентурно сведение относно поведението и контактите на чужди учени, командировани по линия на БАН, София, 28 октомври 1980 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – М, VI-Л 890, т. 1, л. 222-225
Отчетено е, че контролът върху учените е слаб, особено в институтите, които сами си канят гости. Слаб е и контролът в частните квартири, където гостите отсядат. Чужденците не желаят посредничеството на преводачи, защото добре владеят български и руски.

98. План за провеждане на агентурно-оперативни мероприятия във връзка със седмицата на културата на Федерална република Германия, София, 12 ноември 1980 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – М, VI-Л 587, т. 11, л. 69-70 и гърбове

99. Отчетен доклад за работата на отдел 01 при Управление 06 – ДС по линия на художествено-творческата и научна интелигенция и здравеопазването през 1980 г., София, 23 януари 1981 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 22, оп. 1, а. е. 114, л. 1-19
Анализът на данните показва, че няма прелом в работата по делата. Някои от тях се водят продължително време, което позволява на обектите да задълбочат дейността си и да „заразяват своето обкръжение".

100. Информация за отражението на полските събития в средите на художествено-творческата, научната и здравна интелигенция на НРБ, София, 26 февруари 1981 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 22, оп. 1а, а. е. 1493, л. 19-22

101. Из справка за изпълнението на Заповед I-182/80 г. за времето от 6 до 16 март 1981 г. по линиите на 06 управление – ДС, София, 16 март 1981 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 22, оп. 1а, а. е. 1493, л. 117-119; 126

102. Справка за вражеските прояви сред младата художествено-творческа и научна интелигенция, София, 23 март 1981 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 22, оп. 1, а. е. 136, л. 29-42

103. Доклад относно проблеми на агентурната дейност на органите на контраразузнаването по крупни международни прояви, София, 15 април 1981 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 22, оп. 1, а. е. 131, л. 1-7
Характерен проблем по обслужването на почти всички мероприятия е липсата на предварителна информация за намеренията на противника. Ето защо се предприемат общи действия, което води до разпиляване на заангажираните оперативни сили и средства и непълноценното използване на агентурния апарат.

104. Справка относно профилактирани от 01 отдел на 06 управление – ДС лица през първото тримесечие на 1981 г., София, 24 април 1981 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 22, оп. 1, а. е. 136, л. 43-48
Съдържа сведения за проведени профилактични беседи с Михаил Неделчев, Енчо Мутафов, Светлозар Игов и др.

105. План за контраразузнавателното обезпечаване на второто съвещание на председателите на академиите на науките на социалистическите страни, София, 27 октомври 1981 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – М, VI-Л 890, т. 1, л. 193-198

106. Агентурно сведение за съвещанието на президентите на академиите на науките на социалистическите страни, София, 5 ноември 1981 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – М, VI-Л 890, т. 1, л. 119-121
Отчетени са близките отношения между полските и румънските представители, които не подкрепили текста на възванието за безядрена Европа, а поддържали позицията, че както САЩ, така и СССР трябва да се откажат да разполагат ракети на континента.

107. Информация за проведения 45-ти конгрес на международния ПЕН клуб, София, 25 ноември 1981 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 22, оп. 1а, а. е. 1493, л. 91-96
По време на конгреса е имало „идеологическа конфронтация“ във връзка с преследването на интелектуалци в социалистическите страни, заради политическите им убеждения.

108. Информация за конференция на международния ПЕН клуб в Кипър и предложение за учредяване на международен център на поезия и превод, София, 8 декември 1981 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 22, оп. 1а, а. е. 1493, л. 97-100

109. Из програма на шесто управление – ДС за изпълнение на задачите, произтичащи от решенията на 12 конгрес на БКП и от националното съвещание на МВР (1981 г.) за периода 1981-1985 г., София, 29 декември 1981 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 22, оп. 1, а. е. 128, л. 87-88; 98-103; 107-110; 121-125

110. Справка относно дейността на противника по канала на научно-техническия обмен, София, 18 август 1982 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – М, VI-Л 890, т. 1, л. 188-192
Отчетено е, че противниковите служби използват създадените добри условия по линия на специализациите в чужбина, за да разлагат „елитната” българска интелигенция и да събират интересуващата ги информация. Специализираните изложби в страната също се явяват легален начин за вражеско проникване.

111. План относно провеждане агентурно-оперативни мероприятия във връзка с четвъртата международна писателска среща, София, 3 септември 1982 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – М, VI-Л 465, т. 6, л. 1-11

112. Справка за работата на 01 отдел по обезпечаване сигурността на българските граждани, временно пребиваващи зад граница и за завърналите се в страната, София, 7 септември 1982 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 22, оп. 1, а. е. 161, л. 1-6
По данни на службите за последните три години над 51 000 души от средите на художествено-творческата, научната и медицинската интелигенция пребиват в чужбина по различни поводи.

113. Докладна записка за проведена среща с председателя на БАН, академик Ангел Балевски, относно опазването на държавната тайна и някои проблеми в института по литература, София, 9 ноември 1982 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – М, VI-Л 890, т. 1, л. 169-172

114. Доклад за агентурно-оперативната дейност на Отдел 01 при Управление 06 – ДС през 1982 г., София, 13 януари 1983 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 22, оп. 1, а. е. 160, л. 1-19

Направена е констатацията, че по своята острота идеологическата диверсия на противника в средите на интелигенцията и стремежът му да я превърне в „политическа опозиция", придобива облика на „студената война" от 50-те години.

115. План за работата на Отдел 01, Управление 06 – ДС през 1983 г., София, 24 януари 1983 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 22, оп. 1, а. е. 192, л. 1-29

116. Информация относно изяснен сигнал за разпространени некролози с негативно политическо съдържание, София, 2 март 1983 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 22, оп. 1, а. е. 192, л. 62-65
Съобщава за изработени от Радой Ралин некролози на Атанас Далчев и Никола Фурнаджиев с използвани текстове от книгата „Фрагменти" на Далчев. По мнението на някои писатели, така подбраните текстове (без да се посочва времето когато са написани) отнесени към българската действителност придобивали антисоциалистическо звучене.

117. Информация за проведен разговор между Свобода Бъчварова и семейство Желю и Мария Желеви, София, 6 юли 1983 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 22, оп. 1, а. е. 195, л. 1-5
Свобода Бълчварова споделила как излизайки зад граница ясно видяла, че българинът е поставен в изолация от „световния процес на мислене" и се почувствала като човек от средновековието. Желю Желев характеризирал днешното време като антиинтелектуално, несвободно и подтискащо.

118. Писмо до началника на ОУ на МВР – Шумен с искане за справка за броя на учителите и възпитателите български турци, София, 31 август 1983 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – М, VI-Л 6 (Шн), т. 1, л. 37-38

119. Сведение относно някои проблеми на естрадния живот у нас и дейността на Тончо Русев като музикант и ръководител, София, 12 септември 1983 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 22, оп. 1, а. е. 195, л. 9-16

120. Справка относно коментари по Априлския пленум, положението в СССР и последния пленум на ЦК на БКП в някои интелектуални среди в столицата, София, 18 октомври 1983 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 22, оп. 1, а. е. 195, л. 17-19
Съдържа данни за проведен разговор между Блага Димитрова, Йордан Василев и Валери Петров. Коментирало се, че култът към личността съществувал, както никога до сега. Единственото положително било, че нямало лагери, но това било само привидно.

121. Информация относно участие на български художници в международния салон на карикатурата – Канада, София, 9 януари 1984 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 22, оп. 1, а. е. 221, л. 1-8
Съдържа сведения за прихванати 33 броя от каталога на „Международния салон на карикатурата" Монреал 1983 г., адресирани до български художници, участници в салона. Въпреки своя привиден обективизъм и политическа неангажираност, карикатурите, в това число и на част от българските творци, имали определена антисъветска и антисоциалистическа тематика.

122. Писмо до началник Окръжно управление МВР – Стара Загора, София, 18 януари 1984 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 18, а. е. 47 (СтЗ), л. 1
Изискват се справки за преподавателите във висшите учебни заведения в окръга, които са подходящи за оперативно ползване при пребиваването си в капиталистическите страни.

123. Справка относно извършената проверка в ОУ на МВР – Перник по линия на „интелигенция” за периода 1981 – 1983 г., София, 20 януари 1984 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 22, оп. 1, а. е. 134, л. 1-7

124. Докладна записка от началник отдел 01, управление 06 – ДС, София, 30 януари 1984 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 22, оп. 1, а. е. 225, л. 24-26
Съобщава, че една част от обектите по линия на художествено-творческата интелигенция не се поддават на агентурна разработка поради своята мнителност, затворен начин на живот или от позицията им на авторитети с високо професионално или обществено положение. Ето защо разработката и наблюдението на тази категория лица трябва да се осъществява с технически средства.

125. Мнение на отдел 01 при управление 06 – ДС по някои основни проблеми и задачи, от чието решаване зависи подобряване на качеството на оперативната работа, София, 23 февруари 1984 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 22, оп. 1, а. е. 225, л. 27-33
Посочено е, че за овладяването на т. нар. „бели петна” в работата е необходимо да се премахне ограничението за вербовка на членове на БКП и отговорни служители от обслужваните обекти.

126. Информация относно посещения на дипломати в творчески съюзи и културни институти, София, 23 февруари 1984 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 22, оп. 1, а. е. 221, л. 9-12

127. Сведение относно посещението в СССР на делегация на Съюза на българските писатели, София, 20 март 1984 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 22, оп. 1, а. е. 221, л. 35-39
Делегацията посещава Москва с цел подписване на план за съвместна работа през годината. Отчетено е, че курсът на международния ПЕН клуб остава подчертано реакционен и няма възможност за неговата промяна.

128. Информация относно петата априлска литературна дискусия, София, 20 април 1984 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 22, оп. 1, а. е. 221, л. 29-34
Според добитите сведения Блага Димитрова оценила дискусията като „страшен зверилник”, а акад. Петър Динеков споделил, че ръководството на СБП се съобразявало единствено с това какво ще кажат „горе или еди-къде си”.

129. Справка относно поместените в бюлетина на Управление 06 – ДС данни за отражението на идеологическата диверсия на империализма в средите на художествено-творческата интелигенция, София, 23 април 1984 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 22, оп. 1, а. е. 225, л. 71-86
Има 15 съобщения за създаване на паралелни структури, „салони” и неформални групи

130. Справка относно кореспондентските връзки на български граждани от средите на художествено-творческата интелигенция с капиталистическите страни, София, 11 май 1984 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 22, оп. 1, а. е. 221, л. 40-43
Засечена е кореспонденция на 2108 интелектуалци като преобладават връзките с ГФР и Франция. Посочено е, че средно около 50% от числения състав на даден творчески съюз контактува по този начин. Кореспонденцията е разделена на приятелска, делова, роднинска, интимна и „неотбелязана”.

131. Информация относно проведен 47-ми конгрес на международния ПЕН клуб, София, 15 юни 1984 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 22, оп. 1, а. е. 223, л. 4-9
В международния ПЕН клуб периодично се обсъждат въпроси за правата на човека и съдбата на писатели, намиращи се в затвора. По тази причина българската делегация се явява проводник не толкова на българската литература, а на политически интереси, в това число на СССР.

132. Информация относно някои по-характерни негативни явления и враждебни прояви в средите на художествено-творческата интелигенция и средствата за масова информация, София, 18 юни 1984 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 22, оп. 1, а. е. 225, л. 87-119
В писателските среди продължава формирането на паралелни структури. Запазва се тенденцията на т. нар. „сив поток" в литературата, като се създават творби отричащи социалния оптимизъм, в които не присъства „съвременния положителен герой". Подобни произведения своевременно се предават за претопяване. Част от творците застъпват елитарни възгледи и апелират за „европеизиране" на българската литература. Аналогични явления се наблюдават в изобразителното изкуство, киното и музикалния живот.

133. План за агентурно-оперативното обезпечаване на петата международна писателска среща, София, 3 август 1984 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – М, VI-Л 465, т. 7, л. 1-12

134. Справка за международния писателски семинар в гр. Айова, САЩ, София, 7 август 1984 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 22, оп. 1, а. е. 223, л. 16-24

135. Справка за профилактичната дейност на Отдел 01, Управление 06 – ДС за времето от 1 януари 1980 г. до 30 юни 1984 г., София, 16 август 1984 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 22, оп. 1, а. е. 225, л. 61-65
През отчетния период е отклонено назначаването на над 200 лица от вражески произход или стоящи на нездрави идейно-естетически позиции и не е допуснато издигането на 60 лица от тези категории. Набелязани са мерки и мероприятия за подобряване на профилактиката в средите на интелигенцията.

136. Секретна телеграма до поделенията на МВР за обслужването на Петата международна писателска среща, София, 9 октомври 1984 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – М, VI-Л 465, т. 7, л. 28

137. Агентурно сведение за дейността на клубовете по „фантастика", София, 31 октомври 1984 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 22, оп. 1, а. е. 223, л. 10-15 гръб
Клубовете за научна фантастика и прогностика имат собствени печатни издания и набират все по-голяма популярност, особено сред младите хора. Повдигнат е въпросът каква е ролята на ДКМС в избора на клубни ръководства, а от там върху контрола на тези клубове.

138. План за работата на Отдел 01, Управление 06 – ДС през 1985 г., София, 28 декември 1984 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 22, оп. 1, а. е. 255, л. 1-17

139. Отчет за агентурно-оперативната работа на Отдел 01 при Управление 06 – ДС през 1984 г., София, 5 януари 1985 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 22, оп. 1, а. е. 225, л. 34-60

Като съществен недостатък в работата е посочен слабият анализ и прогнозирането, свързани с дейността на противника в средите на художественотворческата интелигенция.

140. Агентурно сведение относно коментари по повод отпечатано стихотворение на страниците на в. „Пулс", София, 3 май 1985 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 22, оп. 1а, а. е. 1693, л. 15-15 гръб
В бр. № 10 на вестника от 5 март 1985 г. е публикувано стихотворението „Есен", в което по вертикала е вграден акростих със съдържание „Долу Тодор Живков".

141. Сведение относно коментари във връзка с указа за званията на артистите, София, 28 юни 1985 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 22, оп. 1а, а. е. 1693, л. 32-33

142. Информация на Отдел 01, включена в бюлетина на Управление 06, София, [септември 1985 г.]
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 22, оп. 1, а. е. 255, л. 45-60

143. Отчет за агентурно-оперативната работа на Отдел 01 при Управление 06 – ДС през 1985 г., София, 27 януари 1986 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 22, оп. 1, а. е. 255, л. 18-44

144. Мероприятия на Отдел 01 при Управление 06 – ДС относно подобряване работата с агентурата, София, 19 май 1987 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 22, оп. 1, а. е. 160, л. 20-21
Посочено е, че за по-рационалното използване на агентурния апарат е необходимо изграждането на единна „система – азбучник" за връзките на всеки агент (заобикалящата го среда и контингент), която да се ползва по заявка на съответното поделение.

2

М. В. Р.

ДИРЕКЦИЯ НА НАРОДНАТА МИЛИЦИЯ
ДЪРЖАВНА СИГУРНОСТ
№ 3595 дс
28 юни 1945 г.
София 2.д. 1275
Вътр.тел.157

До Господин
Златю Георгиев Бояджиев
художник
жив.на ул."Народно събрание"
№ 9
Т у к.

Дирекция на Народната милиция - отдел Държавна сигурност, разрешава на лицето ЗЛАТЮ ГЕОРГИЕВ БОЯДЖИЕВ - художник от София, да рисува пейзажи и битови картини из цялото царство и крайбрежието, като рисуване то не засяга обекти представляващи интерес за чуждо разузнаване.

Лицето се задължава, при посещение на населен пункт за рисуване, да се яви пред местните милиционерски власти, които да завер рат настоящето и следят за изпълнението.

Настоящето важи до април на 1945 г.

М. В. Р. * Дирекция сигурност * Милиция

НАЧАЛНИК Д.С.:

НАЧАЛНИК ОТДЕЛЕНИЕ:

ДО НАЧАЛНИКА НА II-РА ГРУПА

ОТД. "В".

Д О К Л А Д

По възложената ми задача да проуча лицето ДЕЧКО УЗУНОВ художник, професор при художествената академия докладвам:

Според сведения събрани от негови познати горното лице преди 9-ти Септември не е членувал в никаква фашистка организация. Много талантлив художник е за което е доста ценен от наща общественост. Член е на съюза на художниците. Не взима дейно участие в обществений живот на страната но при допитване до него за някои инициативи дава ценни напътствия и взима участие в тех. Няма досие в Милицията.

5.VII.1945год,
СОФИЯ.

ДОКЛАДВА: 110.

ДО ДИРЕКЦИЯ НА НАРОДНАТА МИЛИЦИЯ
отдел държавна сигурност

Т У К.

ДИРЕКЦИЯ НА НАРОДНАТА МИЛИЦИЯ
ДЪРЖАВНА СИГУРНОСТ
№-II-L-3577
23 VII 1946 г.
СОФИЯ

Отдел Дирекция Сигурность
№ 9452 от 17 VII 1946 год.

Да
(Или сведение в Изд. учреждения за професорите от Художествената академия).
18. VII. 946 год. R

З А Я В Л Е Н И Е от
Дечко Узунов-художник
професор при Държавната художествена академия, живущ на ул." Цар Ив. Лещ. № 46
гр.София.

Господин Инспекторе,

Моля нареждането Ви да ми се издаде позволително за да мога да рисувам скици и картини в вътрешноста на страната и крайбрежието.-

гр.София, 6 юлий 1946 г.

С почитание: [signature]

-1-

1972 1

До Господин Началника на I отдел
Дирекция Държавна Сигурност

Т У К.

Г О Д И Ш Е Н Д О К Л А Д

от Любомир Василев Анев, н-к отд."В", относно състоянието на обектите които се обслужват от отделението ми и състоянието на службите.

Поради обстоятелството че отделението се сформира и организира от края на месец април т. г. доклада в по големата си част се явява такъв за времето от I май до към 9-IX-1947г.

Обектите които обслужва отделението ми се групират в 8 ресора: МЛАДЕЖТА, ИНТЕЛИГЕНЦИЯТА, ПЕЧАТА, ДУХОВЕНСТВОТО, СТОПАНСКИТЕ СЛОЕВЕ/ занаятчии, търговци, индустриялци и банкери/, СЕЛЯЧЕСТВОТО, и НЕОРГАНИЗИРАНОТО НАСЕЛЕНИЕ, РАБ.КЛАСА распределени съответно в 8 служебни групи, обединени в две служби. Една~~xxxxxxxxxxxxxx~~ част от обектите/ ученическата и студентска младеж от групата на младежта, гимназиални учители и Министерство на просветата, лекари и равници с Минист. на народното здраве и Министерството на правосъдието от групата на интелегенцията , някои от обектите по печата , по духовенството, и секциите по групата на неорганизираното население/ отделението ми получи в наследство от бившите отделение"А", отделение"В". В поголемата си част обаче обектите беха съвършенно нови за отделението и работата требваше да се организира изцело на ново. Изцело нови обекти беха: Академици, професори, писатели, артисти, музиканти, адвокати, инжинери, архитекти, зъболекари от групата по интелегенцията, спортната младеж от групата по младежта, ,Бълг. Телег. Агенция и Минист. на информацията от групата по печата, и изцело обектите на ПЕТА и обектите на СЕДМА група и на ШЕСТА група.

по силата на тия обстоятелства доклада за моето отделение се явява фактически пет месечен доклад, за времето от сформиране на отделението до настоящи дни.

Доклада разполагам в две части: първата обхваща политическото състояния на обектите за отчетния период , до колкото сме успели да го овладеем и втората част- приложениеотносно растановка на обектитите и обеспечаването им с агентура и организационото състояние на службата и кадара.

2

ПЪРВА ЧАСТ: ПОЛИТЕЧЕСКОТО СЪСТОЯНИЕ И ПРОЯВИ НА ОБСЛУЖВАНИТЕ ОБЕКТИ

I. ВСРЕД МЛАДЕЖТА.

А. УНЕВЕРИСИТЕТСКАТА МЛАДЕЖ.

От общия брой на студентите в София по непълни данни се знае, че в РП/к/ и РМС членуват около 30%, в останалите О.Ф. партий-16%, а активни опозиционери около 5%. В ОСНС са организирани около 60 % от всички студенти.

Чрезпрокарването на мероприятията в унервериситета съдействуваха чл. на РП/к/, РМС и ОСНС, а опозиционните елементи при всички случаи се противопоставиха и саботираха.

Така например законопроекта за вишето образование предизвика голями вълнения всред студентите. Независимо от политическата принадлежност, болшинството от студентите реагира остро срещу законопроекта понеже ОСНС не беше взел мерки да го разясни правилно. Това обстоятелство беше умело използувано от опозиционните групировки: анархисти, лулчевисти, петковисти, които успяха да организират и урудят редица публични акций, и трибини против законопроекта. Най-голямо участие са взели студенти от Медицинския ф-тет, политехниката, ДВУФА и др., като са направили събрания пред БИАД, Агрономическия ф-т, ДВУФА и др.

Преди и на 1 май организирана проява имаше от страна на студенти-анархисти от Политехниката, където бяха разпространени позиви с антиотечественофронтовско съдържание. Авторите не са открити.

Освен горните организирани прояви други от по-голям мащаб не са забелязани. Почти в всички университети отделни опозиционни елементи злословят при всички случаи срещу Отечественофронтовската власт. Злословеха главно срещу видни отечественофронтовци, срещу законопроекта за вишето образование, при обмяната на банкнотите и в последно време против бригадите.

Към края на летната сесия се забелязва по голям прилив в редовете на ОСНС. Въпреки изказванията на опозиционерите голяма част от студенството се обхвана от трудов ентусиазъм, които зарази доста от колебаещите се. Въпреки изказванията на опозицонерите против двегодишния стопански план, болшинството от студентите започнаха на дело изпълнението му, включени в националните и областни младежки строителни бригади.

Б. СРЕДНОШКОЛСКАТА МЛАДЕЖ.

От всичко 20,000 средношколници в София в ЕМОС членуват около 80 %, а в много гимназии има класове обхванати 100 %. От всички ученици в РМС членуват около 42 %, като в много училища са повече. Съюзници има съвсем малко и те развиват ~~и те развиват~~ предимно ро опозиционна дейност. Отечественофронтовска дейност.

Открити опозиционери не състоряни на ЕМОС от всички училища има около 6%, като в отделни училища са повече. Така например Д.Фр. К. са 43 % М.Фр. К. 42 %, VI-та М.Г.-18% I М.Г.-13 % ДСТУ-10 % II д. пр. г. -10%, Кер. у-ще-35 %, Дърв. У-ще-10 % и т. н.

Към 2% от членовете на ЕМОС от всички училища са прикрити опозиционери и от там вършат своята разрушителна работа срущу ЕМОС и О.Ф. В някой училища тоя процент е много по голям. Например: Ромънския колеж към 26%, Италиянско училище 14 %, I-ва Дев. Т. Г.-15 %, 1-ва Дев. Г-9.5 % V м. г.-8.8 %, ДСТУ-4.5 % и т. н.

През настоящата учебна година са били открити опозиционни организации на ЕМС/Сърб/, в ДСТУ с около 25 члена и в I м. т.г. с около 40 члена. Последните са развили по активна опозицонна дейност. На 29.V.47 година е бил заловен ЙОРДАН КРАЛЕВ, че разпространява позиви писани на ръка в дух против ЕМОС и бригадите. Същия бил арестуван и пуснат.

Другa организирана опозиционна проява имаше на първи май. Учениците от Френския колеж скъсаха плакатите и украсата в викахи "У-У-У" "Долу ЕМОС" и др. т. Проявата беше масов

Когото

Из архивите на ДС

Из архивите на ДС

Почти в всички училища от елни опозиционери се проявяваха. С антинародна агитация и слухове, хули и клевети против О.Ф., против бригадирското движение, а някъде са късали Стен-вестници и портрети на Ц-р предсе дател Г. Димитров /2-ра Дев. Гимназия, III-та Дев. Професионална Гимназия/

За отбелязване, че гимназиите почти се изчистиха от бившите браници, ратници и легионери.

Голяма част от учениците имат лошо отношение към научните занимания и посещават най-редовно урежданите от ЕМОС кръжоци за усвояването на материала. Психиката за "отърваване", обаче още съществува. Въпроси това учебната година зъвърши с повишаване на успеха и затягане на дисциплината.

За младежките строителни бригади се записаха много ученици, та дори и някой опозиционери. Поради надхвърляне на определената цифра доста ученици не бяха приети.

В. МЛАДЕЖКА ОТ СП. КЛУБОВЕ И МАСОВИ ОРГАНИЗАЦИИ.

Ръководствата в всички сп. клубове и масови организаций са в ръцете на чл. на РП/к/ и РМС, но има и доста важни фектори, които се оглавяват от опозиционери, които прикрито спъват развитието на физкултурата./ дир. фис. сп., НФС-тур. секция, "Чавдар"-баскетбол /

Почти в всички сп. клубове се отчертаха лица с опозиционни разбирания, но досега дейността им се е съ тояла в прикрито съботиране решенията на ЦСФС и изказванията срещу власта на О.Ф.

До сега в НСВС и НЦС са отбелязани "компании", които водят "лек" на ~~са~~ участниците на които са с реакционни прояви както в миналото така и след 9-ти IX/Нар. Мор. съюз и Нар. Въз. Спорт/

Характерното за спортните клубове, е че в отбо ните тимове на футбол, войлебол, баскетбол, хазена и др. играят и голямо болшинство от хулигани прояви и кариеристи.

Г. МЛАДЕЖКИТЕ СТРОИТЕЛНИ БРИГАДИ.

Работата в 5-тях баталиона на младежката строителна бригада започна от М. април. В първите два месеца се извършиха подготвителни работи и не са отбелязани по особени политически прояви. През М. Юнии започна работата първата редовна смяна. Понеже бе в началото на организацията почти в всички баталиони имаше нередовности по прехраната и и продоволствието, които бяха причината за протести от бригадири.

Поради страха да не бъдат взети от "шеста бригада" ~~[illegible]~~ част от безделниците навлезнаха в бригадите и не закъсняха да се проявят. Това особено много се почуствува в баталионите в които имаше младежи от София. Така например на Перник-Волуяк на няколко пъти бяха намирани зареден взрив по обектите на работата и намирани писма на бригадирци до свой познати в които описваха живота в бригадата, като в лагер.

На "Хаин-боаз" беше скъсана телефонната линия между два отряда, а края един лагер слизало въоражено лице и скало сведение за командирите на бригадата. На язовира "Г. Димитров" две неизвестни лица пресрещнали куриера на баталиона и го питали за командирите.

От м. юлий започнаха да работят ученици и студенти. За отбелязване е, че учениците са дисциплинарани и дават по добра работа ~~[illegible]~~ студентите повече приказват, а малко работят.

След удавянето на 12 души бригадирци от стан Делян от направената проверка в другите обекти се установи, че има и други места незащитени от към наводнение. Много от лагерите са разположени всред планините, близо до голями гори и уязвими от към нападение. Причина за горното е че още в началото при разполагане на лагерите не са обърнали сериозно внимание нартози въпрос.

Освен това малката бдителност, която проявяват камандирите на баталионите улеснява опозиционерите да дършат саботажи при работата.

II. ВСРЕД ИНТЕЛИГЕНЦИЯТА.

А. АКАДЕМИЦИ. на брой 92. Всред тях вражеската конструктация е слаба

Има около 22 опозиционно проявяващи се академици. В полотическо отношение са слабо активни.

ПРОФЕСОРИ, ДОЦЕНТИ и АСИСТЕНТИ във вишете учебни заведения в София има около 753. От тях опозиционно проявяващи се са 151. За 219 професори, асистенти и доценти сме в състояние да дадем политическа характеристика. Тук вражеските прояви стават при четене на лекции, у студентите. Открито се критикуват мероприятията на власта се реакционността на теориите при преподаването

ГИМНАЗИАЛНИТЕ УЧИТЕЛИ в София са 492. Към 172 са опозиционно настроени и опозиционно проявяващи се. Комунистите са 115. Сме в състояние да характеризираме за около 200 гимн. учители. Вражеските прояви тук ставаха пак чрез предодаването на материял в класовете; Открито тормозене на активисти, масисти, разлагане на ЕМОС, подбиране шовинистични стихотворения за цитатти при тържествени случаи от макар и видни, наши писатели/Вазов и др/.

Положени то вред учителите от ТЪРГ. и ПРОФЕСИОНАЛНИ У-ЩА Е СЪЩОТО, както и при гимназиалните учители. Те са около 180. Като реакционери са набелязани около 20, комунистите са към 25.

АРТИСТИТЕ в Народния театър, Държ. опера та Младежкия театър са около 260. От тях комунисти са 80. Вражески настроените са около 75 души. Можем да дадем характеристика за около 100 души. Лятото е мъртав сезон за артистите. Те се интересуват по слабо от политическите въпроси, отколкото от проф сионалните си въпроси: кога и как ще излезе бюджета на театъра, как да се запращат извънредните представления. Разяснителната работа вред артистите е много слаба. Те не правят икакви събрания за разглеждане текущи актуални въпроси. И да подготовка на своя конгрес, който се състоя в края на юний т.г. не се проведе нито едно събрание вред артистите. Конгресните резолюции пак не се снеха долу.

ХУДОЖНИЦИ И ПИСАТЕЛИ имаше към 521. Реакционо настроените са към 80-90. Комунистите са към 150.

ЛЕКАРИТЕ в София са 1550, зъболекарите около 500. Политическа характеристика можем да дадем за около 200 души. Комунистите са около 120, а като врагове сме отбелязали към 180 души. Лекарите отечественофронтовци по болниците не могат да овладеят лекарската маса. Съществува угодничене и "водене политика" с оглед бъдещи кариеристични перепективи. Борбите между отечественофронтовците за места са голями. Вражеските елементи разхлабват дисциплината; при прегледи на затворници се държат учтиво, а на болните, които са прогресивно настроени демонстративно отказват помощ. Случаят с д-р Милева от Очната клиника при Ал. болница не е единствен.

АДВОКАТИТЕ В СОФИЯ са около 2000. Вред тях сме слабо навлезли. Можем да дадем характеристики само за около 100 души. Политическия състав на адвокатите още не е определен. Знаем за около 40 комунисти и 20 реакционери. Борба между отечественофронтовците и реакционерите се води в вишия Софийския адвокатски съвети когато има да се разрешават текущи професионални и др. въпроси. В Соф. адвокатски съвет надделяват опозиционери: 20 опозиционери, 5-комунисти, 1 отечественовронтовец-некомонист и 4 неутрални. Политическият момент и осъствието на някой опозиционери решават често пъти остро възникващите въпроси.

В вишия адвокатски съвет отечественофронтовските елементи са по-здраво устроени: 13 комунисти, 4 отечественофронтовци, 9 опозиционери и 1 неутрален.

Създаването на Адвокатската кооперация се провали поради несъгласието и неактивостта на някои видни адвокати комунисти, които сега печелят много, особено с политическите процеси. Забелязани са адвокати комунисти да защитават и черноборсаджийски и конфисакционни процеси. Въобще комунистите са най- търсените адвокати и те злоупотребяват с това си положение.

Положението вред СЪДИИТЕ И ПРОКУРОРИТЕ не е още напълно установено. Иноенери и архитекти имаме 1357. Това е най слабо разработения обект. Като комунисти имаме отбелязани 52, а като реакционери 142. Концентрация на вражески елементи има повече вред архитектите.

Из архивите на ДС

Само създаването на масова агентура може да ни ориентира по-добре в този обект.

III. ПЕЧАТ.

А. МИНИСТЕРСТВО НА ИЗКУСТВАТА И ФОРМАЦИЯТА.

Персонала се състои от 258 човека принадлежащи към следните политически групировки: 42 са кононисти, 16 РМС, 50 звенари, 84 реакционно настроени, 79 независими и 32 неустановени. Голяма част от персонала на брой 219 човека са привърженици на О.Ф. валст. Известна част от персонала се указа реакциона. Тази част съ[illegible] са 34 човека, беше разположена по службите "кина и театри" и "Печат и хартия".

Б. РАДИО СОФИЯ.

Персонала се състои от 361 човек. От тях 109 са комонисти, 29 РМС, 126 безпартийни, 64 реакционно настроени, 26 неустановени, 4 звенари и 3 СД. Огромното болшинство от персонала на брой 292 са привърженици на О.Ф. валст. Отзовавали са се на всички акций и мероприятия провеждани от правителството. Една значителна част, на брой 71 човек са реакционно настроени и привърженици на опозицията. Поради специфичността на работата са разхвърляни по реалиците отдели, като има изв[illegible] в радио-говорителите и радио хора. Прояви те на тези хора се състоят в критикуване и недоволство по отношение стопанските мероприятия и някои затруднения в страната. Хранят надежди [illegible] към Англоамериканците.

Александра Стойлова е получила едно писмо от своя племеник с фашистко съдържание; в което я уговаря да се пази, да не говори много и дава напътствия, да провери какво е необходимо да се направи за заминаването в Америка.

Анна Николова-говорителка и Николай-Попон- тон майстр се държат предизвикателно към О.Ф.

Общо взето голями противоотечественофронтовски прояви няма. Това се дължи на факта, че персонала се състои повечето от кваливи [illegible] и интелегенти хора имащи слабост да се нагаждат.

Установихме, че често се получават писма отправяни до директора с фашистко съдържание, хули и заплащвания.

ИНФОРМАЦИОНЕН РАДИО БЮЛЕТИН

От досегашната работа в обекта установихме, че в обекта работят 35 човека. Те спадат към следните политически групировки.: 28 са безпартийни, 5 комонусти, 3 звенари и 4 реакционно настроени, Почти всички с изключение на 4етиримата реакционно настоени, са привърженици на О.Ф. власт. Посещат с одобрение стопанската политика на правителството, отзовават се на всички акций провеждани от властта. За останалите четирма за които става дума са Минко Пенев Милев, Васил Георгиев Вълчанов, Милко Колев и другия по време на изборите явно изразяваха свойте симпатий и отношения към опозицията. Констатирано изписване на повертелни бюлетини и една проява на избождане очите на министър председателя Г. Димитров и Петру Гроза снимани на вестника. По мнение на източници, че тази проява не може да бъде по друг освен на въпросните. Обекта е малък, имаме един информатор.

В. БЪЛГАРСКА ТЕЛЕГРАФНА АГЕНЦИЯ И ОТДЕЛ ВЪНШНА ИНФОРМАЦИЯ.

Установи се, че в обекта работят 53 човека. От тях 26 са реакционно настроени. 22 безпартийни, 9 комонисти, 1 Звенар и 1 земеделец /Обов/.

Поради специалния характер на работа там са съсредоточени научни работници с висока квалификация, като владеещи чужди езици, легационни съветници, дипломати от кариерата и пр. Поради тези причини, че в обекта се изискват хора с специална научна подготовка, в него не са направени никакви преобразования и прочиствания след 9-ти септември. Това е причината да се държат хора предимно от буржуазната среда, с буржуазни разбирания и схващания, повечето с реакционни убеждения. Може да се спята, че от началника до последния работник с малки изключения са чиновници, които са срастнали с миналото, и за тях е непонятно и мъчно доловимо новото преобразование.

Из архивите на ДС

Установихме, че като зсостни реакционери се проявиха редакторите Бочев, Ечаноилов, Разсуканов, Станева, Величкова, Пупекова, Георгиева и Баламезов вглаве и началника на БТЕ Владимир Данев. Това е една копмания коя[illegible] отвратително поведение и носи както политическо така и морално битово разложение. Елисавета Пупекова систаметически говори против О.Ф., разпространява най-словредни слухове, че ще има война, че селските маси щели да се бият с въоражена борба, че ще дойдат Американски парушитисти ипр.

Г. КНИГОИЗДАТЕЛИ И КНИЖАРИ.

Обекта се състои от 115 книгоиздателства. Голямото болшинство от тях са [illegible] Отечественофронтовци и безпартийни. По главни [illegible] са: "Нариздат", "Народна култура", "Гологанов" и др.

Съще вува една значителна част книгоиздателства, на брой 24 от който се отчертаха като реакционери. Реакционноста им се изразява в несъгласие с политиката на О.Ф. с ограничаването на частна инциатива. Недоволствува против държавното книгоиздателство и партийното такова. Критикуват и недоволстват против системата на разп[illegible] на хартията. Искат да бъде свободна без всекакво вмешателство от страна на държавата. Същите книгоиздателства винаги се стремят да издават книги с реакционно и опасно съдържание., да пропангадират западноевропейската литература и да се противопоставят на на прогресивната и отечественофронтовската. Гнезда са и на зловредни приказки и слухове от характер зда злепоставят и увредят властта. Като пример можем да посочим книгоиздателство "Златни Зрънца на Славчо Атанасов, ул. Алабин 40, които е отявлен фашист. Той е прибрал на работа при себеси все отявлени като него фашисти и опозиционери. Такъв е Крум Георгиев Попов-бивш гимназиален учител, уволнен като фашист близък приятел на Атанасов. Друг е Тодор Стефанов Кожухаров-бивш офоцер, също опозиционер, Никола Дойчев, бивш редактор на в-к "Парало Булгар". Сега преводач в книгоиздателството; Иван Дуйчев бивш проф сор, уволнен като фашист, Спас Капелков-бивш прокурор уволнен като фашист; Есто Везенков-бивш началник на радио София. Заради тях Атанасов е уволнил някои комунисти. В книгоиздателството се събират и най- различни реакционери и опзиционери. Една такава е Мери Давидова-чиновничка в Банка Български кредит, която редно посещава книгоиздателството: постоянно говори че О.Фронт ще падне от власт и щели Америка и Англия да поставят свой хора. Друго такова книгоиздателство е и "Хемус" на ул. Солун 4То е едно от най-големите в София. Управителния съвет на книгоиздателството са все стари реакционери и предишни привърженици на фашизма. Ако некои от персонала започне да се проявява отечественофронтовеци той най-деликатни бива отстранен. Намерили са место в книгоиздателството като служители и някои реакционери; такава една е Елена Коцикова. Тя минава за Социал-демократка/Лулчувистка/. При задържането на Цв. Иванов тя с пяна на уста е хулела власта. Друго книгоиздателство е "Провадалиев"-пл. Славейков 1. Собственик на книгоиздателството е Любен Провадалиев, бивш привърженик на фашизма, а сега реакционер. Винаги говори против О.Ф. и неговите мероприятия. Заявил е че "доброто минало пак ще се върне". Заканвал се е, че при евентуална промена той е готов да очисти неколко видни комонисти. При него работят неколко реакциони реакционери, като Христо Костандинов, Атанас Йоцов-бивши ратници. Янко Томов, Г. Георгиев и Коста Михайлов, които винаги се отнасят подигравателно и враждебно към О.Ф.

Друго книгоиздателство е "Институт за международно самообразование"-О.О.Д-во. В него участвуват над 30 лица. Болшинството от тях са [illegible] анархисти, или противнци на О.Фронт. Под формата на търговско предприятие анархистите са си поставили като задача да издават предимно анархистическа и ексеранетска литература. И издават такава

Д. КНИЖАРНИЦИ.

Този обект се съ тои от 314 малки и голями търговски предприятия. Нуждно е да се отбележи, че болшинството са [illegible] есфафи, които освен търговийката нищо друго не ги интересува.

54 собственици на книжарници са се отчертали, като реакционери. Тия хора не са съгласни с политиката на О.Ф. Не са доволни от

Из архивите на ДС

37

Из архивите на ДС

монопола на държавата над някои книжарски артикули. Противници са на кооперирането на книжарите, обявяват се против партийната книжарница. Един от тях е и Цветан Негред Димов. Той е отявлен организатор опозиционер; винаги злослови против властта и подбудител на съсловието против О.фронт. Друг е Брайко Иван Касъров-бивш придворен книжар на ул. Бирзов 6. Винаги говори против О.фронт, казал е, че няма да бъде дълго на власт че нямало свобода и демокрация. Че демокрацията при Цар Борис била много по добра от днешната. Друг е Димитър Димитров на ул. Левски 2 а. Той винаги недоволства против и против правителството, защото не им се давало да търгуват свободно В миналото същия е търгувал предимно с немска титература, а сега се стреми да разпространява предимно упадъчна и реакционна литература. Но болшинството от книжарското съсловие винаги се е отзовавало на правителствените мероприятия, подържало е О.фронт и е подкрепяло О.Ф. инициативи.

Друга особеност може да се констатира в обекта известни непорядки и нередности в ф-ка "Пеликан" -Ц.Симеово 172. Това предприятие произвежда преди всичко книжарски материяли. В миналото преди 9-ти септември е било немско предприятие, а след 9 IX става Руско. В него работят около 38 лица. Можахме да констатираме, че от известно време не съществува никаква организация партийна или професионална. По сведения от добри Отечествено-фронтовци в предприятието причина за това е бил инженер Мина Трифонова. След нейното постъпване на работа в фабриката. като представител или пълномощник на Съветското управление тя почнала да уволнява и да гони по-дейни и прогресивни елементи. Прибрала на работа някой реакционери. Стари и сегашни противници на О.Ф. Ограждала се с такива вражески елементи и пренебрегвала и уволнявала други. При произвеждане на анкета от ОРПС Трифонова най-нахално е изгонила представителите на ОРПС. Поради това нейно държание и поради други нейни прояви-противоотечественофронтовски/ тя е била изключена от РП/к/. Но въпреки това все още съществува в средата на работниците едно състояние на страх от Трифонова. Никой работник или слижител, честен отечественофронтовец не е сигурен за своята робат.

Обекта се обслужва с двама резидента и 9 информатора. За да бъде напълно овладен по наше мнение са необходими около 5 резиденти с около 20 информатора. Поставили сме си за задача до край на годината да изградим същата мрежа.

Е. ПЕЧАТНИЦИ.

Обекта се състои от 162 печатници. 152 от тях са организирани в занаятчийския графически съюз. Останалите са държавни и индустриални предприятия. На тези 152 печатници им е установено политическа принадлежност. По политическа принадлежност са така: 27 членове на РП/к/, 40 добри отечественофронтовци, 26 реакционери и останалите аполитични, които с политика не се занимават и се отнасят с едно безразличие към политическия живот в страната.

На 3 юни 1947 година бе графическия конгрес на съюза. В работата на конгреса имаше прояви на опозиция. Станаха известни разисквания и малко недоволство, но главно по нарядни и продоволствени въпроси. Бе поставен и въпроса за занаятчийската производителна кооперация, но въпроса остана неразрешен. Бе избран нов управителен съвет все от прогресивни хора. Взеха се решени да поеме съюза издръжката на графическото училище от към храна. Изказаха се и всемаха общо решение, да се подкрепят инициативите на правителството в отношение намалението на цените на печатните произведения. С единодушие предприеха отделните предприятия да приемат работници само чрез ОРПС

Печатарските работници наброяват в София приблизително 5000 работници. но голямата част от тях работят в Държавната печатница наброяват на брой 1364 раб. В партийната печатница 480 раб В военно изд. фонд 218 раб., Съединените печатници 152, Полиграфия 165. В останалите печатници са пръснати съответно останалите работници. За забелязване е че в големите и крупни предприятия каквито се горе поменатите работници са много добре организирани и мъчно могат да се появяват опозиционни и реакционни елементи.

До като някой по-малки печатници като са Чаръкчиев, Стопанско развитие, Народен печат, бяха свърталище [illegible] които всячески пакостеха на свойте организации и на власта, а подпомагаха реакцията.

Ж. ПЕРИОДИЧЕН И БЕЗПАРТИЕН ПЕЧАТ.

За този обект можем да кажем, че се състои от около 300 периодични издания. Някой от тях са обществени, на организации, други частни.

Явиха се различни периодични издания като "БИА", "БЛАГОВЕСТИТЕЛ", "Духовна култура", "Земя и Култура", "Мотор", "Наука за всички", "Отечествена индустрия и търговия", "Обединени домакински списания", "Общински преглед", "Полезни съвети", "Славянска мисъл", "Аномер Апоир", "Нов живот" и др. Почти всички тези и др. списания под [illegible] друга форма прокарваха тенденциозно/опозиционни/разбирания, а други открито се показваха [illegible] реакционни. Не закъсняха да дойдат на вярна служба на реакцията и повечето от църковните списания: Като православен мисионер, "Търновски епархийски вестник", "Нашата надежда" и др. Всички тези списания и вестници започнаха [illegible] за нашия народ и спомогнаха още повече за разгаряне на опозиционните страсти. Вярна на традиций [illegible] другата по-голяма част от редактори, [illegible] заработиха всеотдайно за правилната просвета на народа. Наброяват се от 150 до 200 списания и вестници, които през целото време служиха верно на народа.

През м. януари 1947 г. беше изпратен изработен от службата списък на всички списания, които не оправдават своето излизане. В М-вото на информацията с мнение да бъдат спрени. Но и до сега не е спрено нито едно от тези списания.

В замяна на това през м. май 1947 година излезе министерско постановление с което се предопреждават частните издатели, че за в бъдеще правото на издаване на периодични списания и вестници се предоставя само на обществени групи [illegible] и организации. На частните издатели бе дадено право да завършат годишнините си. Някои издатели, като Славчо Атанасов, издател на библиотека "Златни зърна". Той желае да се запази старото положение с което му се развързаха ръцете за една безогледна търговия,, и то с отпадачни и сензационни книги. Преди известно време установихме, че Атанасов търгува с детска [illegible] литература, която изобразяваше "царското семейство." Това ясно говори за кой слой от нашата общественост е народена библиотеката "Златни зърна".

В "Съюза на периодичния печат". В тоя съюз членуват 350 бивши и [illegible] издатели. Съюза е прибрал всички издатели, като не е държал на тяхното минало и малко се е интересувал от тяхните проявления. От тези 350 члена днес имат издания само 100 члена. Останалите членове са само формални членове на съюза. Камарата на Народната култура е поискала списък на издателите с издания и им издаде припаси само на тези издатели, които имат издания. От името на Съюза на Периодичния печат" се иска щото постановлението на М-вото на информацията да бъде изменено в следния смисъл: Да се разреши и за в бъдаще частни издания само там където обществените организации не са започнали издаването на подобни списания. Излъчена е една делегация, която ще посети М-ра на Информацията, а може и при отказ да с иде и до М-ра председателя Г. Димитров.

Това решение било допуснато да се вземе вследствие на това, че съюза се оглавява сега от ново ръководство. Бившия секретар на съюза Брайко Георгиев е заменен с Трифон Трифонов/Звено/, а административния секретар Кетър Ленков/к/ се заменя от Кирил Йовович/безпартиен. Тази смяна се е отразила доста болезнено за съюза, [illegible] изживява [illegible] период на нагаждане. На къде ще се ориентира и дали правилно ще се заработи, ще се види през месец септември, когато започне редноия живот.

З. АГЕНЦИЯ "СТРЕЛА".

Агенция "Стрела" е д-во предприятие на "Съюза на журналистите". Той има монополното право да разпространява всички вестници и списания излизащи в целата страна.

Из архивите на ДС

Из архивите на ДС

Грададното болшинство от персонала са О.фронтовци или симпатизанти на Отечествения фронт. Една малка част са опозиционно настроени, около 12 човека. Но тяжната опозиционност се свежда до недоволство от разпределение на разни наряди и др. Множина лица от персонала се се отдали на пиянство. При такова състояние измежду тези хора понякога се пускат противоотечественофронтовски слухове и приказки.

И. ВОЕННО ИНВАЛИДНА ЗАДРУГА.

Задругата е кооперативно предприятие на съюза на инвалидите пострадали от войните. Преди 9-ти септември управата на съюза се е стремела да дава работа инвалиди привърженици на старото управление. Те са били настанявани на най-хубавите будки, по центъра и др. места. След 9-ти септември 1944 година, голяма част от останали на робат, като си останаха с същите разбирания. Това се видя през време на различните изборни компании и продажбата на опозиционната преса. Множина от тях саботираха продажбата им и пласимента на О.Ф. вестници, а предпочитаха да препоръчва опозиционните. В това отношение имаме примери много. Бяха направили такива лица списък за лишаване от право да притежават будки и бяха лишени 9 човека. Повечето от тези хора минаваха за земеделци/Обов/, но на практика си бяха чисто опозиционери. Някой от тях са имали доста черно минало, като здоносничат на полицията, участ ници в разни противокомонистически акции.

Напоследък, с настъпването на властта срещу реакцията се забеляза в всички реакционни елементи едно желание да се примерят и да тръгнат с О.Фронт. Това се виждаше от една подадена молба подписана от 9 човека до Директора на Народната Милиция, да бъдат реабелитирани, че цели да се оправят и да станат добри граждани. Някои даже сами изказаха желание да сътрудничат с каквото могат на властта. В горните обекти разполагаме с 6 информатора и 2 агенти. С надежда сме в скоро време да завербуваме още агентура.

1

О Т Ч Е Т Е Н Д О К Л А Д

ПО ЛИНИЯ НА ОТДЕЛ ПЪРВИ-ДС,ЗА 1948 ГОД.

През 1948 година,като резултат от все повече изостряшата се класова борба в страната,за разлика от миналата година,бяха отбелязани по места редица прояви на остра вражеска дейност.

На първо място трябва да отбележим вражеските прояви и дейност на бившите хора,бившите членове на БЗНС-НП и ВМС-Сърбински,бившите членове на"Легиона",кулаците,известна част от турското малцинство и др.Дейността на отделните вражески елементи ,макар и проявена под най-различни форми,има в края на краищата една и съща цел - борба против властта и проваляне нейните мероприятия,като най-характерни форми на вражеска дейност през изтеклата година,могат да се посочат :

1.Бандитизма.Но значителни бандитски групи бяха създадени в асенов градско,пловдивско,староселския Балкан/средногорието/,горноджумайския сектор и др.

2.Създаване на нелегални организации. Наред с бандитските групи по места в страната бяха създадени и нелегални организации,които си поставиха за задача да рекрутират бандити,да ги снабдяват с храна,дрехи и оръжие. На много места бяха отбелязани опити за създаване нелегални групи,с цел възстановяване на ВМС-Сърбински и "Легиона"/ случая в пловдивско ,пазарджишко и др./

3.Вражеската пропаганда бе еднакво използувана както в градовете, така и по селата от страна на вражеските елементи,насочена за убиване вярата в моща на СССР и саботиране на правителственните мероприятия, по линия на производството,строителството,транспорта,събиране нарядите по селата и ТКЗС.

4.Бягство зад граница. Като резултат на вражеската пропаганда бяха отбелязани също редица бягства зад граница,главно в Турция и Гърция, а след измяната на Тито- за Югославия. Така само във врачанския сектор за времето от 1 до 30 октомври 1948 год.бяха отбелязани 15 случая с 46 лица, на бягство за Югославия/ предимно от н.петковистите/. Дейността на отдела във връзка с париране вражеската агитация и дейност се изразява по линии.както следва:

21

КРДОПБГДСРСБНА 1
чл. 31, ал. 6
от ЗДРДОПБГДСРСБНА
Дата: 09.10.2015г. Секретар:

ИНТЕЛИГЕНЦИЯ

Участието на интелигенцията в стопанския,политическия и културния живот на страната е най-ризлично.Най-голяма активност в това отношение проявяват учителите,следвани от адвокатите и професорите,артистите,художниците и най-после инжинерите и лекарите,които в голямото си болшинство са реакционери. Те очакват да стане някакво"чудо" и се върне"славното минало". Така напр.,българския лекторски съюз в София представлява реакционно гнездо,в което се злослови по адрес на правителството,неговите мероприятия и видни отечественофронтовци.Там са намерили убежище много бивши офицери,царски чиновници и др.Председателя му д-р Стефан Д. Серафимов,член на БКП не се интересува много от работата на съюза и е предоставил всичко на счетоводителя ,бивш аташе полковник при цар Бориса.Същият,заедно с дъщеря си през 1942 година са злоупотребили 150.000 лв.

В началото на отчетния период адвокатите бяха в паника от закона за адвокатите и чак към средата на годината започнаха да се проявяват в политическо отношение,като търсеха близки на отговорна държавна длъжност членове на БКП,с цел да се прикрият.По тези причини не са отбелязани особени вражески прояви.Голяма част от заличените адвокати,възползувайки се от указа на Президиума на ВНС,публикуван в ДВ на 3.XI.м.г.,който им дава право да искат ревизия на делата за заличаването,са подали жалби до главната прокуратура за възвръщане на правата си.До края на декеимври бяха постъпили около 100 касационни жалби от София и провинцията от заличени адвокати,между които има изселени от София.Болшинството от тях са намерили начин да се снабдят с документи,подписани от видни партийни функционери,заемащи отговорни длъжности в държавни апарат.

Изграждането на адвокатските колективи върви бавно,а на много места при изградени такива,адвокатите-членове на калектива подържат наново връзки с клиентите си и след свършване на работа ги водят в колективите за формалност.По този начин адвокатите са си докарвали големи възнаграждения.Така напр.,в Бургас някои адвокати са си докарвали по 80-100.000 лв.месечно,което е създало възмущение всред населението.

Открита вражеска дейност са проявили художниците и артистите,които в голямата си част са привърженици на западноевропейското упадъчно изкуство.Така напр.,проф. Кирил Цонев,художник,формалист се оокръжил с реакционно настроени студенти,негови последователи,които канел често в домът си. Художника Кирил Кръстев-критик,се изказал,че съветското изкуство било за XIX век понеже се придържало за пластичността,което значавало според него връщане на изкуството назад.Проф.Андрей Николов на едно събрание в Камарата на народната култура,по случай закриването на двете художествени изложби ,се изказал,че нашето изкуство при сегашните условия било обречено на гибел,понеже не могло да се твори по"поръчка" и пр. Творецът трябвало да бъде свободен и независим.Казано е било по такъв начин,че студентите в аудиторията са го аплодирали.

Комитета при художествената академия,избран от академичния съвет да изработи общ правилник за академията в състав: проф.Донев,безпартиен, Н.Гонушев,земеделец от крилото на Муравиев ,Иван Пенков,безпартиен и редовния доцент Веселин Стайков,анархист,при тълкуването на чл.1 от новия закон за висшето образование и отражението което трябва да се даде в новия правилник със своето отношение и изказвания са подчертали несъгласието си с предложението на Цонев,изкуството да се развие в социалистически дух. По този повод проф.Гонушев се обърнал към проф.Цонев с думите:"Пиши сега каквото си щеш в правилника,пък утре когато се изменят условията и когато подтиснатия наш народ си каже тежката дума,аз съм онзи,който ще дам тълкуването на неговите закони."

На 12 октомври 948 година художника проф.Иван Ненов,който има отрицателно отношение към реалистичното изкуство,в интимен разговор се изказал,че хората на БКП имали неправилно отношение към изкуството и затова у нас то вървяло към упадък.

Според него,хората у нас поставени да ръководят изкуството били некомпетентни.

Артистите,които сравнително взеха по-дейно участие в културния живот на страната и мнозина от тях имат положително отношение към правителствените мероприятия,са отбелязали също вражески прояви.Така,в началото бившия директор на народната филхармония Саша Попов се стреми всячески да се обкръжи с реакционери ,каквито назначава,а такива с прогресивни разбирания уволнява по най-различни поводи.

Интересен случай на вражески прояви има през м. октомври в Балета където 90% от персонала за открити народни врагове.Същите не пропускат случай да злословят по адрес на правителството и до сега не са взети никакви мерки по сериозни мерки.

Като последица от това беше допуснато на 15 октомври да избягат в Турция балетистите Ив.Дешев,Дим.Костадинов,Дим.Тодоров-работник в бирхале"България".За подготовката на бягството са знаели голяма част,но не само,че не са съобщили,а са укривали и помагали,като са ги окуражавали,че ще се отърват от този режим.

Друга съществена отрицателна проява всред артистите,която е за отбелязване е морално-битовото разложение,което пречи за правилното развитие на младите кадри. Такива случаи на паднал морал бяха отбелязани в бившия оперетен театър.

Всред жерналистите също са отбелязани частични вражески прояви.

Между професорския кадър има значителен брой подобни врагове,които свободно или по финно прикрит начин провеждат вражеска пропаганда.Така напр., професора по анатомия при пловдивския университет Станишев имал неприязнено отношение към секретаря на партийната организация от III мед.курс Стоян Славчев,тъй като Славчев често го е разобличавал.Не подобро държане е имал и проф.Павлов от същият университет.В агрономическия ф-т при соф.университет продължава да стои като асистент Илия Желев известен в миналото като голям привърженик на фашистките правителства и активен организатор на "Ратник".

Главният асистент при клиниката за консервиращо зъболечение при Ал. болница д-р Маргарит Маргаритов се изказал,че научната работа у нас при комунистическото управление била много изостанала,като според същият, не било по-добро положението и в СССР.

Всред писателите бяха отбелязани случаи на интригантство,поради това че някои от тях бяха наградени с похвали.

Като най-активно през годината се показа учителството,като взе участие в правителствените мероприятия и стоеше на челно място при провеждането на различните акции,особено селата и по-малките градове.Въпреки това отбелязани бяха и редица отрицателни прояви,изразяващи се във вражески изказвания по адрес на ОФ и правителството,Съветския съюз,предодаване на лекции в стария дух и пр.Така напр.,учителката по философия при дев.гимназия-Ст.Загора, П.Михайлова-дъновистка при предаване на научна философия отричала диалектическия материализъм .Учителя от мъжката гимназия-Ст.Загора-Ненков се изказал пред учениците,че в Югославия имало по-добри условия за учене отколкото днес у нас.

Не липсват изказвания и против бригадирското двишение,в смисъл,че се похарчели излишни средства,както и случаи на паднал авторитет и морал. Така директора на мушатската гимназия Илия Найденов си устройвал срещи с ученички,морално паднали,което е подронило неговия авторитет и е оказало лошо въздействие на учениците. Директорката пък на проф.дев. гимназия в Кърджали и учителката от същата гимназия=Атанасова,въпреки многократните напомняния не снели иконите от стената,под предлог,че им ще водели като инвентар.Същите не позволявали на учениците да се обръщат към тях с обръщението"другарю".

На много места също така в страната директори-врагове тормозят при удобен случай,както прогресивните учители,така и по-дейните ученици от СНМ.

ОТЧЕТЕН ДОКЛАД
ПО ЛИНИЯ НА ИНТЕЛИГЕНЦИЯ ЗА ВРЕМЕТО 1.IX.ДО 31.X.51 Г.
ОТ ИСП. ЖЕЛЯЗКО ДЕНЕВ ЖЕЛЯЗКОВ

I. ОПЕРАТИВНА ОБСТАНОВКА

ПРЕЗ ИЗТЕКЛОТО ДВУМЕСИЧИЕ ПО ЛИНИЯ НА ИНТЕЛИГЕНЦИЯ НЕ Е ИМАЛО ХАРАКТЕРНИ ВРАЖЕСКИ ПРОЯВИ. ЧУВСТВА СЕ ГОЛЯМА ПРЕДПАЗЛИВОСТ СРЕД ВРАЖЕСКИТЕ ЕЛЕМЕНТИ ПРИ ИЗКАЗВАНИЯТА ИМ, ДОЛОВЕНИ СА ПОВЕЧЕ НЕДОВОЛСТВА И ИЗКАЗВАНИЯ ПО АДРЕС НА ВЛАСТА. ТАКА НАПРИМЕР Д-Р ПЕТКО КОЗАРОВ Е КАЗАЛ "ЖИВЕЕМ В НЕБИВАЛО ВРЕМЕВ ИСТОРИЯТА НА ЧОВЕЧЕСТВОТО. НИКОГА НЕ СА СЕ ВЪРШЕЛИ ПО ГОЛЕМИ ГЛУПОСТИ ОТКОЛКОТО ДНЕС. НЯМА СПОКЕН И СВОБОДЕН ЧОВЕК ДНЕС ЖИВОТА НА ХОРАТА СЕ ОБЪРНА НА ЛУДНИЦА И СТРАДАНИЕ. ЛИЧНО АЗ НЕ ВИЖДАМ В НИКОЯ ОБЛАСТ ДА СЕ ПОСТИГНАЛО НЯКАКЪВ РЕЗУЛТАТ, ОСВЕН ПРАЗНИ ПРИКАЗКИ И ЛЪЖА И ДЕМАГОГСТВА. МЪЧНО БИ ЖИВЯЛ ЧОВЕК АКО НЕ Е НАДЕЖДАТА, ЧЕ ВСИЧКО ЩЕ ИМА КРАЙ. ТЕЖКА И ГОРКО НА БЪЛГАРИЯ И ТОЗ НАРОД АКО ПРОДЪЛЖИ ОЩЕ ТАКА НЕ СОЦИАЛИЗЪМ А СТРАДАНИЯ ТЕГЛИЛА СТРОИМ. НИКОГА БЪЛГАРСКИЯ НАРОД НЕ Е БИЛ В ПО ОКАЯНО ПОЛОЖЕНИЕ ОТКОЛКОТО ДНЕС НО ДАНО НЕ ПРОДЪЛЖАВА ОЩЕ ДЪЛГО

ГОСПОДИН ПЕТКОВ ХОРИСТ В ОПЕРАТА Е ГОВОРИЛ ЧЕ ЛАУРЯТИТЕ ТРЯБВА ДА СЕ ОПРЕДЕЛЯТ ПО ТЕХНИТЕ ТАЛАНТИ КАТО НЕ СЕ ДЪРЖИ НА ТОВА КАКВА ОБЩЕСТВЕНА ДЕЙНОСТ ИМАТ. КОМУНИСТИТЕ НЕ РАЗБИРАТ ОТ ИЗКУСТВО И ЗАТОВА ПОСТЪПВАТ ТАКА. В ВРЪЗКА С ГОРНИТЕ ИЗКАЗВАНИЯ КЪМ ЛИЦАТА СА НАСОЧЕНИ АГЕНТУРА С ЦЕЛ ДА СЕ РАЗБЕРЕ ДАЛЕ СИСТЕМНО СЕ ГОВОРЯТ ПОДОБНИ НЕЩА ОТ СЪЩИТЕ.

II. ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПЛАНА

ОТ ЗАПЛАНУВАНИТЕ ЗА ОТЧЕТНИЯ ПЕРИОД ОСЕМ/ЗАДАЧИ СА ИЗПЪЛНЕНИ 6 И ДВЕ НЕ ИЗПЪЛНЕНИ, ПОРАДИ ТОВА ЧЕ СЕ ЗАКЪСНЯ С ПРОУЧВАНЕТО НА КАНДИДАТИТЕ ЗА ВЕРБОВКА.

ПО НАЛИЧНИТЕ РАЗРАБОТКИ

ПРЕЗ ДВУМЕСИЧИЕТО Е РАБОТЕНО ПО 5 ЛНД, КАТО ОБЕКТИТЕ РАЙЧЕВ КРАНОВ ОТ ОПЕРАТА Е НАСОЧЕНА НОВА АГЕНТУРАИ Е СЪГЛАСУВАНА РАБОТА С II-РО ОТДЕЛЕНИЕ ЗА НАСОЧВАНЕТЕХЕН АГЕНТ КЪМ РАЙЧЕВ.

ПРЕГЛЕДАНИ СА НАЛИЧНИТЕ МАТЕРИАЛИ ПО ЛИНИЯ НА ИНТЕЛИГЕНЦИЯ И КЪМ ПРОЯВЯВАЛИТЕ СЕ НАСОЧИ АГЕНТУРА С ЦЕЛ ДА СЕ УСТАНОВИ КАК СЕ ПРОЯВЯВАТ, НО НЕ СА ОТКРИТИ РАЗРАБОТКИ.

ОТ ЗАПЛАНУВАНИТЕ 2 ВЕРБОВКИ ПО ТАЯ ЛИНИЯ Е ИЗВЪРШЕНА САМО ЕДНА. ВЕРБОВАН Е ИНФОР. ОТ СРЕДАТА НА АДВОКАТИТЕ. НЕ МОЖА ДА СЕ ИЗВЪРШИ ВЕРБОВКА НА ИНФ. КЪМ РАДИО СТ-ЗАГОРА, ТЪЙ КАТО НАБЕЛЯЗАНОТО ЛИЦЕ ЗА ВЕРБОВКА СА УКАЗА НЕПОДХОДЯЩО И БЕ ИЗОСТАВЕНО. ПОДГОТВЯ СЕ ВЕРБОВКАТА НА ДВ ДРУГО ЛИЦЕ КОЕТО ЩЕ БЪДЕ ВЕРБОВАНО ПО КЪСНО.

В КРАЯ НА ОТЧЕТНИЯ ПЕРИОД ПО ТАЯ ЛИНИЯ РЪКОВОДЯ 9 ИНФОР, 1 РЕЗИДЕНТ И 1 АГЕНТ. ОТ ЗАПЛАНУВАНИТЕ 32 СРЕЩИ СА ПРОВЕДЕНИ26 ОТ КОИТО 15 С ДОНЕСЕНИЯ. ПОВЕЧЕТО ОТ ДОНЕСЕНИЯТА СА ОТ ОБЩ ХАРАКТЕР.

РАПЛАНУВАНАТА ВЕРБОВКА НА Я/К НЕ Е ИЗВЪРШЕНА, ТЪЙ КАТО ЛИЦЕТО КОЕТО ТРЯБВАШЕ ДА СЕ ВЕРБОВА КАТО СЪДЪРЖАТЕЛ НЕ РАБОТИ ЗА СЕГА ТАМ И СЕ НАЛОЖИ ДА ПРОУЧВАМ ДРУГО ЛИЦЕ ЗА КОЕТО НЕ Е ДОШЛО ПРОУЧВАНЕ ОТ ГР. СЛИВЕН

КАРЕД С РАБОТАТА ИЗВЪРШЕНА ПО ЛИНИЯ НА ДУХОВЕНСТВО И ПРОВЕДЕНИТЕ КОНТРОЛНИ СРЕЩИ С О.Р. СТОЙКО СТОЯНОВ И СИНЕВ, ПРИСЪСТВАЛ СЪМ И СЪМ ПРОВЕЛ ДВЕ ВЕРБОВКИ НА СИНЕВ И ДВЕ НА СТОЙКО СТОЯНОВ. ОТ ЗАПЛАНУВАНИТЕ 90 СРЕЩИ С АГЕНТ. СА ПРОВЕДЕНИ 85КАТО СЪМ РЪКОВОДИЛ И РЪКОВОДЯ АГЕНТ, И ПО ДЪРЖ. АПАРАТ

ОБЩО ВЗЕТО РАБОТАТА ПО ЛИНИЯ НА ИНТЕЛИГЕНЦИЯ НЕ Е НАПЪЛНО ОБХВАНАТА И НАЛИЧНАТА АГЕНТУРА НЕ Е В СЪСТОЯНИЕ ДА ДОЛОВИ НАВРЕМЕ ВСИЧКИ НАМЕРЕНИЯ И ПРОЯВИ НА ВРАЖЕСКИТЕ ЕЛЕМЕНТИ. ПО ТАЯ ЛИНИЯ СРЕД ГИМНАЗИАЛНИТЕ И ДРУГИ УЧИТЕЛИ ВЪОБЩЕ НЕ РАБОТЕНО И НЯМА НИКАКВА АГЕНТУРА

11 ст.

7

СТРОГО – ПОВЕРИТЕЛНО

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

УТВЪРЖДАВАМ
Н-К ОТДЕЛ –I–Й ДДС:
/ Б. ДУМКОВ/
....I.1951.ГОД.
С О Ф И Я

Г О Д И Ш Е Н О Т Ч Е Т

ЗА РАБОТАТА НА ОТДЕЛЕНИЕ"ИНТЕЛЕГЕНЦИЯ И МЛАДЕЖИ" ОТДЕЛ.I.ДДС ЗА ВРЕМЕТО ОТ 1.I.ДО 31.XII. 195F ГОДИНА.

ОТЧЕТНИЯ ПЕРИОД СЕ ХАРАКТЕРИЗИРА С АКТИВИЗИРАНЕ ВРАЖЕСКИТЕ ЕЛЕМЕНТИ, КОИТО ВСЛЕДСТВИЕ НА ВЗЕТИТЕ НАКАЗАТЕЛНИ МЕРКИ СПРЯМО ТАХ, ПРЕМИНАХА КЪМ ПО-ПРЕКРИТА ПОДМОЛНА БОРБА СПРЯМО ВЛАСТА НА О.Ф. ДО КАТО ПРЕЗ МИНАЛАТА 1949 ГОДИНА, ИМАШЕ СЛУЧАИ НА ОТКРИТИ ВРАЖЕСКИ ИСКАЗВАНИЯ, ЗЛОСЛОВЕНЕ И ДР. ТО ТЪЗИ ГОДИНА ПОЛОЖЕНИЕТО Е СЪВСЕМ ДРУГО. ВРАГЪТ НЕ Е ПРЕУСТАНОВИЛ СВОЯТО ДЕЙНОСТ, А НАПРОТИВ – АКТИВИЗИРАЛ СЕ Е, НО Е ПО ПРЕКРИТ И КОНСПИРАТИВЕН.

ОТ ДОСЕГАШНАТА РАБОТА НЕ Е УСТАНОВЕНО, ОРГАНИЗИРАНО ПРОВЕЖДАНЕ НА ВРАЖЕСКА ДЕЙНОСТ ИЛИ ОПИТИ ЗА СЪЗДАВАНЕ НЕЛЕГАЛНИ ГРУПИ И ПРЕМИНАВАНЕ КЪМ ПО-ОСТРИ ФОРМИ НА БОРБА. НАПРОТИВ, ПОЧТИ ВСИЧКИ ДЕЙСТВУВАТ САМОСТОЯТЕЛНО И РАЗПОКЪСАНО, РЪКОВОЗЕНИ ОТ СВОЯТО КРЪВНА ОМРАЗА КЪМ НАРОДНАТА ВЛАСТ. ОКУРАЖЕН ОТ СЪЗДАЛАТА СЕ НАПОСЛЕДЪК МЕЖДУНАРОДНА ПОЛИТИЧЕСКА ОБСТАНОВКА, ДЕЙНОСТА НА ВРАГА СЕ ИЗРАЗЯВА ГЛАВНО В РАЗПРОСТРАНЯВАНЕ СЪС ТЕНДЕНЦИОЗНО СЪДЪРЖАНИЕ, ЧУТОТО ОТ ЗАПАДНО-ЕВРОПЕЙСКИТЕ РАДИОСТАНЦИИ, ОТПРАВЯНЕ ОСТРИ ЗАКАНИ СПРЯМО ВЛАСТА И ВИДНИ НАШИ РЪКОВОДИТЕЛИ, ОЧАКВАНЕ НА НОВАТА ВОЙНА ЧРЕЗ КОЯТО ДА СЕ ПРОМЕНИ РЕЖИМА У НАС И ДР.

ТАКА НАПР. ГЕОРГИ ГЕОРГИЕВ ГОЧЕВ, СТУДЕН ПРАВО 4 ГОДИНА – ВРАЖЕСКИ НАСТРОЕН Е РАЗПРОСТРАНЯВАЛ РАЗНИ ВИЦОВЕ ПО АДРЕС НА ВИДНИ ДЕЙЦИ НА СССР И НАШЕТО ПРАВИТЕЛСТВО. ОТПРАВЯЛ Е ЗАКАНИ КЪМ КОМУНИСТИТЕ, КАТО КАЗВАЛ, ЧЕ СЛЕД ПРОМЯНА НА РЕЖИМА ЩЕЛ ДА СТАНЕ ПРОКУРОР, ЩЕ РАЗГЛЕЖДА ПРОЦЕСИ СРЕЩУ ТАХ /К/ И ИСКА НАЙ-ТЕЖКИ ВИДОВЕ СМЪРТ. КОМУНИСТИТЕ СПОРЕД НЕГО, ТРЯБВА ДА БЪДАТ БЕСЕНИ ПО ЕЛЕКТРИЧЕСКИТЕ СТЪЛБОВЕ ДА СЕ КАСТРИРАТ И ПОДЛАГАТ НА ИЗЯЖДАНЕ ОТ ГЛАДНИ ПЪДХОВЕ. ОЧАКВАЛ С НЕТЪРПЕНИЕ СКОРОШНА ВОЙНА И ОКУПИРАНЕТО НИ ОТ АМЕРИКАНСКИ ВОЙСКИ.

СТОЯН ЧОРБАНОВ – СТУДЕН ОТ МЕДИЦИНСКАТА АКАДЕМИЯ, ВРАЖЕСКИ НАСТРОЕН Е КАЗВАЛ, ЧЕ АМЕРИКА Е ЗАЯВИЛА НА СВЕТА, ЧЕ Е ГОТОВА ЗА ТРЕТАТА СВЕТОВНА ВОЙНА И АКО СССР ИМАЛ КУРАЖ БИ СЕ НАМЕСИЛ, НО ЩЕЛ ДА ОТСТЪПИ.

ТОНЧО ТОНЧЕВ, ОТ С.АЛЕКСАНДРОВО-ЛОВЕШКО, СТУДЕНТ ПРАВО-БИВШ ЛЕГИОНЕР Е ГОВОРИЛ, ЧЕ АМЕРИКАНЦИТЕ ЩЕ ЗАСТАВЯТ С АВИАЦИЯТА СИ, ВСИЧКИ ПРОТИВНИКОВИ СИЛИ В 24 ЧАСА ДА НЕ МРЪДНАТ ОТ МЕСТАТА СИ. КАЗАЛ ОЩЕ, ЧЕ ПО СИЛАТА НА НЕКАКВО СПОРАЗУМЕНИЕ АНГЛИЯ, ФРАНЦИЯ И АМЕРИКА СА СИ РАЗПРЕДЕЛИЛИ РОЛИТЕ В ПРЕДСТОЯЩАТА ВОЙНА.

ДИМИТЪР ИЛИЕВ СТОЯНОВ – СТУДЕНТ МЕДИЦИНА, БИВШ БРАНИК СЕ Е ВЪЗХИЩАВАЛ ОТ ПОБЕДИТЕ НА АМЕРИКАНЦИТЕ В КОРЕЯ И АКАЗВАЛ, ЧЕ АКО СТАНЕ ВОЙНА В НАС, ЩЕЛ ДА СФОРМИРА ЕДНА ГРУПА ОТ 3-4 ДУШИ, ДА СЕ ВЪОРЪЖАТ И ИЗВЯГАТ В ПЛАНИНАТА ЗА БОРБА СРЕЩУ ОФ.

КРЪСТЮ МИХАЙЛОВ ТРИФОНОВ- СТУДЕНТ В СТОПАНСКИЯ Ф-Т, БИВШ ЧЛ. НА СБНЛ И ЗМС /СЪРБИНСКИ/ СЕ Е ИСКАЗАЛ НАЙ-ЦЕНИЧНО И ВУЛГАРНО ПО

Из архивите на ДС
46

КРДОПБГДСРСБНА 1
чл. 31, ал. 6
от ЗДРДОПБГДСРСБНА
Дата: 09.10.2018г. Секретар:

АДРЕС НА ДР. СТАЛИН. ОЧАКВАЛ СКОРОШНО ИДВАНЕ НА АНГЛО-АМЕРИКАНЦИТЕ У НАС. ГОВОРИЛ, ЧЕ ТЕ ИМАЛИ СПИСЪЦИ НА КОМУНИСТИТЕ, КОИТО ЩЕЛИ ДА БЪДАТ БЕСЕНИ ОТ ТЯХ.

МИНДО НЕДЕВ ШАРАДЖОВ, СТУДЕНТ ГЕОГРАФИЯ – ВРАЖЕСКИ НАСТРОЕН ЕЛЕМЕНТ, ВЪЗХВАЛЯВАЛ ХИТЛЕР И СЕ ВОЪДУШЕВЛЯВАЛ ОТ АМЕРИКАНСКИТЕ ПОБЕДИ. ОПРАВДАВАЛ РАСОВАТА ДИСКРИМИНАЦИЯ В САЩ.

ОСВЕН ТОВА НАПОСЛЕДЪК В НЕКОИ ФАКУЛТЕТИ ПРИ СОФИЙСКИЯ УНИВЕРСИТЕТ ИМА НЕКОЛКО СЛУЧАЙ НА ПИСАНЕ ЛОЗУНГИ С ВРАЖЕСКО СЪДЪРЖАНИЕ ПО СТЕНИТЕ, РАЗЛЕПВАНЕ ПОЗИВИ И ДР.

ДИМИТЪР Н.ДИМИТРОВ, СТУДЕН ИСТОРИКО-ФИЛОЛОГЕЧИСКИЯ ФАКУЛТЕТ ВРАЖЕСКИ НАСТРОЕН, НА 7.XII. Т.Г. Е РАЗЛЕПИЛ В РЕКТОРАТА ПОЗИВИ С АНТИНАРОДНО СЪДЪРЖАНИЕ. ОСВЕН ТОВА, ПРАВИ ОПИТИ ЗА СЪЗДАВАНЕ ГРУПА ОТ СТУДЕНТИ ЗА БОРБА СРЕЩУ НАРОДНАТА ВЛАСТ.

МАЛКО ПО ДРУГО Е ПОЛОЖЕНИЕТО СРЕД ВИСШИТЕ СРЕДИ НА ИНТЕЛЕГЕНЦИЯТА И СПОРТИ РЪКОВОДИТЕЛИ. ЗНАЧИТЕЛНА ЧАСТ ОТ ТЯХ СА СТАРИ КАДРИ ДОБИЛИ СВОЕТО ОБРАЗУВАНИЕ И СПЕЦИАЛИЗАЦИЯ В ЗАПАДНО-КАПИТАЛИСТИЧЕСКИТЕ СТРАНИ, КОИТО ВСЕ ОЩЕ СИ ОСТАВАТ НА СТАРИТЕ БУРЖОАЗНИ ПОЗИЦИИ, ПО МЕТОДИТЕ В РАБОТАТА, МОРАЛА, ЖИВОТА И Т.Н. СЪЩИТЕ ПО-НАСТОЯЩЕМ УМЕЛО СЕ НАГАЖДАТ КЪМ СЕГАШНАТА ОБСТАНОВКА И РЕАГИРАТ СЪОБРАЗНО ВЪТРЕШНО-ПОЛИТИЧЕСКИТЕ И МЕЖДУНАРОДНИ СЪБИТИЯ. С ТЪЗИ СИ ДЕЙНОСТ, ТЕ СЪЗНАТЕЛНО СЪБОТИРАТ ПРОВЕЖДАНИТЕ ОТ ПРАВИТЕЛСТВОТО МЕРОПРИЯТИЯ, СПЪВАТ ИЗДИГАНЕТО НА НОВИ КАДРИ, ОТРИЧАТ СЪВЕТСКИТЕ МЕТОДИ НА РАБОТА, ЗАСНИМАТ ОБЕКТИ ПРЕДСТАВЛЯВАЩИ ДЪРЖАВНА ТАЙНА И ДР.

АКТИВНОСТА НА ВРАГОВЕТЕ СРЕД ИНТЕЛЕГЕНЦИЯТА И СПОРТНИ РЪКОВОДИТЕЛИ В СРАВНЕНИЕ С МИНАЛАТА ГОДИНА Е ПОВИШЕНА И ТО ГЛАВНО ПО ЛИНИЯ НА ШПИОНАЖА, ВРЕДИТЕЛСТВОТО И ДР.

ТАКА НАПР. ДИРЕКТОРА НА
, ЧЛЕН НА БКП СЪС СВОЯТА СЪБОТАЖНИЧЕСКА, ВРЕДИТЕЛСКА И УЛИКИ ЗА ШПИОНСКА ДЕЙНОСТ, НАНЕСЕ ВРЕДИ НА НАРОДНОТО СТОПАНСТВО ЗА КОЛО 13 МИЛИОНА ЛЕВА И ЗАМРАЗИ ЕДНА СУМА ОТ ОКОЛО 60 МИЛ.ЛВ.

ОПЕРАТОРИТЕ ГЕОРГИ БАКЪРДЖИЕВ И КОНСТАНТИН КОСТОВ, СА ЗАНИМ. МАЛИ ОБЕКТИ ПРЕДСТАВЛЯВАЩИ ДЪРЖАВНА ТАЙНА.

ХУДОЖНИЦИТЕ ПРОФ. ДЕЧКО УЗУНОВ, ИЛИЯ БЕШКОВ, ДАВИД ПЕРЕЦ, ИЛИЯ ПЕТРОВ И ДР. СА ЗАСЕЧЕНИ В ПОДЪРЖАНЕ ВРЪЗКИ С БРИТАНСКАТА ВОЕННА МИСИЯ У НАС.

ЛАУРЕАТКАТА НА ДИМИТРОВСКАТА НАГРАДА ПРИМА БАЛЕРИНАТА НА НАРОДНАТА ОПЕРА ЛИЛИ БЕРОН, ПОНАСТОЯЩЕМ НА СПЕЦИАЛИЗАЦИЯ В СССР Е ГОВОРИЛА РАЗЛИЧНИ НЕЛЕПОСТИ И ДОЛНИ НЕЩА ЗА СЪВЕТСКИТЕ ХОРА НА ИЗКУСТВОТО, ЖИВОТА В СССР И ДР.

АЛЕКСАНДЪР ШОЙЛЕВ – ВРАЖЕСКИ ЕЛЕМЕНТ, БИВШ СЪСТЕЗАТЕЛ ПО БАСКЕТБОЛ, ПРИ ВИЖДАНЕ НА ЧУЖДЕНЦИ ДЕЛЕГАТИ В СОФИЯ ПРЕД ТЯХ Е КАЗАЛ, ЧЕ ПРЕДСТАВИТЕЛИТЕ ОТ ЧУЖБИНА БИЛИ СБИРЩИНА, КОИТО СЕ ПАЗПРАВЯТ СЪС СВОИТЕ НАРОДИ САМО С ШМАЙЗЕРИ, А ДОШЛИ В НАС ДА СЕ РАЗХОЖДАТ

БОРИС АЛЕКСИЕВ ОТ ВКФС СЕ Е ИСКАЗАЛ, ЧЕ У НАС НАРОДА Е НЕДОВОЛЕН И ЧАКА САМО СИГНАЛ ДА СЕ ВДИГНЕ И СВАЛИ СЕГАШНАТА ВЛАСТ. КАЗАЛ ЧЕ КРАЙ ВИТОША ИМАЛО 300 ЗЕНИТНИ ПРОТИВОСАМОЛЕТНИ ОРЪДИЯ И ПО ВСИЧКО СЕ ВИЖДАЛО ПОДГОТОВКАТА ЗА НОВА ВОЙНА.

СЪСТОЯНИЕТО НА ОПЕРАТИВНИЯ ОТЧЕТ

НА 1.I. 50 ГОДИНА В ОТДЕЛЕНИЕТО СА ЗАВАРЕНИ 2 АКТИВНИ, 15 ПРЕДВАРИТЕЛНИ И 26 ОНД.

ПРЕЗ НАСТОЯЩАТА ГОДИНА СА ОТКРИТИ 11 АКТИВНИ 1 АКТИВНА КОНТРОЛНА, 27 ПРЕДВАРИТЕЛНИ И 10 ОНД. В РЕЗУЛТАТ НА ДОБРЕ РАБОТА ПО НЕКО РАЗРАБОТКИ, СА РЕАЛИЗИРАНИ ПРЕЗ ОТЧЕТНИЯ ПЕРИОД – 3 АКТИВНИ, КАТО 2 ДУШИ СА ИЗПРАТЕНИ В ТВО, А 6 ОСЪДЕНИ ОТ 5 ДО 15 ГОДИНИ СТРОГ ТЪМНИЧЕН ЗАТВОР. РЕАЛИЗИРАНИ СА ОЩЕ 1 АКТИВНА КОНТРОЛНА И 3 ПРЕДВАРИТЕЛНИ Р/КИ

ПО-НАСТОЯЩЕМ В ОТДЕЛЕНИЕТО СЕ ВОДЯТ 9 АКТИВНИ, 20 ПРЕДВАРИТЕЛНИ И 27 ОНД. НАЙ ВАЖНИТЕ Р/КИ КОИТО СЕ ВОДЯТ В МОМЕНТА СА:

КРДОПБГДСРСБНА 1
чл. 31, ал. 6
от ЗДРДОПБГДСРСБНА
Дата: 09.10.2016г. Секретар:

(1) ЛИЧНА АКТИВНА Р/КА , ВЪЗНИКНАЛА НА 27.VIII. 50 ГОДИНА НА , ЧЛЕН НА БКП, ДИРЕКТОР НА . ОБЕКТА СЕ УЛИЧАВА ВЪВ ВРЕДИТЕЛСТВО, СЪБОТАЖ, ШПИОНАЖ И РАЗХИЩЕНИЕ НА НАРОДНИ СРЕДСТВА В ДИРЕКЦИЯТА ВЪЗГЛАВЯВАНА ОТ НЕГО.

Е РОДЕН НА ГОДИНА В ГР. . ПРОИЗХОЖДА ОТ ЗАМОЖНО ЗАНАЯТЧИЙСКО СЕМЕЙСТВО. ИМА НЕЗАВРЪШЕНО СРЕДНО ОБРАЗУВАНИЕ. ПО ПРОФЕСИЯ ФОТОГРАФ И ФОТО - ЖУРНАЛИСТ. ЖЕНЕН. ПРЕДИ 9 СЕПТЕМВРИ Е ИМАЛ БЛИЗКИ ВРЪЗКИ С ФАШИСТКАТА ВЛАСТ ПО СПЕЦИЯЛНО С ГЕН.КОЧО СТОЯНОВ И Б. ФИЛОВ. ЧРЕЗ ТЯХ ЗАЕДНО С ГЕРМАНЕЦА - ГЕСТАПОВЕЦ И ХЪРВАТИНА Е УСПЯЛ ДА ВЗЕМЕ ОТ ГЕРМАНИЯ ГОЛЯМО КОЛИЧЕСТВО ФОТОМАТЕРИЯЛИ И СТАНАЛ АКЦИЕНОР, С ПОСЛЕДНИТЕ ДВАМА НА ФИЛМОВАТА ЛАБОРАТОРИЯ "ПОБЕДА ФИЛМ". Е ОСЪДЕН ПРЕЗ М.СЕПТЕМВРИ 50 ГОДИНА НА 15 ГОД ЗАТВОР ЗА ШПИОНАЖ В ПОЛЗА НА ЮГОСЛАВСКОТО РАЗУЗНАВАНЕ. СЛЕД 9.IX.44 ГОДИНА СТРАШИМИР РАШЕВ Е ЧЛЕН НА БКП.

ДО СЕГА ПО Р/КАТА Е УСТАНОВЕНО, ЧЕ ОБКТА В КАЧЕСТВОТО СИ НА ДИРЕКТОР НА Е НАПРАВИЛ ТОВА ДЪРЖАВНО ПРЕДПРИЯТИЕ, ПАРАВАН ЗА ПРЕКРИВАНЕ НА ВРАГОВЕ И ШПИОНИ. НАНЕСЪЛ Е ВРЕДИ НА НАРОДНОТО СТОПАНСТВО С ДОСТАВКИ НА НЕДОБРОКАЧЕСТВЕНИ МАШИНИ И В РАЗМЕР НА 1 МИЛ, ЛВ. ОСВЕН ТОВА СА ЗАСНИМАНИ ОБЕКТИ ПРЕДСТАВЛЯВАЩИ ДЪРЖАВНА ТАЙНА И МНОГО ЧЕСТО ЛИПСВАШЕ ОТ ЗАСНЕМАНИЯ МАТЕРИЯЛ , ГОЛЯМО КОЛИЧЕСТВО.

ПО Р/КАТА НА ОБЕКТА СЕ ИЗПОЛЗВА СЛЕДНАТА АГЕНТУРА:

ИНФ. "ФОКС" ВЕРБОВАН НА КОМПРОМЕНТИРАЩА БАЗА. ВРЪЗКИТЕ МУ С ОБЕКТА СА ДОБРИ, НО НЕ СЕ ПОЛЗВА С ОСОБЕНО ДОВЕРИЕ ПРЕД НЕГО. МОЖЕ ДА ДОНАСЯ ПО ВЪПРОСИТЕ ОТ ХАРАКТЕР НА СЪБОТАЖ И ВРЕДИТЕЛСТВО ПО ОТНОШЕНИЕ УПОТРЕБАТА НА МАШИНИТЕ ЗА ПРОИЗВОДСТВО НА ПОНЕЖЕ Е ГОЛЯ СПЕЦИАЛИСТ В ТЪЗИ ОБСЛАСТ.

АГЕНТ "ГАБЕР" ВЕРБОВАН НА ДОБЪР КОМПРОМЕНТИРАЩ МАТЕРИЯЛ. РАЗКРИЛ Е ДОСТА ВРЪЗКИ НА ОБЕКТА И ЦЕЛАТА НЕГОВА СПЕКУЛАНТСКА ДЕЙНОСТ. ИМА ДОБРИ ВЪЗМОЖНОСТИ ЗА РАБОТА.

ИНФ. "ОБЕКТИВ" ВЕРБОВАН НА ПАТРИОТИЧНА БАЗА. ОЧЕРТАВА СЕ КАТО ДОБЪР СЪТРУДНИК. МОЖЕ ДА СЕ ИЗПОЛЗУВА И НИ ДЪРЖЕ В ТЕЧЕНИЕ ПО ВСИЧКИ ВЪПРОСИ ОТНОСНО ФИНАНСИРАНЕТО НА , ПЛАНОВОСТА ПРИ ПРОВЕЖДАНЕТО ИМ И ПР.

(2) ЕДНОЛИЧНА АКТИВНА Р/КА "ДРАСКАЧ" ВЪЗНИКНАЛА НА 10.XII 50 ГОДИНА НА ДИМИТЪР НИКОЛОВ ДИМИТРОВ - СТУДЕНТ, БВИШ ЧЛЕН НА ЛЕГИОНА ВРАЖЕСКИ НАСТРОЕН, ЗА ТОВА ,ЧЕ НА 7.XII. М.Г. ЕНАПИСАЛ И РАЗЛЕПИЛ В РЕКТОРАТА 2 ВРАЖЕСКИ ПОЗИВА СЪС СЛЕДНОТО СЪДЪРЖАНИЕ "СМЪРТ НА КОМУНИЗМА..." - НАБЛИЖАВА..... ТРК /ТАЕН РЕВОЛЮЦИОНЕН КОМИТЕТ/.

ДИМИТРОВ Е РОДЕН ПРЕЗ 1925 ГОДИНА В С. ЧАКАНЧЕВО , ЕЛИНПЕЛИНСКО, ПОНАСТОЯЩЕМ ЖИВ. УЛ."Б.КИРО" №-43 СОФИЯ. ПРОИЗХОЖДА ОТ СРЕДНО СЕЛСКО СЕМЕЙСТВО. В МИНАЛОТО Е БИЛ ЧЛЕН НА СБНЛ, ПОНАСТОЯЩЕМ ЧЛЕН НА ДСНМ, МАЙСТРОСКИ ПРЕКРИЛ СЕ И ЗБАЛУДИЛ РЪКОВОДСТВОТО НА СЪЮЗА. ДРУЖИ И ПОДЪРЖА ВРЪЗКА С ВАРЖЕСКИ НАСТРОЕНИ СТУДЕНТИ.

ДО СЕГА ПО Р/КАТА Е УСТАНОВЕНО, ЧЕ ОБЕКТА Е АВТОР НА ПИСАНИТЕ И РАЗПРОСТРАНЕНИ ВРАЖЕСКИ ЛОЗУНГИ В РЕКТОРАТА . ОСВЕН ТОВА ТОЙ СЕ ЯВЯВА КАТО ВДЪХНОВИТЕЛ И ОРГАНИЗАТОР НА ГРУПА СТУДЕНТИ ЗА БОРБА ПРОТИВ НАРОДНАТА ВЛАСТ. ЦЕЛТА НА СФОРМИРАЩАТА ОН НЕГО ГРУПА Е, ДА СЕ СДОБИЕ С ПЕЧАТИ И ДР.МАТЕРИЯЛИ ЗА ПИСАНЕ НА ПОЗИВИ, КАТО ЗА ИДЕОЛОГИЯ ЩЕ ИМА УМРАЗАТА СПРЯМО НАРОДНАТА ВЛАСТ И ЛЮБОВ КЪМ ЗАПАДНИТЕ ДЕМОКРАЦИИ. / ТЪЗИ НЕГОВА ДЕЙНОСТ Е ДОКУМЕНТИРАНА/. ВРЪЗКИ ВЪН ОТ СТРАНАТА НЕ СА УСТАНОВЕНИ, НО ПОДЪРЖА ТАКИВА С ВРАЖЕСКИ НАСТРОЕНИ СТУДЕНТИ КАТО ВАЛЕНТИН АНГЕЛОВ, МИЛЧО ЛАЗАРОВ И ДР. ОСВЕН ТОВА, ОБЕКТА НА Р/КАТА ГОВОРИ И РАЗПРОСТРАНЯВА РАЗНИ НЕЛЕПОСТИ ПО АДРЕС НА НАРОДНАТА ВЛАСТ, НЕЙНИТЕ РЪКОВОДИТЕЛИ, СЪВЕТСКИЯ СЪЮЗ И ДР.

ПО Р/КАТА ЗА МОМЕНТА РАБОТЯТ ДВАМА ДОБРОВОЛНИ СЪТРУДНИЦИ, ЧЛЕНОВЕ НА ДСНМ, ВЪРХУ КОИТО ТОЙ ПРАВИ ОПИТИ ДА ГИ ВЕРБОВА ЗА ЧЛЕНОВЕ НА ОРГАНИЗАЦИЯТА. СЪЩИТЕ СЕ ПОЛЗУВАТ С ДОВЕРИЕ ПРЕД НЕГО И СА ВЪВ СЪСТОЯНИЕ ДА НИ ИНФОРМИРАТ НАПЪЛНО ЗА РАЗВИВАНАТА ОТ ОБЕКТА ВРАЖЕСКА ДЕЙНОСТ. ДО СЕГА НЕ Е УСТАНОВЕНО, ГРУПАТА ДА СЕ РЪКОВОДИ ОТ ЦЕНАТЪР.

Из архивите на ДС
47

Из архивите на ДС

10

(3) АКТИВНА РАЗРАБОТКА ВЪЗНИКНАЛА НА 26.X.50 ГОД. НА , АСИСТЕНТ В СЕЛСКО-СТОПАНСКАТА АКАДЕМИЯ "ГЕОРГИ ДИМТРОВ" ЖИВ. СОФИЯ, , ВЪЗ ОСНОВА НА ДАДЕНИ ПОКАЗАНИЯ ОП ПОСЛЕДСТВЕН НА VII ОТДЕЛ, ОТ КОЕТО СЕ ВИЖДА, ЧЕ ОБЕКТА СЕ ЗАСИЧКА КАТО АГЕНТ НА ЮГОСЛАВСКОТО РАЗУЗНАВАНЕ.

Е РОДЕН НА ГОДИНА В С. -
. ПРОИЗХОЖДА ОТ СРЕДНА СЕЛСКО СЕМЕЙСТВО. ЗАВЪРШИЛ Е СРЕДНО ОБРАЗОВАНИЕ, СЛЕД КОЕТО ЗАЕДНО С БРАТА СИ ЗАМИНАЛ ДА СЛЕДВА АГРОНОМСТВО В ЮГОСЛАВИЯ. В НАЧАЛОТО НА 1945 ГОДИНА Е БИЛ В РЕДОВЕТЕ НА ТИТОВАТА ВОЙСКА. СЛЕД М. ЮНИИ 45 ГОДИНА СЕ ЗАВЪРЩА В БЪЛГАРИЯ.

ПРЕДИ 9 СЕПТЕМВРИ Е ЧЛЕН НА РМС, А СЛЕД ТЪЗИ ДАТА ЧЛЕН НА БКП, ПРОЯВЯВЩ СЕ АКТИВНО.

ПО РАЗРАБОТКАТА НЕ СА ПОСТИГНАТИ НИКАКВИ СЪЩЕСТВЕНИ РЕЗУЛТАТИ. ОТ ПРОВЕДЕНОТО ВЪНШНО НАБЛЮДЕНИЕ СЕ УСТАНОВИ, ЧЕ ОБЕКТА СЕ СРЕЩА ИЗКЛЮЧИТЕЛНО С ЛИЦА СТУДЕНТИ-ЧЛЕНОВЕ НА БКП, БОЛШИНСТВОТО ОТ КОИТО СА СЛЕДВАЛИ В ЮГОСЛАВИЯ. ОСВЕН ТОВА ПРЕЗ ВРЕМЕ НА ВЪНШНОТО НАБЛЮДЕНИЕ, ОБЕКТА СИ Е ПРАВИЛ ЧЕСТИ ПРОВЕРКИ ДАЛИ НЕ Е ПРОСЛЕДЯВАН. ЗАСЕЧЕНИТЕ ВРЪЗКИ ОТ ВЪНШНОТО НАЛБЮДЕНИЕ, СА В ПРОЦЕС НА ПРОУЧВАНЕ.

ПО РАЗРАБОТКАТА РАБОТИ САМО СЪТРУДНИКА "РОЗА" ВЕРБОВАНА НА ПАТРИОТИЧНА БАЗА. СЪЩАТА Е В БЛИЗЪК КОНТАКТ С ОБЕКТА И ИМА ВЪЗМОЖНОСТ ДА НИ ДОНАСЯ САМО ПОВРЪХНОСТИ НЕЩА, НО НЕ И ДА РАЗРАБОТВА ЦЕЛОСТНО ОБЕКТА. ПРЕДСТОЯЩО Е ВЕРБОВКА НА ДВАМА АГЕНТИ ПО Р/КАТА.

(4) АКТИВНА РАЗРАБОТКА ВЪЗНИКНАЛА НА 4.III.50 ГОДИН НА , ЗАВЕЖДАЩ , ЖИВ. СОФИЯ , ВЪЗ ОСНОВА ВРЪЗКИТЕ МУ С ,КОРЕСПОНДЕНТ НА ФРЕНСКАТА ТЕЛЕГРАФНА АГЕНЦИЯ И УЛИЧЕН В ПОДЪРЖАНЕ ВРЪЗКИ С ЧУЖДОТО РАЗУЗНАВАНЕ.

Е РОДЕН НА ГОДИНА В ГР. . ПРОИЗХОЖДА ОТ БОРЖУАЗНО СЕМЕЙСТВО. ПРЕДИ 9 СЕПТЕМВРИ Е БИЛ РЕДАКТОР И СОБСТВЕНИК НА В. . ПОДЪРЖАЛ Е ТЕСНИ ВРЪЗКИ С ДОЧО ХРИСТОВ И БАТЕМБЕРСКИ И ЧИНОВНИЧКАТА ОТ АНГЛИЙСКАТА ЛЕГАЦИЯ ОКСЕЙ. ОБИКОЛИЛ Е НАД 10 СТРАНИ В ЕВРОПА. ПО-НАСТОЯЩЕМ ВРАЖЕСКИ НАСТРОЕН, НО МНОГО УМАЛО ПРЕКРИВАЩ СЕ ПОД ФОРМАТА И МАСКАТА НА ОТЕЧЕСТВЕНОФРОНТОВЕЦ.

ДО СЕГА ПО Р/КАТА Е УСТАНОВЕНО, ЧЕ ОБЕКТА ПОДЪРЖА ВРЪЗКИ С ВРАЖЕСКИ НАСТРОЕНИ ЛИЦА И В СЛУЖБАТА СИ НАЗНАЧАВА ТАКИВА С СЪМНИТЕЛНО МИНАЛО. ТАКА НАПР. ЗА ФОТО-РЕПОРТЕР Е ВЗЕЛ ВАСИЛ ВАСИЛЕВ, ПОДЪРЖАЛ СЪМНИТЕЛНИ ВРЪЗКИ С ХОРА ОТ АНГРИЙСКАТА ЛЕГАЦИЯ. ПРЕЗ ВРЕМЕ НА ОБИКОЛКАТА НА БЪЛГАРИЯ Е ИЗПРАТИЛ ФОТО-РЕПОРТЕРА ПЕНЧО ПЕТРОВ, КОИТО Е ЗАСНИМАЛ ОБЕКТИ ПРЕДСТАВЛЯВАЩИ ДЪРЖАВНА ТАЙНА, КАТО Ж.П. МОСТОВЕ, МЕСТНОСТИ С ЗАВОДИ И ДР.

ПО Р/КАТА РАБОТЯТ ИНФ. "ОГНЕВ" И "ДИМО" ПО МЕСТОРАБОТА, ВЕРБОВАНИ НА ПАТРИОТИЧНА БАЗА, КОИТО СА ВЪВ СЪСТОЯНИЕ ДА НИ ДОНАСЯТ САМО НЕКОИ ПОВРЪХНОСТНИ НЕЩА ЗА ОБЕКТА, ОТНОСНО НЕГОВОТО ДЪРЖАНИЕ В ФОТООТДЕЛА, ЛИЦАТА КОИТО ГО ПОСЕЩАВАТ И ДР.

ИНФ. "ИВКА" ИЗХОЖДАЩА ОТ БЛИЗКИТЕ ВЪРЗКИ НА ОБЕКТА, КОИТО ТЪРСИ МНОГО ЧЕСТО НЕЙНАТА ДРУЖБА. СЪЩАТА Е НОВОВЕРБОВАНА И Е В ПРОЦЕС НА РАЗРАБОТВАНЕ ВРЪЗКИТЕ НА ОБКТА И НЕГОВАТА ДЕЙНСОТ. НЕ Е УСТАНОВЕНО ДО СЕГА ОБЕКТА ДА ПОДЪРЖА ВРЪЗКА С НЕКАКЪВ ЦЕНТЪР.

ДО СЕГА НЕ Е УСТАНОВЕНО СРЕД ОБЕКТИТЕ НА ОТДЕЛЕНИЕТО ДА СЪЩЕСТВУВА ОРГАНИЗИРАНО ПРОВЕЖДАНЕ НА ВРАЖЕСКА ДЕЙНОСТ, ИЛИ ПОТИ ЗА СЪЗДАВАНЕ НА ГРУПИ ЗА ПО ОСТРА ФОРМА НА БОРБА ПРОТИВ НАРОДНАТА ВЛАСТ. ТЯХНАТА ДЕЙНОСТ СЕ ИЗРАЗЯВА ИЗКЛЮЧИТЕЛНО В РЕДОВНО СЛУШАНЕ НА ЗАПАДНИТЕ РАДИОСТАНЦИИ И РАЗПРОСТРАНЯВАНЕ С ТЕНДЕНЦИОЗНО СЪДЪРЖАНИЕ НА ЧУТОТО ОТ ТЯХ. ОСВЕН ТОВА РАЗПРОСТРАНЯВАТ ВСЕВЪЗМОЖНИ ТЕНДЕНЦИОЗНИ СЛУХОВЕ ПО АДРЕС НА НАРОДНАТА ВЛАСТ, МЕРОПРИЯТИЯТА ПРОВЕЖДАНИ ОТ НЕЯ, ХУЛЕНЕ НА ВИД НИ НАШИ ОБЩЕСТВЕНИЦИ, ПО АДРЕС НА СССР И ДР.

КРДОПБГДСРСБНА 1
чл. 31, ал. 6
от ЗДРДОПБГДСРСБНА
Дата :09.10.2015г.Секретар :

11

СЪСТОЯНИЕ НА АГЕНТУРНО-ИНФОРМАЦИОННИЯ АПАРАТ:

ОТДЕЛЕНИЕТО В МОМЕНТА РАЗПОЛАГА С 236 СЪТРУДНИЦИ. ВЕРБОВКИТЕ НА ГОРНИТЕ СЪТРУДНИЦИ / С ИЗКЛЮЧЕНИЕ НА 87 КОЙТО СА ВЕБОВАНИ ПРЕЗ 50Г/ СА ИЗВЪРШЕНИ ИЗКЛЮЧИТЕЛНО ПРЕЗ 1948/49 ГОДИНА, КАТО СЕ Е ВЕРБОВАЛО БЕЗОБРАЗНО, БЕЗ ДА СА СЕ СПАЗВАЛИ ОСНОВНИТЕ ПРИНЦИПИ ПРИ ПОДБОРА И ВЕРБОВКАТА НА АГЕНТУРАТА, ВСЛЕДСТВИЕ НА КОЕТО, АГЕНТУРНО-ИНФОРМАЦИОННИЯ АПАРАТ Е НАСИТЕН С НЕГОДНИ СЪТРУДНИЦИ. МНОЗИНА ОТ ТЯХ СА ЧЛЕНОВЕ НА БКП, БЕЗ ВСЯКАКВИ ВРЪЗКИ С ВРАЖЕСКИ ЕЛЕМЕНТИ И СЕ ИЗПОЛЗВАТ ИНФОРМАТИВНО И ЗА ПРОУЧВАНЕ. В ПРОЦЕСА НА СЕГАШНАТА ПРОВЕРКА, ГОЛЯМА ЧАСТ ОТ ТЯХ ЩЕ БЪДАТ ИЗКЛЮЧЕНИ ПОРАДИ НЕГОДНОСТ ЗА РАБОТА.

ВЪОБЩЕ НАЛИЧНИЯ АГЕНТУРНО ИНФОРМАЦИОНЕН АПАРАТ, КАЧЕСТВЕНО НЕ Е ДОБЪР И НЕ Е В СЪСТОЯНИЕ ДА ОБЕЗПЕЧИ ЦЕЛОСТНОТО И РЕДОВНО ОБСЛУЖВАНЕ НА ОБКТИТЕ, НИТО ПЪК ДА ДАДЕ РЕЗУЛТАТНА РАБОТА ПО ОТКРИТИТЕ И ВОДЕНИ РАЗРАБОТКИ.

ПРЕЗ ДВУМЕСЕЧИЕТО СМЕТАМЕ ДА РЕАЛИЗИРАМЕ АКТИВНИТЕ Р/КИ "ХАМЕЛИОН", "ДРАСКАЧ" И ПРЕДВАРИТЕЛНАТА Р/КА "ПАЛАЧ", ПО КОИТО ИМАМЕ НАПРАВАНИ ДОКУМЕНТАЦИИ, ВРАЖЕСКАТА ДЕЙНОСТ НА ОБКТИТЕ Е ИЗЯСНЕНА, ОСТАВА САМО ДА СЕ УСТАНОВИ, ДАЛИ СЪЩИТЕ НЕПОДЪРЖАТ ВРЪЗКА С НЕКАКЪВ ЦЕНТЪР ИЛИ ДЕЙСТВУВАТ САМОСТОЯТЕЛНО.

3 ДЕКЕМВРИ 1950 ГАДИНА
С О Ф И Я

СЪСТАВИЛ
ЗА НАЧАЛНИК ОТДЕЛЕНИЕ
"ИНТЕЛЕГЕНЦИЯ И МЛАДЕЖИ": /
/ СТ. КАРАДЖО

Архивите на ДС
49

Строго-поверително. 2

УТВЪРЖДАВАМ
Н-к отдел I-ви Д.С.:
/Б.Думков/
София, март 1951 година.

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

ОТЧЕТЕН ДОКЛАД

за работата на отделение "Интелигенция и младежи", отдел I-ви ДС за времето от I.I. до 28.II.1951 година.

ОПЕРАТИВНА ОБСТАНОВКА

Отчетният период се характеризира с активизиране на вражеските елементи из средите главно на младежите. Бяха установени и разкрити вражески, нелегални младежки групи от бивши легионери в Университета, от свободни младежи в София и др. Тази нелегална дейност се характеризира главно със създаването на нелегални младежки групировки, с различни контрареволюционни названия и начини на деиствия; печатане на позиви и лозунги, събиране на оръжие и подготовка за бягство, бандитски наклонности и др.

Сигнали за раздвижване на редица младежи, с цел обособяването им в групи за борба против власта, не липсват. Така например, автор на анонимно писмо от 21.II.т.г.предупреждава? че в домът на студента от Държ.политехника Димитър Николов ДИМИТРОВ, бивш деен член на бранник, син на кулак, се събират изключени и вражески настроени студенти, ругаят О.Ф.власт и по всека вероятност правят нелегални събрания.

Инф."Демостен" от 28.II.т.г.донася, че студента от медицинската академия Димитър Христов ДИЛЧЕВ, бивш офицер, във връзка с положението в Корея е заявил пред състудента си Ото Златарев, че идвал момента на разплата - "Поне два милиона от това подло племе трябва да бъдат премахнати, за да се изкорени злото за винаги." ... "Ако го потърсили за нещо - било за мобилизация било от Милицията, щял да избяга веднага."

Инф."Огнянов" от 24.II.т.г.донася, че студента от 4-ти курс, фармация Петър КОЗЛАРСКИ, бивш легионер, се изказал

КРДОПБГДСРСБНА 1
чл. 31, ал. 6
от ЗДРДОПБГДСРСБНА
Дата: 09.10.2015г. Секретар:

че тази пролет ние и Русия ще нападнем Югославия, но Америка тук ще държи здраво и ще свърши бързо, ме както в Корея. Обещал е на източника, че стига да иска, за пролетта ще му намери оръжие от свой прия тели, бивши школници.

В средите на висшата интелигенция ме се констатираха прояви от остър вражески характер, но се установиха редица случай, за развивана шпионска и съмнителна по характер вражеска дейност.

Така например, обекта на предварителна р/ка, "Изменик", Слави Ив.БОЯНОВ, асистент при Держ.у-т, чл.на БКП, след един период на мълчание от около 6 месеца, пак започна да говори пред аг."Прометей" за връзките си с някакво задгранично правителство в Париж.

Установи се, че обекта на акт.р/ка
, директор при Д.П. ,
чл.на БКП, преди девети септември 1944 година е бил натоворван от служителя при Американската легация в страната Неделчо РАДНЕВ, с задачи от шпионски характер.

Обекта на акт.р/ка "Подлец", Васил Н.Бакърджиев, оператор при "Българска кинематография" е създател на устав на проектирана за организиране в страната, Българска национал комунистическа партия.

Необходимо е да се отбележи, че поради политическо късогледство, болни амбиции и зла умисъл, обекта на акт.р/ка, и др.отговорни хора от "Българска кинематография", при все дадените указания от др.Вълко ЧЕРВЕНКОВ да се преработи филмът "Тревога", го пуснаха на екрана. Същият бе спрен по бързо нареждане от Ц.К.на БКП. Недостатъците на филма са от много-важен характер - липсва в него ролята на Червената армия при нашето освобождение.

Във връзка с горните прояви, по линия на младежи, ме се взеха бързи и ефикасни мерки за разработка и ликвидиране на вражеските прояви, а те се разкриваха от други отдели и служби. Уличените във вражеска дейност обекти по линия на интелигенция са на разработка и по тях се работи.

1. Проверка на агентурата:

Отделението като цело, ме изпълни докрай даденото нареждане за проверка на целия агентурно информационен апарат.

Из архивите на ДС

Из архивите на ДС

Не се провериха, подлежащи на проверка 54 с.с. В плана на отделението съществува такава несъразмерност, по която се критикува от О.Р.-ци, че не е запланувана цялостна проверка на всички с.с. Така например в плана на гр."Студенти" са вписани за проверка 7 с.с., а подлежът на проверка още 50 с.с. В другите две групи проверката в основному се приключи.

От наличната агентура на отделението от 216 с.с. са проверени:

а/ агенти 10
б/ информатори 61
в/ 71 с.с.

Не подлежът на проверка поради това, че са активни членове на БКП и нови в работата /новозавербовани и приети от други служби/ всичко 91 с.с. от които 43 чл.на БКП.

Остава непроверена агентура на брой 54 с.с.

90% от тази агентура е по линия на "Студенти". Главна вина за непроверката носи гр.н-к Георги Тодоров и не проявения достатъчен контрол от за н-к отделението Ив.Димитров. За не извършената проверка има и такива причини, че двама от О.Р.-ци от началото на м.януари се разболяха и са още в отпуск - Васил Вутов и Димитър Миладинов и групата работи с 1 н-к и 3-ма О.Р. при щат, 1 н-к и 9 О.Р-ци.

Много добре изпълни задачата за проверка на агентурата групата по "Младежи и физкултура" - 100%, заслужават похвала, Стефан Димитров, Тодор Стоянов и Венко Богословов.

Заслужава похвала също така и О.Р.Николай Борисов който макър и на нов сектор - артисти, можа да овладее работата и провери по-голямата част от агентурата.

Трябва да се порицаят за неизпълнение на задачата, О.Р-ци Иван Стойцев, Цветко Лазаров и гр.н-к Георги Тодоров.

От общата проверка на агентурата се установиха 2 разшифровали се с.с., единия от които е представен на ТВО. Установиха се също така и 5 с.с., че не са се разоръжили по време на вербовката и в процеса на работата си крият известни неща от нас, поради което се налага тяхната превербовка.

От проверката се установи, че отделението разполага с 10 агенти и 1 информатор, най-ценни сътрудници, годни да се внедряват в вражеските среди, да ги разработват успешно и се използват и по други обекти. Агентура, годна за работа зад граница нямаме.

В резултата на проверката отделението изключи от агентурно-информационния си апарат 1 аг. и 15 информатори. Агента бе изключен поради това, че бе хванат в криминални престъпления и пратен в затвора, а информаторите главно поради негодност, чл.на БКП.

II. ПРИДОБИВАНЕ НА НОВА АГЕНТУРА.

л и н и и	-- з а п л а н у в а н о -- по р/ки-ойд аг.	инф.	рез.	за обсл. аг.	инф.	рез.	и з п ъ л н е н о по р/ки-ойд аг.	инф.	рез.	за обсл. аг.	инф.	р.
Интелигенция	1	18	-	-	2	-	-	3	-	-	2	-
Студенти	-	9	-	-	1	-	-	3	-	-	1	-
физкулт.и мл.	2	3	-	-	4	-	-	3	-	-	1	-
В С И Ч К О:	3	21	-	-	7	-	-	9	-	-	4	-

12 – 13

В изпълнението на плана отделението има 2 утвърдени кандидати за вербовка на база постепенно увличане с които са направени по 2 срещи и 5 утвърдени рапорти за вербовки, които още не са проведени, обаче са добре подготвени.

При положение, че се сметнат и утвърдените рапорти за вербовки на кандидати на с.с., то плана на отделението, при запланувани общо 31 вербовки, ще е изпълнен с 20 вербовки или 64.83%. Средно на работник в отделението се пада по 1.33 вербовки.

Процентът на изпълнението на плана може да се сметне за задоволителен, като се има предвид, че отделението е работило с 17 работника, от които 2 са болни, 5 са на работа в ДС до 6 месеца, 4 до 8 месаца и 8 са по стари в работата.

Допустна се щото вербовката на к.за инф.по обслужване на О.Р.Венко Богословов, да се провали поради неподготвеност и непознаване кандидата за вербовка. Това се съобрази навреме и не му се поставя въпроса за сътрудничество. Случаят бе разгледан и разкритикуван на производствено събрание на отделението

Новозаверованите сътрудници произхождат предимно от вражески и безпартиини среди.

III. ПРИВЕЖДАНЕ В ИЗВЪСТНОСТ ОПЕРІ И ПОМ.ОТЧЕТ.

Тази задача стоеше пред отделението с много голяма сериозност и от голяма важност, обаче не се изпълни в цялост.

Из архивите на ДС

Из архивите на ДС

1. Помощен отчет.

а/ Интелигенция	87 обекта
б/ Студенти	25 "
в/ физкул.и младежи	98 "
	В С И ЧКО 210 обекта

Отделението във всичките си предишни отчетни доклади е отчитало, че по литерните досието на обектите са засечени като вражески проявяващи се елементи над 3,000. Взетите 210 човека на помощен отчет през двумесечието не изчерпват вражеските елементи. Необходимо е най-малко още 800 човека да се вземат на помощен отчет.

Тази задача като цяло, не се изпълни добре. Най-зле я изпълни групата по студенти, с гр.н-к Георги Тодоров и О.Р-ци Иван Стойчевф Цветко Лазаров и Игнат Димитров. Вражеските елементи сред студентите са доста много. Необходимо е да се вземат на п.о.за да се излезе с ясно политеческа оценка за състоянието на обекта и се насочи правилно агентурно-оперативната работа, в зависимост от вражеската концентрация. По тази задача групата работи, обаче мудно, оправдават се с обективни причини.

Не по добро е състоянието и в другите две групи. О.Р.Стоян Спасов, който има подготвен материал в отделни папки за над 200 вражески елементи е пуснал съвсем малко картони за п.о.

Добре работят в тази насока Стефан Димитров и Николай Борисов които са на привършване със своя помощен отчет.

2. Оперативен отчет.

л и н и и	на 1.I.т.г. акт.	л.	пр.	онд	зав.нови акт.	л.	пр.	онд	на 28.II.т.г. акт.	л.	пр.	онд.
Интелигенция	5	7	7	15	3	1	-	8	7		15	
Студенти	3		9	12	-	3	-	3	12		12	
мл.и физкулт.	2		4	5	-	-	-	2	4		5	
ВСИЧКО	10		20	32	3	4	-	13	23		32	

Общо оперативния отчет включва в себе си 69 човека.

Откритите нови 3 акт.р/ки са по линия на Интелигенцията. Открити са и 3-те от О.Р.Ботю Станчев.

КРДОПБГДСРСБНА 1
чл. 31, ал. 6
от ЗДРДОПБГДСРСБНА
Дата: 09.10.2015г. Секретар:

Остават още не включени в оперативния отчет редица активно проявяващи се лица, по всички линии на отделението. Липсата на О.Р-ци - непопълнения щат дава своето отражение.

Общият резултат по работата по разработките не е задоволителен. Не се водят с нужния темп. Не се разработват обектите задълбочено и не се придобива по тях достатъчно агентура която да разработи и разкрие цялостната вражеска дейност.

Назрели са за реализация и ще се предвидят в плана за следващото двумесечие са р/ките:

Акт.р/ка _____ , заведена на директор в Д.П. _____ , за вредителство и шпионаж. По р/ката е документирана голяма част от вредителската дейност на обекта и са придобити сериозни данни за развивана шпионска дейност.

Понастоящем по р/ката се води следствие на 3 човека с цел разкриване вражеската дейност на обекта. До сега сериозни данни от следствието не са придобити.

Пред.р/ка "Паразит", заведена на Георги Начен, тонмайстор в "Българска кинематография" за саботаж. Дейността на обекта е документирана.

Ще се реализират и 1 акт. и 1 пред.р/ка по линия на "Драскач" "палач" Студенти. Дейността на обектите е документира.

Реализирани р/ки през отчетния период отделението няма.

IV. ПОДОБРЯВАНЕ НА РАБОТАТА, РЪКОВОДСТВОТО И КОНТРОЛА НА АГЕНТУРАТА.

1. Контролни срещи.

През отчетния период бяха запланувани да се проведът 50 контролни срещи.

Гр.н-ци 3 x 12 = 36 изпълнени к.с.
Зам.н-к отделението 1 x 14 = 14 " к.с.

Неизпълнението на контролните срещи се дължи на това, че както гр.н-ци, така и зам.н-к отделението взеха на преко ръководство достатъчна по количество агентура и не им оставаше достатъчно време за контролни срещи. Все пак това е проявена слабост която следващото тримесечие ще се изживее.

2. Явочни квартири.

л и н и и	запл.	изпълнена

Из архивите на ДС

Интелигенция	5	3	23
Студенти	5	6	21
мл.и физкулт.	3	1	10
ВСИЧКО:	13	10	54 я.к.на 28.II.1951 год.

Необходимо е да се отбележи, че една значителна част от общия брой на явочните квартири са негодни за срещи с агентурата, при положение, че същата се среща вече само вечерно време. През следващото двумесечие ще се проверят всички явки и изключат негодните.

Увеличението на я.к. допринесе много за правилното ръководство и възпитание на агентурата. Срещаната агентура в явки подобрява своята работа.

Политическото възпитание на агентурата е все още много слабо. Политически беседи почти не се водят. За подобрение контролна на о.р-ци как водят своето политическо възпитание на агентурата в края на м.февруари въведохме в ежедневните планчета всеки срещу срещите синда отбелязва върху какъв политически въпрос ще занимае агента на срещата. Значителни резултати още не са постигнати. При добър контрол и правилна подготовка на срещите, ще може да се добие прелом в това отношение.

V. ПОМОЩ НА ОКРЪЗИТЕ

През отчетния период конкретна помощ на окръжните отдели ДС не се оказа. Предвид на това, че повече от обектите са концентрирани в София, щата е е попълнен и повече от работниците са нови, но излизания по окръзите не се направиха достатъчно.

О.Р. Стефан Димитров направи 1 посещение на Д.С. Луковит с цел да придвижи акт.р/ка "Скакалци" водеща се по линия на младежи. Резултати от посещението му има. По разработката е придобита агентура и върви с добър темп. Същият направи и 1 посещение на ДС Михайловград за да разследва случай на сигнали за остра вражеска дейност сред учащите се, обаче показа мудност, не решителност и се наложи да бъде върнат от др.н-к отдела за да довърши работата.

Друга помощ на окръзите не сме дали.

Необходимо е да се каже, че по линия на нашето отделение по окръзите почти не се работи. Това се вижда от съвсем оскъдните данни които получава отделението за нашите обекти Вината е наша, защото не сме заострили вниманието на окръзите по нашите о[illegible]и

Из архивите на ДС

VI. ПОДОБРЕНИЕ СЛУЖЕБНАТА И ПОЛИТЕЧСКА КВАЛИФИКАЦИЯ НА ОПЕРАТИВНИТЕ РАБОТНИЦИ.

За подобрение слежубната квалификация на оперативните работници, се следи редовно от на н-к отделението за редовното посещение на служебния курс и се присъства на едно препитване по материала. Нито една вербовка извършена от нов оперативен работник не стана без присъствието на по стар такъв

В началото на отчетния период от време, не се следеше и спазваше установеното време за политическа инслужебна просвета, обаче от известно време се следи за редовното и пълно спазване на определените часове. При все това има оперативни работници, като Кънчо Найденов, Игнат Димитров и Борис Здравков, които проявяват малка политическа заинтересованост за себе си. Не четът достатъчно.

VII. ОРГАНИЗАЦИЯ И КОНТРОЛ НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ПЛАНА.

Контролът по изпълнението на плана през двумесечието бе сравнително по добър от миналите месеци. Проведоха се 4 служебни конференции /производствени/ на отделението. На тези конференции ведна с отчитане работата по изпълнението на плана се разглеждаха и дадени случай на правилно и неправилно изпълнение на задачи. Така например се разгледа, случая как О.Р.Иван Стойцев е организирал и провел една доста ценна вербовка на студент, бивш офицер. Станаха разисквания и резултата бе много добър. Разгледа се случая с провала на вербовката на О.Р. Венко Богословов; които се яви на същата неподготвен, кандидата чувстваше че нямаме данни, водеше му се лош разпит и се отказахме от вербовката. Това поучи другарите на правилен подбор, изучение и начин на вербовка на даден кандидат. Разгледа се също така и непристойното държание на О.Р.Кънчо Найденов пред кадрови органи на наши обекти, с което уроми престижа на органите на ДС.

През всички останали седмици се провеждаха групови къси производствени съвещания, на които се отчиташе главно извършеното през седмицата и се набелязваха новите задачи.

- Тези производствени съвещания дадоха много добър резултат и се затвърдиха в нашата практика.

VIII. КАК ОТДЕЛНИТЕ О.Р-ЦИ ИЗПЪЛНЯВАХА СВОЙТЕ ПЛАНОВЕ!

1. О.Р. Стефан Димитров, през отчетния период на-

Из архивите на ДС

Из архивите на ДС

прави 2 вербовки на с.с., взе на п.о.61 вражески елементи и упражняваше добър контрол и възпитание над о.р-ци от групата. При по голяма решителност и настойчивост в работата, ще израсте като един от добрите ръководящи другари.

2. Гр.н-к Георги К.Тодоров, направи 2 вербовки, оказва системен контрол над оперативните работници, държи над 20 с.с.

Тодоров проявява голяма слабост, като не разчита най-важната работа от по второстепенната и се отрупва с излишна и маловажна книжна работа. Пропуска и не изпълнява важни нареждания като проверката на агентурата и бързото привеждане на вражеските елементи в известност. Затормозява го положението, че групата е с щат 1 зам.н-к отделение и 9 опер.работници, а има само на лице 3 оперативни работници. Това се отразява върху него и го демобилизира.

Необходимо е да му се окаже по голяма помощ и се попълни щата на групата.

3. О.Р. Серафим Алексиев, подготви и ще проведе до 5 март т.г.една доста ценна вербовка на инф.по акт.р/ка "Коник". Води групата по Интелигенция. Справя се много добре с работата си. Има добър авторитет и успешно ръководи оперативните работници. Сериозно болен е от язва, което го тормози и независимо, че постоянно расте в службата иска да напуска. Причините ги смятам за основателни. Обещава, че след подобрение на здравословното си състояние пак ще се върни в ДС.

4. О.Р. Николай Борисов, млад в работата. Бързо расте. Умее да подбира кандидати за вербовка, да бърси компроментиращ материал и успешно ги вербова. През двумесечието направи 2 вербовки на с.с., 1 явка и подготви още 2 вербовки. Взема по голяма част от вражеските елементи сред артистите на п.о. Заслужава похвала.

5. О.Р. Борис Здравков, мудем, нерешителем, неправилно се ориентира към кандидати за вербовка, не може да придобива и ръководи ценна агентура. Планът си по вербовките 100% не изпълни. Подготви 1 кандидат за вербовка на който не подсигури място за извършване на вербовката и още се мотае къде да го повика.

Помощ му е оказвана. За агентурна работа е неподходащ.

6. О.Р.Кънчо Найденов, много трудно развиващ се работник. Стреми се да овладее работата, обаче е нерешителен,

не самостоятелен. Не умее и не се стреми да се научи как да изготвя документи. Има средно завършено образование, обаче с обектите по линия на Интелигенция не може да се справи.

По плана е извършил една вербовка на информатор по обслужване и е взел на п.о. към 15 врагове.

7. О.Р. Игнат Иванов, предан, верен на партията другар, работник по произход, обаче политически е съвсем неподготвен, липсва му усет и умение на ръководи. С работата по линия на отделението не може да се справи. Необходимо е да се премести в друг, не работещ с агентура отдел.

Останалите оперативни работници се развиват в оперативната работа със средно, задоволително темпо и от тях се очаква добра работа.

Общата оценка по изпълнението на плана на отделението може да се смята за задоволителна, като се има предвид, че с действителна агентурна работа са се занимавали 12 работници.

1. март 1951 година

За НАЧАЛНИК ОТДЕЛЕНИЕ "ИНТЕЛИГЕНЦИЯ
И МЛАДЕЖИ":
/Ив.Димитров/

Из архивите на ДС

12

Строго-поверително!

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

УТВЪРЖДАВАМ
Началник отдел първи ДС:
/Б.Думков/

София май 1951 година

ОТЧЕТЕН ДОКЛАД

за работата на отделение "ИНТЕЛИГЕНЦИЯ И МЛАДЕЖИ" при отдел първи ДС за времето от 1 март до 30 април 1951 година.

I. ОПЕРАТИВНА ОБСТАНОВКА

Отчетния период се характеризира с активизиране на вражеските елементи главно из средите на младежите. Вражеската им дейност се изразяваше с разпространение на позиви в Университета с антинародно съдържание и лозуги за активна борба срещу народната власт, като минаване в нелегалност и саботиране мероприятията на власта.

Така например през м. април бяха разпространени маса позиви в ректората на Софийския държавен университет от вражески настроени студенти, като Димитър Николов, Валентин Ангелов и др.; събиране оръжие и подготовка при евентуална война за минаване в нелегалност от студентите врагове – Георги Георгиев Гочев Димитър Николов Стоянов, Димитър Христов Дилев и др.; злословене и закани за отмъщение против комунистите.

От средите на висшата интелигенция не се констатираха прояви на вражеска дейност от остър характер, но се забеляза известно раздвижване във връзка с настъпването на пролета и очакванията им за предстояща нова война.

Сред младежите също се засилиха вражеската им дейност изразяваща се главно в опити за създаване нелегални групи за борба против народната власт свързани с центрове зад граница.

Така например Васил Иванов Ицов млад, безработен, наскоро завърнал се от Париж, говори за някакъв нелегален комитет в нас в ръководството на които влиза и той, които си поставя за задача да организира недоволните от власта и ги подготви при евентуална война да вземат власта, посредством помощ от капиналистическите страни.

Във връзка с горните прояви на обектите по линия на отделението бяха взети мерки, като бяха релазирани и предани на следствените органи четири души студенти в които от единия при обиска бяха намерени оръжие.

Останалите сигнали за вражеска дейност на обектите са взети на разработка, но не се разработват добре за по-бързото им ликвидиране.

13

II. ПРОВЕРКА НА АГЕНТУРАТА.

През изтеклото двумесечие бяха запланувани да извърши проверка общо на 23 с.с.
От тях проверени само 9 с.с.
По линия на професори и студенти са запланувани да се проверят 8 с.с., а проверени няма.
Причини за незпълнение на така заплануваните мероприятия са изключително от страна на оперативните работници, а от друга страна на това, че щата на групата не е попълнен и някой от другарите са работили по няколко обекти.

По линия на Интелигенция са запланувани да се проверят общо 10 с.с., а проверени само 7 с.с.
Не е извършена проверка на заплануваните с.с от о.р. Кънчо Найденов, поради несериозно отношение от негова страна.

По линия на физкултура и младежи са запланувани да се проверят 5 с.с., а са проверени 2 с.с.
Като причини за неизпълние на проверката могат да се посочат изключително върху вина на оперативните работници.

От общата проверка на с.с. не се установи да има предатели, дезинформатори и негодна агентура.

III. ПРИДОБИВАНЕ НА НОВА АГЕНТУРА.

Запланувани бяха да се вербоват по разработки и обслужване на вражеските елементи общо 35 с.с., или по линии както следва:

а/ Интелигенция - запланувани 14, изпълнени - 6.

Провалени вербовки 3, поради това, че не достатъчно беше набран компроментиращ материал за кандидатите. За 3 кандидати са представени работи, но не са утвърдени още поради което не можаха да се направят вербовките.

б/ Професори и студенти-запланувани 11, изпълнени - 4

Провалени вербовки няма. Останалите не са се състояли, поради това, че не е достатъчно е бил набран компроментиращ материал за кандидатите.

в/ Физкул. и младежи-запланувани 9, изпълнени 1

Провалени вербовки 1. Останалите кандидати не са вербовани, понеже компроментиращия материал е недостатъчен.

Новозавербованата агентура произхожда от безпартийни и вражески среди.

IV. ПРИВЕЖДАНЕ В ИЗВЕСТНОСТ ОПЕР. И ПОМОЩЕН ОТЧЕТ.

Общо в отделението през двумесечието са взети на помощен отчет около 300 души вражески елементи.
Въпреки, че тази задача стоеше за разрешение напълно и сериозно пред о.р-ци, не всички се отнесоха с нужната сериозност. Запланувано беше окончателно за се привърши привеждането на вражеските елементи в известност.

Из архивите на ДС
61

Из архивите на ДС

14

Слабо е работено по линия на професори и студенти, където вражеските елементи са доста много.
Сравнително по-добре е работен по другите групи.

Състояние на оперативния отчет.

1. По линия на Интелигенция, към 1 март т.г. е имало открити 8 активни р/ки, 7 пред.р/ки и 15 ОНД

Открити са през двумесечието 2 активни р/ки и 1 ОНД.

2. По линия на професори и студенти към 1 март т.г. е имало открити 3 активни р/ки, 12 пред. р/ки и 12 ОНД.

Открити през двумесечието 2 пред. р/ки.

3. По линия на физкултура и младежи към 1 март т.г. е имало 2 активни р/ки, 4 пред. р/ки и 5 ОНД.

Общо оперативният отчет включва в себе си 72 човека Остават още не включени в оперативният отчет редица активно проявяващи се лица, по всички линии на отделението. Липсата на оперативни работници- непопълнения щат дава своето отражение.
Общият резултат на работата по разработките не е задоволителен, не се водят с нужния темп. Не се разработват задълбочено обектите и не се придобива по тях достатъчно агентура която да разработва и разкрие цялостната вражеска дейност.
Необходимо е да се засили работата и подготвят за реализация следните разработки; "Емисар", "Отрочето","Подлец", "Тиквеник","Рогач","Горянин","Удар" и "Хищник".
През отчетния период бяха реализирани разработките: "Драскач" и "Палач", по линия на "Професори и студенти" и предадени на следствието.

V. ПОДОБРЕНИЕ РАБОТАТА, РЪКОВОДСТВОТО И КОНТРОЛА НА АГЕНТУРАТА

1. Контролни срещи.

През отчетния период бяха запланувани да се проведат общо 45 контролни срещи.

Проведени са 15 контролни срещи.

От Началник отделение -3
От инспекторите -12

2. Явочни квартири.

линии	запл.	изпълнено	към 1 май
Интелигенция	5	3	26
Студенти	6	1	22
млад. и физкулт	4	5	15
Всичко:	15	8	63 я.к.

Увеличението на явочните квартири допринесе за правилното ръководство и възпитание на агентурата.
Политическото възпитание на агентурата е все още слабо. Политически беседи малко се водят.

8 май 1951 година Н-к отделение:

ДЪРЖАВНА СИГУРНОСТ И БЪЛГАРСКАТА ИНТЕЛИГЕНЦИЯ
ІО

15

Строго поверително.

У Т В Ъ Р Ж Д А В А М
Началник отдел I-ве Д.С:
/Б.Думков/
София? .....951 год.

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

КРДОПБГДСРСБНА 1
чл. 31, ал. 6
от ЗДРДОПБГДСРСБНА
Дата :09.10.2015г.Секретар :

ОТЧЕТЕН ДОКЛАД
за работата на отделение "Интелигенция и младежи" при отдел I Д.С.за времето от 1 юни да 30 август 1951 год.

I. ОПЕРАТИВНА ОБСТАНОВКА

През отчетния период вражеските елементи в обектите на отделението не проявиха особена активизация. Голяма част от тях са в лятна ваканция и се пръстнаха по курорти, селата и една значителна част на III- световен фестивал на младежта и студентите в Берлин.

По време на подготовката на нашата представителна група за фестивала в Берлин, се допустнаха някой съществени грешки. Така например в нашата група около 40% от участниците бяха от буржуазен произход. Това доведе до големи трудности по време на самото представяне. Дисциплината и организацията бяха на много ниско ниво. Допустна се да заминат и семейства,което принципно е неправилно и над едно от тях - семейство Янко и Валентина Миновски от хора "Георги Димитров" избягаха в западната зона на Берлин. Грешка бе да се допустнат да заминат. Живко Бисеров и Никола Бърнев от балета, за които имахме сериозни и проверени сигнали, че ще се опитат да избягат.

Общо взето в резултат на проведените агентурно-оперативни мероприятия,нашата Национална група в Берлин представи достойно страната и не се допустнаха други избягвания, а такава възможност имаха всички врагове.

В Д.С.П. "Българска киноматография" нередностите, вредителството и разхищението на държавни средства все още продължават. В началото на м. август т.г. автор на анонимно писмо предупреждава партията така:"Не е ли известно, че гл.Директор Трайчо Доброславски е абсолютно невеж в тази област. Той е чужд на партията, закърмен с анархизъм. Наясно ли сме до къде са стигнали връзките му с англи йския шпионин .

"Още ли ще се захласвате от фалшивия патос на бившия и патриотичен търговец" и т.н.

На състоялото се събрание на партийната организация в Кино матографията на което се е разобличил Титко Черноколев, редица парт ийни членове са се изказали, че е враг и кога ще му се потърси отговорност.

Инф. "Стрела" от 13.8. т.г. донася,на журналиста Борислав Игнатов му казал, чл. на БКП бивш ном. гл. редактор на в. , агент на полицията и сръбското разузнаване, не иска да пише против Тито понеже лично от него е получил автографа му.

В средите на студентите се разпространяват слухове, че др. В. Червенков е в немилост, че др. Г.Чанков ще стане м-р председател и т.н. Така напр. Дора Илиева Йоткова, изключена студенка пред агент "Брино" е казала, че др. В. Червенков е бил снет негласно от поста м-р председател и заменен с др. Г. Чанков. Подобно изказване е направил Стоян Маринов Дъров пред аг."Сокол".

Обектите по акт. р/ка "Емисали" през двумесечието не развиха особена дейност.

Из архивите на ДС

16

II. ПРОВЕРКА НА АГЕНТУРАТА

През изтеклото двумесечие бяха запланувани да се извърши проверка на общо 5 с.с.
От тях са проверени само 1 сс.
По линия на физкултура и младежи, бяха запланувани 3 с.с., а проверени няма. Причина за това е несериозното отношение на разз знавачите.
По линия на интелигенция е запланувано 1 с.с. Не е извърше но поради отиване в командировка на раз. Н. Борисов.
През това двумесечие почти не е обърнато внимание на провер ката на агентурата,което е една от важните средства в нашата аген турно оперативна работа. Една от причините за непроверка на с.с. е и тази, че много от нашата агентура през това двумесечие беше във ваканция.

III. ПРИДОБИВАНЕ НА НОВА АГЕНТУРА

64

Запланувани бяха да се вербоват по р/ки за обслужване на вражеските елементи общо 40 с.с., или по линии както следва:
а/ Интелигенция - запланувани 18, изпълнени 13.
Провалени вербовки 2, поради това, че единия кандидат при разпита се оказа много корав и на време се отказахме от него, а за другия не бе набрано достатъчно компроматериал. За 3 информатори има утвърдени работни, но не са още извършени.
б/ Професори и студенти-запланувани 13, изпълнени 9.
Провалени нямаме. За 1 агент има утвърден рапорт, но още не е вербован,поради това, че го няма в София. От предвидената вербовка по р/ка "Глухарка" от раз. В.Вутов, не бе изпълнена поради закриването на разработката. Вербовката по р/ка "Шваба" не бе изпълнена поради недостатъчния компроматериал.
в/ Физкулт. и младежи - запланувани 10,изпълнени 6.
Провалени вербовки няма. Не са изпълнени вербовките главно по разработките. Има утвърдени 3 рапорта на агенти по р/ките които ще бъдат проведени в скоро време.
Новозавербуваната агентура произхожда от безпартийни и вра жески елементи среди.

IV. ПРИВЕЖДАНЕ В ИЗВЕСТНОСТ ОПЕРАТИВНИЯ И ПОМОЩ.ОТЧЕТ.

Общо в отделението през двумесечието са взети на П.О. 183 души вражески елементи.

Състояние на оперативния отчет

1. По линия на Интелигенция към 1 юли т.г. е имало 9 акт. р/ки, 10 предв. р/ки и 18 ОНД

Открити са през двумесечието 2 предв.р/ки.

2. По линия на проф.и студенти към 1 юли т.г. е имало открити 5 акт. р/ки, 12 предв.р/ки и 14 ОНД

Открити 1 акт.р/ка и 2 предв. р/ки.

3. По линия на физкултура и младежи към 1 юли т.г. е имало открити 3 акт.р/ки, 4 предв.р/ки и 3 ОНД.

Открити 1 акт.р/ка, 1 предв.р/ка и 1 ОНД

Общо оперативния отчет включва в себе си 86 човека. Оставаз още не включени в оперативния отчет редица проявяващи се лица по всички линии на отделението. За това до голяма степен даде отраже-

ние непопълнения щат на отделението. Също така някои О.Р. които са слаби и неподходящи за оперативна работа се страхуват да завеждат р/ки. Като такива могат да се посочат О.Р. Васил Бутов, Игнат Димитров, Кънчо Найденов и Венко Богословов. Необходимо е да се активизират и подготвят за реализация следните р/ки "Емисари", "Конник" "Сирена" и "Удар".

V.ПОДОБРЕНИЕ РАБОТАТА,РЪКОВОДСТВОТО и КОНТРОЛА НА АГЕНТУРАТА

1.Контролни срещи.

През отчетния период бяха запланувани да се проведат 30 контролни срещи. Проведени са само 20 срещи.

Причини за това са командировките на Н-к отделението и И-ра Ив.Баръмов.

2. Явочни квартири.

линии	заплан.	изпълн.	към 1.9.51 г.
интелигенция	2	1	15
професори и студенти	3	1	15
физкултура и младежи	3	1	14
Всичко	8	3	44

Въпреки тези много явочни квартири, много от тях са станали неизползваеми. През идващото двумесечие ще бъдат проверени всички съмнителни явочни квартири и неизползваемите ще бъдат изключени

ЗАДАЧИ СТОЯЩИ ПРЕД ОТДЕЛЕНИЕТО

1. Да се доведе до реализация р/ка "Емисари".

2. Да се вземат на р/ка до сега установените и засечени лица в Стопанския ф-т, като сътрудници на Гаврил Цветанов.

3. Да се активизира и водят с бързи темпове р/ките Сирена "Конник", "Хамелион", "Щука".

4. Неизползваемите явочни квартири да се изключат и се вербоват нови такива, с цел да се подобри ръководството и възпитанието на агентурата, с оглед нейното най-рационално използване.

София, 1.9.1951 год.

Н-к отделение
"Интелигенция и младежи":
кап. /Ив.Димитров/

Из архивите на ДС

13

ОТЧЕТЕН ДОКЛАД

По линия на интелегенция за времето от 1.I.1952 год. до 30,IV.952 г от мл.раз.Анастас Йорданов Анастасов при отдел Д.С. гр.Ст.Загора.

I.Оперативна обстановка.

По линия на интелегенция оперативната обстановка от началото на 1952 год. до сега се състои в това,че характерни прояви за сериозна вражеска дейност не са констатирани.Има отделни изказвания на вражески настроени елементи които говорят и възхваляват културата и изкуството на капиталистическите държави.Какъвто е случая с Жиню Жинев - служител в операта Чуствува се известна предпазливост сред вражеските кръгове и се страхуват на всякъде да говорят на политически теми понеже е имало много "шпиони" които са следяли всеки човек кой какво върши. Особенно из средата на адвокатите се забелязва едно безпокойство и страх във връзка с новия проекто-закон за съкращение на същите и те от сега се уговарят кой каква работа ще предприеме ако го съкратят. Христо Донев - адвокат е подал заявление да постъпва на работа в Д.С."Зърнени храни"
Други по характерни вражески изказвания през отчетния период не са станали.

II.По налични разработки.

По заплануваното по О.Н.Д.на Ромео Ив.Райчев да се установят връзките на, същия,същите са установени и проучени. Насочени са информатор "Антена" и "Красимира" към обекта.От донесенията се вижда,че същия продължава да прави вражески изказвания но от как е получил орден на труда се чуствува известен интусиазъм и желание за работа тъй като според неговите изказвания са му възлагали такова доверие като човек на изкуството. Същия е непостоянен в изказванията си
В заплануваното да се насочи нова агентура към обектите на ОНД Христо Ставрев Андреев и Христо Вълчев Донев същото е извършено но и двамата се пазят много да говорят на политически въпроси.
През изтеклия период се работи по 5 ОНД като към някой от обектите е насочена нова агентура. ~~Но по~~

III.Помощен отчет и завеждане нови р/ки.

Запланувано е за лица за които има по съществени вражески изказвания да се вземат на р/ка и някой се картотекират По съществени изказвания за откриване на нова разработка са изказванията на Руман Тенев Дичев - адвокат и същия е взет на предварителна разработка.
Картотекирани са 30 души от по съществените връзки на агентурата.
Установени са вражеските елементи по линия на интелегенция и е съставен списък с установачни данни за същите.

IV.По разширяване на агент.инфо:апарат и я.к.

Запланувано е да се извърши вербовка на един информатор от драматичния театър. Вербовката не е извършена.Също през м.април беше запланувано да се вербова информатор сред

учителите. Същия е набелязан но не е вербован

Запланувано е да се вербова две явочни квартири. Вербована е само една.

В момента по линия на интелегенция се водят един агент 8 информатори и 1 резидент. Информатор "Ганчо" беше изключен и предаден към архив поради това, че постъпи на работа в Гр.Ком.на БКП- Ст.Загора.

Насрочени са 60 срещи от които състояли със донесение 38.

V. По ръководство и възпит. на агентурата.

Запланувано е да се осигури редовно и правилно ръководство на агентурата като всички сътрудници се водят в явочни квартири. Остават само 2 от сътрудниците които се водят на открито. Отделено е доста внемание за възпитанието на агентурата като това се почуствува най-вече от работата на информатор "Тодоров" и "Левски".

Извършвана е контролна среща със С.С. "Драгомир" и "Минчев".

Като предстояща и неотложна задача е да се създаде агентура сред учителите и се насочи сериозно внемание към тези елементи тъй като са установени доста врагове от техните среди.

Необходимо е също така да се затегне още по здраво наличната агентура.

Ст.Загора,
29.IV.1952 г.

Съставил:
/Анастасов/

Архивите на ДС

14 54 59

П Р О Т О К О Л

/ за здаване и приемане/

на материали по линия на "ИНТЕЛЕГЕНЦИЯ"

Днес 3.I.1953 год. съставих настоящия протокол за здаване на всички материали по линия на"интелегенция" на ст. разузнавача Стойко Стоянов Стойков отделение III2то при отдел ДС-Стара Загора, а именно:

1. Обща папка - 1 с три папки в нея съдържащи материали за адвокатите артисти от операта и делосправочник на драмата.
2. Делосправочник - 1 състоящ се от материали за адвокатите и материали за инженерите.
3. Делосправочници - 4; състоящи се от материали за операта, учителите, радио Стара Загора и КНИК.
4. Лични досиета - 12 броя.
5. Лични досиета на явочни квартири - 2 броя.
6. Работни досиета - 11 броя.
7. Папка за планове и отчети - 1 брой.
8. О.НД1 - 7 броя.
9. Папкки - 2 броя, материали за Стойчо Велев и Катя Сариева.
10. Папка - 1 брой за кореспонденция и отчети за окръга.
11. Работна папка по интелегенция - 1 брой с материали.
12. Тетрадка за вписване на задачите - 1 брой.

3. I.1953 год.
гр. Стара Загора

Сдал:.....
/мл. лейт. Анастасов/

Приел:.....
/ мл. лейт. Ст.Стоянов/

55

За сведения на др. др. Пом. м-ри в МВР след прочитане да ми се върне обратно

Препис
екз. 7

ДО ПОЛИТБЮРО НА ЦК НА БКП

НА КОГО СЛУЖИ в. "С Т Ъ Р Ш Е Л"?

В последните шест-седем броя в. "Стършел" редовно помества на втора страница под рубриката: "На фестивала" фейлетони от Спас Йончев и Радой Ралин, и двамата на работа в редакцията на вестника. В своите фейлетони те са дали израз на дребнавите си чувства, злоба и амбиции, като по най-безотговорен начин умишлено злепоставят, клеветят и петнят наши музиканти, писатели и журналисти, участвували на фестивала в Букурещ, като им преписват всевъзможни непристойни деяния и истории, отминавайки и премълчавайки обаче, за "своята милост", "застрахована" зад прозрачните крилца на "Стършел".

Кому в същност те услугват, подигравайки българските журналисти на фестивала, като ги представят за некадърни и преписвачи във фейлетона си "Неотразими картини" в раздела "Ало! Ало! София! София!", поместен в бр. 396 на в. "Стършел"?

Какво целят със злепоставянето на такива културни дейци, като композитора-лауреат Панчо Владигеров/ или както го нарича "Стършел" цигуларят Венцеслав Мянков/, писателя Стоян Ц.Даскалов/ /Вл. К.Дикански/, журналиста от в. "Отечествен фронт" Дженя Василев /Беню Кайсиев/, и други, някои от които са посочени с действителните им имена?

Какви са обективните резултати от преднамерените фейлетони на Спас Йончев и Радой Ралин? - Такива, каквито са и субективните им намерения:

Компрометиране и уронване авторитета на "осмените" наши културни дейци не само в очите на народа , но и сред читателите от чужбина. Враговете у нас, прочитайки словесния бълвоч под рубриката "На фестивала" със задоволство и злорадоство потриват ръце, защото "Стършел" бие по авторитета на музиканти, журналисти и писатели-комунисти, активни участници в строителството на

Из архивите на ДС

нашата социалистическа култура. Злобливите фейлетончета поставят под съмнение моралната чистота на тази високо прогресивна и интернационална среща, каквато представлява Световният фестивал на младежта и студентите от целия свят, като създават превратни представи у читателите за едно между_народно събитие с такова огромно политическо значение, и за българските участници в него.

Така честните и добросъвестни читатели гледат на фестивалните фейлетончета, недоумявайки от тази подчертана СКЛОННОСТ В НЯКОИ ОТ РЕДАКТОРИТЕ НА В. "СТЪРШЕЛ" ДА ВЗЕМАТ ПОД ПРИЦЕЛ ВСЕ ЕДНИ И СЪЩИ КУЛТУРНИ ДЕЙЦИ И ТО КОМУНИСТИ?

Напълно понятно е възмущението на Чешкото културно аташе и на други представители от народнодемократичните страни и едновременно недоумението им, че могат да се пускат такива фейлетони, които да сриват престижа и да окарикатуряват по такъв недостоен начин наши културни дейци.

Не счита ли главният редактор и редакционната колегия на в. "Стършел", че някои от редакторите с тези фейлетончета го превръщат в трибуна за задоволяване на лични и групови интереси, на професионални амбиции, дребни чувства. ниски инстинкти и страсти?

На кого служи в. "Стършел", като злепоставя наши културни дейци-комунисти по такъв недостоен начин? - с право се пита всеки честен читател.

Естествено, че с тези фейлетони в "Стършел" служи не на Партията, не на народа, не на социализма, а още по-малко - на комунистическото възпитание.

По впрочем защо двамата автори на споменатите фейлетони отминават редица не по-малко важни и интересни факти и прояви от нашия минал и сегашен обществен, политически и културен живот, достойни не само за жилото на в. "Стършел", но и за ноктестата лапа на льва?

Защо Спас Йончев например, систематически заяждайки, почти във всеки фейлетон писателя Стоян Ц.Даскалов /Вл.К.Диански/и журналистите на фестивала, не ни разкрие нещо за своето фашистко кметуване и кметско благуване преди 9-ти септември и

От архивите на ДС

за изключването си от редовете на БКП, в която кой знае по какво недоразумение беше попаднал?

Защо прословутата лисица - интригант Радой Ралин/ с гражданско име Димитър Стефанов/ не възпее славните легионерски години от гимназията в гр. Сливен?

Защо Радой Ралин не осмее своето пословично кликарство и интриганство сред писателските и културни среди, за което главният секретар на Съюза на българските писатели др. Христо Радевски на едно от годишните му събрания с възмущение заяви: "Кога най-сетне Радой Ралин ще престане със своите клики и интриги по адрес на писателите?!"

Защо Радой Ралин не разкаже на всеослушание от страниците на "своя Стършел" за "подвизите" и "геройствата си" в Прага, където бе изпратен от СБП и КНИК на едногодишна командировка? - Така например, за произшествието през нощта в замъка с възрастната чешка писателка, за опипкването на чешка гражданка от него в посолството, за арестуването му, за да бъде изпратен за гр. Братислава и пр. и пр.

Защо Радой Ралин не опише широко популярната сред участвуващите на фестивала наши културни дейци, история с италианката, за която бе тръгнал да събира подписи и бе просто смръзнал на някои членове от ЦК на ДСНМ, за да я изпратят в България?

Защо Радой Ралин, очерняйки писателят Стоян Ц.Даскалов /Вл.К.Дикански/, че грубо разбутвал младите фестивалци, викайки "Зулг-а-а-а-р!" и руското "Пажалуйста! Пажалуйста!", не напише как той - Радой Ралин, като пристигна в Букурещ на Софийската гара, по стар навик да се мушка и вре, разблъска с крака и ръце другарите си, застана сред лауреатите на фестивала, за да влезе на всяка цена в обектива на журналистическите апарати и в слисаните погледи на видните посрещачи? /Справка: бр. 2788 на в. "Отечествен фронт" от 19 август 1953 г. - приложение: снимка/.

Нашият списък би продължил още с осветления на някои от кътчетата на редакционния щаб, но това ще оставим за друг път.

Това не е оклеветяване, нито интригантство, но факти, които могат да бъдат проверени и потвърдени, стига да бъде проявена необходимата болшевишка принципност и твърдост в това отношение.

Из архивите на ДС

Смятаме, че крайният предел е вече дошел на проявяван либерализъм от страна на отговорните другари, под носа им да се води безсрамна кампания на преднамерено излагане и злепоставяне културни дейци-комунисти под формата на уж невинни фейлетони от страниците на в. "Стършел".

15.IX.1953 год.
гр. София

/п/ ГРУПА ВЪЗМУТЕНИ КОМУНИСТИ

72

Размножено в 12 екз.

Верно с оригинала: Шелудкова

Строго поверителен

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

О Т Ч Е Т Е Н Д О К Л А Д

За състоянието на агентурно-оперативната работа по линиите на отделение "Интелигенция и Младежи" за първото шестмесечие на 1954 година.

Оперативна обстановка.

По линия на Младежи, висши и средни учебни заведения.

В сравнение с миналата година през първото шестмесечие на настоящата година оперативната обстановка се характеризира с известно намаление на организираните вражески прояви. Вражеския контигент в БАН и в висшите учебни заведения с малки изключения е останал същия. В отделни институти при БАН като философския, Икономическия, Етнографския, Български език и др. отделни академици членове кореспонденти и научни работници не изпълнят научните си планове. Такива са случаите със Стефан Цанков, Стоян Романски, Евгени Каменов, Асен Киселинчев, Невена Здравкова и др. В Икономическия институт при БАН още съществуват безпринципни борби, които се отразяват зле върху научната работа на института. Такъв е случая с Хабилитационния труд на Живко Ошавков когото групата на Асен Киселинчев обвини в плагиятство и отхвърли приемането му за професор, а сам Киселинчев изтегли доклада си от ЦС на БАН с който предлагаше Ошавков за зам. директор на института. Комисията назначена за установяване има ли плагиятство в труда на Ошавков установи, че няма такава. В/Б АН съществува и неправилното отношение към издигане на млади научни кадри. Такива случаи има в Икономическия институт където групата на Евгени Каменов и Жак Натан пречат на младите кадри да растат като безпринципно отхвърлят тяхните научни трудове, защото ги критикуват на партийни събрания за допустнатите от тях слабости. Такъв е случая с научната работа на мл.научен сътрудник Наню Митев – "Планиране себестойноста на промишлената продукция" – отхвърлена

Из архивите на ДС

74

без да му се посочи къде греши.

Някои преподаватели от висшите учебни заведения не признават преоритета на съветската наука, не се стремят студентите да получат трайни знания, а на изпити им дават леки въпроси и умаловажават значението на идеологическите дисциплини.

По характерни са следните случай:

Професор Никола Бонев-вражески настроен не работи за създаване на квалифицирани кадри.Същия е обещал на студентите да ги улесни в изпитите като им дава по-леки задачи с което позволи някои да се отпуснат и не се готват упорито за изпит. Същия е развивал теории за съществуването на потопа и "доказал", че действително е съществувал Христос дори определя датата на раждането му.

Доцента Иван Мелчев Славчев-вражески настроен, пред група студенти от Строителния факултет се изказал, че по диалектически материализъм можело да се вземе лесно изпит, тъй като всичко може да се вземе от ежедневната преса.

Преподавателя във Висшето театрално училище Стефан Сърчаджиев член на БКП се е изказал, че идеологическите дисциплини били много скучни, но имало позла от тях и трябвало да се слушат Зам.ректора на същото училище Стефан Горикостов пред няколко студенти казал, че Кръстю Сарафов въпреки да не е учил диалектически материализъм пак е станал велик актьор.

Някои студенти през учебния период не посещават редовно лекциите, оправдават неоснователно отсъствията си, а някои за целта си служат с фалшиви медецински свидетелства.Има случай на проявена лоша дисциплина от студенти от Художествената академия и др.Вражески настроените студенти произхождащи от буржоазни и кулашки семейства често правят редица вражески изказвания насочени против политиката на Партията и власта.Отбелязани са случай на по-остра вражеска дейност всред студентите като намерение за създаване на нелегални организации за борба срещу народната власт.

Кузман Томов Кузманов-студент I-ви курс-математика, произхожда от богато селско семейство е говорил, че имал намерение за борба срещу народната власт, за което търсел сигурни хора.Същия е написал стихове със силно вражеско съдържание.

КРДОПБГДСРСБНА 1
чл. 31, ал. 6
от ЗДРДОПБГДСРСБНА
Дата :09.10.2015г.Секретар :

От архивите на ДС

Тодор Борисов Петров-студент I-ви курс право, произхождащ от буржоазно семейство е говорил за създаване на нелегална организация като посочил какви хора трябва да привлекат, какви цели и задачи ще имат и как ще действуват.

Веселин Ганчев Кротев-II-ри курс математика постоянно злослови по адрес на народната власт, против СССР и предрича скорошното избухване на война.Същия вече инкриминиран дават съветска литература.Изказал се е , че правилото днес да си студент доколкото е възможно да презаписваш курсовете, да учиш английски език и да чака избухването на войната.

По линия на младежи насоката на вражеската дейност се изразява в образуване нелегални организации и групи които да действуват при евентуална война в полза на врага, разпространение на листовки с вражеско съдържание, потготовка за бягство през граница-особенно в граничните райони/ Хасковски,Благоевградски, Старо Загорски и Врачански/ и хулигански прояви заемащ масов характер.За отлеязване е, че вражеската дейност сред младежта е застъпена повече всред учениците на средните училища.

По-характерни са следните случай:

В Хасковски окръг четирима младежи са правили опит за бягство през граница- двама от тях са преминали и върнати от турските власти.

Под влиянието на частен дърводелец, вражески елемент през м. май т.г. ученика Ангел Кръстев от с.Гайтаново-Гоце Делчевско организирал четири младежи произхождащи от бедни прогресивни семейства които на 23.V.т.г. преминали нелегално границата за Гърция.

Двама ученици от вечерната гимназия в Стара Загора предложили на две ученички да напишат по 150 анонимки с вражеско съдържание които да разпространят срещу 1.май .Такива са били написани 160, но не са разпространени, тъй като са взети мерки от ДС.

В мъжката гимназия в гр.Нова Загора е била изградена хулиганска група от син на враг, която извършвала кражби на цигари и спиртни напитки.В същата е бил привлечен и ученика на който майка му е член на бюрото на ОК на БКП

Из архивите на ДС

Опити за създаване на нелегални организации и групи, разпространяване на вражески листовки от младежи, хулигански прояви и др. са отбелязани в средица окръзи като Търновски,Сталински,Бургаски,Благоевградски,Ст.Загорски,Софийски, Русенски, Врачански,Хасковски и др. ~~Вражеската дейност~~.Вражеската дейност от младежите е отпочвана под влиянието на вражеските елементи и чуждите радиоемисии, като в този период са увлечени голяма част младежи произхождащи от социално близки нам среди.

Бивши легионери и членове на ЗМС-Сърбински в Ловчанска околия са разубеждавали членове на ДСНМ да не посещават просветните звена и събрания на ДСНМ.Такъв случай има в гр.Ловеч и селата Оряхово, Хлевене,Латница и др.

В Плевенски окръг някой вражески елементи са взели курс на изчакване, като говорят, че обстановката не позволявала и сега не е време за водене на организирана вражеска дейност, а да се пестят силите и използуват при евентуална външна помощ.

Освен това, има и открити вражески прояви.

Така например, учениците от Учителския институт в гр.Ст. Димитрово Фердинанд Стоянов,Живко Борисев и Пейчо х.Колев системно са повдигали въпрос пред учителите, защо не им се преподава по македонски език.Изказвали се, че властта се стремела да премахне македонския език.Ръководителя им Фердинанд Стоянов пишел стихове за повдигане духа на македонците за борба, срещу БКП и народната власт.

Издигал лозунги за свободна автономна Македония.

В мъжкото средно училище гр.Плевен през големите зимни студове учениците Жак Василев,Георги Тодоров,Веселин Йорданов и др.всички от буржоазен произход са организирали учениците от IX и X класове да стачкуват и викат "искаме ваканция" и пеят "стига робство и тиранство"

В час по политикономия ученик от Икономическия техникум открито се изказал, че примерите които се дават за повишение на цените в капиталистическите страни били неверни и заявил на лекторката "На Вас Ви казват каквото им е изгодно и изнася, а Вие ни лъжете".

И Н Т Е Л И Г Е Н Ц И Я

Не може да се даде оперативната обстановка в страната,

Из архивите на ДС

77

тъй като окръзите по линия на интелегенция и физкултура не са изпратили доклади.Причина за това е, че в окръзите и особенно околиите въобще не работят по тези линии.

Характерни промени в оперативната обстановка през настоящата година в сравнение с миналата не са настъпили.Установени са разхищения на средства, повреда на машини в комитета за Кинематография, но вражеска умисъл за това не е установена.Реакционната част от интелигенцията прави редица вражески изказвания против политиката на Партията и Съветския съюз.

В студията за хроникални и документални филми,поради повреда в снемачните камери, не е могло да се заснема филма за полския ансамбъл "Мазовше".

Филмите "Песен за човека" и "Септемврийци" поради повреждане на звукозаписните машини бяха забавени с около два месеца от друга страна по вина на режисьора Жандов филма "Септемврийци" е оскъпен с 1,370,000 лева.

Ангел Гьорчев артист вражески настроен се изказал, че мечтае да избяга в капиталистическите страни.По време на младежкия фестивал в Берлин той не избягал понеже се страхувал от репресии спрямо родителите му.Сега те починали и ако му се отдадела възможност ще избягал.

Димитър Нейков- артист, след завръщането си от Москва е говорил, че СССР е страна на мизерията и нищетата.В културно отношение била изостанала с 50 години назад от нас.Двеста милиона работели, за да живеят два милиона партийци.Единствено което му харесало е било грижите които се полагали за изкуството

Състоянието на апаратурата в радиослужбата при БТА е в лошо състояние което е станало причина цели емисии на телеграфните агенции да не се приемат, което пречи за целостното информиране на Партията и Правителството.От месеци стоят непоправени апаратите за приемане "Лоренс".На 11.VI.т.г.поради повреда на апарата не е приета емисията на ТАСС и на 8 и 9 с.м. не са приети предаванията на АДН и ДПА.

Не качествено са провеждани доклади на отговорни

Из архивите на ДС

КРДОПБГДСРСБНА 1
чл. 31, ал. 6
от ЗДРДОПБГДСРСБНА
Дата :09.10.2015г.Секретар :

ръководители предназначени за публикуване на запад-списания, вестници и радио, с което се изопачават същите.

При превеждане доклада на др.В.Червенков изнесен пред VI конгрес на БКП на френски език са били допуснати съществени грешки от преводачката Пенчева и редактора Боян Атанасов.

Ф И З К У Л Т У Р А

Съществена промяна в изложението на оперативната обстановка по линията не е настъпила.

Всред физкултурните среди предимно спортистите са отбелязани при излизане в чужбина създадени връзки със спортисти от капиталистическите страни, какъвто е случая в Белград при провеждане на европейското първенство по баскетбол. Състезателките Ваня Войнова Ченгелиева, Тодорка Асилва и лекаря Стефан Филипов си създават близки връзки с преводача към отбора за когото има данни. че е от Състезателката Войнова си създава близки отношения и със състезателки от Югославския отбор- Любица Оташевич за която има съмнение, че е , като последната й предлагала пари под форма на взаимовръщане. Характерно за отбелязване е, че в сравнение с 1953 година са засилени търговските прояви на състезателите, с което не се допуска излагане престижа на нашата страна. Държавния треньор по колоездене Александър Бичев все още продължава неправилната работа по отношение на комплектуването на националния отбор, като не провежда подборни състезания, а комплектува отбор по имена.

СЪСТОЯНИЕ НА ОПЕРАТИВНИЯ ОТЧЕТ

	всичко	активни р/ки групова	активни р/ки лична	предвар.р/ки групова	предвар.р/ки лична	Наб.дел
Към 1.I.54 г.	147/183	2/6	31	3/8	16	122
Към 30.VI.54г.	141/176	4/13	13	11/37	22	91

СЕКРЕТАРИАТ III-то УПРАВЛЕНИЕ

През отчетния период съгласно заповед 276 на др.Министър бе прегледан цялия оперативен отчет,като на всички разработки се изготвиха заключения и са пререгистрирани.В тази насока отделението е работело упорито и задълбочено като се закриха редица разработки които се водеха неправилно.Понастоящем останаха на отчет лица които действително са вражески елементи и със сериозни сигнали.През време на пререгистрацията само от отделение "ИМ" отпаднаха 73 разработки, а такива има отпаднали и в окръжните и околийски служби.

Посочените цифри за движението на оперативния отчет не д дават съществена разлика, но това е , защото в отделението се получиха значителен брой разработки водени в друга служба и така също са заведени нови такива и то при по-сериозни сигнали. С данни за точния брой на новозаведените разработки не разполагаме,тъй като окръзите не са показали такива .

Като по-важни новозаведени разработки през шестмесечието са:

Предварителна р/ка "Асен" заведена на Кузман Томов-студент I-ви курс математика,произхождащ от кулашко семейство. Същия е написал стихове със силно вражеско съдържание.Препис от същите имаме и експертизата доказа, че автора им е обекта.Томов има намерение да изгражда нелегална младежка организация за борба срещу народната власт.

Предварителна р/ка "фантазьор" заведена на Тодор Борисов Петров студент I-ви курс право,произхожда от буржоазно семейство.Същия има намерение да изгради нелегална организация като посочил на агента какви хора трябва да се привлекат, какви цели и задачи имат и как ще действуват.

Групова предварителна р/ка "Суинг" заведена в окръжно у-ние София, на Костадин Иванов Уручев, Александър Георгиев Идиленов и Пенка Коеева Иванова-дмамата от буржоазен, а последната от занаятчийски произход.Обектите са обсобили група и посредством радиостанциите на ДОСО са установили връзка с Англия и Франция от където получават картички и други материали.

СЕКРЕТАРИАТ III-то УПРАВЛЕНИЕ

Из архивите на ДС

Из архивите на ДС

80

Групова активна р/ка "Паразити" заведена от ДС Айтос на четири обекта произхождащи от кулашки семейства роднини на изменници на Родината.

Разработката се води за създадена нелегална организация, която води разложителна работа всред младежта, разпространява позиви с остро вражеско съдържание, увеличава числения си състав.По същата е задържан един от обектите, който след като е направил пълни признания вербован е и се ползува по останалите обекти.По същата се работи активно за изясняване практическата дейност на обектите и до края на месеца ще бъде реализирана.

Групова активна р/ка " Хлапаци" се води от ДС-Разлог на трима младежи.Единия от обектите произхожда от буржоазно и двама от бедно селско и бедно занаятчийско семейства.Заведена е по данни на с.с."Иванов" от който е видно, че обектите търсят връзки за бягство зад граница, въоръжават се и замислят да извършат терор и диверсия.По разработката се работи активно и е установено, че един от обектите притежава малък негоден пистолет.

Най-много разработки се водят по линиите в отделението "ИМ"-88 обекта, окр.у-ние София 24,Търново -17,Сталин-15,Враца и Пловдив по 10, а Русе,Коларовград,Ст.Загора и Хасково не водят никакви р/ки, а Плевен само 1, където имат и Висше учебно заведение.Окраската на разработките е най-вече вражеска агитация, шпионаж и изграждане нелегални организации.

През този период в отделението по-добре е работено по р/ките"Хиена","Щука","Маняк" "Идиот","Хищник","Помагач " и др. В резултат на това бе изяснена дейността на обектите и 5 от тях закрити, а останалите се придвижиха.

По активна разработка "Хиена" заведена през 1951 год. за шпионаж се изясни, че обекта е [illegible] агенти с цел да се представи за герои и му спечели доверие.

По активна р/ка "Щука" се изясни, че обекта не се занимава с шпионаж, подържала е връзки с агнет от УДБ, но за вражеска дейност на последния не уведомила [illegible].Разработката бе закрита.

Като слабост може да се посочи, че не всички разработки

Из архивите на ДС

81

са обезпечени с агентура-такава има 29.Оперативния състав работи незадоволително по обезпечаване на разработките с агентура, но и една от причините е и тази, че в отделението постоянно се получават р/ки от други управления които,част от тях са без агентура.Само през това шестмесечие сме получили 42 р/ки.Обща слабост е бавните темпове на водените р/ки и слабости, инициатива и комбинативност на оперативния състав, който ги води.През шестмесечието от отделението са проведени 2 комбинации успешно, като са придобити съществени резултати.Една от комбинациите проведохме в гр.Сталин като внедрихме оперативен работник и данните по р/ката се изясниха,след като се реализира.

След същия период са реализирани 9 р/ки с 20 обекта,а броя на реализираните без разработка възлиза на 67 души.По социален произход.същите се разпределят :2 буржоазен ,7 кулашки, 18 средно селски,48 бедно селски,и 12 работнически.Резултата от реализицаите е следния:последствени 9, вербовани 6,разложени с агентура без да се задържат 19 и 53 разпитвани продупредени с протокол и освободени.В тази цифра не влизат реализираните р/ки от Сталински окръг които не са показали данните, но такива също има.При реализациите е спазван класовия подход. Повечето в цифрите на реализираните обекти макар и да не им е откривано р/ка,същите са се занимавали с вражеска дейност по които е работено активно и са вземани мерки по тях.Главно през периода сме се насочвали към разложение чрез агентура, разпити и предупреждения,вместо да се репресират,тъй като голяма част от обектите са от социално близки среди.

Усилията на оперативния състав през шестмесечието бяха носочени към изпълнение на заповед 276, провеждахме мероприятия и решавахме съдбата на редица р /ки със съмнителни данни,както и бързо реагиране на сигнали за провеждане на вражеска дейност.

Състоянието на агентурно информационния апарат.

Из архивите на ДС

99

	агенти	информатори	резид.	явки
Към 1.I.54 год.	84	285	32	53
Към 1.I.54 год.	148	390	44	15
Само отд."ИМ"	32	135	19	32
изключен по зап. 308 само от "ИМ"	46	146	11	21
новопридобити.	10	12	5	5

Наличната агентура произхожда от буржоазен, дребно буржоазен, кулашки, средно и бедно селски произход/последното валидно за информаторите по младежи/, а по партийна принадлежност чл. на БЗНС, безпартийни, из средите на бившите буржоазни и фашистски организации и чл. на ДСНМ по младежи.

Най-голям е апарата на отделението "ИМ", а по окръзи се разпределя:София-92,Враца-81,Русе-83,Сталин -67,Пловдив-61,Плевен-60,Търново-50,Ст.Загора-34,Благоевград-25,Хасково-20,Бургас-15 и Толаровград-9.

Най-малко агентура има Толаровградски окръж и там въобще не се работи за придобиване на такъв.В окръга има околии като Омуртагска и Търговищка които нямат никаква агентура, а в самия Толаровград агентурата е съвсем недостатъчна.

По придобиване на нова агентура най-добре са работили във Врачански окръг и отчасти в Софийски,Руденски,Хасковски и Търновски окръзи.

Като по-ценни новопридобити агенти се отчертават:

аг."Максим", вербован от ДС-Хасково на компроматериал, произхождащ от вражеско семейство с добри възможности за работа.

аг."Колев" вербован от ДС Димитровград на компроматериал, произхождащ от реакционна среда и от буржоазен произход с добри възможности за работа сред учащите.

Из архивите на ДС

83

Агентите "Балабанов", "Христов" и "Стоянов" са вербовани от ДС-Враца на компроматериал, произхождат от реакционни, кулашки семейства и с добри възможности за работа.

Провалена вербовка има в ДС-Разград като в края на м.май прибързано и необмислено са провели разпит и вербовка на главния обект по разработка, който отчасти е разкрил за някой работи без да е разобличен до край. В резултат на това същия веднага се разконспирирал пред някой от останалите членове на групата, които са сигнализирали вече, а дейността не им е изве-

След излизане на заповед 308 и 276 и обстойното им разучаване от целия оперативен състав има значително подобрение на ръководството на агентурата. Докато през миналата година голяма част от срещите с агентурата се провеждаха на открито която продължи с известно намаление до края на м. април, то сега се провеждат в явки. За м.юни са проведени 147 срещи от които на открито само 4. Подобри се и инструктажа на агентите които се поставят по-конкретни и обмислени задачи. Увеличиха се и контролните срещи с оперативния състав от ръководството на отделението като са проведени 90 такива.

В резултат на подобреното ръководство на агентурния апарат се активизираха някои сътрудници като "Ивайло", "Сергей" "Екран", "Цонко", "Станимир", "Огнян" и др.

Недостатъчен е агентурния апарат особенно в БАН, М-во на културата, преподавателския състав на ВУЗ, поради което и получаваме слаби данни за дейността на вражеския контигент в тези обекти. Недостатъчен е агентурния апарат по линия на младежи, в Коларовградски, Бургаски, Хасковски, Пловдивски, Ст. Загорски и др. окръзи, а по интелигенция и физкултура почти им липсва всякаква агентура.

СТИЛ И МЕТОД НА РАБОТА

В отделение "Интелигенция" и "младежи" при III-то у-ние ДС има известно подобрение и то главно във връзка с изпълнение заповедите 308 и 276. Контрола на инспекторите и началник отделението беше значително повишен в резултат на което настъпи и

Из архивите на ДС

известно подобрение на работата.Така напри^мер, преди се провеждаха голя^ма част от срещите на открито, а сега почти с цялата агентура се провеждат срещите в явка.

Значително на^маляха и срещите без донесения, тъй като се поставят по-добре об^мислени и конкретни задачи.Оказва се все по-голя^ма по^мощ над оперативния състав като се провеждат повече контролни срещи с агентурния апарат.Разбира се все още контрола по изпълнение на задачите не е постоянен и пълен.През шест^месечието единият от инспекторите отсъствуваше 4 ^месеца по болест и това все пак се отрази на работата, тъй като неговата група бе най- голя^ма и трябваше да се ръководят работниците от началник отделението и го зани^маваха с най-различни незначителни въпроси, което попречи на работата да се отдели повече вре^ме и оказва по-голя^ма по^мощ и контрол над състава.В някой работници като Вълко Георгиев,Славчо Драго^миров,Борис Здравков и др. липсва известна са^мостоятелност и трябва и по най-дребни въпроси да и^м се обяснява най-подробно за изпълнението и^м. Някой от оперативните работници не са задълбочават в своята работа, а работят фор^мално и шаблонно което пролича при атестирането на агентурата заключенията по разработките,каквито са случай^ма с Венко Богословов,Борис Здравков и Стоян Спасов.Същите работеха и ^много слабо по разработките.

Добре е работено по получени нови сигнали за вражеска дейност, който са изяснявани своевре^менно и е решаван въпроса с тях, но по-слабо по стари разработки които са водени дълго вре^ме и са затор^мозени.

Характерно бе за оперативния състав на отделението да се при^миряват с недостатъците и да се пазят да се критикуват за допустнатите слабости,което е по^мощна партийната група това вече до голя^ма степен е отживяно.Взе^мат се отношения по недостатъците в работата и допуснатите грешки което спо^мага да се задвижи работата по-напред.

По^мощта която е оказана на окръжните и околийски у-ния през шест^месечието е ^малка тъй като не е ходено в тях.Оказана е по^мощ на Сталински окръг от н-к отделението като се реши въпроса с водената от 1947 год. за нелегална организация р/ка "^Мат". Подобри се и проведе ^много сполучливо една ко^мбина-

ция с която се изясниха сигналите за съществуването на нелегална група.

За да не се окаже достатъчна помощ на окръжните и околийски служби е, че същите не уведомяват за получените сигнали за наличие на активна вражеска дейност и отделението не може да е в течение и се изпрати другар за оказване помощ. В много случай почти във всички окръзи дори и след като провеждат реализации не уведомяват за резултатите от тях.

Усилията на оперативния състав през шестмесечието бяха насочени по изпълнение на зап.276 и 308, изясняване на дан ните по някой р/ки и работата по нови сигнали.

За следващето шестмесечие е необходимо да се направи следното:

1. Отделението да активизира работата по нелегалните р/ки като се проведат по-смели мероприятия за изясняване на същите.

2. Да се засили работата по придобиване на качествена агентура и то главно в БАН и ВУЗ като се подсигурят р/кит с агентура.

3. Да се направи в известност вражески контигент по линиите в цялата страна като се обезпечи с агентурно наблюдение.

4. Да се скъса с подценяването на линиите по окръжните и околийски служби и да отпочнат работа по същите като се задължат да уведомяват за получени сигнали за вражеската дейност.

5. Отделението да засили помощта на окръжните и околийски служби.

Н-К ОТДЕЛЕНИЕ "И":
-ст.лейт. /Д.Иванов/

19.VII.1954 год.
С О Ф И Я

ВД.2 екз.

Из архивите на ДС

Строго секретно.

18

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

С П Р А В К А

ОТНОСНО: броя на дейците на науката, изкуството и културата в НР България.

1. Завършили висше образование:
   а/ Завършили ВУЗ преди 9.9.1944 г. 23,317
   б/ Завършили ВУЗ след 9.9.1944 г. 56,348
2. Колко от висшистите са завършили в капит. страни. .....
3. Брой на научните работници и професорско преподавателски кадри във ВУЗ:
   а/ Академици и член-кореспонденти 87
   б/ Старши, младши и техн. научни работници 520
   в/ Професори и други преподаватели във ВУЗ 2,968
4. Кадри с инжинеро-техническо образование 11,570
5. Лекари, зъболекари и фармацефти 12,898
6. Педагози/учители с висше и полувисше образование% .. 53,185 от тях с завършено висше образование са 10,600
7. Деятели на изкуството и културата 7,633
   а/ Писатели 364
   б/ Журналисти 1,163
   в/ Художници и скулптори 950
   г/ Композитори, музиколози и концертиращи артисти 1,322
   д/ Артисти-оперни, драматични и циркови 3,408
   е/ Киноделци - творчески работници 376
8. Селско - стопанска интелигенция:
   а/ Агрономи 3,871
   б/ Ветеринарни лекари и зоотехници 2,393
   в/ Инжинери в МТС и други земеделски институти 396
   г/ Лесничей 644
9. Правни работници:
   а/ Общ брой на завършилите юридическо образование 8,008
   б/ Съдии и прокурори 1,857
   в/ Адвокати 4,033

София, 3.9.1957 г. Н-К ОТДЕЛЕНИЕ 2:
Подполк.

Строго секретно! 1

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

О Т Ч Е Т Е Н Д О К Л А Д

ОТНОСНО: състоянието на агентурно-оперативната работа по линия на вражеската интелигенция в страната.
(1957 год.)

I.

През първата половина на 1957 година съществуваше по-голяма активизация на антинародните елементи сред враждебната интелигенция, явяваща се преди всичко като последствие от унгарските събития от края на 1956 година. Тя се подкрепяше и от активно действуващите задгранични империалистически, контрареволюционни и разузнавателни централи, чиято дейност не намаля през цялата година. Забелязва се особена активност и на някои капиталистически представителства у нас за създаване контакт и обработване на определени интелектуални среди у нас. Главни форми на врага през този период бяха вражеската агитация, отричане успехите на социалистическото строителство, възхваляване на американската техника и култура, опити за ревизиране на марксическата теория, отричане на социалистическия реализъм в областта на изкуството и литературата, отправяне призиви за " пълна свобода" на творчеството, " пълна независимост" от СССР и пр.,разпространяване упадъчните западни теории и особено изявата на изменнически настроения и открити опити за измяна на Родината.

През втората половина на годината, като се започне след Юлския пленум на ЦК, неуспеха на империалистите да започнат война срещу Сирия и особено след огромните успехи на съветската техника с пускането на изкуствените спътници, ясно пролича свиването на вражеските елементи, намаляване на тяхната активност и загубване на перспектива в борбата им против народната власт. През този период вражеската агитация и по-открити изказвания намаляха. Обектите се изказваха предимно пред агентурата, а официално манифестираха привързаността си към народната власт. Забелязва се увеличава-

Из архивите на ДС

не на изменническите намерения, като вражеските елементи търсят начин за напускане на страната и обявяване за невъзвращенство.

Какви агентурни и други данни се получиха, които потвърждават горните изводи?

Оркестрантът от Софийската филхармония – Тодор Светославов Матов, пред агент " Винаров" / потвърдено от аг."Христов"/ е доверил, че при турнето на Филхармонията в ГДР възнамерява да премине в ГФР и не се връща. Асен Петров Гаврилов – първи балетист от Народната опера, по данни на аг."Иван" и "Валентин" образува балетна група за турне в Белгия от където смята да замине на Родината и отиде при балетмайстора в Париж – Серж Лафар. Оперната артистка Катя Георгиева на три пъти е правила изказвания пред аг. "Иван", че при гастроли в западни страни не би помислила да се завърне в България. Благой Симеонов – оркестрант в ДНТ уреждаше под формата на следване да замине в САЩ при брат си, на който беше писал, че желанието му е никога да не се връща в България.

От донесение на агент " Бояджиев" от м. ноември 1957 г. е видно, че обекта на ОНД "Рогач" – Борис Стоянов, началник отдел в Музикалната дирекция съжалявал че се е завърнал в страната и ако се разреши на жена му – певицата Елизабет Рудгорс – холандка, да замине за ГДР, той щял да я посъветва да премине в Западна Германия, а след това и той щял да намери начин да напусне страната, тъй като не можел да понася днешния режим, който му тежал като воденичен камък.

Постъпиха агентурни данни от агент "Яко", че ако на Ото Либих, пианист, концертиращ артист, се разреши да замине в турне или на лечение на Запад, той няма да се върне в страната.

Обекта "Италианец" от радио София е активизирал връзките с брат си – новъзвращенец в Италия, възхвалява живота на Запад и е изявил изменнически намерения / от донесението на агент "Павлов"/.

Артистите от цирка – Лиана Антонова, Ст.Савов, пред наш агент са се изказали, че ще използуват удобен случай при турне в чужбина за да преминат в Запада и се обявят за невъзвращенци.

Артистът от Благоевградския народен театър – Пейчо Пейчев, се изказал пред агент " Росен", че след като жена му

успее да излезе в чужбина / Италия, Франция/, тя ще остане, а той по легален или нелегален път ще се мъчи да отиде при нея и не се завръща вече в страната.

През лятото на 1957 година постъпиха данни от агент "Гърдов", че музикантът от Бургаския симфоничен оркестър - Борис Куманов се подготвя да измени на Родината.

Както е известно още през април 1957 година ст. научния сътрудник от БАН премина нелегално границата и избяга в Белгия, а артистът от Народната опера - Георги Рударов, който се намираше на лечение в Берлин през ноември с.г. премина в Западен Берлин и оттам по агентурни данни се отзовал в Австрия, обявявайки се за невъзвращенец.

Всички обекти, за които се получиха сигнали за изменнически намерения се взеха веднага на разработка и сега са под усилено наблюдение, за да не се допусне измяна от тяхна страна.

Зачестилите изменнически намерения на много от обектите сред вражеската интелигенция показват, че врагове те вече са загубили перспектива за обрат на положението вътре в страната, каквито надежди например се хранеха по време на унгарските събития и следващите няколко месеци.

Най-разпространена форма на вражеска дейност сред интелигенцията е вражеската агитация, вражески изказвания по адрес на социалистическото строителство, политиката на СССР, по адрес на социалистическото изкуство и социалистическия реализъм и т.н.

Характерно е, че обектите не правят открити вражески изказвания, но манифестират публично вражеското си отношение към народната власт и провежданите от нея мероприятия, а в интимна среда или само пред агентурата. За отбелязване е в това отношение поведението на режисьора от Народната опера в София, обект на ОНД "Режисьор". След завръщането си от СССР / там бяше по време на световния фестивал на младежта/ се изказа, че в Русия не са постигнали нищо ново, руснаците обичат много да говорят и се хвалят сами, тъй като няма кой да ги хвали, а малко работели. Изказвал се е, че е време вече да престанем да се учим или подражаваме на съветското изкуство, което е било старо, отживяло и мирише на мухъл, а да се обърнем на Запад и пускане

Из архивите на ДС

Из архивите на ДС

модерни неща. Празнуването на 40 годишнината на Октомврийската революция той смята, като изкуствено вдигане на много шум, да се плаши Задада, където хората благоденствали. По въпросите на войната се е изказал, че вече не е 1942 година, за да могат руснаците да дадат отпор.

Обекта на ОНД "Мръсник", бивш частен секретар на Ал. Гергинов, съкратен адвокат, понастоящем слушащ в Музикалната дирекция, по донесение на д.з. "Иван", през отчетния период прави остри вражески изказвания, с които одобрява контрареволюционния бунт в Унгария, одобрява англо-френско-израелската агресия срещу Египет. Според него в НРБ нямало свобода на словото и че ако се даде свобода БКП щяла да загуби изборите. Нарича социализма в СССР и страните с народна демокрация " азиатски социализъм", който носел само мракобесие и нищета на хората.

Обекта на ОНД " Предател" - концертиращия артист Г., бивш полицейски сътрудник, през годината продължи да прави вражески изказвания против социалистическия лагер и Комунистическата партия, д които предрича конфликт в полза на капитализма. /По донесения на агентите "Силен" , "Огнян" и "Бояджиев"/.

Обекта на ОНД "Дурак" - завеждено през отчетния период на пи ател, редактор във вестник " Народна култура" прави редица вражески изказвания. Освен нова пише и се опитва да прокарва във вестника свои и на други писатели и журналисти литературни произведения с упадъчно съдържание.

Така според донесения на аг."Лозов" и "Драгомир", по време на пребиваването си на VI световен фестивал в Москва обекта е заявил, че са му се разрушили хиляди илюзии относно СССР и социализма. " Ние изживяхме страшно време - казал той - и едва сега започваме да прогледаме".

През отчетния период бе заведена ЛПР "Пияница" на художник, по дон сение на аг."Мак" и " Христов" за остри вражески изказвания против народната власт и мероприятията й.

Във връзка с известни стопански затруднения, обекта на ОНД "Зелка" - редактор в издателството на ЮС на ОФ, се изказал, пред агент " Павловски":" Кога най-после ще се убедиш, че социалистическата система отдавна се е провалила и вместо перспективи носи само разорение и обедняване на хората".

На 17.X.57 година същия обект се е изказал пред аг."Мак

Из архивите на ДС

във връзка с изкуствените спътници и балистичната ракета:" Веднаж тия въшльовци да имат и те нещо с което да се хвалят. Самият сателит е наистина само парче желязо, но ракетата е нещо по-интересно. Това, обаче не е руско изобретение, а е от немските учени завлечени в Сибир след войната. Това, обаче, не може да реши изхода от войната, а само парата - а парата е у американците" и т.н.

Взетият на активна разработка поет от Калофер, сътрудник на вестник " Народна култура" и списание " Септември", анархистуващ , пише вражески стихове, които разпространява между приятели, има открито враждебно отношение към народната власт. На агент "П. Христов", съкратен адвокат, на 15. III.57 година, казал:" Поне гледай да станеш адвокат, за да ме защищаваш пред съда. Само ти можеш да кажеш защо Иван Пейчев се реши да тръгне по пътя на борбата за свобода".

Интересни данни се получиха за писател, взет на ОНД под псевдоним " Драматург", бивш легационен служител, поддържа връзки с чужденци. В края на миналата година по агентурен път научихме че същият проявява голям интерес дали в МВР има съветски съветници, кои са и къде са им служебните помещения. Прояви осведоменост за конференцията в МВР, състояла се на 22/23.XI.57 година. По този обект сега се провеждат активни мероприятия.

Постъпиха сигнали, че и някои членове на Партията сред писателите изпадат под влияние на врага, разпространяват помежду си тайно разни антипартийни материали/ стават глашатаи на вредни теории и настроения и застават на открити антипартийни позиции в борбата на Партията на идеологическия фронт. Такива данни постъпиха за писателите Камен Зидаров, Гочо Гочев, Михаил Величков, Любомир Тенев, Борис Делчев и др.

Тяхната линия за сега е борба против мнимата " опека" на ЦК, за " творческа свобода" на писателите, за даване право на писателите " свободно" да изразяват своята съвест, която съвест била " съвестта на народа", че у нас решенията на XX конгрес не се провеждали и т.н. Сред тези среди се говореше, че при евентуално посещение на др. Хрущов в България, ще трябва да намерят начин да се доближат до него и "да му се оплачат". Доколко те не са разбрали решенията на XX конгрес на КПСС се вижда от изказването на писателя Михаил Величков, по повод беседата на Хрущов:" След такава беседа на Хрущов трябва много да се внимава с кого се го-

Из архивите на ДС

вори. Хрущов е човек, който в една ръка държи маслинено клонче, а в другата - пистолет".

Постъпиха данни за писателя Крум Пенев, член на БКП, който пише вражески стихотворения, с които най-цинично осмива днешните партийни и правителствени ръководители, като ги нарича "велможи с каменни гърди", "ловци на вили и медали" и накрая съжалява, че е самотен плен що липее, без да може някой ден днешните "светци" да осмее.

През август написа една епиграма, която чете от маса на маса в Клуба на журналистите. Епиграмата осмиваше нашите ръководители, но някои му даваха съвет да я помести в пресата с пояснение "за западните политици". Ето какво съдържа:

" На простака му приляга глупостта,
слушам да говорят мъдрите езици.
Но горко на мъдрите, когато тя,
се посели в делото на политици".

Особена тревога сред тях се почувствува от думите на др. Хрущов, че редакциите и вестниците и други културни институти трябва да се освободят от несигурни в идеологическо отношение хора.

През ноември 1957 година издателство "Български писател" издаде повестта на Емил Манов"-"Недостоверен случай", която е израз на нездравите схващания на тази група писатели и с която се клевети нашата социалистическа действителност. Още по-клеветническа беше публикуваната в списание " Театър" в началото на годината пиеса на писателя М.Ганев - член на БКП под заглавие " Страх".

Въпреки разяснителната работа на Партията, много от писателите комунисти, като Емил Манов, Б.Дойчев, М.Величков, Г. Генов, Камен Зидаров, Г.Гочев, останаха на своите нездрави антипартийни позиции в областта на литературата и нашата борба на идеологическия фронт.

Не случайно през м.декември постъпиха агентурни данни, че приближени на английската легация като например Иван Манов - обект на разработка в II управление ДС, усилено търси повод да се запознае с писателя Емил Манов и пред д.в. "Любомир" се изказал: "Какво би казал Емил Манов ако му се издаде книгата на английски".

Този не е единствен случай, когато представители на капиталистически легации търсят контакт с "обидени" комунисти.

Така например по данни на агент " Петров" - на II управление ДС, още в началото на годината един дипломатически представител на една западна страна беше се интересувал дали академик Кристанов е подходящ да играе ролята на български Гомулка и прави неколкократни опити да получи контакт с него.

През м.ноември се получиха данни, че представители на две капиталистически легации упорито се насочват към друг академик, член на БКП, за когото вероятно са узнали ~~преди това~~, че преди няколко години имаше голяма критика против него и са предположили че същия е в "немилост".

От различни капиталистически страни до стотици наши представители на науката и изкуството се изпращаха по пощата най-различни пропагандни материали, враждебни на марксизма статии на полски и унгарски писатели, професори и др. "западни капацитети" на науката и изкуството, изпращаха се най-различни информации и пр.

Издаваният от британската легация в София бюлетин се изпраща почти изключително на хора от културните дейци.

В началото на тази година по пощата беше изпратено от американски източници информативно писмо по случай 10 годишнината от изпълнението на културно-просветната програма Фулбриайст - американски сенатор. Тази програма предвижда обмяна на културни дейци.и специалисти със САЩ. Това писмо се изпращаше до различни културни институти и лица в страната на български език.

Освен това по вътрешната поща до същите среди се разпространяваха анонимни материали с явен задграничен произход за въздействие и обърквване на нездравите елементи сред тях.

Враждебната интелигенция използува тези пропагандни материали за да проповядва приимуществата на западната демокрация "високия уровен" на културния и материален живот там и т.н.

Постъпиха също така данни и за вражески изказвания на обекти из средата на вражеската интелигенция в окръзите.

Обектът на ЛАР "Сговорист", адвокат в Лом прави системно вражески изказвания, очаква нова световна война, която щяла да реши падането на народната власт.

Обектът на ЛАР " Преселения" - адвокат във Враца, прикрит враг, възхвалява западните демокрации и тяхната "нова" военна техника и предвещава ликвидиране на социалистическия лагер

Из архивите на ДС

Из архивите на ДС

В същия дух се изказват и адвокатите Стефан Арнаудов, Никола Христосков и др. обекти на ОНД в Софийско окръжно управление.

Обекта на ЛАР "Подлец" - писател в Русе се изказва, че сега нашата литература била в упадък, понеже истинските писатели, които не проявявали врат пред Партията тънели в забвение. Имало много да се пише за нашия прогнил режим и за Партията, която се израждала и т.н.

Обектите " Подлец" , "Дурак" , "Радулов" - писателствуващи разпространяват вражески вицове, възхваляват упадъчните течения в изкуството, на които " принадлежело" бъдещето.

Обектът на ОНД " Димитров" - художник в гр. Никопол, злослови по адрес на правителствените мероприятия, че селяните насила са влезли в ТКЗС, където щели да умрат от глад, възхвалява американския начин на живот, че капиталистическата система във военно отношение била по-силна и т.н.

Обектът на ОНД " Фил" - режисьор в Бургаския театър, разпространява слуха, че в СССР имало тежка военна психоза че съветската балистична ракета била блъф, че СССР го е страх от Аденауер и ще започне войната преди Западна Германия да бъде готова. Американците били разделили СССР на 601 квадрати и лесно можели да го унищожат, че имали защита против ракетите и пр.

Обектът Бурлаков, адвокат от Бургас, окуражавал агента "Врабчев", че " нещата" не можели да не се променят. "Баща ми е стар, и не губи надежда, та какво остава за нас".

Художникът Ст.Петров - обект на Коларовград, изселен от София прави остри вражески изказвания като назовава комунистите с най-обидни епитети.

В такъв дух са и изказванията на обектите в Търново, Варна, Хасково и др. окръзи.

II.

Интелигенцията, из средата на която отделението има за задача да издирва и разработва вражеските елементи наброява 26,799 души. Това са хората заети на работа на идеологическия сектор: научни работници / 3,575/, хора на изкуството / 15,216/ и юристи / 8,008/. От тях на оперативен отчет в страната се водят 704 обекти, т.е. 2,6%. От всички наблюдавани обекти в

Из архивите на ДС

страната само 29 са взети на активна / 13/ и предварителна /16/ разработки, т.е. по активно се разработват едва 4,2%.

брой на интелиг.	брой на опер.отчет	брой ЛАР	брой на ЛПР	Брой на агентурата
26,799	705	13	16	260

Вражеският контингент не е установен напълно и поради това оперативният отчет не е цялостен. В отделението вражеският контингент не е установен по линия на писатели / водят се на отчет само 11 обекти/ и отчасти по линия на музикелните дейци и научните работници. Общо отделението води на отчет 315 обекти, почти половината от целия оперативен отчет в страната.

Отделението води няколко по-интересни дела:

ЛАР " Драматург" / до края на 1957 година беше ОНД/ - заведена на писател. По делото постъпиха данни, че обекта поддържа връзки с чужденци вътре и извън страната. Получи се донесение, че той проявява интерес към тайни отнасящи се до МВР. Има подозрения че обекта се занимава с шпионска дейност. По делото се провеждат активни мероприятия. Разработва се от 3 агенти, единят от които / "Страшимир"/ започна да се внедрява успешно и печели доверието на обекта. Главните връзки на обекта са по гръцка линия. Разработката се води от о.р. Илия Русев.

ЛАР " Подбудители" - заведена през м. май 1957 година писател,/поет/ от Калофер. Обектът води открита вражеска агитация за която има документация. Пише и разпространява вражески стихове. Наблюдава се активно от четири агенти / "Силен", "П.Христов", "Колев" и "Крум"/ и всички се ползуват от неговото доверие. Р/ката се води от н-к отделение Ст.Василев.

ЛПР "Лодкаря", заведена през октомври 1957 година, на писател, за вражеска агитация и изменнически намерения. Р/ката е подсигурена само с един агент, който не може да наблюдава постоянно обекта. По разработката не се провеждат активни мероприятия. Води се от о.р. Н.Борисов.

ЛПР "Софиянката", зав дена на жена на виден писател. Обекта има голямо авантюристично минало. Сега е вражески настроен получиха се сигнали, че вдъхновява мъжа си в неговите антипарти-

Из архивите на ДС

ните му възгледи в областта на литературата. Проявява интерес по военни въпроси. Още не е изяснено в каква насока развива главно вражеската си дейност. По обекта работят двама агенти / "Бойков" и " Любомир"/, но още не с добри възможности. Въвежда се по успешно "Бойков"По разработката се провеждат активни мероприятия. Води се от о.р. Н.Борисов.

ЛПР на _____, заведена на радиотехник специалист в Кинематографията, въз основа анонимно донесение за съществуване на шпионски канал и нелегални връзки. Обекта е с вражеско минало и съмнително поведение, но още нищо не е изяснено, поради организационни причини. / водеше я о.р.Б.Генев - уволнен през декември 1957 година/. По разработката се използува повърхностно един агент. Има разработен план за работа, но мероприятията не са проведени. Сега работата ще се подеме от о.р. Ценко Цолов.

ОНД " Зелка" - заведена на редактор в издателство -"Отечествен фронт". Обектът води остра вражеска агитация против народната власт. Разработва се от двама агенти. Делото ще се предложи да мине в активна разработка. О.р. Д.Деливлаев не проявява достатъчно инициатива по разработката, макар че обекта е сериозен.

Окръзите още повече изостават по изпълнението на задачата за установяване вражеския контингент и взимане на по-важните обекти на активна разработка. В много окръзи още няма "сформирана" линия " вражеска интелигенция", по която да протичат обекти на разработка и се води агентура.

В Софийски окръг вражеският контингент не е установен изцяло. Особено слаба е работата по линия на артисти, художници / и самодейци/, музиканти / особено джазовите оркестри/ и др. такива. От посочените категории нямат никакви обекти, взети на отчет. По-добре работят по линия на адвокати и отчасти в окръжно управление за София и по писатели.

Слабата работа на окръга се вижда и от факта, че никъде по тази линия не водят активна или предварителна разработка. Водят само 50 ОНД, по които, обаче, от месеци не постъпват донесения. Всички по-характерни донесения за обектите на ОНД са от преди 7-8 месеци. Инициативността и активността на работниците от окръга са слаби. На окръга предстои много работа по установяване на вражеския контингент и вземането му на отчет, особено из средата на артистите и музикантите, където положението е най-зле

В Пловдивски окръг вражеския контингент е почти установен. Водят 69 ОНД, 1 лична активна и 1 лична предпарителна разработка / виж таблица № 1/, обаче работата по разработването на обектите е много слаба и няма абсолютно никакви резултати досега. ЛАР се води книжно и не са постъпили никакви по-съществени данни. По-добре се наблюдават някои обекти по линия на артистите, обаче това не личи от техния доклад, направен много нехарливо, без да са спазени указанията на управлението. Не са установени вражеските елементи и прояви сред писателите, журналистите и художниците в окръга.

Работата в Старозагорски окръг по установяването на вражеския контингент също не е завършена. Не се вземат на отчет обекти по писатели, журналисти и художници. По-добро е положението с мо по адвокати и артисти. И тук не се водят по линията активни разработки, но се забелязва една тенденция на оправяне на линията.

Много слаба е агентурно-оперативната работа по вражеската интелигенция във Варненски окръг. Работи се съвсем мудно, въпреки наличието на немалък вражески контингент / по непълни данни водят 55 обекти на отчет/.

В окръзите Бургаски, Търновски, Врачански, агентурно-оперативната работа по линията е поставена най-добре. Тук вражеския контингент е почти установен / и на трите места слабо е работено по артисти и музиканти/ като се провеждат и по-активни мероприятия на взетите на отчет обекти. В Търново и Враца е особена линията, като обекти водени и отчитани по други линии са минали по вражеска интелигенция. Във Врачански окръг се водят седем активни разработки, предимно адвокати, като всички разработки са подсигурени с агентура.

ЛАР " Рогач" - на а вокат от Враца, произхождащ от богато търговско семейство е заведена за вулгарни вражески изказвания на обекта. По всички събития обектът се изказва със злоба по адрес на народната власт, като често гадае за нова война и падането на народната власт. По разработката работят агентите " Ангелов" и "Каменов" и наблюдават добре обекта.

ЛАР "Гусла" - заведена на оркестрант от Симфоничния оркестър във Видин, се води също за вражеска агитация. Агентите "Соколов" и "Жельо" донасят за редица вражески изказвания на обекта.

Из архивите на ДС

Из архивите на ДС

Активизация на работата по вражеска интелигенция има и в Русенски окръг. Тук обектите са още разпилени и се водят по различни линии. Изостава се по установяването на вражеския контингент за град Русе. Водят успешно наблюдение на една групичка писателствуващи, застанали на ревизионистични позиции, начело с член на ЦК - взет на ЛАР "Подлец".

Върви към подобряване работата в Плевенски окръг.

В Благоевградски и Хасковски окръзи работата е слаба и там още не е обособена линията вражеска интелигенция, като самостоятелна. Вражеският контингент е почти неустановен и проведените мероприятия са съвсем незадоволителни за придвижване работата напред.

Независимо от това, че /състоянието на агентурно-оперативната работа в редица окръзи е слабо, като се вземат сравнителните данни по отчетната 1956 година, през 1957 година са постигнати значителни успехи, както по укрепването на линията и установяване на вражеския контингент, така и по провеждането на по-активни мероприятия по важните обекти. Особено важно е, че в редица окръзи линията вражеска интелигенция започна да придобива и своя физиономия.

През настоящата година предстои да се активизира още повече работата по обектите, като най-важните се вземат на активна разработка и обърне особено внимание на работата по постъпващите сигнали.

Общо за страната движението на оперативния отчет е такова:

Новооткр.			Налични на 1.I.57 г.			Закр.прекр.			Получени от др.сл.			Реализ.			Наличн. 31.XII.57		
ЛАР	ЛПР	ОНД	ЛАР	ЛПР	ОНД	ЛАР	ЛПР	ОНД	ЛАР	ЛПР	ОНД	ЛАР	ЛПР	ОНД	ЛАР	ЛПР	ОНД
7	13	38	8	25	1162	3	20	532	2	-	12	1	4	5	13	16	675
общо 58			общо 1195			общо 555			общо 14			общо 10			общо 704		

Както се вижда от таблицата през годината са закрити около 555 дела. Това са главно снетите в архив ОД, които поради неособена важност нямаше достатъчно основания за преминаване в по-висш отчет.

По вражеска интелигенция не се водят групови разработки /активни и предварителни/.

От реализираните 6 обекти през 1957 година/всички от отделението - центъра/, един е осъден на 3 години затвор за развиване на вражеска агитация и отправяне закани по адрес на ръководителите на правителството, един е изпратен в ТВО за вражеско отношение към народната власт, а отправяне закани към властта и подбуждане вражеските елементи към органи зирани действия. Останалите четири обекти / всички на ОНД/ са реализирани чрез вербовка.

Неактивната работа на окръжните управления по линия на вражеската интелигенция се вижда и от липсата на реализации през 1957 година.

От приложената таблица № 1 се вижда движението на оперативния отчет по линията във всички окръзи на страната.

III.

Движението на агентурата през 1957 година се вижда от следната таблица:

нал. на 31. XII.56		нововерб.		приет.др. служ.		изключ.		пред.др. служ.		нал. 31. XII	
аг.	рез.	аг.	рез.	аг.	рез.	аг.	раз.	аг.	раз	аг	раз
243	9	36	1	21	-	41	2	8	-	251	8

Общият брой на агентите към края на 1957 година е 251. През годината са вербовани 36 нови агенти, предимно на базата на постепенно привличане. Изключените 41 агенти са за негодност. В апарата има все още негодни агенти, към които тази година след проверка ще се вземе наново отношение.

Агентурният апарат не се използува цялостно, възможностите на агентите не се използуват докрай, а и от всеки агент не е направена пълноценна единица, главно поради наши слабости в ръководството и възпитанието. Добрите агенти се броят на пръсти. В отделението добра работа дават и са перспективни агентите: "Вълко", "Страшимир", "Иван", "Дипломат" / р-ч Илия Русев/, "Бозджиев", "Лозев", до известна степен "Драгомир" / н-р В.Вутов/, "Олеандър" / р-ч К.Влахов/, "Улиноки" / р-ч Ц.Цолов/, "Журналист" / ст.раз. Н.Борисов/, раз."Орлин", агент "Бончо" " Боян" / р-ч Д.Делиславев/, "Любомир" и новоприетия млад агент с добри перспективи " Лилов" / н-р отделение Ст.Василев/

Из архивите на ДС

Из архивите на ДС

В окръжните управления също има добри агенти: "Крум" и "Захариев" в Софийски окръг; "Златков" , "Владимиров", "Валентин" и "Гърдев", както и "Връбчев" в Бургаски окръг; агент "Росен" в Благоевградски окръг; "Соколов", "Желье", "Петреско" "Кунев", " Ангелов", "Боян", "Божур", "Каменев" - във Врачански окръг; "Петков"-Търновски окръг, "Елена", " Алексей" - Коларовградски окръг, "Бояджиев", "Петров", "Венцислав" - в Русенски окръг.

Предстои по-цялостно и умело използуване всички възможности на добрите агенти, а така също и много работа за въвеждане в действителна агентурна работа на целия наличен ~~контингент~~ апарат

Слабо е работено с резидентурните групи на резидентите "Орлин" и " Асен". Как се използуват останалите 6 резиденти / главно в окръзите/ не е известно.

Много е слаба работата ни по издирване и използуване на маршрутна агентура в страната. През 1957 година, отделението не е изпратило нито един агент в маршрут към окръзите. През годината, обаче много добре бе използувано маршрутирането на аг. "П.Христов" от Хасково, който се оказа с много добри възможности за работа в София и през настоящата година ще се положат усилия за устройването му тук. Бяха използувани по обекта "Бизон" и маршрутните възможности на агент " Русева" от Бургас.

Като вяжна задача през 1958 година предстои издирването и използуването на повече маршрутна агентура. За маршрутните агенти и техните възможности ще се направи специална картотека в отделението.

През 1957 година бяха използувани маршрутните задгранични възможности на 4 агента на отделението:"Нарцис", "Будинов", "Денев" , "Олеандър". Първият се завърна от Париж и донесе представляващи интерес сведения за действията на някои вражески емигранти ски среди и опита им да обработят агента и семейството му да се обяват за невъзвращенци. Обектите "Будинов" и "Денев" са в Швейцария и Италия и още не са се завърнали. Те имат за задача да не избягват допира с емигрантите, да проучат тяхното положение и проведат разложителна работа. Аг."Олеандър" бе в Швеция и донесе информация за отношението на някои шведски

среди към нашата страна и подробности около бягството на шофьора от българската легация в Стокхолм.

Използувано бе пътуването на ДВ "П" до Берлин за научаване подробности около емигрантите в Западен Берлин. ДВ "П" донесе данни за емигрантското сбирище около обекта Добрилов, както и някои други представляващи интерес сведения за поведението на наши органи в чужбина.

В окръжните управления по изпращането на задгранични маршрутници нищо не е направено през миналата отчетна година.

Работата в това отношение през настоящата 1958 година ще се усили, тъй като се разкриха редица неизползувани възможности.

Отделението издири редица агенти от други служби, които с успех използува по свои обекти. От II управление ДС се използува агент " Петров" по ОНД " Професор" , от V отдел се използуваха агентите "Силен" и "Бойков" по линия на писатели, от I отдел агент "Павловски" по писатели, от Окръжно управление - агент "Киров", също по писатели и други. Много агенти с възможности по нашите линии особено във II управление още не се използуват. В това отношение през тази година ще се работи.

От приложената таблица № 2 се вижда, че без агентура по линията е само Коларовградски окръг. Недостатъчен е броя на агентурата и в окръзите Плевенски / 9 агенти/, Русенски / 11 агента/ и Варненски / 12 агенти/, особено в последните два окръга, като се има предвид че в тях има по-голяма концентрация на интелигенция

x x

x

Помощта, която отделението е оказало по окръжните управления е незначителна. Контролът който се прави от отделението на окръзите е слаб. В отделението се води само 1 контролна р/ка / писател от Русе/. Не е добре известно на отделението дали окръжните управления са взели най-важните обекти на разработка и наблюдение на средите на вражеската интелигенция. За съвсем слабото ниво на работа по линията във Варненски и Пловдивски окръзи много малко е направено за излизане от това им положение. В тези окръзи, както е известно след София има най-голяма концентрация на интелигентски маси. Малко се различава в това отношение и работата на Русенски окръг - също важен.

Из архивите на ДС

Из архивите на ДС

През настоящата година в трите важни окръзи трябва да с постигне прелом в работата по линия на вражеска интелигенция, като същевременно съществено се подобри работата в останалите окръзи.

И З В О Д И

1. През 1957 година се постави в ред по-голямата част от отчета по вражеския контингент. Взеха се на оперативен отчет най-важните обекти, за които имаше действителни основания.

Още не е напълно изяснен отчета в повечето окръжни управления.

2. Навлизането ни с агентура сред вражеския контингент е слабо. Вербуваните през годината агенти изхождат от интелигентските среди / артисти, писатели, научни работници/, обаче все още количествено наши агентура е много малка.

3. Във връзка със слабите агентурни възможности, активния оперативен отчет е съвсем малък. От всички 704 дела само 13 дела са на ЛАР и 16 на предварителна разработка по постъпилите сигнали.

4. Недостатъчно са използувани възможностите на наличната агентура. Организацията по използуването на агентурния апарат беше слаба, затова и част от него бездействуваше. Недостатъчно се използуваха задграничните възможности на наличната агентура, а така също и установяването на контакт с повече доверителни връзки за изпълнение задгранични задачи.

Слабо се използуваше маршрутна агентура в страната.

М Е Р К И

1. Да се навлезе решително с агентура сред враждебната интелигенция като се доведат до успешен край подготвените вербовки през 1958 година.

2. Да се подобри работат с всеки агент по отделно и да имаме 250 добри единици от стратата агентура, като някои набелязани за изключване се проведат допълнително и тогава реши тяхната съдба.

Да се подобри чувствително работата на резидентурните групи.

3. Да се използуват маршрутните възможности на наличната агентура, както вътре в страната така и зад граница. Да се увеличи използуването на агентурата за задгранична работа по изработен специален план.

17

4. През 1958 година отделението да овладее работата по линия на вражеската интелигенция за цялата страна и води на контрол всички най-важни дела на по-видните представители от тази среди.

5. Особено да се активизира агентурно-оперативната работа по онези представители от вражеската интелигенция, които поддържат активни връзки с капиталистически страни или техните представители в страната ни.

Приложение: таблици № № 1 и 2.

НАЧАЛНИК ОТДЕЛЕНИЕ
- подполковник:

29.I.58 година
София

Из архивите на ДС

Строго секретно!

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

С П Р А В К А

ОТНОСНО: състоянието на вражески настроените елементи изхождащи от средите на инжинеротехническия персонал, работещ във важни обекти на промишлеността и агентурно-оперативното му обслужване.

Общо в обектите на промишлеността, обслужвани от отдел III ДС - в центъра и провинцията работят около 11,500 инжинери и 29,000 средни техници.

По-голямата част от техническата интелигенция произхожда от средите на трудовия народ, поради което в значителното си болшинство, тя стои на лоялни позиции към народната власт.

Една малка част от тях остават на вражески позиции, обединително звено на които се явяват буржоазните специалисти-синове на индустриалци, търговци, рентиери и др. засегнати от национализацията и мероприятията на днешната власт и някои заблудени, които са били облагодетелствувани от фашистката власт, които всячески се стремят да провалят мероприятията провеждани от Партията и Правителството.

Но в една част и сред тези среди се чувствува колебание и съществуването на разложителен процес в резултат на което ежегодно се отделят не малък брой лица, които търсят начин да се приобщят и докажат с работата си, че са станали лоялни граждани към днешната власт.

Поради липсата на статистически данни за състава на техническата ни интелигенция, от отдела е извършено изучаване на такава в 22 по-важни промишлени предприятия, където работят общо 2390 инжинери и 2506 средни техници.

От работещите в тези предприятия инжинери членове на Партията са 19%, БЗНС-1%, ДСНМ 16%, безпартийни 64%. От техниците членове на Партията са 17%, БЗНС-1%, ДСНМ 31%, безпартийни 51%

3

От тях като вражески контингент са установени 13% от инжинерите и 5% от техниците.

По-голямата част от инжинеро-техническият персонал е получил образованието си след 9.IX.44 г. в НР България и страните с народна демокрация. Така например, от работещите в ~~горе-посочените~~ 22 предприятия ~~лица~~ са завършили в НР България/след 9.IX.44 г./ 71% инжинери и 83% техници, в СССР и други социалистически страни - 9% инжинери и 1% техници в царска България/ до 9.IX.44 г. 3% инжинери и 15% техници, в капиталистически страни-17% инжинери и 1% техници.

При това трябва обаче да имаме в предвид, че и при народната власт, особено в първите й години, наред с трудовата младеж в нашите институти са проникнали и завършили висше образование не малък брой младежи произхождащи от социално чужди нам/реакционни/ семейства.

Характерно е за ~~проучените~~ проверените 22 предприятия/които не се явяват като изключение в сравнение с други предприятия на страната/, че ръководните технически длъжности се заемат в много случаи от кадрите завършили в капиталистическите страни и царска България, тъй като те притежават не само по-голям технически опит, но и повече лични връзки.

Така например:

От завършилите 463 инжинери в България и капиталистическите страни преди 9.IX.44 г., 282 от тях заемат ръководни длъжности в предприятията на промишлеността, което се равнява на 60.9% От завършилите 1,904 инжинери след 9.IX.44 г. в България, страните с народна демокрация и СССР- 695 заемат ръководни длъжности, което се равнява на 36.50%.

Голяма част от инжинерите завършили преди 9.IX.44 г. в България и капиталистическите страни и заемащи ръководни длъжности са вражески настроени, като голяма част от тях са концентрирани в проектанските организации.

Така например, в "Главпроект" от общо 290 инжинери и архитекти, 88 са завършили в България и капиталистическите страни преди 9.IX.44 г., от които на ръководни длъжности 57 души всички враже настроени ~~или~~ 64.7 %. ~~От тях~~ 22 се водят на отчет и останалите са вражески настроени, а от останалите 202 завършили в страните с народна демокрация, СССР, и България след 9.IX.44 г., ръководни длъжности заемат само 17 души или 8.4%.

Из архивите на ДС

Из архивите на ДС

4

В "Хидроенергопроект" от общо 262 инжинери и архитекти, 62 са завършили в капиталистическите страни преди 9.IX.44 г., от които 42 заемат ръководни длъжности или 67.7%. От тях 22 са взети на оперативен отчет, а останалите са вражески настроени. От останалите 200 инжинери завършили в страните с народни демократии, СССР и България след 9.IX.44 г. само 37 заемат ръководни длъжности-18.5%.

В "Минпроект" от общо 260 инжинери и архитекти, в капиталистическите страни преди 9.IX.44 г. са завършили 58 души, от които 42 заемат ръководни длъжности -72.4 %. От тях 23 се водят на отчет.

От останалите 202 лица завършили в страните с народни демокрации, СССР и България след 9.IX.44 г. ръководни длъжности заемат 63 души - 34%.

Или само в посочените три проектански организации в които работят общо 812 инжинери, 208 от тях са завършили в капиталистически страни, от които 141 инжинери заемат ръководни длъжности или 67.7 %. От тях на отчет се водят 67 инжинери или 32.1 %.

А от завършилите в СССР и страните с народна демокрация и България след 9.IX.44 г.,604 инжинери, ръководни длъжности заемат 117 инжинери или 20.3%.

По политическа принадлежност установения вражески контингент в посочените 22 предприятия се разпределя както следва:

Окраски	инж.	техници
1.Бивши царски офицери	15%	14%
2.Бивши полицаи	1%	2%
3.Бивши фашистки организации	33%	49%
4.Бивши кулаци	3%	11%
5.Бивши собственици засегнати от национализацията	6%	3%
6.Репресирани от народната власт	5%	5%
7.Бивши активни опозиционери	15%	15%
8.Други	22%	1%
	100%	100%

5

II.НАПРАВЛЕНИЕ И ФОРМА НА ВРАЖЕСКА ДЕЙНОСТ

Една от най-острите форми на вражеска дейност,развивана от вражески настроени елементи на работа в обектите на промишлеността,това е вредителството,саботажа и диверсиите, за разкриването на които се изисква добра квалификация, опит и упорита работа от страна на оперативния състав, за да се докаже контрареволюционния умисъл.

От извършените реализации от отдел III при у-ние III ДС е видно, че вражески настроени елементи заемащи отговорни длъжности всячески се мъчат да спъват темповете на развитие на народното стопанство.

Така например по линии на строителството от страна на вражески настроени елементи при извършване строителство на обекти не спазват проектите, дават лошокачествена работа, не спазват пропорциите и качеството на инертните материали при отливане на бетона, с което намаляват якоста му, извършват най-различни машинации за извличане на лични облаги и пр..

В това отношение като по-характерни примери могат да се посочат реализираните Л.А.Р-ки "Саботьор" и "Враг".

ЛАР"Строител" заведена на инж. ПЕТЪР ИВ.АТАНАСОВ-роден през 1904 г. Произхожда от кулашко семейство. Като студент в Бърно през 1928-1935 г. е членувал във фашистката организация "Кирил и Методи", като е бил председател на същата.

След завръщането му в България в гр. Търново е работил по създаването на организация "Ратник".

При строежа на захарния завод в гр. Г.Оряховица, умишлено не е спазвал проектите, в резултат на което при пускане на пещите, същите са протекли, а също и покрива е пускал вода, когато вали дъжд вследствие на което десетки тонове захар е била развалена. За тази му дейност бива уволнен дисциплинарно, след което постъпва в "Хидрострой".

Като ръководител на строежа на канала Язовир "Студена", МЗ"Ленин", умишлено не е спазвал пропорциите на бетона за пръстените, поради което последните са се цукали.

Удължавал е разстоянието при прокопаване на проходите от бетонирането, в резултат на което прокопаните канали са се срутвали.

Не е вземал предпазни мерки срещу наводненията и затлач-

107
Из архивите на ДС

Из архивите на ДС

6

ването на канала, в резултат на което при дъжд канала се е затлачвал на няколко пъти.

За групови отговорници е назначавал свои хора, на които винаги е отчитал фиктивно преизпълнение на нормите, в резултат на което са получавали повече пари и са му давали рушвет.

Правел е вражески изказвания и е създал непоносима атмосфера около работещите на обекта комунисти, с което ги е принуждавал да напускат работа.

Обекта бе арестуван, предаден на следствие и съд, като бе осъден за провежданите от него вредителство и саботаж на 8 години строг тъмничен затвор, конфискация на имуществото му, да заплати на държавата 40,000 лв. и лишаване от право на инжинер.

108

ЛПР"Враг" бе заведена на инж. ДИМИТЪР НИКОЛОВ ТЕРЗИЕВ, роден през 1919 г. Произхожда от реакционно кулашко семейство. Баща му е бил крупен тютюнотърговец. Завършил е ел. инжинерство през 1943 г. в Чехия. Постъпил на работа в М-во на електрификацията, първоначално като секционен ръководител, а впоследствие ръководител обект.

Преди 9.IX.44 г. като студент е членувал във фашистките организации "К. и Методи" и " Легиона". След 9.IX.44 г. със създаването на опозицията станал член на БЗНС/о/, където се е очертал като злостен агитатор срещу Партията и народното правителство. След разтурването на опозицията той остава на вражески позиции. По време на унгарските събития се е изказал хвалебствено към контрареволюционерите и предричал идването на фашизма в България.

В процеса на воденето на делото се получиха агентурни данни, че обекта върши престъпления и от стопански характер и на 15.I.1958 г. бе арестуван по линия на стопанска милиция.

В процеса на разследването се установи, че обекта с неговите първи помощници за изготвяли фиктивни наряди за извършена работа и вписване фиктивни имена, след което ги разписвали и парите вземали за себе си.

Давали подкуп на инвеститора, за да не контролира извършената работа.

Ощетявали работниците като заделяли от тяхните проценти за извършена работа, вписвали фиктивни имена и продавали строителен материал на частни лица.

Инж. Терзиев е подведен по отговорност по чл. 106, алинея II от Н.К.

7

б/По проектирането и добива на полезни изкопаеми от вражески настроени инжинери се допускат умишлено неправилни изчисления при прокарване на галерии, с цел отклоняване на същите от главните жили, разминаване на комини, отпочване работа без геоложки проучвания, инсталиране съоръжения на не перспективни обекти,забавят геолого-проучвателните работи и умишлено извършват аварии.

Като пример потвърждаващ горното могат да се посочат реализираните р-ки на обектите Майрович,Филипов и Сирашки .

С.ЛАР"Чужденец", заведена на инж. ЕВГЕНИ ВИЛХЕМОВ МАЕРОВИЧ-роден през 1901 г. унгарец, български гражданин,работи като минен инжинер в М-во на строежите и строителните материали

Висшето си образование-минно инжинерство е завършил през 1926 г. в Берлин.

Преди 9.IX.44 г. не е членувал в политически организации но е подкрепял фашистката власт.Носил е пистолет. Имал лошо отношение към работниците.

След 9.IX.44 г. бива известно време задържан, но след време бива освободен. Същият е вражески настроен към народната власт. Като ръководител има отрицателно отношение към работниците, социалистическото съревнование и мероприятията на властта. Не се съгласява със стопанската политика на страната, което изразява чрез вършене на вредителство и саботаж, като спъва, оскъпява и разхищава добива на доломит.

Вместо да разработи кариерата за получаване на доломит, в с.Калкас, която отстои на 6 клм. от МЗ"Ленин" и е установено, че има големи запаси от доломит, той е разработил кариерата в с.Боснек, която отстои на 22 кл. от МЗ"Ленин", запасите са малки, доломита е лошокачествен. На последния обект са хвърлени много средства за съоръжения.

Подобни деяния е вършил и на обектите в Земен-Радомирско и Ел.Пелинско.

В резултат на тази му вредителска дейност, на народното стопанство са нанесени стотици хиляди загуби.

Обекта бе арестуван и предаден на следствие.

В съда, след като делото се гледа 8 дена, бе прекратено и преквалифицирано, като съда му иска присъда доживотен затвор или смърт.

ЛАР"_____"бе заведена на инж. АНАСТАС ФИЛИПОВ

Из архивите на ДС

Из архивите на ДС

8

АНАСТАСОВ-роден през 1927 г., произхожда от буржоазно семейство.

Като ученик ФИЛИПОВ е бил активен член на "Легиона" и четник на бранническата организация.След 9.IX.44 г. става член на анархистична организация.

Като инж. маркшайдер е работил в ДМП"Чипровци",Михайловградско, ДМП"Злата", Трънско и ДМП"Върли бряг"-Бургаско, като и на трите обекти е правил неправилни изчисления и е задавал с неточност галерии, като по този начин е нанесъл на народното стопанство 260,000 лв. щети.

За тази дейност и други вражески прояви Филипов е задържан на 19 май 1958 г. и предаден на следствие.

ЛПР"Саботьор" бе открита през м. февруари 1957 г. на ВАСИЛ СИРАШКИ техник геолог към ХЕП-роден през 1931 г.Произхожда от кулашко семейство.Бил активен опозиционер.

110

В процеса на разработката бе установено и документирано че обекта като техник геолог през 1957 г. в района на Кричим на геолого-проучвателен обект, умишлено е спъвал проучвателните работи,(което той говори пред агента) като умишлено прави аварии на сондите. В последствие в процеса на следствието бе установено, че той е пускал железни предмети/чужди тела/ в сондите, в резултат на което бе предизвикал 5 аварии,което е забавило проучвателните работи с повече от 3 месеци.

Бе доказано също така, че той умишлено е криел части, за да спъва работата.

В процеса на разработката и следствието бе доказано и неговото вражеско отношение към народната власт и провежданата от него вражеска агитация,Разработката бе реализирана и обекта получи присъда 8 години лишаване от свобода.

ГАР"Пирати" бе открита през 1958 г. на 4 лица, участници в изградена организация от 12 човека - инжинери и архитекти, на която организатор е главния обект арх. АНГЕЛ САРАФОВ

АНГЕЛ ПЕТКОВ САРАФОВ е роден през 1917 г. Произхожда от богато реакционно семейство.Завършил е архитектура през 1940 г. в немската политехника в Бърно.

Преди 9.IX.44 г. е бил привърженик на фашистката власт, членувал е във фашистката организация "Отец Паисии". От 1941 г. до 1943 г. е работил в различни фирми в Германия

След 9.IX.44 г. САРАФОВ остава вражески настроен.

9

Отрицателното си отношение към народната власт изразява в гнусни хули и вицове към всички мероприятия провеждани от Партията и Правителството. Обгражда се с врагове и води разпуснат живот.

През 1957 г. Сарафов създава организация под името "Локойстер" с 12 члена, всички вражески настроени. Целта на организацията е била да се събират само мъже в домовете на членовете, като на сбирките се разказват вицове против народната власт, изнасят се политически доклади с реакционно съдържание изопачаващи действителността. В началото обектите са си служили с циклостирани покани за сбирките, но страхувайки се да не попаднат в ръцете на МВР, то на една от сбирките се взело решение да се унищожават поканите и се съобщава за сбирката по друг начин.

За да се пресече дейността на групиралите се врагове, ГАР"Пирати" бе реализирана. САРАФОВ и още двама обекти се предават на съд, двама се вербоват, а останалите се филтрираха. Получи се положителен ефект всред близките и самите обекти на филтрация и вербованите.Същите сега се изказват със задоволство от положителното отношение към тях и великодушието на народната власт.

Вражески настроените елементи, работещи като специалисти по линия на лека промишленост, също провеждат вредителски и саботажнически актове, които в основни линии се свеждат до следното:

Всячески се стремят да провалят изпълнението на производствените планове. Не вземат мерки за поддържане в изправност машините и извършване своевременно ремонти на същите.Нарушават технологиите и рецептите, спъват провеждането на мероприятия за подобряване качеството и намаляване себестойността на произведената продукция. Не подсигуряват своевременно предприятията с резервни части за машините и доставяне на необходимите материали за нормална работа и пр.

Като пример в това отношение може да се посочат реализираните р-ки водени на обектите Зикалов и Кайраков, а именно:

ЛАР"Саботьор", заведена на текстилния техник СТЕФАН ПАНАЙОТОВ ЗИКАЛОВ,началник отделение в ДИП"Г.Генов"-роден 1912 г.-бивш собственик на вълнено-тесктилна ф-ка.

Из архивите на ДС

111

Из архивите на ДС

112

10

Преди 9.IX.44 г. е стоял на позициите на фашистката власт и е държал в домът си една пушка и един пистолет.

След 9.IX.44 г. остава безпартиен, но материално е подпомогнал опозицията.

Обекта е минавал за един от най-добрите специалисти в страната па жакардовите станове.

Като началник отделение се е стремил всячески да проваля изпълнението на производствения план на предприятието.

Пред вражески елементи на работа в предприятието се е изказвал, че в никакъв случай днес не трябвало да влагат усилия за преизпълнението на плана, а всячески да се проваля изпълнението на същия. Да работят до толкова да не ги изгонят от работа.

Не е вземал мерки за поддържане на машините в изправност

Давал е указания на наш агент да повреди стан № 14, а след това да повика главния майстор да го поправи, който не бил запознат с тази машина, с цел да го изложи.

Давал е нареждане за бракуване на годни резервни части които са давани след това на отпадъци за претопяване.

Не е вземал мерки за снабдяване своевременно отделението с материали.

Давал е поръчки за изработване на ненужни резервни части.

Унищожавал е рационализаторските предложения.

Давал е указания да не се обучават младите кадри, особено тези, които са комунисти, а след това е хвърлял вината за неизпълнение на плана върху тях.

Системно е правил вражески изказвания, като е предричал скорошното падане на днешната власт.

За горната му контрареволюционна дейност обекта бе осъден на 5 години строг тъмничен затвор и да заплати на държавата 40,000 лв.

ЛАР"Лакей" бе заведена на текстилния техник НИКОЛА ПЕНЕВ КАЙРАКОВ-роден през 1909 г.

Преди 9.IX.44 г. се е проявил като фашизиран елемент

След 9.IX.44 г. остава вражески настроен спрямо народната власт и прави вражески изказвания.

Обекта през 1955 г. е взет на ОНД, а през декември прераства в ЛАР"Лакей", въз основа на получените данни, които уличават обекта в провеждане на саботажническа и вредителска

дейност, изразяваща се в умишлено произвеждане на недоброкачествена продукция в апаратурния цех, вследствие на което се е налагало повторна преработка на платовете.

Така например за 1957 г. и първото тримесечие на 1958 г. за повторна преработка по вина на обекта е заплатено 294,165 лв. с която сума той е ощетил народното стопанство.

Горното е документирано и обекта на 11.юни 1958 г. бе арестуван и ме су провежда следствие.Подобен на горните два случая е и реализираната р-ка заведена на тех. Ботев.

От данните с които разполагаме е видно, че една част от техническата интелигенция е емиграционно настроена, но общо взето тези елементи възнамеряват да изменят на Родината по легален начин. При отиване зад граница в служебна командировка, екскурзии, под формата на болни за лечение и пр..

Но има и единични случаи при които обектите са се подготвяли за измяна на Родината по нелегален начин,.като например

а/ЛАР"Хамелион", заведена на техника ИВАН СТЕФАНОВ БЪЧВАРОВ-роден през 1915 г. работи като началник отдел в ТПК"Автомат

Завършил е машинно-техническото училище и е специализирал в Германия през 1942 г.

Преди 9.IX.44 г. е бил безпартиен, но след тази дата започва активна дейност против народната власт.Правел вражески изказвания и очаквал реставрация.Съхранявал е позиви против властта.През 1948 г. е подготвял бягство в Турция, но бива заловен и изпратен в ТВО.През 1957 г. подготвя изработването на циклостилен валяк нужен му за размножаване на позиви против народната власт.През есента на 1957 г. направи нов опит за бягство през Югославия, но беше заловен и предаден на следствие

б/ОНД,заведено на инж. НЕДЕЛЧО ДИНЕВ ПЕТРОВ-роден 1912 г.Произхожда от богато търговско семейство.Преди 9.IX.44 г. е бил секретар на м-р Слави Василев.След 9.IX.44 г. става член на БЗНС, а по-късно минава в опозицията. Говорел е, че единственото спасение е да се избяга от България.По-късно се получиха данни по агентурен път, че се подготвя за такова бягство с други лица, поради което се пристъпи към реализация. При обиска му бе намерен пистолет.Подведен е под съдебна отговорност за незаконно притежание на оръжие.

Из архивите на ДС

113

Из архивите на ДС

114

12

Една от най-широко разпространените форми на вражеска дейност в обслужваните обекти по линия на промишлеността е вражеската агитация и пропаганда. Тази форма на вражеска дейност се активизираше и свиваше в зависимост от станалите събития от вътрешен и международен характер. Особено активизиране в това отношение от страна на вражеските елементи бе отбелязано следващите няколко месеци след унгарските събития.

Вражеските изказвания през този период се свеждаха в общи линии в хули и клевети против Правителството, Партията и провежданите мероприятия от тях в нашата страна и дружбата ни със СССР.

Издигаха се лозунги, да не се изпълняват производствените планове в предприятията, да се саботира всячески производството, да се организират стачки, закани за извършване на терор над комунисти и пр. Трябва определено да кажем, че по отношение на обектите изхождащи от средите на техническата интелигенция - развиваща вражеска агитация и пропаганда, недостатъчно сме работили за тяхното разобличаване и търсене на отговорност.

В това отношение отпочнахме по сериозна работа от една година насам, за което време 2 обекти предадохме на съд, един изпратихме в ТВО, един филтрирахме и един предупредихме с протокол, а именно:

а/ЛАР"_____"заведена на техника СТАНИСЛАВ МИХАЙЛОВ КАСАБОВ-роден 1906 г.

Произхожда от средно чиновническо семейство, сега е на работа в "Геопланпроект" при у-ние "Геодезия и картография".

Преди 9.IX.44 г. е симпатизирал на нацизма и победите на немската армия с каквито офицери в домът си е устройвал пир-е шества.

КАСАБОВ е взет на ЛПР през 1952 г. за вражески изказвания, насочени против народната власт и Съветският Съюз. Същата бе реализирана и обекта осъден на 1 година и 8 месеци затвор.

б/ЛАР"_____"заведена на ст. геолога ТРОЙКА СТОЯНОВА КАПИТАНОВА. Произхожда от буржоазно семейство. Работи като геолог при "Хидроенергопроект".

Същата е водена на ОНД, а от началото на 1958 г. на активна р-ка въз основа на получени агентурни данни затова, че системно прави вражески изказвания и злослови по адрес на

13

народната власт и Съветският Съюз и че провежда вредителство. Същата през т.г. бе арестувана и предадена на следствието, след което ще бъде предадена на съд.

ОНД заведено на ст. проектанта АТАНАС ИВАНОВ УЗУНОВ роден през 1903 г.Произхожда от буржоазно търговско семейство. Завършил е през 1926 г. агрономство в Германия.През 1932 г. като служител в М-во на земеделието е изпращан за 1 година на специализация в САЩ на издръжка на Рокфелеровата фондация.През периода 1942-43 г. е ходил в Загреб,Братислава, Букурещ за водене на търговски преговори.

По време на окупацията ни от германците често е посещавал германската легация. Поддържал е връзки с полицейски разузнавачи и германски офицери. Доносничел е на полицията за проявите на агрономите комунисти.

След 9.IX.44 г. остава на вражески позиции. Не е пропуснал удобен случай да злослови по адрес на държавни и партийни ръководители, против мероприятията на народната власт и социалистическият лагер. Вражеската си агитация е провеждал пред млади неукрепнали в политическо отношение специалисти. Същия бе изпратен в З.О.

III. ПО ОПЕРАТИВНИЯ ОТЧЕТ

В общи линии вражеския контингент сред инжинере-техническия персонал работещ в обектите на промишлеността е установен и е взет на съответен оперативен отчет.

От посочените 22 обекти на отчет се водят общо 429 инжинери и техници, от които на ЛАР-12, ЛПР-8, ГПР-1, ОНД-398 и ДД-10.

От заведените разработки, като по-характерни могат да се посочат следните:

1.ЛАР"Враг" заведена на инж. ГЕОРГИ ЛУКОВ ЗУМПАЛОВ - роден 1922 г. Завършил инжинерство в Германия. Като ученик в гимназията бил активен легионер. Баща му е бил бивш активен цанковист. Има двама братя, които също са били активни легионери единия от които е съден за контрареволюционна дейност.Чичо му е ликвидиран от народния съд.

Обекта е главен инжинер в рудник в с. Кремиковци-Софийско. Има улики, че провежда саботаж.

Из архивите на ДС

115

Из архивите на ДС

116

14

2. ЛАР"Вредител", заведена на инж. ДИМИТЪР ПАСКОВ ДИМИТРОВ-роден през 1914 г. Завършил гимназия в гр. Сливен, където се е проявявал като анархист.

Инжинерство завършил през 1939 г. в Чехия.Сега е гл. инжинер на у-ние "Порцеланова и стъкларска индустрия".

При разработването му се установи, че той поддържа връзки с близките на репресирани анархисти, като ги подпомага материално.

Освен това има данни, че провежда саботаж и вредителство по линия на стъкларска промишленост изразяваща се в следното: съзнателно не внедрява в производството рецептите дадени от намиращия се в страната в настоящия момент съветски специалист. Не изпълнява също указанията по реконструкцията на големите стъкларски пещти в ДИП"Стойко Пеев"-Варна и ДИП"Кристал"-Димитрово, с което е забавял реконструкцията и спъвал производството. Има аругантно отношение към съветският специалист.

Получил е като подарък златен ръчен часовник от представител на западногерманска фирма.

Когато през 1956-57 г. е бил командирован в ГДР на специализация е минавал нелегално в Зап.Берлин. Има изменнически настроения.

3.ЛАР"Изменник", заведена на инж. ДИМИТЪР РУСЧЕВ-роден 1917 г.Произхожда от индустриално семейство. Баща му е бивш главен акционер на известната вълнено-текстилна ф-ка"Андонов" и "Михайлов"-Сливен.

Завършил инжинерство в гр. Берлин.Завърнал се в страната през 1946 г.

Има брат невъзвръщенец в ~~гр~~. Канада.

Прави вражески изказвания и очаква реставрация на миналия режим.Освен това има изменнически настроения и при удобен случай би изменил на Родината.

4.ЛАР"Борсук", заведена на инж. КОНСТАНТИН ИВАНОВ МИНОВ роден през 1919 г. Произхожда от средно търговско семейство. Бивш член на "Легиона".Завършил за строителен инжинер преди 9.IX.44 г. в Чехия. Работи като началник капитално строителство към М-во на електрификацията.

Прави вражески изказвания и има улики, че върши вредителство.

Пред наш агент е направил следното изказване:

15

"Комунистите трябва да се бият на финансовия и икономически фронт. Да им се дава лошо и скъпо строителство. По този начин държавата ще трябва да взема пари от народа. С това ще се влоши положението, което ще доведе до създаване недоволство, омраза и бунтове сред народа против властта".

5. ОНД"Явор" заведено на инж. ЯНКО НИКОЛОВ ГЕОРГИЕВ-роден през 1913 г.Произхожда от кулашко семейство, което е притежавало около 1000 декара земя. Има брат във Франция невъзвръщенец.

Обекта преди 9.IX.44 г.е завършил за инжинер в Букурещ, след което е служил като офицер в румънската армия. Понастоящем работи като гл. инжинер в "Пътпроект".

Пред наш агент се изказал, че човек не бивало много да работи, а да си гледа живота. Че той под формата на икономии и разни методи на проектиране, оскъпявал и затормозявал пътното строителство.

Така например, от обекта се преработва проекта за пътя Калофер, като му се дава по-голям наклон, в резултат на което, вместо икономии се оскъпява неколкократно обекта.

Характерни слабости които се допускат в разработването на инжинеро-техническият персонал са следните:

а/В повечето случаи не се изучават правата и задълженията на обекта и от там да се търси тяхната вина, а обикновено всички неудачи в производството допускани в участъка за който отговаря даден обект се преписват на него.

б/ Не се реагира своевременно на получаваните сигнали за неудачи в работата на даден обект и не се извършва проверка на сигнала и документация.

в/ В повечето случаи на агентурата работеща по обекти на р-ки заведени на инжинери и техници се поставят общи задачи да следи прави ли вражески изказвания по различни поводи, а не се разработват задачи за установяване отношението му към произведствената му работа - не върши ли вредителство и саботаж.

Всичко това до известна степен се дължи на недостатъчния опит на о.р.обслужващи обекти на промишлеността и непознаване достатъчно спецификата на производството в тези предприятия, което особено важи за провинцията.

Характерна слабост по разработването на този контингент е и това, че в повечето случаи обектите се разработват едно-

Из архивите на ДС

Из архивите на ДС

странчиво,само по-месторабота или по-местожителство, в което направление напоследък има известно подобрение, но направеното все още е далеч недостатъчно.

IV.СЪСТОЯНИЕ НА АГЕНТУРНИЯ АПАРАТ.

От установения вражески контингент в посочените 22 обекта общо 419 лица,работят по тях 160 агенти от които 122 изхождат от средите на инжинире-техническия персонал.Количествено агентурата не е малко, а има значителна част от нея, която се ползува с доверие пред обектите и добре работи по тях. Но наред с това, трябва определено да кажем, че не малка част от тази агентура не се ползува с нужното доверие пред разработваемите обекти и не е в състояние цялостно да ги разработна. Недостатъчно се работи в провинцията за придобиване на качествена агентура, изхождаща из средите на вражески настроения инжинеро-технически персонал.Така например през 1957 г. са вербовани 38 агенти от които 27 инжинери и 11 техници. От тях 24 са вербовани от центъра и 14 са от провинцията.

Особено недостатъчна е агентурата в качествено и количествено отношение и малко е придобита такава през миналата година в проектантските организации, където работи предимно инжинеро-технически персонал и имаме най-голяма концентрация на вражески настроени елементи.

От горепосочените данни е видно, че правилната организация на агентурно-оперативната работа по вражеския контингент от инжинеро-техническия персонал се явява като задача от първостепенна важност, понеже тези лица по естество на служебната им дейност, при наличие на контрареволюционна умисъл могат да донесат огромно зло за социалистическото ни народно стопанство,обаче в редица поделения на ДС тази работа е занемарена поради нейната трудност.

Това изисква да бъдат незабавно извършени следните мероприятия :

МЕРОПРИЯТИЯ ЗА ПОДОБРЯВАНЕ НА АГЕНТУРНО-ОПЕРАТИВНАТА РАБОТА СРЕД КОНТИНГЕНТА ОТ ИНЖИНЕРО-ТЕХНИЧЕСКИЯ ПЕРСОНАЛ

1. Ще бъде извършена цялостна проверка за пълното установяване на контингента сред инжинеро-техническия персонал

17

и се вземе отношение по същия.

Срок 1.IX.1958 г.

отговорници началници отделения

2.Ще бъдат прегледани всички по-важни р-ки заведени на този контингент и ще бъдат набелязани мероприятия за пълното им изучаване на политическата им дейност, отношението им към производствената им работа и пр.

Срок 1.IX.1958 г.

отговорници Клисаров и Узунов

3.След преглеждане на разработките ще се набележат лица по които да се отпочне работа, с оглед придобиване на нова агентура.

Срок_____

отг._____

4.Ще се направи преценка по водещите се обекти на ОНД кои от тях да преминат в активни р-ки, като се доизяснят някои моменти.

отговорници началници отделения

5.По водещите се обекти на активен отчет ще се набележат мероприятия за проверка на сигналите и извършване документация

отговорници Клисаров и Узунов

6.Ще се направи оценка на агентурно-оперативната работа по обслужване на проектанските организации и се набележат конкретни мероприятия за подобряване на същата.

Срок 1 юли 1958 г.

отг. Клисаров

7.Ще се набележат мероприятия по обектите на р-ка които не са обезпечени с агентурно-наблюдение, да се осигурят с агентура.

Срок 30.IX.1958 г.

отговорници началници отделения.

Изготвил
И.Д.Н-К ОТДЕЛ III ПРИ III У-НИЕ ДС
подполк.

София,27.VI.1958 г.
3 екз.И/М

Из архивите на ДС

Строго секретно!

50

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

- С П Р А В К А -

ОТНОСНО:-Състоянието на агентурно-оперативната работа всред техническата интелигенция работеща в промишлеността и строителството в Пловдивски окръг.

Промишлеността и строителството в Пловдивски окръг нараства с бързи темпове.А след решенията на VII конгрес на БКП в окр га ни ще се строят два нови завода,в Пловдив оловно-цинковия,а в Пазарджик акумулаторния завод.Също така в по-голяма част от промишлените предприятия се предвижда разширението им.

Понастоящем в промишлеността и строителството в Пловдивски окръг са заети инженери и техници общо 2,671,които се разпределят на:инженери-605,от тях 6 са средни техници,но са приравнени за инженери;техници-2,066,от тях 96 души са без завършено средно техническо образование,но като практици са издигнати на технически длъжности и са приравнени към средните техници.

Болшинството от техническата интелигенция е получила образованието си в Н.Р.България,но една част от нея е получила образованието си на други места,а именно:

а/в Н.Р.България -	1,936
б/в Царство България -	543
в/в социалистически страни -	73
г/в капиталистически страни -	119
Всичко	2,671

Една част от техническата интелигенция е враждебно настроена към народната власт в страната ни,като преобладават легионерите и бившите капиталисти.

Враждебните елементи се разпределят на:

51

а/бивши капиталисти	- 22
б/Легионери	- 70
в/бивша земеделска опозиция	- 12
г/бивши фашистки дейци	- 15
д/анархисти	- 8
е/връзки на изменници	- 1
ж/троцкисти	- 1
з/бивши офицери	- 14
и/безпартийни	- 43
Всичко	186

В крупните промишлени предприятия,научно-изследователските институти,строителните обекти и в проектанските организаций отговорните длъжности,като главни инженери и други се заемат почти от членове на БКП или добри Отечественофронтовци,но на отделни места се оглавяват от вражески елементи,като в завод"15-Левскиград.ОТК изцяло е прецадена в ръцете на вражеските елементи,обекти на службата ни,като Марко Иванов Марков-анархист и засегнат от национализацията,Никола Иванов Лилов-бивш член на БЗО,Цветан Тачков Пенев-бивш звенар и други.

Също така вражески елементи оглавяват в производството цехове или са технически началници по снабдяването.

От общия брой техническа интелигенция на отчет се водят 186 души,които по дейност се разпределят:

а/Лични активни разработки - 6,от които една е по линия на вредителство,4 се водят за шпионаж и една за измяна на Родината.

б/Лична предварителна разработка - една по линия на Израелско разузнаване.

Останалите 179 човека се водят на ОНД по съответните линий,а именно:

а/ОНД-12 заведени на лица уличаващи се в провеждане на вредителска дейност.

б/ОНД - 13 заведени на лица уличаващи се в услуга на капиталистическите разузнавания.

в/ОНД - 14 заведени на бивши царски офицери.

г/ОНД - 65 заведени на легионери

д/ОНД - 25 заведени на бивши капиталисти

е/ОНД - 15 заведени на бивши фашистки дейци

ж/ОНД - 9 заведени на лица провеждащи вражеска агитация и пропаганда

з/ОНД - 8 заведени на анархисти

и/ОНД - 1 заведено на троцкист

121

Из архивите на ДС

Из архивите на ДС

122

к/ОНД - 11 заведени на ВЗО
л/ОНД - 1 заведено като връзка на изменник на Родината.

Насоката на вражеската дейност от страна на техническата интелигенция в окръга се изразява в провеждане на вредителска дейност,като някой от тях се стремят под предлог,че въвеждат рационализаций да оскъпяват строителството,други не оказват помощ на по-слабите технически лица,по който начин се стремят да навредят на икономиката,а също така имат и безотговорно отношение към машинния парк и производствените процеси.

Така например по ЛАР"Гаврош"от Пловдив през 1957 год. се получиха данни за провеждане на вредителска дейност.Проведени бяха съвместни мероприятия с III-то управление София,но данните не се потвърдиха.Провеждат се мероприятия за изясняване на сигнала.

Обекта на ОНД - Атанас Кодев - бивш собственик на част от конопо-чукачна фабрика и зет на бившите фабриканти братя Сотирови, понастоящем технически ръководител и главен инженер на текстилния комбинат"Вела Пеева".Същият съкращава маслянкаджийте под предлог за реализаций на икономий,като остава един за всички смени и вместо 50 кгр.масло,отпуска 20 кгр.за смазване на машините.Отрича съветските указания и Министерското постановление за ремонта на машините,като продължава сроковете за ремонтите,което довежда от своя страна до преждевременното износване на машините от машинния парк.Всичко това е вършено под формата на икономий от страна на обекта.

Подобен е характера на дейността на обекта Леонид Димитров -инженер на"Вела Пеева",Георги Кавръков-цехов ръководител и среден техник в ДИП"Вела Пеева"и др.,които под формата,че подобряват работата фактически пречат.

Обекта на ОНД - Лазар Димитров Петров -среден техник, сменен ръководител в завод 11-Левскиград,преди 9.IX.44 год.е бил офицер в летището и много близък с ръководителите на разузнаването капитан Денов и Бишков.На 9.IX.44 год.е уволнен от казармата,като вражески елемент.След това постъпва отново в казармата,като оръжейник,но пак бива уволнен за кражби и изпратен в затвора.След излизането му от затвора постъпва на работа в завода като сменен ръководител,на която длъжност работи и понастоящем.През 1957 год.в цеха,където работи станаха две аварий,в които се уличава самия обект.Понастоящем е един от най-зле настроените лица в завода,непрекъснато говори по адрес на Партията и се заканва,че щял да убива комунисти.Подсигурен е с агентура и се подготвя комбинация за установяване дейността на обекта в станалите аварий.

53

Обекта на ОНД - Тодор Вълков Лазаров -среден техник, преди 9.IX.44 год.е бил активен член на"Ратник",като самолетен техник е изпратен на специализация в Германия,където е дружил с немски офицери и такива от Гестапото,но дейността му не ни е известна.След завръщането си в България постъпва на работа в завод"11" и бива един от най-добрите приятели на осъдените за вредителство Цветков и Велев които в показанията си го засичат като член на вредителска група,но в последствие не се потвърдиха тяхните показания.Понастоящем същият работи като технолог в цех.Правил е изказвания,че никой път няма да проявява активност,а щял да работи каквото му дадат и колкото може. Работата която я извършва е винаги качествена.

Обекта на ОНД - Маргарит Славов Попов - средно техническо образование,бил е активен член на"Легиона".Постъпил е на работа в завод 15-Левскиград още преди 9.IX.44 год.След тази дата остава на работа в завода,като началник участък по ремонта на самолетите. От 1948 год.в неговия участък започнаха да стават много често аварий като в някой от тях косвено е бил засичан и Попов .Намирани са чужди тела в двигатели,вследствие на което някой са аварирали или самолети катастрофирали,обаче пряк умисъл от страна на Попов не е установен. Понастоящем работи по монтажа и сглобяването на двигатели У-5-М,където е началник участък.С работата си се справя добре,но отбягва да дава конкретни указания.Мечтае за връщане на старото.

Главния инженер на ВВП - Иван Асенов Бешевлиев-безпартиен,завършил образованието си в НРБ и Радко Иванов Чронов-началник техническо-производствен отдел,бивш легионер,следвал в Югославия а завършил в НРБ са изменили одобрения проект от Министерството на електрификацията и водното стопанство и по тяхно предложение без разрешение от Министерството са отпочнали строеж на централна камера по ВСК-Равногор.В предложението си Бешевлиев и Чронов са мотивирали,че с тези две централни камери ще има икономически ефект от 2,500,000 лева.От досегашната работа по направените изчисления е видно,че по строежа са изразходвани в повече 400,000 лева.Данните по тяхното предложение са придобити по агентурен път.Понастоящем се води разследване за изясняване вината на обектите,след което в зависимост от данните ще бъдат предадени на съд.

Обекта на ОНД"Гущер"заведено на техника Никола Георгиев,на работа в V-ти строителен район-Белиградд,завършил образованието си в България,бивш легионер,след 9.IX.44 год.член на ВЗНС/о/, като помощник технически ръководител на обект"Дигов чарк",заминал в командировка и не оказал помощ на техническия ръководител,член на БКП.Вследствие на неоказаната помощ тунела е бил завишен с 15 см.,

Из архивите на ДС

123

Из архивите на ДС

124

54

което носи 80,000 лева загуба.След завръщането на обекта от командировка пред агент"Ишо"се е изказал,че той преценил в процеса на работата,че ръководителя на обекта,член на ВКП не може да работи с уредите,с които се дава ниво,затова след като се върнал веднага провери работата по тунела и установил завишаването,което веднага съобщил на главния инженер Петър Димов,вследствие на което Георгиев е бил назначен за технически ръководител на обекта"Чукура".

Пред агент"Николов"обекта се е изказал относно заплатите и нормите,че било необходимо да се завишат тарифните ставки,за да могат да получават по-голями заплати,като недоволствал от заплатите въпреки,че получава над 1,200 лева.

Друга форма на вражеска дейност от този род е и неспазване на нормите при приготвяне на бетона за бетоновата облицовка на тунелите.По нареждане на главния инженер на II-ри строителен район-Борис Методиев Славов-обект на ОНД,завършил образованието си в България,наредил бетона да се приготовлява само от една фракция чакъл, което обстоятелство е пречило бетона да не може да даде необходимата кубова якост на водоплътност и опън.Инженер Славов наредил също изкърпването на язвите в участъка на обекта"Четвърти прозорец" да се извършват не както е предвидено със специална торкетна машина тип"Лакси".

Наред с казаната по-горе вражеска дейност някой от обекти от средите на техническата интелигенция провеждат вражеска агитация,възхваляват западната техника и очакват външна сила,чрез военен конфликт,която е в състояние да наложи политическа промяна в страната.

Обекта на ОНД - инженер Иван Любомиров Айвазов,на работа в Баташкия водносилов път,завършил образованието си в НРБ,през годините 1956/58 год.е правил изказвания пред агентите"Зора"и"Деляна"че в живота на Запад бил по-добър,възхвалявал западната техника най вече тази на САЩ и,че била по-осъвършенствувана.

Обекта на ОНД - Траян Пеев Марков,на работа в БВП,завършил образованието си в НРБ,анархист е правил изказвания пред агент"Строител",че строителството на Запад било по-добро и работниците по-добре заплатени.Възхвалявал западната техника и подценявал съветската,а така също одобрявал политиката на Тито.

Обекта на ОНД - Христо Войнов Василев,на работа в БВП, инженер,завършил на Запад,през годините 1956/58 год.е правил изказвания и възхвалявал американската техника и култура.

Обекта на ОНД - Христо Хинов Зълов,на работа в завод 11-Вазовград със средно техническо образование преди 9.IX.44 год.

не е членувал в никоя политическа организация,но като войник за добр служба бива изпратен на специализация в Германия.След 9.IX.44 год. става член на ЗМС и минава на страната на опозицията.Дружел е със зл настроени към народната власт лица.Открито е възхвалявал живота в Германия и особено дисциплината и благоденствието на Хитлеровата мла деж.Понастоящем като работник/шлосер/в завода не работи добре,постоя нно реагира против нормите и ръководството на цеха.Говори открито,че работниците в Германия били по-добре заплатени,и че там работника бил по-добре от нас.Пуска слухове за подмяна на парите и минаване към рубли.

Подобни изказвания във възхваляване на западната техника и създаване недоволства против народната власт имат и останалите обекти.

Друга форма на вражеска дейност,която се провежда от техническата интелигенция е тази,че една част от нея се явява в услуга на капиталистическите разузнавания.

Така например обекта Иван Тодоров - главен инженер в ДКЗ"Н.Русинов"-Пазарджик,посещавайки II-рия секретар на Израелската легация в София Йосиф Бенбасат по поръчение на директора на завода Ешченази са го разпитали най-подробно за производството на завода капацитета на машините,от къде и по какъв начин се снабдяват с химикали,къде се пласира готовата продукция и пр.Всички тези данни Иван Тодоров Дрангаджов им е дал.

Обекта на ЛПР"Предател"от гр.Пловдив през 1957 год. е направил среща с представител на израелската легация в София.От проведените мероприятия не е установен характера на срещата.Установи се,че като студент е дружал изключително със студенти евреи,които понастоящем се намират в Израел и подържат кореспондентска връзка.

В последно време имаме установени връзки по агентурен път на обекти из средата на техническата интелигенция с представители на капиталистическите страни дошли на панаира.Насочена е агентура за изясняване на целта на тия срещи.

Също така една част от инженеро-техническата интелигенция се отнася небрежно към задачите,които има да изпълнява или пък се отдават на стопански престъпления.

По агентурни данни се установи,че вследствие небрежното отношение на инженер Рангел Иванов Витев от с.Хисар,ръководител на строежа на почивния дом в Хисара се е допуснало напукване на мазиката,която за втори път се поставя и са изразходвани към 12,000 лева извънпланови средства.Подобно е положението и с обекта на ОНД заведено на техника Никола Георгиев,бивш легионер,след 9.IX.44 год.член на ВЗО,ръководител на обекта"Чукура".Георгиев като ръководител на об-

Из архивите на ДС

Из архивите на ДС

126

проявява небрежно отношение в производството и дава некачествена работа.

Постъпиха данни,че директора на ДГПС"Антон Иванов"и началник на производствения участък в ДГС"Широка поляна"-Пещерско са извършили стопански престъпления.Данните са в процес на проверка от Околийско управление МВР-Пещера.

Концентрация на вражеския контингент от средата на техническата интелигенция не е установена.

През 1955/58 год.са реализирани общо 7 разработки,а именно:

Реализирана е ЛАР"Саботьор"в ДКЗ"К.Русинов"-Пазарджик за вражеска агитация и саботаж.Обекта е осъден и се намира в затвора.

В ДИП"Вела Пеева"-Пазарджик е извършена реализация на ГАР"Паяци"с пет обекта,които са развивали вражеска агитация.Същите са филтрирани.

В завод 11-Разовград на лицето Пенко Георгиев Ангелов със средно техническо образование се водеше ЛАР за вредителство.Същата бе реализирана чрез филтрация.

Също така бяха реализирани две ОНД заведени на средни техници в завод 11-Разовград,като обектите бяха вербовани с цел разработване на други обекти.

В завод 15-Левскиград е реализирано едно ОНД,като обекта е вербован.

На ВЗП-Пещера бе реализиран обект бивш анархист и изпратен в затвора.

Като основна слабост по водене на разработките на лица от техническата интелигенция е,че не се разработват с подходяща агентура изхождаща от тяхните среди,а с такава от средата на работниците,която няма възможност да ги разработва цялостно.

Друга слабост е,че все още слабо се работи за документиране на фактите,като за целта да се използуват специалисти и вещи лица.В повечето случай фактите съществуват като такива само в делата без обаче да им се прави задълбочен анализ и се свържат с действителността и тогава да се изхожда както за документация така също и за разработване на задачи на агентурата.

В настоящия момент от оперативния отчет,който водим сред техническата интелигенция по-важни разработки са следните:

1.ЛАР"Хитлерист"заведена на инженер завършил в Германи води се в ДС-Пазарджик.

2.ЛАР"Хитлерист"заведена на инженер-анархист по линия на немско разузнаване,води се в Окръжно у-ние МВР-Пловдив.

52

3.ЛПР"Предател"заведена на инженер по линия на израелско разузнаване,води се в Окръжно у-ние МВР-Пловдив.

4.ЛАР"Гестаповец","Невестулка"и"Гаврош"водят се в Градско у-ние МВР-Тук.

5.ОНД-Иван Тодоров Драгаджов-главен инженер в ДИЗ"К. Русинов"-Пазарджик,води се по линия на израелско разузнаване и ОНД Атанас Коцев-главен инженер на ДИП"Вела Пеева"-Пазарджик,води се за вредителство.

6.ОНД-заведено на Траян Пеев Марков на БВП,троцкист,развива вражеска агитация,възхвалява живота в капиталистическите страни,води се в ДС-Пещера.

7.Маргарит Славов Попов - води се на ОНД,началник участък в завод 15-Левскиград,разработва се за вредителство.

8.ОНД - Лазар Димитров Петров-сменен ръководител в завод 11-Вазовград,разработва се за вредителство.

9.ОНД - Тодор Вълков Назаров-технолог в цех на завод 11-Вазовград,разработва се за вредителство.

10.ОНД - Христо Иванов Вълов-среден техник в завод 11-Вазовград,разработва се за вражеска агитация.

Агентурно-оперативната работа по линия на техническата интелигенция е задоволителна,общо имаме агентурен апарат от 111 души,които се разпределят на:83 агенти,3 резиденти и 20 доверителни връзки.

Обектите по линия на техническата интелигенция се наблюдават задоволително и постъпват донесения.Една част от обектите се наблюдават с агентура,която се отчита по други линий.

С оглед подобряване агентурно-оперативната работа сред техническата интелигенция е необходимо да се извърши следното:

1.Да се прегледат всички получени до настоящия момент сигнали,като се направи обстоен анализ и изводи съществува ли общност в провежданата вражеска дейност от страна на обектите,като голяма част от тях се познават и са свързани по-между си в производствената дейност.Това ще важи особено за определяне насоката на вражеската дейност и набелязване на мероприятия.

2.Да се изучат връзките на обектите,като се обърне внимание особено на тези уличаващи се в услуга на капит.разузнавания и на завършилите в капиталистическите страни.

3.Да се придобие нова качествена агентура из средата на инженеро-техническия персонал за разработване на вражеския контингент от тези среди.

4.Да се извършва своевременно разследване на авариите и произшествията подозрителни като диверсия.

Из архивите на ДС

5.Да се прегледат от съответните работници в Окръжно У-ние МВР-Пловдив активните разработки в околийте и заслужаващите интерес се вземат на контрол.

26.IX.1958 год.
Пловдив

НАЧАЛНИК ОТДЕЛЕНИЕ II-РО
Капитан:

Из архивите на ДС

Строго секретно.

37

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

С П Р А В К А

За наличие на техническата интелигенция в промишлеността и транспорта,вражеска дейност от страна на същата и състоянието на агентурно оперативната работа из тая среда.

В промишлените предприятия на окръга до настоящия момент работят общо 299 инжинери и 781 средни техници.По голямата част от тях са концентрирани в обектите на промишлеността в град Русе,или 85 % от всички инжинери и техници работят в гр.Русе,а останалите 15 % са в Разградска и Силистренска околии.От всичко 299 инжинери- 24 са завършили в капиталистически страни,предимно Германия и Белгия.Като вражески контингент са установени 33 инжинери и 37 средни техници.В сравнение с общия брой на инжинерите 11 % са установени като вражески елементи и се водят на отчет,както следва: 3 на ЛАР,1 на ЛПР и 29 на ОНД,а от средните техници- 5 % се водят на отчет или от 781 - 37 на ОНД.

От всичко 1080 лица техническа интелигенция заети в промишлеността,около 150 лица са завършили висши и средни технически училища преди 9.9.44 год.,а останалите 930 в България след 9.9.44 год.

По категории взетия на отчет контингент се разпределя както следва: завършили в капиталистически страни 24 лица;бивши капиталисти-акционери и собственици на индустриални предприятия- 18 лица;бивши фашистки дейци - 12; полицейски началници и разузнавачи - 4:,бивши царски офицери - 6;кулашки елементи - 2;бивши членове на земеделската опозиция - 2;близки на изменници на Родината 2 и 1 заподозрян в услуга на немско разузнаване.

От горните данни е видно,че най-голям процент от контингента прохожда из средите на бивши капиталисти и завършили в капиталистически страни.Това предполага,че към тая категория вражески елементи,може и трябва да се използува и друга агентура,която макар,че да не прохожда из средите на техническата интелигенция има връзки из средите на бившите капиталисти и възможности за

Из архивите на ДС

разработване на техническата интелигенция.

Една част стари специалисти произхождащи из средите на бившите капиталисти и завършилите в капиталистическите страни,заемат ръководящи длъжности в обектите на промишлеността и в това отношение от тяхните действия и организация на работа зависи до голяма степен правилния ход на производството.Това изисква от ОР водещи на отчет дела на лица от техническата интелигенция,с по-голяма задълбоченост и умение да следят за проявите и действията на обектите,периодически да анализират придобитите данни,в резултат на агентурно оперативната работа,да правят съответни изводи и правилно да очертават насоката на провежданата от обекта вражеска дейност.

Така например,Началника на електиречската служба в ДИП "ЮТА" - ХРИСТО ГЕОРГИЕВ РАШЕЕВ е бивш собственик на фабрика за текстилни платове в гр.Габрово,сега обект на ОНД.В същото предприятие,както от страна на директора,така и от страна на главния инжинер има омаловажаване на предложенията да се назначават на работа инжинери завършили в нас или други демократинни страни.Характерно е отношението на главния инжинер,който освен,че не предава своя опит,използува и най-малките грешки на младите кадри да ги злепостави пред ръководството на предприятието и партийната организация.Като потвърждение на това може да се посочи примера с инжинер ВАСИЛЕВ,който е бил изтеглен от Министерството на Леката промишленост на Н.Р.Румъния,с оглед да пренесе опита си като специалист текстилен инжинер.РАШЕЕВ успява в кратък срок да създаде такава обстановка,че да компроментира ВАСИЛЕВ,както пред ръководството, така и пред работниците.Въпреки усилията на партийната организация ВАСИЛЕВ напуска предприятието и се завръща в Румъния.

В ДИП "Н.Киров" на длъжността заведущ информации към конструктивно бюро е ДРАГОМИР СТЕФАНОВ БАЛАНОВ-бивш акционер в това предприятие,носещо името "Гатю П.Станев".Същият се води на ОНД.За него са постъпили данни,че е давал указания на работника Николай Димитров Кръстев да спъва производството,като забавя ремонтите на машините.

Главния инжинер на ДИП "Сити" - ПЕНЮ ВЛАДИМИРОВ ДЯКОВ е бивш собственик на леярна работилница,завършил инжинерство в Германия.Води се на ОНД.

Главния инжинер на ДИП "Дунавска коприна"- ДИМИТЪР КОЛАРОВ е бивш собственик на копринена фабрика,осъждан на доживотен затвор,обект на ОНД.

Електроинжинера на ДИП "Труд" - ХРИСТО ВАСИЛЕВ СТЕФАНОВ е завършил в Германия през 1924 год.изпълнява длъжността главен

енергетик.Води се на ОНД.

Инж.енергетик на завод "В.Коларов" е БОРИС ПЕТРОВ КОНАКЧИЕВ-завършил е в Германия преди 9.9.44 год.,води се на ОНД.

Инж.технолог на същия завод е ЙОРДАН НИКОЛОВ АБАДЖИЕВ-започнал да следва в Германия,а завършил в България през 1946 год. Обект на ОНД.

Техник технолога към същия завод БОРИС АТАНАСОВ ДРАГАНОВ преди 9.9.44 год. е изпращан на специализация в Германия-обект на ОНД.

В ДКК "Дунавия" старши инжинер-ИОСИФ ПАВЛОВ МУШАНОВ е завършил висшето си образование в Германия-не се води на отчет поради това,че от постъпилите агентурни данни,няма такива,които да сочат някаква вражеска дейност.

Освен инжинерите заемащи отговорни места в пломишлеността завършили в Германия и други капиталистически страни,на ръководни и важни места има назначени бивши офицери,легионери и други безпартийни.

Контролен нормировчик на Локомотивното депо Русе е ЧУДОМИР НАЙДЕНОВ ДОЙЧИНОВ- бивш активен легионер,вражески настроен.

Въпреки наличието на подходящи кадри,длъжността главен механик в ДЗЗ "Д.Благоев" се заема от бившия активен легионер-инж.МАРИН КРУМОВ МАРИНОВ,обект на ОНД.

В ДИП "9-ти септември",началник на лицевото отделение е инж.НОВОСЕЛОВ,който е доверил на лицето Йото Хлебаров,че в тяхния цех трябва да бъдат привлечени бивши хора,с оглед в дадени моменти,когато му се търси някаква отговорност,те да го защитават. Не ни е известно дали освен горното обекта не крие и други цели.

В Корабостроителницата до м.май т.г. на длъжност главен инжинер е бил инжинер ТОДОР СТОИЛОВ ДЕЛИСТОЯНОВ-завършил в Германия,изпращан на ТВО за минала активна дейност-обект на ОНД.

За инвенститорски контрол в новостроящата се корабостроителница е назначен архитект ИВАН ВЛАДИМИРОВ МАНЕВ-завършил в Белгия,обект на II-ро отделение.

В строителната секция по транспорта,гл. инжинер е СТОЯН ГРОЗЕВ ТЕНЕВ-завършил в Германия-обект на ОНД.Пом.техническия ръководител на обекта при същата секция е инж.АНГЕЛ ПЕТКОВ ГАТЕВ-бивш легионер,обект на ОНД.

Най-голяма концентрация на техническа интелигенция има в ДМЗ "Г.Димитров",където понастоящем работят 49 инжинери и 200 средни техници,или същите представляват 23 % от общия брой на техническата интелигенция за окръга.Тази концентрация дава предимство

131

Из архивите на ДС

Из архивите на ДС

132

КРДОПБГДСРСБНА 1
чл. 31, ал. 6
от ЗДРДОПБГДСРСБНА
Дата: 03.10.2016г. Секретар:

40

на ОР обслужващ завода по правилно и смело да се ориентира към придобиване на ценна агентура из средите на техническата интелигенция и най-вече из средите на инжинерите.Трябва да се има в пред вид,че инжинерите и техницитe са организирани в научно технически съюз,познават се добре по между си,обстоятелство,което улеснява насочване на агентура и по обекти от тия среди работещи в други предприятия.

В тоя завод най-отговорните длъжности се заемат от вражески елементи.Така например инж.ДИМИТЪР МИНЕВ БАСОВ е главен технолог,произхожда от буржоазно семейство,засегнато от мероприятията на народната власт-имат национализирана мелница и маслобойна. Завършил е висшето си образование в Чехия през 1933 год.Длъжността която заема е една от най-важните,защото задачата на този отдел е да създаде писана технология за всички произведени машини и такива,които ще бъдат пускани в производството.От 1949-52 год.е бил обект на ОНД.През 1952 год. е взет на ЛАР за вредителство.По недоказаност на сигналите пак е снет на ОНД.Има случаи когато е правил предложения за подмяна на някой материали,които не винаги са били удачни.Тия предложения никога не е давал в писмен вид,а когато му е потърсена отговорност отказвал е даваните от него указания.

Началник на производството в същия завод е инжинер МИРКО ПЕТРОВ ДУКОВСКИ-произхождащ от занаятчийско семейство,завършил инжинерство в Чехия през 1932 год.В завода работи от 1939 год.и е заемал различни длъжности.Задачата му е да следи работата във всички цехове,правилно ли подават всички детайли,същевременно ръководи и диспечерския отдел,който е един от най-важните отдели за правилното функциониране на завода.Води се на ЛАР отначало за шпионаж,впоследствие за вредителство.Сигналите не са доказани.В момента има агентурни данни,че прави остри вражески изказвания и подбужда работниците от бояджийското отделение към брожение и отказ да работят.Понастоящем работи върху издаване на труд в областта "Машиностроенето на селско-стопанските машини".

Главен металург в завода е инж. .Същия произхожда от кулашко семейство.Завършил е машинно инжинерство в Бърно през 1942 год.,след което постъпва на работа в завода и се отдава изцяло на металургията.В системата на "управление машиностроене" се ползва с добро име.След 9.9.44 год. е уволнен от завода за това,че разнасял бели бюлетини и е гласувал за опозицията. По липса на металурзи специалисти е назначен пак на работа.Отдела който ръководи има за задача да състави технология на леянето на всички детайли.До края на 1955 год. е воден на активна р-ка по английска линия.Обвинението му не е доказано и в началото на 1956 г.

Из архивите на ДС

133

е вербован за агент на службата на патриотична база,като до сега не е дал никаква работа.Понастоящем се води на ОНД.Полава се от съветската технология и има правилно отношение към същата.

Главен енергетик на завода е ЮРИЙ МИХАИЛОВИЧ БОРЦОВ - син на белоемигрант.Баща му е изпращан в ТВО,като германофил.Започнал е следването си във Виена,а е завършил в София.Отдела който ръководи има за задача да поддържа в изправност всички електрически съоръжения и уреди.От досега постъпилите данни,същия няма правилно отношение към съветската техника.

В голяма част от предприятието тия длъжности са заети от вражески елементи по липса на наши кадри.Загнездили се по тия места са имали възможност да добият опит да се обградят със свои хора.В някой предприятия,като ДИП "П.Караминчев" почти всички ръководни длъжности са заети от по-млади инжинеро-технически кадри,но пък с лош произход и формално отношение към работата си.

Там за гл.инжинер е издигнат инж.СТОЯН МАРИНОВ ВЪРБАНОВ същият преди 9.9.44 год. е бил офицер.Сега е безпартиен.

Главен технолог в това предприятие е ЛИЛЯНА ФЕРДИНАНДОВА ПЕТРОВА родена през 1930 год.Произхожда от заможно техническо семейство.Преди 3-4 месеца беше се изказала пред аг."Боров", че има желание да я изпратят в Чехия,а като отидела там лесно можела да отиде в Западна Германия.Същата беше засегната и от това, че положението на баща и,като счетоводител в РКС не било стабилно и че бил предупреден да си даде оставката.Формално изпълнява възложените и задачи.

Технолог на цех е инж.ТОДОРКА ГЕНЧЕВА АЛЕКСИЕВА родена 1931 год.Същата е омъжена за бивш офицер,син на ликвидиран от партизаните в Македония полковник Данев.

Началник на лаборатория е инж.КОРНЕЛИЯ ЗУРНАЛИЕВА АЛЕКСИЕВА родена 1931 год.по народност гъркиня,произхожда от заможно лозарско семейство.

Технолог на цех е назначен инж.ЗДРАВКО ИВАНОВ ЗАПРЯНОВ роден 1919 год.,произхожда от търговско семейство.Преди 9.9.44 г. е завършил полицейски школа,след което е бил три месеца полицейски разузнавач.

На длъжност гл.механик е назначен инж.СИМЕОН ИВАНОВ МИТЕВ роден през 1930 год.,произхожда от заможно семейство,засегнато от национализацията-имали са мелница в с.Хърсово,Исперихско.

Началник на цех - СЪБИН ПЕТРОВ КОВАЧЕВ роден 1922 год. Произхожда от заможно лозарско семейство.

Из архивите на ДС

134

Началник на участък ПЕТКО ТОДОРОВ НАЙДЕНОВ роден 1921 г. Произхожда от кулашко семейство.Баща му преди 9.9.44 год. е бил народен представител и собственик на 12 мандри.

Една от причините да невърви работата в това предприятие е,че там главния инжинер не реагира остро на нередностите,от там и неговите подчинени,между които е създадена особенна колегиалност и близост.Липсва чувство на отговорност.

В ДИП "Г.Генов" главен инжинер е ЛЮБОМИР НИКОЛОВ СТОЙМЕНОВ бивш собственик на химическо предприятие.Завършил висшето си образование в Германия,води се на ОНД.

Началник на технически съоръжения е СТОЯН АНГЕЛОВ ПАВЛОВ бивш собственик на кожарска фабрика в гр.Русе,завършил висшето си образование в Германия.

В ТДП "Нефт и газ" началник на лабораторията е инж,химик ПЕТЪР ГАНЧЕВ ПЕТРОВ,произхождащ от търговско, вражеско настроено семейство към мероприятията на народната власт.Преди 9.9.44 год е бил активен браник.Правен е опит за вербовка,но е отказал.

Не е по-добро състоянието по растановката на ръководните кадри и в проектанската организация,пред която особенно сега стоят много важни задачи по правилното провеждане на постановлението за строителството.

Инж. БОЯН ИВАНОВ ХРИСТОВ произхожда от заможно семейство завършил е в Белгия,вражески настроен,обекта на ОНД по II-ро отделение.

Инж. АЛЕКСАНДЪР ЯНКОВ ПОПОВ-започнал следването си в Полша,след това отишъл в Германия,а завършил в Югославия.Обект на ОНД.

Инж. Цоню Цонев Донев-произхожда от заможно семейство, притежавали са мелница и са засегнати от национализацията.От 1939-1941 год.е следвал в Югославия,през 1941 год.се прехвърляв Германия от там отива в Чехословакия.Води се на ОНД по II-ро отделение.

Архитект ПЕНЧО МИНЕВ БОНЕВ-бивш собственик на архитектурно бюро и предприемач.Вражески настроен.Обект на ОНД по II-ро отделение.

Направление и форми на вражеска дейност.

За доказано вредителство или саботаж данни още няма,но са получени сигнали за архитектите и техниците от проектанската организация,които използувайки създалото се положение,че на някой кооперативни строежи сроковете за изготвяне документациите за жилищно строителство и финансиране от БИБ са малки и за да изготвят документациите в рамките на тия срокове са поставили въпроса за въз награждение под претекст,че ще ги работят извънредно.От разпит на

КРДОПБГДОРСБНА 1
чл. 31, ал. 6
от ЗДРДОПБГДОРСБНА
Дата: 09.10.2018г. Секретар:

43

свидетели кооператори е установено,че архитект , техника ,архитект ,техника , архитект и инжинер са взели незаконно средства,като по този начин става почти двойно заплащане.

Това говори и за неправилното ориентиране на старите инжинери и архитекти в социалистически дух.За оскъпяване на обектите допринася и това,че архитектите , проектантите и инжинерите от проектанската организация не изучават щателно строителните площадки,поради което в последствие се налага изменение на същите което води от една страна до забавяне на строежа и от друга оскъпяване на същия.

Горният случай е разследван и виновниците наказани по административен ред.

Получени са сигнали от аг."ИВАНОВ",че в Районното строително обединение е допустнато разхищение на голямо количество цимент.

По решение на ръководството на Строителното управление, т.година се изработва площадка за приготвяне на бетон,от където последният със самосвали се разкарва по строителните обекти.Понеже работещите на площадките работници не са спазили указанията за проценка на цимента и другите материали,до сега са вложили 15 тона цимент в по-вече.Независимо от това бетона отива в обектите много сух,не може да се разпръсне зад арматурата,тя остава оголена, след това трябва да се заделят средства за подмазване и накрая няма голяма полза от площадката.Често пъти неправилното подхранване на обектите спъва работата на работниците на обектите,те не могат да си изпълнят нормите,започват да негодуват,времето минава,сроковете се изпускат,договорите за неустойка са в сила и организацията трябва да плаща излишни средства.

Началника на техническия отдел ЦВЕТАНОВ търсейки изход да покрие дефицита от 15 тона цимент е предложил на наш агент да му предаде горното количество,за което агента не е дал съгласие. Такъв сигнал е получен и по линия на стопанско отделение.Взети са мерки чрез аг."ИВАНОВ" за доизясняване случаи и вземане отношение.

Допуснати са и неудачи в проектирането на обект "Хладилника".Строителните планове са правени в Глав.проект София,а монтажните работи по планове на ГДР.От донесението на аг."ИВАНОВ" е видно,че българските и немски планове не са напълно съгласувани. Така например в ледгенераторното отделение вратите са били поставени на различни места,размерите различни.Това е наложило изсичане на стени.Германците имайки само архитектурните планове,от които

135
Из архивите на ДС

Из архивите на ДС

136

44

не може да се види чистата височина на етажите ,която на места се пресича от трегери и греди,изработват тръбите съобразно тях.Идвайки тук за отпочване монтажа се установява различие,което налага да се секат греди.Това е предотвратено,но то дава отражение върху качеството на съоръжението.

Някой от инжинеро техническите кадри,вражески настроени засегнати от мероприятията на народната власт,на които им са национализирани предприятия и отнета възможността за частна практика,мечтаят за миналото и чакат реставрация,оглавяват важни отделения,работят колкото да не бъдат уволнени.

Така например инж.химика-Н-к на лаборатория-ПЕТЪР ГАНЧЕ се е изказал пред аг."Бисеров",че ако бил инжинер преди 9.9.44 год щял да си има частна лаборатория и парите ще отиват в джоба му.

Някой инжинери,като гл.инжинер на "Г.Генов" бивш собственик на химическо предприятие,обект на ОНД и началник на технически съоръжения-СТОЯН АНГЕЛОВ ПАВЛОВ,бивш собственик на кожарска ф-ка,обект на ОНД,подържат връзки с лица намиращи се в Западна Германия.

От мерките които се взеха по отношение на изискванията за противопожарната безопасност на предприятията и отнемане възможностите за пожари,както по агентурен така и по официален път не са постъпили данни за умишлено създадени условия за пожар.Също така няма данни за умишлени опити за компроментиране на съветската техника или умишлено сриване изпълнението на производствените планове на предприятията.

Не са констатирани налични връзки от капиталистическите легации в нас и временно пребиваващите по различни случаи граждани на капиталистическите страни с наши обекти или с бивши собственици или ръководители на предприятия,които сега са зад граница.

Също така не разполагаме с данни за техническата интелигенция да създава вражески групировки с останалите кръгове на интелигенцията или опити за въздействие от задграница посредством разпространяване на вражеска литература.

Някой от буржоазните специалисти лакейничат пред директорите на заводите и партийните ръководители,с което създават илюзия на "преданни" и "добри" специалисти и с това целят да претъпят бдителността им,както и да отвлекат вниманието на органите на ДС от себе си.В това отношение до голяма степен последните са успяли. Това обаче ни задължава да не разчитаме на официално получените данни по тяхната дейност,а задълбочено и целенасочено да използуваме възможностите на наличната агентура за разработването им.

Една от основните форми на вражеска дейност из средите

на техническата интелигенция е вражеската агитация.Станалите в последно време международни събития дадоха отражение и сред техническата интелигенция.Някой от тях под влиянието на капиталистическите радиопредавания,разпространяват твърдения за близка война,възхваляват силата и мощта на американската техника,изказват увереност в една бъдаща победа на капитализма.

Така например обекта на ОНД-ТОДОР БОНЕВ-работящ в транспорта се е изказал пред аг."Стаменов",че в България има опасност от гражданска война,ако военните действия се развият на Балканите.На войските на капиталистическите държави им казват интервенти,а тия на демократичните - доброволци.Възможно е и ние без да желаем да отидем "доброволци".Съвместните маневри,които се провеждат с Съветските войски са със цел,последните да останат в нас и като стане нужда да се явят доброволци.

Обекта на ОНД- СТОЯН РАЙЧЕВ ,бивш царски офицер,пред агентурата е изказвал увереност,че никой не е в състояние да изгони интервентите от Йордания и Ливан,правейки паралел с намиращите се в Унгария и други демократични страни - съветски войски.

Една част от старата техническа интелигенция правилно се ориентира в международната обстановка.Със своите изказвания и производствена дейност,те показват,че са се ориентирали към народната власт и подкрепват провежданите от Партията и Правителството мероприятия.Такива са случайте с гл.инжинер на Мрежовия район-КОНСТАНТИН ПЕТРОВ,КОСТА ТОДОРОВ НИКОЛОВ-бивш легионер и др.

Една от причините за да нямаме получени данни за вредителство , саботаж и други форми на подривна дейност из средите на техническата интелигенция е обстоятелството,че наличната агентура разработваща вражеския контингент,не се използува целенасочено с добре обмислени задачи,не се работи с необходимата задълбоченост;не се следи за проявите в непосредствената производствена дейност,не се следи дейността им извън предприятията.Задачите на агентурата се подработват за установяване настроенията им във връзка с международните и други събития,а по-малко внимание се обръща на такива важни въпроси,като лошокачествена продукция,брак в производството,неизпълнение на производствените планове и какво е участието на обектите в това.Много неудачи се обясняват с недоглеждане,неразбиране,лоша организация,без да се търси задълбочено умисъл от страна на врага.

Опита показва,че своята вражеска дейност техническата интелигенция провежда в промишлеността по месторабота,където именно задълбочено трябва да търсим и доказваме провежданата от тях

Из архивите на ДС

137

Из архивите на ДС

138

46

вражеска дейност и съответно да вземаме енергични мерки.

Състояние на агентурно оперативната работа по вражеския контингент из средите на техническата интелигенция.

Независимо от взетите до сега мерки и макар,че има известни успехи,все още има обекти,които не са обезпечени с агентура с добри възможности по същите.

По обектите от техническата интелигенция се насочват сътрудници,които нямат общ език с тях и не могат да ги чувстват близки за да им се доверят.Ако се получат някой данни,то те съвсем не са достатъчни за да не убедят,че даден обект в по-сериозен момент ще отпочне активна вражеска дейност,на която още от сега да се определи формата.Поради това,че нямаме достатъчно агентура из средите на техническата интелигенция,не може да се посочи разработка,която да е водена или се води с бърз темп.Не се изучава живота на тия обекти,не се изучават връзките им,отношенията им към работата по агентурен път,а това се прави в повечето случаи по официален път от Директора или партийния секретар,които ги изучават дотолкова,доколкото работят по стоящите пред тях задачи,за които им се плаща.

По-важни разработки из средите на техническата интелигенция са:

ЛАР "КАТИЛ" - обекта на същата преди 9.9.44 год. е бил прокурист на немската фирма "Сименс".За него са получени данни, че събира сведения за язовирите в страната,че подържа връзки с обект на II-ро Управление,има улики за вредителство при проектирането на някой обекти,но поради липса на агентура,разработката не се води с бърз темп.За сега се използува агентура с периферийни възможности,с която не може да се изясни основния факт-занимавали се обекта с шпионска дейност и вредителство.

ЛАР "КАТИЛ" - обекта на същата е началник на производство.Разработката е открита през 1952 год.по сигнал за вредителство,че като плановик е възприел система за отчитане на производството,която е била неудачна и отхвърлена.Не е установено да развива вражеска дейност,но трябва да се отбележи и това,че не е работено системно с агентура и други оперативни средства.Необходимо е да се изучи във всяко отношение и характера на връзките му с другите обекти и се подходи за вербовка.

По обектите из средата на техническата интелигенция в окръга работят 28 агента.

47

Наличната агентура из средата на инжинеро техническите кадри не е достатъчна да покрие обектите и своевременно да доная за тяхната вражеска дейност и замисли за такава.Особенно важно е това за ДИП "Сити",ДИП "Караминчев","Н.Киров","Д.Благоев", "Нефт и газ", Корабостроителницата,"Юта","Г.Димитров","Труд","Г. Генов","Дунавия","Фазан","9-ти септември","В.Пискова",Местни строежи,"Строиобединение","Главпроект","В.Коларов",Локомотивно депо.За да се обезпечат агентурно обектите из средите на техническата интелигенция и за да постъпват данни за тяхните действия и намерения,за да можем да засечем други от тия среди,които по различни причини не ни са известни,необходимо е да се подберат и вербоват агенти предимно из средите на инжинерите.

Най-лошо е състоянието в Проектанската организация,където работят 7 инжинери,14 архитекти и 15 техници.До настоящия момент са взети на отчет 7 лица по линия на II-ро отделение,като контингент завършил в капиталистически страни,предимно Германия и Белгия.Там е вербован само 1 агент и то из средите на техниците.Последния не е в състояние да разработва 7 лица и то

139

Из архивите на ДС

Мероприятия за подобряване на агентурно оперативната работа по наличния контингент из средата на техническата интелигенция.

1.Цялостно да се изучат възможностите на наличната агентура из средите на техническата интелигенция,с оглед по-пълното им ползване и по обекти работещи в други предприятия.

2. Началник Градско у-ние и неговия заместник да укажат помощ на ОР за решително подобрение на работата по съгласуваността между отделни оперативни работници ръководещи агентура из средите на техническата интелигенция.В тая насока да се има в пред вид и възможностите на агентурата на НМ.

3. Да се подобри ръководството на агентурата,като и се поставят конкретни и целенасочени задачи,за изясняване причините на неудачи в производството,брак,лошокачествана продукция,неизпълнението на плановете и пр.

4. Н-к Градско у-ние и заместника му по ДС да укажат непосредствена помощ на оперативния състав в придобиването на необходимия брой агентура,на първо време и з средите на инжинерите за обезпечаване разработването на установения вражески контингент.

5. До 15.XI.1958 год.да се прегледат всички дела на обек

Из архивите на ДС

48

ти прохождащи из средите на техническата интелигенция,да се анализират получените данни и набележат мерки за активизирането им. В това отношение Н-к отдел III и Н-к отделение I-во да укажат помощ.

6. Да се насочи вниманието на оперативния състав към подържане връзки с добри специалисти,предимно от наши среди на техническата интелигенция,с които да се консултират по отделни въпроси на производствената дейност в отделните предприятия.

7. При разследване на произшествия в промишлеността да се обръща особенно внимание за съчетаване на следствената с агентурна работа,като при всеки случай добре да се обмислят задачите на агентурата за разкриване и установяване на умисъл.

В тоя смисъл да се обърне сериозно внимание за изясняване причините на лошокачествена продукция,брак в производството, неизпълнение на производствените планове и пр.

8. Периодически /най-малко веднъж на тримесечие/ да се анализират получените данни за вражеска дейност в обектите на промишлеността и набелязват агентурно оперативни и други мероприятия за установяване на причините,виновниците и вземане на съответни мерки.За улеснение да се въведе дневник за регистриране на всички произшествия и по-важни сигнали в промишлеността.

9. Н-к Градско у-ние и Околийски началници МВР-Силистра и Разград,съгласувано с ръководството на Окръжно управление МВР, да съставят график за заслушване работата на отделни ОР по промишлеността,със съответни мерки за нейното подобрение.

10. В съгласие с получените указания от ръководството на МВР да се укаже помощ на Гр.у-ние в изграждане на поверителни служби,с оглед опазване на държавната тайна.

В това отношение,съгласувано с Градско у-ние МВР в срок до 15.X.958 г. да се изработи отделен план с мероприятия,осигуряващи изпълнението на горното.

11. До 15.X.1958 год.да се проведат съвещания в Градско у-ние,Околийски у-ния МВР-Разград и Силистра,в които да се разгледа състоянието на агентурно оперативната работа в промишлеността и транспорта и приемат съответни мерки за подобрение.

12. Към 10.I.1959 год.да се разгледа отново състоянието на агентурно оперативната работа в Градско у-ние,Силистра и Разград и се докладва на ръководството на Окръжно у-ние МВР-Русе.

29.IX.1958 год.

Русе

Н-К ОКРЪЖНО УПРАВЛЕНИЕ МВР
Полковник-

Строго секретно!

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

Д О К Л А Д

ОТНОСНО: антинародната дейност на врага сред интелигенцията, състоянието на агентурно-оперативната работа и мерките за нейното усилване.

Комунистическата партия и народното ни правителство, ръководени от марксиско-ленинското разбиране за важната роля на интелигенцията при изграждане на социалистическото общество, са взимали и взимат всестранни мерки за създаване нова, безпределно преданна на Партията и народа социалистическа интелигенция, за превъзпитаване и използуване кадрите на старата буржоазна интелигенция.

В резултат на правилната политика, на огромните грижи и усилия на Партията и народната власт, непрекъснато расте армията от преданна на народа нова социалистическа интелигенция, като намалява относителният брой на старата буржоазна интелигенция. Към 2/3 от всички висшисти в страната са завършили висшето си образование през годините на народната власт.

Интелигенцията в НРБ наброява общо 68,775 души и се разпределят по сектори така:

1. Научни работници / академици, научни сътрудници/ и професорско-преподавателски кадър 3,575
2. Кадри с висше техническо образование 11,570
3. Лекари, зъболекари, фармацефти 12,898
4. Педагозите са 53,185, от тях висшисти 10,600
5. Хора на изкуството 15,216
6. Селско-стопанска интелигенция / без инж. МТС/... 6,908
7. Юристи /съдии, адвокати, юрисконсулти/..... 8,008

68,775

Огромното болшинство от интелигенцията работи активно за изпълнение политиката на Партията и народното правителство.

Из архивите на ДС

Наред с това, съществува неголяма част реакционно настроена интелигенция из числото на професорите, юристите, лекарите, журналистите, инженеро-техниците и др. професии, бивши деятели на различни монархо-фашистки и буржоазни партии или поклонници на буржоазната идеология, които стоят на враждебни позиции и в зависимост от обстановката водят в една или друга форма борба срещу политиката на Партията и народната власт.

При обстановката по време на унгарските събития, редица вражески елементи из средата на интелигенцията, които дотогава се спотайваха, започнаха открито да се проявяват. Подстрекавани от задграничните реакционни централи, те отпочнаха нагла и открита враждебна агитация и пропаганда срещу политиката на Партията и народната власт, срещу социалистическата система и българо-съветската дружба, срещу партийното ръководство. Най-реакционните елементи заговориха и замечтаха за реставрация на капитализма.

Обектът на ОНД - Ж.Сталев, професор в СДУ, се изказва против съществуващата в България народна власт в такъв дух:

" Социалистическата стопанска система се явява мъртво родено дете и е непригодна за съвременния живот ... Работата върви към ликвидация на комунизма отвътре."

Професорът от Висшия селско-стопански институт - Хаджидимитров, на ОНД, безпартиен, бивш член на "Звено", групира около себе си враждебно настроени лица, в кръга на които заявява:

"Пак ще дойде нашето време. На всички комунисти ще бъдат отрязани главите!"

Бившият журналист Богомил Шаренков, безпартиен, сътрудничел през 1942 г. във фашистката пропаганда, съден от Народния съд, заявява:

" Комунистическата диктатура неизбежно скоро ще падне и ние, истинските прогресивни интелигенти, трябва да бъдем готови за спасението на България в хаоса. Ние сме длъжни да използуваме за тази цел настъпилата идейна бъркаица сред комунистите".

При срещите си с приятели, Петко Стоянов, бивш министър и професор, народен представител, коментира от вражески позиции политическите събития. От донесение на аг."Владимир" - на ДС Оряхово, от 11.VII.57 г. и от заловено писмо се виждат следните изказвания: "... Комунистите са в страшен хаос. Диагнозата е, че в цялата партия се извършва процес на взаимни неразбирания и взаимообвинения и, че няма да се свърши само с това".

Трябва да се отбележи, че подобни лица не само изказват враждебни настроения, но обсъждат и практическите въпроси на борбата против народната власт. Говорейки за тактиката, те усилено подчертават необходимостта от конспиративност и прикритост.

Адвокатът Асен Драгомиров, бивш активен член на Земеделския съюз, сега безпартиен, по въпроса за тактиката на враговете заявява:" Нашата тактика в настоящия момент трябва да бъде такава, че да ни запази от репресии при възможно усложнение на международната обстановка. Затова сега трябва да се работи много осторожно".

Агрономът Никола Георгиев, сега безпартиен, се изказал:

" За организация в настояще време не може да става и дума, т тъй като такава ще бъде лесно разкрита от милицията. Необходимо е само да се раздухва недоволство сред народа".

Йордан Вълчев, писател, кулашки син, пред свои близки развива идеята, че в настоящия етап не трябвало да се изгражда организация, а само да се издирват хората и да се готвят за действие в решителния момент.

Данни за такова спотайване и подмолно действие получаваме и от наблюдението на такива обекти, като: "Далак " - академик, директор на институт при БАН; "Режисьор" - главен режисьор при Народната опера. Такова е поведението и на обекта Г.Дечев, доцент във ВИИ и редица други вражески елементи всред интелигенцията. Горните и подобни на тях обекти двуличничат, официално се държат като лоялни граждани, възприемат партийната и правителствена линия и политика, а прикрито, пред свои доверени хора провеждат враждебно-клеветническа агитация, чертаят перспективи за освобождение от "комунистическо робство", дискредитират СССР и възхваляват капиталистическия свят.

Подобни прояви на реакционните елементи сред интелигенцията имаме в окръзите Враца, Русе, Търново, Хасково, Коларовград, Бургас и другаде.

Наред с враждебните проявления на посочените категории реакционни елементи в нашите органи постъпиха сериозни сигнали и за нездрави, антипартийни и враждебни прояви от страна на лица из числото на интелигенцията, стоящи преди на прогресивни позиции, а някои от които са и членове на БКП. Болшинството от тези сигнали се отнасят за лица из средата на писателите и журналистите.

Из архивите на ДС

Из архивите на ДС

Попаднали под влияние или пригласяйки на вражеската пропаганда тези лица водят демагогски разговори за това, че в страните с народна демокрация липсва пълна свобода и свобода на творчеството в частност, че истинска свобода и демокрация има само на Запад, изказват различни ревизионистически възгледи и против социалистическия реализъм, възразяват против ръководната роля на Партията в областта на идеологията, културата, науката и особено по въпросите на литературата и изкуството. Някои от тях се договарят и за необходимостта от изменение на съществуващият в България народен строй.

По същество сред много писатели се разви и се води антипартийна, ревизионистична пропаганда, глашатаи на която се оказват и група членове на Партията, като Камен Зидаров, Гочо Гочев, Борис Делчев, Любен Тенев, М.Величков, Емил Манов и др.

Същите по време проведеното партийно събрание от м. декември - или мълчаха или се изказаха най-общо, като не се саморазкритикуваха и не осъдиха своите нездрави позиции.

След събранието и особено след взетите организационни мерки на снемане Г.Гочев и др. от заеманите постове - не разполагаме с обстойни сведения за поведението им, но от данните които имаме личи известно въздържане да се изказват публично.

Отделни литератори се опитват да организират кръжоци с различно литературно направление или да използуват такива кръжоци за враждебна дейност.

Така през юни м.г. постъпиха данни за това, че група млади писатели в гр. София отпочват създаване на "Литературен салон" и на 3.VI.с.г. бе проведено първо събрание с цел:"набелязаните мерки да допринесат полза за създаване ново мислене у младите писатели". След взетите мерки тези срещи престанаха.

В началото на 1957 година при литературен кръжок при отдел "Култура" при ГНС в Бургас, се оформи враждебна група, вдъхновител на която е Николай Фол - ръководител на кръжока, главен режисьор на Бургаския театър. Николай Фол и групата му на занимания на кръжока изказват враждебни възгледи, изказват се против ръководната роля на Партията в литературата и изкуството и пр. След взетите със съдействие на Партията мерки за разобличаване на горните лица, те временно се спотайват. В последно време Н.Фол дава вид, че стои настрана, но антуража му отново се проявява.

Някои лица от числото на литературните работници разпространяват различни материали за литературата и изкуството, които по своето съдържание не отговарят на политиката на Партията по тези въпроси, като: речта на писателя Паустовски, извадки от книгата на Джилас и др.

Представляват оперативен интерес получените през 1957 г. антипартийни анонимни открити писма, част от които се пишат от средите на вражески настроените интелигенти.

Трябва да се отбележи, че вражеските проявления сред интелигенцията се явяват до голяма степен в резултат на подстрекателствата идващи отвън, чрез изпращането в страната на враждебна литература, анонимни изложения, вражески радиопредавания и др. Особено рязко се увеличи изпращането в България от империалистическия лагер на различна враждебна литература от края на 1956 г. Така, докато в първата половина на 1956 г. бяха конфискувани 705 екз. такива материали, то през втората половина на същата година са задържани 5,011 екз., а за 1957 г. - над 40,200 такива. Значителна част от тези материали се направляват на адреса на Съюза на българските писатели, на държавни и научни учреждения, на учебни заведения и библиотеки, както и на лични адреси на деятели на науката, литературата и изкуството.

Нарастна в последната година и количеството на враждебните и клеветнически радиопредавания за интелигенцията от страна на радиостанциите " Гласът на Америка", " Свободна Европа" , "Горяни" и др.

Особен интерес към литературните среди проявяват капиталистическите представители у нас и преди всичко английското културно аташе - Мейсън и белгийският дипломатически представител -Кьоврър. Чрез свои доверени хора Мейсън се опитва да узнава настроенията на писателите. Не случайно скоро след публикуване в пресата на доклада и разискванията по партийното събрание при писателите, Мейсън изпраща работник от английската легация в редакцията на списание " Театър" да закупи критикуваната пиеса " Страх" от Т.Генов и "Мечтите в изпитание" от М.Величков. През м. декември постъпиха данни, че работещият в английската легация И.М. търси повод да се запознае с писателя Емил Манов.

Тези не са единствените случаи, когато представители на капиталистически легации търсят контакт с "обидени комунисти".

Из архивите на ДС

Из архивите на ДС

Така например, още в началото на годината дипломатически представители на Англия и Белгия се интересували дали академик Кристанов е подходящ да играе ролята на български Гомулка и прави неколкократни опити да получи контакт с него.

През м.ноември се получиха данни, че представители на тези капиталистически легации упорито се насочват към един академик, чл. на БКП, за когото вероятно са узнали, че преди няколко години имаше критика против него и са предположили, че същия е в "немилост"

Най-важните и съществени данни получени през годината по интелигенция, се отнасят до обекти имащи връзки със задграница или капиталистически легации и представители.

В края на годината бе заведена лична предварителна разработка на лекарка, работеща в Института за педиатрия, затова, че при нея е дошла от Франция близка на намираща се там нейна сестра. Гостенката поискала от лекарката да я запознае с множество наши граждани от които събрала различни сведения.

За обекта " Херния" - професор, постъпиха данни, че се е срещал в София с уличен в полза на гръцкото разузнаване търговец, че изпращал пари на бащата на изменник, че изменника на Родината от Канада препоръчва на свои близки да се отнасят към обекта като добър специалист и пр.

От проведените мероприятия се установи, че обекта в Грудово, до когото са пратени парите от " Херния" има извънредно интересни връзки, както по турска, така и по английска линия.

Към края на 1957 година се увеличиха случаите на изменнически настроения и намерения всред враждебните елементи от интелигенцията, чрез използуване легалните възможности за излизане от страната. Такива се проявиха главно сред театралните и циркови артисти, всред музиканти и лекари. Така измени певеца Г.Рударов, главно поради това, че е загубил перспектива за реставрация на буржоазния порядък у нас и благоприятните възможности за легално пътуване зад граница. Единичен е случая на бягство по нелегален път.

Има и отделни случаи на отрезвяване у някои врагове. Например:

Обекта " Екзема" - професор, наскоро след пускането на съветския спътник, пред агент " Менделеев", заявява, че западните държави правили грешка след грешка, което било добре използувано

от русите. Това го карало да мисли, че не само скоро нямало да се отърват от комунизма, но не би било чудно комунизма да залее цялото земно кълбо.

Д-р Г.Д. - обект "Бунтар" , който по време на унгарските събития беше изпратен в ТВО и през септември миналата година освободен, пред агент " Иван" е казал, че там е прекарал 10 месеца, но като че ли си е променил съзнанието. Предупредил агента да не приказва повече, защото те нямало да оправят света.

Борбата срещу подривната дейност на вражеските елементи всред интелигенцията, органите на ДС организират и водят, ръководейки се от решенията на Партията от 18.V.57 година и заповедите на Ръководството на Министерството.

Изхождайки от тези задължения и в изпълнение решенията на Априлският и следващите пленуми на ЦК на БКП, ръководството на III управление ДС, предприе след унгарските събития в отдел II, в другите отдели и по окръзи мерки за повишаване бдителността и за засилване агентурно-оперативната работа по обезвреждане антинародната дейност сред интелигенцията.

Проведохме мерки за установяване вражеския контингент, главно по писатели, журналисти, художници, по които сектори до унгарските събития агентурно-оперативната работа бе незадоволителна. От цялата заета в производството и на идеологическия фронт интелигенция контингента наброява към 8.4% / 5.330/ и в основном е установен.

Бяха проведени мерки за преодоляване пасивния характер на оперативния отчет, резултатите от които в центъра и в някои окръзи, като Враца, Бургас, Стара Загора са задоволителни.

Проведени бяха мероприятия за придобиване на нова агентура, в изпълнение на които II отдел има известни, макар и съвсем недостатъчни резултати. За цялата страна по линия на отдела през 1957 година са придобити 69 агенти срещу 53 през 1956 година.

Качеството на извършените през годината вербовки в по-голямата си част е добро. Отделни случаи на надежни и с възможности агенти са придобити по лекари, по научни работници, по писатели и др. Във Враца са придобити с перспектива агенти по здравеопазване.

Напоследък се започна успешно прилагане на практиката за създаване на лични връзки с някои интересни кандидати за вербовка и вече имаме 3 успешни вербовки на постепенно привличане из съста-

Из архивите на ДС

ва на научните работници и БАН. Подготвят се за агенти и 5 професори. Набелязани са във II отдел към 20 кандидати за вербовка из средата на професори, писатели, художници и пр.

В използуване на агентурния апарат в центъра и страната има подобрение. Редица работници се освобождават от слабостите на пасивния подход и поставяне общи нецеленасочени задачи при ръководството и възпитанието на агентурата.

Усили се участието на ръководните работници по водените разработки в центъра и някои окръзи / Русе, Враца, Бургас/ и се активизира работата по редица най-важни дела.

В резултат на съчетаване работата на агентурата с техниката, по делата " Историк" - ЛПР на професор от Софийския университет; по "Драматург" - ЛАР на писател, на работа в Сатиричния театър; по "Лакей" - ЛАР на лекар - София, получихме интересни данни относно начина на поддържане връзките им с чужденци и служители от капиталистически легации.

От работата по взетия в края на годината на разработка В. П., наработа в редакцията на "Народна култура", се изясни, че той не само стои на антипартийни позиции, но представлява звено, чрез което други обекти от София и провинцията, стоещи на неговите позиции си осигуряват поместване във вестника на материали неиздържани в идейно отношение.

По разработка " Бизон" - писател, бе успешно внедрена нова агентура - аг."Мирослав", събра се необходимата документация и понастоящем за същия е представено предложение за реализация.

С цел пресичане на установената по агентурен път враждебна агитация на бившият фашистки радио-коментатор - П.К. Чинков, същият бе изпратен в ТВО.

От III управление ДС, Софийски, Русенски, Варненски окръзи по време на унгарските събития са реализирани 19 обекта, общо по интелигенция, 4 осъдени и 19 изпратени в ТВО. През 1957 год. само по линия на II отдел са реализирани 16 обекта, от които изпратени на съд 4, в ТВО 3 и 9 филтрирани. Представлява интерес реализацията на обекта от предварителна групова разработка " Гарвани" - Б. Белчев, зам. директор по административната част в Института по възстановителна хирургия. Същият за системни антисъветски и враждебни изказвания, затова, че е написал позиви, разпространени от баща му и, че през 1957 г. с други обекти са замислили създаване на организация за сваляне на народната власт и написал възвание в този дух, бе предаден на следствие и осъден.

Из архивите на ДС

Из архивите на ДС

От III управление ДС, София, Бургас, Русе и др. окръзи са давани по различни поводи информации и справки на партийните органи по които са предприемани резултатни разяснителни и други профилактични мерки. Дадената в края на 1957 година информация в ЦК на Партията спомогна за предприемане на партийно-политически и организационни мерки сред литературните работници.

Проведените досега мерки за усилване на агентурно-оперативната работа и обезвредяване на враговете всред интелигенцията са недостатъчни и особено за някои сектори, като професорско-преподавателските среди, художниците и литературните работници.

Още не сме навлезли смело към активно настъпателна дейност за задълбочено разработване и разобличаване най-злостните вражески елементи и широко прилагане методите на профилактична, разложителна работа всред останалия контингент и дори на превъзпитателно въздействие чрез агентурата и по други начини.

Оперативният отчет, особено в окръзите Варна, Пловдив, продължава да има пасивен характер.

През годината, Пловдивски, Бургаски, Русенски и Врачански окръзи водят по 1 или 2 разработки по интелигенцията, а останалите не са завеждали и не водят такива по линиите на II отдел. Всред враговете по здравеопазването в Плевенски, Старозагорски, Търновски, Коларовградски окръзи не водят никакви разработки, а такива окръзи, като Варна, Пловдив, Бургас и Хасково, имат само по 1 р/ка.

Основна слабост за окръзите, особено за Пловдив, Варна, Плевен, отчасти Бургас и Хасково, е тази, че не се проявява настойчивост да се заделят най-важните и представляващи оперативен интерес обекти, да се заровят работниците около тях, да осигурят системно агентурно и друго наблюдение. Поради това няма и резултати, няма данни и сигнали, много оперативни работници губят вкус към агентурната работа, не проявяват активност. Сериозна вина за това положение в окръзите имаме и ние, тъй като не проявихме системна настойчивост то да се измени.

Малкото активни разработки и огромното число ОНД за страната общо по линия на интелигенция се вижда и от следната таблица:

вражески контингент	ОНД	ГПР	ЛАР	ПР
5,330	около 4929	3	87	68

Тези данни показват от една страна ограничените данни които органите на ДС долавят за активна дейност сред интелигенцията и от друга - предпочитанието у оперативния състав да работи по ОНД,

Из архивите на ДС

а да не се отива назавеждане на активни разработки, тъй като изискването, контрола и напрежението при първите е по-малко.

Има случаи, когато се работи по сигнали, без да се завежда разработка. Срещу това отбягване регистрирането в отчета, отделите не са реагирали настойчиво.

За слабата пасивна агентурно-оперативна работа сред вражеските елементи из средата на научните работници, културата и изкуството, говорят и данните от следната таблица за вражеския контингент:

О к р ъ з и	вр.конт.	актив.р/ки гр.	актив.р/ки ед.	предв. р/ки гр.	предв. р/ки ед.	ОНД	аг.	рез.
Софийски	1,259	1	6	-	4	1,248	161	6
Пловдивски	151	-	5	-	-	146	59	-
Старозагорски	183	-	1	-	-	182	68	-
Хасковски	160	-	5	-	5	140	79	-
Бургаски	99	-	-	-	14	85	27	-
Благоевградски	97	-	-	-	-	-	-	-
Врачански	446	2	20	-	-	424	103	2
Плевенски	67	-	4	-	-	63	17	-
Търновски	138	-	3	-	1	134	69	-
Русенски	80	-	9	-	6	65	58	-
Коларовградски	221	-	-	-	-	221	47	-
Варненски	296	-	-	-	-	296	86	-
II отдел	1230	-	8	-	11	1075	151	8
I,II,III,IV, V и VI отд.	903	-	26	-	27	850	209	3
	5330	3	87	-	68	4929	1144	18

Особено неактивна е работата по вражеският контингент в окръзите Варна, Пловдив, Коларовград и др.

От горните данни е видно, че във Варненски окръг на отчет се водят около 300 души вражески елементи, но нито един не е взет на разработка. Няма активни разработки и в Коларовградски окръг, а също и в Бургаски и Благоевградски. В Старозагорски окръг се води само една активна разработка. Явно е, че в посочените окръзи агентурно-оперативната работа по вражеска интелигенция се подценява.

Значителен брой, а за някои околии, като Пазарджишка и Левскиградска и други, обектите от вражеска интелигенция се водят почти изцяло по II линия или по линия на отдел I при управлението.

Оперативно оправдано ще бъде в тази връзка да се внесе едно уточнение към заповед 25, като в оперативния отчет се заведе линия " Враждебна интелигенция".

Агентурното обезпечаване и наблюдение на контингента и воденето на разработките е незадоволително, а при някои сектори, окръзи и оперативни работници - слабо.

Слабо се наблюдават обектите всред художниците, професорите, академиците и др. По-активно се наблюдават тези всред адвокатите и артистите. През 1957 година се активидира работата по наблюдение на писателите / II отдел / и адвокатите / Софийски окръг/. Има открити и много разработки на инженери, заети в промишлеността и транспорта.

По редица активни дела се работи мудно. Не се провеждат сериозни мероприятия за задълбочено разработване и разкриване вражеската дейност, не се проявява настойчивост за провеждане комбинации и други мероприятия за преодоляване трудностите по делата, особено по затормозените такива. Има редица дела по които с години обектите се наблюдават без някакви резултати. По някои от тях работниците проявяват безпомощност, но ръководителите редко се намесват и не помагат лично за нейното преодоляване.

За пасивността и инертността в работата по разработките са характерни делата на бившите професори Венедиков и Апостолов, на столичния адвокат Стайков, на Богомил Шаренков, на проф. Тотев от Висшия икономически институт, на редица наблюдателни дела в Академия на науките, Медицинската академия и др.

Вследствие неактивно, ненастойчиво, и несистемно агентурно наблюдение се допусна бягството на бившия научен сътрудник в БАН - Всеволод Николаев.

Слаб в качествено отношение и недостатъчен по количество е агентурния апарат на отделни сектори всред интелигенцията, особено всред научните работници - академици, професори, сред художниците, писателите. Това е една от причините вражеският контингент по тези сектори да се наблюдава и разработва слабо.

Възможностите на наличният агентурен апарат не се използуват пълноценно. Въпреки мерките които взехме и подобренията които има-

Из архивите на ДС

Из архивите на ДС

ме в това отношение и взаимодействието с II управление и между отделите - равнището на използуване на наличната агентура не е задоволително, а при някои работници даже слабо и лошо.

Бавно се развива работата ни по придобиване нова агентура. Съвсем неудовлетворителни в това отношение са резултатите в работата по професорско-преподавателския контингент, в отделението по здравеопазване, в окръзите Варна, Бургас, Хасково и Търново.

Недостатъчно се използува маршрутна агентура по интелигенцията.

През отчетната година в отдела се направиха опити за използуване маршрутните възможности на някои агенти от окръзите. Резултатно бяха използувани агент " П.Христов" - на ДС Мадан, аг. "Русева" - на ДС Бургас, агент " Божурин" на ДС Коларовград и др. Отдела, обаче организирано не изпрати нито един агент в маршрут от центъра към окръзите. Издириха се през годината 15 с.с. с маршрутни възможности от окръзите към София, ползуването на които не е организирано. Работата в тази връзка на отдела трябва да се отчете слаба и задачите нерешени.

По-организирано през 1957 г. се проведе работата по използуване задграничните възможности на нашата агентура. През годината бяха използувани при изпращане зад граница 9 агенти и редица ДВ на отдела, повечето от които дадоха интересни донесения за настроението на нашата емиграция и по други въпроси. Ценни донесения даде аг." Нарцис" за дейността на някои емигранти в Париж, аг. "Бояджиев" - за дейността на емигрантските групи около Гемето против нашата страна. Аг."Минков" даде ценни данни за вражеската емиграция и чуждото разузнаване в Мюнхен, за изменниците които работят активно и изпълняват разузнавателни задачи и др. наводки.

Извършената работа в цялост не е задоволителна, тъй като не се използуват напълно възможностите на отдела за изпълнение задгранични задачи.

Не се получиха сериозни резултати и от мерките за подпомагане работата в окръзите по линия на интелигенцията. С наши указания и помощ по места се извърши работа главно по установяване на контингента, набелязаха се мероприятия и изготвиха планове в Бургас, Русе, Пловдив и др.,но системна, настойчива, последователна работа на място за бързо активизиране на работата, каквато беше особено нужна за Пловдив, Варна, Хасково, Плевен и др. неуспяхме

да организираме. Една от причините за това е и голямата ангажираност на ръководните работници от центъра с местните обслужвани пряко от отделенията обекти и многото препискарска работа по паспортите.

Накратко състоянието на агентурно-оперативната работа сред интелигенцията се характеризира, както следва:

Подобренията в изпълнение партийните решения и заповеди 10 и 7 на др. Министър, постигнати по установяване на контингента, на активизиране делата, по придобиване и използуване на агентурата са частични и на тях можем да се опрем за решително изменение и преодоляване на съществуващите по линия на интелигенцията недостатъци - за подобряване на работата и резултатите от нея.

Голям процент от контингента не е обезпечен с агентурно наблюдение. Значителен брой от водените на отчет вражески елементи се наблюдават инцидентно и само информативно. Контингента из такива среди, като: художници, агрономи, съдийски състав, академици и професори, слабо се наблюдава и за врагът там малко се знае.

Не всички активнопроявяващи се враждебни представители на интелигенцията се водят на активна разработка. Заведените такива не се водят с необходимото темпо, напрежение, комбинативност, задълбоченост. Ненастойчиво и системно се работи за установяване, разобличаване или използуване на връзките и каналите на вражеските обекти с капиталистическите легации и задграничните разузнавателни емигрантски центрове и вражески елементи. Ненапълно се използуват агентурните и др. възможности по линия на интелигенцията за задгранична работа.

Органите на ДС разполагат с немалък брой агентура по вражеска интелигенция, но възможностите на голяма част от агентурата са ограничени, а на друга неизползувани. Някои работници лошо ръководят и невъзпитават както трябва агентурата. Има похабени и непроверени сътрудници. Слаба е работата по придобиване на нова, годна и с добри възможности агентура. Втори отдел не направи достатъчно, за да се използува агентурата с възможности от другите поделения по наблюдение на интелигенцията.

Крайно незадоволително е използуването на маршрутните сътрудници. Взаимодействието между поделенията на ДС в центъра и в окръзите за използуване възможностите на агентурата от различните линии и служби е все още недостатъчно. Недостатъците по използуването и придобиването на качествена агентура, особено всред върхуш-

Из архивите на ДС

Из архивите на ДС

ката на вражеската буржоазна интелигенция си остава едно от най-слабите звена в работата на оперативния и ръководен състав по линия на интелигенцията.

Ръководството и помощта от центъра / III управление ДС/ към окръзите и околиите по линия на вражеската интелигенция е несистемно и недостатъчно. Отдел II инцидентно наблюдава, контролира и подпомага местните служби.

Съществуващите недостатъци в работата по интелигенцията се дължат главно на следните причини:

Неизживяно подценяване на работата сред интелигенцията от страна на повечето окръжни и околийски началници МВР и ДС.

Подценява се агентурно-оперативната работа по враговете всред интелигенцията от много ръководители и оперативни работници. Не се мобилизира достатъчно оперативния състав за вербовка на агентура из тези среди, която има възможности и при добро ръководство и възпитание, може да подтикне извънредно напред резултатността в нашата работа.

Значителна част от оперативния състав се плъзга по "дребните" и " леки" задачи, по препискарските и книжнината и отбягва от трудните задачи по вербовка на агентура и задълбочено, напрегнато разработване, документиране и пресичане дейността на вражеските елементи, а началниците им недостатъчно се борят да преодоляват това течение и насочат работата към разработките за резултати.

Има несъответствие на служебната подготовка и общото образование на някои оперативни работници на характера на обслужваните обекти; на слабата работа на ръководството на отделите и отделенията за оперативната квалификация на работниците.

Все още не е завършено организационно укрепване на отделението по интелигенцията.

Недостатъчна е политико-възпитателната работа за развиване съзнателността и търсене на отговорност и повишение чувството на отговорност в състава.

За изпълнение на решенията на Политбюро на ЦК на БКП от 18.V.57 г. за подобрение стила и организацията на работата на ръководството , на отделите, отделенията и оперативните работници в центъра и по окръзи, за ликвидиране със съществуващото подценяване на работата всред враждебната интелигенция, за подобрение на контрола и помощта от центъра за решително повдигане активността, на-

Из архивите на ДС

стъпателността и самоинициативата на оперативния състав, за ликвидиране с пасивността, либерализма и примиренчеството с недостатъци те и отделяне главното внимание, време и сили за жива оперативна работа по делата и агентурата, предлагаме следните

М Е Р О П Р И Я Т И Я :

1. Ръководството на управление III ДС, началниците на окръжните, градски и околийски управления на ДС, срочно да разгледат наличните разработки и сигнали за враждебна дейност по интелигенцията, като организират и осигурят бърза, активна и резултатна работа по тях.

В центъра и по окръзи да се прегледат ОНД по интелигенцията, с цел най-важните от тях, данните по които изискват активна работа да се вземат на активна разработка.

За най-важните разработки по интелигенцията в окръзите, да се долагат на ръководството на III управление ДС планове -мероприятия.

В срок от два месеца, окръжните началници на Варна, Пловдив и Плевен да доложат за изпълнение на горното пред Ръководството на Министерството, а останалите окръзи в шестмесечните доклади.

2. Предвид активната деятелност на задграничните разузнавателни емигрантски контрареволюционни централи и капиталистически легации у нас да търсят контакт и развиват вражеска дейност сред интелигенцията, по тази линия да се усили още повече взаимодействието с II управление ДС.

Да се приведат в пълна известност и прегледат материалите на на всички заслужаващи оперативен интерес изменници на Родината и невъзвращенци из средата на интелигенцията и за най-важните от тях да изготвят съгласувано с I и II управления ДС план-мероприятия за тяхното разработване, разложение и използуване връзките им за внедряване агентура в задграничните емигрантски центрове.

Отделите при III управление ДС и окръжните управления, да разработят мероприятия по връзките на изменниците сред интелигенцията и на лицата, поддържащи подозрителни връзки с капиталистическите легации и капиталистическите страни.

Да се съдействува на II управление ДС при разработване на перспективни мероприятия за използуване на агентура из средите на интелигенцията, във връзка с усилващият се обмен на културни деле-

Из архивите на ДС

гации, гости, туристи и др. научни и културни връзки с капиталистическите страни.

3. Ръководството на III управление ДС и окръжните управления МВР да вземат системни мерки срещу враждебната агитация и пропаганда от страна на враговете сред интелигенцията.

По отношение случайно попадналите лица под влияние на реакционните елементи сред интелигенцията да се провежда чрез агентура и други средства активна профилактична работа за положително въздействие, разколебаване и преустройване на вражески настроените.

Началниците на окръжните управления, системно да информират Ръководството на Министерството за враждебните прояви сред интелигенцията, особено сред литературните работници, като за всички по-важни сигнали изпращат оперативни съобщения в III управление ДС.

4. Ръководящия състав на III управление ДС, да организира пълното използуване възможностите на наличният агентурен апарат по интелигенцията в различните обекти на обслужване.

Началниците на окръжните, градски и околийски управления ДС и на отделите в центъра, да прегледат щателно агентурата имаща възможност да работи сред интелигенцията и се заемат настойчиво за решително подобрение на ръководството и възпитанието на същата.

Ръководството на III управление ДС и окръжните началници МВР да имат предвид при служебни разместванията и възможности да отделят за работа по вражеска интелигенция подходящи оперативни работници с по-добра обща и политическа култура и професионална подготовка.

Началниците в III управление ДС и окръжните да вземат срочно мерки за подобряване и усилване работата по придобиване на квалифицирана агентура за разработка и наблюдение на реакционната интелигенция и особено сред: академици, професори, писатели, журналисти, художници, лекари, инженери, агрономи и др.

Ръководният състав от II отдел на III управление ДС и от окръжните управления да отделят по-голямо внимание и дадат личен пример в решаване на тази задача.

При отделите на III управление ДС, да се организира помощен отчет на агентурата от обслужваните в центъра и по окръзи обекти по интелигенцията, която има маршрутни или задгранични възможности и се разработят мероприятия за нейното пълно използуване.

С цел усилване взаимодействието за използуване на агентурата от различните линии и поделения, имаща възможност за работа по интелигенция, списък на същата по псевдоним да се изпрати на ръководството на III управление ДС с указване обектите на обслужване или лицата по които може да работи.

5. Оние обекти от средата на интелигенцията в окръзите, за които няма основание да се водят на отчет във II управление ДС или по други линии, а представляват оперативен интерес за линията "Враждебна интелигенция" да се прехвърлят по нея.

6. Да се организира през м. юли оперативно съвещание, на което да се обмени опит в работата по интелигенцията.

Началник отделите при Варна, Пловдив, Бургас и Враца да доложат на съвещанието за резултатите по усилване работата сред интелигенцията.

7. Предвид голямото затрупване на оперативния състав в отделение II на II отдел с непосредствена работа по обслужване на обекти е целесъобразно и необходимо към щата на отделението да се даде допълнителна длъжност инспектор - който в центъра ще подпомага работата по линия на писатели и журналисти, а главно ще подпомага окръзите.

8. Да се подготви директивно писмо за сведение и изпълнение на горните мероприятия в управленията в центъра и окръжните управления в страната.

НАЧАЛНИК УПРАВЛЕНИЕ III ДС -
- ген.майор:

ДС/12 екз.

Из архивите на ДС

Стр. секретно!

АГЕНТУРА

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

	Справки	Наличност към 1.I.1959 г.			Нововербовани			Приети от други служби			Изключени			Предадени на други служби			Наличност към 31.XII.1959 г.		
		аг	рез	Я/К	аг	рез	Я/К	аг	рез	Я/К	аг	рез	Я/К	аг	рез	Я/К	аг	рез	Я/К
1	Видин	7		3	1		1										9		4
2	Михайлов.	2															2		
3	Враца	7						2						3			6		
4	Плевен																		
5	Ловеч	1									1						—		
6	Габрово	5			2		2	2			3						6		2
7	Търговище	15	1	3							1	1		4			14	-	3
8	Русе	13			3												16		
9	Разград	1															1		
10	Шумен	4															4		
11	Кол. Бров.	3						1			1						3		
12	Силистра																		
13	Толбухин	9		2	5		3	4			1			1			16		5
14	у. Варна	4			1						1						4		
15	окр. Варна	1															1		
	Бургас	13															17		
17	Ямбол	14	1					1			4			3			8	1	
18	Сливен	4						2									6		
19	Сл. Загора																		
20	Хасково																		
21	Кърджали	27			4												31		
22	Смолян	1						2									3		
23	у. Пловдив	16		5	1			1			2			2			14		5
24	окр. Пловдив																		
25	Пазарджик	3			1			3			1						6		
26	Пещ. Бат.	11			2						1			2			10		
27	Кюстендил	2															2		
28	Димитровo	5		2	2			1			3						5		2
29	у. София	29	1	14	7	1	3	10			5		2	4			37	2	15
30	окр. София	14						1						1			14		
	Упр. Т-цеи.	86	6	29	6	2	2	5	—	3	8	2	-	12	1	-	78	6	34
	Всичко	216	3	29	27	1	7	40			24			30			214	3	36

За Стайко Величко София, 3 / 12 / 1960 г. — 3 11 35 — 3 11 35 — 3 Н-ник отделение I — 1 Пловдив — 3 9 40

Таблица № 2

Строго секретно!

Оперативен отчет

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

№	Окръзи	Наличност към 1.I 1959 г.				Новооткрити			Закрити и предадени			Получени от други поделения			Реализирани				Наличност към 31.XII 1959 г.				Заб.:
		лар	лтр	онд	ид	лар	лтр	онд	лар	лтр	онд	лар	лтр	онд	лар	лтр	онд		лар	лтр	онд	ид	
1.																							
2.	Видин	3		7		1		19			3			2					4		25		
3.	Михайловг.	1		12										11					1		23		
4.	Враца	3		14							7								3		14		
5.	Плевен																						
6.	Ловеч			5							2										3		
7.	Габрово			10			1			1	1			21							30		
8.	Търново		1	46				4		1	8										42		
9.	Русе	1		21				25			4				2		1		1		42		
10.	Разград	Полиците не водят и не отчитат обекти на отчет																					
11.	Тутраканци	1		7							2										5		
12.	Коларовград			19										1							20		
13.	Силистра																						
14.	Тутракан	1		29					1		3			2							28		
15.	Гр. Варна	2	1	58				1	1	1	7										52		
16.	Окр. Варна			6							2			2							6		
17.	Бургас	1		36							12			2	1	ф-ри					26		
18.	Ямбол			11							1										10		
19.	Сливен			10																	10		
20.	Сл. Загора																						
21.	Хасково																						
22.	Кърджали			2			2	1		1				1						1	4		
23	Смолян			5																	5		
24	Гр. Пловдив	2	1	47				2		1	9				1				2		40		За радио и реа... 1 ГПУ Пл... Бургас
25	Окр. Пловдив																						
26.	Пазарджик			13				1			2			2							14		
27.	Благоевград	1	1	18			1	5	1	2	2			1							22		
28	Кюстендил			2		1		2			1								1		3		
29	Димитровград			33					1		1										33		
30	гр. София	6	1	127		7	5	24	3	2	44			11	2	2	2		10	4	118		новооткрити 5 и закрити 5
	окр. София					1	1												1	1			
	Центъра	10	3	206	3		4	1	2	1	40			5		2	2		8	4	117	5	
	Всичко	32	8	744	3	10	14	85	9	10	151			61	6	5	5		31	10	746	5	
		22	5	538		10	10	84	7	9	111	–	–	56	6	3	3		33	6	575	–	

София. 15 1960 г.

Н-к отделение 1-: ...

Подполк. – ...

Строго секретно!

47

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

ОТЧЕТЕН ДОКЛАД

за извършената агентурно-оперативна работа по линия на ВРАЖЕСКАТА ИНТЕЛИГЕНЦИЯ в страната през 1953 година.

I. ОПЕРАТИВНА ОБСТАНОВКА.

Каква е оперативната обстановка по линия на ВРАЖЕСКАТА ИНТЕЛИГЕНЦИЯ в страната, кои са характерните моменти на същата? За да се добие представа по този въпрос и се даде приблизително най-точен отговор, необходимо е да се изтъкне следното:

1. Понятието ВРАЖЕСКА ИНТЕЛИГЕНЦИЯ да се разбира вражеските прояви в средите на: писатели, художници, журналисти, музиканти /лица занимаващи се с музика/, киноделци, хората на науката /научни работници и технически сътрудници/, правни работници /съдии, адвокати/ и др.

2. Първата констатация за оперативната обстановка е че както в центъра така и в окръзите няма данни вражеската интелигенция да води организирана вражеска дейност.

3. Като най-разпространената и най-често срещаща се форма на вражеска дейност по линия на ВРАЖЕСКАТА ИНТЕЛИГЕНЦИЯ е и си остава вражеската агитация, разпространение на зловредни слухове-разказване гадни политически вицове, възхвала силата на запада и преди всичко мощта на САЩ, предсказвания за предстояща война и пр. Ето няколко по-характерни примери:

Обекта "ЗЕЛКА"-ВЕЗЕНКО, редактор в издателството на НС на ОФ, непрекъснато злослови и прави изказвания от такъв род: Пред аг. "Павловски"-"Недоволството в страната е страшно голямо и обхваща 95% от българския народ, който е за революционно сваляне на днешния режим. Днешното общество в нас е крепостническо, цари голяма мизерия и безперспективност за цялия народ... страната ни е поробена от червените империалисти..."

Режисьора ДРАГАН КЪРДЖИЕВ-обект на ОНД между многото гадости, които е разказвал по адрес на НВ: "Водата за поразване над която беше установен известен режим през лятото била пустата за да може

48

народа по-лесно да преглътне тезисите на др.Т.Живков".

Художника ЕВГЕНИ ЙОНОВ – обект на ОНД пред агент "П.Христов" е заявил:"Хиляди хора включително и селяните у нас са оставени в мизерия и подложени на психологически тормоз и издевателства няма семейство, което да не е пострадало от комунистическият строй ...на вътрешните сили ние не можем да разчитаме, освен на"свободни избори"...".

СТОЯН ПАУНЧЕВ – музиколог е заявил, че Запада се готви за война и ще нападне СССР, че изборите били у нас пълна демагогия че СССР правел голями политически отстъпки на САЩ и пр.

Адвоката АЛЕКСАНДЪР КОЧЕВ обект на ОНД в Каларовград е заявил, че реорганизацията на окръзите щяла да донесе непоправим хаос, че положението в нас било нетърпимо, че народа живеел само в лъжи и измама.

Обекта "ТЪРГАШ"– писателя Б.БОЛГАР е заявил, че Партията и власта ограничавели свободата в изкуството и го поставяли в калъп.А писателя КРУМ ПЕНЕВ пред няколко души на всеуслишание заявав че на нашата младеж и липсвали идеали,а морала и е под този на бор хуазната младеж и пр.

Обекти които правят систематически изказвания имащи характер на горизброените, може да се изброят още много, като М.ХАДЖИМИШЕВ/режисьор в оперета/ писателя СПРОСТРАНОВ, писателя ИВАН ПЕНЧЕВ и балетиста АЛ.РАВРАИЛОВ,АЛЕН ЧОЛАКОВ– ст. научен сътрудник от БАН е заявил:" Убеден съм, че една трета световна война е неизбежна защото западните сили и особенно САЩ които имат надмощия търсят повод за такава война".Злостни вражески изказвания се правят в средите на адвокатите както в центъра, така и в страната.

Вражеската интелигенция често коментира и въпроса за социалистическият реализъм в смисъл, че той поставя нашето изкуство в ограничени рамки и че лишава творците да разгърнат своите сили и дарования понеже били заставени да пишат и творят по "заповед".А всичко това лишавало изкуството от неговата свежест и добри успехи Категорично се отхвърля партийното ръководство в литературата и изкуството, а се провъзгласяват позициите на модернизма и буржоазния индивидуализъм.Вражески елементи се провикват, че "Социалистически реализъм – това връщане назад". На антисоциалистически позиции в изкуството продължават да стоят изтъкнати дейци от този сектор като М.Х.МИШЕВ – режисьор в Операта,ЛАЗАР НИКОЛОВ и ВАСИЛ КАЗАНДЖИЕВ – композитори и пр.пр.

161

Из архивите на ДС

Из архивите на ДС

49

Правилно е да се спомене, че сериозни коментарии, умувания и критики се направиха по време на националния преглед на българската драма, музика и общата художествена изложба. Сериозно смущение предизвика реорганизацията на съюза на Художниците при която от съюза отпаднаха над 470 художника.

Редно е да се каже, че открити антипартийни прояви и идейна обърканост, каквито имаше през 1957 год. и 1958 год. сред хората на изкуството и най-вече сред някои писателски среди то те през изминалата 1959 год. чувствително да не кажем изцяло намаляха благодарение на взетите мерки по линия на разяснителната работа. За едно сериозно отрезвяване в тази насока най-силно безпорно въздействуваха грандиозните успехи, които завоюва нашата страна.

През отчетният период сред редица обекти от вражеската интелигенция се забелязва явление на стремежи за умело приспособяване към НВ, даване вид, че са благоприятно настроени към същата, даже някои започват да взимат привидно участие в нашия обществен живот, но в своите интимни и близки среди / в крайно тесен кръг/ продължават да правят вражески изказвания. От примерите които имаме в това отношение твърде характерен е следния: обекта РАДКО КАРАБОВ от варненската опера е заявил пред аг. " Искра"х: " Трябва да разбереш, че за да успееш в работата си трябва да си проститутка, съгласявай се винаги, макар и привидно, мълчи, невъзразявай, казвай "добре" "разбрах", а после си карай както си знаеш..."

Трябва да се спомене обаче и за известна категория лица от средите на вражеската интелигенция които започват да стават на патриотични позиции и да виждат положителното, да напущат своя погрешен път, да се изказват положително и признават нашите големи успехи. Много характерен пример в това отношение е позицията, която зае в последно време академик ОРАХОВАЦ - наш обект на ЛАР, който напоследък по различни поводи прави известни положителни изказвания и непринудено хвали постиженията на съветската наука.

Сходен е случая с обекта "ОТРОЧЕТО" - ЕМ. РАШЕВ, в който след измяната на синът му, настъпи едно чувствително отрезвяване което се изразява в осъждане на постъпката на синът си, в искане последният отново да се завърне в страната. Даже същият обект е изявил искреното желание да се срещне с хора от ДС.

Примери от рода на ОРАХОВАЦ и този на РАШЕВ могат да се посочат и други.

4.Макар и няколко, но се-получиха сигнали,че обекти от средата на вражеската интелигенция се готвеха или направиха опит да изменят на Родината.Например художника Г. БОЖИЛОВ и скулптора С. ЛЪНКОВА възнамеряваха, след като получат паспорти за официалне излизане зад граница, след това да не се-завръщат в страната. Обекта на ЛАР - ЗЛАТАНОВ, адвокат от София бе заловен при опит да премине границата. Така стои случаят и с обекта на ЛАР "ЛЮДМИЛ" - КЪРОВ, който също се е готвил да измени. За подобни явления говори случая с ИГОР-НИКОЛАЕВ - мл.научен сътрудник при БАН, който е подже канвал наш агент да избягат зад граница.

5.През отчетната 1959 год.сред писателите съществуваше и друг род вражеска дейност - ПИСАНЕ НА СТИХОТВОРЕНИЯ С ВРАЖЕСКО И РЕАКЦИОННО СЪДЪРЖАНИЕ. Така например известния млад писател ИВАН ПЕНЧЕВ наш обект на ЛАР бе-написал стихотворение посветено на ВАПЦАРОВ, в което-обръщайки се към поета така е обрисувал нашата настояща действителност, че ако ВАПЦАРОВ имал възможност да погледне на същата, то той щял да се откажел от нашата родина.Писателя КР. ПЕНЧЕВ също наш обект на ЛАР е написал стихотворение в което нарича нашият социалистически строй "МАСКАРАД". И двамата писатели това их което бяха написали са го чели в-кръг от-свои познати.

Подобен случай имахме-и с обекта на-ЛАР "БУХАЛ" - РУСКО от Пловдив, който бе написал вражески стихотворения и отпечатвайки ги на циклостил ги е разпространявал.Същият е осъден.-Обекта на ЛАР " МАЗНЕ" от град Кюстендил е признал на аг."ПЧЕЛА", че пишел някаква книга за ревизионизма, която възнамерявал да прати зад граница.

Подобни на горният случай има и други.

6.И през настоящата отчетна година редица вражески елементи /наши обекти/-от средата на вражеската интелигенция продължиха да подържат писмена връзка с различни лица-живущи в капиталисти чески страни. Получава се-така: някои от нашите-обекти посетиха запада било на гастроли, специолазиция и др. а след това започнаха да водят активна кореспонденция-с връзки които си създадоха.Такава активна кореспонденция от нашите обекти води писателя БОЯН БОЛГАР, ПЛАТКОВ и ДИМЧЕВ от БАН и редица-други.

7.Твърде характерно е такъв факт по линия на вражеска интелигенция, че значителен брой лица от тази среди /броя на същите прогресивно расте / правят-опити и установяват връзки-с дипломати у нас от капиталистическите страни,така също и с чужденци дошли

Из архивите на ДС

51 5

в нашата страна по различни поводи. Примери в това отношение можем да изброим десетки. Някои от тях са доста фрапиращи и характерни будещи подозрение. Преди известно време се получи сигнал че писателя Б. БОЛГАР на обект на р-ка е осъществил подозрителна връзка на Витоша с представител на израелската легация БАЛЕТИСТА ГАВРИЛОВ - наш обек не скрива солидните си връзки с белгийският журналист , за когото има улики, че се занимава с разузнаване- обект на II У-е ДС. успя чрез ГАВРИЛОВ да създаде твърде интимни връзки с още някои млади балерини и балетисти на които по различен начин и средства се опитва да оказва отрицателно влияние и въздействие.

Обекта "ЖАБАТА" - ЖАНДОВ режисьор в БК е успял да създаде връзки с лица от френски културни делегации били в нашата страна, някои от които са на отчет в II У-ние ДС. Обекта БОНЧО КАРАСТОЯНОВ оператор в Б К също установи връзка с американски търговец за когото има сигнали, че се занимава с разузнаване. Обекта има дъщеря, която е изменичка и живее в Америка. Съмнителни връзки създаде и художничката ПОПВАСИЛЕВА с представител - търговец от Западна Германия - депутат в Бундестага, за когото има сигнали, че се занимава с разузнаване. Същата го води във вилата си. За съжаление до сега не сме получили данни или не сме разбрали дали тези наши обекти не правят някакви услуги на чужденците. В тази връзка може да се добави, че както в центъра, така и в страната, липсват сигнали за провеждане шпионаж от страна на вражеските елементи по линията. Дали обаче няма лица от тези среди, които да се се поставили в услуга на чуждите разузнавания не може да се твърди съвсем определено.

От всичко изложено горе може определено да се направи извод, че в отделни периоди, при събития касаещи международната обстановка, като Берлинският въпрос през м.април и май мг вражеските елементи по линията започват да правят по-злостни изказвания и говорят, че още малко остава, че трябва да се готвят за "предстоящи и близки събития" и пр. Вражеските елементи реагират и при наши вътрешни важни събития, като по време на реорганизацията, Тезисите на Партията за ускореното икономическо развитие и др. Вражеските си изказвания обектите свързват с тях.

Правилна ще бъде и такава констатация за вражеские прояви сред враждебната интелигенция: че тези прояви в сравнение с 1958 година сравнително намаляха и до известна степен се ограничиха. Главната причина за това е грандиозните успехи на социалистическият лагер, голямият авторитет на същия, историческите победи на нашата икономика и смекчаването в последно време на международната обстановка.

Такава е в най-общи линии оперативната обстановка по

КРДОПБГДСРСБНА 1
чл. 31, ал. 6
от ЗДРДОПБГДСРСБНА
Дата: 09.10.2015г. Секретар:

52 (

II.ОПЕРАТИВЕН ОТЧЕТ

линия на враждебната интелигенция в печата и страната.

Въз основа на оперативната обстановка по линия- Враждебна интелигенция, бе направен извода, че в сравнение с 1958 год. вражеската дейност по тази линия сравнително е намаляла. Че това е така се потвърждава от факта, че отделението през годината не е откривало нови разработки, до като през 1958 год. са били открити 10 такива. В началото на 1960 год. отделението има 8 ЛАР. От тях 4 се водят по линия на писатели: "ТЪРГАШ"- БОЛРАР, "ПИЯВИЦА"- НЕНЧЕВ, "РЕНЕГАТ"- БЕЛЧЕВ, и "ПОБЪРКАНИЯ"- ПЕЙЧЕВ. Тези разработки се водят предимно за злостни вражески изказвания. През годините постъпика не малко данни в тази насока. Агентурно те добре са обезпечени. По тях са провеждани редица агентурно-оперативни мероприятия. Предстои в близко време да решим окончателно съдбата на някои от тях. Има се предвид разработките "ПОБЪРКАНИЯ" и "ПИЯВИЦА", за които ще се излезе с предложение с тях да се подходи по линия на профилактиката и предупреждението.

По линия на Художници се води 1 р-ка- "КОБРА" -художничката ПЕПВАСИЛЕВА. Води се за това, че същата има връзки с западногерманец за който има улики, че се занимава с разузнаване. Освен това обекта прави опити да изведе двете си деца зад граница, а след това да излезе и тя. Обмислен е подробен план по тази разработка.

По линия на артисти се води също една р-ка "ДВУЛИЧНИК"- СИРОМАХОВ- пианист в един от цирковете. Данните за него са, че той подканва наш агент за организирана борба против НВ. Преди няколко дни по разработката е изготвен подробен план за работа.

Една разработка се води по БАН "ДАЛАК" -ОРАХОВАЦ за вражески изказвания, минала дейност и че има син изменик. Въз основа на последните данни по р-ката, а именно, че обекта отразява т.е застава на политически позиции, че му се гласува доверие от страна на БАН и МС, се оферия мнение, че тази разработка трябва да се сними като активна и се подходи към обекта оперативно. И последната разработка "ЗЪЛКА"- ВЪЗЧИКОВ- редактор в издателството на НС на ОФ водена за злостни вражески изказвания. Данни за обекта има достатъчно от наличната агентура. За да се пресече тези негови изказвания ще се излезе с предложение за предупреждение и ако не си вземе бележка ще бъде даден под съд.

Трябва да се отчете като недостатък в работата ни, че нито по една от горните р-ки провеждано М-З. Твърде плахо подхождаме към това мероприятие. Пропуснати са важни оперативни моменти при кон-

Из архивите на ДС

Из архивите на ДС

-а/Работата на отделните в окръзите през отчетната година беше недостатъчна,следствие на което ние нямаме непосредствени впечатления, не сме били в редица окръзи, а там където е ходено това е правено едноократно.

б/Отчетите които дават окръзите по линията в болшинството си са лаконични,пишат достатъчно данни, те са непълни. Нещо по-вече редица окръзи не се съвсем на ясно какво трябва да отчитат по тази линия. Например говорят за своята работа по дадена разработка, но се оказва, че обекта е учител, лекар, преподавател във висше учебно заведение. На места се говори и за враждебна младеж и пр.

Но това което имаме на лице /т.е отчетите/ може да се каже следното по оперативния отчет:

Болшинството от окръзите изтъкват, че вражеския контингент по линията е установен, но окръзите като: Тетбухин, Благоевград Разград, градско Варна и още някои отбелязват, че те все още не считат, че контингента по враждебната интелигенция са установили докрайно.Други окръзи като: Ямбол, Габрово, Варна окръжно и др.-отбелязват в отчетите си, че по линията са работили слабо или пък, че нямали интересни обекти по които да провеждат активни мероприятия.Обаче окръзи като Пловдив, Бургас, Столично у-е дават по-пълна картина по отчета и е видно, че са работили сравнително по-добре през отчетната година.

В окръзите /с изключение на 5/ по линията се водят в 1960 год. 24 ЛАР. Цифрата показва, че малко са обектите по които се работи активно, ако към тази констатации добавим, че активните р-ки се водят само в 8 окръзи и че само Столично води 10 такива р-ки /от всичко 24 за страната/ става ясно, че положението с активното разработване на вражеските елементи по линията не е на необходимата висота.

От отчетите е видно, че по-редица разработки и по някои ОНД е работено активно и по тях е провеждано мероприятия. Че това е така ни дава отговор факта,че окръзите отчитат 14 реализации по линията. Шест от тях са на градско у-ние София. Това е безспорен успех особено като се има предвид, че през 1958 год.сме отчели, че по линията окръзите са реализирали само 3 обекта./ през 1957 год.пък въобще не е имало реализации/.

Реализациите се разпределят така: репресирани 5, вербовки 2 и филтрирани 7. Видно по-резултатите, че най активно-по линията е работило Столично у-ние, което отчита 6-реализации, Русе 3 реализации и др. Става ясно,че някои от наличните р-ки в окръзите заслужава внимание и ще трябва незабавно да се видят и окаже конкретна помощ

Из архивите на ДС

то е било необходимо да се използва най- рационално това мероприятие Тази констатация важи о по други наши дела.

През годината отделението няма реализации освен на 2 ОНД- чрез вербовка,докато през 1958 год.е отчетено 10 реализации/три обекта са били репресирани/.

Отделението води понастоящем 171 ОНД, до като в началото на 1959 год. е имало 206, т.е закрити са и предадени на други служби 35 ОНД. Видно е че цифрата на наличните ОНД е твърде голяма и подсказва необходимостта /понеже делата са такива/ повечето от тях след щателно преглеждане да се закрият като не заслужаващи по-вече да се водят, към други /ако е удачно/ да се подходи оперативно, а трети да се решат по пътя на профилактиката.Многото дела затормозват нашата работа, не ни дават възможност да съсредоточим нашето внимание по най- важните въпроси на линията в центъра и окръзите.

Отделението безпорно и за в бъдаще ще предължава да води някои ОНД понеже някои от тях са интересни и заслужено е да им се обърне сериозно внимание.

Правилно е да се спомене, че болшинството от нашият отчет е заведен и се води предимно за вражески изказвания, а нашето внимание трябва да се насочи не по този вид дейност, а преди всичко на такива въпроси: връзките които създават нашите обекти с чужденци и дипломати, какво е тяхното поведение когато излизат в капиталистическите страни, да ги предпазим от чуждо влияние и обработка, да се използуват благоприятните условия които се създават за указване действена помощ на I и II З-ния. Нашите възможности специално по този въпрос са неограничени.

Движението на нашия оперативен отчет през 1959 год.може ж да се види от следната таблица сравнено с 1958 год:

наличност към 1.I.1959 г.				новооткрити			закрити и предадени			получени		реализир		наличност към 31.XII.1959 г				ЗАБ.
ЛАР	ЛПР	ОНД	ИД	ЛАР	ЛПР	ОНД	ЛАР	ЛПР	ОНД	ЛАР	ОНД	ЛПР	ОНД	ЛАР	ЛПР	ОНД	ДИ	
10	3	206	3	-	4	1	2	1	40	4	5	2	2	8	4	171	5	

Как стои въпроса с оперативният отчет по линията в окръзите?

Трябва веднаге да кажем, че съвсем точен отговор и картина, трудно можем да дадем главно по две причини:

Из архивите на ДС

от нас. Такава е р-ка "МАЗНЕ" на ДС Кюстендил. Данните са, че обекта търсел връзка с турската легация и че пишел някаква книга по въпросите на ревизионизма, която възнамерявал да изпрати зад граница.

Общо в окръзите се води следния оперативен отчет:

наличност на 1.I.1959 г.			новооткрити			получени от закрити и др.служби			предадени			реализации			наличност към 31.XII.1959 г.				
ЛАР	ЛПР	ОНД	ЛАР	ЛПР	ОНД	ЛАР	ЛПР	ОНД	ЛАР	ЛПР	ОНД	ЛАР	ЛПР	ОНД	ЛАР	ЛПР	ОНД	ГАР	ЛАР
22	5	538	10	10	84	4	-	56	7	9	111	4	2	2	23	6	575	1	1

или за центъра и окръзите по линията се води следният оперативен отчет:/дава се таблицата но само с график за активните, предварителните и ОНД/

Наличност към 31.XII.1959 год.

	ЛАР	ЛПР	ОНД
ЦЕНТЪРА	8	4	171
ОКРЪЗИТЕ	23	6	575
ВСИЧКО	31	10	746

III.Ю АГЕНТУРАТА.

През отчетният период от отделението е вербовано по обектите на обслужване всичко 6 агента.От досегашната им работа е видно че като добри агенти се очертават: "БОЯН"- цирков артист,"ФИДАН"- естраден артист, "ИВАНОВ"-на работа в кинематографията.

Отделението е работило и върху 10 кандидати,които са в процес на оформяване като агенти.Тези агенти са от върхушката на интелигенцията и има данни да станат перспективни агенти както в страната така и зад граница.От наличната агентура к която сега разполага отделението може да се каже, че по-вече от половината са агенти с добри възможности за работа.Агентурата на която може да се разчита поради добрият и опит са: "ОГНЯН", "ВИХЪР", "ИВ.ПЕТРОВ", "ИВАНОВ", "ОЛЕАНДЪР", "ЦОНКО", "ВИЛИ", "СТОЯН", "ДРАГОМИР", "ВАЛЕНТИН" и много други. С повечето от агентите през отчетният период е работено добре и правилно.Какви слабости са съществували у нас по работата с агентурата:

Известен период от време отделението не е разполагало с нуждното число явки, а това е влияло отрицателно на работата с агентурата. Някои ценни сътрудници са срещани на открито.Това в края на

Из архивите на ДС

169

1959 год.можем да кажем, че основно въпроса за я-кита е решен. Сега с малки изключения агентурата се среща в явки.

По редица причини през годините значителен процент от наличната агентура ни-е била срещана рядовите - по време на подготовката зафестивала,през периода на самият фестивал, а и след това , поради заминаването на четирима опер.работници на-школа.Най-зле в това отношение е стоял въпроса с агентурата работеща-по линия на кинематографията /т. е.р. Цолов е бил заангажиран по фестивала, а сле това заминна на школа/.

Поради промените в отделението някои агенти трябваше да се предават от ръка на ръка.

Като положителна страна може да се отчете, че над 20 агенти освен по-наши обекти, те се ползвани и са давали интересни донесения за обекти на II У-ние.Такива агенти са: "ЛОЗОВ","ДРАГОМИР", "БОНЧО", "ВАЛЕНТИН", "СРЪСТЕ", "И.ГЕОРГИЕВ", "И.ПЕТРОВ", "ОЛЕАНДЪР" и други.

Като положителна-проява трябва да се отчете също така по-отношение на наличната агентура,че през 1959 год.е постигнало известни резултати по ползването на около 20 агента с задгранични задачи Тези агенти по различни поводи посетиха капиталистически страни. В тази връзка на тези агенти е било възлагано съответни задгранични задачи.Редица от получените-резултати са добри. Например аг."ИВАНОВ" бе два месеца в Лондон и след неговото връщане той направи обширна информация за българи изменици и невъзвращенци,за тяхното поведение общественно положение, настроение и пр./-Ценни данни даде и аг."ЛЪЧ-КО" след пребиваването му в Белгия и Виена.Данните се отнасят за изменици-и тяхните връзки в страната ни. Добра информация даде след завръщането си от ГДР и Австрия аг."ПАС". Отнася се за интересен разговор воден от агента с лидер на изменицит относно състоянието и живота на изменицит и др.

Отделението предаде на I у-е аг."КРЪСТЕ".Първо У-ние счита че въпросният агент се оказва много ценен. Бе даден и един ценен сътрудник "УШЕНСКИ" на II у-е за изпълнение на тяхни задачи.

В горният ред на мисли трябва да се каже и това, че редица от наличните агенти/не излизали зад граница/ се очертават като перс пективни и същите-съответно ще бъдат ползвани с задгранични задания Такива са агентите: "ВАСКО","СТОЯН","СВЕТЛОВ","ФИДАН","ДИПЛОМАТ" и

Правилно е да се отчете и такова положение: по време на фе тивала бяха създадени над 10 ДВ които бяха ползвани на самият фести

Из архивите на ДС

57

вал.Някои от тях свършиха добра работа. Оказа се, че над 10 от наличните агенти трябва да се изключат от агентурният апарат, като негодни и без възможности и по други причини.На други агенти трябва да се направи сериозна проверка.

Получиха се за няколко сътрудника сигнали, че по различни причини са се разконспирирали. В тази връзка предстои да се вземат необходимите мерки. Такива са агентите "ИВАНОВ","П.ХРИСТОВ","ЙОСИФ" и др.През отчетната година редица наши агенти бяха изпращани в маршрут в окръзите с различни задачи при обекти на разработка.Някои от тях дадоха добри резултати, като "И.ГЕОРГИЕВ","КРЪСТЕ" и други.

Макар, че горе изнесохме няколко факта за правилното използване възможностите на наличната агентура по обектите на II У-ние и за задгранична работа, трябва да признаем, че изхождайки от възможностите които ние имаме по тази линия, нашата работа не стои на нужната висота,тя не отговаря на основната задача - нашите усилия да бъдат насочени главно на борба срещу чуждите разведки вътре и вън от страната.

Възможностите на отделението интелигенция по този въпрос са неизчерпаеми и ние напърво трябва да ги разработваме и развиваме. Имам предвид два обстоятелства:

Значителен брой лица из средите на хората на изкуството и науката са създали или създават връзки с чужденци и чужди представители у нас. Това като че ли става съвсем естествено, тъй като капиталистическите легации по различни поводи канят тези хора при себе си. От друга страна мнозина от хората на изкуството и науката често излизат зад граница по различни поводи,/а перспективите са, че те ще още по-вече и по-масово ще излизат/. Всичко това открива за нас добри възможности за насочване нашите усилия към създаване на ценна с качества и възможности агентура както в, така и извън нашата страна Тук именно може да се отчете , че ние не достатъчно обръщаме внимание на този въпрос или ако обръщаме,то далеч не е достатъчно. Че това е се вижда от факта, че само през изтеклата 1959 год.от наша страна са били на запад за различно време около 200 човека от областа на науката и изкуството.

Състоянието на агентурният апарат на отделението може да с види от следната таблица:

наличност към 1.I.1959 г.			нововерbовани			приети		изключе ни		преда дени	наличност към 31.XII.1959 г		
АГ.	РЕЗ.	Я/К	АГ.	РЕЗ.	Я/К	АГ.	Я/К	АГ.	РЕЗ.	АГ.	АГ.	РЕЗ.	Я/К
86	6	29	6	2	2	5	3	8	2	12	78	6	34

170

В окръзите по линията през 1959 год.са вербовани 29 агента /срещу 46 през 1958 год./.Какво е качеството на нововербованата агентура съвсем ясно не може да се види,така са дадени самите отчети В много от последните се говори, че наличната агентура по линията е достатъчна за наблюдението на вражеският контингент по линията,като Ямбол,Бургас,Русе,Пазарджик и др. Някои окръзи давайки наличноста на агентурата сами правят констатации,че тя не била достатъчна за да може да наблюдава и разработва контингента. Например: Толбухин, Кюстендил, Пловдив, Градско Варна, Търново и др.

За окръзите /изключая 5 /се отчита в края на 1959 год. по линята 252 агента /срещу 233 през 1958 год./.

Следната таблица показва състоянието на агентурния апарат в окръзите:

	наличност към 1.I.1959 г.			нововербовани			приети		изключени			предадени		наличност къ 31.XII.1959		
	АГ.	РЕЗ.	Я/К	АГ.	РЕЗ.	Я/К	АГ.	Я/К	АГ.	РЕЗ.	Я/К	АГ.	РЕЗ.	АГ.	РЕЗ.	Я/К
ЦЕНТЪРА	86	6	29	6	2	2	5	3	8	2		12	1	78	6	34
ОКРЪЗИТЕ	216	3	29	29	1	9	30		24	1	2	20	4	231	3	36
ВСИЧКО	302	9	58	35	3	11	35	3	32	3	2	32	1	309	9	70

IV.ИЗВОДИ И ЗАДАЧИ.

Правилно ще бъде да се отбележи,че отделението през отчетния период работи при голямо текучество на оперативният състав.За доста продължително време цялото отделение работи по подготовката на фестивала и провеждането му, а след това четирима ор бяха изпратени на школа,а малко по-късно бе преназначени и началника на отделението Безпорно е, че всички тези обстоятелства на заангажирване на оперативния състав по изпълнение на допълнителни задачи до известна степен се отрази отрицателно на преката агентурно-оперативна работа.

От изложеното в оперативната обстановка, в раздела по оперативния отчет и агентурата е видно,че пред отделението ще стоят за разрешение следните основни задачи:

1.До края на първото тримесечие отделението ще разгледа и анализира всички оперативни дела с цел снемане от отчет тези,които не заслужават по-вече да се водят. Това ще даде възможност на оперативния състав да съсредоточи своето внимание по няколко от най-важните дела с цел решаването им.

Из архивите на ДС

Из архивите на ДС

89 13

В същият срок-ще се направи преоценка за работата на оние агенти,за които имаме данни и впечатления-че са без възможности с цел предаване на Районните управления или снемане в архив.

2.Отделението-ще продължи да работи активно по довеждане вербовките до-край на-набелязаните кандидати. В същото време главното ни внимание ще бъде насочено за-издирване и вербоване на нови агенти из ръководните среди сред дейците от науката и изкуството. Ще се имат в предвид кандидати, които ще имат възможности за работа,как то по вражеския контингент, така също и по обекти на II У-ние ДС и за задгранична работа. В това отношение възможностите на отделението са големи,тъй като хората на изкуството и науката създават връзки с чужденци и дипломати и често излизат зад граница.

3.Отчитайки, че досегашната ни работа с доверителните връзки по обслужваните обекти е недостатъчна, то вниманието ни ще бъ де съсредоточено по създаването и използването на ДВ,както по най-важните обекти на обслужване- Атомният център,Физическият институт, Химическият институт,Киноцентъра и някои други, а така също и при отделни случаи,когато подходящи лица от обслужваните обекти по един или други причини излизат на запад.

4.В своята бъдаща дейност отделението да отдели значител но внимание по опазван на млади талантливи кадри в областа на изкус твото от опита на вражеските елементи и чужденци да им влияят с разл лични средства отрицателно и-да ги отклоняват от Социалистическият реализъм. В тази връзка ще се има предвид също така опазването на на ши отговорни научни работници работещи в областа на науката по важ ни открития и секретни данни от попълзновенията на чуждите разузна вания,каквито сигнали вече имаме.

5.Специално внимание ще се обърне на БАН, за който цел ще се набележи план с разгърнати агентурно-оперативни мероприятия.

6.От страна на отделението ще се отдели внимание по оказ ване конкретна помощ по линията вокръзите,като на първо време това се направи по отношение на ония окръзи,където имаме по голяма концен трация на дейци на изкуството,а имено: Столично у-ние,Пловдив,Бургас Варна,Русе,Плевен и Ст.Загора.Това се налага и от обстоятелството,ч че досегашната ни работа по оказване помощ в окръзите е незадоволите телна.

7.Пред отделението ще стои задачата своевременно да ин-формира ръководството на МВР и ЦК по отделни случаи на неудачи по линията в областе на изкуството и науката.

~~моля обърни?~~

60 14

8. Изхождайки от възможностите ни за оказване помощ на I-во и II-ро У-ния ДС ще засилим практически непосредствения контакт и координацията в работата с тях.

15.I.1960 год.
София.

НАЧАЛНИК ОТДЕЛЕНИЕ I-ВО:
подполковник-

Из архивите на ДС

12

Строго секретно!

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

О Т Ч Е Т Е Н Д О К Л А Д

За агентурно-оперативната работа по линиите и обектите на обслужване на отделение I, отдел II, У-ние III ДС през 1960 година на центъра и окръзи те.

I. ОПЕРАТИВНА ОБСТАНОВКА

През отчетния период, обстановката по линиите и обектите на обслужване от отделението / наука, изкуство, литература, печат, писатели, журналисти, композитори, художници, кинематография, радио и телевизия, БТА, музикални институти и учебни заведе ния по изкуствата / може да се характеризира със следното:

Като извод трябва да се направи, че както в центъра, така и в окръзите по линиите с изключение на два три случая, няма дан ни за развиване на остра вражеска дейност.

Независимо от това по линиите в отделението следва да отчетем следните по характерни моменти:

1. Най-масово явление в тези среди е да правят вражески изказвания по адрес на мероприятията на народната власт и Партия та да предричат избухването на предстояща война, възхваляват мощта на САЩ и Запада, величаят западната култура, слушат чужди радиостанции и разпространяване предаванията им и пр. Така например обекта "ЖАБАТА" - известен киноделец, систематичес ки прави злостни вражески изказвания и отправя хули към народна та власт и отговорни партийни и държавни ръководители от социалистическия лагер; обекта Х.ФОТЕВ, член на литературен кръжок, заявява:" Тук няма свобода каквато съществува на Запад, нашите

творци не могат да разгънат своите творчески сили, поради липса на свобода. Човека у нас няма лично щастие, на модернизма у нас не се дава простор и пр." Подобни вражески изказвания правят някои обекти от народната опера, филхармонията, циркови артисти композитори, хора на изкуството в Пловдив, Бургас и художници и артисти от различните институти в Столицата и страната.

Трябва да отбележим, като положително явление, че се констатира масово преориентиране на обектите в положителен смисъл. Правят положителни изказвания на публични места, изнасят лекции, беседи и изявления възхвалявайки социалистическия реализъм, мероприятията на народната власт и др. Това явление съществува, както в Столицата така и в редица окръзи, като Варна, Толбухин, Пазарджик и др.

В последно време характерно за хората на изкуството и науката е че се стремят към масово установяване на връзки с чужденци и дипломати от капиталистически легации у нас. Такива връзки те установяват както у нас, така и по време на пътувания та си по различни поводи на Запад. Това най-често сред тях се забелязва преди излизания в чужбина в творчески командировки, концертни обиколки и др. За целта преди заминаването още те търсят връзки и пишат писма до свои близки или препоръчани им познати, с цел установяване на познанство и най-вече за снабдяване с валута. А когато вече са заминали на място се свързват с тези близки, гостуват им, водят разговори, а след това някои от тях започват да водят редовна кореспонденция и укрепват познанството си. Характерни в това отношение са случаите с гостуването на Операта в Белгия, на филхармонията в ГДР и Франция, ансамбъл " Светлина" в ГДР и Швейцария и редица други колективи и индивидуални изпълнители.

Успоредно с тези им прояви трябва да се отбележи и това, че чужди дипломати, особено културните аташета на Израел, Югославия, Франция и напоследък американското аташе, много упорито и постоянно търсят и установяват връзки с хората на изкуството, литературата и науката. За целта те по различни поводи устройват приеми, коктейли и вечери и други срещи, както в легационните помещения, така и в квартирите си, където канят широк кръг от тези среди. Създавайки подходяща обстановка на тези сре-

Из архивите на ДС

Из архивите на ДС

ци те - дипломатите разширяват познанствата си, изучават характерите и слабостите на някои от присъствуващите, провеждат на широки теми разговори и проявяват интерес по редица научни, литературни и други въпроси.

В тая връзка следва да се отбележи проявения от културното аташе на американската легация интерес към научен работник от БАН, когото е посетил в Атомния център и му е поискал снимките които е направил на минаващия през нас американски спътник "Exo-1", насочването му към млад композитор, наш агент и др. Напоследък някои от горепосочените аташета посетиха БАН и подариха литература за около 20,000 лева, Радиото и телевизията, Съюза на композиторите, Концертна дирекция и др.

Условия за установяване на широки връзки с чужденци се създадоха при гостуванията тази година на колективи от западните страни у нас. Такъв е случая с американския балет, френския симфоничен оркестър, италианската естрада и др.

Контакта на дейците на изкуството и науката с представители на Запада / у нас и зад граница/ създават условия за западното влияние над тях, което се изразява в подражаване на западната мода, начин на живот, навлизане на джазова и изкълчена музика у нас и др. Това влияние се отразява отрицателно на някои дейци и в тяхната творческа дейност, като се обявяват против социалистическия реализъм.

В тази насока от наша страна се вземат мерки, главно в съгласуване работата с управление II ДС, а така също и с оглед отклоняването на млади талантливи дейци от западното влияние и връзки с капиталистически легации.

Характерно за оперативната обстановка е и факта, че през отчетния период се получиха сигнали за редица наши обекти или дейци от обслужваните обекти които имат изменнически настроения. Такива сигнали се получиха преди заминаването на Запад на Опера та, филхармонията и някои други колективи и лица, по който повод бяха взети мерки и предотвратихме техните заминавания. Данни за изменнически настроения има и сред някои дейци от БАН, Радио София, Кинематография, макар и те да са единични. Най-фрапиращ беше случая с измяната на Родината от двамата оркестранти от филхармонията по време гостуването им в Париж.

От наша страна се взимаха мерки в резултат на което бяха предотвратени изменнически намерения на редица лица, а Вили от Кинематографията по наше предложение беше отзован и върнат принудително от ГДР.

През отчетния период се получиха два сигнала за уличени в шпионаж - обекта "Жабата" и един ст. научен сътрудник от БАН, който прояви голям интерес към данни от строго секретен характер. По тези сигнали са набелязани и се провеждат активни мероприятия.

Характерна проява през отчетния период, макар и като изключение е факта, че някои дейци направиха опит да изнесат свои научни трудове на Запад, с цел публикацията им там. Такъв е случая с мл.научен сътрудник МАЛИНОВСКИ, който направи опит да изпрати свой научен труд в Англия, но с наша намеса това беше предотвратено. Наш обект, художник от Пловдив направи опит да изнесе свои картини на Запад.

По време на Пловдивския панаир обект - кинодеец от Варна написа и разпрати над 500 писани на свои колеги, с цел да предизвика негодуване и организирано поставяне въпроси пред М-во на просветата и културата за задоволяване на техни искания. Подобен е случая с няколко оркестранти от Софийската филхармония които по същия начин искат да поставят искания за повишаване на заплатите. И по двата случая беха взети необходимите мерки.

Наш обект на ЛАР " Мазне" - културен деец от Пловдивсе з заел с написването на история на анархизма. С цел предотвратяване публикуването и разпространението му се провеждат мероприятия.

II. ОПЕРАТИВЕН ОТЧЕТ

	Към 1.I.60 г.				Новооткрити			Закрити			Към 31.XII.60 г.				
	ЛАР	ЛПР	ОНД	ИД	ЛАР	ЛПР	ОНД	ЛАР	ЛПР	ОНД	ИД	ЛАР	ЛПР	ОНД	ИД
В отделението	10	3	189	4	-	4	1	7	4	168	3	3	3	21	1
в окръзите	-	-	167	-	7	-	-	-	-	132	-	7	1	35	-
ВСИЧКО:	10	3	356	4	7	4	1	7	4	300	3	10	4	56	1

Из архивите на ДС

Из архивите на ДС

Въз основа на оперативната обстановка и от приложената таблица е видно, че през отчетния период голям процент от водените на отчет вражески елементи из средата на обслужваните от отделението обекти, са снети от отчет. Така например в началото на 1960 година общо за цялата страна се водеха на отчет 373 лица, от тях само в отделението 206.В края на годината остават общо 71, а само в отделението 28.

Тази разлика в намаление на отчета се дължи на обстоятелството, че след решението на ПБ на ЦК на БКП и по конкретни указания на ръководството целия оперативен отчет беше прегледан, наличните данни проанализирани и се стигна до извода, че болшинството от от водените на отчет са за това, че са били членове на бивши фашистки организации, без да са проявявали активна дейност, имали като такива следвали и специализирали на Запад, че са имали вражески изказвания или недоволствали по някои поводи и пр. Това наложи те да бъдат снети от отчет, което спомогна оперативния състав да бъде облекчен и съсредоточи своето внимание главно по сигналите които се получаваха за някои вражески намерения или прояви и по разработването на останалите на отчет враждебни елементи. Много бързо в практиката се потвърди, че това решение е своевременно и напълно правилно и се получиха по-добри резултати в работата. Редица сигнали своевременно бяха залавяни и изясняваи в резултат на което само по линия на изменническите намерения оперативния състав на отделението е провел редица мероприятия и предотвратихме изменничеството на 15 души.

При прочистване на оперативния отчет под една или друга форма бяха профилтрирани над 30 лица, работещи в обектите на обслужване, от които 25 протичаха по оперативния отчет, а за останалите разполагаме с различни агентурни материали.

За болшинството от тях след профилактиране нямаме данни да развиват вражеска дейност. Проявяват се положително.

Със 17 от закритите от отчет и профилактирани обекти сме установили доверителни връзки и периодически ги ползуваме по задачи на службата.

За окръзите следва да се отбележи, че по линия на оперативния отчет не протичат обекти, които да развиват активна вражеска дейност. Почти всички се водят на ОНД за вражеска пропаганда. Заслужават внимание обектите, които се водят на активен отчет -

Лар - гр. Пловдив, 4 и Кюстендил, Русе и Смолян по един, а така също и Варна, където се водят на отчет 12, и Бургас, Толбухин и Димитрово - по 5 души.

III. РАБОТА С АГЕНТУРАТА

Въз основа решението на ПБ на ЦК на БКП от 14.I.60 година агентурния апарат в отделението беше основно прочистен от негодна или с малки възможности агентура, следствие на което понастоящем в отделението останаха 18 сътрудници. По наша преценка останалите сътрудници са с големи възможности за работа, както в средите на дейците на изкуството, литературата и науката, така също и по линия на разузнаването и контраразузнаването. Най-добре това е видно от резултатите получени през тази година от работата с агентурата.

През годината следствие на добрата работа с наличната агентура се получиха редица ценни донесения, които се отнасят до дейността на някои дипломати в нашата страна, благодарение широките връзки на нашата агентура с някои дипломати. Такива данни се получиха от агентите "Петров", "Олеандър", "Ловеца", "Георгиев" и др.

През отчетния период бяха подготвени и след съгласуване с I управление ДС и утвърдено от ръководството на Министерството маршрутирахме зад граница 6 сътрудници. Това бяха агентите "Иванов", "Петров", "Олеандър", "Пъчко", "Лавров" и "Патриот".

Агент "Иванов" направи обширно донесение, след посещението си в Англия и Западна Германия в което донесе интересни данни оценени от ръководството на Министерството като особено важни.

Агент "Пъчко" след завръщането си от Белгия направи подробно донесение за дейността на редица изменници и интересни засечки за обект на II управление ДС зад граница и у нас. Управление I даде добра оценка за донесените от агента данни.

Благодарение продължителната връзка и работа на агент "Олеандър" с граждани от Венецуела се създадоха всички възможности да бъде маршрутиран за една година в горната страна на работа около един от първите помощници на председателя на Венецуелската република.

Въпросния агент даде и редица данни, след пребиваването си на научна конференция в Париж, където успешно изпълни задачи на

Из архивите на ДС

управление ДС.

Агент " Лавров" по време на пребиваването си в Брюксел създаде връзка с изменник , бивш научен работник от БАН и последният увещавайки го да измени на Родината му гарантираше работа, където пожелае агента в това число и във Ватикана. Предстои анализиране на създалата се обстановка и оперативно подхождане съвместно с управление I ДС.

Агент " Патриот" беше маршрутиран в Лондон и два пъти в Брюксел, където му беше възложено да установи свои стари интересни връзки. Понастоящем същия се намира на тримисечно пребиваване в Белгия и от поставените му задачи очакваме резултати.

Успоредно с изпращане агентура зад граница, отделението работи и изпрати зад граница с наши задачи повече от 10 доверителни връзки, в резултат на което някои от тях след завръщането си дадоха редица интересуващи ни данни, които бяха предадени за ползуване на Управление I ДС. Понастоящем [redacted] ДВ с наша задача се намира на 6-месечно посещение в Париж. Предстои тези дни изпращането на друга ДВ на 6-месечно посещение в САЩ, с поставени задачи. Отчита се, че добра работа извърши наша ДВ която бе изпратена за един месец в Италия.

През годината също така бяха използувани редица ДВ по времепребиваването им с наши творчески колективи зад граница а така също и по гостуващи у нас от капиталистически страни лица

През годината отделението положи сериозни усилия [redacted] по изучаване и работа с цел придобиване на нови кандидати за вербовка. В настоящия момент оперативния състав работи по 17 кандидати. Трябва да се отбележи че няколко от същите се очертават с много добри възможности за работа, както в страната така и зад граница, благодарение на това, че същите знаят западни езици, имат висока култура и връзки зад граница. В тази връзка следва да се отбележи за новопридобитите агенти "Лавров" и "Патриот"". Последният се оказа с извънредно големи и интересни връзки както у нас така и зад граница.

Добре се развива работата по още няколко кандидати, както е случая с един кандидат, член кореспондент и на отговорна работа в БАН, двама изтъкнати диригенти и композитори, 2 видни писатели, професор и научен работник в БАН, един музикален изпъл-

нител и др. С някои от тях вече е установен контакт и имаме всичкото основание да считаме че ще бъдат привлечени за сътрудници.

През отчетния период бяха придобити и редица ценни и с възможности доверителни връзки в БАН, сред артистите, композитори, музикантите, кинодейците и др. Някои от тях дават добра работа и има основание в бъдеще да прерастнат в агенти. Въпросните доверителни връзки изхождат от профилактираните обекти, водени на отчет и бивши с.с. и др. Така например от закрити дела периодически от профилактирани лица се ползуват за ДВ 12, а от бивши с.с. 28.

	Към I.I.60			нововербовани			изключени			Към 31.XII.60 г		
	РЕЗ.	АГ.	Я/К	РЕЗ.	АГ.	Я/К	РЕЗ.	АГ.	Я/К	РЕЗ.	АГ.	Я/К
В отделението	7	72	32	-	2	3	7	72	8	-	18	28
В окръзите		67	-	-	1	-	-	23	-	1	44	-
Всичко	7	139	32	-	3	3	7	95	8	1	62	28

По отношение на агентурния апарат в окръзите трябва да се каже, че не се отразява действителното състояние, поради това че в отчетите на окръзите се дава по линията обща бройка в повечето случаи заедно с другите линии : адвокати, учители, висши учебни заведения и пр.

В отчетите на окръзите не се дава анализ на работата на наличната агентура, а така също и за възможностите на същата.

Като слабост по оперативния отчет и по агентурата може да се отчете следното: получи се известно закъснение по провеждането на активни мероприятия по някои от обектите на оперативен отчет, които заслужават внимание, като например по обекта "Жабата" "Кобра" и по двама научни работници от БАН, по които имяме сигнали Освен това слабо или почти никак в агентурно-оперативната практика не сме използували технически мероприятия преди всичко мероприятие "Рила".

Из архивите на ДС

Из архивите на ДС

Необходимо е да се помисли за по активното и по пълно използуване на възможностите на наличната агентура, като особено внимание ще се обърне по използуването им по разработването на обектите на обслужване.

IV. ПО НЯКОИ ВЪПРОСИ ПО ОБЕКТИТЕ НА ОБСЛУЖВАНЕ

През отчетния период от отделението бе обърнато сериозно внимание по подобряване работата на обслужване най-вече на БАН, в това число Атомния център. За целта бе изготвен доклад и разработени подробни мероприятия с цел подобрение работата по обслужването на академията и атомния център. Сериозно внимание бе обърнато на киноцентъра, работата по телевизията, Операта, Филхармонията и др.

182

Оперативния състав в отделението през отчетния период извърши сериозна работа по подготовката на Операта, Филхармонията, Радиооркестъра и редица естрадни и други колективи и групи, които гостуваха зад граница.

През годината имаме успехи по укрепване и разширяване на наличните връзки с отговорни ръководители - административни и партийни в обектите на обслужване - Операта, Филхармонията, Радиото, телевизията, Академията, Кинематографията и др, както и Съюза на композиторите, Концертна дирекция. По-слаб е контакта ни с Народния театър, ВИТИЗ, БДК, писателите и др.

Оперативния състав не малко време отдели за опознаване на обектите на обслужване, приемане на агентура и отчета и пр. тъй като болшинството от работниците / пет от осемтях/ са нови за отделението.

V. ЗА РАБОТАТА С ОКРЪЗИТЕ

През този период работата ни в окръзите е незадоволителна. Няколкото командировки в окръзите са далеч недостатъчни. Контролните разработки които се водеха в отделението бяха снети и сега такива не се водят. Веднага обаче трябва да се отбележи една особеност за нашата работа в окръзите, това че по нашите линии сериозни обекти за обслужване има само в няколко окръга, а именно

градско управление МВР София, Пловдив, Бургас, Варна, Русе и Стара Загора и то предимно по линия на артисти и музиканти. Трябва да отбележим че в окръзите ние нямаме обекти по линия на Бан, Кинематографията, писатели, композитори, телевизията, БТА и Радиото с изключение на Радио Варна и Радио Стара Загора.

Независимо от това през настоящата година отделението ще обърне по-голямо внимание в работата с горните окръзи където има по голямо съсредоточение на наши обекти.

VI. ИЗВОДИ И ПРЕПОРЪКИ

1. Възможностите на оперативния състав на отделението са такива, че той може да се справи със задачите, които са поставени пред отделението, но следва да обърне внимание на:

а/ да се активизира още повече работата по някои обекти от оперативния отчет;

б/ да продължи по активното използуване на възможностите на наличната агентура и работата по набелязаните кандидати за вербовка;

в/ да се засили работата в някои от окръзите.

2. Да се разшири контакта с обектите на обслужване и ползуването на наличните ДВ и създаване на нови такива където е необходимо.

3. Като най-важан обект на обслужване в отделението да се счита БАН, като се обърне особено внимание на някои от научните институти и то предимно в областта на техниката.

НАЧАЛНИК ОТДЕЛЕНИЕ I -
- подполковник:

София, 10 I 1961 год.

183

Из архивите на ДС

Строго секретно!

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

Агентура

по линия на бурж интелигенция за 1960 г.

	Оперативни работници и Окръзи	На 1.I.1960 г.			Нововерб. през 1960 г.			Приети от др. служби			Предадени на др. служби			Изключени			Наличност към 31.XII.1960 г.			
		резид.	аг.	ЯК	резид.	аг.	ЯК	резид.	аг.	ЯК	резид.	аг.	ЯК	резид.	аг.	ЯК	резид.	аг.	ЯК	ДВ
1	Васко Донев	–	3	4	–	2	–	–	–	–	–	2	–	–	–	–	–	3	5	8
2	Тасю Тасев	1	5	2	–	–	1	–	–	–	–	–	–	1	2	2	–	3	1	25
3	Иван Банов		13	6	–	–	–	–	4	–	–	–	–	–	13	1	–	4	5	27
4	Никола Камнов	3	18	9	–	–	–	–	–	–	–	–	–	3	16		–	2	9	15
5	Васко Васков	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	9
6	Иван Янкулов	3	29	5	–	–	1	–	2	1	–	–	–	3	27	4	–	4	3	32
7	Дино Великлаев	–	11	5	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	10	1	–	1	4	16
5	Райко Христов		3	1			1								1			2	1	26
	Окръзи		92																	
1	Бургас		17												13			4		
2	Ямбол		4												3			1		
3	Толбухин		16			1									8			9	3	
4	Варна		14												4		1	10		
5	Пловдив																	5	3	
6	Пазарджик		3												3					
7	Русе																	6		
8	Кюстендил		2												1			1		
9	Враца		2															2		
10	Смолян		4												1			3		
11	Димитровo		5												1			4	2	
12	Коларовград																			
13	Благоевград																			
14	Търново																			
15	Габрово																			
16	Всичко	7	149	32	–	3	3	–	6	1	–	2		7	103	8	1	63	28	158
17	Само в окръжните	7	82	32	–	2	3	–	6	1	–	2	–	7	69	8	–	18	20	158
18	Само в окръзите	–	67	–	–	1	–	–	–	–	–	–	–	–	34	–	–	45	8	–

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

Строго секретно!

Оперативен отчет

по линия на бурж. интелигенция за 1960 год

	Наличност на 1.I 1960 год				Новоразкрити			Закрити и прекъснати			Получени от други поделения			Реализирани			Наличност към 31.XII.1960 г.			
	ЛОР	ЛПР	ОЗД	Кандидати	ЛОР	ЛПР	ОЗД	ЛОР	ЛПР	ОЗД	ЛОР	ЛПР	ОЗД	ЛОР	ЛПР	ОЗД	ЛОР	ЛПР	ОЗД	Кандидати за ЛОР
Вълчо Донев	-	-	4	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-
Тодор Тодев	-	-	27	6	-	2	-	-	2	22	-	-	-	-	-	-	-	-	5	-
Иван Банов	1	1	33	-	-	1	-	-	1	36	-	-	-	-	-	-	1	1	2	1
Никола Каменов	-	-	31	по 2	-	-	-	-	-	28	-	-	-	-	-	-	-	-	3	2
Донка Делчева	7	-	28	3	-	1	-	6	-	27	-	-	-				1	1	1	-
Ив. Янкулов	2	2	53	1				1	1	48	-	-	1	-	-	-	1	1	6	-
Райко Христов	-	-	7	-	-	-	-	-	-	6	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
Окръзи	10	3	68																	3
1. Бургас			26							21									5	
2. Ямбол			6							6										
3. Пловдив			28							21									7	
4. Варна			43							32									12	
5. Пловдив	2																4			
6. Хасково			7							4									3	
7. Русе																				
8. Кюстендил			4							3							1			
9. Враца			17							16							1			
10. Смолян			8							5									3	
11. Димитровград			28							21							1		5	
12. Кърджали																		1		
13. Благоевград																				
14. Търново																				
15. Габрово																				
Всичко	10	3	356	12	-	4	-	7	4	307	-	-	1	-	-	-	10	4	56	1
Само в окол. гр.	10	3	199	12	-	4	-	7	4	178	-	-	1	-	-	-	3	3	21	1
Само в окръзите	-	-	167	-	-	-	-	-	-	129	-	-	-	-	-	-	7	1	35	-

Строго секретно! 13

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

С П Р А В К А

На обслужваните обекти от ОР при отделение I, отдел II на Управление III-ДС

ОПЕРАТИВНИ Р-ЦИ	обекти на обслужване	общ брой на служителите	опер. отчет	агентура	ДВ
1 одполк. ВЪЛЧО ДОНЧЕВ					
2. Подполк. ТАСКО ТАСКОВ	У-ние изкуство-МПК	35	-	1	2
	Съюз на композиторите и музиколозите	139	2	-	5
	Българска концертна дирекция	220	-	1	11
	Българска държавна консерватория	137	1	-	6
	Институт за музика при БАН	25	-	-	1
	Централен дом на народнотворчество	40	-	-	1
	Редакция сп. "Музика"	25	-	-	1
3. Капитан ИВАН БАНОВ	12 института при БАН	1071	3	3	47
4. .лейт. ВЪЛКО ВЪЛКОВ	18 института при БАН	1170	1	1	21
5. Кап. НИКОЛА КАМЕНОВ	У-ние кинематография	70	-	-	9
	Студия за игрални филми	640	-	2	12
	Студия за научно-популярни филми	166	1	-	6
	Студия за хроникални филми	181	-	-	4
	ДП "Разпространение на филми"	151	-	-	2
	ДП "Българска фотография"	182	-	-	2
	Лаборатория за масов и текущ печат	122	-	-	4

	Софийска кантора на ДП "Разпрост.филми"	80	1	-	1
	Съюз на киноделците	11	-	-	4
	Сп."Киноизкуство"	5	-	-	1
6.Кап.ДОЙЧО ДЕЛИВЛАЕВ	Съюз на писателите	287 ✓	3	1	8
	Съюз на журналистите	1107 ✓	-	-	9
	Съюз на худо-ниците	279 ✓	2	-	12
	БТА	319 ✓	-	-	14
7.Кап.ИВАН ЯНКУЛОВ	Народна опера	691	2	1	54
	Народ театър	393	1	1	7
	Цирковете	270	1	1	30
	Филхармонията	119	-	-	19
	ВИТИЗ	298	-	-	6
	Държавен ансамбъл за песни и танци	135	-	-	7

14.III.1961.
С о ф и я

НАЧАЛНИК ОТДЕЛЕНИЕ I-во:
Подполковник -

Из архивите на ДС

Строго секретно!

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

С П Р А В К А

За агентурно-оперативната работа от I отделение, отдел II, управление III ДС, за първото тримесечие на 1961 година

След отчитане дейността на отделението за 1960 година и в изпълнение решението на ПБ на ЦК на БКП от 14.I.60 година и набелязаните в тая връзка основни мероприятия за работата на отделението през 1961 година, оперативния състав на отделението за първото тримесечие на настоящата година в основни линии извърши следното:

1. Агентура

Към 1.IV. 61 година в отделението има 18 агенти с добри възможности по разработките и ползуване по задачи на управление I ДС - зад граница и Управление II ДС - по чужденци, изменници и техни връзки.

Оперативния състав работи по придобиването на нова качествена и с възможности агентура - 21. С 14 от тях е установен контакт и резултатите са поощрителни. Голямото болшинство от кандидатите знаят западни езици, имат връзки в чужбина / капиталистически свят/, с дипломати от капиталистическите представителства у нас и обекти интересуващи ДС. Произлизат от върховете на научните работници / академици, ст. научни работници/, от хората на изкуствата / диригенти, артисти, писатели и пр./

През тримесечието отделението ~~е изпратило~~ са сумирано / ползувани са естествено създали се обстоятелства/ в капиталистически страни 11 агенти и доверителни връзки / 2 агенти, 4 кандидат с.с. и 5 ДВ/

Агент "Патриот" и някои ДВ донесоха данни интересуващи службата и по специално I управление ДС. По донесеното от агент "Патриот" управление I ДС дава висока оценка тъй като е разкрит търсен в продължение на години агент и резидентура на американското разузнаване в Белгия.

Агентурата е използувана рационално не само по възможности те й за работа в обслужваните обекти и разработваните лица в тези обекти, но и по нужди на управление II, I и други поделения. Така например само през това тримесечие ние сме изпратили на горните управления и други поделения на ДС 31 донесения / на I у-ние ДС - 6, на II - 20 и на други поделения 5 донесения/.

По важен обект на управление II ДС беше ползуван агент "Лъчко", който по наши указания се свързва с изменник в Белгия и след това чрез комбинация проведена съвместно с управление II ДС го внедрихме сред близките на обекта. За тази цел беше командирован в провинцията и проверен чрез мероприятие "Рила". Агента установи, че съществува начин за поддържане връзка от страна на изменниците с близките им тук. Връзката поддържат чрез Югославия. Агента спечелва доверие на обекта, а така също и на близките му и в последното писмо им пише " само на него да се доверяват". / Работата продължава/.

Агент " Ив.Георгиев" се запозна с представителя на холандската авиофирма у нас "КЛМ", която представлява интерес за управление II ДС. Подработват се задачи за сближаването им.

Необходимо е да отбележим, че през този период беше активизирана работата по придобиването на нова агентура по работата с кандидатите. Така например:

1. С кандидата "Академика" / В.Дончев/ беше проведена комбинация с цел опознаването на кандидата и добиване лични впечатления. От проведените две срещи резултатите са добри. Впечатлението е че той тръгва на контакт с нас.

2. С кандидата "Немора" / В.Дончев/ бяха проведени срещи и възложени задачи по повод заминаването му в Италия и Югославия.

3. С кандидата "Диригент" / Т.Тасков/ се провеждат мероприятия за още по-голямо сближаване. Предстои среща, гостуване на кандидата в продължение на отпочнатата комбинация.

4. С кандидата " Младия учен "/ В.Вълков/ бяха проведени срещи след завръщането му от чужбина.

5. С кандидата "Член кореспондента" / Ив.Банов/ са проведени няколко срещи. Даде първото ангажиращо го с нас донесение.

6. С кандидата " Професора " / Ив.Банов/ се провеждат срещи и прие задачи по повод задграничното му излизане.

Из архивите на ДС

Из архивите на ДС

7. С кандидата "Кларнетист" / Ив.Янкулов/ бяха продължени започнатите срещи , вече поема задачи и такива са му възложени по пребиваващ чужденец у нас и други.

8. С кандидата " СВ" писател / Д.Делиславов/ се провеждат срещи и вече даде интересни донесения. Работи по интересуващи службата обекти.

9. Утвърдена е от ръководството комбинация за установяване контакт с един академик от БАН, изтъкнат наш учен.

10. Утвърдено е предложение и са проведени срещи с ориентировка за вербовка с обекта "Метил", изтъкнат артист, лауреат на Димитровска награда.

Общата оценка за насочването ни към група кандидати за привличането им за сътрудници на службата, на базата на постепенното привличане е че насоките са правилни, ориентировката е сполучлива и първичните резултати обнадеждващи. Характерното за кандидатите е и това, че всички без изключение владеят езици, имат връзки зад граница, много от тях тук познават чужди дипломати и служебното положение, авторитета и положението което заемат в обществото, им позволяват често да пътуват зад граница или биват канени на приеми и други срещи в капиталистическите легации.

2. Оперативен отчет

Към 1.IV.т.г. в отделението на отчет се водят 26 обекта, от които / ЛАР - 4, ГПР - 1, ЛПР - 3 и ОНД 18/.

През отчетния период беше открита - премина от ОНД в ЛАР "Жабата" поради получени данни за остра вражеска дейност, провеждана от обекта и жена му и връзките им с изменници.

Също така беше открита ГПР по получен сигнал за съществуването на нелегален кръжок сред художниците, който си е поставил за цел да води борба срещу ръководството на Партията на фронта на изкуството по подобие на кръжока "Петьофи" в Унгария.

На ЛПР "ФАНТАЗЬОР" беше взет научен работник за сигнал улича ващ го в шпионска дейност.

През отчетния период бяха планирани и проведени редица мероприятия по обектите н а разработка. Много от агентурно-оперативните данни получени за дейността на обектите бяха проанализирани и изготвени нови планове.

Такива планове са изготвени в разработка "Метил", "Фантазьор", "Ревизионист", "Лекето" и др.

Сега усилията на оперативния състав са насочени към изпълнението на набелязаните мероприятия. Подготвят се условия за провеждане на технически мероприятия по ГПР "Ревизионист" и някои други. Чрез профилактика - разпит и ориентировка за вербовка чрез реализация е ЛАР " Метил" и ОНД "Контето"?/ съвместно с II управление ДС/.

Бяха закрити 3 ОНД и 1 ИД на лица незаслужаващи повече оперативно внимание.

191

Из архивите на ДС

3. По сигналите

През тримесечието в отделението се получиха 18 сигнали за вражеска дейност на лица от обслужваните обекти. По характелни / освен посочените в т.2, взети на отчет/ са и тези - за изменнически намерения, за устроена хулиганска среща от кинодейци, за установена връзка на научен работник с френски дипломат и научен специалист от Франция, за съществуващи непорядки в Операта и редица други.

По сигналите се реагира своевременно. От тях 3 са взети на отчет, 3 са изяснени а по останалите се работи за изясняването им.

От всичко 18-тях сигнала 6 са за изменнически намерения.

4. Комбинации

През тримесечието са проведени 5 комбинации за:документира на вражеска дейност на обекти на службата, по вербовка на един кандидат агент и по обект на II управление ДС, в които са участвували агентите "Лъчко","Петров" и др.

5. Профилактична дейност

След утвърдено предложение бяха профилактирани двама обекти на службата:

1. СЛАВЧО КРАСИНСКИ - поет.

2. Обекта на ЛАР " МЕТИЛ". С последния се работи за привличането му за сътрудник на службата. Има връзки с чуждите легации известен артист и пр.

Из архивите на ДС

6. Проанализирани оперативни данни и давани справки по други поводи.

През тримесечието бяха обобщени и проанализирани някои оперативни въпроси, като:

а/ за идеологическата диверсия

б/ за незаконни търговии и трансфери на валута

в/ за профилактична дейност през 1960 година, след решението на ПБ на ЦК на БКП.

г/ за коментарите по изгонването на СИНДЖЕЛИЧ / информация № 12 на управлението/.

Освен това бяха изготвени справки по различни поводи за л ца от обслужваните обекти - всичко 75. - (11)

Също така дадени са справки и отказано на вражески елементи да им се разреши заминаване в чужбина от комисията за 15 души, които са спрени.

7. Пуснати групи и лица зад граница

За първото тримесечие на тази година през отделението са минали паспортни преписки и подготвени и дадени мнения за групи и отделни лица общо за 293 души, от които за капиталистическите страни 191 и за социалистически - 102.

В това отношение на отделението предстои сериозна работа, тъй като подписани са спогодби и се чака утвърждаването им от МС за заминаването на:

Софийската държавна опера - в Австрия и ГФР
Софийската Държавна филхармония - в Италия
Държавния ансамбъл - Ф.Кутев - в Израел
Циркова сборна група - в Израел
Народния театър " Кр.Сарафов" - в СССР
Сборна естрадна група - в СССР
Ансамбъла "Вл.Маяковски" - в Италия и др.

По излизането на тези групи и лица ние съгласуваме работата с управления I и II ДС и разработваме оперативни задачи, каквито поставяме на агентурата.

8. В духа на решението на ПБ на ЦК на БКП от 14.I.60 г.

През примесечието бяха изнесени такива доклади и в:Софийската народна опера, Народния театър, Български цирков. Навсякъде докладите се приемат с голям интерес.

От получените агентурни данни е видно, че тези мероприятия дават добри резултати и болшинството от " героите" се отказват да поддържат връзка с дипломати от капиталистически легации. Вече някои ДВ и други при получаване дори на официални покани да отидат на приеми на една или друга легация ни питат дали да отидат а други направо отказват.

Предстои изнасянето на подобни доклади и в БАН, Кинематографията, Държавния ансамбъл и други обслужвани от отделението обекти.

НАЧАЛНИК ОТДЕЛЕНИЕ I -
- подполковник:

София, _____ 1961 г.

ДС/2 екз.

Из архивите на ДС

9

Строго секретно!

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

С П Р А В К А

ОТНОСНО:състоянието на агентурно - оперативната работа в институтите при БАН,обслужвани от ОР Костов,към 15.X.1962 година.

БАН има 34 институти и 19 самостоятелни секции, лаборатории и служби,които се обслужват от двама ОР.Общия състав възлиза на 3200 души,от които 633 комунисти,остана - лите са безпартйни и членове на ДКМС.

На обслужване от мене са 19 институти,2 самосто - ятелни секции и 3 централни служби.По именно институтите са както следва:

1.Централно управление на БАН	-180 души.
2.Физически институт	-317 "
3.Математически институт	- 68 "
4.Геофизически институт	- 56 "
5.Институт по енергетика	-128 "
6.Институт по водно стоп.и строител.	- 91 "
7.Институт по градоустройство и арх.	- 48 "
8.Институт по история	- 50 "
9.Педагогически институт	-103 "
10.Етнографски институт с музей	- 53 "
11.Археологически институт с музей	- 76 "
12.АИЕБ	-105 "
13.Централна лаборатория по геодезия	- 35 "
14.Секция"Автоматика и телемеханика"	- 18 "
15.Център за научна и тех.документация	- 62 "
16.Централна библиотека на БАН	- 55 "
ВСИЧКО	-1445 души.

От всичко 1445 души в обслужваните от мене инсти- тути,334 са научни сътрудници,останалите са различни специ- алисти:инжинери,физици,математици,химици и административен персонал.От тях 226 са членове на БКП,останалите 1219 са

безпартйни и членове на ДКМС.

Най-важните подразделения,които са от интере за чуждото разузнаване са: Централно управление на акаде - мията,където се съсредотечава цялата научна и техническа документация и физическия институт,който разработва проблеми свързани с ядрената и полупроводникова физика.Поради това,през годината по-голямо внимание е било обръщано на тях.

Основните агентурно - оперативни задачи произтичат от непрекъснатото нарастване на ролята и значението на нашата наука и свързаните с това разширявания на връзки й с академийте от социалистическите и някои капиталистичес страни.Тези задачи могат да бъдат формирани главно в три

1.Настъпателна и профилактична контраразузна вателна работа по отношение на капиталистическите представителства акредитирани в София,които по различни поводи и случай създават контакти с наши учени.

2.Агентурно-оперативна и профилактична работ по отношение на научните работници посещаващи по различни поводи капиталистическите страни и подържат връзки с учени на Запад,с цел решаване на конкретни разузнавателни и контраразузнавателни задачи.

3.Агентурно-оперативна и профилактична работ по отношение на лицата от капиталистическите страни,които по различни поводи посещават страната ни и осъществяват контакти с учени от БАН.

За решаване на гореспоменатите основни задач в обслужваните институти нямаше нито един агент и нито едн ДВ с възможности да решава контраразузнавателни задачи.За да се изходи от това положение и постави работата изцяло върху контраразузнавателни релси,отпочнах работа по решаването на следните конкретни задачи:

1.Привеждане в известност на учените,които най-често биват поканвани на приеми,коктейли и други повод от капиталистическите легаций.Придобиване на ДЛ и набелязване на кандидати за вербовка от средата на същите.

Архивите на ДС

Из архивите на ДС

2.Привеждане в известност на знаещите чужди езици и подържащи връзки с учени на Запад.Придобиване на ДВ и набелязване на кандидати за вербовка от средата на същите.

3.Привеждане в известност на лицата,преставляващи интерес за чуждото разузнаване,създаване на ДЛ и агентура от средата на същите.По неподходящите работа за тяхното обезпечаване.

4.Създаване на такива отношения с Външния отдел и президиума на БАН,че своевременно да бъдем уведомявани за официални контакти на лица от легациите с наши учени и за идването на чужденци в БАН.Придобиване на ДЛ за своевременен контрол върху поведението и държанието на чужденците посещаващи академията.

В резултат на изпълнението на горните мероприятия с изключение на педагогическия институт и лабораторията по геодезия в останалите институти лицата знаещи чужди език са приведени в известност.Знаят се учените,които най-често биват поканвани на приеми в легациите и са създадени делови отношения с Външния отдел и президиума на БАН,което ни позволява своевременно да бъдем уведомявани и взимаме мерки по отношение на чужденците осъществяващи контакт с наши учени.

От категорийте посочени по горе,са придобити 17 ДВ,които по научно и служебно положение се разпределят така:

Академици - 2/един безпартиен и 1 чл.БКП/
Ст.н.сътрудници- 3/безпартийни/
Науч.сътрудници- 6/безпартийни/
Инжинери - 2/безпартийни/
Адм.персонал - 2/безпартийни/

От придобитите ДЛ само 2 не знаят чужди езици.Останалите по знания на чужди езици се разпределят така:

Английски език - 4
Френски език - 4
Немски език - 7

От знаещите езици,5 души знаят по 2 и повече езика.

Работата с ДЛ е сравнително добра.Повечето от тях се срещат редовно и с тях се работи като с агентура.В резул-

тат на това,от ДЛ са получени 79 донесения,от които 15 с оперативна стойност за линейните отдели и 11 с оперативна стойност за управление I-ДС.

По данни на наша ДЛ,по време на Пловдивския панаир т.г.беше заведена разработка на френски журналист, която се води от френско отделение при управлението.

Повечето от ДЛ произхождат от чужди на нас среди.Повечето от тях са напълно обработени за агенти и могат да бъдат оформени за такива,но се въздържаме поради липсата на конкретни обекти на разработка по които да работят.

Заслужава да се отбележи работата на следните ДЛ-ца:

1.ДЛ"ВГ"-академик,заема ръководно място в няколко международни организаций,подържа връзки с множество учени от капиталистическите страни и има голяма научна ерудиция.По негови данни се придобиха материали за лица емигранти от социалистическите страни,които работят като преподаватели в школа на американското разузнаване.

Данните са изпратени на управление I-ДС. Набелязват се мероприятия за работата на ДЛ по тях в перспектива.

2.ДЛ"ЛО"-научен сътрудник,произхожда от социално чуждо на нас семейство.Има широк кръг от познати сред френски учени,била е френска степендианка в Гърция, знае няколко западни езици.Подържа връзки с френския културен аташе и е правила донесения за него,които са предавани на френско отделение при управлението.По нейни данни се получи сигнал за измяна на родината от инженер Манасиев, работещ в обект обслужван от Ст.У-ние ДС.Материалите са изпратени на съответния работник и по сигнала работят др. от ст.управление.

Работи успешно по гръцкия академик Орландост които направи интервю по радио София и остана с добри впечатления от страната ни.

3.ДЛ"Ж"-ст.научен сътрудник,кандидат на физическите науки.Подържа писмени връзки и разменя научна информация с 27 американски учени,някои от които работят

Из архивите на ДС

Из архивите на ДС

по проблеми свързани с отбраната на САЩ.

На XIII конгрес на международната федерация по астронавтика,си създаде личен контакт с двама американски учени,което в перспектива може да бъде от полза за решаване на оперативни задачи.По негови данни се насочихме към американски делегат на конгреса който се оказа офицер. Чрез ДЛ беше успешно внедрен към него наш ОР,от когото той открито пристъпи към събиране на шпионски сведения.

4.ДЛ"СХ"-математик,произхожда от социално чуждо на нас семейство.Учил се е в немското училище"Санта Мария",завършил е американския колеж и знае няколко езици.

На XIII конгрес на Международната федерация по астронавтика,ДЛ си създаде контакт с американски учен и успешно реши поставените му задачи.Придобиха се интересни данни,които правят американския учен добра наводка за управление I-ДС.Придобитите материали са изпратени на съветските другари,по тяхно искане.

ДЛ има добри възможности за работа по американска линия и поради това ще бъде предаден на отдел I при управлението,по тяхно искане.

5.ДЛ"СБ"-научен сътрудник във Физическия институт при БАН,произхожда от семейство на бивш фабрикант. По негови данни беше открита ЛПР"Фазан",по която работи успешно и я доведе докрай.

Получени са следните по-характерни данни за контакти на лица от капиталистическите легаций с наши учени:

1.По данни на ДЛ"ЛК",през месец април т.г. американския културен аташе БЛУМФИЛД се срещна и проведе беседи с няколко души наши известни учени.При беседите с тях се интересувал за организацията на БАН,колко и какви институти има,какви издания има академията и пожелал да му се изпрати списък на тях.Няколко дни след това,изпрати на академията филм за космическия полет на Жон Глен.

2.По данни на ДЛ"М",съветника при Посолството на ФНРЮ БОЖЕВИЧ,проявяваше активност и си създаде много връзки с учени от академията.При беседите с тях се интересувал за различни издания на БАН по идеологическите

въпроси и изказвал недоволство от положението,че на последните пленуми на ЦК на БКП продължавало да се говори срещу югославския ревизионизъм.

Данните бяха предадени на югославско отделения при управлението.Съвместно с другарите се набелязаха и някои мероприятия,но поради напускането на страната ни от БОЖТВИЧ,същите не бяха проведени.

През последните месеци се получиха някои данни,от които е видно че американското разузнаване се стреми да разшири контакта на наши учени с такива от САЩ.

По инициатива на група американски университети,посредством легацията в София бяха направени постъпки за размяна и специализация на научни работници.За тази цел, през месец юли в страната ни пристигнаха и водиха преговори с БАН американските професори ДЖОН КАМБЕЛ и РОБЕРТ БЪРНС.

ОТ ДЛ"МС"която ги придружаваше се получиха данни,че КАМБЕЛ е специалист по история,политика и международни връзки.През 1946/47 година е бил легационен чиновник в Румъния,понастоящем работи в Държавния департамент.

Професор РОБЕРТ БЪРНС е специалист по история на СССР от 19 век насам.

В беседи с наши учени се интересували,дали тяхните учени след като дойдат на специализация в БАН ще имат допир до архивата на Външно министерство.Изказвали се,че колективните стопанства били глупост и безмислица и че руския език щял да погълне българския.Активно се интересували от въпроса,какви американски книги се разпространяват в България и предлагали услугите си за засилване на книгообмена.

През месец май т.г.гост на академията беше американския професор ХАРОЛД СКИЛИНГ,специалист по обществени науки,професор в Канадския университет.По данни на ДЛ"К"в беседи с наши учени от института по история се интересувал по редица въпроси от политически характер,като например има ли разцепление между българския народ във

Из архивите на ДС

199

Из архивите на ДС

15

връзка с решенията на XXII конгрес на КПСС.

Чести са случайте някои легаций,особено американската да изпращат различни материали,някои от които и с пропаганден характер до академията,без да спазват за това установения ред.В повечето случай шафюрите отнасят материали и ги оставят на пропуски на академията.Уредено е същите да се събират за претопяване,като не им се дава възможност да бъдат разпространявани.

От началото на годината до сега,33 наши учени по различни поводи/конференций,командировки,специализация и др/са посетили капиталистически страни.С болшенството от тях са провеждани профилактични беседи,а с някои са създадени доверителни отношения.

Като по-характерен случай на получен резултат по тази линия в академията,може да се отбележи случая с ДЛ"ЛИ".Същия през месец септември т.г.беше на международен конгрес в ГФР.В един от дните на конгреса,по телефона в хотела му се обадил българския изменник Таранто.По късно,по желание на последния двамата са имали съвместна вечеря. Между другото Таранто показал положителни чувства към България и се интересувал дали властите ще му позволят да посети страната ни.Разказал че присъствува на конгреса от името на ГФР.Завършил бил инжинерство в Англия,специализирал в Париж и сега работи в електронна лаборатория на една от най-големите западногермански фирми.Предлагал научна информация на ДЛ,като се изказалне с това иска да помогне на българската наука.

Поради научното положение което заема в ГФР, Таранто е добра наводка за управление I-ДС.Материалите са изпратени на I управление и са набелязани мероприятия за работа по Таранто.

От проведените мероприятия и получените макар и незначителни резултати се вижда,че работата е всецяло преустроена върху контраразузнавателни релси.Усилията са били насочени правилно за решаване на най-важните въпроси от контраразузнавателната работа в обслужваните институти.

Получени са известни резултати по придобиването на ДЛ с възможности и перспектива да бъдат оформени в агенти и изпълняват контраразузнавателни и разузнавателни

задачи.

Сравнително бързо е реагирано и добре е работено по обезпечаването с контрол на чужденците гости на академията.

Подобрено е взаимодействието с линейните отдели и управление I ДС.

Наред с посочените положителни страни в работата,съществуват и някои слабости.

Не напълно са приведени в известност лицата подържащи връзки с учени на Запад.В педагогическия институт и Централната лаборатория по геодезия няма придобити ДЛ.

В работата по чужденците гости на БАН,не винаги са провеждани активни мероприятия,като ВН,обиски и оперативна техника.

Взаимодействието с линейните отдели все още не е на висотата на изискванията.По някои въпроси се получава доблиране,агентурата и ДЛ които линейните отдели имат в академията не ползуват едностранчиво.Това може да се види от факта,че от около 24 агенти и ДЛ,с които линейните отдели разполагат в институтите обслужвани от мене,до сега не е постъпило нито едно донесение.

В началото на годината имаше на отчет само едно ОНД,под псевдоним"Морж",с обект инжинер ДЕНЮ МИЧЕВ ВЕЛЧЕВ,ст.научен сътрудник в секция"Автоматика и телемеханика при БАН.

През месец март делото прерастна в ЛАР,с окраска шпионаж по немска линия.Води се поради лошото политическо минало на обекта и съмнителните му връзки с лица от западните страни и с обект на ЛАР водена от органите на сигурноста в ГДР.

По обекта бяха проведени редица мероприятия. Придобита е ДЛ с добри възможности да отчита поведението на обекта по месторабота.Надежно се работи по обработката на лице за агент,което е близка връзка на обекта и има възможности да реши задачите по разработката.

Предстои да се анализират придобитите материали,да се направи оценка на същите и набележат мероприятия за довеждане на разработката докрай.

Из архивите на ДС

9.-

През месец април,по данни на ДЛ"СБ"и ВН беше заведена ЛПР ,с обект ,физик във Физическия институт при БАН.В резултат на активната работа,разработката беше изяснена в срок и с обекта е създаден контакт.Предстои да бъде оформен за агент,с възможности за работа по обект на отдел I при управлението.

За подобрение на работата,считам за целесъобразно да дам следните препоръки.

1.Досегашната практика показа,че взаимоотношенията на учените от БАН и тези на преподавателите от висшите учебни заведения са тясно свързани.Работи се по съвместни задачи,организират се заедно командировки в чужбина,различни конференций и конгреси.При идването на учени от капиталистическите страни,посещават едновременно и наши учени и такива работещи във висшите учебни заведения.Ето защо считам за целесъобразно да се обмисли въпроса за включването на академията и висшите учебни заведения в едно и също отделение.Това би било от полза за работата в академията.

2.Поради утвърждаването от МС на 6 нови институти при БАН,личния състав ще се увеличи от 3200 на приблизително около 6000 души.Едновременно с това,връзките на академията с капиталистическите страни се разширяват,случайте на отиване в капиталистическите страни на наши учени и идването на учени от Запад в академията зачестяват.Съобразно тези изменения в обстановката за работа в академията считам,че от голямо значение за успеха на работата ще бъде изпращането на ОР в прикритие,като Зам.Н-к на Външния отдел при академията.

12.V.1962 година
С о ф и я.

ИНСПЕКТОР ОТДЕЛЕНИЕ I -
-подполковник;

КРДОПБГДСРСБНА 1
чл. 31, ал. 6
от ЗДРДОПБГДСРСБНА
Дата :09.10.2015г.Секретар :

Строго секретно! Екз. 2 26

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

№ Т-220
21.II.66 г.

ДО
СЕКРЕТАРИАТА НА ЦК НА БКП

Т У К.-

Д О К Л А Д Н А З А П И С К А

от
Председателя на Комитета за държавна сигурност -
АНГЕЛ СОЛАКОВ.

Другари,

Във връзка с издаването и екранизацията на новата книга на АНДРЕЙ ГУЛЯШКИ "Аваkум Захов срещу Джеймс Бонд" на английски език, на 24 януари т.г. заедно с него бяха командировани за Англия и писателите КОНСТАНТИН КЮЛЮМОВ и СТЕФАН ГЕЧЕВ.

Пре вид получаваните напоследък данни, че английските контраразузнавателни органи активно обработват нашите културни деятели и специалисти временно посетили Англия, на К ЛЮМОВ като служител от КДС беше възложена и задачата да бъде неотлъчно с ГУЛЯШКИ и ГЕЧЕВ и не допусне подобни действия спрямо тях.

Няколко дни преди заминаването на групата се получиха данни, че завеждащия културните въпроси при посолството ни в Лондон и първи секретар ПЕЙО ГЕОРГИЕВ БОЗОВ проявил особено голям интерес към КЮЛЮМОВ, като се старае да разбере къде работи и причините за изпращането му в Англия. Освен това той се обадил от телефона на посолството в квартирата на писателката ЛИЛЯНА СТЕФАНОВА, намираща се на специализация в Лондон и се поинтересувал какво представя-

Из архивите на ДС

ва КЮЛЮМОВ, изказал се, че той бил подозрително лице и изразил недоволството си от неговото предстоящо отиване в Лондон, тъй като издателството "Касел" било поканило само ГУЛЯШКИ. (Издателството "Касел" не е канило лично др.ГУЛЯШКИ. И тримата са командировани за сметка на КДС). Въпреки, че СТЕФАНОВА обяснила, че КЮЛЮМОВ е писател и имал написани книги, разкази и сценарии, БОЗОВ упорито защитавал своята версия.

След пристигането на групата в Лондон, БОЗОВ провеждал с нищо необяснима линия на пълна изолация на КЮЛЮМОВ от групата, въпреки, че и тримата бяха изпратени с една и съща задача. Още с пристигането на самолета на летището БОЗОВ повикал за ГУЛЯШКИ и взел само него в колата си, а останалите двама трябвало да се придвижат до сградата на аерогарата с автобус. При устройването им на хотел, БОЗОВ отново разделил групата, като настанил ГУЛЯШКИ сам в отделен хотел. Организирал деловите срещи, обедите и вечерите с представителите на горното издателство и представители на английския печат така, че КЮЛЮМОВ да не можел да присъствува на тях.

С тези свои действия БОЗОВ е разкрил принадлежността на КЮЛЮМОВ към органите на КДС, като дал основание да се счита, че същия е бил изпратен със специални задачи, разединявал групата и прочел на нейната работа, с което съзнателно или несъзнателно е улеснил англичаните в провеждането на техните замисли.

Не са редки случаите когато наши оперативни работници изпратени на прикритие във Външно министерство и Министерството на външната търговия биват проваляни главно поради неправилни действия от страна на работещите в тези ведомства.

Въз основа на гореизложеното,

П Р Е Д Л А Г А М:

1. Ако Секретариата на ЦК на БКП намери за целесъобразно да разпореди на Министерство на външните работи да отзове и освободи от същото ПЕЙО ГЕОРГИЕВ БОЗОВ, като същевременно му се потърси и партийна отговорност.

Из архивите на ДС

2. Считаме, че случая с БОЗОВ би следвало да се използува за възпитание и предупреждение на всички служители, както в централните ведомства, така и в задграничните представителства за най-строго спазване на инструкцията по държанието и нормите на поведение на задграничните работници. За тази цел да се задължи Министерството на външните работи да изготви писмо в което освен постъпката на БОЗОВ да напомни още един път основните положения от инструкцията.

_____1966 год.
София

ПРЕДСЕДАТЕЛ НА КДС - МС:
/п/ Солаков

Строго секретно
Екз. № ___ 41

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

И Н Ф О Р М А Ц И Я

ОТНОСНО: Коментарии във връзка с Конгреса на културата.

Предстоящият конгрес по въпросите на културата предизвиква най-различни коментарии, които се водят сред дейците на изкуствата и литературата.

Според аг.аг."Драгомир" и "Стефан", ДВ "МД и "КИ" Конгреса не се очаквал с особен интерес, защото на него нямало да се поставят наболели проблемни въпроси, а щяло да се обърне внимание на парадната му страна. Затова бил показателен факта, че той щял да продължи само два дни, единия от който ще минел в приветствия и поздравления. Имало и недоволство от лошата организация на събранията и конференциите, които се провеждат в София и страната, защото протичали формално и липсвала база, на която да стават разискванията. Не бил издаден още документ, от който да се виждало какво ще се обсъжда на конгреса, в каква насока ще се развива културния фронт в бъдеще и пр. Поради тези причини и недостатъчната му подготовка се изказали мнения, че Конгреса ще бъде отложен.

Стефан Бакърджиев - преводач от Пловдив се е изказал, че Конгреса се свиква с добри намерения, но се съмнявал, че ще се променят нещата, а след завършването му, не виждал как практически ще се осъществи свободата на творческите съюзи. В този смисъл се изказали и други преводачи, които смятат, че Конгреса е цехов и няма да реши редица наболели въпроси. Съюза на българските писатели и занапред ще продължи да експлоатира труда им за да облагодетелства своите членове. Те смятали, че това положение можело да се изправи ако се създаде

Из архивите на ДС

отделен творчески съюз на преводачите, който да се обособи като самостоятелна единица със собствен бюджет. Намират, че инициативата за свикване на Конгреса е продиктувана от обстоятелството за по-нататъшно демократизиране на порядките в културния ни живот и затова го посрещат със задоволство. Но факта, че тази мярка идвала "от горе" била недемократична и противоречива със съдържанието си.

Редица художници и артисти изтъквали, че др.Павел Матев не е оправдал доверието на ЦК на БКП и не е могъл да сложи ред в насочване на творческите съюзи по проблемните въпроси и в подбора на хората за ръководни длъжности. Срещу него имало отрицателни настроения, защото повече гледал личните си интереси, а малко правел за дейците на изкуството и културата. Дори на подбив се говорело, че той прекарвал повече от времето си в чужбина - от шестте месеца от когато е на този пост, три месеца е бил в задгранични командировки. Въпреки това преобладават мненията, че най-подходящ за председател на Комитета е Павел Матев, защото не бил догматик, за разлика от Г.Караславов за когото имало слухове, че ще бъдел избран на негово място. Ако това станело нашата култура и изкуства щели да бъдат върнати с десет години назад.

Сред журналистите от София коментариите се водят главно по два въпроса: Кой ще бъде новият председател на Комитета и какви въпроси ще се разгледат на него. За проблемите които ще бъдат разисквани някои от тях се изказват песимистично, тъй като много от нещата не били избистрени и неогледани за да бъдат предмет на дискусия.

Много от тях смятат, че за председател на Комитета най-подходящ е да си остане Павел Матев, но има такива които мислят, че трябва да бъде заместен от човек макар и да не е така изявен като творческа личност, но да бъдел с по-добри организаторски и делови качества.

Изказват и мнения, че са назначени някои поети на длъжности, за които не са дорасли. Така например, Леда Милева (Ема) е едно недоразумение като директор на Българската телевизия. Според ДВ "ММ" ако останел др.Матев за председател на комитета, "такова набутване на поети тук и там ще продължи"

На отчетно-изборните събрания, които се провеждат в цялата

Из архивите на ДС

страна във връзка с предстоящия III конгрес на бълг.журналисти, се поставял въпроса за техните права и привилегии. Изтъквало се, че едва ли има страна, където работниците от печата, радиото и телевизията са по-подценявани така, както у нас. Във връзка с това имало искания на конгреса по културата да бъде поставен въпроса за съдействие относно намаления при пътувания, при телефонни услуги, предимства при получаване на билети и др. Остро се поставял въпроса и за гласуването на закон за защита на критиката в печата, тъй като в момента много от редакциите били принудени да водят безкрайни дела повдигани от разни опровержители.

На повечето от събранията са отправяни искания за възобновяване на специалността журналистика при СУ "Климент Охридски", като се отстранели допусканите по-рано слабости при приемането и обучението на студентите.

Във връзка с кадрите е реагирано против изпращането на недобре подготвени партийни работници в редакциите на вестниците. Това особено важело за провинциалния печат. Посочен е стремеж на журналисти да преминават на организационна работа, където заплатите били повисоки. По този начин едни от най-способните журналисти "изтичали" от печата и го оголвали. Освен това, се изтъквало, че Съюза на българските журналисти като най-голяма творческа организация, имала право да бъде представена пропорционално и в ръководния орган на Комитета на културата в бъдеще.

Художникът Данчо Данев от Пловдив е изразил големият си песимизъм относно състава на делегатите, за конгреса, тъй като отначало се смятало, че около седемдесет процента от тях ще са творци и само тридесет административни дейци, а впоследствие се приело да бъдат по равно, което криело опасност културата и за в бъдеще да се ръководела от администратори, защото 1 глас много лесно можел да се осигури. На състоялата се окръжна конференция в Пазарджик при избирането на делегати от София е било заявено, че "те трябва да бъдат избрани на всяка цена и коментарии по този въпрос не можело да има". Това е предизвикало остра реакция сред делегатите. Гласуването се е провело без да се спазят елементарни правила - имало е някои от президиума,

които са гласували повече от един път. От около 600 делегати, присъствали в залата, са били преброени 320 бюлетини. Въпреки това било обявено "пълно болшинство".

Подобна картина имало и на градската конференция в Пловдив, където са присъствали не повече от 120 души, а са били пуснати в урната около 500 бюлетини. Единият от председателите свивал по няколко бюлетини и ги пускал в урната с думите: "Да стават повече!" Самата конференция е минала вяло. След това култ.деец от Пловдив А.Христов е казал, че не би се съгласил да оглави един такъв съвет на културата в града. А Александър Врънгов заявил: "хумористичен спектакъл повтарящ се вече толкоз години".

Отп. в 2 екз.

1-
2-
Изд.Стоименов
Нап.Савова
4.V.1967 г.

НАЧАЛНИК ОТДЕЛ VIII, У-НИЕ II КДС
Полковник: _____

Из архивите на ДС

Строго секретно!
Екз. № ___

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

УПРАВЛЕНИЕ VI
ОТДЕЛ I
ОТДЕЛЕНИЕ I

Съобщава: бивш с.с. "Маринов"
Приел: майор Янкулов
на 11.XI.69 г. 10,15 на закрито

С Ъ О Б Щ Е Н И Е

ОТНОСНО: НЯКОИ ИЗКАЗВАНИЯ НА ЗАСЕДАНИЯТА НА БЪЛГАРСКАТА И СЪВЕТСКАТА ДЕЛЕГАЦИЯ ПРИ КЛУБА НА СЪВЕТСКО-БЪЛГАРСКАТА МЛАДА ТВОРЧЕСКА ИНТЕЛИГЕНЦИЯ /ЛИТЕРАТУРНА ГРУПА/

На 17 октомври групата имаше среща в заседателната на в. "Литературен фронт" с редакторите от вестника и други поканени млади писатели и критици. Разговорът започна Любомир Левчев във връзка с Пушкиновия стих, като наблегна, че новаторството и самобитността на Пушкин се състоят в новия израз /свободно разговорната реч/, а не в размерите на стиха, каквито вече познаваме от по-старата френска поезия. Отговори един млад съветски критик /не помня името/, който наблегна на обстоятевството, че и ритмиката и стъпките на Пушкин са самобитни и че те представляват основа на съвременната съветска поезия. Разговорът се прехвърли върху различните тенденции и спорове, възникнали в съветския литературен печат, по-специално позициите на сп. "Новий мир" и "Октябрь", респ. "Молодая гвардия". Олег Михаилов каза, че "Молодая гвардия" застъпва "центристка" позиция и че той лично приема прозата на "Новий мир", но не и теоретичните му постановки. Според него те плащат данък на влияния на Запада и недостатъчно се опират на руската традиция. Атанас Свиленов подчерта, че у нас най-популярен е "Новий мир". Максим Наимович зададе въпроса за приноса на младото поколение в съветската поезия, на което /ако не се лъжа/

Из архивите на ДС

Ланщиков отговори, че няма младо и старо поколение, а има само тясна връзка с народа, което е жизнено близко до народа, то е литература. Наимович се поясни, че това е познато още от учебниците, но според него ако новите поколения не внесат нова тематика, нови проблеми, съобразно новото време, то ще се получи литературен застой от преповтаряне на вече казани неща. Светлозар Игов се опита да подкрепи Наимович в смисъл, че марксистко-ленинската постановка по въпроса е свързана с диалектичната борба на старото с новото и че младото поколение, заедно с "младата" част на старото поколение изразяват революционните начала на това ново, след което задълба в общоизвестни положения за необходимост от класов подход, за партийност в литературата и пр. Анатолий Никонов се опита да изясни позициите на "Молодая гвардия" в смисъл, че тя отстоява позициите на социалистическия реализъм, но иска да черпи от народната традиция, като отдава решителен приоритет на руската литература. Смята, че е наложително национално събуждане на руснаците и ясно национално диференциране на литературите на СССР. Без да може да се доизясни разговорът завърши по липса на време.

В редакцията можах да поговоря с Олег Михаилов, който доразви тази теза. Според него основните положения в социалистическия морал се крият в нравствеността на руския човек, в неговата душевност. Това било още едно обяснение защо именно в Русия станало възможна първата социалистическа революция. От тук и естествения афинитет на българите към Русия бил основната предпоставка за тяхното социалистическо оформяне. Възразих му, че това е немарксическа постановка и че боравенето с понятия като "народа въобще" ликвидира класовото начало. Колкото до руския човек и специално руския селянин с неговата душевност, то тази душевност роди както Октомври, така и кулачеството. По моему това е залитане в сферата на национал-шовинизма. Казах му също, че българското русофилство е наистина всенародно явление, но ние трябва да разграничим чорбаджийското "русофилство", което се

Из архивите на ДС

48

изразява в симпатия към руския император и руските консервативни порядки, от русофилството на прогресивните кръгове, свързано с представите за Чернишевски и Херцен, а по-късно - с Ленин. Той отново започна да набляга върху "душевността" на руския народ, сродна със социалистическите начала и не стигнахме до никъде.

Научих, че този спор, застъпен от повечето литератори в съветската група и някои наши писатели - Никола Инджов, Михаил Неделчев и др. продължил и в Боровец. Мнението на нашите писатели е, че тези съветски колеги "нещо са пообъркали понятията".

Разговор по този повод имах с Анатолий Ананиев, зам. главен редактор на сп. "Знамя", който се позасмя и заяви: "Никой не се съмнява, че Ленин е ужасно актуален днес, но мъчно можеше да се предположи, че трудовете му в борбата с народничеството ще имат такова значение и в края на 60-те години на века. И то в СССР! Според него тези млади хора плащат известен данък на народнически увлечения и има за какво да се спори с тях.

По моему при тях балансът между патриотизмът и интернационализма е нарушен, затова се стига до залитания. Иначе се изказваха много ласкаво за България, за българската интелигенция, за българския народ.

Друго за случая не можах и няма от кого да науча.

11.XI.1969 год. "Маринов"

СПРАВКА: Българските граждани отбелязани в съобщението са известни на службата ни.

ЗАДАЧА: Да проследи писмено дейността на тяхното и близките до него списания през последните /1967, 1968 и 1969/ години, като даде оценка на следните въпроси: Чувствува ли се известен ръст в тяхното развитие, какви тенденции се наблюдават - за утвърждаване на новото и прогресивното или на закостенялото и

49

упадъчното, какви буржоазни теории се прокарват, по какъв път и от кого, как се претворяват партийните указания в литературата и отношението към линията на ЦК на БКП, кои автори се печатат най-често и от каква народност са те - наши и чужди и пр.

МЕРОПРИЯТИЕ: да се установят кои други български писатели са участвували в дискусиите и от подходящите вземат сведения, след което подготви справка за ръководството на МВР и съветниците.

Срок: 20.II.1970 г. Каменов

11.XI.1969 год.

Майор: Ив. Янкулов

Отп. в 2 екз.
1-ЛД-СБП
2-VII отдел
Изп. Янкулов
Нап. ВЗ
22.XI.1969 год.

Из архивите на ДС

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

1

ДЕКЛАСИФИЦИРАН
07.03.2006 г.
§ 9 от ПЗР-ЗЗКИ
н-к Тура П. Атанасова

~~Строго секретно!~~
Екз. № 2

МВР — УПРАВЛЕНИЕ VI-ДС
Вх. № 226 от 9.I 1971 г.

ОТЧЕТЕН ДОКЛАД

За работата на отдел I, у-ние VI ДС
през 1970 година.

Оперативната обстановка през 1970 год. по линия на отдела се характеризира с все по-засилващ се интерес от чуждите разузнавания, организации и институти, провеждащи идеологическа диверсия срещу НРБ, към лица от средите на художествената и научна интелигенция. Особено ~~по~~-ярко това се изразяваше при провеждането на международни прояви - конгреси, симпозиуми и др. Тенденцията към увеличаване на научен и културен обмен с капиталистически страни продължава. През годината делегация на БАН посети САЩ и сключи договор за научен обмен с АЙРЕКС. Делегация от представители на последната посети нашата страна и направи "примамливи" предложения за съвместни разработки. Броят на научните и медицински работници, посетили по различни поводи капиталистическите страни се увеличи. Докато през 1967 год. от общия брой на специализиращите извън страната научни работници само 10 на 100 от тях са били в западни страни, то техният процент през 1970 год. нарастна на 30 на 100. Продължават в капиталистическите страни да се намират на гастроли или по договор повече от 1500 души от средите на научната и творческа интелигенция /предимно лекари, артисти и музикални изпълнители/. В капиталистическите страни бяха на турнета Софийската държавна филхармония, радиооркестъра, симфоничния оркестър на гр. Пловдив, симфоничния оркестър на гр. Русе, Софийската народна опера, Младежкия театър и др. състави. Някои от участвуващите в съставите или били по договор в капиталистическите страни стават про-

Из архивите на ДС

водници на нездрави тенденции и явления в областта на науката и изкуството, главно под влияние на идеологическата диверсия, провеждана от противника. Често пъти там те установяват връзки с изменници, невъзвръщенци за сдобиване по незаконен път с валута, не се изпълняват поетите задължения по договорите, някои оркестранти свирят в оркестри, чийто репертоар изцяло е упадъчен. Понастоящем над 25 български изпълнители пребивават на запад с неуредени трудови договори и пресрочен срок за пребиваване. Има една група от изпълнители, заминали по официален път с договори и вече повече от 5 години не се завръщат в страната, като продължават договорите си и валидността на паспортите, но фактически някои от тях са станали невъзвръщенци. С поведението и държанието си там те влияят отрицателно върху част от нашата интелигенция. Създават сред тях впечатлението, че в науката може да бъде признат научния работник или творец, ако той специализира в капиталистически страни или негови произведения бъдат издадени там. Сред изпълнителските кадри се утвърждава, че човек може да уреди своето материално положение само ако отиде на работа по договор в западните страни. В резултат на всичко това изкуствено се създава ореол около западната наука и "много добри" условия, при които са поставени изпълнителските кадри из областта на музиката, театъра, художествената интелигенция и т.н.

Пребиваването на западни научни специалисти в страната ни по пътя на културния и научен обмен в някои случаи от тях се използуваше за събиране на данни, които по-късно ще се използуват по всяка вероятност за провеждане на идеологическа диверсия срещу НРБ. В резултат на някои слабости при подбора и поканването на естрадни и други състави от капиталистическите страни в страната ни се даде възможност на някои от тях да окажат вредно влияние, особено върху съзнанието на младежта.

И през изтеклата година противникът продължи подривната си дейност за разлагане на нашата художествена и научна интели-

Из архивите на ДС

генция и чрез нея внасяне на обърканост, неверие, нихилистично отношение сред обществеността. Вражеските прояви сред интелигенцията бележат една относителна устойчивост. Сред тези среди намира място вражеската агитация и пропаганда, главно срещу политиката, провеждана от партийното и държавно ръководства. Продължи разпространението на вражески слухове, вицове, в отделни случаи писане и разпространение на апокрифна "литература", изразяване на антисъветизъм и национален нихилизъм. В литературата и изкуството продължиха да намират отражение отделни упадъчни тенденции и явления.

Увеличиха се през годината сигналите за бягства зад граница, измениха повече от 15 души от средите на специалистите и изпълнителските кадри.

Важно отражение върху оперативната обстановка даде провеждането на VII световен конгрес на социолозите в град Варна. Отделът активно участвува в изпълнението на мероприятията, указани от ръководството на Министерството и управлението за нормалното протичане на същия. При тази оперативна обстановка отделът подработи някои организационни и други проблеми, които бяха внесени за разглеждане, както следва:

- <u>В ЦК на БКП:</u>

Доклад за някои нездрави тенденции и явления в областта на художествената интелигенция.

Доклад за резултатите от проведеното мероприятие "Орфей".

Над 50 справки за отделни дейци и ръководители от средите на интелигенцията

Справка за станалите инциденти, във връзка с гостуването на английския естраден състав "Роби Рей".

- <u>В ръководството на Министерството:</u>

Предложение за структурно изменение на отдела

Справка за някои нездрави и враждебни прояви в ДО "Българска кинематография".

Справка за проведения през м.октомври в столицата международен панаир на книгата.

Справка относно подривната дейност на противника срещу наши специалисти в западните и развиващи се страни и мерки за подобряване работата на органите на ДС сред тях.

Предложение за екстерниране на [redacted] Добрич и съпругата му.

Силите на оперативния състав през отчитаната година правилно бяха насочени за работа по- най-важните дела на оперативен отчет. През годината оперативният състав е работил общо по 39 дела и 9 оперативни преписки. От тях:

- Дела на оперативна разработка - 10;
- Дела за оперативна проверка - 24;
- Групово дело за оперативна разработка - 1;
- Дела за оперативно наблюдение - 3;
- Дело за оперативно издирване - 1.

В резултат на активно проведени мероприятия през годината бяха реализирани 3 дела.

- ДОР "Катил" с обект Иван Добрев - писател-преводач, бивш член на БКП, провеждащ злостна противодържавна агитация и пропаганда. Доказано беше, че той е автор на анонимен материал, с който той апелираше към отговорни партийни ръководители да изменят политиката на партията в **недобие** на чехословашката /има се предвид политиката, провеждана от Дубчек/. Едновременно с това предаваше информация на югославските дипломат. Въз основа на това беше предаден на следствените органи, където направи пълни самопризнания. Не беше предаден на съд, поради напредналата възраст.

Из архивите на ДС

Из архивите на ДС

– ДОР "Кривогледия" с обект Лазар Цветков – научен сътрудник в Института по литература към БАН. Беше оперативно документирана дейността му за провеждана вражеска агитация и пропаганда и насаждане на антидемократически възгледи сред научни и творчески работници, политически неукрепнали. Обектът бе предаден на следствие, където направи пълни самопризнания и осъди престъпната си дейност. Не беше предаден на съд по политически и оперативни съображения. В процеса на следствието му бяха разкрити 26 лица, които в различна степен са знаели за неговата престъпна дейност, някои от които са се и солидаризирали с него, като по този начин се осъществи предпазването на същите да извършат престъпна дейност.

– ДОП "Паяк" с обект Димитър Йотов, със завършено полувисше образование, по професия учител, безпартиен, временно работещ като електроженист в "Софстрой". За същия бяха получени данни, че пише и разпространява епиграми, афоризми и антинародно съдържание. Оперативно се извърши документация на вражеската му дейност, изразена в писането и разказването на епиграми с вражеско съдържание. Тази дейност е плод на морално-политическото му деградиране, изпаднал в неверие и черногледство, от която позиция извършва и вражеската дейност. Установиха се и някои негови връзки, сред журналистическите и писателски кръгове, които не стоят на здрави идейно-политически позиции. Обектът беше разпитан, направи пълни самопризнания и порица своята дейност. Не беше предаден на съд по оперативни съображения.

По-съществени резултати се получиха и при следните по-важни разработки:

– ДОР "Лисица" – бяха проведени активни мероприятия, като М-15 и М-20 по месторабота и местоживеене, М-Дунав и М-Маринац Съгласуваха се и някои мероприятия зад граница с у-ние I главно ДС, с братските органи на СССР и ГДР, в резултат

Из архивите на ДС

на което се изясни, че същият поддържа престъпни връзки със западногермански гражданин. Потвърдиха се данните за връзките му с изменници на родината, използуване на условности в кореспонденцията и извършване на трансфер на валута. За някои от изменниците на родината има данни, които ги уличават в услуга на чуждо разузнаване. Участвува в уреждане въпроса за специализирането на някои научни работници на запад. През ноември разработката бе разгледана в ръководството на Министерството и бяха утвърдени мероприятия за по-нататъшната работа по обекта.

- ДОР "Хамелеон", киносценарист, безпартиен, уличен в услуга на френското разузнаване. Бешепроведена комбинация за изпращането на обекта в някои социалистически страни /ГДР и ЧССР/, където съгласувано с братските органи по същия се проведоха мероприятия. Поради разкриване на външното наблюдение в СССР, по изказване на обекта, и изпускането му от контрол в ЧССР, не можаха да се получат очакваните резултати. Установени са интересни негови връзки, от които обектът евентуално черпи необходимата му информация, отнасяща се до дейността на ЦК на Партията.

При провеждане мероприятие "Орфей" се получиха интересни данни за обект "Сврака", уличаващия в поддържането на съмнителни връзки с лице от западногерманското търговско представителство. Установи се, че обектът е била сигнализирана от сътрудник на отдел IV, у-ние VI, че причината да не се пуска на запад не е паспортния отдел, а по всяка вероятност този въпрос се решава от Държавна сигурност.

По ДОР "Объркания", научен сътрудник във Философския институт на БАН, се проведоха мероприятия, в резултат на които оперативно беше документирана част от вражеската му дейност, изразяваща се във вражеска агитация и пропаганда. Изясни се, че идейно-политически обектът е деградирал и под влиянието на

Из архивите на ДС

обект "Кривогледия" започва да провежда антидържавна дейност. Същият беше разпитан в качеството на свидетел по следствието на "Кривогледия", подробно разказа за дейността му, а също така и за своята. По решение на ръководството бе проведена филтрация и фиктивна вербовка, с цел проверка и оказване на политическо въздействие в положителна насока.

По обекта работата ще продължи за укрепване на здрави идейно-политически позиции и пълно изясняване характера на връзките му с граждани от капиталистическите страни.

По ДОП "Кърлеж", зам.главен редактор на сп. "Българско фото". По обекта успешно беше подставен с.с. "Васил" и чрез М-Родопи "К" се извърши оперативна документация на някои негови вражески позиции в областта на културата и че същият информира американски дипломат за културния живот в страната ни и някои кадрови промени, ставащи в областта на театралното изкуство.

Предстои съвместно с II гл.у-ние ДС да се извърши филтрация на обекта.

По ДОП "Бръмбар", научен сътрудник в Геофизическия институт на БАН. Бяха насочени няколко с.с. Придобиха се данни, че в пияно състояние злослови по адрес на СССР, връзките му с английското търговско аташе и някои други англичани, нямат престъпен характер. Предвид на това, че освен вражеските изказвания, които прави в пияно състояние, друга престъпна дейност обектът няма.

Предстои след оценка на материала да се отиде на контакт с обекта.

Интересни данни се получиха и за обектите "Джеки", "Скорпион", "Католик" и др.

Из архивите на ДС

От посочените в началото 39 дела през годината са открити 10, както следва:

- Групово дело за оперативна разработка - 1
- Дела за оперативна разработка - 4
- Дела за оперативна проверка - 4
- Дела за оперативно издирване - 1

При провеждане на мероприятие "Орфей" се установи, че някои сътрудници са преминали на предателство, в резултат на което някои от тях бяха взети на разработка.

ДОР "Лицемер", писател-преводач, безпартиен, бивш дипломат, установи се, че същият провежда вражеска агитация и пропаганда. Обработва някои неукрепнали млади писатели и ги насочва към заемане на ръководни позиции в Съюза на българските писатели. Проявява интерес към въпроси от политически и икономически характер, някои от които представляват държавна тайна.

ДОР "Щраус", писател, безпартиен, син на бивш репресиран дипломат. Установи се, че същият поддържа съмнителни връзки със западногермански издатели, извършва антибългарска и антисъветска агитация и пропаганда.

Останалите разработки са открити на следните посъществени данни:

ДОР "Лакей" - съпрузи, писатели, членове на БКП, създали близки връзки с дипломати от френското посолство, уличени като разузнавачи, на които предават подробно информация по редица въпроси от културния живот и икономиката на нашата страна.

ДОР "Хрътка" - с обект литературен критик, безпартиен, от буржоазно семейство. Същият води противодържавна агитация и пропаганда, изразява несъгласие с оценките на партията за

Из архивите на ДС

някои отрицателни явления в литературата, стреми се да утвърждава творци, които не стоят на здрави идейни и естетически позиции.

ДОР "Двуличник", писател-преводач, безпартиен, бивш сътрудник. Установи се, че същият работи нечестно с нас, провежда вражеска агитация и пропаганда и поддържа съмнителни връзки с невъзвръщенци, изменници на Родината във Франция и Англия.

ДОП "Адвоката", писател-преводач, бивш бранник, изгонван от София като несофийски жител, провежда вражеска агитация и пропаганда и се уличава в участие в нелегална група.

ДОП "Изрод", писател, директор на музей, уличава се в подготовката за изпращане неофициално и отпечатване на запад на негови "произведения" с антинародно съдържание.

ДОП "Националист" - научен сътрудник, секретар на Института по органична химия, безпартиен. Установи се, че същият е бил сътрудник на италианското разузнаване и на полицията.

ДОП "Лисица" прерастна в ДОР.

ДОИ "Клеветник" е възникнало въз основа на сигнал, че неизвестен автор на "литературно произведение" е предал в италианското посолство материали с антисоциалистическо съдържание.

През годината в отдела са получени общо 101 сигнала. Общо взето по сигналите се работеше за бързо проверяване на първоначално получените данни, в резултат на което 57 сигнала бяха изяснени. На различни видове отчет бяха взети 11 души. Филтрирани бяха 24 лица, материалите за 5 лица бяха изпратени на други поделения, данните за останалите 17 не се потвърдиха. За някои от лицата бяха пуснати и картони за запрещение.

Из архивите на ДС

По-окраска сигналите се разпределят, както следва:

- за шпионаж - 2
- за провеждане на идеологическа диверсия - 12
- за измяна на родината - 30
- за агитация и пропаганда - 33
- членове в нелегални организации - 1
- невъзвръщенци - 4
- други - 19

Някои по-характерни данни, получени през годината при изясняване на сигналите:

Потвърдиха се данните за провеждане на вражеска дейност от някои лица, в резултат на което същите бяха взети на отчет /ДОП "Паяк", ДОР "Хрътка", ДОП "Националист" и др./ Разкрити бяха някои анонимчици, които клеветяха лица от средите на интелигенцията в изложения, писани до различни редакции на вестници или други институти, като Мария Димитрова.и др. Предотвратени бяха измяната на родината на някои лица от средите на музикалните изпълнители.

По време на социологическия конгрес се получиха данни за някои лица, които искаха да осъществят съмнителни връзки със западни социолози. Характера на същите беше изяснен и взето отношение.

Независимо от бързото реагиране по голяма част от сигналите и бързото тяхно изясняване се допускат и някои съществени слабости. Една част от тях ~~[illegible]~~ не се картотекират съгласно указанието на ръководството, не винаги приключват в определените срокове, все още се допускат слабости и в правилното отчитане на работата по тях.

Из архивите на ДС

11

Общо през годината беше установен по линия на интелигенцията контингент от 814 души, който се разпределя по обекти, както следва:

- Съюз на българските писатели - 86
- Съюз на филмовите дейци - 87
- Българско радио и телевизия - 47
- ДО "Българска книга" и "Хемус" - 54
- Съюз на българските журналисти и редакциите на столичния печат - 62
- Комитет за изкуство и култура - 50
- Съюз на музикалните дейци, Съюз на композиторите и останалите културни институти, имащи отношение към музиката - 60
- СБХ и останалите културни и учебни институти, имащи отношение към изобразителното изкуство - 48
- Съюз на драматичните артисти и столичните театри -20
- Дирекция "Българска фотография", главна дирекция "Български циркове" и някои международни организации - 50.
- БАН и МНЗ - 247

Работата по доустановяване на контингента в обслужваните обекти продължава. Само около 30 % от установения до сега контингент е обезпечен със с.с. По същия в различни периоди освен с.с. са използувани добри наши честни граждани, провеждано е М-Родопи, М-Пирин и др. От анализа на данните е видно, че организирана вражеска дейност в средите на контингента през изтъклата година не е имало. Проявите, които характеризират дейността на същия се изразяват предимно във вражеска агитация и пропаганда, несъгласие с партийната политика в областта на

Из архивите на ДС

науката и изкуството, изменнически настроения, възвеличаване на достиженията на западната наука и изкуство, в отделни случаи изразяване на антисъветски настроения, коментиране от вражески позиции на различни по-крупни мероприятия от вътрешен и международен характер и т.н. Има известно увеличаване на вражеския контингент с лица от капиталистическите страни и стремеж да се отиде на запад.

Общо в края на отчитания период отделът разполага със 101 с.с., от които 58 са сътрудници и 43 осведомители. Болшинството от с.с. са редовно срещани, и няма данни да са провалени срещи по вина на оперативните работници. През отчитания период не са провеждани срещи с 15 с.с., тъй като щата на отдела не е попълнен. При ръководството на с.с. оперативните работници се стремят и спазват точка 21 от заповед № 3500. В повечето случаи на самите срещи уточняват сведенията, получавани от с.с., правят анализ на същите, При съобщаване на данни за отговорни лица, работниците своевременно са докладвали по установения ред. Сведенията са оформяни съгласно указанията и по тях са набелязва ни мероприятия и данни за новозасечените лица. Чувствително се подобри работата по осигуряване на секретни пунктове за провеждане на срещи със с.с. Понастоящем по-малко от 10 % се срещат на други неща, които обезпечават до голяма степен спазването на секретност. С всички с.с. има уговорено двустранна връзка за извънредна среща при необходимост. Нямаме случаи на създадени безпринципни отношение на оперативни работници със секретни сътрудници.

Началниците на отделения осъществяват контрол по ръководството и възпитанието на съответните сътрудници при докладването на сведенията, с някои работници преди срещите разговарят и уточняват задачите на сътрудниците. Ръководството на отдела и началниците отделения почти във всички случаи при интересни данни за вражеска дейност или пропуски в работата със

Из архивите на ДС

с.с. отбелязват какво трябва да се извърши.

Недостатъчна е била взискателността за изпълнението на заплануваните мероприятия по сведенията. Все още не е намерен най-целесъобразния начин за контрол на същите.

Недостатъчно се търси лична отговорност за нередовно срещане на някои сътрудници и неизпълнението на заплануваните вербовки.

През годината са вербувани 10 с.с., от които 7 сътрудника и 3 осведомители. Всички са с висше образование, владеещи чужди езици, с добра обща и политическа подготовка, с възможности за работа, както по наши обекти, така и по лица от капиталистическите страни. Няма случаи на несполучливи вербовки.

През годината бяха изключени 5 с.с., от които 4 за нечестна работа с органите на Държавна сигурност /3 са взети на разработка и един предстои да бъде взет/ и един поради липса на възможности за използуването му.

Извърши се проверка на 21 с.с. Основно бяха проверени 8 сътрудника, 4 от които се оказаха, че не работят честно с органите на Държавна сигурност и бяха изключени и взети на отчет. За останалите не се получиха данни за нечестна работа. Проверката се извърши главно с технически мероприятия, М-9 и със сътрудници.

През годината са изведени зад граница за по-продължително време, главно по пътя на задгранични командировки или участие в различни международни прояви, 14 с.с. На всички тях са поставени конкретни задачи и са получени интересни данни.

Трябва да се отбележи, че почти във всички обекти на обслужване е необходимо да се придобият нови с.с. и в момента нито един обект на обслужване не е пълно обезпечен със сътрудници. По-тежко е положението в Българското радио и телевизия,

Из архивите на ДС

Кинематографията, творческите съюзи, БАН, МНЗ, висшите учебни заведения и т.н.

През годината има известно подобряване на профилактичната работа, извършвана от отдела, с лица отиващи за по-продължително време на специализация на запад или по други поводи от обслужваните обекти. Оперативните работници са провели беседи с над 80 души. Това ни даде възможност да се сдобием с допълнителна информация, както за условията, при които са поставени нашите учени или творчески работници на запад, за проявите на някои от тях и за методите и формите на подривна дейност на противника.

В резултат на профилактика беше извършена като се използува следствието на "Кривогледия" и бяха разпитани 26 лица, които са знаели за неговата дейност, но не са уведомили съответните партийни и административни органи.

Бяха предупредени с протокол над 10 лица, провеждащи вражеска агитация и пропаганда. На 2 души беше отнето временното софийско жителство.

Общо взето отделът незадоволително помагаше на окръзите за подобряване на работата по линия на интелигенцията. Това не беше и по възможностите му при непопълнен състав. По-конкретна помощ беше оказана на Пловдив, където на място бяха набелязани мероприятия по две дела, които се водят на контрол в отдела - ДОР "Двойник" и ДОП "Пор". Оказана беше помощ на окр.у-ние Враца и В.Търново. Чувствителна помощ се оказа на окр.у-ние МВР Варна във връзка с провеждането на VII световен конгрес на социолозите.

През годината отделът хвърли много сили и средства по обезпечаване нормалната работа на VII конгрес на социолозите и провеждането на мероприятие "Орфей", която дейност отделно е отчетена.

Из архивите на ДС

228

През годината беше работено и по 7 оперативни преписки на чужди граждани, били на специализация към БАН.

По искане на братските органи беше организирана работата по наблюдението дейността на двама техни обекти: "Зебра" на КГБ и "Шашмата" на ГДР.

През годината отделът правилно е насочил вниманието на оперативния състав към решаване на най-важните въпроси в обслужваните обекти. Има чувствително подобрение в конкретизирането на оперативната работа и документиране престъпната дейност на обектите. Установен беше голяма част от вражеския контингент. Подобри се работата със с.с. По-бързо се изясняваха сигналите за вражеска дейност.

Все още се допуска пресрочването на изпълнението на запланувaните мероприятия, както по делата, така и по сигналите. Ръководството на отдела и отделенията все още не са успяли да осъществят пълен контрол за изпълнението на същите.

Допускат се слабости по регистрирането и отчитането на работата по сигналите.

Все още незадоволителна работата по наблюдение дейността на лицата, били в капиталистическите страни по различни поводи след тяхното завръщане в страната ни.

София, 8.I.1971 год.

Отп. в 2 екз.
1 - VII отдел упр. VI
2 - I отдел упр. VI

Н-К ОТДЕЛ I, У-НИЕ VI ДС
Полковник:_____

82

И Н Ф О Р М А Ц И Я

ОТНОСНО: невъзвръщенски настроения на лица от средите на изкуството и културата, заминали в чужбина

В последните няколко години наши музиканти, художници и певци заминали по частен път в някои капиталистически страни в Европа след определеният им срок не са се завърнали, под предлог, че продължават образованието или специализацията си към различни частни и държавни учреждения, но извън рамките на сключените спогодби.

По непълни данни на Комитета за изкуство и култура понастоящем над 100 такива лица пребивават в чужбина-в Италия повече от 50, в Австрия повече от 20, във Франция повече от 20 и в други страни. За заминаването си са използвали различни поводи като явяване на конкурси, участие в курсове за специализация на частни разноски. Болшинството от тях са получили разрешение и паспорт за кратковременно посещение в чужбина/1-2 месеца/, след което не се завръщат и фактически остават невъзвръщенци. Само някои от тях се явяват в нашите посолства и правят молби за удължаване на срока за престой, мотивирайки се, че са започнали специализация.

Заминали без да са осигурени материално за продължителен престой, тези хора изпадат в затруднения, водят мизерен живот, с което излагат престижа на нашата страна. Много от тях погазвайки своето национално достойнство, прибягват до всевъзможни начини за придобиване на средства-влизат в контакт с чужди граждани и молят за стипендии, работят като портиери, чистачи, гледачи на болни, деца и старци, вършат и други унизителни дейности при мизерни условия.

Една част от тази категория хора се намират вече много време в чужбина (4-5 и повече години) и търсят всевъзможни начини за устройване, други отказват да се завърнат, а трети са се устроили "добре" и разполагат със средства, произхода на които е съмнителен.

Някои от заминалите по този начин в чужбина български граждани поддържат връзки с активни членове на вражеската емиграция от които получават средства под формата на помощ. Под влияние на вражеската емиграция през последните две години четирима от специализиращите в Италия са изменили на Родината.

Такъв е бившият преподавател по български език Катерин Катерчинков, който отказал да се завърне и има данни, че по указание на Ватикана провежда разложителна дейност сред българските

Из архивите на ДС

230

граждани в Италия.

Подобен е случаят с Антоанета Асенова Камбурова-дъщеря на покойния народен артист Асен Камбуров, която е заминала през 1963 год. във Виена. Подържа връзки с вражеската емиграция и прави постъпки за извеждане на съпруга си от България.

Една от причините за наличието на такава категория "студенти" и "специализанти" е, че Комитета за изкуство и култура без да преценява обстойно молбите на такива хора и без да има предвид материалното им осигуряване, дава съгласие да им се разреши излизане зад граница. Нарушения допускат и съответните органи на МВР, които ~~им~~ разрешават паспорти на лица без да имат осигурена материална издръжка.

Предлагам да се информира ЦК на БКП.

Нач. в 4-и
1. др. Шопор
2. ПГУ
3. ВГУ
4. [illegible]
изп. Лазаров
Нач. – –

Н. к. [illegible]
[illegible]

КРДОПБГДСРСБНА 1
чл. 31, ал. 6
от ЗДРДОПБГДСРСБНА
Дата :09.10.2015г.Секретар :

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

15

Строго секретно!
Екз.____

С П Р А В К А

ОТНОСНО: резултатите от предупрежденията и проведените беседи с лица от научните и културни среди,провеждащи вражеска агитация и пропаганда.

До 13.IV.1971 год. от отдел I на Управление VI ДС са предупредени с протокол пет и проведени беседи с четири лица от научните и културни среди,провеждащи противодържавна агитация и пропаганда.

Характерно за по-голямата част от тях е,че се стремят да омаловажат своите прояви,като търсят вината в някой обективно съществуващи неуредици.Други твърдят,че проявите им са плод на недоволство от действията на някой конкретни лица заемащи ръководни длъжности в институтите,в които работят.Има и такива,които чистосърдечно се осъждат и изявяват готовност да съдействуват на нашите органи,каквито са случаите с -редактор в Българска телевизия и -балетист в Софийската народна опера.

Общо може да се каже,че приложената мярка е ефикасна,дава и ще даде положителни резултати.

До сега в отдела не са постъпили данни,че органите на МВР са предприели кампания във връзка с Конгреса на Партията.

НАЧАЛНИК ОТДЕЛ I,УПРАВЛЕНИЕ VI-ДС
Полковник:

13.IV.1971 год.
С о ф и я

Отп.в два екз./ЦС
Изп. И.Янкулов

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

19

Строго секретно!
Екз. № ___

С П Р А В К А

ОТНОСНО: Организация на оперативната работа по културните и научни дейци пребиваващи в чужбина за продължително време на работа, гастроли, специализации и международни прояви.

Съгласно 421-то разпореждане на МС на НРБ правото да изпращат на дългосрочни специализации, гостроли и работа в чужбина на артисти, певци, инструменталисти, художници и др. представители на творческата интелигенция е предоставено на КИК (в лицето на импресарска дирекция към ГДБМ, ДП "Български цирков" и творческите съюзи, Бюро "Естрада" към МВТ и Комитета по туризма към МС.

От горното е видно, че за сега в НРБ няма създаден специален централизиран орган, институт или организация, която да е оторизирана да решава тези въпроси. Съществуващата в това отношение децентрализация в някои случаи предполага различни методи на работа, различно отношение към възникналите проблеми и задачи за решаване и в крайна сметка по един или друг начин дава отражение и върху създаването на най-правилна организация на политическата и оперативна работа по културните дейци пребиваващи в чужбина за продължително време и гастроли.

От данните, с които разполагаме е видно, че през последните няколко години значително се е увеличил броят на българските граждани пребивавали и пребиваващи в чужбина по линия на двустранните културни спогодби и договорната система предполагаща трудовото им заангажиране

Из архивите на ДС

в различни културни институти, забавни и увеселителни заведения.

Към 1.VI.1971 г. в социалистическите, развиващите се и капитали стическите страни пребивават на работа,специализации и на гастроли около 2000 български оркестранти, певци, естрадни и циркови изпълнители, режисьори, артисти и композитори, от които около 500 души във Западна Европа, ОАР, Алжир, Тунис, Куба и САЩ.

Значително е нараснал и броят на съставите и изпълнителите излизащи зад граница за краткосрочни гастроли и командировки. Само за първото шестмесечие на 1971 г. по тази линия в капиталистическите и развиващите се страни са пребивавали над 1300 български граждани включени в колективите на Софийската народна опера, Софийската държавна филхармония, централният куклен театър, Балетно студио "Арабеск", Народният театър "Иван Вазов", Младежкият театър, Хор "София" към ГДБМ Сим. оркестър на БРТ, Държавен ансамбъл за песни при БРТ и др.

При това следва да се отбележи, че посочените цифри отразяват излизанията само на съставите обслужвани от отдел I при у-нието, без да са посочени тези към които имат отношение Софийско и окръжните управления на МВР.

Увеличен е и броят на научните работници пребиваващи по различн поводи на Запад. По линия на обектите на обслужване в отдела задграничните командировки, специализации и участия в различни международни прояви се уреждат от БАН и МНЗ със заповеди на ръководствата.

От данните с които разполагаме е видно, че напоследък под влияние на идеологическата диверсия на противника сред част от творческата и научната интелигенция се очертава тенденция към засилен стремеж за излизания в капиталистическите страни,в основата на който лежи интересът към материалното облагодетелствуване и желание за "творческа изява" и "признание" на Запад.

Попаднали под ударите на западната пропаганда често пъти някои дейци на културата, науката и изкуството търсят различни начини, пътища и средства за осъществяване на своите цели и намерения. Не са редки случаите на установените лични контакти със западни граждани , фирми, научни институти, импресарски къщи, служители от дипломатическите представителства и др. с цел уреждане на т. н. "лични покани" за специализации, конгреси и симпозиуми, договори за гастроли, работа и пр.

Отчитайки и оценявайки ролята, мястото и перспективите на интелигенцията в социалистическото общество, противникът работи упорито сред пребиваващите български граждани в чужбина. Жонглирайки с "над-

Из архивите на ДС

класовото" "надпартийно" изкуство, култура и наука, в името на "свободата" на личността, личната инициатива за преуспяване, изява и творчество, западните идеологически и разузнавателни централи търсят и прилагат най-различни форми за морално-политическото разлагане и обработка на тази категория наши граждани, някои от които в резултат на това стават и сами проводници, изразители и пропагандатори на идеологическата диверсия на противника. Практиката в това отношение показва, че след подобна обработка редица граждани от средите на интелигенцията пребивавали на Запад се заангажират и с прояви и дейност имащи ярко изразена вражеска насоченост. Има някои случаи, които ни дават основания да подозираме няколко лица от обслужваните обекти в услуга на чуждото разузнаване (ДОР "Лисица", ДОП "Скорпион", ДОП "Джеки" _____ _____ и др.) Налице са много примери на невъзвращенство, вражеска агитация и пропаганда, преклонение пред западният бит и морал, изкуство и култура, наука и техника, идейно и политическо обърквание, пренасяне и материализиране на западни модернистични и формалистични течения и др.

Оперативната работа по обслужване на излизащите зад граница и се води в следните направления.

- предварителна проверка на кандидатите с оглед недопускане на неподходящите.

- изучаване поведението на кандидатите преди заминаване, по време на престоя им в чужбина и след завръщането им.

Една от задачите стоящи пред оперативния състав е изучаването на морално политическите качества на лицата от обслужваните обекти като се обръща внимание на онези дейци, които се явяват по-перспективни и за които има вероятност да бъдат командировани в чужбина. Това се осъществява чрез провеждане на разговори с отговорни ръководители, от които се установява тази категория лица и се събира известна информация за техните политически, творчески качества, перспективност и пр. Чрез сътрудническия апарат се придобиват по-конкретни данни за политическите прояви и мироглед на тези лица, творчески амбиции и удовлетвореност, морален облик, материално състояние, отношения в семейството, връзки с чужденци и пр. Използува се и информацията, която дават различните картотеки при министерството.

Из архивите на ДС

Между отдела и съответните служби от обслужваните обекти натоварени с уреждане на задграничните командировки (междун. отдели, личен състав и др.) съществува договореност за предварително съгласуване на кандидатите преди окончателното им определяне, с оглед отклоняване на неподходящите. На последните, ако са известни за възможността да пътуват се изтъкват локални мотиви без да им се даде възможност да разберат, че не им се гласува доверие. В това отношение понякога се достига до значителни затруднения особено по линия на музиката, тъй като в повечето случаи ангажирането им за гастроли на запад се урежда по собствена инициатива и дори се сключват предварително договори. Допуска се и известен формализъм в проверката, поради голямия брой на пътуващите. Понякога по различни причини не се извършва и предварително съгласуване ~~изследване~~.

С паспортните преписки на кандидатите се запознават оперативните работници отговарящи за обекта и се дава мнение подписано от началника на отделението. Отбелязва се и с кои лица оперативните работници ще проведат профилактична беседа.

Преди заминаването на лицата същите се изучават допълнително доколкото това е възможно чрез с.с., с оглед придобиване на оперативна информация върху анализа на която се организира по-нататъшната работа - установяване на контакт, наблюдение чрез други лица или провер ка чрез технически мероприятия.

Оперативен контакт се установява с лицата, които по своите твор чески и лични качества, произход и достъп до държавни тайни представля ват интерес за противника. Разговорите, които се провеждат имат преди всичко профилактичен характер и създават условия за придобиване на информация след завръщането. Понякога се поставят и общи задачи - обръща не на внимание на поведението на други българи с които ще имат контакт в чужбина и др.

Оперативното наблюдение на лицата намиращи се за по-продължител но време в капиталистическите страни като цяло не е ефикасно. В отделни случаи когато на едно място са събрани по голям брой лица се правя усилия за включване в групата на секретни сътрудници, вербоват се таки ва специално за случая, или се използуват други подходящи лица. При необходимост към дадени групи или отделни обекти се маршрутират секретни сътрудници.

Из архивите на ДС

На отдерни лица по времепрестоя им на запад се контролира корес понденцията с оглед долавяне плановете и намеренията им и се анализира евентуалната им ерозия под въздействието на идеологическата диверсия на противника.

За онези лица, за които се получат данни за евентуални изменнически намерения или друга подривна дейност се организирва "временното" им повикване в страната по представляващи интерес за тях поводи и се осуетява повторното им заминаване.

Трябва да се отбележи, че извън арабските страни, където има по компактни маси от наши специалисти - предимно медицински персонал, малко се използуват възможностите на Първо главно управление и дипломатическите представителства както за наблюдение на пребиваващите така и за придобиване на разузнавателна информация.

За оперативно наблюдение на по-голями групи заминаващи на гастроли и други международни прояви се използуват секретни сътрудници и др. лица, които понякога се ръководят от О.Р. включени в групата.

Работата по пребивавалите на Запад за по-продължителен период се насочва към изясняване евентулално настъпилите изменения в мирогледа, творчесството и поведението им. Основната дейност в тази насока се извършва чрез с. с. На някои се контролира и подлага на анализ външната кореспонденция с оглед разкриване на агентура на противника.

За подобряване на оперативната работа би оказало положително въздействие взаимния обмен на информация с органите на КГБ за поведението и проявите на лицата пребиваващи по различни поводи в капиталистическите страни.

НАЧАЛНИК ОТДЕЛ I, У-НИЕ VI ДС
Полковник:

Написано в 3 екз.

№ 1 -
№ 2 -
№ 3 -
Изп.- Козловски
Нап.- РК/9.VI.1971 г.

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

Строго секретно!
Екз.№ 2.

24

С П Р А В К А

ОТНОСНО: Състоянието на работата на нещатните служители, използувани от отдел I, на у-ние VI ДС.

В момента от отдел I на управление VI ДС се използуват 3-ма нещатни служители – 2 по линия на Комитета за телевизия и радио и 1 по линия на БАН, срещу парично възнаграждение.

Работното време на същите съвпада с това на институтите, в които работят, уплътнява се напълно, дори са чести случаите да остават и след това.

Въпросът за размера на месечното им възнаграждение е решаван като са вземани под внимание обема на работата, времето и напрежението за нейното изпълнение.

По наша преценка средствата, които им се заплащат, до сега се оправдават и отдела има реална полза от тяхното привличане. Например:

Двамата нещатни служители по линия на Комитета за телевизия и радио извършиха и извършват огромна по количество работа във връзка с прочистването на този институт от социално чужди, идейно-политически нестабилни и морално разложени служители, както и за недопускането да постъпят на работа в него нови такива.

Наред с това същите са използувани за изясняване на някои моменти от сигнали, отнасящи се за служители на КТР-прояви и дейност по месторабота и местоживеене, обкръжение, близки връзки, отношение към творческо-производствения процес и др. Същите са за създаване условия за провеждане на М-Дунав и М-30 и др. В някои случаи, макар за сега това да е рядкост, сами

Из архивите на ДС

КРДОПБГДСРСБНА 1
чл. 31, ал. 6
от ЗДРДОПБГДСРСБНА
Дата :09.10.2015г.Секретар :

дават сигнали и ориентировка към лица подходящи за секретни сътредници.

Нещатният сътрудник в БАН се използува за придобиване на данни за пребиваващия по линия на БАН граждани на кап.страни, участвувал е в осигуряване на обстановка за провеждане на технически мероприятия, сам е внасял М "Родопи К", спомагал е за отклоняване от страна на БАН на неподходящи кандидати за специализации на Запад, организира картотека на чужденците-посетили БАН и на българските учени пътували или специализирали на Запад и пр.

Служебната и трудова дисциплина сред нещатните служители общо взето е на добро ниво. Стоящите пред тях постоянни и възлаганите им допълнителни задачи се стремят да изпълняват качествено и в срок. В своята дейност се съобразяват със социалистическата законност, морал и етика.

Независимо от това обаче един от тях / ,работещ в КТР /допусна някои грешки и слабости: грубо отношение към служителите и кандидатите за работа, несъобразяване с указанията на административното ръководство, неизпълнение на някои поставени му от нас задачи, създаване впечатление, че е човек на МВР и др.

За тези му прояви, съгласувано с ръководството на КТР същият беше освободен от заеманата длъжност и преназначен на друга работа, а по наша линия, предупреден и прекратено по-нататъшното му използуване.

Оперативните работници, използуващи в помощ нещатни служители, са значително натоварени с работа. На ръководство имат средно по 9 - 10 с.с. и на лично производство по 2-3 дела на опер.отчет. Освен това водят от 5-7 сигнали за по-определени враждебни прояви и работят по доста повече други такива, с по-малозначителна стойност, изясняването на които е наложително.

Поради естеството на обектовото обслужване изникват и редица други въпроси и мероприятия, които ангажират много сили и време, като: Обезпечаване на държавната тайна в най-важните звена, провеждане оперативни мероприятия по между-

народни и вътрешни прояви /симпозиуми, конгреси, фестивали и др./;подготовка и изпращане в чужбина на научни работници и специалисти, изпълнители и колективи, контролиране поведението на чужденците, идващи по линия на обсл.обекти;преглеждане и даване мнение по паспортни преписки и др.

Ръководството на отдела счита, че на този етап нещатните служители допринасят полза на органите на ДС е необходимо тяхното използуване да продължи и в бъдеще.

Из архивите на ДС

Н-К ОТДЕЛ I,У-НИЕ VI ДС
- полковник: _____

Отпеч. в 2 екз.
№ 1 - секр.на у-ето
№ 2 - КД
изп.Янкулов
нап.М.Милева
София,7.IX.1971 г.

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

Строго секретно!
Екз.№ 3

МВР — УПРАВЛЕНИЕ VI-ДС
Вх. № 10245 от 2 НОЕ 1971 19 г.

Д О К Л А Д

На отделение II, изнесен пред ръководството на управлението.

Отделение II, на отдел I, VI управление е създадено през м.IX.1970 г.със задачата да обезпечава в контраразузнавателно отношение идеологическите институти, в които основно е съсредоточена интелигенцията по линия на печата, музиката, театъра, изобразителното изкуство,фотографията и международните отдели на някои обществени организации, като УСПС, ОФ и др.

По-конкретно задачата се изразява в своевременното разкриване, предотвратяване и пресичане на вражеската дейност и проявите на идеологическата диверсия в тези среди,като същевременно се изучава стила, силите и средствата на противника прилагани в тази насока срещу нас.

В полезрението на оперативния състав от отделението, който брои 7 души/включая началник отделението/ са 47 институти по линия на СБЖ, СМД, Съюза на композиторите, Съюза на драматичните артисти в България, Съюза на българските художници, Комитета на българските жени, УСПС, Българския експерантски съюз, Комитета за изкуство и култура с неговите поделения - с общ списъчен състав 14,900 служители.

Както е известно болшинството от художествената ни интелигенция стои на здрави позиции и последователно провежда партийната и държавна политика в областта на изкуството, въпрос,който давам само констативно и няма да го засягам понататък в настоящето изложение.

По ориентировъчни данни броят на лицата от вражеския контингент по ~~линия на~~ обезпечаваните обекти е 600-800 души.

По конкретни данни, към 1.IX.1971 г. тойзи брой е 393 и се разпределя както следва:

Из архивите на ДС

а) По линия на СБЖ, БТА, София-прес и редакциите на столичния печат - 103.

б) По линия на СНДейци, Съюза на българските композитори и останалите културни и учебни институти имащи отношение към музиката - 60.

в) По линия на КИНС с някои негови поделения - 50 души.

г) По линия на Съюза на българските художници и останалите културни и учебни институти, имащи отношение към изобразителното изкуство - 58.

д) По линия на драматичните артисти в България и столичните театри - 60.

е) По линия на ДО "Българска фотография", Б.Циркове, Комитет за защита на мира, Комитет на българските жени, Б.Е. Съюз, Международните отдели на НС на ОФ и ВСПС и Профсъюзната школа - 62.

Характеристиката на вражеския контингент, накратко, въз основа на анализа по три основни признака - произход, обществено положение и естество на вражеските прояви може да се даде в следната насока:

По произход: 50% от установения ВК са лица от БХ,легионери, бранници, офицери от царската армия, лица поставили се в миналото в услуга на полицията, Абвера и гестапо, белоемигранти стоящи на нелоялни позиции, участници в разтурени нелегални организации, лица следвали и живяли дълги години на запад.

30% от лицата са синове и дъщери на горепосочената категория лица.

15% от лицата са от наш социален произход, но известни като неукрепнали в политическо отношение, правещи вражески изказвания по отделни поводи, не чужди на изменически намерения, но без да предприемат агитационни или някакви организационни прояви.

5% са лица, членове на БКП, но непоследователни в

Из архивите на ДС

АПТ

политическите си възгледи. Повечето от тях се водят на дела по оперативния отчет.

Само информативно ще съобщя, че в работата ни по контингента вземаме под внимание и обстоятелството, че в обектите ни работят 42 души евреи, 12 души политемигранти, 24 граждани от турски произход, 8 души със смесени бракове и отделни единици от английски, югославски, френски, немски, австрийски и арабски произход лица.

Общо от обектите ни има 19 души изменници на Родината, изменили в периода от 9.IX.1944 год., 4 от които активно работят срещу нашата страна, по-точно-сред нашите среди.

II. По общественото си положение и популярност

По своето обществено и административно положение повечето от лицата от ВК са изпълнителски кадри - редактори, артисти, художници, музиканти, технически персонал. Заемащите ръководна административна работа и ползващи се с обществена известност са 4% от установения ВК./ 15 човека/.

III. По прояви

Проявите на ВК, по наличните данни, се изразяват предимно във вражески коментарии (недоволства, клевети, вицове) по адрес на социалистическата ни действителност, окивени и подозрителни връзки с чужденци, в това число с дипломати от капит.страни, модернистични увлечения и преклонение пред западното изкуство и изменически намерения.

Нямаме данни за лица, които да стоят определено на маоистки или ревизионистки позиции. В това отношение съществуват само потенционални, с неизбистрени идейни възгледи, нелоялно настроени към народната власт лица, които могат да се изявят в тази насока при едно евентуална промяна на международната и вътрешна обстановка.

Например: Художник, който украсява четката си с цитати от МАО; бивш ръководител на идеологическия фронт, който пише и съхранява ръкописите си за "по-добри времена", вицове с прокитайски отенък и пр./

Из архивите на ДС

4.- 36

442

Нпоследък са получени непълни, все още неясни/ но не противоречиви/ данни и за намерения да се извади легална организация на есперантисти с вероятни дъновистки или промасонска насоченост.

От състава на отделението се водят 13 дела на оперативен отчет, от които само едно ДОР, а останалите ДОП. По интересните, основни за нас са:

1. "Джеки" - 1968-пресрочено - с окраска идеологическа диверсия и шпионаж. Прекатегоризира се в ДОР.

2. "Скорпион" -1969 - с окраска шпионаж. Ще се иска продължение с 1 година, каквото се регламентира с инструкцията по отчета.

3. " Масон" - професор по музика - идеологическа диверсия, масонство, напоследък нелегална организация.

4. " Смок" -1968 - идеологическа диверсия в изкуството, прекатегоризира се в ДОН.

5. " Кърлеж" - 1968 - идеологическа диверсия и шпионаж. Предстои филтрация на обекта.

Темпът на водене на делата е незадоволителен.

За това съществуват обективни и субективни причини; текучество на оперативния състав от 1967 година насам, поради станалите административни промени; значителния период от време през който отделението е работило с непълен състав; недостатъчната теоретическа и практическа подготовка на оперативния състав и не на последно място от ~~оперативне~~ субективно естество и пранизената взискателност в рамките на отделението.

По работата със сигналите:

Техния общ брой в отделението е = 64.

По о.р-ци - Ангелов - 12
Ченешев - 3
Стоянов - 14
Евгениев - 14
Петков - 17
Кутелов - 14

Из архивите на ДС

37

443

По своя характер сигналите са предимно за изменически намерения, вражески изказвания, подозрителни връзки с чужденци и само незначителен брой от тях са за идеологическа диверсия в областта на изкуството и печата.

По наше мнение съществуват две тенденции по отношението на сигналите:

а) Разширяващия се международен културен обмен и оттам увеличаващия се брой на излизащите зад граница културни дейци ще дава своето отражение и в близкото бъдеще да се увилачава броя на лицата с намерения по легални пътища да изменят на Родината. Една голяма част от тях стават невъзвращенци.

В тази връзка ще отбележим и засилващия се интерес да се излиза на запад и увеличаващия се брой на сигналите за корупция, морално деградиране, задържания от полицейските органи, фалшификация на документи и пр. от пребиваващите по разни поводи на запад български интелигенти.

б) Сложната международна политическа обстановка, засилената идеологическа борба, активизираната вражеска подготовка срещу нашата страна и в близко бъдеще ще дава своето отражение за един променлив процент на колебаещи се в идеологическо отношение отделни среди на интелигенцията /главно сред хората от втора ръка/без да имаме съществено увеличение на сигналната работа в тази насока. Така, че колебанието в броя на сигналите, гледано от този аспект, не ще бъде изненада за нас.

По интересни сигнали по които понастоящем отделението работи са:

= Бети - пише свои материали, които съхранява за публикация за "по подходящи времена".

= Ева - връзка на френски дипломат и любовница на арабски принц, възнамерява да измени на Родината и да разкаже по "Свободна Европа", истината за нашата страна.

А44

= Родопски - журналист, при своето посещение в СССР заявил, че договора между СССР и ГФР се явява предателство по отношение на България и че политиката на СССР не съответствува на интересите на народа.

= Анонимчик - син на български дипломат в ГФР или ГДР пред туристи на СССР на "Златни пясъци" заявил това лято, че в България никой вече не обича СССР.

= Обработка и измяна на цели групи от цирка при престоящето им турне в чужбина.

= Предотвратяване на изменическите намерения на група художници за Франция.

= Наличие на 3 карабини в лице от Ботевград.

= Изясняване характера на събирания на артисти в дома на интелектуалец от София, където се обсъждали проблемите на театъра.

= Маринов - подозрителни връзки с лице уличавано като бивш агент на УДБА.

= Гизела- уличавана като агент на Гестапо и УДБА- разпръснала изборни бюлетини пред дома си преди провеждането на изборите.

= Изясняване на улики за нелегален канал за връзка с чужбина.

= Наличие на оръжие у известен български скулптор- наскоро реализиран сигнал и др.

Останалите сигнали са за вражески изказвания, изменически намерения, за вицове, трансфер на валута, притежание на акари в чужбина, употреба на наркотици и др.

Както е известно основното средство за решаване на задачите, стоящи пред отделението е сътрудническия апарат, чийто общ брой при нас е 32 души.

Ръководството и възпитанието им се осъществява от оперативните работници, както следва:

Из архивите на ДС

Из архивите на ДС

 39

AAF

Иван Иванов - 3 /"Пиер", "Страхил" и "Моряка"/.

Борис Ангелов- 8 /"Максим", "Стефан","Любка","Колев" "Любчо""Рилски","Методиев","Огнян"/.

Цветан Петков- 2 /"Дипломат" и "Камертон"/.

Янко Кутелов- 10 /"Семерджиев","Стоянов","Моряка", "Иванов", "Катя" "Люляк","Одилия", "Ана", "Георги", "Патриот" .

Кирил Евгениев-4 /"Кирил", "Елена",Юдит" ,"Камен"/.

Янчо Ченешев- 5 /"Мак", "Леонардо", "Петров","Морски" "Микел".

Венцислав Стоянов - 1 / "Ивайло"

От сътрудниците 28 са с висше образование, западни езици владеят -26, с известностсе ползуват -6.

По възраст: 16 са между 30-40 години, 12-между 40-50 години и 4 - между 50-65 години.

Средно един работник ръководи и възпитава близо 5 сътрудника, нокакто виждаме те не са разпределени равномерно. Тяхното разпределение не е равномерно и по обекти, например:

БТА - 5

ДБФ - 1

Опера та 4

София-прес -1

СБХ -4 и т.н.

Липсва сътруднически апарат в издателството на българските художници, Профсъюзната школа, Международния отдел на ЦСПС, БЕСъюз, висшите учебни заведения и др.

Конкретно по разработките работят 8 с.с., 14 - по контингента и сигналите, 10 -са блуждаещи, за обща информация и 6 въобще - не се срещат.

Общо със сътрудниците са проведени към днешна дата за 1971 година - 178 срещи с 152 сведения;средно сведения

на сътрудник -по 5, като за някои от тях тази цифра е 18 - 20 - 24 сведения за периода.

През последните 3 години са извършени вербовките на 5 сътрудника и 3 явочни квартири; изключен е един сътрудник - поради хронично заболяване и негодност да се ползува повече.

По профилактична работа:

Общо взето тя отговаря на възможностите ни, но е недостатъчна съобразно изискванията.

Средно годишно се провеждат 15-20 срещи на на о.работник с лица пребиваващи по различни поводи на Запад.

Предупредени са 6 от лицата, изявили се като най-върли разпространители на вражески внушения;

Разколебани са изменическите намерения на 12 лица, между които 5 протичащи като обекти или техни връзки от оперативния отчет / в момента се работи за завръщането на млад наш пианист от Франция/;

Предотвратено е сключването на 2 неизгодни за наши състави договори за гастроли в чужбина;

Екстерирани са от страната за нелоялно отношение трима чужденци, дошли по линия на нашите институти;

Осъществяват се множество контакти с ръководители на състави и чрез тях са провеждани профилактични беседи, на цели групи и др.подобни.

Предстои ни в тази насока да подобрим връзката си с личните състави на институтите за предотвратяване назначенията на политически неподходящи лица, а също така да засилим информацията си за главните фирми, институти и отделни лица от Запад, работещи срещу оперативно наблюдаваните от нас среди.

По работата ни с окръзите можем да кажем, че е слаба, незадоволителна. Считаме за целесъобразно да се увеличи броя на командировките на състава по окръзи, да се вземат на контр

247

Из архивите на ДС

9.- 41
147

отделни разработки и сигнали /към 1972/73 година/ и периодично окръжните управления да информират в съответни обзори за тенденциите сред интелигенцията в дадения окръг.

През изтеклия едногодишен период началникът на отделението е работил по следните проблемни въпроси: установяване и категоризиране на ВК, възстановяване на замразения сътрудническ апарат, активизиране на работата по сигналите, по всички от които има съществени резултати, но не са решени докрай.

Относно сигналите и методът на работа в отделението:

Въпросът има много страни; ще засегна само основните от тях:

= По работата с хората.

Кадрите в отдела са с добър организационен опит. Проявяват умение да изслушват и ценят мненията на оперативния състав. Има стремеж полезното да се внася в практиката. Недостатъчна е все пак взискателността към отделния работник.

= По плановостта и проблемността в работата.

Плановост в отделението и отдела съществува, но тя все още е в рамките на годината. Има само незаписани още никъде идеи за работата в отдела през 1975 -80 години; не е ясно какво ще се прави тогава, обосновано от съответните социологически прогнози за развитието на нашето общество тогава; все още не знаем структурата, кадрите, плановете и програмите на институтите работещи срещу нашите среди и срещу нас - като МИП осъществил 5-годишна програма срещу соц.страни, Гьоте институт, Къщат за изящни изкуства в Западен Берлин и др.

Необходимо е да се подобри и проблемността на работата при отделния работник - за едногодишен период да разработва даден проблем от което ще се появи оперативна стойност документ обзорна справка по линията, по контингента, по проблемите за работещите интелигенти зад граница, по стила на работа, прилаган от западните творчески институти срещу нас и пр. Такава постановка на въпроса би стимулирала оперативния работник, работата по проблема би го обогатила, а крайния резултат ще очертае по-ясно и неговия оперативен образ.

Из архивите на ДС

Накрая ще отбележа, че стилът и методът на работа в отделението сега се формират, сега се изграждат, причина за което е новият състав и краткия срок изминал от създаването на отделението.

За работата ни с братските органи:

Сегашният оперативен състав и състояние на работата в отделението не позволяват да правим някакви оценки или препоръки за координацията ни с братските органи. По конкретни въпроси от разработките и сигналите ние сме търсили или оказвали съдействие по единични случаи с другарите от СССР, Полша, ГДР, ЧССР.

Относно кадрите в отделението:

Кадровата характеристика по начало е труден, отговорен и деликатен въпрос. Преди всичко поради важността на въпроса и защото критериите за оценка на един оперативен работник са твърде много.

Но в стремежа да бъдем максимално близко до обективността, като изхождаме от критериите партийност, теоретическа и практическа подготовка, житейски опит, познаване на оперативната обстановка - въпрос от който преко се влияе и самостоятелността в работата и личния характер на сегашните кадри в отделението, можем да кажем следното:

Общо: Отделението е с попълнен щат, всички оперативни работници са членове на Партията, половината са без теоретическа подготовка, а практиката е все още малка. В основни линии у всеки е изградена общата представа за характерните особености по отделните направления, бързо бяха създадени значителен по брой доверителни контакти, има стремеж да се гледа в перспектива. Колективът се случи с добре сработващи се характери - при усложнените битови условия хората имат усет за взаимопомощ, отстъпчивост когато е необходимо, съществуват отношения на другарство и разбирателство. Известно съдействие в това отношение има и партийната група със своята дейност.

Из архивите на ДС

11.- 43

Персонално:

Петков – ст.лейт., разузнавач VI ст., историк, без теоретическа подготовка. От една година е на работа. Има необходимите делови качества за оперативен работник. Член е на партийното бюро. Фактическа оценка за оперативните му качества ние ще можем да правим ~~известен, необходим период~~ след завръщането му от школата, на която предстои да отиде.

Евгениев – лейт., VI степен разузнавач, завършил е ВИТЗ. На него сега разчитаме да се изяви след като е завършил школата. Проявява елементи за комбинативност в работата. Има данни да се развива и може да се очаква, че в края на 1972 г. неговата характеристика ще бъде обвързана с конкретни факти за успехи в работата му.

Кутелов – лейт., VI степен разузнавач, с висше образование ВИФ, а понастоящем следва задочно право. Той е без теоретическа подготовка и малка практика. Изпълнителен, инициативен, има две самостоятелни вербовки. Работи по сериозно отчетно дело. Дава основание да се каже, че подлежи на развитие.

Стоянов – лейт., VI степен разузнавач, историк, завършил школата, без практика. Наскоро извърши първата си вербовка. Започна работа и по едно от отчетните дела. Оценка за работата му ще можем тепърва да правим.

Ченешев – лейт. VI степен, завършил в Полша, владее полски език, семеен сдете, с твърде лоши битови условия за семейството му. Той е без теоретическа подготовка, с близо една годишна практика. Тепърва изгражда умението си да работи със сътруднически апарат, но за сметка на това е специалист по проблемите, по които ще работи.

Прибързано ще бъде да се дават някакви по-дълбоки оценки за работата му. Можем да очакваме, че ще се изяви и със собствена инициатива по решаване на проблемите на неговия сектор

За някои трудности в отделението и предложения за подобряване на работата:

1) Отделението ще стъпи на крака в края на 1972 година /двама о.р-ци бяха на школа през 1970/71 г. и 3-4 ще заминат през 1971/72 г./.

Въпреки това ние през този период считаме, че цялостно ще установим ВК, ще подобрим вербовъчната работа, ще решим про лема и за явките. В намален състав ще активизираме работата по 3-4 основни дела от оперативния отчет - "Джеки", "Скорпион", "Масон", "Смок" - за тяхното успешно приключване. И по сигналите, в зависимост от характера им, за в бъдеще ще решаваме само сериозните, неотложните.

Като прибавим усилието и времето, необходимо за справки по текущата работа, преписки, проверки, установка-считам, че ако поставяме за цел и нещо повече-няма да бъде изпълнено.

Някои предложения:

Към ръководството на управлението:

1. Чрез ръководството на Министерството да се засили контрола да се дава отговор от уведомените поделения и работници, по сигналите, давани от наши сътрудници. В практиката това не се изпълнява, а то би позволило с общи усилия да се извършва системна проверка на сътрудническия апарат в системата на цялото министерство.

2. Да се въведат в практиката нови дневници за секретното деловодство на отделението /или отдела/ в които освен сега съществуващите графи да се открият нови-за какво се отнася документа, какво е разпоредено и какво е изпълнено. Те могат да се водят от секретарките на отдели.

3. В рамките на управлението - чрез VII отдел-да се въведе система за обобщаване /по-точно колекциониране/ на положителния опит, като се отразяват/описват/ писмено различни комбинации от оперативната практика. Това ще бъде полезно, особено като се има предвид значителния брой на младите оперативни работници в управлението.

4. Чрез ръководството на управлението да се координира

Из архивите на ДС

Из архивите на ДС

13.- 75

727

и подобри работата ни с ПГУ по линия на пребиваващите повече от 6 м.зад граница наши творчески дейци.

Съгласно заповедите ще се обезпечават оперативно от ПГУ, а нашето управление подготвя обзора за контраразузнавателната работа провеждана по тях.При това е изключително оскъдна информацията,която ПГУ ни изпраща за проявите на тези среди.

Към ръководството на отдела:

1. Предлагаме в годишните планове на о.р-ци да залегнат и проблемни въпроси по които ще работи отделния оперативе работник - обзорни справки за оперативната обстановка по линията, о зори за чуждите идеологически институти работещи срещу нас по оперативното обслужване на международните прояви, провеждани у нас и зад граница в които участвуват и наши институтии други подобни.

Такъв аналитичен подход към отделен проблем в работата би обогатил практиката и ще подобри резултатите в работата.

И.Д.НАЧАЛНИК ОТДЕЛЕНИЕ
- ст.лейтенант:_____

Отпеч. в 3 екз.
№ 1 - Ръков.на у-нието
№ 2 - Иван Иванов
№ 3 - VII отдел
изп.Б.Ангелов
нап.М.Милева
София,28.X.1971г.

Строго секретно! /0
Екз.№ ___

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

С П Р А В К А

ОТНОСНО: Измененията на родината през 1969-1971 г.по линия на научната и художествено-творческата интелигенция.

През последните три години - 1969/71 год.по линия на научната и художествено-творческата интелигенция са изменили на родината общо 32 дейци и служители, които по професии се разпределят както следва:

Научни работници /физици,инженери и биолози/ -5, лекари и мед.специалисти -8, артисти и оркестранти -10, художници -2, писатели - 1, журналисти -1,преподаватели -1, кинотехници -2 и студенти от ВУЗ по изкуствата -2.

От тях 19 са били изпратени служебно в чужбина - командировка, конгреси и специализация и 12 по частен път - на екскурзия, гостуване и придружаване на болни.

По данни от Министерство на народното здраве през посочения период от окръзите са изменили и други 26 медицински работници, изпратени по линия на "Техноимпекс" за оказване помощ на развиващите се страни /11 членове на БКП и 15 безпартийни/.

Освен това с неизяснено положение в някои капиталистически страни и Югославия в момента работят над 80 артисти и оркестранти, на които договорите отдавна са просрочени. На същите нашите органи са принудени да продължават валидността на паспортите им, тъй като има опастност при даване на отказ да се обявят за изменници (невъзвръщенци).

Анализът на данните показва:

Значителна част от измененията са от социално чужд произход, политически и морално неустойчиви личности, с аван-

Из архивите на ДС

тюристични наклонности и болни кариеристични амбиции, търсещи по-голяма материална изгода на Запад (22 са от буржоазни и дребнобуржоазни семейства, 31 безпартийни и само 1 член на БКП).

Причините за тези прояви са различни, но най-често те са резултат на засилената антибългарска дейност от главните империалистически държави, на обработката и влиянието от страна на дейци и дипломати от Запад, работещи за противника/ в САЩ са избягали 8 души, Италия-6, Англия,Франция и ГФР по 3, в Австрия и Швеция по 2 и др.).

Докато през 1969 и 1970 г. имаме едно прогресивно увеличение на измените (12 + 14)то през 1971 г.броят на същите значително намалява / само 6/. Този факт може да се обясни със засилената профилактична дейност и взетите допълнителни мерки от страна на партийните и административни институти и органите на МВР.

Болшинството от бягствата полинията са осъществени от югославска територия - 17 или около 51%, като 13 от лицата са имали паспорти за друга социалистическа страна и 4 конкретно за Югославия.

Бягствата са извършени главно с официално издадени за пътуване в чужбина документи. Няма нито един случай на нелегално преминаване на границата. Този начин до голяма степен затруднява нашите органи в разкриване на предварителните им замисли и изключва всякакви рискове за тяхния живот.

Нито един от избягалите не е съден, въпреки консумираното престъпно деяние и нямат наложени материални санкции върху имуществото им. Много малък е процента на обявените в бюлетина за изменници.

Допускаме,че числото на изменилите е по-голям, тъй като всички случаи на измяна понастоящем се уточняват от паспортния отдел и при нас тези данни не се сумират.

23.XI.1971 г.
С о ф и я

Н-К ОТДЕЛ I,У-НИЕ VI ДС
- полковник: _____

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

СЛУЖБА
"ИНФОРМАЦИЯ И АРХИВ"
РАЗПОВЕРЕНО
по Рег. № 2137
от 02.10.2000 г.

Строго секретно!
Екз.№ 2.

МВР—У РАЗУЗНАВАНЕ VI-ДС
вх. № 11677 от 21 ДЕК 1979 г.

Д О К Л А Д

За работата на отдел I при у-ние VI ДС
през 1971 година.

Оперативната обстановка през 1971 г. по линия на отдел I се характеризира с все по-засилващия се интерес на чуждите разузнавания, организации и институти провеждащи подривна дейност срещу НРБ и главно идеологическа диверсия сред лица от средите на художествената и научна интелигенция. Тенденцията към увеличаване на научния и културен обмен с капиталистическите страни продължава. Особена активност в това отношение проявява САЩ. През тази година в страната ни пребивава личния съветник на президента Никсън по въпросите на науката и води разговори с представители на БАН. На тяж той е предложил 500,000 долара за съвместни научни разработки между БАН и съответни институти на САЩ. От различни представители на научни организации и институти на САЩ през този период бяха направени редица предложения за двустранна размяна на учени, организиране съвместно изучаване и разработка на някои проблеми, провеждане на международни съвещания и т.н.

Засили се флиртуването с наши изтъкнати учени, работещи по важни проблеми в основните институти на БАН.

Увеличи се предлагането от различни организации, фондации и фирми на стипендии за специализиране на Запад. След завръщането на специализиралите по тоя път, към тях се проявява особени интереси, как са устроени, какви придобивки са получили врезултат на специализацията и т.н.

Научният и културен обмен все повече се използва от разузнавателните служби и други заинтересовани органи и организации за провеждане подривна дейност срещу НРБ. Все по-

Из архивите на ДС

активно в това отношение се включват работещите в "Свободна Европа" и изменниците от средите на интелигенцията. В своите предавания " Свободна Европа" и при срещи посочените погоре се стремят да разлагат нашата интелигенция и да я противопоставят на БКП и провежданата от нея политика. Увеличиха се призивите под най-различна форма за написване и изнасяне за отпечатване вън от страната ни на произведения с антисоциалистическо съдържание. Отделя се по-голямо внимание за раздухване на т.н. " македонски въпрос" и на тази основа се забелязва определен стремеж на противника да създаде сред част от нашата интелигенция националистически стремежи и антисъветски настроения.

Повече дейци на културата, изкуството и науката посетиха по различни поводи капиталистическите страни. Броят на наши специалисти и изпълнителски кадри на работа в капиталистическите и развиващите се страни се е увеличил. В тези страни те са поставени под въздействието на западното влияние.

Важно място и роля в дейността на противника заемат културните центрове към посолствата на капиталистическите страни в София, които през последните години особено много засилват своята дейност сред интелигенцията.

Изхождайки от тази оперативна обстановка отделът подработи документи по някои проблемни въпроси, които бяха внесени

<u>В ЦК НА БКП</u> :

- Справка за проявите и поведението на изключените от БКП членове на Съюза на българските писатели, явили се в защита на Солженицин.

- Справки за различни дейци, работещи в културните отдели на Комитета за телевизия и радио, редакции на вестници и издателства, списания и др. - към 90 бр.

- Справка по сигнала на "Черногледият", писател предложил за отпечатване роман, представящ в невярна светлина прогресивното движение и социалистическата ни действи-

телност.

В РЪКОВОДСТВОТО НА МИНИСТЕРСТВОТО:

- Справка за оперативната обстановка за Агенция "София-прес".

- Справка за международния панаир на книгата, проведен през месец октомври 1971 г. в София.

- Справка за техническото състояние на българското радио и телевизия и покриването на нашата страна от новата радиостанция на град Скопие -Югославия.

В РЪКОВОДСТВОТО НА УПРАВЛЕНИЕТО:

- Справка за някои отрицателни явления в дейността на българска импресарска дирекция.

- Справка за международния симпозиум на преводачите, проведен през м.август т.г. в гр.Варна.

В началото на отчетния период в отдела са водени 39 дела / и 9 оперативни преписки/:

- Групово дело за оперативна разработка - 1/ с 2об
- Дела за оперативна разработка 10
- Дела за оперативна проверка 24
- Дела за оперативно наблюдение 3
- Дела за оперативно издирване 1

През годината оперативния състав е работил по 48 дела:

- Групово дело за оперативна разработка -1 /с 2 об
- Дела за оперативна разработка 9
- Групово дело за оперативна проверка 1 /с 6 об

Из архивите на ДС

Из архивите на ДС

- Дела за оперативна проверка - 25
- Дела за оперативно наблюдение - 10
- Дела за оперитавно издирване - 2

На контрол в отдела са били и 1 дело за оперативна разработка и 1 дело за оперативна проверка, по които е работено съвместно с Окръжно у-ние МВР Пловдив. Водени са и 3 оперативни преписки на чужди граждани, имащи съмнително поведение в нашата страна.

Вниманието на оперативният състав е било насочено към някои дела, по които са проведени активни мероприятия и получени следните по-съществени резултати:

- ДОР "Лисица" - проведени М-Родопи, М-Марица, М-Дунав и М-Пирин. Установено е, че същият поддържа престъпни връзки със западногермански гражданин, когото информира по различни въпроси от областта на медицината, такива с изменници на Родината и извършва трансфер на валута. За някои от изменниците има данни, че се използват от чуждото разузнаване. Освен това обекта е антисъветски настроен и провежда противодържавна агитация и пропаганда. Морално и политически деградирал.

- ДОР " Масон" - проведени М-Родопи, М-Дунав и М-Пирин. Установено е, че обекта има престъпни връзки с лица от капиталистическки страни и са получени данни за организиране извеждането на синът му по канал на Запад. Напоследък той и негови съмишленици се договарят за образуване на група на религиозна / и анархистична / основа, която да установи контакт със Запад.

- ГДОР " Лакей " - с обекти писатели, поддържат тесни контакти с дипломати от кап. страни, които информират по някои политически и икономически въпроси и им предлагат начин за водене на ефективна културна експанзия в НРБ.

- ДОП "Националист" , с обект специалист в БАН, водено за врахеска агитация, услуга на чуждо разузнаване и сътрудничество на полицията преди 9.9.1944 г. Установено е,

Из архивите на ДС

че същият е в тесни контакти със синове и дъщери на бивши царски министри и други репресирани лицаи че рожденните му дати не съвпадат с тези,намерени в полицейския архив.

– ДОП " Адвоката " – преводач на чуждестранна литература, проведени М–Родопи и М–Пирин. Установено е, че насочва свои колеги към превеждане на литература от Запад, със двусмисленно идейно съдържание, развива противодържавна агитация и пропаганда и има сигнал, че разпостранява материали на Солженицин.

– ДОП "Джеки", с обект кинодеец, водено за идеологическа дидерсия и шпионаж. Проведени съвместни мероприятия с братски органи. През 1971 г. бе установено, че същият поддържа връзка с евреи отх Зап.Берлин, ръководители на ционистки център и че има апартамент в Източен Берлин – ГДР, където се събират със свои съмишленици по идейно–естетическите проблеми в изкуството.

При прилагането на оперативно–технически средства по делата, в отдела се въвежда практика и има стремеж, същите да се съчетават с други оперативни мероприятия, като за целта от оперативните работници се изисква изготвянето на план, който се утвърждава, заедно с предложението.

Трябва да се отбележи, че в работата по делата на оперативен отчет има известно подобрение, провеждат се по-целенасочени и повече активни мероприятия. Независимо от това, темпа с който се водят същите,все още не отговаря на изискванията – заповедите и разпорежданията на ръководството на Министерството. Проявява се известна мудност, не винаги реално се планират някои мероприятия и се провеждат малко комбинации.

От посочените по–горе 48 дела през 1971 г. са открити 9. От тях:

– Дело за оперативна разработка	–	1
– Групово дело за оперативна проверка		1/ с 6 об
– Дела за оперативна проверка	–	5

Из архивите на ДС

- Дело за оперативно издирване - 1
- Дело за оперативно наблюдение - 1

ДОР " Скитник", с обект писател, от вражеско семейство и политически нестабилен, заминал през 1969 г. на Запади отказва да се завърне в страната. Установено е, че поддържа близки контакти с изменници и невъзвръщенци, направил опит да изнесе свои произведения за издаване там, а напоследък прави постъпки да постъпи на работа в отдела за Европа към Би-Би-Си.

ДОП " Чакал" - лекар, научен сътрудник в БАН, протичащ ко вражеския контингент, бил на специализация в ГФР. Установено е, че развива противодържавна агитация и пропаганда, поддържа връзки с изменници на Родината и се явява близка връзка на обекта на ДОР "Лисица".

ДОП " Лицимер", писател-преводач, бивш дипломат. Провежда вражеска агитация и пропаганда, обработна в прозападен дух неукрепнали млади писатели и проявява интерес, към въпроси от политически и икономически характер, представляващи държавна тайна.

ДОП " Продажник" , писател, член на БКП, поддържа съмнителни връзки с югославски дипломати, прави нездрави изказвания и замисля изпращане и отпечатване на Запад свои произведения.

ГДОП "Фантазьори" - заведено на 6 служители от Българска телевизия и някои столични вестници. Проведени М-Родопи, М-Дунав и М-Пирин и други мероприятия, в резултат на което е установено, че провеждат противодържавна агитация и пропаганда и се обявяват против партийното и държавно ръководство.

ДОП " Всезнайко" - юристконсулт от буржоазно семейство и бивш бранник, за противодържавна агитация и пропаганда, изразяване несъгласие с политиката на Партията и СССР.

ДОП " Плямпало " – поет, член на БКП, заведено за поддържане връзки с инменник, обработка на наш гражданин за измяна, писане и разпространяване стихове с враждебно съдържание и замисляне изнасянето им на Запад. Делото е предадено на отдел V при управлението.

ДОИ " Драскач " – за издирване автора на отпечатан в САЩ книга " Софийска летопис", насочена срещу БКП и СССР.

ДОН " Тихия " – открито на бивш търговец, вражески настроен, на работа в ВТД "Хемус".

261

Ръководствата на отдела и отделенията са се стремяли да бъдат спазвани сроковете на водените дела, но поради изпращане на школа на значителна част от оперативния състав, 19 дела за оперативна проверка бяха просрочени,/както и поради непопълнения щат на отделението, и недостатъчния опит на новоназначените/.

През годината бяха прекратени 10 дела, по следните причини:

- ДОР – 1, поради смърт;
- ДОП – 5, не потвърждаване на данните;
- ДОП – 3, филтрация;
- ДОП – 1, оперативно подхождане.

Реализацийна дяла

В отдела през отчетния период е работено от оперативния състав по 165 сигнала – новополучени 101 и 44 останали от 1970 г. От тях 43 са от секретни сътрудници, 62 от официални заявители, 19 от технически мероприятия и 21 от други поделения на МВР.

По окраска същите се разпределят, както следва:

- За шпионаж – 7
- За идеологическа диверсия – 14
- За противодържавна агитация и пропаганда 45

Из архивите на ДС

Из архивите на ДС

262

- За измяна на Родината - 44
- Подозрителни връзки - 13
- Невъзвръщенство - 3
- Други - 19

От посочените сигнали, в резултат на извършени бързи проверки по първоначалните данни са изяснени 81. На различен вид отчет са взети 4 души, филтрирани са 8 лица, 14 предупредени с протокол и за 7 материалите са изпратени на други поделения, включени в контингента 25, опер. контакт - 3, запрещения - 6, неподтвърдени - 14.

При изясняването на сигналите постъпиха следните по-интересни данни за някои от тях:

- По сигнала на "Черногледия", изтъкнат писател, член на БКП се установи, че същият е написал роман, представящ в невярна светлина прогресивното движение и социалистическата ни действителност. За случая са уведомени ЦК на БКП и Ръководството на Министерството и набелязани мероприятия, за недопускане изнасянето романа на Запад.

- Потвърди се сигналът за измяна от страна на служител в БАН, чието баща е изменник на Родината и се придобиха данни, че същият използва кореспонденцията си за разностраняване в страната за пропаганда на вражески материали. Предстои провеждането на филтрация на лицата, обвързани с тази му дейност.

- Предстои да се вземе отношение по сигнала "Ева", която се явява връзка на френски дипломат и любовница на арабски принц и възнамерява да измени на Родината и направи клеветническо изявление против нашата страна пред радио "Свободна Европа".

- Постъпиха данни за млад поет-преводач, че поддържа връзки с изменник на Родината, чрез когото обмисля начин за извеждане родителите му на Запад и отпечатване свои стихотворения в някои капиталистически страни.

Из архивите на ДС

Анализът на придобите по сигналите данни показва, че има увеличение на тези за подготовка и бягство от страната. Особено това е характерно за специалистите лекари и изпълнителски кадри - музиканти, работещи по договори в капиталистически и развиващи се страни. Тенденция на увеличаване бележат и сигналите за шпионаж и идеологическа диверсия. Получени са и такива за корупция в средите на не голяма част от интелигенцията / подкупи, договаряне на стипендии, хонорари и т.н./

Общо може да се каже, че отдела чувствително подобри работата си по сигналите, но независимо от това, все още бавно се преодолява инерцията за срочното им и бързо изясняване, съгласно заповедите. Допускат се слабости и в правилното отчитане работата по тях. Малко са и тези, които се получават от секретни сътрудници.

По линия на обслужваните от отдела обекти, като вражески контингент се водят 1011 лица, от който 197 установени през 1971 г.

Определянето му се извършва съгласно заповедите и указанията на ръководството на МВР. По голяма част от него е от категорията на "бивши хора", или тяхни синове и дъщери, засегнати от мероприятия на народната власт. Една значителна част от него е обезпечен с периодично наблюдение, като освен секретни сътрудници са използвани и 4 патриотично настроени граждани. По отделни лица са провеждани М-Родопи и М-Пирин.

Придобитите данни показват, че през изминалата година не е имало организирана вражеска дейност. Дейността му се характеризира преди всичко с развиване но противодържавна агитация и пропаганда, несъгласие с партийната линия по въпросите на литерарута и изкуството, изменнически и антисъветски настроения. Напоследък се забелязва увеличаване броя на лицата, които установяват и поддържат съмнителни връзки с капиталистически страни / тяхни организации, институти, граждани и пр./.

Из архивите на ДС

Независимо от постигнатите резултати, трябва да се изтъкне, че все още една част от него остава извън нашето полезрение, особено за лицата, били в чужбина. Не и във всички обекти същият е установен напълно. Това особено важи за някои издателства, творчески съюзи и институти на БАН и МНЗ.

В началото на отчитания период в отдела се водиха 101 с.с., от които 58 сътрудни и 43 осведомители, а понастоящем разполага с 123 с.с., от които 65 сътрудника и 58 осведомителя.

С болшинството от секретните сътрудници са провеждани редовно срещи и почти няма такива, които да са провалени по вина на оперативните работници. При получаване на сведенията се прави анализ на данните, а при обработката им набелязват мероприятия по същите и оформят, съгласно заповедите на ръководството. Има чувствително подобрение в работата по осигуряване на секретни пунктове за провеждане на срещи със с.с., като понастоящем по-малко от 15% се срещат на други места, които до голяма степен, осигуряват секретността. С всички с.с. има уговорена двустранна връзка за в случай на усложнена обстановка и извънредни срещи, когато това е наложително. През посочения период не са срещани ____ с.с., поради непопълване на щата и изпращане оперативни работници на школа.

Контролът по подготовката и провеждането на срещи със секретни сътрудници от оперативните работници, от страна на ръководството на отдела и началниците на отделения, бележи напредък. Получаваните интересни данни се докладват своевременно и по тях дават съответни указания за провеждане на мероприятия или предприемане други действия. Провеждат се и контролни срещи, с цел оказване конкретна помощ на оперативните работници на място.

На два пъти през отчетния период беше правен анализ на работата със секретните сътрудници, в резултат на което, бяха определени най-ценните от тях и дадени указания за

провеждане по системни срещи и поставяне на по-целенасочени и перспективни задачи. В резултат на това се подобри ръководството на същите и чувствително се увеличи получаваната ценна информация, а онези от тях, които нямат възможност и се явяват в тяжест на апарата, бяха изключени.

Въпреки постигнатите по-добри резултати в работата и ръководството на секретните сътрудници, в това отношение се допускат и някои пропуски. Недостатъчно пълно се използуват възможностите на апарата от секретни сътрудници, за което говори и количеството на получените сведения. Все още оперативният състав не е привикнал да иска от тях изпълнението на поставените им на предишните срещи задачи, а приема информация по други въпроси. Някои от заложените в сведенията мероприятия не се довеждат до тяхното изпълнение.

През 1971 г. са вербувани общо 18 с.с. / и 1 възста новен/, от които 6 сътрудника и 12 осведомители. От тях 17 са с висше образование, а 1 с полувисше и средно. Почти всички работят във важни сектори от обслужваните обекти, някои от които представляват интерес за противника. При вербовките е спазвана точка 9 от Министерска заповед № I-3500 и винаги се е изхождало от тяхната оперативна необходимост.

От вербуваните 7 са на възраст до 30 години, 9 до 40 години, 2 до 50 години и ___ над 50 години. Чужди езици владеят 15 . Безпартийни 15 , членове на БКП 3 . Всички са с добра обща политическа подготовка и имат възможности за работа, както по наши обекти, така и по лица от капиталистическите страни. Няма случаи на несполучливи вербовки.

Извършена е проверка на 11 с.с., 50% от която с "М-Родопи". Използвани са също други секретни сътрудници и оперативни средства. Установено е, че същите работят честно с органите на ДС.

265

Из архивите на ДС

Из архивите на ДС

Зад граница през настоящата година са изведени 19 секретни сътрудника, главно по линия на задгранични командировки или участие в международни прояви. На същите са поставени конкретни задачи и получени интересни данни за, които своевременно е информирано ръководството.

Изключени са 10 секретни сътрудници, от които 1 за измяна на Родината, за нечестност 1, отказ от сътрудничество- 1 и поради липса на възможности за работа - 7.

Въпреки, постигнатите известни успехи, все още има редица важни обекти, обслужвани от отдела, които не са обезпечени със с.с. Това с особена сила се отнася за ДО "Българска кинематография"и някои издателства, СБХ, ВУЗ по изкуствата и около 10 института по линия на БАН и МНЗ.

Трябва да се изтъкне, че през годината общо взето отдела незадоволително помагаше на окръзите за подобряване на работата по линия на интелигенцията. Това не беше и във възможностите му, поради непопълнен и с недостатъчно оперативен опит състав. По конкретна помощ беше оказана на Пловдив, където на място / и извикване на о.р. в София/ бяха набелязани мероприятия по ДОР "Двойник" и ДОП "Пор", които се водят на контрол в отдела.

Общо взето взаимодействието с централните поделения на МВР и другите отдели на управлението е било сравнително добро. ~~Изключение прави [redacted] по вина на служители от който между нас възникнаха някои недоразумения, за които е информирано ръководството на управлението.~~

През годината отдела правилно беше насочил вниманието на оперативния състав за решаване на най-важните въпроси в контраразузнавателното обслужване на обектите. Има чувствително подобрение в конкретизирането на оперативните задачи и документиране престъпната дейност на обектите. Поголяма част от контингента беше установен и по-бързо се изясняват сигналите за вражеска дейност. Подобри се работата

Из архивите на ДС

със секретните сътрудници.

Наред с това все още се допускат някои слабости. Просрочва се изпълнението на заплануваните мероприятия, както по делата, така и по сигналите. Ръководствата на отдела и отделенията не са успяли да осъществят цялостен контрол за изпълнението на същите.

Допускат се и слабости по регистрирането и отчитането работата по сигналите. Не се спазват сроковете за водене на делата за оперативна проверка.

Незадоволителна е все още и работата по наблюдаване дейността на лицата, били по различни поводи в капиталистическите страни, след тяхното завръщане в страната, както и на тези поддържащи връзки със служители от дипломатическите и търговски представителства в София.

24.XII.1971 г.
С о ф и я

Н-К ОТДЕЛ I, У-НИЕ VI ДС
- полковник: _____

Отпеч. в 2 екз.
№ 1 - VII отдел
№ 2 - I отдел

3-I-№8-VI упр
33

Др. Германов
За ползване при разработването на модела -
6.12.72.

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

Строго секретно!

Екз.№ 1

МВР — УПРАВЛЕНИЕ VI-ДС
Вх. № 8706 от 4 ДЕК 1972 г.

МИНИСТЕРСТВО НА ВЪТР. РАБОТИ
СЕКРЕТАРИАТ
Вх. № 10276 от 5.12.1972 г.

Вх. № 4366 от 7.12.1972 г.

С П Р А В К А

ОТНОСНО: Оперативната обстановка по направление на художествено-творческата и научна интелигенция през периода 1970-1972 година.

За постигане на глобалните си цели - възстановяване на пълното капиталистическо господство на земята, в това число сваляне на социалистическия строй и в нашата родина, империалистическата буржоазия се стреми да дискредитира комунистическата идеология и нашата практика в социалистическото строителство, да подкопае авторитета на СССР като ръководител и авангард на световния революционен процес, да злепостави партийното и държавно ръководство и ръководната роля на БКП. Чрез използуване оръжията на ревизионизма, национализма и антисъветизма, противникът се стреми да насажда прозападна ориентация, за да разбива морално-политическото единство на българския народ.

Придобитите данни за дейността на подривните идеологически центрове на противника, действуващи срещу нашата страна, показват, че чуждото разузнаване трайно е насочило вниманието си към българската интелигенция. За целите на тази своя подривна дейност противникът използува радиоканала и пощенските връзки, дипломатическите и други официални представителства, акредитирани у нас, международния туристически,

научен и културен обмен.

В настоящия момент органите на ДС водят агентурно-оперативна работа за разкриване и пресичане подривната дейност на противника в средите на българската художествено-творческа и научна интелигенция, наброяваща 14,850 души / в творческите съюзи и културните институти около 9,500 и в Комитета за телевизия и радио, Комитета по печата, Съюза на българските журналисти и други пропагандни институти 5,350/, научна интелигенция в Българската академия на науките и нейните подразделения - 6,700 и в системата на здравеопазването 4,250 души.

Противникът добре разбира, че интелигенцията играе важна роля в социалистическото строителство, като подпомага дейно партията при формирането на социалистическото обществено съзнание и за разгръщането на научно-техническата революция. Като се позовават на оценки и изявления на отделни нелоялни или враждебно настроени елементи в средите на интелигенцията, без да притежават пълна информация, някои дипломати от САЩ изказвали мнение, че поколението интелигенти на възраст между тридесет и четиридесет години все по-решително се намесвало в политическия живот на НРБ, че тези хора се утвърждавали с образованието си и постепенно вземали в свои ръце управлението на държавата. Че тази категория лица, преди всичко "интелигенти-комунисти", пледирала за по-неутрална позиция на НРБ към СССР.

Внимателно, системно и настойчиво противникът изучава настроенията, процесите и тенденциите в живота и дейността на художествено-творческата и научна интелигенция, в съответствие с което планира и извършва подривната си идеологическа дейност.

Официалните представители на империалистическите страни у нас - САЩ, Англия, Франция, Италия, ГФР, полагат усилия за създаване на трайни контакти с широки слоеве от нашата интелигенция чрез устройване на лични срещи и нарочни мероприятия, като коктейли, вечери, концерти, прожекции на филми, поддържане на библиотеки, филмотеки, дискотеки, агитационни витрини. С тези форми на общуване противникът не само

Из архивите на ДС

Из архивите на ДС

събира интересуваща го информация за тези среди и отделни представители на интелигенцията, но и прониква сред политически и идейно нестабилни интелектуалци и им оказва вредно, разложително влияние. Поощрява отклоненията им от социалистическия реализъм, подсилва вътрешни борби и естетически разногласия, стреми се да ги привлича за свои сторонници и да ги противопостави на партията. В някои посолства се водят картотеки за всички по-значителни научни и културни постижения и събития у нас, за всички интелектуалци, имащи отрицателни прояви или показали известни резерви към партийната политика в областта на литературата, културата, науката. В някои от тези представителства бяха направени структурни преустройства в полза на дейността на културните секции.

Културната секция в посолството на САЩ у нас, ръководена от филиала на ЮСИА във Виена, е главно звено за идеологическа диверсия срещу НРБ по дипломатическия канал. Освен поддържането на контакти с наши интелектуалци, секцията изпраща пропагандни материали до много български интелектуалци, учреждения, институти, библиотеки. Разпространява каталог на книгите от библиотеката на посолството и настойчиво кани адресатите да се ползуват от нея. За да разширява връзките си с нашата общественост от средите на интелигенцията, посолството урежда гостувания на видни американски учени в НРБ, които участвуват в някои от посочените мероприятия на посолството.

През последните години забележимо нарастна дейността на търговското представителство на ГФР по установяването и поддържането на трайни контакти с наши интелектуалци, включително уреждането на стипендии за специализации в културни и научни институти в ГФР, дарения на вещи и литература на различни библиотеки и учебни заведения и т.н.

Служителите от посолствата издирват и установяват контакти с лица от различни групички, създадени на безпринципна основа с вражеска и антидържавна насоченост. Италианският

Из архивите на ДС

271

посланик д,Алена поставил задача на преподавателя по италиански език в Софийския университет Виджевани /италиански гражданин/ да се свърже с наш обект и неговото обкръжение. /Нашият обект пише стихове с враждебно антибългарско и антисъветско съдържание, отрича съветската литература, поддържа връзки с чуждинци./

Активна разложителна дейност в средите на интелигенцията противникът развива по радиоканала. Българската секция на радиостанция "Свободна Европа" /РСЕ/ води целенасочената си идеологическа подривна дейност главно в средите на българската интелигенция. Стремежът е разколебаване и разлагане на интелигенцията чрез популяризиране на: ревизионистични и буржоазни теории, на неправилните схващания на ръководствата на някои комунистически и работнически партии, на националистически чувства и настроения; омаловажаване и дискредитиране ръководната роля на СССР и значението на българо-съветската дружба; омаловажаване ръководната роля на БКП във всички сектори на нашия живот. Възхвалява се "свободата" и "демокрацията" на Запад. Правят се неприкрити внушения, че единствено на Запад творецът можел да се изяви, че трябвало да се работи за "европеизиране" на българската наука и култура. Поощряват и инспирират негативни, антисоциалистически и антисъветски прояви и тенденции в дейността на някои среди от интелигенцията.

Активна дейност в това отношение развиват и радиостанциите "Гласът на Америка", "Би Би Си" и "Дойче Веле".

Активна идеологическа подривна дейност противникът развива, като използва и нарастването на международния научен и културен обмен. През последните години значително се увеличи броят на специализантите и специалистите от капиталистически страни, които пребивават у нас. Докато през 1968/69 г. във висшите учебни заведения и Българската академия на науките е имало 25 преподаватели и специализанти, то през 1971/72 г. техният брой нарастна на 165 души с тенденция за увеличение.

Из архивите на ДС

272

На специализация идват предимно филолози, литератори, фолклористи, историци, икономисти. Те всестранно изучават процесите и тенденциите сред интелигенцията, стремят се да оказват непосредствено разложително влияние в тези среди.

Така двама обекти - специализанти по литература от Англия, членове на центъра "Великобритания-Източна Европа" /който развива подривна дейност срещу НРБ/, по време на своята специализация създадоха връзки с повече от 50 български граждани, предимно от средите на културните дейци. В разговорите си с тях се интересуваха от процесите и тенденциите сред интелигенцията, правеха опити за идеологическо въздействие върху отделни лица, като им внушаваха, че социализмът уж бил жесток и без бъдеще.

Друг наш обект, пристигнал по културна конвенция между Българската академия на науките и Американската организация за културни връзки със социалистическите страни, нашироко споделяше, че бил "разочарован" от българските учени, които уж не търсели истината, живеели еснафски, липсвал им духовен живот /в смисъл, че подкрепяли линията на БКП/.

Специализантите и специалистите от капиталистическите страни проявяват всестранен интерес към нашия обществено-политически и културен живот. Те са активни помощници на своите дипломатически представителства, където редовно отчитат своята дейност у нас и получават указания. Има данни, че техният подбор става с участието на разузнавателните служби и подривните идеологически центрове на противника.

За своите подривни цели противникът използува и специализациите на български граждани в различни научни учреждения и институти в капиталистическите страни. Той изучава нашите граждани, набира интересуваща го информация, провежда мероприятия за насаждане на прозападна ориентация в тях, обработва ги към невъзвръщенство, подхожда към вербовки. По указания на разузнавателните служби редица организации и институти поемат нашите специализанти още с пристигането им, като организират

Из архивите на ДС

273

техният престой по специални програми. Демонстрират им "високите" си научни постижения, "високият" стандарт на живота. Като им показва бляскавата фасада на капитализма, противникът се стреми да обърка нашите граждани, да руши моралната им устойчивост, да принизи патриотичното им чувство, та в крайна сметка да станат сторонници на капитализма.

В това отношение активно действуват в ГФР фондациите "Интернационес", "Фридрих Еберт" и "Александър фон Хумболдт" и института "Гьоте", а във Франция - организацията "АСТЕФ" и "Културна кооперация", някои организации в САЩ и Англия.

На конгреси, симпозиуми и други международни прояви делегатите на империалистическите държави се опитват да оказват вредно влияние на българските делегати на основата на национализъм, ревизионизъм, антисъветизъм.

Противникът широко използува международния пощенски канал, по който в нашата страна пристига огромен поток от печатни материали от порядъка на стотици хиляди екземпляри, извън редовно направените абонаменти. Това явление продължава от години насам, с тенденция за увеличаване на изпращаните количества и разнообразяване на тематичния асортимент.

Друг важен елемент от характеристиката на тази дейност е голямото разнообразие както по характера на третираните проблеми, така и по методите на въздействие. Особено място в този поток заемат произведенията на Солженицин, Амалрик, Алилуева, фалшификатът "Спомените на Хрушчов", както и произведенията на ренегатите на комунистическото движение Троцки, Гароди, Фишер, Джилас и на "левите" свръхреволюционери.

Усилията за масово разпространение на тази литература са свързани с надеждата, че веднаж проникнали, те могат да оставят трайни следи в човешкото съзнание, да създадат или укрепват създадени вече антикомунистически убеждения.

Чрез изградените и действуващи по негови указания враждебни емигрантски организации противникът също полага

Из архивите на ДС

274

усилия да прониква в средите на българската интелигенция. Такава дейност развиват организациите "Български национален фронт" и "Български национален комитет", дружество "Петър Берон". За да разшири своето влияние и за да сее разложение, противникът полага усилия да обедини и организира изменниците-интелектуалци върху основата на борбата против комунизма, без разлика на политически убеждения и партийна принадлежност. Противникът отчита като свой успех обстоятелството, че има увеличение на невъзвръщенците от средите на интелигенцията.

През март т.г. в Амстердам - Холандия бе проведена конференция на т.н. български интелектуалци-изгнаници, на която били обсъждани възможностите за обединяване усилията на емиграцията за общо настъпление на идеологическия фронт. Било взето решение да се приобщят като колективен член на "Българската лига за правата на човека", основана в началото на 1972 г. Основната задача на лигата е "да се бори за законодателно признаване, практическо реализиране и ефективната защита на правата и свободите на интелектуалците в България". Председателят на лигата ИР Гърневски обработвал наш учен, намиращ се на специализация в Холандия, да вземе инициативата за създаване на такава лига в България, като привлича съмишленици главно от средите на интелигенцията. Главната цел е под прикритието на лозунга за "защита правата на човека" да се обединят всички недоволни и отрицателно настроени към социалистическия строй и комунизма лица в страната в "легална опозиция", която по внушение или преки указания отвън да води антисоциалистическа подривна дейност.

Създаденото през 1965 г. дружество "Петър Берон" със седалище в ГФР, което се явява филиал на радиостанция "Свободна Европа", развива дейност за обединяване на изменниците-интелектуалци на основата на антикомунизма. Посредством разработката на теми из нашето историческо минало и на съвременни идеологически проблеми от позицията на буржоазния либерализъм и неопозитивизма, то цели да оказва вредно разложително влияние

Из архивите на ДС

275

сред научната и художествена интелигенция в страната.

Проведеното през 1971 г. в гр. Есен - ГФР международно съвещание на троцкистите поставило като една от основните задачи да се води разложителна пропагандна работа изключително в средите на интелигенцията, студентите и младите работници и на първо място в социалистическите страни.

В преобладаващото си мнозинство българската научна и художествена интелигенция стои твърдо зад линията на партията, проявява творческа и политическа активност и зрялост, дейно участвува в строителството на развитото социалистическо общество в нашата родина, воюва против проникването на буржоазното разложително влияние.

Обаче засилената многопосочна дейност на противника поразява отделни лица от тези среди.

От нездрави позиции някои интелектуалци се обявяват против идеите на научния комунизъм в развитието на обществото, против ръководната роля на БКП в нашето общество и особено на културния фронт и против социалистическия реализъм. Клеветят социалистическата действителност, злословят за липса на свобода на творчеството, за груба намеса на партията в изкуството, застават на ревизионистични, антисоциалистически, антисъветски позиции, пропагандират различни модернистични течения, създават неиздържани в идейно и естетическо отношение произведения, разпространяват вражески слухове и вицове.

Дейността и проявите на тези лица могат да бъдат сведени до две основни направления: нездрави идейно-политически и вредни идейно-естетически отклонения.

В идейно-политическо отношение това са ревизионизъм, откритите антисоциалистически прояви, антисъветизъм, мнима аполитичност.

От идейно-естетическо направление са проявите, насочени против социалистическия реализъм, насаждане и пропагандиране

Из архивите на ДС

276

на модернистични течения и школи, създаване на неиздържани в идейно и естетическо отношение произведения.

Получените данни показват, че тези прояви са изразени най-силно пред някои творци от средите на писателите.

Ревизионизмът сред някои лица от тези среди прониква преди всичко от Югославия, Чехословакия и от произведенията на някои ренегати на международното комунистическо движение. Проявите на тези лица по същество са борба срещу социализма "в името на неговата защита", да станел той "по-хуманен" и "по-приемлив за широките народни маси".

Ревизионизмът е нанесъл поражение сред отделни писатели, характерно за които е, че се обединяват в приятелски групи на нездрава основа. В отделните периоди от развитието на страната те са имали различно държание. Особена активност тези лица проявиха преди военно-помощната акция на държавите от Варшавския договор за пресичане на контрареволюцията в Чехословакия. Тогава някои от тях се домогваха до включването им в ръководството на Съюза на българските писатели, събираха се по различни поводи в домовете си, в кабинетите и навън, обсъждаха политическите събития от дяснореви зионистични позиции. Отделни лица от тези среди чертаеха линия за действие против линията на БКП, като се обработват лица за печелене на съмишленици. Търсеха поводи и изчакваха благоприятен момент, за да атакуват ръководството на Съюза на българските писатели, с цел да го компрометират и бламират.

Така един от тях открито говорил, че в Чехословакия се извършвал "един революционен процес с публични дискусии и пълна свобода за гражданите да посещават капиталистическите страни", от където могли да научават много полезни неща. Това трябвало да се направи и у нас. Той много желаел да му се предостави трибуната на радиото и телевизията, за да кажел на българския народ какво трябва да прави.

Друг говорил, че чехите търсели "по-демократични пътища към социализма", в противовес на "сталинската реакция".

Из архивите на ДС

277

Работниците трябвало да имат право да стачкуват /т.е. да се борят против народната власт/. Чехите искали да отнемат последния аргумент на врага срещу социализма – липсата на свобода, за да имало свобода и социализъм. Изказвал се в подкрепа на реакционния чехословашки философ Свитак, за двупартийна система при социализма, против диктатурата на пролетариата.

Иван Добрев, писател и преводач, изключен от БКП, хулил, че югославяните били по-големи марксисти от нас, по-добре усещали развитието, били по-свободни и имали по-голямо влияние. Западните компартии признавали пътя на Югославия. Югославският"ферментъ" вече се развивал в социалистическите страни.

Трети хулил, че ЦК на БКП трябвало да взема отношение само по най-общите принципни въпроси на идеологията и да не се вмесва в области, които са от компетенцията на специалистите /нещо по подобие на СЮК/, защото с това се погазвала "елементарната свобода на писателите да бъдат съдници на своето време". Ръководната функция на ЦК на БКП на културния фронт била връщане назад към старите методи на управление в културния живот.

Други писатели, между които и членове на БКП, в различни варианти повтаряха клеветите на Роже Гароди и буржоазната пропаганда, че събитията в Чехословакия не били дело на контрареволюцията, а това бил "един обновителен процес", който щял да измени първоначалните възгледи на комунизма и да го направи "по-приемлив за широките народни маси", че уж в СССР господствували "бюрократични, помешчически методи", че там "една ръководна група извършила съдбоносна грешка и тръгвала по сталински път", за хегемонната роля на интелигенцията в общественото развитие и т.н.

Впоследствие някои от тях признаха грешките си, а други с поведението и творчеството си показаха, че са били заблудени.

Някои писатели стоят в открита опозиция на партийната линия в областта на литературата и изкуството и влияят отрица-

Из архивите на ДС

278

телно върху някои млади, идейно неукрепнали писатели.

Срещу мерките, които партията предприема към ревизионистичните прояви на някои писатели се обявяват и вражески елементи. Някои писатели, предимно от вражески произход, неутвърдени и малко известни, членове на бивши фашистки организации, репресирани от народната власт и др. правят открити вражески изказвания, разпространяват слухове и вицове, пишат и разпространяват епиграми, апокрифна и инкриминирана литература, с което тровят атмосферата около себе си.

Голяма активност в това отношение проявява един от нашите обекти, който обвинявал свой колега загдето превежда Маркс и Енгелс и го заплашвал, че един ден щял да му търси отговорност. По повод речта на др. Т.Живков на изборите през май 1971 г. злословил: "...Какви избори могат да стават в тази загубена страна България...Болшевиките двадесет и пет години се опитват да ни смажат, но ние се държим". Признавал за писател в Съветския съюз само Солженицин, докато Шолохов за него бил "литературно недоразумение", защото в творчеството му имало твърде много комунизъм. "Истински патриоти" според нашия обект били само противниците на социалистическия строй. Изказвал се за създаване на група от млади, "надеждни" преводачи, които да превеждат западна поезия, която да противопоставели на "просташката партийна поезия".

Друг наш обект клеветил, че в България имало "нови каторги", които били много страшни, че даже нацистите не могли да постигнат "садистичната изобретателност на червените".

Антисъветизмът сред тези лица се изразява и в четене на антисъветска литература и защита на наказани за вражески прояви съветски писатели, като Солженицин, Синявски, Даниел и др. Предпазливо и хитро използуват всеки дребен повод, за да клеветят по адрес на Съветския съюз, че там имало бюрокрация, прекалена мнителност, догматизъм и грубост, особено на културния фронт, че там се връщали старите методи на работа.

Из архивите на ДС

Отправят се изказвания против партийността и партийното ръководство на културния фронт, че партията не бивало да се меси в литературата и изкуството, тъй като това уж ограничавало правата на творческата личност, че писателят бил "съвестта на епохата и никаква програма не била задължителна за него вън от неговата собствена оценка".

Основното в клеветите срещу партийното ръководство в областта на литературата и изкуството е, че партийните ръководители не били специалисти в тази област и затова те не трябвало да дават мнения и да определят линията на развитие на изкуството и културата.

В завоалиран вид тези мисли намериха място в някои печатни издания, където под формата на обявяване против примитивизма някои автори по същество критикуваха партийното ръководство в тази област.

Идеолозите на империализма се стремят да дискредитират метода на социалистическия реализъм като израз на марксистко-ленинско отношение към изкуството, като художествен метод, който в нашата епоха дава най-големи възможности за правдиво отразяване на действителността и за мобилизиране на масите в подкрепа на революционното развитие.

В областта на художественото творчество и на естетическата мисъл у нас социалистическият реализъм има големи завоевания, които започват още от годините на капитализма и фашизма. През последните години обаче сред някои писатели и критици се появиха идейни и естетически отклонения.

В списание "Литературна мисъл" намериха място статии в защита на естетски теории и на писатели, стоящи на нездрави позиции. В една от тях активно работещият срещу НРБ изменник на родината Георги Марков беше обявен за "най-голям белетрист в нашата страна".

Из архивите на ДС

280

Диверсионната теза на противника за "европейското равнище", към което трябвало да се стремят в своето творчество българските писатели, също намира почва в някои лица. Няколко критици са особено настоятелни в стремежа си да "европеизират" нашата литература и изкуство. Във в. "Литературен фронт" и сп. "Пламък" излязоха статии, в които основната идея беше, че да станеш писател на европейско равнище и да се утвърдиш зад граница трябвало "да се присмееш над бащино огнище и да плюеш на старите илюзии за роден край, майка и баща".

Криво разбраната европеизация на българската литература и изкуство е насочена и води обективно към подценяване мястото и ролята на руската и съветската литература и изкуство за развитие на художествената мисъл у нас.

В резултат на проникващи упадъчни модернистични течения в нашата литература и изкуство се появиха отделни произведения с антисоциалистическа насоченост. Методът на "дегероизацията" и самоцелното формотворчество дадоха своя отпечатък върху тях. Отделни писатели създават произведения, в които чернят нашия народ и принизяват неговата роля в борбата за социализъм. Така в повестта си "Хляб от трохи" Иван Динков противопоставя и откъсва антифашистката борба от народните маси. Народът е представен като инертна маса. Това е под влияние на така наречената "елитарна" концепция, която противопоставя идеализма на миналото срещу "обуржоазеното" настояще, чрез която се внушава, че писателят трябвало да критикува, без да държи сметка на какви класови позиции стои. При тази критика някои слабости, допускани в процеса на общественото развитие, се обобщават като слабости, присъщи на социалистическото общество въобще. Най-ярко това се чувствуваше в епиграмите на Радой Ралин "Люти чушки", стихосбирката на Константин Павлов "Гардеробът" и др. Особено драстичен в това отношение беше примерът с пиесата "Комунисти" на Георги Марков, в която полицаят пророкува какви недъзи ще има бъдещото социалистическо общество, а арестуваният комунист отговаря с "гордо мълчание", като по същество уж не може да се отговори на клеветата срещу социализма.

Из архивите на ДС

281

По наши данни през последните години от 50 автори са написани около 70 такива неиздържани в идейно и политическо отношение произведения. Някои от тях не са допуснати до печат, други са иззети от книжарниците, а по-голямата част са критикувани в пресата или на събрания.

Появиха се произведения с историческа тематика, в които събитията се разглеждат от класово чужди позиции, величаят се личности, играли отрицателна роля в нашето минало, и други.

Тиражът на преведената художествена литература от западни автори показа известно увеличение. Много от преводачите са бивши и вражески настроени лица. Чрез подбора на преводната литература те се опитват да се противопоставят на възпитанието на нашия народ в социалистически дух. Един от нашите обекти говорил, че в настоящия момент трябвало "да се води замаскирана борба срещу комунистическата идеология", като преводачите превеждат повече произведения на класици от Запада и противопоставят тези произведения на социалистическата литература. "Цензурата" не могла да спре тези преводи, а това било главното - те да стигнат до съзнанието на читателя. Само чрез такива преводи могло да се извърши рушене на "натрапените от партията идеи".

В отделни случаи някои наши писатели при посещения в капиталистически страни поемат обещания да съдействуват за издаване произведения на западни автори у нас. След завръщането си настоятелно полагат усилия за осъществяване на поетите обещания. По този начин бяха преведени и издадени няколко произведения на Селинджър, Ъпдайк, Стайнбек, Камю и др., които оказват отрицателно въздействие върху съзнанието на определена част на нашето общество.

Особено пригодни за целите на идеологическата диверсия в областта на литературознанието и изкуствознанието се оказаха такива школи и течения, като формализма и неговото съвременно продължение - структурализма, методи на оценка и

Из архивите на ДС

282

изследване и оценка на художественото произведение, при които формата на произведението се изследва откъснато от обществено-политическия и духовен живот на времето, от преживяванията, мислите и стремежите на самата творческа личност.В резултат на такова"изследване" редица идейно неиздържани произведения биват възхвалявани и обратно - отминават се с мълчание добри и издържани творби. Така например един от нашите обекти, който е един от най-запалените привърженици на "точните методи", оцени като "явление за 1971 г." пасквила "Хляб от трохи", което предизвика възмущението на културната ни общественост. За образци на поезия и проза се дават произведения на автори със съмнителни идейно-художествени достойнства.

В средите на филмовите дейци има отделни лица, които в продължение на редица години са носители на вредни разбирания, влизащи в разрез с изискванията на партията за ролята и значението на киното за комунистическото възпитание на народа и младежта. Те се опитват да създават и определят критерии, чужди на изискванията на комунистическата идейност. Отричат всяко произведение, което не отговаря на техните виждания, и създават предпоставки за нездрава отмосфера във филмопроизводството.

Някои отстояват космополитически тенденции и създават филми, които дискредитират нашата социалистическа действителност.

Други злословят срещу народната власт и възхваляват капиталистическия начин на живот. Част от тези филмови дейци поддържат становището, че кинотворците били политически грамотни и затова трябвало да им се даде "пълна свобода на творчество", т.е. да се ликвидира ръководството на БКП в този сектор, с което напълно се солидаризират техни колеги с враждебни настроения или социално чужд произход, които се обявяват за "чисто" изкуство и са против създаването на филми, отразяващи социалистическата действителност.

Под влияние на внасяни западни филми, отделни режисьори и сценаристи създават произведения, с които подражават на запад-

Из архивите на ДС

283

ните "модерни" кинодейци. Стремят се тези филми да се харесват на Запад и се представят на западни кинофестивали, а техните създатели да бъдат награждавани и признавани там.

В музикалния живот у нас също има нездрави тенденции и прояви. Поради неправилно схващане принципите на демократизацията, някои творци от Съюза на композиторите и на музикалните дейци застават на изчаквателни позиции, а други на основата на компромисите.

Сред отделни театрални дейци е налице определен стремеж да се отстъпва от реалистичните позиции в изкуството под предлог за "модернизация" на българския театър, за намаляване на националния елемент в репертоара на театрите, за широко навлизане на новата "модерна" линия. Някои режисьори, като застават на некласови, надпартийни позиции, осакатяват пиесите в идейно отношение, убиват партийността в тях и по същество се опитват да насаждат чужда идеология.

Необходимо е да се отбележи, че нездрави прояви под влияние на идеологическата подривна дейност на противника се наблюдават и сред някои представители на научната интелигенция, които се стремят да омаловажават научните постижения на съветската наука, възхваляват Запада. Наблюдава се стремеж за пътувания и специализиране на Запад, в повечето случаи диктуван от съображения за лично облагодетелстване. Някои представители на научната ни интелигенция при своите пътувания в западните страни поемат ангажименти за уреждане специализации на учени от капиталистически страни, без това предварително да е съгласувано със съответните инстанции. Други пък роболепничат пред такива чужди представители, посетили нашата страна, и в някои случаи им разкриват секрети или служебни тайни.

В заключение обаче трябва да се поясни, че отрицателните прояви в средите на българската интелигенция през изминалата година са по-малко в сравнение с предишните години.

Из архивите на ДС

284

Това се дължи на правилната политика на Българската комунистическа партия, на нашите успехи в социалистическото строителство, на мерките, взети от ЦК на БКП за прочистване на идеологическите институти от нездрави елементи, това е резултат и на дейността на органите на ДС.

Попадналите под влиянието на противника лица са нищожен процент от масата на българската интелигенция, но като се имат предвид техните възможности да оказват идеологическо въздействие върху по-широк кръг лица, какъвто пример имаме с контрареволюцията в Чехословакия, проявите на идеологическото разложение и на неговите проводници са в полезрението на органите на ДС.

За пресичане подривната дейност на противника в средите на художествено-творческата и научна интелигенция VI управление ДС работи за изграждането на необходимия по количество и възможности агентурен апарат, способен да решава стоящите пред органите на ДС задачи в това направление. Понастоящем управлението работи с [illegible] агенти и [illegible] осведомители. Работата по изграждането, възпитанието и използуването на агентурния апарат бележи известно подобрение. Но като се има предвид засилената дейност на противника за идеологическо проникване в средите на интелигенцията, наличната агентура не е достатъчна и нашите усилия трябва да продължат особено по придобиването на перспективни агенти, по проверката на наличната агентура, по пълното използуване на възможностите й.

Понастоящем по направление на интелигенцията в управлението се водят 40 дела на оперативен отчет, които по вид се разпределят както следва: ДОР - 8, ГДОП - 2 с 8 обекти, ДОП - 21, ДОН - 7 и ДОИ - 2.

По характер на вражеска дейност при делата на оперативна разработка преобладава идеологическата диверсия и вражеската агитация; при груповите дела за оперативна проверка - провеждане на идеологическа диверсия; при единичните дела за оперативна проверка - идеологическата диверсия, но има и

Из архивите на ДС

такива, водещи се за изменнически намерения, подозрителни връзки с чужденци, несъгласие с партийната политика и др.

Поливината от делата на оперативен отчет се водят на лица, занимаващи се с литературна дейност - писатели, сценаристи, редактори. Друга сравнително по-голяма група дела се водят на журналисти, музиканти и артисти. Най-малък е броят на делата /9/, водени на учени и служители в Българската академия на науките и в Министерството на народното здраве.

По линия на отдела като вражески контингент се водят 1011 лица, от които 197 са установени през последните две години. По-голямата част от този контингент са "бивши хора" или техни синове и дъщери, засегнати от мероприятията на народната власт. На значителна част от контингента е осигурено периодическо наблюдение чрез секретни сътрудници и патриотично настроени граждани.

В по-компактни маси вражеският контингент е съсредоточен в БАН - 207 души, МНЗ - 98 души и пр.

През изнеклия период не са констатирани случаи на провеждане на организирана вражеска дейност от контингента. По отношение поведението и вражеската дейност същият се е проявявал в насока: провеждане на противодържавна агитация и пропаганда, проявяване несъгласие с партийната линия по въпросите на литературата и изкуството, изменнически настроения, антисъветизъм и др. Напоследък увеличение бележи броят на лицата, установяващи и поддържащи съмнителни връзки с граждани, организации и институти от капиталистически страни.

През последните три години сигналите за подготовка и бягство зад граница, шпионаж и идеологическа диверсия бележат увеличение. Чувствително се увеличиха и проявите на корупция /подкупи, договаряне на стипендии, хонорари и др./ сред част от интелигенцията. Подготовката и бягството зад граница са особено характерни за лекарите-специалисти и изпълнителските кадри - музиканти и артисти, работещи по договори в капиталистическите и развиващите се страни.

Из архивите на ДС

286

51

От получените през 1970-1972 г. 145 сигнала 44 са за измяна на родината, 45 - за противодържавна агитация и пропаганда, 14 - за идеологическа диверсия, 7 - за шпионаж, 13 - за подозрителни връзки, 3 - - за невъзвръщенство и 19 за друга враждебна дейност.

По източници на получаване: 43 са от секретни сътрудници, 62 от официални заявители, 19 от технически мероприятия и 21 от други поделения на МВР.

По професионално-обществено положение засечените по сигналите лица се разпределят: писатели-6, художници-7, артисти - 13, музиканти - 3, научна интелигенция - 100, лекари - 17.

В резултат на проведените агентурно-оперативни и други мероприятия са изяснени 81 от получените сигнали. От това се вижда, че темпът на работата по сигналите е доста слаб.

При провеждане на профилактичната дейност през последните три години от отдела са използувани негласната и гласната форми в следните направления:

Провеждат се системни мероприятия за отстраняване на слабостите и недостатъците по съхраняването и работата със секретни документи и материали, представляващи държавна тайна, в такива обекти, като БАН и МНЗ, в които се разработват важни проблеми, касаещи отбраната и сигурността на страната и СИВ.

Така например чрез ръководствата на институтите по металознание, техническа механика, на групата за космически изследвания и др. е уредено да се ограничава достъпът на чужди граждани и специализанти в тези институти; Проведени са десетки беседи с ръководителите на БТА, "София-прес", Комитета за телевизия и радио, вестниците "Поглед", "Вечерни новини", "Труд" и "Отечествен фронт". Едновременно с това чрез наличния агентурен апарат е извършено негласно наблюдение в посочените и някои други обекти на най-уязвимите и важни звена, представляващи интерес за чуждите разузнавания и противодържавните елементи.

Из архивите на ДС

287

Агентурният апарат при отдела е използуван и за изучаване и оказване на положително въздействие върху някои млади, неукрепнали в политическо и морално отношение дейци, за предпазване от въвличането им в противодържавна дейност у нас, а също така и при пребиваване в чужбина. Също и за разколебаване в осъществяване на изменнически и други антиобществени прояви.

Някои интелектуалци и служители, които провеждат противодържавна агитация и пропаганда или по отделни поводи заемат враждебни позиции, са предупреждавани след провеждане на индивидуална беседа. По този начин през 1971 г. бяха профилактирани 23 лица.

В отделни случаи са провеждани комбинирано негласна и гласна форми на профилактика. Така бе процедирано с обектите "Кривогледия" и "Катил", които първоначално бяха разследвани в отдел I ДС, а след това разобличени на събрания в институтите, където работят. Те изиграха положителна роля от една страна като въздействие върху лицата от техните кръгове и разпитаните в качеството на свидетели над 30 души от средите на творческата интелигенция, а от друга - с положителните отзиви за дейността на органите на ДС.

Провеждани са профилактични беседи със стотици български интелектуалци, посещаващи капиталистическите страни по служебен, частен или туристически път. Това са учени и културни дейци, които работят във важни обекти или за пръв път излизат зад граница и имаме данни, че ще попаднат в страни и институти, работещи срещу НРБ и останалите социалистически държави, като подлагат на идеологическа обработка и правят опити за склоняване към измяна граждани от тези страни.

Провеждани са системни мероприятия за обезпечаване и недопускане на антидържавни и антиобществени прояви от членовете на пътуващите зад граница по-големи състави, колективи и групи /ежегодно по този начин пребивават на Запад по над 1000 души/.

Из архивите на ДС

288

Специфична форма на профилактика са провежданите мероприятия за оперативно обезпечаване на международни и вътрешни прояви – конгреси, симпозиуми, фестивали, конкурси, изложби и др.

Положителна роля в общата профилактика играе и сигналната функция, която заема важен дял в работата с научната и художествената интелигенция при разкриване и отстраняване причините и условията, обуславящи враждебните и нелоялни прояви сред тях.

Независимо от внесеното подобрение и целенасоченост в провежданата профилактична дейност, все още тя не е на нивото на задачите, които отделът има да решава. Все още е недостатъчен анализът и оценката на резултатите от нейното въздействие, не се изучава и обобщава положителният опит в нашата работа.

Понастоящем по направление на художествено-творческата и научна интелигенция се решават следните проблеми:

– Изграждане на агентурен апарат, способен да решава задачите по разкриване на отрицателните явления, процеси и тенденции в средите на интелигенцията, както и каналите и лицата, които по указания на противника водят разложителна дейност в тези среди, с оглед провеждане на ефективни мероприятия за нейното пресичане.

– Обезпечаване на цялостното и системно наблюдение на вражеския контингент.

– Подобряване на работата по своевременното долавяне и цялостно изясняване на сигналите за враждебно-престъпна дейност.

– Активно разработване на специализантите от капиталистическите страни, специализиращи в наши научни и културни институти, за които има улики, че се използуват за подривна дейност срещу нашата страна.

Из архивите на ДС

289

57

- Опазване на държавната тайна и патентна защита на важни научни открития и изследвания в БАН и в институтите на МНЗ.

- Анализиране на наличните данни и вземане на отношение по лица от средите на интелигенцията, установили и поддържащи връзки със служители от капиталистическите официални представителства у нас, или с временно пребиваващи в страната ни чужденци, заподозрени, че служат или се използуват от противника за подривна дейност срещу НРБ или СССР.

- Подобряване на организацията и обема на взаимодействието с окръжните управления на МВР.

- Провеждане на ефикасни профилактични мероприятия за предпазване на българската художествено-творческа и научна интелигенция от влиянието на противника.

В перспектива предстои решаването на следните проблеми:

- Изграждане на солидна агентурна база в Българската академия на науките, творческите съюзи, издателската дейност и печата, с оглед успешно решаване на задачата за внедряване на наша агентура в идеологическите подривни центрове на противника за своевременно разкриване и пресичане на плановете и действията им за подривна дейност в средите на българската интелигенция и за своевременно разкриване и пресичане нелоялни и враждебни прояви и отрицателни процеси и тенденции в нейните среди.

- Разкриване пътищата за агентурно проникване на противниковите разузнавателни и идеологически подривни центрове, работещи срещу нашата интелигенция, с оглед ефективното й пресичане.

София, 29 IV 1972 г

Н-К VII ОТДЕЛ, VI У-НИЕ ДС:
-полковник

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

Строго секретно!
Екз. № 2

2861 20 АПР 1973

Д О К Л А Д

ОТНОСНО: Състоянието на контраразузнавателната работа на органите на ДС по разкриване и пресичане подривната дейност на противника в средите на художествено-творческата интелигенция и мероприятия за нейното подобряване.

Под ръководството на Българската комунистическа партия художествено-творческата интелигенция в голямото си болшинство активно работи за осъществяване на партийната политика в областта на културата. От класово-партийни позиции тя утвърждава големите постижения на социалистическото строителство и способствува със своето творчество за формирането на марксистко-ленински мироглед в нашето общество.

Отчитайки все по-нарастващата роля и значение на интелигенцията в изграждането на развитото социалистическо общество, противникът се стреми да внесе колебание в нейните редове и да я противопостави на партията, да използува отделни нейни представители, поддали се на буржоазното влияние, за оказване на отрицателно въздействие върху съзнанието на народа.

2

При планирането и провеждането на подривната си дейност противникът широко използува възможностите на официалните си дипломатически представителства, на културния обмен и международните прояви, на радиото, пощенските връзки, туризма и други канали.

Страните, членки на НАТО, всестранно изучават проббемите в областта на идеологията, събират информация за процесите и явленията, които се извършват сред художествено-творческата интелигенция, полагат усилия за създаване на трайни контакти с по-широк кръг дейци, стремят се да им въздействуват с оглед да ги отклонят от партийните и естетически принципи в творчеството им, да създават предпоставки за котерийни борби сред тях и да насаждат буржоазен морал и начин на живот. Търсят недоволни, критикувани или обидени, за да покажат, че действително в България сред тези среди се формира "опозиция" на партийното ръководство.

Високопоставен дипломат от една страна, член на НАТО, изказал мнение, че колкото повече контакти се създават между Изтока и Запада, толкова повече се явяват предпоставки за "събуждане на хората". Западните страни трябвало да следят и използуват различията в творчеството, раздвоението и вътрешните борби сред интелигенцията, проявите на новаторство и нови тенденции в изкуството и др., което щяло да даде по-големи резултати и в шпионажа.

Посещаващите капиталистически страни наши дейци се изучават още преди заминаването им, като за целта установяват с тях контакти по различни поводи. В тази насока засилват дейността си посолствата на САЩ, Франция, Италия и търговското представителство на ГФР. Използват се и временно пребиваващите в НРБ граждани от Запад. Хелга Томас,

Из архивите на ДС

Из архивите на ДС

292

преводачка от ГФР, многократно посещавала НРБ, създала връзки с изтъкнати наши писатели. Присъствувала на събрания на Съюза на българските писатели и събирала информация за настроенията и отношението на писателите към актуалните събития. Подобна е дейността на Ингетраут, Карл Фелдман и др. На Запад ~~някои наши дейци~~ биват подлагани на обработка и въздействие, в резултат на което постепенно напускат позициите на марксизма-ленинизма, от други събират информация, убеждават ги да останат на Запад и пр. В това отношение активно използуват изменниците Петър Увалиев, Стефан Табаков, Стефан Кафадаров, Пашанко Димитров и др.

Радиостанциите "Свободна Европа", "Дойче-веле", "Би-Би-Си" и "Гласът на Америка" се стремят да дискредитират комунистическата идеология, социалистическото строителство и ръководната роля на БКП, увеличават призивите за изнасяне и отпечатване в чужбина на произведения с антисоциалистическо съдържание.

Използуват също "полудържавни" и "частни" институти, дружества и фондации за провеждане на подривна дейност срещу НРБ, като фондацията "Александър фон Хумболдт", институтите "Интернационес", "Гьоте", "Фридрих Еберт", асоциацията "АСТЕ", центърът "Великобритания-Източна Европа" и др. Правят всичко възможно за обединяване изменниците-интелектуалци. "Българската лига за защита правата на човека" /създадена през 1972 г. в Амстердам - Холандия/ си е поставила за задача да изгради свой филиал в НРБ, който да обедини в "легална опозиция" всички отрицателно настроени към социалистическия строй и комунизма творци. "Легалната опозиция" трябвало да води борба против социалистическата действителност у нас. Подобна е дейността и на така наречената дружество "Петър Берон"/образувано през 1965 г. в Мюнхен - ГФР/.

Из архивите на ДС

293

За идеологическо и културно проникване у нас империалистическите държави широко използуват и международния пощенски канал. Средно годишно от капиталистическите страни в страната ни се изпращат до частни лица, учреждения, институти, обществени организации и др. около 1,165,000 екземпляра печатни произведения, без някой да ги е искал и поръчвал.

Поради слабия контрол в някои институти, централни библиотеки, редакции и др., част от тези издания се четат от лица, нямащи отношение към тях, и в много случаи те се явяват разпространители на нездрави теории и възгледи.

В резултат на политическа и морална деградация, през последните години измениха на родината Димитър Статков - преводач, сега на работа в "Дойче-веле", Георги Марков - бивш член на Съюза на българските писатели, сътрудник на "Би-Би-Си" и "Дойче-веле", композиторът Милчо Левиев - установил се в САЩ, Благина Димитрова - неутвърдена поетеса, живееща в Австрия, и други. Някои от тях понастоящем активно работят срещу нашата страна, клеветят държавния и обществен строй в НРБ, българската литература и изкуство.

В резултат на разностранната подривна дейност на противника и влиянието на буржоазната идеология, сред част от художествено-творческата интелигенция се наблюдават антисоциалистически прояви и формират вредни явления и тенденции.

Тази дейност се явява характерна преди всичко за дейци от социално чужд произход, репресирани от народната власт, бивши царски офицери и членове на фашистки и опозиционни организации, близки на изменници на родината и др. Тя се изразява в провеждане на противодържавна агитация и пропаганда, злостни изказвания и разпространяване на клевети, слухо-

Из архивите на ДС

294

ве и вицове, стремеж за утвърждаване на творци с нездрави идейни възгледи и ограничени възможности, опити за налагане вкус към западни автори и др. Такива са проявите на "Говедото", "Лицемер", "Хрътка", Йордан Вълчев, Константин Павлов, Никола Станчев и др.

Отделни творци, в това число и някои деградирали членове на БКП, се обявяват против ръководната роля на партията в областта на културата и изкуството. Клеветят, че тя грубо се меси в дейността им, че липсва свобода на творчеството, че партийните ръководители не били компетентни да определят линията на тяхното развитие. Изразяват антисъветски настроения, клеветят идеологическата и икономическата политика на Съветския съюз, отричат успехите му в различните области. Типична в това отношение е дейността на обектите "Щраус", "Чакал", "Лакей", "Розалия", "Драматург" и "Подлец" Някои от тях разпространяват антисъветска литература, издавана на Запад.

Увеличават се проявите на ревизионизъм сред някои дейци, характерното за които е, че се обединяват в приятелски групи и образуват т.н. "микроструктури". По същество те се противопоставят на партийната политика на идеологическия фронт от дясноревизионистични позиции. Изразители на тази тенденция са писателите Хр.Ганев, Валери Петров, Марко Ганчев, Гочо Гочев /всички изключени от БКП/, Благой Димитров - безпартиен, и други.

Някои превъзнасят буржоазното изкуство и култура, стават проводници на упадъчни теории и отстъпват от социалистическия реализъм. Такива са случаите с обект "Анархист" художниците Васил Иванов, Димитър Киров, Атанас Пацев, Георги Ковачев и други. По повод организираната през 1971 г

изложба в Париж на Киров френското списание "Фигаро литерер" писало: "Димитър Киров е много талантлив, има четката на Пикасо и Фламини, той е художник, скъсал с догмите на социалистическия реализъм..." Композиторите Константин Илиев, Лазар Николов, Иван Спасов и др. понякога поставят в основата на своята музика естетски и формални принципи на така наречения "западноевропейски авангард".

Появиха се произведения, които принизяват ролята на народа и партията в борбата против фашизма и усилията му за построяването на социалистическото общество. По наши сигнали съответните компетентни органи и културни институти през последните 2-3 години не допуснаха до печат или спряха около 15 книги, като: "Политическите процеси против буржоазните правителства в България" от Никола Кънев, "Реката" и "Свят на длан" от Боян Болгар, "Цветовете на надеждата" от Иван Мартинов, "Катунът се засели" от Янко Добрев и други.

Отделни вражески елементи изнесоха или направиха опити да изнесат зад граница "произведения" с антисоциалистическо съдържание, икони и други ценности с историческо значение. Такива са случаите с осъдения Ненко Радев, подследствения Дина Минов, обектите "Семинарист", "Продажник" и др.

Засили се стремежът от някои музикални дейци за заминаване по различни поводи в капиталистически страни /гастроли, концерти, частни гостувания, на работа и пр./. През последните години само по линия на Импресарска дирекция в чужбина са били около 7,300 души, от които на постоянна работа са 400. По всяка вероятност около 60 лица няма да се завърнат в страната.

295

Из архивите на ДС

Из архивите на ДС

Зачестиха данните за корупция, получаване на подкупи, определяне на по-високи хонорари, откупки на картини и сценарии, уреждане на лични договори и стипендии за работа и специализация в чужбина, сключване на неизгодни сделки със западни фирми, както и за морално-битово разложение в тези среди. По-характерно това е за агенция "София-прес", Комитета за телевизия и радио, ДО "Българска кинематография" Съюза на художниците и др. Има сигнали, че в програмите на Българска телевизия се допускат произведения с неизяснена идеологическа концепция. Понякога същите се свързват с прояви на корупция при определяне на хонорарите.

В изпълнение указанията на ЦК на БКП и ръководството на МВР за засилване на контраразузнавателната работа срещу идеологическата диверсия и друга подривна дейност на противника, органите на ДС по линия на художествено-творческата интелигенция решават следните задачи:

- разкриване на пътищата за агентурно и друго проникване на противниковите разузнавателни служби и центрове в средите на художествено-творческата интелигенция, техните средства, форми и методи на подривна дейност.

- провеждане на контраразузнавателна работа в средите на художествено-творческата интелигенция, с цел своевременно разкриване, предотвратяване и пресичане на вражеската им дейност.

- оказване помощ на партийните и държавни органи, организации и институти в изучаването и пресичането на отрицателните явления, тенденции и процеси, които са резултат от влиянието на буржоазната идеология и пропаганда върху възгледите на част от художествено-творческата интелигенция.

Из архивите на ДС

Контраразузнавателната работа се осъществява от две отделения на отдел I при управление VI ДС, Софийско градско и окръжните управления на МВР. Оперативно се обслужват Комитета за изкуство и култура, Комитета за телевизия и радио, Комитета по печата, агенция "София-прес", Съюза на българските писатели, Съюза на българските журналисти, Съюза на филмовите дейци, Съюза на художниците и др., културните институти и учреждения, свързани с тях.

В посочените обекти на обслужване към 30.III. 1973 г. са установени 1150 души вражески контингент, от които 1030 са в София. По-голяма концентрация има в агенция "София-прес", ДО "Българска кинематография", Съюза на българските писатели, Съюза на музикалните дейци, някои издателства и др. От членуващите 307 души в Съюза на българските писатели като контингент се водят 45 лица. От тях 8 са взети на различен вид отчет - главно за установени подозрителни връзки с граждани от капиталистически страни и противодържавна агитация и пропаганда.

Основната част от вражеския контингент /около 75 %/ са лица от социално чужд произход - бивши хора и засегнати от мероприятията на народната власт. Останалите 25 %, макар и да са от близки нам среди, са предимно антисоциалистически и антисъветски настроени лица, проводници на буржоазни теории, привърженици на западния начин на живот и морал. Между тях има и установили подозрителни връзки с чужденци, с изменнически намерения и други.

Около 40 % от контингента периодично е наблюдаван с агентура, технически мероприятия и патриотично настроени граждани. Усилията са били насочени за обхващане на най-активно проявяващите се или на такива, на които общественото положение позволява да влияят отрицателно на по-широк кръг от хора. Останалата част от вражеския контингент е извън

Из архивите на ДС

298

нашето полезрение и нямаме пълна представа за дейноста му и процесите, които стават сред него. Все още същият не е доустановен в Съюза на българските художници, Комитета по печата, висшите учебни заведения по изкуствата и др.

През периода 1970-1972 г. са получени 352 сигнала за провеждана враждебна дейност. Увеличение бележат сигналите за идеологическа диверсия, за подозрителни връзки с чужденци, невъзвръщенство, корупция и морално-битово разложение, а тези за измяна на родината и противодържавна агитация и пропаганда показват тенденция на устойчивост.

Въз основа на анализа на постъпващите данни за вражеския контингент и сигналите, най-активно проявяващите се са взимани на оперативен отчет. В резултат на съсредоточаване на вниманието върху най-важните дела, има известно подобрение на работата по тях. Това се отнася главно до доказване и документиране на практическата дейност на обектите. Попълно в тази връзка са използувани техническите средства, в съчетание с агентурата, което дава по-голям ефект от прилагането им. По-често са провеждани и секретни обиски за оперативна документация. През този период бяха приключени 21 дела Обектът на ДОП "Наследник" - Ненко Радев, артист-балетист, е осъден на 3 години лишаване от свобода за кражба и опит за изнасяне на Запад културни ценности. В момента се води следствие на обекта на ДОП "Подлец" - Мина Минов - бивш директор на кинопродукция, за опит да разпространи материали в остро антисоциалистическо съдържание.

Други 14 обекти са филтрирани. Обектите "Кривогледия" - Лазар Цветков, литературен критик, и "Катил" - Иван Добрев, писател-преводач, изключен от БКП, са филтрирани чрез следствие и по-късно разобличени в институтите, където са работили. По време на следствието беше установено, че те

са изпаднали изцяло под влияние на буржоазната идеология и продължително време са влияли на не малък кръг творчески работници. С реализацията на "Кривогледия" бе разбита създадената около него "микрогрупа" от объркани интелектуалци. които бяха разпитани и предупредени.

Получените данни след филтрацията на посочените обекти показват, че взетите мерки по отношение на тях са изиграли положителна роля и че тази форма се явява ефикасно средство в борбата на органите на ДС срещу враждебните и други прояви в средите на художествената интелигенция, особено ако тя се приложи своевременно.

Понастоящем на оперативен отчет по линия на интелигенцията се водят 36 дела с 43 обекта / 24 в отдел I, по 2 в окръжните управления на МВР Пловдив, Пазарджик и Русе и по 1 в Софийско градско управление и окръжните управления на МВР в Сливен, Враца, Толбухин и Ямбол./

По вид делата се разпределят както следва:

- ГДОР - 1 с 2 обекта, окраска идеологическа диверсия и шпионаж;
- ДОР - 5, с окраска идеологическа диверсия и шпионаж - 3, противодържавна агитация и пропаганда - 1, престъпления против монопола на външната търговия - 1;
- ГДОП - 2 с 3 обекти, с окраска противодържавна агитация и пропаганда;
- ДОП - 15, с окраска противодържавна агитация и пропаганда - 12, подозрителни връзки с чужденци - 3;
- ДОН - 11;
- ДОИ - 2.

Из архивите на ДС

Из архивите на ДС

300

От всички обекти 30 са безпартийни и 13 членове на БКП. Болшинството са били на Запад или са осъществили контакти с дейци и институти от капиталистически страни, което в една или друга степен им е оказало влияние.

По-характерни от тях са:

ДОП "Говорител" - зам. директор на научно обединение към БАН. Същият не споделя ръководната роля на партията в областта на културата и изкуството. Съвместно с други "обидени" дейци клеветят отговорни партийни и държавни ръководители, от враждебни позиции коментират провеждените у нас мероприятия, отношенията ни със Съветския съюз и другите социалистически страни.

ДОР "Хамелеон" - Обектът е киносценарист, редактор в списание "Лъч". През 1957 г. изменил в Западен Берлин, където е бил обработван за вербовка от френското разузнаване. /Впоследствие беше върнат от нас с комбинация/. Установено е, че е изпаднал под влияние на идеологическата диверсия на противника и поддържа подозрителни контакти с граждани от капиталистическите страни, прави остри вражески изказвания и подстрекавал български граждани към измяна на родината, като им обещавал съдействието си.

ДОП "Продажник" - писател. Поддържа съмнителни връзки с културни дейци от капиталистическите страни, дипломати от югославското посолство, уличени като разузнавачи. Замисля да изпрати за отпечатване на Запад свои произведения

ГДОП "Лалугери" - Обектите са от класово чужд произход. Провеждат противодържавна агитация и пропаганда и отправят клевети по адрес на СССР. Единият поддържа връзки с изменници на родината и търси начин да изнесе и отпечати на Запад свои стихове с религиозно-мистично съдържание.

12

ГДОР "Лакей" - Обектите са известни писатели. По различни поводи са посещавали западно посолство и водили разговори с дипломати за обстановката в Съюза на българските писатели, по икономически и политически въпроси. Подчертавали своето преклонение пред културата на тази страна и изразявали нихилистично отношение към постиженията на НРБ в различните области на живота. Получавали от тях литература и материали и споделяли мисли за разширяване на културната експанзия на тази страна у нас.

Като се има предвид наличният вражески контингент и сигналите, постъпващи по линия на художествено-творческата интелигенция, трябва да се посочи, че заведените дела на оперативен отчет са крайно недостатъчни. Все още работата ни по тях не отговаря на изискванията, поставени от ръководството на Министерството. Темпът на воденето им продължава да е бавен, поради което не винаги отделни дела се приключват в срок, каквито са случаите с ДОР "Хамелеон", ДОР "Масон ГДОП "Фантазьори" и др. Малко оперативни комбинации и експерименти се провеждат. Възможностите на наличната агентура за разработва ето на обектите са ограничени. Недостатъчни са мероприятията за оперативно документиране на практическата дейност на обектите в процеса на разработването им. Срещат се трудности при точното разграничаване на действителната им вражеска дейност от идейно-творческите им грешки и отклонения - т.е. при доказване на умисъла. Трудно се легализира оперативната документация, извършена с технически средства, тъй като повечето от обектите работят самостоятелно и изолирано и се доверяват само пред отделни свои съмишленици.

Практиката показва, че при по-крупни международни и вътрешни събития, освен поделата и сигналите, целесъобразн

301

Из архивите на ДС

Из архивите на ДС

13

302

е периодично да се провеждат разгърнати оперативно-технически мероприятия на по-широк кръг културни дейци, стоящи на нездрави идейно-естетически позиции, с оглед придобиване на по-пълна информация за настроенията и проявите им. Това позволява да се правят по-верни политически изводи и набелязват конкретни мерки както общо по линията, така и по някои обекти, по отделни лица и общо по вражеския контингент.

Необходимо е да се въведе строга отчетност и вземат мерки за срочното изясняване на сигналите, особено на тези за измяна на родината. Да се обезпечи с агентурно наблюдение най-важният вражески контингент - установилите подозрителни контакти с граждани от капиталистически страни, развиващите антисъветска и ревизионистична дейност. Да се извърши преоценка на стила и метода на работата по делата на оперативен отчет, с цел създаване условия за най-рационалното използуване на нашите сили и средства. Делата за противодържавна пропаганда и агитация да се решават в по-кратки срокове и се пресича своевременно дейността на обектите, като за разобличаването на някои от тях се използуват съответните партийни и административни ръководства.

По линия на художествено-творческата интелигенция се използуват 106 агенти и 70 осведомители /81 в отдел I и 95 в Софийско градско управление и окръжните управления на МВР. Не водят агентура по линията окръжните управления в Силистра и Кърджали./. От ръководената в отдела агентура, 72-ма са с висше образование и 9 със средно. Владеещи по един и повече западни езици - 62, безпартийни - 70, членове на БКП - 2. По възраст: 16 са до 30 години, 42 - до 50 години и 12 над 50 години.

Известна част от агентурата заема високо обществено положение: заслужили артисти и лауреати - 4; отговорни административни ръководители - 2; отговорни редактори и редактори - 3; изтъкнати журналисти и коментатори - 4; инженери - 2; изявени писатели - 4 и др. Вербовките са извършвани предимно на идейно-политическа основа. Само 9 са на основата на зависимост. Предвид специфичната психологическа нагласа на интелигенцията, болшинството от вербовките са извършвани по метода на постепенното привличане.

В работата по изграждането, възпитанието и ръководството на агентурния апарат има подобрение, в резултат на което се увеличиха и сигналите, получени от агентурата. По данни от нея са заведени 16 нови дела. Подобрен е подборът и вербовката на нови агенти и осведомители. През последните 3 години от отдел I са придобити 19 агенти и 17 осведомители. Нововербуваните са с по-големи възможности и перспектива за работа. На агенти, , които предстои да пребивават по-продължително време зад граница, се разработват задачи, тактика и линия на поведение. Засилен е контролът и помощта от страна на ръководния състав. Прави се анализ на данните и се набелязват мероприятия по сведенията. Увеличи се проверката на агентурата с технически мероприятия, в резултат на което бяха разкрити и взети на разработка някои нечестни агенти.

Независимо от някои резултати, състоянието на работата с агентурния апарат не отговаря на изискванията. По количество агентурата е недостатъчна и в някои случаи с ограничени възможности. В резултат на това не се получава своевременна информация за вражеската и антиобществена дейност на част от контингента и някои обекти на оперативен отчет. С особена сила това важи за ДО "Българска кинематография", Съюза на артистите, Съюза на художниците, вузовете по изкуствата и други. Недостатъчна е агентурата по линията на

303

Из архивите на ДС

Из архивите на ДС

304

Софийско градско управление и окръжните управления на МВР в Пловдив, Варна, Русе, Бургас, В.Търново и др. Допускат се слабости при ръководството на агентурата. Не се работи достатъчно за възпитанието й. Незадоволителна е понякога подготовката за срещите и разработването на задачите, проверката на агентурата не е станала единен и непрекъснат процес. Не се използуват наличните възможности на агентурата както в центъра, така и в окръзите. Някои агенти и осведомители са използувани продължително време и почти са изчерпали своите възможности. Малък е нейният брой сред младите творци.

При вербовката и ръководството на агентурата се срещат и трудности - някои не се съгласяват да работят по български граждани, отказват да дават писмено информацията и проявяват голям субективизъм. В отделни случаи не приемат сериозно работата си с някои млади оперативни работници.

Необходимо е по-целенасочено да се използуват възможностите на наличната агентура за разкриване, предотвратяване и пресичане още в зародиш дейността на противника сред интелигенцията. За агенти да се вербуват утвърдени творчески работници, а така също и млади дейци, които в близко бъдеще ще играят ведуща роля на културния фронт, годни да решават контраразузнавателни задачи.

Важен дял в дейността на органите на ДС по линия на художествено-творческата интелигенция заема профилактиката. През 1970-1972 г. са профилактирани около 80 лица, които са развивали противодържавна агитация и пропаганда. Болшинството от тях порицаха постъпките си, стремят се да се поправят и не ни създават затруднения. Показателен е случаят с Кирил Димитров - артист от театър "Сълза и смях", коментирал от вражески позиции нашата действителност и

Из архивите на ДС

305

живота в СССР. Той призна своята вина, осъди поведението си и полага усилия да излезе от състоянието, в което е бил. По собствена инициатива сигнализира за подобни прояви на негови колеги и познати.

Вземани са мерки за обезпечаване на пътуващите зад граница състави, колективи и групи, както и излизащите по частен и туристически път. Проведени са повече от 190 лични и колективни беседи. Оказвано е съдействие на партийните органи по прочистването на някои институти от социално чужди, враждебно настроени и политически неустойчиви творчески работници. Използуван е и агентурния апарат за положително въздействие върху някои млади, неукрепнали в полити ческо и морално отношение дейци и предпазването им от въвличане в противодържавна дейност.

Наложително е профилактичната дейност по отношени на тези среди да се засили, с цел недопускане извършването на антиобществена дейност от някои лица. По-системно да се прави анализ и оценка на резултатите от нейното въздействие

Необходимо е да се подобри взаимодействието с Второ главно управление ДС и се постави на значително по-разширена основа. Да се разработят в перспектива настъпателн мероприятия за ограничаване и пресичане възможностите на дипломатическите представителства от страните, членки на НАТО, да използуват художествената интелигенция за свои цели.

Едновременно със задачите, които VI управление ДС решава в центъра, ръководният и оперативен състав на управлението се стремят да оказват контрол и помощ в работата на окръжните управления на МВР по линията. Това се е изразявало в подпомагане на окръзите при провеждането на мероприятия по отделни дела и главно при оперативното обезпечаване

Из архивите на ДС

306

на международни културни прояви - фестивали, конкурси, симпозиуми и др. За целта бяха разработвани съвместни планове и провеждани конкретни мероприятия. По отделни въпроси в управлението са извиквани работници от окръзите, които са запознавани с новите тенденции по линията. По-добра координация в тази насока е осъществена с окръжните управления на МВР в Пловдив, Варна, Русе, Враца и др.

В някои окръжни управления на МВР не се отделя достатъчно внимание на работата по линия на художествената интелигенция. Не навсякъде оперативните работници имат необходимата подготовка за работа по тази линия. Повечето от тях работят и по други линии, правят се смени на същите, което не им дава възможност да овладеят особеностите в работата.

Наред с това обаче, от управлението и ръководството на отдел I не е оказвана системна и достатъчна помощ на окръжните управления на МВР, поради което нямаме цялостен поглед за състоянието на работата по линията. Малко са взетите на контрол дела и сигнали и рядко се посещават окръжните управления от наши работници.

Наложително е отдел I при VI у-ние ДС да окаже помощ на окръжните управления на МВР за подобряване организацията на контраразузнавателната работа по линия на интелигенцията. Да вземе на контрол най-важните дела и сигнали.

Причините за допусканите слабости в агентурно-оперативната работа сред художествено-творческата интелигенция са преди всичко от субективен характер. Те се отнасят главно до организацията, стила и дисциплината при изпълнението на оперативните задачи. Съществуват и причини от обективен характер. През последните години в отдел I са назначени 14 млади оперативни работници, без оперативен

18

опит и навици. Продължително време отделът не беше попълнен, а от новоназначените - 10 оперативни работници и 3 началници на отделения, бяха изпратени на шестмесечна школа. Фактически през този период е работено с по-малко от половината от състава, предвиден по щата, а отделът обслужва почти цялата художествено-творческа интелигенция на територията на София.

За да може отделът да отговори на повишените изисквания по изпълнение на задачите, успешно да организира и направлява контраразузнавателната дейност по линия на художествено-творческата интелигенция в страната, трябва по-голямата част от досега обслужваните обекти да бъдат предадени на Софийско градско управление на МВР.

Какви изводи могат да се направят?

- Вражеските прояви и вредните явления и тенденции в средите на художествено-творческата интелигенция се формират главно под влиянието на идеологическата диверсия, провеждана от империалистическите държави и техните разузнавателни служби, пропагандни центрове и институти, които използуват различни канали, средства и форми.

- Контраразузнавателната работа по линия на художествено-творческата интелигенция има отбранителен характер. Ненавременното разкриване на престъпната дейност и нейното пресичане още в зародиш създава трудности, тъй като обектите имат възможност да влияят на по-голям кръг от хора, да разколебаят вярата им в партията и комунистическото строителство, да насаждат националистически и антисъветски настроения и утвърждават буржоазен морал и начин на живот.

307

Из архивите на ДС

Из архивите на ДС

19

Необходимо е да се подобри организацията, стила и дисциплината за повишаване на ефективността на контраразузнавателната работа, на основата на по-задълбочено изучаване измененията на оперативната обстановка.

308

София, 19.IV.1973 г.

НАЧАЛНИК VI УПРАВЛЕНИЕ ДС:
-генерал-майор

Нап. в 4 екз.
№ 1 -
№ 2 -
№ 3 -
№ 4 -
изп.
нап.Симеонова

По Вх.№ 10416 от 5.V.1973 г.
На № 6070 от 4.V.1973 год.

I Строго секретно! 41
Екз. № 2

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

МВР — УПРАВЛЕНИЕ VI-ДС
Вх. № 3795 е 26 МАЙ 1973 г.

МВР
I ГЛ. УПРАВЛЕНИЕ-ДС
№-А 2830
28-V 1973 г.
СОФИЯ

МЕРОПРИЯТИЯ

Които ще бъдат провеждани от Първо главно управление ДС за подпомагане на Управление VI ДС в работата му по разкриване и пресичане подривната дейност на противника в средите на художествено-творческата интелигенция

1. Първо главно управление ДС да оказва помощ на Управление VI ДС в работата му по разкриване и пресичане подривната дейност на противника в средите на художествено-творческата интелигенция по следните въпроси:

а/ Използуване възможностите на резидентурите за получаване на информация за дейността на противника сред тези среди, която своевременно да се изпраща на Управление VI ДС.

б/ Провеждане на съвместни мероприятия по обекти на Управление VI ДС зад граница.

в/ Използуване възможностите на Първо главно у-ние ДС за обезпечаване сигурността на българските граждани из тези среди временно пребиваващи зад граница.

Срок: постоянен
Отг.: ПГУ ДС

2. За секретни сътрудници из средите на художествено-творческата интелигенция, които имат разузнавателни възможности, Първо главно у-ние ДС и Управление VI ДС да изготвят конкретни планове за по-целенасоченото им използуване зад граница.

Срок: постоянен

Нап. в 3 екз.
№ 1 - Секрет.МВР
№ 2 - У-ние VI-ДС
№ 3 - отд.IV,ПГУ-ДС
23 V 1973 г.

НАЧАЛНИК ПЪРВО ГЛАВНО У-НИЕ ДС
генерал-майор [signature]

69

Строго секретно!
Екземпляр № 1

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

МВР
УПРАВЛЕНИЕ VI—ДС
№ Е 2545
23 ОКТ. 1973 г.
СОФИЯ

КД 10
21.I.1974 г.

ДО
НАЧАЛНИК ОКРЪЖНО У-НИЕ МВР

При планирането и провеждането на своята глобална стратегия срещу социалистическите страни противника отрежда важно значение на подривната дейност сред художествено-творческата интелигенция, която играе все по-голяма роля за формирането на марксистко-ленинския мироглед при изграждането на развитото социалистическо общество.

Той се стреми да я ерозира и внесе колебание в нейните редове, да я откъсне и противопостави на Партията, да използува отделни дейци, както за свои цели, така също за оказване на отрицателно въздействие върху съзнанието на народа, служейки си с всички възможни методи, форми и средства.

Това изисква от органите на ДС да засилят своята дейност за пресичане подривните акции на противника, да провеждат целенасочени мероприятия за оказване на по-ефективна помощ на партийните и държавни органи за отстраняване на вредните явления, прояви и тенденции сред художествената интелигенция.

На този въпрос голямо внимание отдават ръководството и Колегиума на МВР, които в плана за заседанията си през м. ноември т.г. са предвидили да бъде внесена от у-ние VI ДС "Информация за някои прояви сред художествената интелигенция".

Във връзка с това моля [redacted] в срок до 10.XI.1973г. да ни бъде изпратена информация, която да съдържа данни за насоките и проявите на вражеската дейност сред художествената интелигенция през 1973 год., изразяващи се в:

Из архивите на ДС

10

- Установяване на подозрителни контакти от културни дейци със служители от представителствата на капиталистическите страни у нас и граждани от Запад - временно пребиваващи в НРБ.

- Отричане ръководната роля на Партията и отправяне на хули и клевети по адрес на партийни и държавни ръководители.

- Изразяване на антисъветски настроения - отричане успехите на СССР в различни области на живота, разпространяване на клевети по адрес на съветски партийни и държавни ръководители, обявяване в подкрепа на клеветническата и антисъветска дейност на Солженицин, Сахаров, Красин, Якир и др.п.

- Изразяване на ревизионистични настроения и разпространяване на инкримирана литература и материали.

- Противопоставяне на социалистическия реализъм и опити за прокарване на модернистични и упадъчни течения в художествени произведения.

- Стремеж за изнасяне на исторически ценности, отпечатване на произведения с ниска художествена стойност и антисоциалистическа насоченост и признание на Запад

- Тенденции за устройване на работа и специализация на Запад, невъзвръщенства и измяна на Родината.

- Корупция и морално-битово разложение

В информацията да се посочи също:

- Какви въпроси са внасяни за разглеждане от окръжните комитети на БКП.

- Какъв контингент и дела на оперативен отчет /по окраска/ се водят и с каква агентура от тези среди разполагате

- Изводи и мерки за подобряване на работата по художествената интелигенция.

По ваша преценка в информацията могат да бъдат включени и други данни, представляващи оперативен интерес.

22.X.1973 год.

НАЧАЛНИК VI УПРАВЛЕНИЕ ДС:

Генерал-майор:

Написано в 1 екз.
№ 1 - КД
Доразмножено в 28 екз.
№ 2 - № 29 - по списък
изп. I отдел

Строго секретно!
Екз.№ 3

МВР — У. РАЗУЗНАВАНЕ VI-Д
Вх. № 4044 от 7 ОКТ 1974 г.

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

Д О К Л А Д

за организацията и състоянието на контраразузнавателната дейност на органите на ДС по провежданите в страната през 1973 год. международни прояви – конгреси, симпозиуми, панаири, изложби и други

В резултат на общо изменение на силите в света в полза на социализма в международните отношения се забелязва поврат от "студената война" към намаляване на напрежението, към утвърждаване на принципите на мирно съвместно съществуване на държавите с различен социален строй.

Този поврат съдействува и за активизиране на международния културен, научно-технически, икономически и спортен обмен.

През последните години в НР България се увеличава провеждането на международни прояви – конгреси, симпозиуми, фестивали, панаири, конференции, изложби и други. Всяка година се организират Пловдивският международен панаир, Международната изложба на книгата, фестивалът "Златния Орфей", Симпозиумът на преводачите на българска литература на чужди езици, Фестивалът на камерната музика, Фолклорният фестивал, фестивалът "Мартенски музикални дни", Международният фестивал на хумора и сатирата, Филмовият фестивал и редица икономически, научно-технически и др. инициативи. Провеждат се и световни, европейски и балкански спортни първенства, шампионати и срещи, както и международни младежки прояви. Напосле-

Из архивите на ДС

дък нашата страна беше домакин на такива крупни международни инициативи като Седмият световен конгрес по социология, Петнадесетия световен конгрес по философия, Световния конгрес по биохимия, Световния конгрес по селска медицина, Осмия световен конгрес на професионалните съюзи, конгреса на Международния олимпийски комитет, конгреса на Международната асоциация на преподавателите по руски език и литература, Международния семинар по планиране на промишлеността, Четвъртата международна конференция по автоматизация в мините, конференцията на Балканските туристически организации, Общото събрание на международните организации за изследване на строителните материали и конструкции "РИЛЕМ" и др.

На територията на столицата бяха организирани и над 55 изложби на западни фирми.

Само през миналата година в НРБ се състояха над 203 научни, културни, икономически и спортни международни прояви с участието на повече от 11 хиляди граждани от капиталистическите и развиващи се страни.

През 1978 г. органите на ДС /ВГУ и VI управление на ДС/ самостоятелно и съвместно с териториалните поделения на МВР са провеждали организирано комплексни мероприятия по 46 крупни международни прояви, а по останалите е работено по отделни сигнали или обекти на разработка.

Анализът на данните, с които разполагаме, показва, че увеличаващия се международен обмен се използува от разузнавателните и пропагандните центрове на империализма за провеждане на подривна дейност, която цели да дискредитира историческите постижения на Съветския съюз, да подкопава и руши единството на социалистическата общност, да внася разногласия и разнобой с оглед да осъществи главната стратегическа задача – създаване на условия за реставриране на капитализма.

За изпълнение на тази задача противникът прилага тактиката, синтезирана в думите на отявления теоретик на антикомунизма Бжежински, че "еволюцията на отделни лица може да

Из архивите на ДС

314

доведе до еволюция на ръководни кадри, на отделни слоеве, дори на цели страни".

На международните форуми участвуват най-квалифицираните представители на науката, изкуството и културата, институтите за масова информация, народното стопанство, младежта, спорта и пр. Противникът полага усилия да ерозира тяхното съзнание, да прокарва и пропагандира нови икономически теории, да насажда и засилва различни центробежни тенденции, основаващи се на национализма и ревизионизма, на буржоазните предразсъдъци и схващания, дори и на отделни междуличностни противоречия.

Международните прояви се използуват също така за събиране на всестранна информация за обществено-политическия, икономическия и културен живот на нашата страна, за отношенията ни със СССР и другите социалистически страни; за изучаване и обработване лица от научната, художественотворческата и техническата интелигенция; използуват международните прояви за установяване на връзка с учени и специалисти от СССР и социалистическия лагер, които поради естеството на работата си не посещават капиталистически страни.

Пред с грубите опити за антисоциалистическа пропаганда и разпространяване на антисъветски материали, за създаване чувство на национализъм сред участници от някои социалистически страни се забелязва тенденцията да се изоставя линията на противопоставяне срещу избирането на представители от социалистическия лагер в ръководни органи на международните организации. Според някои теоретици на антикомунизма такива хора трябвало да се привличат на работа в седалищата на тези организации на Запад, да се работи за "ерозиране на тяхното съзнание, за да не бъдат "такива фанатици" след завръщането си в да проявяват "разбиране по отношение на другия свят".

Съобразявайки се с предоставеното им гостоприемство, пред нашите участници обикновено се проявява такт и се опитва

Из архивите на ДС

на базата на "известен възторг" от постигнатото у нас да се "доказват" по-големите ни възможности, "ако бихме имали политическа и икономическа самостоятелност" и т.н.

Регистрирани са и случаи на пропагандиране на маоизма предимно сред по-младите представители на социалистическите страни, което се очаква да се развива и засилва като тенденция.

Пропагандните центрове на противника се опитаха да омаловажат и компрометират някои инициативи с голямо политическо значение, каквито бяха Осмият световен конгрес по социология, Петнадесетият конгрес по философия и др., и чрез средствата за масово въздействие изразяваха съмнения в научната стойност на тези прояви, тъй като "свободният обмен на мисли бил по принцип невъзможен в условията на социалистическите страни".

Някои участници от капиталистическите страни почти не проявяваха интерес към научната или деловата програма на международните прояви, а усилията им бяха насочени към установяване на връзки с наши граждани и в обикновени разговори събираха информация по широк кръг от въпроси: като: съществуват ли условия за възникване на ситуация, подобна на тази в Чехословакия през 1968 г.; какви проблеми вълнуват младежта и студентството и какви трудности имат с тях властите; какво е положението на религиозните общности у нас и пр.

Определено трябва да се подчертае, че посолствата на капиталистическите страни акредитирани в нас и разузнавачите, прикрити в тях, активно провеждат и подпомагат центровете си в провеждането на тази подривна дейност по време на международни прояви.

Противникът провежда и контраразузнавателни мероприятия по отношение на своите граждани, участвуващи в международните прояви, за да ги предпази от наше оперативно и идеологическо въздействие.

Из архивите на ДС

316

Органите на ДС обезпечават международните прояви по линиите и обектите на оперативно обслужване с цел да изясняват намеренията на противника, да предотвратяват и пресичат подривната му дейност против НРБ и социалистическите страни със следната насоченост:

- своевременно разкриване разузнавачите и агентите на противника, легендирани като участници, гости и журналисти с предотвратяване на техните опити за подривна дейност;

- своевременно долавяне и пресичане замислите на врага за провеждане на идеологическа диверсия, внасяне и разпространяване на литература с вражеско съдържание, извършване на провокации и пр.;

- придобиване на политическа, икономическа, търговска, ценова, научна и друга информация и подпомагане организационните комитети и други заинтересовани органи и при провеждане на тяхната дейност;

- своевременно разкриване, предотвратяване и пресичане евентуална престъпна и нелоялна дейност на обектите на разработка и на други български граждани, участвуващи в международните прояви. Опазване на държавната тайна и особено важни научни открития;

- осигуряване безопасността на видни партийни и държавни ръководители на НРБ и на другите социалистически страни;

- провеждане на мероприятия за влияние и евентуална обработка на участници от капиталистически и развиващи се страни и оказване помощ на ПГУ за решаване на техни задачи;

- наблюдение на екипи на телевизията, радиото и печата за вземане на интервюта от чужденци и използуването им за пропагандни цели;

- оказване на съдействие на КГБ и на братските органи;

В зависимост от политическата и оперативната обстановка, от мащабите на мероприятието, от участието на представители на капиталистически страни и на наши обекти, от доловените данни за намеренията на противника, от мястото на неговото провеждане и от нашите оперативни възможности контраразузнавателната работа на ДС се организира, ръководи и провежда съвместно или самостоятелно от ВГУ, VI управление на ДС и съответните управления на МВР.

За да се отговори по-пълно на изискванията, във връзка с увеличаващия се научен и културен обмен, през тази година във VI управление на ДС бе изградено специализирано отделение. Подобно звено към ВГУ няма сформирано.

По най-значимите политически, научно-технически, икономически и културни международни прояви, каквито бяха Седмия световен конгрес по социология, Пловдивският международен панаир, Петнадесетият световен конгрес по философия, Осмият световен конгрес на професионалните съюзи, Световният конгрес на международния олимпийски комитет, фестивалът "Златния Орфей" и др. бяха заангажирани сили на ВГУ, VI управление на ДС, ПГУ, IV управление на ДС, II и IV самостоятелен отдел и съответните окръжни управления на МВР.

Из архивите на ДС

Из архивите на ДС

Утвърдена е и практиката да се сформират информационно-аналитични групи към оперативните ръководства.

При по-крупните международни прояви положителна роля играят и сформираните от окръжните управления на МВР специализирани доброволни отряди главно от студенти, владеещи чужди езици, които се използуват, зашифровано иззем-ване на антисоциалистическа литература, при сигнали за антиобществени прояви, демонстрации и пр.

На Петнадесетия световен конгрес по философия, проведен през септември 1973 г. във Варна, оперативните групи на ВГУ и VI управление, комплектувани от 47 оперативни работници, проведоха за пет дни над 440 срещи с 54 агенти и с нас 150 доброволни заявители; проведени бяха 27 "М-Родопи", 15 секретни прегледвания и 15 "М-Пирин".

Из архивите на ДС

На представляващите оперативен интерес чужди и български граждани бе провеждано ВН и М-9; контролираше се телекса и другите канали.

По време на Конгреса на философите оперативният състав работеше по 153 обекти от които 135 граждани на капиталистически страни. За много от тях бяха получени характеризиращи данни, които могат да служат за база за бъдеща работа на ДС.

Пресечени бяха опитите на емисарите на НТС Елчанинов и Павлов да разпространяват антисъветска литература по време на Петнадесетия световен конгрес по философия. Както бе установено по-късно при следствието на обектите на ГДОР "Комари", Елчанинов е замислял да осъществи масово разпространение на литература, която френската гражданка от белоемигрантски произход Катрин Лвов внасяла постепенно и складирала в домовете на другите обекти.

Придобита бе важна политическа и научна информация и използувана от организационния комитет.

Освен оперативният състав на Окръжно у-ние МВР Пловдив за Пловдивския панаир през 1973 г. бе организирана оперативна група от 39 оперативни работници на ВГУ и VI у-ние на ДС. Проведени са "М-Родопи" на 57 лица, 19 "М-Пирин", 54 секретни претърсвания и 27 бяха взети на ВН.

В резултат на проведени оперативно-технически мероприятия бе придобита ценна икономическа и научно-техническа информация, която бе ползувана в преговорите със западните страни.

От английската палата бе придобит материал от научно-техническо естество и ценова документация.

От шанда на италианската фирма "Оливети" бе иззета ценова документация за цялата номенклатура на фирмата и за някои технически секрети. Преснета бе техническа разработка за специални уреди за бърз телефонен и телеграфен видеозапис.

Из архивите на ДС

320

Заснета бе ценова документация на японски фотомери.

Придобити са данни, които уличават някои участници от капиталистическите страни в принадлежност в противниковите разузнавателни служби.

Установено бе, че заместник-директора на гръцката палата на Пловдивския международен панаир е разузнавач от КИП.

Засечени и установени са десетки лица - български граждани и граждани на други социалистически страни, установили подозрителни връзки с други лица от Запад. По някои от тези лица се провеждаха своевременно мероприятия за изясняване характера на връзките. Други бяха взети на разработка. На разработка бяха взети и някои западни граждани.

За засечените граждани от социалистическите страни своевременно бяха уведомявани братските органи.

Някои изводи и оценки за подривната дейност на противника и за контраразузнавателната работа на ДС по линия на международните прояви

Противникът използува международните прояви за провеждане подривна дейност срещу НРБ и братските социалистически страни.

Измененията в международната обстановка благоприятствуват да се разширява тази дейност и в бъдеще.

Органите на ДС правилно оценяват оперативната обстановка, която се създава по време на международните прояви и вземат съответни мерки за тяхното контраразузнавателно обезпечаване. Необходима е още по-голяма настъпателност и изнасяне на част от нашата работа на територията на противника.

В организационната работа ДС придоби значителен опит, но е необходимо да засили още повече координацията и планирането.

Анализът на цялостната работа на ДС по международните прояви разкрива и следните слабости:

- Макар че ДС провежда много по обем и разнообразни по характер контраразузнавателни мероприятия по международните прояви, все още ефективността на нашата работа не отговаря на съвременните изисквания.

- В оперативните групи се включват оперативни работници от различни подразделения на ДС и по този начин не се дава възможност по-пълно да се използува придобития вече опит в работата по международните прояви.

- Откъсва се за продължително време оперативния състав от обектите на обслужване и се затруднява агентурно-оперативната работа.

- Все още не можем да обезпечим пълно всички заслужаващи оперативно внимание международни прояви, провеждани у нас, а по някои недостатъчно е тяхното обезпечаване с агентурно наблюдение.

- Незадоволителна е профилактичната дейност по отношение на нашите граждани - участници в международните прояви. В отделни случаи са допускани вражески и други неподходящи лица да участвуват в тях.

- Не винаги се успява своевременно да се реагира на някои сигнали /поради голямата динамика/, което позволява в някои случаи противника да се измъква безнаказано. По делата, които се завеждоха на граждани от капиталистически страни по време на тези прояви, се работи трудно, тъй като обектите рядко идват в нашата страна.

- Не е станало практика придобитата оперативна информация цялостно да се анализира непосредствено след проявата от оперативните групи.

В светлината на решенията на Националната партийна конференция, Февруарския пленум на ЦК на БКП, пред контраразузнавателната дейност на органите на ДС по международните, научни, икономически, културни и спортни прояви провеждани

Из архивите на ДС

Из архивите на ДС

322

у нас се поставят нови изисквания за усъвършенстване на оперативната работа на ДС, във връзка с която

П Р Е Д Л А Г А М Е :

1. Контраразузнавателната работа по международните прояви да се счита като една от важните задачи на Второ главно управление на ДС и VI управление на ДС и окръжните управления на МВР, където се провеждат такива инициативи.

2. ПГУ, ВГУ и VI у-ние на ДС да продължат взаимодействието по обезпечаването на най-важните международни прояви, като за целта в началото на всяка година се определят проявите, по които ще се работи самостоятелно или съвместно и със съответното окръжно управление на МВР.

3. ПГУ, ВГУ и VI управление на ДС да определят международните организации, имащи пряко отношение към НРБ - балканистика, славистика и др. /политически, идеологически и научни/, с оглед по-доброто организиране на работата по тях с цел да се разкрива и пресича подривната им дейност срещу страната ни и използуването им в наша полза.

4. По време на международните прояви ВГУ да подобри своята работа по разкриване дейността на резидентурите прикрити в капиталистическите посолства по международните прояви.

5. Седмо управление на ДС и аналитичните отдели на ВГУ, VI управление на ДС и службите към окръжните управления на МВР да подобряват аналитичната работа като обхванат всички международни прояви с оглед своевременно да се долавят насоките, тенденциите, методите и формите, ползувани от противника в подривната му дейност.

6. ВГУ да подобри агентурно-оперативното обслужване на центъра за международни прояви към Комитета за отдих и ту-

ризъм /КОТ/ с цел активно да подпомагаме останалите поделения на ДС при провеждане на такива мероприятия.

7. В началото на всяка година да се обмени информация с КГБ и другите братски органи по предстоящи международни прояви с цел да се организират предварителни съвместни мероприятия.

8. Да се прецени целесъобразността МВР да излезе с предложение пред КГБ и братските органи на социалистическите страни за ежегодно провеждане на общи срещи с цел обмяна на опит и координиране на оперативната работа по международните прояви.

9. Да се обсъди възможността за създаване на специализирано звено към Окръжното управление на МВР Варна, което да провежда оперативни мероприятия по международните прояви.

323

Из архивите на ДС

В Н О С И Т Е Л И :

НАЧАЛНИК НА VI У-НИЕ НА ДС
Генерал-майор /п/ П. Сачев

НАЧАЛНИК НА II ГЛ. У-НИЕ НА ДС
Генерал-майор

Отп. в 3 екз.
№1-Ръков. МВР
№2-ВГУ-ДС
№3-У-ние VI ДС
Изп.:
Нап.:Филипова
16.V.1974 год.

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

Строго секретно!

Екз. № 1

М-во на вътрешните работи
Управление VII
Вх. № 9958 от 17.12 1974 г.

И Н Т Е Л И Г Е Н Ц И Я

Оперативна обстановка по линията за 1974 г.

Развихреният изкуствен шум от Запада около Ал. Солженицин нанесе сериозни вреди на нашата интелигенция.

Този целенасочен шум даде отражение сред враждебната и неустойчивата част от художествено-творческата интелигенция и тя стана изразител и проводник на буржоазната пропаганда.

Емисиите на западните радиостанции се слушаха с голям интерес и отделни литератори като Лазар Цветков, направиха магнетофонни записи на предаваните откъси от романа "Архипелаг Гулаг", а други се снабдиха и с книгата, които разпространяваха.

Докато зародилата се преди две-три години тенденция на противопоставяне на партията и на провежданата от нея линия на културния фронт, съществуваше само сред група писатели и художници от столицата, сега тя обхвана и някои млади хора от провинцията. Според тези творци, партията грубо се вмесвала в литературата и изкуството и у нас липсвала "свобода" на творчеството. За тях не била "задължителна" никаква партийна програма и те не виждали смисъла от прилагането на метода на социалистическия реализъм и на класово-партийния подход в създаването на творби с тематика на нашата съвременност и героичното ни минало.

Макар и в по-ограничена степен, тя засегна и научната интелигенция. Отделни научни работници, които нямат пряко отношение към литературата и изкуството, окачествиха романа на Солженицин и коментариите по него, като "съкрушителни" за СССР.

21

Из архивите на ДС

325

В Съветския съюз изтъкнати хора - учени, писатели и артисти, били преодолели страха си и започнали да правят "смели и правдиви" изказвания. Марксическата етика била "куп от догми", които нямали нищо общо с изкуството. Ст.асистентът Христо Стефанов Манев твърдял, че е успял да отстрани "едностранчивостта в теорията на познанието" и е достигнал до нещо "по-прогресивно" от диалектиката на Хегел и диалектическия материализъм.

Обобщения направиха и някои юристи и лекари, които изразиха становището, че Солженицин бил единствен писател, който така "ярко и правдиво" е отразил терора и насилието, което съществувало в СССР от времето на Ленин до наши дни. Името на този "безстрашен и гениален" човек щяло да остане в историята.

През годината най-много вражески изказвания са били направени от лекари. Поради обстоятелството, че не-малко лекари произхождат от враждебни и заможни семейства и в своето ежедневие контрактуват с граждани от различни слоеве на обществото, сред тях намират отклик и се разпространяват най-различни слухове - за предстояща парична реформа, за повишаване цените на стоките, на заплатите и пр.

Част от лекарите и юристите, отделни инженери и финансови служители, подложиха на злобна оценка, коментарии и безкомпромисно осъждане нашето социалистическо общество, икономическото положение у нас и партийното и държавното ръководство.

Според тях, в страната съществувала инфлация и с всеки изминат ден живота ставал все по-тежък и непоносим. Народът бил отчаян и не се интересувал от нищо. Народното ни стопанство преживявало "тежка криза" и никога в нашата икономика не е "съществувал такъв хаос". За да се излезело от това положение външнотърговските централи изнасяли големи количества хранителни и други стоки, но нищо не било в състояние да ни "спаси" от

Из архивите на ДС

стопански крах.

Отделни лекари и инженери направиха още по-смели обобщения. Според тях, социалистическата система била претърпяла "пълен провал" в икономическото си развитие, в резултат на което настъпила депресия.

Всичко това се виждало от партията и правителството, но те не взимали никакви мерки, тъй като били безсилни да се справят с положението.

326

Партийните и държавните ръководители разчитали само на съветската помощ и указания, защото нямали усет за организация и управление на държавата.

Марксизъм-ленинизъм не бил подходящ за ръководене на обществото. Властта загнивала и била в безизходица. Това показвало, че има нужда от "нова революционна" мисъл, от "цялостно преустройство" на обществото.

Написано в 3 екз.
№ 1 на др. И.Добрев
№ 2 на н-к отдел III
№ 3 към дело
Изпълнител- Н.Аврамов
17.XII.1974 г.
С о ф и я

Полковник:
Н. Аврамов

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

23

М-во на вътрешните работи
Управление VII
Вх. № 3070 от 17.4 1975 г.

Строго секретно
Екз. № 4

МВР — УПРАВЛЕНИЕ VI-ДС
№ 2877 5.4. 75

С П Р А В К А

ОТНОСНО: Някои негативни явления и тенденции в печатните издания на Съюза на българските писатели

МИНИСТЕРСТВО на ВЪТР. РАБОТИ
СЕКРЕТАРИАТ
Вх. № 5332 от 12.VI 1975 г.

Напоследък в някои печатни издания на Съюза на българските писатели се появиха материали, чиято тематика и идейна насоченост са в противоречие с партийната политика на идеологическия и културен фронт.

Културната общественост у нас с възмущение посрещна поместения в брой 3/1975г. на сп."Септември" материал "Гора зелена, вода студена" от журналиста Георги Божинов. Този материал предизвика широк резонанс сред културните дейци, поради антикомунистическата и антисъветската си насоченост, допринесе за бързо и ясно поляризиране на силите в писателските среди, някои представители на които го приемат като преднамерено действие, целящо да се покаже на партийното ръководство, че то не е в състояние да се справи с ръководството на културния фронт у нас.

Авторът на публикувания материал Георги Петров Божинов е роден през 1924г., живее в гр.Благоевград, бивш окръжен кореспондент на в."Труд".

Произхожда от средно селско семейство.

Преди 9.IX.1944г. не е членувал в политически организации, но е симпатизирал на фашистката власт. След тази

Из архивите на ДС

328

дата остава вражески настроен. Обявява се против ръководната роля на партията в областта на литературата и изкуството. Системно е правел вражески изказвания и злословел по адрес на отговорни държавни и партийни ръководители. Проявявал се е като привърженик и проводник на югославския модел на социализъм. Материалите, които публикувал в печата са пропити с черногледство и не спомагат за отстраняване на допуснатите недостатъци.

От обясненията на Божинов за написването на въпросния материал, ясно личи, че той е съзнавал "опасността" му, но въпреки всичко го е предал в такъв вид с надеждата, че може да бъде публикуван.

Установи се, че материалът на Георги Божинов е стоял в редакцията на сп."Септември" почти 4 години, прехвърлян е от ръка на ръка и въпреки продължителното време, с което е разполагала редакцията, същият не е прегледан сериозно и задълбочено, не е оценен от идеологическа гледна точка. Основната причина за това е съществуващата в редакцията на списанието нездрава обстановка, липсата на здрав, класов критерий при оценката на постъпващите материали, недостатъчната взискателност към работата на редакторите.

Почти всеобщо е мнението, че публикуването на въпросния материал е пряк резултат от "играта на Камен Калчев на либерализъм" и системното му бягство от отговорност. Преди няколко години в списанието бе отпечатан романа на Иван Динков "Хляб от трохи", оценен от критиката като идейно-художествено неиздържан, но чието приемане е станало по настояване на Калчев; цикълът "За първи път" от Блага Димитрова, от който лъха песимизъм, черногледство и отчуждаване от нашата действителност:

"Проклятието да бъш човек
Изправен и сам срещу всичко
Обратен на всичко -
.....

Из архивите на ДС

За да живееш убиваш
някого някъде."

В книжка 6/1969г. на същото списание беше поместен цикъла "Писма до никого" от Дора Габе, според специалистите пропит с песимизъм и мистицизъм. Има и други подобни случаи.

В редакторския състав на списанието от много години наред преобладават безпартийните, голяма част от които са от социално чужд произход, някои от тях са имали вражески изказвания и прояви. Същите работят там от 15-20 години и са създали груповщина, свои естетически критерий и свой подбор на автори.

Любен Дилов - завеждащ отдел "Белетристика", безпартиен, син на бивш царски дипломат. Същият поддържа подозрителни връзки с идеологически институти в лица от ГФР и информирал служител от търговското представителство на ГФР за процесите в Съюза на българските писатели. Злословил е по адрес на СССР и провежданата от страната ни политика.

Найден Вълчев - отговорен секретар, безпартиен, бивш легионер, обявявал се е против политиката на БКП в областта на литературата.

Станка Пенчева - завеждащ отдел "Поезия", безпартийна, от кулашко семейство.

Вътю Раковски - редактор, безпартиен, бивш легионер.

Поместването материала на Георги Божинов показва и липсата на контрол върху редактирането и движението на постъпващите и даваните за печат материали. В случая същият е преминал през четири редактори, зам.главния редактор и главния редактор, коректор и въпреки това е бил отпечатан.

Мнението на редица писатели е, че прецедентът с публикуването на материала не е случайно явление, а закономерна последица от един порочен стил и метод на ръководство и

Из архивите на ДС

330

принизяване на класово-партийния критерий при подбора на публикуваните ръкописи.

x

x x

Подобни симптоми се наблюдават и в сп."Съвременник" където наскоро, в последния момент, е бил спрян подписан за печат от М.Наимович разказ с антисоциалистически сюжет. Съкращението на няколко редактори от списанието се коментира от литературните среди от една страна като политика на ръководството на СБП, от друга като опит на главния редактор Павел Вежинов да се освободи от правещите "обструкции" срещу него редактори.

Публикуването "интервюто" на Й.Радичков на страниците на списанието /кн.1/1975г./ и неговите неоснователни твърдения, от много дейци на литературата се схванаха като редакционна линия и това предизвика вълна на недоволство, както от "интервюто", така и от поместването му. Липсата на реакция от страна на Вежинов по отношение на Максим Наимович - един от виновниците за публикуване на материала, се възприе като "защита на партньора му на покер".

Неблагоприятен отзвук сред нашата общественост предизвика и поместеното в бр. 13/1975г. на в."Литературен Фронт" интервю с Пиколай Шмиргела. Посочването на Сталин като една от най-привличащите го фигури от световната история се оценява като опит да се подразнят съветските другари, а посочването на цар Борис, от някои се възприема като намек за окървавения Борис III. По повод на това интервю, някои писатели се изказвали, че очакват в най-скоро време някъде да се появи портретът на Берия.

x

x x

Интервюто на Й.Радичков получи широк отрицателен

Из архивите на ДС

331

отзвук сред нашата общественост. Освен поместените в критиката, недоумение будят и такива негови твърдения: "Може би, ако бях завършил семинарията, щях сега да пиша в някой манастир житие. И предполагам, че пак ще пиша жития, които няма да влезат в догмите на църквата и пак ще имам някои главоболия".-сп."Съвременник",бр.1/1975г.,стр.259.

"Но писателят, понеже е слаб човек и е наивен... Може би не са измислени други закони и принципи на този етап на развитието на човечеството, но аз смятам това за една трагедия за човека - усилията му, мъченията му през целия негов живот да изглежда правдоподобен", стр.265.

"Аз не се стремя изобщо да спечелвам читателя. Смятам, че той е най-последователния и най-верен враг на писателя",стр.265.

"В наше време особено, след като читателят и човекът изобщо е държан от всички страни ... аз мисля, че на литературата й става все по-трудно да привлича към себе си вниманието. И тя става все по-камерна, все по-затворена, стеснява се кръгът на ценителите на художествената литература. Щеше да бъде великолепно, ако човек се беше родил на тази земя с единствената задача и грижа да скучае", стр.270.

Следва да се подчертае, че интервюто е взето от литературния критик Атанас Свиленов, осъждан за аморални прояви, вражески настроен, участвувал в издаването на нелегално литературно списание, обявявал се против партийността в литературата, одобрявал контрареволюционния метеж в Унгария. В началото на 1975г. като неподходящ, същият бе изваден от редакцията на в."Земеделско знаме". Въпреки, че бе уведомено от нас, ръководството на СБП го назначи в отдел "Критика" на в. "Литературен фронт".

x

x x

Из архивите на ДС

332

Посочените по-горе неблагополучия са повод сред част от писателите да се появят тенденции на недоволство.

Разпространяваха се слухове за аспирации на Пантелей Зарев към поста председател на Националния комплекс за художествена култура, а на Камен Калчев за поста председател на Съюза на българските писатели. Прогнозира се разцепление сред ръководството на СП, че предстои промяна в нашата литературна политика.

Георги Дряновски, безпартиен заявявал: "Материалът /на Георги Божинов б.н./ е направен с цел да рефлектира горе, да покаже на партийното ръководство, че то не може да се справи с интелигенцията".

Светлозар Игов, безпартиен, литературен критик, заявявал, че се очаква "затягане" на литературните среди, нова "студена война" срещу тях. Подобно изказване е правил и Здравко Петров, член на БКП, зам.главен редактор на в."Литературен фронт".

Литературният критик Енчо Мутафов, безпартиен, от вражески произход, изтъквал, че Божинов бил написал една "историческа истина" и бил напълно прав, така че превръщането на случая в обществен скандал било пресилено и неправилно. Божинов бил талантлив журналист, а последната част на неговия очерк по своята литературна сила достигал някои произведения на Солженицин.

x

x x

Провеждаме мероприятия за доизясняване причините за допускане публикуването на материала "Гора зелена, вода студена" и евентуалните политически последици от него.

НАЧАЛНИК VI У-НИЕ ДС
ген.майор:

31

Строго секретно!

Екз. №____

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

С П Р А В К А

ОТНОСНО: Данни за враждебни и нелоялни прояви в средите на художествената интелигенция.

В своето мнозинство българската художествена интелигенция е сплотена около линията на партията, активно участвува в строителството на развитото социалистическо общество, създава нови духовни ценности и воюва против проникването на буржоазното влияние у нас.

В резултат на идеологическата подривна дейност на противника обаче, отделни нейни представители деградират в идейно и политическо отношение. Обявяват се против ръководната роля на БКП в изкуството и културата, злословят, че у нас"липсва свобода" в творчеството, застават на ревизионистични, антисоциалистически и антисъветски позиции, пропагандират различни модернистични течения, разпространяват вражески слухове и вицове. По този начин се създават условия за формиране на вредни тенденции и явления сред част от художествената интелигенция.

В последно време бяха придобити нови данни за враждебни и нелоялни прояви от отделни представители на художествената интелигенция, към някои от които предлагаме да се вземе отношение.

Из архивите на ДС

32 22

ОТ ЦК НА БКП И ДРУГИ ВЕДОМСТВА И ИНСТИТУТИ

1. Професор ЛЮБОМИР ДИМОВ ТЕНЕВ, род. 1915 г., член на БКП, зам. директор на Научното обединение по изкуствознание, член на Съюза на българските писатели и Съюза на артистите в България, завеждащ катедра във ВИТИЗ "Кр. Сарафов".

Тенев не споделя принципа за ръководната роля на партията в областта на изкуството и културата. Правил е изказвания, че в тази област у нас нямало морал и законност. С идеология се занимавали некомпетентни и "прости" хора, а България била една "лицемерна, полудивашка" страна, поради което не можем да се борим със Запада.

Често е ставал разпространител на злостни вицове и слухове по адрес на отговорни партийни и държавни ръководители. Изразявал е несъгласие по някои въпроси на икономическата политика на партията. Твърдял, че в Съвета за икономическа взаимопомощ съществували противоречия, че "руснаците са корумпирани" и "имало израждане на управлението". Корупцията и стремежът към обогатяване в СССР били добили големи размери и доказвал, че сегашният социализъм не бил строят, който са предсказали Маркс и Енгелс. Одобрявал тезата на западния философ Маркузе, че Съветският съюз днес бил "електрифицирано средновековие". Явявал се един от пропагандаторите на "голямото" западно изкуство.

Тези свои възгледи и разбирания Тенев е споделял в различна форма предимно пред проф. Гочо Гочев, изключен от БКП, на работа в Научно обединение по изкуствознание, Михаил Величков - драматург, член на БКП, проф. Румен Янакиев от ВИИ "Карл Маркс", член на БКП, Любен Попов - редактор във

Из архивите на ДС

вестник "Народна култура", член на БКП, проф. Исак Паси - завеждащ катедра в Софийския университет, член на БКП, и други, които са изразявали съгласие с него и в някои случаи от нездрави позиции са коментирали нашата действителност.

Тенев е в близки отношения с невъзвръщенеца Петър Христов Увалиев, живущ в Англия, уличен в услуга на английските специални служби и провеждане на идеологическа диверсия срещу НРБ. По време на пребиваването на Увалиев в НРБ Тенев многократно се е срещал с него и го е информирал за културния живот в страната ни и противоречията, които има в средите на художествената интелигенция. Направил е оценка и го запознал с работата и личните качества на редица дейци на културния фронт и отговорни служители от някои идеологически институти. Уведомил го за пленума на ЦК на БКП, на който Ангел Цанев бе изваден от състава на ЦК, и предсказал, че същият ще бъде изключен от партията.

335

2. ЛЮБЕН ПАВЛОВ ПОПОВ - род. през 1924 г., член на БКП, редактор във в. "Народна култура".

Разпространявал е клюки и клевети по адрес на някои партийни и културни дейци. Стремял се да създава интриги в редакцията, особено по отношение на лица, които стоят на здрави идейни позиции. Застъпвал е становището, че нашата страна не е в състояние да се бори с идеологическата диверсия на противника, защото нямало с какво да й се противодействува, тъй като с идеология у нас се занимавали "некомпетентни и прости" хора.

Много често в разговорите си злоупотребявал с имена на отговорни партийни и държавни ръководители, с

Из архивите на ДС

което се е стремял да утвърждава авторитета си пред събеседниците си, както и за да налага мнението си за вземане на някои изгодни за него решения.

Попов се е стремял да угодничи пред проф. Любомир Тенев и е изразявал съгласие с неговите схващания.

3. Професор ГОЧО ВЪЛЧАНОВ ГОЧЕВ - роден през 1913 г., член на Съюза на българските писатели и Съюза на артистите в България, на работа в Научното обединение по изкуствознание към БАН.

Гочев се е солидаризирал с дейността на контрареволюционните елементи по време на събитията в ЧССР. През 1970 г. по решение на ЦК на БКП бе изключен от партията за антипартийни прояви, но и сега продължава да стои на старите си позиции.

Разпространявал е клевети по адрес на партийни и държавни ръководители и правил остри антисъветски изказвания. Твърдял е, че в СССР които критикуват ги обявявали за луди, като привеждал примери за "репресирани" и изпратени в лудницата интелектуалци.

Иронизирал е дейността на висши държавни органи у нас и обещавал да предостави за ползване на различни лица инкриминирани произведения на Солженицин, Пастернак и други, които за него били критерии за "най-голяма литература".

Поддържа близък контакт с проф. Любомир Тенев и споделя неговите възгледи.

Из архивите на ДС

4. МАРИЯ НЕДЯЛКОВА БОЙКИКЕВА, родена през 1932 г., зав. редакция "Философия" в Издателство "Наука и изкуство", членка на БКП, наказвана партийно за антидържавна дейност през 1969 г.

Бойкикева е идейно и политически деградирала. Отправяла е хули и клевети по адрес на революционното движение в България, срещу линията и ръководството на БКП, партийно-правителствени мероприятия и социалистическата ни действителност. Злословила, че у нас имало голямо разхищение на кадри, личността била дърпана непрекъснато назад, изсмуквали я и не й давали възможност да се изяви. У нас "хората се измъчват от дълбокото недемократично и несправедливо отношение на всички горе...Ние сме една направо дребно буржоазна, забогатяваща държава, която отива към първоначално натрупване на капитал... Няма по-гадно време от това, в което живеем". На нашата държава не можело да се вярва, защото управлението било поверено на "върхушка от корумпирани и некадърни хора". Върху хората се оказвало "тотално насилие" и у тях "непрекъснато зреело контранасилие". То рано или късно щяло да се"излее", "да избие" в сблъсъци, много по-силни от тези в Чехословакия.

В редица случаи е изразявала антисъветски настроения и одобрявала политиката на Китай. Разпространявала слухове, че Съветският съюз съсредоточавал войски на границите с КНР. Сега в СССР и у нас идвали дните на "най-черната реакция". Получавала неизвестно от кого инкриминирана антисъветска и ревизионистична литература, която дискретно разпространявала сред отделни културни дейци.

Из архивите на ДС

338

С оглед на по-голяма осведоменост проявява стремеж да се добере до информация от вътрешен и международен характер, постъпваща в централни идеологически ведомства и институти, която интерпретира и от свои позиции използува за оказване на идеологическо разложително въздействие върху събеседниците си.

Бойкикева поддържа връзки с Вера Смилкова, зав. редакция в ДИ "Наука и изкуство", членка на БКП; Васил Акьов, сценарист, член на БКП; проф. Кирил Василев от Софийския университет, член на БКП; Венцел Райчев, журналист в "София-прес", член на БКП; Исак Паси, професор в СУ, член на БКП; Ребека Клейткман, зав. редакция в същото издателство, членка на БКП; Георги Стоянов, режисьор в Студия за игрални филми, член на БКП; Васил Василев, н.с. в Института по история при БАН, член на БКП, и други. Почти всички в различна степен са се солидаризирали с възгледите й и на свой ред са отправяли хули и клевети по адрес на партията и Съветския съюз.

5. ВЕРА КРЪСТЕВА СМИЛКОВА, родена през 1925 г., зав. редакция "История" в Издателство "Наука и изкуство", членка на БКП.

През 1968 г. от враждебни позиции коментирала събитията в Чехословакия. Разпространявала преводи на инкриминирана литература, правела антисъветски изказвания и защищавала чешките ревизионисти.

И след това Смилкова е продължила да стои на антипартийни позиции. Злословила е срещу икономическата политика на БКП, социалистическата система и държавното ни устройство. Изказвала се, че държавата била "тоталитарна и бюрократична", поради което хората у нас не можели да бъдат спокойни.

Из архивите на ДС

339

Обявявала се е против решенията на ЦК на БКП за снемане на отговорен деец от системата на книгоиздаването. Твърдяла, че голяма част от издиганите на отговорна работа са "некадърници", пречещи на развитието на истински талантливите хора.

В редица случаи е изразявала възторга си от устройството, "демокрацията" и начина на живот в западните страни.

6. ВАСИЛ ГЕОРГИЕВ АКЬОВ, роден през 1924 г., член на БКП, активен борец против фашизма и капитализма, член на Съюза на българските писатели, филмов сценарист.

Акьов се е изказвал, че бил умствено осакатен, защото още на 14 годишна възраст зубрел наизуст пасажи от марксическата литература. Според него Маркс е утопист, но ако сега бил жив, не би написал книга като "Капиталът". Наричал периода на болшевизирането на партията "варварски" и хулил нейния курс към въоръжена борба през 1941-1944 г. Според него царят бил по-хитър от партийното ръководство, понеже спасил България от участие във войната.

Критикувал злостно системата на управление у нас и икономическото ни развитие. В НРБ се строяло "самоцелно" и единственият начин за оправяне на икономиката бил да се спре една част от строежите. Слабостите в развитието на страната се дължали на политиката, провеждана след 1960 г. Голяма грешка бил направил изтъкнат партиен и държавен ръководител, който бил създал цял слой от "продажници" и издигал на отговорни постове "некадърни" хора. Това било опортюнизъм.

Из архивите на ДС

В някои случаи открито застaвал на антисъветски позиции и се обявявал против икономическото сътрудничество между социалистическите страни. Възхвалявал живота и системата на управление в Югославия и изразявал възхищение от китайците, които считал за "по-проницателни и подобри политици"от русите.

7. ИВАН СТЕФАНОВ ТОДОРОВ - РУДНИКОВ, роден през 1921 г., писател, член на БКП, активен борец против фашизма и капитализма, член на Съюза на българските писатели.

Същият стои на враждебни идеологически и политически позиции. Разпространявал е клевети по адрес на отговорни партийни и държавни ръководители и социалистическия строй в НРБ, като си служел с най-гнусни и вулгарни епитети. Твърдял е, че НРБ била станала "полицейско-милитаристична държава" и се надявал, че "количествените натрупвания"щели да доведат до "неудържим край".

По различни поводи е изразявал груб антисъветизъм. Отправял е клевети по адрес на Съветския съюз, КПСС и техни видни ръководители. Одобрявал лявоекстремистката линия, провеждана от китайското ръководство, което според него осъждало "само руската кауза".

Подчертавал своето преклонение пред Югославия и намирал, че последната водела по-правилна линия от НРБ. Възхищавал се от нейната политика на "самоуправление" и считал, че там хората живеели "по-пълнокръвно и пълноценно", имал значително"по-голяма свобода" в сравнение с нашата страна. Коментирал от националистически позиции т.н. "Македонски въпрос".

Из архивите на ДС

Гудников е написал и чел пред свои близки и познати епиграми и епитафии с враждебно съдържание. Изразявал е отрицателно отношение към партийността в литературата и подражавайки на ренегата Роже Гароди се е обявявал за "безбрежно" и "безгранично" изкуство. Стремял се към литературно признание в чужбина и правил опити да печати свои творби в СФРЮ и Италия. Събирал материали за написване на роман под заглавие "Морфин", като израз на протест срещу "тези идеи, дето ни лъжат и действуват като морфин".

8. ХАИМ ДАВИДОВ ОЛИВЕР, роден през 1918 г., член на БКП и активен борец против фашизма и капитализма, пенсионер, хонориван редактор в Студия за хроникални и документални филми.

Оливер е хулил най-отговорни партийни и държавни ръководители. Твърдял, че те били в много сериозен конфликт помежду си по въпросите на идеологията и културата, ерозирали и изхабени, с "Кучешки инстинкти", разчиствали сметките си с всеки, който се опитвал да внесе нови елементи в духовното творчество на народа.

Отричал придобивките на социалистическия строй у нас и считал, че културната политика се провеждала от чиновници, които непрекъснато манифестирали своята преданост към партията, имащи афинитет към глупостта, към лошото и некадърното. В областта на културния живот съществували "балканските сопаджийски традиции". Не одобрявал отношенията между социалистическите страни и изтъквал, че българското изкуство нямало своя линия, а провеждало тази на СССР, което го превръщало в догматично.

Из архивите на ДС

342

Обявявал се е в защита на израелската агресия и клеветил, че СССР съзнателно поддържал напрежението в Близкия Изток, за да контролира и използва арабските богатства. Изтъквал, че съветската инициатива за всеобщо разоръжаване била "лицемерие", защото прикривала непрекъснатото въоръжаване на СССР. Отричал постиженията на съветското кино и театър и "пророкувал", че Солженицин щял да бъде убит чрез инсцениране на нещастен случай или съден, защото в СССР действували "безотговорни" фактори. Той познавал творчеството му и намирал, че с книгата "Архипелаг Гулаг" се бил издигнал до "недостижими" висини.

9. БОРИС ИВАНОВ ДИМОВСКИ, роден през 1923 г., художник, чл. на БКП и на Съюза на българските художници.

През 1973 г. Димовски е отправял злостни клевети по адрес на партийни и държавни ръководители. Характеризирал някои членове на Политбюро като "неподготвени" да ръководят поверените им сектори. Изказвал се, че партийните решения били "пропагандни трикове", които имали за цел "да приспят най-наивната част от народа". Със злорадство отбелязал, че е излязъл победител от "двубоя" около историята с "Лютите чушки". "Те се уплашиха навремето от нас с радой не защото сме направили кой знае какво, но защото се страхуваха, че ние сме едни от първите, които дръзнахме да ги представим в характерна форма - такива, каквито са. Извикаха ни да ни търсят сметка, но както е известно мачът завърши 1:0 за нас".

Смятал, че нашата идеология не била способна да конкурира западно-буржоазната, тъй като техниката ни,изкуството, облеклото и модата не можели да се противопоставят на техните. Социалната ни система привидно давала права, а

Из архивите на ДС

фактически "връзвала" ръцете и инициативата на творците. Възмущавал се от новоприетия закон за наемите, който официал но утвърждавал "спекулата". Не одобрявал икономическата политика, провеждана у нас, и изтъквал "предимствата" на югославската.

Изразявал е мнение, че китайските ръководители нямали доверие в сегашното партийно и държавно ръководство на СССР, но в крайна сметка Китай "ще наложи" нужните персонални промени в Съветския съюз, а у нас те сами по себе си щели да настъпят.

10. ВЛАДИМИР ГЕОРГИЕВ КАРАКАШЕВ, роден през 1932 г., член на БКП, главен редактор на в. "Народна култура".

Изразявал е неверие в собствените си сили, в честността на заобикалящите го хора и обществото, в което живее. Разпространил е злостен слух по адрес на секретар на ЦК на БКП.

През 1973 г. при посещението си в Англия се е срещал с невъзвръщенеца Петър Увалиев, уличен в услуга на английските специални служби и провеждане на идеологическа диверсия срещу НРБ.

Поддържал близки връзки с Любен Попов, редактор от в. "Народна култура", чл. на БКП, проф. Любомир Тенев, чл. на БКП, Венцислав Рунтов, бивш драматург на Главна дирекция "Български циркове", безпартиен, които не стоят на здрави идейни позиции, и понякога споделял с тях неправилни схващания по отношение творческата изява на отделни културни дейци.

През последните години е създал контакти с млади момичета, предимно актриси или завършващи ВИТИЗ, на които обещавал, че ще ги уреди на работа в София, след което с

Из архивите на ДС

344

болшинството от тях е преспивал.

11. СЛАВКА ДИМИТРОВА СЛАВОВА - КАРАНЬОТОВА, родена през 1924 г. в Берлин, безпартийна, засл. артистка, на работа в Народния театър "Иван Вазов".

Произхожда от едро буржоазно семейство. Преди 9.IX.1944 г. е била активен член на "Бранник".

Посещавала е западни легации и по-специално израелската. Заявявала, че "само там" можела да се срещне с "хора".

По различни поводи е говорила, че била "онеправдана", имало и други като нея, но "новата власт", която щяла да дойде, "ще постави всичко на мястото му". Разказвала е злостни вицове за отговорни партийни и държавни ръководители.

Поддържа близки връзки с изключения от БКП писател Валери Петров и по негови неиздържани в идейно отношение стихове е направила рецитал. Този рецитал бе повод някои "обидени" на партията да изразят негативните си виждания.

12. ДИМО КАЛОЯНОВ КАЛОЯНОВ, роден през 1946 г., инженер-химик в Института за паметниците на културата, син на активен изменник на родината в ГФР.

Димо Калоянов търси начин, за да измени на родината и отиде при баща си. Изменническите му намерения активно се подклаждат и от страна на чичо му - професор в Мюнхен, а също и от майка му, с която заедно живеят.

Калоянов и майка му водят аморален начин на живот, често устройват в дома си пиянски оргии. Поддържат широки връзки с лица, които не се ползуват с добро име в идейно-политическо и морално отношение.

КРДОПБГДСРСБНА 1
чл. 31, ал. 6
от ЗДРДОПБГДСРСБНА
Дата :09.10.2015г.Секретар :

Из архивите на ДС

13. ГЕОРГИ ФОТЕВ ГЕОРГИЕВ - род. през 1941 год., безпартиен, завеждащ отдел "Пропаганда" на в. "Труд".

Баща му след 9.IX.1944 год. се е проявявал като активен опозиционер и се е обявявал против мероприятията на народната власт. Известно време е бил секретар на окръжно ръководство на ЗМС /О/. През 1948 г. е осъден за участие в нелегална група за бягство през границата. След изтърпяване на присъдата през 1950 г. организирал нова група и избягал в Турция. В Истанбул се включил в групата на Стратия Скерлев, която нанасяла побоища над разколебаващите се бегълци. През 1952г. се прехвърлил в Западна Европа и постъпил в геметовската рота "Лейбър Сървис Кампани", като се поставил и в услуга на чужди разузнавания. Говорил е по радиостанция "Свободна Европа" срещу НРБ.

Като студент Георги Фотев бил привърженик на буржоазната философия и на бившия преподавател Асен Игнатов, понастоящем изменник на родината. Заявявал, че не можел да понася лекциите по диалектически материализъм, защото били "глупости". Коментирал, че трудовете на Маркс и Енгелс са брошури с остаряло съдържание", писани като пропагандни материали само за работническото движение.

14. _____ - род. през 1946 г. безпартиен, консултант по трудово-правните въпроси във в. "Труд".

Баща му през 1935 г. е осъден на 10 г. лишаване от свобода за шпионаж в полза на турското разузнаване, от които е изтърпял 5 г. След това се е занимавал с търговия, а при окупирането на Гърция, заедно с други лица са построили фабрика за юфт в гр. Кавала, където е работил до края на 1944 г. След завръщането му в България и сега е безпартиен, с отрицателно отношение към народната власт. Регист-

Из архивите на ДС

346

риран е за стопански престъпления.

15. НИКОЛАЙ ГЕНЧЕВ НИКОЛОВ - род. 1931 година, член на БКП, професор към катедра "История на България" в Софийски университет "Климент Охридски".

При преподаване на учебния материал и провеждане на упражнения със студентите Генчев е застъпвал антипартийни и антинаучни позиции по отношение на някои периоди от най-новата история на България. Представял политиката на цар Борис III в извънредно благоприятна светлина, доказвайки, че царят е бил гъвкав политик и държавник. Отричал ръководната роля на БКП в Деветосептемврийското въстание, игнорирал партизанското движение и съветвал студентите да не четат брошурите издавани от БКП и ОФ, защото материалът в тях не бил точен и имал пропаганден характер.

Многократно Генчев е правил антисъветски и антипартийни изказвания, хулел е партийни и държавни ръководители. В последно време дейността му е насочена към създаване и разпространяване на антируски настроения у нас, което проличавало и в изследването му върху "Добродетелната дружина".

16. ИСАК СОЛОМОН ПАСИ - роден през 1928 година, произхожда от буржоазно семейство, имащо вражеско отношение към мероприятията на народната власт. Професор е в катедра "Логика, етика и естетика" при Софийски университет, член на БКП.

По редица въпроси на етиката Паси не стои на правилни партийни позиции. Демонстрирал е антимарксически схващания, предизвиквайки неодобрение от страна на студентите и някои комсомолски работници. В лекциите си по естетика не развивал въпросите на социалистическия реализъм,

Из архивите на ДС

народността, партийността и идеологическото значение на изкуството, а говорел предимно за историята на естетиката на Кант и Хегел.

В близки връзки е с професор Любомир Тенев, чиито нездрави позиции по въпросите на изкуството изцяло подкрепя

Движи се в неприличен външен вид /коубойски панталони, брада и стар пуловер/, което влияе отрицателно върху студентите. Има и непроверени данни, че поддържа интимни отношения с някои студентки, като използува служебното си положение.

347

17. АНДРЕЙ ЙОРДАНОВ ДАНЧЕВ - роден през 1933 год., главен асистент в Софийския университет, безпартиен. Баща му в миналото е бил министър и дипломат в Италия, а дядо му /Тошев/ бивш министър-председател.

По време на събитията в Чехословакия Данчев е изразявал симпатиите си към контрареволюционерите, величаел тяхната "чест" и иронизирал опитите на СССР да локализират процесите в ЧССР. В тази връзка е заявявал, че нашата интелигенция била "страхлива и продажна", поради което не е в състояние да започне това, което е станало в Чехия.

Данчев поддържа контакти с дипломати от английското посолство и получава книги и материали от тях. В близки връзки е с ръководителя на катедрата "Английски език и литература" доцент Жана Молхова, върху която оказва влияние при решаване на кадровите въпроси и приемане за аспиранти и асистенти неподходящи в политическо отношение лица.

18. Доцент ЖАНА ЕЗРА МОЛХОВА - родена 1922 год., еврейка, българска гражданка, член на БКП, завеждащ катедра "Английски език и литература" при Софийския университет.

Като ръководител на катедрата Молхова провежда неправилна кадрова политика. Има подчертан стремеж към

Из архивите на ДС

348

назначаване на преподаватели и аспиранти от еврейски произход и такива с нелоялно минало. Под неин натиск в катедрата били назначени Ана Екимова и Донка Жекова, произхождащи от вражески семейства. Толерира и спомага за бързото развитие на главния асистент Андрей Данчев - син на бивш царски министър и внук на бившия царски министър-председател Тошев, враждебно настроен към социалистическата действителност.

Молхова поддържа връзки със служители от посолствата на Великобритания и САЩ, получава литература и други материали, редовно е канена на приеми и коктейли в посолствата, които посещава.

19. Доцент ЕМИЛ СТЕФАНОВ ТРОФИНКОВ - роден 1915 година, член на БКП, наказван със "строго мъмрене" и отнемане на лекторски права като доцент по литературознание в Софийския университет.

В лекциите си Стефанов системно иронизирал политиката на БКП по редица вътрешни и международни проблеми. Заявявал, че класовия подход бил класова демагогия, а партийните събрания - места, където всички ръкопляскат и гласували машинално. Злословил срещу комунистите, като употребявал обидни епитети и изразявал подигравателното отношение към ДКМС. Давал примери, с които целял да докаже на студентите, че всичко което се върши в страната ни било в зависимост от обстановката в СССР.

За застъпване на нездрави концепции в областта на литературознанието, през 1972 год. е критикуван остро във в. "Литературен фронт", наказван партийно и отстранен от преподавателска /лекторска/ дейност. Въпреки това продължава да злослови и недоволствува.

Из архивите на ДС

349

ОТ МИНИСТЕРСТВО НА ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ
/разпит,предупреждения и други мерки/

1. ЛЮБОМИР ДИЛОВ ИВАНОВ, роден през 1927 г., писател, член на Съюза на българските писатели, редактор в списание "Септември", безпартиен. Произхожда от реакционно буржоазно семейство. Баща му е въдворяван в ТВО за профашистка дейност.

Дилов се явява един от най-големите привърженици на немската култура в НРБ. Поддържа широки контакти с дейци от ГФР и с някои дипломати от посолството й в София. При срещите си с последните ги информира по процесите и явленията, които стават в Съюза на българските писатели, давал е характеристика за някои писатели-преводачи, които са изразявали под различна форма несъгласие с политиката на партията. Стреми се да ги улесни в осъществяване на някои контакти в тези среди.

По отделни поводи е злословил по адрес на Съветския съюз, на партийната и държавна политика у нас. В творчеството си не стои на здрави идейни позиции.

2. ИВАН ТЕОФИЛОВ НИКОЛОВ, роден през 1931 год., член на Съюза на артистите в България, драматург в Централния куклен театър, безпартиен. Баща му е бил анархист.

През 1958 г. Николов е участвувал в група, която е писала и разпространявала материали с противодържавно съдържание.

Впоследствие заедно с други лица са провеждали спиритически сеанси, като са "извиквали духове" на видни политически личности и злословили по адрес на социалистическата действителност.

През 1973 г. клеветил, че страната ни се управлявала от "простаци", че "ние сме роби на една друга нация

Из архивите на ДС

350

3. ДИМИТЪР ДИМОВ ИВАНОВ, роден през 1924 г., скулптор, безпартиен, осъждан и изселван за разврат.

Иванов е установил многобройни контакти със западни граждани, на които продавал декоративни копия на икони, изработвани от студенти. Изнесъл е в чужбина и оригинални произведения на изкуството. Напоследък възнамерявал да пътува във Франция и усилено търсил да закупи и изнесе ценни икони.

4. Д-р БОЯН ГЕОРГИЕВ РАНКОВ, род. през 1928 год., безпартиен, лекар - офтоматолог в Медицинска академия.

По време на специализацията си в Германия през 1971/72 г. като стипендиант на Хумболтовата фондация, е установил подозрителни връзки с някои дейци. След завръщането си в България през 1973 г. е изпратил до Елизабет Кох анонимни писма с клеветническо съдържание по адрес на партийната политика и социалистическата действителност. Иронизирал мероприятията на партията за изграждане на зряло социалистическо общество, за забраната на частната лекарска практика и др.

На 27.III.1973 г. е уведомил служител от фондацията, че изпращаната на специализация П.Василева е дъщеря на професор-комунист и че за такива като нея германската нация не бивало да харчи средства.

Освен това д-р Ранков системно нарушава наредбата за прекратяване на частната лекарска практика, като извършва неквалифицирани прегледи на голям брой лица, на които предписва и дава налични лекарства, присвоени от болничните заведения, в които работи и сътрудничи.

Из архивите на ДС

351

ДЕЙЦИ, ПО КОИТО ЩЕ ПРОДЪЛЖИ РАБОТАТА
И НАБЛЮДЕНИЕТО ИМ

1. АНЖЕЛ РАЙМОНД ВАГЕНЩАЙН - роден през 1922 г., гл. редактор на редакция "Интерфилм" към агенция "София-прес", член на БКП и на Съюза на филмовите дейци.

Вагенщайн поддържа активни връзки с ционисти от капиталистическите страни, някои от които информирал по отделни въпроси, касаещи структурата на наши идеологически институти, техните кадри и тенденции в развитието им.

През 1973 г. осведомил дипломат от посолството на ГФР за структурата на "София-прес", съобщил му биографични данни за нейния главен директор и го информирал за производственото оборудване на печатната база на агенцията.

За тенденциите в киното е информирал и бивш западен дипломат у нас; който сега е на работа в щаба на НАТО.

Вагенщайн е хулил социализма в НРБ и твърдял, че у нас няма условия за творческа изява. Злословил е срещу отделни порядки в СССР и не одобрявал отношението на съветските органи към академик Сахаров и Солженицин. Последният успял да се изкачи на такава височина, че бил недостижим. Обсъждал е с културни дейци - евреи, по какъв начин да заснемат някои негативни страни от съветската действителност и материалите да предадат на западни телевизии. Изразявал възторга си от Китай и имал желание отново да посети "този невероятен свят".

Под формата, че подготвял сценарии за филми, събирал информация за икономическите взаимоотношения на НРБ и СССР за периода на шестата петилетка. Проявявал подчертан интерес към полицейските дела от архива на МВР.

Из архивите на ДС

352

Освен това на националистическа основа, почти ежедневно общува с широк кръг дейци-евреи, работещи на културния фронт, като: Барух Шамлиев – коментатор в Радио София, Хаим Оливер – хонориран редактор в Студия за хроникални филми, Арон Аронов – редактор в Студия за игрални филми, Моис Бениеш – режисьор в Народния театър "Иван Вазов" – всички членове на БКП, и др. Някои от тях са изказвали съгласие с мненията му по отделни въпроси и заедно с него са отправяли клевети по адрес на партийни и държавни ръководители и СССР.

9. БАРУХ ИСАКОВ ШАМЛИЕВ, роден през 1920 г., коментатор по икономически въпроси в Радио София, член на БКП.

Шамлиев разпространявал клевети по отношение на видни партийни и държавни ръководители и от нездрави позиции критикувал социалистическата ни действителност.

Според него X конгрес на БКП не бил решил нито един от наболелите национални проблеми, а Декемврийският пленум бил "демагогия". Разпространявал е слухове за "предстоящи кадрови промени" в партийното и държавно ръководство, че незаетите в производството младежи щели да бъдат насилствено мобилизирани, че ще има обмяна на парите и увеличаване цените на стоките. Изтъквал, че югославската система била по-жизнена от нашата, ние трябвало да се поучим от нея и възприемем нейните методи.

Не одобрявал партийната политика в областта на идеологията и политиката. Твърдял, че у нас била търсена отговорност от тези, които представяли китайската икономика в кризисно състояние, което не отговаряло на истината.

Отправял нападки срещу вътрешната и външна политика на СССР и КПСС. Изказал се, че "нашите сега мило и драго дават да стоплят международните отношения, а Солженицин нанесе

Из архивите на ДС

голям удар на тази политика". Сравнявал "случая Солженицин" със събитията в Чехословакия.

Проявявал е интерес към секретна информация, до каквато има достъп поради естеството на работата му като коментатор, във връзка с което осъществява много контакти с видни партийни и държавни работници, служители и дейци на културата.

10. МИХАИЛ АЛЕКСАНДРОВ ВЕЛИЧКОВ, роден през 1917г. писател, драматург към Народния театър за младежта, член на БКП и на Съюза на българските писатели.

Величков е установил тесни контакти с френски дипломат, когото подробно информирал за процесите и явленията в средите на художествената интелигенция, взаимоотношенията между отделните социални слоеве в страната ни, положението на работническата класа и т.н. Злословил, че българската интелигенция била невежа по проблемите на Запада. Със съдействието на дипломата през 1969 г. е изпратил на специализация във Франция дъщеря си, която по-късно там, по неизвестни за нас причини, се самоубила.

Поддържа близки връзки с някои изключени или "обидени" на партията дейци, като проф. Любомир Тенев, Валери Петров, Радой Ралин и др. С някои от тях е изразявал несъгласие с партийната политика в областта на културния фронт и злословил по адрес на държавни и партийни ръководители.

Изразявал е преклонение и е подражавал на някои "модерни" течения в театъра на Запад. Солидаризирал се с негативните оценки на невъзвръщенеца Увалиев за състоянието на изкуството в България.

11. ГЕОРГИ ИВАНОВ МИЧЕВ, роден през 1940 г., журналист, безпартиен, кандидат на философските науки, зав. редакция "Хумор и сатира" във в. "Труд".

Из архивите на ДС

354

Правил злостни изказвания и изразявал несъгласие с издигането на някои обществено-политически дейци, с което сме се били връщали към методите на 30-те години от нашия век. Възхвалявал американската космическа техника и иронизирал съветските успехи в това отношение. Проявявал нихилизъм към социалистическата ни действителност и критикувал икономическата политика на партията.

Мичев поддържа контакти с широк кръг лица от културните среди, на някои от които влияе отрицателно. Твърдял, че нашата литературна критика се използувала като средство за "изпълнение на присъди".

12. АТАНАС ВАСИЛЕВ ДЖАВКОВ /БОРИС АПРИЛОВ/, роден през 1921 г., безпартиен, член на Съюза на българските писатели. Преди 9.IX.1944 г. Априлов е писал шовинистически статии и участвувал в мероприятията на "Ратник".

Напоследък в дома на Априлов се събират интелектуалци, с които от вражески позиции коментирали социалистическата ни действителност и слушали предавания на "Би-Би-Си". Изразявал е антисъветски настроения и отричал достойнствата на съветската култура. Превел е и разпространявал лично и чрез други лица произведения на Солженицин. Обявил се в негова защита, възхвалявал таланта му и го сравнявал с Достоевски. Възмущавал се от изгонването му от СССР и се изказвал, че около Солженицин се вдигал голям шум, за да се отвлече вниманието на обществеността от други важни неразрешени проблеми. Опасявал се, че Солженицин щял да бъде убит на чужда територия, както се случило с Троцки.

13. КАМЕН МАРИНОВ ГОЛЕМИНОВ, род. през 1940 год., безпартиен, диригент в Радио София.

Установил и поддържа подозрителни връзки с дипломати от капиталистически представителства у нас, с италиански дейци на културата и изтъкнати общественици и изменници

Из архивите на ДС

на родината. Оказвал съдействие и насочвал западни импресарии за сключване на изгодни за тях договори за ангажиране на български музикални състави.

При пребиваване на Запад с оркестъра самоволно се е отлъчвал и оставал след неговото завръщане. Дал е интервю, което било излъчено по радиостанция "Свободна Европа".

Изразявал преклонение пред западното "модерно" изкуство и иронизирал интелектуалните способности на работническата класа у нас. Притежавал и проявявал интерес към списания и фотоси с порнографско и инкриминирано съдържание.

14. ВАЛЕРИ НИСИМОВ МЕВОРАХ - ПЕТРОВ, роден през 1920 г., поет, изключен от БКП за идейни грешки, член на Съюза на българските писатели и на Съюза на филмовите дейци. Има близки, изселили се в Израел.

Петров поддържа връзки с "обидени", наказани и критикувани за отклонение от партийната линия и идейни грешки писатели, като Христо Ганев, Марко Ганчев, Радой Ралин, Христо Радевски, Константин Павлов и др. С някои от тях от нездрави позиции е критикувал линията на БКП в областта на литературата и изкуството, обмисляли съвместни действия за осмиване и иронизиране на някои официални прояви на културния фронт.

Някои културни дейци, стоящи на нездрави идейно-естетически позиции, използували различни поводи, за да изразяват морална подкрепа на Петров и създават "шум" около неговото име и творчество. Такива са случаите с рецитала по негови произведения, изнесени от засл. артистка Славка Славова през м. април 1973 год. и сатиричната му поема "Репортаж за трите хаш", отпечатана във в. "Стършел"

Из архивите на ДС

356

И в двата случая особен интерес и специално внимание към Петров са проявили Гриша Островски и Леон Даниел - режисьори, Яко Молхов - кинокритик, Хаим Бенадов - писател, Хаим Оливер - сценарист, и други, които под различни форми са изразили възторга си от неговия талант и творчество.

Пред отделни дейци Петров е изразявал задоволство от "събраните лаври", а пред други подхвърлял, че в хората, от които зависело публикуването на негови стихове, съществувала "лавина от страх" и то не толкова за автора, колкото за самите тях. Отричал българското музикално народно творчество и историческото значение на Отечествената война. Всички, които пишели на тази тема, измисляли нещата, като лъжели себе си и другите.

15. ДИМИТЪР СТЕФАНОВ ДИМИТРОВ /РАДОЙ РАЛИН/, роден през 1923 г., поет, член на БКП и на Съюза на българските писатели, наказван партийно за идейни грешки в творчеството му.

Радой Ралин заема позата на "обиден" и в отделни случаи злослови по адрес на партийната и държавна политика. Отказал да участвува в дните на хумора, проведени през 1973 година в Габрово, поради това, че бил "убит сатирик, унищожен писател и гражданин без положение".

Клеветил е, че животът в България от година на година ставал все по-скъп и лош за обикновения човек, но той бил оптимист, защото му оставало да живее още малко. Поскъпването се дължало на злоупотребите, които вършели настоящите български големци. Според него голтаците от миналото, които говорели за равноправие, сега се напълнили с пари, имали западни коли, големи апартаменти и вили, придобити чрез злоупотреби.

Из архивите на ДС

16. СЛАВИ ИВАНОВ БОЯНОВ, роден през 1915 год., старши научен сътрудник в Института по философия при БАН, член на БКП.

През 1955 г. бил задържан от органите на ДС по повод негови връзки със задграничен подривен център. В дома му е бил намерен ръкопис, съдържащ клевети по адрес на БКП.

През последните години Боянов остро критикува марксизма-ленинизма и възхвалява буржоазната демокрация. Пропагандирал живота в капиталистическите страни, където той бил ценен като учен и имал възможност да публикува свои произведения в областта на "чистата" философия. Отричал постиженията на социализма, чиято философия била "празна работа". Написал е "труд", съдържащ немарксистки анализ и оценка на проблемите. Изтъквал, че като пишел за средновековието, критикувал социалистическата съвременност. Възхвалявал Солженицин, като човек, "дръзнал" да протестира в страна, където "всичко винаги са съгласни".

В изнесена от него през м. май т.г беседа в Михайловград заявил, че егоизмът бил обективно присъщ на социалистическото общество, тъй като при него "съществували собственост и антагонистични отношения".

17. ГЕОРГИ ПЕТРОВ БОЖИНОВ, роден 1924 год., безпартиен, бивш кореспондент на в. "Труд" за Благоевград.

Произхожда от средно селско семейство.

Изказвал се е в защита на Солженицин, като изтъквал, че той е извършил много полезна работа по разкриване истината за съветската действителност. Съжалявал, че не се намерили последователи на Солженицин в СССР и у нас, които "въпреки цензурата да пробивали и публикували истината". Според него нашето общество трябвало бавно,но сигурно

Из архивите на ДС

358

да се ерозира, да се унищожава. Ленин бил една "догма", която трябвало да бъде заменена, ако сме искали действително да отбележим напредък в нашето развитие. У нас нямало силни мъже. Българите били прекалено търпеливи, с което се обяснявало, че всяка социалистическа страна в Европа имала своя година, а само у нас не се случвало нищо.

В книжка 3/1975 г. на списание "Септември" бе отпечатан разказа на Божинов "Гора зелена, вода студена", в който от антисъветски позиции, в стил Солженицин, той отправя клевети към съветската действителност.

18. Д-р ХРИСТО ГЕОРГИЕВ МУТАФОВ, роден през 1936г., безпартиен, началник отдел в Националния център по научно-медицинска информация при МНЗ и съпругата му д-р Убавка Йорданова Яковчева, род. през 1937 г. в СФРЮ, безпартийна, югославска гражданка, на работа в научно-информационната служба при Центъра за сърдечно-съдови заболявания.

Семейство Мутафови поддържа подозрителни връзки с граждани от капиталистически страни и служители на УДБ. През 1970-1972 год. д-р Мутафова е работила като лекар в град Димитровград - Югославия, където била назначена по ходатайство на служител на УДБ.

Поддържат също контакти с братовчед на Убавка, живущ в Западен Берлин, който провежда антибългарска пропаганда.

Д-р Мутафов отправил цинизми по повод предложение на съветски специалисти за създаване на единна информационна система в областта на медицината за страните - членки на СИВ. Същият има вуйчо, австрийски гражданин, на работа като портиер на посолството на Австрия в София.

От архивите на ДС

57

ЗАБЕЛЕЖКА: Материалите в по-голямата си част са получени по технически път. Те са безусловно верни, но при евентуалното им използуване за разговори с някои от лицата, на същите ще стане известно, че са подслушвани, което ще доведе до затруднения в по-нататъшната ни работа по тях.

359

София, _____ 1975 год.

Нап. в 2 екз.
1-
2-
изп._____
нап. ВЗ/21.IX.1975 г.

178

1

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

Строго секретно!
Екз. № 2

МВР — УПРАВЛЕНИЕ VIII ДС
9287 9 НОЕ 1976 г.

С П Р А В К А

Др. Христов
10.XI.1975 г.
Гр. Лазарев

ОТНОСНО: Подривната дейност на противника и нейното отражение сред интелигенцията през първото шестмесечие на 1975 година.

През шестмесечието противникът продължи да провежда идеологическа подривна дейност в средите на художествено-творческата и научната интелигенция. Главните му усилия бяха насочени за нейното разколебаване и противопоставяне на партията и народа, за използуване възможностите й за оказване отрицателно въздействие върху съзнанието на хората, за спъване научното и културно развитие на НРБ.

В тази насока активно действуваха идеологическите подривни центрове и организации: радиостанциите "Свободна Европа", "Дойче веле" и "Би-Би-Си", американската организация за научен обмен със СССР и страните от Източна Европа /АИРЕКС/, "Българската лига за правата на човека", ционистките подривни центрове в Израел, Австрия и др.

Противникът активно използуваше радиоканала за провеждане на идеологическа диверсия срещу НРБ. Във вражеската радиопропаганда се очертаха две тенденции. Едната се провежда от официалните радиостанции на противника и се изразява в използуване на по-фини и завоалирани методи. Другата се провежда от "неправителствените" радиостанции и се

Из архивите на ДС

изразява в груби нападки, фалшификации и дезинформации по отношение на нашия обществен строй, БКП, обществено-политическия и културен живот у нас.

Радиостанция "Свободна Европа" продължи да отправя хули и клевети по адрес на БКП, която нарече "рушител на таланти" по отношение на художествено-творческата интелигенция. Според нея, за да се обогати българската културна съкровищница с нови художествени и културни ценности, трябвало широко да се отворят вратите на нашия културен живот към Запад. Така у нашите творци щели да се оформят "свободно" различни възгледи и творчески методи. С оценките за "тягостна атмосфера", "налагане отгоре на остарели творчески методи", "диктуване литературата по партиен образец", бяха обработвани нашите творци в аполитичен дух с "аргумента", че партийността погубвала всеки талант. Не преставаха и стереотипните "съчувствия" и "съпричастия" към съдбата на българските творци, които нямали свободата сами да определят задачите си. Радиокоментаторите се стремяха да създават впечатление за "дребнотемие", пълно "обезличаване" и "плачевно състояние" на българската литература и литературна критика. Зачестиха позоваванията на материали от нашия печат радиото и телевизията, с цел да придават повече "достоверност" и "обективност" на поднасяната информация. Наблягаха на "самоизолирането на нашия литературен живот" и на "затварянето му в идеологическите граници на системата". Бе привлечен към сътрудничество и ИР Георги Марков, бивш член на СБП, утвърден като "капацитет" по въпросите на българската литература и литературна критика. В емисиите на радиостанцията прозираше подстрекателство за събуждане на недоволства и за борба "за пълна творческа свобода".

Из архивите на ДС

Радиостанциите "Дойче веле" и "Би-Би-Си" продължиха да използуват ИР Георги Марков, чиито коментари бяха в областта на идеологията, културата и изкуството, които разглеждаше от злостни антикомунистически позиции. Марков внушаваше на българските писатели, че не познават и не могат да опознаят големите имена в западната литература, защото били държани "под похлупак", вследствие на което се бил стеснил техният кръгозор и се деформирал оценъчния им критерий за истинското изкуство.

Радиостанция "Доче веле" продължи атаките си срещу марксистко-ленинската идеология и спекулираше с проблемите в развитието на нашата социалистическа култура. Два пъти месечно тя излъчваше беседи и коментари на литературни, философски и нравствено-етични теми от ИР Георги Марков.

"Българската лига за правата на човека" със седалище Амстердам - Холандия, продължи да изпраща по пощата своя бюлетин на български език до обществени дейци, редакции, библиотеки, читалища и отделни граждани. В бюлетина се съдържат най-груби клевети по отношение на държавния и обществен строй в НРБ, правата и свободите на нашите граждани и се изнасят "случаи" за "репресиране" на наши интелектуалци. В брой 12 на този бюлетин се споменава за "сериозно надвисналата опасност над нашата родина да бъде заличена от картата на света и включена като съставна република на СССР, без да се даде право на българския народ да се изкаже по въпроса". Съобщава се също, че е създадена секция на "Лигата" в САЩ, с изпълнително бюро в състав от трима души, което щяло да "защищава" правата и свободите на българските граждани, намиращи се на американска територия.

Ционистките центрове в Израел и Австрия продължиха да изпращат свои емисари в нашата страна с определени

Из архивите на ДС

363

задачи - изучаване дейността на Еврейската културно-просветна организация и обработка на отделни нейни представители за целите на ционизма. Освен това емисарите проявяваха интерес и към процесите на Шпетер и Бен Йозеф, осъдени за шпионаж в полза на израелското разузнаване.

Противникът активно използуваше и пощенския канал, по който продължи да изпраща голямо количество гратисна и подаръчна литература, адресирана предимно до частни получатели - изтъкнати учени и дейци на културата и изкуството, профилирана съобразно техните професионални интереси. В това отношение активна дейност развиха някои издателски фирми в САЩ, Великобритания /които изпращаха предимно научна литература/, ГФР и Франция, с материали, третиращи въпроси на литературата и изкуството.

Увеличение отбелязва и частната пощенска кореспонденция между граждани от НРБ и такива от капиталистическите страни. Значително нарастна изходящата кореспонденция от НРБ за тези страни.

Продължи използуването на научния и културен обмен за целите на идеологическата диверсия. Американската организация за научен обмен със СССР и страните от Източна Европа /АИРЕКС/ предложи на БАН да се проведе анкета относно ефективността на досегашната размяна на научни работници между двете страни. Въпросникът за анкетата бе разработен много умело и цели да подпомогне ЦРУ на САЩ за събиране на данни за научните ни кадри, главно с оглед целите на идеологическата разложителна дейност сред нашата интелигенция. В този смисъл анкетата се отнася към т.н."биографично" разузнаване, което се развива с много бързи темпове и обслужва засилената подривна дейност на специалните служби на противника в съвременната международна обстановка. "Биографичното" разузнаване е важен елемент от широко развилите се в САЩ

Из архивите на ДС

364

"сравнителни изследвания на комунистическия елит в Източна Европа". Това се потвърждава от факта, че въпросникът за анкетата е разработен от професионалните антикомунисти от Колумбийския университет Богдан Денич и Чарлз Кадушин, които сами признават, че той има за цел да открие не само прекия резултат от научния обмен, но и степента на "общокултурната адаптация". Американската страна се интересува от данни за нашите научни работници, които нямат пряка връзка със специализацията им в САЩ, но представляват интерес за идеологическите и разузнавателни служби.

Империалистическите държави продължиха използването на дипломатическите си представителства у нас за провеждане на идеологическа подривна дейност сред нашата интелигенция. Активна дейност в тази насока развиваха културните аташета при посолствата на САЩ, Великобритания, ГФР и Франция. Те посещаваха наши научни и културни учреждения, правеха предложения за разширяване на научния и културен обмен, предлагаха им литература, канеха отделни дейци на науката и културата на коктейли и др.

Доналд Кофман, завеждащ отдел "Печат и културна дейност" при посолството на САЩ в София, посетил Комитета по печата и проявил интерес към структурата и функциите му. Предложил услугите си да го снабди с информация и литература за американското книгоиздаване. Подарил на българската телевизия филм, на фона на който е показан "охолния" живот в САЩ.

Британското посолство официално поиска от БАН "пълна информация за извършваните космически изследвания в нашата страна, плановете до 1990 г. и техническите средства за осъществяването им".

Френското посолство умело използува тържественото връчване ордена "Почетен легион" на наш професор-хирург,

Из архивите на ДС

за да събере една част от елита на медицинските ни кадри и установи контакт с поклонници на френската наука от тези среди.

Под влияние на идеологическата подривна дейност на противника, отделни представители на художествено-творческата и научната интелигенция отричаха ръководната роля на БКП в областта на литературата и изкуството; създаваха неиздържани в идейно и естетическо отношение произведения; заставаха на антисоциалистически, антисъветски и ревизионистични позиции; проявяваха стремеж за разширяване контактите с представители на интелигенцията от Запад и заминаване на работа и гастроли в капиталистически и развиващи се страни; осъществяваха невъзвръщенства; установяваха и поддържаха подозрителни връзки с граждани от тези страни; занимаваха се с трансфер на валута; възхваляваха буржоазната наука и култура; нарушаваха хонорарната дисциплина и проявяваха склонност към корупция и аморален живот; създаваха групички на безпринципна основа.

Отделни дейци на науката и културата продължиха да провеждат противодържавна агитация и пропаганда - хулеха партийното и държавно ръководство, разпространяваха слухове за предстоящи промени в ЦК на БКП и правителството, злословеха за липса на свобода в творчеството, обсъждаха приетата информация от вражески радиостанции, разпространяваха инкриминирана литература и вицове с политическа насоченост.

Лазар Цветков, бивш н.с. в БАН, сега изтърпяващ присъда, беше групирал около 20 интелектуалци и студенти, които на базата на общи антисоциалистически убеждения по някои проблеми на литературата и изкуството провеждаха противодържавна агитация и пропаганда, разпространяваха инкриминирана литература и замисляха създаване на произведения, подобни на тези на Солженицин.

Из архивите на ДС

366

Литературният критик Енчо Мутафов, вражески настроен, клеветил, че нашият "модел" на социализма не позволявал духовното развитие на личността да се разгърне пълноценно, поради което трябвало да претърпи еволюция.

Научният сътрудник в БАН Никола Петров, член на БКП, "препоръча" в художествените творби да се обръща повече внимание на подсъзнателните усещания, като подкрепя теорията на екзистенциалистите Фройд и Сартър.

Поради нездрави идейни, политически и естетически възгледи, под влияние на модернистични течения в литературата, отделни писатели създадоха произведения с антисоциалистическа и антисъветска насоченост.

Поетът Иван Радоев, безпартиен, член на СБП, написа стихосбирката "Един бял лист", представляваща смесица от най-различни влияния, моди, неоригинални и взаимствувани тези. В нея се изразява неверие в градивните възможности на човека. Хората са охарактеризирани като пошли, оеснафени и примитивни. Разсъжденията на поета за отчуждението са поставени въобще - без ясен социален и национален адрес.

Йордан Хаджиев от гр. Габрово, ~~юрисконсулт~~, вражески настроен, написа новелата "Почивка на море", която бе остро критикувана за неиздържани съпоставки, двуяко тълкуване и множество цинизми.

В разказ на писателя Стоян Ц.Даскалов, изключен от БКП, със сюжет из Отечествената война, се намеквало, че за войната бил виновен единствено Хитлер, което е в унисон с твърденията на западните историци, които се стремят да омаловажат престъпленията на нацизма и решаващата роля на СССР във Втората световна война.

Георги Божинов, промакедонски настроен, написа очерка "Гора зелена, вода студена", чието съдържание има антисъветска насоченост. ~~Донуеното бе очеркът да бъде~~

публикуван в сп. "Септември".

Писателят Йордан Радичков в интервю пред сп. "Съвременник" заяви, че България не е създала и няма писател, който да напише един "голям" роман.

Поетът Стефан Цанев, вражески настроен, записал на касетофон поемата си "Автореквием", която била силно "критична" към нашата действителност и според него нямало да бъде одобрена и публикувана.

В началото на годината в редакцията на сп."Литературна мисъл" бе проведен разговор за състоянието на българската поезия и критическия отзвук за нея. Някои от участвуващите в разговора, като проф. Атанас Натев и Атанас Свиленов,възвеличавали "неангажираните" поети /Валери Петров, Блага Димитрова и др./ и игнорирали постиженията на творци, бранещи комунистическата дейност в съвременната ни поезия. Отпечатването на стенограмата от разговора в същото списание предизвика тревога сред някои от здравите писателски среди, които го окачествиха като "контрареволюция в поезията ни и открито лансиране на идейно нестабилни творци".

В редакциите на списанията "Септември" и "Съвременник" работят като редактори неподходящи в политическо отношение хора, които провеждат своя линия, изразяваща се в предпочитание към автори-обективисти и към теми по щекотливи въпроси. В резултат на принизения класово-партиен подход и недостатъчна взискателност от ръководствата им, в тези списания бяха публикувани материалите на Г.Божинов, Н.Радичков и Н.Шмиргела, в които е прокаран антисъветизъм.

В редакцията на в. "Литературен фронт" пролича тенденцията на пренебрегване на политически и публицистични материали. Отделни редактори изразиха становище, че вестникът трябвало да бъде преди всичко трибуна на литера-

Из архивите на ДС

Из архивите на ДС

368

турни проблеми, докато политическата публицистика имала широко поле за изява в другите вестници и списания. Творческата атмосфера в тази редакция беше напрегната поради съществуващите дразги между някои редактори.

В Съюза на българските художници се наблюдаваха признаци на груповщина на безпринципна основа. Много от художниците се стремят да получат изява, приоритет и влияние за сметка на другите. Групата на "старите" се оформила на основата на различията в становищата между някои от ръководителите на Съюза, които водели борба помежду си. В секция "Приложна графика" една от групите оглавявал Асен Старейшински, а другата - Иван Фунев. Групите провеждали сбирки на определени места.

В общите художествени изложби някои художници участвуваха с незрели работи, което понижаваше равнището им. Ръководството на Съюза бе на мнение, че "всичко ще се оправи после от критиката". Продължава тенденцията към възхваляване на все едни и същи художници, без да се отчитат обективните резултати.

Отделни художници се отклоняват от класово-партийните позиции в областта на изобразителното изкуство и стават привърженици на модернистични школи и течения. Отправят хули и клевети към социалистическото ни изкуство и към ръководната роля на партията.

Борис Димовски, художник-карикатурист, член на БКП, клеветил, че положението на нашата карикатура било "много жалко", защото в нея "господствували бездарни и клеветници". Последните епиграми на Радой Ралин били публикувани нарочно с много грешки, за да се намаляло тяхното въздействие и да го компрометират. Вестник "Стършел" падал на все по-ниско ниво, защото бил ръководен и спъван от интриганти.

Из архивите на ДС

Отделни служители в Комитета за телевизия и радио се стремяха към установяване контакти с радио-телевизионни фирми и дейци от Запад. Други имат прояви на корупция, нарушение на хонорарната дисциплина и аморални деяния. Режисьорът на радиотеатъра Г.Костов, вражески елемент, главният редактор на редакция "Програма" Ст.Велев, член на БКП, и директорът на продукция към същата редакция Ст.Стефанов вписвали в хонорарните фишове свои близки, без да са взели участие в програмите.

Данни за корупция и нарушаване на хонорарната дисциплина бяха получени и за служители в агенция "София-прес" ДО "Българска фотография", Научния център при Комитета за печата, ДО "Книгоиздаване" и др.

369

Някои дейци на културата и изкуството, стоящи на нездрави идейно-естетически и класово-партийни позиции, получиха възможност за изява на своите нездрави възгледи чрез телевизията и радиото.

В предаването "Някои мисли за изкуството" на Главна идеологическа редакция при Комитета за телевизия и радио, излъчено през м. юни, участвуваха поетесата Блага Димитрова, художникът Атанас Пацев и режисьорът Леон Даниел, които са критикувани по различни поводи за идейно-естетически грешки в творчеството им и за отклонение от социалистическия реализъм.

Главна редакция "Лик" при Българска телевизия излъчи предавания под рубриката "Насаме с всички", посветени на художника Енчо Пиронков, привърженик на модернистични теории в изобразителното изкуство и на художник-карикатуриста Борис Димовски, който в отделни случаи изразява негативно отношение към партийната и държавна политика.

В Студия за научно-популярни филми продължи "борбата за власт" между отделните групички чрез интриги и

Из архивите на ДС

370

доноси, подклаждана от директора Т.Чуковски, член на БКП, който се явявал "център" на сплетните. Той създавал страх у служителите и по този начин ги държал в "свои ръце".

Обстановката в киностудия "София" се очерта като напрегната поради създадени нездрави отношения между двата творчески колектива, ръководени от режисьорите Д. Донев и Ст.Дуков, безпартийни. Донев проявявал стремеж към създаване на груповщина с цел подтикване на другите филмови творци и налагане на своите виждания.

Сценарият на Хр.Ганев, изключен от БКП, по който се снимаше филмът "Сватба", не бил издържан в идейно-естетическо отношение. Ганев се опитал да прокара схващане, че болшинството от хората в нашето общество били нечестни и страхливи. Главният герой не можел да намери място в съвременното общество, тъй като било крайно несъвършено.

В Съюза на музикалните дейци и Съюза на композиторите се наблюдаваше групиране на безпринципна основа, което тормози творческата отмосфера в тях. Между оформилите се от по-рано групички около Ал. Неински, председател на СМД, и К.Илиев, диригент, продължиха настроенията и злепоставянията, водими от кариеристични подбуди.

Отделни музикални дейци проявяват преклонение пред западното модернистично изкуство, поддържат подозрителни връзки с дипломати от капиталистическите представителства в София и с граждани на тези страни, временно пребиваващи у нас. Изразяват стремеж за работа, гастроли и специализация в капиталистически страни. По време на пребиваването си там установяваха подозрителни връзки с техни граждани и с изменници на родината, свързани с разузнавателните служби на противника, които ги обработваха идеологически и ги подтикваха към невъзвръщенство. Някои се занимаваха с търговия, трансфер на валута, неморални деяния и др., с

Из архивите на ДС

371

което излагат престижа на нашата родина.

Диригентът Р.Райчев, пребивавайки в гр. Фленсбург - ГФР, създал подозрителни връзки с кмета и други ръководители на града. Запознал двама български граждани, временно пребиваващи в ГФР, с Артур Малус, собственик на първокласен хотел, който им организирал безвизово и безплатно пътуване с параход до Дания. С тях пътувал и началникът на политическата полиция на града, който ги обработвал в идеологическо отношение.

Поради идейно-политическа деградация, под влияние на буржоазния начин на живот, и водими от печалбарски интереси, отделни музикални дейци и изпълнители остават на работа в капиталистически страни и след изтичане на срока по договорите им. Разполагаме с данни, че на около 45 музикални дейци е изтекъл срока за пребиваване в капиталистически страни, но не се завръщат.

Сред отделни научни работници от БАН се наблюдаваше стремеж за научни командировки и специализации в капиталистически страни. Продължи търпимостта към някои научни работници със слаба научна продуктивност и занижена взискателност към научната стойност на техни трудове, което засилва "сивия поток" в науката. Бяха предложени за публикация научни трудове, в които се съдържат формулировки, неотговарящи на марксистко-ленинските критерии.

Научният труд на Н.Кауфман от Института по музикознание - "Български народни песни и инструментални мелодии от Бесарабия и Таврия" -съдържа неиздържани в идейно-политическо отношение формулировки и има антисъветска насоченост.

Трудът на Ст.Рачев от Института по балканистика - "Англия и съпротивителното движение на Балканите" - съдържа нападки срещу политиката на СССР в този район.

Из архивите на ДС

372

Засили се тенденцията за публикуване научни трудове в чужбина. Тя се подхранва от обстоятелството, че при защитата им изрично се подчертавало отпечатването им в чуждестранни и предимно в западни списания, което се оценявало високо от научните съвети. Такава тенденция има предимно сред младите научни работници. Освен това се шири мнение, че българските научни списания не се четели, при рецензиите се проявявал субективизъм и за рецензенти се подбирали научни работници, които били в лоши отношения с авторите.

Отделни научни работници застъпваха идеалистически възгледи, заставаха на антисоциалистически и антисъветски позиции.

Леон Москона, музиковед в Института по музикознание, включен в работна група за изработване прогнози до 2000-та година, твърдял, че традиционните и съвременни начини за общуване били остарели и трябва да се премине към "пряко духовно общуване". Считал, че библиотеките и книгите били излишни и скоро щели да отмрат, а културните процеси били автономни и не подлежали на управление и регулиране. Проявил пренебрежение към класовите и идейни фактори и поклонничество пред някои западни модернистични теории.

Желю Желев, философ, изразил становище, че марксическата философия била остаряла. Изтъквал икономическата мощ на капиталистическите страни, които фактически били построили комунизма. Според него капитализмът нямало да премине към комунизма, а обратно - комунизмът щял да премине към капитализма, докато двете общества се слеят.

Някои научни работници продължиха да изразяват преклонение пред западната наука.

Огнян Вертоломеев, научен сътрудник в Института за правни науки, безпартиен, написал монографията "Между-

Из архивите на ДС

373

народно-частноправни морски облигационни отношения", която по същество представлява една реклама на буржоазната теория и практика по третираните проблеми. Обширно е ползувал буржоазни автори, закони и буржсазната съдебна практика. Социалистическата наука и практика е застъпена съвсем недостатъчно.

В Съюза на научните работници съществуваше нездрава обстановка. Под давлението на Д.Близнаков, организационен секретар, и М.Стоянов, началник на отдел, безпартийни, в Съюза били назначавани на работа изключително безпартийти и някои вражески елементи. Такъв е случаят с Георги Венглевски, от белоемигрантски произход, завършил френски колеж, поддържащ връзки със западни дипломатически представителства у нас.

Сред някои медицински работници съществуваше стремеж за заминаване на задгранична работа, с цел бързо забогатяване. Баха получени данни за нарушаване реда за набиране медицински специалисти за работа в чужбина. Наблюдава се тенденция на увеличаване броя на кандидатите, които подават документите си по ходатайство на отговорни работници от Министерство на народното здраве и Медицинската академия. По този начин се предлагат специалисти, които не са подходящи за работа зад граница. Имаше и случаи, при които някои ръководители, за да се "отърват" от недобрите си медицински кадри, сами им ходатайствуваха в МНЗ за изпращане на задгранична работа. Такъв бе случаят с д-р Хр. Мичков, директор на Центъра за медицинска информация при МНЗ, който подписал характеристиката на д-р Б.Желязкова за работа в чужбина по нейно искане.

Продължава стремежа от страна на някои специалисти към тенденциозно преувеличаване възможностите и качествата на западната медицинска наука, техника и медикаменти, изразяващо се в следното:

Из архивите на ДС

374

- Популяризиране на западни фармацевтични средства чрез предписания на медикаменти, неразрешени от МНЗ, невнасяни у нас и лечение с такива, внасяни по частен път от чужбина;

- Предписания на западни лекарствени средства, чийто внос е спрян и те са заменени със синоними - местно производство или производство на социалистическите страни;

- Открито възхваляване на западната месицинека наука и дискредитиране постиженията на НРБ и другите социалистически страни в тази област

Проявите на някои лекари и специалисти в тази връзка показват, че е налице една политически вредна тенденция за дискредитиране успехите на социалистическата медицинска наука. Тези прояви подхранват илюзиите за големите възможности на западната медицинска наука, внасят недоверие и съмнение в ефективността на лекарствените средства, произведени у нас и в социалистическите страни.

Факторите, които обуславят горните прояви, са:

- Наличие на "убеденост" в предимствата на западната медицинска наука у наши медицински работници, били на работа или специализация в капиталистически и развиващи се страни;

- Активна пропагандна дейност на западни фирми, които установяват контакти с наши медицински работници, предлагат специализации, разпространяват информационни бюлетини, рекламни материали, безплатни мостри, каталози и др.

Н-К VII ОТДЕЛ, VI УПРИЕ ДС:
- полковник

Нап. в 2 екз.
№ 1 - за I отдел
№ 2 - за VII отдел
изп. VII отдел
нап.Симеонова
27.X.1975 г.

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

Стр. секретно!
Екз. № 6

МИНИСТЕРСТВО НА ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ

МВР — ...
Вх. № ... 19 ... г.

ИНФОРМАЦИЯ

Др. Цветков

ОТНОСНО: Поставена "стайна пиеса" в дома на режисьора ВИЛИ ЦАНКОВ

В Шесто управление ДС постъпиха проверени данни, че на 19 април т.г. вечерта в дома на режисьора ВИЛИ ЦАНКОВ – София, е била поставена негова пиеса, в която участвували АНАНИ ЯВАШЕВ, член на БКП, артист от Народния театър за младежта, ЖОРЖЕТА ЧАКЪРОВА, член на БКП, артистка от Народния театър "Иван Вазов", СТЕФАН МАВРОДИЕВ, безпартиен, артист от Народния театър за младежта и СНЕЖИНА /неустановена артистка от Врачанския театър/. Художественото оформление е направено от ЕНЧО ПИРОНКОВ, художник от Пловдив.

ВИЛИ ЦАНКОВ е написал пиесата преди три-четири години по време на лечението му в Института за неврология и неврохирургия при Медицинската академия, където той е постъпил след отправените му остри критики за несполучливата режисура и постановка на многосерийният телевизионен филм за ВАСИЛ ЛЕВСКИ "Демонът на империята".

Съдържанието на пиесата е било от любовен характер, имащо белезите на автобиографични преживявания.

Кулик

Из архивите на ДС

На премиерното представление на 19.IV.1976 присъствували ЯНА ПИПКОВА, музикален редактор от Българска левизия, МЛАДЕН КИСЕЛОВ, режисьор в Народен театър за младе ИРИНА МАРЕЧКОВА, художничка, РОСЕН БОСЕВ, писател, БОРИС КА ДИМЧЕВ, композитор, д-р ДАНИЕЛА СОТИРОВА, съпруга на артист АНАНИ ЯВАШЕВ, ГЕОРГИ ГЕОРГИЕВ, актьор от театър "Сълза и см НИНА ЛАПТЕВА, изкуствовед, заедно със съпруга си, италианск гражданин, реставратор, на работа при Института за опазване на паметници на културата и др.

На следващите три представления в дома на ВИ ЦАНКОВ присъствували артистите СТЕФАН ДАНАИЛОВ, ИЛКА ЗАФИРОВ ИВАН ПОПЙОРДАНОВ, главен директор на Студия за игрални филми ПЕТЪР КАРААНГОВ, зам.генерален директор на Българска кинематография", професор ЛЮБОМИР ТЕНЕВ и др. На 10.V.т.г. щяло да бъде петото поредно представление.

Мнението на повечето от гледалите постановкат е, че тази своеобразна "стайна пиеса" - "ново" явление у нас, била напълно в духа на абстрактното изкуство и подражава на популярния "статичен театър" на Запад.

При посещенията си в НР България, невъзвръщенец ът ПЕТЪР УВАЛИЕВ в многобройни контакти с представители на художествено-творческата интелигенция лансираше идеята за създаване на такива театри у нас за "отбрана" публика.

Между някои театрални дейци и особено сред студентите от ВИТИЗ "Кр.Сарафов" тази"пиеса" предизвиква повишен интерес и желание да се посети.

Предлагаме да бъде информиран ЦК на БКП.

8 VI 1976 год.
София

НАЧАЛНИК УПРАВЛЕНИЕ VI ДС
Ген.лейтенант:

Брой 296 22 декември 1975 година стр. 2

ЗА ПЛЕНУМА НА КИК ЗА ЕСТЕТИЧЕСКОТО ВЪЗПИТАНИЕ

РАДИО "СВОБОДНА ЕВРОПА", 19 декември – Да хвърлим поглед върху проява на културни дейци у нас.

Заключителното слово на Людмила Живкова и докладът на професор Кръстьо Горанов в съкратен вид, кратки извадки от изказванията на 24-ма културни дейци по въпросите на естетическото възпитание заемат няколко страници в "Народна култура" от 13 този месец Тия материали, макар и в съкратен вид, са достатъчно указание за основните положения в отсъствуващите пълни текстове и следователно за тяхната преценка.

С това се занимава нашият сътрудник Борис Босилков в следващия коментар:

Ако човек се зачете в заключителното слово на Людмила Живкова с желание бързо да схване основните му положения, той може да остане с впечатление, че в България едва ли не са поели пътя на една революция във възпитанието на народа.

Щом са тръгнали по пътя на всенародно естетическо възпитание, значи идеята за красотата е обхванала душите и сърцата на партийни функционери като Людмила Живкова и професор Кръстьо Горанов. Те са си дали труд да потърсят начини и средства за нейното цялостно внедряване сред целия народ. Отсега нататък идеята за доброто, истинното и хубавото ще се прилага на практика в личния и обществения живот в България. Просто да ти се замае главата!

ЦО

Из архивите на ДС

Но ако човек не огледа на словото на Людмила Живкова с желание за бързо осведомяване, а го проучи внимателно, веднага ще изчезне всяко възможно главо замайване, погледът ще се избистри и ще почне да отделя бялото от черното, крилете на надеждата, разперени за полет, ще се спуснат омърлушени и същият този човек може да си каже: Боже Господи, каква пропаст между думи и дела!

Да започнем с човешката личност – основа на основите на всяко общество и народ. Людмила Живкова говори за всестранно хармонично развитие на личността, която, забележете, свободно развива, изявява и разгръща богатството на своите творчески възможности. Но на много места в словото си тя пояснява, че под естетическо възпитание трябва да се разбира комунистическо, а под личност – една социалистическа личност.

С това изведнъж рухва всичко казано за всестранното хармонично развитие на личността. Първо, тя е или,ако още не е, трябва да стане личност социалистическа, която трябва да се радва на комунистическото възпитание и самата тя да го внедрява в своята среда.

Следователно тя трябва да се разкрие и развие така, че безболезнено да се вмъкне в рамката за комунистическия идеал за човека,и то не абстрактно, а конкретно, според теорията и практиката на БКП.

В такъв случай обаче, по силата на партийната логика прилагателното всестранно трябва да се замени с едностранчиво, хармонично – с конформистко, социалистическо – с несвободно . Фактически Людмила Живкова говори ЦО

Из архивите на ДС

за едностранчиво, конформистко развитие на несвободната личност. Същото важи за целия народ.

Както и да четем отпечатаните материали в "Народна култура" от 13 декември, все до едно заключение стигаме: Партията си е поставила за задача да измени светоусещането и светоотношението на българина, да го лиши от неговия собствен духовен образ, да го нагоди към една схема на комунистически конформизъм, който трябва да бъде внедрен в психиката на всяко отделно лице и в бита на целия народ.

Това е истинската цел на двете изложения, по които се е разисквало на осмия пленум на Комитета за изкуство и култура. От друга страна се вижда, че липсват много предпоставки за изпълнение на тая програма. Преди всичко кой ще я провежда? Къде са подготвените за това лица?

От словото на Живкова става ясно, че няма такива лица. Комунистите, които трябва да изпълнят тази задача, щом ги няма, трябва да се създадат. И ето програмата предвижда подготовка на специални кадри за естетическото възпитание на личността и народа. Кога ще бъдат подготвени и откога ще почнат да действуват е въпрос, на който не може да се отговори.

Такова едно възпитание очевидно е дълъг процес. До кога ще трае той? През целия период на развитото социалистическо общество? От други партийни документи се знае, че това може да продължи до края на нашето столетие.

До създаване на нужните кадри кой ще изпълнява програмата? Засега - Комитетът за изкуство и култура и подведомствените му окръжни съвети за изкуство и култура, ЦО

Из архивите на ДС

380

творческите съюзи. Но това очевидно не стига. Предвижда се създаване на Национална комисия по естетическо възпитание. Очертава се един нов бюрократичен апарат, който може да разрасне в административна империя за комунистическо възпитание на народа.

Но какво е положението с образованието, на което се възлагат толкова много надежди за постигане целите на програмата? Ако някой наблюдател в чужбина се осмели да направи преценка, може да бъде обвинен или в неосведоменост, или в необективност.Но в разискванията участвуват 24-ма културни дейци, които знаят фактите, истинското положение на нещата. С една разлика, че някои или мнозинството ще се задоволят с общи думи, какъвто е случаят и с тия разисквания.

Но председателят на Съюза на българските художници Светлин Русев в изказването си установява с възмущение и тревога: "В нашето училище неповторимо личното, творческото начало е нагодено към програми, съобразени предимно с технически, а не с човешки показатели. Думата не е за ранното невротизиране на децата, за прекалената им натовареност, а за духовно осакатяване, лишаването на детето от онези часове, в които то свободно се изявява и утвърждава като личност."

"Умението на ученика да мисли се подценява в нашето училище и се изтласква от тавтологията."

Министърът на просветата Ненчо Станев се опитва да обори тия хапливи преценки, но редом с това той признава, че досега училищата са преодолявали груб дидактизъм, сух рационализъм, примитивизъм, и то до голяма степен вследствие ЦО

Из архивите на ДС

381

на години наред незадоволените нужди на училищата от квалифицирани кадри по предметите от естетическия цикъл. Той уверява, че вече ударението се слагало върху емоционалния момент. Но първо, вярно ли е това и ако отговаря на истината, до какъв резултат е довело? Колко много изказвания и колко малко проблясъци за истинското положение в областта на възпитанието и специално на естетическото възпитание в България. И колко малко са изгледите за по-широко разглеждане на проблемите на естетическото възпитание.

От централно партийно място се определя кое трябва да се смята за естетически ценно и да се внедрява като единствено допустимо. Народът изпълнява волята на своя господар -- партията.

Людмила Живкова ясно каза, че отделният български гражданин не може да общува непосредствено с художествените ценности в чужбина, а само чрез държавата. Тотална етатизация на цял народ по принципите на една партия.

ЦО

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

4015 3 62

Строго секретно!

Екз.№ 1

М-ВО на ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ
ГРУПА ... КОНТРАРАЗУЗНАВАТЕЛНА
Вх. № 1672/8.9 1976.

С Ъ Д О К Л А Д

МИНИСТЕРСТВО на ВЪТР РАБОТИ
КРЕТА А
Вх. № 9780 от 11.9.1976 г.

За състоянието на агентурно-оперативната работа по линия на художествено-творческата интелигенция и средствата за масова информация в някои окръжни управления на МВР

М-ВО НА ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ
ЦИАС
Вх. № 5778 16.9.1976 г.

В доклада на VI управление – ДС е реално отразена работата на окръжните управления на МВР по линия на художествено-творческата интелигенция и средствата за масова информация. Подкрепяме оценките и изводите, отнасящи се до работата на окръжните управления, а също така и насоките, които се дават за бъдещата дейност. Независимо от това, отразеното в доклада не е достатъчно, за да се добие цялостна представа за оперативната обстановка и състоянието на контраразузнавателната работа в окръжните управления. Това още по-добре се очертава на фона на направените оценки и задачите поставени в доклада на др.министър, изнесен на националното съвещание по ДС на 22.VI.1976 г., отнасящи се за научната и художествено-творческата интелигенция. Те трябва да станат основен критерий за оценка на извършеното и мерило за темпа, с който следва да се работи в перспектива. Тези оценки и задачи придобиват още по-голяма актуалност в светлината на постановките,

Из архивите на ДС

залегнали в доклада и решенията на Юлския пленум на ЦК на БКП.

Извършените проверки през август т.г. от представители на Групата за контрол и помощ при МВР и на VI управление - ДС в 7 окръжни управления /Пловдив, Варна, Русе, Бургас, Стара Загора, Плевен и В. Търново/ потвърждават напълно направените оценки. Това налага ръководството на VI управление - ДС и ръководствата на окръжните управления да обърнат по-голямо внимание на измененията в оперативната обстановка по линия на художествено-творческата интелигенция и средствата за масова информация в окръзите. Там сега работят много представители и колективи на художествено-творческата интелигенция и средствата за масова информация. Функционират културни институти, учреждения, творчески съюзи и групи, издателства и редакции на вестници и списания. В Пловдивски окръг работят около 3 хиляди души, Варненски - около 2 хиляди, Бургаски - около 1500, Русенски - около 1100 и т.н.

Оперативната обстановка в окръзите по линия на художествено-творческата интелигенция и средствата за масова информация се характеризира с политическа стабилност на преобладаващото мнозинство от нейните представители и с всеотдайност при претворяването в дело културната политика на партията.

Независимо от това, сред една незначителна част от тези среди се забелязват негативни явления и прояви като несъгласие с партийната политика в областта на изкуството и културата, отстъпление от социалистическия реализъм, разпространяване на слухове и вицове, граничещи с клевети по адрес на партийни и държавни ръководители, морална разпуснатост, корупция и др. Например художникът Георги Божилов /Слона/

Из архивите на ДС

от Пловдив, безпартиен, се обявил против културната политика на партията. Твърдял, че е "авангардист" и заявявал, че в картините му никога няма да намерят място работниците.

Художникът Любомир Антонов от Стара Загора, безпартиен, се изказал, че било крайно време да се отхвърлят "каноните" на социалистическия реализъм и да се предостави на художниците пълна "свобода" на творческата изява.

Художникът Кирил Симеонов от Бургас, безпартиен, е правил изказвания, че не можел да отразява в творчеството си живота и труда на работническата класа и успехите на социалистическото строителство, тъй като не били в сърцето му, не ги разбирал и не го вдъхновявали.

В откритата в чест на XI конгрес на БКП изложба на Пловдивските художници са преобладавали неангажираните теми и сюжети, поради което по указание на ОК на БКП се наложило да се организира нова изложба.

Поставената в Пловдив и след известно време свалена статуя на народната героиня Йорданка Николова, дело на скулптура Александър Дяков от София, е типичен случай на влияние на западния модернизъм.

Прояви от такъв характер има и в средите на театралните дейци, писателите, журналистите и др.

Обектът на ДОР "Нахалник", водено в окръжното управление на МВР - Русе, безпартиен, провежда активна вражеска дейност чрез анонимни писма. Обявява се против ръководната роля на партията в областта на изкуството и културата и приканва ръководителите на културните институти да провеждат такава дейност.

37

Обектът на ДОР "Разногледия" /окръжно управление на МВР - Плевен/, член на БКП, системно е правил вражески изказвания против решенията на партията и правителството. Литературната му и естрадна дейност има упадъчен характер.

Беше констатирано, че произведения на Солженицин проникват в почти всички проверявани окръзи. Правени са и изказвания в негова подкрепа. От сведение на аг."Четник" от 7.VI.1976 г. е видно, че в бюрото на Таня Лижева /съветска гражданка/,съпруга на Тошо Лижев, кореспондент на в."Народна младеж" във Варна, която работи в рекламно издание "Компас", се намирала книгата на Солженицин "Четиринайсети юли" на френски език.

През периода 1975/1976 г. има случаи на обработки, невъзвращенства на членове на творчески колективи, пребивавали в капиталистически страни, както и бягства зад граница. Получавани са данни, че отделни културни дейци, членове на БКП, правят вражески изказвания, а други се уличават в корупция.

След провеждането на европейското съвещание за сигурност в Хелзинки и настъпилите положителни изменения в политическиа климат между държавите с различен обществен строй се създадоха условия за по-широк културен обмен. Непрекъснато нараства броят на дейците на културата и колективи от окръзите, които пребивават зад граница. В същото време нашата страна се посещава по различни поводи от много културни дейци и колективи от капиталистически и развиващи се страни. Това създава допълнителни възможности на противника за идеологическа обработка на отделни културни дейци и за проникване на западно влияние.

Така например, по време на пребиваването си в

Из архивите на ДС

Из архивите на ДС

КРДОПБГДСРСБНА 1
чл. 31, ал. 6
от ЗДРДОПБГДСРСБНА
Дата :09.10.2015г.Секретар :

38

Пловдив и Варна американският гражданин от български произход Боян Планински, ръководител на българската редакция на радио "Гласът на Америка", под маската на доброжелател на България, се опитвал да оказва идеологическо влияние на представители на творческите среди у нас.

В началото на 1976 г. в Русе е гостувала американската челистка Хилда Еварт Мовсесян /изселничка от Русе/, завършила консерватория в Ню-Йорк. Тя предложила на младо семейство да го изведе през Букурещ в САЩ, като посочила две възможности - през Букурещ, Белград, Триест и през Букурещ, Будапеща, Югославия и Триест.

През 1975 г. по време на международния фолклорен фестивал в Бургас, концертите на турския фолклорен ансамбъл били масово посетени от български граждани от турски произход, които бурно изразявали "възторга" си, особено когато изпълнителите развявали на сцената турското знаме. Тези действия са били инспирирани от турския генерален консул в Бургас.

През 1975 г. по покана на местния куклен театър в Бургас е гостувал кукленският театър от гр. Бърилей - Англия, в състав от 39 души. Сериозен оперативен интерес е предизвикало поведението на заместник-директора на театъра Мак Нийл /Рори Макмилън/. Осъществил е връзки с работещите в Бургас английски учители и със служителя от английското посолство в София - , установен кадрови разузнавач. По време на пребиваването на Бургаския куклен театър в Англия, Мак Нийл проявявал жив интерес към нашите артисти и към оперативния работник, придружаващ театъра. Правел всичко възможно за ограничаване контактите на нашите граждани с англичаните.

С данни от такъв характер разполага почти всяко от

Из архивите на ДС

проверените окръжни управления.

Необходимо е под непосредственото ръководство на VI управление-ДС да се направи пълен анализ на придобитите данни от окръжните управления по линия на международния културен обмен, да се набележат целенасочени активни мероприятия и осъществи пълна координация между центъра и окръзите при провеждането им.

Проверката показа, че през последните 2-3 години окръжните управления на МВР са провели редица мероприятия за подобряване на цялостната агентурно-оперативна работа по обслужването на художествено-творческата интелигенция и средствата за масова информация. Постигнати са положителни резултати по установяването и изучаването на вражеския контингент. Получени са интересни сигнали, въз основа на които са заведени редица разработки и извършени вербовки. Значително е подобрена работата с наличната агентура, както и профилактичната работа. Резултатите обаче биха били още по-добри, ако не се допускаха някои сериозни слабости:

- вражеският контингент не е напълно установен, категоризиран и агентурно-обезпечен /окръжното управление на МВР-В.Търново води като вражески контингент 5 лица; Стара Загора-12 лица; Плевен - 24 лица и др./;

-в работата за изясняването на сигналите се допуска прибързаност, незадълбоченост, предприемат се филтрации вместо да се завеждат разработки, редица сигнали не се завеждат и отчитат съгласно МЗ № I-3330/1969 г. Някои окръжни управления са получили малко сигнали - В.Търново - 1, Плевен - 2, Бургас - 5;

- малко са делата на оперативен отчет /ДОР, ДОП и ДОК

Из архивите на ДС

В проверените 7 окръжни управления към 1.VII.1976 г. се водят 1 ГДОР, 2 ДОР, 1 ДОП и 1 ДОИ;

- наличният оперативен отчет и сигналите за вражеска дейност не съответствуват на оперативната обстановка и на активността на врага;

- агентурният апарат по количество и качество не е достатъчен, особено от групите на писателите, художниците и журналистите. Малко са агентите с професионални възможности, както и тези за влияние в средите на художествено-творческата интелигенция. Окръжните управления на МВР във В.Търново, Плевен и Бургас разполагат с малко агентура съответно 2, 5 и 5 агенти.

По данни от III отдел - ДС на същото ниво и под него са и окръжните управления на МВР в Габрово, Перник, Пазарджик, Михайловград, Разград, Толбухин и др.

При придобиването на нова агентура се допускат редица слабости, като незадълбочено изучаване качествата и възможностите на кандидатите, неправилно прилагане на оперативното поръчение, като метод за изучаване и др.

Подценява се въпросът за системната проверка на агентурата.

Все още помощта на ръководния състав на окръжните управления по използването, ръководството и възпитанието на агентурата не е достатъчна. Много редки са случаите агентурата от тези среди да бъде ръководена от отговорен работник.

В нито едно от проверените окръжни управления, с изключение на Варненското, доверените лица из средите на художествено-творческата интелигенция и средствата за масова инфор-

мация не са оформяни и работата с тях не е организирана в съответствие с изискванията на МВ I-5910/1975 г.

Все още в профилактичната дейност съществуват формализъм и самоцелност. Тя почти не се отчита съгласно инструкцията обявена с МЗ I-2960/1969 г. и допълнението към нея, направено с МЗ I-3270/1972 г.

За отстраняването на посочените слабости е необходимо ръководният състав на окръжните управления, който има отношение по тези въпроси, да се заеме срочно за привеждане на работата в съответствие с изискванията.

За доловени негативни явления, тенденции и характерни вражески прояви на отделни лица и вредно идеологическо влияние своевременно са информирани първите секретари на ОК на БКП, ръководството на МВР и VI управление - ДС. В това отношение е необходимо да се вземат мерки за подобряване на обратната информация, с което ще се подпомогнат окръжните управления за по-качествено решаване на възникналите въпроси.

Нужно е VI управление - ДС да дава постоянна и своевременна оценка на получаваната от окръжните управления на МВР информация и да оказва по-често помощ за реализирането й.

Положително е, че през последните няколко години за работа по линия на художествено-творческата интелигенция и средствата за масова информация в окръзите се привличат и млади оперативни работници с висше образование и професионални възможности. Изключение прави лейтенант Цанко Ботев от окръжното управление на МВР - В.Търново, който е подбран неудачно. Налага се ръководствата на окръжните управления по-отблизо

Из архивите на ДС

Из архивите на ДС

да се занимават с тях и да им оказват помощ при решаването на задачите.

Някои оперативни работници като например в Бургас, Стара Загора и Плевен са натоварени с обслужването и на други линии и обекти, което ги лишава от възможността да съсредоточат усилията си по обслужването на художествено-творческата интелигенция и средствата за масова информация. Това налага ръководствата на окръжните управления да направят необходимата преоценка и вземат мерки за издигане на по-високо ниво работата по тези линии.

390

НАЧАЛНИК НА ГРУПАТА ЗА
КОНТРОЛ И ПОМОЩ - МВР:
Генерал-лейтенант

Отп.в 3 екз.
№ 1- Секретариат
№ 2- Гр.за контрол
№ 3- Гр.за контрол
Изпълн.:Хъндърчев
и Вутов
Нап.СР/8.IX.76 г.

70

Строго секретно!
Екз. № 2

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

Д О К Л А Д

ОТНОСНО: състоянието на агентурно-оперативната работа на органите на ДС сред художествено-творческата интелигенция и работещите в средствата за масова информация.

В процеса на изграждане на развито социалистическо общество непрекъснато нараства значението на художествено-творческата интелигенция и средствата за масова информация.

На XI конгерс на БКП и последвалите го конгреси на някои творчески съюзи беше дадена висока оценка за дейността им по претворяване в живота априлската линия на партията. Спокойната и творческа обстановка, която съществува в тези среди се дължи на правилната партийна политика и системните грижи, проявявани лично от др. Тодор Живков към творците на културата.

Като отчитат значението на интелигенцията и средствата за масова информация, разузнавателните служби на империалистическите държави засилват подривната си дейност. На този етап противникът цели да формира своя идейна база сред тях, която впоследствие планомерно да разширява и използува при създаване на подходяща обстановка. За реализирането на тези замисли, специалните служби непрекъснато усъвършенствуват традиционните форми и канали.

След съвещанието в Хелзинки се наблюдават някои изменения в тактиката, средствата и методите на идеологическата подривна дейност на противника. Той се стреми да използува настъпилите положителни изменения в политическия климат за свои интереси и цели.

По достоверни данни, ЮСИА е разработила програма за идеологическо проникване в страните от социалистическата общност. В специалния раздел за НРБ е планирано да се увеличи обема на предлаганата информация по художествени и културни въпроси, да да се "формира вярна" представа в българския гражданин за американската действителност; да се разширява програмата на обмена по държавен и частен път. Предвиждат да се насочват към държавни ръководители, ръководни

работници в системата на средствата за масова информация, към художествено-творчески деятели и др.

Придобитата от нас информация потвърждава, че противникът полага усилия за изпълнението на тази програма.

Главните страни-членки на НАТО активно използуват за тази цел представителствата си в НРБ, обменят помежду си информация, засилват дейността на културните си секции, упражняват натиск за откриване на културни центрове, с оглед привличането на по-широки кръгове от художествено-творческат интелигенция. Западните дипломати правят опити да децентрализират контактите си с наши ведомства и институти, заобикалят установения ред и канят повече дейци в посолствата и в домовете си. Насочват се по-често към лица заемащи отговорни длъжности в творческите съюзи и средствата за масова информация.

По канала на културния обмен се очертава тенденция за установяване и разширяване контактите на представители на някои западни пропагандни институти и централи с Комитета за телевизия и радио и отделни журналисти /Игор Букетов - САЩ; Бари Холънд - Би-Би-Си; Игор Чаплински - ГФР, Жан Картър и Дикеос - Гърция, Хилми от Алжир и др./.

Повиши се "интересът" на някои западни фондации и пропагандни институти към културния живот у нас. За по-пълното му изучаване те активно използуват и бивши български граждани-интелектуалци, по време на посещението им в НРБ /Михаил Пъдев, Боян Планински, Марин Пундев, Делин и др./.

Специалните служби полагат усилия за установяване на контакти, изучаване, обработка и събиране на информация от наши културни дейци при пребиваването им в чужбина и у нас /Дора и Петър Увалиеви, Морис Басан, Марчело Данон, Жан Тодоров, Григор Григоров и др./.

Из архивите на ДС

Из архивите на ДС

Използуват гостуванията на наши състави за извършване на антибългарска пропаганда и разпространяване на инкриминирана литература и материали. Инсценират провокации срещу наши дейци, обвинявайки ги в "кражби", нарушаване на обществените порядки и др., с оглед тяхното злепоставяне и компрометиране на НРБ.

Западните пропагандни централи - "Свободна Европа", "Дойче Веле" и др., се стремят да въздействуват на художествено-творческата интелигенция, подбуждат я към създаване на опозиция на партийната политика, противопоставят едни на други творци от различни поколения, с цел да ги въвлекат в остри котерийни борби, да инсперират прояви на дисиденство и пр. Опитват се да предизвикат органите на МВР към вмешателство в дейността на творческите съюзи, за да ги дискредитират. В тази насока най-активно използуват изменниците Георги Марков, Петър Семерджиев, Димитър Инкьов и др.

Анализът на оперативните данни показва, че в резултат на идеологическото въздействие оказвано от външния противник и от някои враждебно настроени елементи, а така също и под влиянието на някои други фактори /кариеризъм, творческо безсилие, незадоволени амбиции, корупция и др./, в отделни лица и незначителни кръгове от тази част на интелигенцията се наблюдават негативни явления и процеси. Отделни творци отричат ръководната роля на БКП в областта на литературата и изкуството, отстъпват от метода на социалистическия реализъм и класово-партийния критерий при оценката на културни ценности, злословят, че са лишени от творческа свобода, клеветят социалистическата ни действителност /Иван Рудников, Михаил Величков, Георги Божилов - Слона, Блага Димитрова и Йордан Василев и др./.

На базата на ревизионистични схващания и на незадоволени кариеристични амбиции, в творческите съюзи на

Из архивите на ДС

писателите, композиторите и журналистите се очертават някои "микроструктори", участниците в които нарушават благоприятния климат за съзидателна дейност. Обикновено те се събират по повод на важни вътрешни и международни събития, изработват "свое отношение" към тях, което се стремят да популяризират и защитават от позициите, които заемат. Сред някои творци на художественото слово, изобразителното изкуство, музиката, киното, театъра и др. се наблюдава стремеж към модернистично изкуство, подражание на западни творци, симптоми на дисидентски прояви /кръговете около Петър Динеков, Любомир Тенев, Валери Петров, Гочо Гочев, Анжел Вагенщайн, Георги Мичев/.

През последните години се появиха отделни произведения с антисоциалистическа насоченост. В литературни издания бяха отпечатани неиздържани в идейно отношение публикации, някои от които с антисъветски характер. Направени бяха опити за реабилитация на буржоазни естети и литератори /Блага Димитрова, Йордан Василев, Христо Радевски и др./. В произведенията на отделни писатели, драматурзи и режисьори се забелязват някои отклонения от класово-партийния подход. В това отношение отново се изявяват критикуваните Леон Даниел, Стефан Цанев, Вили Цанков, Р.Ралин и др. Подборът и интерпретацията на някои съветски пиеси, представени в столичните театри, в отделни фрагменти дават превратна представа за съветската действителност /"Енергични хора", "Ешалонът", "Грехове" и др./. Беше направен опит за създаване на "стаен театър".

Данните сочат, че враждебно настроени критици, преводачи и културни дейци проявяват двуличие и утвърждават идейно нестабилни творци /Ат.Натев, Ат.Свиленов, Мих.Неделчев, Енчо Мутафов и др./.

Из архивите на ДС

396

Усилва се стремежът в някои музикални изпълнители и артисти да отиват в капиталистическите страни и се устройват там на работа. Сред част от тях се увеличават проявите на еснафщина, печалбарство, морално-битова разпуснатост, злоупотребите с валута и др. Тези прояви улесняват противника в подривната му дейност сред тях. След последното изменение през тази година на Постановление № 70 на МС от 1.VIII.1974 г. може да се очакват усложнения в оперативната обстановка по това направление.

Отделни лица, работещи в средствата за масова информация и пропаганда установяват контакти с граждани на капиталистически страни, с цел да бъдат поканени от тях. В дейността им проличава преклонение пред западния начин на живот /Владилен Попов, Тома Томов, Любомир Йорданов, Александър Обрешков, Тодор Димитров и др./.

В някои предавания на Главна идеологическа редакция при Комитета за телевизия и радио и редакция ЛИК към телевизията, участвуват лица с неясни класово-партийни и естетически позиции /Румяна Узунова, Георги Масларски, Любен Георгиев и др./. Бяха излъчени някои филми, които утвърждават чужди възгледи /"Рицарят Мезон Рух", "Обич", "Гости" и др./.

Напоследък се водят разговори за евентуални промени в програмата на съветската телевизия, излъчвана в петъчните дни, като се замени директната емисия "Време" с предаването "По света и у нас".

Сред художествено-творческата интелигенция и в средствата за масова информация и пропаганда има и прояви на корупция, които в някои случаи са свързани със "сивия поток" и възпрепятствуват мерките и усилията на партията за идейно-естетическото и политическо възпитание на трудещите се.

В изпълнение решенията на Февруарския пленум на ЦК на БКП и указанията на ръководството на Министерството,

Из архивите на ДС

работата на управление VI ДС и окръжните управление през последните две години беше насочена към провеждане на по-ефикасни мероприятия за успешното противодействуване и пресичане подривната дейност на противника. Извършени бяха някои организационни и структурни преустройства, утвърдиха се перспективни планове за работа.

В резултат на засилената вербовачна дейност от отдела бяха придобити 54 агенти. Удвоена беше агентурата по линия на КТР. Придобити са нови агенти и в други среди на художествено-творческата интелигенция в центъра и някои окръзи. Вербовките са извършени на идейно-политическа основа. Около 85% от сътрудниците са с висше образование, към 90% са на възраст до 50 години, повече от 70% владеят чужди езици. Болшинството от агентите имат добри възможности за решаването на наши задачи и се очертават като перспективни кадри в своите творчески сфери. В окръжните управления за този период са вербувани 72 агента. По-активно са работили окръжните управления на МВР - Враца, Варна, Стара Загора, Русе и др. Понастоящем по линията работят 248 агента, от които 109 се ръководят от I отдел.

На основата на МЗ № I-5910/1975 г. в центъра са изградени доверителни отношения с 122 лица. Съобразно указанията на ръководството на Министерството бяха изучени 56 авторитетни специалисти в различни области на литературата, изкуството и културата, които при необходимост се използуват като консултанти от отдела.

Ръководството на управлението се е стремило в работата по делата, сигналите и контингента да съсредоточава оперативните сили и средства към обекти с най-остри прояви, които по своето обществено положение имат възможност да влияят отрицателно върху повече хора. През този период активно бе работено по Спас Русинов и Юлиан Томанов, Иван

Из архивите на ДС

Рудников, Лазар Цветков и групичките около: Динеков, Блага Димитрова и Йордан Василев, Любомир Тенев, Анжел Вагенщайн, Мария Бойкикева и Вера Смилкова, Борис Димовски и Георги Мичев, Шиню Чернев и други.

В работата по делата и контингента е отделяно по-голямо внимание на превантивните мерки. Повечето от обектите по различни пътища бяха профилактирани и само 3 са осъдени. Провеждана е целенасочена дейност за разлагане в зародиш на някои групички сред по-младото поколение. По наши сигнали беше предотвратено издаването на някои неиздържани в идейно отношение книги.

Полагат се по-големи грижи за контраразузнавателно обезпечаване на излизащите зад граница художествени състави и лицата, които отиват на работа.

Подобрихме взаимодействието с ВГУ по пресичане опитите на посолствата за неконтролирани контакти.

По-резултатно се използуват от ПГУ възможностите на наши агенти и доверени лица, отиващи зад граница за по-продължително време.

Засилено беше взаимодействието и с другите централни поделения на ДС. Подобри се контрола и помощта към окръжните управления. Чрез координирани действия с други поделения на ДС придобихме съществена информация по Петър Увалиев, Михаил Пъдев, Боян Планински, Бари Холънд и други.

В резултат на подобрената работа по делата, комплексното използуване на агентурата и другите източници, сега ние знаем повече за противника, което ни даде възможност да разкрием някои изменения в тактиката на подривната му дейност срещу художествено-творческата интелигенция и работещите в средствата за масова информация.

Укрепват връзките ни с Комитета за изкуство и култура и с ръководствата на художествено-творческите съюзи, което

Из архивите на ДС

ни улеснява при провеждането на мерки за своевременното пресичане на някои негативни явления.

Има известно подобрение на сигналната функция, по-своевременно информиране ръководството на Министерството и чрез него ЦК на БКП,ръководствата на КИК и творческите съюзи.

Въпреки постигнатите резултати, както беше посочено в доклада на др. Министър пред Националното съвещание на ДС, работата по линията на художествено-творческата интелигенция не отговаря на оперативната обстановка и на повишените изисквания, които сега партията поставя.

Наличната агентура не ни обезпечава по-плътен контакт с противника за водене на по-настъпателна работа срещу идеологическите подривни центрове, работещи срещу интелигенцията и евентуално завързване на оперативни игри. Част от делата на оперативен отчет не са осигурени с надеждна агентура. Незадоволителни са агентурните ни позиции в творческите съюзи на художниците, артистите и журналистите, и особено в импресарската дейност. В редица окръзи по линията има само по 1-2-ма агенти. Непълно се използуват наличните възможности за маршрутиране на агентура от центъра към окръзите.

За постигането на по-голямо качество и ефективност в работата по тази линия, сега поставяме ударение преди всичко на някои въпроси, свързани с усъвършенствуване дейността на агентурния апарат.

Полагаме усилия да отстраним по-бързо недостатъците свързани с: ръководството, обучението и възпитанието на агентите; по-целенасоченото им използуване съобразно обстановката; подготовката на оперативния състав за срещите, а така също внимателна преценка за евентуално освобождаване от отделни агенти, които са загубили качества.

На част от агентурата сме разработили перспективни планове за възпитание, обучение, за направлението на

Из архивите на ДС

400

използуването им и задачите, които ще решават. Такива планове ще разработим и за останалите агенти. По-голямо внимание обръщаме за укрепване на нововербуваните.

Планирането на работата с агентите увеличава възможностите ни по-внимателно да следим действията на задграничните центрове, работещи срещу художествено-творческата интелигенция, да изясняваме към кого се ориентират и на кого залагат, а така също по отблизо да следим за поведението на обектите и най-важния вражески контингент. Това ни разкрива по-добри възможности за прогнозиране действията на противника, по-навреме да долавяме зараждането на някои отрицателни тенденции и да ги пресичаме в най-благоприятния за нас момент. Сега имаме възможности по-активно да работим за изграждането на агенти, чрез които да влияем положително на отделни групи и лица.

Уточняваме и маршрутните възможности на агентурата от центъра за оказване по-съществена помощ на окръзите.

На следващо място нашите усилия са насочени към доизграждане на необходимия агентурен апарат.

Засилване дейността по вербуването на предана агентура от окръжните управления и от VI управление сред журналистите и членовете на творческите съюзи на художниците, артистите, писателите, висшите учебни заведения по изкуствата и импресарската дейност.

Предстои ни сериозна работа за доизграждане на надеждни агентурни бариери, които своевременно да ни сигнализират за промъкващи се идейно-неиздържани произведения в плановете на средствата ма масова информация, издателствата и културните институти.

Изградили сме резидентурна група в Радио София и имаме готовност да изградим и в други сектори, но се въздържаме до извършването на предстоящи структурни промени.

Голям резерв за получаване на допълнителна информация са доверените лица и сега полагаме грижи за разширяването на този апарат.

Тежестта на задачите по работата с агентурата се поема от ръководния състав. Това ще продължи и в бъдеще, докато младите оперативни работници в центъра и окръзите натрупат необходимия опит.

По направлението на културния обмен имаме редица недостатъци в организацията на работата за разкриване начините и формите, които противникът използува. Не се долавят своевременно бъдещите му замисли, а така също пътищата за тяхното реализиране. В много случаи подозрителното поведение на чужденци, пребиваващи в страната, остава извън нашето полезрение. Нашата работа се затруднява и от това, че почти всички институти не спазват стриктно постановлението на МС, регламентиращо тези контакти.

Като отчитаме измененията в политическата обстановка и тенденцията за нарастване на обмена, усилията ни сега се съсредоточават по придобиване на необходимата агентура за плътно покритие на този канал. Преустройваме работата си така, че да получаваме предварително информация за участвуващите в различните мероприятия от обмена,на основата на която отрано да планираме нашата дейност. По това направление най-важни звена са Комитетът за изкуство и култура, БТА, Съюзът на българските журналисти, "София-прес", Импресарската дирекция и международните фестивали, организирани на територията на окръзите.

В страната се водят 34 дела на разработка и оперативна проверка - 18 от тях са в I отдел, в това число не са включени 38 дела за оперативно наблюдение.

Анализът на работата ни по делата, сигналите и

401

Из архивите на ДС

Из архивите на ДС

402

контингента показва, че не винаги своевременно долавяме някои негативни явления и процеси в средите на художественотворческата интелигенция и в средствата за масова информация. Не винаги успяваме да извършим и задълбочена проверка на първичните данни, послужили като основание за възникване на делата, а така също и за някои сигнали. Все още не е достатъчна информацията ни за поведението на вражеския контингент. Поради малък опит на част от оперативния състав и непълно познаване на оперативната обстановка, по някои дела и сигнали не се провеждат добре обмислени комбинации за побързото изясняване дейността на някои от разработваните лица. По линията в 18 окръжни управления /Варна, В.Търново, Враца, Сливен, Бургас и др./ не се водят дела, което не отговаря на оперативната обстановка /Прилагаме таблица/.

В духа на задачите произтичащи от Националното съвещание устройваме дейността си така, че голяма част от оперативната информация за обстановката и за замислите на противника да идва от работата ни по делата, сигналите и контингента.

На задълбочен анализ поставяме причините, поради които по редица дела не получаваме очакваните резултати и вземаме мерки за тяхното отстраняване. Ускоряваме темповете на работа като действуваме внимателно и тактично, за да не създаваме трудности на партията.

Като отчитаме някои особености на художественотворческата интелигенция, свързани с възможностите й да влияе върху по-широк кръг хора, ще проведем допълнителни мероприятия за бързото изясняване дейността на лицата, за които има данни, че провеждат остра вражеска дейност - пишат или се подготвят да разпространят ръкописи с антиобществена насоченост у нас и в чужбина; разпространяват вицове и злостни клевети по адрес на социалистическата действителност;

подготвят се за измяна на родината и пр.

Разработили сме планове на по-пълното проникване и изучаване взаимоотношенията в упоменатите "микроструктури", с оглед тяхното разбиване и приобщаване към партийните позиции. Такива планове ще подготвим и за останалите групи. С провеждането на агентурно-оперативните мероприятия целим и да не допускаме появата на дисиденти.

Дейността на повечето от обектите на разработка и другите наблюдавани лица е свързана с творческите командировки и участие в различни мероприятия у нас и в чужбина. Ще работим за създаване на организация и условия за тяхното разработване в движение. По-голямо внимание ще обръщаме през летните периоди, когато голяма част от тях се намират по черноморието. По-съществена помощ трябва да ни окажат окръжните управления в Бургас, Варна и Толбухин.

Има отделни деятели, които посещават представителствата на западните страни у нас, информират ги за обстановката сред интелигенцията, раболепничат за специализации, стипендии и гостувания в чужбина. Предлагаме на ръководството на Министерството за част от тези дейци да уведомяваме ръководствата на Комитета за изкуство и култура и творческите съюзи, а за по-изтъкнатите - ЦК на БКП.

За постигане по-добри резултати в обезпечаването на вражеския контингент към лицата, поддържащи подозрителни контакти с граждани на капиталистически страни или годни за друга остра вражеска дейност, насочваме подходяща агентура. Останалата част - ще се наблюдава от доверени лица и други средства.

Поставили сме си задача да изучим поведението на пребивавалите по-продължително време на Запад, и на лицата, които водят оживена кореспонденция извън служебните си

Из архивите на ДС

403

Из архивите на ДС

404

задължения, след което ще вземем отношение.

За привличане и укрепване на някои от посочените по-горе деятели ще искаме по-голямо съдействие от отдел "Пропаганда" при Министерството. Считаме, че за създаване на непримиримо обществено мнение срещу отрицателните явления в тези среди, отделът следва да привлече към още по-активно сътрудничество представители на КИК и творческите съюзи. По този начин ще помогнем за изпълнение решението на Политбюро на ЦК на БКП за подобряване на критиката в средствата за масова информация и указанията на др. Тодор Живков, дадени при срещата му с актива на СБП в края на м.г.

От съществено подобрение се нуждае информационно-аналитичната ни дейност. Все още тя не дава достатъчно пълна и точна представа за оперативната обстановка и извършващите се процеси. Не винаги навреме отправяме информацията до институтите и звената, които могат да я ползуват. Не е отработен докрай проблема за провеждането на координирани мероприятия с други ведомства по реализирането й, сериозно трябва да подобрим и системата за обратна връзка.

Недостатъчно изучаваме собствената си оперативна практика, с оглед внасянето на корекция в методите, тактиката и формите, за по-бързо реагиране на новите изменения в обстановката и решаване на произтичащите от нея задачи, за по-успешното противодействие на противника. По наша информация понякога се взема отношение към отделни лица и групи. За да можем да организираме още по-последователни и целенасочени мероприятия, съобразени с реакцията на обектите, молим ръководството на Министерството, когато е в неговите възможности, да ни уведомява за предприетите мерки.

Ръководството на управлението, в изпълнение задачите на Националното съвещание, взема мерки за осъществяването на комплексен, задълбочен и пълен анализ на оперативна-

та обстановка по линия на интелигенцията, по-пълно да се отчитат външните и вътрешните политически събития и други фактори, определящи нейното развитие.

Работим за подобряване на текущата информация и по подаването на експресна информация за ръководството на Министерството за най-важните и остри сигнали.

Предвиждаме отдел 1 и аналитичния отдел при управлението да разработят ориентировки и обзори по някои проблеми от работата, с оглед извършване на по-задълбочен анализ и оценка на дейността на противника и вражеските елементи, за по-правилно планиране и прогнозиране на нашите контраразузнавателни мероприятия и действия.

Работата по линия на художествено-творческата интелигенция и средствата за масова информация е специфична, сложна и високо отговорна. Поставянето контраразузнавателната работа по линия на интелигенцията в съответствие с оперативната обстановка, изисква осъществяването на по-тясна координация, както това е указано в МЗ № 42 от м. май 1976 г. Ще бъде полезно и ние в близко време ще предложим на линейните отдели на ВГУ да уеднаквим подхода си по отношение интересите на дипломатическите представителства към художествено-творческата интелигенция, към отделни нейни представители и засилим още повече взаимната информираност и комплексно използуване на агентурно-оперативните средства.

С отделите на ПГУ би могло да се постигне още по-ефективно използуване на някои наши източници, пребиваващи по естествени поводи в чужбина, за събиране на оперативна информация, свързана с идеологическите подривни центрове на противника, с разширяване на данните за някои лица, уличени в принадлежност към специалните служби.

Преценяваме, че досега по някои обективни и субективни причини не изпълняваме добре линейните си функции,

405
Из архивите на ДС

Из архивите на ДС

406

поради което не успяваме да оказваме по-цялостно разгърната помощ на окръжните управления. За да излезем по-бързо от това състояние, считаме че отделът трябва да бъде разтоварен от обслужването на някои обекти на територията на София.

В работата си по контраразузнавателното обезпечаване на художествено-творческата интелигенция и средствата за масова информация сме се стремили да прилагаме богатия опит на органите на КГБ. Изпращаните ни от тях анализи и справки по различни проблеми имат особено значение за по-правилното ориентиране и насочване на нашата дейност. Ежедневна помощ получаваме от др. Виктор Тимофеевич Гостев.

През последните години придобихме известен положителен опит в съвместната работа по някои международни организации, прояви и отделни лица. От наша страна все още не са използувани наличните възможности, за да постигнем онова конкретно сътрудничество, за което говори и др. Т.Живков пред Националното съвещание по линия на ДС. Сега ние се подготвяме за предстоящата среща с ръководството на V управление на КГБ, за да отидем на още по-конкретно и тясно сближение в нашата бъдеща работа.

В управлението по линията работят две отделения в състав от 15 работника, включително ръководния състав. Незаетата е една бройка. Почти всички са млади хора, с висше образование, с малки изключение, притежаващи необходимата обща и специална подготовка. В болшинството окръжни управления оперативните работници също са добре подбрани.

Разглеждайки работата с кадрите, на преден план изпъкват някои обективни и субективни причини, които са намалявали качеството и ефективността на нашата работа.

От 14-те служители в центъра, 9 имат стаж по линията над 3 години, а останалите 5 - от няколко месеца. През последните две години от този сектор в центъра са излезли 5 служители /2 са издигнати на партийна работа, един е преминал

на работа в отдел "Пропаганда" при МВР по настояване на ръководството на КТР, един е трудоустроен поради заболяване/, които са били на ръководни длъжности. Новоиздигнати са и двамата началници на отделения. Голяма част от оперативните работници в окръзите са също нови. Това е водело до някои организационни промени и е създавало различни затруднения.

Една част от младия състав по-бързо се адаптира към задачите, за по-кратко време навлезе в оперативната обстановка и опозна проблемите, проявява по-голяма задълбоченост, инициативност и по-добра организация на личната си работа. Повече от останалите работници в центъра и окръжните управления се нуждаят от по-системна и непосредствена помощ, за да могат да се изградят като пълноценни служители и да решават задачите на високо професионално ниво.

За постигане стабилност на кадрите по линията в окръзите, предлагаме управление "Кадри" МВР да вземе необходимите мерки, като налагащите се промени и разместванията се съгласуват с ръководството на управление VI ДС.

При сегашната организация на работата упоменатият оперативен състав от центъра обслужва институти, в които работят 24900 души и други 4000, които са свързани с тези среди, води 18 дела, ръководи 109 агенти, периодично трябва да наблюдава около 800 лица контингент, изяснява средно месечно 25 сигнала, решава средно месечно 330 паспортни преписки, участвува в оперативни мероприятия на други поделения, обезпечава редица международни прояви и едновременно с това оказва помощ на окръжните управления.

На територията на окръзите в областта на културата и средствата за масова информация работят около 23000 души. С изключение само на някои окръжни управления - Пловдив, Варна, Русе, във всички останали работниците водят и други линии. Считаме, че е целесъобразно окръжните управления,

Из архивите на ДС
407

Из архивите на ДС

408

без да увеличават щата да направят вътрешни прегрупирания, така че да отделят повече сили по линия на интелигенцията.

Работата на органите на ДС по опазване на интелигенцията от враждебни посегателства е важна политическа дейност През последните 2 години тя е протичала в съответствие с указанията, дадени от ръководството на Министерството при заслушването ни през 1974 г. Ефективността на контраразузнавателната работа е зависела и от умението на ръководството на отдела да организира правилно същата.

Все още то не винаги съумява да създаде необходимата организация на своевременното и последователно анализиране на нашата дейност и дейността на противника и извличане на необходимите изводи. В резултат на това не винаги са изготвяни реални и обосновани перспективни планове.

Задълбоченото изучаване на материалите от Националното съвещание по ДС и критичния подход при обсъждането на настоящите проблеми на съвещанието в отдел I, дават основание да уверим ръководството на Министерството, че ръководния и оперативният състав, работещ по линията, ще вложи всички сили за изпълнение на задачите произтичащи от решенията на XI-ия конгрес на БКП, Юлския пленум на партията от т.г. и указанията на ръководството на МВР дадени на Националното съвещание по ДС.

септември 1976 г.
София

НАЧАЛНИК VI УПРАВЛЕНИЕ ДС:
Ген.-лейтенант_____

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

Строго секретно
Екз. №

ДО
НАЧАЛНИКА НА II ГЛ.УПРАВЛЕНИЕ – ДС
Т У К

МВР — II ГЛ. УПРАВЛЕНИЕ ДС
вх. № 25448 – 2 ДЕК. 1976 г.

ДОКЛАДНА ЗАПИСКА

От полковник Тони Митев Стефанов, началник на I отдел, Второ главно управление – ДС

МВР — УПРАВЛЕНИЕ VI-ДС
вх. № 9747 – 6. XII. 1976 г.

От 10.XII.1976 г. до 10.I.1977 г. в изложбената галерия на ул. "Шипка" № 6, III етаж, на площ от 900 кв.м. ще се проведе американска фотоизложба на тема "Впечатления от САЩ".

Горепосоченият срок включва монтажа и демонтажа на изложбата, която ще бъде готова за откриване на 16 декември. На този ден посланикът на САЩ в София – Мартин Хърц смята да покани посланици от други дипломатически мисии, акредитирани в София, някои официални лица от Министерството на външните работи и КИК, както и представители на средствата за масова информация. Официалното откриване за посетители ще се състои на 17 декември и достъпът ще продължи до 7 януари.

Изложбата ще се състои в резултат на близо двегодишен дипломатически натиск от страна на посолството на САЩ в София.

От българска страна е заангажирано ГУКВЧ – КИК.

За ръководител на изложбата е назначен Хари Шърш (Harry Hirsch), който ще престои в София от 4 декември до 15 януари. За целта е направена резервация в хотел "София".

В миналото Хърш неколкократно е бил директор на

Из архивите на ДС

палатата на САЩ на Международния пловдивски панаир. Установен разузнавач.

Като ръководител на проекта на 1 декември пристига Тони Хартъл (Tony Hartle), който също е посещавал в миналото страната.

Хърш и Хартъл са служители в отдел "Регионални изложби" на Информационната агенция на САЩ – ЮСИА.

По повод изложбата София ще бъде посетена и от други служители на Държавния департамент на САЩ и ЮСИА.

410

На 30 ноември в Столична митница са пристигнали материалите за изложбата в четири палета с единично тегло по 6 – 7 тона.

Като се има предвид политическия и идеологическия характер на предстоящата американска фотоизложба, целесъобразно е работата по нейното оперативно-техническо обезпечаване да се извърши съвместно с VI управление – ДС. За целта ще се информира управление VI – ДС за вземане на мерки.

НАЧАЛНИК НА II ОТДЕЛ, ВГУ – ДС
Полковник

Кап. в 3 екз.
№ 1-ръков. на у-нието
№ 2-VI у-ние – ДС
№ 3-XIV отдел
Изпълнил: Стоянов
Написала: Найденова
2.XII.1976 г.
София

ДЪРЖАВНА СИГУРНОСТ И БЪЛГАРСКАТА ИНТЕЛИГЕНЦИЯ
55

Из архивите на ДС

411

ИДЕОЛОГИЧЕСКАТА ПОДРИВНА ДЕЙНОСТ НА ПРОТИВНИКА, НАСОЧЕНА СРЕЩУ ~~XXXXXXX~~ ИНТЕЛИГЕНЦИЯТА И МЛАДЕЖТА В НАРОДНА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ.

* * *

Отчитайки огромното значение на художествено-творческата и научна-техническата интелигенция, както мястото и ролята на младото поколение в изграждането на социализма в нашата страна, противникът им отделя все по-голямо внимание, с цел оказване на отрицателно влияние върху тях .

Противникът активно наблюдава и изучава процесите, явленията и тенденциите сред интелигенцията и младежта като цяло, за да планира и провежда целенасочени мероприятия за въздействие и формиране на буржоазен мироглед.

Той разчита на постепенна "еволюция" на отделни лица и слоеве за внасяне и насърчаване на антимарксистки тенденции и схващания. В средите на научно-техническата интелигенция, представляваме "елит" на обществото в сегашния етап на научно-техническата революция, била призвана да застане начело и ръководи развитието на страната.

Другата главна насока е морално и политическо разложение на художествено-творческата интелигенция и на младежта, създаване на антиобществени настроения и национален нихилизъм, печелене на привърженици и почитатели на буржоазния строй и идеология, начин на живот, морал и пр.

Защо противникът насочва усилията си при провеждане на идеологическа подривна дейност предимно към разрушаване социалистическото съзнание на интелигенцията и младежта?

Не може да се отрече, както вече посочих, че противникът не оценява реално мястото и ролята на художествено-творческата, научната и техническата интелигенция при изграждане на развитото социалистическо общество както за формирането на новия човек-идейно убеден и политически предан строител и защитник на социализма, така и за разгръщане на научно-техническата революция.

Из архивите на ДС

Ето защо усилията на противника са насочени към ~~средите на~~ с цел интелигенцията да бъде противопоставена на партията интелектуалния капитал на нацията.

В това отношение особено място се отделя на творците на художественото слово, на инженерите на човешката душа, както Максим Горки нарече писателите, които със своите художествени произведения със своето творчество активно влияят върху чувствата и мислите на хората. Защото поетите, писателите, композиторите, филмовите дейци и художниците имат решаваща роля за естетическото, за социалистическото, за комунистическото възпитание на нашия народ, особено на нашата младеж.

Пълнокръвното художествено пресъздаване на ~~хххх~~ социалистическата действителност на сегашния етап придобива съществена идейно-творческа насока.

Проникването в проблемите и тенденциите на реалността, творческото овладяване богатството на съвременната личност се свързват по-непосредствено с мястото ~~ххрххнтя~~ на литературата в нашия социалистически начин на живот.

На сегашния етап, когато се идеологизира човешката дейност във всичките й проявления и идейната борба с капитализма става изключително остра и непримирима, отговорността на твореца и неговите произведения за художественото разкриване същността на социалистическия начин на живот като най-точен израз на реалния социализъм и на обективното превъзходство на социализма над капитализма придобива нови измерения.

Противникът без съмнение, както вече отбелязъх, оценява могъщата духовна енергия на художественото творчество и ролята на тези които я създават, тяхната творческа обстановка, похвати, стилове и методи на изобразяване. Оценява позициите на творците, техния светоглед, отношението към нашата социалистическа действителност, както и някои техни строго индивидуални, субективни виждания и разсъждения.

412

Нарастващото значение на младежта и студентите в цялостния наш сегашен и бъдещ живот на страната,също представлява обект на специално внимание от страна на противника.

Като взема предвид някои особености на социалнопсихологическата характеристика на младежта и опита от подривната си дейност, противникът разработва на първо място въпросите за най-ефикасно въздействие върху всички слоеве на младежта и на първо място върху студентската младеж.Води се планомерна,целенасочена разложителна дейност за формиране на некомунистическо съзнание сред младежта,да бъде насочвана тя към паразитен живот,аполитичност,национален нихилизъм,авантюризъм и конфликт със старото поколение,да бъд доведена до идейно и духовно опустошение,до физическа и морална деградация,с крайна цел да бъде противопоставена на нашата партия и общество.

За своите подривни намерения буржоазните идеолози и апологети на капитализма са разработили система от"теории"за въздействи върху социалистическото обществено съзнание на интелигенцията и младежта,за "надкласово" и "надпратийно"изкуство,наука и култура, "хуманитарно мирозрение",свободата на личността и правата на човека,"за демокрацията на прословутия западен начин на живот", за "хомогенността на младите",за изграждане на "автономни"младежки и студентски организации и съюзи,независими и противостоящи на комунистическата партия и много други теории и доктрини.

При провеждането на своята идеологическа подривна дейност освен на буржоазната научна мисъл,противникът твърде много разчита на социал-реформизма,на "левия" и десен ревизионизъм,на национализма религията,на редица вражески емигрантски организации,неправителствени младежки организаци,на разни "международни съюзи на писатели в изгнание", "преследвани творци,а в последно време противникът особено разчита заради на така наречените дисиденти-"другояче мислещи личности сред интелигенцията и младежта

Из архивите на ДС
413

Из архивите на ДС

414

Нека сега да видим някои от проявите,т.е.както ние наричаме, отражението на идеологическите подривната дейност на противника у нас.Най-напред за отражението сред интелигенцията.

На първо място,това е отричането на ръководната роля на БКП в развитието на научния и културния фронт,отричане метода на социалистическия реализъм,злословия за липса на свобода на творчеството,клеветническо отношение към социалистическата действителност,несъгласие с провежданата линия на интеграция в областта на науката, литературата,изкуството и културата,отрицателна реакция към прилагането на закона за премахване на частната лекарска практика,промените в адвокатурата,ненавист към постиженията на нашия строй и не на последно място-изяви на антисъветски настроения.

Особено важен момент представлява също така и стремежа към подмяна на класово-партийния критерии при оценката на културните ценности от миналото и на тези от нашето социалистическо съвремие

В някои творчески съюзи като този на писателите,композиторите,кинодейците ,журналистите се очертават отделни "приятелски кръгове",отделни групички,участниците в които нарушават благоприятния климат за съзидателна дейност в творчеството. Обикновено тези микроструктури се събират по различни поводи,разменят "свое отношение" по проблеми на литературата,изкуството и културата,което се стремят да популяризират и защищават от позициите,които заемат. Тези микроструктори се обособяват на базата на ревизионистични схващания и на незадоволени кариеристични амбиции, а друга - на идейно нездрава основа.

През 1974 година беше проведена профилактика на обект "Продажник",писател,член на БКП,активен борец против фашизма и капитализма.Беше установено,че стои на враждебни идеологически и политически позиции,провежда антиболгарска за агитация и пропаганда на прюгославска основа.Озлобен от някои неблагополучия в личния и творческия си живот,разпространявал хули и клевети срещу Съветския съюз,по адрес на отговорни партийни и държавни ръководители и по отношение на социалистическата ни действителност.

Обект на разработка обвинявал свой колега затова,че превеждал Маркс и Енгелс и го предупредил,че един ден ще му се държи сметка за това.Отричал постиженията на съвременната съветска литература,злословил,че Михайл Шолохов бил литературно "недоразумение",понеже в творчеството му имало твърде много комунизъм.Истински патриоти,според него,били противниците на социалистическия строй. За писател в СССР признавал единствено Солженицин,а за научен деец-Сахаров.

Цялата си враждебна дейност обектът прикривал с декларации,че водел борба,за да не се върнат годините към култа на личността.

Отделни дейци на културния и научен фронт в различини варианти се опитват да повтарят клеветите на Роже Гароди и буржоазната пропаганда,че събитията в Чехословакия през 1968 година не били дело на контрареволюционните елементи,а обновителен процес,който щял да измени първоначалните възгледи на комунизма и да го направел по-достъпен и желан за широките народни маси,че в СССР господствувала бюрокрация и помешчически методи.

Млад научен работник от Института по литература при БАН,от добър произход,един от първите ни аспиранти в Съветския съюз,при следствието сам направи анализ на своето падение.Ето какво пише: "... някъде към средата на 1969 година редовно слушах западните радиостанции и следях доколкото можех трудовете на опортюнисти-марксисти,"специалисти" по комунизъм в СССР,но винаги с предубеждение...сега обаче,чрез съобщенията за мислите и трудовете на Арон,Маркузе и Гароди,те сякаш заговориха на моята духовна пълна. И стана това,което за идейно здравите хора не можеше да изглежда неочаквано.Аз все повече и повече напусках почвата на научния социализъм в обясненията на световните проблеми,все повече се отклонявах от правата партийна линия за разбиране на нашата действителност.Започнах да пренебрегвам информацията от нашите източници,която ми се струваше тенденциозна,непълна и повърхностна... струваше ми се,че тя не може да се мери по широта,по блясък,по пълнота със западната... и аз я погльщах на доверие,мислех,че тя

Из архивите на ДС

Из архивите на ДС

416

е в състояние да ми даде всичко каквото ми е нужно.Така дойде и генералното съмнение във философската и естетическата ценност на марксизма-ленинизма,неверието във възможността от построяването на комунизма и историческата мисия за комунистическите партии.

Най-после дойде и последната фаза в моето идейно ренегатство/ продължава обектът/ Отрицание на главните принципи и насоки на нашето учение и политика.В разговорите с моя микросвят/ около реализирания обект се беше образувала група от 15 души,между които един философ,инженер,журналист,офицер,учител,художник и др./,аз започнах да пригласям на западната пропаганда и на маоистките лозунги.Става дума за Лазар Цветков,който наскоро изтърпя определеният му от нашия закон престой в затвора.

В резултат на буржоазното влияние в изобразителното,театралното и киноизкуството отделни художници,драматурзи,режисьори и сценаристи подражават на сюрреализма,правят опити за отстъпване от реалистичните позиции в тези области на изкуството. През тази година у нас беше направен опит за създаване на "статичен-стаен "театър и лансиране на идеята за такива театри, предназначени за "отбрана,елитна"публика.От анализа на придобитите данни това ново явление,напълно в духа на авангардизма, е било препоръчвано по време на пребиваването в нашата страна от невъзвращенец,установил с на постоянно местоживеене в Лондод,уличен в услуга на английското разузнаване.

През последните няколко години се наблюдават прояви на ревизионизъм сред някои културни дейци,изключени от партията или случайно промъкнали с в нейните редове.Те вече се обединяват в "приятелски групи",а някои от тях си бяха поставили задача да се домогнат до ключови позиции в творческите съюзи.

Появиха се и някои произведения с антисоциалистическа насоченост.В литературните издания на Съюза на българските писатели бяха отпечатани неиздържани в идейно отношение публикации,някои от които с антисъветска насоченост.

Из архивите на ДС

417

В книжка трета от 1975 година на сп."Септември"бе отпечатан материал на Георги Божинов,бивш кореспондент на в."Труд" в Благоевградски окръг,"Гора зелена,вода студена",в последната част на който от антисъветски позиции и в стил Солженицин се отправят клевети към съветската действителност.

Методът на дегероизация и самоцелно формотворчество дадоха своя отпечатък върху в други творби на отделни писатели,поети, художници и композитори.Особено силно това пролича в пиесата на станалия по-късно изменник Георги Марков "Да се провреш под дъгата",в която всички герои са доведени до духовно уродство.

В произведенията си известна наша поетеса създава една преднамерена ситуация,в която нейните герои са в безнадежност и от там всякакви оптимистични нотки са абсурдни.В стихосбирките на отделни поети не не само е нарушен художествения образ,но е замъглено и съдържанието.

Обектът "Семинариста"твърдял,че социалистическия реализъм бил "изкуство на животните".

Отделни писатели и самозвани творци създават произведения, в които чернят нашия народ и принизяват неговата роля в борбата за социализъм.Тук не става дума само за сив поток в литературата,а за тенденциозност,антипартийност при пресъздаване на нашата красива действителност.

Блага Димитрова и нейния съпруг Йордан Василев издадоха две книги посветени на Елисавета Багряна,в които по същество направиха сериозен опит за реабилитация на буржоазното литературно-естетическо списание "Златорог" с главен редактор Владимир Василев и заместник-главен редактор Боян Пенев.В тези произведения липсва класово-партийния подход,критерий за оценката на културните ценности от миналото.В тях се идеализираше буржоазното общество,донесло толкова много злини на нашия народ.

През август на 1975 година бяха осъдени двама български и двам западногермански граждани на различни срокове лишаване от свобода

Из архивите на ДС

418

Главният обект ,осъден на 12 години затвор,бивш заместник-главен-редактор на Агенция "София-прес", безпартиен,беше осъществил престъпни връзки със западно-германските граждани,от които получавал подкупи за предавана разнородна информация,в това число и държавна тайна.

В музикалния живот,сред отделни художниците и кинодейците у нас също има прояви на нездрави тенденции.В основата на някои творби се поставят естетически и формални принципи на западно-европейския авангард.Правят се опити за създаване на абстрактни,мъгливи творби,чужди на проблемите ,близки до буржоазните упадъчно изобразително и пластично изкуство

Реализираният обект "Лисицата",професор Йордан Тодоров,роден и възпитан в дребнобуржоазно семейство,завършил немска полукласическа гимназия,а през 1945 година и висше медицинско образование,стана поклонник и проводник на западната култура и начин на живот.За него еталон за икономическото и културното развитие бил само Западът.При общуването,срещите и разговорите с колеги и познати, той манифестирал отрицателно си отношение към нашия държавен строй През периода от 1969 година до задържането му през юни 1972 година,този сполучливо наименован обект "Лисицата",разпространявал клеветнически твърдения по много прикрит начин,на четири очи,под формата на шега,на увлекателно разказван виц или просто като "критика". При претърсването на дома му бяха намерени и иззети големи количества от западногерманските илюстровани списания "Щерн","Шпигел" и др.Воден от предпочитанията си към Запада и в стремежа си за лично облагодетелстване,"Лисицата" установил и поддържал извънслужебни контакти с представители на капиталистически фирми,които търсели неговите съвети,информация и подкрепа за реализирането на произведените от тях лекарства и медицински съоръжения.Особено интензивни били връзките му с представители на американската външно-търговска фирма "ЕЙМС".

КРДОПБГДСРСБНА
чл. 31, ал. 6
от ЗДРДОПБГДСРСБНА
Дата: 06.10.2016 г. Секретар:

Наред с другите престъпления,професорът системно нарушавал и

Закона за сделките с валутните ценности и валутния контрол.

Някои аспекти от влиянието на идеологическата подривна дейност на противника и обработката на отделни лекари и медицински персонал, които отиват на работа в капиталистически и развиващи се страни, се проявяват в невъзвращенство или пък в стремеж след завръщане в родината отново да излязат в чужбина на работа.

Забелязват се прояви на възхвала капиталистическата медицина и особено произведените лекарства на Запад. Това се изразява особено ярко в написването на рецепти за лекарства, които по една или друга причина не се намират у нас.

Друг характерен факт представаляват и опитите за публикации на научни и литературни произведения в капиталистическите страни.

Не може да се отрече въздействието, което упражняват някои от бившите български граждани, които при посещение в нашата страна по различни поводи-симпозиуми, конгреси, конференции, панаири, туризъм и пр., подновяват контактите си, изучават обстановката в някои среди на интелигенцията и младежта, правят опити да обработват отделни лица.

За прояви, извършени под влиянието на идеологическата диверси, биха могли да се посочат още примери от дейността на органите на Държавна сигурност по линия на интелигенцията, но считам че напаравената илюстрация е достатъчна.

Ако противникът разчита и насочва усилията си към интелигенцията, която той правилно оценява като фактор, който може да допринесе за засилване на буржоазното влияние и идеологическото проникване в нашата страна, то на младежта противникът гледа като на перспективен и най-подходящ обект за подривна дейност, с цел поразяване на техните мисли и чувства, за разпалване на низки страсти и насаждане на мироглед, присъщ на буржоазната младеж.

Из архивите на ДС
419

Из архивите на ДС

420

Отчитайки измененията в политическата обстановка и някои тенденции в областта на културния,научния,спортния и друг обмен,нашите усилия сега трябва да се насочват за плътно покритие на този канал Във тази връзка стои въпросът и за по-нататъшното подобряване на нашата работа по чуждестранните специализнати и аспиранти,учещи в НРБългария.Разработване на перспективни планове,като особено внимание се обърне на вербовъчната работа сред чужденците,на сигналите, делата и профилактиката,съобразени разбира се със съвременната оперативна обстановка.Изясневяне взаимоотношенията на тези специализанти и асперанти с дипломати от капиталистическите представителства,за установяване задачите,които им се поставят за изпълнение в нашата страна и методите,които използуват за събиране на разузнавателна и друга информация.

Другари,ето това бяха въпросите по които исках да Ви запозная. Накрая ще допълня само,че всички тези задачи,произтичащи от засилването на идеологическата подривна дейност на противника,особено след Съвещанието в Хелзинки,ни налагат да бъдем в състояние на пълна мобилизация на силите,да се разгръщат всички възможности за своевременно пресичане и разкриване на всеки опит на противника-вътрешин и външен,за защита на социалистическото ни Отечество,за да бъде спокойно,ведро и творческо съзидателното дело на Българската комунистическа партия.

Благодаря Ви за вниманието!

Изг.:VII отдел
10.XII.1976 г.
изп.в.кап. Ч. Ходжиев

1

КРДОПБГДСРСБНА 1
чл. 31, ал. 6
от ЗДРДОПБГДСРСБНА
Дата : 09.10.2015г. Секретар :

Строго секретно!
Екз. № ___

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

УТВЪРЖДАВАМ:
ЗАМ.МИНИСТЪР НА ВЪТР. РАБОТИ
Ген.-полковник
С о ф и я, 20 XII 1976 год.

П Л А Н

ОТНОСНО: Провеждане на агентурни и оперативно-технически мероприятия по американската изложба.

От 17.XII.1976 г. до 7.I.1977 г. в изложбената галерия на ул. "Шипка" 6 III етаж ще бъде представена американска изложба на тема "Отразени образи на Америка". Организирането на изложбата е възложено на главно управление "Културни връзки с чужбина" /ГУКВЧ/ към Комитета за изкуство и култура /КИК/, което за целта е привлекло необходимия технически персонал. Официалното откриване ще стане на 16.XII. от 17 ч., а за посетители ще бъде отворена на следващия ден.

За директор на изложбата е назначен Хари Хърш, , който в миналото няколкократно е бил директор на палатата на САЩ на Международния пловдивски панаир. Като художествен оформител на изложбата на 1.XII.76г в страната е пристигнал Тони Хартъл, също посещавал в миналото страната.

Двамата са служители в отдел "Регионални изложби" на Информационната агенция на САЩ - ЮСИА.

Из архивите на ДС

По повод изложбата в София по различно време ще пребивават и други служители на Държавния департамент на САЩ и ЮСИА.

За откриването са подготвили над 250 покани, от които 100 ще бъдат предоставени на посолството на САЩ за дипломатическия корпус, а останалите ще бъдат раздадени на наши културни и обществени дейци. За същия ден посолството предвижда да даде коктейл на присъствуващите на откриването.

С цел разкриване и пресичане опитите за провеждане на идеологическа диверсия и друга подривна дейност срещу НРБ, предлагаме да се проведат следните

М Е Р О П Р И Я Т И Я :

1. Да се изгради оперативна група под ръководството на зам. началника на VI управление ДС полк. Александров в състав от 3 оперативни работници: 1 от ВГУ, 1 от VI управление ДС и 1 от СГУ, която да поеме цялостната работа по организиране и водене на агентурно-оперативната работа.

Срок: 15.XII.1976 г.
Отг.:н-ци ВГУ, VI у-ние ДС

2. Отдел I на ВГУ да поеме работата по американските граждани и гостуващите на изложбата чужденци, като осигурят необходимата агентура и ДЛ за наблюдение на интересуващите ни обекти и своевременно взимат мерки за пресичане на евентуални опити от страна на същите за идеологическа и друга подривна дейност срещу страната.

Отг.: н-к I отдел ВГУ
Срок: постоянен

Из архивите на ДС

3. Отдел I на VI управление ДС и СГУ да поемат работата по българските участници, като осигурят подходяща агентура и ДЛ за наблюдение на изложбата и посещаващите я български граждани, с цел разкриване и предотвратяване на евентуални опити за идеологическа обработка, разпространяване на литература и други пропагандни материали, установяване на подозрителни връзки:

а/ по изложбата да бъдат използувани агентите "Вела" и "Христов" на ръководство при Емил Пенчев, "Мария" - при Венцислав Стоянов, "Ивайло" - при Кирил Евгениев, на които, съобразно техните възможности и интереси, ще се разработят конкретни задачи.

б/ да бъдат насочени и следните ДЛ: "Добри" при В. Стоянов, "Христова" и "Велчева" при Г.Мисайлов.

Срок: постоянен
Отг.: н-к I отдел,VI ДС

в/ да се изучи и установи връзка с преводача-информатор за получаване на редовна информация.

Срок: 16.XII.1976 гз
Отг.: В.Стоянов

4. ВГУ да засили контрола на културните секции при капиталистическите представителства за долавяне на техните интереси към изложбата и своевременно разкриване на опитите им да използуват същата за създаване на подозрителни връзки и контакти с научни, творчески дейци и други български граждани.

Срок: постоянен
Отг.: н-к ВГУ

Из архивите на ДС

424

5. Управление IV и отдел II ДС да окажат помощ на ВГУ и VI управление ДС с необходимата техника и ВН за контролиране дейността и поведението на оперативно-интересните лица, имащи отношение към изложбата. За целта да осигурят две бригади ВН, 3 точки за М-Родопи и 4 точки за М-Пирин.

Срок: 17.XII.1976 г.

Отг.: н-к IVу-ние и
н-к II отдел ДС

6. При техническа възможност на подходящо място в галерията да се инсталира апаратура с цел заснимане и установяване на интересуващи ни лица.

Срок: 15.XII.1976 г.

Отг.: зам.н-к I отдел ВГУ

7. Отдел I, управление VI ДС да подсигури базова стая в галерията за нуждите на оперативната група, където при оперативна необходимост ще се организира дежурство.

Срок: 15.XII.1976 г.

Отг.: н-к отдел I, VI ДС

8. Отдел I, VI управление ДС, съвместно с XV и I отдели на ВГУ да осигури обстановка и възможности за проникване в изложбената зала, с цел провеждане на оперативно-технически мероприятия.

Срок:

Отг.: н-к I отдел VI упр.
н-ци XV и I отдели ВГУ

9. Отдел I на VI управление ДС да засили работата по разработките, сигналите и контингента на лицата сред художествено-творческата интелигенция за своевременно разкриване и пресичане на евентуални опити от страна на същите

да използуват изложбата за подривна дейност срещу страната.

Срок: постоянен
Отг.: н-к I отдел, VI ДС

10. СГУ-МВР да вземе мерки за подсигуряване на добър обществен ред при откриването и през цялото времетраене на изложбата.

Срок: постоянен
Отг. н-к СГУ-МВР

11. СГУ-МВР да подготви екип от ДЛ, който да има готовност при необходимост да изземва пропагандна литература от щандовете на изложбата.

Срок: 17.XII.1976 г.
Отг.: н-к СГУ-МВР

12. Отдел VII, VI управление ДС своевременно да изготвя информация за оперативно-важните моменти от хода на изложбата.

Срок: постоянен
Отг.: н-к VII отдел, VI ДС

ПРЕДЛАГАТ:

НАЧАЛНИК VI УПРАВЛЕНИЕ ДС:
ген.-лейтенант _____

НАЧАЛНИК ВГУ:
ген.-лейтенант _____

Нап. в 2 екз.
1-у-ние VI ДС
2-ВГУ
изп. В.Стоянов
нап. ВЗ/15.XII.1976 г.

Из архивите на ДС

3

Строго секретно
Екз.единствен

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

УТВЪРЖДАВАМ:
[redacted].МИНИСТЪР НА МВР
Ген.[redacted]
София,_____1977 г.

МВР
УПРАВЛЕНИЕ VI—ДС
№ Е 543
24. ЯНУ. 1977
СОФИЯ

П Л А Н

ОТНОСНО: провеждане на агентурно-оперативни мероприятия във връзка с Международната среща на писателите в София

През месец юни 1977 г.,по инициатива на Съюза на българските писатели, в София ще се проведе международната среща на писателите от страните, подписали Заключителния акт на Съвещанието за сигурност и сътрудничество в Европа в Хелзинки. На срещата в София ще пристигнат около 100 световно известни писатели.

Получената информация показва, че към международната среща проявяват интерес и разузнавателните служби на противника, за да използуват нейния форум за провеждане на подривна дейност срещу НРБ и другите социалистически страни.

Изхождайки от значимостта на срещата, като събитие с огромно политическо значение, пред органите на ДС

Из архивите на ДС

427

стоят за изпълнение следните основни задачи:

- Разкриване, ограничаване и пресичане опитите да се използува срещата за провеждане на идеологическа диверсия, провокации, разпространяване на пропагандна и инкриминирана литература и друга подривна дейност срещу социалистическите страни.

- Изучаване и оказване на влияние на демократично настроени писатели от капиталистическите страни за излизане у нас и в чужбина в пресата, по радиото и телевизията с изявления в полза на страната ни.

- Активизиране работата по обектите на разработка, сигналите, лицата, протичащи по контингента, с цел предотвратяване на: евентуално установяване на подозрителни контакти със западните писатели; опити за предоставяне на ръкописи за печатене на Запад и такива за разпространяване на инкриминирана литература; враждебни изявления и др.

- Оказване на съдействие на братските органи при работата по техни обекти и при решаване на други оперативни задачи, свързани с подготовката и провеждането на срещата.

За изпълнение на тези задачи ще се проведат следните агентурно-оперативни

М Е Р О П Р И Я Т И Я:

1.

1. Да се поставят задачи на агентурата и ДЛ за събиране на информация относно коментарите по подготовката и провеждането на срещата, а така също и за събиране на предварителни данни за западноевропейските писатели, които ще участвуват в нея.

Срок: постоянен

Отг.: Пенчев, Ананиев

Из архивите на ДС

428

5

2. На агентите и доверителните връзки, които ще се използуват по време на международната среща да бъдат разработени конкретни задачи. Да се уточнят агентурните възможности и на другите поделения, с цел пълноценното им използуване по нея.

Срок: 30.III.1977 г.

Отг.: Пенчев, Ананиев

3. Чрез ръководството на СБП да бъдат командировани агентите "Вела" във Франция, евентуално и в Англия и "Димитров" в Гърция, с цел събиране на предварителна информация за отношението и подготовката на писателите от тези страни към срещата в София.

Срок: 30.V.1977 г.

Отг.: Н-к 1 отдел, VI-ДС

4. Периодически да се провеждат срещи с ръководството на СБП и организационния комитет за събиране на предварителна информация за западноевропейските писатели, които ще участвуват в Международната среща.

Срок: постоянен

Отг.: Пенчев, Ананиев

5. Уточняване списъка на журналистите, екипите на Българска телевизия и радио София, които ще отразяват срещата, като в съставите им се включат агенти и доверителни връзки.

Срок: 20.V.1977 г.

Отг.: Бузовски, Георгиев, Сотиров

6. С цел получаване на повече данни за отношението на западните средства за информация към подготовката и провеждането на срещата, както и за намеренията на про-

От архивите на ДС

тивника да се събират и анализират материали за срещата, получавани от различни агенции и източници /LTA, София-прес, Радио и Телевизия/.

Срок:постоянен
Отг.:II-к 1 отдел,VI-ДС

7. Да се проверят по отчета и изучат всички български граждани, които ще участвуват в международната среща, като неподходящите бъдат отстранявани чрез съответните ръководства.

Срок:постоянен
Отг.: Ананиев

8. Активизиране на работата преди, по време и след срещата по обектите:

- "Суматоха"
- "Тартор"
- "Пират"
- "Свирчо"
- "Пахалник"
- "Слон"
- "Козел"
- "Казаков"
- "Лакей"

Срок:постоянен
Отг.:Пенчев,Ананиев

9. Да се проверят по Система-1 всички участници от капиталистическите страни в международната среща, с цел установяване на лица, представляващи оперативен интерес, като същите да се картотекират и се разработят мероприятия за работа по тях.

Срок: 30.IV.1977 г.
Отг.: Ананиев

Из архивите на ДС

430

II.

1. Чрез ПГУ да се уведомят резидентурните групи в капиталистическите страни за предстоящата Международна среща, като им се изпрати списък на участниците от западните страни, с цел:

- Своевременно разкриване, предотвратяване и пресичане на евентуални опити на разузнавателните служби на противника да използуват срещата за свои цели;

- Събиране на информация относно коментарите за нея и получаване на предварителни данни за участници в срещата, които представляват оперативен интерес за нас.

Срок: 15.11.1977 г.
Отг.: Зам.н-к VI у-ние

2. Да се използуват възможностите на ЦГУ за събиране на информация за отношението на дипломатическите, търговски и други представителства, а така също акредитираните кореспонденти и временно пребиваващи чужденци от капиталистическите страни към срещата на писателите. Да се изпрати списък на участниците в срещата, с цел получаване на данни за онези от тях, които представляват оперативен интерес за нас.

Срок: 20.11.1977 г.
Отг.: Зам.н-к VI у-ние

3. Да се изпрати до братските органи за сигурност справка за предстоящата международна среща и списък на участниците в нея, с цел своевременна обмяна на информация на придобити данни за лица, представляващи взаимен оперативен интерес.

Срок: 10.11.1977г.
Отг.: Ананиев

Из архивите на ДС

431

4. Управление IV - ДС при получаване на информация за международната среща при експлоатация на мероприятия на други поделения да уведомява 1 отдел на VI управление-ДС.

Срок: постоянен

Отг.:зам.н-к у-ние

5. Първи отдел на IV у-ние ДС да информира 1-ви отдел, VI у-ние ДС за всички материали, отнасящи се за международната среща, получени по пощенския канал.

Срок:постоянен

Отг.Зам.н-к VIу-ние ДС

6. Четвърто управление и отдел II-ДС да осигурят необходимите сили и средства за провеждане на: М"Родопи", М"Пирин", М"Вихрен" и ВИ на обекти, които ще бъдат взети на разработка и наблюдение от нас и по искане на братските органи.

Отг.:Зам.н-к VI у-ние ДС

7. Софийско градско управление на МВР да ни окаже активна помощ по:

а/ създаване на обстановка за устройване на някои чуждестранни писатели в стан оборудвани с техника;

б/ недопускане на евентуални хулигански, криминални и други прояви при провеждане на срещата.

Срок: 30.V.1977 г.

Отг.:

III.

1. Всички материали, свързани със срещата да се съсредоточават в VI управление ДС, което периодически да изготвя справки за ръководството на Министерството.

Срок:постоянен

Отг.:Н-К VII отдел,VI-ДС

Из архивите на ДС

2. Да се проведе среща с представители на ПГУ ВГУ, VI у-ние ДС, IV у-ние ДС и Софийско градско у-ние на МВР за доуточняване на взаимодействието на оперативното обезпечаване на срещата.

Срок:30.IV.1977 г.
Отг.:Зам.н-к VI у-ние ДС

432

ПРЕДЛАГА:
НАЧАЛНИК VI УПРАВЛЕНИЕ - ДС
ген.лейтенант

Нап. в 1 екз.
№1- ЛД 861
Изп.Ачашев
София,31.1.77г./нап.ЗС
маш. № 565

Доразношено в 1 екз.
За ВГУ

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

Строго секретно

МВР
ШЕСТО УПРАВЛЕНИЕ ДС
Рег. № 1462 Екз. № 1
8.... 1977 19 год.
СОФИЯ

С П Р А В К А

ОТНОСНО: последните прояви на Радой Ралин и Борис Димовски

На 16.XII.1976 г. и на 8.I.1977 г. са се състояли срещи на поета-сатирик Радой Ралин със студенти от Висшия икономически институт "К.Маркс" и Машинно-технологичния факултет на ВМЕИ "Ленин". На втората среща е присъствувал и карикатуристът Борис Димовски. И двете срещи са станали по инициатива на съответните студентски комсомолски дружества. На срещите били зададени тенденциозни въпроси, на които Радой Ралин отговарял от "свои" позиции. Получен бе сигнал, че студентът Петко Няголов, член на Вузовския комитет на ДКМС при ВМЕИ "Ленин", е уговарял трета среща на студенти с Радой Ралин, но в резултат на взетите мерки тя не се състоя.

В брой 16 на в."Народна младеж" от 20.I.1977 г. в дискусионната рубрика "Призвание, смисъл на живота, съдба" бе публикуван диалог между Радой Ралин и Борис Димовски, озаглавен "Животът ни е немислим без фаустовци", третиращ някои проблеми на младежта. Задачата за подготовка на този материал и поместването му във вестника е поставил завеждащият дискусионния клуб Яков Янакиев Яковов. Темата на интервюто била одобрена от редколегията, а също и от участниците в него. Прави впечатление, че страниците на "Народна младеж"

Из архивите на ДС

434

са предоставени едновременно на двама автори, известни с превратното си тълкуване на социалистическата ни действителност в някои свои произведения, за което са наказвани.

Въпреки, че в публикувания диалог няма открити антипартийни изказвания, а някои от поставените въпроси, като този за жилищното строителство и др., действително не са решени, с употребените в него неясни и двусмислени изрази материалът явно е насочен против ръководната роля на БКП по отношение на младежта изобщо и на ДКМС. За какво говори например казаното от Радой Ралин:"Трябва да се махнат бариерите пред младежта... Нека младежта сама се замисли над своите проблеми, да притежава свои пълномощници. Стига е била само изпълнител". Или казаното от Борис Димовски:"Сега ние трябва да гласуваме на младите хора повече доверие, да вярваме в техните сили и възможности, да не спъваме техните пориви, да не ги "канализираме"... Стига с това опекунстване".

Тук не е казано открито за какви бариери става въпрос и кой ги поставя пред младежта, какви пълномощници трябва да има тя, извън избраните по съответния ред комсомолски ръководства, кой спъва младежките пориви и кой трябва да прекрати с опекунстването си над младежта, но това явно се подразбира. Впрочем на друго място в диалога Радой Ралин се доуточнява. Той казва направо: "Не трябва да се чакат само директиви на партийното ръководство..."

С изказаните от Радой Ралин мнения в диалога, че кандидат-студентските изпити често пъти са едно "тото", че няма кандидат-студентски комисии, които да контролират нарушенията и да поемат защитата на младежите, че във ВИТИЗ влизали неталантливи хора, а талантите оставали навън, както и с твърдението на Борис Димовски, че повечето от нашите известни

Из архивите на ДС

творци са били посредствени студенти, двамата автора фактически се обявяват против съществуващата система у нас за приемане във ВУЗ.

Когато застъпват становището, че всеки младеж у нас, който има желание, трябва да получи възможност да завърши висше образование, па макар да е той и тройкаджия, че на всеки младеж трябва да се даде възможност да избере свободно професията си, Ралин и Димовски знаят много добре, че на настоящия етап от нашето развитие това е невъзможно. Поставя се въпросът с каква цел тогава те правят това. Защо обещават на младежите работа в развиващите се страни. По всичко изглежда, че те го правят с цел да се харесат на младежите, с цел да ги подстрекават против партийната политика и то не само по чисто младежките проблеми. При това те заплашват, че в противен случай тези непостигнали мечтите си, озлобени младежи щели да се превърнат в антикапитал на обществото. Че мечтите на младежите в някои случаи са нереални и не се покриват с възможностите им, за това не се казва нито дума. Просто авторите натрапват на читателя мисълта, че всеки тройкаджия може да стане Гео Милев.

435

Въпреки, че знае много добре съществуващата у нас система за издигане на ръководни кадри, Борис Димовски задава въпроса:"Ама чул ли си някъде да се обяви вакантно място за началник и да пишат във вестниците..." Той не се чувствува обаче задължен да посочи къде по света се дават обявления във вестниците, че се търсят началници.

Димовски плаче за това, че студентите у нас няма къде да играят тенис на корт, който той нарича "една от най-народните игри". Не посочва обаче в коя страна тенисът на корт е народна игра, на която всеки студент може да играе, когато си пожелае. Нима той не знае, че тенисът на корт се

Из архивите на ДС

436

играе от ограничен брой хора не само у нас, защото изисква огромна материална база, каквато в момента нямаме и не можем да имаме.

Какво значи изразът на Димовски:"Не можем да искаме от младия човек без да му даваме". Нима на Димовски не са известни големите придобивки, които са получили нашите младежи и по-специално нашите студенти при народната власт.

На друго място в интервюто Радой Ралин казва почти без никаква връзка:"Никога според мен не трябва да се прилага като наказателна мярка трудът". Той не сочи кой и къде го прилага така, не твърди пряко, че бригадирският труд у нас е от такъв характер, но явно това иска да каже. А известно е, че у нас трудът е възпитателна, а не наказателна мярка. Двамата автори често си служат с подобни твърдения и обобщения, които нямат пряко връзка с текста, а в подтекст петнят и изопачават нашата действителност. Радой Ралин определя нашите стари кадри, взели участие в съпротивата, като "задържащи сили".

Като вземат отделни, действително съществуващи факти, най-често отрицателни, те ги генерализират, отнасят ги към цялата наша действителност. Слабостите и грешките на единици, те приписват на цялата наша младеж, на цялото ни общество. Тръгват от примери, представляващи частни случаи, изключения, а правят обобщения, внушаващи, че порочното е в системата. С тенденциозното си двусмислие тези автори влияят за създаване у читателя на отрицателно отношение към ръководната роля на партията в нашия обществено-политически живот и към съществуващата у нас социалистическа действителност.

Диалогът е изтъкан от черногледство, без нито един светъл лъч, при пълно мълчание по отношение на многоброй-

Из архивите на ДС

437

ните положителни факти и явления у нас, които са основното, типичното в нашата действителност. Той гъделичка разни страсти и незадоволени амбиции у младежите. В него има съзнателно бягство от навлизане в дълбочината на явленията, от довеждане на размишленията до логичния им край. От подобен характер бяха материалите, които деформираха общественото мнение в Чехословакия през 1968 година.

Диалогът буди интерес у читателя, тъй като насочва вниманието му към проблеми, вълнуващи почти всички като: образование, избор на професия, жилище и др. Показателно е, че напоследък започнаха да се получават данни, че на някои места са одобрили диалога, каквито са случаите в педиатрията и бюрото за младежки туризъм "Орбита". В педиатрията лектор и слушатели са възприели диалога като нов подход, черпещ вдъхновение от Юлския пленум с критичното си отношение към недъзите в нашето общество. Група младежи в "Орбита" са определили диалога като много талантливо написан и отговарящ на истината.

По отношение изопачаването на нашата действителност Радой Ралин и Борис Димовски са рецидивисти. В началото бяха пиесата "Импровизация" и книгата "Люти чушки". През 1976 г. Радой Ралин предложи за печат в издателство "Български писател" книга с епиграми, озаглавена "Апострофи". Някои от епиграмите в тази книга също имаха неясен и двусмислен прицел, поради което бяха оценени като неприемливи в идейно-политическо отношение и не бяха публикувани.

Получени са данни, че Радой Ралин разпространява устно между студенти и епиграмата:"От тук от там помогнахме на Виетнам, със сетни сили - и на Чили. А на Бузлуджа мила партията си строи вила".

Из архивите на ДС

67

Тези прояви на Ралин и Димовски дават известни основания да ги считаме като инспирирана брънка от общата координирана атака на империализма и вражески елементи срещу СССР, ЧССР,ПНР,ГДР и другите братски страни във връзка с наближаващата среща в Белград.

НАЧАЛНИК VI УПРАВЛЕНИЕ ДС

ген.лейт. [signature]

Нап. в 2 екз.
№1- др.Министър
№2- VII отдел
Изп.VII отдел
София,17.II.77г./нап.ЗС
маш. № 1346

Доразмножено в 1 екз
за Соф. гр. у-ми МВР
21.2.1977 год

Доразмножено
в 6 екз. за:
екз. № 4 – I отдел
№ 5 – II отдел
№ 6 – III отдел
№ 7 – IV отдел
№ 8 – V отдел
№ 9 – VI отдел

Секретно!

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

МВР
ШЕСТО УПРАВЛЕНИЕ ДС
Рег. № 2073 Екз. № 1
04.04.1977 19 год.
СОФИЯ

Вх. № 2830 от 10.3.77 г.

СЛУЖБА
"ИНФОРМАЦИЯ И АРХИВ"
РАЗПОВЕРЕНО
по Рег. № 2405
от 15.12.2004 г.

НЯКОИ АСПЕКТИ НА ИДЕОЛОГИЧЕСКАТА ДИВЕРСИЯ НА ПРОТИВНИКА СРЕЩУ НРБ НА НАСТОЯЩИЯ ЕТАП

Другарки и другари,

Ленинската постановка за непримиримостта между социалистическата и буржоазната идеология в наши дни придобива все по-голяма актуалност, тъй като идеологическата борба на двете противоположни социални системи вече има глобален и универсален характер.

На XI конгрес на БКП др.Т.Живков посочи: "В съвременните условия борбата между идеологиите все повече се превръща в един от стратегическите плацдарми на класовата борба, на двубой между двата свята.

Значението на идеологическата борба нараства с утвърждаването на мирното съвместно съществуване между държавите с различен обществен строй. Принуден да се примири с изменението на съотношението на силите, империализмът търси реванш в областта на идеологическата борба".

Главното, което определя и мотивира идеологическата подривна дейност на империализма, това е страхът му от развитието на нашите страни, от растящия потенциал и международен авторитет на реалния социализъм.

Наред с шпионажа, идеологическата диверсия стана основна форма на подривна дейност със специфични цели, средства и методи и е издигната в ранг на държавна по-

Из архивите на ДС

440

литика. В съответствие с директивите на политическото р/во, секр. служби на тка играят организаторска и координ. роля.

Против СССР и другите социалистически страни империализмът използваше и използва различни форми на борба /военна, икономическа, политическа/, като идеологическата диверсия винаги е намирала съответно място в неговия арсенал. На различните етапи на нея е отреждана определена роля. /В 50-те години империалистите от открити антикомунистически позиции призоваваха гражданите на социалистическите държави на борба срещу социалистическия строй, разчитайки на това, че в нашите страни имат широка социална база, която като възприеме техните призиви, може да окаже помощ на империализма за ликвидиране на социализма с военна сила; в 60-те години - идеологическата диверсия бе поставена наравно с използването на военна сила, като придоби и нови характерни черти; по времето на Кенеди бе възприета доктрината за т.н. "гъвкаво реагиране", при която "мирните", "невоенни" способи се представяха от широкото приложение на идеологическата диверсия/.

Идеологическата диверсия, по наше мнение, представлява система от агитационно-пропагандни и разузнавателно организационни действия, мероприятия и операции против социалистическите страни, имащи за цел идеологическото разоръжаване на техните граждани, оказване върху тях на враждебно идейно-политическо влияние, инспириране и стимулиране на антисоциалистически процеси и тенденции, чието използване и задълбочаване би позволило по скрит, така наречен "еволюционен" път, а при благоприятни условия и открито, да бъдат достигнати контрареволюционните цели - реставрация на капитализма в социалистическите страни.

Чрез нейното приложение противникът подготвя "некласическа контрареволюция" в нашите страни. Тази подготовка предвижда формиране от ~~числото на~~ политически заблудените лица и враждебните елементи на опозиционни и враждебни на

Из архивите на ДС

441

социалистическия строй сили, които постепенно биха завладели всички държавни институти и под прикритието на лозунги за либерализация, "подобряване" и "усъвършенстване" на социализма, биха го превърнали в буржоазно-демократическо общество, при външно спазване на социалистическата фасада.

Съвременната политическа и оперативна обстановка се развива под въздействието на два главни определящи фактора - разведряването в международните отношения като резултат от миролюбивата политика на социалистичестата общност, начело със СССР, и развитието на социалистическата демокрация като обективен закономерен процес.

Продължава по-нататъшното изменение в съотношението на силите в полза на мира, демокрацията и социализма. Решаващ фактор в този процес остава мирната програма на СССР, разширена и конкретизирана от XXV конгрес на КПСС. За утвърждаване тенденцията на разведряване и реализиране ленинските принципи на мирно съвместно съществуване допринася морално-политическото единство на страните от социалистическата общност и другите прогресивни сили от цял свят начело със Съветския съюз и неговия боеви авангард - комунистическата партия. Още по-пълно социалистическият обществен строй разкрива всестранното си превъзходство над капитализма.

Международната реакция се стреми да пречи на намаляването на напрежението и да върне развитието на отноше-(нията в етапа на "студената война", приспособява се към новата обстановка и се стреми да извлича максимална едностранна изгода за активизиране на подривната си дейност. Нарастват тоталните усилия на империалистическите държави за разузнавателно и идеологическо проникване в страните от социалистическата общност, в това число и в НРБ, продължава

Из архивите на ДС

442

откритият им стремеж да минат в контранастъпление.

Противникът счита, че хуманитарният раздел на Заключителния акт на Съвещанието в Хелзинки може да му донесе успех в двубоя със социализма и там поставя ударението на своите усилия. Под флага на "свободен обмен на хора, идеи и информация", като внася известни изменения в тактиката на идеологическата диверсия, той нашироко използва всички канали за проникване, съчетавайки откритите и прикритите форми на подривна дейност. Стреми се да ни наложи класов мир в областта на идеологията, да се вмесва активно в нашите вътрешни работи, да стимулира и направлява отрицателни и враждебни прояви и процеси в различните слоеве на нашето общество, дълготрайно и систематично да подкопава устоите на социалистическата ни държава. Основната тактическа цел на противника си остава изграждането на организирано вражеско подполие и свързана с него "легална опозиция", които да парализират и разрушат социалистическата ни система с помощта на външни сили.

Противникът полага големи усилия да събира "факти и данни" за "неизпълнение" решенията от Хелзинки, с цел да злепоставя НР България пред световното обществено мнение, да ни представя като врагове на разведряването и да иска отстъпки в своя полза. Подемат се клеветнически кампании против НРБ с участието на бегълци и невъзвръщенци, които отправят искания до българските власти да разрешат на техни близки и роднини да ги посетят в чужбина или да останат там з за постоянно. Различни комитети, комисии, организации и центрове отправят искания за освобождаване от затвора на лица осъдени за политически престъпления.

Съвременният антикомунизъм, антисъветизъм, социалреформизъм, ревизионизъм /"ляв" и десен/ и най-новото му

проявление - "еврокомунизмът", национализмът и религията си остават главни оръжия и основно идейно-политическо съдържание на идеологическата диверсия на противника срещу НРБ.

Интензивна идеологическа диверсия против нашата страна извършват идеологически, пропагандни и други центрове, организации и институти от САЩ, ГФР, Англия, Франция, Италия, Турция, Гърция, СФРЮ, КНР и Албания.

Печатни органи и дейци на италианската и френската компартии се включват в подеманите враждебни акции срещу СССР, НРБ и другите братски страни, като застават на позициите на антисъветизма, ~~и абстрактния хуманизъм~~.

Все по-голяма е съгласуваността в действията на всички звена от специалните служби на капиталистическите държави в областта на планирането, организацията и провеждането на подривни действия и операции. Продължават усилията за организационно укрепване на всички антисоциалистически сили, включително вражеските емигрантски, националистически, **ционистки**, религиозни и други центрове и организации и обединяването им в съюз с глобален характер. Взема се на въоръжение и терора.

1/ В ~~подривната си~~ идеологическа дейност срещу НРБ противникът много активно използува радиопропагандата. Сега подривна пропаганда на български език провеждат 15 радиоцентрове - 10 от капиталистическите страни с денонощен обем на емисиите 14.30 часа и 5 от СФРЮ, Албания и Китай с емисии от около 6 часа.

Характерни са усилията за приспособяване на радиопропагандата към международните реалности след Хелзинки. ~~Преди всичко~~ Бяха направени сериозни кадрови промени в персонала на радиоцентровете, чрез отстраняване на голяма част от най-корумпираните и компрометирани сътрудници. Направена е широка крачка в интегрирането на основата на съвместно

Из архивите на ДС
443

Из архивите на ДС

444

изграждане и експлоатация на особено скъпи съоръжения и инсталации. Промени настъпиха и в облика на предаванията в многобройни рубрики - от идейно-политически до спортни и забавно-развлекателни - за засилване обхвата, убедителността и въздействието върху най-широк кръг слушатели, осъществява се голяма съгласуваност на радиопропагандата с външната политика на правителствата.

Основно идеологическо направление в радиопропагандата продължава да бъде антисъветизмът. Характерни са опитите в последно време той да бъде разграничен от антикомунизма. По-голямо развитие получи и темата за поливариантността на социализма, автономията на европейските компартии и генерализиране на "специфичния и мирния преход" от капитализма към социализма в развитите капиталистически страни. Радиостанция "Свободна Европа" продължава да бъде главният рупор за антибългарска и антикомунистическа пропаганда, на злостен антисъветизъм и системни усилия за дискредитиране ръководната роля на БКП и нашата социалистическа действителност.

В предаванията на останалите радиостанции от капиталистическите страни се наблюдават някои интересни метаморфози. След Хелзинки те се придържаха към привидно лоялния тон и дори през второто полугодие на 1976 г. материалите, насочени директно против България, бяха намалени. "Гласът на Америка" възхваляваше предимно успехите на науката и техниката в САЩ във връзка с 200-годишнината на американската държава. "Дойче веле" пропагандираше западния начин на живот в неговата социалдемократическа интерпретация. "Би-Би-Си" продължи развиването на класически либерални концепции. Независимо от тези позитивни изменения, пропагандата продължи да бъде насочена към оказване разложително влияние върху съдържанието, структурата и формите на живот в социалистичес-

Из архивите на ДС

което общество, върху степента на социалната и политическа активност и ориентация на неговите членове. Целият комплекс от подбрана и съответно интерпретирана информация за западния начин на живот имаше задачата да докаже "превъзходството" на капитализма пред социализма по демократичност, динамика на икономическото развитие, грижите за човека и възможностите за "свободно" израстване на личността, да изгражда прозападна ориентация.

Коренна промяна в предаванията на тези радиостанции настъпи още в самото начало на 1977 г. Заедно със "Свободна Европа" те подеха масирана пропагандна кампания срещу страните от социалистическата общност. Ударението сега се поставя върху правата и свободите на гражданите в социалистическите страни, военната "заплаха" от страна на СССР и "натискът", който упражнявали неговите ръководители върху братските компартии и държави. Особено място се отделя на положението на "свободомислещите" в Съветския съюз, Чехословакия, Полша, ГДР и НРБ. Използуваните в тези предавания публикации от западногерманския, италианския, английския и френски печат показват, че материалите, излъчвани от радиоцентровете на капиталистическите страни, са част от една тотална кампания, планово организирана, провеждана и засилвана от средствата за масова информация. Разглежданите въпроси ясно разкриват намеренията на политическите, идеологически и разузнавателни служби на противника да обработват и формират благоприятно за него световното обществено мнение, ~~във връзка с предстоящото съвещание в Белград, на което ще се обсъди изпълнението на приетите в Хелзинки документи~~.

В буржоазната и ревизионистична пропаганда можем да разграничим няколко основни направления:

– Преди всичко усилия за създаване в страната на политическа и психическа атмосфера срещу авангардната роля

Из архивите на ДС

на КПСС и СССР, братската българосъветска дружба, ръководната роля на БКП и системни опити за тяхното дискредитиране;

- Осъждане "консерватизма и вярността" на БКП към КПСС, СССР и принципите на пролетарския интернационализъм;

- Усилия за създаване на настроения срещу социалистическия начин на живот с акцентиране върху "ограниченията" в обмена на хора, идеи и информация и спекулации с критикувани в нашия печат предности и слабости, които се представят като присъщи и неразрешими при сегашната политика на партията и правителството;

- Активно използуване изменници на родината, като Петър Семерджиев, Георги Марков, Димитър Инкьов, Борис Босилков и други за разработката на такива въпроси.

Друга група въпроси са свързани с теорията и практиката на международното комунистическо и работническо движение. Чрез най-активно използуване позициите на СЮК и румънската компартия за партиен и държавен "суверенитет", ревизионистичните и опортюнистически отстъпления на антисъветска основа на компартиите на Италия, Испания и Франция на основата на "еврокомунизма" в борбата срещу единствения ленинов модел на социализма. Особено злостни материали в тази връзка се излъчваха при провеждането на XXV конгрес на КПСС и Европейското съвещание на комунистическите и работническите партии през 1976 г.

Тези основни насоки в предаванията на вражеските радиостанции се диференцират и поднасят съобразно особеностите на различните социални, народностни и възрастови групи на нашето общество.

* * *

2. За провеждане на идеологическа подривна дейност разузнавателните и подривни органи на противника активно работят по временно пребиваващите в капиталистически и развиващи се страни български граждани. На някои наши научни и

Из архивите на ДС

447

културни дейци се предоставят добри условия за работа, проявяват се особени грижи и внимание към тях, за да ги предразположат към западната действителност, обработват ги към невъзвръщенство и вербовка. В други случаи срещу тях организират провокации, инсценират кражби и нарушаване на обществените порядки, с оглед злепоставяне, компрометиране и използване на наши граждани за разузнавателна и разложителна дейност след завръщането им в страната. Така постъпват и югославските органи

Дейността на противника за идеологическо въздействие и борбата на органите на ДС за оназване на социалистическото съзнание и порядки имат някои особености по отделните линии и направления. * * *

Като отчита непрекъснато нарастващата роля и място на интелигенцията във всички сфери на обществено-политическия живот, противникът все повече засилва разузнавателно-подривната си дейност за формиране на своя идейна база сред интелигенцията, която впоследствие планомерно да разширява. В съответствие с разработената от ЦСНА програма за идеологическо проникване в България разширява се обема на предлаганата информация по художествени и културни въпроси, предлага се разширяване на културния и научен обмен по държавен и частен път, с цел формиране на "вярна" представа за западната действителност. Голямо внимание се отделя на насочването и обработката на ръководни дейци в системата на средствата за масова информация, научните и художествено-творчески съюзи. Главната дейност в това направление се осъществява от културните секции при посолствата на страните, членки на НАТО, които засилват своите системни мероприятия за установяване и поддържане на широки контакти с наши интелектуалци. Западните дипломати правят опити за децентрализиране контактите си с наши ведомства и институти, заобикалят установения ред и канят повече научни и културни дейци в посол-

Из архивите на ДС

448

твата и домовете си.Упражнява се натиск за откриване на западни културни центрове у нас.

Културните секции при посолствата на капиталистическите държави у нас увеличават броя на приемите, коктейлите, количеството на разпространяваната пропагандна литература и числото на предлаганите стипендии на млади преподаватели, студенти и специалисти от ВУЗ за обучение и специализация на Запад.

Посолството на САЩ използува за идеологическо проникване в нашата страна свои гости, предимно служители в ЮСИА, научни и културни дейци, дипломати и др., някои от които са установени кадрови разузнавачи. Урежда срещи на тези гости с изтъкнати наши дейци на науката и културата, с отговорни административни служители от централни ведомства и др., устройва приеми, вечери, коктейли, на които кани голям брой български граждани. През последните няколко месеци такива посещения направиха Даниел Бурстин, директор на конгресната библиотека на САЩ; Джон Шърли, зав.европейския отдел на ЮСИА; Джон Джоунс, бивш културен аташе на САЩ в София, а сега завеждащ отдела за СССР и източноевропейските страни при радиостанция "Гласът на Америка"; Ричманд завеждащ културния отдел за европейските страни при Държавния департамент; Хари Хърш, директор на американска фотоизложба у нас,

; чембалистката Вержиния Плезант; шестима бивши специализанти у нас по линия на БАН като гости на втория конгрес на българските историци и др.

По канала на научния и културния обмен се наблюдава засилен стремеж за установяване и поддържане на неконтролирани лични контакти на професионална и приятелска база с наши дейци на културния фронт, учени, преподаватели във

КРДОПБГДСРСБНА 1
чл. 31, ал. 6
от ЗДРДОПБГДСРСБНА
Дата :09.10.2015г.Секретар :

висши учебни заведения, които противникът оценява като "най-достъпни, безопасни и богати източници на информация и най-важен метод за идеологическо проникване" в социалистическите страни. Изучават ги, отправят им покани за посещения и специализации на Запад, за участие в международни прояви и пр.

Повишена активност проявяват използуваните от спец-службите на противника културни и научни фондации "Александър фон Хумболдт", "Фридрих фон Щайн", Службата за академичен обмен /ДААД/, институт "Гьоте"-ГФР, Съвет за международен научно-изследователски обмен /АЙРЕКС/- САЩ, "Британския съвет", центърът "Великобритания - Източна Европа"-Англия, Националния център за научни изследвания -Франция, Национален съвет за научно изследване - Италия, Институт по балканистика - Гърция и др.

Империалистическите специални служби правят непрестанни опити да използуват за свои цели международни прояви у нас и зад граница и някои от международните организации, като Международния ПЕН-клуб /писатели, есеисти, новелисти/, в която членуват и писатели - изменници от социалистическите страни. Това особено ярко пролича на състоялите се през 1975 и 1976 г. конгреси на ПЕН във Виена и Лондон

Голям интерес се проявява към лица, заемащи важни места в системата на научния и културен фронт и средствата за масова информация, а също и към членове на БКП, които не стоят на здрави идейно-политически позиции. Събира информация за процесите и явленията в научните и творчески съюзи. В редица официални делегации, посещаващи страната ни, се включват представители на различни западни фондации и пропагандни институти, невъзвръщенци и интелектуалци, работещи в тях. Това дава възможност за установяване на широки контакти, посещение на различни райони на НРБ, събиране на

Из архивите на ДС

449

Из архивите на ДС
450

разузнавателна и друга информация и пропагандиране на упадъчни теории в изкуството.

Посолството на САЩ направи сондажи за възможностите известни американски политически коментатори да запознават чрез средствата за масова информация българската общественост със съвременния капитализъм. По и подборът на темите, и самата форма на предложението, са разчетени така, че подобен "обмен на хора и информация" да не бъде приет от нашата страна.

Гостуването на Симфоничния оркестър от Лос Анжелос - САЩ през 1976 г. също беше използувано за преднамерена акция срещу НРБ. Членове от неговото ръководство, като увлякоха група младежи, организираха провокация пред входа на концертната зала, което веднага бе използувано за публикуване на клеветнически материали в западния печат, че в нашата страна се нарушавали правата на човека.

Като цяло усилията на подривните идеологически органи на противника са насочени към формиране на прозападно настроени групи и "дисиденти", които дейно подпомагани от външния противник, да разложат интелигенцията, да я противопоставят на партията и народа.

x

x x

В преобладаващото си болшинство българската интелигенция стои твърдо под знамето на БКП, създава нови научни и духовни ценности, воюва против проникването на буржоазното разложително влияние у нас, дава своя влог за утвърждаването на социалистическия начин на живот.

Спокойната и творческа обстановка, която съществува в тези среди се дължи на правилната партийна политика, на системните грижи, проявявани от ЦК на БКП и лично от др.

Тодор Живков към тях. Художествено-творческата и научна интелигенция, лекарите, българските учители, работещите в средствата за масова информация и пропаганда проявяват политическа активност, дейно участвуват в строителството на развито социалистическо общество.

Големите завоевания в областта на литературата, изкуството, културата и науката ~~са потвърждение на правилността и плодотворността на априлската линия на нашата партия, на ленинските принципи за ръководство на литературата и изкуството, културата и науката~~ са потвърждение на правилността и плодотворността на априлската линия на нашата партия, на ленинските принципи за ръководство на литературата и изкуството, на метода на социалистическия реализъм. На конгресите на творческите съюзи в приветствията на Централния комитет отново, както и на XI конгрес беше дадена висока оценка на дейците от тези творчески организации, Програмата за всенародно естетическо възпитание, координирана и осъществявана от Комитета за изкуство и култура, чрез Националния комплекс "Художествено-творчество, културна дейност и средства за масова информация", представлява нов етап, който ще осигури прилагането на мултиплицирания подход и в сферата на изкуството и културата.

В резултат на идеологическото въздействие, оказвано от външния противник и от враждебно настроени елементи, а така също и под влиянието на някои други фактори като кариеризъм, творческо безсилие, незадоволени амбиции, корупция и морална деградация, в отделни лица и незначителни кръгове от интелигенцията се наблюдават негативни явления и тенденции.

Отделни творци отричат ръководната роля на БКП в областта на литературата, изкуството, науката и културата. Отстъпват от метода на социалистическия реализъм и класово-

Из архивите на ДС
451

Из архивите на ДС

452

партийния подход при оценката на културните ценности, твърдят , че са лишени от творческа свобода, клеветят социалистическата ни действителност, злословят по адрес на братската дружба със Съветския съюз.

Налице е една относителна устойчивост на дясноревизионистични прояви, разпространяване на антисъветски материали, вицове и слухове сред тези среди, които по смисъла на Наказателния закон стоят на границата на противодържавната агитация и пропаганда. Тази нелоялна дейност е характерна преди всичко за дейци от социално чужд произход, репресирани от народната власт, близки на бегълци и невъзвръщенци и др. За съжаление обаче в подобна дейност се увличат и дейци на науката и културата от близки нам среди, в това число и отделни деградирали, морално и идейно-неустойчиви лица.

Някои превъзнасят буржоазното изкуство и култура, стават съзнателни и несъзнателни проводници на декадентски теории, отстъпват (както казах) от метода на социалистическия реализъм, изработват "свое отношение" по проблеми на науката, литературата, изкуството и културата, (което се стремят д популяризират и защищават от позициите, които заемат.)

Отделни дейци на културния и научния фронт в различни варианти се опитват да повтарят клеветите на Роже Гароди буржоазната пропаганда, "че събитията в Чехословакия през 1968 г. не били дело на контрареволюционните елементи, активно субсидирани от вън, а обновителен процес, който щял да измени първоначалните възгледи на комунизма и да го направи по-достъпен и желан за широките народни маси, че в Съветския съюз господствувала бюрокрация и помещчически методи".

В Съюза на българските писатели, един от челните отряди на нашата художествено-творческа интелигенция, обединяващ в своите редици най-талантливите майстори на нашето художествено слово, наред с огромните му успехи, се допускат и някои отрицателни прояви и тенденции.

Из архивите на ДС

453

Списание "Септември" орган на СБП, през март 1975 г. отпечати очерка "Гора зелена, вода студена" от автор, който е промакедонски настроен, уволняван от журналистическа работа от различни вестници. Втората част на това произведение имаше направо клеветнически, антисъветски характер. Личеше напълно не само стила, но и похватите на родоотстъпника Солженицин.

Друг писател провеждаше усилено антибългарска агитация и пропаганда на проскопска основа. Озлобен от някои неблагополучия в личния и творческия си живот, разпространяваше клевети срещу отговорни наши ръководители.

В литературно списание през 1975 г. беше обнародван разговор за състоянието на българската поезия и критическия отзвук от нея. Според специалистите някои от участвуващите в този диалог писатели и литературни критици се опитаха да възвеличават така наречените "неангажирани" творци на художественото слово, защищаваха произведенията с абстрактно, "интелектуално" съдържание и игнорираха постиженията на творците, бранещи комунистическата идейност в съвременната поезия Публикацията на тази дискусия , с основание разтревожи здравите писателски среди, които я окачествиха като "контрареволюция" в поезията ни и открито лансиране на идейно нестабилни творци. Това беше ярка проява на естетска превзетост и настъпателен субективизъм. Друг писател, издаде сборник разкази, в който прокарваше дисидентски възгледи. Безпартиен поет, написа стихосбирка, представляваща смесица от най-различни влияния, моди, ~~неоригинални и~~ заимствувани тези, в която се изразява неверие в градивните възможности на човека-строител на нашето общество. Разсъжденията на поета за отчуждението са поставени въобще, без ясен социален национален адрес.

Литературен критик,безпартиен, в своя книга хули нашия народ, че не притежавал дарбата и предразположението

Из архивите на ДС

454

да създава свое киноизкуство. "Не може да създава филми, а само може да се бори на тепиха".

Особено фрапиращ е случая с две книги, излезнали от печат през 1975 г. По същество бе направен неуспешен опит за пренебрегване на класово-партийния критерий при оценката на културното наследство, разместване на реалните естетически ценности в литературата и изкуството и реабилитация на буржоазни естети и творци. В тях бе отделено незаслужено голямо място на събития и лица, чрез които е изградена една невярна литературна схема за връзките между личност и среда, която не разкрива най-главното - движещите сили в обществото.

Искам да ви запозная и с някои други изолирани, разбира се случаи, от нашата борба против идеологическата диверсия. Касае се за това, че сред интелектуалните среди се намират отделни лица, които вършат не съвсем лоялна дейност.

Деятел в областта на литературата, посещавал многократно капиталистически страни, участник в международни културни и научни конгреси и симпозиуми, не споделя принципа за ръководната роля на партията в областта на литературата, изкуството и културата, в отделни случаи клевети, омаловажава успехите в социалистическото строителство у нас и възхвалява буржоазната демокрация. Според този културен деятел, нашата литература била изостанала, защото се работело без организация и от некомпетентни хора. Около него се групират някои писатели и литературни критици, стоящи на нездрави позиции, на които той влияеел отрицателно.

Друг-професор също не споделя принципни партийни положения, не одобрява икономическата политика на партията. Разпространява вицове и слухове, поддържа контакти с изменник на родината, заподозрян в сътрудничество със западни спе-

Из архивите на ДС

455

циални служби, когото информира за състоянието на идеологическия и културен живот у нас. Около него се групират отделни лица от тези среди с незадоволени амбиции и от нездрави позиции коментират нашата действителност.

В поредицата от някои негативни явления на културния фронт, ще спомена и един случай, който не е тайна, тъй като въпреки нашите опити и голямо желание да го измъкнем от блатото, в което беше попаднал, да му помогнем, се стигна до по-решително и строго отношение към него. Той наскоро излезна от затвора, но изтърпя справедливо наказание. Става дума за научния сътрудник в Института за литература, кандидатът на филологическите науки Лазар Цветков, завършил аспирантура в Москва. Ще ви прочета накратко част от неговите показания пред следствените органи:"... Някъде към средата на 1969 г. започнах да слушам редовно западните радиостанции и следях трудовете на опортюнисти-марксисти, "специалисти" по комунизма в СССР. ... Сега обаче чрез съобщенията в печата и радиото за мислите на Роже Гароди, Маркузе и Арон, те сякаш заговориха на моята духовна вълна. И стана това, което за идейно здравите хора не може-ше да изглежда неочаквано. Аз все повече и повече напусках почвата на научния социализъм в обясненията на световните проблеми, все повече се отклонявах от правата партийна линия за разбиране на нашата партийна действителност.... Нещо по-лошо, по редица събития започнах да гледам вече с очите на западните източници. Така дойде и генералното съмнение във философската и естетическа ценност на марксизма-ленинизма, неверието във възможността от построяването на комунизма и историческата мисия за комунистическите партии. Най-после дойде и последната фаза в моето ренегатство. В разговорите с микросвят /около него се беше образувала

Из архивите на ДС

456

група от около 15 човека, между които един философ, инженер, журналист, учител, художник и др./, аз започнах - продължава Цветков-да пригласям на западната пропаганда и на маоистките лозунги." И не можах да оправдая вашите грижи към мен".

Отделни литературни, театрални и кинокритици, са се обособили в приятелски микроструктури, проявяват двуличие и по завоалиран начин утвърждават идейно нестабилни творци, "модерни" поети!, които създават "интелектуална" поезия.

През миналата година за първи път беше направен опит за създаване на т.нар."домашен-стаен" театър, нещо напълно в духа на упадъчното авангардно, абстрактно изкуство на Запад. Какво се оказа? Авторът, известен наш културен деятел, беше се поддал на внушенията на изменник на родината да организира предназначен за елитна публика театър.

Отделни музикални изпълнители и артисти, които често пребивават зад граница, изразяват преклонение пред западното изкуство. Сред тях се усилва стремежът за работа и гастроли в капиталистическите страни, водени от еснафски интереси или пък попаднали под въздействието на подривните служби на противника, отказват да се завърнат в родината.

След пребиваването си на Запад, в командировка, специализация и на работа по договор, отделни медицински специалисти, научни работници или журналисти, след завръщането си у нас стават проводници на идеологическата диверсия на противника.

Известен е например случаят с бившия заместник-главен редактор в агенция "София-прес" Юлиян Томанов, който бе разобличен и изправен пред съда, за да обяснява как е попаднал в мрежата на западногерманските вербовчици и идеологически диверсанти. Че в своята подривна дейност против на-

шата страна западните специални и идеологически служби се опират на помощта на някои нездрави и с прозападна политическа и културна ориентация лица, говорят и случаите с бившия директор на фестивала за естрадна песен "Златния Орфей", Генко Генов, който възползувайки се от служебното си положение започнал често да пътува зад граница, където осъществявал многобройни връзки с представители на западни идеологически институти. Запознал се със служители от радио "Свободна Европа" Джилда Карол и завеждащият "българската" секция Асен Мандиков и приел да изпълнява срещу заплащане разни поръчения, които се свеждали до идеологически подривни действия в областта на културата у нас- От доказателствата по следственото дело беше установено, че той се е поставил в услуга и на западни дипломатически представители, като им съдействувал, а в някои случаи и сам ги е убеждавал в необходимостта от по-ярки западни културни изяви в нашата страна. С това фактически допринасял за проникване на чуждо идеологическо влияние у нас и за показване "преимуществата" на западната култура.

Идеологическата подривна дейност на Генов не се е ограничавала само по линия на една западна страна. Той подпомагал културните аташета при посолствата на САЩ иГФР в идеологическите им мероприятия.

Ще ви запозная и с още един случай, който показва широтата на масираната подривна идеологическа подривна дейност, насочена срещу нашата интелигенция.

Професор Йордан Тодоров, лекар от НСУЛ, роден и възпитан в дребнобуржоазно семейство, постепенно станал поклонник и проводник на западната култура и начин на живот. За него еталон за икономическото и културното развитие бил само Западът. Разпространявал клеветнически твърдения по много прикрит начин, на четири очи, под формата на шега, на увлекателно разказван виц или просто

Из архивите на ДС
457

Из архивите на ДС

458

КРДОПБГДСРСБНА 1
чл. 31, ал. 6
от ЗДРДОПБГДСРСБНА
Дата :09.10.2015г.Секретар :

като "критика". Този доктор разполагал с големи количества западногермански илюстровани списания, които получавал чрез установените от него извънслужебни връзки с представители на капиталистически фирми, които пък от своя страна търсели неговите съвети, информация и подкрепа за закупуването от наши търговци западни лекарства и медицински съоръжения. Особено интензивни били неговите връзки с американската външнотърговска фирма "ЕЙМС".

Обявиха се за невъзвръщенци Никола Николов, безпартиен, член на СБП, зам.отговорен редактор в КТР, на когото дотогава са давани неоснователно служебни творчески аванси, съпругата му - артистка, и Атанас Славов, научен сътрудник в Института по изкуствознание при БАН, с незадоволени творчески амбиции, който преди това е бил на специализация в САЩ. Ат.Славов отправил закана, че ако съпругата му не бъде пусната да замине при него, щял да разпространи в САЩ фотография на нея и децата им, с цел да дискредитира социалистическото общество в НРБ и получи намеса за разрешаване те да заминат при него.

Има стремеж от някои дейци за специализация, командировки, делови връзки и гастроли на Запад, несъгласувани публикации в западния печат.

Сред художествено-творческата интелигенция и в средствата за масова информация и пропаганда има прояви на корупция, които в някои случаи са свързани със "сивия поток" и възпрепятствуват мерките и усилията на партията за идейно-естетическото и политическо възпитание на трудещите се, къде то в отделни случаи противникът играе активна роля с оглед решаване на подривни задачи.

Из архивите на ДС

x

x x

С наближаването на Белградската среща и 60-годишнината от Октомврийската революция подривно-пропагандните органи на противника рязко активизираха дейността си. Те провеждат широкомащабни координирани операции срещу Съветския съюз и останалите страни от социалистическата общност, за да попречат на по-нататъшното развитие на положителните процеси, започнати от Общоевропейското съвещание. Още повече засилиха събирането на "факти" и "материал", с които да ни злепоставят, че не изпълняваме договореностите от Хелзинки. Инспирират и използват за шумни пропагандни кампании различните "дисидентски" прояви на вражески настроени лица от Чехословакия, Полша, ГДР,Унгария, Румъния и СССР.

Тази широко планирана кампания твърде много напомня чувствителното активизиране на империализма по време на контрареволюционните събития в Унгария и Чехословакия. Този път ударите се нанасят едновременно срещу почти всички страни на нашата общност и очевидно няма да спрат. От официални изявления и действия на Картър и неговия екип се вижда, че идеологическата диверсия ще се засилва.

На последната сесия на външните министри на ЕИО в Лондон, в края на януари т.г. бе включен и въпросът за подготовката на срещата в Белград за отчитане на резултатите от изпълнението на т.нар."трета кошница" от споразуменията в Хелзинки. Представителят на Англия заявил, че обсъ-

Из архивите на ДС

460

дили и "публичната подкрепа", оказвана от Държавния департамент на САЩ на дисидентите в Източна ЕВропа". Запитан дали може да се очаква подобна подкрепа от страните - членки на ЕИО, той отговорил:"Разбира се, дисидентите намират голямо съчувствие сред обществеността на деветте"

Вдигнатият до небесата пропаганден шум създава известна привидност за сила на противника, но балансът на реалните величини показва точно обратното.

Опозиционерите - "дисиденти" в СССР, Полша, Чехословакия, ГДР, Унгария и Румъния са буквално шепа лица, нищожна част от процента. В голямата си част това са хора от различни среди - класически контрареволюционери, интелектуалци - ревизионисти, националисти, ционисти, религиозни фанатици, някои душевно болни, отритнати и без влияние в нашето общество, но обединени на платформата на омраза срещу социализма.

Под ръководството, с материалната помощ и пропагандна защита това немощно войнство се вдига по команда от вън. Това е истината.

На противника не се удаде да организира такива остри прояви в нашата страна. Затова в действие беше пусната грубата дезинформация и лъжа. Виенският вестник "Ди прессе"

Из архивите на ДС

461

публикува "съобщение", съчинено от изменника Стефан Табаков, че у нас също имало надигане на "демократичните сили" Органите на Държавна сигурност у нас били разпитвали 40 лица, 14 били задържани, между които и писателите Камен Клачев, Христо Ганев, Гочо Гочев и Валери Петров и били порицани. На следващия ден БТА интервюира четиримата, като опроверга клеветата. Вражеският комитет "Борци за граждански права" във Виена организира пресконференция с участието на 40 западни кореспонденти. Представител на БТА опроверга лъжите на "Ди прессе" и пресконференцията претърпя пълен провал.

Американски дипломат у нас, установен разузнавач събирал "доказателства", че у нас се нарушавали демократичните права на гражданите.

От лицата по списъка на т.н. "разделени семейства", който беше предаден от посолството на САЩ в Министерството на външните работи на НРБ, той искал информация колко пъти им било откадано пътуване до САЩ, обещал им застъпничество за положително решаване на въпроса. По негово искане изменническо настроено семейство от София написа изпълнен с клевети за нашата идеология и действителност "Съвременен манифест", автобиографиите си и мотивите, поради които желаят да напуснат НРБ. /При опит да предадат клеветническите материали са задържани и разследвани.

Измениици на родината в ГФР и Швейцария замислят

Из архивите на ДС

462

атентати срещу служители на наши дипломатически представителства в капиталистическите страни.

На 20.1.1977 г. във вестник "Народна младеж" бе отпечатан материал - "диалог" между Радой Ралин и Борис Димовски. "Загрижени" за някои проблеми на младежта и възползувайки се от недоглеждането и принизеното чувство за отговорност от страна на журналисти от вестник "Народна младеж", изразиха тенденциозни мисли и възгледи за "опекунство" над младото поколение, за "бариери" пред него. Обявиха се против бригадирското движение и конкурсната система при кандидат-студентите и пр. "Диалогът" Радой Ралин-Борис Димовски започна да се коментира от отделни лица от непартийни позиции, а в някои учреждения и институти в София и страната се размножава и разпространява.

Редактор в софийски ежедневник, син на съден от Народния съд, с враждебно отношение към Народната власт, споделял, че "диалогът" бил правилно оценен от "Свободна Европа" като "първия изобличителен материал за България".

Драматург в провинциален театър, бивш легионер, поддържащ връзки със свои съмишленици и с граждани на капиталистически страни, написа пиеса с остро антисъветско съдържание, която бе преведена на английски от негов близък и търсил начин да я изпрати в Англия за отпечатване. При обиск материалът е иззет и случаят се разследва.

От края на миналата година отделни граждани предявяват искания да напуснат завинаги НРБ и заплашват, че ако техните молби не бъдат удовлетворени, ще намерят начин да направят достояние на Белградската среща или на международни организации отказа на нашите власти.

17

Строго секретно!

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

МВР
ШЕСТО УПРАВЛЕНИЕ ДС
Рег. № 2215 Екз. №
12 МАР 1977 19 год.
СОФИЯ

ДО
НАЧАЛНИК ОКРЪЖНО У-НИЕ МВР
гр. _____

От 18 до 20.V.1977 г. в София ще се проведе III конгрес на българската култура. Окръжните отчетно-изборни конференции на съветите за изкуство и култура ще се проведат до 10.IV.1977 г.

Във връзка с това, моля нареждането Ви да се извърши следното:

Да се инструктира агентурата и доверените лица от средите на художествено-творческата интелигенция за придобиване на информация за настроенията, проявите, коментарите и евентуалната подготовка на враждебно настроени лица да провеждат антидържавна дейност, като за резултатите своевременно да се уведомява отдел I при VI управление ДС.

Да се вземат мерки за недопускане включване в делегатската група на окръга Ви обекти на оперативен отчет, лица от контингента или идейно-неустойчиви такива. Ако не е възможно отстраняването им, моля за същите да бъдем уведомени, с оглед поставянето им под оперативен контрол. Към тях от Ваша страна да се вземат мерки за агентурното им обезпечаване.

На добре проверени агенти и ДЛ, които ще присъствуват на конгреса, а така също и на агенти, които могат да бъдат маршрутирани в София преди и по време на същия,

Из архивите на ДС

19

да се поставят задачи и поръчения при получаване на данни за подготовка на остри вражески прояви да уведомяват незабавно ~~др.др. Пенчев - тел. 82-49-28 и Павлов -~~ 82-49-26. дежурната на VI у-ние - 87-20-38 или 822098, ~~~~ кото пръст др. Пенчев или Павлов ~~~~

НАЧАЛНИК VI УПРАВЛЕНИЕ ДС:

ген.-лейтенант_____

нап. в 1 екз.
1-ЛД 2187
Доразмножено в 29 екз.
и изпратени по списък
изп. Павлов
нап. Захариева
14.III.1977 г.
м.№ 2121

На 15.III.1977г. по указания на др. Александров е изготвена шифрограма с горния текст, и е изпратена до всички ОУ. у-ния на МВР в страната.
Павлов

Строго секретно!
Екз.единствен. 27

Стопански отдел при СГУ
София, 17.III.77 година.

МВР
СОФ. ГРАДСКО У-НИЕ
Рег. № 3227 Ел. № 1
27-IV-1977
1000-СОФИЯ

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

СВЕДЕНИЕ

Съобщава: СС"Чуков"
Приел: ОР Т.Стоянов на 17.III.77г в 10часа на закрито.

ОТНОСНО: Съюза на българските художници.

МВР — УПРАВЛЕНИЕ VI-ДС
вх. № 3684 30. IV. 1977 г.

Присъствувах на разговор между група художници, между които: Дончо Вълчев-доцент в ДХА, н.х.професор Панайот Панайотов, з.х.Владимир кавалджиев, художника Петър Доев и други. Тези художници в сойте изказвания мислят че подавляващата част от художниците не са доволни от ръководството на СБХ, което покровителствувало част от художниците от свой хора, тоберира ги, урежда им откупки и пр, а държи ластрана и не дава възможност за изява на по-голямата част от свойте колеги. Те мислят че Партията е много загрижена за изтинския разцвет на родното изкуство, но ръководителите на съюза видоизменят всичко за своя полза, и за полза на приближените си.

Същите хора мислят и говорят убедено че настоящето ръководство е незаконно, защото при изборите на последния конгрес на СБХ след като се събрали гласовете председателят бил изчезнал някъде за около един час и чак като се върнал обявили резултатите. Предполагат че по-голямата част от членската маса е гласувала против предварителната листа и че резултата е бил преправен. Доколко това е истина не може да се каже но впечатлението между конгресистите било такова.

Що се отнася до свободата на личността те мислят че Партията и Народната власт ги давати ги има, но междинни ръководители за своя изгода злоупотребяват с положението си и особенно в творческите съюзи упражняват и си служат с непозволени средства, разделят колегите си на свой и чужди но не под друго а по тава дали са симпатични или не споделят ли тяхния стил на работа или не.

Те/горните лица/ мислят че в момента реалистичния подход към изкуството се потиска а се утвърждава един лъжереалистичен под силното влияние на разните модерни но временни и формалистични течение.

" ЧУКОВ"

ЗАДАЧИ: СС да продължава да се движи в този кръг от художници и да се интересува от тяхните възгледи, мисли и др. по повод станалия разговор

МЕРОПРИЯТИЯ: Препис от сведението да се изпрати на VI ДС за сведение и по компетентност.

Приел:

Ек. 1 на VI ДС - нач. Т.С. СГУ.
София, 17.III-1977г

Строго секретно

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

МВР
ШЕСТО УПРАВЛЕНИЕ ДС
Рег. № 3007 ... № ед.
31 ... 1977 год.
СОФИЯ

УТВЪРЖДАВАМ:
ЗАМ.МИНИСТЪР НА МВР
ген.-полковник [signature]
София, 6.4.III.1977г.

П Л А Н

ОТНОСНО: провеждане на агентурно-оперативни мероприятия във връзка с Третия конгрес на българската култура.

На 18, 19 и 20.V.1977 г. в София ще се проведе Третия конгрес на българската култура, който в светлината и изискванията на културната политика на БКП ще обобщи и очертае новите задачи пред българската култура на съвременния етап от нейното развитие.

В работата на конгреса ще вземат участие 922 делегати на творческите съюзи, държавните органи и политически организации в НРБ и 878 делегати от окръжните съвети за изкуство и култура.

За конгреса са отправени покани за участие с гости към всички социалистически страни, а също така към 20 страни от Европа, Азия,Африка и Америка за участие с по един официален гост и 25 персонални покани към изтъкна-

Из архивите на ДС

ти дейци на изкуството и културата от Европа и САЩ.

Изхождайки от значимостта на конгреса като събитие с огромно политическо значение, пред органите на ДС стоят за решаване следните основни задачи:

- Разкриване, предотвратяване и пресичане евентуални опити на противника и вражеските елементи в страната да използуват конгреса за провеждане на идеологическа диверсия, провокации, разпространяване на пропагандна и инкриминирана литература, или друга подривна дейност;

- Активизиране работата по обектите на оперативен отчет и лицата, протичащи по вражеския контингент, с цел предотвратяване установяването на подозрителни контакти със западни културни дейци, евентуални опити за предоставяне на ръкописи за публикуване на Запад, враждебни изявления и др.;

- Изучаване и оказване на влияние върху демократично настроени дейци на изкуството и културата от капиталистическите страни за излизане у нас и в чужбина с материали в средствата за масова информация в полза на страната ни.

За изпълнение на тези задачи ще се проведат следните агентурно-оперативни

М Е Р О П Р И Я Т И Я:

I.

1. Да се изгради оперативна група под ръководството на [illegible], в състав от 3 оперативни работници от отдел I и отдел VII на управление VI-ДС, която да поеме цялостната работа по организиране и водене на агентурно-оперативната работа във връзка с конгреса и обработ-

Из архивите на ДС

468

ка и анализа на информацията.

Срок:5.IV.1977 г.

Отг.:зам.н-к у-ние VI-ДС

2. На агентите и доверените лица да се разработят и възложат конкретни задачи за изясняване позициите, настроенията, коментарите и намеренията на обектите на оперативен отчет, лицата от вражеския контингент и идейно-неустойчивите такива, а така също и за събиране на информация за гостите на конгреса от капиталистическите и развиващи се страни.

Срок;15.IV.77г.

Отг.: н-к отдел I,у-ние VI

3. За придобиване на информация и своевременно реагиране на промени в оперативната обстановка, периодически да се провеждат срещи с ръководствата на Комитета за изкуство и култура, творческите съюзи и организационния комитет за конгреса.

Срок:постоянен

Отг.: н-к I отдел,VI у-ние

4. Да се уточнят екипите на Българска телевизия, радио София и журналистите, които ще отразяват работата на конгреса и в съставите им се включат агенти и доверени лица.

Срок:20.IV.1977 г.

Отг.:Бузовски, Георгиев, Сотиров

5. Да се активизира работата по обектите на оперативен отчет от средите на художествено-творческата интелигенция, за своевременно разкриване и пресичане на евентуална подготовка или опити за провеждане на подривна дейност.

Срок: постоянен

Отг.:н-к I отдел,VI у-ние

Из архивите на ДС

469

6. Да се изучат преводачите и придружителите на гостите от капиталистическите страни, като с подходящите от тях се установят оперативни контакти, а неподходящите се отстранят чрез ръководството на Комитета за изкуство и култура.

Срок:20.IV.77г,
Отг. Павлов

7. Да се проверят по Система-1 всички гости на конгреса от капиталистическите и развиващи се страни, с цел установяване на лица, представляващи оперативен интерес и се разработят мероприятия за оперативното им наблюдение.

Срок:25.IV.1977г.
Отг.: Павлов

II.

1. Окръжните управления на МВР да вземат мерки за придобиване на информация за настроенията, намеренията и коментарите на обектите на оперативен отчет, лицата от вражеския контингент и идейно-неустойчивите дейци на изкуството и културата, както и за своевременно разкриване, предотвратяване и пресичане на опити за провеждане на вражеска дейност преди и по време на окръжните конференции и конгреса.

Срок:постоянен
Отг.:н-к окр.у-ние МВР

2. Да се използуват възможностите на ВГУ за събиране на информация за интересите на дипломатическите, търговски и други представителства, а така също акредитираните кореспонденти и временно пребиваващи граждани на ка-

Из архивите на ДС

470

5

питалистически страни към конгреса. Да се изпрати списък на гостите на конгреса, с цел получаване на данни за представляващите оперативен интерес лица.

Срок: 15.IV.77г.

Отг.: зам.н-к у-ние VI-ДС

3. Чрез ПГУ да се уведомят резидентурните групи в капиталистическите страни за конгреса, като им се изпрати списък на гостите, с цел получаване на предварителни данни за представляващите оперативен интерес лица и своевременно разкриване, предотвратяване и пресичане на евентуални опити на противника да провежда подривна дейност във връзка с конгреса.

Срок: 10.IV.77 г.

Отг.: зам.н-к у-ние VI ДС

4. Отдел I на управление IV ДС да засили контрола върху входящата и изходяща кореспонденция по линия на основните капиталистически страни, с цел придобиване на информация и пресичане възможностите за провеждане на подривна дейност по линия на пощенския канал от страна на противника.

Срок: 10.IV.1977 г.

Отг.:н-к отдел I,у-ние VI

5. Софийско градско управление на МВР да окаже съдействие по настаняване на представляващите оперативен интерес западни гости в стаи, оборудвани с оперативна техника и да вземе мерки за недопускане евентуални хулигански, криминални и други прояви по време на провеждане на конгреса.

Срок:постоянен

Отг.:зам.н-к СГУ-МВР

6

III.

1. Да се проведе среща с представители на ПГУ, ВГУ VI управление ДС и Софийско градско управление на МВР за доуточняване на взаимодействието по оперативното обезпечаване на конгреса.

Срок:20.IV.1977 г.

Отг.: зам.н-к у-ние VI ДС

2. Придобитата информация във връзка с подготовката и провеждането на Третия конгрес на българската култура да се съсредоточава в VI управление ДС, която периодически да се обработва от VII отдел и изготвят справки за ръководството на Министерството и ЦК на БКП.

Срок: постоянен

Отг.: н-к VII отдел,VI у-ние

СЪГЛАСЕН:
Н-К VI УПРАВЛЕНИЕ ДС
~~Ген.-лейт.~~ [signature]

ПРЕДЛАГА:
Н-К I ОТДЕЛ,VI У-НИЕ ДС
полковник [signature]

Нап. в 1 екз.
№1-ЛД 2187
Изп.Павлов,I,II
София,31.III.77г./нап.ЗС
маш. № 2801
Размножено в 1 екз.
за СГУ - МВР

[signature]

5231

5231 2 ЦИАС

Секретно!

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

СОФ. ГРАДСКИ ПРОКУРОР
Рег. № 9096
1.IV 77
1000-СОФИЯ

СПРАВКА

МИНИСТЕРСТВО НА ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ
ЦИАС
Вх. № 3870 от 4.4 1977 г.

ОТНОСНО: Поставен на стената във ВМЕИ "Ленин" стенвестник с епиграми на Радой Ралин и карикатури на Борис Димовски.

М-ВО НА ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ
ЦИАС
Вх. № 2624 от 5.4 1977 г.

На 30.III.1977 г. към 18 часа във фоайето на машиностроителния факултет на ВМЕИ е бил поставен първоаприлски стенвестник с размери 1 х 1.3 м озаглавен "Гостуват ни Радой Ралин и Борис Димовски".

В стенвестника са поместени епиграми от книгата на Радой Ралин "Безопасни игли" и карикатури на Борис Димовски към същата книга. Съдържанието на голяма част от епиграмите е безобидно, но някои от тях като "Отечество любезно","Човек с достоинство" и други са явно политически неиздържани.Така например текстът на "Отечество любезно" е следният:

"България, България понасяща България!
Познавам те от оня ден и вчера
страна, в която всичките бездария
направиха огромна кариера".

Втората епиграма има следното съдържание:

"Защо да търся връзки и познати?
Не се подлагам аз на унижение!
Та мен ми е достатъчно, че тати
е мъж със най-високо положение".

Из архивите на ДС

От извършената проверка се установи, че стенвестника е бил изготвен и поставен от студентите Христо Найденов Найденов и Огнян Любенов Тошев.

Найденов е роден на 4.8.1955 г. в Бургас, живее в София на бул."Ленин" 48, студент във II-ри курс на машиностроителния факултет ВМЕИ.Член на ДКМС и председател на комисията по нагледната агитация във ФК на ДКМС.Произхожда от семейство на служащи.Родителите му са безпартийни, учители в Бургас.

Тошев живее в София на ул."Знаме на труда" № 19, студент в същия институт.

В обясненията си двамата студенти посочват, че като отговорници по нагледната агитация са били натоварени със задачата да подготвят хумористичен брой на факултетния вестник "Машиностроител".Тъй като не им била оказана никаква помощ от колегите им, те решили с подръчни средства да изготвят стенвестник.Поради малкото време с което разполагали, Найденов предложил да вземат епиграмите и карикатурите от посочената книга на Радой Ралин, която Найденов притежавал. Стенвестникът е престоял на стената около половин час, след което е иззет.

НАЧАЛНИК СОФ.ГР.У-НИЕ МВР:

- генерал-лейтенант -

1.IV.77 г.

С о ф и я

Нап. в 5 екз.
№ 1 - ГК на БКП
№ 2 - рък. на МВР
№ 3 - у-ние VI-то ДС
№ 4 - отдел II-II
№ 5 - ИА
Изп. Б.Илиев
Нап. Л.Л.-591 в
%.IV.1977 г.

СТР.СЕКРЕТНО!

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

УТВЪРЖДАВАМ:
НАЧАЛНИК ОКРЪЖНО У-НИЕ МВР
ПОЛКОВНИК:
11.IV.1977 г.

СКРЪЖ
Рег. № 1955
5.4 77

МВР — У РАВЛЕНИЕ VI-ДС
3281 19. IV. 1977

П Л А Н

За агентурно-оперативното обезпечаване на XI национален фестивал на хумора и сатирата – Габрово'77

На основата на решение № 190/19.II.1974 г. на Секретариата на ЦК на БКП, на утвърдения от Председателството на Комитета за изкуство и култура фестивален статут и в съответствие с препоръките на др.Тодор Живков по време на X-тия фестивал, от 21 до 31 май 1977 г. в гр.Габрово ще се проведе XI национален фестивал на хумора и сатирата.

През фестивалните дни Габрово ще бъде посетен от лица от вражеския контингент и наши обекти на разработка. Очакват се двойно повече чуждестранни гости, творци, журналисти, телевизионни екипи.

Към фестивала проявяват интерес посолства на капиталистически страни у нас. Чуждестранните гости на конгреса на културата също ще посетят гр.Габрово.

Из архивите на ДС

Възможно е фестивалът да се използува за провеждане подривна дейност срещу НРБ.

Като се има предвид значимостта на фестивала като мероприятие с важно международно идеологическо и политическо значение, трябва да бъдат решени следните основни

З А Д А Ч И :

а/ Разкриване, ограничаване и пресичане опитите да се използува фестивала за провеждане на идеологическа диверсия, провокации, разпространение на пропагандна и инкриминирана литература и друга подривна дейност.

б/ Активизиране работата по обектите на разработка, сигналите и лицата, протичащи по контингента с цел предотвратяване на евентуални подозрителни контакти със западни граждани, опити за предоставяне на ръкописи за печатане на Запад и такива за разпространение на инкриминирана литература, вражески изявления и др.

в/ Изучаване и оказване влияние на демократично настроени лица от капиталистическите страни за излизане в пресата, по радиото и телевизията, у нас и в чужбина, с изявления в полза на страната ни.

За решаването на тези задачи ще бъдат проведени следните агентурно-оперативни и технически

М Е Р О П Р И Я Т И Я:

1. Уточняване и изготвяне списък на агентурата от отделения VI, II, X, XI, която ще бъде използувана по конкретни обекти и като преводачи, придружители , консултанти и др.

На агентурата и ДЛ ще бъдат поставени задачи за събиране на информация, относно коментариите по подготовката и п веждането на фестивала, а така също и за събиране предварителни данни за западните и българските гости, които ще участвуват във фестивала.

Срок - 15.IV.1977 г.
Отг. Начев,Благоев, Недялков, и Н.Радев

Из архивите на ДС

2. Уточняване агентурните възможности на управление VI-тс и ВГУ с цел пълноценното им използуване по време на фестивала.

Срок - 20.V.1977 г.
Отг. полк.Томитов

3. Ще бъдат разработени задачи на агентурата с цел разкриване на агенти и емисари, легендирани в състава на чуждестранните гости, установяване и пресичане опити да се използува фестивала за нелоялна дейност срещу нашата страна, установяване характера на връзките на наши представители, противащи по отчета и контингента с участници от капиталистически страни.

Срок- 10.V.1977 г.
Отг. Н-ци отделения

4. В Дома на хумора и сатирата ще бъдат придобити:
- 1 агент
- 2 ДЛ

Срок - 30.IV.1977 г.
Срок - 15.V.1977 г.
Отг. Ив.Начев

5. Периодично ще се провеждат срещи с ръководството на фестивала за събиране на предварителна информация за западните гости и уточняване програмата за пребиваване на гостите в Габровски окръг по време на фестивала.

Срок - постоянен
Отг. Начев -Томов

6. Уточняване списъка на преводачите , журналистите, екипите на телевизията и радиото, които ще отразяват фестивала и включване на агенти и ДЛ.

Срок - 10.V.1977 г.
Отг. Томитов

7. Ще се проверят по отчета всички български граждани, които ще участвуват във фестивала като неподходящите по зашифрован път бъдат отстранявани чрез съответните ръководства.

Срок - 10.V.1977 г.
Отг. Начев

Из архивите на ДС

8. Активизиране работата преди и по време на фестивала по обектите:

- "Критикар"
- "Диригента"
- "Китариста"
- "Хитреца"
- "Нецоволният"

Срок - постоянен
Отг. Начев

9. Ще бъдат проверени по система 1 всички участници от капиталистическите страни с цел установяване на лица, представляващи оперативен интерес, като се разработят мероприятия по тях. Работата по тези обекти ще съгласуваме със съответните поделения.

Срок - 10.V.1977 г.
Отг. Начев

10. Анализ на получените данни за състоянието в ДХС, откриване ДОП "Комбинатор" на лицето _____ и провеждане активни агентурно-оперативни мероприятия по обекта по време на подготовката и провеждането на фестивала.

Срок - за откр.ва ДОП 15.IV.1977 г.
Отг. Начев - Томов

11. Ще се съгласува с ВГУ работата по дипломатическите предстаавители.

Срок - 10.V.1977 г.
Отг. Благоев

12. Чрез МВР-Секретариат, отдел "Международни връзки" да се изпрати справка за фестивала до братските органи за сигурност и списък на участниците, с цел своевременна обмяна на информация по придобити данни за лица, представляващи взаимен интерес.

Срок - 25.IV.1977 г.
Отг. Томитов

13. Установяване оперативен контакт с подходящи лица от редакцията на в."Балканско знаме", кореспондентите на теле-

Из архивите на ДС

визията и централните вестници и акредитираните журналисти с цел ангажиране на гости от западни страни с интервюта в полза на нашата страна, в печата и по телевизията у нас и в чужбина.

Срок - постоянен
Отг. Томитов (Ц.Тотев)

14. Отделение IV да извърши необходимата подготовка и съвместно с отделение VI проведе технически мероприятия в някои обекти на обслужване:

Дом на хумора и сатирата
Дружество на писателите
Група на художниците
Клуба на дейците на културата

и по конкретни обекти.

При необходимост да се потърси съдействието на IV управление -ДС.

Срок - постоянен
Отг. Начев -Денчев

15. Уточняване и вземане на списъчен отчет на предполагаеми местни и от други окръзи дисиденти, "нецооценени" и "непризнати" творци, от които може да се очаква нелоялна дейност и осигуряване наблюдението им. Работата по тези лица ще бъде съгласувана с управление VI-ДС.

Срок - 30.IV.1977 г.
Отг. Начев

16. Отделение II-ДС да създаде обстановка за устройване на чужди гости в стаи, оборудвани с техника. Активно да се използува агентурата и ДП в хотелите и туристическите обекти, които ще бъдат посещавани от гостите и участниците във фестивала.

Срок - 20.V.1977 г.
Отг. Благоев

17. Всички материали, свързани с фестивала да се съсредоточават в отделение VI, като своевременно се прави анализ и

От архивите на ДС

10

уведомява ОК на БКП и ръководството на МВР при сериозни сигнали за вражеска дейност.

Срок – постоянен
Отг. Начев

18. Да се проведе среща с представители на управление VI–ДС за доуточняване взаимодействието и оказване помощ при оперативното обезпечаване на фестивала.

Срок – 30.IV.77 г.
Отг. Н.Томитов

19. На агентурата от отделите "Криминален" и "Стопански" ще бъдат разработени задачи и линия на поведение за долавяне евентуални замисли за кражби и други антиобществени прояви по време на подготовката и провеждането на фестивала.

479

Срок – 15.V.77 г.
Отг. Венков – Н.Гатев

20. В навечерието на фестивала ще бъдат обходени всички обекти, където ще се проведат основните мероприятия и ще се проведат срещи с техните ръководства относно физическата охрана на обектите, за вземане предпазни мерки срещу пожари, кражби и др.вредителства.

Срок – 20.V.77 г.
Отг. Венков –В.Василев

21. Отдел КАТ да разработи и проведе мероприятия за осигуряване ред и сигурност на движението по време на откриването и провеждането на фестивала, като се обърне особено внимание на карнавалното шествие и туристическите обекти, които ще бъдат посетени от гостите.

Срок – 20.V.77 г.
Отг. Симеонов

22. Районната противопожарна охрана–Габрово да проведе профилактични мероприятия в сградите, където ще се проведат отделните прояви с оглед недопускане на пожари.

Срок – 20.V.77 г.
Отг. Караджов

23. Ръководството на РУ МВР–Габрово да изготви план с охранителни мероприятия за карнавалното шествие и другите

Из архивите на ДС

11

прояви и недопускане антиобществени прояви по време на фестивала.

Срок - 15.V.77 г.
Отг. К.Петков

24. Ръководството, контрола и помощта по изпълнението на мероприятията, обобщаване на получените данни и вземане на ефективни мерки за предотвратяване на вражески прояви ще се осъществява от утвърденото от ръководството на Окръжно управление МВР оперативно бюро с председател полк.Н.Томитов - Зам. началник Окръжно управление МВР-ДС.

ПРЕДЛАГА,
НАЧАЛНИК ОТДЕЛЕНИЕ VI-ДС:
ПОЛКОВНИК: [signature]

Написано в 2 екз.
1 - Лит.д.3818/75г.
Н.Томов
2 -Сф, у-ние VI,отд.I-ДС
Изпълн. Н.Томов
Н-са: АП - 1552

[signature]

С плана на окр. у-ние МВР Гатрово се запознах. Считаме че тоти нач. мажи свързан с работата на IV-то отделение. Фестивала е проява на окръжни съвети за изкуство и культура.
13.V [signature]

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

Рег.№__, екз.№__

Строго секретно

260
23

екз 1

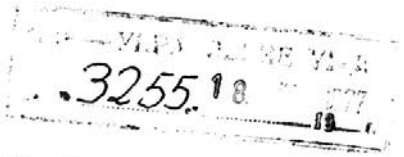

И Н Ф О Р М А Ц И Я

за Международната среща на писателите на тема"Писателят и мирът Духът на Хелзинки и дългът на майсторите на културата", която ще се състои в НРБ от 7 до 14 юни 1977 год.

След общоевропейското съвещание в Хелзинки през 1976 година и особено с приближаването на Белградската среща, която ще направи преглед на изпълнението на решенията на съвещанието, антисоциалистическите акции на Запад стават все по-активни и системни.

Реакционните империалистически центрове на Запад активизират глобалната психологическа атака срещу социалистическите страни. Приведени са в действие добре известните оръдия от периода на "студената война", като се започне от тенденциозното изопачаване на фактите и се стигне до клеветата и провокацията.

В печата, по радиото и телевизията се раздухва враждебна кампания, адресирана пряко към социалистическите страни, в това число и НРБ, фабрикуват се нови "сензации". Под маската на "загриженост" за правата на човека се провежда масирана пропаганда, която има за цел, от една страна да подрони авторитета на социалистическите държави на международната арена, и от друга - да спечели позиции и "популярност" в определени среди от световната общественост, на първо място, сред творческата интелигенция - писатели, журналисти, художници, артисти, музикални дейци и др.

Из архивите на ДС

След оценка на създалата се обстановка от 9 до 15 юли 1976 година в Берлин бе проведено съвещание на ръководствата на писателс - ките съюзи от социалистическите страни /НРБ, ГДР, ПНР, СРР, СССР, УНР и ЧССР/, на което бе взето решение да бъде организирана в 1977 година Международна среща на писателите от страните, подписали Заключителния акт в Хелзинки, с цел по-активното привличане на писате - лите в борбата за мир и сигурност в Европа и света.

Според мнението на ръководствата на Съюза на българските писатели и Съюза на съветските писатели, изразено по-късно при дву - странни разговори между тях, срещата евентуално трябва да постигне и една по-далечна, стратегическа цел: да създаде условия за изграждане на нова международна организация в противовес на Международния ПЕН-клуб и КОМЕС, която да обединява прогресивни и демократично настроени писатели от цял свят и да насочва усилията им в интерес на мира.

На съвещанието, а също по време на последвалите го допъл - нителни разговори и беседи бе решено срещата да се проведе в София от 7 до 14 юни 1977 година и на нея да бъдат поканени 129 световно известни писатели: 66 от 8 социалистически и 63 от 20 капиталистичес - ки страни, а като гости - 23 писатели от 21 държави от Азия, Африка и Латинска Америка. Това означава, че в срещата ще участвуват 152 писатели от 49 страни.

За организиране и подготовка на срещата бе изграден инициа - тивен комитет /съгласуван между писателските съюзи от социалистиче - ските страни/ от 70 световно известни европейски и американски писа - тели. От участниците в комитета бе подготвено и подписано Възвание към писателите от различни страни с покана да участвуват в предстоя - щата среща в София.

Из архивите на ДС

Темата на срещата ще бъде: "Писателят и мирът: Духът на Хелзинки и дългът на майсторите на културата". Пленарните заседания ще се състоят в парк-хотел "Москва" в София от 7 до 10 юни, а от 10 до 14 юни делегатите и гостите ще имат възможност да се запознаят с Варна и българското Черноморие. Срещата ще бъде открита от председателя на Съюза на българските писатели академик Пантелей Зарев. Ще бъде прочетено приветствие до участниците в срещата от Първия секретар на ЦК на БКП и Председател на Държавния съвет др. Тодор Живков.

Анализът на придобитите досега данни показва, че инициативата за свикване на международна среща на писателите се приема с разбиране от много известни майстори на перото в западните страни. В същото време трябва да се каже, че някои от тях са отказали да подпишат Възванието. Особени трудности при събирането на подписи под Възвание - то пратениците на Съюза на българските писатели срещнаха от страна на ляво настроените писатели в Италия, Франция и Канада.

Английският писател Чарлз Сноу, който бе поканен да участвува в срещата, отказа да подпише Възванието, като заяви, че "не се е консултирал" с американските си колеги. Андре Стил от Франция, член на ЦК на Френската комунистическа партия, заяви също, че не може да участвува в провеждането на такава среща, преди да се консултира с ЦК на своята партия. Швейцарските писатели Макс Фриш и Фридрих Дюренмат въобще отказаха да приемат българските си колеги.

Отказаха да подпишат Възванието следните поканени да участ - вуват в срещата писатели от ГФР:

Зигфрид Ленц, който поддържа близки връзки с Вили Брандт, Хелмут Шмидт и Хайнрих Бьол, отклони предложението под предлог, че не се е консултирал с ръководството на Социал-демократическата пар-

Из архивите на ДС

~~263~~
4 26

тия. Същият заяви, че възнамерява да предложи някои допълнения към текста на Възванието и, ако те се окажат приемливи за нас, ще реши, дали да подпише Възванието. Макс фон дер Грюн, който е силно повлиян от случаите около "Харта-77", Бирман и Кохоут, заяви, че той не може да седне на една маса с представители на ГДР, тъй като счита,че страна, която изгонва своите граждани, постъпва "по-нацистки".

Най-драстично бе поведението на Мартин Валзер и Ханс Енценсбергер, които заявиха, че за тях случаите Бирман-Кохоут са по-важни, отколкото "абстрактния" проблем за мира. Като условие за своето участие в срещата те поискаха на нея да бъдат поканени Буковски, Солженицин, Амалрик, Кохоут и Бирман.

Въпреки това посочените писатели отново ще бъдат поканени и не е изключено някои от тях да дадат съгласие и да пристигнат в София. Във връзка с това се изказва предположение, че тези писатели ще се опитат да повлияят и на други участници в срещата от западните страни за свързване темата на срещата в т. нар. "трета кошница" и неспазване на изложените в нея принципи от социалистическите страни.

По време на пребиваването й в САЩ българската делегация останала с впечатлението, че някой нарочно й оказва съдействие за получаване на подписи от американските писатели. Изказва се мнение, че това вероятно е станало не без знанието на ЦРУ или други заинтересовани кръгове, във връзка с което от страна на някои американски писатели може да се очакват провокации на срещата.

По-конкретно внимание от наша страна заслужава поетесата Дениз Левертова, около 50-годишна, с крайно леви възгледи и отрицателно отношение към Съветския съюз.

Из архивите на ДС

Известни опасения крие и поведението на някои писатели от други страни, подписали Възванието и изразили готовност да участвуват в срещата.

Така, например, Яшар Кемал от Турция, въпреки своите прогресивни позиции, е известен като човек с неуравновесен характер. В беседа с представители от СБП той изрази готовност да участвува в срещата. Но, след като си пийнал, заявил, че възнамерява да постави въпроса за даване културна автономия на турското население в НРБ. Това наложило подробно да му бъдат обяснени някои неща и да бъде убеждаван в принципната и правилна политика на НРБ по отношение на всички населяващи я граждани.

Шведският писател Петер Вайс, който преди години активно участвуваше в борбата на прогресивните сили в своята страна и против войната във Виетнам, сега е изпаднал под влияние на троцкизма. Изказал се е в подкрепа на "Харта-77" и Волф Бирман. Въпреки че Вайс постави подписа си под Възванието, той все още не е потвърдил своето участие в предстоящата среща. Не е изключено обаче същият да пристигне в София.

Неприятности могат да се очакват и от страна на канадската писателка Атууд, за която разполагаме с данни, че е участвувала в антисъветски акции; Едуард Бонд от Англия, с троцкистки възгледи, Едуард Олби от САЩ и Алберто Моравия от Италия, които имат склонност да създават контакти със студентската младеж; Ролф Хохут от ГФР, член на "Лигата за защита на евреите", който по всяка вероятност ще се опита да установи контакти с интелектуалци от еврейски произход; Карл Амери от ГФР, който има склонност да събира информация и да пише "обективни" статии за социалистическите страни, и др.

Из архивите на ДС

Последните данни показват, че империалистическите държави, техните специални служби, идеологически централи и другите подривни и пропагандни институти отдават особено значение на предстоящата среща на писателите в София. И с приближаването на деня на нейното откриване те провеждат все по-масирани акции по обработка на световното обществено мнение в антикомунистически дух, оказват тотален натиск върху писатели и други интелектуалци както в своите, така и в социалистическите страни, опитват се да организират контрасрещи и да въвлекат отделни писатели в провокационни акции, подстрекавайки ги към компрометиране и проваляне на предстоящата среща.

Случаите Бирман в ГДР и "Харта-77" в ЧССР се използват като допълнителен повод за активизиране подривната дейност на противника и антикомунистическата пропаганда на империалистическите държави.

В края на 1976 година в ГФР бе създаден т. нар. "Комитет за защита правата на гражданите на ГДР", който по същество представлява реакционно сборище. Комитетът е приел възвание в защита на Бирман, под което стоят подписите на такива известни западногермански писатели, като Хайнрих Бьол, Ханс Енценсбергер и др.

По указание и с материалната подкрепа на САЩ в началото на 1977 година от името на Съюза на гръцките писатели бе подета инициатива за свикване на остров Крит през май т.г. международна среща на писателите от капиталистическите страни. Според предвижданията тази среща трябвало да послужи като "торпедо" спрямо форума на писателите в София. Поради решителния отпор от страна на демократично настроените гръцки писатели Критската среща е била отменена, но не е изключено в резултат на съответна обработка на известни гръцки писатели и предоставяне на крупни финансови средства въпросът за нейното провеждане отново да стане актуален. Според наличните данни, демократичните кул-

Из архивите на ДС

турни среди в Гърция са готови при опити от подобен род да излязат открито чрез средствата за масова информация против такава инициатива.

От 11 до 13 март т.г. в Западен Берлин е бил проведен конгрес на писателите от 18 европейски капиталистически страни. По непроверени данни, на конгреса са били приети няколко резолюции против т.нар. "заплаха за свободата на Изток и на Запад". Отхвърлен е бил предложеният от италианците проект за резолюция в подкрепа на лицата, подписали "Харта-77". Било решено да бъде създаден постоянен комитет за поддържане на контакти с националните съюзи на писателите и подготовка на ежегодни конгреси, на които да бъдат канени и писателски организации в социалистическите страни.

Конгресът е бил организиран от ПЕН-центъра на ГФР и "Новото дружество за литература" и бил финансиран от Сената на Западен Берлин. Главен организатор е била г-жа Ингеборг Древиц - заместник-председател на Съюза на западногерманските писатели. Г-жа И. Древиц поддържала активни връзки със Съюза на полските писатели.

По инициатива на ПЕН-центровете в изгнание на 21 май т. г. в Хамбург трябва да бъде свикано заседание на "кръглата маса" на Международния ПЕН-клуб на тема "Отговорността на писателя". Българският ПЕН-център, както и ПЕН-центровете в другите социалистически страни няма да участвуват в тези заседания. Трябва да се предполага, че там ще бъдат предприети действия против срещата в София.

На 21 март т.т. американската агенция ЮПИ предаде "призив" на бившия съветски писател Владимир Корнилов към американските писатели Джон Чийвер, Ърскин Колдуел и Джон Ъпдайк, в който той ги подканя да оттеглят подписите си от Възванието на инициативния комитет в знак на протест против "репресиите" в СССР и "потъпкването" на духовните свободи на Изток.

Из архивите на ДС

~~964~~
8 30

В книгата си "Правото на убежище в Съветския съюз", рекламирана от радиостанция "Свободна Европа", френската журналистка Елизабет Антеби излага клеветнически измислици и твърдения за съветската действителност. Уводът към книгата е написан от френския драматург от румънски произход Йожен Йонеску, който, както е известно, е един от най-ярките представители на световния авангардизъм. В увода той сочи, че от две-три години насам съветската действителност изобилствува от "неопровержими" доказателства за наличие на каторги, концентрационни лагери и психиатрични болници, от които се носи "ехото на стенанията на милиони преследвани и които свитетелствуват за "масовото изтребление" на хората в СССР. Вие се убеждавате, каква злостна клевета и нагла фалшификация се разпространява за съветската действителност. Ето каква "рафинираност" е свойнствена на"господата от свободния свят".

По време на пребиваването в Испания през март т.г. на представителя на СБП във връзка с вземане на подписи от испански писатели за участие в срещата, вестник "Ел Пайс" в напълно изопачен вид помести взетото от него интервю. По същество този вестник публикува злобна клевета за действителното положение на писателите в НРБ и СССР, твърдейки, че в тези страни "няма свобода", че социалистическият реализъм е превърнат в "догма", сковаваща творческата инициатива на дейците на културата.

Радиостанция "Свободна Европа" в коментар от 13 януари т.г. се опита да внуши на радиослушателите си, че срещата в София е инспирирана от Съветския съюз и свързаните с него социалистически страни с цел отклоняване вниманието на световната общественост от предстоящата среща в Белград. "Оплаквайки" съдбата на дейците на културата в нашите страни, радиостанцията твърди, че при социалистическия

~~268~~
9 31

строй отделни личности от тези среди, ако те настояват да имат правото на собствено мнение, се оказват изправени пред три алтернативи: да попаднат в затвора или да бъдат настанени в психиатрична болница, или да бъдат принудително въдворени от страната. А други "именити личности и борци за права и свободи" са принудени да напуснат СССР и ГДР. В Полша известни интелектуалци са били подложени на преследване, твърди радиостанцията, само за това, че са изразили готовност да защищават правата на пострадалите работници и да окажат на техните семейства материална помощ. В Чехословакия са били арестувани всички учени и писатели, които са се застъпили за спазване на правата и свободата на човека, за изпълнение на подписаните международни договорености и решения. Радиостанцията изтъква също, че предстоящата среща има едностранчив характер, тъй като в дискусиите няма да бъде засегнат въпросът за тъй нар. "трета кошница", т.е. за свободния обмен на информация, идеи и хора. По същество се отправя подстрекателски призив към участниците в срещата да използват нейната трибуна за провеждане на дискусии по тези проблеми от гледна точка на тяхното "неспазване" от социалистическите страни.

В предаване от 11 март т.г. същата радиостанция, посочвайки, че предстоящата среща на писателите в София свързва въпроса за ролята на писателя и мира с духа на Хелзинки, в същото време подчертава възможността този жизнено важен проблем да бъде разискван на срещата не абстрактно, а конкретно. И по-нататък радиостанцията съветва, че "в духа на Хелзинки мирът означава отваряне на границите - политическите, духовните, че мирът - това значи толерантност, преодоляване на националните и други предразсъдъци, изоставяне на идеологическите шаблони, разширяване на кръгозорите".

Из архивите на ДС

~~267~~

10 32

През февруари т.г. виенският вестник "Ди пресе" публикува фарсови "разкрития" за "репресиране" на известните български писатели Камен Калчев, Валери Петров, Христо Ганев и Гочо Гочев, а така също за "разпита" на други 40 интелектуалци-дисиденти, 14 от които, според вестника, били задържани през януари 1977 година. Причината за такива действия от страна на българските власти била тази, че посочените писатели и интелектуалци уж изразили симпатия към "дисидентите" в Чехословакия и разпространявали френски вестник с текста на "Харта-77".

Всичко това е груба и нагла лъжа.

Позовавайки се на дипломатически източници, някои западни осведомителни агенции и вестници публикуваха съобщения, в които се твърди, че бившият главен редактор на вестник "Народна младеж" Генчо Арабаджиев е уволнен от този пост за това, че е разрешил отпечатването във вестника на статии на български поет, който критикувал социалистическия строй в България. В действителност др. Арабаджиев бе освободен от длъжността главен редактор на "Народна младеж" поради избирането му от V конгрес на Съюза на българските журналисти за отговорен секретар на съюза, на който пост той работи и в момента.

"Загриженост" за съдбата на"арестуваните" писатели и / на Генчо Арабаджиев проявяват също служителят от посолството на САЩ в НРБ Симпсън и американският журналист Ричард Ероуз, акредитиран в Белград.

За разобличаване на тази злостна и открита клевета бе организирана пресконференция, на която "задържаните" писатели дадоха интервю. БТА разгласи отговори-опровержения на четиримата български писатели, а по-късно бе предадено и опровержение във връзка с клеветата за "уволнението" на Арабаджиев.

Из архивите на ДС

С призиви за бойкотиране на срещата и използването ѝ за антикомунистически цели излизат и някои изменници на родината. Особена активност в това отношение проявява Димитър Инкьов, известен с подривната си дейност против НРБ, който е изпратил писма до много писатели в капиталистически и социалистически страни с молба да му окажат съдействие пред българските власти да разрешат на 11-годишния му син да замине при него в ГФР.

Приведените по-горе факти, както и насочеността на пропагандните и подривните централи показват, че цялата дейност на противника се ръководи от един център, а единството на неговите действия във връзка с предстоящата среща в София потвърждава явния му стремеж към реализиране на предварително набелязани подривни акции за нейното компромериране и проваляне.

Отрицателно отражение върху обстановката във връзка с предстоящата среща на писателите в София дава и активизирането на антикомунистическата дейност на някои западноевропейски социал-демократически партии. Според мнението на някои източници, такава дейност довежда до известен отлив в средите на прогресивно и демократично настроените писатели, подкрепящи позициите на социалистическите страни в международните отношения, а така също към засилване на гравитацията им около социал-демократията.

За засилването на този процес обективно спомагат и радетелите на "еврокомунизма", а също "особената" позиция на отделни комунистически и работнически партии в Европа и преди всичко Италианската, Френската и Испанската комунистическа партия.

От изложеното дотук може да бъде направен изводът, че империалистическите държави и специалните служби на противника провеждат

Из архивите на ДС

~~278~~

12 34

активна и целенасочена дейност за проваляне или компрометиране на Международната среща на писателите в София.

С цел разкриване и пресичане на подривната дейност на противника както преди, така и по време на срещата на писателите в София, от наша страна се провеждат определени агентурно-оперативни мероприятия по утвърден от министъра на вътрешните работи специален план.

Вземайки под внимание политическото значение и голямата роля на този международен форум, а така също реалните възможности на нашите органи, ние считаме за целесъобразно да бъдат координирани усилията на органите на сигурността на братските социалистически страни, чиито делегати ще присъствуват на срещата, да бъдат обсъдени и приети съгласувани мерки за противодействие в следните насоки:

1. В съответствие с възможностите на братските органи да продължи изучаването на участниците в срещата, да се определи кръгът на потенциално опасните, да бъдат организирани и проведени съответни агентурно-оперативни мероприятия за проваляне на възможни опити от страна на някои участници да бойкотират срещата или да осъществят антикомунистически акции.

2. Да се уточнят възможностите на братските органи с оглед на

- оказване на въздействие на някои нелоялно настроени представители от капиталистическите страни, за да не се допусне провеждането от тяхна страна на провокационни действия и акции;

- укрепване на позитивните тенденции и симпатии към социалистическите страни и марксистко-ленинските идеи у някои лоялно и демократично настроени западни писатели - участници в срещата.

Из архивите на ДС

493

Би било целесъобразно по съответния ред да се препоръча на компетентните държавни органи или на съюзите на писателите от социалистическите страни да поканят като гости след срещата някои от нейните участници или да направят необходимото за издаване на техни произведения в нашите страни.

3. Да се обсъдят ефективни мерки за взаимодействието между представителите на братските органи на сигурността, които ще бъдат определени за работа по срещата, с оглед .

- своевременна взаимна информация за поведението и действията на участниците в срещата, а така също и на акредитираните на нея журналисти;

- провеждане на съответни мероприятия за проваляне на евентуални враждебни замисли и действия от страна на противника;

- включване в състава на делегациите на агентура и доверени лица от средата на творческата интелигенция, имащи възможности за работа по участниците в срещата, като се използват при това официални - те канали на обмена - културния, туристическия, по линия на задграничните командировки и др.

4. Своевременна информация на съответните партийни и държавни органи с оглед необходимостта чрез средствата за масова информа - ция /излъчване на предавания, публикуване на материали и съобщения / да бъдат разобличавани действителните цели на империалистическите държави и подривните идеологически централи, техните усилия да компрометират срещата, което да доведе до ограничаване на подготвяните от тях враждебни акции.

Из архивите на ДС

14 242 35

Във връзка с това молим другарите да направят необходимото за популяризиране на предстоящата среща, тъй като, доколкото ни е известно, Възванието все още не е публикувано в някои страни. Би било целесъобразно също така да се окаже помощ на ръководствата на писателските съюзи при определяне на техните представители за участие в срещата, с оглед да не се допусне включването в състава на делегациите на неподходящи лица.

Благодаря за вниманието.

април 1977 година
С о ф и я

Сор. Сирен 131

ОТОНОСНО: МНЕНИЕ НА АГЕНТ "ВИТОША" ЗА ПРЕДСТОЯЩАТА СРЕЩА НА ПИСАТЕЛИ В СОФИЯ.

Съобщава: аг " Витоша "
Приел : ст.л-т Бузовски на 18 април 1977 год. в ЯК "Полигон

МВР
ШЕСТО УПРАВЛЕНИЕ ДС
Рег. №3982 ... № 3
30 АПР 1977 19 год.
СОФИЯ

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

Едно мнение за предстоящата среща на писателите от цял свят, която ще се състои в София, през юни месец, 1977 г.

Почти всички творци, които ще присъствуват на срещата са със свечовно ~~известно име~~ известност. Затова около тях ще има винаги някакво обкръжение, на първо място от членове на съюза на българските писатели, а след това от радиото, телевизията, студенти от факултетите по журналистика и по филология. За да се пресече безработното общуване с тези писатели-гости, необходимо е да се заангажира вниманието им по различни посоки. Не трябва да се водят по предприятия и заводи или в ТКЗС-та, защото техните интереси са насочени по други направления - те обичат да разглеждат изложби, църкви, музей, криптата, най-вече, една служба в храма-паметник "Александър Невски" и разбира се курортите на Черно море. Но там да посетят не само хотелите, а културните забележителности и особено интересните заведения като механи и др. Да се внимава да не се водят по затънтени улички и квартали, даже и за преминаване през тях, защото на такива места се правят най-много снимки и след това не е изключено в някой западни вестници и списания да се яват отрицателни впечатления за нашата страна, подплатени с "чудесен" снимков материал. На всяка цена трябва да видят Рилският манастир, богатствата намерени по нашите земи. По този начин гостите ще имат достъп до всички наши ценности, които трябва да се видят от всекиго, а заедн с това ще бъде заето непрекъснато и времето им. Могат съвсем споко но да се насочва вниманието им към българската филателия, произведения на нашата битова тъкан - килими, халища и т.н. Не трябва да се отрупват с много банкети и подаръци / а понякога и пари/ защото западните хора отреагирват на тези неща не съвсем положително, когато се завърнат по родните си места, или когато се наложи да ни

132

шат иди да разказват свои впечатления от посещенията си из нашата родина. Дозировката е много важна, а също много важно е какви преводачи и гидове ще им оъдат предоставени. Не трябва да се забравя, че от придружвача, до голяма степен зависи и оформянето на впечатлението на госта. Интересът ~~от~~ им предстоящата среща е вече голям. Това се чувствува и от разговорите в кафенето и ресторанта на Съюза на писателите, където освен организаторите, и членската маса се вълнува от предстоящето събитие.

18.IV.77
София

ЗАБЕЛЕЖКА: Справка и мероприятия по сведението не се предвиждат:

ЗАДАЧИ: След като прегледа списъка на писателите дали съгласието си да участвуват в срещата да направи преценка кои български граждани се познават с отделни или групи чуждестранни автори и вентуално ще установят контакти с тях по време на пребиваването им в София.

На агента научи, че доколкото зависи от нас, ще взимем предвид препоръките му. Той да научи какво се говори за срещата - в кафето и ресторанта на СБП.

19.4.77.

Нап. в 1 екз.
№ 1 р.д.№ 24508
Доразмножено в 2 екз.
№ 2 -VII отдел VI ДС
№ 3- VI.I.II - Анан ев
Изп. Бузовски
София 18.IV.1977 година

ПРИЕЛ:
Ст.лейтенант:

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

Препис

Строго секретно!

ВТОРО ГЛАВНО УПРАВЛЕНИЕ НА ДЪРЖАВНА СИГУРНОСТ

IV отдел

отделение

Съобщава агент "Нора"

Прием ОР: майор В. Божков (звание, фамилия)

МИНИСТЕРСТВО НА ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ
ПОДЕЛЕНИЕ - 1025
Рег. № 14623 екз. № 3
13.МАЙ 1977

АГЕНТУРНО СВЕДЕНИЕ

на закрито

ОТНОСНО: Турския писател Азис Несин

Както ми каза моята приятелка, на предстоящата Световна среща на писателите в София през месец юни е предвидено да дойде известният турски писател Азис Несин, както и Яашар Кемал, Бехрамоглу и Бурхан Арпад.

Моята приятелка, която познава добре Азис Несин и се е виждала с него при всяко негово идване в България, в качеството си на журналистка и преводачка на негови произведения има следните опасения:

При последното си идване в България през пролетта на 1975 г. на Габровския фестивал на хумората и сатирата Азис Несин също се е срещал с моята приятелка, на която дал подробно интервю за впечатленията му от фестивала, за културния живот в България и връзките между нашата страна и Турция. В това именно свое интервю е изразил своите гледища за културата на българските турци - за това, че тя не се развива, че не се издават турски книги в България, че младите писатели от турски произход не могат да пишат и издават произведенията си на роден език.

Моята приятелка има опасения, че Азиз Несин би могъл под една или друга форма да изрази тези свои гледища на Световната среща на писателите, където както е

известно ще се разисква тяхната роля в изпълнение договореностите в Хелзинки и в тази връзка и някои проблеми свързани с правата на човека. РАзбира се, Азис Несин като умен и пресметлив човек знае каква би могла да бъде реакцията от нашата, съответно съветска страна при едни такива изказвания и тяхните последици – като неиздаване на творбите му у нас и соц. страни. Но той също така може да предвиди и евентуалните облаги – поддръжка от антикомунистически централи, издания и големи хонорари в западните страни.

Една такава евентуалност би могла да бъде до известна степен парирана, ако към гостоприемството и вниманието, което ще му се окаже се прибавят един или няколко договора за откупки на негови пиеси, сред които има и такива, които биха могли да се играят на наша сцена и които той е изпратил на моята приятелка, а също и договор за издаване на негов роман или сборник с разкази.

10.V.1977г. "Нора"

Справка по сведението:

1. Азис Несин – известен турски писател, който ще участва на Световната среща на писателите в София.

Мероприятия:

Препис от сведението да се изпрати на ПГУ-ДС и VI у-ние ДС.

Задачи: поставени в друго сведение.

Отп. в 4 екз.
№1-РД аг."Нора"
№2-Iотдел,ПГУ-ДС
№3-VIу-ние ДС
№4-XIVотдел,ВГУ-ДС
Написала: Панева-11552
13.V.1977г.
С о ф и я

ПОДПИС: /п/ В.Б.жков
В я р н о

103

Строго секретно!

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

МВР
ШЕСТО УПРАВЛЕНИЕ ДС
Рег. № 4691 Екз. № 3
19 МАЙ 1977 19 год.
СОФИЯ

ДО
НАЧАЛНИК УПРАВЛЕНИЕ VI ДС
Т У К

Др. Ганчев а
20.VII. Дъщеря
др. Кавалов

ДОКЛАДНА ЗАПИСКА

от подп. Тодор Козловски

ОТНОСНО: Проведена среща с аг. "Атанас".

Днес, 17.V.1977 г. проведох среща с агент "Атанас" който разказа следното:

Сред научните и културни среди широко се коментират решенията на последния пленум на ЦК. Повечето от направените изказвания сред научните работници от Института по балканистика при БАН изразяват удовлетворение от взетите строги мерки по отношение на др. Борис Велчев. Коментирало се, че главна вина за допуснатите слабости има неговата амбициозна съпруга, която по същия начин заставила ръководството на СУ (Центъра по изкуство при БАН) да предложи за доцентура дъщеря си Искра, която не била дори хабилитирана. Проф. Божков един ден заварил в кабинета си майката, която му "наредила" в срок от един месец да "се уреди" защитата на кандидатска дисертация на дъщерята, която до тогава не била написала нито ред. Сега документите й били за утвърждаване във ВНК.

Из архивите на ДС

500

10"

Друга категория, между които Павел Павлов - режисьор, изразявали становище, че освобождаването на др. Борис Велчев било по същество разчистване на стари сметки, тъй като навремето си той, заедно с Тодор Павлов, се противопоставял на издигането на председателката на КИК. Сега, след заболяването и смъртта на Тодор Павлов, имало ситуация да се "уредят сметките" и с Борис Велчев. Иронично се подхвърляло въпроса "Гледахте ли последните два филма? - "Завръщане от Лондон" и "Завръщане от Вашингтон", което било свързано със завръщането в страната на близки на Б.Велчев.

По повод на предстоящия III конгрес на културата нямало особени коментари. Считало се, че в областта на културата няма остри проблеми, които да послужат за основа на конфликтни ситуации. Нещо повече, правели се сравнения с историята и опита на други страни, от които се виждало, че една жена, която ръководи този фронт, винаги съумява да подбере елитен екип свои помощници и работите се развиват успешно.

На агента беше поставена задачата да се интересува и своевременно ни уведоми за коментари сред интелектуалните среди по повод пленума на ЦК и III конгрес на културата.

Подполковник:

нап. в 2 екз.
1-РД аг.
2-VII отдел
3-отдел I
изп. Козловски
нап. Захариева/18.V.77 г.
м.№ 4331

МВР № на телеграмата по изходящия дневник на телеграфиста: ..... Получ. дата ..... 19..... г. в час ..... № ..... Подпис: ..... (фамилия)

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

СЕКРЕТНА!

ИЗХОДЯЩА ТЕЛЕГРАМА № 36 | ..... Образец № 5

по изходящия дневник — на деловодството

- Варна-11,12 и 13 юни
- Бургас-12 юни
- Толбухин-13 юни
- В.Търново-14 юни
- Габрово-14 юни
- Пловдив-14 и 15 юни
- Кюстендил-14 юни

За къде (кога): ОКР.У-НИЕ НА МВР-гр.

От къде (кого): Под.17065-МВР-I Ананиев-21-57

Подадена: 31.01 дата 1520 час; Предадена: 31.01 дата 1630 час

Брой на думите (групите): 150 Степен на бързина .....

ТЕКСТ:

Уведомяваме Ви,че на ___ юни 1977 г.участниците в Международната среша на писателите ще пребиват на територията на окръга Ви.

Моля нареждането Ви да се вземат мерки за ограничаване на контактите на български граждани с тях,и за изолиране на психично-болни лица и установени анонимчици,с цел недопускане предаването на клеветнически и други материали за изнасяне зад граница.

Да се вземат мерки и за осигуряване добър ред,сигурност и недопускане криминални,хулигански и други прояви по време на пребиваването на участниците на територията на окръга Ви.

При придобиване на представляваща оперативен интерес информация своевременно да бъде уведомяван отдел I при Управление VI ДС-тел.№№ 21-57,49-26 и 20-98,за вземане на съвместни мерки.

Н-К ПОДЕЛЕНИЕ 17065-МВР
ГЕН.-ЛЕЙТЕНАНТ:

София, .V.1977.

Предал: Иванова (фамилия) Приел: ..... (фамилия)

29—14 АП—8.6—30 000—74

63

Строго секретно!

Екз. единствен

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

УТВЪРЖДАВАМ:
НАЧАЛНИК ОТДЕЛ XV-ВГУ
Полковник
София, 4.04. 1977 год.

П Л А Н

ОТНОСНО: Провеждане на М "Г" по обекти, участвуващи в международната среща на писателите в София през месец юни 1977 година.

На 5, 6, 7, 8, 9 юни т.г. на 20 обекта: Ренегат, стая 1613; Неаполитанец-1508; "Самарянка"-1702; "Самотник"-1202; "Босфор"-1204; "Старец"-0723; "Философ"-1223; "Рачо"-1213; "Гаро"-1215; "Антим"-1217; "Хуна"-1506; "Петко"-0322; "Пеперуда"-1504; "Равин"-1602; "Дългия"-1607; "Късия"-15 7; "Цезар"-1609; "Гофрета"- ; "Левия"- ; "Десния"- ; ще се проведе М "Г" в парк-хотел "Москва", с цел преснимане на документи с оперативна стойност.

Обстановката ще се обезпечи от ОР Левичаров-СГУ и от VI у-ние ДС - ОР Янков, ОР Ананиев, ОР Мисайлов; н-к отделение Георги Сандев и н-к отделение Емил Пенчев.

Из архивите на ДС

503

Проникването ще се осъществи от група в състав: ОР Ненков - 15 отдел ВГУ, ОР Хинов - 15 отдел ВГУ, капитан Б.Ангелов - н-к отделение и ОР Д.Генов.

Охраняват се от: ОР Сотиров, ОР Бузовски, ОР Евгениев, ОР Павлов.

Ще се отварят куфари и чанти. Ще се работи с методи на ОТО ВГУ. Търсенето на интересуващите ДС материали и преснимането ще се извършва от ОР Ненков и ОР Хинов.

Връзка между проникващата и охраняващата група ще бъде осигурявана от човек от охраната.

При усложняване на обстановката проникващата група остава на място до обезпечаване на условия за излизане. При такава ситуация ще се използува легендата, че бравата на входната врата е повредена.

Проникващата група, ако бъде забелязана при влизане в стая на обект, ще бъде представена като авариен технически персонал по водопроводната мрежа.

Мероприятията ще се ръководят от майор Васил Гашев - зам. началник отдел I, VI управление ДС.

ПРЕДЛАГАТ:

1. ОР В.Ненков-15 отдел ВГУ _____

2. ОР Г.Сотиров-I отдел,VI ДС _____

нап. в 1 екз.
1-ВГУ-15 отдел
нап. ВЗ/4.VI.77 г.

Строго секретно

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

МВР
ШЕСТО УПРАВЛЕНИЕ ДС
Рег. № 5779 Екз. № 1
27 ... 77 19 ... год.
СОФИЯ

С П Р А В К А

ОТНОСНО: Международната среща на писателите в София.

Международната среща на писателите в София, чийто инициатор е Съюзът на българските писатели и която премина под девиза "Писателят и мирът: духът на Хелзинки и дългът на майсторите на културата", е още едно потвърждение на последователната мирна политика, провеждана от нашата страна и останалите страни от социалистическата общност.

Ето защо реакционните империалистически централи, чиито цели коренно се различават от желанието на народите да живеят в мир, направиха опит да задушат тази мирна инициатива, като приведоха в действие целия си арсенал от периода на "студената война", от тенденциозното изопачаване на фактите до клеветата, провокацията и открития политически натиск.

В началото на 1977 г. по инициатива и с финансова подкрепа от САЩ, чрез писатели от Гърция бе направен опит да се организира контрасреща на писатели от капиталистическите страни.

Радиостанциите "Свободна Европа" и "Дойче Веле" се опитваха да убедят културните среди на Запад, че писателската среща в София била "инспирирана от Съветския съюз". Характеризираха я като "опит на българските пропагандни централи да използуват договореностите от Хелзинки за оправдаване на мерките, прилагани от социалистическите страни за ограни-

Из архивите на ДС

чаване правата и свободите на гражданите. В своите емисии излъчиха клеветнически писма на изменника на родината Димитър Инкьов, касаещи липсата на "творческа свобода" на българските писатели и на чехословашкия дисидент Павел Кохоут до шведския писател Петер Вайс с открита антисоциалистическа насоченост."Кореспонденцията" между Кохоут и Вайс бе публикувана и в западногерманския ежедневник "Франкфуртер Алгемайне Цайтунг".

Претендиращият за меродавност виенски вестник "Ди Прессе", публикува "разкрития" за "репресии" срещу известните български писатели Камен Калчев, Валери Петров, Христо Ганев, Гочо Гочев и други 40 интелектуалци - "дисиденти", 14 от които били "арестувани".

Американската агенция ЮПИ разпространи "призив" от бившия съветски гражданин Владимир Корнилов до американските писатели, в който се приканваха подписалите Възванието за международната среща да оттеглят подписите си в знак на протест срещу "репресиите в Съветския съюз и подтискането на духовните свободи в социалистическите страни".

Апел с настоятелни искания да се събират подписи в защита на "репресирани" украински "писатели" изпрати до писателите подписали Възванието и тъй наречения"Комитет за контролиране изпълнението на решенията на съвещанието в Хелзинки в Украйна", чието седалище е Ню Йорк.

В резултат на политически натиск се отказаха от участие в срещата редица известни западни писатели, дори такива подписали Възванието, като Пиер Сегерс и Робер Мерл от Франция, Ханс Халбей и Хорст Бингел от ГФР, Джеймс Олдридж и Айвър Монтегю от Англия, Мария-Тереса Леон и Антонио Буеро Валехьо от Испания и други.

Под различни предлози отказаха да участвуват и подписалите Възванието американски писатели Роберт Хейдън, Джон Ъпдайк и Ърскин Колдуел, върху които Държавният департамент на САЩ оказал натиск.

Из архивите на ДС

506

Впоследствие нашата делегация, посетила САЩ, за да покани някои писатели да участвуват в срещата, останала с впечатлението, че оказваното й съдействие за получаване на подписи е преднамерено. Съществуваше мнението, че това се прави по указание на ЦРУ или други заинтересовани ведомства и кръгове, поради което се очакваха евентуални опити за провокации от страна на американските участници.

Анализът на посочените и някои други данни показваше, че някои от чуждестранните писатели и журналисти, а така също и вражески настроени лица у нас ще се опитат да използуват срещата за свои цели, между които най-вероятни бяха: опити за дискредитиране на социалистическите страни чрез свързване на темата "мир" с тъй наречената "трета кошница" от Хелзинки; предявяване на искания за освобождаване на "невинно" осъдени политически затворници и обявяване в защита на дисиденти; поставяне на въпроси за липсата на културна автономия на българските граждани от турски и друг произход; вземане интервюта от творци, стоящи на нездрави идейни позиции; евентуални опити на враждебно настроени български граждани да предадат за публикуване на Запад ръкописи с антисоциалистическо съдържание.

Оценявайки огромното политическо значение на международната писателска среща, от органите на ДС, съгласувано с братските органи за сигурност, бяха проведени комплексни агентурно-оперативни мероприятия, насочени към: своевременно долавяне и осуетяване замислите и действията на противника за проваляне на срещата и провеждане на антикомунистически акции; оказване въздействие на някои враждебно настроени писатели от капиталистическите страни, с оглед тяхното неутрализиране или въздържане от извършване на провокационни действия; засилване положителните тенденции и симпатии към социалистическите страни и марксистко-ленинските идеи у някои

Из архивите на ДС

507

демократично настроени писатели; недопускане предаването на участниците в срещата или на чужди журналисти материали с антисоциалистическо съдържание.

За съгласуване на някои наши действия, оказване на съответна помощ и обмен на информация бе поддържан тесен контакт с Комисията на ЦК на БКП, оглавяване от члена на Секретариата на ЦК на БКП и завеждащ отдел "Външна политика и международни връзки" др. Д.Станишев, както и с ръководството на Съюза на българските писатели.

Международната среща на писателите се проведе от 7 до 10 юни в голямата заседателна зала на парк-хотел "Москва". От 11 до 15 юни в рамките на две общи културни програми и специална програма за съпругите на участниците в срещата, същите бяха запознати с исторически, културни и туристически забележителности на НР България. В деловата част и културните програми участвуваха общо 130 писатели от 33 страни - 79 от капиталистическите и развиващи се и 51 от страните на социалистическата общност. На шестте пленарни заседания се изказаха около 60 писатели. Срещата бе отразявана от 51 чужде странни журналисти, от които 17 от капиталистическите страни и 2 от Югославия, като 7 от тях са постоянно акредитирани в НРБ със седалище в София.

От българска страна участвуваха 20 писатели, 39 члена на организационно-целевата структура и 108 преводачи-придружители.(

Деловата част на срещата премина при творческа атмосфера, тон за която дадоха дълбокосъдържателните и хуманни приветствия на другарите Тодор Живков и Леонид Брежнев. Преобладаващата част от изказалите се писатели подчертаваха необходимостта от активизиране на дейците на културата в борбата за мир, изтъкваха ролята, която могат и трябва да играят писателите за възтържествуване идеите на хуманизма и прогреса, изказваха благодарност на организатори-

Из архивите на ДС

508

те за полезната инициатива и прекрасните условия за творческа работа. Характерни в това отношение бяха изказванията на писателите от социалистическите страни, на Ерве Базен и Робер Андре от Франция, Филип Боноски от САЩ, Фаиз Ахмед Фаиз от Пакистан, Йозеф Рединг от ГФР, Рита Буми Папа от Гърция, Хуго Хуперт от Австрия и редица други. В изказванията на някои участници, като Фридрих Хитцер от ГФР, Азис Несин от Турция, Нюрдюр Рярдвиг от Исландия и др. освен общите проблеми на борбата за мир, беше засегната и подложена на остра критика политиката на правителствата в собствените им страни. Имаше и някои неангажирани изказвания, като това на Гертруде Фусекегер от Австрия.

В интервютата, взети от българските средства за масова информация, както и в неофициални разговори, още веднаж пролича задоволството на преобладаващата част от участниците в срещата от нейното организиране и ход, от разглежданите проблеми, от създадената възможност за сближаване и опознаване на писателите от различни страни. Почти единодушна е оценката, че срещата е била изключително полезна. Съществуващата предубеденост у повечето западни писатели, че от тях ще бъде поискано ангажиращо ги становище и подписване на заключителен политически документ премина в открито изразяване на симпатии към страната организатор, след като не бе предложено подписване на декларация. Тези симпатии се засилиха още повече от добре уредената културна и екскурзионна програма.

Задоволство от резултатите на срещата и искрени симпатии към нашата страна изказаха Адриан Митчел от Англия, Брайън Филън от Ирландия, Пиетро Бутита от Италия, Фърли Моуът от Канада, Ларш Хюлден от Финландия, Мартин Наг от Норвегия, Фридрих Хитцер и Йозеф Рединг от ГФР и редица други.

Из архивите на ДС

509

Елтън Фекс от САЩ изпратил няколко телекса до родината си, в които характеризирал срещата като "грандиозна конференция", а българите като "великолепни, красиви и прекрасни".

Редица писатели като Щайгер от Швейцария, Ервин Фишер от ГФР, Михаел Шаранг от Австрия и др. подчертаха, че в техните страни е невъзможно провеждането на такова мероприятие и на такова ниво, а Йозеф Рединг от ГФР се изказал, че "такава малка страна като България е трябвало да покаже на света как се прави това". Други като Ларш Хюлден от Финландия, Фридрих Хитцер от ГФР, Елтън Фекс от САЩ, Пиер Гамара от Франция, Мартин Наг от Норвегия, Нюрзюр Пярдвик от Исландия, Фърли Моуът от Канада са изказали желание да отразят срещата в печата на собствените си страни.

Наред с това от органите на ДС бяха доловени и парирани някои опити на противника да внесе разногласия между участниците в срещата, да внесе смут в деловата работа, а в някои случаи и открити провокации. За целта противникът използува някои западни писатели, почти всички пристигнали специално за срещата западни журналисти и група туристи от САЩ.

Някои от западните писатели открито демонстрираха "песимизма" си по отношение резултатите от срещата, други подчертаваха подобен песимизъм в неофициалните си разговори а имаше и такива, които възнамеряваха да използват трибуната на срещата за отправяне на клевети и нападки по адрес на социалистическите страни.

Чарлз Пърси Сноу от Англия, независимо, че е посещавал и друг път нашата страна като гост на Съюза на българските писатели, показваше открито пренебрежение към деловата работа, правеше изявления, че тя няма да намери широк

Из архивите на ДС

510

отзвук в западния свят и че нейното значение се изразява най-вече във възможността отделните участници да установят лични контакти помежду си.

Подобна демонстративна незаинтересованост и скептично отношение към срещата изразяваше и Ентъни Пауъл от Англия. В интервю пред Българска телевизия същият заявил, че е скептично настроен за резултатите от срещата и че бил дошъл по-скоро, за да види България. Той считал, че писателите не трябвало да се занимават с политика. Не подписал Възванието за срещата, защото не желаел да подписва подобни документи, но на времето не бил подписал и възванието за "нахлуването на съветските войски в Чехословакия, макар че много му се искало". Изказал се, че лично той "би воювал за някои принципи", които ние сме се "опитвали да атакуваме".

В неофициалните си изказвания холандският писател Даниел де Ланге изказваше съмнения по отношения свободата на личността в социалистическите страни. Според него Солженицин бил голям писател с незавидна съдба. Изразил съжаление, че дисидентите извън собствената си страна престават да бъдат такава ценност за световната общественост, каквато били в родината си. В официалното си изказване на срещата, де Ланге изказа мисълта, че в някои социалистически страни като Съветския съюз, Полша, Германската демократична република и Чехословакия писателите нямали нужната свобода на словото и били репресирани. За изказването си де Ланге получил поздравления от неустановен полски писател, от Ентъни Пауъл-Англия и от западногерманския писател Кристиан Гайслер.

За Гайслер бяха получени данни, че от ултралеви позиции възнамерява да направи изказване в полза на дисидентите от социалистическите страни. След като не му бе дадена

Из архивите на ДС

думата, се държа открито провокационно, като се опитваше да убеди редица писатели, че е получил потвърждение за липсата на "свобода" у нас. Провокационен характер имаше и протестното му писмо до организаторите на срещата и писмото му до Даниел де Ланге от Холандия и демонстративното му напускане на срещата./Следва да се отбележи, че поведението на Гайслер не намери търсения отзвук и ефект сред останалите участници/.

Финландският драматург Пааво Рингала отказа да даде интервю пред журналисти от ГДР, като се мотивира, че "в Източна Германия имало тоталитарен режим", а той подкрепял Волф Бирман.

Антонио Сиснерос от Перу изразявал отрицателно отношение към комунистическите партии. Възнамерявал да се изкаже, че европейците само говорели за мир, а в действителност искали да заробят Третия свят. В пияно състояние изразил недоволство, че на срещата е била дадена думата само на един представител от Латинска Америка.

Даниел Жилес от Белгия също имал намерение да се изкаже за тъй наречените "писатели в затвора" от името на "тези, които отсъствуват". Имал впечатлението, че на срещата някои въпроси умишлено не били повдигнати и че по всякакъв начин се избягвало тяхното поставяне. Оценявайки, че неговото изказване ще бъде в противоречие на общия дух на срещата и че различията между неговите и на другите изказали се писатели схващания могат да доведат до ненужни конфликти, предпочел да мълчи. Извън деловата работа се опитвал да се представи като приятел на България, че като един от инициаторите на "Златната библиотека", ратувал за разпространението на "малките литератури", в това число и българската, която била "онеправдана", поради слабото разпространение на езика ни. Той уважавал България, заради доброто отношение към евреите по време на Втората световна война, макар, че официал-

Из архивите на ДС

512

лно е била съюзник на фашистка Германия. Считал, че отношението на социалистическия лагер към Израел е неправилно, тъй като ние сме идентифицирали Израел с всички евреи.

Ако отделните негативни забележки и изказвания на някои западни писатели могат да се оценят като "опипване" на обстановката, а поведението на Гайслер от ГФР като "разузнаване с бой", очевидно противникът бе заложил и определил като своя "ударна групировка" специално пристигналите за срещата журналисти от ГФР - Раймар Алердт, Йохен Дорхолц и Пиер Алгерер от II западногерманска телевизия, д-р Клаус Кунце от радио Бремен, Йохен Гревен от радио Кьолн и кореспондента на в."Франкфуртер Алгемайне Цайтунг" д-р Ернст Отто Метцке; от Холандия - кореспондента на радиостанция НОС Дик Фернийк; кореспондента на норвежкото, датското и шведското радио Даг Халверсон; кореспондента на в."Монд" във Виена Мануел Люкбер и специалния кореспондент на американската информационна агенция "Смолоскон Информасион Сървиз" - Андрий Къркон.

Решението на секретариата на срещата на работните заседания да не се допускат други журналисти освен представителите на Българската телеграфна агенция и Българска телевизия умело бе използвано от посочените западни журналисти, като повод за изразяване на шумни "протести", за отправяне нападки, че у нас "не се спазват договореностите от Хелзинки".

В нарушение на елементарната журналистическа етика и гостоприемството на нашата страна, Раймар Алердт, Дик Фернийк, Даг Халверсон и Андрий Кърнок направиха брутални опити за създаване на антибългарски настроения сред останалите чуждестранни журналисти, за оказване негативно влияние на някои западни писатели, за дезорганизиране нормалната работа на срещата и в крайна сметка за нейната дискредитация.

Из архивите на ДС

513

След откриването на писателската среща, до което имаха достъп всички чуждестранни журналисти, екипът на II-ра западногерманска телевизия, ръководен от Алердт, без да се съобразява с реда в залата, монтира снимачна и звукозаписна апаратура с намерение да документира заседанията. Принуден да напусне залата, Алердт направил опит да устрои скандал, като през това време неговият екип е заснел в тенденциозен план входа за залата с пропускателните мерки. Впоследствие, Алердт изготвил писмен "протест" до Съюза на българските писатели, който връчил на др.П.Зарев със заплахата, че ако не бъдат допуснати до залата, подписалите "протеста" западногермански, холандски, финландски и норвежки журналисти демонстративно ще напуснат страната. /Следва да се подчертае, че въпреки категоричността на заплахата и категоричния отказ, същите не напуснаха пресцентъра до завършване на срещата/.

Търсейки конфликтни ситуации и отвличане вниманието на чуждите кореспонденти от истинските цели и задачи на срещата, норвежкият журналист Даг Халверсон още на първата пресконференция повдигнал въпроса за отказа на Петер Вайс и другите поканени шведски писатели да участвуват в срещата, като поставил искане този въпрос да бъде разгледан на самата среща, след което да бъдат уведомени акредитираните журналисти.

Подобно на Хавлорсен, холандският журналист Дик Феркийн направил на пресконференция "сензационното" съобщение, че притежавал апел от 34 "световно-известни" писатели да участниците в срещата за премане "защитата" на двама украински "писатели"-дисиденти. Настоял този "апел" да бъде разгледан на едно от заседанията на срещата.

Американският журналист Андрий Къркон заявил, че

Из архивите на ДС

514

също разполагал с екземпляр от "апела" и пожелал да го предаде на секретарката на срещата. Игнорирайки статута си на акредитиран журналист и регламента на срещата, Къркон се опитал да окаже въздействие върху дневния ред на срещата. Впоследствие същият разпространил ксероксни копия от този "документ" сред журналистите и някои български граждани.

С екземпляри от този "документ" разполагаха и западногерманските журналисти.

От получените данни стана ясно, че активните провокационни действия на западните журналисти се ръководеха от някои капиталистически дипломатически представителства в София. Преди да отправи протеста и ултиматума си, Раймар Елердт посетил посолството на ГФР. След посещението на Дик Феркийн в холандското посолство, същото по телефона отправило неофициален протест до отдел "Печат и информация" при Министерството на външните работи, че Феркийн не е допуснат до заседанията на писателската среща с тенденциозната забележка, че били допускани само съветските и български журналисти. Представители на туристическа група от САЩ, отседнали в хотел "Балкан", поддържали почти непрекъснати контакти с Къркон, като същевременно често посещавали посолството на САЩ. Има сериозни основания да се предполага, че разпространявания от Къркон провокационен документ е бил внесен у нас и размножаван чрез или с активното съдействие на посолството на САЩ в София.

Очакванията за евентуални усложнения от страна на някои писатели членове на френската и италианската комунистически партии не се оправдаха.

Френският писател Андре Стил, член на ЦК на Френската компартия, е правил многобройни забележки по адрес на организацията и провеждането на срещата, изказвал се е против официалния президиум, "многобройните" писма и приветст-

Из архивите на ДС

29
43

вия, но в официалното си изказване твърдо е застанал зад идеята и целите на срещата.

Алдо де Яко от Италия е правил намеци, че НРБ е "сателит"мна Съветския съюз, заявил, че и сега поддържа подписалите "Харта-77" чехословашки писатели, изразявал е твърдите си позиции на "еврокомунист", но въпреки разбиранията си, проявил конструктивно отношение към срещата. Изказал твърдото си становище за необходимостта да се търсят общите допирни точки, които обединяват писателите с "добри намерения", а не дребните спорове, които могат да станат причина установения в София контакт да се прекъсне.

Официалните позиции на представителите на съседните на НРБ страни нямаха особени различия от общия дух на срещата. Те дори подчертаваха намеренията си да бъдат в подкрепа на българското начинание. Особено силно пролича това в поведението на югославската делегация. В неофициалните си контакти и разговори, обаче някои от тях допуснаха както критични, така и преднамерено провокационни изказвания.

Гръцкият представител Костас Валетас, въпреки деликатния намек за липсата на необходимост от изказвания, накърняващи националните чувства на участниците, както в официалните си изказвания, така и в неофициални разговори се е опитвал да възбуди спор, обвинявайки турския "империализъм" като единствен виновник за кипърската криза.

По инициатива на Азис Несин, турските писатели подготвили проект за декларация на писателите от Турция, Гърция и Кипър по "кипърския въпрос". Поради разногласия, обаче с гръцките писатели, и под влияние на общия дух на срещата, впоследствие се отказали от намерението си. Известна роля за отказа им изиграла и изказването на Костас Валетас от Гърция.

Турският писател Яшар Кемал е отправял остри напад-

Из архивите на ДС

516

ки по адрес на политиката на БКП по националния въпрос, наричайки я асимилационна. Твърдял, че у нас умишлено се укрива истинския брой на българските граждани от турски произход. Разпространил остро-враждебен анекдот по адрес на съветски ръководител.

Официалното доброжелателно отношение към срещата и страната ни на кипърските представители Ели и Панос Теонидис не се покривало с истинското им становище. Насаме същите коментирали, че българите организирали срещата, за да решат свои политически въпроси, които изобщо не касаели кипърските проблеми.

Анте Поповски от СФРЮ не скривал негативното си отношение към НРБ и нашата позиция по т.н. "македонски въпрос". Често задавал провокационни въпроси, опитвайки се да унижи нашия народ.

Получиха се данни, че румънските представители били единодушни в оценката си на международната среща, която според тях била фарс. Те били готови да поставят провокационни въпроси или да дадат отпор на евентуални нападки по техен адрес. От изказванията им проличало, че техния писателски съюз е в опозиция на ЦК на Румънската комунистическа партия, тъй като нито един от предложените от ЦК на РКП писатели не бил избран в новото ръководство на Съюза на румънските писатели. Преди известно време Съюзът на румънските писатели бил изпратил свой представител във всички европейски столици със задача да обработва обществени и държавни кръгове, които на Белградската среща да се обявят в защита на някаква "тяхна кауза".

Румънският писател от унгарски произход Фодор Шандор, показвал негативно отношение както към останалите си колеги, така и към Съветския съюз и НРБ. Считал за неуместно поздравителното писмо на др.Брежнев. Провокационно запитал защо не видял по улиците съветски войници, след като от румънското радио знаел, че нашата страна била "окупирана"от

Из архивите на ДС

~~31~~
49

Съветския съюз.

По данни от братските органи за сигурност и наши данни писателите от социалистическите страни горещо са одобрявали срещата и вземали активно участие в деловата работа.

Известно смущение е предизвиквало поведението на съветския поет Евгений Евтушенко. Същият си е позволявал известна ексцентричност в облеклото. В разговор с български преводач от руски език изразил преувеличено очудване от перфектното владеене на езика от същия. Направил доста неуместна шега, че преводачът е от КГБ, изпратен да контролира поведението му. На среща с млади поети в киносалона на Съюза на българските писатели, Евтушенко споделил съжалението си, че в Съветския съюз не се издавали произведенията на Гумильов, в които намирал "интересни мисли" /Гумильов е руски писател, участвувал в контрареволюционния метеж в Кронщад, за което е ликвидиран/.

За най-добри български поети Евтушенко признавал Стефан Цанев, Константин Павлов, Миряна Башева и Иван Цанев, харесвал някои произведения на Любомир Левчев, но не цялото му творчество./Иван Цанев, Стефан Цанев и Константин Павлов стоят на нездрави идейно-естетически позиции/.

Някои наши и чужди писатели изказали мнение, че изтазването на Евтушенко на срещата било косвена защита на дисидентите в СССР. В разговор с австрийската писателка Фусенегер, Евтушенко се представил като защитник на "селячеството" в СССР.

Писателят на ГДР Паул Винс се опитвал да се освободи от преводачката си под различни предлози. Когато не успявал, водел разговорите си на езици, които тя не владее. Преди разговор с Анте Поповски от СФРЮ, направо й заявил, че знаел за мисията й да го "следи и подслушва" и затова я отпр тил. В същото време поддържал близки връзки с преводачката

Из архивите на ДС
518

Ивета Милева, известна като жена с леко поведение.

Както по време на срещата, така и непосредствено след завършването ѝ, реакционният западен печат ѝ отдели голямо внимание.

Стокхолмският вестник "Експресен" в няколко последователни броя помести статии от кореспондентите си Ян Линдстрьом и Ларш Першон, в които тонът от привидно доброжелателен достигна до груби фалшификации, клевети и измислици. В поменатите статии прекалено голямо внимание се отделяше на изказването на Яшар Кемар, което бе обявено за защита на правото на слово и се подчертаваха "симпатиите" му към бойкотиралите срещата шведски писатели. В броя си от 9.VI.вестникът обяви, че речта на Кемал е била "осакатена" а в броя от 14.VI. вестникът публикува явни клевети по адрес на българската действителност.(

За кореспонденциите на Манюел Люкбер от 9,12 и 13. VI. поместени във в."Льо Монд" може да се съди само по заглавията:"В климат,отежнен от репресията, в София се провежда международна среща, посветена на мисията на писателя за запазване на мира" и "В София международната среща на писателите завърши без декларация". В цитираните статии се прави открит опит да се омаловажат резултатите от срещата, да се създават и раздухват разногласия между писателите от капиталистическите и социалистическите страни и да се клевети социалистическата ни действителност.

По непроверени данни в броя си от 14.VI. в. "Нова Македония" е публикувал статия от кореспондента си Филип Симоновски, в която се подчертавало, че организираната от Съюза на българските писатели среща нямала нищо общо с духа на Хелзинки, а била поредната проява на "великобългарския шовинизъм".

Международната среща предизвика жив интерес сред българските писатели и културни дейци. Някои от тях израз-

Из архивите на ДС

519

вали безпокойство, че престижа й щял да бъде намален, поради отказа на отделни известни писатели от капиталистическите страни да участвуват в нея. Коментирало се, че на срещата били дошли "набедени писатели","хомосексуалисти","алкохолици" и "порнографски писатели".

В тази връзка писателят Димитър Канушев, член на БКП и редакторът в "Литературен фронт" Димитър Паунов, безпартиен, разпространили вина, че "България спечелила международната среща служебно, поради неявяване на противника".

Някои писатели изразили резервирано отношение към идеята за срещата и резултатите от нея, а други изказвали недоволство, че не са допуснати да участвуват в нея,

Лозан Стрелков, член на БКП се изказал пред своя подчинен, че срещата била "голям политически гаф," от който очаквал най-различни усложнения и неприятности. Това било "една измишльотина на Зарев", с която той "щял да си счупи главата".

Писателят Христо Радевски, член на БКП, споделил с Блага Димитрова, безпартийна, че скъсал писмото от Съюза на българските писатели, с което го канели да участвува на срещата. Той не искал да ходи,"само за да прави публика", "за да зяпа, като второ качество зрител". Блага Димитрова изразила желание да присъствува на срещата, но била убедена, че нямало да й дадат да се изкаже, "те на българския конгрес не й дали, та на този ли..."

В разговор с Йордан Радичков, член на БКП, Емилиан Станев, безпартиен, изказал мнение, че със срещата "ще си сложим таралеж в гащите, вместо да изпишем очи, ще извадим очи". Изказал възмущение, че Блага Димитрова не е между дведесетте писатели, присъствуващи на заседанията, докато там имало "глутница от бездарници", които "направили мафия".

Литературният критик Светлозар Игов, безпартиен, също недоволствувал, че "достъпът до чуждите писатели бил труден".Изразил отрицателно отношение към Евтушенко и сти-

Из архивите на ДС

520

хотворението, което той прочел на рецитала /в него авторът използувал няколко български думи/. По този повод Игов заявил, че поезията щяла да остане "единствената свободна територия, след териториалното интегриране на България и СССР".

Енчо Мутафов, литературен критик, безпартиен, вражески настроен, изказал отрицателно отношение към "заяждането на Г.Джагаров с "македонския" делегат. Считал, че патриотичната тема не била актуална в този момент на "духовн гърчове и от Изток и от Запад".

Петър Динеков и Блага Димитрова коментирали, че резултатите от срещата били "лоши", но на заседанието на Управителния съвет на Съюза на българските писатели, на което били отчетени тези резултати царели,"пълен ентусиазъм, самоупоение и хвалби", макар че били допуснати "няколко фатални грешки".

Официалната оценка на подготовката и провеждането на международната писателска среща е положителна. Наред с това, бяха констатирани някои слабости и пропуски от организационен характер, които макар и да не донесоха до тежки последствия, до известна степен създаваха усложнения както в нашата оперативна дейност, а така също способствуваха за създаване у някои гости неблагоприятни впечатления.

Апаратът на преводачите-придружители неколкократно бе уточняван и все пак в навечерието на срещата почти една трета от тях бяха разместени,/особено тези придружаващи оперативно-интересни чужденци/, което сериозно затрудни установяването на контакти с тях. Допуснато бе за преводачи да бъдат привлечени някои момичета с леко поведение, младежи склонни към злоупотреба с алкохол и няколко лица с вражески произход.

Контактите на нашите оперативни работници с преводачите очевидно не бяха по вкуса на отговорника на преводаческия екип Андрей Андреев, безпартиен и отговорничката на групата Иванна Славова, които се опитваха да създадат прегра-

Из архивите на ДС

521

да, чрез внезапни служебни повиквания, поръчения за маловажни задачи, многозначителни намеци и пр.

Преводачите в редица случаи се използуваха нерационално. В стремежа да се демонстрира ефективност на организацията се създаваше напрегнатост и суматоха - за посрещането на един-двама участници се изпращаха 4-5 преводачи, /при наличието на специален екип от 10 души на аерогарата/, а за посрещането на компактни групи отиваше един преводач и един представител на СБП.

Макар и единични, но имаше и случаи началната част на изказванията на някои гости да не се превеждат /Азис Несин/, което можеше да се изтълкува от гостите неправилно. Още след първото пленарно заседание някои участници от Англия и ГФР се оплакаха, че апаратчетата им за синхронен превод не са работили.

Допуснато бе, на изложбата на преводна литература, уредена по повод на срещата, да бъдат изложени две книги, съдържащи произведения на полски писатели-дисиденти. От проверката бе установено, че преди издаването на книгите през 1972 и 1973 г. същите са били съгласувани с Полската агенция за авторско право.

Получиха се и данни, че от организационния комитет е извършен преразход на парични средства главно за закупуване на спиртни напитки.

Обща, на организаторите и на нашите органи слабост, бе допускането на две частни лица да организират щанд за продажба на гипсови отливки, както и на лице, безпокоящо гостите с искания за автографи.

Въпреки своевременното уведомяване на окръжните управления да поставят под контрол и не допуснат до срещата някои психично болни лица, няколко такива "писатели" се явиха и предявиха претенции да участвуват в заседанията /от Разград,Асеновград и София/.

Из архивите на ДС

522

36
54

В подривната дейност на противника, насочена срещ международната среща на писателите в София, условно може да се набележат следните три етапа:

Първият етап, който съвпада с предварителната подготовка се характеризира с действия, насочени към конфронтация на срещата чрез мероприятия - от чието пропагандно естество до упражняване на груб политически натиск върху поканените писатели. През този етап отчетливо се долавяше ролята на САЩ като наш главен противник.

На втория етап усилията на противника бяха насочени към създаване на разногласия на самата среща чрез обработка на някои писатели и чрез открито провокационни действия от страна на западните журналисти. Тук бяха използвани както крайно десни, така и ултра леви елементи, които очевидно бяха изпратени с провокационни задачи. Ролята на САЩ се долавяше по-слабо. На преден план излязоха представителите на ГФР и скандинавските страни, в чиито действия отчетливо се наблюдаваше организираност и ~~не~~координираност.

На третия етап, в който се намираме, считаме че усилията на противника са насочени към дискредитиране на срещата и омаловажаване на резултатите от нея. Сега реакционните ~~нападки на~~ средствата за масова информация няма да пожалят сили и средства в старанието си да убедят световното обществено мнение в безполезността на начинанието и да припишат на социалистическия лагер всички възможни нарушения на споразумението от Хелзинки в навечерието на Белградската среща.

От анализа на придобитата оперативна информация могат да се направят следните по-важни изводи:

Противниковите разузнавателни органи своевременно се ориентираха и проведоха разнообразни, в широк мащаб и координирани мероприятия за подриване и дискредитация на международната писателска среща. За осъществяване на намеренията си те използваха предварително подготвена своя агенту-

Из архивите на ДС

523

ра, но до голяма степен залагаха и на изкривената от реакционната пропаганда представа у някои западни писатели за социалистическите страни и по-специално за НРБ. Очакваха евентуална подкрепа както от страна на представителите на някои западни комунистически партии, стоящи на позициите на "еврокомунизма", така и от представителите на отделни съседни на НРБ балкански държави.

Усилията на противника да конфронтира и дискредити ра срещата се провалиха, поради нейния делови и конструктивен характер.Правилната постановка на въпроса литературното творчество да се разглежда не откъснато от общия процес на световното развитие, а в тясна връзка с вълненията и мечтите на хората, допринесе за постигане на единомислие и единодушие у участниците в срещата по главния въпрос за мира и бъдещето на света.

Добре обмислената програма, създадената възможност на западните писатели да се запознаят с истинския лик на социалистическа България, допринесоха нашата страна да спечели искрени приятели, у които се затвърди убеждението в благородните ни намерения.

За проваляне замислите на противника и за нормалното протичане на срещата дадоха своя принос и органите на ДС, които показаха по-голяма зрелост в оперативното си майсторство и работиха в тясно взаимодействие с братските органи за сигурност и преди всичко с представителите на Комитета за държавна сигурност на СССР.

В агентурно-оперативните мероприятия по обезпечаването на международната среща на писателите участвуваха общо 13 оперативни работници, 11 от отдел I при управление VI-ДС, 1 от ВГУ и 1 от СГУ, чиято дейност се ръководеше от заместник-началника на у-ние VI ДС, полк.Ив.Александров, началника и зам.началника на отдел I, у-ние VI-ДС полк.Н. Петров и майор В.Гашев. Използувани бяха 12 агента на отдел

Из архивите на ДС

524

I при управление VI-ДС, 2 на ВГУ и 1 агент на Софийско градско управление на МВР и 37 доверени лица. Получаваната оперативна информация своевременно бе обработвана и докладвана на ръководството чрез 3-4 ежедневни бюлетина.

В процеса на работата оперативните работници получиха ориентация за вербовка на 7 лица от преводачите и останалия персонал и за установяване на доверителни отношения с 28 лица.

НАЧАЛНИК I ОТДЕЛ,VI У-НИЕ ДС
-полковник _____

Нап. в 4 екз.
№1- ЛД № 861
№2- VII отдел
№3- ПГУ
№4- ВГУ
Изп.Сандев/Пенчев
София,27.VI.77г./нап.ЗС
маш. № 5549

303

Министерство на вътрешните работи
СЕКРЕТАРИАТ
Рег. № 7138 Екз. № 2
10.1 1978 г.
София

297 11 г.

Секретно!

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

ДРУГАРЮ ЗАМ.-МИНИСТЪР,

В приложената справка Окръжното управление на МВР – Габрово отразява някои от основните насоки от дейността на "Дома на хумора и сатирата" – Габрово, утвърждаващ се като голям културен център към който проявяват интерес редица западни културни центрове, организации и лица.

От образуването на "Дома на хумора и сатирата" през 1971 г. до сега, е установено сътрудничество с над 2500 творци и институти от 68 страни в света. Повече от 1800 от тези творци са от капиталистическите страни, които като гости или туристи посещават дома, установяват контакти с наши граждани, разпространяват печатни произведения с упадъчни течения в изкуството и вършат друга подривна дейност срещу нашата страна.

Копие от справката е изпратена и на ПГУ, ВГУ и VI управление – ДС.

С писмо № 20422/16.XII.1977 г. ПГУ е отговорило на Габрово и е дало съответни указания за работа по негова линия.

Във ВГУ–ДС със справката са се запознали зам.-началниците на управлението и началниците на отдели, но указания за работа по тяхна линия не са дадени.

Управление VI–ДС също така не е дало указание за работа по неговата линия.

С оглед да се пресекат опитите на чуждите разузнавания да използуват "Дома на хумора и сатирата" – Габрово за провеждането на подривна дейност срещу нашата страна,

Из архивите на ДС

304

2

П Р Е Д Л А Г А М:

1. Да се възложи на Окръжното управление на МВР – Габрово в срок до 30.III.1978 г. да разработи план с конкретни мероприятия за оперативното обслужване на Домът и използуването му от наша страна в борбата срещу идеологическата диверсия на противника.

Мероприятията да се съгласуват с ВГУ – ДС и VI управление – ДС.

2. ВГУ–ДС и VI управление – ДС да окажат по-конкретна помощ и упражняват контрол в работата на Окръжното управление на МВР – Габрово по използуването на "Дома за хумора и сатирата" за наши оперативни цели.

За НАЧАЛНИК НА СЕКРЕТАРИАТ–МВР:
полковник

Отпеч.в 1 екз.
Изпъл.:Ризов
Нап.: ЕД– 26
6.I.1978 г.
размножено в 3 екз/10.1.78г.

45
33

Строго секретно!

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

МВР
ШЕСТО УПРАВЛЕНИЕ ДС
Рег. №6322 Вид. № 1
13 ЮНИ 1978 10 год.
СОФИЯ

Д О К Л А Д

За задачите на I отдел при управление VI ДС, произтичащи от решенията на Националната партийна конференция и съвещанието на МВР.

ДРУГАРИ,

Националната партийна конференция, ще има огромно значение в живота на нашата партия и държава, за дейността на комунистите и на всички трудещи се в НР България. Заедно с целия народ служителите от Министерството на вътрешните работи приеха с дълбоко вътрешно убеждение решенията на конференцията като своя боева програма за действие.

Разработените от конференцията документи съдържат дълбоко преосмисления опит на партията и социалистическото строителство, конкретизират и доразвиват решенията на XI конгрес на Юлския пленум.

Периодът след конгреса се характеризира с изключително голяма динамичност. Развитието на международните отношения и вътрешното положение в НРБ потвърдиха оценките и изводите направени от нашата партия, и правилността на нейната априлска линия.

Из архивите на ДС

Главното съдържание на международния живот на този етап е борбата за утвърждаване на траен мир в света. Расте и крепне сътрудничеството между братските социалистически страни. Примерът на реалния социализъм увлича милиони трудещи се от капиталистическите и развиващите се страни в борбата им против империализма, за свобода и независимост.

Едновременно с това международната обстановка се усложнява от нарастващата активност и агресивност от реакционните и милитаристични сили на Запад, както и на маоистското ръководство в Китай.

Засилва се подривната дейност на империалистическите държави. Използувайки всички средства те се стремят да спрат или забавят нашето развитие. Все по-голяма роля в плановете на империализма в това отношение играят органите на империалистическите разузнавания и подривните централи, спекулациите с проблема за правата на човека в социалистическите страни, опитите да се създаде и организира дисидентско движение и вътрешна политическа опозиция.

ЮСИА е разработила програма за идеологическо проникване в страните от социалистическата общност със специален раздел и за НРБ.

Главните страни-членки на НАТО активно използуват за тази цел представителствата си в НРБ, координират усилията си, с оглед привличането на по-широки кръгове от художествено-творческата интелигенция на които да влияят.

Пропагандните централи - "Свободна Европа","Дойче Веле" и др., се стремят да насаждат в художествено-творческата интелигенция антисъветизъм и национализъм, да я противопоставят на партийната политика, да инсперират прояви на дисидентство да формират в нея антисъветски и националистически настроения.

Из архивите на ДС

~~47~~
35

3.-

В резултат на идеологическото въздействие оказвано от външния противник и от някои враждебно настроени елементи, а така също и под влиянието на някои други фактори /кариеризъм, творческо безсилие, незадоволени амбиции, корупции и др./, в отделни лица се наблюдават негативни явления и процеси за които говорихме на последното отчетно-изборно събрание на служебното съвещание.

В изпълнение решенията на XIконгрес, Юлския пленум на ЦК на БКП и указанията на ръководствата на Министерството и управлението,работата на отдела през последните две години е насочена към провеждане на по-ефикасни мероприятия за успешното противодействуване и пресичане подривната дейност на противника. Извършени бяха някои организационни и структурни преустройства, утвърдиха се перспективни планове за работа.

Засилена беше вербовъчна дейност. Настъпиха положителни изменения в агентурните ни позиции. По успешно оперативни сили и средства бяха използвани в работата по делата, сигналите и контингента и особено към обектите с най-остри прояви, които по своето обществено положение имат възможност да влияят отрицателно върху повече хора. По голямо внимание беше отделено на превантивните мерки и действия/ "Американеца", "Изоставената", "Монаха", "Монахинята", "Либерал", "Мършавия", "Критикар", "Козел", най-важните дела в окръзите, редица сигнали и други/.

Извършена беше значителна работа за обхващането и по-плътното покриване на канала на международния научен и културен обмен и прояви. Практика стана контраразузнавателното обезпечаване на излизащите зад граница състави,групи и отделни лица, на временно работещите в чужбина и др.

Из архивите на ДС

~~48~~
36

Подобрява се взаимодействието с ВГУ по пресичане опитите на посолствата и чужденците за неконтролирани контакти.

По-резултатно се координира работата с ПГУ особено по използуването възможностите на наши агенти и доверени лица, отиващи зад граница за по-продължително време.

Засилено беше взаимодействието и с другите централни поделения на ДС. Подобри се контрола и помощта към окръжните управления.

В резултат на подобрената работа по делата, комплексното използуване на агентурата и другите източници, сега ние знаем повече за противника, което ни дава възможност да разкриваме някои изменения в тактиката на подривната му дейност срещу научната художествено-творческата интелигенция, работещите в средствата за масова информация и МНЗ.

Има известно подобрение на сигналната функция, посвоевременно информираме ръководството на Министерството и чрез него ЦК на БКП, ръководствата на КИК и творческите съюзи.

Оценени в светлината на решенията на Националната партийна конференция, тези резултати не могат да ни задоволят. Поради слабости, главно от субективен характер, в някои направления от работата ни преустройството се извършва бавно и значителни резерви остават неизползвани. Вземат се правилни решения, приемат се мероприятия, но не винаги се подхожда с необходимата настойчивост и последователност за тяхното изпълнение. Поради това важни задачи остават неизпълнени докрай, без да се търси строга отговорност от виновните.

Из архивите на ДС

Наличната агентура все още не ни обезпечава пълтен контакт с противника за водене на по-настъпателна работа срещу идеологическите подривни центрове, работещи срещу интелигенцията. Част от делата на оперативен отчет не са осигурени с надеждна агентура. Незадоволителни са агентурните ни позиции в творческите съюзи на художниците, артистите, журналистите, БАН и МНЗ.

Основното тук се свежда до непълното установяване, изучаване и използуване възможностите на наличната агентура както и до липсата на планова конкретност за нейното ангажиране и решаване на наши задачи, на принизената взискателност за последователност при тяхното изпълнение. Само така могат да се обяснят случаите с незадоволителната работа с някои агенти при другарите Тепешанов, [redacted], Ников, Стайков, Бузовски, Хр.Георгиев, Пенчев и др.

На втори план изпъква недостатъчната подготовка за срещите, предварителното осмисляне на задачите, линията на поведение и тактиката за изпълнението им. Това особено се отнася за др. В.Стоянов, Мл.Младенов, Н.Ананиев, К.Евгениев и др.

Все още [redacted] почти всички служители в отдела [redacted] получават от агентурата сведения, които често пъти съдържат ненужна нам информация, водеща до загуба на време, по обработването, преписването и т.н.

За постигане на по-голямо качество и ефективност в работата преди всичко е необходимо да се вземат допълнителни мерки за извършване в срок на запланувaните вербовки и се търси лична отговорност от ръководството на отдела, началниците на отделения и изоставащите оперативни работници.

Из архивите на ДС

До края на третото тримесечие да приключи разработването на плановете за възпитание, обучение и използването на наличните агенти по конкретни обекти, сигнали, лица от вражеския контингент и по проблеми интересуващи органите на ДС, като в тази връзка се изяснят и възможностите и за:

- Оказване помощ по изучаване обстановката в окръзите, а така също за работа по отделни дела, сигнали и други задачи;

- По целенасочено използуване по разработването на идеологически центрове, вражески задгранични групировки, международни организации и други използвани от противника за провеждане идеологическа подривна дейност срещу интелигенцията на НРБ;

- За подпомагане ВГУ за пресичане възможностите на дипломатическите представителства да въвличат и използуват отделни дейци за свои цели;

- Оказване съдействие на ПГУ за изпълнение на техни задачи;

- Използване по чужденци работещи в научни и културни институти и средства за масова информация,които представляват оперативен интерес за ДС;

- По пълноценно използване за изпълнение на съгласуваните мероприятия с КГБ и другите братски органи.

Съгласно указанията на др.Министър, произтичащи от Националната конференция, трябва още по-активно да използуваме агентурата за оказване помощ на партийните и държавни органи за недопускане сключване на неизгодни договори за закупуването на остаряла технология,лицензии и машини, производството на некачествена и нестандартна продукция и нерационално използване на суровини,материали

Из архивите на ДС

~~51~~
39

енергия и финансови средства; за предотвратяване и пресичане на стопанската престъпност във всичките й форми, особено посегателствата върху социалистическата собственост, фалшифицирането на стопанските резултати, нарушенията на валутния режим, неправомерно облагодетелстване и пр.

До края на годината по отделения да се направи анализ за агентурното покритие на най-важните направления на обезпечаване и се разработят перспективни планове по придобиване на агентура до края на 1980 г., като особено внимание се обърне за окончателното решаване на проблема по създаването на надеждни агентурни бариери, които своевременно да ни сигнализират за промъкващи се идейно-неиздържани произведения в плановете на средствата за масова информация, издателствата и културните институти, а така също и за проектиран културен обмен, който може да навреди на интересите на страната.

Необходимо е да се ускори работата за изграждане на резидентурни групи в Българска телевизия и радио и вузовете по изкуствата, което ще ни освободи време за решаване на други важни задачи и проблеми.

Анализът на работата ни по делата, сигналите и контингента в светлината на Националната партийна конференция показва, че не винаги своевременно долавяме някои негативни явления и процеси в средите на научната, художествено-творческата интелигенция, МНЗ и в средствата за масова информация. Не винаги упорито се работи за изпълнение на запланувaните мероприятия за извършването незадълбочена проверка на първичните дани, послужили като основание за възникване на делата, а така също и за някои сигнали. На това, и на недостатъчната взискателност и търсене на лична

Из архивите на ДС

отговорност от непосредствените ръководители - Ангелов, Пенчев, Нешев и Сандев, редица дела и сигнали са просрочени. Все още не е достатъчна информацията ни за поведението на вражеския контингент особено в МНЗ, някои институти на БАН, телевизията, ВУЗ по изкуствата, някои творчески съюзи и други.

Налага се до края на месец септември да анализираме причините, поради които по някои дела не получаваме очакваните резултати и да вземем мерки за тяхното отстраняване. Да ускорим темповете на работа като действуваме внимателно и тактично, за да не създаваме трудности на партията.

Като отчитаме някои особености на художественотворческата интелигенция, свързани с възможностите й да влияе върху по-широк кръг хора, трябва да проведем допълнителни мероприятия за бързото изясняване дейността на лицата, за които има данни, че провеждат остра вражеска дейност - пишат или се подготвят да разпространят ръкописи с антиобществена насоченост у нас и в чужбина; разпространяват вицове и злостни клевети по адрес на социалистическата действителност; подготвят се за измяна на родината и пр. Още по-активно да заработим за изпълнението на задачите за по-пълното проникване и изучаване взаимоотношенията в някои "микроструктури", както и за провеждането на мероприятия по други лица и групи, стоящи на нездрави позиции, с оглед тяхното разбиване и приобщаване към партийната линия и недопускане появата на дисиденство у нас.

Дейността на повечето от обектите на разработка и другите наблюдавани лица е свързана с творчески командировки и участие в различни мероприятия у нас и в чужбина. Необходимо е да усъвършенстваме организацията за създаване на по-добри условия за тяхното разработване "в движение". По-голямо внимание да обърнем сега през летните периоди,

Из архивите на ДС

когато голяма част от тях ще бъдат по черноморието. Подобре да координираме в тази насока дейността си с окръжните управления в Бургас, Варна и Толбухин.

За постигане по-добри резултати и обезпечаването на вражеския контингент към лицата, поддържащи подозрителни контакти с граждани на капиталистически страни и или годни за друга остра вражеска дейност да продължи планово насочване на подходяща агентура. Останалата част трябва да наблюдаваме с доверени лица и други средства.

По направлението на културния и научен обмен имаме редица недостатъци в организацията на работата за разкриване начините и формите, които противникът използува. Не се долавят своевременно бъдещите му замисли, а така също пътищата за тяхното реализиране. В много случаи подозрителното поведение на чужденци, пребиваващи в страната, остава извън нашето полезрение. Нашата работа се затруднява и от това, че почти всички институти не спазват стриктно постановлението на МС, регламентиращо тези контакти.

Като отчитаме измененията в политическата обстановка и тенденцията за нарастване на обмена, необходими са още по-големи грижи за придобиване на необходимата агентура за плътно покритие на този канал. Да преустроим работата си така, че да получаваме предварително информация за участвуващите в различните мероприятия от обмена, на основата на която отрано да планираме нашата дейност.

Обстановката изисква по-бързо да изучим поведението на пребивавалите по-продължително време на Запад, и на лицата, които водят оживена кореспонденция извън служебните си задължения, след което към тях да вземем отношение.

Из архивите на ДС

От съществено подобрение се нуждае информационно-аналитичната ни дейност. Все още тя не дава навреме достатъчно пълна и точна представа за оперативната обстановка и извършващите се процеси. Не винаги навреме отправяме информацията до институтите и звената, които могат да я ползуват. Не е отработен докрай въпроса с други ведомства по реализирането й. От сериозно подобрение се нуждае и системата за обратна връзка.

Необходимо е да се засили потока от текущата информация и подаването на експресна информация за ръководството на министерството за най-важните и остри сигнали.

Изучаването на собствената ни оперативна практика, с оглед внасянето на корекция в методите, тактиката и формите, за по-бързо реагиране на новите изменения в обстановката и решаване на произтичащите от нея задачи, е едно от условията за по-успешното противодействие на противника.

Работата по линия на художествено-творческата интелигенция и средствата за масова информация е специфична, сложна и високо отговорна. Поставянето на тази работа по линия на интелигенцията в съответствие с оперативната обстановка, изисква осъществяването на по-тясна координация, както това е указано в МЗ № 42 от м.май 1976 г.

Напоследък настъпват положителни изменения в линейните функции на отдела, но оперативната обстановка изисква гози процес да протича по-ускорително, за да може да се дава по-компетентна и по-навременна помощ на окръжните управления.

В работата си по контрарузазнавателно обезпечаване на художествено-творческата интелигенция и средствата за масова информация ние сме се стремили да прилагаме богатия опит на органите на КГБ.

Из архивите на ДС

55-
43

11.-

През последните години придобихме положителен опит в съвместната работа по някои международни организации прояви и отделни лица. От наша страна все още не са използувани наличните възможности, за да постигнем онова конкретно сътрудничество, за което говори и др.Т.Живков пред Националното съвещание по линия на ДС.

Решаващо значение за повишаване ефективността на работата и постигането на високи резултати при минимални обществени разходи - както подчерта Националната партийна конференция - има усъвършенствуването на социалистическата организация на труда.

Това означава, че ние при нас трябва да постигнем по-голямо пестене на труд, премахване на излишни и ненужни дейности, най-целесъобразно използване на работното време, до повишаване отговорността на всеки ръководител и изпълнител.

Създаването на съвременна социалистическа организация на труда е неделимо от усъвършенствуването на планирането. Ръководителите от всички степени трябва да бъдат образец на висока организираност в своята работа, сърцевината на която е планът - личният план за деня, за седмицата, за месеца. Да се знае предварително какво и кога предстои да се върши, да се съсредоточават усилията за решаване на възловите проблеми, да се проявява инициатива, последователност, взискателност при тяхното решаване.

Решението на отговорните задачи, които стоят пред нас, е немислимо, ако не продължи работата за издигане идеологическата си подготовка, умението да виждаме и разкриваме политическия смисъл и значение на задачите,които изпълняваме. Единствения обективен критерий за степента на идеологизация и за усвояването на политическия подход

Из архивите на ДС

538

трябва да станат практическите резултати, положителните изменения в оперативната ни дейност.

Повишаването на ролята на субективния фактор в социалистическата организация на труда се намира в най-тясна връзка с осигуряването на строга дисциплина и превръщането й във фактор и благоприятна предпоставка за правилното разгръщане на силите на нашите органи.

На Националната партийна конференция още веднаж категорично бе подчертана необходимостта преди всичко от дълбоко преустройство и мисленето, във вижданията и разбиранията за насъщните проблеми на нашето всестранно развитие на сегашния етап. Повелята днес е всеки да стане политически борец срещу инерцията и времеядството, боец за утвърждаване на здрава дисциплина, за издигане равнището на професионалната си квалификация, боец за създаване широк простор за развитие творческите способности на хората. Главният проблем на нашето развитие става въпросът за промяната на отношението към трудовия процес - основен критерий за измерване политическата съзнателност на всеки да бъде именно неговата практическа работа.

За да може да се засили ролята на субективния фактор в решаването на разностранните задачи е необходимо непрекъснато да се усъвършенствува организацията на работа на всяко отделение. По-пълно да се използуват силите и възможностите, с които разполага всяко звено, а така също във взаимодействието му с другите звена в отдела, с другите централни и окръжни управления. Необходимо е да се научим да управляваме времето, по-малко съвещания, по-малко писане, излишни разговори и пилеене на сили. ~~С всички усилия е необходимо~~ да се наложи ежедневното планиране и отчитане на реално извършената работа и постигнатите резултати.

Из архивите на ДС

~~87~~ 45

Всичко това също зависи от субективния фактор-ръководител. Израстването и утвърждаването на началника на отделението зависи от неговия личен принос в правилната организация, контрол и взискателност при изпълнението на задачите. Др.Борис Ангелов тр ябва да положи повече усилия за освобождаване от многото писаници, по-голяма отговорност трябва да търси от всеки, който не работи както трябва, по-задълбочено да осмисля задачите,които се поста-вят от ръководството.

Необходимо е също по-голямо участие в непосредстве ното разработване и провеждане на по-сложните мероприятия при всеки оперативен работник. Др.Пенчев с по-голямо горе-не да участвува в работата на отделението. Да се стреми към своевременното изпълнение на поставените му задачи,без подсещане.Да се освободи от комплекса, че някои ще се "разсърди" за това, че е употребил повече настойчивост за изпълнение на задачите. Особена взискателност трябва да проявява към ежедневното планиране на работата при всеки другар. Другарят Нешев е най-младият началник. Необходимо е много задълбочено да вниква в задачите на отделението и при всеки работник. Повече внимание да отделя за поддържане на личното стопанство при всеки работник при подработката на писмените документи и особено при организирането на контрола по действителното изпълнение на задачите. Др.Сандев е необходимо да бъде по-въздържан, да предлага мероприятия и предприемането на някои действия след задълбочено изучаване на документите. По-обективно и по-точно трябва да върши оценачната работа и особено внимателен да бъде във взаимоотношенията с останалите другари.

Другарите Ангелов, Пенчев, Нешев и Сандев са едни от най-опитните работници в отдела и заедно с другите

Из архивите на ДС

540

~~68~~ 46

изисквания към тях предявяваме и това те да участвуват непосредствено за изграждането на агентура в своите сектори, на която в най-голяма степен да разчитаме за решаване на сложни оперативни задачи, за оказване на влияние в желаното от нас направление или в изпълнението на задачи зад граница.

Другари, успехите и недостатъците в работата преди всичко зависият от ръководството на отдела. От тяхното умение да издигат работата на изискванията на партията и ръководството, добре да се познава оперативната обстановка, да се предвижда нейното изменение и съсредоточават усилията на целия оперативен състав за решаване на най-важните проблеми. Другарите Петров, Янкулов и Гашев още по-настойчиво да учат началниците на отделения на ръководство, да им предават положителното от своя опит. Необходимо е др.др.Гашев и Янкулов още по-детайлно да вникват в работата, по-настойчиво да се намесват за отстраняването на слабостите и ръководените от тях отделения. Др.Гашев по-непосредствено да участвува в разработването на проблемите за чувствително подобряване на работата по линия на медицината, включително контрола и помощта към окръжните управления по това направление.

Началника на отдела трябва да полага още по-големи усилия за ритмичното изпълнение на плана. По-голяма настойчивост да проявява в това отношение към своите заместници. Да повишава изискванията си за качеството на извършеното, за усъвършенствуване на взаимодействието с останалите поделения и особено контрола и помощта към окръжните управления.

Из архивите на ДС

Другари, съществуват все още много резерви и възможности за повишаване ефективността от нашия труд. От това как ще използваме тези резерви и как ще се преборим с трудностите зависят и нашите успехи. Убедени сме, че решенията на Националната партийна конференция ще бъдат дълбоко осъзнати от нашият млад колектив, който няма да пожали усилията си в благородния стремеж за издигане на нашата работа на равнището на партийните изисквания и тези на ръководството на министерството и управлението.

НАЧАЛНИК ОТДЕЛ I,У-НИЕ VI ДС
-полковник: Петров

Нап. в 2 екз.
№ 1 - _____
№ 2 - _____
изп. _____
нап. ММ/12.VI.1978 г.
м.№ 6164

Разпоредено в 1 екз
за Янчулов - I отдел, VI ДС

228

Строго секретно!
Екз. единствен

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

ДО
НАЧАЛНИК ОТДЕЛ I,УПРАВЛЕНИЕ VI ДС
Т У К

Д О К Л А Д Н А З А П И С К А

От ст.лейтенант Ивайло Гергов Павлов-инспектор
в отделение II

ОТНОСНО:Турне на хор "Мадригал"
във Франция

ДР.НАЧАЛНИК,

От 2 до 6.VI.1978 г.бях командирован като придружител на хор "Мадригал"с художествен ръководител Стоян Кралев във Франция с цел изнасяне на концерт в рамките на ежегодно провеждания фестивал на музикалното изкуство в гр.Гебвийе.

Пътуването бе извършено по маршрута София-Париж със самолет,и Париж-Гебвийе с влак,и премина без инциденти.Представителството на ВГА "Балкан",под чието шефство е сключен договорът,бе осигурило посрещач в Париж,което спомогна за правилната организация и своевременен транспорт на състава до фестивалния град.

На 4.VI.1978 г.в катедралата в Гебвийе бе изнесен концерт от църковно-славянски песнопения пред около 800 посетители,които многократно аплодираха изпълнителите.За успеха на състава допринесе и добре организираната реклама /афиши,листовки и покани/ за концерта.

По време на пребиваването в Париж и Гебвийе не констатирах срещи на хористите с изменници на родината,или подозрителни контак-

Из архивите на ДС

543

ти с френски или други граждани,както и други прояви,заслужаващи оперативен интерес.

Ръководителят на състава Стоян Кралев се движеше с колата на представителя на общината в Гебвийе Жан Вийон,с когото прове; де няколко срещи без присъствие на останалите хористи.Не бях уведомен и за срещата с местния импресарио,с когото е воден разговор,както и за съдържанието на последния.

По време на коктейл на 5.VI.1978 г.Жан Вийон в разговор с група хористи,на който присъствувах и аз, на "шега" подхвърли на Снежина Емилова Илиева :"Като Ви харесват много френското сирене,парфюмите,вината-защо не останете във Франция?".На предложението му Илиева отговори със смях.Други провокационни или тенденциозни въпроси не бяха задавани.

Направи ми впечатление,че два пъти на състава/включително и на мен/ бе раздаван хонорар,без да се разписват на ведомост или списък.На внимателната ми забележка към финансовия отговорник Миринski,последният отговори,че в София ще се уредят всички финансови взаимоотношения.Действително след връщането ни в София е бил изготвен такъв списък с получените от всеки суми,нужен на Импресарска дирекция.По моя преценка,сумите в този списък са занижени с около 30 % от действително получения хонорар/имайки предвид стойността на вещите,внесени от хористите при връщането им в страната В разговори с някои хористи/Хахамски,Станчев и др/ се оформя впечатлението,че хонорарите на състава се определят само от Кралев и Миринski,по тяхни лични съображения.

Други вражески и нелоялни прояви от страна на състава,както и провокационни от френска страна не бяха констатирани.

Считам за целесъобразно да се изготви аналитична справка въз основа на данните,придобити за проявите на наши граждани и дейността на противника,по време на турнета на наши състави зад

Из архивите на ДС

544

граница,и се направят предложения за подобряване организацията на този вид дейност,и на оперативното им обслужване.

Горното за сведение.

Ст.лейтенант:.....

Отп.в 1 екз.
№ 1-Л.Д. №...../БИД/
Нап.и изп.Павлов
София,20.VI.1978 г.

10.

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

Строго секретно !

М. В. Р.
ОКРЪЖНО УПРАВЛЕНИЕ
РУСЕ
Рег. № 7995 екз. 2
27.10.19 78.

УТВЪРЖДАВАМ
Н-К ОКРЪЖНО У-НИЕ МВР
ПОЛКОВНИК
Русе 26.X.1978 год.

31.X.78

8809 30. X. 1978

П Л А Н

ОТНОСНО: провеждането на агентурно-оперативни и охранителни мероприятия за недопускане вражески актове по време на дните на съветската култура и книга от 25.X.до 3.XI.978 г.

От 25.X. до 3.XI.1978 год. в гр.Русе ще се проведат дните на съветската култура и книга,включващо различни мероприятия.За разлика от другите градове в страната в гр.Русе ще гостуват само група украински и руски поети и писатели и известната естрадна изпълнителка ЕДИТА ПИЕХА,тъй като преди това в гр.Русе бяха проведени дни на Рига.

За недопускане вражески актове по време на дните на съветската култура и книга ще се проведат следните агентурно-оперативни,

М Е Р О П Р И А Т И Я :

1/Целия агентурен апарат на Държавна сигурност,специално в гр.Русе особено този по линия на интелегенция,контрареволюционни елементи,младежи,духовенство,научните институти към крупните икономически предприятия,учреждения и обществени организации,ще бъде инструктиран за обработка на вражеските елементи, за които може да се предполага че могат да развият подривна дейност по този случай.

Срок 26.X.978 г.
Отг.н-ци отделения ДС и НМ.

2/Ще се вземат мерки за засилване охраната в района

Из архивите на ДС

546

11

на Домът на българосъветската дружба,за недопускане посегателство върху украсата поставена по повод дните на съветската култура и книга.

Срок 27.X.978 год.
Отг.подп.Р.Станчев

3/Във връзка с откачането на един плакат пред българо съветската дружество,ще се организира поставянето на секретен пост за залавянето на нарушителите.

Срок 27.X.978 год.
Отг.подп.Р.Станчев

4/Ще се засили външната охрана в района на Втора гимназия където на два пъти бяха унищожени портретите на Политбюро на БКП и КПСС,а също така и в района на Захарний завод където бе повреден плакат във връзка с 1300 годишнината на Българската държава.За целта ще бъдат инструктирани дивизистите от ДОТ,кварталните отговорници и патрулните коли отговарящи за съответните райони.

Срок 29.X.978 год.
Отг.подп.Станчев и полк.Вълчев.

5/Ще се организира поставянето на секретен пост в а министративната сграда на Захарния завод за разкриване и залав яне лицата извършили вражеския акт с повреждането на горепосочения плакат.

Срок 28.X.978 г.
Отг.подп.Станчев и Симеонов

6/Ще се активизира наблюдението на заподозрения в извърш ването на вражеския акт в математическата гимназия обект "ФАНТОМ" като му се провежда М-ПИРИН и М-ВИХРЕН.

Срок 28.X.978 год.
Отг.подп.Р.Станчев

9/Ще се обезпечи охраната на следните мероприятия на ОК на БКП във връзка с дните на съветската култура:

а/Рец италът с участието на руски и украински писатели и поети водени от секретаря на СБП МАТЕЙ ШОПКИН в Домът на младежта /Окръжен младежки дом/ от 18 ч.на 28.X.978 год.Ще се провери салона и се охранява вътрешно от двама оперативни работници от ДС:ВАЛЕНТИН ДЕЧЕВ и Тодор Пенчев и външна охрана.

Срок 28.X.978 г.
Отг.Т.Пенчев

12

б/Концерт на известната съветска естрадна изпълнителка ЕДИТА ПИЕХА в домът на културата от 19 ч.Салонът ще бъде проверен от оперативните работници ВАЛЕНТИН ДЕЧЕВ и НИКОЛА ГАБРОВски и охраняван от тях,като се осигури и съответна външна охрана

Срок 29.X.978 год.
Отг.ст.лейт.Н.Габровски

в/Ще се осигури вътрешна и външна охрана на салона в който ще изнесе концерт ЕДИТА ПИЕХА в гр.Бяла.Вътрешната проверка и охрана ще се извърши от лейт.НИКОЛА НИКОЛОВ и външна от др.ЦАНКОВ Н-к на Районното Управление на МВР.

Срок 30.X.978 год.
Отг.ст.лейт.Николов

г/Ще се вземат мерки за обезпечаване сигурността и спокойствието на време на концерта който ще изнесе представителния духов оркестър на окръга,от руски и съветски произведения в гр.РЯХОВО.

Отг.Бужев,Т.Пенчев и
др.[illegible] ВИНЕВ

д/Във връзка със седмицата на съветския филм,която ще започне от кино "Москва" на 1.XI.978 год. и ще продължи до 8.XI.978 год. ще се засили охраната на кината прожектиращи съветски филми и подобри получаването на сигнали за опити да се създадат антисъветски настроения или се омаловажат или сдискриминират съветската култура,книга и филми.

Срок 1.XI.978 год.
Отг.ст.лейт.ПЕЙЧЕВ и
др.АНГ.ДОНЧЕВ

е/Концерта на Русенската филхармония,със произведения на руски и съветски произведения в димът на културата на 3.XI.978 год.с което ще приключат и дните на съветската култура и книга.Охраната в салона ще се осъществи от ст.лейт. Андрей Пейчев и ст.лейт.Радко Петров а външната от Районното Управление на МВР.

Срок 3.XI.978 год.
Отг.ст.лейт.Г.Петров

Напечатано в 2 екз.
Изп.полк.Иванов
Екз.1 за полк.Иванов
Екз.2 за отдел I,У-е VI
Русе, 26.X.1978 год.

ПРЕДЛАГА
Н-К ОТДЕЛЕНИЕ VI ДС:
-полковник-

547
Из архивите на ДС

23

Брой 216 30 октомври 1978 година стр.7

ЗА ДНИТЕ НА СЪВЕТСКАТА КУЛТУРА

РАДИО "СВОБОДНА ЕВРОПА", 27 октомври - 19.20 ч. - (Коментар от Душко Петров).

Седмици преди тържественото откриване на Дните на съветската култура средствата за пропаганда и информация започнаха да внушават на хората колко скъп и любим бил този празник и с какво нетърпение бил очакван. Някои партийни пропагандисти дори брояха дните до неговото настъпване. Ако се съди по опита от миналите години обаче, би могло да се каже, че тази партийна пропагандна кампания фактически целеше да събуди почти несъществуващия интерес у хората към Дните на съветската култура, включващи и т.нар. Десетдневка на съветската книга. В редица статии и приветствия високопоставени партийни дейци и разпоредители на националния културен фронт изтъкват, че провежданите Дни на съветската култура били нов израз на все по-нататъшното сближаване между нашите две страни и народи, че изразявали нов етап в интеграцията между двете страни и в областта на културния живот.

Бедата обаче е там, че поради доминиращата съветска роля българско-съветските културни връзки не могат да бъдат балансирани, а какво ли пък остава да се говори за равноправие в културното движение и интеграция. В печата с гордост се изнасят данни, че след 9 септември в България са внесени над 330 000 заглавия на съветски книги с тираж над 70 милиона екземпляра. Има периоди, когато само за НМ/ ./.

Из архивите на ДС

една [illegible] година в България биват внасяни около 7 милиона съветски книги. Като се има пред вид, че само част от тези книги представляват наистина образци на художественото слово, би могло да се каже, че този огромен съветски книжен поток е за сметка на културния допир на българската нация с литературата и изкуствата на други страни и народи. Нещо повече. Съветското книжно нашествие, водено при това от идейно-политическия сив поток, застрашава от притесняване и обезличаване на националното българско книгоиздаване, смущава пълнокръвното развите на българската култура и изкуство.

Едностранчивото тълкуване на въпроса за международните културни връзки и еднопосочният характер на българско-съветските културни връзки е фактически средство за съветизация на българския културен живот. При тези обстоятелства човек лесно може да си обясни защо сред огромната част от българската общественост вместо желаният интерес и любов към съветската книга и култура се наблюдава тъкмо обратното. Заедно с това се засилва интересът към културата и изкуствата на други народи, особено към Запада. За този обратен ефект от едностранчивото натрапване на българина - да гледа едва ли не само към съветската страна - спомага и прекалено развитата т.нар. съветска тема. И то не само в културния живот, но и в цялото ежедневие на хората. Вестници и списания, емисиите на българското радио и телевизия, всичко сякаш е затлачено от патетични материали за Съветския съюз и човек има чувството, че се среща със съветски агиттабла. Тази атмосфера, изглежда, е особено досадна понастоящем,

НМ/ ./.

Из архивите на ДС

550

когато се провеждат традиционните Дни на съветската култура и Десетдневка на съветската книга.

Дори в сп."Жената днес" преди няколко години се появи критика срещу прекаляването със съветската тема, в случая с материали за съветската жена. Авторката пише, че рускинята по начало ни е симпатична, че много е чела и слушала за нея. Но тъй като не само в книги и филми, но и в средствата за пропаганда и информация постоянно се пише и говори за съветската жена, първоначалните симпатии избледняват и тази тема започва да омръзва. И авторката не крие, че много българки биха искали да се запознават не само с живота на съветската жена, но и с живота на жените в другите страни на света.

Това мнение на една читателка на сп."Жената днес" важи до голяма степен и за цялостните българско-съветски културни връзки. Защото въпреки не малкото си културни постижения Съветският съюз далеч не е единствената дори ръководна сила в областта на културата и изкуствата. Защо например ралъмът в София не провежда ежегодно традиционни дни на културата и литературата на други страни и народи? Хоризонтът не се простира само на изток, но и на запад.ИМ ИМ/

СТРОГО СЕКРЕТНО!

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

МВР
ШЕСТО УПРАВЛЕНИЕ ДС
Рег. № 341 Екз. № 1
12 ЯНУ 1979 19 год.
СОФИЯ

Д О К Л А Д

За оперативната дейност на отдел 01
при 06 управление ДС през 1978 г.

И през изминалата 1978 г. противникът продължи усилията си за дискредитиране на НРБ пред световното общественo мнение, инспириране на дисидентски прояви и създаване легална опозиция сред интелигенцията.

Прицелът отново, но още по-активно, бе насочен към някои изучавани вече от противника или попаднали напоследък в полезрението му дейци, които по различни поводи са показвали несъгласие с ръководната роля на БКП в нашия живот или са допускали отклонения от този принцип.

Както през изминалите няколко години, така и през 1978 г., основният канал на противника за проникване и провеждане на подривна дейност продължава да бъде международният научен, културен, търговски и друг обмен.

Така например, по време на Втората българо-американска среща на историците, американските учени се стремяха да внушат на нашите представители пол зата от разширяване на научните, културните и търговските връзки

Из архивите на ДС

552

на България със САЩ за сметка на дистанциране в отношенията ни със Съветския съюз.

На XVI-я световен конгрес на философите, състоял се в гр. Дюселдорф, ГФР, западните участници прилагайки тактиката на т.н. иманентна /вътрешна/ критика на марксизма , са направили опити за натрапване на дискусии за "правата и свободите на човека", "дисидентството" и за контранастъпление против марксистко-ленинската философия. Показателно е, че тон за тази конфронтация дал лично президентът на ГФР Валтер Шел.

По време на посоченото и други международни прояви са били обработвани в прозападен дух различни наши учени, разпространявана е подривна литература. Представители на фондациите "Хумболт" и "Фр.Еберт" от ГФР търсели контакти с бивши свои стипендианти от социалистическите страни, на които предоставяли научна и друга литература.

По този канал и под маската на доброжелателно настроени към страната ни хора, през годината пребиваваха някои граждани на капиталистическите страни или бивши български граждани, като обектите "Шовинист", "Кокетка", "Медуза", "Посредник" и др., данните за които сочат, че внимателно изучават оперативната обстановка сред нашата художествено-творческа и научна интелигенция и отделни дейци, а в някои случаи им въздействуват отрицателно.

Представителите на австро-шведската фирма за производство и пласмент на медицинска апаратура се стремяха да превръщат деловите контекти в лични. Един от тях оказа съдействие на английски дипломат да установи контакт

Из архивите на ДС

553

с наш учен, при който веднага бе предложена научна и друга литература.

Обектът на ДОР "Емисаря", на производство в Софийско градско управление на МВР, пребиваващ по линия на научния обмен, от името на организацията "Международна амнистия" е търсил контакти с наши интелектуалци, при които е правил опити да събира информация за "репресии" в НРБ, снабдявал е някои с антисоциалистическа литература, а в някои случаи и подбуждал наши граждани към измяна.

Повиши се активността на вражеската емиграция. Бившите български граждани Юлия Кръстева и Стефан Чалгаджиев станаха едни от инициаторите и създателите на новоизлюпения в Париж "Комитет на интелектуалците за Европа на свободите", чиито програма и цели носят открито антикомунистически характер. Посочените двама бяха активни участници и в проведеното в Италия дисидентско "Биенале".

Изменникът на Родината Атанас Славов чрез западната преса и микрофоните на радио "Свободна Европа" сипе огън и жупел срещу страната ни, изопачава историята ни, стреми се да опровергае вековните братски връзки между българи и руси. Опитва се чрез международния ПЕН -клуб, чрез американски държавни и обществени институти и организации да създаде обществено мнение за "нарушаване правата на човека" у нас. Направи опити да спечели за каузата си и редица известни наши интелектуалци.

Под въздействието на подривната идеологическа дейност на противника,у някои научни и културни дейци продължи да се задълбочава творческата криза и безсилие, а други пред ограничен кръг свои близки връзки коментираха от враждебни позиции актуални вътрешни и международни

Из архивите на ДС

събития. Така например, обект "Американец" в някои свои телевизионни филми и коментари прокарваше свои прозападни схващания по актуални политически събития. Без разрешение и необходимост преведе и направи опит да разпространи свитък от статии на американски политици с остра антисоциалистическа насоченост. В някои свои конфеденциални разговори се обявяваше в подкрепа на "еврокомунизма", а в други осмиваше социалистическата действителност у нас и СССР и възхваляваше САЩ.

Пребиваващият често в капиталистическите страни обект "Либерал" проявяваше политическо двуличие, като чрез разгръщането на широка "обществено-културна" дейност се стреми да се добере до ръководен пост, даващ му достъп до стратегическите въпроси на нашата наука и култура. В същото време ставаше проводник на вражеските радиоемисии, беше инициатор на "салонни" сбирки със стоящи на нездрави идейно-естетически позиции интелектуалци, на които ласкаше творци като обектите: "Монахиня", "Монах", "Суматоха" и др., които според него създавали "смели", "интелектуални" и "неангажирани" художествени произведения.

Проф. Милчо Костов от Института по правни науки слушал и понякога разпространявал предаванията на Би-Би-Си, а Александър Георгиев, научен сътрудник в Института по история, възнамерявал, чрез свой труд да критикува действителността у нас.

Проф. Найден Чакъров, член на БКП, завеждащ секция в Института за Съвременни социални теории, поддържал връзки с изменници от Съветския съюз и западногер-

Из архивите на ДС

555

мански идеологически дейци, пред които споделял факти и данни за нашата страна, представляващи интерес за западните специални служби.

В Софийско градско управление на МВР, във Варненски, Хасковски и Благоевградски окръзи се изяснява поведението на някои лица, за които са получени данни, че пишат "дисидентски" произведения, които възнамерявали да изнесат и публикуват зад граница.

Особеност на оперативната обстановка се явява и обстоятелството, че в някои случаи носители на "дисидентски" прояви се явяват психично болни лица. Красноречиви примери в това отношение са дейността на обекта на водено то в отдела ДОН "Гарван" и реализираните в Софийското градско управление на МВР ДОР "Дисидент" и едноименното дело за оперативна разработка в гр. Варна.

В целогодишната си дейност, ръководството на отдела се е стремило да изпълнява и решава задачите произтичащи от XI конгрес на БКП, Юлския пленум, Националната партийна конференция и Националното съвещание по ДС за по-голямо качество и ефективност на оперативната работа.

През отчетния период са внесени в ръководството на управлението проект за Окръжно относно активизиране на агентурно-оперативната дейност във връзка с 1300-годишнината от основаването на българската държава и инструктивно писмо за задачите и насоките в работата на органите на МВР по издирването и опазването на историческите и културните паметници в страната. Обсъждани са въпроси, свързани с агентурно-оперативната работа по линия на

Из архивите на ДС

556

Българска телевизия, подготовката и провеждането на крупни международни прояви , като 63-я световен конгрес на Международната есперантска асоциация, Световния конгрес на профсъюзите, Втората среща на българските и американски историци и пр. Разглеждана е работата по ДОП "Монахиня", ДОП "Американец" и ДОП "Либерал", периодично са внасяни информации по почти всички дела на оперативен отчет.

В ръководството на отдела са обсъждани мерки за подобряване работата с наличната агентура, повишаване темповете за водене на делата, по-пълното покритие на вражеския контингент. Разгледана е работата по почти всички дела и най-острите сигнали, по всички линии и обекти на оперативно обслужване.

В отговор на изискванията, които предявява ръководството на Министерството и управлението, през 1978 г. са полагани по-големи грижи за установяването действителния вражески контингент и организиране наблюдението му.

Понастоящем по вражеския контингент протичат 731 лица, докато в началото на годината техният брой е бил 860 . Новопроявени през годината са 141 лица, а от общата цифра, поради различни причини са отпаднали 270 лица.

Предстои да се доуточнят лицата в някои звена на БАН, в които се разработват въпроси, представляващи интерес за СФРЮ и по всички останали линии и обекти на обслужване на тази основа.

Предвид усложняващата се международна обстановка, считаме за целесъобразно още веднаж да се върнем и

Из архивите на ДС

557

отново да огледаме лицата, за които сме получавали някои данни, но поради различни причини не са включвани в контингента.

През годината по-успешно е използвана агентурата и апарата от доверени лица за наблюдението на контингента. Най-голямо внимание е обръщано върху неговото поведение при провеждането на крупни международни и вътрешни мероприятия. Придобитата информация за една част от него показва, че проявите му са насочени към изразяване недоверие в правилната политика на БКП, разпространяване на вражески вицове и слухове, критикуване от нездрави позиции културната, социалната и научната политика, враждебно коментиране на по-важните мероприятия на държавата и др.

Независимо от полаганите грижи, все още за една част от контингента продължително време не са постъпвали данни, поради което не можем най-пълно и точно да дадем оценка за неговото поведение и прояви. Това налага да продължат усилията на целия състав по доуточняването, диференциацията и организиране наблюдението на контингента, като най-голямо внимание се обръща на лицата, установили подозрителни връзки с чужденци, на склонните към остра противодържавна агитация, дисидентски прояви, организиране на групи и др.

През годината са получени 148 сигнала /от които не са регистрирани 18 - в групата за издирване и опазване на исторически и културни паметници/, а са изяснени 99 сигнала. По агентурен път са получени 57 сигнала, от ДЛ - 43, от техника - 15 и от други източници - 33. Изясняването е станало през агентура - 49, чрез ДЛ - 34,

Из архивите на ДС

558

техника – 11 и с други средства – 11. При 13 сигнала обектите са взети на оперативен отчет, 53 са включени във вражеския контингент, 5 лица са предупредени с протокол, а за 44 лица чрез ръководството на МВР е информиран ЦК на БКП или ръководствата на съответните учреждения и институти.

Анализът на данните показва, че преобладават сигналите за вражеска агитация – 50, подозрителни връзки с чужденци –26 и подготовка и опит за бягство – 18.

Към първата и третата група се отнасят предимно лица с неизяснени идейни позиции или неудовлетворени творчески и научни амбиции, поддаващи се на въздействието на западната пропаганда или на отделни факти от капиталистическата действителност.

Във втората група попадат предимно лица от творческо-изпълнителската сфера, а така също и отделни научни и медицински работници. В повечето случаи контактите са подбудени и мотивирани от създаване на възможности за решаване на отделни битови въпроси, социално устройване или извличане на други материални изгоди. Установяването на тези контакти е и в резултат на все още слабите административни мерки по изпълнение Разпореждането на Министерския съвет за водене на преговори с граждани от други държави.

През годината бележи подобрение работата ни по взетите на контрол сигнали, общо 46 на брой. По-съществена помощ е оказана на Софийско градско управление на МВР и на окръжните управления на МВР в Пловдив, Варна, Хасково, Кюстендил, Благоевград и Толбухин.

Из архивите на ДС

559

Поради недостатъчния опит на част от оперативния състав и незадоволителния контрол от страна на служебните ръководители, работата ни по сигналите все още не отговаря на всички изисквания на МЗ № I-3330/1969 г. В някои случаи не се спазват сроковете за изясняване на сигналите и в почти всички отделения има такива, по които се работи вече 6-7 месеца. Недостатъчни са сигналите получавани от нашата агентура и те не съответствуват както на нейните възможности, така и на обстановката в обслужваните институти. При изясняване на част от сигналите не се обръща достатъчно внимание за разкриване подбудите, които са движили лицата.

В изпълнение указанията на Националното съвещание по ДС и в съответствие с измененията на оперативната обстановка след Съвещанието в Хелзинки и Белградската среща, през 1978 г. бе отделено по-голямо внимание за подобряване работата по делата на оперативен отчет, като ударението падна на онези лица, които проявяваха симптоми на дисидентство. Проведените агентурно-оперативни мероприятия не позволиха на противника да използва тези лица за свои цели.

В началото на годината в отдела са водени [redacted] дела на оперативен отчет и 6 наблюдателни дела. Реализирани 3 дела, 2 чрез профилактични беседи с обектите и 1 чрез административни мерки. Други 6 дела са приключени и снети в архив.

В резултат на повишената активност на служителите на отдела, през годината са открити 13 нови дела /ДОП "Бобър", "ДОП "Рижавия", ДОП "Хитрец", ДОП "Слон", ДОП "Антиквар", ДОП "Професионал", ДОП "Шовинист", ДОП "Кокетка",

Из архивите на ДС

560

ДОП "Невестулка" и др./ От тях по линия на писатели - 2 за противодържавна агитация;- журналисти 2- 1 за идеологическа диверсия и 1 за противодържавна агитация; художници- 1 за идеологическа диверсия; научна интелигенция 5- 2/за подозрителни връзки, 1 за шпионаж, 1 за идеологическа диверсия и 1 за контрабандни и валутни престъпления; издателства 2- 1 за подозрителни връзки и 1 за идеологическа диверсия и по линия на българска телевизия - 1 за вредителство. В края на отчетния период в отдела се водят 29 дела на оперативен отчет и 18 наблюдателни дела.

В някои моменти през годината, работата по делата на оперативно наблюдение придобиваше много активен характер, тъй като обектите имат много връзки и голямо влияние сред художествено-творческата и научната интелигенция и въздействуват при формирането на общественото мнение по различни въпроси, каквито са случаите с обектите "Католик", "Козел", "Тартор" и др.

С обособяването на 04 отделение, което пое най-важните разработки, се създадоха условия за разгръщането на по-активна, целенасочена и резултатна работа както по делата, по които то работи, така и по тези в другите отделения. През годината по-активно и комбинативно, с по-ефективно използване на оперативно-техническите средства бе работено по ДОП "Американец", ДОП "Лешник", ДОР "Предател", ДОП "Шовинист", ДОП "Кокетка", ДОП "Бобър", ДОП "Рижавия", ДОП "Невестулка" и др.

Наред с това, като отчитаме и оценяваме работата по делата, необходимо е да изтъкнем, че се допускат и редица слабости. В работа по отделни дела липсва необходимото напрежение, комбинативност и майсторство, а по други

Из архивите на ДС

561

не се работи с достатъчно превантивна насоченост за недопускане увличането на нови лица в престъпна дейност. Има отделни дела неосигурени с достатъчно агентура, като се разчита повече на скъпата оперативна техника. По линия на медицината, театрите и музиката не се водят дела на оперативен отчет, което не съответствува на оперативната обстановка и отбелязва спадане на работата ни по тези линии.

През отчетния период ръководството на отдела отдели значително повече внимание на помощта и контрола по делата на оперативен отчет, водени в окръжните управления. От отдела са взети на контрол и е оказана съществена помощ по 13 дела, като 5 от тях през годината са реализирани - ДОР "Дисидент", ДОП "Лицемер" и ДОИ "Поклонник" в Окръжно управление МВР - Варна; ДОР "Маняк" в Окръжно управление МВР-Хасково и ДОП "Невролог" в Окръжно управление МВР - Стара Загора.

Отчитайки оперативната обстановка и задачите, които произтичат за нас от решенията на XI конгрес и Националната партийна конференция, през годината бе отделяно още по-голямо внимание на профилактичната работа за превръщането й в основен метод на нашата работа.

Извършена е профилактика на 2 лица протичащи по дела на оперативен отчет, на 12 протичащи на сигнал и на още 18 лица от контингента за различни прояви. Чрез ръководствата на обслужваните обекти е предотвратено назначаването на 46 лица, за които разполагаме с негативни данни, а за други 31 сме ги информирали и те са вземали административни мерки.

Из архивите на ДС

562

През годината са проведени 4 групови и 148 индивидуални беседи със състави и лица пътуващи зад граница. Извършена е значителна работа за обезпечаване на различни състави гастролирали в чужбина, повечето от които са били придружавани от оперативен работник.

Провеждана е знамителна работа и по обезпечаването на крупни международни прояви у нас и на екипите от средствата за масова информация, отразяващи най-крупните събития през годината - конгреси, чествания, изложби и пр.

За доловени негативни тенденции и прояви, особено на лицата протичащи по оперативния отчет, своевременно чрез ръководството на управлението и Министерството сме информирали ЦК на БКП, за годината общо над 80 лица.

По наша инициатива бе предотвратено излизането на отделни книги с нежелана тематична насоченост, като произведения на обектите "Козел", "Монахиня" и др., а за някои обекти като "Либерал" не бе допуснато да се издават зад граница произведения със съмнителни научни и художествени достойнства-.Също така по наши сигнали бяха снети някои предавания на радиото и телевизията.

Едно от най-важните направления в работата на отдела през 1978 г. бе подобряването работата с агентурния апарат и придобиването на нова агентура. В началото на годината в отдела са ръководени 162 агента, а в края 168. През годината са вербовани нови 21 агента, 16 по линия на художествено-творческа интелигенция, 2 по линия на здравеопазването и 3 по линия на научна интелигенция /БАН/.

От нововербованите само 3 са със средно образование - 2 студенти и 1 техник - специалист. Под 30 години са 8, а от 30 до 40 г. - 13. Между тях 5 са журналисти,

Из архивите на ДС

563

3 музиканти, 1 режисьор, 3 научни сътрудници и пр. Имат добра езикова подготовка, 7 владеят френски език, 3 английски, 3 немски, по 1 турски, арменски и арабски. Двама агента владеят по 4 чужди езици, 1 - три и 2 по 2 чужди езици.

Анализът на тези данни показва, че е извършена целенасочена работа за придобиването на агентура с по-големи възможности за решаване на стоящите пред нас задачи. Имало е стремеж както от страна на ръководството, така и на оперативния състав да се използва по-целесъобразно и ефективно агентурния апарат. От общия брой на агентите 49 са работили по дела на оперативен отчет, а останалите са използвани за наблюдение на вражеския контингент. Голяма част от агентите бяха използвани при обезпечаването на някои международни и вътрешни обществено-политически и научни прояви.

По естествен път зад граница са били 23 агента, някои от които неколкократно. На всички са поставяни задачи, съгласувани с ПГУ, а 2 са им предадени за по-дълго време за ползване.

През годината са маршрутирани в окръзите със задачи по наши обекти и по обекти на други поделения 23 агента.

През годината са предадени на други поделения 9 агента, а са приети 2. Изключени са 9 агента, от които 1 изменил на родината, 1 заради констатирана нечестност, а останалите поради изчерпване на оперативните им възможности.

Проверени са чрез техника и паралелна агентура 48 агента, от които за 1 се получиха данни, че е нечестен

Из архивите на ДС

564

~~78~~ 14

към нашите органи. Следва да се отбележи, че не винаги резултатите от проверката се отразяват в личните дела на агентите.

През годината оперативният състав е провел 1092 срещи, от които 932 са със сведения и 160 без сведения. Ръководството на отдела е провело 98 срещи със 89 сведения, или общо за годината 1190 срещи със 1021 сведения. Ръководният състав в отдела е провел общо 61 контролни срещи.

Въпреки взетите през последните 2-3 години мерки, все още агентурата в отдела не е достатъчна за да ни осигури надеждно наблюдение по канала на международния обмен, а така също по линия на БАН, МНЗ, Съюза на артистите, Съюзът на композиторите, ВИТИЗ "Кр.Сарафов", ВИИИ "Н.Павлович" и Българска телевизия.

Не са обезпечени явочни квартири за срещане на 21 агента, някои от агентите са срещани рядко, а други поради слабости в ръководството им не се използват пълноценно.

Необходимо е да доизграждаме и поддържаме агентурния апарат като придобиваме агенти с качества и възможности за активна, настъпателна и целенасочена превантивно-профилактична работа, в това число и такива за влияние, за проникване в идеологически центрове, организации и комитети формирани от противника за подривна дейност срещу НРБ и другите социалистически страни.

През последните години все по-успешно се развива и засилва взаимодействието ни с отделите в управлението и с централните управления на МВР. По-конкретно е

Из архивите на ДС

565

било взаимодействието ни с II отдел при управлението, с който сме провеждали съвместни мероприятия във връзка с честването 100-годишнината от Освобождението на България, Втората среща на българските и американските историци и пр.

По-резултатно бяха използвани от ПГУ възможностите на наши агенти и доверени лица, пребиваващи зад граница по-продължително време. Полезна информация сме получавали по нашите обекти "Предател", "Гарван", "Авантюрист" и "Медуза".

С ВГУ бяха взети действени мерки за пресичане опитите на някои служители от западните посолства да установяват неконтролирани контакти със служители от обслужваните институти и наши обекти. Редовно сме ги информирали за засечени от нас връзки на обектите на разработка с лица от обслужваната от тях сфера. Запознавали сме ги с поведението на нашите обекти "Американец", "Провинциалистка", "Кокетка" и др., и сме получавали от тях исканата помощ.

Подобна информация сме изпращали и на УБО и III управление ДС. С ДНМ са решавани съвместно някои въпроси по опазването на историческите и културните паметници.

Бележи подобрение и съвместната ни дейност с окръжните управления на МВР, подобри се взаимопомощта и контрола към тях. Освен по посочените вече дела и сигнали, по които сме оказвали конкретна помощ на място и от центъра, по линия на здравеопазването е работено съвместно по 25 различни случая. Чрез МНЗ е оказвана помощ за извеждане на техни агенти зад граница. Общо през

Из архивите на ДС

566

годината за оказване помощ, контрол и по съвместни мероприятия в окръжните управления са командировани 15 оперативни работници за 123 дни.

В целогодишната работа на отдела е бил налице стремеж към още по-конкретно прилагане богатия опит на КГБ и осъществяване с тях на още по-тясно и плодотворно взаимодействие. Изпращаните ни от съветските другари анализи, ориентировки и справки по различни проблеми в значителна степен са ни помагали за по-правилното насочване на нашата работа. Полезна помощ сме получавали от др.Л. Галустов. Нов положителен опит придобихме от съвместната ни работа по някои международни прояви като 63-я световен есперантски конгрес, Конференцията на Международната асоциация на литературните критици, Американската фотоизложба и др.

По молба на КГБ сме организирали наблюдението на техни обекти, пребиваващи у нас. Във връзка с конгресите по философия, социология и Световната психиатрична асоциация сме ги информирали за получените от нас данни. Уведомявали сме ги и сме получавали съответна информация за някои наши обекти и техни връзки в СССР като "Американец", "Гарван", "Кокетка" и др.

По-ефикасно е било и взаимодействието ни с органите за сигурност на другите социалистически страни. По молба на МДС на ГДР обезпечихме с наблюдение техен обект "Преводача". Поставихме под наблюдение обект на другарите от УНР гостуващ в Българска телевизия. Ползотворно бе сътрудничеството ни с органите за сигурност на ПНР, които маршрутираха свой агент по обект "Монахиня",

Из архивите на ДС

поставиха под наблюдение някои връзки на обектите "Изоставената", "Кокетка", "Тартор" и др. За прояви на техни граждани у нас ги уведомявахме своевременно.

Важно място в целогодишната дейност на отдела заема работата по оперативното обезпечаване на важни международни прояви у нас и в чужбина. В редица случаи е работено съвместно и координирано както с централните и окръжните управления на МВР, така и с органите на КГБ и органите за сигурност на д другите братски страни.

В процеса на подготовката и провеждането на 63-я конгрес на Универсилната световна есперантска организация бяха проведени редица агентурно-оперативни мероприятия, в резултат на което не бе допуснато конгресът и свързаните с него прояви да бъдат използувани за дейност срещу НРБ, СССР и другите брат ски страни. Придобита бе информация, която позволи да се направят изводи за някои форми и методи на противниковата подривн на дейност.

Полезна оперативна информация за наши обекти на оперативен отчет, както и на стремежа да се окаже влияние на наши учени бе придобита по време на оперативното обезпечаване на Апарата българо-американска среща на историците. Това ни позволи да направим извода, че подбора и поведението на американските участници в срещата е подчинено на определени държавни интереси и може да се разглежда като пореден опит за създаването на "мост" между учените от САЩ и НРБ.

При агентурно-оперативното обезпечаване Научната сесия, посветена на 100-годишнината от Освобождението на България от османско иго и мероприятията свързани с честването се получиха интересни данни за наши обекти и за някои чуждестранни граждани, от които се възползува ПГУ.

Интересна и полезна информация, даваща нн възможност да правим изводи на стремежите на противника да използува международния научен и културен обмен за свои цели, придобихме и

Из архивите на ДС

568

при контраразузнавателното обезпечаване на 56 световен конгре по история на медицината в Пловдив, 18-та конференция на Между народната асоциация на жените от радиото и телевизията в София, Националния кинофестивал във Варна, Международния симпозиум за духовната култура на средновековното Търново и др. международни прояви проведени у нас.

Отделът активно работи по редица международни прояви състояли се зад граница.

Като най-крупно от тези мероприятия за годината оценяваме проведения в гр. Дюселдорф, ГФР XVI световен конгрес на философите. Противникът възнамеряваше да използува конгреса за осъществяването на активна антисъветска акция. На базата на придобитата от нас и братските органи оперативна информация, беше изработена подходяща тактика на учените от социалистическите страни, което спомогна за недопускане на груби антисоциалистически провокации.

Предварително придобитата оперативна информация за замислите и намеренията на противника да организират антибългарски, антисъветски и антисоциалистически акции и своевременното й довеждане в подходящ вид до знанието на отговорни фактори и дейци срине опитите на противника на такива крупни международни форуми като IX-я световен конгрес на Световната федерация на професионалните съюзи в Прага, VIII-я световен конгрес по Славистика в Загреб, СФРЮ, IX-я световен конгрес по социология в Швеция и др.

През годината продължи съвместната ни работа с КГБ по ръководството на новия Екзекутативен комитет на Световната психиатрична асоциация. Международния ПЕН - клуб и др. международни организации, чрез които противникът се опитва да дискредитира страните на реалния социализъм.

Извършеното обаче не ни задоволява. Ние и занапред ще полагаме усилия за подобряване взаимодействието и още по-тяс-

Из архивите на ДС

569

ната координация и сътрудничество с КГБ и органите за сигурност на другите братски страни, с оглед привеждането му в още по-пълно съответствие с оперативната обстановка.

В изпълнение решенията на XI конгрес, Юлския пленум, Националната партийна конференция и указанията на ръководството на Министерството и управлението, през 1978 г. отделът постигна известни резултати по повишаване ефективността в работата и усъвършенствуване организацията на труда.

Наред с това, оперативната обстановка и все още нерешените докрай задачи ни задължават да проявяваме неудовлетвореност от постигнатото. Необходимо е да се засилва взискателността за постигане на още по-висока ефективност и качество при изпълнение на поставените задачи.

Необходимо е да се положат максимални усилия за установяване на вражеските центрове за идеологическа подривна дейност срещу художествено-творческата и научната интелигенция, да се заведат на отчет и отпочне активна агентурно-оперативна дейност за разкриване формите, методите и средствата, които ползват с оглед по-пълно и успешно да им се противодейст вува.

Още по-плътно следва да се покрие канала на международния културен и научен обмен, по-внимателно да се оглеждат пристигащите по този канал западни дейци.

Вражеският контингент следва още веднаж и по-задълбочено да се отсее като се постави ударението на склонните към дисидентски изяви лица. Още по-пълно следва да се обезпечи неговото агентурно наблюдение и разработване.

Трябва да се издигне нивото на оценъчно-аналитичната работа, да се съкратят сроковете за изясняване на сигналите за антидържавна дейност и повишат темповете по делата, особено

Из архивите на ДС

570

~~81~~
20

по онези за остра противодържавна агитация и пропаганда, за дисидентски прояви, за подозрителни връзки.

Необходимо е все повече да се засилва ролята на субективния фактор и непрекъснато да се усъвършенствува организацията на работата за постигане през 1979 г. по-високи резултати.

НАЧАЛНИК 01 ОТДЕЛ
Полковник:
/Н. Петров/

Нап. в 2 екз.
№ 1 – 07 отдел
№ 2 – КД
Изп.- Сандев
Нап.- ВЗ/МС/Костова
София, 17.01.1979 г.

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

9

СТРОГО СЕКРЕТНО!

МВР
ПОДЕЛЕНИЕ – 72436
Рег. № 61 екз. 1
18.01.19 79 г.
1000 - СОФИЯ

МВР – [illegible] ЛЕНИЕ VI-ДС
№ 723 30 I 1979 г.

ДО НАЧАЛНИКА НА
ОТДЕЛ 06
С О Ф И Я

Р А П О Р Т

От капитан Стоян Момчилов – инспектор
от отделение 02, отдел 06

ОТНОСНО: Проведена среща с аг."Петър" на 16.01.1979 г. от 10.30 ч.

ДРУГАРЮ НАЧАЛНИК,

На 16.01.1979 г. проведох среща с аг."Петър", който съобщи следното:

Преди няколко дена разговарял с Богомил Нонев – н-к отдел "Печат" при М-во на външните работи.

В процеса на разговора Нонев споделил, че е чел новоизлязлата книга на писателя Тончо Жечев "Тайните салони". Според него това била чисто дисиденско произведение, в което не съществувало утвърждаващата се реалистично начало. Напротив тя била написана по подобие на упадъчната западна литература с което не се оказвало никакво възпитателно въздействие върху читателя. Нонев се изразил, че тази книга вероятно е

Из архивите на ДС

излязла под закрилата на Георги Джагаров, с когото Жечев заедно работил.

Нонев се изказал твърде неприязнено и за писателя Николай Хайтов, който,според думите му, бил чист фашист в миналото и участвувал в преследването на партизани. За тези неща той бил изключван и от БКП.

Независимо, че Хайтов съумял да се добере до няколко високоплатени длъжности и да се нагажда към социалистическата действителност, от време на време проявявал същите нрави от миналото. Нонев не се конкретизирал какво има предвид, но казал, че на Хайтов неможело да се гласува доверие.

СПРАВКА НА ЗАСЕЧЕНИТЕ ЛИЦА:

1. Богомил Нонев - на работа в М-во на външните работи, бивш посланик на НРБ в Тунис, член на БКП.

2. Тончо Жечев - литературен критик, публицист.

МЕРОПРИЯТИЕ:

1. Екз. от сведението да се изпрати на отдел 01 при у-нието ни.

Капитан - Ст. Момчилов
/Ст.Момчилов/

Отп. в 2 екз.
1.-Отдел 01, у-е 06
2.-КД
Нап. ЛТ/18.01.1979 г.
Маш. № 51

20
1

СТРОГО СЕКРЕТНО!

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

МВР
ШЕСТО УПРАВЛЕНИЕ ДС
Рег. № 971 Вх. № 1
20.1.1979 год.
СОФИЯ

УТВЪРЖДАВАМ:
Зам. Н-К УПРАВЛЕНИЕ 06 ДС
~~ГЕН. ЛЕЙТЕНАНТ~~:
/П. Стоянов/
София, _____ 1979 г.

П Л А Н

ОТНОСНО: Работата на отдел 01 при управление 06 ДС за 1979 г.

През 1979 г. усилията на ръководството и оперативния състав на отдел 01, управление 06 ДС, ще бъдат насочени към издигане на по-високо равнище контраразузнавателната дейност по линия на художествено-творческата, научната и медицинската интелигенция и поставянето й в още по-пълно съответствие с изискванията на 11 конгрес на БКП, Националната партийна конференция, а така също заповедите и разпорежданията на ръководството на Министерството и управлението.

1. ОСНОВНИ ЗАДАЧИ:

- Засилване работата по агентурно-оперативното обезпечаване канала на международния обмен, някои международни центрове, организации и прояви, с цел своевременно долавяне и

Из архивите на ДС

пресичане евентуални планове на противника да провежда идеологическа и друга подривна дейност сред интелигенцията; установяване на пътищата, начините и формите за нейното осъществяване; разкриване и документиране дейността на разузнавачи, агенти и други сили и средства, които противникът използува срещу нас; изучаване и установяване на оперативни контакти с чужди граждани, с оглед осъществяването на вербовки или решаване други задачи на органите на ДС.

- Провеждане на комплексни агентурно-оперативни мероприятия с цел повишаване ефективността и качеството в работата по делата на оперативен отчет.

- Организиране на още по-пълно агентурно-оперативно наблюдение на лицата от вражеския контингент, с оглед осуетяване замислите на империалистическите държави и техните спецслужби за създаване на дисидентско движение или други опозиция сред българската интелигенция.

- Ускоряване работата за доизграждане надеждни агентурни бариери в средствата за масова информация, редакциите, издателствата и творческите съюзи. Продължаване процеса на идейно-политическото и оперативно възпитание и обучение на нововербуваните сътрудници. Оказване на още по-действена и навременна помощ от страна на служебното ръководство за постигане на оптимален ефект от работата с агентурата и доверените лица.

- Подпомагане на партийните и държавни институти, творческите, научните и др. съюзи и организации в борбата из за изпълнение решенията на 11 конгрес на БКП и Националната партийна конференция чрез своевременното им информиране по установения ред за някои негативни явления, тенденции и процеси сред художествено-творческата и научната интелигенция и в здравеопазването.

Из архивите на ДС

- Да се съдействува на партийните и държавни органи за създаването на ведра политическа и оперативна обстановка при провеждането на крупни национални мероприятия свързани с 35-тата годишнина на деветосептемврийската победа, съвместния полет на българските и съветски космонавти, изборите за народни съветници и др.

- Постигане на още по-добро взаимодействие с централните поделения на МВР, с оглед повишаване ефекта на целокупната ни контраразузнавателна дейност.

През годината ще продължи процесът на развиване линейните функции на отдела, като се обърне още по-голямо внимание за оказване на системен контрол и навременна помощ на окръжните управления на МВР по линиите на отдела.

- Засилване и задълбочаване на интеграционните процеси с органите на КГБ и разширяване сътрудничеството с братските органи на други социалистически страни.

- Издигане професионалното майсторство и доизграждане марксистко-ленинския мироглед на подмладения оперативен състав за разгръщане на активност, творчество и инициативност, за повишаване на дисциплината и личната отговорност.

2. ВЪПРОСИ, КОИТО ЩЕ БЪДАТ ВНЕСЕНИ ЗА РАЗГЛЕЖДАНЕ, УТВЪРЖДАВАНЕ И РЕШАВАНЕ.

2.1. В ръководството на управлението:

- Анализ на вражеските прояви сред медицинските работници в страната и мерки за подобряване на агентурно-оперативната работа по линията.

Срок - 1.11.1979 г.

Отг. - полк. Н. Петров

Из архивите на ДС

576

7. ПО ПРОФИЛАКТИКАТА:

- Да се провеждат мероприятия за по-нататъшното подобряване на профилактимната дейност, с цел предпазване дейците на културата, науката и медицината от идеологическата диверсия на противника, предотвратяване на бягства и невъзвращенства, изпадане под чуждо влияние, извършване на антиобществени прояви, корупция и морално-битова разпуснатост.

Срок - постоянен

Отг. - н-ци отделения

- Да се провеждат агентурно-оперативни мероприятия за по-пълно проникване, изучаване и контролиране взеимоотношенията в т.н. [redacted] "микроструктори", обособени около обектите "Тартор", "Говорител", "Американец", "Суматоха" и някои други за недопускане появата на дисиденство и оказване положително влияние иприобщаване към партийните позиции на някои дейци, допускащи отклонения в своето творчество и поведение.

Срок - постоянен

Отг. - полк. Н. Петров и
зам.н-ци отдел 01

- Съвместно с ВГУ да се вземат своевременни мерки за ограничаване и пресичане опитите на дипломатическите, търговски и други представителства на капиталистическите страни у нас да провеждат подривна дейност сред дейците на културния и научния фронт.

Срок - постоянен

Отг. - полк. Н. Петров и
н-ци отделения

Из архивите на ДС

- Съвместно с ръководствата на обслужваните обекти да се съгласуват мерки за ограничаване до минимум промените в съставите и лицата, отразяващи важни правителствени и партийни мероприятия от вътрешен и международен характер (радио - телевизионни екипи, преводачи, журналисти и др.)

Срок - 1.03.1979 г.

Отг. - н-ци отделения

577

- Да продължи практика за предварително съгласуване на кандидатите за работа в обслужваните обекти, с цел недопускане назначаването на неподходящи лица.

Срок - постоянен

Отг. - н-ци отделения

- Да се извършва предварителен прецизен подбор и изучават предвидените за изпращане на задгранична работа български научни и културни дейци и медицински работници, с цел отстраняване на неподходящите и придобиване на агенти и ДЛ за наши и на ПГУ нужди.

Срок - постоянен

Отг. - н-ци отделения

- Приключването на делата на оперативен отчет да се използува за профилактиране на увлечените в подривна дейност на обектите идейно неукрепнали лица.

Срок - постоянен

Отг. - полк. Н. Петров

Из архивите на ДС

578

- На служебно съвещание да се направи анализ на профилактичната работа, извършена в отдела и се набележат мерки за подобряването ѝ.

Срок - 30.11.1979 г.

Отг. - полк. Ив. Янкулов

8. ПО АГЕНТУРАТА:

8.1. Да продължи работата по придобиването на нова агентура с възможности и позиции да влиза в контакт с противника за разкриване и пресичане провежданата от него подривна дейност срещу художествено-творческата и научна интелигенция и за обезпечаване на вражеския контингент в обслужваните обекти.

Вниманието да бъде насочено към изграждане нанадеждни бариери [redacted] в творческите съюзи (на художници, артисти, журналисти), ВУЗ по изкуствата, издателствата, редакциите, радиото и телевизията за своевременно разкриване и предотвратяване на негативни прояви. През 1979 г. да се вербуват 25 агенти.

Срок - 31.12.1979 г.

Отг. - н-ци отделения

8.2. За подобряване работата по ръководството на наличната и нововербованата агентура ще се придобият 7 явочни квартири (01 отделение - 1, 02 отделение - 4, 03 отделение-2).

Срок - 31.12.1979 г.

Отг. - н-ци отделения

Из архивите на ДС

8.3. През годината ще бъде извършена проверка на 31 агенти: чрез паралелна агентура и оперативно-тихнечески мероприятия.

Срок - 31.12.1979 г.

Отг. - зам.н-ци отдел 01

8.4. Да се изградят при резидентурна група - 1 по линия на "София-прес" до 30.10.1979 г. и 1 по линия на радиото - до 30.11.1979 г.

Отг. - м-р Б. Ангелов

579

8.5. Ще се разшири апарата от доверителни лица, като вниманието ще бъде насочено към изтъкнати и утвърдени дейци на културата и медицината, които имат възможвост да оказват положително влияние върху по-широк кръг от хора, както и за наблюдение или решаване на интересуващи органите на ДС лица и проблеми.

Срок - 30.10.1979 г.

Отг. - н-ци отделения

8.6. За подобряване ръководството и възпитанието на наличната и нововербованата агентура и ДЛ и тяхното по-ефективно използуване, в края на всяко тримесечие да се провеждат съвещание за отчитане на извършеното и набелязване мероприятия за преодоляване на допуснати слабости по това направление.

През м. септември на служебно съвещание да се разгледа изпълнението на двугодишните планове за използуването на агентурата и някои слабости, допускани в работата с нея (при подготовката на срещи, при поставянето на задачите, при обучението и възпитанието, по използуването им при задгранични командировки и маршрутиране в окръзите) и се набележат мероприятия за тяхното преодоляване.

Срок - полк. Н. Петров и
н-ци отделения

Из архивите на ДС

580

– Анализ на възможностите, проблемите и задачите, по които могат да се маршрутират подходящи агенти в окръзите и зад граница и се изготви план за тяхното използуване.

Срок – 30.03.1979 г.

Отг. – полк. Н. Петров и
зам.н-ци отдел 01

9. ПО ВЗАИМОДЕЙСТВИЕТО:

9.1. С КГБ и другите братски органи:

– Да се работи за по-нататъшно задълбочаване и разширяване на интеграцията ни с 05 управление на КГБ, съгласно утвърдения за целта план от ръководството на управлението.

Срок – според плана

Отг. – полк. Н. Петров

– Да се направи задълбочен анализ на връзките на нашите обекти, водещи се на отчет, с лицата, провеждащи подривна дейност и т.н. "другояче мислещи" от другите социалистически страни. Съвместно с братските органи за сигурност да се набележат мероприятия за противодействие и настъпателност срещу провежданата от противника идеологическа диверсия.

Срок – м.10.1979 г.

Отг. – полк. Н. Петров и
м-р Г. Сандев

– Да се информират всички братски органи за сигурност за международните прояви, отразени в т. 2.1 абз. 4, които ще се проведат у нас през настоящата година, с цел координиране на съвместната ни работа.

Срок –
Отг. – полк. Н. Петров

Из архивите на ДС

– Своевременно да се запознава др. Галустов с данните придобити за по-важните наши обекти, за пребиваващите у нас чужденци, за дейността на международни организации и задгранични идеологически центрове.

Срок – постоянен

Отг. – полк. Н. Петров

– Да се организира работата по изпратения от полските органи за сигурност списък на полските дисиденти с оглед изясняване кои от тях са идвали у нас и вземат мерки за установяване и пресичане на евентуални престъпни контакти с нашата страна.

Срок – 30.03.1979 г.

Отг. – м-р Г. Сандев

– До братските органи за сигурност да се изпратят списъци на потенциалните дисиденти у нас и техните най-близки връзки с цел организиране агентурно-оперативното им наблюдение при посещенията в тези страни.

Срок – 30.04.1979 г.

Отг. – полк. Н. Петров

– До братските органи за сигурност да се изпрати списък на агентите с маршрутни възможности с оглед тяхното ефективно използуване.

Срок – 1.06.1979 г.

Отг. – Н. Петров

– Да се заостри вниманието на наличния агентурен апарат и други наши оперативни източници за своевременно долавяне намеренията на противника да смутят нормалната подготовка и

Из архивите на ДС

582

43
24

провеждане на "Олимпиада - 80" в Москва.

Срок - 20.02.1979 г.

Отг. - н-ци отделения

9.2. С централните и окръжни управления на МВР:

- Да продължи взаимната информираност с ПГУ по предстоящи пътувания на агенти и обекти зад граница и оказване помощ за подбор на агенти или ДЛ сред изпращаните на специализация или продължителна командировка в капиталистическите и развиващи се страни.

Срок - постоянен

Отг. - полк. Н. Петров

- Съвместно с ПГУ да се анализира поведението и набележат мероприятия за наблюдението на обектите "Предател", активен сътрудник на радиостанциите "Свободна Европа" и "Би-би-Си", "Авантюрист" Медуза", Гарван".

Срок - 1.06.1979 г.

Отг. - м-р Сандев

- Да се проведат срещи с ръководствата на линейните отдели при ВГУ, обслужващи дипломатическите и търговски представителства на капиталистическите и развиващите се страни и на у нас и доотработи въпоса по усилване взаимодействието за ограничаване възможностите за провеждане подривна дейност сред нашата интелигенция, а така също за оказване положително влияние на някои дипломати чрез подходящи научни и културни дейци.

Срок - 30.06.1979 г.

Отг. - полк. Н. Петров

~~24~~
25

– Да се проведе среща с ръководството на 01 отдел, 06 управление ДС за доизясняване възможностите им в подпомагане работата ни по делата на оперативен отчет, вражеския континген и сигналите, за пресичане възможностите изпращаната официално до наши институти антисоциалистическа литература да бъде използувана за провеждане на вражеска дейност.

Срок – 1.03.1979 г.

Отг. – полк. Н. Петров

– Да се извърши проверка на работата по линията и окаже помощ в СГУ – МВР (до 28.02.) и ОУ на МВР – Варна (до 30.03 Пловдив (до 15.0~~3~~4.), Русе (до 30.0~~3~~5.), Благоевград (до 30.0~~3~~) Бургас (до 15.06) Ст. Загора (до 30.0~~3~~.) Перник (до 15.04I), Враца (до 30.06.).

Отг. – Н. Петров

– Да продължи провеждането насъвместни мероприятия със СОУ на МВР, което периодично ще маршрутира аг. "Мария" по обект "Либерал" и с ОУ МВР – Варна, което ще маршрутира аг. "Велиев" по обект "Козел".

Срок – постоянен

Отг. – м-р Г. Сандев

– Да се вземат на контрол и окаже помощ на СГУ – МВР по ДОН "Софо" Татяна Тодорова Георгиева, редактор в Студия за игрални филми, водено за дисидентски прояви и ДОР "Емисара" Мариз Ърнест Боше, водено на френски гражданин, временно пребиваващ в НРБ, член на организацията "Международна амнистия".

Срок – 30.01.1979 г.

Отг. – м-р Г. Сандев

Из архивите на ДС

584

– Да се окаже помощ на място на ОУ МВР – Варна в работата му по ДОР "Продажник" _____
лекар с окраска .....
ДОП "Наглия" _____, служител в градската болница, с окраска "противодържавна агитация и пропаганда" и подготовката на плана и агентурно-оперативното обезпечаване на Международната Варненска школа по марксистко-л ленинска философия през м. 09.1979 г.

Срок – м. 10.1979 г.

Отг. – к-н Н. Нешев

– Да се окаже на ОУ МВР – Благоевград по ДОП "Интелигент" Велин Георгиев, редактор в местното радио с окраска "противодържавна агитация и пропаганда по установяване и изучаване връзки на обекта в София и провеждане на комбинация за подстава на наш агент към него.

Срок – 30.04.1979 г.

Отг. – м-р Г. Сандев

– По ДОП "Дисидент", водено от ОУ МВР – Перник на Пейко Дамянов, безпартиен, учител в техникум в гр. Перник, с окраска "противодържавна агитация и пропаганда" да се окаже, помощ на място за провеждане на мероприятия по изясняване дейността на обекта.

Срок – 30.05.1979 г.

Отг. – м-р Г. Сандев

– С ОУ МВР – Смолян да се проведат мероприятия по изучаване някои връзки на обект "Гларус" и оперативна комбина-

Из архивите на ДС

ция за документиране негови вражески прояви и изказвания на тяхна територия.

Срок - 30.05.1979 г.

Отг. - м-р Г. Сандев

- ДОР "Хитрец", водено от ОУ МВР - Стара Загора на _____, с окраска "контрабанда с културни ценности", да се разглажда периодично от Групата за издирване и опазване на историческите и културни паметници в страната и се оказва конкретна помощ на ОУ на МВР.

585

Срок - постоянен

Отг. - полк. П. Костов

- Най-важните сигнали, получавани по линия на отдела в окръжните управления на МВР и особено тези за терор, подготовка за бягство зад граница или невъзвращенство, идеологическа диверсия, дисидентски прояви и др. да се вземат на контрол и се оказва конкретна и ефикасна помощ за тяхното срочно и задълбочено изясняване.

Срок - постоянен

Отг. - н-ци отделения

- Съвместно с ОУ МВР - Шумен да се подработи план с мероприятия за агентурно-оперативно обезпечаване на Международната конференция по проблемите на "Културата през VII-XI в. в България през м. април 1979 г. и Първата комплексна международна конференция, посветана на 1300 - годишнината от основаването на българската държава през м. юни 1979 г., който ще се проведат в Шумен.

Срок - 20.03.1979 г.

Отг. - к-н Ш. Нешев

Из архивите на ДС

586

47
28

– Да се проведе среща с ръководството на 07 отдел при управлението за набелязване мерки за още по-голямо взаимодействие на ефективното използуване на придобитата информация.

Срок – 30.03.1979 г.

Отг. – полк. Н. Петров

х х х

– С цел подобряване на работата ежеседмично да се провеждат оперативни със зам.н-ците отдел 01, н-ците на отделения и партийния секретар.

Срок – постоянен

Отг. – полк. Н. Петров

– Ежемесечно на служебно съвещание да се разглежда изпълнението на плана на отдела.

Срок – постоянен

Отг. – полк. Н. Петров

– През м.м. май и октомври на съвещания в отделенията да се разгледа седмичното и ежедневното планиране при ОР.

Отг. – н-ци отделения

Нап. в 3 екз.
№ 1 –
№ 2 –
№ 3 –
Изп.– Н. Петров – 01
Нап.– Костова – М.№ 1031/29.01.79 г.

Н-К ОТДЕЛ 01, У-НИЕ 06 ДС

Полковник:
/Н. Петров/

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

VI ДС

8

СТРОГО СЕКРЕТНО!

2102 ... VI ... 4 III 1979

М В Р
СОФ. ГРАДСКО У-НИЕ
Рег. № 8526 Екз № 1
13.03 1979
1080 - СОФИЯ

ДО
НАЧАЛНИК ОТДЕЛ 02 ДС,
СОФИЙСКО ГРАДСКО У-НИЕ МВР

ДОКЛАДНА ЗАПИСКА

ОТНОСНО: Обсъждане работите на кандидатите за членове на Съюза на филмовите дейци.

ДРУГАРЮ НАЧАЛНИК,

На 26.02.1979 г. проведох на закрито редовно заплануваната среща с аг."Виктория".

На срещата сътрудничката ме уведоми относно представянето филмите на новите кандидати за членове на Съюза на филмовите дейци в Дома на киното. От представените филми, по нейно мнение и мнението на много други творци, е че те са слаби и са под средното ниво. Единствени по-хубави филми, които са привлекли вниманието на публиката това са филмите "Хора като нас" на режисьорката Весела Зарева и "Цимент" с режисьор Николай Волев.

Агент "Виктория" изрази мнение, че досегашната практика за приемане на нови членове в Съюза на филмовите дейци е много остаряла и е неподходяща. Членовете на Съюза, за да бъдат компетентни при гласуването и приемането на нови членове трябва да изгледат всички филми, което е невъзможно, тъй като те са много на брой и да дадат компетентна оценка. В случая обикновено не се гледат всички филми и при гласуването към новите кандидати се подхожда съвсем субективно, а също така се приемат за нови членове творци със съвсем слаби филми.

Из архивите на ДС

9

По думите на аг."Виктория" по целесъобразно е да бъде създадена една малка комисия за оценка на всички филми, която да не допуска слабите филми до кандидатска работа. По този начин ще се смести много време на останалите членове на Съюза и приеманетс на новите членове ще бъде по-компетентно.

Горното Ви донасям за сведение, като

П Р Е Д Л А Г А М:

препис от настоящата докладна записка да се изпрати на отдел 01, у-ние 06 ДС.

Лейтенант:
/Симеонов/

Отп. в 2 екз.
№ 1 - отдел 01,
у-ние 06 ДС
№ 2 - РД "Виктория"
Изп. Симеонов
Нап. Тороманова - 545 В
06.03.79 г.

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

СТРОГО СЕКРЕТНО!

МВР
ШЕСТО УПРАВЛЕНИЕ ДС
Рег. № 4198 Екз. № 1
..... 19 ..... год.
СОФИЯ

Използвано в информацията

Д О К Л А Д 12/II 79

ОТНОСНО: Агентурно-оперативната работа на органите на ДС за пресичане опитите на противника да провеждат идеологическа диверсия и друга подривна дейност сред интелигенцията и предстоящите задачи.

На 11 конгрес на БКП, Трети конгрес на българската култура, конгресите на българските писатели, на филмовите дейци и на други форуми беше дадена висока оценка за дейността на българската интелигенция по претворяването в живота априлската линия на Партията, на нейния непрекъснато нарастващ принос, роля и значение в изграждането на развитото социалистическо общество у нас. Спокойната и творческа обстановка в тези среди се дължи на правилната партийна политика и системните грижи проявявани от ЦК на БКП и лично от др. Тодор Живков към този национален капитал.

В словото си, на срещата на Секретариата на ЦК на БКП с участниците в Третата национална конференция на младите литературни творци през м. декември 1977 г. др. Тодор Живков заяви: .... огромното мнозинство от нашата художествено-творческа интелигенция, от всички поколения, в областта на изкуството и културата, най-доброто, най-талантливото измежду нея, стои твърдо, убедено и непоколебимо на позицията

Из архивите на ДС

на социализма, съзнателно следва политиката на Българската комунистическа партия и всеотдайно се бори за нейното претворяване в живота, кръвно, на живот и смърт е свързано с народа, с неговите въжделения, с неговия съзидателен труд и борба за изграждането на социалистическото и комунистическото общество".

Ето защо, в стремежа си да осъществяват глобалната си стратегическа задача да спрат или забавят нашето развитие и като отчитат все по-нарастващото значение на нашата интелигенция, разузнавателните служби на империалистическите държави засилват подривната си дейност срещу нея, използувайки всички средства за разузнавателно и идеологическо проникване. Особено отчетливо пролича това в периода след Съвещанието в Хелзинки и Белградската среща.

Все по-голяма става съгласуваността и координацията между различните подривни центрове на противника, засилват се интеграционните процеси между тях както на национална, така и на междудържавна основа и особено в рамките на НАТО, под ръководството на САЩ като главна империалистическа държава. Полагат се сериозни усилия за организационното им укрепване, за усъвършенствуване и максимално осъвременяване на формите, средствата и методите им на действие.

На съвременния етап основната тактическа задача на противника чрез идеологическата диверсия е изграждането на организирано вражеско подполие и свързана с него политическа опозиция в социалистическите страни, която да отпочне "легална" борба против социалистическия обществен строй. Според плановете на противника, на първо време тази опозиция не трябва да се занимава с "криминален идиотизъм" (термин употребен от ръководител на специална служба на капиталистическа държава), а да действува в рамките на законността, като тълкува превратно и използува всички възможности, които съществуват в условията на социалистическата демокрация.

Из архивите на ДС

Друга характерна особеност на тактиката на противника сега са усилията му да се атакуват най-напред т.н. висши сфери на общественото съзнание - да се осъществява идеологическата инфилтрация в литературата, изкуството, философията, морала и пр. без пряко да се поставя въпросът за радикални политически преобразования, а още- по-малко за промяна на социално-икономическия строй. В тази връзка заслужава да се спомене оценката, която Бжежински е направил неотдавна на т.н. "пражка пролет - 68". Според него, провежданата тогава линия на Дубчек, Смърковски и компания била безупречна като стратегия. Като тактика обаче, тя се оказала неправилна, поради липса на издържливост и достатъчно търпение - т.е. много рано и прибързано били прокламирани политическите цели на ревизионизма, което предизвикало своевременно противодействие от страна на комунистите.

Колкото до т.н. "дисидентско движение" в социалистическите страни, в документ на ЦРУ се казва направо: "С помощта на пропагандата ние можем да сеем зло в социалистическото общество. Т^ова е голямо дело, но това дело не решава основната цел. Трябват специални хора. Трябват специални сили, които да могат да изпълняват нашата задача за разрушаване на социалистическото общество".

Именно с такава цел противникът се насочва към нашата интелигенция, стреми се да я откъсне и противопостави на градинната партийна политика, да създаде и организира "дисидентско движение", да инспирира настроения и прояви на национален нихилизъм, антисъветизъм и чуждопоклонничество. А за постигането на тази цел, са пуснати в ход всички средства от античовешкия му арсенал.

През последните години се забелязва нова ескалация на антисоциалистическата пропаганда в западните средства за масова информация и особено на радиопропагандата. Именно на Бжежински принадлежи изявлението, че "западните радиостанции са се превърнали в най-важния канал за разпространение на

Из архивите на ДС

592

Съществена слабост е, че по някои от делата не се провеждат добре обмислени комбинации, не се създават условия за активизиране на разработваните обекти, за постигане на оптимални разултати в най-кратки срокове. Често пъти пасивно се регистрира тяхното поведение. Пропускат се важни моменти от дейността на обектите и не се извършва своевременно оперативна документация.

В някои случаи по шаблон се прилагат технически мероприятия, поради което не се постигат и желаните разултати.

В окръжните управления на МВР Враца, Ловеч, Бургас, Видин, Перник, Сливен, Хасково и др. се води предимно неактивен оперативен отчет, което показва, че недостатъчно задълбочено се изучават измененията в оперативната обстановка.

Тревожен е фактът, че в такива окръжни управления като Варна, Пловдив, Стара Загора, Благоевград, София-окръг, Плевен и др.,където е съсредоточена по-компактна маса от интелигенти, броят на делата е много малък. Недостатъчен е и броят на делата, заведени на чужденци и български граждани, обвързани със западни институти и организации, поради което възможностите ни за разкриване на замислите и конкретните действия на противника са малки.

Не отговаря на активността на противника и броят на сигналите в центъра и всички окръжни управления.

Все още относителния дял на потвърдените сигнали, спрямо изяснените е твърде нисък. За някои окръжни управления като Софийско окръжно, Враца и др. този дял едва надхвърля 55 %. Това показва, че от една страна не се прави вярна и задълбочена оценка и анализ на първичните данни, а от друга, че не се работи достатъчно целенасочено и активно за тяхното изясняване.

Значителен е броят на непотвърдените сигнали получени от агентурата, което говори за слабости в непосредствената работа с нея.

Около една трета от сигналите се просрочват, като за Търговище, Пловдив и др. този дял е доста по-висок.

[redacted] се допуска нерегистриране на някои сигнали, а други се регистрират след като приключи работата по тях.

По наше мнение все още е налице подценяване на работата по обезпечаването и доустановяването на вражеския контингент. Почти за 25 % от него не се получава никаква информация. Малко данни се получават и за останалата част, поради което в центъра и окръжните управления не може да се направи верна и точна оценка за измененията, които настъпват в тези среди.

Разглеждайки работата по делата, сигналите и вражеския контингент, трябва да посочим, че тя все още не отговаря на повишените изисквания, произтичащи от решенията на Юлския пленум, Националната партийна конференция, Националното съвещание по ДС през 1976 г., заповедите и разпорежданията на ръководството на МВР.

За преодоляване допуснатите слабости и подобряване на работата е необходимо:

С още по-голямо напрежение и умение да работим по делата и сигналите и изясняваме същите в кратки срокове. Ударението в работата по тях трябва да пада върху превантивните действия, с оглед недопускане разширяване кръга на лицата и задълбочаване на престъпната им антиобществена дейност.

На задълбочен анализ да се поставят причините, поради които по редица дела и сигнали не се получават очакваните резултати; да се ускоряват темповете на работа и провеждат ефикасни оперативни комбинации, [redacted] по-резултатно да се използуват техническите мероприятия, в съчетание с другите наши специфични сили и средства.

Из архивите на ДС

593

Из архивите на ДС

594

22
~~36~~

Да се проведат допълнителни мероприятия за бързото изясняване дейността на лицата, за които има данни, че провеждат остра вражеска дейнаст - пишат или се подготвят да разпространят ръкописи с антиобществена насоченост у нас и в чужбина, или се подготвят за измяна на родината, невъзвръщенство и пр.

В работата по лица от средите на интелигенцията да се използуват проверени агенти, чисти от корист[redacted] и професионална завист, искрени към органите на МВР, стоящи на непоклатими партийни и естетически позиции, които да ни дават само достоверна информация. В противен случай, можем да създадем нежелани затруднения за следващата си дейност и се компрометираме като специфични партийно-политически органи (плевенския случай).

Да се разработят планове за по-пълното проникване и изучаване взаимоотношенията в някои "микроструктори" и групички, с оглед тяхното разбиване и приобщаване към партийните позиции, за недопускане появата на дисиденти.

Да създаваме по-добра организация и условия за разработване в движение на обектите през летните периоди, когато голяма част от тях се намират по черноморието и други курортни комплекси. В това отношение с по-голяма помощ трябва да се отзовават окръжните управление на МВР в Бургас, Варна, Пловдив, Толбухин, Габрово и др.

Като се има предвид, че в отделни случаи наблюдаваните лица по линия на интелигенцията (по дела и сигнали) са членове на партията, необходимо е работата по тях да се провежда много внимателно и прецизно, с голяма точност да се проверяват фактите и с чувство на висока отговорност извършва оценка на същите. Цялата наша дейност трябва да бъде насочена за тяхното приобщаване и спечелване за каузата и делото на БКП и социалистическата ни власт.

Из архивите на ДС

Наложително е още веднаж да се прегледат наличните материали за контингента, да се доуточни неговия брой и предприемат мерки за ефикасното му наблюдение. Да се изучи поведението на лицата, имащи връзки с граждани от капиталистическите страни, а също на пребивавалите по-продължително време на Запад и водещите оживена кореспонденция с чужбина, извън служебните си задължения, след което към тях се вземе отношение.

595

Началниците на отдели и отделения в центъра и окръзите трябва да станат действителни организатори на конкретната работа по делата и контингента сигналите, да проявяват повече взискателност, оказват помощ и контрол, да се борят за повишаване ролята на субективния фактор, за постигане на оптимални резултати.

За успешното изпълнение на високоотговорните задачи, стоящи пред нас по линия на интелигенцията както на настоящия етап, така и в бъдеще, най-важното наше оръжие е агентурата. В постигнатите резултати по предпазване на интелигенцията от посегателствата на противника, разкриване в зародиш и пресичане опитите за враждебна дейност основен дял се пада на нея. [redacted].

През последните две години (по данни от 03 отдел) агентурния апарат почти се е удвоил. Вербовките са извършени на идейно-политическа основа. Около 85 % от сътрудниците са с висше образование, към 90 % са на възраст до 50 години, повече от 60 % владеят чужди езици. Болшинството от агентите имат добри възможности за решаването на наши задачи и се очертават като перспективни кадри в своите творчески сфери.

Почти на цялата агентура в центъра са разработени перспективни планове за възпитание, обучение, за направлението на използуването им и задачите, които ще решават през следващите 2-3 години.

Из архивите на ДС

596

Нарастна умението на част от оперативния състав за правилен подбор, ръководство и възпитание на агентурата. По-добре в това отношение работиха Софийско градско управление и окръжните управления на МВР Толбухин, Благоевград, Перник, Пловдив, Бургас, Варна, Габрово, Силистра, Ст.Загора и др.

Продължиха усилията ни за изграждане на по-широк кръг от доверени лица. Съобразно указанията на ръководството на Министерството бяха изучени авторитетни специалисти в различни области на науката, литературата, изкуствата и медицината, които при необходимост се използуват като консултанти.

Наред с положителните страни в работата с агентурата, продължават да се допускат слабости, които не веднаж са посочвани по различни поводи.

Все още наличната агентура не е достатъчна по количество и качество, особено що се отнася до изграждане на агентура за влияние. В ръководството на част от агентурата не се осъществява необходимата оперативна целенасоченост. Не се провеждат редовно срещи с всичките агенти, понякога им се поставят най-общи задачи, близо 20 % от проведените срещи са без сведения. За някои агенти този процент е по-висок. Към агентурното сведение не се отнасяме като към важен документ. Часто записаните мероприятия имат формален характер или не се изпълняват.

Наличната агентура не ни обезпечава плътен контакт с противника за водене на по-настъпателна борба срещу подривната му дейност. Незадоволителни са агентурните ни позиции в творческите съюзи и групи на художниците, артистите и журналистите, някои институти на БАН и МНЗ, във ВУЗ, полувисшите и средни училища, по изкуствата, медицината и др. По данни на ОЗ отдел в окръжните управления на МВР Кюстендил, Разград, Плевен, В. Търново, Ямбол, Пазарджик, Шумен и други, агентурата по линията е недостатъчна. Непълно се използуват наличните възможности за маршрутиране на агентура от центъра към окръзите и обратно.

Из архивите на ДС

Обобщавайки, трябва да се каже, че състоянието на работата с агентурата не отговаря на постоянно нарастващата активност на противника и на повишените изисквания на съвременния етап. В редица случаи вървим след събитията, което в крайна сметка влияе отрицателно върху контраразузнавателната ни работа.

Основната причина за незадоволителната работа с агентурата е в служебните ръководители, които не прилагат в необходимата степен своето право и задължение да контролират, да взискват и подпомагат оперативния състав. Тя е и в онези оперативни работници, които работят без напрежение.

На Националното съвещание за работата на ДС по икономиката др. Министър заяви: "Само когато работата на оперативния състав с агентурата се вземе на по-близко, непосредствено ръководство, контрол и помощ от страна на началниците, когато те насочват усилията към действително издигане равнището на работата с агентурата и дават личен пример, само тогава може да се очаква отстраняване на тези нетърпими слабости и да се престане да се дават обяснения, които звучат едва ли не архаично".

За да отговорим на големите изисквания, които се поставят, следва вниманието на всеки от нас да се насочи към подобряване качеството и ефективността в работата с агентурата. Цялостното анализиране и оценка на състоянието в това направление трябва да става периодически въз основа заповедта на др. Министър.

Сега главното е да се работи за доизграждане на нововербованата агентура като мощно наше оръжие. Това е сложен процес и изисква продължителна целенасочена дейност. Като се има предвид опита на оперативния състав, това на този етап може успешно да се изпълни с активната помощ на началниците

597

Из архивите на ДС

598

на отдели и отделения. До край трябва да се доведе задачата по изготвянето и изпълнението на перспективните планове за възпитанието и използуването на всеки агент, да се доуточнят маршрутните възможности на агентурата от центъра и в окръжните управления с оглед по-пълноценното й използуване за оказване на по-съществена взаимна помощ при решаването на стоящите пред нас задачи по линията.

Важен проблем, който трябва да се реши е подготовката и провеждането на срещите, да не се проявява либерализъм и се засили взискателността към о.р., които не се готвят предварително за срещи с агентурата. Необходимо е да се въведе по-добър порядък за по-бързото реализиране на получената информация.

Да се увеличи помощта на ръководствата на отделите и отделенията и проявява по-голяма инициатива от страна на оперативните работници за извършване проверка на всеки агент.

Оперативният състав трябва да подобрява възпитателната работа, като укрепва основата на вербовката, култивира в агентите чувство на висока гражданска отговорност в борбата срещу опитите на противника и враждебните елементи за провеждане на престъпна дейност. Възпитателната работа в дух на преданост към комунистическите идеали трябва да се провежда като се отчитат индивидуалните особености на агентурата.

На следващо място нашите усилия трябва да са насочени към доизграждане на необходимия агентурен апарат. Да засилваме дейността си по вербуването на предана агентура по линия на творческите съюзи и групи на художниците, артистите и писателите, здравеопазването, висшите и средни учебни заведения по изкуствата и медицината и др.

Предстои ни сериозна работа за доизграждане на надеждни агентурни "бариери", които своевременно да ни сигнализират за промъкващи се идейно-неиздържани произведения в

Из архивите на ДС

599

плановете на средствата за масова информация, издателствата и културните институти. Особени грижи в това отношение се изискват от СГУ, окръжните управления на МВР в Пловдив и Варна.

Неизползуван резерв за по-пълното агентурно покритие на обектите и контингента по линия на интелигенцията е агентурата на поделенията на ДС, работещи по други линии и направления. Все още от тази агентура не постъпва информация за конкретни вражески прояви, явления и тенденции.

Необходимо е да вземат допълнителни мерки за използуването на тази [illegible].
мероприятия в София и окръзите, непосредствен организатор или участник, на които е била българската интелигенция. Ежегодно през този период е работено по над 35 такива прояви, по-важни от които са: трети конгрес на културата, Международната среща на писателите, четиредесет и третия конгрес на международния ПЕН - център, шестдесет и третия конгрес на Международната есперантска организация, Международния фестивал на червенокръстките филми, Колоквиума за съветското кино, Световните конгреси по социология и философия, история на медицината, срещата с американските историци, Софийски музикални седмици, Варненско лято, Мартенски музикални дни - Русе, Фестивалът на политическата песен "Ален мак" - Благоевград, Люлякови тържества, Ловеч, Сливенски огньове, Фестивалът на Хумора и сатирата - Габрово, Музикални дни "Катя Попова" - Плевен, Преглед на камерната музика - Пловдив, фестивалът на българския филм, фолклорния фестивал в Бургас и др.

Важно място заемаше и обезпечаването с наблюдение на потока по обмена, извършван на различна основа. [redacted].

Всичко това спомогна да се придобие по-пълна информация за противника, да се пресекат и предотвратят неговите

Из архивите на ДС

600

замисли за използуване на посочените международни форуми и отделни представители на интелигенцията за осъществяване на подривни акции срещу социалистическите страни и други цели.

В работата ни по културния и научен обмен съществуват редица недостатъци в организацията на работата за разкриване начините и формите, които противникът използува. Не се долавят своевременно бъдещите му замисли, а така също пътищата за тяхното реализиране. В много случаи подозрителното поведение на чужденци, пребиваващи в страната, остава извън нашето полезрение. Дейността ни се затруднява и от факта, че почти всички обслужвани институти не спазват постановлението на МС, регламентиращо контактите им с дейци от Запад.

Като отчитаме измененията в политическата обстановка и тенденцията за нарастване на обмена, усилията ни сега следва да се съсредоточават към придобиване на необходимата агентура за плътно покритие на този канал. Да преустройваме работата си така, че да получаваме предварително информация за участвуващите в различните международни мероприятия в столицата и окръзите, на основата на която отрано да планираме нашата дейност.

Необходимо е контраразузнавателното обезпечаване на това направление да се счита като една от основните задачи на съответните поделения. Да се открият литерни дела за систематизиране на наличните материали, което ще ни [redacted] за по-задълбочен анализ в нашата работа и взимане на действени мерки.

Важен дял от дейността ни заема профилактиката, произтичаща от класовата същност на нашите органи и имаща за цел да се предотвратява извършването на антидържавни престъпления и постъпки, които могат да се използуват от противника за подриване или отслабване на държавния и обществен строй в НРБ.

Освен делата и сигналите, приключили с филтрация, са проведени над 680 профилактични беседи със заминаващи в

Из архивите на ДС

601

чужбина лица. Значителна работа се извършва и по обезпачаване излизащите зад граница състави.

Проведени бяха комплексни агентурно-оперативни мероприятия по лица, за които имаше данни, че не стоят на здрави идейно-политически позиции. Това ни даде възможност по-задълбочено да вникнем в някои негативни прояви и да съсредоточим вниманието си върху най-важните от тях. Своевременното информиране на ръководството на Министерството, ЦК на БКП и ОК на БКП и взетите мерки, предотвратиха групирането на "несъгласните", а така също не бе допуснато да заемат отговорни позиции и да създадат благоприятна за тях обстановка. Предотврати се издаването на идейно-неиздържани "произведения

Обезпечавани бяха екипите на средствата за масова информация, отразяващи крупните събития в страната и в чужбина. По-правилно бе организирана работата ни по оказване съдействие на административните ръководства за предотвратяване назначаването на класово-чужди и враждебно настроени лица в обектите на обслужване.

С други думи, другари, въпросът се свежда до всеобхватна профилактика. Тя не бива да се разглежда опростенчески и ограничено. Постоянното провеждане на планомерна и активна контраразузнавателна работа по сигналите. Вражеския контингент и делата за своевременно разкриване, предотвратяване и пресичане опитите на противника да противопоставя интелигенцията на партийната политика, това също е профилактика.

Разглеждайки нашата работа в тази светлина, ние не можем да бъдем доволни от свършеното. Допусканите слабости и недостатъци в различните направления на нашата дейност още веднаж потвърждават валидността на горната констатация.

Недостатъчно активно и целенасочено се използуват все още възможностите на агентурата, средствата за масова

Из архивите на ДС

602

информация, партийните и административните ръководства на обслужваните обекти за оказване положително влияние върху политически неукрепнали лица и за предотвратяване на нелоялни прояви.

В бъдеще от нас се изисква непрекъснато да усъвършенстваме и подобряваме профилактичната дейност, като прилагаме комплексно всички нейни форми, които ще ни позволят да стесним базата вътре в страната и ограничим възможностите на противника и враждебно-престъпните елементи. Да окажем помощ на Партията за още по-успешно решаване задачите на идеологическия фронт.

През този период се подобри взаимодействието с ВГУ по пресичане опитите на посолствата за неконтролирани контакти и наблюдаване на чуждестранните журналисти.

По-резултатно се използуват от ПГУ възможностите на агенти и доверени лица по линията, отиващи зад граница за продължително време.

Усили се контрола и помощта към окръжните управления Чрез координирани действия с окръжните управления и други поделения на ДС, придобихме по-съществена информация за наши обекти, пребивавали в НРБ чужди граждани, по някои международни прояви и др.

Разшири се и задълбочи сътрудничеството ни с органите на КГБ, чийто опит сме се стремяли да прилагаме в нашата дейност. П лезна и близка помощ ни е оказвана от съветниците. Получаваните от тях анализи и справки по различни проблеми имат особено значение за по-правилното насочване на работата ни. Напредък отбеляза и взаимодействието ни с другите братски органи. Укрепват връзките ни с Комитета за култура и Окръжните съвети за култура, с ръководствата на творческите съюзи и тяхните подразделения в окръзите, което ни улеснява за своевременно пресичане на някои негативни явления.

Из архивите на ДС

Независимо от постигнатото в това отношение се допускат и някои слабости.

Необходимо е в центъра и в окръзите да засилим взаимодействието си с ВГУ за пресичане опитите на дипломатическите представителства и други чужденци за вербовка ~~към~~ интелигенцията и отделни нейни представители, ~~за комплексно използуване на агентурно-оперативните ни възможности и средства.~~

С отделите на ПГУ би могло да се постигне още по-ефективно използуване на някои наши източници, пребиваващи по естествени поводи в чужбина, за събиране на оперативна информация, свързана с идеологическите подривни центрове на противника, с разширяването на данните за някои лица, уличени в принадлежност към специалните служби.

В изпълнение на указанията на Колегиума и ръководството на Министерството при заслушването на 8.10.1976 г. бяха взети и в бъдеще ще се вземат мерки за оказване на още по-конкретна и действена помощ на окръжните управления.

Известно подобрение бележи информационно-аналитичната ни дейност. По-своевременно и по-пълно се информираха ръководствата на Министерството, управлението и окръжните управления, а чрез тях ЦК и ОК на БКП, Комитета за култура, творческите съюзи и научни институти. Изготвени са, внесени за разглеждане и решаване или за ползуване редица информации и справки за оперативната обстановка сред интелигенцията, за настроенията и тенденциите във връзка с важни външно и вътрешно-политически събития и други. Представени са значителен брой справки за антинародни и нелоялни прояви на отделни дейци на културата и изкуството както в миналото, така и понастоящем, ~~за техния със социално чужд произход и др.~~

Въпреки постигнатото, информационно-аналитичната ни дейност все още не ни дава достатъчно пълна и точна представа за оперативната обстановка и извършващите се процеси. Не винаги навреме отправяме информацията до институтите и звената,

603

Из архивите на ДС

604

които могат да я ползуват. Не е отработен докрай въпроса с други ведомства по реализирането й. От сериозно подобрение се нуждае и системата за обратна връзка.

Недостатъчно изучаваме собствената си оперативна практика, с оглед внасянето на корекция в методите, тактиката и формите, за по-бързо реагиране на новите изменения в обстановката и решаване на произтичащите от нея задачи, за по-успешното противодействие на противника. Информацията от окръжните управления често се изпраща в суров вид, без да се посочват резултатите от проверката и взетите мерки. Особено валидно е това за медицината.

Предвижда се отдел 01 и аналитичния отдел при 06 управление да разработят ориентировки и обзори по някои проблеми от работата, с оглед обмяна на опит за дейността на противника и вражеските елементи, за по-правилно планиране и прогнозиране на нашите контраразузнавателни мероприятия и действия.

Както досега, така и в бъдеще, информацията предназначена за партийните и държавни органи и творческите съюзи, трябва да бъде своевременна и вярна, за да дава възможност да се набелязват и вземат необходимите мерки, преди да са настъпили вредните последици. С подаването на информацията и сигналите да не се счита нашата работа за приключена, а с още по-голяма активност да се продължи до окончателното изясняване на случаите.

Работата по линия на интелигенцията е специфична, сложна и високо отговорна. Тя изисква повече знания и култура. Изисква хора с голяма ерудиция.

Преобладаващото мнозинство от работещите по линията оперативни работници в центъра и окръжните управления са млади хора, [redacted], притежаващи необходимата обща и специална подготовка.

Из архивите на ДС

605

Една част от младия състав по-бързо се адаптира към задачите, за по-кратко време навлезе в оперативната обстановка и опозна проблемите, проявява по-голяма задълбоченост, инициативност и по-добра организация на личната си работа. На останалите работници в центъра и окръжните управления е необходимо да се оказва по-системна и непосредствена помощ, за да могат да се изградят като пълноценни служители и решават задачите на високо професионално ниво.

Разглеждайки работата с кадрите, на преден план изпъкват някои обективни и субективни причини, които са намалявали качеството и ефективността на работата по линията.

[redacted]

В някои окръжни управления често се подменят работниците по линията. Считаме за целесъобразно ръководствата на окръжните управления при налагащи се промени и разместания да съгласуват това с управление 06, тъй като практиката показва, че за да се изгради даден работник по линията, не - зависимо от общата и професионалната му подготовка, са необходими най-малко 3-4 години.

С изключение само на някои окръжни управления - Пловдив, Бургас, Варна, Русе, във всички останали работниците водят и други линии. Считаме, че е целесъобразно окръжните управления без да увеличават щата да направят вътрешни прегрупирания, така, че да отделят повече сили по линия на интелигенцията.

Ефективността на контраразузнавателната работа е зависела и от умението на ръководствата на отдела в центъра, на отделите и отделенията в окръзите, но те не винаги са съумявали да създадат най-добрата организация за своевременното долавяне, предотвратяване и пресичане разностранните

Из архивите на ДС

606

попълзновения на противника и вражеските елементи, за набелязване действени контрамерки, реални и перспективни планове.

Другари,

Изложените мисли за оперативната обстановка, оценката и насоките за нашата контраразузнавателна дейност в средите на част от интелигенцията трябва да се приемат като конкретизиране на генералните задачи, произтичащи от решенията на 11 конгрес на БКП, които постави пред нас ръководството на Министерството на Националното съвещание по линия на ДС. Тези въпроси бяха обсъждани по служебен и партиен път в поделенията и бихме могли да кажем, че те са изяснени напълно от теоретичния и партийно-политическия им аспект. Сега решаването на задачата и постигането на очакваните положителни изменения е изцяло в нашите ръци и то ще настъпи толкова по-бързо и ще носи толкова по-голям ефект, колкото по-смислена, по-съдържателна и делова е нашата ежедневна дейност, т.е. колкото по-умело я поставяме в съответствие с изискванията на [redacted]. Националната партийна конференция.

Разрешете ми да уверя ръководството на Министерството, че ръководният и оперативен състав, работещ по линията, в центъра и окръзите, ще вложи всички сили за изпълнение на задачите, произтичащи от решенията на 11 конгрес на БКП, Юлския пленум и указанията на ръководството на МВР, дадени на Националното и последвалите го съвещания по ДС.

Нап. в 2 екз.
№ 1 – Н. Петров
№ 2 – Ив. Янгулов

Изп.- Н. Петров - 01
Нап.- Костова - М.№ 4066

София, 10.04.1979 г.

НАЧАЛНИК ОТДЕЛ 01
полковник Петров
/Н. Петров/

Разм. в 5 екз
екз. № 3 - Цв. Цветков
екз. № 4 - Е. Тенев
екз. № 5 - Ив. Павлов
екз. № 6 - Н. Нешев
екз. № 7 - Т. Сандев

СЕКРЕТНО!

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

УТВЪРЖДАВАМ,
НАЧАЛНИК ОКРЪЖНО У-НИЕ МВР:
ПОЛКОВНИК:
/Й.Касабов/
гр.Шумен, 20.IV.1979 г.

Отдел III - ДС
Регистрирано под
№ 4-71
26.IV 1979 г. Регистратор:

П Р Е Д Л О Ж Е Н И Е

ОТНОСНО: Откриване на литерно дело по линия на интелигенция - български турци.

ДРУГАРЮ НАЧАЛНИК,

В гр.Шумен има голям брой интелигенция - български турци. През последните години, в резултат на изселването в Турция, вражеската агитация и пропаганда, провеждана от Турция, голям брой интелигенти - български турци - преминаха на националистически позиции.

В резултат на пропагандата, че в Турция бързо ще забогатеят - в много интелигенти се пряви желание за изселване в Турция.

За систематизиране на агентурните сведения и други оперативни материали, характеризиращи оперативната обстановка, по линия на интелигенция - български турци

П Р Е Д Л А Г А М :

Да се открие литерно дело по линия на интелигенция български турци и да се заведе на мен - ст.л-т НЕДИМ ГЕНДЖЕВ от отд.06 ДС.

ПРЕДЛАГА:
ИНСПЕКТОР ОТД.06:
/ст.л-т Генджев/

СЪГЛАСЕН:
За НАЧАЛНИК ОТД.06
ПОДПОЛКОВНИК:

Написано в 1 екз.
№ 1 - Генджев
Изпълнил: Генджев
Написала: М.Иванова-703
18.IV.79 г.
Шумен

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

СТРОГО СЕКРЕТНО!

МВР
ШЕСТО УПРАВЛЕНИЕ ДС
Рег. № 4773 Екз. № 1
25.X 19 год.
СОФИЯ

С П Р А В К А

ОТНОСНО: Предстоящата Международна писателска среща "София-79"

По инициатива на Съюза на българските писатели от 7 до 10 юни в София ще се състои Втора международна среща на писателите подписали Заключителния акт на съвещанието за сигурност и сътрудничество в Хелзинки. В нея са поканени да вземат участие около 100 писатели от социалистическите и капиталистическите страни.

Срещата е свързана с темата за мира и дълга на писателя и има за цел да даде възможност за широк обмен на мисли, мнения и писателски предложения по главния за човечеството въпрос за мира. Актуалността на този проблем днес е изострен поради китайската агресия над СР Виетнам и наличието на 20 други огнища на война.

Свикването на Софийската писателска среща е продиктувано и от стремежа, тя да се утвърждава в бъдеще като писателски форум за търсене на реални и разумни пътища за сближаване и общуване на прогресивните писатели от цял свят, за тяхното обединяване около голямата идея за спасяване на световния мир, за сътрудничество в светлината на Хелзинки.

По време на Втората софийска среща ще се открие въз-

Из архивите на ДС

609

поменателна плоча за първата среща и ще се предложи да се при бавят на нея имената на новите участници.

Важен нов момент в идейното съдържание на срещата е приемането във връзка с международната детска асамблея "Знаме на мира" заключителен документ "Обръщение на писателите на днешния ден към писателите на бъдещето".

Опитът от Първата писателска среща проведена през 1977 г. показа, че реакционните империалистически централи и подривните центрове на противника положиха немалки усилия пре и по време на самото й провеждане, да нарушат нормалната й работа, като приведоха в действие целият си арсенал от периода н "студената война" - от тенденциозното изопачаване на фактите до клеветата, провокацията и открития политически натиск.

Досегашната работа по подготовката на писателската среща показва, че под различни предлози се отказаха от участие в срещата редица известни западни писатели като Джон Ъндайк, Джани Родари, Ърскин Колдуел, Артур Лунквист, Рафаел Алберти и др.

От изложеното дотук може да бъде направен изводът, че специалните служби и подривните центрове на противника провеждат активна и целенасочена дейност за проваляне или компрометиране на Международната среща на писателите в София.

С цел разкриване и пресичане подривната дейност на пр тивника както преди, така и по време на срещата, от наша страна се провеждат определени агентурно-оперативни мероприятия по утвърден специален план.

Имайки предвид политическото значение и голямата роля на международния писателски форум, считаме за целесъобразно да бъдат координирани усилията на органите за сигурност на братските социалистически страни, чийто делегати ще присъствуват на срещата в следните насоки:

Из архивите на ДС

1. В съответствие с възможностите на братските органи да продължи изучаването на участниците в срещата, да се определи кръгът на потенциално опасните, да бъдат организирани и проведени съответни агентурно-оперативни мероприятия за проваляне на евентуални опити за бойкотиране на срещата или осъществяване на антикомунистически акции.

2. Да се уточнят възможностите на братските органи с оглед на:

610

- оказване на въздействие на някои нелоялно настроени представители от капиталистическите страни, за да не се допусне провеждането от тяхна страна на провокационни действия и акции;

- укрепване на позитивните тенденции и симпатии към социалистическите страни и марксистко ленинските идеи у някои лоялно и демократично настроени западни писатели - участници в срещата;

Би било целесъобразно да се препоръча на компетентните държавни органи или на писателските съюзи от социалистическите страни да поканят като гости след срещата някои от участниците или да направят необходимото за издаване на техни произведения в нашите страни.

3. Братските органи за сигурност, съобразно възможностите си да направят необходимото за включване в състава на делегациите агентура и ДЛ от средата на художествено-творческата интелигенция, имащи възможности за работа по участниците в срещата, като се използуват при това официалните канали на обмена - културния, туристическия, по линия на задграничните командировки и др.

4. Своевременно да се информират съответните партийни и държавни органи с оглед необходимостта чрез средствата за масова информация да бъдат разобличавани усилията на противника

Из архивите на ДС

да компрометира срещата, което да доведе до ограничаване на подготвяните от него вражедбни акции.

Във връзка с това молим другарите да направят необходимото за популяризиране на предстоящата среща. Би било целесъобразно също така, да се окаже помощ на ръководствата на писателските съюзи при определяне на техните представители за участие в срещата с оглед да не се допусне включването в състава на делегациите на неподходящи лица.

611

Приложение: Списък на поканените за участие в между народната среща на писателите в София.

НАЧАЛНИК
ген.-лейтенант
/П. Стоянов/

Нап. в 2 екз.
№ 1 -
№ 2 -
Изп.- П. Михов
Нап.- Костова - М.№ 4665
София, 25.04.1979 г.

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

СТРОГО СЕКРЕТНО!

МВР
ШЕСТО УПРАВЛЕНИЕ ДС
Рег. № 5264 Екз. № 2
9 VIII 19 год.
СОФИЯ

ДО
Н-К ОТДЕЛ "МЕЖДУНАРОДНИ ВРЪЗКИ" ПРИ СЕКРЕТАРИАТ - МВР

Т У К

Моля да бъдат информирани органите за сигурност на ЧССР, ПНР, ГДР, УНР и Куба, че от 7 до 10 юни т.г. в София ще се проведе Втора международна среща на писателите от страните подписали Заключителния акт на съвещанието за сигурност и сътрудничество в Хелзинки.

За участие в нея са поканени около 100 писатели от Европа и Америка, някои от които са присъствували на писателската среща в София през 1977 г.

Като се имат предвид данните от първата среща, може да се предполагаи, че и сега противникът ще се опита да дискредитира настоящата среща и използува трибуната й за осъществяване на свои подривни цели.

Във връзка с това, считаме за целесъобразно да се по молят братските органи за сигурност, ако разполагат с компрометиращи и други данни за участниците в срещата, както и при получаване на сигнали за евентуални намерения на западни

писатели за провокационни акции, да ни информират своевременно.

Приложение: Списък на поканените западни писатели за участие в Международната писателска среща в пет (5) листа.

Нап. в 2 екз.

№ 1 – адресата
№ 2 – КД
Изп.– П. Михов – I–II
Нап.– Костова – М.№ 5209
София, 9.05.1979 г.

ЗАМ.НАЧАЛНИК
полковник
/А. Мусаков/

Из архивите на ДС

ЦИЛО
1479 | 1979 | 2/253

МИНИСТЕРСТВО НА ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ
МЕСТО УПРАВЛЕНИЕ ДС

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

СТРОГО СЕКРЕТНО!

МВР
МЕСТО УПРАВЛЕНИЕ ДС
Рег. № 6683 Изд. № 4
12 VI. 1979 г.
СОФИЯ

М-ВО НА ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ
ЦИАС
Вх. № 4520 от 19.06.1979 г.

ИНФОРМАЦИЯ

ОТНОСНО: Предстоящият конгрес на Съюза на българските художници /СБХ/

О-3
II-1
III-5

От 20 до 22 т.м. ще се проведе IV конгрес на Съюза на българските художници. Неговите заседания ще се проведат в зала "Георги Кирков", вместо в театър "Сълза и смях". Основният доклад "Българският художник и социалистическия начин на живот" ще изнесе народният художник, професор Светлин Русев. Последната точка от дневният ред предвижда избор на нови ръководни органи.

Коментарните в навечерието на конгреса касаят предимно промените в ръководството на Съюза. Преобладават мненията, че Светлин Русев трябвало да остане председател. Било възможно Любен Зидаров - председател на творческият фонд на СБХ да "вземе международната дейност", но Светлин Русев го предвиждал за отговорен секретар на Съюза. Допускало се Калина Тасева-член на Управителния съвет да бъде избрана за първи заместник председател. Твърдяло се, че Стоян Стоянов секретар на Ателието на младия художник щял да заеме мястото на Калина Тасева, а Любен Зидаров да поеме длъжността на

Из архивите на ДС

"Христо Стефанов в Комитета за култура". Здравко Мавродиев – безпартиен, считал, че в ръководството на СБХ били наложителни промени, защото в състава му имало много прости хора, "които гледали само себе си". Той смятал, че сегашният председател бил направил много за художниците, но и грешките му не били малко, станал нервен и груб, хората го чакали "с дни по коридорите". Русев се стремял да концентрира всичко в ръцете си, но не можел да се справи сам с цялата работа. Недоволство от ръководството изразил и художникът Кирил Анев – член на БКП. Обвинявал ръководителите на СБХ във формализъм. Иван Филчев – живописец, член на БКП, говорел за "демагогията във върховете" на Съюза. Виждал несправедливостта, как някои хора се облагодетелствували за сметка на други. Не бил съгласен с много неща, които ставали "в Съюза и навън", но предпочитал да си стои настрана. Дочул, че председател щял да стане н.х. Христо Нейков, "без качества за ръководител", и щял да "забатачи" работата.

Ева Цокова, изкуствовед, безпартийна, твърдяла, че срещу Светлин Русев имало голямо изложение в ЦК на БКП, подписано от стари художници със заслуги, които не били съгласни с"неговата политика и критерии". Според нея "в СБХ ставали големи гафове". Виновни за това били хора, като Александър Обретенов /чл.-кореспондент на БАН, председател на секция "Критика" на Съюза/, които държали "само за фасада".

На 15 т м. около 20.00 часа, станал пожар в сградата на СБХ. Установено е, че той е в резултат на неизправност в електрическата инсталация. Щетите са за около 9,000 лв.

Из архивите на ДС

За агентурно-оперативното обезпечаване на конгреса управлението ни работи по утвърден план.

Пап. в 1 екз.
№ 1-др.Министър

Доразмножено в 4 екз.
№ 2- др. Попов
№ 3- др. Галустов
№ 4- ЦИАС
№ 5- зам.н-ци у-ние
Изп. Б.Ангелов
Пап.ВС/ 6731
София, 17.06.1979 г.

НАЧАЛНИК:
Ген.лейт.
/ П.Стоянов/

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

ЦИАС 130
СТРОГО СЕКРЕТНО 1767/1979 2/259

М И Н И С Т Е Р С Т В О Н А В Ъ Т Р Е Ш Н И Т Е Р А Б О Т И
ШЕСТО УПРАВЛЕНИЕ ДС

Рег.№ 7874окз. 6
София, 24 VII 1979

М-ВО НА ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ
ЦИАС
Вх. № 5352 от 26.07.1979 г.

На архивите на ДС

И Н Ф О Р М А Ц И Я

ОТНОСНО: Агентурно-оперативното обезпечаване на XVIII конгрес на Международния театрален институт /МТИ/.

0-2
I 8
II-12
III-5

От 11 до 17 юни т.г. в София се проведе Осемнадесетият конгрес на Международния театрален институт с основна тема "Театърът - средство за общуване и взаимно разбирателство". В него участвуваха 277 представители от 48 страни.

В резултат на взетите мерки от ЦК на БКП и Комитета за култура деловата работа на този международен форум протече в спокойна обстановка. Голям принос за това има и приветствието на първия секретар на ЦК на БКП и председател на Държавния съвет на НРБ др. Тодор Живков до участниците в конгреса. В последвалите коментари бе изразено задоволство от уважението, проявено от държавник с такъв висок ранг към дейците на театралното изкуство в света.

Добре беше оценена и реализираната културна програма за делегатите. Представителите от Англия, Франция,

Из архивите на ДС

Италия, ФРГ и Скандинавските страни споделиха непринудено добрите си впечатления от туристическото, историческите и културни паметници в страната, както и от предоставената им възможност да се запознаят с постиженията на нашето театрално изкуство.

След посещението на Рилския манастир членовете на Изпълнителния комитет на ИТИ заявиха, че останали много доволни от отношението на българските власти към този забележителен паметник на културата и към свободата на религията у нас.

Положителни изявления относно организацията на конгреса и за пребиваването си в НРБ направи новият генерален секретар Ларс аф Малмборг – Швеция. Особено впечатление му направили ясната цел и последователността на съветската и българската делегации, тяхната откровеност и конкретност.

Приемането на СССР, ГДР, Унгария и Полша в Изпълкома на ИТИ, избирането на НРБ за нов член в неговия състав, както и избора на новия генерален секретар, предложен от социалистическите страни, се оцениха като сериозен успех за социалистическата общност.

Независимо от предоставените добри условия за спокойно протичане на конгресните мероприятия някои от западните делегати се опитаха да смутят създадената творческа атмосфера, с цел ограничаване на нарастващото влияние на социалистическите страни в тази международна организация.

Американската делегация проведе редица закулисни комбинации, за да укрепи позициите на нелоялно настроените към социализма ръководни дейци в органите на ИТИ, основна фигура сред които беше Иван Нагел, гражданин на ФРГ,

Из архивите на ДС

унгарски емигрант от 1948 г. – президент на ИТИ, враждебно настроен към социализма. С цел обезпечаване по-нетатъшната си политика за "американизиране" на европейския театър, делегацията на САЩ, макар и безуспешно, се опита да прокара кандидатурата на Мира Трайлович от СФРЮ за поста генерален секретар. Предприе и действия за разтурянe на комитета за третия свят, успешно парирани от делегациите на социалистическите страни, преди всичко от участниците на Куба.

Марта Коанн – ръководителка на делегацията на САЩ, подложи на груба обработка Деви Катопача, зам.министър на културата на Индия, с цел да я склони да отправи протест срещу "незаконното" участие в конгреса на Индийския театрален център, който бил "в ръцете на компартията". Съветваше я да постави този въпрос и в правителството на своята страна. Има данни, че по внушение на Коанн президентът Нагел склонил заместник-председателя на западногерманския театрален център Йоахим Проис да разпространи "Декларация", в която се отправяха неоснователни и необосновани клевети към Изпълкома на ИТИ, който "нарушил традициите и правилата на конгреса".

Предварително съгласувани комбинации между делегати на САЩ и Израел се доловиха и при избора на Хендрик Нойбаер от СФРЮ за нов секретар на Постоянния танцов комитет.

Неуспешен опит за помрачаване на обстановката направи и гръцкият делегат Теофилос Франгопулос, предложил Общото събрание да гласува протестна телеграма в защита "правата и свободите на човека в ЧССР, където били преследвани и арестувани интелектуалци".

Из архивите на ДС

620

Йоахим Колво Сотело – председател на Националния театрален център на Испания, депозира в Изпълкома на МТИ писмо във връзка с гласуваната декларация в защита на театралния деец Боадиля. В него двусмислено и тенденциозно се изтъкваше, че "на Земята освен лишения от свобода негов съпародник, съществуват и други". Посочваше, че можел да предостави "цял списък на преследвани интелектуалци, за които да бъдат направени подобни постъпки".

Допуска се, че предложението на португалския представител Роселио Паоло за организиране на театрални групи от емигранти на Чили, Венецуела и други южноамерикански страни, е било подкрепено от делегатите на САЩ, ФРГ, Англия и други западни държави с цел включване в тях и на "дисиденти" от социалистическите страни и националистически настроени представители от малцинствата.

Постъпиха данни, че Лука Павлович, ръководител на югославската делегация, поддържал активни контакти с тяхното посолство. Провел разговори с посланика Уропев, дипломата Димовски и пребиваващия у нас Назечич, директор на търговска фирма от Сараево. Информирал ги за работата на конгреса, по случая с кандидатурата на Мира Трайлович и възможностите за избиране на югославски представители в специализираните комитети на МТИ.

Мислов Белович, режисьор от Белград, посещавал многократно нашата страна, също поддържал връзки с посолството. След конгреса възнамерявал да постави пиеса в Народния театър за младежта – София. Недоволствувал, че хонорарът му щял да бъде по-малък, отколкото този на съветските режисьори.

Из архивите на ДС

134

5

Дипломатически служители на КНДР проявиха интерес към състава и местонахождението на представителите от Южна Корея, във връзка с което бяха взети необходимите превантивни мерки.

За агентурно-оперативното обезпечаване на Осемнадесетия конгрес на ИТИ 06 управление ДС проведе комплексни мероприятия по утвърден план. Ръководството на оперативната група поддържаше близка връзка с представителите на ЦК на БКП, Комитета за култура и Организационния комитет, на които оказваше пълно съдействие по възникналите проблеми. В резултат на това не беше допусната остра вражеска дейност срещу НРБ и братските социалистически страни.

За НАЧАЛНИК
-ген.-лейт.
/П.Стоянов/

Нап. в 1 екз.
№ 1 - др. Министър
Доразмн. в 6 екз.
№ 2 - др. Шопов
№ 3 - др. Галустов
№ 4 - ПГУ
№ 5 - ВГУ
№ 6 - ЦИАС
№ 7 - зам.н-ци у-нието
изп. Б.Ангелов
нап.Захариева - 8093
24.07.1979 г.-София

06 7-е ДС

Препис СТРОГО СЕКРЕТНО!

МИНИСТЕРСТВО НА ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ
ВТОРО ГЛАВНО УПРАВЛЕНИЕ НА ДЪРЖАВНА СИГУРНОСТ

Р. № 31837 екз. № 3
2 - ОКТ 1979

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

МВР — У. РА. ЛЕНИЕ VI-ЛО.
Вх. № 8342 05. X. 1979 г.

СВЕДЕНИЕ

Относно: Стивън Рънсимън – британски историк

Съобщава аг. (д. л.) "Калина" (псевдоним)
на отдел 02
отделение 04

Приел о.р. майор Василев
на 28.09.1979 г. в 10.30 ч.
в я/к, к/к „ Дебър "

В разговор с една моя позната разбрах, че на 24.09.1979 г. по покана на Емил Александров – зам.председател на КК е пристигнал сър Стивън Рънсимън, професор по средновековна история, за да напише книга за България посветена на 1300 годишнина. Гостът бил настанен в х-л "Балкан", стая 417 Пожелал е да се срещне с проф. Ив. Дуйчев (когото познавал от преди 1940 г.), проф. Хр.Данов и Л.Левчев. Сър Ренсимън е бил за последен път в България по време на Конгреса на културата като гост. На 26.09. се е срещнал в КК с др. Дойно Дойнев, проф. Гюзелев, проф. Ангелов, проф. Бакалова – историци. От 27.09. до 3.10. щял да бъде в провинцията съпровождан от преводача Иво Ангелов във Велико Търново, Плиска, Преслав, Варна, Бургас, коетобило по негово желание. Гостът е тръгнал от Лондон на 24.09. като не е предупредил българското посолство понеже телефонът им давал "заето" и е пристигнал неочаквано

в София (без потвърждение). Посланикът на Великобритания в София няколко пъти се е обаждал чрез секретарката си в КК за среща със Сър Рансимън и се е интересувал от програмата му.

Гостът говорил много добър български език, сдържан и изключително любезен.

След завръщане от провинцията щял;да се срещне с проф. Ив. Дуйчев, който го е поканил на вечеря в къщи(член на комисията за 1300 годишнина) И е бил автор на книгите: "Първото българско царство", "Византийска цивилизация", "Източно православната църква и светската държава" и др. Проявявал е интерес към археология и история (средновековната) на България.

Из архивите на ДС

"Калина"

СПРАВКА ПО СВЕДЕНИЕТО:

Характерът на гостуването на британският историк Рънсимън - у нас.

1. Стивън Рънсимън - британски професор, византолог, бивш културен аташе у нас преди 9.09.1944 г. на ОН в отделението.

2. Иван Дуйчев - български историк в БАН, на отчет в Шесто у-ние ДС.

3. Иво Ангелов - българин, нещатен преводач в КК, на отчет в Шесто у-ние ДС.

Останалите лица се изясняват по текста на сведението.

ЗАДАЧИ:И ТАКТИКА НА ИЗТОЧНИКА:

1. След завръщане на Рънсимън в София да ни информира за евентуални промени в програмата и битовите условия,

Из архивите на ДС

Успоредно с това под претекст "загриженост към госта" чрез преводача му да ни информира за поведението на Рънсиман в провинцията, контактите и особено за онези, имащи частен характер.

2. В предстоящият си разговор с Рънсимън да се интересува за прекараното време из страната, впечатленията му, евентуални допълнителни искания след завръщането сив София, както и изясняване контактите му с английските дипломати.

МЕРОПРИЯТИЯ:

1. Обектът ще бъде поставен на живо в условия на М-Пирин по местоживеене в София, с оглед оперативно отрегирване при евентуални срещи с негови връзки у нас.

2. Ще се съгласува работата на обекта с ОР Павлов от Шесто у-ние ДС, с цел използуване на тяхни оперативни възможности по обекта в провинцията.

3. Ще се информира ОР Лозанов от Шесто у-ние ДС за предстоящата среща на обекта с Ив. Аджев.

4. Ще се уведомят предварително ОР от съответните окръжни управления, където предстои по програма да пребивава обекта за неговите контакти с цел получаване на оперативна информация за поведението му.

ПРИЛОЖЕНИЕ: Програмата на Рънсимън.

Отп. в 4 екз.

1 - РД "Калина"
2 - ОП "Стареца"
3 - Шесто у-ние ДС
4 - отдел 14
Нап.: Денкова - 25234
2.10.1979 г.

ВЯРНО,
Майор: /Ат. Василев/

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

Препис! СТРОГО СЕКРЕТНО!

М.В.Р.
СОФ. ГРАДСКО У НИЕ
Рег. № 35664 Екз. № 1
26 XI 1979 г.
Тоф. София

МВР — УПРАВЛЕНИЕ VI-ДС
Вх. № 10021 от 28 XI 1979 г.

С В Е Д Е Н И Е

ОТНОСНО: Коментар във връзка с постановлението на МС за корегиране на цените и разказан виц от Райчо Георгиев - неустановен.

Съобщава аг."Макар"
на отдел 02, отделение 02

Приел ор Заков
На 13.11.79 г. от 11.00 ч.
на закрито

Вчера един мой приятел е отишъл да носи някакъв материал във в."Стършел". По това време тъкмо било свършило събранието по разясняването на постановлението. Чавдар Шинов се върнал в стаята си и в присъствието на Панайот Гелев, Тодор Данаилов, Даин Бегонов и др. казал: Сега на мен ми го зачукаха. Апартамента, който ще изплащам след три месеца се оскъпява с 3 хиляди, а е строен по старите цени. Това е направилно, би трябвало да се помисли повече и по тези въпроси.

Преди няколко дни моят приятел се срещнал с Райчо Георгиев - технически редактор в Бълг.турист.съюз който му разказал следния виц: "Когато ученика учи добре - подарява му бюро, когато завърши - началническо бюро, а ако бащата е президент - Политбюро. На него го казала Калинка, учителка в София.

"Макар"

Из архивите на ДС

626

СПРАВКА ПО ЗАСЕЧЕНИТЕ ЛИЦА:

Чавдар Шинов - редактор във в."Стършел", неустановен, засича се за първи път.

Райчо Георгиев - техн.редактор в БТС, неустановен, засича се за втори път.

ЗАДАЧИ:

Да се срещне и разговаря с Георгиев и разбере какво му е отношението към постановлението на МС за коригиране на цените.

МЕРОПРИЯТИЯ:

Преписи от сведението ще бъдат изпратени на у-ние 06 ДС.

Отп. в 4 екз.
№ 1 - у-ние 06, 01-01
№ 2 - у-ние 06, 02-02
№ 3 - ИА
№ 4 - РД
Изп. Заков
Нап. Тороманова - 2339 В
28.11.79 г.

Вярно!
Лейтенант /Заков/

МВР–ВТОРО ГЛАВНО У-НИЕ–ДС
Вх. № 34587 от 11 ДЕК 1979 г.

БЪЛГАРСКА АКАДЕМИЯ НА НАУКИТЕ
ПРЕЗИДИУМ
1040 София, ул. „Ноември" № 1 тел. 8-41-41, телекс 22424

Наш знак:
Ваш знак:

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

СТРОГО СЕКРЕТНО!
екз. № 1

МИНИСТЪРА НА ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ
ген.-полк. ДИМИТЪР СТОЙНОВ

ТУК
МИНИСТЕРСТВО НА ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ ТАЕ „А"
Вх. № 12935 от 3.12. 1979 г.

От 1 до 12 септември 1979 г. в Стара Загора, Мичурин и Слънчев бряг се състоя Първия българо-американски космически семинар. Централна тема на семинара бе "Преки измервания в йоносферата и тяхната интерпретация". От САЩ участвуваха 9 видни учени, които реално сега ръководят сериозни космически програми и в частност – проекта "Дайнамик Експлорър", по който през 1981 г., пачти едновременно със спътника "България-1300", ще бъдат изстреляни 2 американски спътника.

Предоставените ни материали (1347 стр.) от органите на МВР, получени по време на провеждането на семинара могат да се разделят на 3 категории:

1. Копия от доклади за научната политика на САЩ, проекти, научни трудове и технически конструкции на уреди с напълно неизвестен характер, които съществено обогатяват представите ни за американската космическа програма в разглежданото направление и за сега подготвяни нови устройства и публикации. Така напр. прилага се проектът за разпределение на средствата на Националната научна фондация за развитие на аерономията, от който се виждат привилегированите научни области и наименованията на някои нови наземни инсталации. Предоставени са ни копия от ръкописите на непубликувани

Из архивите на ДС

628

89

трудове, напр.за измерване дрейфа и движенията на нееднородностите в йоносферата, които материали са база за аргументиране създаването на съответни апарати. Получени са данни и някои чертежи на части от неизвестни уреди и наземни съоръжения за космически изследвания, които са със секретен характер.

2. Пълни проекти, план-програми, технически описания и редица данни от реализацията и изпитанията на основни уреди от двата спътника "Дайнамик-експлорър".Част от тези сведения бяха неизвестни за нашите специалисти, изпълняващи националните космически програми.

3. Копия на подготвени за печат публикации, на докладите, изнесени на Старозагорския семинар и на други печатни или ръкописни материали, които по принципане са секретни, но ползуването им е невъзможно или затруднено по време, по условия на получаването им или по финансови причини.

Българската академия на науките и Националният комитет за изследване и използуване на космическото пространство оценяват много високо така получените сведения, данни, резултати и проекти. Тяхното използуване ще спомогне за по-бързо, качествено и ефективно осъществяване на проекта "България-1300" и на националните космически програми. Поради това, ние смятаме, че получените материали са особено ценни, откриват някои нови възможности за научноизследователската дейност, предоставят информация за предния фронт в развитието на науката и могат да имат практически приложения. Според нашите представи цялата документация струва на САЩ твърде много. Ние можем ориентировачно да я оценим на около 6÷7 мил.долара.

Ползуваме се от случая да благодарим на Вас и органите на МВР за оказаното ни съдействие.

Отп. в 2 екз.
№ 00499/29.11.79 г.
КС/СЛ

11.ФЕВ.1980 г.
Разглеждано в 1 екз.
и изпр. Кадри

24.01.1980 г.
Разглеждано в 1 екз.
и изпр. 10 л ВТТ

ПРЕДСЕДАТЕЛ:
(акад.А.Бадевски)

Материалите са придобити при КРО на семинара по линия на отделение I,отдел X-кап.А.Левчев

Б Е Л Е Ж К И

По доклада за агентурата и вражеския контингент

Общо по раздела за агентурата трябва да се каже, че анализа се основава на цифрови данни, а по същество не се разглежда какъв е крайния резултат от работата на агентурата по различните направления. Така например сочи се, че има близо двойно увеличение на агентурата по икономиката, но не е ясно какъв е резултата за подобряване на работата по линията. Увеличението през последните години с около 3 хиляди агенти допринасяли за реално изменение на работата. Не е направен и напречен разрез в самите направления как е разпределен агентурния апарат. Примерно по линия на интелигенцията, макар и да има увеличение на агентурата, не може да се придобие представа за процесите в тези среди, тъй като в някои окръзи във важни звена като съставите на окръжните театри, групите на художниците, писателите, в редакциите на вестниците и други, няма агентура. Даже разбивките в отдел 03 ДС не ни дават възможност за достатъчно анализ. Така например в СГУ се сочат 27 агенти по художествено-творческата интелигенция, а агентура почти няма в театрите, сред журналисти и художници и други, и не се получава достатъчно информация за тези среди. В Бургас се сочат 10, а няма агенти в театъра, Филхармонията, групата на писателите, сред журналистите и др.

Из архивите на ДС

630

В доклада се сочи, че през последните 4 години са вербувани повече агенти с висше образование, но процента на новопридобитата агентура с висше образование е по-нисък от общия среден процент. Това може да се обясни евентуално с факта, че голяма част от изключената агентура е с висше образование и ако това е така (няма грешки в цифрите), трябва сериозно да се замислим за причините, тъй като доклада не ни дава отговор на този въпрос.

В доклада не се прави анализ на агентурното сведение като най-важен оперативен документ, а това е крайния резултат от работата с всеки агент. Много сведения се вземат описателно, за да има сведение, изписват се много страници без оперативна стойност,в болшинството случаи не личи какво е предприето по фактите, съобщени от агента, до колко се потвърждават данните. Това е много важно, защото се хабят сили и средства, без необходимата ефективност. В болшинството случаи сведението не дава отговор на поставените от преди задачи на агента, а често пъти се приема новото, което той съобщава, въз основа на което се поставят и нови задачи. Често пъти без да се установяват лицата (а това най-лесно може да сенаправи от агента в процеса на приемането на сведението),се препращат сведения на други поделения, което затруднява работата, а и не дава възможност да се провери доколко съобщените факти отговарят на истината.

Характерно по линия на интелигенцията е, че се получават много сведения, свързани с творческия процес, без да имат враждебен характер и да са свързани с непосредствената работа на органите на ДС.

Може би ще бъде правилно в края на всяка година, или на две години, да се прави анализ и оценка на работата

Из архивите на ДС

с всеки агент, с участието на непосредствените ръководители и се набелязват конкретни мерки, по именно да се посочват лицата и обектите във една по-далечна перспектива за използуване на агента (нещо като перспективен план). На тази основа би следвало да се водят разговори и със самите агенти за резултатите от тяхната работа.

Някои особености има в работата с агентурата в средите на интелигенцията, а може би и с другата агентура с висше образование. Т ва, че голяма част от тях са отвикнали да пишат на ръка (диктуват, или сами пишат на машина), налага и ние да въведем в практиката сведенията да се записват на магнетофон и се обработват в поделенията от бивши служители на 04 управление ДС, привлечени като нещатни служители. Това ще съкрати увеличаващите се случаи на вземането на предварително написани сведения, което не само увеличава потока от ненужна информация, но крие сериозна опасност от разконспирирането на ценна агентура.

Докладът не дава достатъчно яснота, какви са нашите агентурни позиции в задграничните центрове и в особено важни обекти и линии, като чужди журналисти, международния културен и научен обмен, международните организации и др. Трябва да се има предвид, че това направление става все по-важно, а ръста на агентурата по наши непълни данни, чувствително изостава от динамиката на оперативната обстановка.

Характерно е също така, че в редица звена има достатъчно количество агентура, но тя е пръсната в различни поделения и поделението, което обслужва дадения обект, въпреки усилията, които се полагат, не получава информация от тази агентура. Характерен е случая, че в радио София има над 50 агента, близо 2/3 от които са на други поделения, но информация по същество, не се получава. Или да вземем института

Из архивите на ДС

632

за Балканистика при БАН, който има състав от 80 души, от които 10 са агенти, а информацията, която получаваме от други поделения, е недостатъчна (само 4 сведения за 1 година).

Анализа за работата по вражеския контингент също е направен главно по цифрови данни и не се прави анализ на действителното положение по обезпечаването на най-активните лица от контингента. Не се разглежда проблема за разстановката на контингента и дали позициите, които имат вражески лица в отделни важни обекти, не им дават възможност при усложнена обстановка да ни създадат трудности и как е обезпечен този контингент и каква информация получаваме за него.

Неудачно според нас се оказа да сваляме материалите за контингента в отдел 03 ДС и 3-те секции за общо ползуване. Това не дава възможност на оперативните работници и техните ръководители да анализират своевременно проявите на контингента. Това е още по-трудно при оперативни работници, където броя на вражеския контингент е голям. Считаме за правилно в отдел 03 ДС да се регистрират лицата като вражески контингент със съответно предложение, както е записано в инструкцията, а материалите да остават при оперативния работник. В случаите, когато лицето променя своята месторабота или местожителство, да се изпращат на отдел 03 ДС или 3-те секции. Този начин на работа ще даде възможност всички материали, които се получават от други поделения за дадено лице, да се съсредоточават не в отдел 03 ДС, а при оперативния работник, който наблюдава лицето.

Предлагаме, в бъдеще да се направи проверка на агентурата само по дадена линия, а също така и на вражеския контингент. Това ще даде възможност да се видят действителните ни агентурни позиции и враждебната дейност по дадено

Из архивите на ДС

направление и на тази основа може да се извърши една по-точна прогноза за очакваната подривна дейност и на необходимия ни агентурен апарат. Това да става периодично на 3-5 години.

В анализа трябва да намери място и ролята на инспекторат-МВР по разглежданите въпроси.

Трябва да се има предвид, че в групата контингент, отбелязани в инструкцията за оперативния отчет чл. 7 т.4-та, б. "О" - лица привърженици на западни буржоазни ревизионистични и националистически теории и течения в областта на науката и културата се наблюдават в доста случаи,или попадат членове на БКП (по изключение и активни борци), за някои от които има основание да се открие ДОН, тъй като изискват по-постоянно наблюдение. Например Радой Ралин, Борис Димовски, Тома Томов, Любомир Тенев и др., но по действуващата инструкция, не могат да бъдат взети на този вид отчет. Някои обекти се водят на ДОП, дейността им е изяснена на дадения етап, но работата трябва да продължи активно, не могат да преминат в ДОП или в ДОР.

Считаме за целесъобразно делата на оперативен отчет по линия на интелигенцията да се водят по срокове,както тези за шпионаж.

НАЧАЛНИК ОТДЕЛ 01,06 ДС

-полковник

/Н. Петров/

София, 30.11.1979 г.

ДЪРЖАВНА СИГУРНОСТ И БЪЛГАРСКАТА ИНТЕЛИГЕНЦИЯ
91
Из архивите на
634

31
463

МВР
ШЕСТО УПРАВЛЕНИЕ ДС
Рег. № ..... Екз. № 1
3. 1980 19 ... год.
СОФИЯ

СТРОГО СЕКРЕТНО!

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

ОТЧЕТЕН ДОКЛАД

За контраразузнавателната работа на отдел 01 при управление 06 ДС по линия на художествено-творческата и научна интелигенция и здравеопазването през 1979 г.

I. ОПЕРАТИВНА ОБСТАНОВКА

В постоянно изостряцата се класов и идеологически двубой, художествено-творческата и научната интелигенция и работниците от здравеопазването в нашата страна продължават да бъдат едни от най-главните обекти на идеологическата диверсия и друга подривна дейност на противника. Засилва се подстрекателството и опитите за изграждане на организирано вражеско подполие и свързана с него политическа опозиция за "легална" борба против социалистическия обществен строй. Стреми се да инспирира "дисидентско движение" с цел откъсване на интелигенцията и противопоставянето ѝ на градивната партийна политика, създаване настроения и прояви на национален нихилизъм, антисъветизъм и чуждопоклонничество.

Важна особеност в неговата тактика са усилията му да се атакуват най-напред т.н. висши сфери на общественото съзнание - да се осъществява идеологическа инфилтрация в литературата, изкуството, философията, морала и пр., без пряко

Из архивите на ДС

32
~~167~~

да се поставя въпросът за политически преобразования или за промяна на социално-икономическия строй.

Забелязва се засилен интерес към средствата за масова информация и опити за изучаване на взаимоотношенията ни със Съветския съюз и другите социалистически страни в политическата и икономическата област (няколко телевизионни екипи от ГФР).

В подривна дейност се ангажират и някои официални институти, от които се възлагат на учени - бегълци от соц. държави разработването на проблеми, насочени срещу СССР и другите страни на реалния социализъм (Федералния институт за висши изследвания в САЩ),

Известно активизиране и провеждане на антибългарски акции се забелязва сред някои изменници - интелектуалци и свързването им с емигрантски организации и подривни центрове. За пример в това отношение са проявите на обект "Кокетка", участвувала в оррганизирането на антисъветски митинг в Париж и особено на обект "Предател", който от микрофоните на "Свободна Европа" продължава да клевети нашата действителност. За същия има и данни, че възнамерявал да обедини и застане начело на тази категория родоотстъпници.

Получени са и данни, че някои центрове на СФРЮ (глав но от Скопие) използуват територията на други държави (Англия за организиране на антибългарска кампания и пропаганда.

Все по-често напоследък се използуват съпругите на изтъкнати културни и научни дейци, взели участие в проведени у нас международни прояви, които проявяват"любопитство" по различни въпроси, клеветят нашия строй, обработват в прозападен дух български граждани и др.

Из архивите на ДС

636

II. СЪСТОЯНИЕТО НА НАШАТА РАБОТА

1. Срещу подривната дейност на някои международни организации.

Международния ПЕН - клуб

Придобитите данни показват, че напоследък има известно активизиране на реакционните сили сред ръководството и членовете му, които подстрекават към използуването му за антикомунистически акции и друга подривна дейност срещу реалния социализъм. Приетите декларации за защита на "дисиденти и дисидентски прояви" в СССР, ЧССР и Куба са явна намеса във вътрешните работи на тези страни. Засилен интерес проявява Китай, който възнамерявал да възстанови членството си в него. По принцип е прието решение за членуване в същия на "писатели в изгнание" (изменници от социалистическите страни

За работа по международния ПЕН са използувани 2 агента ("Димитров" и "Ив. Иванов") и 2 ДЛ, ("Леда" и "Дончо" писатели, с висше образование, всички владеещи по 1.2 чужди езика, пътували по естествен повод в чужбина. (Част от данните са от братските органи на Унгария).

МЕЖДУНАРОДНИЯ ТЕАТРАЛЕН ИНСТИТУТ (ИТИ)

По време на състоялия се през м. юни 1979 г. в София 18 конгрес на ИТИ бяха проведени комплекс от агентурно-оперативни мероприятия, съгласувани с други поделения на МВР

Някои западни делегации направиха опити за дискредитиране работата на конгреса, компрометиране избирането на ръководни органи на същия и отправяне клевети срещу социалистическите страни. Направляваща роля играеха делегациите на

Из архивите на ДС

34
166

САЩ и ГФР, които поддържаха тесни контакти със своите посолства. В резултат на своевременно придобитата информация за тяхните планове и замисли тези опити бяха успешно парирани и се внесе разцепление сред тях като от ръководството му отпаднаха ГФР, Дания и Холандия. Изпратена бе в него НРБ

За обезпечаването на ИТИ са използувани около 11 агенти ("Димитров", "Борис", "Стела", "Ив. Иванов", "Богдан", "Ани", "Евстатиев", "Венцислав", "Тереза", "Самуилов", "Светослав") и 27 ДЛ, владеещи чужди езици 9, с висше образование 7 и средно 4. Писатели - 2, артисти - 2 журналисти, 6 служещи - 5. (останалите са от други поделения на МВР).

637

Световната психиатрична асоциация (СПА)

Продължава използуването й за антикомунистически и антисоциалистически цели. На заседанието на Ексекутивния комитет на СПА в Лондон (м.ноември т.г.) е бил създаден Комитет за борба срещу злоупотреби с психиатриите. Отправят се клевети, че последните се използуват за политически цели. ("обявяване за луди несъгласните с режима") в нашите страни. Застъпват се в защита на "дисиденти" от СССР.

За разработване на СПА се използува агент "Рачев" и ДЛ "Тенчо", лекари-психиатри, владеещи по няколко чужди езици, от които са горните данни. Пътували са служебно.

Забележка: Отделът не работи по подривни центрове на противника.

Като слабост може да се посочи, че все още не успяваме да добиваме предварителна информация за замислите на противника и предприемане мерки за осуетяването им.

Из архивите на ДС

През м. януари 1980 г. предстои изготвянето на перспективни планове по тези и други международни организации, с които е свързана нашата интелигенция. Някои от мероприятията ще бъдат съгласувани с братските органи на социалистическите страни, на първо място с КГБ.

2. По каналите за идеологическо проникване.

Международният културен, научен и здравен обмен

Една от важните задачи пред служителите от отдела през 1979 г. беше работата по овладяване на основния канал за проникване на противника в средите на интелигенцията и здравеопазването - международния културен, научен и здравен обмен, както по държавна, така и по частна линия.

През годината беше работено и по над 30 международни прояви у нас и чужбина, някои от които с крупно политическо значение. За обезпечаване на същите бяха използувани около 35 агенти /и 50 ДЛ/. От тях 6 са писатели, литературоведи - 3, музиканти - 6, историци - 2, философи - 2, лекари - 3, служащи - 7, журналисти - 6. С висше образование 29 и средно - 6. Чужди езици владеят 23.

Предварителната подготовка, своевременното прегрупиране на силите, добрата координация с други поделения на МВР и заинтересуваните ведомства позволиха да се предотвратят използуването им за антибългарска и антисоциалистическа пропаганда да се осигурят нормални условия за тяхното провеждане, както и да се подпомогнат ръководни органи на партията и държавата за пресичане на опитите за провокации. Осъществени бяха и мероприятия за обработка на западни участници в лоялен към страната ни дух.

Из архивите на ДС

Анализът на получените данни обаче сочи, че и тези прояви се използуват от противника.

При пребиваването си у нас някои дейци и екипи от западните средства за масова информация проявиха интерес към взаимоотношенията ни със СССР, становището на българските журналисти към т.н. "македонски въпрос", излъчване на предавания с антибългарска и антикомунистическа насоченост, изопачаване или тенденциозно коментиране на фактите и др.

По време на някои конференции, симпозиуми и конгреси ярко изпъкна стремежа на западни участници да противопоставят и внесат разцепление сред соц.страни, да се създадат антисъветски настроения у наши учени. Търсят поводи и факти за раздухване на противоречия между балканските държави /с Югославия по т.н. "македонски въпрос", с Румъния за българското присъствие на север от р. Дунав и др./. Оказва се вредно влияние върху медицински специалисти, на работа в развиващите се страни и се подтикват към невъзвръщенство и прояви, излагащи престижа на НРБ.

Налице са опити за компрометиране на някои международни мероприятия по линия на културния обмен, за провеждане на антисоциалистическа пропаганда, разпространяване на клеветнически материали с антибългарска насоченост, обработване в прозападен дух на контактуващите с тях наши граждани, предложения за невъзвръщенство на пребивавали и работили на Запад културни дейци.

В работата ни по посочените канали съществуват някои слабости и нерешени въпроси. Не винаги успяваме да обхванем потока от посещаващите НРБ чужденци по наша линия и да съ-(редоточим вниманието си върху представляващите най-голям оперативен интерес чужденци. Натрупаната информация не се използува от нас за провеждане на мероприятия "50" и "100".

Из архивите на ДС

640

До края на I-то тримесечие на 1980 г. този въпрос ще бъде обсъден в отдела и набележат конкретни мерки за подобряване на работата по пресичане плановете на противника и оказване помощ на партията при осъществяване на нейната политика.

3. По отражението на идеологическата диверсия

В резултат на идеологическата подривна дейност на противника и влиянието на някои враждебни елементи в отделни дейци по линия на художествено-творческата и научна интелигенция и здравеопазването продължават да се формират негативни тенденции, прояви и явления. Отричат ръководната роля на партията в тези области, отстъпват от класово-партийните критерии при оценката на ценностите, клеветят социалистическата ни действителност. В поведението на някои се наблюдават прояви на дисидентство, а на други нихилизъм и антисъветизъм. Някои автори създадоха произведения, в които се прокарват схващания за "деформирането" и "израждането" на социалистическото общество у нас. Засилиха се стремежите за специализация, гастроли и устройване на работа в капиталистически и развиващи се страни. Научни и културни дейци и здравни работници поддържат подозрителни контакти със свои колеги, граждани и институти от Запад, някои от които уличени в услуга на противника. /По различни поводи са давани справки на 07 отдел с конкретни примери. Такива има и в раздела за делата/.

В борбата срещу подривната дейност на противника сред интелигенцията и за нейното надежно охраняване и опазване от посегателствата му от отдела са използувани 178 агенти; по худож.творческата 136; по научната 26 и здравеопазването 16. (Виж таблица № 1 за разстановката и характеристиката й по някои признаци).

Из архивите на ДС

В работата с агентурата през годината настъпиха някои положителни изменения. Получена беше по-богата информация, повиши се активността и творчеството на голяма част от служителите в отдела. Извършена беше оценка на агентурната работа при всеки ОР и продължи практиката за изготвяне на перспективни планове за нейното използуване.

Придобити са през отчетния период и нови 16 агенти (по ХТИ - 9, НИ - 6 и МНЗ - 1), с добри възможности и перспе тива. Някои от тях могат успешно да решават задачи по канала на обмена, по международните прояви и организации. (Виж таблица № 1).

641

Извършена беше проверка на 32 агента (по ХТИ 23, НИ - 8, и МНЗ - 1), с техника 14 и 18 с паралелна агентура. Установи се, че 5 от тях са застанали на враждебни позиции и поддържат подозрителни контакти с чужденци. Трима (3) са изключени, на 2-ма открити ДОП, а по останалите предстои вземането на отношение.

Значителен брой от агентурата, в различна степен беше използуван за влияние както върху обекти на дела и и сигнали, на други лица от обслужваните институти, така и върху някои чужденци, участници в международни прояви или пребивавали в НРБ по други поводи.

По естествени поводи в окръзите са били 16 агенти, на които са поставяни конкретни задачи. Маршрутирани са и други 2 (двама).

Въпреки това тя все още не отговаря на високите изисквания и динамиката на оперативната обстановка. Не се използуват пълноценно възможностите на всички агенти и не са изяснени близките им връзки в окръзите и зад граница; с някои агенти не се провежда достатъчно целенасочена възпитателна работа, а на други не се извършва системна проверка; перспективните планове не са станали осъзната необхо-

Из архивите на ДС

642

димост за подобряване на работата; допуска се формализъм при поставянето на задачите, а понякога се нарушава ритмичността в срещите с някои от тях; известно изоставане се получи при изпълнението на плана за подготовката и вербовка на нова агентура.

За отстраняване на някои от посочените слабости през I-то тримесечие на 1980 г. ще се проведат разговори с всички ОР-ци и определят конкретно звената, които следва да се покрият с агентура в близко бъдеще. Особено внимание ще се отдели за вербовка на лица с възможности за работа по противника и за влияние. Ще се вземат мерки и за усилване възпитателната дейност и проверката на агентурата.

През 1979 г. са получени общо 173 сигнала по художественотворческата интелигенция 116; по научна 28 и здравеопазване-8. (Подробни данни за тяхната окраска, източници, изясненост взето отношение към лицата и социално-политическа характеристика на последните, са дадени в приложената таблица № 2). По 21 от тях е работено от групата за издирване и охрана на исторически документи, ценности и паметници на културата.

Работата за срочно и ефективно изясняване на сигналите е било постоянна грижа на ръководството на отдела и началниците на отделения, които периодично са разглеждали нейното състояние и са вземали мерки за подобряването й. По редица сигнали е реагирано бързо и работено активно с оглед недопускане обектите да привлечат към дейността си други лица. Работата по някои сигнали малко се е различавала от тази по делата на оперативен отчет.

В резултат на проведените активни мероприятия по сигнала за невъзвращенството на двама изтъкнати музикални деятели, на които беше оказано положително въздействие, същите се завърнаха в страната. Проведената допълнително профилактика доведе до положителна промяна в поведението им.

Из архивите на ДС

Успешно и в кратки срокове беше изяснен сигнала за обект "Орех", занимаващ се с клеветническа дейност и интриганство, в резултат на което същият бе отстранен от отговорна работа. Документирана беше и дейността на група от 8 лица, извършващи корупция, които бяха профилактирани съвместно със следствието, а една служителка на МВР уволнена.

Отчитайки някои положителни резултати, следва да посочим, че около 20 % от сигналите не са приключени в срок. Все още е голям броят на неригистрираните сигнали, особено валидно за II-рото и III-то отделения. Ръководството на отдела взима мерки за тяхното отстраняване и в края на м.януари 1980 г. ще извърши проверка за резултатите от изясняването на сигналите във връзка с постановление № 50.

643

На контрол в отдела са водени 19 сигнала (ХТИ - 7, НИ - 2, МНЗ - 3 и групата - 7). По 11 от тях е оказана конкретна помощ на съответните окръжни управления.

Работено е общо по 62 дела на оперативен отчет: художествено-творческата интелигенция - 42, научна - 12, здравеопазване - 4 и групата - 4. (В приложената таблица № 3 се дават подробни данни за същите по съответно искани показатели).

По-характерни от новооткритите са:

ДОП "Домакин" - за вражеска агитация, на журналист, безпартиен, син на бивш царски офицер, домът на който се явява гнездо ("салон") за клеветническа дейност срещу социалистическия строй.

ДОП "Очиларка" - за идеологическа диверсия, на киноделец, безпартиен, който разпространява антисъветска литература, злослови срещу политиката на партията и търси начин да избяга от страната.

Из архивите на ДС

ДОП "Дирибей" - писател, уличен в подозрителни контакти с дипломати от капиталистически страни.

ДОП "Филателист" - за "подозрителни връзки", журналист, който по време на командировка в чужбина е установил контакти с граждани от капиталистически страни и представители на вражеската емиграция.

ДОР "Опонент" - за вражеска агитация, научен работник от БАН, който изразява несъгласие с партийната линия по т.н. "македонски въпрос" на безпринципна основа създава котерийни групировки и участвува в борби, затрудняващи дейността на института, в който работи.

Тази година бяха реализирани 4 ДОП и 1 ДОИ, както ел следва:

- ДОП "Лешник", водена вражеска агитация и пропаганда от художник. Дейнотта на обекта беше доказана по безпорен начин и същия профилактиран от Следственото управление при МВР. Заедно с него се извърши профилактика и на около 15 негс ви близки съидейници и връзки.

- ДОП "Американец", за подозрителни връзки с чужденци, бивш гл. редактор в Българска телевизия. За обекта беше изготвена справка до ЦК на БКП, в резултат на което е изваден от телевизията и недопуснан да пътува в чужбина. (Делото е прекатегоризирано в ДОН).

- ДОП "Хитрец" - на сътрудника в Международния отдел на ЦС на БПС, за вражеска агитация. Обекта бе разпитан и предупреден от нас да прекрати дейността си.

- ДОП "Скорпион" - за шпионство, на зам.главен редактор от "София-прес". Обекта бе разпитан от Следствено управление и предупреден да преустанови контактите си с граждани от капиталистически страни.

Из архивите на ДС

92
147

- ДОИ "Лаборант" - на служител от Българска телевизия. За повреден филм за посещението на виден партиен и държавен ръководител в африканските страни. Установено бе, че повредата е в резултат на небрежност, обекта разпитан и предупреден от нас, а в последствие освободен от работа.

Прекратени са 3 ДОП (1 - за враж.агитация и 2 за подозрителни връзки), поради това, че не е установено на този етап обектите да развиват престъпна дейност.

645

Прекатегоризирани в ДОН са 2 ДОП и 1 ДОП предадено на друго поделение на МВР.

На контрол са водени 4 дела (1 ДОР и 3 ДОП) на производство в окръжни управления на МВР в Перник, Русе, Варна, Габрово и СГУ, на които е оказвана помощ с агентура, технически средства и за оперативно документиране дейността на обектите.

В началото на 1979 г. в отдела са водени на списъчен отчет като вражески контингент _____ лица. Новоустановен контигнет ____ души. Отпаднали (главно поради по-прецизен анализ и оценка на наличните данни и напреднала възраст) лица. Към 31.12.1979 г. броя на контингента е _____ човека. Около 70 % от него е обезпечен с агентура и доверени лица. Постъпващата информация от периодичното му наблюдение, обаче е все още недостатъчна и не ни позволява да се прави точна оценка за настъпващите изменения и взимат мерки за париране на замислите му.

От ръководството и служителите в отдела през годината са проведени редица индивидуални профилактични мероприятия, изразяващи се в: разпити на 15 лица от Следствено управление МВР, явяващи се връзки на обект "Лешник". Ефектът от същите е много добър. Някои от тях скъсаха връзките си с обекта, а други предупреждават свои близки и познати да го

Из архивите на ДС

646

избягват и не забряват, че органите на МВР не спят; профилактиране от Следствието на други 4 лица (едното от които бивш обект на ДОП); предупреждаване за вражеска агитация и неконтролирани контакти с чужденци на 29 лица; беседи с пътуващи зад граница или завръщащи се от там над 400 души.

Извършената профилактична дейност не отговаря на нашите възможности и на оперативната обстановка по линията. Малък е броя на беседите с излизащи в чужбина дейци от обслужваните обекти. Този резерв не винаги се използува за подбор и изучаване на кандидати за вербовка, както и за придобиване на данни за подривната дейност и замисли на противника по отношение на нашата страна. Почти не се провеждат напоследък и общопрофилактични мероприятия като - беседи, със състави и групи, беседи пред колективи от обслужваните институти; разобличаване чрез средствата за масова информация или пред събрания по месторабота и др. В това отношение е крайно наложително да се внесе изменение.

4. ПО ВЗАИМОДЕЙСТВИЕТО

През годината има подобрение и в координацията с братските органи за сигурност и особено с КГБ, което се издига на нова висота. Непрекъснато получаваме ценна помощ и съдействие от др. Галустов. За постигнати успехи бяха наградени от КГБ 2-ма оперативни работника от отдела. В това отношение има още по-големи резерви, особено по маршрутирането на агентура.

Подобрена е координацията с ВГУ и ПГУ, най-вече по канала на международния обмен, по пресичане опитите на посолствата да събират информация за процесите в средите на интелигенцията, по ограничаване неконтролираните контакти, по пълното използуване възможностите на агентурата зад граница.

Из архивите на ДС

Увеличи се помощта към основните окръжни управления. Положителна роля изигра проведеното през м. март 1979 година служебно съвещание с работниците от окръжните управле ния по линиите на отдела. Въпреки това въпросът за помощта и контрола на окръжните управления на МВР не е докрай решен. В тази връзка предлагаме да се създаде към отдела група от 2-3 опитни служители с основни задачи в тази насока.

Известно подобрение има и във взаимодействието ни с другите отдели от управлението, свеждащо се до използуване на агентура по някои дела и сигнали, съвместни мероприятия по отделни международни прояви, обезпечаване на чужденци и др. Извършеното е незадоволително и се налага въпроса за подобряване на взаимодействието да се обсъди с ръководствата на 02, 03 и 04отдели. Считаме, че ще бъде целесъобразно да се обсъди работата по взаимодействието с 07 отдел в ръководството на управлението.

НАЧАЛНИК ОТДЕЛ 01
- полковник
/Петров/

Нап. в 2 екз.
№ 1 - отдел 01,06 ДС
№ 2 - отдел 07,06 ДС
Изп.- Ив.Янкулов- 01
Нап.- Костова - М.№ 16
София,12.01.1980 г.

СТРОГО СЕКРЕТНО!

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

МВР
ШЕСТО УПРАВЛЕНИЕ ДС
Рег. № 436 Екз. № 1
14 I 1980 год.
СОФИЯ

УТВЪРЖДАВАМ :
Н-К УПРАВЛЕНИЕ 06 ДС
Ген.-лейтенант
/П.Стоянов/
София,_____1980 г.

П Л А Н

ОТНОСНО: Работата на отдел 01, управление 06 ДС през 1980 г

През 1980 г. цялостната дейност на ръководството и оперативния състав на отдела да се насочат решително към повишаване качеството и ефективността на контраразузнавателната работа по линия на художествено-творческата, научната и медицинската интелигенция и нейното поставяне в съответствие с изискванията на 11 конгрес на БКП, Юлския пленум, Националната партийна конференция, заповедите и указанията на ръководството на министерството и управлението.

I. ОСНОВНИ ЗАДАЧИ:

- Засилване на работата по агентурно-оперативното обезпечаване на канала на международния културен и научен обмен и особено по международните центрове, организации и

Из архивите на ДС

прояви, с цел своевременно разкриване, предотвратяване и пресичане опитите на противника да провежда идеологическа и друга подривна дейност сред интелигенцията; установяване и овладяване на каналите, пътищата и формите на нейното провеждане; разкриване и пресичане дейността на разузнавачи, агенти и други сили и средства на противника; изучаване и установяване на оперативни контакти с граждани на капиталистически и развиващи се страни, с оглед създаването на условия за осъществяване на мероприятие 50 и 100;

– Провеждане на целенасочени агентурно-оперативни мероприятия и комбинации по делата на оперативен отчет и сигналите, повишаване темповете и своевременното им приключване;

– Издигане равнището на работата по оперативното наблюдение на вражеския контингент, с оглед предотвратяване опитите на противника да инспирира дисидентски прояви и да формира легална и нелегална опозиция сред интелигенцията;

– Повишаване качеството и ефективността на ръководството, обучението и възпитанието на агентурата, ускоряване на работата за доизграждане на надежден и перспективен качествен агентурен апарат. Повишаване обективните и субективни възможности на агентурата за решаване задачи на органите на ДС сред противника и враждебните елементи;

Издигане равнището на профилактичната дейност съобразно изискванията на новата инструкция.

– Оказване помощ на партийните и държавни органи и ръководства на творческите съюзи, научните институти и

Из архивите на ДС

650

обществените организации за изпълнение на задачите протичащи от решенията на 11 конгрес на БКП и Националната партийна конференция чрез своевременното им информиране за някои негативни явления, тенденции и процеси сред художественотворческата и научната интелигенция и в здравеопазването;

– Да се съдействува на партийните и държавни органи и организации за създаването на ведра политическа и оперативна обстановка при провеждането на крупни международни и национални мероприятия и особено на тези посветени на 1300-годишнината и Олимпиада '80;

– Подобряване координацията и взаимодействието с централните поделения на МВР и другите отдели в управлението, с оглед повишаване равнището на контраразузнавателната работа сред интелигенцията;

– Оказване помощ и контрол в работата на СГУ и окръжните управления на МВР по линиите на отдела;

– Издигане равнището и задълбочаване на интеграцията с органите на КГБ и разширяване сътрудничеството с братските органи на социалистическите страни;

– Повишаване оперативното майсторство и политическата подготовка на оперативния състав, разгръщане на инициативата и творчеството в работата му, подобряване на дисциплината и организацията на работата.

II. <u>ВЪПРОСИ, КОИТО ЩЕ БЪДАТ ВНЕСЕНИ ЗА РАЗГЛЕЖДАНЕ УТВЪРЖДАВАНЕ И РЕШАВАНЕ:</u>

– Съвместно с отдел 07 да се внесе информация за

резултата от работата по международните прояви през 1979 г. и предложение за мерки за подобряването й през 1980 г.

Срок: 30.03.1980 г.
Отг.: полк. Н.Петров

- Предложение за усъвършенстване на организацият на работата и структурата на отдела.

Срок: 15.02.1980 г.
Отг.: полк. Н.Петров

- Информация за съвместната работа с ПГУ, ВГУ и отделите в управлението по използуването на агентурата за решаване на задачите по линия на интелигенцията.

Срок: 20.10.1980 г.
Отг.: полк. Ив.Янкулов

- Предложение за оперативното обслужване на Народния дворец на културата "София".

Срок: 30.01.1980 г.
Отг.: полк. Н.Петров

- Планове за провеждане на агентурно-оперативни мероприятия по следните международни прояви:

1. 10-я световен конгрес на мира;

Срок: 29.02.1980 г.
Отг.: полк. Н.Петров

2. Международен панаир на книгата;

Срок: 05.09.1980 г.
Отг.: полк. Н.Петров

3. Международен преглед на телевизионните театри;

Срок: 15.09.1980 г.
Отг.: полк. Н.Петров

Из архивите на ДС

Из архивите на ДС

652

4. III-та международна комплексна конференция по българистика;

Срок: 20.09.1980 г.
Отг.: полк. Н.Петров

5. IV-ти международен конгрес по славянска археология;

Срок: 10.06.1980 г.
Отг.: полк. Н.Петров

6. Световен конгрес на историците в Букурещ;

Срок: 30.07.1980 г.
Отг.: полк. Н.Петров

III. <u>В РЪКОВОДСТВОТО НА ОТДЕЛА:</u>

- Справка за международните прояви през 1980 г.

Срок: 30.01.1980 г.
Отг.: мойор Сандев

- Информация за състоянието на работата по международните центрове и организации и мерки за подобряването й.

Срок: 20.02.1980 г.
Отг.: полк. Янкулов и
майор Петков

- Информации за състоянието на агентурно-оперативната работа и мерки за подобряването й по:

1. Линия на Съюза на артистите и художниците;

Срок: 30.03.1980 г.
Отг.: подп. Пенчев

Из архивите на ДС

653

2. Дирекция за предаване за чужбина при Българско радио.

Срок: 15.04.1980 г.
Отг.: майор Цветков

3. Центъра по българистика при БАН;

Срок: 20.05.1980 г.
Отг.: к-н Нешев

4. Българска телевизия.

Срок: 30.09.1980 г.
Отг.: майор Цветков

5. По медицината.

Срок: 30.10.1980 г.
Отг.: к-н Нешев

- Информация за състоянието на оперативната работа по линия на опазването на историческите и културните паметници.

Срок: 15.07.1980 г.
Отг.: полк. П.Костов

- Информации за вербовачната дейност -
месец април - майор Цв.Цветков;
месец май - подп. Пенчев;
месец юни - к-н Н.Нешев и
месец юли - майор Сандев.

- Информация за работата по въвеждането на младите ОР-ци Вълчанов, Динев и Иванов.

Срок: 30.03.1980 г.
Отг.: Г.Георгиев, Цв.Бузовски и В.Стоянов

Из архивите на ДС

654

- Информация за изпълнението на плана на 04 отделение.

Срок: 20.09.1980 г.

Отг.: майор Сандев

IV. ПО ПОДРИВНИТЕ ЦЕНТРОВЕ НА ПРОТИВНИКА:

- Съвместно с ПГУ да се планират и проведат мероприятия за разкриване, предотвратяване и пресичане намеренията и действията срещу НРБ на дисидентския "комитет на интелектуалците за Европа на свободите /СИЕЛ/" в Париж.

Срок: 30.03.1980 г.

Отг.: майор Петков и
майор Сандев

- Да се разработи перспективен план за работата по Пенклуба до 1985 г.

Срок: 15.04.1980 г.

Отг.: полк. Янкулов и
подп. Пенчев

- Да се разработи перспективен план до 1985 г. за работата по Световната здравна организация, Световната психиатрична асоциация и Кралския съюз на психиатрите в Англия.

Отг.: майор Петков и
капитан Нешев

V. ПО КАНАЛИТЕ ИЗПОЛЗУВАНИ ОТ ПРОТИВНИКА:

- Да се уточнят международните прояви по линиите на отдела и се степенуват по важност. По най-важните да се приемат отделни планове, съвместно с ПГУ, ВГУ и братските

органи, а за останалите да се разработят планове от отдела, СГУ и окръжните управления на МВР.

Срок: 5.02.1980 г.
Отг.: майор Сандев

– Да се провеждат системни мероприятия за агентурно-оперативно наблюдение на граждани на капиталистическите и развиващи се страни пребиваващи в НРБ по линия на обслужваните обекти. Особено внимание да се отдели за подобряване на оперативната работа по: чуждестранни журналисти по линия на обществените науки, писатели, дейци на културата и други, които използуват пребиваването си у нас за подготовка на научни публикации с антисоциалистическа насоченост или такива против нашата кауза по националния въпрос.

Отг.: полк. Янкулов,
майор Петков и
н-ци отделения

– Да се организират и провеждат целенасочени оперативни мероприятия за обезпечаване на гостуващи у нас импресарии и състави, с цел недопускане на антикомунистическа пропаганда, разпространяване на инкриминирана литература и насаждане на чужди естетически теории и произведения у нас.

Отг.: полк. Янкулов,
майор Петков и
н-ци отделения

– Да се организира по-целенасочена оперативна работа от отдела, СГУ и окръжните управления на МВР по пътуващите в капиталистическите и развиващи се страни интелектуалци. Особено внимание да се отдели за подобряване на работата

Архивите на ДС

Из архивите на ДС

656

по заминаващите на специализации и на задгранична работа културни дейци и медицински служители, както и оперативното наблюдение на пребиваващите продължително време в чужбина научни работници, културни дейци и лекари, за които има данни, че са обработвани от противника или са настъпили негативни изменения в техните идеологически позиции.

Отг.: полк. Янкулов
майор Петков и
н-ци отделения

- Да се направи анализ на кореспонденцията, която се поддържа от дейци на културата и науката с граждани на капиталистически страни не свързана с тяхната дейност и при необходимост се набележат допълнителни мероприятия за изясняване на поведението им.

Срок: 25.04.1980 г.
Отг.: н-ците на отделения

- Да се направи анализ каква литература се изпраща до дейци от интелигенцията и до институти, творчески съюзи и библиотеки, доколко тя има антисоциалистически характер и се набележат допълнителни мерки за овладяване на този канал.

Срок: 20.05.1980 г.
Отг.: н-ците на отделения

- Да се провежда своевременна подготовка и се организира работата по излизащите в чужбина състави и групи и се вземат своевременни мерки за осуетяване на евентуални изненади.

Отг.: н-ците на отделения

Из архивите на ДС

657

V. РАБОТАТА ПО ДЕЛАТА НА ОПЕРАТИВЕН ОТЧЕТ:

- Да се разгледат в ръководството на отдела и се вземат мерки за своевременно приключване работата по следните дела:

ДОП "Бобър"	Срок: 15.02.1980 г.
ДОП "Рижавия"	Срок: 25.02.1980 г.
ДОП "Кореспондент"	Срок: 10.03.1980 г.
ДОП "Печалбар"	Срок: 20.03.1980 г.
в отделение 01 -	отг.: майор Цветков
ДОП "Философ"	Срок: 05.04.1980 г.
ДОП "Сова"	Срок: 15.04.1980 г.
ДОП "Слон"	Срок: 25.04.1980 г.
в отделение 02 -	отг.: подп. Пенчев
ДОП "Професионал"	Срок: 05.05.1980 г.
ДОП "Палячо"	Срок: 15.05.1980 г.
ДОП "Хамелеон"	Срок: 10.06.1980 г.
в отделение 03 -	отг.: к-н Н.Нешев
ДОП "Гларус"	Срок: 20.06.1980 г.
ДОП "Монах"	Срок: 30.06.1980 г.
ДОП "Кокетка"	Срок: 10.07.1980 г.
ДОП "Медуза"	Срок: 30.07.1980 г.
в отделение 04 -	отг.: майор Сандев

- През годината ще се работи за решаване на основните задачи и приключване съгласно утвърдените планове по следните дела: ДОП "Пътник", ДОП "Неудачник", ДОП "Заядливата", ДОП "Странник", ДОП "Комбинатор" и ДОП "Рижавия" в отделение 01; ДОП "Очиларка" в отделение 02; ДОР "Опонент",

Из архивите на ДС

658

ДОП "Вертеп", ДОН "Приятелка" и ДОН "Молец" в отделение 03; ДОР "Авантюрист", ДОП "Либерал", ДОП "Монахиня" и ДОП"Дерибей" в отделение 04.

– По-характерни мероприятия по контролните дела.

– По ДОР "Десидент" на окръжно управление МВР – Перник – ще се изучат връзките на обекта в София и ще се окаже помощ за даване на квалифицирана оценка на творчеството му от специалисти.

Срок: 30.03.1980 г.
Отг.: майор Сандев

– Ще се направи анализ на работата на окръжно управление на МВР – Русе – по ДОП "Поетеса" и ще се окаже помощ в работата по връзките на обекта в София и даване оценка на творчеството на обекта от специалисти.

Срок: 15.04.1980 г.
Отг.: майор Сандев

– Ще се окаже помощ на окръжно управление МВР – Варна – за изучаване връзките на ДОП "Продажник" в София и издирване на подходящ агент лекар с цел внедряването му към обекта.

Срок: 25.05.1980 г.
Отг.: к-н Нешев

– Ще се окаже помощ на окръжно управление МВР – Михайловград за установяване каналите, по които обект "Наследник" получава антисоциалистическа литература.

Срок: 15.06.1980 г.
Отг.: к-н Нешев

КРДОПБГДСРСБНА 1
чл. 31, ал. 6
от ЗДРДОПБГДСРСБНА
Дата: 09.10.2015г. Секретар:

– След доизясняване на сигналите при необходимост ще бъдат открити следните нови дела: – ДОП на Васил Маринов Василев – главен специалист в Комитета по печата за подозрителни връзки с чужденци;

Срок: 30.01.1980 г.

Отг.: майор Цветков

– на – служителк на МНЗ за корупция и трансфер на валута;

Срок: 20.01.1980 г.

Отг.: к-н Нешев

– на Димитър Вълев – писател, за вражеска агитация и пропаганда;

Срок: 15.02.1980 г.

Отг.: подп. Пенчев

– на Слави Боянов – бивш научен работник от философския институт, за подозрителни връзки с граждани на капиталистически страни;

Срок: 10.03.1980 г.

Отг.: к-н Нешев

– на Йордан Софрониев Попов – журналист във в-к "Стършел" за вражеска агитация и пропаганда;

Срок: 10.02.1980 г.

Отг.: майор Сандев

– на ~~Йордан Софро~~ Иван Динков Иванов – редактор в Партиздат, за идеологическа диверсия;

Срок: 20.02.1980 г.

Отг.: майор Сандев

Из архивите на ДС

Из архивите на ДС

660

– на Стойне Станоев Пергов – доцент в Художествената академия, за идеологическа диверсия;

Срок: 05.03.1980 г.

Отг.: майор Сандев

– на Ивайло Боянов Знеполски кинокритик н.с. в АОНСУ, за вражеска агитация и пропаганда;

Срок: 10.03.1980 г.

Отг.: майор Сандев

– на Любомир Далчев Ана Далчева и П. Петров за измяна на родината.

Срок: 20.02.1980 г.

Отг.: подп. Пенчев

VI. ПО ВРАЖЕСКИЯ КОНТИНГЕНТ:

– Анализ на състоянието на работата по вражеския контингент и мерки за осигуряване на постоянното му наблюдение в духа на указанията на ръководството на МВР.

Срок: 15.04.1980 г.

Отг.: н-ците на отделения

– Да продължи работата по установяване на контингента в онези обекти, в които същият не е изучен цялостно.

Срок: 30.06.1980 г.

Отг.: н-ците на отделения

– Да се проведат служебни съвещания по отделения, на които да се изслуша информация за състоянието на работата по контингента.

Срок: 5.09.1980 г.

Отг.: н-ците на отделения

Из архивите на ДС

661

– Да се подготвят необходимите документи за включване на оперативно интересни лица в система "Искра".

Отг.: н-ците на отделения

VII. ПО СИГНАЛИТЕ:

1. Да се разгледа състоянието на работата по сигна лите съгласно М.З. I-88 от 18.06.1979 г. и се вземат допълни телни мерки за подобряване организацията й. Резултатите да се разгледат на служебно съвещание.

Срок: 30.07.1980 г.

Отг.: полк. Янкулов и майор Петков

VIII. ПО АГЕНТУРАТА:

– Да продължи работата по придобиване на нова агентура с възможности за работа сред противника, обектите на оперативен отчети вражеския контингент. За целта до 15.02.1980 г. да се изучат местата, където е особено необхо дима агентура и се приемат перспективни планове за нейното придобиване. През 1980 г. да се вербуват 25 нови агенти.

Отг.: ръководството на отде ла и н-те на отделени

– За подобряване работата по ръководството на наличната и нововербованата агентура да се придобият 11 явочни квартири – 3 в отделение 01; 3 в отделение 02; 3 в отделение 03 и 2 в отделение 04.

Отг.: н-ците на отделения

Из архивите на ДС

662

- Да се изградят две резидентурни групи - 1 по линия на БАН при ОР Младенов и 1 по линия на Българско радио при ОР Бузовски.

Срок: 30.11.1980 г.
Отг.: подп. Пенчев, к-н Неше и майор Цветков

- Да се разшири апарата на доверените лица, като особено внимание се обърне на местата, където няма достатъчно агентура и на придобиване на ДЛ, с възможности за влияние и за наблюдение на контингента. Този въпрос да се обсъди в ръководството на отдела.

Срок: 30.05.1980 г.
Отг.: н-ците на отделения

- Всяко тримесечие на служебно съвещание на отдела и ежемесечно по отделения да се прави анализ на състоянието на работата по ръководството, обучението, възпитанието и придобиването на нова агентура. Особено внимание да се отделя на маршрутирането на агентура в чужбина и в окръзите и работата на агентурата по делата на оперативен отчет.

Отг.: н-ците на отделения

- Да се провеждат системни оперативни мероприятия за проверка на наличната агентура. В ръководството на отдел да се утвърдят планове за проверка на следните агенти: "Ракитин", "Марина", "Стефан", "Рилски", "Гошо", "Васил", "Цеко", "Веселин" и "Сергей"/отделение 01/, "Борис", "Ани", "Иво", "Антей" и "Марин" /отделение 02/, "Драган", "Хектор" "Николай", "Милена", "Петров", "Павлов", "Рачев", "Сашо" и "Наско" /отделение 03/, "Артузов", "Моряка" и "Чавдар" /отделение 04/.

Отг.: н-ците на отделения

Из архивите на ДС

663

VIII. <u>ПО ПРОФИЛАКТИКАТА:</u>

- Да се изучи новата инструкция и се набележат мероприятия за подобряване на профилактичната дейност, с цел своевременно предпазване дейците на културата, науката и медицината от идеологическата и друга дейност на противника и враждебните елементи, предотвратяване на бягствата и невъзвращенствата, извършване на антиобществени прояви, корупция и морално-битова разпуснатост.

Отг.: н-ците на отделения

- Да продължи провеждането на профилактични мероприятия в процеса на воденето на делата на оперативен отчет за изучаване и контролиране на взаимоотношенията на обектите и техните близки връзки. Особено внимание да се обърне на т.н. "микроструктури" около обектите "Монахиня", "Тартор", "Опонент", "Говорител", "Суматоха", "Дерибей" и други за недопускане на дисидентски групи и прояви и оказване на положително влияние и приобщаване към партийните позиции на някои дейци допускащи идейни отклонения в своето творчество и поведение.

Отг.: ръководството на отдела и н-ците на отделения

- Съвместно с ВГУ и ръководствата на обслужваните обекти да се вземат мерки за недопускане на неконтролирани контакти на дейци от интелигенцията със служители на диплома тическите, търговски и други представителства на капиталистическите страни и чужди граждани временно пребиваващи в НРБ

Отг.: полк. Н.Петров и н-ците на отделения

Из архивите на ДС

664

– Да продължат усилията съвместно с ръководствата на обслужваните обекти за ограничаване промяните в съставите и лицата участвуващи във важни партийни и правителствени мероприятия по вътрешен и международен характер.

Отг.: н-ците на отделения

– Да продължи практиката за предварително съгласуване на кандидатите за работата в обслужваните обекти и за посещения на граждани на капиталистическите страни, с цел недопускане на неподходящи лица.

Отг.: н-ците на отделения.

– Ръководството на отдела да обсъди и възложи на опитни оперативни работници, разработването на профилактични беседи, които да се изнасят в обслужваните обекти и пред състави и групи от интелигенцията пътуващи в чужбина.

Срок: 30.03.1980 г.

Отг.: полк. Н.Петров

IX. <u>ПО ВЗАИМОДЕЙСТВИЕТО:</u>

1. С КГБ и братските органи:

– Да продължи работата за разширяване и задълбочаване интеграцията ни с 05 управление КГБ и другите братски органи, съгласно утвърдените планове от ръководството на управлението.

Отг.: полк. Н. Петров

– Да се изпрати информация до всички братски страни за най-важните международни мероприятия, които ще се провеждат в НРБ през 1980 г. и се организира системен обмен на оперативна информация в процеса на тяхната подготовка и провеждане

Срок: 20.02.1980 г.

Отг.: полк. Н.Петров

Из архивите на ДС

– Своевременно да се запознава др. Галустов с придобитите данни за обектите на разработка и пребиваващите у нас чужденци, по международните организации и задграничните центрове.

Отг.: полк. Н.Петров

– Да се утвърди от ръководството на отдела план за оперативното обезпечаване на екипите от журналисти и други групи и лица от обслужваните обекти, които ще участвуват в Олимпиада '80. На наличния агентурен апарат и подходящ ДЛ да се разработят и поставят конкретни задачи за своевременно долавяне на опити на противника да провежда идеологическа и друга подривна дейност в процеса на подготовката и провеждането на Олимпиадата.

Срок: 30.03.1980 г.

Отг.: полк. Н.Петров

2. С централните и окръжните управления на МВР:

– Съвместно с ПГУ да се усъвършенствува взаимната координация и съгласуваност при пътувания на агенти и обекти зад граница и оказване помощ на ПГУ за подбор на агенти и ДЛ из средите на изпращаните на специализация, дългосрочна командировка и работа на лица от обслужваните обекти в капиталистическите и развиващи се страни.

Отг.: полк. Н.Петров

– Да се проведе среща с ръководството на отдел 04, ПГУ, на която да се обсъди съвместната дейност по замина ващите на работа и специализация в чужбина и пътуващите състави и групи от интелигенцията.

Срок: 30.04.1980 г.

Отг.: полк. Н.Петров

Из архивите на ДС

666

– Да се обсъди с ПГУ изпълнението на съвместните планове по обектите "Предател", "Кокетка", "Медуза" и "Гарван", и се набележат допълнителни мерки.

Срок: 30.06.1980 г.
Отг.: полк. Н.Петров

– Да се проведе среща с ръководството на ~~отдела~~ у-ние на НТУ – ПГУ занимаващ се с проблемите на медицината, на която да се обсъдят мерки за подобряване на координацията.

Срок: 20.06.1980 г.
Отг.: Цв.Петков

– Съвместно с I и IV-ти отдели на ВГУ да се набележат допълнителни мерки за разкриване, предотвратяване и пресичане опитите на дипломатическите представителства да провеждат подривна дейност сред интелигенцията и за използуване възможностите на агенти и ДП за работа по тях и за оказване на влияние на някои дипломати чрез подходящи научни и културни дейци.

Отг.: полк. Н.Петров

– Да се проведе среща с ръководството на отдел 01, управление 04 ДС за координиране на работата и използване на техните възможности за получаване на сигнали за подозрителни връзки с чужденци и пресичане възможностите на подривните центрове да изпращат до наши обекти инкриминирана литература.

Срок: 10.03.1980 г.
Отг.: полк. Н.Петров

– Системно да се анализира съвместната дейност при подготовката и провеждането на М "Родопи" и М "Пирин" с отделите на управление 04 ДС и се набележат мерки за

повишаване качеството и ефективността от съвместните мероприятия.

Отг.: полк. Н.Петров

През годината да се извърши проверка и окаже помощ на окръжните управления на МВР, на СГУ – по линия на художествено-творческа интелигенция /март 1980 г./ на ОУ МВР – Варна – по всички линии на отдела /април 1980 г./, на ОУ МВР – Русе – по всички линии на отдела /май 1980 г./, на ОУ МВР – Плевен – по линия медицина /юни 1980 г./, на ОУ МВР – Стара Загора – по всички линии на отдела /до 20.09. 1980 г./, Шумен и Велико Търново – по организацията за 1300-годишнинатав /М. юни 1980 г./.

– Да се вземат на контрол най-важните дела по линия на интелигенцията, които се водят в окръжн. управлени на МВР.

Срок: 10.03.1980 г.
Отг.: полк. Н.Петров

– Системно да се прави анализ на получаваните от окръжните управления на МВР сигнали и се вземат на контрол по-важните от тях и особено тези за терор, диверсия, бягства и невъзвращенства, дисидентски прояви и др. В ръководството на отдела периодично /на три месеца/ да се прави анализ на работата с окръжните управления на МВР.

Отг.: полк. Н.Петров и
н-ците на отделения

– Съвместно с ръководствата на окръжните управлени на МВР – Варна и Бургас да се набележат мерки за подобряване на агентурно-оперативната работа в почивните домове на обслужваните обекти.

Срок: 20.04.1980 г.
Отг.: полк. Н.Петров

Из архивите на ДС

667

Из архивите на ДС

668

– Да се проведе среща с ръководството на отдел 02 при управлението и се набележат мерки за използуване на агентурата на двата отдела за работа по международните прояви, обектите и посещаващите страни ни чужденци.

Срок: 30.03.1980 г.
Отг.: полк. Н.Петров

*

* *

– С цел подобряване организацията на работата ежеседмично да се провеждат оперативки на ръководството на отдела, а на всеки 15-ти – началниците на отделения и секретаря на ППО.

Отг.: полк. Н.Петров

– Ежемесечно на служебно съвещание на отдела да се обсъжда изпълнението на плана.

Отг.: полк. Н.Петров

НАЧАЛНИК ОТДЕЛ 01
Полковник
/Н.Петров/

Нап. в 3 екз.
№ 1 –
№ 2 –
№ 3 –
Изп.– Н.Петров
Нап.– Атанасова М.№469
14.01.1980 г.

Доразмн. в 5 екз.
4 – др. Цв.Цветков I-01
5 – др. Е. Пенчев I-02
6 – Др. Н. Нешев I-03
7 – др. Г. Сандев I-04
8 – 07 отдел

10

С П И С Ъ К

на мероприятията, които ще бъдат обезпечавани в КРО от отделение 01,отдел 10

По линия на ДКНТП

- Българо-американски симпозиум по управлението на работната сила и производството;
- Международен симпозиум за ролята на патентната информация в процеса на предаване на технологии;
- Десети международен филмов фестивал по организацията и автоматизацията на производството и управлението;
- Съвещание на международната електротехническа комисия - организатор ДКС.

По линия на БАН:

В НР България:

- Българо-югославски микросимпозиум по физикохимия на плазвата - 25 - 30.05.1980г.
- Втори национален конгрес по биохимия и биофизика с международно участие - 10 - 16.05.1980г.
- Българо-френски колоквиум по химия на органометалните съединения и карбанионите - 20-25.09.1980г.
- Втори международен симпозиум по моделни изследвания на фотографския процес и нови фоторегистриращи системи - 01-05.10.1980г.
- Втори българо-югославски микросимпозиум по кинетика и катализ - 20÷25.10.1980г.

Из архивите на ДС

– Заседание на съвета на международната федерация по обработка на информацията (ИФИП) – първо тримесечие на 1980г. в София.

– Втора национална конференция по биомеханика с международно участие – трето тримесечие, МДУ, Варна.

– Международен симпозиум на тема "Архитектура на микропроцесорни управляващи комплекси" – трето тримесечие на 1980г., МДУ, Варна.

– Работно съвещание на подкомисията по морфотектониката при комисията за геоморфоложки изследвания и картиране при международния географски съюз – второ тримесечие.

– Българо-английски географски семинар на тема: "Приносът на географията към регионалното развитие"-трето тримесечие.-Благоевград.

– Симпозиум по метеорологични еспекти на замърсяването на атмосферата и радиоактивността на въздуха – второ тримесечие.

– Международна конференция по "Повърхнинни вълни и неустойчивости в плазвата" – трето тримесечие.

Международна научна сесия, посветена на академик Любомир Кръстанов-07 1980г.

– Закрит симпозиум по космически технологии-06.1980г.

По линия на ИКЕ:

– Семинар по управление и контрол на производството в химическата промишленост – м.септември, Варна.

По линия на ЮНИДО:

– Международна среща на ръководителите на националните кооперативни съюзи на тема "Ролята на националните промишлени кооперации за индустриалното развитие на развиващите се страни" с участието на 20 развиващи се страни –м.май, София.

– Съвещание на работната група за техническо сътрудничество на трансевропуйската автомагистрала "Север-Юг"-м.октомври, София.

28.01.1980г.
С о ф и я

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

11-3

СЕКРЕТНО!

ВТОРО ... ДС
Рег. № 17378
28 МАЙ 1980 г.

МВР — У РА ЛЕНИЕ VI-ДС
Вх. № 4871 от 27. V 1980 г.

ДО
ОТДЕЛ 01, УПРАВЛЕНИЕ 06-ДС
Т У К

Приложени изпращаме Ви фотокопия от номенклатурните списъци на: "София прес", "Съюза на българските художници", СК "Българска фотография", Комитета за печата, "Българска кинематография" - централно управление, ЕЦЕЛ "Език и литература при БАН, ЕЦНПК по история, Център по наукознание при БАН, ЕЦНПК по философия и социология, Център за научна информация с централна библиотека и научен архив, Централния комитет на Българския червен кръст, Министерството на народното здраве, РХЕИ, Държавно аптечно обединение, Държавен медицински резерв, Научноизследователския институт за медицинска техника, Институт за здравна просвета, Българско радио.

ПРИЛОЖЕНИЕ: по текста,

НАЧАЛНИК НА ОТДЕЛ 13
Подполковник:
/Ас.Георгиев/

Отпеч.в 2 екз.
№ 1-адресата
№ 2-КД
Изп.: Огнянов
Нап.: Йорданова
21.05.1980 г.

6

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

СТРОГО СЕКРЕТНО!

МВР
ШЕСТО УПРАВЛЕНИЕ ДС
Рег. № 6751 Екз. № 1
13. VI. 1980 19 год.
СОФИЯ

КД-10
6.6.1980

С П Р А В К А

ОТНОСНО: изяснен сигнал за създадена в гр. Казанлък група от интелигенти с "дисидентски настроения".

Въз основа на агентурни данни, на 21. 03. 1977 г. в Районно управление на МВР гр. Казанлък е заведен сигнал за създадена група от интелигенти с "дисидентски настроения". На 25. 03. 1977 г. сигналът бе взет на контрол от 01 отдел при 06 управление ДС и на място бе изпратен работник за оказване на помощ.

От проведените своевременни и активни агентурно-оперативни мероприятия бе установено, че на нездрава идейно-естетическа и политическа основа бе в процес на изграждане група от неудовлетворени "творци", състояща се от: Станчо Тенев Лангуров – 38-годишен, безпартиен, със средно образование, художествен ръководител на Дома на Народната армия; Цветан Илиев Павлов – 25-годишен, член на ДКМС, с висше образование, математик в Електронно-изчислителния център при Обединени заводи "Фр. Енгелс"; Христофор Стефанов Драков, 30-годишен, безпартиен, с висше образование, редактор на многотиражката в Държавно автомобилно предприятие;

Стефан Михалев Фурнаджиев, 40-годишен, безпартиен, с висше образование, началник ТРЗ в консервна фабрика "П. Манолов"; Христо Славов Николов, 48-годишен, безпартиен, със средно образование, изтърпял присъда за престъпление срещу НРБ, завеждащ радиовъзела в Държавно автомобилно предприятие; Дечко Славов Николов, 37-годишен, безпартиен, с висше образование, завеждащ отдел "Хумор и сатира" в редакцията на в. "Искра", и Янко Панайотов Костов, 50-годишен, член на БКП, със средно техническо образование, служител, непризнат писател.

Посочените лица считали, че са недооценени като творци. Събирали се в заведения и квартири и коментирали предаванията на западните радиостанции. Проявявали интерес към съдържанието на чехословашката "Харта-77" и обсъждали "Диалозите" на Борис Димовски и Радой Ралин.

Възнамерявали да изградят група "Плесница на обществения вкус", която от техни позиции да критикува и разобличава слабостите в обществото ни. На един от участниците / Цв. Павлов/ било възложено да напише програмата на групата в стихове.

Освен това възнамерявали да организират литературен кръжок "Евтушенко", който да се противопостави на официалния литературен кръжок в Казанлък "Георги Кирков" и да докаже "таланта" на своите членове.

На 30. 03. 1977 г. с участниците в групата бяха проведени профилактични беседи, като същевременно, с цел издирване на евентуално укрити анонимни или други материали с вражеско съдържание, на трима от тях бяха извършени обиски. Четирима бяха предупредени с протокол, а трима устно. Всички без възражение приеха направеното им предупреждение.

Из архивите на ДС

Из архивите на ДС

8

3

По сведение от Окръжно управление МВР – Стара Загора, след изясняването на сигнала участниците в групата са били наблюдавани от агентите "Динков" и "Станев" и бившия агент "Ленко". Не са получени данни същите да провеждат антидържавна дейност.

НАЧАЛНИК 04 ОТДЕЛЕНИЕ,
01 ОТДЕЛ, 06 УПРАВЛЕНИЕ ДС
– майор:
/ Г. Сандев /

Нап. в 2 екз.
№ 1 – р-вото на 06 упр.ДС
№ 2 – 08 отдел
изп. Г. Сандев
нап. Симеонова 6938
София, 03. 06. 1980 г.

СТРОГО СЕКРЕТНО!

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

МВР
ШЕСТО УПРАВЛЕНИЕ ДС
Рег. № 8661 Екз. № 2
22 VII 1980 19 год.
СОФИЯ

УТВЪРЖДАВАМ:
ЗАМ.НАЧАЛНИК НА
ОТДЕЛ 01, УПРАВЛЕНИЕ 06-ДС
Полковник:
16.VII.80г. /Ив. Якулов/

П Р Е Д Л О Ж Е Н И Е

Отдел [illegible]
Регистрирано [illegible]
№ 4991
22.07.1980 г. [illegible]

ОТНОСНО: откриване на литерно дело на Народния дворец на културата "София" /НДК/.

Другарю, Началник,

Съгласно решение № 23/5.03.1978 г. и разпореждане № 47/ 27.7.1978 г. на Бюрото на МС на НРБ, през 1978 г. в столицата започна проектирането и изграждането на Народен дворец на културата.

По своя характер НДК "София" ще представлява уникален за нашата страна комплекс от конгресно-концертна зала, пленарни и камерни зали, пресцентър, кабинети и апартаменти за ръководители и гости, сектори за технически услуги /преводачески, печатарски, банкови, медицински и др./. Дворецът ще бъде построен на площ от 70 хил. $м^2$ със застроен под земята обем 150 хил. $м^3$, а над земята - 300 хил. $м^3$.

НДК "София" ще се изгради като организация на пълна стопанска сметка и ще разчита изцяло на външни /национални и международни/ художествено-културни, обществено-политически и др. поръчки и прояви/заявки/.

Предвижда се НДК "София" да се обособи като основна база на Комитета за култура за активна ежедневна художествено-кул-

Из архивите на ДС

676

турна дейност, независимо, че няма да разполага със собствен художествено-изпълнителски персонал.

По щат се предвижда назначаването на около 1000 души персонал, голяма част от които ще бъдат из средите на художествено-творческата интелигенция.

Предвижда се дворецът да се посещава за участие в различни културни и политически мероприятия от много чужди и наши граждани, сред които може да има както противникови разузнавачи и агенти, така и вражески контингент, и обекти – български граждани.

Като се има предвид, че дворецът ще бъде съоръжен с много и на съвременно техническо равнище техника, същият се явява интересен за противника и в диверсионно отношение.

С цел систематизиране на получаваната информация, характеризираща оперативната обстановка,

П Р Е Д Л А Г А М :

На Народния дворец на културата "София" да се открие литерно дело и същото се регистрира в Отдел 03–ДС.

Отпечатано в 1 екз.
– лит.д.№_____
Изп/нап: Ст. Бейков
7.07.1980 г, гр. София

П Р Е Д Л А Г А:
ОР В ОТДЕЛЕНИЕ 02
Майор: Бейков
/Ст. Бейков/

С Ъ Г Л А С Е Н:
НАЧАЛНИК ОТДЕЛЕНИЕ 02
Подполковник:
/Е.Пенчев/

Препис!

СТРОГО СЕКРЕТНО!

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

МВР–ВТОРО ГЛАВНО У-НИЕ–ДС
Вх. №32129 от 5.НОЕ1998 г.

УПРАВЛЕНИЕ 06 ДС
ОТДЕЛ 03
Рег.№ 12423
Екз.№ 1
София, 3– XI. 1980

СЪОБЩАВА: аг. "Валери"
ПРИЕЛ: полк. А.Захов на 28.10.1980 г. в Я/К "Здравец"

С В Е Д Е Н И Е

Повече от една година моя приятел се занимава с проблема командировки и възможностите които те откриват пред командирования за получаване на достъп до такива секретни данни исведения които представляват обект на чуждото разузнаване било от научен, икономически, технически и друг характер.

Приятеля ми специално се занимава с командировки по линията на науката и по линията на нашите вестници и списания. В случая и двата вида командировки отварят пътя към по-значителни обекти.

Прави му впечатление, че командировките по линията на Българската академия на науките и на отделни научни институти са на особена почит всред чуждестранните учени и научни работници идващи у нас по двустранното или многостранно договорено сътрудничество. Командированите от западните страни учени и специалисти търсят да се настаняват

Из архивите на ДС

678

както в София така и в провинцията в частни квартири, а не в хотела пък даже било и в хотела на БАН. Това се отнася по-специално до командированите от САЩ, Англия, Франция и ГФР. След като работи в един наш институт съответния командирован получава командировка в провинциалните ни институти, заводи и други предприятия, които са свързани с договорна работа. Но командирования макар и придружен от съответен наш научен сътрудник излиза често пъти по-хитър от него и се интересува в един окръг например от проблем далеч надхвърлящ рамките на едно взаимно научно проучване. Имал е възможността да нализира хората които обикновено придружават такива западни командировани. Това са в повечето случаи млади научни работници, владеещи езика. Поласкани, че им се поверява един чуждестранен учен те не забелязват страничните му интереси. От друга страна командировката от БАН или съответен институт отваря в провинцията много врати. И командирования получава широка възможност да общува с много хора и специалисти, да научава много неща без да събужда подозрение а и неговото алиби е винаги присъствието на млад и неопитен придружител. Има впечатление, че никога съответен научен институт или БАН не уведомяват съответните наши органи на ДС или партийни секретари, че еди кой си заминава за провинция в командировка и следва да бъде съпроводен и от необходимата бдителност.

Тук му у местото да се подчертае, че командированите от чужбина учени и научни работници проявяват както в София така и в провинцията голям интерес към изданията от вътрешен характер на съответни институции на които стои надпис "само за служебно ползуване". Именно в тези издания, издавани с помощта ва вътрешен печат се намират твърде

Из архивите на ДС

679

важни интересни данни за наши научни, технически и други постижения,изобретения, открития, коментари и заключения които представляват особен интерес за чуждото разувнаване. Достъп до такива издания бил почти безконтролен и служи като чудна база за осведомяване.

Някои смятат, че ако предоставят на командирования такова едно издание ще направят добра услуга на страната си чрез популяризиране на наши постижения, които често пъти още не са патентовани. Такава хвалба води до провала на наши научни и технически изобретения, които държавата по-късно се опитва да патентова в чужбина.

Бюлетините на научните институти, които се изработват за сведение на ръководството на БАН трябва да престанат да попадат в ръцете даже на обикновени научни сътрудници, защото не се знае пътя по който те ще тръгнат по-нататък.

Ръководството на БАН след една консултация със съответни органи може да прецени на кого от чуждестранните командировани пък даже и от социалистически страни трябва да се предостави такава такава обилна и напълно разкриваща тайните на нашата наука и техника печатна информация.

Има две места освен в институтите и БАН където чуждестранни учени и научни сътрудници, или намиращи се под това име чужди агенти си доставят информация от личен контакт. Това е домът на учените във Варна в курорта "Дружба" и хотелът за учените в Академичното градче в София. Именно в тях, където в кафенето и ресторанта и бара се събират и чуждестранни и български учени и научни сътрудници става размен на мисли, новини, постижения. Водят се делови и научни разговори, установяват се контакти и то с оглед на посеще-

Из архивите на ДС

680

295

щението на наши учени в чужбина което става въз основа на двустранни договори. Направи впечатление, че в София например в ресторанта и бара на хотелчето често пъти се посещава от млади научни работници, мъже и жени и върху установените срещи има контрол.

Вербуването на хората, или измъкването от тях на интересуващи сведения в един непринуден разговор става най-удобно именно тук или през лятото в Дома на учените във Варна. Когато се поинтересувах в Международния отдел на БАН има ли надзор над командированите чужденци на мен ми се изсмяха и казаха: "Ние да не сме милиция. Оставили сме ги на самотек. За тях отговарят съответните институти".

През 1981 година престоят у нас да дойдат над 5000 чуждестранни учени, научни работници, научни сътрудници и гости по линията на науката. Голям брой чуждестранни специалисти ще дойдат и по линията на Комитета за наука и технически прогрес. Необходимо е още от сега да се вземат мерки за париране на едно тотално проникване в онези области, които представляват интерес специално за капиталистическите страни.

28.10.1980 г. "Валери"

Справка: Агента работи честно с органите на ДС.

Сведението представлява интерес за ВГУ.

Задачи - не са поставени.

Мероприятия: Препис от сведението да се предостави на ВГУ, за ползуване.

ПОЛКОВНИК
/ А.Захов/

69

СТРОГО СЕКРЕТНО!

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

МВР
ШЕСТО УПРАВЛЕНИЕ ДС
Рег. №12979 Екз. № 1
19 год.
София

УТВЪРЖДАВАМ :
ЗАМ. Н-К УПРАВЛЕНИЕ 06 ДС
Полковник Ив. Иванов

София, 12.XI.1980 г.

П Л А Н

ОТНОСНО: Провеждане на агентурно-оперативни мероприятия във връзка със Седмицата на културата на ФРГ

От 17 до 23 ноември 1980 г. съгласно плана за културния обмен в София ще се проведе Седмица на културата на Федерална република Германия.

Програмата включва откриване на изложба "Римски съкровища от Рейнска област" на музея в гр. Кьолн, спектакли на Държавния драматичен театър и балет - Щутгарт, концерти на камерния състав "Музика антиква" и квартет "Мелос", колоквиуми по право и германистика с участието на учени от Хамбургския университет, заседание на български учени - бивши стипендианти на "Александър фон Хумболдт" с ръководството на фондацията и др.

Из архивите на ДС

682

За участие в седмицата ще пристигнат официална делегация в състав от 15 души и 140 артисти и музикални изпълнители.

С цел недопускане използването на седмицата от противника за провеждане на идеологическа и друга подривна дейност срещу НРБ, както и своевременно разкриване, предотвратяване и пресичане опити на наши граждани да установяват подозрителни контакти със западногермански участници и гости, предаване на материали за публикуване зад граница и др. вражески и нелоялни прояви, ще се проведат следните агентурно-оперативни

М Е Р О П Р И Я Т И Я :

1. Да се проверят по отчета на ВГУ, ПГУ и Система-1 гостите на Комитета за култура и участниците в проявите и на заслужаващите оперативен интерес се организира наблюдение.

Срок: 15. 11. 1980 г.

2. Да се изучат преводачите и придружителите на делегацията и съставите, като с подходящите се установи оперативен контакт, а неподходящите се отстранят чрез ръководството на Комитета за култура.

Срок: 15. 11. 1980 г.

3. На агентите: "Здравец", "Николина", "Гергинов", "Росен", "Барабанчик", "Свилен", "Николов", "Николай", "Марин", "Христов", б.аг. "Ради", ще се разработят и възложат задачи за изясняване поведението, интересите и контактите на западногерманските участници и гости.

Срок: 15. 11. 1980 г.

Из архивите на ДС

4. Президентът на Гьоте-институт Клаус фон Бисмарк, държавният секретар в Министерството на науката и изкуството Шнайдер и главният интендант на Вюртембергския театър Ханс-Петер Дол, ще бъдат настанени в оборудвани с М "Родопи" и М "Пирин" хотелски стаи и ще се организира агентурното им наблюдение, с цел придобиване информация за поведението и проявите им.

Срок: 17. 11. 1980 г.

5. Да се активизира работата по делата на отчет "Либерал", "Гущер", "Подражател", с цел придобиване информация за установяване на евентуални контакти с участници в Седмицата и характера на същите, както и за недопускане провеждането на идеологическа или друга подривна дейност.

Срок: постоянен

6. Съвместно с отдел 02 при управление 06 ДС, ВГУ, и СГУ ще се вземат мерки за агентурно-оперативното обезпечаване на колоквиумите по право и германистика в СУ "Кл. Охридски", филмовата седмица на ФРГ и заседанията на бившите стипендианти на фондацията "Александър фон Хумболдт" с ръководството на същата.

Срок: 17. 11. 1980 г.

7. Софийско градско управление на МВР да окаже съдействие по настаняване на представляващите оперативен интерес лица в стаи, оборудвани с оперативна техника и вземе мерки за недопускане хулигански, криминални и други нелоялни прояви при провеждане на Седмицата.

Срок: постоянен

Из архивите на ДС

684

8. СГУ - МВР да вземе необходимите мерки за обезпечаване ред и сигурност на местата и залите, където ще се провеждат мероприятията и постави задачи на агентурата по линия на театрите, операта и кинематографията, за придобиване данни за поведението, проявите и контактите на западногерманските участници.

Срок: 17. 11. 1980 г.

9. Управление 04 ДС при получаване на информация за подготвяна подривна дейност във връзка със Седм_ицата при експлоатацията на оперативно-технически мероприятия на други поделения, своевременно да уведомява отдел 01, управление 06 ДС.

Срок: постоянен

10. Да се проведе среща с представители на ВГУ и СГУ - МВР, с цел конкретизиране задачите и координиране действията по агентурно-оперативното обезпечаване на Седмицата.

Срок: 12. 11. 1980 г.

ПРЕДЛАГА:
Н-К ОТДЕЛЕНИЕ 02
Подполковник
/Ем. Пенчев/

СЪГЛАСЕН:
ЗАМ. Н-К ОТДЕЛ 01
Полковник
/Ив. Янкулов/

Нап. в 1 екз.
№ 1 - ЛД 2187
Изп.- Павлов
Нап.- Атанасова М. № 13533
12.11.1980 г.

СТРОГО СЕКРЕТНО!

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

МВР
ШЕСТО УПРАВЛЕНИЕ ДС
Рег. № 1120 Екз. № 1
23. I. 19 80 год.
София

ОТЧЕТЕН ДОКЛАД

ОТНОСНО: Работата на отдел 01 при управление 06 ДС по линия на художествено-творческата и научна интелигенция и здравеопазването през 1980 година.

I. По дейността на противника

Както през предишните няколко години, така и през 1980 година интелигенцията продължи да бъде един от най-важните обекти на идеологическата подривна дейност на противника.

Анализът на придобитите данни показва, че и през изминалата година, противникът се придържаше към основната си тактическа задача на съвременния етап - изграждането на организирано вражеско подполие и свързана с него политическа опозиция в социалистическите страни.

Същевременно усложнената международна обстановка, опитите на САЩ и страните от НАТО да върнат човечеството към ерата на "студената война", събитията в Афганистан, необявената война между Ирак и Иран, полските събития, наложиха своя отпечатък върху дейността на западните

Из архивите на ДС

686

специални служби,при което се откроиха две основни тенденции - глобализиране на т.н. борба за "правата на човека" и опити за утвърждаване на дисидентството като главен обединителен център на идеологическата подривна дейност срещу социалистическите страни.

Тези тенденции по специфичен начин намериха израз в интервюто на ИР Ат. Славов пред кореспондента на Би Би Си Д. Сотиров. В него Славов изказа "критично мнение" спрямо надеждата на З. Бжежински при развитие на отношенията между СССР и САЩ в условията на едно разведряване, да се зароди в Съветския съюз движение на "демокрация" и "либерализация", което да даде отражение в Източна Европа. Според Славов, САЩ трябвало с оглед на своите цели да обърнат по-голямо внимание на страните от Източна Европа и на процесите, които биха могли да се породят и засилят в тях под влияние на взаимоотношенията Изток - Запад.

През последните две години и особено през 1980 г. пролича стремежът на противника за координация и активизиране на буржоазните центрове по българистика под ръководството на САЩ. Изследват се занемарени или трудно достъпни за българските научни работници теми, търсят се "бели полета" в нашата историческа наука, в историята на българската култура, правят се опити за противопоставяне на нашата и съветската науки, при което широко се изтъква ролята на западната българистика, която днес помагала да се даде "зелена улица" на старобългарското предславянско наследство и то "в навечерието на 1300-та годишнина". В антисъветския анализ на темата за ролята на царска Русия и на Запада в Освобождението на България започна активно да участвува и Китай.

Из архивите на ДС

Получиха се и данни за опити на СФРЮ да утвърждава свои учени в големите западни университети, от позициите на които да противодействуват на нашата българистична политика.

Засили се интересът на чуждите дипломати от основните капиталистически страни към различни страни от дейността на българската интелигенция - наука, култура, изкуство, увеличи се участието им в провежданите на наша територия международни прояви.

Бележи увеличение разпространяването на западни пропагандни материали по пощенския и други официални и неофициални канали.

Основният канал на противника за проникване и провеждане на подривна дейност сред интелигенцията продължи да бъде все повече разширяващият се международен научен и културен обмен. Засилиха се опитите му за агентурно проникване в международните организации и техните ръководства.

Докато през 1979 г. от отдела бяха обезпечавани около 30 по-важни международни прояви, през 1980 г. техният брой бе 40, а съвместно с окръжните управления на МВР бе работено по други 19. Най-вече в процеса на оперативното обезпечаване на тези прояви бяха доловени и своевременно пресечени опитите на противника за идеологическа подривна дейност.

По време на подготовката и провеждането на Световния парламент на народите за мир, бяха придобити данни за опити на английските и австралийските служби да проникнат в ръководството на Световния съвет за мир (ССМ), с оглед да направляват дейността на ССМ в изгодна за тях насока. Някои от акредитираните чуждестранни журналисти бяха уличени в услуга на противниковите специални служби. Белгийските деле-

Из архивите на ДС

688

КРДОПБГДСРСБНА 1
чл. 31, ал. 6
от ЗДРДОПБГДСРСБНА
Дата :09.10.2015г.Секретар :

гати направиха опити за провеждане на антисоциалистическа дейност. Установи се, че същите са членове на "Комитет 1-ви май", недържавна органазиция, занимаваща се с "правата на човека" в социалистическите страни, защита на дисидентите и пр.

На Прегледа на телевизионните театри австрийски и югославски представители са правили опити да убеждават наши дейци в необходимостта от дистанциране на НРБ от СССР, от по-голяма "независимост" в политиката на страната ни, давайки пример със събитията в Полша.

Вторият световен конгрес по изучаване на СССР и Източна Европа, финансиран от Министерство на външните работи на ФРГ и концерна " Фолксваген" и проведен под патронажа на яростния антикомунист Ф. Й. Щраус, използува събитията в Полша за отправяне на призиви за борба не само срещу теорията на социализма, но и срещу неговата практика - реалния социализъм. Между неговите многобройни участници беше и разобличения неотдавна у нас шпионин

Не са малко и примерите за опити на западни представители да провеждат сред наши граждани пропаганда на западния начин на живот, да ги склоняват към предателство и невъзвращенство, да черпят и информация по важни стопански, политически, културни и други въпроси.

Изхождайки от международната обстановка, може да се очаква през 1981 г. засилване на идеологическия натиск срещу социалистическите страни в това число и НРБ. Предвид предстоящото честуване 1300 годишнината на българската държава, все повече активизиращата се западна българистика и нейното интензивно участие в идеологическата диверсия срещу НРБ не

трябва да се подценява, тъй като тя ще даде на противника необходимата му наукообразна основа на пропагандираните антикомунистически идеи. Заслужава особено внимание тенденцията към разширяване съдържанието и рамките на българистиката, която според западните специалисти трябвало да обхване етнографията, културното и историческото наследство, народната психология.

Противникът ще продължи опитите си на базата на българистиката в идеологическата си диверсия срещу нашата страна да разшири съдържанието и тематичния кръг на кампаниите за "защита правата на човека". Проявява се тенденция тя да се превърне в кампания за защита на "самостоятелното" развитие (по подобие на Полша),"отговарящо" на културните и историческите традиции на българския народ. Именно "правото" на "самостоятелно", историко-културно развитие на народите от социалистическия лагер се защитава и отстоява от т.нар. "културно дисиденство", за да се създаде една специфична форма на антисъветизъм и на политическа опозиция.

II. По отражението на идеологическата диверсия и нашата работа

Под въздействието на подривната идеологическа дейност на противника, у някои дейци от художествено-творческата интелигенция, на науката и здравеопазването продължи да се задълбочава творческата криза и безсилие, други установяваха подозрителни връзки с граждани от капиталистическите страни, пред ограничен кръг свои близки връзки коментираха от враждебни позиции актуални вътрешни и международни събития.

Из архивите на ДС
689

Из архивите на ДС

690

1. Данни за враждебни и нелоялни прояви

А. По линия на художествено-творческата интелигенция

Установени бяха няколко салона около обектите "Монахиня", "Козел" и "Бабата", където се обменяше актуална политическа информация, от враждебни позиции се правеха коментари и прогнози върху нея, в някои случаи се отправяха хули и клевети по адрес на партийното и държавно ръководство и провежданата от страната ни социална, икономическа и културна политика.

В Българско радио, Българска телевизия и някои печатни издания бяха допуснати материали и предавания с нелоялни политически нездрави нюанси. В някои свои телевизионни филми и подгототвени за печат ръкописи обект "Дерибей" прокарваше свои схващания за "деформирането" и "израждането" на социалистическото общество у нас, за наличието на "социалистическа проституция" и пр. При посещения в ГДР и ЧССР същият е отправял открити хули и клевети по адреса на социализма, грубо е нарушавал социалистическата нравственост. Отклонения от социалистическия реализъм допускаха в творчеството си и обектите "Демагог", "Музиковед", композиторът Симеон Пиронков и други.

Обектът на ДОП "Специализантка", служителка на Комитета за култура поддържала връзки с италиански граждани, включително и дипломати, които по своя инициатива информирала за отделни лица, събития и проблеми на КК.

За някои дейци, като обект "Алчния" са получавани данни за прояви на корупция и разложение. През годината 6 лица от тези среди се обявиха за невъзвращенци.

Из архивите на ДС

691

Б. По линия на научната интелигенция

Въпреки взетите по партиен път мерки, някои научни работници от БАН, разработващи езикови проблеми, между които обектите "Опонент", "Палячо", "Говорител", "Приятелка", "Еретик" и други продължиха съпротивата си спрямо мероприятията за неотклонно провеждане на партийната политика в областта на езикознанието. Проявяваха стремеж за запазване създадената от тях на нездрава основа микроструктура и за предизвикване разцепление на здравите сили. Правиха опити за монополизиране на международните съвместни научни изследвания чрез подработване на чужди учени.

Обектите "Либерал" и "Черногледия" коментираха от враждебни позиции вътрешната и външната политика на СССР и НРБ, отправяха клевети по адрес на социализма. За "Либерала" се получиха и данни, че се опитва да наложи издаването у нас на реакционен западен автор.

Допускани са и отделни прояви на национален нихилизъм и чуждопоклонничество.

В. По линия на здравеопазването

Получените през годината данни сочат, че сред някои медицински работници продължава да се проявява стремеж за устройване на работа зад граница и печалбарство. В някои случаи този стремеж е довеждал до подготовка и опити за невъзвращенство, които своевременно са предотвратявани.

Най-често предмет на коментари и негативни изказвания през годината са били 50 ПМС и полските събития.

Из архивите на ДС

692

На два пъти през годината, в резултат на неефективен контрол и нарушаване на технологията, Химико-фармацевтичния завод в София е пуснал в продажба ампули с невярно обозначение на съдържащото се в тях лекарство. Вследствие на своевременно взетите мерки нещастни случаи не са допуснати.

Анализът на враждебните и нелоялни прояви на лица от художествено-творческата и научна интелигенция и в средите на здравните работници показва, че общо взето както по брой, така и по степен на обществена опасност бележат тенданция на устойчивост. Незначително увеличение бележат случаите на невъзвращенство. По характер те най-вече се свеждат до провеждане на противодържавна агитация и пропаганда, идеологическа диверсия и подозрителни връзки с граждани от капиталистическите страни. Нови форми и методи на идеологическата подривна дейност провеждана от враждебно-престъпните елементи и новопроявяващите се не са констатирани.

2. По агентурата

В борбата срещу подривната дейност на противника сред интелигенцията и за нейното надеждно опазване от посегателствата му, от отдела са използувани общо 197 агента: 136 по линия художествено-творческата интелигенция, 33 по линия на научната интелигенция, 18 по здравеопазването и 7 по ВУЗ. (Вж. табл. № 1).

През целия отчетен период, особено след указанията на ръководството на министерството дадени на съвещанието през м. май и при заслушването на отдела през м. ноември, въпросът за работата с наличната агентура и придобиването на нова е стоял пред нас с най-голяма острота.

На съвещания на отделенията и отдела в критичен дух бе направен преглед и оценка на цялата налична агентура. Въведено бе ежеседмично и месечно отчитане резултатите от срещите, оценка на сведенията и изпълнението на задачите. Продължи практиката за изготвяне перспективни планове за нейното използуване.

В резултат на взетите мерки настъпиха някои положителни изменения. Получава се повече и по-значима оперативна информация, долавят се по-своевременно някои нездрави прояви и тенденции, за които са информирани ръководствата на Министерството, управлението и съответните партийни и държавни органи. Съвместно с ПГУ са маршрутирани зад граница 4 агента и на други 36 пътували по естествени поводи в чужбина са разработвани конкретни задачи. Значителен брой агенти, в различна степен бе използуван за влияние както върху обекти на дела и сигнали, на лица от обслужваните институти, така и върху някои чужденци - участници в межзународни прояви или пребивавали в НРБ по други поводи. Общо с наличната агентура са проведени 1627 срещи и са получени 1360 сведения, или 84 % от срещите са протекли със сведения.

Засили се и стана по-ритмична вербовъчната дейност. Вербовани са 34 нови агента, срещу 16 за 1979 г. Нововербованите са с добри обективни и субективни възможности за решаване задачи на ДС у нас и зад граница. Ползвани са и 172 ДЛ и консултанти - специалисти в различни области на науката и културата, 50 от които са придобити през 1980 година.

Въпреки извършеното, все още работата с агентурата не отговаря на изискванията и динамиката на оперативната обстановка. Незадоволителни са агентурните ни позиции в

693
Из архивите на ДС

Из архивите на ДС

694

творческите съюзи, средствата за масова информация, някои институти на БАН, ВУЗ по изкуствата, Комитета за култура, медицинската техника и контрола на лекарствените средства.

Постигането на по-висока ефективност и качество в работата ни с агентурния апарат изисква по-нататъшно усъвършествуване нивото на оперативната ни подготовка, продължаване и за в бъдеще разработването на перспективни планове за обучението, възпитанието и използуването на агентите, като особено внимание се обръща за укрепване на нововербовани те. Наложително е изграждането на нови резидентурни групи, доуточняване и по-активно използуване маршрутните възможности на агентите в страната и зад граница. Необходими са и още усилия за решаване докрай въпроса за получаване на информация от агентурата на други поделения, работеща в наши обекти на обслужване.

В бъдеще работата ни с агентурата следва да се издигне на такова равнище, което да ни даде възможност за получаване на изпреварваща проблемна и точна информация, която след прецизен анализ и проверка, своевременно да подаваме в ЦК на БКП, ръководствата на Комитета за култура и други обслужвани обекти. Необходимо е особено внимание да се отдели за придобиването на агентура за влияние.

3. <u>По делата на оперативен отчет</u>

(78)
Към 1.01.1980 г. в отдела са се водили 52 дела на оперативен отчет, които по вид и окраска се разпределят така? ДОР - 4, 2 за измяна и 2 за противодържавна агитация и пропаганда; ДОП - 28, 11 за противодържавна агитация, 9 за подозрителна връзки, 6 за идеологическа диверсия и 2 за ~~противодържавна агитация, 2 за шпионство, 1 за корупция и 1 за~~ шпионство; ДОК-20.

През годината са заведени 17 дела: 7 ДОР-1 за предателство; ДОП-10, 4 за идеологическа диверсия, 2 за противодържавна агитация, 2 за шпионство, 1 за корупция, 1 за нелегални връзки;

От архивите на ДС

695

~~подозрителни връзки~~; ДОИ - 1 за издирване анонимен автор на писмо със закана за терор; ДОИ - 5. Открити са и 18 оперативни преписки.

Реализирани са 2 дела. ДОП "Очиларка" за провеждане на идеологическа диверсия от лице на работа в кинематографията, безпартиен. С обекта е проведена профилактична беседа и е предупреден с протокол. Делото е прекатегоризирано в ДОН. ДОП "Професионал" на служител в БАН, безпартиен, за провеждане на вражеска агитация. Обектът е предупреден с протокол и включен в списъчния отчет на контингента.

Прекратена е работата по 5 ДОП поради непотвърждаване на първичните данни - 2 за идеологическа диверсия, 2 за подозрителни връзки и 1 за вражеска агитация.

Към 31.12.1980 г. в отдела се водят 64 дела: ГДОР - 1 за предателство; ДОР - 4, 2 за измяна и 2 за противодържавна агитация; ДОП - 31, за противодържавна агитация -11, за идеологическа диверсия - 7, за подозрителни връзки - 8, за шпионство - 4, за корупция - 1; ДОИ - 1; ДОН - 27. Водят се и 26 ОП.

На контрол са били 14 дела водени от СГУ и окръжните управления на МВР в Перник, Русе, Варна, Плевен, Пазарджик и Габрово. Оказвана е методическа помощ на място, използувани са наши агенти и ДЛ за консултация и рецензиране материали на обектите, координирана е работата между окръжните управления. От контролните дела 6 са реализирани чрез профилактика на обектите и 1 е прекратено поради непотвърждаване на данните.

По-активно е работено по ДОП "Нахалната" за корупция по линия на здравеопазване. Дейността на обекта е документирана и материалите са предадени на следствието по НМ, Обектът е задържан и му се води следствие.

Из архивите на ДС

696

Провеждани са комплексни агентурни мероприятия - вербовани агенти, М. "Родопи-жс", М. "Марица", М."Пирин", М. "Вихрен", секретни обиски и външно наблюдение на обектите "Рапон" за подозрителни връзки, "Бобър" за подозрителни връзки, "Странник" за подозрителни връзки", "Либерал" за идеологическа диверсия, "Авантюрист" за предателство, "Монахиня" за противодържавна агитация, "Медуза" за идеологическа диверсия, "Козел" за противодържавна агитация, "Дерибей" за подозрителни връзки, "Гущер" за измяна, "Палячо" и други.

В процеса на работата по делата са постигнати някои положителни изменения. Изяснени са важни моменти от дейността на т.н. "микроструктури" около обектите "Тартор", "Монахиня", "Козел", "Опонент", "Палячо", Либерал", "Недоволния", около "Глиган" и други. Своевременно са информирани партийни и държавни органи за замислите и намеренията на някои обекти. Сега се провеждат комплексни мероприятия по делата около "Бабата".

Независимо от това, необходимия прелом в работата по делата все още не е настъпил. Някои от тях се водят продължително време, което позволява на обектите да задълбочават дейността си, а други да заразяват свето обкръжение. Не се провеждат достатъчно целенасочени комбинации. По редица дела не се предлагат и осъществяват профилактични мероприятия за въздействие чрез други органи и организации или неутрализиране на обектите.

4. <u>По сигналите</u>

През годината в отдела са получени и регистрирани 134 сигнала, които по окраска се разпределят:

- противодържавна агитация и пропоганда - 66
- подозрителни връзки с граждани от кап.страни - 21
- идеологическа диверсия - 14
- приготовления и опити за бягство и невъзвращенство - 13
- корупция и разложение - 4
- шпионство - 3
- диверсия - 3
- вредителство - 2
- терор - 1
- валутно нарушение - 1
- незаконно притежаване на оръжие - 1
- други - 4

Сигналите са получени от следните източници: от агентура - 61, от ДЛ - 41, от официални заявители - 22, от техника - 7 и от други поделения - 3.

Изяснени са 82 сигнала, като при 13 данните не са се потвърдили.

Към лицата, за които данните са потвърдени, е взето следното отношение: чрез ръководството на МВР е информиран ЦК на БКП за 6 лица; на оперативен отчет (в това число на ОП) са взети 17 лица, с 27 лица са проведени профилактични беседи; 13 са профилактирани чрез ръководствата на обслужваните обекти; на 2 лица са поставени запрещения за пътуване зад граница; 3 са включени в списъчния отчет и към 1 лице е подходено оперативно.

В общи линии по брой и окраска, заведените сигнали бележат тенденция на устойчивост. Незначително увеличение имат сигналите за вражеска агитация, но за сметка на това с над 10 са намалени сигналите за подозрителни връзки.

Из архивите на ДС

697

Из архивите на ДС

698

Работата за срочното и ефективно изясняване на сигналите е била постоянна грижа на ръководството на отдела и началниците на отделенията, които периодично са разглеждали нейното състояние и са вземали мерки за подобряването ѝ. По редица сигнали е реагирано бързо и работено активно, като работата малко се е различавала от тази по делата на оперативен отчет.

В кратък срок бе изяснен сигнал за връзки на научен работник със западни дипломати, а в последствие при опит за измяна същият бе задържан и предаден на следствие. Целенасочени мероприятия бяха проведени по сигнал за намерения за невъзвращенство на изтъкнат музикален деец, за клеветнически изказвания на журналисти от Българско радио и др.

Отчитайки някои положителни резултати, следва да посочим, че около 25 % от сигналите не са приключени в срок. Все още във II и III отделения се допуска нерегистриране на някои сигнали в указаните срокове. Ръководството на отдела взема мерки за отстраняване на посочените слабости и в края на месец януари 1981 г. ще извърши проверка за резултатите от работата по сигналите във връзка с полските събития.

На контрол са водени 47 сигнала, двойно повече от предидущата година. По 30 от тях е оказана конкретна помощ на съответните окръжни управления.

5. <u>По контингента</u>

Като вражески контингент по смисъла ал. 2, чл.7 от Инструкцията за оперативния отчет на ДС (№ I-20/20.01.1978 г) в началото на годината са водени на списъчен отчет 149 лица, а в края на годината 179. 76.2 % от него е обезпечан с агентура и ДЛ (Виж таблица № 2).

Из архивите на ДС

699

След сериозната критика, която ни бе отправена от ръководството на Министерството и управлението във връзка с някои неблагополучия в работата ни по контингента, този въпрос няколкократно бе разглеждан от ръководството на отдела. Извършена беше значителна работа по преоценката, категоризацията и доустановяване на контингента. Повиши се взискателността и контрола към всички за обезпечаването му с наблюдение от агентура и ДП. Това спомогна по-своевременно да се получават данни за поведението му и вземат мерки за пресичане неговите проявления, особено след ПМС № 50 и обстановката в Полша. Работихме и считаме, че трябва да продължим наблюдението на една не малка група дейци, формално не попадащи под признаците на стандартния контингент, но в някои случаи по-опасни от него, допускащи отклонения в поведението си и създаващи затруднения на Партията в различните области на културния фронт.

Въпреки постигнатото, в редица обекти контингента не е докрай установен. Около ~~25%~~ не е реално обезпечен с периодично наблюдение. Не са отрегулирани и всички наши мерки по лицата, по които следва да се вземе отношение в усложнена обстановка.

5. По профилактиката

През годината ръководството на отдела се е стремяло към организиране на по-мащабна, целенасочена и ефективна профилактична дейност, за по-тясно взаимодействие с партийните и административни ръководства на обслужваните обекти при провеждането на профилактичните мероприятия. Това е спомагало за вземане на отношение към някои лица и недопускане издигането им на възлови места, публикуването

Из архивите на ДС

и излъчването на неиздържани материали,изпращането на задгра нична работа или командировка и пр.

Широка дейност е развивал отделът в процеса на подготовката и провеждането на международните прояви,като прецизно са проверявани обслужващо-техническите кадри и не е допускано участието на повече от 60 лица от контингента, с аморални наклонности, психически отклонения и пр.

700

Своевременно са уведомявани партийните органи за доловени негативни процеси и тенденции, което е спомогнало да се пресичат в зародиш някои вредни явления. Така например,въз основа на наша информация от ЦК на БКП и ръководството на БАН бяха взети мерки за пресичане опити на някои нездрави елементи от Института по български език да се противопоставят на партийната политиката по националния въпрос.

Чрез колективни и индивидуални беседи с редица служители от обслужваните обекти,лица от контингента,протичащи по сигнали и дела /виж. таблица № 3/ не бе допуснато увличането им в по-сериозни антиобществени прояви и престъпления.

Независимо от това,профилактичната ни работа все още не е на необходимото ниво.Както вече бе споменато,малко профилактични беседи се провеждат с протичащите по дела лица.Недостатъчен е броят на беседите с излизащите зад граница.Почти не се провеждат беседи и изнасят лекции за бдителността пред трудови колективи,липсват разобличаващи мероприятия чрез средствата за засова информация и пр. Тези проблеми ще стоят на вниманието на ръководството на отдела, с оглед превръщане профилактиката не само в спътник на останалите наши дейности,а в основно наше оръжие.

Из архивите на ДС

701

IV. По организацията на работа

През годината и особено след отправената ни сериозна критика,при близката помощ на ръководството на Министерството и управлението,вниманието на колектива ни беше насочено към решаването на основната задача - оказване помощ на Партията в борбата срещу подривната дейност на империализма по отношение на интелигенцията и пресичане опитите на противника да формира дисидентско подполие в нейните среди и да провежда идеологическа диверсия.

Ръководството на отдела засили индивидуалната работа с оперативния състав, направиха се изводи и набелязаха мерки за подобряване стила и методите,организацията на работата и дисциплината,за въвеждане на подобър порядък в контактите с ръководствата на обслужваните обекти. Положиха се усилия за по-бързо усвояване на щатните бройки,отпуснати от ръководството на Министерството за усилване на отдела. Назначени бяха опитни оперативни работници,които бързо се адаптират към спецификата на работата по линиите на интелигенцията и засега добре се изявяват.

Извършено бе координирано решаване на някои от основните задачи между обектовите отделения и специализираното 4-то отделение . Обсъдени бяха някои елементи от организацията на работата, особено във връзка с международните прояви.

Сериозно внимание бе обърнато за активизиране на контраразузнавателната работа във връзка със събитията в Полша.Бе извършен щателен инструктаж на оперативния състав,а той от своя страна на агентурата и ДЛ.

Из архивите на ДС

702

Засили се контролът върху поведението на обектите протичащи по сигнали и дела, на вражеския контингент.Заведени бяха нови сигнали, 4 от които приключени бързо с профилактика на обектите.Предстои откриването на групово дело. Взети са мерки за възможно най-пълно поставяне под контрол посещаващите обслужваните обекти чужденци,особено внимание се обръща на наблюдението на онези полски граждани , които се опитват да пропагандират полските събития, с оглед да им се дава аргументиран отпор и оказва положително въздействие или за пресичане подривната им дейност.

Своевременно са взети мерки за осигуряване на ред и сигурност по време на подготовката и провеждането на XII конгрес на БКП, XXVI конгрес на КПСС и честването 1300-годишнината на Българската държава.Засилено е вниманието върху физическата охрана на учрежденията и институтите,повишен е контролът върху съхраняваните отровни вещества и опиати,оръжието използвано за творчески цели и др.Прецизно се изучават преводаческите и журналистическите радио и телевизионни екипи, които ще отразяват събитията.

Полагани са усилия за подобряване взаимодействието с централните и окръжните управления на МВР . Проведени са срещи за обмена на опит и по-конкретни въпроси с немския,гръцкия, търговския и по държавната тайна отдели и отделение ЧЖ при ВГУ. Задължава се сътрудничеството ни с ПГУ,съвместно се водят две разработки,маршрутирани са 3 агента,на други пътуващи на Запад са поставяни задачи по различни проблеми,лица,институти.Пълно разбиране е срещано и своевременно е получавана ценна информация от 4-то управление ДС.

Подобрение бележи взаимодействието и контролът на ОУ-МВР. В комплексните проверки са участвали 12 служители от отдела. Водени са на контрол и е оказвана помощ по повече дела и сигнали.

Въпреки това, все още не са осъществени напрактика указанията на ръководството на МВР и управлението за превръщане на отдела в щаб, който ръководи, направлява, контролира и отговаря заедно с окръжните управления за състоянието на контраразузнавателната работа и опазване на интелигенцията в цялата страна.

Съществувал е стремеж към най-пълно прилагане богатия опит на КГБ, от където е получавана ценна помощ, а от др. Галустов ежедневно. Съгласувани са и се провеждат съвместни мероприятия по някои международни организации - Международния ПЕН-клуб, Института по балканистика в Гърция, Световната здравна организация, Световната асоциация на психиатрите, Международната федерация на философските дружества, Института за Югоизточна Европа във ФРГ, фонда "Самиздат" и др. Планираме съвместно разработване на обект "Предател", автор на злостни антикомунистически радиопредавания. Набелязани са мероприятия за контраразузнавателно обезпечаване акциите на идеологическата диверсия на противника на предстоящите големи международни форуми - Световната среща на интелектуалците за мир в Гърция, Световния конгрес на психиатрите, Световния конгрес на философите и пр. През текущата година ще се положат още повече усилия за издигане нивото на взаимодействието ни с КГБ на висотата на изискванията на международната и оперативната обстановка.

НАЧАЛНИК ОТДЕЛ 01, ОУ-НИЕ ДС
Полковник: /Ив. Янкулов/

София, 23.I.1981 г.

Из архивите на ДС
703

08

19

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

СТРОГО СЕКРЕТНО!

МИНИСТЕРСТВО НА ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ
ШЕСТО УПРАВЛЕНИЕ ДС

Рег. № 2834 екз. № 1
София, 26 II 1981

обратно

Д. Секулова
6.04.1981г.

МИНИСТЕРСТВО НА ВЪТР. РАБОТИ
Вх. № 2968 от 2.03.1981

ИНФОРМАЦИЯ

ОТНОСНО: Отражението на полските събития в средите на художествено-творческата, научна и здравна интелигенция на НРБ.

Дейците на художествено-творческия и научен фронт, както и работниците от системата на здравната мрежа, оценяват от правилни класово-партийни позиции обстановката в Полша. С възмущение се коментира стремежът на ръководителите на КОР /"Комитет за обществена самозащита"/ и НСП "Солидарност" да създадат анархия и тласнат развитието на събитията към контрареволюция. Изказва се надежда, че страните от социалистическата общност няма да оставят без подкрепа здравите сили в Полската народна република и положението ще се нормализира. Със задоволство се подчертава, че благодарение на неотклонно осъществяваната от

нашия пръв партиен и държавен ръководител др. Тодор Живков, априлска линия на ЦК на БКП, социално-политическият климат у нас изключва възможността да се породят предпоставки за дестабилизация в страната ни.

До 24 т.м. са получени данни за 165 лица, засечени в по-характерни вражески коментарии и нелоялни прояви: от художествено-творческата интелигенция - 91, научни дейци - 20 и здравни работници -54. От тях членове на БКП - 38, БЗНС - 8, ДКМС - 17 и безпартийни - 102.

Под влияние на вражеската пропаганда, политически неукрепнали или "обидени" и недоволни от общественото си положение интелектуалци коментират възникналия в Полша конфликт като "закономерен" процес, изказват солидарност с действията на полските работници и изразяват мнение, че БКП и правителството "ще си вземат поука". Други предричат, че "подобни събития" назрявали и в останалите социалистически страни, отправят клевети относно икономическата политика на БКП и дейността на българските профсъюзи, които "не защитават" интересите на работническата класа. Изолирано явление представляват някои подстрекателски изявления. Петима млади актьори от Драматичния театър в Димитровград подали едновременно молби за напускане работа, мотивирайки се, че заплатите им били ниски. След среща с административното и партийно ръководство на театъра заявили, че "подчинявайки се на силата" ще оттеглят молбите си, но ще отправят исканията си на по-високо място. На свои сбирки група научни работници от Института по история на БАН, под влияние на полските събития, коментирали негативно

Из архивите на ДС

Из архивите на ДС

социалистическата действителност у нас. На организирана "полска" вечер в дома на българска лекарка, група интелектуалци обсъждали от нездрави класово-партийни позиции събитията в Полша.

Болшинството от пребиваващите по различни поводи в НР България полски граждани се опитват да представят като положително явление създалата се в тяхната страна обстановка. Водени от националистически чувства възхваляват помощта, оказвана от западните страни и застават на антисъветски позиции. Правят тенденциозни аналогии между положението в Полша и нашата действителност. Доловени са и опити за оказване на нездраво политическо влияние върху представители на родната интелигенция, посетили Полската народна република.

Гражданите от капиталистическите страни, установяващи контакти с наши интелектуалци, изучават тяхното отношение към социалната политика на БКП и становището им за полските събития. Проявяват интерес дали е възможно при нашите условия да възникне "полски конфликт". Крег Магрейн, американски политолог, се интересувал как се оценява ролята на политическата власт от народите на социалистическите страни и дали съветската и полската системи се явяват най-добър пример на това население.

Провеждаме мероприятия за своевременно изучаване на засечените лица и срочно документиране на изказванията им. По най-изявените, склонни към подстрекателска дейност, се вземат мерки за предотвратяване и пресичане на враждебните им замисли и намерения. Установяваме по-плътен кон-

Из архивите на ДС

трол върху известните и новопроявяващи се лица, склонни към по-остра подстрекателска дейност. Ще отделим по-специално внимание и мерки в Столицата и окръзите за своевременно пресичане опитите на вражески настроени лица от средите на художествено-творческата, научна и здравна интелигенция да установяват контакти в работническите колективи за оказване на подривно влияние, особено в крупните обекти на икономиката и работническите центрове. С наши специфични средства ще бъде даван аргументиран отпор на онези полски граждани, които се опитват да пропагандират полските събития, с оглед предотвратяване въздействието им върху съзнанието на дейци от родната интелигенция и с цел оказване положително влияние върху самите тях. Чрез ръководствата на съответните ведомства и от МВР ще осигуряваме по-прецизен подбор на нашите граждани, отиващи за Полша по линия на международния културен и научен обмен, за да могат да оказват положително влияние върху контактуващите с тях полски интелектуалци.

нап. в 1 екз.
1-др. Министър
доразмн. в 4 екз.
2-др. Шопов
3-др. Галустов
4-ЦИОУ
5-зам.н-ци у-нието
изп. Б.Ангелов
нап. Захариева-2685
25.02.1981 г.

НАЧАЛНИК
ген.-лейтенант:
/П.Стоянов/

КД 27-2
31.8.84 г.

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

СТРОГО СЕКРЕТНО!

МИНИСТЕРСТВО НА ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ
ШЕСТО УПРАВЛЕНИЕ ДС

==========

Рег. № 3815 екз. № 1
София, 16. III. 1981

С П Р А В К А

ОТНОСНО: Изпълнението на Заповед I-182/80 г.
за времето от 6.03. до 16.03.1981 г.
по линиите на 06 управление ДС.

През периода съществени изменения в оперативната обстановка не са настъпили. Общо взето тя продължава да бъде спокойна. Изпълнението на плановете за активизиране на оперативната дейност, с оглед осигуряване на ред и сигурност по време на 26 и 12 конгреси в центъра и окръзите е ритмично. Зачестени са срещите с агентурата, подобрени са темповете, с които се провеждат мероприятията по сигналите и делата на оперативен отчет. Вземат се своевременни мерки за неутрализиране и недопускане враждебни и нелоялни прояви от страна на вражеския контингент.

Из архивите на ДС

По линия на първи отдел:

Взети са мерки по служебна и партийна линия за срочно и точно изпълнение на произтичащите задачи. Ръководството на отдела контролира работата по активните дела на оперативен отчет. Срочно се извършват необходимите проверки на разработваните обекти ГДОП "Твърдоглавци" и ГДОП "Двуличници". Придобити са данни, че съпругата на обекта по ДОП "Рапон", на когото се води следствие, е обсъждала с интимния си приятел "най-жестоки начини за измъчване на всички с червени билети". Профилактирани са 5 лица за провеждана противодържавна агитация и пропаганда /2 литературни критици, 2 журналисти и 1 лаборант/. Вземат се мерки за недопускане включването на неподходящи лица в екипите на средствата за масова информация. Своевременно се пресичат всички опити за групирания на нездрава идейно-политическа основа и "дисидентски" изяви. За противодържавна агитация и пропаганда са профилактирани: ОУ Варна - 1 музикант и 1 журналист; ОУ Русе - 2 млади поети; Сливен - 1 журналист и 1 театрален деец; СГУ - 1 музиковед и 1 оператор в Студия за игрални филми. Предстои профилактика на 7 лица в центъра /3 обекти по ГДОП "Твърдоглавци", 1 обект на ДОР - литературния критик Светлозар Игов, и 3 по сигнали/.

Засечени са нови 12 лица, които посещават "салоните" на културните дейци. Провеждат се мероприятия за издирването на автора на анонимно писмо до писателя Емил Манов, с клевети срещу председателя на Комитета за култура.

Из архивите на ДС

Манов се ~~съдържа~~ заканва, ~~че щяло да последва~~ да го размножаването и разпространението му. По данни на БГУ, посолството на ФРГ засилва опитите си за установяване на контакти с представители на художествено-творческата интелигенция /на 3 март е проведена среща с балетисти и музикални дейци, а на 16 март предстои такава с киндейци/. Провеждаме мероприятия за максимално ограничаване посещенията и недопускане на неподходящи лица. Изяснява се сигнал за сформирана в Бургас група "поклонници на Радой Ралин" около млад поет, преподавател в музикално училище.

От 6 март до сега са командировани 4 ОР в ОУ на МВР: Шумен, Сливен, Варна и Михайловград. Предстои оказване помощ на място на СГУ, Плевен, Русе и Хасково.

Много бавно се реагира на сигнали за нелоялна дейност по линия на художествено-творческата интелигенция и здравеопазването в ОУ на МВР Шумен. Поради отсъствие на началник отделение 06 в ОУ на МВР Михайловград, където работникът по линията е нов, не се получава достатъчно информация за настроенията и проявите сред интелигенцията.

По линия на втори отдел:

Налице е активизиране на цялостната агентурно-оперативна работа. Определени са около 60 агенти, от средите на преподаватели, студенти, журналисти и чуждестранни учащи се, за по-конкретна и целенасочена работа в навечерието и по време на провеждането на конгреса. Получаваната оперативна информация показва, че отделни младежи, студенти и преподаватели продължават да се ангажират с противодържавна агитация и пропаганда

КРДОПБГДСРСБНА 1
чл. 31, ал. 6
от ЗДРДОПБГДСРСБНА
Дата: 09.10.2018г. Секретар:

Някои проблеми във връзка с работата по сигналите за вражеска дейност, постъпващи от окръзите:

От 1.02. до сега са регистрирани общо 189 сигнала /20 по линия на първи отдел, 24 по линия на втори, 12 - трети, 37 - четвърти, 45 - пети и 51 - по линия на седми отдел/.

От някои окръзи постъпват много малко регистрационни картони и предложения за приключена работа по сигнали. Така например, по линия на първи отдел няма сигнали от 17 окръга, по линия на втори - от 20, по линия на трети - от 23, по линия на четвърти - от 10, по линия на пети - 13 и по линия на седми - от 10 окръга. Най-малко сигнали са регистрирани от ОУ на МВР: В. Търново, Ловеч, Михайловград, Плевен, Смолян, Стара Загора, Толбухин, Хасково и Шумен.

Добре е организирана работата по регистрацията на сигналите в СГУ, ОУ на МВР Русе, Благоевград и Бургас.

нап. в 2 екз.
1-др. П. Стоянов
2-08 отдел
изп. Бобев
нап. Захариева-3728
16.03.1980 г.

НАЧАЛНИК 08 ОТДЕЛ
полковник: /Хр. Лазаров/

Архивите на ДС

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

СТРОГО СЕКРЕТНО!

ШГСТО УПРАВЛЕНИЕ ДС
Рег. № 1337 Екз. № 1
23. III 1990 19 год.
София

С П Р А В К А

за вражеските прояви сред младата художествено-творческа и научна интелигенция

В резултат на грижите и вниманието на централните комитети на партията и комсомола и лично на др. Т. Живков, обстановката сред младото поколение от художествено-творческата и научна интелигенция, средствата за масова информация и ВУЗ по изкуствата е спокойна и ведра. С увереност в правилността на партийната политика то работи с всички сили и дава своя принос за изграждането на материалните ценности и духовната култура на нашето социалистическо общество. Проявява политическа зрялост и от класово-партийни позиции оценява обстановката в Полша. С възмущение осъжда стремежа на империалистическите страни и вътрешната реакция да тласнат събитията към контрареволюция.

Отчитайки ролята и значението на тази част от младежта, противникът засилва подривната си дейност сред нея, стреми се да осъществява целенасочена обработка за ерозиране съзнанието й, за идейно и творческо обърквane чрез насаждане на буржоазни естетически критерии и морал,

Из архивите на ДС

713

противопоставяне на партийната политика, непризнаване ръководната роля на БКП, откъсване от старите поколения социалистически творци и подтикване към извършване на вражески прояви.

За осъществяване на целите на идеологическите централи и специалните служби на капиталистическите държави все по-активно се стремят да използуват каналите на международния културен и научен обмен, насочват дейността на резидентурите си в посолствата в НРБ, усилват радиопропагандата (Радио "Свободна Европа", "Гласът на Америка", "Би-би-си", "Дойче веле"), изпращането и разпространяването на литература, грамофонни и магнитофонни записи и др.

На Световния парламент на народите за мир в София през 1980 г. предварително подготвена група белгийски делегати, членове на антисоциалистическия комитет "1-ви май", направи редица провокационни антисъветски и антисоциалистически демонстрации и изявления, в това число пред младежката секция на парламента.

По време на квалификационен курс за млади журналисти в Гьотинген - ГФР, преподавателите обработвали социалистическите представители(в това число млади български журналисти от БТА и окръжни вестници) в антисъветски дух, скланяли ги към невъзвращенство.

На международния панаир на книгата във Франкфурт на Майн - ГФР, българи - ИР разпространявали и предлагали на млади специалисти в областта на книгоиздаването вражеска литература - сп. "Бъдеще", "Континент" и др., обработвали нашите представители в антисъветска и антисоциалистическа насока-

Из архивите на ДС

При организирането на самостоятелна изложба на младия художник Румен Гашаров в Париж в края на 1980 г. "неволно" съвпаднало с подобна изложба на съветски дисиденти редом с неговата.

По време на специализация на млади български музиканти в гр. Ланже, Франция, мъж и жена, представящи се за служители на префектурата, се интересували от въпроси като: данни за произхода им, социално и семейно положение, харесва ли им във Франция, имат ли трудности при пътуване на Запад, искат ли да останат.

В резултат на обработката пловдивския музикант Асен Андонов не се завърна в НРБ.

Австрийски учен-историк, Евалд Кизлингер, гостувал на БАН през 1980 г., установил контакти с младия наш научен сътрудник - _____, двукратно профилактиран за вражески изказвания, и впоследствие по неофициален път му изпратил дисидентска литература.

Новоучреденият през 1980 г. Клуб на младия дипломат проявява забележима активност и стремеж към контакти с млади творци. Проведе първата си сбирка в БТ. Особена активност проявяват в това отношение културните секции на посолствата на САЩ, ФРГ, Франция, Холандия и др., които канят представителите на художествено-творческата интелигенция на прожекции, предлагат им книги, списания, записи и др. Провеждат подробни беседи със заминаващи и завръщащи се от техните страни български културни и научни дейци.

Джон Макалистър, англичанин, гост на Комитета за култура, за срещата на министрите на културата, коментирал от антисоциалистически и антисъветски позиции пред прево-

Из архивите на ДС

дача си "истината за Афганистан и Полша, убеждавал го, че свобода има само в Англия, разпространявал идейно чужди пропагандни материали на английски институти за съвременни изкуства.

Ян Краузе, кореспондент на агенция "Франс-прес" ввВиена активно използувал посещенията си в София за срещи и контакти с млади журналисти. Проявявал е интерес към личния живот и семейството на отговорна партийна и държавна ръководителка, убеждавал ги е, че най-значителните събития в света през 1980 г. са били вълненията в Полша и"агресията на СССР в Афганистан".

Бутрос Харб, бивш министър на образованието в Ливан, участник в Международната среща на министрите на културата изяснявал пред млади преводачи българо-югославските отношения, убеждавал ги в "истинността на религията" и първичността на идеята през ватерията.

Италиански дипломат в София използувал активно личните си контакти със служителка в Комитета за култура за придобивана на данни за наши дейци на изкуството и културата, изучавал какви слухове се разпространяват у нас и се интересувал и по други въпроси.

Засилва се работата на противника по временно пребиваващите зад граница младежи и девойки от обектите на обслужване в отдела.

Огнян Рачков Рачков, студент в БДК, по време на музикален фестивал в гр. Байройт - ФРГ бил склонен към невъзвращенство от български емигрант представил се като ръководител на "Група за освобождение на България". Същият го убеждавал в предимствата на западния начин на живот, предлагал му антисоциалистическа литература.

715

Из архивите на ДС

716

Йонка Петрова Пенчева, студентка в БДК, по време на концертно турне във ФРГ обработвана от западногерманския диригент Ерих Бергел да остане във ФРГ, като й предлагал устройване на работа и женитба.

Пред наш източник, италиански гражданин, хулил обществения строй и начина на живот в НРБ, скланял го към невъзвращенство, като изтъквал, че е помогнал в тази насока надруги наши граждани.

Еленко Стефанов Симеонов, член на ДКМС, ученик в музикалното училище по време на турне в САЩ с филхармония "Пионер", попаднал под влияние на вражески настроени български емигранти и служители от радиостанциите "Гласът на Америка" и "Свободна Европа", се отклонил и не се завърна с групата. След проведени допълнителни мероприятия от нашите органи и Министерство на външните работи, същият бе върнат в страната.

Под влияние на западната пропаганда и подривната дейност на противника, недостатъчна политическа и идеологическа зрелост, стремеж към лек и охолен живот и авантюристични наклонности, някои младежи и девойки от средите на художествено-творческата и научна интелигенция установяват подозрителни контакти със западни граждани и представители на капиталистическите посолства в НРБ, застават на враждебни позиции, замислят, подготвят и осъществяват бягства и невъзвращенства. У редица млади творци е налице желание за специализации, работа и участие в конкурси на Запад, има стремеж за получаване лични покани и договори, уреждани по частен път.

КРДОПБГДСРСБНА 1
чл. 31, ал. 6
от ЗДРДОПБГДСРСБНА
Дата : 09.10.2015г. Секретар :

Иван Димитров Димов, безпартиен, 28 годишен, научен сътрудник в БАН, се свързал с живееща в чужбина българка, под чието влияние и вследствие политическа и идеологическа незрялост възнамерявал да осъществи невъзвращенство. Подкрепя полските събития и счита, че и у нас профсъюзите трябва да се "домократизират".

Антоанета Георгиева Соклева, безпартийна, служителка в Българска телевизия, създала подозрителна връзка с френски гражданин и под негово въздействие се подготвяла за бягство зад граница.

, студентка в ВДК, системно поддържала контакти с граждани на капиталистически страни, от които е извличала материални облаги.

Никола Рачев Казански, 28 годишен, специалист в БАН, под влияние на брат си, ИР, се подготвял за бягство от страната.

Младата оперна певица , поддържала интимни връзки с гръцки дипломат, запознавала го със свои приятелки и участвували в сексуални оргии.

Обектът на ДОР "Авантюрист" и съпругата му, водени от желание за бързо преуспяване и амбиция за постигане шумна известност осъществиха невъзвращенство в САЩ.

Инженерът от БТ Чавдар Станчев Алексиев, обработен от служители на швейцарска фирма, не се завърна от специализация в Женева и се постави в услуга на американска фирма, свързана с швейцарската.

Осъществи невъзвращенство в ГФР говорителят от БР Петър Петров, а в Австрия обекта на ДОП "Кенгуру", режисьор в Радиото.

Из архивите на ДС
717

Из архивите на ДС

718

Обектът на ДОР "Усойница" след предварителна подготовка измени на родината заедно с дъщеря си и друго младо семейство и се постави в услуга на "Свободна Европа".

Подозрителни контакти с чужденци с цел брак и невъзвращенство установи Елена Митева от БТ.

Правда Димчева, журналист в списание "Жената днес", идейно объркана и повлияна от левичарски уклони, Христо Иванов и Арминр Мирдиросян, служител в Българска телевизия, подмамени от капиталистическия начин на живот са осъществили невъзвращенства при пътувания на Запад.

Любомира Байкушева, безпартийна, служеща в ДО "Театър и музика", под влияние на съпруга си, на работа в Швеция като музикант, успяла да изведе детето си и останат заедно там.

Под влияние на идеологическата диверсия на противника и на враждебно настроени елементи у нас, отделни лица от средите на младата художествено-творческа интелигенция злословят срещу партийната политика в различните сфери на обществения живот, увличат се в нездрави творчески търсения и изяви.

Така например обектът на ДОР "Недоволния", студент във ВИТИЗ "Кръстьо Сарафов" замислял изнасянето и публикуването на Запад на клеветнически ръкописи - насочени срещу социалистическия строй. За тази му дейност е осъден на 1 година лишаване от свобода. След излизане от затвора той е останал на вражески позиции и търсил начин да осъществи бягство от страната.

Юрий Скарлатов Кабакчиев - р. 1951 г., член на ДКМС, специалист в Центъра по българистика, открито

Из архивите на ДС

719

изявявал съжаление, че комунистите са дошли на власт; изказвал се в антикомунистически дух, отправял закани за саморазправа със син на загинали антифашисти.

Веселин Атанасов Натев - р. 1953 г., специалист в НИИ по култура, отправял клевети по адрес на вътрешната и външна политика на партията, ругаел наши и съветски партийни и държавни ръководители. Смятал, че следващата политика на България "е леко отдръпване от Съветския съюз, защото такъв бил законът на джунглата."

Александър Йорданов Александров - р. 1952 г., член на ДКМС, аспирант в Института за литература при БАН, слушал редовно "Би-би-си", разпространявал антисъветски клевети, неодобрявал нашата политика по т.н. "македонски въпрос".

Младият поет Борис Христов, член на Съюза на писателите правел вражески изказвания срещу политиката на БКП, не стои на здрави идейно-естетически позиции в част от творчеството си.

Божидар Богомилов Кунчев, р. 1948 г., член на БКП, редактор в сп. "Септември", правел негативни изказвания спрямо социалистическия обществен строй у нас и в СССР, отправял хули по адрес на виден партиен и държавен ръководител.

Профилактиран е.

Димитър Димитров, изкуствовед, член на БКП, полски възпитаник, поддържал контакти със западни учени и творци, изказвал мнение, че американското изкуство е водещо в света и игнорирал ролята на руското и съветско изкуство.

Из архивите на ДС

720

Любомир Рафаелов Пастиров, студиен техник в Българска телевизия, безпартиен, е разпространявал запис на фашистка песен, а Виктор Валентинов Георгиев - асистент-режисьор в същия институт е внесъл незаконно от западна страна и показвал видео запис с порнографско съдържание.

Някои отделни младежи от посочените по-горе среди, политически неукрепнали или недоволни от общественото си положение под влияние на вражеската пропаганда коментират от враждебни позиции събитията в Полша. Други изразяват солидарност с участниците в тях и предричат, че подобен конфилкт назрявал у нас и останалите социалистически страни, отправят клевети относно икономическата политика на БКП и др.

Петима млади актьори от Драматичния театър в Димитровград подали едновременно молби за напускане работа, мотивирайки се, че заплатите им били ниски. След среща с административното и партийно ръководство на театъра - заявили, че "подчинявайки се на силата" ще оттеглят молбите си, но щели да отправят исканията си на по-високо място.

На свои сбирки група млади научни работници от БАН, Комитета за култура и други институти, под влияние на полските събития, класова отчужденост или идейна деградация, коментират в негативен дух социалистическия строй у нас и страните на реалния социализъм, отричат марксизма-ленинизма, изказват се в подкрепа на "Солидарност" в Полша, на действията на неговите ръководители и др.

Светлозар Игов, научен сътрудник в БАН, литературен критик, безпартиен, профилактиран през 1973 г. за

Из архивите на ДС

хули и клевети срещу партията и правителството, разпространявал слух, че събитията подобни на полските ще възникнат в по-сериозна форма и у нас. Коментари, съдържащи одобрение на развитието в Полша правили младите литературни критици Михаил Неделчев, Енчо Мутафов, журналистите от БР Коля Бурмов, Вера Деянова. Лицата са профилактирани.

Известно негативно влияние върху отделни представители на младата художествено-творческа интелитенция оказват и някои културни и научни дейци, стоящи на нездрави позиции по отношение на вътрешната и външна политика на партията у нас и в другите социалистически страни.

Обекти като "Козел", "Моханихя", "Либерал", "Палячо", "Демагог" и други, целенасочено привличат в обкръжението си млади творци, настройват ги срещу социалистическата действителност у нас, разлагат ги и им действуват негативно при изработването и утвърждаването у тях идейно-естетически критерии.

Така, около обекта на ДОП "Демагог", доцент в БДК, член на БКП, се образувал кръг от активни млади музиковени- Киприана Друмева, Лъчезар Караплъков, Мария Костакиева, Наташа Якова, Мария Попова, Слав Кожухаров, Любомир Кавалджиев, Вера Найдова, които се влияели от неговите естетически виждания, пропагандиращи естетиката на западни авангардисти и отричащи партийността и народността в изкуството. Младите творци също пропагандирали "авангардизма".

Влияние сред литературните и младежки среди има обекта на ДОН "Козел", писател, член на БКП. Същият

721

Из архивите на ДС

722

клевети социалистическия строй, създава някои произведения с вражеско съдържание, които разпространява сред опозиционнно настроени лица и сноби - интелигенти и младежи. Обектът често гостува на младежки домове в София и страната,на студенти от различни ВУЗ-ве. Под силното му влияние се намират често гостуващите в неговия дом Божидар Кунчев - литературен критик, Людмил Чолаков - сценарист, Вихрена Божкова - поетеса, журналистите Неделчо Ганев и Камен Михайлов, поетесата-ученичка Мирела Иванова и др.

Негативно влияние върху млади творци от литературните среди оказва и обект на ДОП "Монахиня", писател, безпартиен. С нея често се срещат и консултират произведенията си поетите Румен Леонидов, Владимир Левчев, Албена Христова, Федя Филкова, Здравка Колева, Наталия Андреева, Кирил Кадийски и др.

При такава оперативна обстановка усилията на състава на отдела са били насочени към своевременното разкриване, изучаване и анализиране целите и намеренията на противника по отношение младата художествено-творческа и научна интелигенция, откриването на негативни и вражески прояви у отделни нейни представители, разгръщане на широка профилактична дейност за предпазване и правилно изграждане на младите творци съобразно партийните постановки.

Основна задача, която е решавана е вербовката на млада, перспективна агентура за работа сред новото творческо и научно поколение и придобиването и насочването на агенти и ДЛ за влияние върху него. За решаването й са

Из архивите на ДС

723

използувани 28 агенти и над 100 ДЛ, като 15 от агентите са вербовани през последните две години и имат добри обективни и субективни възможности да изпълняват наши поръчения, изявени специалисти са в областта си с перспективи за развитие. Работи се внимателно за подбиране на широк кръг кандидати с оглед сегашното и бъдещо агентурно-оперативно покритие на творческите клубове и кабинети на младата художествено-творческа интелигенция, ВУЗ по изкуствата, международния обмен.

През 1979 - 1980 г. в отдела е воден 1 ДОР с окраска "противодържавна агитация и пропаганда" и са изяснени 30 сигнали, от които за:

- "Противодържавна агитация и пропаганда" - 11
- "Подготовка и опит за бягство" - 8
- "Подозрителни връзки с чужденци" - 7
- "Идеологическа диверсия" - 4

15 от сигналите са приключени с плофилактика.

Проведени са над 90 беседи с излизащи в чужбина млади хора от обектите на обслужване, изнесени са лекции и общи беседи пред състави, екипи, групи и др.

Взети се марки за установяване и наблюдение на лицата от средите на младата художествено-творческа и научна интелигенция, които са синове и дъщери на бивши хора, ИР, репресирани и разработвани от органите на МВР и др.

Из архивите на ДС

724

Наред с постигнатите положителни резултати налице са някои слабости и недостатъци. Не сме напълно запознати с проблемите и проявите на младата художествено-творческа и научна интелигенция за цялата страна, малко сме търсили в тази насока ОУ на МВР и СГУ. Все още не достига агентурно-оперативното покритие на една част от младежта в обектите на обслужване, особено във ВУЗ по изкуствата. Тепърва има да се доизгражда и агентурния и ДЛ апарат за влияние и предпазване на младите творци. Не са достатъчни усилията ни за разбиване и разсейване на групите млади около разработваните от нас обекти и потенциално опасните в тази насока. Не сме обхванали напълно в оперативно отношение дейността на клубовете и кабинетите на младата художествено-творческа интелигенция.

За преодоляване на тези слабости и за изпълнение на повишените изисквания и задачи, които динамиката на оперативната обстановка и ръководството на министерството поставя е необходимо:

- Да се засили придобиването на своевременна и по-пълна информация за разкриване насоките на работа на противника, методите, формите и средствата, които използува в подривната си дейност срещу младежта, задълбочено и постоянно да изучаваме, наблюдаваме и оперативно обезпечаваме негативните процеси, явления, тенденции и прояви в средите на младата художествено-творческа и научна интелигенция. За целта е необходимо да се подобри координацията и взаимодействието -

с ПГУ - за придобиване повече данни за противника,

Из архивите на ДС

за обезпечаване на младите творци по време на продължителни командировки, специализации, обучение, работа зад граница и подбор на подходящи от тях за бъдещо оперативно използуване, включително по М "100";

с ВГУ - за установяване насоките на работа по резидентурите в посолствата и пребиваващите в НРБ чужденци - журналисти, кореспонденти, специалисти и т.н. в средите на младата художествено-творческа и научна интелигенция;

725

със СГУ и окръжните управления на МВР - за осигуряване пълно и постоянно наблюдение на младата творческа интелигенция в цялата страна, главно по линия на творческите групи - журналисти, писатели, художници, в които членуват предимно млоди хора;

с отдел "Пропаганда" при ЦИОУ - МВР за засилване използуването на средствата за масова информация за профилактична работа по линия на младите творци, лица и колективи. При изясняване на сигнали и по други поводи своевременно следва да се профилактират младите творци и дейци, впредвид темперамента и експлоативността им, за недопускане увличането им и "заразяване" и на други около тях. Трябва да се вземат мерки и за установяване "микроструктурите" и "салоните" от различен характер и сред младите творци, като при данни за нелоялна насоченост се взимат бързи мерки за разбиването им. Повече внимание следва да се отдели за изучаване и агентурно-оперативно обезпечаване дейността на представителите на художествено-творческата интелигенция (в това число и младата) сред различните слоеве на младежта и по-специално сред работническата младеж.

Н-К ОТДЕЛ 01, У-Е 06 ДС
Полковник
/Ив.Янкулов/

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

СТРОГО СЕКРЕТНО!

МВР
ШЕСТО УПРАВЛЕНИЕ ДС
Рег. № 5802 Екз. № 1
15 IV 1981 19 год.
СОФИЯ

За утвърждаване

СЪДОКЛАД

ОТНОСНО: Проблеми на агентурната дейност на органите на контраразузнаването по крупни международни прояви.

Последователната миролюбива политика на НРБ, произтичаща от цялостната програма на партията и нейните решения и постановки, както и в изпълнение на поетите задължения съгласно решенията в Хелзинки, намира израз и във все по-растящия международен културен и научен обмен.

В последните няколко години нашата страна бе домакин на различни международни конгреси, симпозиуми, фестивали, прегледи, изложби и др.

През 1979 г. по линия на отдел 01, управление 06 Д са обезпечавани над 30 крупни международни прояви, като Международната детска асамблея "Знаме на мира" с около 1200 участници от 76 страни, VIII световен конгрес на глухите с 3000 делегати от над 70 страни, Световния парламент на мира с над 2000 чуждестранни участници, I-та и II-та комплексни българистични конференции, II-та международна писателска среща, 18 конгрес на Международния театрален институт и др.

Из архивите на ДС

През 1980 г. само по линия на Националния комплекс "Култура" са проведени над 2,300 международни мероприятия с около 23000 участници, от които с капиталистическите страни 583 мероприятия с 4000 участници, което е с 11 % повече от предходната година.

Този разрастващ се международен обмен обаче, се използува от разузнавателните, подривно-идеологическите и пропагандни центрове и институти на империалистическите държави, за провеждане на подривна дейност спрямо нашата страна.

При тези мероприятия противникът се стреми да събира "на тъмно" всестранна информация за обществено политическия живот на страната ни, за икономиката и отношенията ни със СССР, така и да провежда агентурни мероприятия по отношение на останалите социалистически страни.

Правят се опити от отделни западни участници да противопоставят и внесат разцепление в социалистическите страни и да инспирират антикомунистически и антисъветски настроения сред нашата научна и художествено-творческа интелигенция. Все по-упорито и целенасочено се търсят поводи и факти за раздухване на противоречия между балканските страни: с Югославия по т.н. "македонски въпрос", с Румъния по наличието на българи на север от р. Дунав и др. Налице е тенденция за системно и целенасочено влияние на противника върху дейци от интелигенцията и особено върху онези от тях, стоящи на нездрави идейно-естетически позиции.

За недопускане използуването от противника на международния културен и научен обмен за провеждане на подривни дейност срещу НРБ и другите социалистически страни, контраразузнавателните органи на нашата страна провежда

Из архивите на ДС

3

728

агентурно-оперативни мероприятия,целящи своевременното разкриване разузнавачите и агентите на противника; недопускане провеждането на идеологическа диверсия; предотвратяване и пресичане на евентуална престъпна дейност на български граждани, участвуващи в международните прояви; оказване помощ на ПГУ за решаване на негови задачи, както и събиране на политическа, икономическа, научна и друга информация.

Организацията на контраразузнавателната дейност, която провеждаме за обезпечаване на международните прояви, е в зависимост от оперативната обстановка, мащаба на мероприятието, броя на участниците от капиталистическите страни и наши обекти, предварително получените данни за намеренията на противника, мястото на провеждането и др.

Може да се каже, че с увеличаването и разширяването на международния обмен нарасна и опита и умението ни по неговото контраразузнавателно обезпечаване. Наред с това ефективността и качеството на контраразузнавателните мероприятия по предотвратяване и пресичане дейността и замислите на противника, не винаги са на необходимото ниво.

От анализа на досегашната ни работа ~~в това направление~~ се вижда, че при провеждане на контраразузнавателната дейност се натъкваме на различни проблеми, някои от които са общи за всички мероприятия, а други са специфични, характерни само за отделни прояви.

Един от най-често срещаните проблеми, характерен почти за всички мероприятия, е липсата на предварителна информация за конкретните намерения, цели и практически действия, които противникът възнамерява да провежда по

Из архивите на ДС

време на самото мероприятие. Поради тази причина, често се допуска планирането и провеждането на общи мероприятия от наша страна, което води до разпиляване на заангажираните оперативни сили и средства, непълноценното използуване на агентурния апарат и доверените лица. В някои случаи се допуска насочване на усилията ни по лица, въз основа на някои общи признаци за евентуално замислена от тях дейност и се изпускат и лицата и проблемите, заслужаващи действителен оперативен интерес. В отделни случаи липсата на предварителна информация не ни дава възможност да предотвратим вземането на решения, които са в ущърб на социалистическите страни.

Така през 1977 г. поради липсата на информация за начина на гласуване при вземане на решения на шестия световен конгрес по психиатрия в Хонолулу, само с болшинство от два гласа е била приета предложената от САЩ и Англия резолюция, с която се обвинява СССР, че използувал психиатрията за политически цели.(Броя на гласовете е бил отчитан според платения членски внос за 100 психиатри.)

Значението на своевременно получената оперативна информация в етапа на подготовката на международните мероприятия ясно пролича при провеждането на Първата международна писателска среща през 1977 г., когато чрез СБП успешно бяха отклонени от участие някои нежелателни лица, като Хайнрих Бьол, Фридрих Дюренматт, Мартин Валзер и др., а чрез БТА бяха разобличени опитите за инспириране на дисидентско движение и прояви у нас. Осуетен бе и идеологическия шантаж, чрез шведския писател Петер Вайс, да се наложи участието в срещата на известния чехословашки дисидент Павел Кохоут, подписал "Харта-77", който не бе

Из архивите на ДС

730

допуснат в София. Подобен бе и резултата от предварително получената информация при провеждане на осмия световен конгрес на Международната федерация на глухите, в гр. Варна 1979 г., когато въз основа на придобитите от нас данни, в ръководството на асоциацията бяха избрани трима представители от социалистическите страни.

Несвоевременното уточняване и подаване броя и имената на чуждестранните участници от страна на организаторите на мероприятията затруднява предварителното им изучаване и насочване вниманието ни към оперативно интересните лица, правилната разстановка на агентурата и използуването на техническите средства.

По тези причини се наложи включването на допълнителни оперативни сили и пренасочване на наличните по време на работата на Световния парламент на мира. В други случаи, като българо-американския симпозиум за социалното положение на жената (София, 1980 г.) не бе своевременно обезпечено наблюдението на американска делегатка, служителка в Белия дом.

Аналогични затруднения в нашата работа следват и от несвоевременното уточняване състава на българските участници,(делегати и помощен персонал) в тези мероприятия. По тези причини се явява възможност за осъществяване на контакти от лица, водени на оперативен или списъчен отчет с делегати от западните страни, а в апарата на преводачите и придружителите се включват неподходящи лица. Това ни затруднява и в създаването на оперативни контакти с тази категория лица. Така на писателските срещи за преводачи и придружители бяха допуснати девойки с леко поведе-

Из архивите на ДС

6

ние и младежи, склонни към злоупотреби с алкохол.

Известни затруднения в нашата оперативна дейност се създават и от някои слабости, допускани от ораганизационните комитети при посрещането, настаняването, организирането на транспорта и прехраната, честите и неоправдани смени на придружителите и преводачите и др. Тези слабости създават и неблагоприятни за страната ни впечатления у някои от делегатите. Така се получи при осмия световен конгрес на глухите, когато в разгара на конгреса цялата френска и част от другите западни делегации бяха преместваны в други хотели, а за част от гостите на Световния конгрес на есперантистите (Варна, 1978 г.) не бяха подсигурени хотели, което затормози нормалната работа на конгреса.

Независимо от планувaните мероприятия за недопускане на лица с психични увреждания до местата, където се провеждат международните прояви, все още поради неефикасно взиманите мерки от някои поделения на МВР, такива лица създават сериозни затруднения на оперативните групи, обезпечаващи съответните прояви. Такива случаи имаме при провеждане на Световния парламент на мира, писателските срещи и др

Наред с изброените проблеми, с които най-често се срещаме, съществуват и такива, които са характерни само за отделни мероприятия. Те произтичат от възрастовите, физическите и други особености на участниците. Така при обезпечаването на международните детски асамблеи възникнаха редица проблеми по осигуряването на сигурността на децата, транспортирането им из София и страната, прехраната, битовото им устройване и др. Подобни бяха проблемите и при обезпечаване на световните конгреси на глухите и слепите, а такива се очакват и при предстоящата световна среща на жените - общественички.

Из архивите на ДС

Провежданите у нас международни мероприятия създават условия и възможности за осъществяване на М-50 и М-100 но те с много редки случаи се използват. За това Сериозна пречка в ~~това отношение~~ се явява липсата на езикова подготовка в оперативния състав, което не дава възможност за установяване на оперативни контакти със западни участници.

~~Съществен~~ недостатък в агентурно-оперативното обезпечаване на международните мероприятия се явява не винаги своевременната и ефикасна координация и взаимодействие, както с централните и окръжните управления на МВР, така и с някои от братските органи. Не винаги обменяме наличните оперативни данни за предстоящите мероприятия, което не дава възможност за създаване на по-правилна организация за ефикасно използуване на оперативните сили и средства.

732

Нап. в 2 екз.
№ 1 -
№ 2 -
Изп.- Пенчев/Нешев
Нап.- Костова -М.№5660
София, 15.04.1981 г.

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

СТРОГО СЕКРЕТНО!

МВР
ШЕСТО УПРАВЛЕНИЕ ДС
Рег. № 6296 Екз. № 1
24. IV. 1981 19 год.
СОФИЯ

С П Р А В К А

ОТНОСНО: Профилактирани от 01 отдел на 06 управление ДС лица през I-то тримесечие на 1981 г.

В изпълнение на МЗ-182 от м. 12 1980 г. и указанията на ръководството на 06 управление ДС в периода 1.01.1981 г. - 20.03.1981 г. по линия на 01 отдел бяха профилактирани следните лица:

1. Михаил Димитров Неделчев, род. 1942 г., безпартиен, редактор в издателство "Български писател", воден на сигнал за антисъветски изказвания и злословене по адрес на нашата партийна и държавна политика.

По време на профилактичната беседа същият призна вината си и обеща писмено в предупредителен протокол, че в бъдеще няма да прави подобни изказвания.

Има данни, че пред наш източник е споделил за проведената с него профилактична беседа от нашите органи в навечерието на 12 конгрес, като споменал че също били привикани от "ръководството" Светлозар Игов и Енчо Мутафов. Неговите критики по повод публикациите на писатели - членове на ЦК на БКП, като Слав Хр. Караславов, „били преиначени от доносниците като критика срещу партийната политика."

Из архивите на ДС

2. Енчо Пенев Мутафов, род. 1943 г.,безпартиен, редактор в сп. "Обзор", воден на сигнал за антисъветски изказвания и злословене по адрес на партийната и държавна политика и социалистическата действителност у нас.

По време на профилактичната беседа Мутафов се държа предизвикателно и арогантно, но независимо от това призна, че в отделни случаи критикарствувал по отделни страни на социалистическата действителност у нас. В подписания предупредителен протокол обеща, че няма да дава в бъдеще повод [redacted] негови изказвания да звучат обобщаващо и тълкувани като вражески. В последно време се получиха данни, че е споделил за профилактиката пред наш източник и го съветвал да се занимава само с творческа работа.

3. Светлозар Атанасов Игов, род. 1945 г., безпартиен, член на СБП, н.с. в Института за литература при БАН, воден на сигнал за "противодържавна агитация и пропаганда". Същият по време на беседата се държа предизвикателно, но призна, че в състояние на афектираност е злословил по адрес на отделни партийни и държавни ръководители. Обеща писмено за в бъдеще да се въздържа от подобни изкзвания.

Получиха се данни, че въпреки проведените със Игов профилактична беседа от нас и разговор в ръководството на СБП, същия продължава да прави неиздържани изказвания. На събрание на секция "Критика" е отправил груби нападки срещу Богомил Райнов във връзка с изказването му на 12 конгрес и литературната стойност на публикуваните от него книги. Така също възнегодувал против Аксиния Джурова, че "можела до печата навсякъде защото баща й бил член на Политбюро".

4. Коля Александров Бурмов, род. през 1947 г. българин, български гражданин, безпартиен, разведен, неосъждан

редактор в Българско радио, воден на сигнал въз основа на данни, че правил системно коментари по събитията в Полша, в които от нелоялни позиции представял обстановката там.

На 12 март 1981 г. с Бурмов е проведена профилактична беседа, по време на която той разказа за пребиваването си в Полша през м.септември 1980 г., за срещи със стачкуващи поляци, за присъствието си на протестен митинг на младежи-студенти. Призна, че е разгласявал и коментирал придобитите данни пред свои колеги и приятели, като някои изказвания му са с нелоялен характер.

За дейността си Бурмов даде писмено обяснение и подписа предупредителен протокол.

От организираното агентурно наблюдение на Бурмов след профилактирането му е видно, че в поведението му е настъпила чувствителна промяна, станал е по-затворен и необщителен в отношенията си с колегите, избягва участие в сбирки на радиожурналисти.

5. Вера Деянова Деянова, род. през 1946 г., българка, българска гражданка, безпартийна, зам.главен редактор в Програмно-координационен център при Българско радио, водена на сигнал въз основа на данни, че разпространявала данни, изопачаващи обстановката и събитията в Полша през 1980 година.

На 18.03.1981 г. с Деянова е проведена профилактична беседа, по време на която същата сподели, че като редовна аспирантка в Полша през периода 1976-1979 г. е изучавала материали, свързани с дисертацията й "Социология на средствата за масова информация" и в тази връзка се е запознала с отделни негативни процеси и политическата обстановка в Полша. Потвърди, че пред ограничен кръг нейни колеги

Из архивите на ДС

Из архивите на ДС

736

в Радиото е коментирала тези проблеми. Заяви, че вероятно не е била разбрана правилно от събеседниците и че е наскърбена от повикването й в МВР, но в бъдеще добре щяла предварително да премисля какво да говори.

От агентурното наблюдение на Деянова след профилактиката й, не се получиха данни да коментира събитията в Полша. Същата е ограничила кръга на връзките си в Българско радио, станала по-затворена и необщителна.

6. Татяна Пекова Панова, родена през 1951 г., българка, българска гражданка, безпартийна, редактор в програма "Хоризонт" на Българско радио, водена на сигнал въз основа на данни, че разпространявала слухове и клевети по адрес на партийни ръководители.

На 25.03.1981 г. с Панова беше проведена профилактична беседа, по време на която същата разказа, че е правила несъзнателно подобни изказвания и писмено обеща, че в бъдеще няма да допуска подобно нещо.

По данни на агент "Б.Борисов" след профилактирането й Панова споделила, че вече няма да говори публично по някои по-остри проблеми. Други данни за поведението и изказванията й не са получени.

7. Николай Георгиев Зографов - роден през 1950 г. българин, български гражданин, член на ДКМС, коректор в БТА, воден на сигнал за политически незрели изказвания с прозападна ориентация.

През м.януари 1981 г. беше профилактиран негласно от служебното ръководство на БТА.

В периода след профилактиката няма данни Зографов да е правил негативни изказвания. Стреми се да изпълнява качествено служебните си задължения.

От архивите на ДС

Според ДЛ "Перучев." Зографов е станал по-уравновесен.

8. Клементина Илиева Иванова, безпартийна, 40 годишна, научен сътрудник в Института за литература, обект на ДОН, задължително заселвана за провеждана вражеска агитация и пропаганда. Профилактирана е на базата на потвърдени данни че разпространява слухове за събитията в Полша, наблягайки на антисоциалистическата същност на събитията и отразяването им върху положението у нас. На профилактичната беседа е признала за изказванията си, като заявила, че не е влагала умисъл, а се е стремяла да бъде по-точна и обективна. Обещала е, че вече няма да допусне подобни изказвания. След профилактиката не са получени данни за нови изказвания.

9. Иванка Димитрова Томова - Манева, безпартийна, 37 годишна, библиотекарка в Института за литература при БАН. Водена на сигнал за негативно изказване, относно събитията в Полша. На профилактичната беседа е признала, че е коментирала тези събития в смисъл, че те не може да се допуснат у нас. Станало е ясно, че източникът неправилно е изтълкувал изказването й. След профилактиката, продължи агентурното й наблюдение. Не са констатирани нови изказвания.

10. Крум Петров Трифонов, безпартиен, 32 годишен, служител в отдел "Международни връзки" при ЦК на БЧК. Профилактиран (с протокол) на базата на получени данни, че в пияно състояние е скъсал плакат "12 конгрес на БКП", за което то е наказан от служебното му ръководство с преместване на друга работа. По време на профилактиката отрекъл категорично да е късал плаката. Изтъкнал, че нямал мотиви за такова действие - произхождал от работническо семейство (което е вярно) и е доволен от работата си. Нови данни не са

Из архивите на ДС

738

получени поради преместването на лицето на друга работа.

11. Барбара Олшевска Григорова, безпартийна, полска гражданка, 32 годишна, специалист в Института за изкуствознание. Водена на сигнал и профилактирана на базата на проверени данни, че разпространявала слухове относно дейността на профсъюза "Солидарност" и носела значката на този профсъюз. На беседата признала за изказванията си, като изтъкнала, че за разказванията от нея данни е научавала от официални полски вестници, които е получавала от полското посолство. Значката носела няколко дни, само за да я покажела на колегите си.

Предупредена с протокол. Няма данни за поведението й след профилактиката.

Нап. в 2 екз.
№ 1 -
№ 2 -
Изп.- Цв.Цветков-01
Нап.- Костова -М.№6122
София, 24.04.1981 г.

195

СТРОГО СЕКРЕТНО!

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

МВР
ВТОРО ГЛАВНО У-НИЕ – ДС
Рег. № 31982 Екз. 19
27.ОКТ.1981 19 год.

УТВЪРЖДАВАМ:
НАЧАЛНИК
Ген.-лейтенант:
(Г.Аначков)
..27..X....1981 г.

П Л А Н

ОТНОСНО: Контраразузнавателното обезпечаване на Второто съвещание на председателите на Академиите на науките на социалистическите страни

От 28 до 30 октомври 1981 г. в парк-хотел "Москва" ще се проведе Второто съвещание на председателите на Академиите на науките на социалистическите страни. Същото се организира по решение на Секретариата на ЦК на БКП от месец август, т.г. и в изпълнение решението на Двадесет и шестия конгрес на КПСС за създаване на авторитетен международен комитет, който да разясни на човечеството жизнената необходимост от предотвратяване на ядрената катастрофа. Ще бъде обсъдена "технология" за привличане в този комитет на видни учени от цял свят.

Из архивите на ДС

740

Отделно ще се обсъди и приеме Възвание към учените в света за защита на мира и прекратяване надпреварата в ядреното въоръжаване. Ще бъдат обсъдени и два доклада: "Научни проблеми на енергетиката" от академик Александров, председател на АН СССР и "Научното приборостроене в академиите на науките на социалистическите страни" от академик Г.Бранков, зам.председател на БАН.

В работата на Съвещанието ще вземат участие и двама отговорни сътрудници от апарата на ЦК на КПСС.

Заседанията ще се провеждат при закрити врати, но дневния ред ще бъде публикуван в пресата, а на откриването ще бъдат допуснати и журналисти.

Съществуват опасения, че делегациите на АН на КНДР, СРР и ПНР ще създават затруднения в работата на Съвещанието. Делегацията на АН на СРР се оглавява не от нейния председател, а от заместникът му академик Й. Антон. Председател на ПАН е акад. А.Гейштор, наложен на този пост през 1980 г. от профсъюза "Солидарност".

В Съвещанието ще участвуват:

- от социалистическите страни - 70 учени
- от Българска академия на науките- 22 учени
- официални придружители - 19 млади бълг.учени

С цел:

- Установяване интереса към Съвещанието и към отделни негови участници от страна на посолствата на развитите капиталистически страни в София;

Из архивите на ДС

– За отношението и намеренията по обсъжданите въпроси, на делегациите на АН на КНДР, СРР и ПНР да се информира ръководството на Съвещанието;

– разработване обекта на ДОР "Диктатор", да се проведат следните,

М Е Р О П Р И Я Т И Я :

1. За ръководство и координиране работата по КРО на Съвещанието да се изгради оперативна група в състав:

полковник Кирил Балджиев, зам.-н-к на отдел 10-ръководител

капитан Добри Божилов – отдел 10

капитан Васил Кинов – отдел 10

полковник Димитър Копаров –отдел 10

ст.лейтенант Л.Левичаров – СГУ-МВР

Срок: 22.10.1981 г.

Отг.: Балджиев

2. Да се извърши необходимата координация с линейните отдели за целенасочено наблюдение поведението на резидентурите в посолствата на:

САЩ– обекти "Княз","Доцент" и "Южняк";

Англия – "Паяк", "Дракон", "Лъв";

ФРГ – "Африканец", "Педант" , "Камила";

Франция – "Везир", "Фараон", "Аматьор",

с оглед долавяне интересите им към Съвещанието.

Срок: 26.10.1981 г.

Отг.: Балджиев

Из архивите на ДС

742

3. Съвместно с отдел 06 да се изяснява интереса към Съвещанието на посолствата на СФРЮ, КНР, КНДР и СРР.

Срок: 26.10.1981 г.
Отг.: Балджиев, Кинов

4. На агент "Юрий 1 " да се поставят подходящи задачи за наблюдаване поведението и евентуалните замисли на румънската делегация.

Срок: 26.10.1981 г.
Отг.: Кинов

5. Да се установят доверителни отношения с придружителите на делегациите на ПАН и на АН КНДР - проф. Радой Папазов и ст.н.с. Михаил Йосифов.

Срок: 26.10.1981 г.
Отг.: Кинов

6. Да се вземе на временно ръководство от управление VI-ДС агент "Александров", ангажиран в организацията на Съвещанието.

Срок: 26.10.1981 г.
Отг.: Балджиев

7. Да се инструктира агентурата и ДЛ в парк-хотел "Москва" за долавяне на евентуален интерес на външни лица към Съвещанието.

Срок: 23.10.1981 г.
Отг.: Балджиев, Левичаров

Из архивите на ДС

743

8. В стаите за съвещания на делегациите на АНСРР, ПАН и АН КНДР да се провежда М-"Родопи".

Срок: 27.10.1981 г.
Отг.: Балджиев, Левичаров

9. Да се проведат комплексни оперативни мероприятия по обекта на ДОР "Диктатор" , с оглед изясняване:

- какво ще бъде поведението му на Съвещанието и няма ли да се опита да го отклони от обсъждането на основния проблем;

- какви контакти с граждани на капиталистически страни ще осъществи и дали някой от тях не е начин за осъществяване на престъпна връзка с цел предаване на информация.

Срок: 26.10.1981 г.
Отг.: Балджиев, Божилов

10. Да се извърши необходимата координация с др. Яковлев и се съгласуват съответни мероприятия.

Срок: 26.10.1981 г.
Отг.: Балджиев

11. Чрез СГУ-МВР да се осигурят най-добри условия за движение на делегациите на територията на град София и при провеждането на тържествени мероприятия.

Срок: 27.10.1981 г.
Отг.: Балджиев

Из архивите на ДС

744

12. След уточняване програмата на съветската делегация, да бъдат уведомени съответните окръжни управления на МВР за осигуряване на необходимите условия за посещение на делегацията.

Срок: 28.10.1981 г.
Отг.: Балджиев, Божилов

13. За финансово обезпечаване на заплануваните оперативни мероприятия да се отпуснат по статия VIII средства в размер до 120 лева.

Срок: 26.10.1981 г.
Отг.: Балджиев

Отп. в 1 екз.
№ 1 - ЛД №3843/75 г.
Изп.: В.Кинов-10
Нап.: Цветкова-28384
27.10.1981 г.

НАЧАЛНИК НА ОТДЕЛЕНИЕ 01
Капитан:
(Д.Божилов)

СЪГЛАСЕН,
НАЧАЛНИК НА ОТДЕЛ 10
Полковник:
(Ив.Иванов)

Препис!

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

СТРОГО СЕКРЕТНО!

МВР – ВТОРО ГЛАВНО У-НИЕ – ДС
Вх. № 34294 от 24.НОЕ.1998 г.

УПРАВЛЕНИЕ 06 ДС
ОТДЕЛ 03
Рег.№ 14824
Екз.№ 1
София, 5 XI 1981

СЪОБЩАВА аг. "Валери"
на 2.XI.1981 г.
ПРИЕЛ: полк. Ат.Захов в
Я/К "Здравец"

С В Е Д Е Н И Е

От 27.Х. до 30.Х. в София се състоя второ съвещание на президентите на академиците на науките на Соц. страни. Българската делегация се водеше от акадм.Ангел Балевски и се състоеше от 23 души.

В съвещанието участвуваха още делегации на Съветския съюз, ГДР, Чехословакия, Унгария, Румъния,Полша, Корея, Виетнам и Куба.

Най-интересни спорове се развиха в редакционната комисия във връзка с Възванието на учените към света за запазване на мира. Споровете особено след доклада на акад. Федосеев "Учените в света". Очертаха се две страни. Към текста на възванието предложено от българската делегация. Едната бе България, СССР, ГДР, Чехословакия,Куба и Виетнам. А от другата опозиционно настроената бе Румъния и Полша. Северна Корея заемаше почти неутрално положение, или по-скоро положение на изчакване. Румънците настоява да се приеме тяхния текст на възванието донесен от Букурещ.

ДА СЕ РАЗСЕКРЕТИ
ЗА XIV – ЛС

Из архивите на ДС

746

120

Поляците ги поддържаха като предлагаха от двете възвания да се направи едно.Корейците мълчаха. Така споровете продължиха на 28 и 29.X. Румънския ръководител на делегацията Йоан Антон академик и вицепрезидент на АССР даже в разговорите по време на почивките каза, "Ако искаме безядрена Европа, то най-добре е американците да се откажат да разполагат техните ракети на европейска територия, а Съветския съюз да изтегли своите ракетни бази от европейските социалистически страни.

В разговор с моя приятел, който присъствуваше на тия заседания ръководителят на полската делегация академик Александър Гейштор, подкрепи тази идея. Той направо казал, че е ръководител на "Солидарност" в Полската академия, че "ние,поляците имаме свои неща за уреждане и, че Полша сега се намирала в изключително тежко и кризисно състояние,което до някъде да се сравни с това от 1 септември 1939 г.Преди всичко както Александър Гейштор така и Йоан Антон /Румъния/ си приказвали на френски, макар, че и двамата знаели руски.

Йоан Антон, заявил на моя приятел,че предпочита да говори с него на френски отколкото на руски, че проблемите на съвещанието са много важни и трудни, че много неща ние няма да решим и едно доближаване на възгледи се постига не тук в залата, а чр ез лични двустранни контакти. Моят приятел забелязал, че поляците и румънците са били в постоянен контакт помежду си. Наши и чуждестранни журналисти, които изчаквали вън от залата решенията на комисиите им направило впечатление, че между Виетнамската и Корейската делегации не съществуваше почти никакъв контакт,докато кубинците оживено преговаряха с учените от ГДР и отчасти с чехите.

121

Трябва да отбележа, каза моят приятел, че чуждестранните журналисти, както от социалистическите страни, така най-вече от западно-европейските и САЩ бяха дошли без покани и не се регистрираха в прес-бюро, не бяха поискали и специални пропуски, които имаха българските журналисти. Те минаха с номера - чужденци, говорещи чужди език и минаващи за "гости" на съвещанието или членове на делегация. В коридорите на съвещанието моят приятел освен французин /кореспондент/ видял журналисти от ЮПИ /САЩ/, Райтер /Англия/ от ГДР, Полша, СССР, Чехословакия, ГФР, Румъния, а също му се мярнал и китаеца. Те идваха и си отиваха, ползуваха телефонна кабина, но не на прес-бюро и оргкомитета, а на хотела. Фактът, че съвещанието се провеждаше в международен хотел, какъвто е парк-хотел "Москва" им даваше възможност да ходят навсякъде и да слушат коментариите във фойаетата пред залите, които се водеха между групи учени. Барът беше препълнен от всякакви.

Уведомете ВГУ-СЖ, морган в бъдеще. Нека бъдат трябва да взимаше такава, когато оргкомитетите на мероприятията, и обявку. 11.11.81

2.XI.1981 г. "Валери"

Справка:

- Агента работи честно с органите на ДС.
- По информацията отношение имат ..отд.ск..01....

Нап. в 3 екз.

1 - ~~отдел 01~~ ВГУ-X, др. Кинов
2 -отдел 08
3 -р.д."Валери"

изп.Ат.Захов
нап.М.Милева-м.№ 15012

София,5.XI.1981 г.

ПОЛКОВНИК: [signature]
/А.Захов/

24.11.81 г.
Размножено в 1 екз.
и изпратени 14 ок.

91

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

СТРОГО СЕКРЕТНО!

МИНИСТЕРСТВО НА ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ
ШЕСТО УПРАВЛЕНИЕ ДС

==========

Рег. № 15859 екз. № 1
София, 25 XI. 1981

МИНИСТЕРСТВО НА ВЪТР. РАБОТИ
Вх. № 19714, 1.12 1981

обратно

Др. Стошев 8.12.81 [illegible]

ИНФОРМАЦИЯ

ОТНОСНО: Проведения 45-ти конгрес на Международния ПЕН-клуб.

От 21 до 26 септември 1981 г. в гр. Лион – Франция, се състоя 45-тият конгрес на Международния ПЕН. Участвували са около 400 представители от 51 центрове на ПЕН, в това число от НР България, Германската демократична република, Унгарската народна република и Полската народна република, както и делегати от Китай и СФР Югославия.

За нов генерален секретар е бил избран Александър /Жан/ Блок, евреин, от руски произход, английски гражданин, дългогодишен представител на ЮНЕСКО в Международния ПЕН. Процедурата по избирането му преминала твърде бързо и била улеснена от обстоятелството, че по време на заседанията се

очертал като умерен, гъвкав и бърз в решенията си. Посещавал е нашата страна и е бил гост на Асамблея "Знаме на мира".

По време на конгреса се е отнесъл много сърдечно с българските представители, подчертавайки, че "славянската му кръв" го сближавала с българите. Създавал впечатление, че е за разбирателство с всички държави, независимо от обществения им строй, стига те да дават "права и свобода на човека и да не преследват интелектуалците заради политическите им убеждения". Същевременно Блок се ползувал с подръжката на Американските ПЕН-центрове и бил свързан с ПЕН-центровете на писателите в изгнание.

Досегашният генерален секретар на ПЕН Питър Ълстоб от Англия бил избран за вицепрезидент. В съществуващата практика за такива се избирали само сменените президенти на Международния ПЕН, но за него мотивите били, че в продължение на 10 години се справял отлично с възложените му ръководни функции.

На конгреса отново се очертала тенденцията за разширяване и задълбочаване дейността на "Комитета за писателите в затвора", с председател Михаел Скаммел от Англия, който по неизвестни причини не е присъствувал на заседанията, но изготвения от него доклад бил прочетен от Котлен фон Симсон, секретар на Комитета. В доклада наред с изразената загриженост и застъпничество за преследваните или намиращите се в затвора писатели от латиноамериканските, африканските, близкоизточните и азиатските страни, били посочени и редица имена на интелектуалци от социалистическите страни, които "били преследвани и хвърлени в затвора" за несъгласие със

Из архивите на ДС

Из архивите на ДС

социалистическия обществен строй. На първо място се изтъкваха писатели и други интелектуалци от СССР, ЧССР, ГДР, Куба и СР Виетнам, а така също от СФРЮгославия и Китай.

Идеологическа конфронтация се разразила и на заседанията за приемане на някои резолюции, което напоследък е характерно в тактиката на реакционно настроените ръководни дейци и членове на ПЕН. Особено остра полемика възникнала при обсъждане на въпроса за правата и свободите на писателите.

Делегатите от САЩ,заемащи местата в първите редици в залата, при провеждане на гласуванията лично преброявали кои писатели са "за", "против" или "въздържали се". Те предложили две резолюции – една в защита на писателите, намиращи се в затворите на СФРЮ, която по внушение на П. Ълстоб не била приета, и втора, в която се протестирало срещу убийствата на писатели в Иран, която била одобрена.

Китайският представител Би Чоанг твърдял, че в СССР много писатели се намирали в затвора и настоявал да се изпрати протестна телеграма за освобождаването им. Делегацията на Китай се водела от Ба Цзин, считан за най-големия съвременен китайски писател. На всяко заседание появата му била възторжено аплодирана. Правело впечатление, че китайските делегати се стремяли към създаване на широки контакти с писатели от западните и необвързаните страни.

Марио Варгас Льоса от Перу, вицепрезидент на Международния ПЕН и Гаспар Ридлей от Англия, внесли и била приета резолюция за освобождаване от затвора на Анатолий Марченко, като му се разреши да емигрира от СССР на Запад.

Ционистът Давид Перец Маркиш, председател на израелския ПЕН-център, бивш съветски гражданин, от името на израелските делегати настоявал да бъде приета резолюция в защита на евреите в СССР и да им се разреши да изучават, пишат и издават книги на езика "идиш". В подкрепа на предложението му се обявил Пер Вестберг, президент на Международния ПЕН.

Представители на т.нар. "Литовски, Латвийски и Естонски ПЕН-центрове" отправяли хули и клевети по адрес на СССР. Те предложили резолюция, в която се настоявало да не се преследват привържениците на техните национални култури, която също била приета.

Испанската писателка Мария Аурелия Кампани, Жан Мари Аузилс от Франция, член на Френската компартия и Паул Винс от ГДР, отправили обосновани възражения против приемането на резолюции с антисъветска насоченост. М. Кампани заявила, че това е намеса във вътрешните работи на чужда държава.

Юлиус Зославски от Полша се дистанцирал от делегатите на социалистическите страни и контактувал предимно с Рене Таверниер, председател на Френския ПЕН-център. На въпроси за положението в Полша отговарял лаконично "там всичко си е добре".

Извън дневния ред на конгреса, по предложение на представители на Белгия и САЩ, била приета резолюция, в която се настоявало властите на ЧССР да освободят 18 арестувани през тази година интелектуалци.

По предложение на П. Ълстоб е било решено да се окаже финансова помощ на Комитета на писателите-емигранти,

751
Из архивите на ДС

Из архивите на ДС

на който ръководството на Швейцарския ПЕН-център осигурявал в Женева помещение с телефон и пощенска кутия. Ръководител щял да бъде швейцарският писател Пол Ладам. Делегатите от САЩ, Франция, Япония, Тайван, Дания, Холандия и Каталония обявили, че ще отпуснат еднократни помощи в размер на 100 долара.

Представители на ФРГ поели задължение да изплащат членския внос в Международния ПЕН на Индийския център.

С подкрепата на участниците от социалистическите страни било взето решение Ал. Блок да посети ЧССР и води разговори за възстановяване членството й в Международния ПЕН.

Било решено бъдещите конгреси да се проведат в СФР Югославия през 1982 г., като през март същата година се предвиждало заседание в Лондон за определяне на дневния му ред; през 1983 г. във Венецуела и 1984 г. в Япония.

Както показват данните, Международният ПЕН продължава да се използува от реакционните сили за антисъветски и антисоциалистически акции, които в последно време се засилват. Във връзка с това считаме за целесъобразно в бъдеще да се активизират съвместните ни мероприятия за оказване на положително влияние и обработка на прогресивно и лоялно настроени писатели и дейци в тази крупна организация, с цел привличането им в подкрепа на изгодни за нашите страни инициативи и решения.

Полезно би било чрез ръководствата на съюзите на писателите, националните ПЕН-центрове и други организации

Из архивите на ДС

6 96

в нашите страни, да бъдат канени на посещение някои представители на ПЕН, с оглед оказване на позитивно влияние.

Съгласувано с КГБ-СССР и другите братски органи за сигурност, ще бъдат проведени мероприятия за придобиване на информация за ръководството на Международния ПЕН и за неговите замисли в ущърб на социалистическата общност с цел предприемане на настъпателни действия и осуетяването им.

Считаме за целесъобразно на следващите форуми на ПЕН нашите представители съгласувано да се обявят против агресивните планове и действия на САЩ и натовските страни за разполагане на неутронно и ядрено оръжие в Европа и други региони на света.

НАЧАЛНИК
ген.-лейтенант
/П.Стоянов/

Нап. в 1 екз.
1-др.Министър
Изп.И.Хаджиев
Нап.Цветанска-16027
25.11,81 г.

доразмн.в 7 екз.
2-др.Шопов
3-др.Савов
4-др.Галустов
5-ПГУ
6-отдел"Межд.връзки"-ЦИОУ за информиране братските органи за сигурност на ГДР,ЧССР,УНР,ПНР,Куба,МНР и СР Виетнам
7-зам.н-ци у-ние
8-01 отдел

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

СТРОГО СЕКРЕТНО!

МИНИСТЕРСТВО НА ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ
ШЕСТО УПРАВЛЕНИЕ ДС

==========

Рег. № 16884 екз. № 1
София, 8. XII. 1981

2212 11.12. 81

ИНФОРМАЦИЯ

ОТНОСНО: Конференция на Международния ПЕН-клуб в Кипър и предложение за учредяване на Международен център на поезия и превод.

По данни на наш източник, от 1 до 5 ноември 1981 г. в гр. Никозия - Кипър, се е състояла конференция, организирана от ръководството на Международния ПЕН-клуб, която е преминала под девиза "Свободата и творчеството в един неспокоен свят". Участвували са президентът на ПЕН Пер Вестберг и генералният секретар Александър Блок /със съпругата си/, Рене Депестър, представител на ЮНЕСКО, писатели от САЩ, Китай, Франция, Англия, Австралия, Венецуела, Гърция, Кипър, СФРЮгославия, от Унгарската народна република един и трима от НР България.

Из архивите на ДС

755

Конференцията преминала в сравнително делова и творческа атмосфера. Изнесените доклади били тематично свързани със запазването на мира и сигурността в света, като напр. "поезията и мирът, художествената литература, преводът и мирът", и др. За тази насоченост в дискусиите помогнали с докладите си и българските представители, както и позитивното отношение на кипърските, гръцките и някои други участници.

Съществен момент в работата на този форум представлявало предложението на Александър Блок за учредяването на МЕЖДУНАРОДЕН ЦЕНТЪР НА ПОЕЗИЯ И ПРЕВОД със седалище на остров Кипър.

По настояване на Вестберг ръководството на заседанието за обсъждане на това предложение било възложено на председателя на Българския ПЕН-център. То преминало доста бурно, тъй като някои от участниците, включително писатели от Англия, Кипър и Гърция изразили несъгласие този център да има за постоянно седалище остров Кипър. Представителят на ЮНЕСКО застъпил становището на ръководството на Международния ПЕН.

Поради това, че не се е стигнало до единогласно становище, вземането на окончателно решение било отложено за обсъждане и гласуване на друг форум на Международния ПЕН.

Българските участници били официално информирани, че през март 1982 г. в Лондон щяла да се проведе подготвителна конференция във връзка с уточняване дневния ред на 46-ия конгрес на ПЕН, който ще се състои в Белград - СФР Югославия.

Из архивите на ДС

Президентът и генералният секретар на ПЕН отново се очертали като позитивно настроени към дейността на Българския ПЕН-център и спрямо НР България, което по наше мнение е очевидно ласкателство. Подобно отношение имал и Йен Шуншан от Китай, живял известно време в Лондон и пребивавал преди години в нашата страна.

По време на конференцията Шуншан осъществил контакти с редица участници и водил продължителни разговори със Стефан Спендър от Англия, поет, професор по литература, известен с крайно реакционните си позиции.

Китайският представител направил официални покани за гостуване в неговата страна на Блок, Вестберг и Джуда Уотън, поет от Австралия, които били приети. Персонални покани отправил и към двама български писатели, като се мотивирал, че югославската писателка Мира Михелич останала много доволна от пребиваването си в Китай през 1980 г.

Придобити са непроверени данни, че Надя - съпруга на Александър Блок, е била от руски произход, родена в България.

В съответствие с агентурно-оперативните ни мероприятия за оказване въздействие върху поялно настроени писатели и дейци на ПЕН от капиталистическите и развиващите се страни, с цел привличането им в подкрепа на изгодни за нас инициативи и решения, са осъществени контакти с Панос Йоанидес, Андреас Антониадес, Ели и Панос Пеониду от Кипър, Жозе Рамон Медина от Венецуела и Иван Башевски от СФРЮ. Гръцкият белетрист Антонис Самаракис, чиято книга е преведена на български език и предстои да бъде филмирана, ще бъде поканен за гостуване в нашата страна.

Из архивите на ДС

100

4

По мнение на наш източник създаването на МЕЖДУНАРОДЕН ЦЕНТЪР НА ПОЕЗИЯ И ПРЕВОД към ПЕН от страна на реакционните сили, може да се приеме и като ответна контрамярка на международните писателски срещи, организиращи се в НР България.

Считаме за целесъобразно, след съгласуване с КГБ - СССР, да бъде подготвено от нашите страни евентуално ново предложение или отхвърляне на съществуващото относно създаването на МЕЖДУНАРОДЕН ЦЕНТЪР НА ПОЕЗИЯ И ПРЕВОД на остров Кипър.

НАЧАЛНИК
ген.-лейтенант:
/П. Стоянов/

нап. в 1 екз.
1-др. Министър

доразмн. в 6 екз.
2-др. Шопов
3-др. Галустов
4-ПГУ
5-ЦИОУ-МВР, Междун.отдел за информиране на братските органи за сигурност: ГДР, УНР, ЧССР, Куба, МНР, СР Виетнам и ПНР.
6-01 отдел
7-08 отдел

изп. Й. Хаджиев, П. Михов
нап. Захариева-16781
8.12.1981 г.

87

СТРОГО СЕКРЕТНО!

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

МВР
ШЕСТО УПРАВЛЕНИЕ ДС
Рег. № 17525 Екз. № 1
21. XII. 1981 19 год.
СОФИЯ

УТВЪРЖДАВАМ:
ПЪРВИ ЗАМЕСТНИК-МИНИСТЪР
НА ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ
Ген.-полковник /Гр.Шопов/
София, 11.12.1981 г.

П Р О Г Р А М А

На Шесто управление ДС за изпълнение на задачите, произтичащи от решенията на 12 конгрес на БКП и от Националното съвещание на МВР /1981 г./ за периода 1981-1985 година

Настоящата програма е дългосрочен, директивен и организационно-осигуряващ документ, който ще се допълва, обогатява и актуализира съобразно с измененията в оперативната обстановка. В нея са заложени основните цели, задачи и мероприятия за цялостната агентурно-оперативна, профилактична, информационно-аналитична и организационно-управленческа дейност на Шесто управление ДС в борбата срещу идеологичес-

КРДОПБГДСРСБНА 1
чл. 31, ал. 6
от ЗДРДОПБГДСРСБНА
Дата : 09.10.2015г. Секретар :

Из архивите на ДС

ката диверсия на противника и нейното отражение.

При разработването на програмата са взети пред вид основните тенденции и насоки в идеологическата диверсия на противника и нейното отражение в страната, както и прогнозите за тяхното развитие;

– По-нататъшно засилване на широкомащабната "психологическа война" против социалистическата общност и реалния социализъм в условията на изострената международна обстановка, насочена преди всичко срещу СССР, за разбиване единството на Варшавския договор, за противопоставяне една социалистическа страна на друга и всички на Съветския съюз;

– Стремеж към инспириране на масово недоволство и формиране на широка, организирана съпротива, "ерозиране социализма отвътре" и реставрация на капитализма;

– Засилване идеологическата подривна дейност главно чрез многоетапни операции по "полски образец" с цел създаване на официална опозиция и осъществяване на "пълзяща контрареволюция" в социалистическите страни, в това число и в НРБ;

– Възможно активизиране на враждебно и нелоялно настроени елементи у нас през определени периоди и опити за извършване на остри подривни действия.

Основна цел на Шесто управление ДС в борбата срещу идеологическата диверсия е обезпечаване сигурна защита на НР България и опазване българските граждани от идеологическите посегателства на противника

Из архивите на ДС

760

4. Да се укрепват агентурните ни позиции в Световния съвет на църквите, Конференцията на европейските църкви и други международни икуменически организации за разкриване и осуетяване опитите на противника да ги използва за подривна дейност против НРБ, СССР и останалите страни на социалистическата общност, както и за оказване на положително влияние върху религиозни дейци от капиталистически и развиващи се страни.

Да се провеждат комплексни мероприятия за разкриване и разобличаване емисарите на тези организации, посещаващи по различни поводи нашата страна.

5. Да се активизира работата за укрепване и повишаване авторитета на Християнската миротворна конференция и Берлинската конференция на католиците за разширяване възможностите им да оказват благоприятно за нас влияние върху западни икуменически организации и техни деятели.

6. Съвместно с ПГУ, ВГУ и Четвърто управление ДС да се проведат целенасочени мероприятия за засилване на контрола върху пощенския канал и на КГПП за предотвратяване внасянето и разпространението у нас на религиозна литература и материали.

<u>По центровете и организациите,използвани от противника за провеждане на идеологическа диверсия сред интелигенцията и младежта по каналите на международния научен,културен,младежки и спортен обмен</u>

Шесто управление ДС, съвместно с КГБ, останалите

Из архивите на ДС

761

братски органи за сигурност, с ПГУ, ВГУ и окръжните управления на МВР да организира системна агентурно-оперативна и профилактична работа за максимално ограничаване възможностите на противника да провежда идеологическа подривна дейност по каналите на международния научен, културен, младежки и спортен обмен.

Да се използуват възможностите на международния обмен за пропагандиране успехите на социалистическа България и за печелене приятели на нашата страна и социализма.

1. Да се активизира работата за своевременно разкриване, осуетяване и пресичане замислите и опитите за провеждане на подривна дейност чрез Световната асоциация на психиатрите, Световната здравна организация, Международния ПЕН-клуб, ДААД, фондацията "Александър фон Хумболдт", Института "Гьоте", Института за Източна и Югоизточна Европа", Института за източни изследвания във ФРГ, фондацията "Фридрих Ебер", Австрия, АЙРЕКС - САЩ, Института "Великобритания-Източна Европа", Института по балканистика в Солун.

2. Да се активизира работата за придобиване на информация и осуетяване замислите на реакционни младежки организации от Западна Европа и младежките съюзи на Югославия и Румъния да разбият единството на прогресивното младежко движение, да водят антисъветска и подстрекателска дейност всред българските младежи.

3. Съвместно с ПГУ, ВГУ и Трето управление ДС да се докладва в ръководството на министерството за състоянието

Из архивите на ДС

на работата по подпомагане външнополитическия курс на партията и изпълнението на програмите, приети на 12 конгрес на БКП и 26 конгрес на КПСС и възможностите за подобряване на нашата работа в това отношение.

Срок: май 1982 г.
Отг.: ген.лейт. П.Стоянов

762

4. Да се проведат целенасочени мероприятия за утвърждаване и укрепване позициите на представителите на НРБ в организационните и управленческите структури на световни и регионални научни, културни, здравни, младежки и спортни организации, за придобиване на политическа, икономическа, научно-техническа и културна информация, и информация за нуждите на външнополитическата ни пропаганда, за оказване на положително въздействие върху творци, учени, политически, обществени, младежки и спортни деятели от капиталистически и развиващи се страни за печелене приятели на социализма и НРБ.

5. Шесто управление ДС, СГУ и окръжните управления на МВР съвместно с отдел "Задгранични паспорти" да усъвършенстват работата по подбора, проучването и изпращането на български граждани на дългосрочна работа, специализация и командировка в чужбина за оперативното им използване и опазване от идеологическите посегателства на противника.

6. Съвместно с ВГУ и ПГУ да се докладва в ръководството на министерството за състоянието на работата и предложения за подобряване на координацията по агентурно-

Из архивите на ДС

оперативното обслужване и оперативно използване на крупните международни научни и културни прояви у нас и зад граница.

Срок: февруари 1983 г.
Отг.: ген.лейт. П.Стоянов

7. Съвместно с ПГУ и ВГУ да се разработят дългосрочни мероприятия за още по-активно подпомагане на вътрешната и международната културна и научна политика на партията, за оказване на изгодно за страната културно и научно влияние.

763

Срок: септември 1981 г.
Отг.: ген.лейт. П.Стоянов

8. Съвместно с ПГУ и ВГУ да се докладва в ръководството на министерството за организацията и състоянието на работата за подпомагане културната и научната политика на партията и резултатите от проведените мероприятия за оказване на изгодно за страната културно и научно влияние.

Срок: ноември 1982 г.
Отг.: ген.лейт. П.Стоянов

9. Съвместно с ПГУ да се разработят и проведат агентурно-оперативни и други мероприятия за издирване и използване на намиращи се в чужбина архивни материали, документи и други паметници, свързани с културното и историческото минало на нашия народ.

Срок: април 1982 г.
Отг.: ген.майор А.Мусаков
полк. В.Върбанов

Из архивите на ДС

764

1090

10. Съвместно с ПГУ да се разработи перспективен план за провеждане на действени мероприятия против опитите на определени среди в чужбина да фалшифицират и обсебят историческото минало на България.

Срок: октомври 1981 г.
Отг.: ген.майор А.Мусаков
полк. В.Върбанов

11. Шесто управление ДС, СГУ и окръжните управления на МВР в Пловдив, Варна, Стара Загора, Русе, Бургас и Сливен да активизират агентурно-оперативната и профилактичната си дейност сред чуждестранните студенти, специализанти, аспиранти и практиканти с оглед недопускане на враждебни прояви и инциденти, увреждащи интересите на партията и страната.

12. Системно да придобиват перспективна агентура за задгранична работа, пълноценно да използват агентурния апарат за оказване на положително влияние и за проникване в най-активните центрове, работещи сред чуждестранните студенти.

13. Да се направи преценка за изпълнението на перспективния план за работа по чуждестранните учащи се, утвърден от др. Министър през февруари 1981 г. и се предложат допълнителни мерки за неговото актуализиране.

Срок: март 1983 г.
Отг.: полк. Ив.Дянков

Из архивите на ДС

14. Да се внесе в ръководството на министерството информация за резултатите от цялостната агентурно-оперативна работа за оказване на изгодно за НРБ, СССР и социалистическата общност въздействие върху влиятелни лица от интересуващите ни страни, временно пребиваващи у нас.

Срок: 30.05.1983 г.
Отг.: ген.майор А.Мусаков

15. Да се внесе в Координационния съвет по контраразузнавателното осигуряване на българските граждани зад граница информация за извършената работа и постигнатите резултати по усъвършенстването на контраразузнавателното осигуряване на българските граждани, временно пребиваващи в капиталистическите и развиващите се страни.

Срок: 30.08.1983 г.
Отг.: ген.майор А.Мусаков

16. Да се представи в ръководството на министерството отчет за извършената работа и постигнатите резултати по дългосрочната програма за контраразузнавателно осигуряване на българските граждани, временно пребиваващи в капиталистически и развиващи се страни.

Срок: 30.08.1985 г.
Отг.: ген.лейт. П.Стоянов

По дипломатическите представителства на капиталистически и развиващи се страни у нас

Съгласувано с ВГУ да се активизира работата на

Из архивите на ДС

766

управлението за пресичане усилията на противника да използва своите дипломатически и други представителства като активни центрове за идеологическа диверсия:

1. Да се организира провеждането на настъпателни контраразузнавателни мероприятия по сътрудниците и "гостите" на чуждите представителства, установени като агенти на центровете, провеждащи идеологическа подривна дейност против нашата страна;

2. Да се подобри контраразузнавателната работа сред посетителите на посолствата и консулствата за своевременно пресичане опитите на наши граждани да предават клеветнически изложения и извършват друга враждебна дейност.

3. Да се активизира работата за подстава и да се повиши ефективността на мерките за пресичане опитите на противника за разпространяване на пропагандни материали и оказване разложително влияние на наши граждани.

II. По пресичане действията на враждебно-престъпните елементи в страната

1. Шесто управление ДС, СГУ и окръжните управления на МВР да вземат мерки за повишаване ефективността от работата за своевременно долавяне, предотвратяване и пресичане опитите на враждебни и нелоялни елементи, идейно неустойчиви лица и всякакви недоволници да се групират и обединяват за организирана борба против народната власт и да извършват враждебни прояви от нелегални, полулегални или открити позиции.

Из архивите на ДС

767

анонимки, съдържащи призиви за организирана борба против народната власт, имащи "програмен" характер и написани от името на групи и организации:

1. С неотслабващи темпове да продължи работата за изграждането на специализиран апарат от агентура, консултанти и експерти и пълноценното използване възможностите на наличната агентура на ДС и Народната милиция.

6. Съвместно с ВСШ "Г.Димитров" през 1983 г. да се проведе тридневен курс с оперативните работници от страната по линията.

Отг.: ген.майорБ.Велинов

В средите на художествено-творческата, научната, педагогическата и здравната интелигенция

Основните усилия да бъдат насочени към повишаване ефективността на агентурно-оперативната и профилактичната работа за недопускане на "дисидентски" прояви, сформиране на "салонни" групи и микроструктури на нездрава идейно-естетическа или политическа основа:

1. Да се засилят мероприятията за проникване в нездрави групирания с цел тяхното разбиване чрез изучаване взаимоотношенията между участниците и приобщаването им към партийни позиции.

Из архивите на ДС

768

2. Своевременно да се пресичат опитите на разработваните лица и контингента да проникват в организационни и управленчески звена на обслужваните обекти или в средите на наши видни учени и творци, да привличат на своя страна идейно-колебливи млади кадри, да оказват влияние на работнически, младежки и други колективи.

3. Ефикасно да се пресичат случаите на преклонение и възхвала на западната наука и култура, увлеченията за установяване на контакти със западни научни, културни и здравни институти в ущърб на сътрудничеството със СССР и другите братски социалистически страни.

4. Енергични мерки да се предприемат за париране и пресичане действията на враждебно настроени, "обидени", неудовлетворени и самозвани творци да създават и изнасят на Запад клеветнически изложения и враждебни "художествени" произведения. Специалните мероприятия да се провеждат за недопускане невъзвръщенства от видни наши интелектуалци.

5. Да се вербуват агенти из средите на млади хора с добра политическа подготовка и професионална перспектива за разширяване агентурните позиции в Българското радио, Българската телевизия, творческите съюзи на българските писатели, художници, журналисти, институтите на БАН, МНЗ и висшите учебни заведения по изкуствата.

Из архивите на ДС

769

6. Да се продължи придобиването на необходимите консултанти и доверени лица за разширяване и укрепване на контактите с различни среди на интелигенцията с цел долавяне на нездрави явления, процеси и тенденции по проблемите на културата,науката и изкуството.

7. Да се предоставят на ръководството на министерството справки за установените неподходящи в кадрово и политическо отношение лица в обектите на обслужване по линия на интелигенцията.

Срок: 30.04.1982 г.
Отг.: ген.майор А.Мусаков

8. Да се внесе в ръководството на министерството информация за състоянието на контраразузнавателното осигуряване на Българска телевизия, Българско радио и Българска телеграфна агенция.

Срок: 30.03.1983 г.
Отг.: ген.майор А.Мусаков

9. Да се внесе в ръководството на Министерство на вътрешните работи информация за състоянието на контраразузнавателното осигуряване на художествено-творческата и научната интелигенция, Българска академия на науките и здравеопазването.

Срок: 30.10.1983 г.
Отг.: ген.майор А.Мусаков

Из архивите на ДС

КРДОПБГДСРСБНА 1
чл. 31, ал. 6
от ЗДРДОПБГДСРСБНА
Дата :09.10.2015г.Секретар :

10. Съвместно с ПГУ, ВГУ и ДНМ да се доложи в Колегиума за съществуващата система в Министерството за опазване на българските исторически ценности и писмени паметници и допълнителни агентурно-оперативни и технически мерки за нейното усъвършенствуване.

Срок: май 1982 г.
Отг.: ген.лейт. П.Стоянов

11. Да се представи на ръководството на министерството отчет за извършената агентурно-оперативна дейност през периода 1981-1985 г. за контраразузнавателното осигуряване на интелигенцията.

Срок: 30.08.1985 г.
Отг.: ген.майор А. Мусаков

Всред младежта, студентите и спорта

Главните усилия на Шесто управление ДС, СГУ и окръжните управления на МВР да се насочат към активизиране на работата за оказване на по-системно и целенасочено съдействие за изпълнение на задачите, произтичащи от писмото на др. Т.Живков до ЦК на ДКМС за възпитанието и социалната реализация на младежта:

1. Да се подобри съвместната ни работа с държавните и обществено-политическите органи и организации, имащи отношение по проблемите на младите хора.

Из архивите на ДС

4. Да се представи в ръководството на министерството отчет за извършената работа и постигнатите резултати през периода 1981-1985 г. по привеждането в известност на вражеския контингент и поставянето мупод надежден агентурно-оперативен контрол.

Срок: 30.09.1985 г.
Отг.: ген.майор Б. Велинов

771

По профилактиката

В условията на непрекъснато усъвършенствуване политическата система на обществото и разширяване на социалистическата демокрация, 06 управление ДС, СГУ и окръжните управления на МВР да утвърждават профилактиката като особено важно направление в работата за неутрапизирането на враждебните и нелоялните прояви на наши граждани.

1. Усилията да се съсредоточат към организиране на профилактични мероприятия, насочени към предотвратяване на негативни процеси и явления, които могат да влияят върху различни социални групи от обслужваните линии и обекти, като широко и цялостно да се използват възможностите на агентурния апарат.

2. Да се разширява иусъвършенствува съвместната дейност с Димитровския комсомол, Професионалните съюзи и Отечествения фронт, с партийните и административните ръководства на обслужваните обекти за провеждане на ефективни общи и частнопрофилактични мероприятия.

3. Системно да се подават материали на средствата

Из архивите на ДС

772

за масова информация за разобличаване идеологическата подривна дейност на противника и повишаване политическата бдителност на населението.

Отг.: полк. В. Върбанов

По информационно-аналитичната дейност

1. Системно да се усъвършенствува информационно-аналитичната дейност за цялостно осигуряване на оперативните потребности в борбата срещу идеологическата диверсия и нейното отражение в страната.

2. Задълбочено да се изучава и комплексно анализира информацията за дейността на противника и нашето противодействие за разкриване новите тенденции в тактиката на специалните служби и подривните централи против НРБ, за долавяне на зараждащи се негативни процеси и явления в обслужваните обекти и изготвяне на прогнози.

3. Да се предлагат обосновани управленчески решения, агентурно-оперативни, профилактични и други мероприятия за повишаване ефективността в нашата работа, своевременно и пълно да се информира партийното и държавното ръководство за дейността на външния противник и враждебните и непоялните прояви у нас, за отклоненията, които пречат за осъществяването на конгресните решения.

По координацията и взаимодействието

1. Да се повишава и усъвършенствува координацията и взаимодействието между оперативните отдели на управлениет между управлението и другите централни поделения, СГУ и

Из архивите на ДС

773

окръжните управления на МВР, за пълно използване на техните сили и възможности в борбата срещу идеологическата диверсия и нейното отражение.

2. Управлението все повече да се утвърждава като център в борбата срещу идеологическата диверсия, да разширява и подобрява методическата и пряката агентурно-оперативна помощ на териториалните поделения.

3. Да се задълбочава братскотосътрудничество с Пето управление КГБ на СССР по всички линии и направления на борбата срещу идеологическатадиверсия, като се вземат мерки за пълното и точно изпълнение на съвместния перспективен план. Да се издига на по-високо ниво взаимодействието с останалите братски органи за сигурност, на основата на съвместните ни планове и многостранни съвещания.

4. Да се организира подготовката и провеждането на многостранната среща на братските органи за сигурност в София през май 1982 г. по въпросите на борбата против идеологическата диверсия в условията на усложнената международна обстановка, както и изпълнението на нейните решения

По работата с кадрите

1. Да се работи за формиране у служителите непоколебима увереност, преданост към делото на партията, класова ненавист към враговете на социализма, готовност за пълно отдаване на силите в борбата срещу противника и утвърждаване у тях висока нравствена и морална чистота, смелост и бдителност.

Из архивите на ДС

774

2. Да се повишава квалификацията и професионалното израстване на оперативния състав, като особено внимание се обръща на изучаването, спазването и строгото прилагане на ръководните документи на министерството, усвояването на профсесионални знания, умение и навици.

3. Да се активизира работата за запознаване на оперативния състав с новостите в оперативната теория и практика.

4. При оценката на кадрите особено внимание да се отделя на умението за последователно прилагане на класово-партийния подход в оперативната работа.

5. При атестиране на ръководния състав от началник отделение и нагоре да се прави оценка на теоретическото развитие умението му да ползва постиженията на науката в оперативната и управленческата дейност.

6. Да се създадат необходимите организационни, технически и други предпоставки за ускорено внедряване и най-ефективно използване на система "ИСКРА" и другите автоматизирани информационни системи в борбата с идеологическата диверсия.

7. Да се разработят конкретни мероприятия за по-пълна интензификация на дейността на управлението по основните направления на работа.

Срок: декември 1982 г.
Изп.: 08 и оперативните отдели

Из архивите на ДС

775

8. Да се окаже помощ за подготовката на научно-практическата конференция на тема "12 конгрес на БКП и интензификацията на различните видове дейности на МВР".

Срок: септември 1982 г.

9. Да се извърши оценка за прилагането на политическия подход в дейността на управлението върху основата на конкретния и задълбочения анализ на работата по отделни линии и направления.

Срок: декември 1981 и 1982г.

Отг.: ген.майор А. Мусаков
ген.майор Б. Велинов
полк. В. Върбанов

10. Да се внесе информация в Колегиума на МВР за състоянието на работата в управлението по създаване на действителен резерв от ръководни кадри.

Срок: декември 1982 г.

Отг.: ген.лейт. П. Стоянов

НАЧАЛНИК 06 УПРАВЛЕНИЕ ДС
ген.-лейтенант:
/П. Стоянов/

нап. в 2 екз.
1-др. П. Стоянов
2-др. Хр. Лазаров
изп. Хр. Лазаров
нап. Цветанска, Захариева
29.12.1981 г. м.№ 17468

Доразмножено в 6 екз
№ 3 - др. А. Мусаков
№ 4 - др. Б. Велинов
№ 5 - др. В. Върбанов
№ 6 - др. Т. Козловски
№ 7 - др. П. Галустов
№ 8 - 08 отдел

88

СТРОГО СЕКРЕТНО!

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

МВР
ВТОРО ГЛАВНО У-НИЕ – ДС
Рег. № 23882 Вх. №
18.АВГ.1982 19 год.

С П Р А В К А

ОТНОСНО: Дейността на противника по канала на научно-техническия обмен

Ежегодно в нашата страна се провеждат над 100 международни прояви като конгреси, конференции, симпозиуми, семинари и др., в които участвуват повече от две хиляди учени, научни работници и специалисти от капиталистическите страни.

От друга страна над 140 български специалисти всяка година се изпращат на специализации в различни западни фирми, институти и фондации.

Понастоящем съвместно с развитите капиталистически страни се разработват над 130 теми в различни направления на науката.

Значително е увеличен броят на специализираните изложби, провеждани у нас от капиталистически фирми и концерни.

Безконтактният обмен между учени и специалисти също непрекъснато се увеличава.

Всичко това се използува активно от противниковите разузнавателни служби за провеждане на под-

Из архивите на ДС

ривна дейност срещу нашата страна – главно шпионаж и идеологическа диверсия.

Установено е, че интересите на противника при провеждането на международните форуми в нашата страна са насочени предимно към следните области: нови енергийни източници, машиностроене, електроника, енергетика, състояние и развитие на молекулярната биология и генно инженерство, развитие на космическите изследвания, фотографските процеси, микробиологията, биофизиката, биомеханиката, химията и други.

777

Противникът използува естествените контакти между учените и специалистите на международните форуми, за да изучава нашите граждани с оглед създаване на условия за подхождане към вербовка и за провеждане на идеологическа диверсия.

Обработва наши специалисти за оставане на работа в чужбина, като им разкрива "прекрасните" възможности за изява в западния свят.

Освен това създава контакти с учени и специалисти на СССР и другите социалистически страни, извършва визуално наблюдение по време на екскурзиите, които се организират и т.н.

От друга страна, практиката показва, че докладите на западните учени са на ниско научно ниво, съдържат остарели и отдавна известни данни и резултати от минала дейност.

Активно се използуват от противника провежданите специализации в различни западни фирми, институти и фондациите "Александър фон Хумболд",

Из архивите на ДС

"Карл Дуйсберг", "ДААД", "Гьоте институт", "Хайнрих Херц" и други. За всяко място българската страна изпраща предварително документи за двама кандидати. Съответните изборни комисии в чужбина решават кои кандидати са "подходящи" за целта. Основните критерии на избора се заключават в рационалното използуване на научния опит и познания на българските специализанти при двойно-тройно по-ниско заплащане.

Противниковите служби използуват създадените добри условия за оказване на активно идеологическо въздействие, целящо разлагане на елитната българска интелигенция и събиране на интересуваща ги информация.

В много случаи след предварително изучаване и продължителна психологическа обработка им въздействуват да не се завърнат в страната, като им предлагат блестящи възможности за устройване на Запад.

За постигане на тези цели противникът използува всички средства като негласен обиск, контрол на кореспонденцията, монтиране на подслушвателна техника, устройване на срещи с изменници на родината, провокации и оказване на психологически тормоз по най-различни начини и т.н.

За изучаване и създаване на контакти с българските специализанти се използуват и организираните ежегодни срещи със специализанти на отделните фондации, приеми в посолствата и други.

Разработваните съвместни теми с капиталис-

Из архивите на ДС

тическите страни са друго направление от канала на научно-техническия обмен, което се използува от противника за решаване на свои задачи.

Разработваните теми по страни се разпределят, както следва: с Австрия - 28, Италия - 22, Франция - 20, САЩ - 15, ФРГ - 14, Гърция - 10, Швеция - 9, Канада, Англия и Швейцария - по 4.

Направленията, по които се водят съвместните теми са главно в областта на химическите науки, молекулярната биология, физико-математическите науки, ядрените изследвания, металургията, селското стопанство и други.

Интересите на противника се проявяват по проблемите на научната фотография, електрохимичните източници на ток, квантовата химия и по-конкретно "свръхпроводими материали", космическата програма "България-1300" и други.

По-важните цели, които противникът си поставя по линия на съвместните теми се свеждат до:

- използуването на наш научен потенциал за решаването на свои задачи;

- проникване чрез нашата наука в някои научни области на съветската наука;

- ерозиране съзнанието на наши научни работници, склоняне към невъзвращенство, обработка с цел вербовка и пр.;

- създаване на условия за влияние върху научната политика на страната и насочването й към Запада.

Из архивите на ДС

780

На организираните специализирани изложби в страната от западни фирми и концерни се създават благоприятни условия за легално проникване на противника. Твърде често фирмите изпращат лични покани на домашните адреси на специалисти, създават контакти с интересуващите ги лица и т.н. На някои от тези изложби фирмите организират анкети, в които под благовиден предлог се иска да се даде отговор на въпроси, свързани с търговските им интереси. След като тази информация се обобщи и анализира, те получават сравнително пълна информация за състоянието и нуждите от суровини на отделните отрасли на народното стопанство.

Проблем за нас представлява и безконтактния обмен на информации между научни работници от системата на БАН и западните учени. Той се осъществява чрез изпращането на научни доклади, съобщения, монографии по пощата или изнасянето им чрез научни конгреси, конференции, симпозиуми и др. международни форуми.

По този начин за капиталистическите страни ежегодно се изпращат над 300 материали. Въпреки, че съществува установен ред за контрол на изпращаните материали, някои научни работници изпращат информации за нови научни резултати на западни учени, заобикаляйки установения порядък, с цел постигане на определено признание.

НАЧАЛНИК НА ОТДЕЛ 10
Полковник:
(Ив.Иванов)

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

СТРОГО СЕКРЕТНО!

МВР
ШЕСТО УПРАВЛЕНИЕ ДС
Рег. № 11709 Екз. № 14
3 IX 1982 19 год.
СОФИЯ

УТВЪРЖДАВАМ :
МИНИСТЪР НА ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ
Ген.-полковник
/Д.Стоянов/
София,_____1982 г.

П Л А Н

ОТНОСНО: Провеждане агентурно-оперативни мероприятия във връзка с Четвъртата международна писателска среща

От 29.09. до 5.10.1982 г. по решение на Секретариата на ЦК на БКП в София ще се състои Четвъртата международна писателска среща на тема "Мирът - надежда на планетата".

Досега са потвърдили участието си 138 писатели от 53 страни, от които 98 са от капиталистическите и развиващи се страни, и 40 от социалистическите.

Целта е да се затвърдят постигнатите резултати от досегашните срещи и превръщането им в постоян-

Из архивите на ДС

но действуващ форум на прогресивните писатели от цял свят.

В програмата се предвижда да се проведат две пленарни заседания, дискусии по секции, кръгла маса за единството на писателите в защита на мира, художествените преводи, издателската дейност и др., както и екскурзии до Пловдив и Варна, с посещения на промишлени и други обекти.

Анализът на данните от предишните международни писателски срещи проведени у нас, както и състоялият се през м. юни т.г. подобен форум в гр. Кьолн – ФРГ под надслов "Интерлит – 82" показва, че противника, някои идеологически подривни центрове и вражески емигрантски организации проявяват интерес към тях, стремят се да ги омаловажават и дискредитират, с цел да разединят световното писателско движение за мир.

Имайки предвид голямото политическо значение на срещата, пред органите на ДС стоят за разрешаване следните основни задачи:

– Разкриване, предотвратяване и пресичане евентуални опити на противника да използува срещата за провеждане идеологическа диверсия, провокации, разпространение и пропагандиране на инкриминирана литература, както и друга подривна дейност срещу НРБ, СССР и останалите социалистически страни;

– Изучаване, оказване и задълбочаване влиянието над някои демократично настроени писатели от капиталистическите и развиващи се страни за приобщаване към идеите на мира и социализма, както и за излизане у нас и в чужбина в пресата, по радиото и телевизията с официални изявления и материали в полза на срещата и страната ни;

– Предотвратяване представянето на материали с клеветническо съдържание за публикуване на Запад, установяване подозрителни контакти, както и вражески изявления от обекти на оперативен отчет, лица от вражеския контингент, графомани, психично болни;

– Оказване съдействие на партийните и административни институти за обезпечаване сигурност и ред при провеждане на срещата.

За изпълнение на тези задачи ще се проведат следните организационни, агентурно-оперативни и охранителни

М Е Р О П Р И Я Т И Я :

Да се сформира щаб с ръководител генерал-майор Антон Мусоков и представители от: ПГУ, ВГУ, Управление 04 ДС, и СГУ – МВР и ХАИ.

Щабът да поеме цялостната организация по обслужване на Писателската среща, както и действията произтичащи от основните задачи за:

Из архивите на ДС

Из архивите на ДС

УПРАВЛЕНИЕ 06 ДС

– Да обезпечи в контраразузнавателно отношение участниците от капиталистически и развиващи се страни, работните комисии, преводачите и екипите на средствата за масова информация; пленарните заседания, дискусиите, кръглата маса; творческите срещи с българските писатели и другите културни дейци; студенти и широката читателска публика.

– Да се възложат задачи и поръчения на агентурния апарат и доверените лица за придобиване на предварителна информация относно позициите, настроенията, коментарите и намеренията на чуждестранните участници, за разкриване евентуални замисли за провокационни изявления и действия и мерки за осуетяването им, както и за наблюдение поведението на лицата водени на оперативен отчет, сигналите и вражеския контингент.

Срок: 15.09.1982 г.
Отг.: н-к у-ние 06 ДС

– Да се изучат преводачите и придружителите на чуждестранните участници в срещата, екипите за радио и телевизионни записи и предавания, като с подходящите се установят оперативни контакти, а неотговарящите на изискванията се отстранят чрез Организационния комитет.

Из архивите на ДС

В съставите им да се включат подходящи агенти и ДЛ с оглед използването им за вземане на ангажиращи интервюта от интересуващите ни писатели, както и за решаване на други наши задачи.

Срок: 20.09.1982 г.
Отг.: н-к 06 у-ние ДС

– Да се активизира работата преди и по време на срещата по обектите: "Монахиня", "Либерал", "Козел", "Домакин", "Лешник", "Суматоха", "Хрътка", "Аспирант", "Щраус", с цел недопускане вражески прояви от тяхна страна.

– Да се вземат мерки за своевременно разкриване и предотвратяване евентуални опити на обекта на ДОР "Нахалник", да предаде материали с клеветническо съдържание за публикуване на Запад.

Срок: постоянен
Отг.: н-к у-ние 06 ДС

– Да се организира чрез БТА, "София-прес", радиото и телевизията редовно получаване на данни за отношението на западните средства за масова информация към подготовката и провеждането на срещата, както и за замислите и действията им по отношение на нея.

Срок: постоянен
Отг.: н-к 06 у-ние ДС

Из архивите на ДС

– Да се проверят по отчетите на ПГУ, ВГУ, "Система – 1" и Система "Искра" всички чуждестранни участници в срещата, с цел доустановяване на оперативно интересните лица, като по същите се разработят мероприятия за наблюдението им.

Срок: 20.09.1982 г.
Отг.: н-к 06 у-ние ДС, директор ИИЦ при ЦИОУ

– Да се проведат мероприятия за задълбочаване положителното влияние, спечелването им за идеите на мира, поддръжка позициите на социалистическите страни, както и за написване на положителни материали за НР България и срещата в западната преса от Андре Стил от Франция – член на Академията "Нобел", Пер Вестберг, вицепрезидент на Международния ПЕН, Джеймс Олдридж – Англия, Рафаел Алберти – Испания, Джон Балабан и Уйлям Мередит – САЩ, Ханс Петер Блоел – ФРГ, Ейдриан Митчел – Англия, Ервин Фишер – ФРГ, Йоздемир Индже – Турция.

Срок: постоянен
Отг.: н-к 06 у-ние ДС

– Да се проведат агентурно-оперативни и технически мероприятия по Мириъм Уодингтън – Канада, Филип Боноски – САЩ, Азис Несин и Кемал Йозер – Турция, Жак Гошрон и Шарл Добжински – Франция, Ото Щайгер – Швейцария, Анфрид Астел, Фридрих Хитцер и

Хайнард Кипхард – ФРГ и Душко Роксандрич – СФРЮ, за кои то има данни за техни антисоциалистически действия и изказвания на предишни международни писателски срещи, като се вземат мерки за своевременно долавяне и пресичане на евентуални враждебни замисли и прояви от тяхна страна.

Срок: постоянен
Отг.: н-к 06 у-ние ДС

– Да се окаже съдействие на ПГУ при провеждане на агентурно-оперативни мероприятия по техен обект – италиански гражданин, към когото имат оперативно отношение.

Срок: 20.09.1982 г.
Отг.: н-к 06 у-ние ДС

– Да се информират братските органи за сигурност за срещата и им се изпрати списък на участниците, с цел обмен на информация и планиране на съвместни мероприятия по представляващи оперативен интерес лица.

Срок: 15.09.1982 г.
Отг.: н-к 06 у-ние ДС

ВТОРО ГЛАВНО УПРАВЛЕНИЕ ДС

– Да вземе мерки за агентурно-оперативното обслужване на акредитираните у нас и пристигналите за срещата чужди журналисти; създаване ред и сигурност

Из архивите на ДС

Из архивите на ДС

788

при посрещане и изпращане на ГКПП в София и страната, граничния и митнически контрол;

– Да се засили контрола на дипломатическите, търговските и други представителства, както и на временно пребиваващи граждани на капиталистическите и развиващи се страни, с цел придобиване информация относно Писателската среща и осуетяване евентуални замисли за провеждане на враждебни действия.

Срок: постоянен
Отг.: н-к ВГУ – ДС

ПЪРВО ГЛАВНО УПРАВЛЕНИЕ

– Придобиване на предварителна информация за участниците и своевременно разкриване, предотвратяване и пресичане евентуални опити на противника да използува срещата за провеждане на подривна дейност.

Срок: постоянен
Отг.: н-ци ПГУ

СОФИЙСКО ГРАДСКО УПРАВЛЕНИЕ МВР

– Осигуряване с агентурно-оперативно наблюдение на обслужващия и технически персонал на парк-хотел "Москва", медицинското обслужване, физическа и противопожарна охрана на участниците в срещата, хотела, околния район, посещаваните места, културната програма.

– Оказване съдействие на другите поделения на ДС за настаняване на определените обекти в стаи оборудвани с техника и устройване на нови мероприятия;

– Недопускане на лица от криминалния контингент и психично болни, до местата за провеждане на срещата, както и антиобществени прояви от други граждани;

– Използуване на агентура и ДЛ имащи контакти с чуждите писатели.

Срок: 25.09.1982 г.
Отг.: н-к СГУ – МВР

ДИРЕКЦИЯ НА НАРОДНАТА МИЛИЦИЯ

За осигуряване на безопасност при транспортиране на участниците на територията на София и страната; недопускане на криминални престъпници и лица с аморални прояви и психически отклонения до местата за провеждане на срещата.

Срок: 15.09.1982 г.
Отг.: Директор ДНМ

ДРУГИ МЕРОПРИЯТИЯ:

– УБО да вземе мерки за обезпечаване на среща на партийни и държавни ръководители с участниците в Писателската среща.

Срок: 28.09.1982 г.
Отг.: н-к УБО

789

Из архивите на ДС

Из архивите на ДС

790

– Управление 04 ДС да осигури необходимите оперативно-технически средства за наблюдение на представляващите интерес чужди граждани; при получаване на информация за срещата от експлоатация на мероприятия "Родопи", "Пирин" и "Вихрен" на други поделения, своевременно да уведомява Оперативния щаб.

Срок: постоянен
Отг.: н-к у-ние 04 ДС

– Окръжните управления на МВР да вземат мерки за наблюдение поведението, контактите на писателите живеещи и работещи на тяхна територия, и осигуряване спокойна обстановка при посещенията на писателските делегации на териториите на отделните окръзи – Пловдив, Варна, Бургас, Кюстендил, Толбухин, В. Търново, Видин и др. Особено внимание да се обърне за осигуряване надеждно наблюдение на обектите "Идеолог" и "Пеперуда" на ОУ на МВР – Варна.

– Ръководителят на Оперативния щаб периодически да провежда срещи с ръководството на Организационния комитет относно подготовката и хода на срещата и се обменя информация за своевременно реагиране по техен и наш път на възникналите проблеми.

Срок: постоянен
Отг.: ръководителят на Оперативния щаб

Из архивите на ДС

– Придобитата информация от другите поделения на МВР във връзка с подготовката и провеждането на Четвъртата международна писателска среща да се съсредоточава в Оперативния щаб, който да я обработва и изготвя информации за ръководството на МВР, ЦК на БКП и Комитета за култура.

Отг.: н-к у-ние 06 ДС,
н-к ЦИОУ

ПРЕДЛАГА:
Н-К УПРАВЛЕНИЕ 06 ДС
Ген.-лейтенант
/П.Стоянов/

Нап. в 1 екз.
№ 1 – ЛД 462
Изп.-П.Михов
Нап.-Атанасова 11874
3.09.1982 г.

Доразмножено в 4 екз.
№ 2 – ПГУ
№ 3 – ВГУ
№ 4 – СГУ
№ 5-пр.Галустов
Направени извадки в
по 1 екз. за: ДНМ,
ЦИОУ,У-НИЕ 04 ДС и УБО.
Доразмножено в 1 екз
№ 6 – Ген.майор А.Мусаков

Кам фонд 173
Д. В. Пастоева

СТРОГО СЕКРЕТНО!

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

МВР
ШЕСТО УПРАВЛЕНИЕ ДС
Рег. № 11776 Екз. № 2
19 1982 год.
СОФИЯ

Др. Гергинов
за информацията която се готви
08.09.82 г.
Кр. Ник.

Др. Е. Аникеев
08.09.82 г.

С П Р А В К А

ОТНОСНО: Работата на 01 отдел по обезпечаване сигурността на българските граждани, временно пребиваващи зад граница и за завърналите се в страната

През последните 3-ри години непрекъснато се увеличава броя на българските граждани от средите на художествено-творческата, научната и медицинска интелигенция, които по различни поводи временно пребиват в чужбина (над 51 000 души, от които над 2 200 медицински специалисти, журналисти, музикални и други изпълнители, за повече от три години).

Получените данни за същия период показват, че противника активизира и разширява подривната си дейност срещу временно пребиваващите зад граница представители на интелигенцията. Ето защо работата по това направление се явява една от главните задачи, стоящи пред ръководството и оперативния състав на отдела, реализирането на която сме развивали в следните по-важни насоки:

Из архивите на ДС

– Подпомагане с нашите сили и средства осъществяването на външната политика на НРБ и БКП в областта на културата и науката;

– Оказване влияние върху прогресивно настроени западни и от развиващите се страни учени и културни дейци, с оглед привличането им на наши позиции, а така също за неутрализиране на враждебно проявяващи се чужденци;

– Създаване условия за повишаване ролята и разширяване позициите на българските представители в международните културни и научни организации, движения, институти и по-крупни периодични мероприятия;

– Анализиране новите моменти и тенденции, в дейността на противника и използуваните от него форми, методи и средства при провеждането на идеологическа диверсия срещу интелигенцията от своя територия;

– Предпазване на нашите представители на интелигенцията (особено по-изтъкнатите творци, дейци и учени) от влияние върху тях, от враждебни и провокативни действия срещу им на територията на противника;

– Ограничаване изтичането на интересна за противника научна, икономическа, културна, социално-политическа и др. информация;

– Извършване комплексна организаторска и профилактична работа за най-правилен подбор, подготовка и възпитание на излизащите зад граница български граждани и обезпечаване сигурността им;

Из архивите на ДС

794

– Организиране авентурно-оперативното наблюдение върху негативно проявилите се зад граница, след завръщането им в страната.

Ръководството на отдела периодически поставя тези въпроси на вниманието на оперативния състав на служебните съвещания, при разглеждане на работата по конкретни линии и обекти, при обсъждането на агентурната дейност, в служебната учебна година и пр. Подробно бе изучена и обсъдена и се положи изпит по новата инструкция на отдел "Задгранични паспорти". В програмата на отдела до 1985 г. в ежегодните му планове и тези на отделенията и ОР са залегнали конкретни мероприятия по посочените проблеми.

Разшири се взаимодействието и координацията с КГБ, другите братски органи, с ПГУ, ВГУ, СГУ, ОЗП и ОУ на МВР и се подобри съвместната ни работа по излизащите зад граница с ръководствата на обектите на обслужване (КК, БТА, БТ, БР, творческите съюзи, БАН, МН., обществени организации и др.).

Това доведе до постигане на някои положителни резултати:

– Увеличават се агентурните им позиции по канала на излизащите български граждани. Само през 1981 г. по различни поводи в чужбина са били над 37 агенти, на които са поставяни задачи, съобразно с ПГУ и ВГУ, увеличи се количеството и качеството на получаваната информация. Наши обекти осъществяват влияние върху чужди дейци.

Из архивите на ДС

– Подобрение има и в дейността ни по някои центрове и международни организации, използувани от противника за антисоциалистическа дейност (ПЕН, СЗО, СГОА, МФФД, българистичната дейност и др.).

На редица възлови места в обектите на обслужване, от които зависи подбора и изпращането на служители в чужбина бяха вербувани нови агенти с добри позиции и възможност.

– Ръст бележи извършваната профилактична дейност: за последните 3 години са проведени общи и над частни профилактични беседи и разговори По-прецизен подбор се извършва на кандидатите за работа специализация, командировки, гастроли и др., като на не подходящите са отклоявани от нас или чрез ръководството на обслужваните обекти.

Работено е по сигнали за негативни прояви зад граница, като към лицата е взето съответно отношение.

Успешни агентурно-оперативни мерки се осъществиха за завръщане в страната на об. "Авантюрист" и лекарка от МНЗ, за недопускане невъзвращенство на обект "Масонка" и семейството й, на изтъкнат български диригент. Наблюдението на същите продължава.

– Подобрява се координацията с ръководствата на обслужваните обекти по подбора на пътуващите зад граница, участниците в международните мероприятия, изпращаните на по-дългосрочна задгранична работа и др.

Из архивите на ДС

796

Наред с постигнатите положителни резултати има и някои непреодолени слабости, пропуски и нерешени докрай проблеми:

- Все още не успяваме да осъществим един потраен агентурен контакт с противника и неговата мрежа от сили и средства;

- Не винаги достатъчно конкретни са поставяните задачи на агентурата пътуваща в чужбина, поради което една не малка част от получаваните данни са по-общо информационни и недостатъчно предхождащи и разкриващи по-стратегическите намерения и цели на противника;

- Съществуват все още отделни пропуски в подбора на пътуващите, особено като следствие от ходатайства или при необходимост от спешни пътувания (главно на журналисти и екипи от БТ, СМИ, артисти и др.);

- Не се прави достатъчно за по-планомерното и целенасочено агентурно и чрез технически мероприятия наблюдение на завръщащите се от чужбина.

- От по-голямо разнообразие се нуждае профилактичната ни работа, както и за обхващане на по-широк кръг от пътуващите и временно пребиваващи зад граница различни категории дейци, с оглед получаване на повече и по-разнообразна информация в т.ч. икономическа, научно-техническа, политическа и пр.

– От по-нататашно задълбочаване и разширяване се нуждае координацията ни с другите поделения – ПГУ, ВГУ, ОЗИ, СГУ, и ОУ на МВР – по по-пълноценното използуване на подходящата агентура на ДС за обезпечаване временно пребиваващите зад граница и след завръщането им, както и на други, стоящи пред нашите органи задачи.

За отстраняване на посочените слабости и за по-нататашното усъвършенстваване на работата ръководството се стреми да провежда мероприятия, съобразени с програмата на отдела до 1985 г., по вражеската емиграция, някои организации като "Уестър голс" и особено тези в програмата на МВР за подпомагане външната културна и научна политика на партията и правителството

Н-К ОТДЕЛ 01
Полковник
/Ив.Янкулов/

Нап. в 2 екз.
1 – 01 отдел
2 – 8 отдел
Изп.–Цветков
Нап.–Атанасова
7.09.1982 г.

Из архивите на ДС
797

ДЪРЖАВНА СИГУРНОСТ И БЪЛГАРСКАТА ИНТЕЛИГЕНЦИЯ
II3
Из архивите на
798

КРДОПБГДСРСБНА 1
чл. 31, ал. 6
от ЗДРДОПБГДСРСБНА
Дата :09.10.2015г.Секретар :

169

СТРОГО СЕКРЕТНО!

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

ВТОРО ГЛАВНО У-НИЕ – ДС
Рег. № 30344 Вх. 2
-9.НОЕ.1982 19 год.

ДО
ЗАМ.-МИНИСТЪРА НА
ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ И
НАЧАЛНИК НА ВГУ-ДС

ДОКЛАДНА ЗАПИСКА

ОТНОСНО: Проведена среща с председателя на БАН, академик Ангел Балевски

ДРУГАРЮ ЗАМ.-МИНИСТЪР,

На 01 ноември 1982 г., в присъствието на зам.-началниците на отдел 10-ВГУ-ДС-полковник Балджиев и майор Велинов, и офицера на прикритие при БАН, полковник , проведох среща, по мое искане, с председателя на БАН, академик Ангел Балевски, в неговия кабинет.

На срещата информирах др.Балевски за резултатите от извършената проверка по случая с издаването на дТ от Ради Минев Банов. ст.н.с. в института по металолеене и технология на металите при БАН. Обясних му, че в случая нямаме юридическо основание за подвеждането му

КРДОПБГДСРСБНА 1
чл. 31, ал. 6
от ЗДРДОПБГДСРСБНА
Дата : 09.10.2015г. Секретар :

Из архивите на ДС

под съдебна отговорност, поради това, че той си е съгласувал всички формални изисквания разрешаващи публикуването на научните материали.

Др.Балевски с тревога обясни, че случая му е известен, че е разпоредил вземането на допълнителни мерки за предотвратяване на подобни нарушения и за охраната на ДТ. Заяви, че към Банов ще вземе административни мерки.

др.Балевски беше информиран и за хода на провежданата финансова ревизия от ведомствено-финансовия контрол при БАН по отношение доктор , бивш директор на научно-производствената лаборатория по скоростна спектрофотометрия и биологична физика при БАН. Беше му посочено, че ревизията върви много мудно, провежда се почти цяла година и още не може да приключи, което дава неблагоприятно отражение сред средите на БАН.

др.Балевски поясни, че действително съществуват спорове между ревизора и неговия ръководител, което пречи да се стигне до обективно изясняване на фактите. За активизиране на ревизията разпореди на др. , от негово име да проведе разговори с ревизорите за отстраняване на съществуващите противоречия и за вземане мерки за приключване на ревизията.

След това др.Балевски заяви, че е разтревожен от състоянието на работата в Института по български език при БАН, където е нарушено единството в състава на колектива. Каза, че имало сили, които пречели за

Из архивите на ДС

развитието на този институт, който има за задача да защитава националните и партийни интереси на НРБ. За съжаление обаче някои бивши и настоящи научни сътрудници на института стояли на неправилни позиции по отношение научната истина за миналото и настоящето на българския език. Някои от тези сътрудници били възпитаници на професор Бернщеин от Института по славяновъведение при АН на СССР, който поддържал македонски тези по отношение на българския и македонския езици. Друг защитник на македонските тези бил професор Толстой, също езиковед от АН на СССР, син на белогвардеец Врангелист, живял в България и Югославия, внук на писателя Толстой, който също оказвал влияние на нашите езиковеди. Професор Толстой работел по създаването на руско-македонски речник.

В тази връзка академик Балевски изказа мнение, че по много видими и невидими пътища и начини се работи за разбиването на Института по български език, който трябва да бъде стожер за защитата на нашата национална кауза. Като конкретно доказателство за това е било направеното предложение от Софийския народен съвет до Министерския съвет за преместването на Единния център по език и литература във Велико Търново и Единният център по история при БАН, в Шумен.

Обясних на др. Балевски, че тези проблеми са от компетентността на поделението на др.генерал-лейтенант Петър Стоянов. Той отговори, че знае това, но го

съобщава и на нас, понеже счита, че ние също знаем къде и как да поставим тези въпроси.

Горното за сведение и разпореждане.

ЗАМ.-НАЧАЛНИК НА ВГУ-ДС И
НАЧАЛНИК НА УПРАВЛЕНИЕ "И"
Ген.-майор:
(К.Величков)

Отп. в 2 екз.
№ 1 - адресата
№ 2 - към дело
Изп.: Балджиев-10
Нап.: Цветкова-27323
09.11.1982 г.

Из архивите на ДС

ДЪРЖАВНА СИГУРНОСТ И БЪЛГАРСКАТА ИНТЕЛИГЕНЦИЯ
II4
Из архивите на
802

СТРОГО СЕКРЕТНО!

МВР
ШЕСТО УПРАВЛЕНИЕ ДС
Рег. № 456 Екз. № 11
18.1.1995 год.
София

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

Д О К Л А Д

за агентурно-оперативната дейност
на отдел 01 при у-ние 06 ДС през
1982 г.

Изминалата 1982 година премина за българския народ под знака на висок политически и трудов подем за претворяване в дело решенията на 12 конгрес на БКП. Народът ни, здраво сплотен около БКП и нейния Централен комитет начело с др. Т. Живков, постигна забележителни успехи в икономическата, социалната и културната области. По-пълно се разгърна социалистическата демокрация. Непрекъснато нараства международният авторитет на НРБ, както на базата на безспорните й успехи, така и заради съществения й принос за утвърждаване принципите на мирното съвместно съществуване на Балканите, в Европа и света.

Още повече укрепна дружбата и сътрудничеството между НРБ и СССР, които са нагледен пример на социалистически интернационализъм. Ярка илюстрация на нерушимото единство между нашите партии и народи бе честването 65-та годишнина на ВОСР и 60-та годишнина на Съветската държава.

Започналото през 1981 г. усложнение на международното положение продължи да се задълбочава и през изминалата

Из архивите на ДС

803

година. Враговете на социализма продължиха да засилват натиска си срещу всички прогресивни сили в света, раздухват старите и разпалват нови огнища на конфронтация. Особено активен беше идеологическия, политическия и икономическия им натиск срещу СССР и другите социалистически страни, в това число и срещу НРБ. По своята острота и мащаби идеологическата диверсия на противника придобива все повече облика на "студената война" от 50-те години. С особена сила и настървение противникът усили атаките си срещу нашата интелигенция, стремейки се да я противопостави на партията, да инспирира създаването на наша територия на "иначемислещи" творци, различни паралелни структури, групировки и течения, обединени около нелоялно проявяващи се "авторитети", изразители на идеологически нездрави възгледи и концепции в областта на културата и науката, като разчита при определени ситуации и условия да предизвика масово недоволство и формира "политическа опозиция" в нашата страна.

Радиопропагандните центрове "Свободна Европа", "Би-Би-Си", "Гласът на Америка", "Дойче веле", западни печатни издания, дипломатическите представителства на страните от НАТО, както и някои специално обучени и изпратени у нас емисари, популяризират, утвърждават и подкрепят творци, стоящи на нездрави позиции, насаждат идеологическа аморфност, политически скептицизъм, социална инертност, самоцелен естетизъм и индивидуализъм, буржоазни духовни ценности и потребителска психика.

Някои специални служби и българската вражеска емиграция, под маската на "защита правата на човека" раздухаха злостна антибългарска кампания около случая с обект

Из архивите на ДС

"Нахалник", като се опитаха да ангажират в него някои западни правителствени ръководители. Лидери на БОД предприеха действия за подтикване на други български граждани да последват неговия "пример". Има опити за разбиване на световното движение за мир, в което нашата страна играе важна роля и за създаването на регионални независими движения и противопоставянето им едно на друго – африканското на европейското и пр. Все по-активно и целенасочено се използува канала на международния обмен за разузнавателно проникване, идеологическа диверсия и друга подривна дейност.

В резултат на масирания идейно-подскрекателски натиск на империализма, както и под влияние на някои вътрешни субективни фактори, в средите на интелигенцията съществуват негативни отклонения, нелоялни и враждебни проявления.

У някои творци се наблюдават сериозни отклонения от методологията и принципите на марксистко-ленинската философия, отстъпления от класово-партийния подход и позиции, преднамерен "обективизъм" и произволни обобщения за нашата действителност, субективизъм и черногледство. Типични примери в това отношение са книгите "Фашизмът" на Желю Желев и "Лице" на Блага Димитрова, филмите "Една жена на 33" и "Масовото чудо", някои театрални постановки, предавания на телевизията и радиото, статии в научни списания и други.

Отделни лица, като обектите "Нахалник", "Литератор", "Младежа", "Злобар", "Лешник" и други, се ангажират със злостна противодържавна агитация и пропаганда на антисоциалистическа и антисъветска основа. Други, като обектите "Двойник", "Студента", Лукавия", "Пътник", "Бос", устано-

Из архивите на ДС

виха подозрителни и на меркантилна основа връзки със западни граждани и фирми осъществиха корупция в големи размери. Тревожен е фактът, че броят на тези случаи продължава да нараства. Някои създават и се стремят да изнесат на Запад "произведения" с враждебен и клеветнически характер (обектите "Редактор", "Пеперуда", "Идеолог"). На основата на неправилни идейно-естетически и политически възгледи, незадоволени творчески и кариеристични амбиции, се оформят и т. нар. "микроструктури", като тези около обектите "Монахиня", "Домакин", "Либерал", "Наследници", "Демагог" и други, чиито участници организират сбирки и обсъждат различни политически, научни, литературни, музикални и други проблеми от нелоялни позиции, взаимно се подпомагат и подкрепят, за да намерят по-широко обществено признание. В някои институти на БАН (за литература и за български език) съществува нездрава обстановка, вследствие на която в отделни случаи се застъпват обективистични научни тези в противовес на официалните наши становища. През тази година се получиха данни и за опити да бъдат създадени "паралелни структури" от рода на видеобизнеса, йогизма, "книжовници" и други, които заслужават повишено внимание и своевременни мерки за тяхното разбиване и неутрализиране.

При такава сложна политическа и оперативна обстановка работи през отчетния период състава на отдел 01, за опазване на българската интелигенция от идеологическите посегателства на противника. В своята дейност той се ръководеше от решенията на 12 конгрес на БКП, Словото на др. Т. Живков пред Националното съвещание на МВР от 1981 г.,

Из архивите на ДС

806

оценките и изводите, съдържащи се в доклада на др. Министър, указанията на ръководството на управлението.

ПО АГЕНТУРАТА

В началото на годината наличният агентурен апарат по линиите и направленията на отдела е наброявал 261 души. Вербувани са 37 агента. Изключени са 5 агента - 4 поради изчерпване на възможностите им и 1 поради трайно заболяване. На ВГУ е предаден на по-нататъшно ръководство 1 агент. В края на годината агентурният апарат се е състоял от 292 агента. С наличната агентура (в т.ч. и с нововербованите) са проведени общо 2832 срещи (средно по 9.7 срещи с агент), на които са получени 2336 сведения с оперативна стойност (средно по 8 от агент).

Над 90 % от нововербованите агенти са с висше образование, владеят най-малко по един западен език, имат добри обективни и субективни разузнавателни качества. В общи линии тази констатация е валидна за почти целия наличен агентурен апарат на отдела.

През годината бе подобрена плановостта и целесъобразността на вербовъчния процес. Подобриха се агентурните позиции на отдела в някои важни обекти и линии на оперативно обслужване като средствата за масова информация, съюзите на българските писатели и журналистите, по линия на здравеопазването. По-добре бяха използувани маршрутните възможности на някои агенти у нас и зад граница. Успешно бе експериментирано и внедрено в практиката определянето на кръг от най-активните, с по-широки възможности и проверени

Из архивите на ДС

агенти, които ни подаваха интензивна и достоверна информация за отражението, настроенията и коментариите в различни интелектуални среди във връзка с важни вътрешни и външнополитически събития и при усложнена обстановка. По-целенасочено и ефективно бе използувана агентурата и по делата на оперативен отчет, в работата по сигналите и за наблюдението на вражеския контингент.

Повече грижи бяха положени за осигуряване конспиративността при срещите с агентурата (над 75 % от нея се срещат в Я/К и К/К), за нейната проверка (61 агента), обучение и възпитание. Сериозно внимание бе обърнато за придобиването на агенти за влияние и използуването на проверени и авторитетни в творческата си сфера агенти за оказване на положително влияние и склоняване към отказ наши обекти и лица от контингента от престъпни замисли и намерения. В края на отчетния период агентите от тази категория наброяват 22 души.

Независимо от положените грижи за подобряване работата с агентурата и някои успехи, тя все още не отговаря най-пълно на динамиката и сложността на оперативната обстановка. Не докрай е преодоляна кампанийността във вербовъчния процес. Продължават пропуските в ръководството, възпитанието и ефективното използуване на отделни агенти, които са на възлови места. В някои случаи количеството и качеството на получаваната информация не е в съответствие с броя и качествата на ръководените агенти. Нередовно и с малка ефективност са ръководили някои свои агенти оперативните работници В. Спасов, Г. Сотиров, Вл. Динев, М. Лозанов, Ст. Бейков и др. Все още не е най-достатъчна и пълна изпреварва-

Из архивите на ДС

щата информация за зараждащи се негативни явления и тенденции в творческите среди, получаването на която би ни дала възможност да поставим надеждни "бериери" пред опитите и замислите за провеждане на идеологическа и друга подривна дейност, както от страна на вражеския контингент, така и от "лястовиците" от Запад.

808

ПО ДЕЛАТА НА ОПЕРАТИВЕН ОТЧЕТ

През годината продължиха усилията за по-нататъшното подобряване работата по делата на оперативен отчет. Съществувал е стремеж към активно наблюдение и мерки по отношение на по-активно проявяващите се враждебни елементи. В началото на отчетния период в отдела са се водили общо 47 дела (без ДОН), които по вид и окраска се разпределят както следва: ГДОР - 1; ДОР - 5; ГДОП - 1; ДОП - 40 за:

- противодържавна агитация и пропаганда - 17;
- идеологическа диверсия - 9;
- подозрителни връзки - 8;
- шпионство - 4;
- корупция и разложение - 4;
- предателство - 3;
- измяна - 2.

Водени са и 34 оперативни преписки.

Открити са нови 9 дела - ГДОР - 1, ДОР - 1 и ДОП - 7 за:

- корупция и разложение - 4;
- противодържавна агитация - 2;
- идеологическа диверсия - 2;
- подозрителни връзки - 1.

Из архивите на ДС

809

Новозаведени са и 16 оперативни преписки, всички обекти на които са заложени в "Искра", а 5 от тях и в СОУД.

През годината са реализирани 6 и приключено 1 (общо 7) дела за оперативна проверка – за противодържавна агитация и пропаганда – 1, за идеологическа диверсия – 1, за подозрителни връзки – 2, за шпионство – 2 и за корупция – 1. Към лицата протичащи по приключените дела е взето следното отношение: 2 са предадени на съд и осъдени, 4 са профилактирани и към 1лице е подходено оперативно.

В края на отчетния период в отдела се водят общо 49 дела (без ДОН) както следва по вид и окраска: ГДОР – 1, ДОР – 6, ГДОП – 1, ДОП – 39 за:

- противодържавна агитация и пропаганда – 19
- идеологическа диверсия – 10
- подозрителни връзки – 5
- шпионство – 4
- корупция и разложение – 5
- предателство – 3
- измяна – 2

Работено е и в края на 1982 г. в отдела се водят 50 ОП.

През годината положително може да се оцени работата по ДОП "Монахиня" при капитан Н. Ананиев, приключеното ДОП,"Специализантка" при капитан И. Павлов, ДОП "Поклонничка" при ст.лейтенант Кр. Капурдов, ДОП "Метреса" при ст.лейт. Б. Николов, ГДОП "Твърдоглавци" при капитан М. Лозанов, ДОП "Алчния" при капитан Г. Сотиров и др. Някои от посочените дела по същество са изяснени. Придобита е допълнителна информация за поведението и замислите на обектите,

Из архивите на ДС

810

откроени са нови моменти в тяхната нелоялна и вражеска дейност. Постигнатото в работата по посочените и някои други дела е резултат както на личните усилия на водещите ги оперативни работници, така и на целия колектив.

Същевременно следва в интерес на обективността да кажем, че в работата ни по делата съществуват редица недостатъци и проблеми.

Както в количествено, така и в качествено отношение наличните дела все още не отговарят на сложността и остротата на оперативната обстановка, особено що се касае до проявите на външния противник. Недостатъчно бяха натоварени с разработки оперативните работници Цв. Бузовски и З. Петков от 01 отделение, Ч. Тепешанов от 02 отделение, М. Симеонов от 03 отделение , Ст. Бейков, Я. Кутелов и Ив. Иванов от 04 отделение.

По редица дела се работи с бавни темпове и се изпускат блогоприятни моменти за легализиране на придобитата информация и провеждане на пресичащи и профилактични мероприятия за локализиране дейността на обектите и близките им връзки. Не винаги и най-пълно се съчетава използуването на агентурата с оперативно-техническите средства за своевременно разкриване истинските замисли на разработваните лица и оказване изпреварващо положително въздействие върху тях. Характерни в това отношение са ДОП "Философ" във 02 отделение, ДОР "Усойница" в 01 отделение и особено случая с обект "Нахалник". Последният бе воден на контрол в 03 отделение, което не оказа необходимата помощ на СГУ за задълбочен анализ на характера на обекта и мотивите за поведението

Из архивите на ДС

811

му, поради което бе допуснато същият да се изяви като "дисидент". За това бяхме остро, но справедливо критикувани от ръководството на министерството. След заслужената критика делото бе взето на производство в отдела и по него бяха проведени редица активни, сложни и комплексни агентурно-оперативни мероприятия, в резултат на които се създадоха предпоставки за игра с френското разузнаване. Успешно бяха осуетени плановете на българската вражеска емиграция за осъществяването на перманентни антибългарски пропагандни кампании на основата на манипулации и спекулации със случая.

Положени бяха усилия за утвърждаване на практиката да вземат на контрол и оказва помощ на СГУ и окръжните управления на МВР по най-важните и характерни дела заведени по линия на отдела. През годината на контрол се водеха 23 дела на производство в СГУ и ОУ на МВР в гр.гр. Варна, Русе, Перник, Пловдив, Габрово, Ловеч, Сливен, Ст. Загора, Враца, Толбухин, Видин и Хасково. Осезаема помощ бе оказана по ДОР "Заблудения" на ОУ- МВР Ловеч, по ДОП "Хиена" на ОУ МВР Сливен от 03 отделение и от 04 отделение на СГУ по ДОР "Сафо", на ОУ МВР Перник по ДОР "Неблагодарник" и ДОП "Сивия", на ОУ-МВР Варна по ДОР "Идеолога", на ОУ МВР Русе по ДОР "Редактора" и др. Работата ни и по това направление следва да се активизира с оглед отделът по-пълно да изпълнява линейните си функции.

ПО СИГНАЛИТЕ

През отчетния период са заведени 68 сигнала (с 19 по-малко от 1981 г.),които по окраска се разпределят:

Из архивите на ДС

812

- за противодържавна агитация – 22
- за идеологическа диверсия – 6
- подготовка за невъзвращенство – 19
- корупция и разложение – 10
- подозрителни връзки – 8
- измяна – 2
- незаконно притежаване на оръжие – 1

По източниците, от които са получени, сигналите се разпределят:

- от агентура – 37
- от ДЛ – 16
- от оперативна техника – 7
- от други поделения – 7
- анонимни – 1

Изяснени са 49 сигнала, от които 46 са се потвърдили. Преобладаващата част (38) от сигналите са изяснени по агентурен път, а останалите 11 чрез техника. Към лицата, протичащи по изяснените сигнали е взето следното отношение:

- предадени на съд и осъдени – 9
- дадени под следствие – 2
- профилактирани от ОР – 27
- профилактирани от служебните ръководства на обслужваните обекти – 31
- взети на дела на оперативен отчет – 3
- включени в списъчния отчет на ВК – 31

Всички протичащи по изяснените сигнали лица са заложени в "Искра", а на 2 чуждестранни граждани са открити ОП и са заложени в СОУД. Материалите за 8 лица са изпратени

Из архивите на ДС

813

на други поделения.

Независимо, че през 1982 г. в сравнение с 1981 г. броят на заведените сигнали е по-малък, следва да се отчете следното: За някои видове вражеска дейност като подозрителни връзки, противодържавна агитация и др. сигналите бележат тенденция на устойчивост. Неколкократно обаче е увеличен броят на получените и потвърдените сигнали за подготовка за невъзвращенство (през 1982 г. - 19 срещу 5 за 1981 г.) и за корупция (през 1982 г- 10 срещу 2 за 1981 г.).

Особено характерни за отчетния период са сигналите "Двойник" в 04 отделение, чиито 3 обекта бяха осъдени за валутно-контрабандни престъпления; "Лукавия" в 01 отделение, който заедно с още 5 негови близки връзки са предадени на съд за корупция. По изяснен от 02 отделение сигнал в момента се води следствие на две лица, служители на Комитета за култура, извършили множество контрабандни сделки и трансфер на валута у нас и в чужбина.

През отчетния период съставът на отдела положи много усилия за привеждане работата си в по-пълно съответствие с изискванията на МЗ I-88/18.06.1979 г. Постигнати бяха редица положителни резултати. В редица случаи и по редица сигнали работата почти не се е различавала от тази по активните разработки. Съществувал е стремеж да се оказва пълноценна помощ и на окръжните управления в тази важна страна от дейността им - на контрол са водени общо 93 сигнала.

Наред с това,в работата ни по сигналите съществуват и някои тревожни симтоми. Понижен е в сравнение с 1981 г. броят на заведените сигнали, което далеч не отговаря на оперативната обстановка и на възможностите на оперативния

Из архивите на ДС

814

състав. Все още не е създаден най-добър ред при регистрацията и приключването на преписките. Не са малко случаите по които е извършена значителна по количество и качество работа, но поради занижения контрол от страна на началниците на отделения и въпреки недвусмислените указания на заповедта, тази работа не се отчита. Неоправдано се просрочват някои сигнали – 3 в отделение 01, 10 във 02, 6 в 03 и 2 в 04 отделение.

ПО ПРОФИЛАКТИКАТА

В съответствие с априлската линия на БКП и указанията на ръководството на министерството, провеждането на своевременна профилактика е било за отдела една от най-важните задачи през 1982 г. През годината бяха профилактирани 74 лица, а спрямо 41 предприети административни и други мерки. За над 30 са дадени справки на ръководството на МВР и "Военно-административен отдел" на ЦК на БКП. Изготвени бяха и анализи за отражението на някои вътрешни и международни събития сред интелигенцията. Взимани са мерки за ограничаване творческите изяви на вражески настроени лица, за недопускането им до ръководни и възлови места в обектите на обслужване. Чрез БТ и в. "Отечествен фронт" беше извършена открита профилактика по материали от делото на отдела "Рапон", а по съвместна инициатива с ДО "Българска кинематография", във връзка с т.н. "видеобизнес", ЦК на БКП взе мерки и излезе специално постановление на МС. При реализирането и на други дела и сигнали беше оказано по гласен и негласен път въздействие върху широк кръг лица (над сто) от обектите на обслужване. Подобри се профилактиката и по пътуващите и временно пребиваващи зад граница представители

Из архивите на ДС

815

на интелигенцията. Общо по такъв повод са проведени беседи с 13 колектива, наброяващи 409 души.

Независимо от създадените положителни предпоставки за подобряване на профилактичната ни дейност, следва да отчетем, че тя все още не е на висотата на изискванията на партийната политика и Националното съвещание по МВР. Все още не сме изпълнили докрай отговорната задача за изграждане чрез чекистки форми, методи и средства надеждни бариери за опазване на нашата интелигенция от разложителното влияние на идеологическата диверсия,провеждана от противника. Все още не сме решили докрай въпроса за опазването на творческите дейци, особено младите и перспективни кадри от попълзновенията на противника.

ПО ВРАЖЕСКИЯ КОНТИНГЕНТ

Работата по доустановяването и наблюдението на вражеския контингент бележи известен напредък. Получената агентурна и от други източници информация позволи да се направят по-верни и точни изводи за някои проявяващи се тенденции в средите на интелигенцията. Агентурно се наблюдава около 79 % от ВК.

В края на 1981 г. по вражеския контингент са протичали 231 лица. През годината, вследствие на някои взети мерки за прочистване обслужваните обекти, от него са отпаднали 27 лица. В края на отчетния период по вражеския контингент протичат 278 лица - 242 на списъчен отчет и 36 на ДОН. Попълнението на контингента с 47 лица е дошло предимно от някои новопроявили се лица и от някои промъкнали се на работа в обслужваните обекти потомци на бивши хора.

Из архивите на ДС

816

Придобитата през годината информация сочи, че лицата от вражеския контингент с интерес следят промените в международната обстановка и важните вътрешно-политически събития, които коментират от присъщите им враждебни позиции в тесен кръг от свои съмишленици. Активните им и публични прояви са изолирани, което до голяма степен се дължи и на вземаните от нашите органи мерки. По-сериозен интерес представляват лицата от т.нар. категория "новопроявяващи се" и особено онези, които са склонни към прояви на корупция и разложение в държавния апарат, застрашаващи сигурността на страната.

Едновременно с лицата, които са включени във вражеския контингент по смисъла на чл. 7, ал.2 от Инструкцията за оперативния отчет, в отдела се наблюдават още 331 лица, някои от които са членове на БКП, чието поведение дава основание за подобна мярка.

Независимо от положителните резултати, някои слабости в дейността ни по ВК не са преодолени докрай. За някои лица не се придобиват редовно данни. Има звена като КК, БАН, МНЗ, ВУЗ по изкуствата, Съюза на филмовите дейци, отделни издателства, вестници и списания, редакции на БТ и БР, контингента, в които все още не е доустановен. По-специално наблюдение заслужават пребиваващите и пътуващите често в чужбина, склонните към корупция и стоящите на "по-особени" позиции. От внимание се нуждаят и така наречените "оперативно интересни лица" (сред тях и членове на БКП), които по линия на отдела са една немалка част.

Из архивите на ДС

817

ПО ВЗАИМОДЕЙСТВИЕТО

Отчитайки политическото значение на сътрудничеството ни с братските органи за сигурност и на първо място с КГБ, съставът на отдела се отнасяше с повишена отговорност към поставените му задачи,в резултат на което бяха постигнати положителни резултати, които допринесоха за неговото по-нататъшно подобряване и задълбочаване.

По-конкретен израз придоби съвместната ни работа с КГБ по делата "Езуит" и "Студента", "Твърдоглавци" и "Сафо", както и по сигнала "Двойници". Обменени бяха информации за основните тенденции и нови форми на подривна дейност на противника по отношение на интелигенцията, а също така по други конкретни случаи от взаимен интерес. По искане на КГБ отговорен работник от отдела бе включен в тяхната оперативна група за обезпечаване на Световния конгрес по кардиология в Москва. Продължи провеждането на координирани мероприятия по Международния ПЕН, Световната психиатрична асоциация, конгресите по социология и политически науки. Постоянна помощ в това отношение получавахме от др. Галустов. Полезен се оказа и споделения опит от гостувалата у нас през м. януари м.г. съветска делегация.

Поставено беше началото за по-непосредствени контакти с XX департамент на МВР-ГДР по линия на медицината, с X управление на МВР-ЧССР по художествено-творческата интелигенция и МВР-УНР по Международния ПЕН, както и по други конкретни въпроси от работата ни.

Усили се взаимодействието ни с ПГУ по използуване възможностите на някои наши агенти за решаване на разузнавателни задачи и придобиване на информация от политически,

Из архивите на ДС

818

икономически и културен характер. Провеждани са съвместни мероприятия по отделни обекти и сигнали, по международните прояви и временно работещите и специализиращи в капиталистическите и развиващи се страни научни и културни дейци и медицински кадри. Обменяни са и данни по други проблеми, въпроси и лица от взаимен интерес. Подобрение бележи координацията ни с ВГУ и са разработвани съвместни планове по обезпечаването на международните мероприятия, по контролиране поведението на западни дипломати и чуждестранни журналисти и пресичане опитите им да провеждат идеологическа диверсия в средите на интелигенцията, както и да увличат лица от обслужваните обекти в престъпна дейност. Напредък има и в използуването на агентура на двете поделения за решаване на други контраразузнавателни задачи. Положителен ръст има в сътрудничеството ни с Главно следствено управление, отдел 01 и 03 на 04 управление ДС, отдел 02 ДС и ДНМ.

През годината по-действена, ефикасна и конкретна беше оказаната помощ на Софийско градско и окръжните управления на МВР, които са посетени от над 30 служебни ръководители и оперативни работници. От окръзите са извиквани служители и заслушвани в управлението и отдела по конкретни въпроси и дела. Както бе казано, на контрол са водени 23 дела и 93 сигнала. Изготвени бяха съвместни планове и оказана помощ на място на СГУ и окръжните управления на МВР в гр.гр. Варна, Пловдив, Плевен, Михайловград, Шумен, Перник, Габрово, Русе и други. По-целенасочено бяха използувани маршрутните възможности на някои агенти от центъра към окръзите и обратно. Близко работихме и по редица международни мероприятия. Добре се изявиха в това отношение другарите Ч. Тепешанов, Вл. Динев, Я.Кутелов, Ст.Бейков, П.Михов и други.

Из архивите на ДС

819

По-голяма системност и целенасоченост придоби работата ни с останалите отдели на управлението. От първо и второ отделения беше оказана конкретна помощ на 04 и 06 отдели за документиране дейността на обектите "Плешивия" (от Комитета за култура) и "Милионери" от Българска телевизия, към които бе взето съдебно отношение. Съвместно със 07 отдел обезпечавахме охраната на редица важни политически мероприятия, в които участвуваха партийни и държавни ръководители. В момента активно си взаимодействуваме с отдел 05 по обект "Нахалник" и техните обекти "Демократ" и "Терориста".

Въпреки постиганатото, в това направление съществуват немалко резерви. Като център е необходимо още по-целенасочено и на по-перспективна планова основа да обхванем най-важните проблеми по линиите в окръзите, да разширяваме контактите - чрез регионални съвещания, срещи-обсъждания, конкретни разглеждания и пр. Още по-пълно да използуваме възможностите на наличната агентура и ДЛ в двете посоки.

ПО РАБОТАТА С КАДРИТЕ

В работата си с кадрите, ръководството на отдела се е ръководило както от партийните решения, така и от указанията на др. Министър дадени на годишното отчетно-изборно събрание на 601 ППО през 1980 г.

Пред вид значително подмладения състав на отдела, по-голямо значение беше отдадено на индивидуалната работа и професионална подготовка. В курса за практическото обучение бяха разглеждани теми, тясно свързани със стоящите пред нас проблеми. На среща на ПБ и ръководството на отдела с

Из архивите на ДС

820

младите оперативни работници откровено бяха поставени редица вълнуващи ги въпроси. Успешно беше приложено наставничеството, чрез прикрепването им към по-опитни [illegible], с оглед по-бързото навлизане в работата и овладяване на чекисткото майсторство.

По-широко бяха използувани моралните и материални стимули, взеха се мерки за повишаване научната подготовка и стабилизиране растежа на кадрите на място.

В работата си с кадрите, отделът е чуствувал постоянните грижи на ръководството на МВР, отдел "Военно-административен" на ЦК на БКП и ръководството на управлението. Красноречив пример за това е взетото напоследък решение за разделянето на отдела, което несъмнено ще спомогне за усъвършенствуване работата по контраразузнавателното обезпечаване на интелигенцията.

НАЧАЛНИК ОТДЕЛ 01, 06 ДС
Полковник
/Ив. Янкулов/

Нап. в 1 екз.
№ 1 - отдел 01,06 ДС
Изп.- Сандев - I,IV
Нап.- Костова - М.№ 738

Доразмножено в 2 екз.
№ 2 - отдел 01,06 ДС
№ 3 - отдел 09,06 ДС
София, 13.01.1983 г.

ДЪРЖАВНА СИГУРНОСТ И БЪЛГАРСКАТА ИНТЕЛИГЕНЦИЯ
II5

Из архивите на ДС

СТРОГО СЕКРЕТНО!

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

МВР
ШЕСТО УПРАВЛЕНИЕ ДС
Рег. № 2378 Екз. № 1
23 - 11 - 1983 19 ... год.
СОФИЯ

У Т В Ъ Р Ж Д А В А М:
За Н-К УПРАВЛЕНИЕ 06 ДС
Ген.-~~лейтенант~~:
/П.Стоянов/
София, 8 6 1983 год.

П Л А Н

ЗА РАБОТАТА НА ОТДЕЛ 01, У-НИЕ 06 ДС ПРЕЗ 1983 ГОДИНА

В изпълнение на задачите по линия на художественотворческата интелигенция, произтичащи от решенията на XII конгрес на БКП и изискванията на Националното съвещание на МВР /1981 г./, от сложността на оперативната обстановка и свързаните с нея програми, заповеди и указания на ръководствата на Министерството и управлението, през 1983 година усилията на ръководния и оперативен състав на отдела да бъдат насочени за

Из архивите на ДС

822

решаване на следните

ОСНОВНИ ПРОБЛЕМИ:

- По-нататъшно повишаване ефективността и настъпателността на агентурно-оперативната и превантивно-профилактичната работа в центъра и страната за опазване на художественотворческата интелигенция от посегателствата на противника и най-пълно подпомагане на БКП при реализиране на партийната политика в тези среди. Особено внимание да се отделя на работата за париране още в зародиш на опитите за създаване на дисидентски микроструктури, "опозиционни" и нелоялни групировки в творческите съюзи и другите звена от националния комплекс "Култура" Своевременно да се долавя и неутрализира негативната дейност и влияние на различни "лидери" и "авторитети", "обидени" и "недооценени" лица от обслужваните обекти. Да се организира още по-целенасочено и компетентно наблюдение при подготовката и реализацията на репертоарните и издателски планове, както и върху индивидуалната работа на отделни творци с цел недопускане поява на идейно-естетически или политически неиздържани произведения на литературата и изкуството.

- Оказване на конкретна и активна помощ на партийните и държавни органи, на творческите съюзи и институти при подготовката и провеждането на 04 конгрес на културата, изготвянето на програмата за честуване 40 годишния юбилей на социалистическата революция в България, при провеждането на мероприятията от националната програма за всестранно и хармонично развитие на личността, както и при други по-крупни прояви посветени на бележити дати и събития у нас.

- По-нататъшно развитие и усъвършенствуване организацията на агентурно-оперативната и профилактичната работа за осигуряване на ефективно и всеобхватно покритие на канала на международния обмен, с оглед постигане по-ефективни резултати в борбата срещу идеологическите подривни центрове и организации на противника, както и в дейността ни за подпомагане на външната културно-политическа пропаганда на партията. В това отношение да се отделя особено внимание на обезпечаването на международните културни прояви у нас и в чужбина, както и на работата ни при индивидуалните гастроли и пътувания на наши артисти, изпълнители и дейци в капиталистическите и развиващите се страни.

Из архивите на ДС

- Създаване на перспективен модел за агентурните ни потребности в обслужваните обекти и по подривните идеологически центрове, действуващи срещу художествено-творческата интелигенция в страната. В бъдещата работа по тези направления, усилията да бъдат насочени главно за вербовка на качествена агентура с позиции и възможности за влияние и даване на експертни, консултантски анализи и преценки, за проникване и внедряване на територията и в редовете на противника. Да продължи развитието и усъвършенствуването на дейността и по ръководството, обучението и възпитанието на наличния агентурен апарат. Да се засилят неговите превантивни функции с цел придобиване на изпреварваща, текуща и проблемна информация, относно проявите и явленията, тенденциите и процесите в средите на интелигенцията.

- Ускоряване на темповете и решително подобряване качеството на работата по делата на оперативен отчет и сиг-

Из архивите на ДС

налните преписки, с оглед недопускане негативно мултиплика-ционно влияние и "верижни" реакции сред връзките, колективите и почитателите на разработваните лица. Осигуряване на постоянно и надеждно наблюдение над вражеския контингент и категорията на т.н. новопроявяващи се лица. Реализиране на бързи и компетентни мерки за своевременно долавяне на тяхните намерения и информиране ЦК на БКП, за срочно документиране, неутрализиране и пресичане на нелоялната или враждебната им дейност. Оказване ефективна помощ на партийните и служебни ръководства за прочистване на важни звена и обекти на обслужване от вражески изявени, корумпирани, идейно-творчески и морално-политически деградирали елементи.

– Подобряване и задълбочаване на аналитичната и общопрофилактичната ни дейност с оглед цялостно разкриване и отстраняване на причините и условията, обуславящи или спомагащи появата и наличието в обслужваните обекти на негативни настроения и проявления, явления и действия, в това число и такива, свързани с т.н."малка правда" или с прилагането на новия икономически механизъм в материалната сфера. В това отношение чувствително следва да се засилят и нашите информационно-сигнални функции и задължения към ръководството на управлението, Министерството и ЦК на БКП.

– Реализиране на по-действена координация и взаимодействие с централните поделения на МВР, с отделите в управлението и с ръководствата на Комитета за култура и творческите съюзи. Издигане ролята на отдела като център на агентурно-оперативната работа по линия на художествено-творческата интелигенция в столицата и страната. Значително засилване на неговата помощ и контрол към СГУ и окръжните управления на МВР по

Из архивите на ДС

всички направления на контраразузнавателната ни дейност.

- По-нататъшно развитие и задълбочаване на интеграцията с КГБ и разширяване сътрудничеството ни с другите братски органи за сигурност в борбата срещу идеологическата диверсия на противника и нейното отражение в социалистическата общност. Постигане на по-ефективни резултати при изпълнението на съвместните ни планове и осигуряване на своевременна информация, относно настъпващите изменения в тактиката, методите и средствата на западните специални служби и подривни центрове по отношение на художествено-творческата интелигенция в нашите страни. Оказване на конкретна помощ при организацията и провеждането на многостранна среща на братските органи за сигурност в София - 1983 година.

- Усъвършенстване организацията на работата и засилване на нейната функционална ефективност, съобразно настъпилите структурни изменения в отдела. Осигуряване на условия за непрекъснато повишаване професионалното майсторство, идейно-политическата подготовка и култура на личния състав, за подобряване на дисциплината, стимулиране на инициативата и разгръщане на творчеството в колектива. Постигане на още по-добри резултати при [redacted], трудовото, нравствено-естетическото,комунистическото, патриотичното и интернационалното възпитание на комунистите. В своята цялостна организаторска и възпитателна работа за решаване на горепосочените проблеми, служебното и партийното ръководство да отделя специално внимание и да оказва конкретна помощ на младите и особено на новопостъпилите оперативни работници в отдела.

Из архивите на ДС

ЗА РЕШАВАНЕ НА ОСНОВНИТЕ ЗАДАЧИ И ПРОБЛЕМИ ДА СЕ ОРГАНИЗИРАТ И ПРОВЕДАТ СЛЕДНИТЕ

М Е Р О П Р И Я Т И Я:

I. ВЪПРОСИ ЗА ВНАСЯНЕ, ОБСЪЖДАНЕ И РЕШАВАНЕ В РЪКОВОДСТВОТО НА УПРАВЛЕНИЕТО

1. Оценка за състоянието на контраразузнавателното осигуряване на художествено-творческата интелигенция - /проблемът ще бъде обсъждан в ръководството на Министерството/.

СРОК: 01.09.1983 г.

ОТГ.: полк.Ив.Янкулов

√ 2. Информация относно борбата на органите на ДС срещу идеологическата диверсия на противника и нейното отражение сред художествено-творческата интелигенция - /Материал за многостранната среща на братските органи за сигурност в София - 1983 година/.

СРОК: 01.08.1983 г.

ОТГ.: полк.Ив.Янкулов

√ (3) Информация относно изпълнение решенията на Колегиума на МВР от 1978 г. за работата по вражеския контингент сред художествено-творческата интелигенция - /Материал за подготовка на общия доклад на 06 управление ДС/.

СРОК: 01.03.1983 г.

ОТГ.: полк.Ив.Янкулов

? √ 4. Информация за невъзвращенствата по линия на художествено-творческата интелигенция през 1979-1982 г., обстоя-

телства, причини, фактори и условия, които са ги породили и мерки за тяхното отстраняване-/Материал за подготовка на общия доклад на 06 управление - ДС/.

СРОК: 15.02.1983 г.

ОТГ.: полк. Ив.Янкулов

5. Аналитична справка относно нелоялната дейност на някои неформални групировки и лица /"Лидери", "Обидени", "Авторитета", "Недооценени", "Пишещи"/ и предложения за вземане на отношение към тях.

СРОК: 30.04.1983 г.

ОТГ.: полк.Ив.Янкулов

6. Информация относно причините и условията, допринесли за появата на някои неиздържани художествено-творчески произведения и предложения за създаване на консултантски апарат по проблемите на литературата и изкуството.

СРОК: 01.06.1983 г.

ОТГ.: полк.Ив.Янкулов

7. Информация за състоянието на работата по идеологическите подривни центрове на противника и канала на международния културен обмен. Утвърждаване на допълнителни мероприятия по тези направления както и за по-нататъшното подпомагане реализацията на външната културна политика на партията.

СРОК: 10.10.1983 г.

ОТГ.: полк.Ив.Янкулов

8. Преценка за работата по издирване и опазване на паметниците на културата и предложение за функционални подобрения при обслужване на линията.

СРОК: 30.03.1983 г.

ОТГ.: полк.Ив.Янкулов

Из архивите на ДС

Из архивите на ДС

828

9. Справка за неподходящите в кадрово и политическо отношение лица на работа в управленческите звена на обслужваните обекти и предложение за вземане отношение към тях.

СРОК: 01.07.1983 г.

ОТГ.: полк.Ив.Янкулов

10. Преценка за количеството, качеството и разстановката на агентурата по линиите на отдела и утвърждаване перспективен модел за вербовките в това число и за М-50 и М-100.

СРОК: 01.11.1983 г.

ОТГ.: полк.Ив.Янкулов

11. Оценка относно състоянието на работата по най-важните дела на оперативен отчет и определяне насоките и целите за бъдещата ни дейност по тях.

СРОК: 01.05.1983 г.

ОТГ.: полк.Ив.Янкулов

12. Списък за утвърждаване кои от международните и вътрешни прояви следва да бъдат обезпечавани от отдела. Изготвяне планове за провеждане на агентурно-оперативни мероприятия по тях. Предложение за организиране М"[redacted]"в навечерието на IV конгрес на културата.

СРОК: за списъка-10.02.1983
за предложението -
10.03.1983 г.

ОТГ.: полк.Ив.Янкулов

13. Предложение и план за провеждане през м.февруари 1984 година съвместно с 09 отдел, съвещание с оперативните работници от ОУ-МВР по проблемите на контраразузнавателната

работа сред интелигенцията.

СРОК: 15.12.1983 г.
ОТГ.: полк.Янкулов
полк.Козловски

14. Отчет за съвместната ни работа с КГБ и сътрудничество с останалите братски органи [redacted] за сигурност. Предложения за нови мероприятия по линия на художествено-творческата интелигенция, които следва да бъдат включени в бъдещия план на управлението.

829

СРОК: 30.10.1983 г.
Отг.: полк.Ив.Янкулов

II. ВЪПРОСИ ЗА ОБСЪЖДАНЕ В РЪКОВОДСТВОТО НА ОТДЕЛА

1. Новата функционално-структурна организация на работа в отдела и разпределение на обслужваните обекти по отделения и оперативни работници. Преглед на цялостната дейност и стопанство при всеки работник, и набелязване мерки и срокове за решаване на съществуващите проблеми.

СРОК: 28.02.1983 г.
ОТГ.: Зам.н-ци на отдела и
н-ци на отделения

2. Организацията и състоянието на работата на 04 отделение по ИР - интелектуалци, чужди и наши граждани уличени в услуга на противника, протичащи по делата на оперативен отчет, сигналите и оперативните преписки, включително и по тези, водени от ОУ на МВР в страната. Определяне на конкретен подход към

Из архивите на ДС

Из архивите на ДС

830

всяка разработка, срок и начин за нейното приключване.

СРОК: 15.03.1983 г.
ОТГ.: Зам.н-к на отдел и
н-к 04 отделение

✓ (3.) Доклад относно организацията и готовността на отделенията за обезпечаване 04 конгрес на културата и другите по-важни вътрешни и международни прояви.

СРОК: 30.03.1983 г.
ОТГ.: Зам.н-ци на отдела и
н-ци отделения

✓ (4.) Организацията и състоянието на цялостната агентурно-оперативна дейност по линиите на 02 отделение. Приемане на мероприятия за нейното подобряване и усъвършенствуване.

СРОК: 30.05.1983 г.
ОТГ.: Зам.н-к отдел и
н-к 02 отделение

✓ (5.) Оценка на вербовъчната дейност на отделенията съобразно количествените и качествени показатели заложени в плана на отдела. Взимане на мерки, осигуряващи неговото изпълнение.

СРОК: 30.06.1983 г.
ОТГ.: Зам.н-ци на отдела и
н-ците на отделенията

✓ (6.) Доклад за организацията и състоянието на работата в новосъздадените 01 и 03 отделения. Оказване помощ при евентуално възникнали проблеми и приемане на мероприятия за подобряване дейността по линиите.

СРОК: 30.08.1983 г.
ОТГ.: Зам.н-ци на отдела и
н-ците на 01 и 03
отделения.

7. Обсъждане на тримесечни отчети за работата по сигналите, контингента, профилактиката и справки за получените агентурни сведения, изготвените информации, поместените съобщения в бюлетина и заложените лица в "ИСКРА" и СОУД.

СРОК: тримесечен
ОТГ.: Зам.н-ци на отдела и н-ци на отделения

8. Разглеждане работата на наставниците и началниците на отделения с младите оперативни работници, с цел подпомагане за по-бързото им навлизане в проблематиката и спецификата на обслужваните обекти.

СРОК: 30.09.1983 г.
ОТГ.: Зам.н-ци на отдела и н-ци на отделения

9. Оценка на дейността по делата на оперативен отчет заложени в плана на отдела за реализация през настоящата година. Вземане на мерки и оказване помощ по някои разработки, с цел изпълнение на плановите задачи по тях и срочното им приключване.

01.05.83 г.

СРОК: 15.10.1983 г.
ОТГ.: Зам.н-ци на отдела и н-ци на отделения

10. Анализ на извършената работа за оказване помощ и контрол на ОУ на МВР по линиите на отдела. Приемане на мероприятия за засилване и усъвършенствуване на тази наша дейност.

СРОК: 30.11.1983 г. ?
ОТГ.: Зам.н-ци на отдела и н-ци на отделения.

Из архивите на ДС

Из архивите на ДС

832

(11) Преценка за ефективността на взаимодействието ни с отделите в управлението и централните поделения на ДС, и набелязване на конкретни предложения за неговото оптимизиране и по-добро планиране.

СРОК: 30.12.1983 г.
ОТГ.: Зам.н-ци на отдели и н-ци на отделения

III. ПО ПОДРИВНИТЕ ЦЕНТРОВЕ И ОРГАНИЗАЦИИТЕ, СЛУЖАЩИ ЗА ПРИКРИВАНЕ НА ПРОТИВНИКА.

(1) Да се извърши оценка и категоризация на всички засечени до сега подривни центрове и организации, действуващи срещу художествено-творческата интелигенция. По най-активните от тях да се разработят перспективни планове за разкриване, предотвратяване и пресичане опитите на противника да провежда идеологическа диверсия в обслужваните обекти по линията в центъра и страната.

СРОК: 30.03.1983 г.
ОТГ.: Зам.н-к на отдел и н-к 04 отделение

(2) Да се обсъди досегашната работа по международния ПЕН-клуб и ИТИ, да се определят насоките за бъдещата ни дейност и се разработят допълнителни дългосрочни мероприятия, включително за М-50, М-100 и оказване на положително влияние.

СРОК: 30.04.1983 г.
ОТГ.: Зам.н-к на отдел и н-к 02 отделение.

3. Да се установят всички изменници на родината от

средите на художествено-творческата интелигенция в столицата и страната. По тези поставили се в услуга на противника, съвместно с останалите заинтересовани отдели и поделения, да се разработят и провеждат конкретни мероприятия за тяхното неутрализиране и компроментиране.

СРОК: 30.05.1983 г.
ОТГ.: Зам.н-ци на отдела и н-ците на отделения

4. Да се изучат задълбочено близките връзки и роднини на ИР и невъзвращенци, лицата от смесените бракове и чуждите граждани, работещи в обслужваните обекти, с цел разкриване на евентуални кореспонденти или източници за информация на подривните центрове и организации,

СРОК: 30.06.1983 г.
ОТГ.: Зам.н-ци на отдела и н-ците на отделения

5. След оценка на агентурните ни и други възможности да се разработят мероприятия за оказване помощ на ПГУ, ВГУ, 05, 04 и 09 отдели на управлението в работата им по някои сътрудници на "Свободна Европа", "Гласът на Америка", "Би-Би-Си" и "Дойче Веле", по "Скопския център", Дружеството за македонски проучвания, Института за балкански проучвания - Солун, СИЕЛ- Франция и други,

СРОК: 30.07.1983 г.
ОТГ.: Зам.н-ците на отдела и н-ците на отделения.

IV. ПО КАНАЛИТЕ ИЗПОЛЗУВАНИ ОТ ПРОТИВНИКА

1. Да се направи анализ за подривната дейност на

Из архивите на ДС

Из архивите на ДС

западните дипломатически представителства срещу художествено-творческата интелигенция. Съвместно с ВГУ да се набележат насоки за подобряване на контраразузнавателната ни работа по това направление. Да се разработят и проведат мероприятия по лицата от обслужваните обекти, посещаващи не по установения ред посочените представителства.

СРОК: 30.08.1983 г.
ОТГ.: Н-К 01 отдел , зам. н-ци на отдела и н-ци на отделения

834

2. Да се разгледа организацията и ефективността на агентурно-оперативната и профилактичната ни работа по канала на международния културен обмен и се набележат мероприятия за по-пълна реализация на получаваната информация.

СРОК: 30.09.1983 г.
ОТГ.: Зам.н-ци на отдела и н-ците на отделения

3. Да се изготви картотека за всички западни импресарии, артисти, деятели и други чужденци, поддържащи връзки и отношения с обслужваните обекти. Да се ~~организират и~~ провеждат системни мероприятия за разработка или вербовка на онези от тях, ~~представляващи оперативен интерес.~~

СРОК: ~~30.10.1983 г.~~
ОТГ.: ~~Зам.н-ци на отдела и~~ н-ците на отделения

4. Да се разгледа работата на 01, 02 и 03 отделение по излизащите състави, индивидуални изпълнители и други лица в чужбина, както и дейността ни с нашите представители в международни организации, фондации и институти. Да се раз-

работят целенасочени мероприятия за постигане на по-ефективни резултати по тези направления. Съвместно с ПГУ, ВГУ и 03 управление - ДС да се обсъди проект за въпросник, по който да се набира оперативно-значима информация.

СРОК: 30.11.1983 г.
ОТГ.: Зам.н-ци на отдела и н-ците на отделения

5. Да се установят всички лица, пребивавали на дългосрочна специализация или работа в капиталистическите и развиващите се страни! По онези от тях, които поддържат подозрителни връзки с чужбина, да се организират и реализират конкретни оперативни мерки.

СРОК: 30.12.1983 г.
ОТГ.: Зам.н-ците на отдела и н-ците на отделения

V. РАБОТА ПО ДЕЛАТА НА ОПЕРАТИВЕН ОТЧЕТ

1. През годината да се работи за реализиране и приключване на следните дела, заведени в:

01 отделение

✓ ДОП "Сова"и ДОП "Домакин" на отчет при др.Н.Ананиев

02 отделение

✓ ДОП "Слон" при др.П.Михов

03 отделение

ГДОР "Хористи" и ДОП "Тургаш" при др.В.Николов

04 отделение

✓ ГДОР "Предатели", ДОП "Метреса", ДОП "Демагог", ДОП "Студент" и ДОП "Дерибей" при др.др. Валери Спасов и Бойко Николов

Из архивите на ДС

835

Из архивите на ДС

836

2. Да се открият нови дела както следва:

01 отделение

- ДОП на _____ безпартиен, специалист в Института за култура при КК, с окраска "ПАП".
- ДОП на _____
- ДОП на _____

02 отделение

- ДОП на _____ литературен критик, безпартиен, редактор в издателство "Български писател", с окраска "ПАП".
- ДОП на _____ литературен критик, безпартиен, член на СБП, с окраска "ПАП"
- ДОП на _____ филмов деятел, член на БКП и СБФА, с окраска "Подозрителни връзки"с чужденци.
- ДОН на_____ писател, безпартиен, член на СБП.
- ДОН на _____

03 отделение

- ДОП на _____
- ДОП на _____
- ДОН на _____

- ДОН на _____
_____
_____

04 отделение

- ДОП на _____
член на БКП, служащ в националния исторически музей, с окрска "Корупция".

- ДОП на _____
безпартиен, кандидат за членство в СБП, с окраска "Противодържавна агитация и пропаганда"

- ДОП на _____
евреин, член на БКП и СБП, стоящ на нездрави политически и идеологически позиции, с окраска "Идеологическа диверсия"

- ДОР на _____
_____
_____

СРОК: до м.04. 1983 г.
ОТГ.: Н-ците на отделения и съответните ОР

3. Работа по наличните дела

Да се проведат активни агентурно-оперативни мероприятия и комбинации за доразкриване дейността на разработваните лица и вземане отношение към тях както следва:

- 01 отделение - по ДОП "Философ"
- 02 отделение - по ГДОР "Аристократи"
- 03 отделение - по ДОП "Посредник" и ДОР "Недоволния
- 04 отделение - по ДОП "Орех", ДОП "Калугер", ДОП "Филантроп", ДОП "Карлеоне", ДОР "Авантюрист" и ДОН "Козел". ДОП "Монахиня" да прерастне в ДОР

Из архивите на ДС

Из архивите на ДС

838

Да се извърши оценка и се определят насоките за по-нататъшната работа по ОП "Бурбон", "Театрал", "Жонгльор", "Масон"_____

_____

СРОК: Текущ

ОТГ.: Н-ците на отделения и съответните ОР

4. По делата на СГУ и ОУ на МВР, взети на контрол

- Да се разгледат всички дела водени на контрол в отдела и се реализират допълнителни мероприятия за оказване помощ и активизиране на работата по тях. Конкретни мерки да се проведат от :

01 отделение - по ДОР „Сафо" - СГУ на МВР, ДОР „Идеолога", ОУ на МВР - Варна, ДОП „Сивия", ОУ на МВР - Перник_____

_____

02 отделение - по ДОП "Критикар" - ОУ на МВР- Габрово, ДОП "Критик" - ОУ на МВР - Пловдив_____

_____

_____

03 отделение - по ДОП "Нахалник" - ОУ на МВР - Смолян, ДОР "Музиканта - ОУ на МВР - Враца, ДОН „Драскач" - Пловдив

_____

_____

По преценка, през годината да бъдат взети на контрол и други по-важни дела на СГУ и ОУ на МВР в страната.

СРОК: Постоянен

ОТГ.: Зам.н-ците на отдела и н-ците на отделения

В цялостната ни работа по делата и сигналите както в центъра, така и в страната, специално внимание следва да се отделя особено на тези заведени за "дисидентски" прояви, изграждане на нелоялни и вражески "микроструктури", както и на опитите за публично афиширане на идеологически и политически вредни възгледи чрез средствата и формите на литературата и изкуството.

СРОК: Постоянен
ОТГ.: Зам.н-ците на отдела
и н-ците на отделения

V. ПО ВРАЖЕСКИЯ КОНТИНГЕНТ

(1.) Да се проведат служебни съвещания по отделения за разглеждане на работата по вражеския контингент в обслужваните обекти.

СРОК: 28.02.1983 г.
ОТГ.: Зам.н-ците на отдела
и н-ците на отделения

(2.) Да се доустанови и категоризира контингента във всички звена на КК, творческите съюзи и техните институти. Да се реализират целенасочени мероприятия за цялостното му агентурно покритие и наблюдение, в т.ч. и на т.н. "новопроявяващи" се лица.

СРОК: 30.11.1983 г.
ОТГ.: Н-ците на отделения

(3.) Да се установят всички лица в столицата и страната, склонни към "самиздатска" дейност. По изявилите се в това отношение да се провеждат конкретни агентурно-оперативни и профилактични мероприятия, с цел недопускане изпращане и

Из архивите на ДС

Из архивите на ДС

840

отпечатване на Запад на клеветнически "произведения" и материали.

СРОК: 30.07.1983 г.

✓ (4.) Да се издирят и поставят под оперативен или медицински контрол психично заболелите лица от средите на художествено-творческата интелигенция в страната, с цел недопускане на тяхни "изяви" по време на крупни вътрешни или международни прояви.

СРОК: 30.04.1983 г.
ОТГ.: Зам.н-к на отдел и
н-ците на отделения

5. При важни събития у нас и в чужбина да се организират допълнителни мероприятия за придобиване на информация и недопускане активизиране на контингента.

СРОК: Постоянен
ОТГ.: Н-ците на отделения

VI. ПО АГЕНТУРАТА

✓ (1.) Всяко тримесечие в отделенията да се прави анализ на работата по ръководството, обучението, възпитанието и попълнението на агентурния апарат. Да се вземат и съответни мерки за решаване на проблемите по това направление.

ОТГ.: Зам.н-ците на отдела и
н-ците на отделения

Из архивите на ДС

841

2. Отделенията да обсъдят и внесат в ръководството на отдела план-схема за потребностите, разстановката и придобиването на агентура по отделните линии и обекти на обслужване до 1985 година. На тази основа да се разработи перспективен тригодишен модел за необходимите вербовки в средите на художествено-творческата интелигенция.

СРОК: 30.05.1983 г.

ОТГ.: Зам.н-ци на отдела и н-ците на отделения

3. Да се извърши задълбочена оценка на наличния агентурен апарат и се определи група от агенти, включително от ОУ на МВР с качества и възможности за работа по идеологическите подривни центрове и канала на международния културен обмен. Съгласувано с 05 управление, КГБ, ПГУ и ВГУ за най-надеждните и перспективните от тях да се изготвят специални планове за подготовка, обучение, възпитание и използуване по посочените направления.

СРОК: 30.10.1983 г.

ОТГ.: Зам.н-ците на отдела и н-ци на отделения

4. Да се установят връзките и възможностите на наличния ни агентурен апарат за работа в окръжните центрове и по-големите градове на страната, с цел маршрутиране на подходящи агенти и оказване помощ на ОУ на МВР.

СРОК: 30.06.1983 г.

ОТГ.: Н-ците на отделения

5. Да се извърши подбор на млади творци и студенти от ВУЗ по изкуствата с добра политическа подготовка и профе-

Из архивите на ДС

сионална перспектива. Да се организира изучаването им и отпочне вербовъчна работа с тях, с цел осигуряване ритмично попълнение на агентурния апарат с качествени и надеждни сътрудници.

СРОК: 30.11.1983 г.
ОТГ.: Н-ците на отделения

842

6. Съобразно текущите и перспективни потребности на отдела и новата структура на отделенията през 1983 година да се вербоват 26 нови агенти за работа по съответните линии, направления и обслужваните обекти, както и 8 съдържатели на явочни квартири. Да се придобият и допълнителен брой доверителни лица главно за нуждите на профилактиката /в т.ч. за консултации, експертни анализи и оценки/ и наблюдението на контингента по линиите на 01, 02 и 03 отделения.

СРОК: 30.10.1983 г.
ОТГ.: Зам.н-ците на отдела
и н-ците на отделения

7. След преглед на агентурната работа в БДК и НАТОБ да се извърши оценка относно необходимостта от изграждане на 1 резидентурна група за двата обекта на обслужване.

СРОК: 30.11.1983 г.
ОТГ.: Зам.н-к на отдел и
н-к 03 отделение.

8. Чрез нелегална агентура, подходящи ДЛ и технически мероприятия през настоящата година по утвърден план да се извърши проверка на част от сътрудническия апарат на отдела, както следва:

Из архивите на ДС

843

- От 01 отделение на агентите _____

_____

_____

- От 02 отделение на агентите "Барабанчик", "Власов", "Христов"_____

_____

_____

- От 03 отделение на агентите "Николов"_____

_____

_____

- От 04 отделение на агентите "Георгиева", "Елеонора", "Лалев", "Ирина", "Янко"_____

_____

При необходимост и възможност да бъдат извършвани проверки и на други агенти, както и на някои ценни и перспективни кадри за вербовка.

СРОК: 30.12.1983 г.

ОТГ.: Н-ците на отделения

VII. ПО ПРОФИЛАКТИЧНАТА ДЕЙНОСТ

1. В края на всяко четиримесечие ръководството на отдела да прави анализ и оценка на извършената индивидуална и общопрофилактична работа от оперативния състав и съвместно с началниците на отделения да набелязва и организира допълнителни мероприятия за нейното актуализиране, усъвършенствуване и оптимизиране. Да вземе мерки и за своевременното планиране, регистриране и отчитане на тази наша дейност.

ОТГ: Ръководството на отдела
и н-ци на отделения

Из архивите на ДС

844

2. В плановете и дейността на отделенията да се заложат и реализират конкретни мероприятия, [illegible]щи по-нататъшно разширяване и развитие на профилактичната ни работа за опазване на интелигенцията от посегателствата на противника, недопускане на "дисидентски" проявления и изграждане на нелоялни "микроструктури", за предотвратяване на бягства и невъзвращенства, прояви на корупция и разложение, идейно-естетически и политически отклонения, нравствено-етични деформации и други негативни явления в поведението и изявата на отделни лица и групи от художествено-творческите среди.

ОТГ.: Зам.н-ците на отдела
и н-ците на отделения

3. Да се вземат допълнителни мерки за своевременно, пълно и компетентно сигнализиране на съответните партийни и държавни органи по съществуващите или нововъзникнали проблеми, негативни прояви, настроения, тенденции в обслужваните обекти, с цел най-пълно подпомагане политиката на БКП по отношение на интелигенцията в страната.

ОТГ: Ръководството на отдела
и н-ци на отделения

VIII. ПО СЪВМЕСТНАТА НИ РАБОТА С 05 УПРАВЛЕНИЕ НА КГБ И СЪТРУДНИЧЕСТВОТО С ДРУГИТЕ БРАТСКИ ОРГАНИ ЗА СИГУРНОСТ

1. Да продължи по-нататъшното разширяване, задълбочаване и развитие на интеграцията ни с 05 управление на КГБ и на сътрудничеството с останалите братски органи за сигурност, цялостната работа по това направление да се вземе

на лич ен контрол от началника на отдела.

СРОК: Постоянен

ОТГ.: полк.Янкулов

2. Съгласно подписаните от ръководството на управлението планове и съобразно новите изисквания обусловени от рязкото влошаване на международната политическа и оперативна обстановка, работата на отдела с братските органи за сигурност да бъде насочена главно за:

- Придобиване на информация и завоюване на позиции в Международния ПЕН-клуб, ИТИ и някои други организации и институти, провеждащи подривна дейност срещу художествено-творческата интелигенция в СССР,НРБ и другите страни от социалистическата общност.

- Разкриване емисарите на противника, действуващи по канала на международния културен обмен и провеждане на активни мероприятия по тях. Оказване на положително влияние и отпочване вербовъчна дейност по отделни западни представители, посещаващи обслужваните обекти

- Обмен на информация за най-важните международни мероприятия през 1983 година, по настъпващите изменения в тактиката на противника, за отражението на идеологическата диверсия сред интелигенцията и подривната дейност на отделни лица и групи в страната.

ЗАБЕЛЕЖКА: Конкретни мероприятия по горепосочените направления ще бъдат заложени в новия перспективен план за сътрудничеството на управлението с братските органи за сигурност.

ОТГ.: полк.Ив.Янкулов и
зам.н-ците на отдела

Из архивите на ДС

Из архивите на ДС

846

3. Да продължи и се активизира работата по съвместните ни разработки и сигнали с 05 управление КГБ. Да се организират и проведат допълнителни мероприятия по ДОП "Студента" за цялостно разкриване дейността на обекта по време на пребиваването му в СССР. За придобитите данни по делата и сигналите, за проявите на контингента и подривната дейност на противника своевременно да се запознава др.Галустов Леван Вартанович.

СРОК: Постоянен
ОТГ.: полк.Янкулов и
зам.н-ците на отдела

IX. ПО ВЗАИМОДЕЙСТВИЕТО НИ С ЦЕНТРАЛНИТЕ ПОДЕЛЕНИЯ, С ОТДЕЛИТЕ В УПРАВЛЕНИЕТО И ОУ НА МВР В СТРАНАТА.

1. Да се направи оценка на взаимодействието ни с ПГУ, ВГУ, УБО, ДНМ, СГУ и ОУ на МВР и се проведат срещи с ръководствата на заинтересованите отдели за задълбочаване и конкретизиране на нашето взаимодействие в борбата срещу външния противник /центрове и канала/ и враждебните прояления сред художествено-творческата интелигенция. Аналогични мероприятия да се проведат и по линия на отделите в 06 управление ДС.

СРОК: 30.12.1983 г.
ОТГ.: полк.Янкулов и
зам.н-ците на отдела

2. Да се изготви и реализира план-график за посещения на ОУ на МВР и оказване помощ по конкретни дела и сигнали, агентурни и други проблеми по линия на художествено-твор-

ческата интелигенция.

СРОК: ЗА ПЛАН-ГРАФИКА
30.03.1983 г.
ЗА ПОСЕЩЕНИЯТА
до 30.10.1983 г.
ОТГ.: зам-н-ците на отдела
и н-ци на отделенията

3. По предварително уточнен план ръководството на отдела да заслушва и началници на шестите отделения от ОУ на МВР с цел обсъждане състоянието на работата по съответните линии и направления, запознаване с оперативната обстановка и обмяна на опит.

СРОК: Съгл.плана
ОТГ.: полк.Янкулов

4. Съвместно с линейните отдели на ВГУ да се разработят и осъществят допълнителни мероприятия за решително пресичане опитите на западните дипломатически представителства да установят неконтролирани контакти и провеждат дисидентска обработка, да събират информация и разпространяват литература в обслужваните обекти.

СРОК: 30.08.1983 г.
ОТГ.: Зам.н-ците на отдела
и н-ците на отделения

ЗАБЕЛЕЖКА: Мероприятия за подобряване на взаимодействието са заложени и в разделите на плана, касаещи работата ни по центровете, каналите, агентурата и профилактиката.

Из архивите на ДС

Из архивите на ДС

848

X. ПО ОРГАНИЗАЦИЯТА НА РАБОТАТА В ОТДЕЛА

1. Да продължи практиката служебното и партийно ръководство на отдела да провежда ежеседмично оперативки с началниците на отделения за оказване помощ и контрол по най-важните и актуални задачи.

СРОК: Постоянен

ОТГ.: полк. Ив. Янкулов

2. Началниците на отделения и оперативните работници да изготвят седмични планове за своята дейност и чрез унифицирани форми да водят пълен отчет за извършената работа по агентурата, делата, сигналите, контингента, профилактиката, взаимодействието и информационно-аналитичните документи.

СРОК: Постоянен

ОТГ.: Н-ците на отделения

3. Да се извърши оценка за политическия подход в работата на оперативния състав по отделните линии и обекти на обслужване. Да се разработят конкретни мероприятия за по-пълното и целенасочено прилагане на класово-партийните критерии в цялостната наша дейност.

СРОК: 30.10.1983 г.

ОТГ.: Зам.н-ците на отдела

4. На сбирки и съвещания със състава в рамките на служебната учебна година, периодично да се обсъждат проблеми, касаещи интензификацията, интелектуализацията, планирането и прогнозирането на агентурно- оперативната работа във всички звена и нива на отдела. По отделения да се разработят и ме

роприятия за повишаване квалификацията и оперативното майсторство на работниците.

СРОК: Постоянен
ОТГ.: Зам-н-ците на отдела
и н-ци на отделения

5. Да се вземат мерки за подобряване на индивидуалната самоподготовка. Особено внимание в това отношение да се обърще на изучаването на всички партийни документи, свързани с по-нататъшното развитие на националния комплекс "Култура" и неговите задачи на идеологическия фронт.

СРОК: Постоянен
ОТГ.: Зам.н-ците на отдела
и н-ци на отделения

6. Да се проведат и мероприятия за укрепване на дисциплината и строгото спазване на заповедите, указанията и решенията на ръководството на Министерството и управлението.

СРОК: Постоянен
ОТГ.: полк.Янкулов и
зам.н-ците на отдела

Нап. в 2 екз.
№ 1 - отдел 01
№ 2 - отдел 08
Изп. Ив.Иванов
Нап. Т.Трендафилова - М №3363
София, 24.01.1983 година.

НАЧАЛНИК 01 ОТДЕЛ:
Полковник: _____
/Ив.Янкулов/

Из архивите на ДС

403

МИНИСТЕРСТВО НА ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТ

ШЕСТО УПРАВЛЕНИЕ ДС

Рег. №2702 Екз.№ 5 СТРОГО СЕКРЕТНО!

София, 2. III. 1983

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

2.03.83 г.

И Н Ф О Р М А Ц И Я

ОТНОСНО: Изяснен сигнал за разпространени некролози с негативно политическо съдържание

В бюлетин № 11 от 8.02.1983 година поместихме съобщение, че в края на м. януари т.г. по повод годишнини от смъртта на Атанас Далчев и Никола Фурнаджиев, на различни места в столицата, включително и пред Съюза на българските писатели, са разлепени некролози с вредна политическа насоченост, подписани от голяма група литературни дейци.

От извършената проверка бе установено, че инициатор и организатор за съставянето, отпечатването и разпространението на некролозите е писателят Радой Ралин. В началото на тази година, не по установения ред, същият е поръчал в печатница "Девети септември" в София некролог за А. Далчев, който в

Из архивите на ДС

851

последствие е бил отпечатан в 40-50 екземпляра. За услугата Ралин е заплатил на работниците Иван Ацков, Димитър Дедеков, Стефан Крушкин и Иван Георгиев сума от тридесет лева. Съдействие на Р. Ралин по случая са оказали и Сретен Йованович, писател и Димитър Аврамов, изкуствовед, а поета Б. Христов е занесъл екземпляр от некролога за Далчев на Панко Анчев, главен редактор на издателство "Г. Бакалов" в гр. Варна.

Освен от наши източници данните, че Р. Ралин е автор на двата некролога се потвърждават и от съпругата на Н. Фурнаджиев и синът му Йордан, от Мария и Христо Атанас Далчеви, както и от писателите Христо Радевски, проф. Тончо Жечев, Никола /Кольо/ Николов и други. За сега не е установен само фактът къде са отпечатани некролозите за Фурнаджиев.

Некролозите за Далчев и Фурнаджиев са подписани от името на 56 писатели, между които Радой Ралин, Блага Димитрова, Слав Хр. Караславов, Христо Радевски, Валери Петров, проф. Гочо Гочев, Пенчо Данчев, Иван Радоев, Марко Ганчев, Светлозар Игов, Александър Муратов, Борис Христов, Иван Цанев, Петър Стефанов, Константин Павлов, Александър Кипаров, Васил Акьов, Тончо Жечев, Христо Ганев, Давид Овадия, Невена Стефанова, Иван Давидков, Благой Димитров, Кольо Николов, Вътьо Раковски, Божидар Кунчев, Иван Милчев, Емил Петров и други. Някои от тях са проявявали в различни периоди негативно отношение към партийната политика в областта на литературата и

Из архивите на ДС

изкуството. Според източниците редица от посочени писатели се възмущавали, че не са били уведомени и не е искано тяхното съгласие за вписване на имената им под некролозите. Слав Хр. Караславов е изпратил писмено възражение до ръководството на СБП и ЦК на БКП, а проф. Тончо Жечев заплашил Ралин, че ще го даде под съд.

За епиграфи на некролозите са използувани текст от книгата "Фрагменти" на А. Далчев отнасящ се за времето преди Априлския пленум на Партията - 1956 година и част от стихотворението "Черни дни" на Н. Фурнаджиев, отразяващо действителността у нас през 1929 година. По мнение на някои писатели, така подбраните текстове /без да се посочва времето, когато са написани/ отнесени към нашата действителност придобивали антисоциалистическо звучене. В писмото до ръководството на Съюза на българските писатели проф. П. Данчев заявява: "Авторите на некролога са публикували без дата стихотворението на Н. Фурнаджиев, писано през 20-те години. Поднесено по този начин, то придобива друг тенденциозен по отношение на социалистическата ни действителност смисъл".

В процеса на работата по сигнала междувременно стана известно, че на 13.01.1983 година, по предложение на Р. Ралин и с негово съдействие, литературният клуб "Васил Воденичарски" при СУ "Климент Охридски" е организирал и възпоменателно тържество

+65

за А. Далчев. На него са присъствували и писателите Иван Цанев, Благой Димитров, Радой Ралин, Марин Георгиев, Иван Давидков, Александър Муратов, Първан Стефанов, Борис Делчев, Сретен Йованович, Димитър Аврамов, близките на поета и около 200 студенти.

В изказването си на тържеството Р. Ралин отправил и някои клеветнически твърдения. Заявил, че след Девети септември на Атанас Далчев било забранено да печата своите работи и за да изхранва семейството си бил принуден да превежда бюлетините на БТА. Освен това след всяко посещение в дома му, неговите приятели били викани в Партийното бюро на СБП и давали по няколко часа обяснения. След тези думи някои от студентите в залата изръкопляскали.

Предвид гореизложеното,

П Р Е Д Л А Г А М Е:

– На основата на конкретния случай да ни се разреши да бъде проведена профилактична беседа с Радой Ралин за цялостната му досегашна негативна дейност.

– Да се информира ЦК на БКП и Съюза на българските писатели за вземане на отношение по техен път.

НАЧАЛНИК ОБ У-НИЕ ДС
Ген.-лейтенант
/П. Стоя

СТРОГО СЕКРЕТНО!

381

МВР
ШЕСТО УПРАВЛЕНИЕ ДС
Рег. № 9245 Екз. № 3
6 VII 1983 19 год.
СОФИЯ

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

Др. Б. Лиханов
8.7.83 г.

ИНФОРМАЦИЯ

По данни от проверен източник на 16 юни 1983 г. се състояла среща между Свобода Бъчварова и семейство Желю и Мария Желеви. За Бъчварова тя била едно "изчистване на душата", защото "абсолютно свободно" можела да разговаря само с мъжа си Любо и приятелките си Люси и Славка. Свобода Бъчварова споделила пред Желеви отношението и несъгласието си с позициите на Искра Панова. Двете имали различни оценки още в края на 50-те и началото на 60-те години по въпросите за структурализма. Но основното различие между тях било в това, че Искра Панова приемала "материализмът и марксизмът за евинствените основи - докато Бъчварова смятала,че "на този свят никой нямал право да ти казва в какво да вярваш, все едно било дали е в името на Маркс или някоя друга идея - всичко било фашизъм. Затова тя била за пълно свобода на религия, на идеализъм и т.н. Знаела, че не може да има прогрес, не може да се говори за хуманитарни личности, ако не се дава свобода на противниците, а не както у нас само на съмишлениците. В тази връзка Свобода Бъчварова заявила пред Желеви, че била "абсолютно категорична, че след XX конгрес на КПСС марксизмът се нуждаел от пълна ревизия и от поставянето му на относителното място в хуманитарната еволюция на човешкаа мисъл. Самата тя не приемала основни положения във философията, вече "окончателно се отдалечила от марксизма", защото той вече бил "нещо което е

Из архивите на ДС

изчерпано и тя не му вярвала". В спора между Тончо Жечев и Искра Панова, Бъчварова била на страната на Жечев, защото "Тончо бил против догматизма и монопола на марксизма", докато Панова се проявявала като "разночинка с марксическа окраска!" Свобода Бъчварова споделила пред Желеви, че много тежко понасяла завръщането си в страната. Атмосферата у нас била много тежка и тя особено остро чувствала това при излизане зад граница. Тогава виждала, че българина бил поставен в изолация от "световния процес на мислене" и разбирала, че "ние наистина сме в лагер в пълния смисъл на думата!" Зад граница тя се чувствала като човек от Средновековието, отзовал се изведнаж в 19-ти век. Според нея причината за "застоя" в българската култура била тази, че нашата интелигенция нямала източници на обмен, книги, списания, контакти, нямали никакви трибуни, а били затворени в йерархически кръгове във "висшето общество" Тя мечтаела за времето когато ще има бомби, които да "разпръскват над цялата страна книги, позиви". Не четяла нашия периодичен печат, защото "като вземела в. "Работническо дело" имала чувство, че яде цимент и умирала от скука. За писателите можела да каже най-лошите думи - най-долни, най-гнусни, на най-реакционни. "Било много страшно се ядосвала", че между тях имало толкова генерали и полковници. Тя научила от свой приятел, че П. Вежинов и Б. Райнов били генерали, а Ев.Евтимов и Вл. Голев - полковници. Бъчварова виждала, че почти във всеки българин имало мания за величие, почити, почти всички лъжели, можели навсякъде имало хора, излъчващи агресивност простащина, обезлюдени физиономии масово.

В киноцентъра свестни и интелигентни били Владо Ганев, Лили Черноколева, Иван Минчев, Иван Дечев, Едуард Захариев - "хора общували в най-висшите дисидентски среди в Съветския съюз". За нея филмът за Кирил Философ бил "гавра,

Из архивите на ДС

кощунство, простащина, арогантност и тук там идейки за свобода". С него се показвала пълната деградация на българското официално мислене.

Свобода Бъчварова изложила мнението си и за Людмила Живкова. Това, че в "една система като нашата, в един строй като нашия, който преследва всякакъв тип мислене" появата на Людмила била положително явление в "казусно относителен аспект Тя била светъл лъч, защото "таковала мамата на критерия за класовата борба и заради това, че се мъчела да привлече България към европейското мислене, ориентирала я към Запад, а не на Изток". Бъчварова знаела, че не можело да се говори за свобода, за хармония, когато "липсва свобода на печата, когато хората нямали жилища". По за нея било факт, че в "страната се родила една мамина или бащина, дворцова властелинка, която станала будистка". Бъчварова я предпочитала пред цялото "мартинбормаковско политбюро, пред всички членове на ЦК на партията и комсомола". Бъчварова разбирала, че "ние се радваме на такива явления, както човек би се радвал, ако в килията му вкарат бандит вместо сифилистик". Въпреки, че "защищавала" Людмила Бъчварова изтъкнала, че не е писала паметна бележка, защото защитата била по принцип.

Желю Желев се учудил на "откровеността" на Бъчварова, като изтъкнал, че сега в София имало много малко хора, които като нея можели така "свободно"да приказват. Споделил, че "макар по убеждение да е марксист, той призновал правото на различно мнение, на спор". В тази връзка привел цитат от Волтер, който повече ненавиждал тези, които пречели за и на хората да си изкажат мнението, отколкото противниците си. Коментирайки доклада на К. Черненко Желев смеейки се злобно заявил "ега си комуниста". На мнението на Бъчварова, че Черненко имал основна задача да "разстанова кадрите"

Из архивите на ДС

Желев отговорил, че според него механизмът на ръководство не можел да се промени, или ако нещо се правело, то щяло да има ефекта на козметична операция. Нашата система била способна само да размишлява. Сравнявайки живота на народа преди и след 9.09.1944 г. Желев виждал, че докато преди той имал органическа нужда от книги, то сега всичко било "антиинтелектуално, несвободно подтискащо", хората не можели свободно да контактуват. Чувствала се мегаломания и тя най-ярко личала от "провеждането на конгреси, симпозиуми, правене на световна политика". За разлика от Св. Бъчварова, Желев "преглеждал" в."Работническо дело", но само когато имало публикации за пленуми, защото в тях били "събрани заедно всичките дивотии". Смятал, че никой не можел да му "уволни" "Фашизмът" каквото и да станело. Времето щяло да си даде оценка за труда на хората и както от Сталин, Каганович, Молотов нищо не останало, така и от "Брежнев и неговата "Земя" освен насмешка", също нищо нямало да остане. Мария Желева изказала съжаление, че книгата на Й. Радичков "Неосветени дворове" на времето била "оплюта", защото "точно тя е пропита с истинска обич към Съветския съюз" Радичков бил една светла личност, която могла да се "пребори с политическия шаблон на мислене" за тази страна. Мария Желева изразила мнение, че Людмила Живкова била "един посредствен и луд човек", около когото "воняло" и се учудвала как била издигната на такъв висок пост", Бъчварова и Желев отбелязали, че "разложението идва от бащата".

Бъчварова предала на сем. Желеви за четене, между които "тайно извадена на ксерокс книга на "Ажажа" и "Трудно намерена такава за процеса на Трайчо Костов.

СПРАВКА:

1. Желю Митев Желев - роден 1935 г., ст.н.с. в Инс-

Из архивите на ДС

858

титута по културата, изключен от БКП за ревизионистични прояви, автор на книгата "Фашизмът".

2. Мария Иванова Маринова – Желева – родена 1941 г., безпартийна, асистент режисьор в Студия за документални филми.

3. Свобода Тодорова Бъчварова – родена 1925 г. член на БКП, сценарист в Студия за игрални филми.

МЕРОПРИЯТИЯ:

Предлагам за Свобода Бъчварова да бъде изготвена справка и се информира ЦК на БКП.

На Желю Желев да бъде проведено М. "Г" по местоживеене.

По информацията да се изготви съобщение в бюлетина на управлението.

Нап. в 4 екз.
№ 1 – р-вото на МВР
№ 2 – дело № 12325
№ 3 – отдел 08
№ 4 – отделение 02
Изп.– Ананиев – 1,1
Нап.– Костова – М.№ 321
София, 6.07.1983 г.

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

СТРОГО СЕКРЕТНО!

МВР
ШЕСТО УПРАВЛЕНИЕ ДС
Рег. № 11508 Изд. № 2
3-1-VIII 1983 год.
СОФИЯ

ДО
Н-К ОУ НА МВР
Шумен

В изпълнение указанията на др.Министър, моля до 15.09.1983 г. да ни изпратите справка по следните въпроси:

1. Колко е общият брой на учителите и възпитателите български турци в началните, основните, средните, специалните и техникумите и полувисши училища в окръга Ви.

- Колко от тях са членове на БКП и колко агенти на ДС.

- Колко учители български турци за провеждана националистическа и друга вражеска дейност се водят на;

а/ Оперативен отчет по вид /ДОР,ДОП,ДОН/.

б/ На сигнал

в/ Включени във вражеския контингент.

г/ Освободени от работа като учители през последните 2 години.

2. По възможност ориентировачни данни за броя на

Из архивите на ДС

учениците български турци в началните, основните, средните и специални училища.

3. Какви са резултатите от установяването на инициаторите, на подстрекателите за подаваче на молби за изселване от български турци; какви мерки са взети за тяхното разобличаване-предадени на съд, взети на оперативен отчет, профилактирани, административно и партийно наказани и пр.

860

Нап. в 1 екз.
Изп. В.Върбанов
Нап.П.Иванова М.№_
София, 31.VIII.1983 г.

НАЧАЛНИК ОБ У-НИЕ ДС
ГЕНЕРАЛ-ЛЕЙТ.: /П.Стоянов/

ДЪРЖАВНА СИГУРНОСТ И БЪЛГАРСКАТА ИНТЕЛИГЕНЦИЯ
II9

Препис!

СТРОГО СЕКРЕТНО!

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

415

УПРАВЛЕНИЕ 06 ДС
ОТДЕЛ 01
ОТДЕЛЕНИЕ 03
РЕГ.№ 11911 Екз.№ 2
София, 12 IX 1983

СЪОБЩАВА: аг. "Чавдар"
ПРИЕЛ: м-р В. Стоянов
от 10.30 часа
на закирто

С В Е Д Е Н И Е

ОТНОСНО: Някои проблеми на естрадния живот у нас и дейността на Тончо Русев като музикант и ръководител

Структура на "управленческия" модел – създаден от Тончо Русев в продължение на последните 4 години. Основни пунктове:

Радио София – Лиляна Цонева – главен музикален редактор, определящо лице за цялата програмна дейност на забавната музика. Здрави връзки с Т. Русев, всекидневно разпределяне песните и броя на тяхното излъчване – фактически "тартоорът (неин израз) на Българския шлагер, пристрастна към Богдана Карадочева, Васил Найденов, Мими Иванова и сега братя Аргирови. Участвувала във всички комисии на Радио София, Балкантон и Българска телевизия, канена от Т. Русев на всички прослушвания, мнителна, не особена култура (музикална), отказвала

Из архивите на ДС

862

подаръци и е отмъстителна. Почитателка на английския шлагер и музиката на поп-групите от съвременния хиит парад - за избрания подбирала чужди хитове, за да бъдат записани на български, а чуждото изпълнение се изтривало по този начин, гарантирала първото им изпълнение. Чрез непрекъснато излъчване на определена песен в най-силните часове, а те са между 8-10, 12-14 и 16-17 ежедневно ги правила хитове.

Чрез цялата редакторска маса, пред която имала категоричен авторитет, създала всички условия за намърсяване на ефира през последните 3 години.

Иван Калинов - редактор продукция. Всички времена за запис са в негови ръце, Раздавал ги по свое усмотрение или в случаи катотези преди конкурси, по договаряне с Л. Цонева. Напълно подчинен, но с добри възможности да укрива студия и времена. Записвал свои песни, произвеждал 25 до 30 песни годишно които се свирели в Радио Варна, Пловдив и Ст. Загора. Слаб композитор, но добре работил с хората и се ползувал с уважение като редактор, безхарактерен.

По нареждане на Л. Цонева осигурявал на Т. Русев време за запис на негови песни.

Кирил Иванов - тонрежисьор, много трудолюбив. Записва песни за всички, добри връзки в БТ чрез А. Косев. Създател на "Трамвай № 5" и менажер на групата и дуото Братя Аргирови. Използувал готови ленти с оркестрации на песни, получени от западни фирми и записвал върху тях. Времето за работа ползувал за услуги и то добре заплатени. Чрез Т. Русев търсил път за концертна дейност. Като много други тонрежисьори в Радио София използувал служебното си положение за лични облаги.

Из архивите на ДС

Тончо Русев отбелязвал ежедневно песните му, които се излъчват и е говорил с редакторите, даже се е карал, ако не е пусната песента.

Чрез Ив. Калоянов и Зорница Попова – създал (Т.Р.) и лансирал "Ритон", като конкурент на дуета Иванова-Гаргов.

Балкантон – Иван Пеев – с голямо доверие се отнасял към Т. Русев, за него Т.Р. е "човек", който държи на думата си". Чрез Т.Р. П. Славчев му гарантирал първи места в класация 1 от 5 или чрез Л. Цонева първо място в класацията на Радио София. Участвувал в комисията на Радио София, един от двигателите на "тиражирането" на плочите по време на прослушванията. Участвувал във всички силни плочи, като неговото отсъствие от плочата, гарантирало и слабия й тираж. Бил алчен, груб и обвързан с Т. Русев, като музикант – талантлив. Чрез Н. Кюлджиев и К. Драгнев манипулирал цялата "лека музика" в Балкантон. В конфликт е с Н. Андреев.

Ал. Йосифов – директор, бил умен и много талантлив музикант, чрез него Тончо Русев получил разрешение от ръководството за плоча в СССР и подкрепа в Съюза на композиторите, умело използувал Балкантон за свои цели без да се нанесва директно, хитър.

К. Драгнев – гл.музикален директор – бил среден музикант, създал ФСБ, като им дал възможност (племенникът му бил и Р.Богданов) да работят в студио 5 години преди да се появят на сцена. Уреждал закупуване на инструменти, с които те (ФСБ) работели в дискотеки – 1981–1983 г. в Западна Европа, внос на нови лични инструменти и уредби без мито, но близък о Т. Русев. ФСБ са записвали всякакви "хитови" плочи, в които участвува Т. като познатите шлагери от последните години на Т. Русев са би-

863

Из архивите на ДС

864

ли аранжирани и преработени от Косьо Цеков. Имал амбиции да стане директор на "Златния Орфей".

ФСБ - в общата схема са много силни, защото произвеждали плочи на всички анагажирани в този жанр композитори. Съпругата на Р. Бояджиев (племенникът) завеждала популярното радиопредаване "песни на седмицата", в което постоянно ги излъчвала. Ползуват се от симпатиите на всички музиканти поради високото им професионално умение - като музиканти - но естетиката, която защитавали, е най-малко българската. Но без тях Т. Русев не би имал успехи. Имали най-голяма възможност за произвеждане на свои песни - в самия Балкантон.

Телевизия - Панайот Славчев - музикален редактор, отдавна с амбиции да влезе в ръководството на "леката музика". Без подръжката на Ат. Косев, не било възможно, но открил, че А. Косев не може да му бъде гарант, се е обърнал към Т. Русев и втора година определял облика и наградените на телевизионна програма "1 от 5". Не е било трудно да се направи схемата за печелившите песни, когато в първият месец се пускали по четири или три слаби песни и естествено силната побеждавала, при добавяне на нови две, едната от които е силна логично е тя да победи. За това не писмата са решаващият фактор, а подбора на песните, а този подбор се правил от П. Славчев и Петко Петков. Чрез него Т. Русев би могъл да изпълни и обещанието си към Ив. Пеев.

П. Славчев - умен, талантлив и интелигентен, но страхлив да не загуби служебното си положение, много способен аранжьор, но бил готов на много принципни компромиси. Т. Р. го е вкарал в Съюза на композиторите. Няма завършено музикално образование, но създадено музикално име.

Из архивите на ДС

865

Ат. Косев – главен музикален редактор, но без назначение – основната работа вършил Славчев. В конфликт с П. Андреев, Т. Русев използувал Ат. Косев и Г. Костов за отношенията си в Съюза на композиторите, приемане кандидатурата на П. Славчев и Зорница Попова и други ходове в секция "Естрада".

Зорница Попова – най-странния член на групата. Не особено талантлива, но упорита композиторка, със съмнителни качества. Имала някаква връзка в ГДР – Рощок, предаване за морето и изпращала някои от певиците – К.Бодурова, К. Филипова и Л. Иванова, на ТВ участия. Довела текстописеца Дитер Шнайдер от ГДР чрез Т.Р. на Зл. Орфей и уредила записите на Л.Иванова на немски по текстове на Шнайдер в Балкантон, а той договорил Фридрих Шарпаласт – за Л. Иванова. З. Попова – добри връзки с Ив. Калинов, използувала време за записи на песни с "Паралел – 42", Мария Нейкова. Главна връзка между Т. Русев и Л. Иванова. След тяхното скарване, вероятно именно за това Т. Русев подкрепя З. Попова в Съюза на композиторите (единствен канал до Л.Иванова).

Софияконцерт – След концертната дейност, в която Т. Русев имал монопол, като изисквал от всички групи, които пътуват в страната, програми с песни, в които да фигурира и неговото име и името на Морис Аладжем, при концертни турнета в чужбина, събирал комисия за прослушване, където основният въпрос е бил, дали се пеят негови или техни песни и дори да не е така, трябвало да се напише програма с песни от горните композитори. Особено драстични са били мерките към някои групи – Щурците, Сигнал, при които "тиражът е гарантиран (на прочите). Проваляни са турнета, ангажименти в чужбина, само защото не са пяли песни на Т. Русев. Говорело се е, че звуковата среда за Т. Русев бил "звукът от стотинките, падащи в неговата каса". Лилияна Лазарова била проводникът на амбициите му, с нея поддържал близки връзки.

Из архивите на ДС

866

Лазарова – близка приятелка на Ж. Моллова и влиятелна. Властта, която е имал Т. Русев – при определяне на групи за протоколните пътувания е използувал за уреждане само на свои протежета. В протокола за ГДР в последните 3 години, той предлагал Ст. Берова и Марчинков – а след като другата страна е откказвала – Т. Русев правил скандал и не е пускал Щурците, Б. Киров и миналата година "Сигнал". За всеки протокол е предлагал едни и същи певци, тези, с които работи лично. Ем. Димитров не бил предлаган в протокола вече 4 години и пътувал само по лична покана, същото е било и с Лили Иванова и Борис Годжунов. От концертна дейност в страната в последните 3 – 4 години отсъствували имена, като П. Чернев, Б. Грънчаров, К.Филипова, Хр. Кидиков, Мария Нейкова, и др. Голяма част от музикантите са напуснали концертния подиум, за да работят в ресторанти.

В професионалната си работа не е бил на необходимото ниво, груб като администратор, егоистичен и надменен. Не приемал цели седмици известни ръководители на групи или певци. Заплашвал ги, държал се не умно.

Накратко:

Начини на влияние: 1. Концертната дейност в страната. 2. Л.Цонева – Радиото. 3. Ив. Пеев,Балкантон,. 4.П.Славчев – Б Телевизия. 5. Концертната дейност в чужбина. 6. Пресата – обич да бъде интервюиран по повод и без.

Чрез 1,2,3 и 4 и 5,6 държи в ръце цялата естрадна дейност, определя ако не категорично, то осезателно собствените си позиции и провежда личната си линия, а тя е да командва всичко, свързано със жанра.

Начин на контрол: 1. Чрез дирекция "Естрада" – реперт арен план, песни и участници в концертите. 2. Чрез Българска телевизия – малко или повече да затвърди името си на голям – композитор – сега с новите си песни "Чудо" – октомври влиза в

Из архивите на ДС

в най-удобното време за Мелодия на годината - песента ще бъде свеж шлагер, за да има шансове за № 1. Да се пускат възможно по-малко песни на млади композитори. Чрез Радио София, в комисиите да се намали притокът на нови автори на песни, все по-трудно песни на групи минават през Комисията - увеличават се шансовете да се пеят негови песни - а той пише 30-35 песни годишно - за групи и солисти стига да бъдат в плоча от В. Найденов до Маргарита Горанова. 4. Най-силният - чрез Софияконцерт да контролира и диктува целият естраден експерт, като го използува за свои цели - за реванш към полезните му изпълнители-без негово знание и съгласие - невъзможно пътуване в чужбина, дори и в ресторант. Спира по собствено усмотрение предлагани материали и турнета на група "Сигнал", "Щурците" и др.

867

Амбиции - при явно успешното използуване на създадения модел (ефективен и финансово и обществено) поемане на нов по-висок и облагодетелствуващ го пост във вероятно обединение. (Успя чрез този модел да влияе и на общественото мнение. Случая Лили Иванова.

Проблеми - създадените конфликти с групи като "Щурците", "Сигнал", Лили Иванова. Лоша финансова политика през 1982 г., ниско ниво и професионално качество на съставите към Дирекция "Естрада". Конфликти с голяма част от композиторите в Съюза на композиторите заради "лидерски" амбиции и търсене на звание. Не особено високи лични качества и компрометираното му композиторско име с песента "Телефонна любов", плагиат от песен на "Матия Базар", но трудолюбив и при всички случаи много талантлив композитор.

"Чавдар"

Из архивите на ДС

868

16

СПРАВКА:

Засечените лица са естрадни дейци и изпълнители, водещи фигури в момента в естрадата.

МЕРОПРИЯТИЯ:

Във връзка с предстоящата реорганизация на ДО "Театър и музика" и разширяването на дирекция "Естрада" да се подготви обобщена справка по настоящия и получените от други източници материали за негативните проблеми в българската естрада, с която да се запознае Комитета за култура и ЦК на БКП.

ЗАДАЧИ:

Остават поставените по Ат. Атанасов и обекта на ДОП "Певицата".

Майор
/В. Стоянов/

Нап. в 3 екз.
№ 1 – РД "Чавдар"
№ 2 – отдел 08
№ 3 – отдел 09, З.Петков
Изп.– В. Стоянов – I,III
Нап.– Костова – В.№12038
София,12.09.1983 г.

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

СТРОГО СЕКРЕТНО!

400

МВР
ШЕСТО УПРАВЛЕНИЕ ДС
Рег. № 16452 Екз. № 4
18 X 1983 19 год.
СОФИЯ

С П Р А В К А

ОТНОСНО: Коментарии по Априлския пленум, положението в СССР и последния пленум на ЦК на БКП в някои интелектуални среди в столицата.

Разполагаме с данни от проверен източник, че на 3.10.1983 г. се е състоял разговор между Блага Димитрова – писателка, Йордан Василев – научен сътрудник в БАН – съпруг на Б. Димитрова и Валери Петров (Налери Нисим Меворах) – писател.

По време на разговора станало дума за положението в нашата страна след Априлския пленум на ЦК на БКП 1956 г. Йордан Василев изразил мнение, че сега непрекъснато се говорело за Априлския дух, който преодолял култа, но всъщност в днешно време, култът съществувал както никога досега. Единственото положително явление през този период е, че сега нямало лагери, но това било само привидно, защото всичко се правело тихомълком. Нямало я само масовостта на това явление.

В. Петров напълно се солидализирал с него като изтъкнал, че сега човекът го задушавали "така, по другия начин", на което Василев отговорил, че това го нямало дори по времето на Червенков, дори по времето на царя не било така. Спекулирало се с понятията антисталинизъм, антикулт, за да се заблуждават

Из архивите на ДС

870

масите – "Облакъл се Илия – пак в тия". Блага Димитрова споменала, че дори сега е по-лошо.

Тримата били единодушни, че такива, като тях са обект на шпиониране, с най-съвременни технически средства, и "ма някъде" им се водели досиета. Предполагали, че хората "с "обект на такова внимание" не са малко. В тази връзка Йордан Василев казал, че днес десетократно са се увеличили самовластието, липсата на свобода, разнуснатостта, разходите, дивотиите и начело на това стоял един човек. Все пак било добре, че той стои начело, защото ако след време дойдел на власт друг, щял да ги изтреби и не само това – можел да поднесе България на "братята на табличка". Всъщност та им била поднесена, въпросът бил само кога ще кажат "ам", за да си я вземат. В. Петров заявил, че ако той е на тяхното място, нямало да вземе България такава каквато била сега.

След като разкритикували външната политика на СССР, достигнали до мнението, че Съветският съюз също спекулира с политическите понятия. Непрекъснато говорели за намесата на империалистическите държави в страните от третия свят и някой слабо развити страни, а всъщност и те вършели същото, но номерът им вече не минавал.

Станало дума за Декларацията на др. Андропов и Блага се поинтересувала дали от "София-прес" са се обаждали на Валери Петров да му искат изказване. Той потвърдил, че са му се обаждали, но бил отказал, като се чудел какво да "мънка", за да се измъкне. Не можел да прецени как да действува в такива случаи. При подобни ситуации в някои ръководни среди го смятали за отявлен враг, а в други се държали, като че нищо няма. Не можел да си обясни, дали това се дължи на недостатъчна координация или това им е стилът – да не е ясно на човек дали му вярват или не. Йордан смятал, че всичко това е добре "режисирано".

Из архивите на ДС

По повод някои негативни процеси в света и надпреварата във въоръжаването Блага Димитрова споменала, че ръководителите на СССР и САЩ били като "пехливани", а съпругът й добавил, че разполагането на американските ракети в Европа би било в ответ на разполагането на съветските в ГДР, а и самите руснаци си били признали, че на остров Сахалин имало свръх секретни военни обекти.

Коментирайки решението на последния пленум на ЦК на БКП за отзоваването на Александър Лилов и трите споделили, че за това се говорело още през лятото, но не са повярвали, тъй като според думите на Б. Димитрова, той бил единствения "по-широк" човек. В. Петров си спомнил, че по случай петдесет годишнината му Лилов бил награден с орден "Г.Димитров" за заслуги, а след един месец бил изваден от ПБ и Секретариата на ЦК. Блага споменала, че нашия пръв ръководител обичал да действува точно така.

Трите коментирали дали наистина Лилов е имал "някакви намерения" да измести ..... и се е изпуснал някъде. В. Петров изразил съжаление, че не е влязъл при Лилов за да му разкаже какво се говори.

Предлагаме да се поемести в бюлетина на управлението.

ЗАМ.НАЧАЛНИК ОТДЕЛ 01

Подполковник

/

Нап. в 4 екз.
№ 1 -
№ 2 . ДОП "Нонахиня
№ 3 - 01, 02
№ 4 - отдел 08
Изп.- В.Кузов - I,IV
Нап.- Костова - М.№13617
София, 18.10.1983 г.

(426)

01
02
03
08

МИНИСТЕРСТВО НА ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ
ШЕСТО УПРАВЛЕНИЕ ДС

Рег.№ 450 Екз.№ 4
София, 13.1. 1984

СТРОГО СЕКРЕТНО!

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

ИНФОРМАЦИЯ

ОТНОСНО: Участие на български художници в "Международния салон на карикатурата" – Канада

В края на минапата година по пощенския канал бяха прихванати 33 броя от Каталога на "Международния салон на карикатурата" – Монреал, Канада'83, адресирани до български художници. В каталога са поместени карикатури на 902 автори, в това число и на представители от социалистическите страни както следва: от НРБ-57, СССР-28, ЧССР-10, УНР-27, ПНР-28, ГДР-27 и Куба-20. Отпечатани са и 66 карикатури на румънски и 92 на югославски участници в салона. От извършените проверки относно характера на горепосочения салон, идейно-тематичното съдържание на каталога и на българското участие в него, бе установено следното:

По официални данни "Международния салон на карикатурата" е основан в Монреал – Канада през 1963 г. от

Из архивите на ДС

Роберт Лапалм, канадски гражданин, който и понастоящем бил организатор и ръководител на този задочен форум на карикатуристите от света. В "салона" ежегодно участвували над 600 художници, като през 1983 г. техният брой достигнал 898. Досега са били отличени 438 лица от 54 страни, а голямата награда, възлизаща на 5000 долара е присъждана на 19 души. Според организаторите "салонът всяка година се обновявал и утвърждавал, отговарял на една необходимост и имал право на съществувание".

Издадения каталог съдържал 3 раздела: политическа, жанрова и комиксна карикатура.

В първия раздел,от позициите на привиден "обективизъм" и добре замаскирана политическа "неангажираност", определено била наложена, както по количество, така и по качество, антисъветската и антисоциалистическата тематика. С голяма злост и ненавист /вероятно задължително условие за определени западни автори/, в голяма част от карикатурите открито се отправяли хули и клевети срещу държавни и партийни ръководители, срещу историческите завоевания и мирните стремежи на съветската страна. Злонамерено се извършвали и спекулации, свързани с "полския въпрос", с икономическите връзки СССР-Западна Европа и особено с "еднаквата вина" на Съветският съюз и САЩ за надпреварата във въоръжаването. Така например: канадските художници Блейн и Малет са изобразили Лех Валенса да пали лулата си от носа на руската мечка, но лулата е изсъскала "Стачка". Във втори план, тази мечка е вече с глава

Из архивите на ДС

874

приклещена в буркан с попски мед. Американците Джозеф Коган и Майк Лейн представяли съветски танк откопиращ по земното кълбо " Сърп и чук", и показвали Рейгън заедно със съветския ръководител да държат ядрена ракета в ръцете. Френския карикатурист Мариус Херманович изобразявал газопровода на СССР, но от него излизала бесилка за Западна Европа, а индиеца Бансипан Варма недвусмислено натрапвал, че светът ще бъде взривен от две страни - Съветския съюз и Съединените американски щати.

Карикатури с подобна тематика се срещали и в останалите два раздела на каталога въпреки, че те били обявени от организаторите като "свободни и неутрални". Югославските художници Радко Димитрович, Мипенко Козанович и Звонко Ленер определено съотнасяли отговорността за въоръжаването поравно между СССР и САЩ. Японеца Такао Китогава в едър план представял съветския ръководител като робот с боксови ръкавици, обграден на трибуната на Мавзолея в Москва с контузени дребни фигури, а канадеца Амад Сахаварц, достигайки върха на кощунството,изобразил Ленин подпрян на бесилки - патерици, с които си пробивал път през купчина човешки черепи.

Правел впечатление факта, че в каталога в тон с горепосочените "творби" звучали и някои от карикатурите на художници от социалистическите страни.Ищван Кепемен и Ласпо Дпухопопски от УНР отъждествявали позициите на СССР и САЩ по въпросите на мира и войната.Йозеф Бирди, Анджей Сток, Александър Вопос, Збигнев Жижка, Роберт Зеховска и Зигмунд Зарадкиевич от ПНР твърдяли, че вината за военното напрежение се разделя

Из архивите на ДС

875

между Съветския съюз и Щатите пропорционално и тенденциозно представяли инфлацията и глада в Полша. Петер Пуста от ГДР отивал още по далеч, и доказвал, че мирните демострации са дело само на Запада, а от Изток идвала военната заплаха. Николай Манукян от СССР показвал, че творците били със заслепени очи и вързани ръце от лаврови венци без да уточнява за кое общество се отнася тази критика. Карикатури с тенденциозно съдържание са представени и от румънски художници.

С "произведения" имащи открита или подтекстова антикомунистическа насоченост били ангажирани над 50 художници предимно от Канада, САЩ, Япония, Франция, Италия, Аржентина, Белгия, Норвегия, Турция и Гърция. Според някои източници подборът на тези автори вероятно не бил случаен. По всичко личало, че както те, така и техните "творби" са били предварително наблюдавани, проучвани и селекционирани с оглед постигане на поставените подривни политически цели. Доказателство за това представлявал факта, че карикатурите на тези участници в сапона и като мислене и като позиция били сипни, докато другите и особено онези в наша подкрепа имали елементарен и неточен характер.

По мнение на компетентни източници, с малки изключения, българското участие в "сапона", както и това на някои художници от социалистическите страни не само, че не се противопоставяло успешно на антисъветските и антисоциалистическите тенденции афишрани на този форум, но със своето

Из архивите на ДС

876

ниско професионално ниво и принизени идейно-естетически качества, то също допринасяло за успеха на тази подривно-пропагандна акция на противника. Като цяло в отпечатаните български карикатури липсвал острия виц и шеговития тон на нашата нация, а болшинството от тях били елементарни и "износени", безлични и неангажирани, изпълнени с безсмислие стигащо до абсурдност. Съществували и такива с "обективистично", тенденциозно, непоятно и дори с враждебно съдържание. Много от авторите не са проявили и необходимата предвидливост и отговорност за политическия отзвук на тяхните "творби". В нашия печат същите щяли да имат друг контекст, но в рамките на "канадския салон" те резонирали с определен идеологически и политически адрес срещу нас, защото доста от тях се явявали като обобщения за социалистическата ни действителност. Особено показателни в това отношение били карикатурите на:

Иван Газдов - хората са само консуматори и всеки носи вилица подходяща за поста му.

Рачо Рачев - работниците са мишена за бюрократите или за тези с бомбета и фракове.

Йовко Савов - един носи идеите и проправя комунистическия път, а "угоените" потребители го използват само за лични облаги.

Георги Анастасов - творба с двойно тълкуване-бюрокрацията, дерибейщината, егоизмът превръщат ежедневието на малките хора в мрачно битие или "сърдитата горна класа", огряна от слънцето и ползваща блага на живота, изпитва

Из архивите на ДС

877

неприязън към простосмъртните пишени от светлина.

Елена Вълчева – с адрес срещу партийни и държавни ръководители връчващи отличия на свои смирени подчинени.

Ивайло Нинов – обществото спъва и оказва съпротива на своя водач, който носи факела на прогреса.

Стоян Луков – "големият заяк", символ на страхливото мнозинство, постоянно е гонен и бяга от "малкия пъв", синоним на държавническото и ръководно начало.

Христо Градинаров – гладните постоянно държат пред себе си вечно празна паница /не е ясно и в кое общество са тези нещастници/.

С карикатури, аналогични или подобни на горепосочените се ангажирали и художниците Марин Маринов – борбата за хляб /спортна алегория/, Йовко Терзиев – дългия път на работника до бюрократа, Иван Хамамджиев – пиедесталите на работническата класа и интелигенцията, Румен Драгостинов и Никопай Арнаудов – жената е бесилка за мъжа, а брачният съюз – затворническа верига, Виолета Минева – спъване на "Икар,на човешкия полет и възход, Иван Мумджиев – "Пантарей" всичко тече, всичко се изменя /вулгарна представа за диалектическото развитие/ и други.

Българското участие в "салона" било едно от най-многобройните, но присъствието на известните и утвърдени творци, се считало за крайно недостатъчно. Останалите художници били почти неизвестни, със спорадични прояви и без обществени признания в областта на карикатурата. Преобладаващото болшинство от тях са изпратили "произведенията" си по пощата без

Из архивите на ДС

878

същите да бъдат журирани от секция "Карикатура" при Съюза на българските художници. Тази практика продължавала много години но досега никой не е търсил отговорност. От друга страна и самата секция все още нямала ясна и стройна концепция за активно и настъпателно участие в подобни прояви по линия на карикатурата. Пропускали се възможности за нанасяне на наши контрапропагандни удари и за печелене приятели на България. В тази връзка, като се имат предвид и бъдещите изяви на българските художници, особено в капиталистическите страни /9 по плана на СБХ за 1984 г./ са изказани мнения, че ръководството на СБХ следва да вземе ефективни мерки за качествено подобряване системата на българското участие в международните форуми, с цел най-пълно използване на този жанр от изобразителното изкуство като ефикасно идеологическо оръжие за оказване наше влияние и опазване на световния мир в условията на докрай усложнената международна политическа и оперативна обстановка.

Провеждаме мероприятия за доустановяване механизма на безконтролното участие на български художници в Международния салон на карикатурата" - Монреал, Канада, както и за тяхното изучаване,с цел вземане на отношение.Засечените карикатуристи с антисъветски и антисоциалистически изяви ще бъдат проверени и запомени в СОУД"ИСКРА". За същите, както и за непоявно проявилите се творци от социалистическите страни ще бъде уведомено 05 у-ние КГБ и останалите братски органи

за сигурност. Съвместно с тях и ПГУ-ДС ще се проведат и мероприятия по горепосочения сапон.

Предпагаме да бъде информиран ЦК на БКП.

За НАЧАЛНИК 06 УПРАВЛЕНИЕ ДС
Ген.-~~лейтенант~~:
/П. Стоянов/

Нап. в 1 екз.
№ 1 - др. Министър
Доразмн. в 7 екз.
№ 2 - др. Шопов
№ 3 - др. Савов
№ 4 - др. Галустов
№ 5 - ПГУ-ДС
№ 6 - ЦИОУ-МВР
№ 7 - зам.н-ци 06 у-ние ДС
№ 8 - отдел 01, 06 ДС
Изп. Ив.Янкулов
Нап. Цв.Иванова-м.№ 467
София, 9.01.1983 година

Из архивите на ДС

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

ШЕСТ... ДС
Рег.№ 1037 Екз.№ 3
18.1.1984 год.
СОФИЯ

ОКР... УПРАВЛЕНИЕ МВР
ЗА ОРА
Рег. 506 25.ЯНУ.1984 г.

СТРОГО СЕКРЕТНО!

ДО
Н-К ОКРЪЖНО УПРАВЛЕНИЕ МВР
гр. Ст. Загора

Моля нареждането Ви, в срок до 15.02.1984 г. да бъдат установени всички преподаватели от висшите учебни заведения в окръга Ви, на които през 1984 г. предстоят краткосрочни и дългосрочни специализации и участие в международни симпозиуми и конференции по линия на научния и културен обмен с капиталистическите страни. Да се уточнят страните и сроковете на пребиваването им, след което да ни бъдат изпратени справки за онези от тях, които са подходящи за оперативно ползуване.

За извънпланови командировки и покани за гостувания през годината, своевременно ни информирайте.

За резултата да бъде срочно уведомен отдел 02 управление 06 ДС.

ЗАМ.НАЧАЛНИК УПРАВЛЕНИЕ 06 ДС
Полковник
/В.Върбанов/

Нап. в 1 екз.
Изп.-Нейчев
Нап.-Атанасова 1029
18.01.84 г.
Доразмнож. в 10 екз.
и изпратено по списък

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

СТРОГО СЕКРЕТНО!

МВР
ОКРЪЖНО УПРАВЛЕНИЕ
Рег. № 542 Екз. № 1
Дата: 20 01 1984 год.
2300 — ПЕРНИК

МВР — УПРАВЛЕНИЕ VI-ДС
912
Вх. № ..... от 25 ... 1984

На д. Янкулов-01
25/01 84

С П Р А В К А

ОТНОСНО: Извършена проверка в ОУ на МВР -Перник по линия "Интелигенция" за периода 1981-1983 г.

Художествено-творческата интелигенция в Пернишки окръг наброява 442 души: актьори 72, журналисти 37, художници -49, писатели 58, служители в ОСК,Дворец на културата, фотография, музеи и др. -226

Линия "Интелигенция" в ОУ на МВР се обслужва от ОР ст.лейт. Георги Канациев Дамянов член на БКП с висше икономическо образование, по линията работи от 1981 год. Заедно с "интелигенцията" ОР обезпечава и линия "здравеопазване".

А. ПО АГЕНТУРАТА

По линия "Интелигенция" работят 10 агенти. От 1982 година до сега са вербовани 2 агенти. През 1983 год. има един изключен агент "Георгиев"(не живее и не работи на територията на окръга и няма възможност да бъде използуван). По образование : 8 агенти са с висше образование, 1 -със средно и 1 с основно образование. С агентурно наблюдение са

Из архивите на ДС

обезпечени всички звена на линията, вражеския контингент и делата на отчет.

През 3-те години агентите са срещани и редовно е получавана оперативна информация.

През 1981 г. с агентите са проведени 98 срещи с 95 сведения, 1982 г. 92 срещи с 89 сведения и 1983-101 срещи с 98 сведения или общо 291 срещи -282 сведения. За всички има планове за обучение и възпитание.

882

ОР използува 8 я/к.

Добре се работи с агентите "Резов", "Темелко" "Жиков", агент "Димов" - вербован през 1972 г. с основно образование е с намалени възможности за работа по линия Интелигенция. Получаваната информация от него е без оперативна стойност.

ОР има трима агенти за влияние-агент „Лъчезаров" "Раева" и аг."Ленков"(предаден през 1983 година на отдел 01, управление 06-ДС). Агентите успешно сабили използувани за оказване на положително въздействие върху обектите на ДОР "Неблагодарник", ДОР "Евнух", ДОН "Легионер" и СП "Поет".

През 1982 година ОР Канациев е вербовал аг. "Боев",роден 1948 година, с висше образование, безпартиен. Вербован е на идейно-политическа основа. Агента е подбран целесъобразно и е вербован след добро изучаване. Има субективни и обективни възможности заработа , както по интелигенцията, така и за използуването му по линия на ПГУ. За сега по-активно се използува по връзките му в чужбина.

През 1983 година е на идейна основа вербован аг. "Пенев", роден 1944 година, артист, безпартиен. Вербовката е целесъобразна(до сега не е имало агент в ДТ) Агента е изучен, има и добри възможности за работа по тази линия. Среща се в я/к.

Има набелязани и е започната изучаването на 4 кандидати за вербовка.

Наличната агентура в количествено отношение на настоящия етап е достатъчна за обезпечаване на художествено-творческата интелигенция в окръга. Правилно се ръководи и възпитава. Положителни резултати има и с агентурата за влияние, с тяхна помощ е неутрализирана дейността на обекти на разработка и лица водени на сигнал. Новите вербовки са извършени по целесъобразност и придобитите агенти са с обективни възможности и субективни качества за работа по линията.

Трябва да се отбележи положителния ефект от непосредствената помощ и контрол на началника на отделението

За повишаване качеството в работата с агентурата в бъдеще е необходимо:

- да се увеличи броя на агентурата за влияние;
- да се изучават и използуват маршрутните възможности на агентурата за окръга и страната;
- да се преоценят възможностите на агент "Димов" по линия на интелигенция и вземане отношение;
- изхождайки от големия брой на агентите(22) на ръководство при ОР Канациев да се обсъди възможността за създаване на резидентура.

II. ПО ДЕЛАТА НА ОПЕРАТИВЕН ОТЧЕТ

През периода 1981-1983 година са водени и реализирани 2 дела.

ДОР " Неблагодарник" - на ЛЮБОМИР ВАСИЛЕВ КОСТОВ роден 1944 година с висше образование, редактор в центъра за фотопропаганда, безпартиен. Делото е заведено на 21.XII. 1979 година с окраска "ПАП" въз основа на данни, че обекта правил вражески изказвания по адрес на социалистическата система у нас, проявявал скептицизъм по отношение на партийната политика, изразявал публично намеренията си да скъса

883

Из архивите на ДС

Из архивите на ДС

личния си паспорт и официално да се обяви за дисидент, същевременно замислял написването на роман за "показване" истината"-за живота в нашата страна.

Делото е водено на контрол в отдел 07, Управление 06-ДС.

Реализирано е през 1983 година чрез профилактика. Целесъобразно са използувани агентите за влияние "Ленков" и "Лъчезаров". Последните данни показват, че положителното въздействие е дало резултат- за неутрализиране и приобщаване на обекта.

884

Макар и реализирано делото вниманието за дейността и проявите на обекта не трябва да прекъсва. Своевременно трябва да се долавят намеренията му за издаване на книга, имайки предвид несъответствието между амбиции и творчески възможности. Едновременно с това нетрябва да преустановява и оказването на положително въздействие.

ДОР "Евнух" - на Васил Василев Крапчански, роден 1935 година - художник на свободна практика, близка връзка на обект "Лешник"(воден от отдел 01, управление 06-ДС профилактиран в ГСУ.)

Делото е заведено през 1979 година с окраска "ПАП" и реализирано през 1982 година чрез профилактика. Правилно е решено и има резултат от положителното влияние на обекта, което е оказвал агент "Ленков". Постъпващите напоследък данни за него свидетелствуват за приобщаване на обекта, за активното му участие в обществено-политическия живот.

В бъдеще наблюдението върху него трябва да продължи за получаване на своевременна информация за планове, намерения, опити да групира около себе си млади неукрепнали творци и да им влияе. Същевременно трябва да продължи положителното влияние и ангажирането му в културния живот на окръга.

И по двете дела ОР е проявил активност, настъпателност и своевременно е пресечана вражеската дейност на обектите. Целенасочено е използувана агентурата. Особено положителен е факта с използуването на агентура за влияние в резултат на което обектите са се отказали от вражеските си намерения и прояви и са настроени лоялно. Правилно е организирано и наблюдението им след приключване на делата и то трябва и в бъдеще да продължи.

Предстои откриване наДОП "Поет" на Георги Маринов Атанасов - роден 1937 година, безпартиен, редактор в литературен алманах "Струма". Обекта одобрявал позициите на Ж.Желев в книгата му "Фашизмът" и на тази основа правел аналогии с нашата действителност. Изразявал мнение, че идеологическото ръководство сковавало твореца в изкуството.

Делото следва да се вземе на контрол в отдел 01, управление 06-ДС. От там трябва да се окаже помощ за оценка на идейно-художествените качества на творчеството му, за оказване на положително влияние от наши агенти и ДЛ. От сега трябва да се обърне внимание за оперативната документация и легализиране на данните. Към обекта е нужно да се насочат и подходящи агенти и ДЛ за влияние.

III. ПО СИГНАЛИТЕ:

В периода 1981-1983 години са заведени и изяснени 7 сигнала(1981-3, 1982-1, 1983-3). Всички сигнали са получени от агентурата. Своевременно е изяснена дейността на обектите и са приключени в срок. Характерен е сигнала за Георги Маринов Атанасов на когото предстои да се открие ДОП.

Като количество броя на сигналите е недостатъчен и не отразява напълно негативните прояви в средите на интелигенцията. Получавани са данни за нелоялно поведение на лица от тези среди зад граница по които след това са

Из архивите на ДС
885

Из архивите на ДС

провеждани мероприятия, изготвяни са справки, взети са мерки за ограничаване задграничните им пътувания, но не са регистрирани като сигнал. Постъпила е и информация за остри негативни изказвания на лице от средите на интелигенцията по когото също са провеждани агентурни мероприятия, работено е както по сигнал- но без регистрация.

В бъдеще всички получени сигнали трябва да се регистрират и отчитат.

IV. ПО ВРАЖЕСКИЯ КОНТИНГЕНТ

886

По линия на интелигенцията във вражеския контингент са зачислени 10 лица- 6 на СО и 4 на ДОН(през 1981 г. те са били 4 - съответно 2 на СО и 2 ДОН).

Предстои доуточняване на ВК в ДТ "Б.Дановски" и Камерно-симфоничния оркестър "Орфей"- направено е изучаването, като трябва лицата да се категоризират.

Почти всички лица от ВК, включени в СО са осигурени с агентурно наблюдение и с ДЛ. От агентите "Стоев" "Каменов", "Резов", ДЛ "Володя" и ДА "Пенева" редовно постъпва информация за поведението и настроенията на тези лица. За сега няма данни за остри вражески прояви от включените в СО.

Единствен от ВК на СО за когото няма информация е Манол Тодоров - роден 1922 г. бивш адвокат, живее в София кв."Бояна". За същия през 1983 година е уведомено СГУ

Обектите по делата за оперативно наблюдение "Агитатор", "Опозиционер", "Легионер", "Дисидент" -също са обезпечени с агентурно наблюдение.От редовно постъпващата информация не са долавяни данни за вражески намерения, прояви, след предприетите мерки за окаване на положително влияние на обекта на ДОН "Легионера" в поведението на същия се забелязват положителни промени.

Из архивите на ДС

На обекта на ДОН "Диседент" -Петко Асенов Дамяно е осигурено наблюдение само по местоживеене. Такова трябва да бъде осигурено и по месторабота-в София, чрез управление 06-ДС и СГУ на МВР. Данните показват, че същия стои на старите си позиции и от него можат да се очакват изненади.

В бъдеще е необходимо да се отдели по-голямо внимание за агентурното наблюдение на оперативно интересните лица. В тях трябва да се включат тези, които по своето положение и авторитет могат да влияят в средите на интелигенцията и се осигурят с наблюдение.

887

Вражеския контингент трябва окончателно да се доустанови. На агентите и ДЛ обезпечаващи то трябва да се поставят по-конкретни задачи за своевременно долавяне проявите, намеренията, отношението по актуални вътрешни и международни въпроси. Същевременно да продължи линията за оказване на положително влияние.

И З В О Д И :

1. Агентурно-оперативната дейност по художествено-творческата интелигенция на територията на окръга е организирана и се провежда в съответствие със заповедите и разпорежданията на ръководството на МВР.

Постигнати са много добри резултати в окръга. Своевременно са долавяни и пресичани негативни процеси, в резултат на което на територията на окръга няма допусната остра форма на враждебно престъпна дейност.

На ОР Канациев се дава положителна оценка на работата. Показал е качества на верност, честност, дисциплинираност и трудолюбие в цялостната си агентурно оперативна дейност. Има перспектива да расте и се изгражда като бъдещ ръководен кадър в окръга.

ПРОВЕРИЛ:
КАПИТАН:
(Ананиев)

24/

СЕКРЕТНО!

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

МВР
ШЕСТО УПРАВЛЕНИЕ ДС
Рег. № 1663 Екз. № 1
30.1.1984 19 год.
СОФИЯ

ДО
ДР.МИНИСТЪРА НА ВЪТР.РАБОТИ
ЧРЕЗ НАЧАЛНИКА НА У-НИЕ 06 ДС
Т У К

ДОКЛАДНА ЗАПИСКА

от полковник Иван Стоянов Янкулов -
началник отдел 01, управление 06 ДС.

ДРУГАРЮ МИНИСТЪР,

В резултат на все по-засилващата се подривна дейност на противника, както и на влиянието на враждебните елементи вътре в страната, през последните години, в средите на художествено-творческата интелигенция чувствително се увеличиха негативните тенденции и явления, враждебните и нелоялни прояви, някои от които са с висока степен на обществена опасност. Показателни в това отношение са опитите за формиране на "дисидентски" и "опозиционни" настроения, създаване и разпространяване на клеветнически "произведения", обособяване на "микрогрупи" и "салони" на нездрави идейно-естетическа основа,

Из архивите на ДС

отправяне призиви за "демократизация и промяна" на обществото у нас и др.

При изпълнение на указанията на ръководството на Министерството и управлението за овладяване и своевременно пресичане на тези изяви ние срещаме и някои сериозни затруднения. Една част от водените в отдела обекти почти не се подават на агентурна разработка. Поради присъщата за тези среди голяма мнителност,недоверчивост и подозрителност някои от тях допускат до себе си само свои близки или съидейници,които в болшинството от случаите не са подходящи за използуване от нас. Значително са ограничени и възможностите ни за внедряване на агентура към други, тъй като същите проявяват подчертана себичност и маниакално самочувствие,водят затворен начин на живот или се явяват авторитети,заемащи високо професионално и обществено положение,каквото не винаги нашите агенти имат.

Практиката показва, че разработването и наблюдението на тази категория лица по-успешно се осъществява с помощта на оперативно-техническите мероприятия. Получаваната чрез тях информация позволява по-своевременно да се разкриват замислите и намеренията на обектите,значително да се съкрати времето за изясняване на дейността им,както и да се вземат по-правилни решения и отношения към тях. Оперативно-техническите мероприятия с които разполагаме,обаче,са крайно недостатъчни , за да покрием реалните ни потребности по линия на художествено-творческата интелигенция.

Из архивите на ДС

Другият важен проблем при нас е свързан с опазването на секретността при срещите с агентурата, нейното правилно ръководство и възпитание. Има агенти, ползуващи се с широка популярност или заемащи отговорни постове в културния ни живот,които не е удобно да се срещат в явочни квартири в частни домове. Други пък проявяват прекомерна предпазливост /особено жените - агенти/,не желаят или отказват да бъдат приемани в такива явки. По тези причини и липсата на необходимият брой конспиративни квартири ние не винаги сме в състояние да осигурим срещането им в условия, гарантиращи пълна секретност и спокойствие в работата ни с тях .

За решаването на горепосочените проблеми,

П Р Е Д Л А Г А М:

На отдел 01 при управление 06 ДС да бъдат отпуснати:

- четири М"Родопи/жс" и шест М"Пирин".

- три конспиративни квартири, две от които в обществени сгради.

ПРЕВЛАГА:
НАЧАЛНИК ОТДЕЛ 01 - 06 ДС
Полковник:
/Ив.Янкулов/

София, 30.I.1984г.

ДЪРЖАВНА СИГУРНОСТ И БЪЛГАРСКАТА ИНТЕЛИГЕНЦИЯ
I25

От архивите на ДС

27

СТРОГО СЕКРЕТНО!

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

МВР
ШЕСТО УПРАВЛЕНИЕ ДС
Рег. № 3139 Екз. № 1
23.II. 1984 19 год.
СОФИЯ

М Н Е Н И Е

на отдел 01 при управление 06 ДС по някои основни проблеми и задачи, от чието решаване зависи подобряване качеството на оперативната работа

I. ПО АГЕНТУРНО-ОПЕРАТИВНАТА ДЕЙНОСТ

1. С цел подобряване качеството и своевременността на сигналната и проблемна информация към ръководството на МВР и съответните партийни и държавни органи и недопускане публикуването, излъчването и поставянето на неиздържани в идейно-естетическо отношение произведения на литературата и изкуството:

а/ Да се ускори доизграждането на надеждни агентурни бариери в книгоиздаването, филмопроизводството, художествените и репертуарни съвети по линия на театъра и музиката, като се поставят реални, но непродължителни срокове за овладяването на т.н."бели петна", като строго се взисква за изпълнението на тези срокове. В тази връзка да се премахне ограничението за вербовка на членове на БКП и отговорни служители от обслужваните обекти.

б/ В кратки срокове да се доизгради специализиран по проблеми и области на културата и изкуството апарат от

Из архивите на ДС

892

консултанти-агенти и ДЛ. Да се уреди въпросът за заплащането на консултантите съобразно тарифите за рецензентския труд съществуващи в различните културни институти.

в/ Да се задължат останалите поделения на ДС да ни предоставят списъци на агентурата си в обслужваните от нас обекти /по псевдоними и фамилиите на ОР/, както и списък на връзките им, с оглед най-пълноценно използване агентурния апарат на ДС както за придобиване на проблемна информация, така и за наблюдението на вражеския контингент.

3. За преодоляване някои проблеми по подбора и вербовката на агентура по линия на международния културен обмен, както и за създаване по реални предпоставки за реализиране на "М-50" и "М-100", което би ни помогнало да оказваме положително влияние върху изтъкнати западни творци, както и за париране в зародиш плановете на противника за провеждане на подривни акции срещу ХТИ, от ръководството би могло да бъде обсъден и отрегулиран докрай въпроса за правото на ПГУ и РУ-ГЩ, да бронират безсрочно, а в някои случаи и излишно определени лица.

- Би могъл да бъде обсъден и въпросът за изменение на съществуващото положение - справките за агентурата по РУ-ГЩ да се подписват от зам.началник управление и нагоре. Разрешението за искане на подобни проверки би могло да се дава и от началник на отдел, а в негово отсъствие от заместниците му.

4. Част от агентурния ни апарат са лица ползуващи се с широка популярност или заемащи отговорни постове в културния живот на страната, поради което е неудобно да се срещат в Я/К в частни домове. Други проявяват прекомерна предпазливост/особено жените/, не желаят или отказват да

Из архивите на ДС

бъдат приемани в такива Я/К. По тези причини и липсата на необходимия брой конспиративни квартири не винаги се осигурява срещането им в условия,гарантиращи пълна секретност и спокойствие в работата с тях. Предлагаме в срок до 6 м. да ни се отпуснат най-малко 3 конспиративни квартири, две от които в обществени сгради. Освен това считаме за целесъобразно да се обсъди въпроса за ежемесечно заплащане на някои съдържатели на Я/К, които имат ниски доходи.

893

5. С цел подобряване наблюдението на ВК,оформените за него папки да се съхраняват при оперативните работници,а в отдел 03 ДС той само да е картотекиран. По този начин ще се избегне досегашната практика да се водят папки-дубликати и по-лесно и бързо ще се използва набраната за лицето информация. За по-пълно обхващане на лицата,които по различни причини представляват оперативен интерес за ДС,но не попадат в категорията на ВК/в т.ч. и членове на БКП/,да се разреши на същите да се откриват папки и ДОН за съхранение и анализ на получаваните за тях данни. Би могло да се обсъди въпросът за някои промени в чл.7, ал.1, т.4 и т.9 от Инструкцията за оперативния отчет на ДС № I-20/20.I.1978 г.

6. Една част от водените в отдела обекти на дела и сигнали не се поддават на агентурна разработка.Поради присъщата в тези среди мнителност,недоверчивост и предпазливост,някои от тях допускат до себе си само свои близки или съидейници,които не са подходящи за ползуване от нас. Значително са ограничени и възможностите ни за внедряване на агентура към други,проявяващи подчертана себичност и маниакално самочувствие,водещи затворен начин на живот или явяващи се авторитети,заемащи високо професионално и обществено положение,каквото нашите агенти не винаги имат.Разработването на

Из архивите на ДС

894

тази категория лица по-успешно се осъществява с помощта на ОТМ. Мероприятията, с които разполагаме, обаче, са крайно недостатъчни, за да покрием реалните ни потребности. Предлагаме да ни се отпуснат 4 М"Родопи-ж.с." и 6 М"Пирин".

7. Ползуваните ОТМ не са на достатъчно високо техническо ниво, което ни създава допълнителни затруднения, а подготовката по провеждането им отнема значителна част от времето на оперативния състав, което би могло да бъде използувано за аналитична работа, по системни и целесъобразни контакти с ръководствата на обслужваните обекти и работещите в тях и за изпълнението на други оперативни задачи. Считаме за необходимо да се обърне внимание на такива важни въпроси като:

а/ Да се изучи и внедри от у-ние 04 ДС опита на КГБ при организацията и експлоатацията на М"Родопи/ж.с". Да се усъвършенствува провеждането им без проникване при обектите, особено в частните квартири.

б/ Да се повиши срока за експлоатация на М"Родопи/р" най-малко до 3-4 месеца.

в/ Да се изработи приспособление за най-бързо подключване на М"Пирин", без да е необходимо да се губи време за довеждането му до управление 04 ДС. Да се разширят възможностите за поемане на жив контрол повече обекти.

г/ Да се внедрят приспособления за едновременно /автоматично/ с магнитофонния запис неговото изписване на бланките за съобщения.

8. Подобряването качеството и ефективността в работата по делата и сигналите в значителна степен зависи от изнесеното по-горе. Независимо от това, съществуват и редица

Из архивите на ДС

нерешени докрай проблеми от субективен характер,опиращи до анализа и оценката на първичните данни и от там недостатъчно пълното покритие между приетата окраска и извършването от обекта деяние,ниски темпове на работата,недостатъчна обезпеченост с агентура /там където е възможно/ и пр. По наше мнение,преодоляването на тези недостатъци изисква завишаване на контрола и предприемане на мерки от организационен и политически характер.

895

II. ПО УПРАВЛЕНЧЕСКАТА ДЕЙНОСТ

1. Правилността на досегашния подход при планирането и контрола върху изпълнението на задачите в рамките на отдела се потвърди от практиката. Не е отработен обаче докрай въпросът за взаимната информираност/обратната връзка/ от по-висшестоящите органи към управлението и отдела и от тях към СГУ и окръжните управления на МВР. Считаме,че този въпрос/ с оглед подобряване качеството/ е необходимо да бъде изследван от ЦИОУ, Инспекторат - МВР и ВСШ "Г.Димитров" - /с наша помощ/ и доложат в ръководството на МВР конкретни предложения за решаването му.

2. Предвид динамичната оперативна обстановка и възникващите допълнителни /извънпланови/ задачи,считаме за целесъобразно изготвянето на по-голямата част от обобщаващата и проблемна информация /отнемаща много време и отклоняваща от преките му задачи предимно ръководния състав/ да се поеме от съответния анализатор в отдел 08.

3. За разтоварване оперативния състав от редица технически действия и съсредоточаване усилията му върху основните задачи,считаме за целесъобразно към всяко отделение да се назначи по един ОРОН със съответно заплащане.

Из архивите на ДС

896

4. С цел увеличаване скоростта за предвижване на информацията до ръководството и подобряване качеството на написаните материали да се задължи началник "Секретариат" да вземе мерки за най-ефективно използуване апарата на деловодството и машинописното бюро.

5. Особено остро пред отдела стои въпросът за битовите условия,които са твърде лоши и се явяват предпоставка както за понижаване ефективността на работата,нарушаване на конспирацията така и за разстройване здравословното състояние на състава и взаимоотношенията в колектива. Предлагаме във възможно най-кратките срокове на отдела да се предоставят поне три работни помещения.

III. ПО ПОЛИТИЧЕСКАТА ДЕЙНОСТ

1. Практиката показва, че в агентурно-оперативната работа по линия на ХТИ най-добре се изявяват ОР завършили висше-хуманитарно образование.Считаме,че и за в бъдеще следва да се подбират подобни кандидати,като се установи критерий поне половината от тях да са от работнически произход,да са по възможност комсомолски активисти,изявили се млади специалисти от обслужваните обекти,дори и наши агенти.

2. Считаме за целесъобразно,в рамките на възможностите на управлението,да се подобри моралното и материалното стимулиране на най-изявилите се ОР, като се утвърждава растежа им на място.

3. Служебното ръководство на отдела,съвместно с ПБ и ППО да провеждат по-разнообразни и високо ефективни идейно-възпитателни мероприятия за утвърждаване у ОР на непоколебима класово партийна и политическа закалка и вярност към

делото на БКП,социализма и дружбата ни със СССР. Да се води безпощадна борба срещу пилеенето на работното време и отрицателните прояви, нарушаващи благоприятния микроклимат. Да се набележат мерки за по-активното включване на служителите в обществено-политическата дейност по местоживеене,както и за подобряване идейно-политическата работа със семействата им.

Зам. н-к отдел 01
Подп.:

/Сандев/

Нап. в 2 екз.
№ 1-отдел 01
№ 2-отдел 08
Изп.Сандев
София, 23.II.1984 г.

Из архивите на ДС

(427) 9

МИНИСТЕРСТВО НА ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ
ШЕСТО УПРАВЛЕНИЕ ДС

Рег.№ 3169 Екз.№ 1
София, 23.II.1984

СТРОГО СЕКРЕТНО!

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

И Н Ф О Р М А Ц И Я

Относно: Посещения на дипломати в творчески съюзи и културни институти

От получени данни в управлението е видно, че от началото на тази година някои дипломатически представителства в Столицата активизират действията си за осъществяване срещи и разговори с отделни ръководители и длъжностни лица от средите на художествено-творческата интелигенция.

Жак Верже, съветник във Френското посолство, по своя инициатива, без разрешение от протокола на Министерство на външните работи, на 3.01.1984 г. е провел среща с Рада Бапарева, референт от отдел "Международен" на Съюза на българските писатели и проявил подчертан интерес по културния обмен и двустранните ни литературни връзки с Франция. След срещата на Верже, в средата на т.м.

Из архивите на ДС

в един и същи ден, СБП е бил посетен последователно и от Жан Мари пьо Ботон, посланик на Франция, Робърт Бари, посланик на САЩ и Донапд Крейгър, културен аташе при американското посолство. Същите са водили протоколни разговори с председателя на Съюза на българските писатели.

Янис Маникас, служител в консулската служба на гръцкото посолство, на 17.01. т.г. е провел среща с Георги Струмски, писател, член на БКП, главен редактор на сп. "Славейче" и в разговор със същия, изявил желание за бъдещи контакти и връзки с български писатели, тъй като пишел в гръцкия печат статии и материали за България. Обяснил, че за срещата си в СБП не е искал разрешение от Министерство на външните работи на НРБ, защото, според него, в тяхното посолство все още имало противници на добросъседските отношения между България и Гърция.

Ю Джибин, първи секретар на китайското посолство, на 27.01.1984 г. е провел разговор с Лъчезар Епенков, член на БКП, главен секретар на СБП и изявил желание за разширяване и задълбочаване на българо-китайските връзки чрез реципрочни преводи на художествена литература. Подарил три книги от китайски автори и приканил събеседника си да се отзовава на бъдещите покани за посещения на мероприятия, организирани от тяхното посолство.

Йон Гропеску, първисекретар и Раду Герчану, съветник по културните въпроси при румънското посолство,

899

Из архивите на ДС

900

по тяхно искане, на 31.01. т.г. са посетили Георги Христов, организационен секретар на СБП и проявили интерес относно поредното заседание на Съвета на председателите на творческите съюзи, състояло се през януари т.г. в Комитета за култура. Под формата на обсъждане бъдещите двустранни връзки между писателите от СР Румъния и НРБ същите поискали и данни за международните мероприятия на СБП през настоящата година.

Джон Майкъл Оуън Сноdграс, посланик на Великобритания, на 10.02 т.г. е посетил Пламен Джуров, член на БКП, първи зам.-генерален директор на ДО "Музика" и твърде настоятелно поискал английският крайски балет да гастролира в България през периода април-май т.г., тъй като по това време същият предприемал турне в още четири "източноевропейски" страни. В случай на отказ съставът нямало да може да посети България в скоро време, защото програмата му била изготвена 9-10 години занапред.

Съгласно предварителното решение на ръководството на обединението /продиктувано от неблагоприятните за нас финансови условия - 165 000 пв. издръжка/ Пламен Джуров вежливо е отказал гастрола на състава през гореуказания период и на свой ред е поставил въпроса за адекватността на музикалния културен обмен между двете страни, имайки предвид незначителното българско участие в Англия. Джон

Из архивите на ДС

901

Снодграс умепо избегнап директния отговор на така поставения въпрос и посочип, че на Запад ангажирането на съставите се извършвапо от частни импресарски къщи, които били независими от държавата. Поради това българската страна трябвапо да засипи своята рекпамна дейност и по-често да кани на фестивапи и конкурси у нас тяхните импресарии.

Жан Бурпоянис, поспаник на Гърция, на 25.01. т.г. е посетип главния директор на Софийската народна Опера Светозар Донев и сподепип, че имап намерение да разшири своите връзки с наши купturни дейци и институти, в това число и с операта. Бип гопям почитатеп на това изкуство и особено много се интересувап от изявите на Райна Кабаиванска и Н. Гяуров. Накрая препоръчап баритона от Кипър Пиерис Зармас да бъде ангажиран за спектакпи у нас и отправип покана към Донев да посети гръцкото посолство заедно със съпругата си.

За всички посочени случаи е уведомено ВГУ-ДС. От наша страна са взети мерки за спазване на протокопния ред в обслужваните обекти при срещи с дипломати и други чужди граждани.

Предпагаме да бъде информиран ЦК на БКП и ръководството на Комитета за купturа.

НАЧАЛНИК 06 УПРАВЛЕНИЕ ДС
Ген.-пейтенант:
/П. Стоянов/

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

434 35

Препис!

СТРОГО СЕКРЕТНО!

За фонд

УПРАВЛЕНИЕ 06 ДС
ОТДЕЛ 01
ОТДЕЛЕНИЕ 02
РЕГ.№ 4626 Екз.№ 2
София,

СЪОБЩАВА: ДЛ Милков
ПРИЕЛ: полк. Пенчев
на 14.03.1984 г.
на закрито

20. III. 1984

Др. Тошев
21.3.84

С В Е Д Е Н И Е

ОТНОСНО: Посещението в СССР на делегация на Съюза на българските писатели

От 4 до 8 март т.г. в Москва пребивава делегация за подписване на плана за съвместна работа през 1984 г. Делегацията бе в състав: Лъчезар Еленков – главен секретар на СБП, Милко Милков – секретар на СБП, Анна Лилова – секретар на СПБ и Силвия Борисова – зав. отдел "Международни връзки".

На 5.03. се състояха разговорите по обсъждане на проекто-плана. От съветска страна в тях участвуваха Ю. Воронов, А. Косоруков и В. Коткин. Изтъкната бе добрата предварителна подготовка на проекто-плана от двете страни. По време на разговорите всъщност само бе акцентирано върху значението на срещите на младите писатели,

Из архивите на ДС

срещите на критиците и гостуванията на "Литературная газета".

На 6.03. от 11 часа се състоя среща на делегацията с част от секретариата на СП на СССР. От съветска страна участвуваха секретарите Ю. Верченко, Ю. Воронов, С. Сертаков и А. Мирзагитов.

Обширна информация за работата на СБП направи Анна Лилова. Също така обширна информация за работата на СП на СССР направи Ю. Верченко. В последвалият разговор взеха участие всички членове от наша и съветска страна. Изразено бе пълно единодушие по всички текущи и предстоящи задачи. В 13 часа бе подписан съвместния план за работа. От съветска страна го подписа С. Сертаков, а от българска- М. Милков и А. Лилова.

903

Поради особената им важност следва да се отбележат 3 въпроса:

Първият е предстоящото съвместно заседание на ръководствата на трите съюза. То бе ориентирано към втората половина на месец април. Уговорихме се дневният ред да бъде:

а) Задачите, които решават трите съюза на настоящия етап;

б) Международната дейност по свикване на V световна среща в София. От съветска страна бе изказано мнение, че в състава на нашата делегация би трябвало да включим хора, които ще бъдат полезни при обсъждането на тези въпроси.

2. По време на разговора на 6.03. по предложение на Ю. Верченко бе насрочена и се състоя среща на 7.03. от 11 часа по въпросите на Международния ПЕН. От съветска страна участвуваха Федоренко, Воронов, Косоруков и един от помощниците на Федоренко.

Из архивите на ДС

От българска страна – Л. Еленков и М. Милков. От наша страна бе предадена документацията от конференцията на ПЕН във Венеция, и конгреса на ПЕН във Венецуела. Прочетена и обсъдена бе информация на българския ПЕН-център за конгреса във Венецуела.

В последвалите разговори се стигна до заключението, че курсът на ПЕН си остава определено реакционен и възможности за променянето му не съществува. Изказано бе мнението, че българските делегации на инициативите на ПЕН трябва все така неотклонно да продължат поетата линия.

3. Особено и най-важно място в разговора ни в Москва зае въпросът за подготовката и евентуално свикване на V световна среща в София. Още в предишните разговори на 6.03. Юрий Петрович Воронов най-подробно ни информира за по-натъшното развитие на направеното от Съюза на писателите на ГДР предложение през ноември 1983 година за евентуално свикване на европейска среща на ръководствата на писателските съюзи. Той разказа, че са били озадачени от мълчанието на Съюза на писателите на ГДР в периода декември 1983 г. – януари 1984 година, както и от мълчанието на Шайндер на подготвителната среща в Прага от 10-14 януари тази година.

Но в началото на февруари тези въпроси са били отново поставени от Съюза на писателите на ГДР Ю. Верченко и Ю. Воронов са били викани в ЦК на КПСС за консултация относно една такава европейска среща. Ю. Воронов заяви дословно следното: "Ние с Верченко изложихме аргументите, които Милко Милков ни съобщи по време на престоя си в Москва от 16 до 19 януари тази година. Тези аргументи бяха приети".

Из архивите на ДС

905

На срещата на 7.03. със секретарите на Съюза на писателите на СССР след като Лъчезар Еленков подробно изложи нашата позиция по евентуално свикване на V световна среща и разказа за извършената от нас и извършваната в този момент работа (има се предвид пътуването на Л. Левчев и Е. Евтимов, както и консултациите в Москва), Ю. П. Верченко дословно заяви: "Макар и да няма още официално решение, заявявам с цялата си отговорност, че ние ще подкрепим изцяло и безрезервно линията на българските другари".

На срещата на 7.03. с Федоренко той зае позиция за свикването на тази среща, но подчерта, че трябва да има нови теми, нови идеи, а също така и нови участници, иначе срещата би се обезмислила.

На 7 след обяд Ю.П. Воронов, като информира за ново развитие в предложението на Съюза на писателите на ГДР. Той каза, че от Берлин са се обадили и са казали, че българи, чехи и унгарци поддържат предложението на ГДР за европейска среща. Ние отново изложихме нашата позиция, изложена вече пред др. Хенигер, припомнихме, че ние сме дали едно условно съгласие, като сме го свързали с декларацията на Хенигер, че те не само имат съгласието на СП на СССР, но че Георгий Марков е заявил на Хермант Кант: Това е чудесна идея. Юрий Воронов ни уведоми, че това не отговаря на истината.

На 8 март при изпращането ни на летището Юрий Верченко ни съобщи, че събитията са потвърдили нашата позиция, и по-конкретно: В Москва на път от Кабул за Прага спряла секретарката на Съюза на писателите на ЧССР Вера Адлова. Тя също е потвърдила, че те не са давали конкретно съгласие за свикване на европейска среща на ръководствата на писателските съюзи.

Из архивите на ДС

Юрий Воронов изреди редица опасни моменти за една такава среща, която се предлага от Съюза на писателите на ГДР, сега вече с нов център – Виена или Белград и опасността писателските съюзи от социалистическите страни да се окажат в малцинство. Той каза; че за такава среща може да се мисли евентуално като предходна някъде във втората половина на 1985 година. На този етап Съюза на писателите на СССР категорично поддържа свикване на световна среща в София.

Уговорихме се бъдещите консултации в тази връзка да продължат след завръщането на др. Левчев или чрез посещение в Москва, или чрез отбиване на Ю.П. Воронов в София на път за Прага или в самата Прага.

ДЛ "Милков"

СПРАВКА:

Лицата в сведението са в ръководствата на писателските съюзи на СССР, НРБ, ГДР, ЧССР и са изяснени в текста.

ПОРЪЧЕНИЯ:

Да отрази писмено информацията за състоялите се разговори в Москва, касаещи отношенията на СБП със Съюза на писателите на СФРЮ.

Нап. в 3 екз.
№ 1 – р-во
№ 2 – отдел 08
№ 3 – ЛД 861
Изп.– Пенчев – I,II
Нап.– Костова – М.№ 4631
София, 20.03.1984 г.

Полковник:
/Ем. Пенчев/

На архивите на ДС

зам. 29

МИНИСТЕРСТВО НА ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ
ШЕСТО УПРАВЛЕНИЕ – ДС

№ 433

МВР
ШЕСТО УПРАВЛЕНИЕ ДС
Рег.№ 6443 Екз.№ 1
20.IV 1983 19 год.
София

СТРОГО СЕКРЕТНО!

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

ИНФОРМАЦИЯ

ОТНОСНО: Петата априлска литературна дискусия

От 2 до 6 април т.г. в Парк-хотел "Москва" се състоя ежегодната писателска дискусия по проблемите на българската художествена литература, издадена у нас през 1983 год. В нейната делова работа взеха участие другарите Георги Йорданов, Стоян Михайлов, Георги Джагаров, Любомир Павлов и Кина Бояджиева.

В изнесените 10 основни доклада, по които се изказаха 101 писатели, се прави задълбочена оценка на публикуваната през миналата година литературна продукция и се посочват положителните постижения и тенденции.

Творческата атмосфера в която протече този традиционен форум за творците на българската социалистическа литература още веднъж потвърди, че априлските литературни дискусии са навлезли трайно в живота на българските писатели, като закономерно следствие на демократизирането на литературния процес в духа на Априлската

Из архивите на ДС

линия на ЦК на БКП.

Същевременно постъпиха данни, че отделни участници в своите изказвания или в частни разговори са изразили мнения, че докладчиците не успели напълно да обобщят явленията и несъгласие с оценки по отношение на конкретни литературни творби.

Литературният критик Александър Спиридонов отрекъл романа на Иван Динков " Моминството на войниците", като неиздържан в идейно-художествено отношение. Според него същият роман бил публикуван през 1970 г. в сп."Септември" като повест под заглавие "Хляб от трохи" и остро разкритикуван впоследствие в печата, като бездарно и подражателно произведение, подлагащо на унижение националното достойнство на българина. Рецензентът на романа Иван Руж по същество се съгласил с изнесеното от Спиридонов, като допълнил че редакцията не била спазила всички направени от него корекции на ръкописа. В изпратеното до СБП писмо от ръководството на ДИ "Български писател" също се потвърждава, че в романа са налице "редица пропуски и неверни обобщения, особено в първата част, от които може да се състави едностранчиво впечатление за замисъла на цялата книга. " Професор Ефрем Карамфилов споделил, че издателство "Български писател" решително изоставало от поставените му задачи, но неговия директор Симеон Султачов, който нямал необходимите качества на ръководител оставал на поста си "тъй като Димитър Методиев го крепял".

Писателят Тодор Живков е говорил за някои слабости на последните произведения на Богомил Райнов. Белетристът Иван Пауновски разкритикувал Николай Христозов, че последната му книга "Гарнизонното стрелбище" не била оригинална, и "документалното начало се губело в художествената измислица".

В доклада си за поезията, Иван Спасов е посочил примери на маниерност и псевдопроблемност в стиховете на Валери Станков, Иван Методиев, Людмила Неделчева и други, което предизвикало несъгласия от страна на отделни писатели с докладчика, които го обвинили в омраза и "арогантно" отношение към младите творци. Николай Петев, Здравко Недков и Георги Белев заявили, че от доклада на Спасов излизало, че те "се оказали една фатална грешка в литературата и от тях по-голяма злина нямало"

Блага Димитрова споделила, че е "подтисната от непрофесионалността на Иван Спасов, според когото в България имало само трима поети - ръководителите на съюза" Оценила дискусията като "страшен зверилник". Според акад. Петър Дънеков ръководителите на СБП се съобразявали единствено с това какво ще кажат "горе или едикъде си".

Стефан Коларов /критик/ е изнесъл данни, че през 1982 г. в сп."Пламък" за новоизлезли книги били публикувачи 82 отзива, всичките положителни. През 1983 г. пак там били рецензирачи 72 книги и само 3 от тях оценени

Из архивите на ДС

Из архивите на ДС

отрицателно. В списание "Септември" за периода 1992 г.-1993 г. били поместени 95 рецензии за книги, от които 4 отрицателни. Във вестник "Литературен фронт" за първите десет месеца за 1993 г. били публикувани 33 рецензии за отделни произведения, от които 29 положителни. "Сивият поток" - според оратора, бил тревожен факт в нашата литература и "поголовно утвърдителната критическа дейност е завеса от кадилен дим".

По повод възникването на взаимни нападки между отделни литературни критици, Чавдар Добрев призовал към етичност и изтъкнал, че речника на някои от тях бил изпъстрен с обидни епитети от рода на : "клеветници", "наемници", "търгаши", "оксибиционисти" и "доносчици", което най-малко подхождало на литературните дейци.

В тази връзка Васил Колев, Божидар Кунчев, Сергей Райков и др., коментирали, че тонът на дискусията все още не бил намерен, че личните клевети и обиди говорели за липса на култура у някои писатели взели думата тези дни.

По мнение на изтъкнатите проличал явния стремеж на някои от изказалите се да отрекат напълно доклада на Владимир Каракашев, като "угоднически" и даващ нереална представа за състоянието на българската драма на сегашния етап. С такова звучене били изказванията на Иван Радоев, Стефан Цанев, Кольо Георгиев, Яко Молхов и др. Същите наблегнали и на факта, че у нас не били преодолени "вечните" противоречия между автори, режисьори и сценаристи.

Камен Зисадов в изказването си вмъкнал пример, който според източниците съдържал вреден политически подтекст: "Не помня кой ми каза, мисля че беше в Съюза на учителите, че през Септемврийското въстание и "вартоломеевите" априлски нощи са загинали 1300 учители. А колко адвокати загинаха и каква интелигенция, цвета на българския народ! И право каза един хулиган - фашист: "А бе сегашните комунисти дето ни управляват са много прости, защото умните ги избиха". Макар това да звучи доста иронично и комично, искам да ви кажа какви жертви понесе нашия народ, за да се стигне до тук".

Кинокритикът Яко Молхов в изказването определил филма "Златния век" по сценарий на Андрей Гуляшки като "несъстоятелен", художествено незащитен и кампанией".

Лиляча Стефанова го репликирала, като по същество направила изказване насочено срещу евреите у нас. Молхов приел болезнено отправената му критика и я обвинил в "антисемитизъм и фашизъм".

Случаят широко бил коментиран и редица писатели са оценили постъпката на Стефанова като необмислена и с нежелан политически ефект. По същия повод литературният критик Светлозар Игов е чел в кулоарите свое "непубликувано изказване", в което пишело, че "Фашизмът, който толкова лесно се ражда на българска почва и изобщо фашизмът у малките народи, които не могат да го излеят във външна агресия, се превръща в самоизяждане и преди всичко в израждане на интелигенцията".

Из архивите на ДС

Анализът на постъпилата информация дава основание за извод, че Петата литературна дискусия премина при добра организация и ред и в нейчата работа преобладаваше свободният и конструктивен обмен на мчения за съответствие на литературното творчество с предявечите от Националната партийча конференция нови критерии за качество във всички сфери на дейност.

Необходимо е и занапред да продължи провеждането на целенасочени агентурно-оперативчи мероприятия за своевременното разкриване, предотвратяване и пресичане опитите на отделни дейци, стоящи на нездрави идейно-естетически позиции, да създават затрудчения на Партията в осъществяване на нейната политика в областта на литературата, както и за опазването на младите и талантливи творци от чуждо влияние.

НАЧАЛНИК У-НИЕ 06 ДС
ГЕНЕРАЛ-~~ЛЕЙТЕНАНТ~~:
/П.Стоянов/

Нап. в 1 екз.
№ 1 - др.Мичистър
Изп. П.Михов
Доразмн. в 7 екз.
№ 2 - др.Шопов
№ 3 - др.Галустов
№ 4 - ЦИОУ
№ 5 - ПГУ
№ 6 - ВГУ
№ 7 - Зам.н-ци у-чия
Нап.П.Иванова М.№__
София, 20.IV.1984 г.

71

СТРОГО СЕКРЕТНО!

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

МВР
ШЕСТО УПРАВЛЕНИЕ ДС
Рег. № 6814 Екз. № 2
23 III 1984 19 год.
София

С П Р А В К А

ОТНОСНО: Поместените в бюлетина на управление 06 ДС данни за отражението на идеологическата диверсия на империализма в средите на художествено-творческата интелигенция

За периода от 01.01.1982 г. до 31.03.1984 г., в бюлетина на управление 06 ДС са поместени общо 57 съобщения за отражението на идеологическата диверсия на империализма в средите на художествено-творческата интелигенция /1982 г. - 22, 1983 г. - 18 и през първото тримесечие на 1984 г. - 17/. От тях 37 са по данни на източници от управлението, 8 - от СГУ и 12 - от окръжните управления на МВР.

Анализът на поместените материали дава основание те да бъдат разпределени както следва:

I. СЪЗДАВАНЕ НА ПАРАЛЕЛНИ СТРУКТУРИ, "САЛОНИ" И НЕФОРМАЛНИ ГРУПИ (15 СЪОБЩЕНИЯ)

1982 година

- бюлетин № 10 /по данни на 02 отдел/ управлението ни

Из архивите на ДС

информира, че Славе Македонски, роден 1931 г. и Тодор Ризников, роден 1932 г., безпартийни, писатели на свободна практика, възнамерявали да основат "Дружество на българския книжовник" /по същество паралелна структура на Съюза на българските писатели /СБП/, в което да привлекат литературни дейци, нечленуващи в СБП/. В бюлетин № 65 /по данни на 01 отдел/ е поместена информация, че инициатор за създаване на "дружеството" е Славе Македонски, който бил обиден от отказа да бъде приет за член на СБП. Идеята му била подкрепена и от Стоян Етърски, роден 1923 г., безпартиен, в миналото активен член на "Бранник", редактор на списание "Читалище" и Благой Петров, роден 1931 г. безпартиен, журналист в "Йени хаят", изключен от СБП, заради отказ да гласува резолюцията срещу антисъветската дейност на Солженицин.

Македонски написал "Обръщение" до отговорни партийни и държавни ръководители, към което приложил списък на 74 лица, но не го изпратил. Споделил замисъла си и показвал "проекта" на 26 от лицата, 15 от които категорично възразили против включването им в списъка.

Тодор Ризников също направил опит да спечели няколко привърженици, но от всички получил категоричен отказ. Стоян Етърски не развил дейност в подкрепа на "обръщението".

Съгласно утвърдено предложение от първия зам.-министър на вътрешните работи генерал-полковник Гр. Шопов, в началото на май 1982 г. бяха проведени профилактични беседи с протичащите по сигнала лица и техните близки връзки, подкрепящи намерението им. Петима от тях са предупредени с протокол: Македонски, Ризников, Етърски, Иван Богданов - роден 1910 г., безпартиен, писател на

Из архивите на ДС

свободна практика, в миналото отявлен фашист и Иванко Николов – роден 1933 г., безпартиен, журналист във в. "Девети септември" – София. По време на беседата Македонски е заявил, че допуснал сериозна грешка, осъдил действията си, обещал да прекрати каквато и да е работа в тази насока и предал "проекта" на обръщението".

– В бюлетин № 6 /по данни на 01 отдел/ са поместени данни, че в дома на Блага Димитрова се е състоял разговор между поетесата, нейният съпруг Йордан Василев, литературен критик, безпартиен и поетът Давид Овадия, член на БКП, АБПФК. Присъствуващите коментирали от негативни позиции събитията в Полша, злословили, че ВОСР била "едно войнишко селско въстание" в една непригодена за развитие страна, която "си останала в деспотизма, където си е и сега". Клеветили, че у нас започвал процес на "гоненията" и първо "удряли художниците". Според Давид Овадия, навремето имало комунистически идеали, които вече ги нямало. Споделил, че срещал трудности по отпечатването на книгата си за отряда "Антон Иванов".

– В бюлетин № 12 /по материали на 01 отдел/ информираме, че преподавателите по български език и литература в Пловдивския университет Светлозар Игов, обект на ДОН и двукратно профилактиран, Огнян Сапарев, вражески настроен и Клео Протохристова са застъпвали подчертано структуралистични позиции в своите лекции и по този начин "деформирали съзнанието" на студентите. Посочената група имала определено негативно влияние и върху младите писатели, писателското дружество и издателството "Христо Г. Данов" – Пловдив.

– В бюлетин № 1 /по данни на ОУ на МВР – Пловдив/ е

Из архивите на ДС

916

74

отразено, че Димитър Гергов, оркестрант в Пловдивската опера, организирал събирания в дома си, на които от негативни позиции коментирали бъдещето на социалистическия строй. Позовавайки се на югославския ренегат Милован Джилас твърдяли, че били необходими корекции в марксистко-ленинската идеология и след завземането на властта от работническата класа, партията като нейн авангард трябвало да отмре. Злословели, че в противен случай партийните членове се обособявали в "касти" и се превръщали"в "елитно" съсловие.

В бюлетин № 109 /по данни на 01 отдел/ се съобщава, че Таня Георгиева, поетеса, редактор в Студия за игрални филми, водена на ДОР за противодържавна агитация и пропаганда, профилактирана през 1979 г. и Наталия Голева, белетристка, редактор във в. "Пулс", безпартийни, членували в някакво "братство" и развивали тезата, че към него трябвало да бъдат приобщавани повече творци.

В бюлетин № 112 /по данни на СГУ/ е поместено съобщение, че Правда Митова, корепетиторка във Враца, споделила, че в столицата съществувала група, поставила си за цел "подриване идеологическата насоченост на хората от интелигенцията" посредством морално-битово разложение, приемане на наркотици и употреба на алкохол. За членове на групата се стремели да привличат синове и дъщери на бивши партизани, партийни и държавни ръководители.

1983 година

– В бюлетин № 11 /по материали на 01 отдел/ е поместено съобщение, че в края на януари 1983 г. на няколко места в центъра на столицата били разлепени възпоменателни некролози по случай 5

Из архивите на ДС

917

години от смъртта на Атанас Далчев и 15 години от смъртта на Николай Фурнаджиев, като за епиграфи са подбрани авторски текстове, които могат да се тълкуват превратно с насоченост срещу съвременното социалистическо общество. Некролозите са издадени от голяма група писатели, между които Радой Ралин, Блага Димитрова, Давид Овадия, Светлозар Игов, Борис Христов, проф. Гочо Гочев, Константин Павлов, Христо Радевски, Иван Цанев, Иван Радоев, Божидар Кунчев и др.

кинодейци група

– В бюлетин № 24 /по данни на 01 отдел/ информираме, че генералния директор на ДО "Българска кинематография" споделил за голямо затруднение в работата на ръководството на обединението, предизвикано от отпорът, който оказвала оформилата се група от "недоволници и изразители на снобизма и идейно-политическата обърканост", в която влизали Радой Ралин, Борис Христов, Христо Ганев, Бинка Желязкова, Миряна Башева, Анри Кулев, Иван Станев и др. Дейността им се подкрепяла от Свобода Бъчварова и Цветана Коларовска, членове на БКП. Вдъхновител и организатор на всички действия на групата бил Радой Ралин, който защищавал всеки сценарий, неиздържан в идейно-естетическо отношение.

артистичен салон

– В бюлетин № 32 /по данни 01 отдел/ е поместено, че Йорданка Неделчева, кукловодка, безпартийна и съпругът й Тодор Колев, артист, от вражеско семейство, организирали във вилата си "приеми" на "цвета" на художествено-творческата интелигенция, на които решавали "творчески проблеми" – разпределение на роли, приемане на сценарии, репертоарни въпроси и др.

– В бюлетин № 71 /по данни от СГУ/ е съобщено, че д-р Иван Георгиев, завеждащ клиника в Медицинската академия, обособил

Из архивите на ДС

918

КРДОПБГДСРСБНА 1
чл. 31, ал. 6
от ЗДРДОПБГДСРСБНА
Дата : 09.10.2015г. Секретар :

група от около 10 интелектуалци, която провеждала "литературни" вечери. Групата имала устав, а кандидатите за нея се проучвали по "специална система".

– В бюлетин № 82 /по данни на 01 отдел/е отразено, че Кубрат Томов, безпартиен, редактор в списание "Човек, еволюция, космос", уволнен през 1973 г. от Института по сугестология, тъй като провеждал спиритически сеанси сред младежи, притежавал голямо количество теософска и дъновистка литература, която разпространявал сред свои близки. В тесен кръг правел вражески изказвания против външната политика на НРБ. Автор е на ръкопис "Резонално-изоморфния принцип", в който прокарвал идеи в противоречие на съвременните материалистични схващания за теорията на отражението.

– В бюлетин № 117 /по данни на 01 отдел/ е поместено, че Българската телевизия подготвяла творчески портрет на преводача , редактор в сп. , безпартиен, бивш агент, изключен за нечестност, бивш обект на ГДОР за създаване на група с проеврейска националистическа основа. През февруари 1984 г. в управлението постъпиха данни (не обработвани за бюлетина) че около е обособена група от млади преводачи, които извършват преводи извън контрола на Съюза на преводачите.

1984 година (първо тримесечие)

– В бюлетин № 23 /по данни на ОУ на МВР – Габрово/ е поместено съобщение, че Рената Гутекова от Севлиево, разпространявала книгата "Фашизмът" на Жельо Желев и споделяла, че в дома на Дачо Маринов /по нейни думи о. з. полковник, бивш главен редактор на Военното издателство/ се събирали Желев и "други лица от

Из архивите на ДС

919

тези среди". На сбирките, които и тя посещавала, се водели разговори че в културните среди имало опозиция по отношение на "творящите под диктовката на партията".

– В бюлетин № 35 /по данни на 01 отдел/ е публикувано, че Магдалена Попова, бивша асистентка във ВИТИЗ, споделяла, че приятелката й Дора /режисьорка в "Детска редакция" на БТ/ организирала в дома си "Салон", където злословели по адрес на партийната политика, правели хороскопи, занимавали се с окултизъм и пр.

– В същия бюлетин /по данни на ОУ на МВР – Михайловград/ са поместени данни, че по време на дискусията през м. февруари т. г. в Клуба на културните дейци в Михайловград някои от представителите на художествено-творческата интелигенция задавали провокационни въпроси и направили клеветнически изказвания, с което придали на дискусията враждебен характер. Такива изказвания направили Янко Янков, уволнен от БАН, обект на ДОР, Любомир Мечков, изкуствовед в ОСЖК, профилактиран през 1983 г. и Борислав Костов, уволнен като кореспондент на БТА в Михайловград, чието изказване имало и за цел консолидиране на нелоялно изявилите се на сбирката лица.

II. ВИДЕОБИЗНЕС, СЪЗДАВАНЕ НА ИДЕЙНО НЕИЗДЪРЖАНИ ПРОИЗВЕДЕНИЯ И ПРОЯВИ, ОТРИЧАЩИ РЪКОВОДНАТА РОЛЯ НА ПАРТИЯТА (29 СЪОБЩЕНИЯ)

1982 година

– В бюлетин № 66 /по данни на ОУ на МВР – Ловеч/ е съобщено, че Стефана Саралиева – медицинска сестра, внесла от Либия

Из архивите на ДС

видеомагнетофон и касети с идейно неиздържано съдържание, които съпругът й прожектирал срещу заплащане в обществени заведения на града.

– В бюлетин № 12, № 17, № 90 /по данни на 01 отдел/ са поместени информации за новите произведения на Блага Димитрова /"Богомолката", "Лице"/, в които от нездрави позиции представя разглежданите в тях събития.

– В бюлетин № 19 /по данни на 01 отдел/ е отразено, че Йордан Василев, съпруг на Блага Димитрова е представил в ДИ "Наука и изкуство" ръкопис на книгата си "Христо Радевски – анкета", в която имало редица непрецизирани моменти от периода на 30-те години и иронично отношение към творци на социалистическата литература и наука.

– В бюлетин № 98 /по данни на ОУ на МВР – Пловдив/ е отразено, че под влияние на книгата на Жельо Желев "Фашизмът" артистите от Пловдивския драматичен театър Колю и Златина Тодеви, отправили остри клевети и хули по адрес на партията и социалистическия строй.

– В бюлетин № 107 /по данни на СГУ/ е посочено, че под влияние на книгата на Блага Димитрова "Лице" и книгата на Жельо Желев – "Фашизмът" редакторът в "Профиздат" – Цветан Митов споделил, че "пишел за щуротиите в сегашния ни живот", което щяло да остане като "ценност в историята".

– В бюлетин № 109 /по данни на 01 отдел/ са поместени данни, че в поредицата "Литературна история", подготвяна от Института по литература на БАН била включена статия на проф.

Из архивите на ДС

Тодор Боров "Очарователен събеседник", в която социалистическата революция у нас се преставя като "преврат" и се съдържали мнения, уронващи авторитета на Димитър Благоев, Людмил Стоянов и др.

– В бюлетин № 60 /по данни на 01 отдел/: Георги Недев, редактор във в-к "Земеделско знаме", член на БЗНС, злословил, че политиката на БКП в селското стопанство била крайно неправилна. Клеветил, че новият икономически механизъм бил "чиста глупост".

921

– В бюлетин № 64 /по данни на 02 отдел/: Доцент Христо Кьосев от СУ по време на лекции наричал Георги Димитров "недисциплиниран интернационалист", а Маркс, Енгелс и Ленин – "прекалени оптимисти". Призовавал студентите да не се страхуват от оценките на партийното и административното ръководства за "техните идеи".

– В бюлетин № 91 /по данни на 01 отдел/ е поместено, че Събина Беляева, н. с. в БАН по време на събрание в Института по литература отхвърляла марксистките позиции за развитието на литературата и апелирала литераторите да не се съобразяват с идеологията, а да съблюдават само "формата" на произведенията. На същото събрание Тончо Мечев изразил задоволство от изказванията и призовал да се дава отпор на тенденциите, намерили израз в статиите срещу филма "Една жена на 33" и за романа "Лице".

– В бюлетин № 93 /по данни на ОУ на МВР – Благоевград/ е съобщено, че артистът Марчо Костов сред свои колеги открито разпространявал вицове по адрес на партийни и държавни ръководители и икономическата политика на БКП.

– В бюлетин № 130 /по данни на СГУ/ е отразено, че Георги Темелков, Георги Костов – режисьори в БР и Александър Притуп – артист в "Сълза и смях" – нелоялно настроени към социалистическата ни дей-

Из архивите на ДС

922

ствителност, отправяли клевети по адрес на отговорни партийни и държавни ръководители.

1983 година

– В бюлетини № 17 и № 25 /по материали на 01 и 09 отдели/ е съобщено, че Жельо Желев изпратил открито писмо до редакцията на сп. "Философска мисъл", в което отхвърлял отправените критики по адрес на книгата му "Фашизмът". Писма в негова подкрепа са написали: Радой Ралин, Дучо Мундров, Борис Делчев, Борис Спасов, Брайко Кофарджиев, Искра Панова, Евгения Иванова, Ана Серафимова и Невена Мечкова.

– В бюлетин № 118 /по данни на 01 и 02 отдели/ е отразено, че Жельо Желев е отпечатил в около 200 екземпляра в печатната база на МНП труда си "Увод към теорията на личността", в разрез със съществуващите нормативни документи за разпространение на неприетите от научните съвети авторски трудове.

– В бюлетин № 38 /по данни на 01 отдел/ е публикувано, че в студията за игрални филми били представени два сценария със съмнителни идейно-естетически качества – "Долината на обувките" от Борис Христов и "Таванът на възможностите" – от Христо Пелитев.

– В бюлетин № 85 /по данни на 02 отдел/ е съобщено, че Славе Македонски депозирал във вестник "Септемврийче" разказа "През огъня брод няма", в който от промакедонски позиции се разглеждала борбата по време на Илинденско-Преображенското въстание.

– В бюлетин № 107 /по данни на 01 отдел и СГУ/ се информира, че Христо Христов – кинорежисьор, работел върху сценарий "Пив съм", в който задълбочавал идейно-естетическите си отклонения, застъпени във филма "Една жена на 33".

Из архивите на ДС

923

– В бюлетин № 117 /по данни на 01 отдел/ е поместено, че Дончо Цончев, писател, безпартиен, депозирал в списание "Септември" разказа "Земният рай" с негативни оценки и обобщения за българската ни действителност.

1984 година (първо тримесечие)

– В бюлетин № 15 /по данни на 01 отдел/ е съобщено, че художникът Стоян Дуков организирал канал чрез служители от БГА "Балкан" за доставяне на видеокасети с инкриминирано съдържание.

– В бюлетин № 6 /по данни на 09 отдел/ е отразено, че Виргиния Захариева, журналистка във вестник "Поглед", разпространявала в редакцията ксерокопия от трудовете на китайския философ /Су – Шъ – 1036–1101/, предоставени и от Борис Христов, редактор в Студията за игрални филми.

– В бюлетин № 14 /по данни на 01 отдел/ е поместено, че Желю Желев и Иван Коларов, член на БКП, преводач и писател, злословили, че нашето партийно ръководство разбирало под марксизъм докладите "на филанкишията" /визирал наш партиен и държавен ръководител/. По повод отхвърлянето на книгата му "Хипотези", Коларов заявил, че е "много важно сатириците да са в единен фронт".

– В бюлетин № 22 /по данни на 01 отдел/ е публикувано, че Радой Ралин депозирал в издателство "Български писател" два тома свои "Избрани произведения", за които настоявал да бъдат отпечатани, въпреки констатираните в тях идейно неиздържани творби.

– В бюлетин № 24 /по данни на 01 отдел/ е съобщено, че Блага Димитрова продължавала работата си върху ръкопис "Обезглавена София", в който реабилитирала царските офицери и правела негативни

Из архивите на ДС

924

аналогии между тогавашният продажен и антинароден режим и сегашното партийно и държавно ръководство.

– В бюлетин № 17 /по данни на 01 отдел/ се съобщава, че Йордан Палежев, непризнат писател, профилактиран за ПАП, обект на ДОН и Иван Коларов, член на БКП, обект на ДОП, злословили, че комунистическия ни морал означавал "хайдутлук", а нашият строй издигал "некадърници и мързеливци, като унищожавал този, който е "способен и с характер".

– В бюлетин № 21 /по данни на СГУ/ е отразено, че Мирон Иванов, член на БКП, писател злословил, че у нас "няма справедливост" и народът тънел в "нищета", докато "високопоставени личности" живеели в охолство и внасяли парите си в швейцарски банки.

– В бюлетин № 26 /по данни на 01 отдел/ е публикувано, че студентите от ВИТИЗ – Христо Симеонов, Денко Динев, членове на ДКМС и Димитър Баненкин – член на БКП, клеветили, че в България актьорите нямали свобода и поле за изява.

– В бюлетин № 26 /по данни на 09 отдел/ е поместено, че Румяна Братованова, Петър Моев, безпартийни и Иван Стойнов, член на БКП, журналисти във вестник "Отечествен фронт", злословили, че политиката на БКП отблъсквала хората и ги карала да я мразят.

III. АНТИСЪВЕТИЗЪМ, ВЪЗХВАЛА НА ЗАПАДНИЯ НАЧИН НА ЖИВОТ И КУЛТУРА, КОРУПЦИЯ И МОРАЛНО-БИТОВО РАЗЛОЖЕНИЕ
(13 СЪОБЩЕНИЯ)

1982 година

– В бюлетин № 43 /по данни на 01 отдел/ са поместени мате-

Из архивите на ДС

925

риали, че Анна Рошковска, н. с. в БАН, след завръщане от Холандия, пред колегите си от секцията изнесла "неофициален доклад", в който възхвалявала създадените на Запад условия за научна работа и живот.

– В бюлетин № 104 /по данни на 01 отдел/ е отразено, че Емил Зидаров, зав. отдел във вестник "Отечествен фронт", възпроизвеждал пред свои колеги правени от него магнетофонни записи от емисии на "Свободна Европа" и възхвалявал постиженията на капиталистическите страни в областта на науката и техниката.

– В бюлетин 137 /по данни на ОУ на МВР – Благоевград/ е публикувано, че Николай Ангелов, журналист от вестник "Пиринско дело", системно изтъквал предимствата на капиталистическата система, заявявал, че "родината на човека е там, където се чувствувал добре".

1983 година

– В бюлетин № 93 /по данни на 02 отдел/ е съобщено, че професор Николай Генчев, член на БКП, системно правел антисъветски и антипартийни изказвания. Иронизирал системата на образование в СССР.

– В бюлетин № 96 /по данни на 09 отдел/ са поместени данни, че проф. Мито Исусов, член на БКП, директор на Центъра по история при БАН пред аудитория от млади научни работници застъпвал нездрави и политически вредни становища, поставял равенство между култа към Сталин и този към Хитлер и препоръчвал да се изследва проблема за "рецидив на култа".

– В бюлетин № 38 /по данни на ОУ на МВР – Пловдив/ е отразено, че Стефан Балджиев, Карл Карлов и Иван Дипчиков – актьори от Куклената театър в Пловдив, безпартийни, възхвалявали западния начин на живот и злословили, че всичко публикувано в нашата преса било фалшиво.

Из архивите на ДС

926

КРДОПБГДСРСБНА 1
чл. 31, ал. 6
от ЗДРДОПБГДСРСБНА
Дата : 08.10.2015г. Секретар :

– В бюлетин № 23 /по данни на 04 отдел/ е поместено, че Софийският градски съд е издал присъди с различни срокове лишаване от свобода за корупция в големи размери на обектите на ГДОР "Милионери" – , трудово неангажиран,

– служители

на Българска телевизия.

– В бюлетин № 76 /по данни на СГУ/ е съместено, че , главен редактор на в-к "Трезвеност", се ограждал със свои хора, публикувал материали под чуждо име и вземал незаконносъобразни големи хонорари. Отправял клевети и хули по адрес на партийни и държавни ръководители.

1984 година /първо тримесечие/

– В бюлетин № 4 /по данни на ОУ на МВР – Видин/ е отразено, че Румен Стоянов, директор на филхармонията във Видин, злословил, че в партийното и държавно ръководство на СССР съществували разногласия и обвинявал Съветския съюз за изострянето на международната обстановка.

– В бюлетин № 13 /по данни на 04 отдел/ е публикувано, че Божидар Райков, ст. н. с., завеждащ отдел в НБ "Кирил и Методи", безпартиен и заместничката му Боряна Христова, изразявали негативно отношение и правели нелоялни коментари относно политиката на БКП на научния фронт, за ролята и мястото на съветската наука.

– В бюлетин № 19 /по данни на ОУ на МВР – Перник/ е отразено, че Янко Станоев, редактор в списание "Дружба", безпартиен, член на СБП, злословил, че е разочарован след посещение в СССР, не очаквал такава "безидейност, упадък на нравите и личностна подтиснатост".

Из архивите на ДС

– В бюлетин № 20 /по материали на ОУ на МВР – Пазарджик/ е съобщено, че Георги Спасов, редактор във вестник "Чапаевски зов", обект на ДОП, заявявал, че истинското изкуство е на Запад. Твърдял, че мислещите като него трябвало да се организират за "пробиване на Запад", където щели да получат реализация и признание. Правел е опити да изпрати ръкопис на своя книга в САЩ.

– В бюлетин № 22 /по данни на ОУ на МВР – Шумен/ е поместено съобщение, че Атанас Атанасов, художник на свободна практика, възхвалявал западния и особено американския начин на живот. Злословил, че БКП не била "никаква" комунистическа партия, тъй като в нея се водели само от личните си и кариеристични интереси. Многократно заявявал, че "с една картечница, ако имал власт, щял да въдвори ред за 24 часа".

НАЧАЛНИК ОВ ОТДЕЛ, У-НИЕ/ ОБ/ ДС
ПОЛКОВНИК
/Хр. Лазаров/

Нап. в 4 екз.
№ 1 – др. П. Стоянов
№ 2 – 01 отдел
№ 3 – 09 отдел
№ 4 – 08 отдел
Изп. Б. Ангелов
К. Евгениев
Нап. Благоева 6747
София, 23.04.1984 г.

Из архивите на ДС

ПРИЛОЖЕНИЕ към справката за поместените, в бюлетина на управлението, материали за наличието на неформални групи в средите на художествено-творческата интелигенция.

	1982 г.	1983 г.	1984 г.	О Б Щ О
ПАРАЛЕЛНИ СТРУКТОРИ, НЕФОРМАЛНИ ГРУПИ И "САЛОНИ"	6	6	3	15
СРЕЩУ РЪК. РОЛЯ НА БКП, ВИДЕОБИЗНЕС, ИДЕЙНО НЕИЗД. ПРОИЗВЕДЕНИЯ	13	7	9	29
АНТИСЪВЕТИЗЪМ, ВЪЗХВАЛА ЗАП. НАЧИН НА ЖИВОТ, КОРУПЦИЯ И РАЗЛОЖЕНИЕ	3	5	5	13
С Б О Р:	22	18	17	57

За 1982, 83 и 84 г. /първото тримесечие/ в бюлетина са поместени 57 информации. От тях по данни на 06 у-ние ДС са 37, от СГУ – 8 и ОУ на МВР – 12

40

428

МВР
ШЕСТО УПРАВЛЕНИЕ ДС
Рег. № 7870 Екз. № 4
11 V 1984 19 год.
СОФИЯ

СТРОГО СЕКРЕТНО!

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН § 17 от ЗДРДОПБГДСРСБНА

СПРАВКА

Др. Стоянев 15.5.84 [illegible]

ОТНОСНО: Кореспондентските връзки на български граждани от следите на художествено-творческата интелигенция с капиталистическите страни

С изпратената ни по наше искане информация от "АИС-2", /рег. № 545/29.04.1984 г. на поделение 72631-МВР/, за българските граждани от средите на художествено-творческата интелигенция и връзките им в капиталистическите държави се установи, че към 28.04.1984 г. кореспонденция с лица от тези страни поддържат общо 2108 интелектуалци, от които 54 писатели, 523 артисти, 275 журналисти, 478 художници, 748 преводачи, 23 музикални дейци и 7 кинокритици.

По характер, според класификацията на "АИС-2", кореспонденцията се определя като приятелска, делова, роднинска, интимна и "неотбелязана". От извършения анализ на данните е видно, че преобладават приятелските кореспондентски връзки. Така например писателите поддържат такива контакти със 105 адресати. С делови характер са – 21, роднински – 4, интимен – 3 и "неотбелязани" – 41. При артистите съотношението между приятелските и роднински връзки е почти равно, съответно – 78 и – 82, деловите – 68, интимните –

Из архивите на ДС

930

35 и "неотбелязаните" – 132. За журналистите тези данни са съответно – приятелски – 621, делови – 72, роднински – 60, интимни – 15 и "неотбелязани" – 589. За художниците също са характерни връзките с приятелски характер – 733, с делови – 54, с роднински – 77, с интимен – 19 и "неотбелязани" – 126. Преводачите поддържат 1723 приятелски връзки, 103 делови, 118 роднински, 38 интимни и 219 "неотбелязани". За музикалните дейци цифрите показват приятелска кореспонденция с 55 адресата, делови – 7, роднински – 4, интимен – няма и "неотбелязани" – 12 връзки. За киноктитиците приятелски характер носят връзките със 172 адресати, делови – с 41, роднински – 32, интимен – 10 и "неотбелязани" – 33 адресати.

По вид "АИС–2" класифицира кореспонденцията на изходяща, входяща и двустранна. Изследваните категории творци поддържат общо 2598 изходящи кореспондентски връзки както следва: писателите – 80, артистите – 526, журналистите – 361, художниците – 397, преводачите – 1019, музикалните дейци – 39 и киноктитиците – 176. Броят на входящите кореспондентски връзки с българските интелектуалци наброява общо 401, съответно:с писателите – 21, с артистите – 51, с журналистите – 107, с художниците – 90, с преводачите – 129, с музикалните дейци – 7 и с киноктитиците – 16.

Двустранните кореспондентски връзки възлизат на 2609, които се разпределят както следва: в средите на писателите – 57, сред артистите – 464, сред журналистите – 379, сред художниците – 312, сред преводачите – 1206, сред музикалните дейци – 33 и сред киноктитиците – 158.

Преобпадават връзките с ГФР и Франция. Например писателите имат адресати в САЩ 1, Англия 4, ГФР 70, Франция 39, Австрия 19, Италия 7, Турция 17, Гърция 2, други страни 15. Тези данни за артистите са съответно: САЩ 4, Англия 19, ГФР 246, Франция 270,

Из архивите на ДС

Австрия 241, Италия 125, Турция 21, Гърция 67 и други страни 108.

Журналистите имат кореспондентски връзки със САЩ 6, Англия 23, ГФР 180, Франция 242, Австрия 115, Италия 69, Турция 77, Гърция 49 и други страни 108.

Художниците имат адресати в САЩ 7, Англия 16, ГФР 308, Франция 349, Австрия 162, Италия 98, Турция 32, Гърция 38 и други страни 148.

Преводачите поддържат връзки със САЩ 7, Англия 74, ГФР 629, Франция 580, Австрия 295, Италия 159, Турция 25, Гърция 36 и други страни 236.

931

Музикалните дейци и кинокритиците – съответно: САЩ –, Англия 1, ГФР 27, Франция 20, Австрия 18, Италия 9, Турция 2, Гърция 5 и други страни 17.

Независимо, че "АИС-2" не предоставя редица данни, като чия е инициативата при установяването на кореспондентските връзки, мотивите за възникването им, техния идеен аспект, доминиращото идеологическо въздействие между адресатите при двустранната кореспонденция и пр., необходими за по-задълбочено изследване, могат да се направят следните изводи:

1. Интензивният международен културен обмен се явява определящ фактор за мащаба на кореспондентските връзки на българските интелектуалци с лица от капиталистическите страни. Като правило броят на творците от конкретната сфера на изкуството и културата, поддържащи писмовни контакти с граждани от западните страни представлява значителен процент /средно около 50 %/ спрямо числения състав на съответния творчески съюз.

2. С оглед да бъде пресечена възможността противникът да провежда глобални подривни акции, спекулирайки с професионалните

Из архивите на ДС

интереси на българските творци е необходимо специализирано изследване на изходящата кореспонденция, явяваща се по обем равна на двустранната, което би позволило набелязването и провеждането на дългосрочни мероприятия от изпреварващ характер за въздействие върху мотивацията при установяването на кореспондентските връзки в изгодна за нашите органи насока.

3. Засеченият нищожен брой кореспондентски връзки на български културни дейци с международни организации и някои известни с подривната си дейност идеологически центрове на противника, по всяка вероятност може да бъде признак, че кореспонденцията с тях се води от адреси на частни лица зад граница. Ще бъде целесъобразно, съвместно с оперативните отдели и съдействието на другите поделения на министерството да се извърши сравнителен анализ за разкриване кои лица, явяващи се емисари на противниковите центрове, същевременно са и адресати в кореспондентските връзки на българските културни дейци.

932

НАЧАЛНИК 08 ОТДЕЛ, 06 ДС
полковник:
/Хр. Лазаров/

Нап. в 4 екз.
1 – др. П. Стоянов
2 – 01 отдел
3 – 09 отдел
4 – 08 отдел
Изп. Б. Ангелов
Нап. Каменова – 7783
София, 11.05.1984 г.

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

зам. 4 08

СТРОГО СЕКРЕТНО!

Рег. № 9599
15.06.84 год.
София

СЛУЖБА
"ИНФОРМАЦИЯ И АРХИВ"
РАЗПОВЕРЕНО
по Рег. № 2405
от 15.12.2004 г. л. 4 до 9

ИНФОРМАЦИЯ

ОТНОСНО: Проведен 47-ми конгрес на Международния ПЕН-клуб

В Токио от 14 до 18 май 1984 г. се е състоял поредния 47-ми конгрес на Международния ПЕН-клуб. Участвували са 226 представители от 42 национални ПЕН, в това число от ГДР, УНР, НР България и от Полската народна република, но като наблюдатели. В сравнение с предишните, този конгрес е бил с особено широка представителност на западните страни: от Южна Корея – 39, Франция – 26, Тайван – 21, САЩ – 12, ФРГ – 10, Китай – 13 и др. От страната-домакин над 200 писатели.

Присъствували са също така представители от т.нар."ПЕН-център на писателите в изгнание", между които, Василий Аксьонов и Алексис Раниц, заедно със съпругите си, бивши съветски граждани, отявлени антисъветчици, Ищван Варга и Ласло Варга от унгарски произход, Павел Тигрид /Шьонефелд/, чехословашки емигрант от 1948 г., агент на ЦРУ и др.

Наред с позитивната официална тематична платформа – "Писателите и ядрената епоха – защо пишем?", "Литературните отношения между Изтока и Запада – японската литература в днешния свят", отново се е разразила остра идеологическа, културна и в крайна сметка политическа конфронтация срещу СССР и социалистическата общност, тенденция, която напоследък бележи засилване.

Из архивите на ДС

Председателят на т.нар. "Комитет на писателите в затвора" Михаел Скаммел /Англия/ е изнесъл доклад, в който наред с изразената "загриженост" и застъпничество за преследваните или намиращите се в затвора интелектуалци от латиноамериканските, африканските, близкоизточните и азиатски страни, е била посочена значителна цифра имена на интелектуалци от СССР, Полша, ГДР, Куба, СР Виетнам, а така също от Ангола, Сирия, СФРЮ и Китай, които "били преследвани и хвърлени в затвора" за несъгласие с политическия режим, тъй като открито се борели за правата и свободата на писателя. Освен това посочените "творци" официално били обявени като членове на Националните ПЕН-центрове в САЩ, Франция, Англия, Швеция, Финландия, Белгия и Австрия.

По време на дискусията, злостни антисъветски клевети и фалшификации отправил и Алексис Раниц, който изнесъл доклад за "Правата на човека и цензурата в Съветска Русия".

Остра полемика е възникнала и на заседанията за приемане на някои документи. Предложени били резолюции, с които се настоява за освобождаването от затвора на Андрей Сахаров, Ирина Ратушинская и Ананолии Марченко, граждани на СССР. При гласуването им представителите на 10 национални ПЕН-центрове отказали да присъствуват, включително и делегацията от Китай.

Между представителите на НРБ, ГДР и УНР е съществувало добро взаимодействие, което е спомогнало за залагане на изгодни формулировки в отделни резолюции, пряко или косвено засягащи интересите на социалистическите страни. Положително отношение е показал Янис Куцухерас, председател на Гръцкия ПЕН-център.

В резултат на отправения пред Александър Блок, генерален секретар на Международния ПЕН решителен протест от страна на българския представител,"почетният гост" на конгреса Василий Аксьонов

Из архивите на ДС

изменник от СССР, е бил изваден от състава на деловия призидуим на конгреса. Блок твърдял, че нямал нищо общо с този случай и обяснил, че делегацията на САЩ е довела Аксьонов по покана на Японския ПЕН-център. На организираната от домакините специална пресконференция на В. Аксьонов същият отправил остри хули и нападки срещу СССР. Двадесетият век според него бил век на емиграцията, която "способствувала" за развитието на културните връзки в света. Движението за човешки права в неговата родина било "смачкано" от органите на КГБ. Заявил, че подготвя книга "Земята на остров Крим", в която създавал "нов образ и нов тип съветска държавай", изградена по западен образец. Въпреки явните и преднамерени стремежи В. Аксьонов да стане "център на внимание" сред писателите и журналистическите кръгове, те не са били осъществени. На пресконференцията присъствували само японски журналисти и интересът към него не бил особено голям.

Михаел Скаммел, Питър Ълстоб, вице-президент на Международния ПЕН, също от Англия, американски и други западни писатели, окачествили Ретушинская като "голяма и талантлива лирична поетеса". Неочаквано бързо били разпространени свитъци от нейни стихове, преведени на английски език. М. Скаммел информирал, че нейни творби били публикувани от "Самиздат" на френски, английски, немски и испански изици в списанията "Континент, "Руска мисъл", "Синтаксис", "Ново руско слово". Освен това всеки момент щял да излезе от печат сборник със стихове на тази "преследвана и осъдена руска дисидентка".

Членовете на китайската делегация в цялост са били много активни, установявали и поддържали широки контакти с чуждестранните делегации и специално с ръководството на Международния Пен-клуб. Имали са подчертано любезно и дружеско отношение, изразявали приятелско настроение спрямо НР България. В своя доклад "Литера-

Из архивите на ДС

турата в атомния век", ръководителят на китайската делегация Бай Джин изразил позиция против евентуална война, посочил силни факти и примери от Втората световна война и участието на Съветския съюз против немския фашизъм. Дзу Дзичи, вице-президент на китайския ПЕН и Лю Байю, президент на Пекинския ПЕН, се интересували чрез българския представител за обсъждането на въпроса за Тайван и за така наречения китайски писател, който е в затвора, тъй като умишлено са отсъствували от тези заседания. Недоволствували от факта, че на конгреса се третирали и чисто политически въпроси, които били вътрешни работи на социалистическите страни, както и от решението да бъде поканен за почетен гост В. Аксьонов.

Яша Кеслер, председател на ПЕН-центъра в Лос Анжелос - САЩ, направил опит да въздействува на българския представител, с цел да се откаже от своите неизменни позиции в защита на Съветския съюз.

На прес-конференцията във връзка с работата на конгреса говорели президентът на Международния ПЕН-клуб Пер Вестберг от Швеция, вице-президентът Питър Ълстоб и генералният секретар Александър Блок. На нея са били третирани въпроси за задачите, целите и проблемите на организацията и за резултатите от конгреса. Подчертано било, че една от главните цели е по-голямата интернационализация на ПЕН, включването в неговите редове на повече представители от развиващите се страни, че организацията имала остри финансови затруднения. Японски журналисти проявили подчертан интерес защо Съветския съюз не членува в тази организация. Ръководството на ПЕН-клуба отговорило, че това се дължи на разногласия от принципно и процедурно естество. В Устава на ПЕН било отбелязано, че участието и членството е доброволно и независимо от държавата и правителството на страната, от която е даден ПЕН-център, докато СССР настоявал в ПЕН да бъде представен от Съюза

на съветските писатели. П. Ълстоб, твърдял, че Съветският съюз се въздържал от членство, тъй като в Международния ПЕН се обсъждали въпроси за правата на човека и за съдбата на писатели, намиращи се в затвора и евентуалното членство щяло да го постави в неприятно и неудобно положение. От своя страна Ал. Блок говорил, че в последно време СССР проявявал интерес към дейността на организацията. Изказал мнение, че в близко бъдеще Съветският съюз може да предприеме конкретни стъпки и да стане редовен член на ПЕН, още повече, че Китай вече от 4 години също членувал в тази организация на писателите и поетите от всички краища на света. П. Вестберг заявил, че борбата за запазването на мира, против ядрената война и борбата за правата и свободата на писателите, срещу налаганата цензура /без да уточни и цитира държава/, която съществувала в много страни, ще бъдат постоянен проблем на ръководството на ПЕН.

Независимо от идеологическата конфронтация срещу нашите страни, наред с обсъждането на чисто литературните въпроси, на конгреса е изразена сериозна загриженост за сегашната сложна международна обстановка и са издигнати призиви за мир и забрана на ядрените оръжия. В потвърждение на това били приетите резолюции за запазване на мира и сигурността в света, за създаване на безядрени зони, за забрана на неофашистката литература. В Резолюцията за мир активно участвували делегатите от ФРГ, ГДР и НР България. Положителен момент представлява и създаването на Комитет за мир и избирането за негов председател на Милош Микелн от Словенския ПЕН-център в СФРЮ, който проявявал приятелски отношения спрямо нашите страни.

Според наши източници както в сегашната, така и в бъдещата дейност на ръководството на ПЕН, отчетливо се долавя тенденцията за разширяване на "борбата за правата и свободата на интелектуалците". Като "главни двигатели" за антисъветски и антисо-

Из архивите на ДС

Из архивите на ДС

циалистически акции се очертавали П. Ълстоб и М. Скаммел, а П. Вестберг и Ал. Блок действували завоалирано или подмолно.

Във връзка с обстановката в тази организация, считаме за целесъобразно да се активизират съвместните ни агентурно-оперативни и други мероприятия с оглед даване на отпор, както и за спечелване на отделни писатели от западните и развиващите се страни, които да бъдат използувани в наша изгода. Полезно би било чрез ръководствата на писателските организации, националните ПЕН-центрове и други творчески организации, отделни, стоящи на реалистични позиции писатели от западните страни да бъдат канени на посещение в нашите страни за оказване на положително влияние върху тях.

НАЧАЛНИК 06 У-НИЕ ДС
Ген.-лейтенант:
/П. Стоянов/

Нап. в 1 екз.
1 - др. Министър
Доразмн. в 9 екз.
2 - др. Шопов
3 - др. Савов
4 - др. Галустов
5 - ЦИОУ-МВР
6 - ВГУ-ДС
7 - зам.н-ци у-ние
8 - 01 отдел
9 - 08 отдел
10 - "Международни връзки" - ЦИОУ-МВР за информиране на братските органи на ГДР, ЧССР, УНР, ПНР, Куба и СР Виетнам

Изп. Й. Хаджиев
Нап. Каменова - 9537
София, 15.06.1984 г.

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

87

СТРОГО СЕКРЕТНО!

МВР
ШЕСТО УПР. АРХИВНИ ДС
Рег: № 9646 Екз. № 1
18. VI. 1984 г. год.
СОФИЯ

СЛУЖБА
"ИНФОРМАЦИЯ И АРХИВ"
РАЗПОВЕРЕНО
по Рег. № 509
от 24.03.2004

И Н Ф О Р М А Ц И Я

ОТНОСНО: Някои по-характерни негативни явления и враждебни прояви в средите на художествено-творческата интелигенция и средствата за масова информация

През славния 40-годишен път на народната власт под непрестанните грижи на Българската комунистическа партия и ленинското ръководство на нейният централен комитет начело с др. Тодор Живков, с братската и безкористна помощ на великата съветска страна, в НРБ се извърши социалистическа културна революция, която придоби особено голям размах и дълбочина в периода след историческия Априлски пленум от 1956 година.

Постигна се значително духовно извисяване на народа. Литературата и изкуството се обогатиха с редица художествени творби, пронизани от класово-партийна идейност и комунистическа целеустременост. Създаде се стъкава и динамична система за съхранение и разпространение на културните ценности , които сега проникват и до най-малките и отдалечени кътчета на страната. Годишно се издават

Из архивите на ДС

Из архивите на ДС

463 вестника, 255 списания и 850 бюлетина, с общ тираж над 12 милиона, а Комитета за телевизия и радио излъчва всекидневно 124-часова програма. Ежегодно у нас се изнасят и над един милион спектакли, концерти и кинопрожекции, от печат се пускат повече от 4000 заглавия, музеите се посещават от близо 16 милиона души, а броят на професионалните художествени изложби се увеличи два пъти. Разшири се и се модернизира материално-техническата база. Нейна крупна придобивка стана народния дворец на културата "Людмила Живкова" - уникален архитектурно-монументален ансамбъл с огромни и разностранни функции.

С пълна сила се разгърнаха и творческите възможности на духовния капитал на нацията. Сега в страната активно се реализират над 60 000 дейци на литературата, изкуството и печата, а в художествената самодейност, библиотечното и читалищно дело участвуват повече от 750 000 души. Нарасна социалната функция на културата. Тя стана важен фактор в развитието на общественото производство, във формирането на новия социалистически човек и утвърждаването на социалистическия начин на живот. Задълбочи се нейният демократизъм, изгради се стройна система за широко участие на обществеността в управлението на културните процеси.

Издигна се международния културен престиж на родината. България стана инициатор, организатор и домакин на редица прояви като Международната асамблея "Знаме на мира", Световните писателски срещи, конгреса на Световния театрален институт, Триенале то на реалистичната живопис, Международния конкурс за млади оперни певци, Международния балетен конкурс, фестивалите "Софийски музикални седмици", "Варненско лято", на телевизионните театри и много други

Из архивите на ДС

941

популярни изяви. С изключителен интерес и признание се посреща и присъствието на талантливите български творци и изпълнители по всички континенти на планетата. Социалистическата ни култура стана съзидателен фактор и посланик на миролюбивата външна политика на нашата партия и държава в съвременния свят.

Нови задачи и отговорности на културата се поставиха от Националната партийна конференция. Неотменна потребност сега се явява непрекъснатото издигане качеството на продукцията, защото то пряко рефлектира върху качествата на човека. Залог за изпълнение на тези изисквания е будната съвест, комунистическата вярност и моралното единство на кадрите от всички поколения дейци и творци.

В своето огромно болшинство деятелите на културния фронт са единни и тясно сплотени около априлската политика на Българската комунистическа партия, изразяват дълбока убеденост и преданост към идеите на марксизма-ленинизма и всеотдайно участвуват в изграждането на развитото социалистическо общество у нас. В средите на художествено-творческата интелигенция и средствата за масова информация съществува бодра и спокойна обстановка. Благодарение на вниманието и грижите на партията в сферата на културата не са допуснати съществени идеологически и политически пробиви, но както сочи др. Тодор Живков "постигнатите успехи в духовния живот не бива да ни пречат да видим и неговите слабости и недостатъци". На фона на изострената докрай международна политическа обстановка тези слабости и недостатъци предизвикват основателна тревога и загриженост, тъй като те се съпътствуват и от някои негативни явления, от нелоялни, а понякога и враждебни прояви.

Из архивите на ДС

Отделни лица в средите на писателите с чужд класов произход, както и някои членове на БКП злословят срещу принципа на партийността в литературата и партийните ръководители, пледират за по-голяма свобода в творчеството и одобряват събитията в Полша, които били "закономерен и обновителен процес" при социализма. Други се ангажират с вражески изказвания и разпространяват слухове и клевети по адрес на Съветския съюз и нашата действителност. Похарактерни в това отношение са проявите на Михаил Василев , Михаил Неделчев, Светлозар Игов и Енчо Мутафов, литературни критици, на Димитър Вълев, Христо Радевски, Петко Братинов, писатели, Николай Тодоров, редактор и други.

Особено опасна форма на враждебна дейност представляват т.нар. "микроструктури". Участвуващите в тях литературни дейци на основата на враждебни политически и нездрави идейно-естетически възгледи, на незадоволени творчески и кариеристични амбиции, системно тровят атмосферата около себе си и създават пречки за поцеленасочена и резултатна дейност в Съюза на писателите. По време на изострени международни ситуации и важни събития у нас,същите активизират негативните си изяви и предприемат опити за обработка на други лица, с цел печелене на съмишленици. Изразяват взаимна солидарност и подкрепа помежду си и по същество от десноревизионистични позиции се изявяват като потенциални "дисиденти" срещу партийната политика на идеологическия фронт. Типични примери в това отношение са групировките около Блага Димитрова - Петър Динеков, Радой Ралин, Красимира Близнакова и Георги Саев, Тончо Жечев и други, около които гравитират над 35 известни и някои по-млади творци.

Интерес представлява и случаят с Димитър Николов, поет от Варна, женен за полска гражданка. Същите са установили контакти с

Из архивите на ДС

943

дейци на "Солидарност", получавали са от тях инкриминирани материали и регулярно са устройвали сбирки с близо 15 млади интелектуалци, на които са провеждали злостна агитация и пропаганда. Прдстрекавали са присъствуващите към организиране на "Единно братство от недоволни творци", които чрез произведенията и примера си щели да провокират "критично отношение у масите" срещу социалистическата действителност, защото те били "много по-близо до съдбата на народа , отколкото властта". Освен това Николов и съпругата му са възнамерявали да издадат нелегално в Полша и"произведения" на неизявени свои колеги. Аналогични са били и действията на Марин Маринов, поет от Бургас и Петър Няголов от София. Чрез изграждане на "Асоциация на далечни връзки" и "Клуб Червената гъба"същите са замисляли да създадат "ново течение" в литературата, изразяващо несъгласие със социалните мероприятия у нас.

През 1982 година бе пресечен и опит за изграждане в София и страната "Дружество на българския книжовник", явяващо се "паралелна структура" на Съюза на българските писатели, което си бе поставило за цел да обедини и защитава интересите на непризнати "таланти", нечленуващи в писателския съюз. Като главни инициатори на тази дейност се очертали Благой Димитров, изключен от СБП заради подкрепа на Солженицин, Стоян Етърски – бивш "Бранник", Тодор Ризников и Слави Македонски, профилактирани за нелоялни изказвания и други. Общо в дружеството се предвиждало да влязат около 230 души, за председател на което щял да бъде избран Иван Богданов, фашистки елемент в миналото.

Някои писатели отричат социалистическия реализъм като метод за правдиво и творчески пълноценно изобразяване на конкретната

Из архивите на ДС

944

историческа действителност в нейното революционно развитие. В резултат на това създават произведения, в които исторически и политически събития се интерпретират от чужди класови позиции и се величаят личности, играли отрицателна роля в нашето минало. Налице са и творби със сериозни идейно-естетически отклонения, изразяващи се в дегероизация на антифашистката борба и нашето съвремие, в изопачаване и оклеветяване на действителността, в генерализиране проблемите на т.н. "малка правда" като неизменна същностна черта на социализма. Показателни за това са: книгата "Фашизмът" на Желю Желев, студията "Дневникът на Богдан Филов" от Илчо Димитров, романите - "Лице" на Блага Димитрова и "Моминството на войниците" от Иван Динков, повестта "Сляпото куче" на Борис Христов, "Принцовете" и "Интимна терапия" на Дончо Цончев и други.

През последните 2-3 години по наши сигнали, от съответните партийни и държавни органи са отклонени от печат,върнати за преработка, спряни или ограничени от разпространение над 15 произведения. Такива са случаите с мемоарната книга на Давид Овадия "Антонивановци", том I от "Избрани произведения" и "Епиграмки в рамки" от Радой Ралин, новелата "Жестоки илюзии" от Иван Картинов, "Анкетата" на Йордан Василев с Христо Радевски, "Усмихни се, Ленче" от Васил Цонев, "Хипотези" на Иван Коларов, "Почивка на море" от Йордан Хаджиев, "Земният рай" на Дончо Цончев, цикли стихотворения от Стефан Цанев, Константин Павлов, и други, които също принизяват ролята на народа и партията в борбата срещу фашизма и усилията им за построяването на социалистическото общество. Информация е подава на и за други неиздържани ръкописи.

Из архивите на ДС

Продължава да запазва тенденция на устойчивост и т.нар. "Сив поток" в литературата. Някои автори създават творби чужди на съвременната тема и социалния оптимизъм, разработват незначителни сюжети с измъчен психологизъм или пропити от песимизъм и безизходност, изразяват носталгия по патриархалното минало и игнорират ролята на съвременния положителен герой. Характерни примери за това са част от произведенията на Николай Кънчев, "Палатка в хола" от Хр. Петканов, "Земята плаче за хората" на Крум Немирников, "Островитяни" от Валентин Даневски, редица стихотворения на Кирил Кадийски и Красен Химирски, "Игра" от Антоанета Мелникова, "Бели мрежи" от Лена Левчева и други. Като "сиви" издания се сочат и отделни книги на някои изтъкнати наши писатели, с голям принос в развитието на социалистическата ни култура – Камен Калчев, Андрей Гуляшки, Серафим Северняк и т.н. "кръговратници" около Тончо Жечев. Ежегодно, от посоченият поток, в страната ни се претопляват над _____ книги.

Отделни дейци, предимно критици, се увличат и по различни буржоазни упадъчни течения, които намират отражения в тяхното поведение и творчество. Някои безпринципно съчетават марксизма-ленинизма с "обективизма", позитивизма и символизма, пледират за "разширяване" на класовите категории, за надпартийност и "свобода" в творчеството. Други проповядват фройдизма, структурализма и формализма, застъпват елитарни възгледи и издигат тезата за "Европеизиране" на българската литература. Като изразители на такива течения се проявяват Атанас Натев, Здравко Петров, Кръстю Куюмджиев и Елка Константинова от БАН, Иван Попиванов, Николай Георгиев, Огнян Сапарев и Светлозар Игов, преподаватели от Софийския и Пловдивския университети, Панко Анчев, главен редактор на издателство "Г.Бакалов" – Варна и други.

945

Из архивите на ДС

946

Някои данни сочат, че в Съюза на българските писатели все още не са преодоляни и известни **слабости** свързани с пълната реализация на неговите членове и особено на младата литературна смяна. Имало създадени настроения и по случая с приемането в СБП на т.нар. "група на синовете", деца на писатели, заемащи ръководни постове. Отрицателно влияние върху обстановката на съюза оказвали и съществуващите групировки на безпринципна основа – землячески, възрастови и жанрови. Това проличало и на последната Априлска дискусия, където споровете защитавали частни или на определени кръгове интереси.

Вредни явления и нерешени проблеми се наблюдават в издателската практика, Съюза на българските преводачи и системата на полиграфията. За определяне тиражите на издаваните книги пораждал недоволство, тъй като в отделни случаи се "робувало на имена, авторитети и връзки", които осигурявали безпринципно предимство на едни автори пред други. Така например от издателство "Български писател" били издадени книгите "Битието" и "Изходът" на Владимир Зарев съответно в 70 и 50 хиляди броя – многократно превишаващи средния тираж на произведения от тази категория. Подобен бил и случаят с книгата "Любовна лирика" на Евтим Евтимов, издадена в 20 000 екземпляра от специализираното за млади творци издателство "Народна младеж", с което се отнела възможността на значителен брой автори да издадат свои дебютни книги. Аналогични примери имало и при издаването на редица други известни автори.

При редица случаи подбора на издаваната преводна литература се "диктувал" от преводачите, а не от Сдружение "Българска книга и печат", "Агенцията за защита на авторското право" или от съответните издателства. Поради това в не редки случаи се

промъкват произведения, които оказват отрицателно въздействие върху съзнанието на обществото и особено върху младежта, формират и утвърждават буржоазни духовни критерии, морал и начин на живот. А чрез други се внушават "неутрални"идеи и апологетика на капитализма, вещае се всеобща неизбежна катастрофа, предвижда се "кастово" деление на обществото и в бъдеще, правят се отрицателни аналогии на обстановката в СССР и социалистическите страни с тази в капиталистическите държави. За това свидетелствуват не малко от книгите на библиотека"Галактика" на издателство "Г. Бакалов" - Варна, както и такива издадени от "Народна култура" и "Отечествен фронт". Напоследък бяха пресечени опитите за отпечатване на книгите "Фотографът на сенки" и "Тенекиеният барабан" на западногерманските писатели Волф Шуре и Гюнтер Грас, "Чардакът с дивата лоза"от румънския автор Константин Цою, "Надолу по магарешката пътека" на Курт Бизалски от ГДР и други, поради това, че съдържаха клевети по адрес на социализма и действителността у нас и СССР. Ежегодно над 30 заглавия с такава насоченост са отклонявани и от провежданата в Столицата изложба - Панаир на книгата, излагани по щандовете на различни западни и югославски фирми.

Проблемите на преводната литература се обусляват до известна степен и от някои тревожни симптоми в Съюза на преводачите в България. Лица от чужд класов произход изявяват засилен стремеж за членуване в Съюза. През 1983 година от 120 кандидати по наши данни са отклонени като протичащи по вражеския контингент 37. Някои враждебни елементи продължават да злословят срещу социалната политика на партията и се опитват да групират около себе си по-млади преводачи. Такива са случаите с Кръстан Дянков, два пъти профилактиран и Йордан Вълчев - въдворяван в ТВО. Немалко лица от

Из архивите на ДС

947

Из архивите на ДС

948

тези среди поддържат и подозрителни връзки с чужденци. Негативно влияние върху дейността на Съюза оказва и безпринципното съперничество между групата на "старите" в лицето на Леда Милева и "младите" представени от Вера Ганчева, както и това в различните езикови секции.

От дълги години съществуват и голяма децентрализация в полиграфичната дейност. В Държавно обединение "Българска полиграфия" има 33 печатници с 112 филиала. Наред с тях функционират и над 320 ведомствени печатни бази. С това се създават условия за безконтролно отпечатване на различни книги, брошури, учебни пособия и други и за допускане на идеологически грешки в изданията. Например през 1983 година, в базата на МНП неправомерно е бил отпечатан дисертационния труд на Желю Желав, съдържащ явни враждебни аналогии и тенденциозни сравнения между социализма и буржоазните общества.

В средите на филмовите дейци някои лица се ангажират с антибългарска и антисъветска агитация и пропаганда, възхваляват буржоазната действителност, поддържат подозрителни връзки с чужденци, а в отделни случаи се опитват да изграждат и групи на различна основа. За остри антидържавни изказвания, хули и клевети по адрес на партийното ръководство и обявяване в подкрепа на контрареволюционните сили в Полша са профилактирани Борис Христов, сценарист, Георги Антов, режисьор, Николай Кафтанджиев, киновед и Георги Миндов - артист. Подобни прояви са имали режисьорите Неделчо Чернев, Николай Тодоров и Константин Русаков, художник в СИФ "Боянa". Петър Гогов, бивш началник сектор "Артисти" в същата студия, бе осъден на 4 години лишаване от свобода за изградена нелегална

От архивите на ДС

група "Български антикомунистически съюз", от чието име е изготвил и се опитал да изпрати на Запад клеветнически материали. Профилактирана бе и Татяна Георгиева – редактор, установила връзки с дисиденстуващи елементи от СССР и организирала около себе си кръг от млади творци за извършване на спиритични сеанси и хороскопи. В момента такава дейност развива Димитрия Вълкова – режисьор, член на БКП, АБПФК, в която участвуват съпруги на известни интелектуалци и някои други лица.

949

Сериозни признаци на дисиденство има в цялостното гражданско и творческо поведение на Свобода Бъчварова, сценарист, член на БКП и АБПФК, лауреат на Димитровска награда. Напълно скъсала с марксистко–ленинския мироглед, същата използува и най–малките поводи и случаи, да клевети и охулва с голяма злъчност всичко свързано с БКП, КПСС и тяхните първи ръководители. В омразата си към социализма достига до изстъпления. Напълно подкрепя и милитаристичния курс на САЩ, НАТО и превъзнася буржоазната действителност и морал. Групира около себе си нездрави елементи от средите на интелигенцията и ги подстрекава към съпротива на партийната и държавна политика. Издирва и нови съмишленици от по–младото поколение включително синове и дъщери на родители с висок обществен статус, с цел влияние и обработка. В нейното обкръжение досега са засечени над 25 лица, между които филмовите режисьори Поликсена Найденова Иван Ничев, Атанас Киряков, сценаристите Боян Папазов и Борис Христов, професор Николай Генчев, Желю Желев, Коста Керемидчиев, бивш зам.министър на държавните резерви, професор Чавдар Драгойчев _____ _____ _____ и други. Същите, в една или друга степен се солидализират с възгледите на Бъчварова и сами правят нездрави изказвания.

Из архивите на ДС

950

В СИФ "Бояна" съществува и група на ревизионистична основа. В нея активно се изявяват Христо Ганев, Бинка Желязкова, Радой Ралин, Свобода Бъчварова, Яко Молхов, Дучо Мундров, Анжел Вагенщайн, Христо Писков, Иван Станев и други. Същите от години наред се явяват в опозиция на партйината политика в областта на киноизкуството и пледират за повече "хуманност, демократия и творческа свобода", в"името"и"доброто"на социализма.

Вредни политически и художествено-естетически тенденции съществуват и в творческата дейност на отделни филмови дейци. При отразяване на съвременната ни действителност някои акцентират върху проблемите на "малката правда" и по същество дискредитират социалистическия строй у нас, а други изграждат образи на "герои", чрез които прокарват внушения за песимизъм, заболяване и изроденост на социалния живот в страната. Освен в "Една жена на 33" на Христо Христов и Боян Папазов, това проличава и във филмите "Самодивско хоро" на Иван Андонов и Герги Мишев, "Покрив","Дом за нежни души", както и в тези на режисьорите-аниматори Анри Кулев, Слав Бакалов и Николай Тодоров, проводници на т.н. "черен хумор". За такива отклонения не са допуснати или са спрени от екран "Кратко слънце" на Людмил Кирков и Станислав Стратиев, "Балът на самотниците" на Иван Ничев, "Лице и опако" на Бинка Желязкова. Ограничени са прожекциите "Смъртта на заека" на Анри Кулев и Борис Христов. На последния са спрени и сценариите "Долината на обувките" и "Слятото куче". Отклонен е от реализация и сценария "Нощем по покривите" на Христо Ганев.

Увеличение бележат и филмите с неясни идейни позиции, със сантиментално и пошлоретроградно съдържание от рода на

Из архивите на ДС

951

"Колкото синапено зърно", "24 часа дъжд", "Търновската царица", "Зелените поля", "Бон шанс инспекторе", "Летапото", "Ако те има" и други,влизащи в категорията на "сивия поток". В същото време липсват филми за динамичното ни ежедневие и положителния герой-труженик. Забелязва се бягство от съвременната тема. Изтъкнати киноторци предпочитат историческата тематика защото "криела по-малко рискове".

Неблагоприятно отражение върху дейността на Съюза на филмовите дейци оказвало и фаворизирането на някои за сметка на други с не по-малки възможности. Съществува мнение, че около 70 процента от капацитета на игралната студия е "окупиран" от режисьорите Георги Стоянов, Людмил Стайков, Бориспав Шаралиев, Любен Морчев, Рангел Вълчанов, Людмил Кирков, от сценаристите Константин Павлов, Миряна Башева, Никола Русев, Любен Станев и Богомил Райнов, от художниците Богоя Сапунджиев, Мария Иванова, Константин Русаков и други. Стойността на някои от тяхните филми като "Хан Аспарух", "Златният век", "Кирил и Методий", "Последни желания", "Лавината" и други многократно е надхвърляла определените им лимити. Негативни фактори имало и при планирането и прилагането на новия икономически механизъм във филмопроизводството.

Докрай не са решени и някои въпроси свързани с подбора и разпространението на вносните филми в страната. Поради занижени критерии и недооценка, а понякога и по "касови" съображения, от селекционната комисия се допускат до екран идейно-неиздържани филми от капиталистически и развиващи се страни. Под въздействието на прожекции като "Кръвни братя", "Площад "Сан-Бабила"- 20 часа", "Похитители на изчезналия Кивот" и други, някои младежи осъществяват вражески, криминални и антиобществени прояви, а в изолирани случаи

Из архивите на ДС

952

се опитват да изграждат и нелегални групи. През 1981 година средношколци от Стара Загора и София извършват "кръвен обряд", употребяват опиати и започват да изповядват философията на будизма. По-късно други 20 ученици от Столицата правят опит да създадат профашистка организация. Тематиката на някои филми не винаги се съобразява и с особеностите на отделни региони в страната, което води до разпалване на националистически и верски настроения в средите на българските цигани и турци. По наш сигнал в Разград бяха прекратени, а в Шуменски, Кърджалийски и Смолянски окръзи недопуснати прожекциите на индийския филм "Лейла и Маджну".

Не винаги се извършва прецизен подбор и на доставяните филми от социалистическите страни. В началото на тази година в Дома на киното бяха доставени унгарските филми "С поглед една към друга," "Реквием", "Мачът" и "Времето спря". В тях,на антисоциалистическа и антисъветска основа,авторите им се обявяват в защита на контрареволюционните събития от 1956 година и внушават аналогии с настоящата действителност в УНР. Същите по наш сигнал бяха спряни. По субективни предпочитания в някои случаи недостатъчно значими филми се внасят и от СССР, с което се прави лоша реклама на съветското кино.

Голяма тревога напоследък предизвикват и проблемите свързани с т.н. "явление "видеобизнес". Редица български граждани и чужденци безконтролно внасят, презаписват и разпространяват на обществени места и в частни домове видеофилми с антисъветска, антисоциалистическа, националистическа и религиозна насоченост или такива изпълнени с порнография и реклама на жестокост, насилие и расизъм. По непълни данни сега у нас има около 19 000 видеоапаратури и над 100 000 касети, част от които се използуват за получаване

Из архивите на ДС

953

и на високи нетрудови доходи. Несъмнено това явление ще бъде използувано и в бъдеще като нова форма за идеологическа диверсия и като масово средство за морално-политическо разложение на социалистическото общество и преди всичко на нашата младеж.

През последните години са получени и данни за враждебни коментарии, подозрителни връзки, невъзвращенства, корупция и други прояви извършвани от някои театрални и циркови дейци. В такава дейност са засечени към 35 лица. Болшинството от тях са профилактирани, един е предаден на следствените органи, а останалите продължават да се наблюдават.

Заслужилият артист от театър "София" Тодор Колев, син на бивши хора, участвувал като младеж в нелегална група, събирал в дома си различни театрали от Столицата и заедно с тях обсъждали "творчески" и политически проблеми от враждебни позиции. Подобни сбирки се провеждали и у артистите Николай Бинев и Жана Стоянович от Народния театър за младежта, а Димитър Еленов, актьор от Варна се стремял да обедини около себе си свои колеги и приятели, изразяващи несъгласие със социалните мероприятия на партията. По примера на полската "Солидарност" група млади артисти от Димитровград заплашили с едновременно напускане на работа, ако не бъдат повишени заплатите им. Иван.Русев, зам.директор на театър "София" окачествил привилегиите на АБПФК и огромните вили на "отговорните другари" като крайност и противоречие при социализма, злословил срещу виден съветски партиен и държавен ръководител и го сравнил с цар Борис.

От работещите циркови артисти в капиталистическите страни 7 са се обявили за невъзвръщенци, а 9 са сключили или възнамеряват да сключат брак с чужденци и по всяка вероятност също няма да се завърнат в страната. Осуетени бяха подобни замисли и на 5 други артисти, върху които бе оказано положително влияние.

Из архивите на ДС

954

КРДОПБГДСРСБНА 1
чл. 31, ал. 6
от ЗДРДОПБГДСРСБНА
Дата :09.10.2015г.Секретар :

За корупция в големи размери и извършване на валутно-контрабандни престъпления през месец май т.г. бе задържан и предаден на следствието , договорен цирков артист. Същият по време на работа в чужбина е поддържал и подозрителни връзки с лица, уличени в принадлежност към специалните служби на противника. За драматургът в ГДБЦ , бивш агент на полицията са получени данни, че е организирал в дома си оргии и срещу подкупи и склоняне към аморални деяния е "раздавал" артистични категории на млади момичета.

Основателно безпокойство буди напоследък и поставянето на някои пиеси със сериозни идейни отклонения, лишени от социален оптимизъм, от гражданска и партийна ангажираност или внушаващи нежелани политически аналогии, че в нашето общество съществува кариеризъм, лицемерие и злоупотреби с власт, клеветничество и оеснафяване, консерватизъм и потъпкване на идеали. Изход нямало или се сочел този към отрицание на социализма по пътя на борбата между поколенията в полза на младите, които със "свободен дух копнеели да се втурнат по булевардите, отричайки всички стойности, закони и образци в живота". Показателни за това са спряните от реализация и свалените от сцена пиеси "Вангела" на Иван Радоев, "Любовни булеварди" от Стефан Цанев, "Хиляда метра над морето" на Петър Маринков, "Тя в отсъствие на любов и смърт" от Едуард Рядзински, "Голямото чистене" на Ищван Чурка и "Вавилонската кула" от Маргарит Минков. Подобно звучение са имали и още 13 пиеси. Преди да бъдат поставени същите са претърпяли значителни корекции. Неблагополучия съществували и при постановките на "кафе-театрите"в редица хотели и клубове на Столицата и страната. Много от играните в тях пиеси не се съгласуват предварително с ДО "Театър", имат

Из архивите на ДС

съмнително съдържание или контексти, преследват различни, в т.ч. и "касови" цели.

Определена роля за негативните отклонения в изявите на българския театър играят и редица режисьори като Вили Цанков, Леон Даниел, Юлия Огнянова, Станчо Станчев, Красимир Спасов, Слави Шкаров, Димитър Гочев, Никола Петков, Николай Ламбрев, Николай Поляков и други. От позициите на псевдокритичност и "загриженост" някои от тях, използувайки модернистични похвати сгъстяват "боите" и стигат до песимистично и черногледо отразяване на нашата действителност.

В репертоара на театрите все още е малък броя на пиесите със значима общественополитическа и патриотична тематика, третиращи ролята на положителния герой, носител на комунистическите идеали. Дребнотемието и битовизмът често изместват съществени сюжети за социалистическото ни развитие и исторически събития отразени в националната ни драматургия. Понякога се правят и скъпоструващи или лишени от актуалност постановки, които "издържат" броени представления – "Хайка" от Николай Люцканов, "Любов" на Мърей Шизгал в Пловдивския театър и други. Дялът на българската пиеса в съвокупния театрален афиш бил едва около 15 процента.

Недостатъчно са и постановките от историко-революционната класика на СССР. За тяхна сметка се представят пиеси със съмнителни идейно-естетически качества ("Възрастната дъщеря на младия човек", "Старият дом", "Последен срок", "Гнездото на глухаря", "Тя в отсъствие на любов и смърт"), с което се създава превратна представа за съвременната съветска драматургия и действителност. Лансират се и неиздържани произведения от западни автори, както и такива от социалистическите страни, третиращи проблеми извън нормалните човешки взаимоотношения и съдържащи перверзия, цинизъм и

Из архивите на ДС

956

"пикантни темички" от злободневния политически живот като например "Екивус" от П. Шафър в Народния театър за младежта, "Догодина по същото време" от Б. Сленд и "Филоктет" на Х. Мюлер в театър „София", "Конкурс за красота" от Т. Попеску в плевенския театър, "Пет часа с Марио" и "Дамите в четвъртък" в клуба на актьора, "Сардини" в кафе-театрите и други. Недостатъците в репертоарната практика продължават да задълбочават конфликтът зрител-театър, публиката се отдръпва от салоните, защото там не вижда своят живот и съдба.

В областта на театъра съществуват и някои други нерешени проблеми и слабости. Възможностите на известни и по-млади артисти не се използуват пълноценно. Редица режисьори умело експлоатират "гастролната система" за материално облагодетелствуване. Това се отразява негативно върху социално-психологическия микроклимат в театралните колективи. Налице са и пропуски в учебно-възпитателния процес на ВИТИЗ "Кръстю Сарафов". Незадоволителното състояние на сценичната механизация, противопожарната сигурност и охраната на труда също създавали напрежение в работата на немалко театри. Поради безпринципно съперничество между Съюза на артистите в България и други творчески съюзи, напоследък се долавя и неблагоприятна тенденция за отслабване на позициите ни в Международния театрален институт, Международната организация на детско-юношеските театри и други.

Тревожни явления и тенденции се открояват и в музикалният живот на страната. Някои дейци и изпълнители проявяват засилен стремеж за работа, утвърждаване и устройване в капиталистическите

Из архивите на ДС

957

страни. През последните три години по линия на БИД "Софияконцерт" в чужбина са пребивавали над _____ души. Сред тях особено нарастват проявите свързани с подготовката и опитите за бягства и невъзвръщенства. Досега измениха на родината около 25 естрадни изпълнители между които Камелия Тодорова, Христиан Платов, Анастасия Бинчева, Трошан Владовски, дъщерята на писателя Антон Антонов-Тонич и други. Пресечени бяха намеренията за невъзвръщенство на Кичка Бодурова, естрадна певица, Константин Марков, ръководител на ВИС "Тангра", Панчо Владигеров, пианист, както и на още 18 души от Столицата и страната. Неизяснено е положението и вероятно няма да се завърнат в родината балетистите Ичко Лазаров, заслужил артист, член на БКП и съпругата му, Елена Филипова, оперна певица, Богдана Антова, пианистка, Александър Бахаров, носител на наградата "Мелодия на годината'83" и още около 35 лица, работещи във Франция, ФРГ, и Скандинавските страни. Народната артистка Анна Томова - Синтова и Константин Наков, преподавател, член на БКП, направиха официални искания за получаване на двойно гражданство съответно на Австрия и Финландия. По време на престоя си зад граница част от изпълнителите установяват и подозрителни връзки с изменници на родината, извършват незаконна търговия и криминални престъпления, а болшинството от вариететните артистки "консумират" и проституират срещу заплащане. След завръщането си в страната осъществяват контрабандни сделки, трансфер на валута и възхваляват "неограничените възможности" за преуспяване на Запад.

В музикалните среди се наблюдава и увеличение на противодържавната агитация и пропаганда на антибългарска и антисъветска основа. Някои като Илия Темков, член на БКП, диригент, Мария Попова

Из архивите на ДС

958

музиковед, Христо Димитров от Старозагорската опера и други злословили по адрес на отговорни партйини и държавни ръководители, одобрявали "обновителния" процес в Полша, клеветили, че българската нация била с робска душа и се обявявали за "ненамеса на политиката в изкуството", а Веселин Байчев, диригент от Русе, син на фашистки военен прокурор заявявал, че нямало да се примири "с властта на мръсната и долна работническа класа". В подобни изказвания са уличени и други _____ лица, към които е взето съответно отношение.

От няколко години в Съюза на българските композитори по същество има обособена и група, която влияе отрицателно върху подрастващото поколение творци и се стреми да наложи в нашата музикална теория и практика упадъчните концепции на буржоазния "авангардизъм" и "модернизъм". В нея по-активно се изявяват композиторите Константин Илиев, Лазар Николов, Иван Спасов, Димитър Христов, Васил Казанджиев и Георги Минчев, музиковедите Иван Хлебаров, Киприяна Друмева, Мария Костакева, Любомир Кавалджиев и други, заемащи възлови места и ръководни длъжности в различни музикални институти. Псевдокритериите на "новаторството" и "елитаризма" пряко рефлектирали и в личното творчество на посочените дейци. Много от симфоничните и камерните им произведения изпълнявани на прегледите "Нова българска музика" били лишени от идейно-естетическа стойност и възпитателна значимост. Под тяхно давление ежегодно се изпращат на международни музикални прояви в чужбина и млади композитори, които след завръщането си задълбочавали авангардните си увлечения.

Из архивите на ДС

959

На музикалната сцена напоследък все по-често се появяват идеологически аморфни произведения, а понякога и такива с нелоялна политическа насоченост. Такива били случаите с оперите "Игра" и "Златната рибка" по либрето на Радой Ралин и музика на народния артист, професор-доктор Димитър Христов, зам.председател на СБК и зав. катедра в БДК, "Пъстрата птица" на заслужилия артист Симеон Пиронков, "Кармен" по режисура на френския гражданин Жан Овре и мюзикъла "Кабаре", с режисьор Никола Петков, поставен в Държавния музикален театър, след преработка по наш сигнал. Пренебрегват се творби на изтъкнати композитори като Петко Стайнов, Веселин Стоянов, Панчо Владигеров, Любомир Пипков, както и такива на известни съветски класици и съвременници. Наблюдава се масов отлив на публика от оперните спектакли, симфоничните, камерните и хоровите концерти. Под ценява се и комсомолското движение "Българска музикална младеж".

При създаването и популяризирането на различните музикални жанрове съществувала диспропорция, продължавал да се увеличава и "сивия поток". Масовата политическа, детска и маршова песен, както и популярните оркестрови пиеси били оставени на заден план. В същото време страната се залива от естрадни изпълнения с принизени идейно-естетически качества. От концертни подиуми, по радиото и телевизията, в заведенията за обществено хранене и транспортните средства, в почивни домове, младежки дискотеки и клубове, по работни места и общежития, все по-често и с големи децибели звучат невротизиращи ритми и чуждоземски интонации, лишени от мелодия и хармония, от смисъл и съдържание. В култ се издигат и извънмузикалните изразни "средства и ефекти", екстравагантните форми и пошлите моди в поведението на естрадните изпълнители. Всичко това се отразявало негативно върху състоянието на масовата музикална среда у нас.

Из архивите на ДС

960

По време на някои концерти отделни състави и изпълнители, чрез провокационно държание, двусмислени политически реплики и "възпламеняващи" интерпретации се опитват да екзалтират публиката. В резултат на това възбудени младежки групи извършват груби антиобществени действия, предизвикват безредици и при респектиране оказват съпротива на органите на МВР. Такива прояви са допуснати в София и в някои окръзи, при изпълнения на Васил Найденов, ВИГ "Щурците", ВИС "Сигнал" и "Тангра", както и при гостуването на някои чуждестранни групи. Поради политическа недооценка от страна на з.а. Тончо Русев, директор в ДО "Музика" и журналиста Владимир Гаджев, беше организирано и честване на 20-годишнината от създаването на английския състав "Битълз", което създаде психоза сред подрастващите в Столицата.

Отрицателен резонанс върху общото състояние на музикалния живот в страната оказвали и някои съществуващи слабости и нерешени проблеми. В почти всички музикални институти и творческите съюзи имало групировки на безпринципна основа, които спомагали за влошаване на социално-психологическия микроклимат в тях. Особено изявена била тази по линия на естрадата – Тончо Русев, Морис Аладжем, Атанас Косев, Панайот Славчев, Иван Калчинов, Иван Пеев, Атанас Бояджиев, Найден Андреев, Александър Бразицов и други са "монополизирали" (лансиране на определени състави и изпълнители) този жанр и чрез значителни доходи. В БДК има обособени т.нар. "фамилни" катедри, между факултетите съществуват противоречия и "борба за надмощие", отделни преподаватели се ангажират с корупция, а част от студентите не желаят да се реализират в провинцията и търсят начини за устройване на

Из архивите на ДС

961

работа в чужбина. В Софийската народна опера се чувствувал антагонизъм между "млади" и "стари", влошени били и отношенията в балета. От ръководството на Съюза на композиторите се проявявал субективизъм и лична заинтересованост при контрактациите, оценката на творчеството и определянето на наградите. В Съюза на музикалните дейци малко внимание се обръщало на социалните и професионални проблеми на членската маса. Съществуващата хонорарна практика и утвърдилата се система за работа по съвместителство безпринципно облагодетелствували едни и същи дейци за сметка на други не по-малко талантливи. Дейността на БИД "София-концерт" също била съпътствувана от немалко слабости. Акцентувало се върху финансовите планове и не се извършвал достатъчно прецизен подбор на лицата изпращани зад граница. Престоят на много от тях, в нарушение на нормативните документи неколкократно бил удължаван до 10 и повече години. В много случаи артистите сами сключвали със съмнителни импресарии в т.ч. и изменници на родината неизгодни договори, които в последствие били узаконявани от дирекцията. Понякога се внасят у нас и неподходящи състави и изпълнители от капиталистическите страни, с което се нанасяли определени идеологически вреди на нашата музикална култура.

Тенденция на увеличение бележат и враждебните проявления сред дейците на изобразителното изкуство. Някои художници като Тодор Цонев, Васил Крапчански и Йордан Шентов, профилактирани от ГСУ, продължават да хулят и клеветят по адрес на БКП и НРБ, КПСС и

Из архивите на ДС

962

КРДОПБГДСРСБНА 1
чл. 31, ал. 6
от ЗДРДОПБГДСРСБНА
Дата :09.10.2015г.Секретар :

СССР, а Атанас Атанасов от Думен заявил, че ако имал възможност, с една картечница щял да въдвори у нас ред само за 24 часа. Данни за нелоялни изказвания срещу социалистическата ни действителност и нейните културни ценности са получени и за още 16 души, между които са Здравко Възродиев, член на УС на СБХ, професор Димитър Аврамов, изкуствовед в БАН, Серафим Серафимов и Димитър Войнов, преподаватели във ВИИИ "Н. Павлович". Активно се наблюдават други осем лица.

Характерна проявна форма за тези среди се явяват невъзвращенствата. По непълни данни, досега са изменили на родината над 50 художници и изкуствоведи, от които 15 през последните две години. Някои от тях като

и други са свързани със специалните служби на противника и активно работят срещу нашата страна. Повлиян от френския дизайнер Симон Меркадо, пребивавал в НРБ, измениха на родината и трима студенти. Пресечени са и няколко опита за невъзвращенства, Мариана Ангелова е профилактирана в ГСУ за подстрекателство на младежи към такава дейност, а Николай Антонов е осъден за изготвени фалшиви печати, предназначени за подправка на чуждестранни паспорти.

Някои художници, у нас и в чужбина установяват и подозрителни връзки с чужденци и изменници на родината, с които извършват престъпна дейност. Емил Чаушев от Софил бе осъден затова, че се е поставил в услуга на Стефан Кафадаров, функционер на БОД и извършвал незаконна търговия с културни ценности. Дамян Заберски от Бургас, осъждан, син на бивш полицай, поддържа трайни контакти с търговец от ФРГ, от когото периодично получавал валута. Стоян Цанев от Варна пред чужденци афиширал симпатии към полската "Солидарност" и чрез тях се опитал да уреди своя изложба на Запад. В такава дей-

Из архивите на ДС

963

ност са уличени и още 6 художници.

Отделни изкуствоведи и художници пропагандират буржоазни възгледи и прокарват в творчеството си модернистични изразни средства, пледират за"свобода и неангажираност", игнорират проблеми те на съвремието и по същество се конфронтират с културната политика на партията. Професор Димитър Аврамов, член на БКП, изкуствовед, твърдял, че социалистическият реализъм бил "реакционен и напълно катастрофирал метод", обявявал се против марксистката философия и злословил, че у нас е настъпила "милитаризация на културата и политическия живот". Художникът Стоил Бакалов от Сливен отричал партийността в изкуството и претендирал за "своя" школа в скулптурата, а Николай Майсторов в картините си създавал апотеоз на грозното, на унищожението и отразявал отношението "човек–власт", „човек –полиция".

Други творци създават произведения с чужди идейни инвенции, внушават песимизъм и отчуждение, демонстрират биологизъм, натурализъм, грозна сексуалност, безпроблемност и безвкусица. Типични носители на подобни явления са н.х. Георги Баев, Димитър Буюклийски, Ада Митрани, Богомил Живков, Греди Аса, Божидар Икономов, Милко Божков и пр. Аналогични прояви има и сред карикатуристите. През 1983 година в"Международния салон на карикатурата"в Монреал са участвували 56 български художници, с _____ творби, част от които били на ниско професионално-естетическо ниво, със завоалирани, а дори и с открити антисоциалистически тенденции. С това те са допринесли за успеха на този подривно–пропаганден форум.

Из архивите на ДС

964

Обстановката в Съюза на българските художници се оценява като нестабилна. Неговото ръководство, в лицето на Светлин Русев, поддържало линията за "широк спектър на възгледи и изяви" в изобразителното изкуство, проявявало толерантност и дори поощрявало художниците, особено по-младите, които търсели "нови, модерни" форми за изобразяване на съвременната ни действителност. Откупните комисии определяли неоправдано високи цени в т.ч. и на неиздържани произведения, с което се стимулирало създаването им. Съществувало и безпринципно облагодетелстване на "определен кръг лица" за сметка на други не по-малко способни, които понякога изпитвали и материални затруднения. Безпокойство предизвиква и слабата обществено-политическа активност на Ателието на младия художник. Сред неговите членове се долавя засилване на меркантилността и комерческия дух. Порочна била и практиката при приемането на ученици и студенти в художествената гимназия и ВИИИ "Н. Павлович", Допусканите в това отношение компромиси и занижената взискателност в учебния процес щяли да доведът до стерилитет на творческия потенциал на този вид изкуство. В СБХ имало и няколко групировки, които макар и да нямали политическа окраска, способствували за непълноценността на неговите творчески постижения.

През последните години се засилиха и посегателствата върху културното и историческото ни наследство. Пресечени са опити на български и чужди граждани да изнесът незаконно от НРБ архивни документи по т.нар. "Македонски въпрос", хомогенното сребърно Рабишко съкровище – II – I век пр.н.е., уникални монети от Криводолското златно съкровище, плащеница от 16 век на църква във Велико Търново, голям брой икони и други предмети с голяма музейна

Из архивите на ДС

965

стойност, оценени на около 500 хиляди долара. Бяха издирени и предадени на държавния музеен фонд и над 300 старобългарски, старогръцки и етиопски ръкописи от 10–15 век, старопечатни книги от 16–17 век, два преписа на Паисиевата история, голямо количество архиви, лична кореспонденция и снимки на бившата кобургска династия и други.

По тази линия обаче съществуват и слабости. Някои несъвършенства в нормативните документи създавали условия за присвояване и злоупотреби с културни ценности. Не се отделят достатъчно средства за физическата и техническата охрана на някои важни музейни институти, реставрационни и складови бази. Неефективна е борбата и срещу иманярството. При експониране на наши паметници зад граница не винаги се спазват необходимите технологически изисквания, поради което някои експонати получават невъзвратими увреждания. Необходими са допълнителни мерки и за усъвършенстване на контрола по вноса и износа на произведения на изкуството и културата, осъществяван от ВТО "Хемус".

От анализа на получените данни за посочените вражески прояви и негативни явления е видно, че основна причина за тяхното съществуване продължава да е идеологическата диверсия на противника която в условията на докрай изострената международна политическа обстановка придоби характера на открита и тотална "Психологическа война". Засилва се провокационно–подстрекателският натиск за идейно–политическо и морално–психологическо разоръжаване и разлагане дейците на художествено–творческата интелигенция и средствата за масова информация в страната.

Атаките срещу българските творци придобиват директен и всеобхватен характер. Предприемат се все по–настойчиви действия за

Из архивите на ДС

966

проникване и насаждане в тези среди на идеологически нихилизъм и по-
литически скептицизъм, социална инертност и потребителска психика,
безкритично възприемане ценностите на западната култура и буржоазни-
те еталони за бит и морал, етика и естетика. Упорито се внушава
дейците на литературата и изкуството да се вслушват само в "своя
вътрешен глас" защото културната политика на партията била чужда
и враждебна на свободата, творческата инивидуалност и реализацията
на личността. На тази основа се правят опити за инспириране на ди-
сидентски настроения , създаване трайни огнища на напрежения и
обособяване на групировки около "лидери и авторитети" с оглед проти-
вопоставянето им на партията и държавата, на социализма като
система. Отчитайки мултипликационните възможности на интелигенция-
та за влияние сред останалите социални групи, сега противникът
се стреми да използува и "заразяващия пример" на различните "недо-
волници" от творческите съюзи за формиране"политическа опозиция" в
по-широк мащаб и създаване на "масово недоволство" в различните
слоеве от населението.

За постигане на своите глобални и тактически цели про-
тивникът продължава да използува активно всички свои форми и методи
средства и канали. Около 35 процента от емисиите на подривната
пропаганда пряко или косвено третират "проблемите" на българската
интелигенция. В тях се отрича ролята на партията за развитието на
социалистическата ни култура. Произведенията на известни писатели-
комунисти се окачествяват като "дирижирани и казионни", а тези на Блага Димитрова, Радой
Ралин, Стефан Цанев, Дончо Цончев, Константин Павлов, Давид Овадия
и други се сочат за еталон на творческа самостоятелност и критично
отношение към нашата действителност, пример за подражание "в борбата
срещу каноните на социалистическия реализъм". От такива позиции

Из архивите на ДС

967

Би-Би-Си и Баварското радио са проявявали и интерес към специално подбрани творби от български композитори-авангардисти и изтъквали, че Константин Илиев и Лазар Николов водели нашата музика по правилен път. Поведението на някои дисиденти от братските страни било доказателство как трябва да се отстоява "неопетнено" собственото аз в условията на "разлагащото" се социалистическо общество.

Вредно идеологическо влияние оказват и получаваните у нас от западните пропагандни централи, СФРЮ, Китай и Албания, печатни произведения и материали, внасяните видеозаписи, както и установените кореспондентски връзки с граждани от капиталистически страни. За периода 1982-1984 година по пощенския канал и чрез митницата до частни лица,в това число и интелектуалци,до творчески съюзи и обществени организации,без абонамент са изпратени над 13000 заглавия в 17 000 екземпляра и над 1 200 000 вестници и списания. Голяма част от тях са имали негативно политическо, художественоестетическо или инкриминирано съдържание. Двустранна кореспонденция поддържат 2609 лица, от които писатели и преводачи - 1263, киноторци - 158, драматични артисти и музикални дейци - 497, художници - 312 и журналисти - 379.

Противникът продължава да използува и българската вражеска емиграция за провеждане на идеологическа подривна дейност в различните отряди на интелигенцията. Изменниците-интелектуалци Атанас Славов, Димитър Инкьов, Владимир и Наталия Костови, Румяна Узунова, Милчо Левиев, Димитър Бочев, Павел Главусанов, Петър Увалиев и други провеждат злостна подстрекателска пропаганда срещу културната политика на партията, а някои от тях се стремят да установяват контакти и да обработват отделни дейци. Напоследък засилен стремеж за проникване и разлагане на интелигенцията проявява и БОД.

Из архивите на ДС

968

Все по-активна и целенасочена подривна дейност срещу интелигенцията провеждат и официалните представителства на САЩ, страните от НАТО, СФРЮ и Китай. Тяхните културни секции по същество изпълняват функции на центрове за идеологическа диверсия. Продължава да се утвърждава своеобразната "специализация" и разпределението на сферите за негативно влияние. Засилват се опитите за директни и неконтролирани контакти с творческите съюзи, средствата за масова информация, с тяхни дейци и служители. Дипломатите – разузнавачи и агенти събират информация за процесите и явленията в тези среди, изучават и обработват отделни творци с оглед използването им в перспектива и негласно разпространяват пропагандни матери-

али. Предлагат на наши интелектуалци стипендии и специализации в различни фондации като "Александър фон Хумболд", "Хердер", "Гьоте институт" и периодично организират срещи с тези лица, с цел създаване и поддържане у тях афинитет към западната култура.

Специалните служби на противника активизират подривните си действия и по канала на културния обмен. Предприемат се опити за омаловажаване, дискредитиране и елиминиране на НРБ като организатор или участник в международните прояви. През 1981 –1983 година в Белгия, ФРГ и Испания бяха проведени паралелни срещи на писатели, целящи бойкотиране на традиционно провежданата у нас Международна писателска среща. С цел изместване на нашето влияние, западните държави са взели и решение да отделят по-голямо внимание на Асамблеята "Знаме на мира", предвид перспективите, които им откривало преобладаващото участие в нея на страните от "Третия свят".

Из архивите на ДС

969

По време на международните форуми у нас и в чужбина някои от участниците в тях провеждат и злостна антибългарска и антисъветска пропаганда, а в отделни случаи събират и разузнавателна или "компрометираща" информация. Представители на западни фирми, импресарски къщи, радио-телевизионни и кинокомпании при контактите си със служители от различни институти на Националния комплекс за култура и средствата за масова информация правят, а понякога и успяват в опитите си да разложат и увлекат в корупция и друга престъпна дейност някои от тях. През последните две години за подобни деяния бяха осъдени 8 български граждани и профилактирани 25 тяхни връзки. На непрестанен натиск и обработка са подложени и временно пребиваващите дейци и изпълнители в капиталистическите страни.

Нов момент представлява и повишения интерес към утвърдени наши деятели, на някои от които бяха присъдени високи чуждестранни награди. Може да се предполага, че ухажването им не е случайно, а тактически ход на противника, целящ даване в последствие високи отличия и на "дисидентстващи" лица в страната, с цел утвърждаване и получаване на международно признание.

Между причините, обуславящи наличието на негативни явления в творческия процес, важно място заемат и проблемите, свързани с художествената критика. В редица случаи нейни представители допускат занижаване на класово-партийния подход при оценката на различните факти, явления и събития, разминават се с партийните постановки и мнението на широката публика и изостават при разглеждане същностни въпроси на социалистическия реализъм. Отминават се с мълчание идейно-естетическите отклонения в творчеството и изявата, а понякога

Из архивите на ДС

970

по внушение на "авторитети"и лични предпочитания безпринципно се величаят слаби произведения, дори и такива със съмнителни политически нюанси. Нерядко се проявява и нихилизъм към постиженията на нашите творци за сметка на субективната разхвала на чужди автори и творби. Лансират се и определени дейци в ущърб на други талантливи творци, в това число и от младото поколение. Длъжностните лица от редакционните колегии, литературните бюра, художествените и репертуарни съвети, подборните комисии и други, на които е възложено извършването на вътрешно-рецензентската и селективната дейност, не винаги изпълняват отговорно и обективно задълженията си по предварителната оценка на ръкописите и недопускане реализация на идейно-неиздържани произведения.

Важна предпоставка за съществуващите враждебни проявления идейно-естетически, морално-етични и други отклонения в цялостния културен живот на страната се явява подценяването на класово-партийните критерии при подбора, разстановката и реализацията на кадрите. Броят на комунистите в редица звена на институтите и творческите съюзи е незначителен (например в Института за паметници на културата от 450 служители само 34 са членовете на БКП). В различните колективи, включително на възлови места, продължават да работят не малко лица от чужд социален произход, участвували във фашистки и контрареволюционни организации, както и такива с вражески изяви понастоящем. Към 30.06.1984 година тяхният брой възлиза на около _____ души. Отговорни и други длъжности се заемат от лица, стоящи на нездрави позиции, в това число и членове на БКП, проявяващи политическо двуличие. Тази категория наброява над 80 дейци. Има и случаи, при които кадровите решения не са напълно

Из архивите на ДС

съобразени и с личните, организаторските и професионалните качества на лицата.

За някои отрицателни настроения и прояви сред културните среди и особено при младите творци допринасят и съществуващите проблеми, свързани с тяхната реализация, социално-битовото осигуряване и моралното им стимулиране. Недоволство пораждали и несъвършенствата на хонорарната и "гастролна" практика, начините на заплащане, както и системата на съвместителството, които не винаги се съобразявали с изискванията на новия икономически механизъм в духовната сфера и създавали условия за материално облагодетелстване на едни лица за сметка на други. Негативно въздействие върху микроклимата в колективите оказвали и съществуващите групировки в различните творчески отряди.

971

До голяма степен някои слабости, недостатъци и нерешени докрай проблеми в идейно-възпитателната работа на Националния комплекс "Култура и средства за масова информация" също способстват за наличието на нелоялни и негативни прояви, отклонения и явления. Недостатъчно ефективни били мероприятията, провеждани от обществените организации и творческите съюзи за оптимално решаване на въпросите, свързани с идеологизацията, политизацията, мобилизацията и отстояване на класово-партийните позиции в творчеството и поведението на кадрите, особено сега, в условията на изостената до краен предел международна обстановка.

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

СТРОГО СЕКРЕТНО!

МВР
ШЕСТО УПРАВЛЕНИЕ ДС
Рег.№ 11755 Екз. № 1
3 – VIII 1984 19 год.
СОФИЯ

УТВЪРЖДАВАМ
МИНИСТЪР НА ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ
ГЕНЕРАЛ-ПОЛКОВНИК:
/Д. Стоянов/
София, _____ 1984 г.

28.V.84

П Л А Н

ОТНОСНО: Агентурно-оперативното обезпечаване на Петата международна писателска среща

С решение № 361 от 4 май 1984 година на Секретариата на ЦК на БКП, от 23 до 25 октомври в София ще се проведе Петата международна писателска среща под девиза "Мирът – надежда на планетата". Очаква се да пристигнат 160 писатели от над 50 страни като около 100 от тях са от капиталистическите и развиващи се държави. Значителна част от потвърдилите участието си са били делегати на предишните международни срещи.

В програмата през първите три дни се предвиждат две пленарни заседания, дискусии по секции, посветени на съвременният

Из архивите на ДС

роман, поезията в навечерието на XX век, преводът, книгоиздаването и мирът, след което на делегатите ще бъде предложено да вземат участие в националните тържества и научната сесия във връзка със 75-годишнината на Никола Вапцаров на 26,27 и 28 октомври в Благоев град и Банско. Предвиждат се екскурзии по страната, посещения на промишлени и други обекти, спектакли, концерти, срещи със студенти трудови колективи и други.

Целта на предстоящата Пета международна писателска среща е да се затвърдят постигнатите досега резултати, като се привлекат по-голям кръг прогресивни писатели от цял свят в полза на мира и социализма.

Анализът на придобитите през последните години данни показва, че противникът, някои подривни идеологически центрове и вражеските емигрантски организации следят отблизо работата на Софийските писателски срещи, предприемат действия за тяхното омаловажаване и дискредитиране, стремят се да отнемат инициативата и организацията им от Съюза на българските писатели, провеждайки паралелно подобни писателски форуми в страните на Западна Европа, с минимално участие на писатели от социалистическите страни. Освен това, някои от участниците на досега проведените срещи са се ангажирали с антибългарски, антисъветски и антисоциалистически изказвания, други са правили опити да затрудняват нормалната им работа, държали са се провокационно, установявали са подозрителни контакти с обекти на разработка и други български граждани, излизали са в западната преса с антибългарски материали.

Из архивите на ДС

3

Имайки предвид рязко влошената международна и оперативна обстановка, голямото политическо значение на писателската среща, като най-крупно културно международно мероприятие за годината на територията на страната ни, пред органите на ДС стоят за разрешаване следните

ОСНОВНИ ЗАДАЧИ:

– Разкриване, предотвратяване и пресичане на авентуални опити за използуване на срещата за провеждане на идеологическа диверсия, провокации, разпространение и пропагандиране на инкриминирана литература, както и друга подривна дейност , насочена срещу НРБ, СССР и останалите социалистически страни;

– Изучаване, оказване и задълбочаване положителното влияние над демократично настроените писатели от капиталистическите и развиващи се страни, за приобщаването им към идеите на мира и социализма, както и за излизане у нас и в чужбина в пресата, по радиото и телевизията с официални изявления и материали в полза на срещата и страната ни;

– Недопускане предаването на материали с клеветническо съдържание за публикуване на Запад, установяване подозрителните контакти с чуждестранните представители, контролиране действията и поведението на обекти на оперативен отчет, лицата от вражеския контингент, графоманите, психично болните и др.;

Из архивите на ДС

– Получаване на предварителни данни за участниците в срещата и информиране на Организационния комитет, както и оказване съдействие на партийните и административни институции за обезпечаване на спокойна обстановка, ред и сигурност при нейното провеждане.

За изпълнение на основните задачи предлагаме да се проведат следните организационни, агентурно-оперативни и охранителни

М Е Р О П Р И Я Т И Я:

Да се сформира щаб с ръководител полк. Ив. Якулов и отговорни служители от ПГУ, ВГУ, Управление 04 ДС, СГУ – МВР, ДНМ и ЦИОУ.

Щабът да поеме цялостната организация по обслужване на Писателската среща, както и действията, произтичащи от основните задачи за:

ШЕСТО УПРАВЛЕНИЕ ДС

1. Да обезпечи в контраразузнавателно отношение участниците от капиталистическите и развиващи се страни, работните комисии, преводачите и екипите на средствата за масова информация; пленарните заседания, дискусиите, тържествата и научната сесия в Благоевград и Банско, както и останалите мероприятия от културната програма.

Срок – постоянен
Отг. – н-к у-ние 06 ДС

Из архивите на ДС

5

2. Да се възложат задачи и поръчения на агентурния апарат и доверените лица за придобиване на предварителна информация относно позициите, настроенията, коментариите и намеренията на чуждестранните участници, за разкриване евентуални замисли за провокационни изявления и действия и вземане мерки за осуетяването им, както и за наблюдение поведението на лицата, водени на оперативен отчет, сигналите и вражеския контингент.

Срок - 30.09.1984 г.
Отг. - н-к у-ние 06 ДС

3. Да се изучат преводачите и придружителите на чуждестранните участници в срещата, екипите за радио и телевизионни записи и предавания, като с подходящите се установяват оперативни контакти, а неотговарящите на изискванията се отстранят чрез организационния комитет. В съставите да се включат агенти и ДП, с оглед използуването им за вземане на ангажиращи интервюта от интересуващите ни писатели, както и за решаване на други наши задачи.

Срок - 10.10.1984 г.
Отг. - н-к у-ние 06 ДС

4. Да се активизира работата преди, по време и след срещата по обектите: "Монахиня", "Либерал", "Козел", "Домакин", "Лешник", "Суматоха", "Хрътка", "Аспирант", "Щраус", "Сврака", "Сатирик", "Злобния", "Слон", и други, с цел недопускане вражески прояви от тяхна страна.

Срок - постоянен
Отг. - н-к у-ние 06 ДС

5. Чрез БТА,"София-прес", радиото и телевизията да се организира редовно получаване на данни за отношението на западните средства за масова информация към подготовката и провеждането на срещата както и за замислите и действията им по отношение на нея.

Срок - постоянен
Отг. - н-к у-ние 06 ДС

6. Да се проверят по отчетите на ПГУ, ВГУ, СОУД, "Система-1", "Искра" всички чуждестранни участници, както и осигуряване на комплексно информационно обслужване на срещата, с цел доустановяване на оперативно интересните лица и разработване мероприятия за наблюдението им.

Срок - 10.10.1984 г.
Отг. - н-к у-ние 06 ДС и
директор ИИЦ при ЦИОУ

7. Да се проведат мероприятия за задълбочаване положителното влияние, спечелването им за идеите на мира, поддържка позициите на социалистическите страни, както и за написване на положителни материали за НР България и срещата в западната преса от Андре Стил и Ален Боске - Франция, Джеймс Олдридж - Англия, Ейдриън Митчел - Англия, Рафаел Алберти - Испания, Джон Балабан и Уйлям Мередит - САЩ, Берт Енгелман, Ервин Фишер - ФРГ, Артуро Коркуера - Перу, Марио Булдзони - Италия, Гизела Крафт - Западен Берлин, Луис Пастори - Венецуела, Янис Рицос - Гърция, Амрита Притам - Индия и др.

Срок - постоянен
Отг. - н-к у-ние 06 ДС

Из архивите на ДС

Ханс-Петер Блоел - ФРГ, Коля Гашуля и Иван Ивани от Югославия, Жак Гошлок - Франция

8. Да се проведат активни агентурно-оперативни и технически мероприятия по Мириъм Уодингтън – Канада, Кемал Йозер – Турция, Шарл Добжински и Александър Блок – Франция, Ото Щайгер – Швейцария, Фридрих Хитцер – ФРГ, Алдо де Яко – Италия, Питър Ълстоб – Англия, Нюрдюр Нярдвиг – Исландия, и други, за които има, или се получат данни за техни антисоциалистически действия и изказвания, като се вземат мерки за своевременното долавяне и пресичане на евентуални враждебни замисли и прояви от тяхна страна.

Срок – постоянен

Отг. – н-к у-ние 06 ДС

9. Да се окаже съдействие на ПГУ при провеждане на агентурно-оперативни мероприятия по техни обекти и други интересуващи ги оперативни въпроси.

Срок – постоянен

Отг. – н-к у-ние 06 ДС

10. Да се информират братските органи за сигурност за срещата и им се изпрати списък на участниците, с цел обмен на информация и планиране на съвместни мероприятия по представляващи оперативен интерес лица.

Срок – 30.08.1984 г.

Отг. – н-к у-ние 06 ДС

Из архивите на ДС

979

ПЪРВО ГЛАВНО УПРАВЛЕНИЕ ДС

11. Придобиване на предварителна информация за участниците, както и данни за антибългарската пропаганда във връзка с писателския форум.

12. Своевременно да подава информация на Оперативния щаб за евентуални намерения на чуждестранни представители за провеждане на подривна дейност и други данни,представляващи интерес за останалите поделения преди, по време и след Писателската среща.

13. Своевременно да се уточнят и представят лицата, които да бъдат включени на прикритие в различните звена, ангажирани с организацията и провеждането на срещата.

Срок – постоянен
Отг. – н-к ПГУ-ДС

ВТОРО ГЛАВНО УПРАВЛЕНИЕ ДС

14. Да вземе мерки за агентурно-оперативното обслужване на акредитираните у нас и пристигналите за срещата чужди журналисти, създаване ред и сигурност при посрещане и изпращане на ГКПП в София и страната, граничния и митническия контрол.

15. Да се поставят задачи на подходящата агентура и ДЛ и се засили контрола над дипломатическите, търговските и други представителства, както и на временно пребиваващите граждани на

Из архивите на ДС

капиталистическите и развиващи се страни, с цел придобиване информация относно чуждестранните участници в Писателската среща и осуетяване евентуални замисли за провеждане на враждебни действия.

Срок – постоянен
Отг. – н-к ВГУ-ДС

980

СОФИЙСКО ГРАДСКО УПРАВЛЕНИЕ МВР

16. Осигуряване агентурно-оперативно наблюдение на обслужващия и технически персонал на парк-хотел "Москва", медицинското обслужване, физическата и противопожарна охрана на хотелите, околния район, посещаваните места, културната програма.

17. Оказване съдействие на поделенията на МВР, ангажирани в обслужване на срещата за настаняване на определени обекти в стаи, оборудвани с техника и устройване на нови мероприятия.

18. Недопускане на лица от криминалния контингент и психично болни, до местата за провеждане на срещата, както и антиобществени прояви от други граждани.

19. Възлагане задачи на агентурата и ДЛ, имащи контакти с чуждите писатели за придобиване данни за техните настроения, намерения и прояви.

Срок – 20.10.1984 г.
Отг. – н-к СГУ – МВР

Из архивите на ДС

981

ДИРЕКЦИЯ НА НАРОДНАТА МИЛИЦИЯ

20. Осигуряване безопасност при транспортиране на участниците на територията на София и страната, недопускане на криминални престъпници и лица с аморални прояви и психически отклонения до местата за провеждане на срещата.

Срок – 10.10.1984 г.
Отг. – Директор ДНМ

ПЕТО УПРАВЛЕНИЕ ДС

21. Да вземе мерки за обезпечаване на ред и сигурност при срещата на партийни и държавни ръководители с участниците в Международната писателска среща.

Срок – 20.10.1984 г.
Отг. – н-к УБО

ЧЕТВЪРТО УПРАВЛЕНИЕ ДС

22. Да осигури необходимите оперативно-технически средства за наблюдение на представляващите интерес чужди граждани.

Из архивите на ДС

23. При получаване на информация за Срещата от експлоатация на мероприятия "Родопи", "Пирин" и "Вихрен" на други поделения, своевременно да уведомява Оперативния щаб.

Срок – постоянен
Отг. – н-к у-ние 04 ДС

982

ОКРЪЖНИТЕ УПРАВЛЕНИЯ НА МВР

24. Окръжните управления на МВР да вземат мерки за наблюдение поведението и контактите на писателите, живеещи и работещи на тяхна територия и осигуряване спокойна обстановка при посещенията на писателските делегации на териториите на отделните окръзи, както и недопускане на враждебно, криминално изявени лица и такива с психически отклонения да пребивават в София по време на срещата.

Срок – постоянен
Отг. – н-ци ОУ на МВР

25. Ръководителят на оперативния щаб периодически да провежда срещи с ръководството на Организационния комитет относно подготовката и хода на срещата и обменя информация за своевременно реагиране по техен и наш път на възникналите проблеми.

Срок – постоянен
Отг. – ръководителят на
Оперативния щаб

26. Придобитата информация във връзка с подготовката и провеждането на Петата международна писателска среща да се съсредоточава в Оперативния щаб. Обработката на данните да се извършва от група на ЦИОУ и управление 06 ДС, която да изготвя информации за ръководството на МВР и ЦК на БКП.

Отг. – Н-к у-ние 06 ДС и
Н-к ЦИОУ

ПРЕДЛАГА:
НАЧАЛНИК 06 У-НИЕ ДС
Генерал-лейтенант:
/П. Стоянов/

С Ъ Г Л А С Н И:

НАЧАЛНИК ПГУ – ДС
Генерал-лейтенант:
/В. Коцев/

ЗАМ.МИНИСТЪР НА МВР и
НАЧАЛНИК ВГУ – ДС
Генерал-лейтенант:
/Г. Аначков/

ЗАМ.МИНИСТЪР НА МВР и
НАЧАЛНИК ПЕТО У-НИЕ ДС
Генерал-лейтенант:
/Ил. Кашев/

ЗАМ.МИНИСТЪР НА МВР и
ДИРЕКТОР ДНМ
Генерал-лейтенант:
/Ив.Димитров/

НАЧАЛНИК ЦИОУ
Генерал-майор:
/В. Георгиев/

НАЧАЛНИК 04 У-НИЕ ДС
Генерал-майор:
/Ангел Несторов/

НАЧАЛНИК СГУ – МВР
Генерал-майор:
/Д. Йотов/

Архивите на ДС
983

Кутов - 7038

(459) 16

МВР
ШЕСТО УС
Рег. 11902 1
7 VIII 1984 год.
СОФИЯ

СТРОГО СЕКРЕТНО!

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

С П Р А В К А

ОТНОСНО: Международния писателски семинар
в гр. Айова – САЩ

По данни на наши източници, от 1967 година в Университета на гр. Айова, САЩ, всегодно, в продължение на три месеца се провеждал Международен писателски семинар. Официално обявената цел на семинара била популяризирането на града и университета като средище на културни интереси и създаване възможности на местните литературни творци за контакти със свои колеги от различни страни на света. Финансирането на програмата се осигурявало от кметството на града и някои промишлени корпорации, но тъй като в нея участвували и сътрудници на ЮСИА, имало съмнение, че семинарът се ръководи и подпомага от ЦРУ.

За участие в семинара се канели предимно писатели от развиващите се страни, ФРГ, Израел, а напоследък и от някои социалистически страни – НРБ, Полша, ГДР и УНР. Участниците получавали в чекове сумата от 5000 щ.долара за посрещане на нуждите си по време на престоя си в САЩ. На представителите от социалистическите страни се предоставяли допълнително по 300 щ.долара за туристически

Из архивите на ДС

цели. В зависимост от желанието им, участниците били устройвани в хотели или студентски общежития в центъра на града. В програмата влизали илитературни четения и дискусии, колегиални сбирки, посещения на лекции в университета, на театрални постановки, филмови премиери и концерти, срещи и гостувания в домовете на местни интелектуалци. За начинаещите в английски език, един път седмично се провеждал курс, воден от квалифициран преподавател. Последните петнадесет дни били определени за екскурзия из страната, средствата за която се давали допълнително. В градовете, които посещавали, участниците в семинара имали право на безплатен таксиметров превоз и намалени цени на входните билети за различните туристически обекти. Най-препоръчвания маршрут бил Чикаго - Лос Анжелос - Сан Франциско - Големия каньон - Нови Орлеан - Вашингтон - Ню Йорк. Местата за преспиване - хотели или частни квартири - били уточнявани предварително, а във всеки град имало сътрудници на семинара, които се грижели за посрещането и настаняването. След завършването на семинара всеки участник имал право да остане още един месец на безплатна квартира, но други средства не се отпускали. Преди отпътуването им, на участниците давали да попълват анкетни карти с молба да посочат имената на трима свои сънародници - писатели, които биха могли да бъдат поканени на следващите семинари.

985

В семинарната програма се откроявали два основни момента: създаване контакти, изучаване, притъпяване евентуалните антиамерикански настроения на участвуващите и опити за обработка на някои от тях; засилване влиянието наамериканската култура сред творци от развиващите се страни и предимно сред тези от сродните на Китай страни.

Из архивите на ДС

Така например, почти всяка седмица били организирани творчески дискусии. Въпреки показания стремеж да не се акцентува върху политическата страна на разглежданите проблеми, темите имали определен политически отенък – "Положението на писателя в Латинска Америка", "Писане и цензура в Африка днес", "Нови литературни насоки в Централна и Източна Европа", " Моят живот като китайски писател", "Индийското писане в къщи и на заточение", "Палестинска литература на съпротивата" и други. Устройвани били срещи с известни американски писатели (Джон Ървинг, Джон Бърт, Марвин Бел, Джон Гордън и др.), в процеса на които участниците в семинара имали възможност за установяване на лични контакти с тях.

Местните интелектуалци често канели участниците в домовете си. Всеки писател разказвал за себе си и своето творчество, споделял за творческите си планове. Политически разговори не били предизвиквани и не се водели. По правило тези срещи били съпътствувани от пищни коктейли или вечери, които заедно с луксозната домашна обстановка създавали представа за начина на живот на американските дейци на литературата и изкуството. Гостувания и срещи били устройвани и с работници от заводите и местните фермери.

Организирано бил посещаван университета, където участниците били запознавани с американската образователна система и методи на обучение.

В богатия украсен с ценни китайски предмети и вещи дом на организаторите на семинара, участниците многократно били канени на китайска кухня и китайски рецитали. В разговорите си, домакините подчертавали значението на древната китайска култура за развитието на световната култура и мнението си за необходимостта от тесни контакти между културите на съвременен Китай и САЩ. Темата за руската и съветска литература и култура била избягвана.

С особена пищност и изобилие на храни и напитки се провеждала прощалната вечер във Вашингтон, на която присъствували освен "меценатите" и други официални и неофициални лица.

Ръководители на семинара били Пол Енгъл, гражданин на САЩ от немски произход и съпругата му Хуалинг (Хуа Лин), по народност китайка. Пол Енгъл,около 70-годишен, бил привърженик на партията на на републиканците, личен приятел на бившия президент Р. Никсън. Притежавал богата култура, владеел добре френски, руски и сръбски езици, имал сериозни познания по китайски. Демонстрирал широки възгледи по всички въпроси от действителността и толерантност към всички религии и мирогледи. Изразявал преклонение към китайската култура. Хуалинг (Хуа Лин), около 54 - годишна, начетена и твърде активна за възрастта си, постепенно ставала основния двигател на семинара. Била напуснала Китай преди около 15 години и твърдяла, че е против китайската културна политика. Същевременно била превела доста обемист том стихотворения от Мао, който подарявала на всички участници, хвалейки "дълбочината" на поетическите му виждания.

Като най-близки помощници на семейство Енгъл се очертавали:

Том Грейвс, евентуално служител на ЮСИА. По непотвърдени данни, предлагал на българския участник Борис Христов да остане в САЩ, като му обещавал да го устрои на работа в местния университет.

Питър Назарет, около 45-годишен, емигрант от Уганда, преподавател в университета. Грижил се за битовото устройване на писателите и по този начин създавал с тях устойчиви контакти. Представял се за "ляво ориентиран", твърдял, че се бори за правата на всички народи. Продължително настоявал за интервю от български участник, което щяло да бъде публикувано в някое от изданията на ЮСИА.

Из архивите на ДС

Из архивите на ДС

988

Даниел Вайсборт, евреин, английски поданик, "съветник към програмата". Бил издал "антология на руската поезия", включваща произведения на белоемигранти, изменници от периода на Великата Отечествена война и съвременни дисиденти. При издаването му помагал активно работещия срещу НРБ изменник Атанас Василев Славов, с когото били в "близки приятелски отношения". Възнамерявал да създаде подобна "антология" и на български автори.

Едуин Гентцлер, от немски произход, администратор. Стремял се към създаване на трайни връзки с писатели от социалистическите страни. Установил такива с разработвания от нас поет Борис Христов, стоящ на антисоциалистически позиции. По данни на Гентцлер, от настоящата година той се бил оттеглил от семинара и неговите функции били поети от Ани и Уолтър (Рик) Кнайфър (незасичани от нашите източници).

От известните ни участници в семинара, оперативен интерес представляват следните:

Педро Катериано Делгадо, поет от Перу, с прогресивни виждания, доброжелателно настроен към социалистическите страни.

Едилберто Кутинйо, белетрист от Бразилия, прокитайски настроен.

Хушан Голшири, поет и белетрист от Иран, стоящ на твърди леви позиции.

Уве Хермс, белетрист от ФРГ, комерсиален, антисоциалистически настроен.

Сакар Калифе, палестинска писателка, с леви убеждения, но екстремистки настроена. Поддържала връзки със свои сънародници, живеещи в САЩ.

КРДОПБГДСРСБНА 1
чл. 31, ал. 6
от ЗДРДОПБГДСРСБНА
Дата : 09.10.2015г. Секретар :

Ким Йун шик, поет от Южна Корея, по професия учител, проявил интерес към НРБ, желаел да дойде на посещение по линия на Международния ПЕН-клуб.

Алберт Малигонга, драматург от Ботсвана, прогресивно настроен.

Хуан Карлос Мартини, писател от Аржентина, проявявал се като открит антикомунист и реакционер.

Монтри Умавиани, поет от Тайланд, преподавател в университет, поддържал негласно близки връзки с организаторите.

Шрикант Варма, научен работник в областта на литературата от Индия, очертал се като яростен антисъветчик.

Атукай Окай, поет, председател на писателската организация в Гана. Завършил Московския литературен институт "М. Горки" и специализирал в Лондонската кралска академия. Познавал се със съветския поет А. Вознесенски. Пожелал да бъде поканен в НРБ.

Норберт Риантиано, поет от Индонезия, засвидетелствувал симпатии към ляво-ориентираните си колеги.

Мириам Толали, белетристка от ЮАР, на определено прогресивни позиции, изразявала чувства на омраза към "американския господар - колонизатор".

Тунг Ниен, млад писател от Тайван, ползувал се с особените симпатии на Хуалинг Енгъл.

, талантлива поетеса от Япония , прогресивно настроена,но злоупотребявала с алкохол и в пияно състояние проявявала нездрав интерес към по-млади жени.

Из архивите на ДС

Из архивите на ДС

990

Гозо Йошимазу, талантлив поет от Япония, с обаяние, услужлив и търпелив.

Юнг Тшан, китаец, около 65-годишен, владеел отлично английски, японски, руски и немски езици. Воювал като летец в армията на Чан Кай Ши. В разговори споделял, че се отказал от националистическите си възгледи и тъгувал за родината си. Предлагал "услугите" си за "работа" в полза на НРБ.

Едвард Ямоски, гражданин на САЩ от полски произход, професор - русист. Няколко пъти посещавал СССР и възнамерявал да напише книга за него. Изнесъл лекция съдържаща антисъветски инсинуации.

Хана Москера, немска еврейка, преподавателка в университета - Айова. Споделяла, че мечтае да посети ГДР, изказвала се от прогресивни позиции. Поддържала близки връзки с писателя от ГДР Еберхард Паниц.

Вадим Медиш, руснак, професор във Вашингтон, женен за датчанка. Споделял, че по време на войната попаднал в плен, а след нея не посмял да се завърне в СССР за да не го третират като дезертьор. Изразявал носталгия по родината си. Предложил на наш източник да поддържат кореспонденция.

Константин Тойи, белетрист от Румъния, член на ръководството на румънската писателска организация, участвувал заедно със съпругата си Карин, кинорежисьор. Тойи подчертавал, че е привърженик на "френската линия" в изкуството. На колегиално събиране съпругата му изпяла фашистката песничка "Лили Марлен".

Леш Йесцмук от Полша, литературен критик и преводач, Държал се угоднически с Хуалинг. Изнесъл устен доклад, в който изтъкнал "дългите борби на Полша с Русия и създал впечатление, че и понастоящем СССР и Полша "воюват, макар и мълчаливо".

Андрей Сцупулски, сценарист от Полша, женен за българка, посещавал НРБ. Говорел за "многото грешки в ПНР и НРБ". Неколкократ но пребивавал в САЩ.

Ярослав Коран, писател от ЧССР, представил в кафене постановка на пиесата "Публиката" от дисидента Вацлав Хавел.

Балгин Адалъ от Турция. Имал провокационно поведение спрямо наш източник. Признавал, че на семинара участвува с помощта на служител в клона на ЮСИА в Измир.

Хелга Новак, от немски произход, ве роятно изменничка от ГДР. Пишела книги с дисидентско съдържание, които се разпространявали в ГДР по нелегални канали.

От анализа на данните, с които разполагаме за Международния писателски семинар в гр. Айова – САЩ може да се направи извода, че той се явява център за идеологическа диверсия както срещу развиващите се, така и срещу социалистическите страни.

Изхождайки от това,

П Р Е Д Л А Г А М:

1. Да се открие литерно дело на Международния писателски семинар и проведат мероприятия по разработването му.

Архивите на ДС

991

Из архивите на ДС

2. Да се запознаят с известните ни данни КГБ и другите братски органи за сигурност с цел подработване и провеждане на съвместни мероприятия по семинара.

Лейтенант:
/В. Кузов/

Нап. в 3 екз.

№ 1 – ЛД на МПС
№ 2 – "Искра"
№ 3 – ЛД на СБП.
Изп.– В. Кузов – I,IV
Нап.– Костова – М.№ 11841
София, 7.08.1984 г.

992

61

СТРОГО СЕКРЕТНО!

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

МВР
ШЕСТО УПРАВЛЕНИЕ ДС
Рег. № 12318 Екз. № 2
19 год.
16. VIII. 1984 ФИЯ

С П Р А В К А

ОТНОСНО: Профилактичната дейност на отдел 01, управление 06 ДС за времето от 1.01.1980 до 30.06.1984 година

В цялостната си агентурно-оперативна работа съставът на отдела винаги е отделял сериозно внимание на профилактиката като своя важна политическа задача.

Организацията на профилактичната ни дейност е изградена в съответствие с основните изисквания на Инструкция № I-100/16.06 1980 година за строго съблюдаване социалистическата законност, пълнота, достоверност и легализиране на данните, за своевременност на профилактичните мерки при съобразяване с особеностите на агентурно-оперативната работа в средите на художествено-творческата интелигенция. Профилактични мероприятия се залагат както в годишните планове на отдела и отделенията, във всички планове по делата на оперативен отчет и сигналните преписки, така и в плановете за обезпечаване на крупните международни и национални културни прояви провеждани на територията на страната.

4.06.87г.

Из архивите на ДС

994

В системата от мероприятия по оперативното обслужване на ведомствата и организациите от Националния комплекс "Култура" важно място заемат тези свързани с подбора на изпълнителските и ръководни кадри. Утвърждава се възприетата по наша молба практика ръководствата на обслужваните обекти преди да приемат на работа дадени специалисти или да извършат кадрови промени, да се съветват с оперативния работник доколко от политическа гледна точка кандидати те са подходящи. По този начин през отчетния период е отклонено назначаването на над 200 лица с вражески произход или стоящи на нездрави идейно-естетически позиции и не е допуснато издигането на около 60 лица от тези категории.

За констатирани от нас нарушения свързани с разговори и преговори на служители от обслужваните обекти с представителите на западните посолства, ведомства и фирми, с неспазване режима за съхранение на документи, представляващи държавна тайна и с този за охрана сигурността на учрежденията своевременно се информират съответните ръководства и се предлагат и вземат съвместни мерки. В редица случаи чрез партийните и служебни ръководства на обектите се извършва зашифрована частна профилактика на културни дейци, чието обществено положение е от значение за интересите на Партията и държавата.

По линия на обслужваните обекти най-многобройни са общопрофилактичните беседи, провеждани с пътуващи зад граница колективи, състави и отделни дейци. През отчетния период те са: с колективи – 48 и с отделни лица – 375.

Не малък е и броят (над 30) на общите профилактични беседи и други мероприятия, провеждани с организационните звена, работните групи и техническите екипи преди и по време на крупните международни и национални прояви.

Постоянна наша задача и особено в навечерието на националните празници е провеждането на превантивни мерки по опазването от посегателствата на размножителната техника, физическата и противопожарна охрана на учрежденията и институтите.

Активно се използуват за целите на профилактиката агентурата и доверените лица, които са и основните наши източници за информация. На агентите и ДЛ работещи по дела и сигнали като една от най-важните задачи се поставя да склоняват обектите към отказ от замисленото правонарушение, да им влияят за приобщаване към социалистическото ни общество. През периода чрез агентура и ДЛ са профилактирани 41 лица.

Основният дял в откритите частнопрофилактични мероприятия се пада на личните беседи на оперативните работници с лица, протичащи по вражеския контингент, по делата на оперативен отчет и сигналите. През периода такива са проведени общо с 163 лица.

Във връзка с усложнената международна обстановка ръководството на отдела предприе сериозни мерки за повишаване качеството на профилактичната работа.

В рамките на професионалната учебна 1984 година отново бе загледана Инструкцията и три обзора по успешно приключени чрез профилактика сигнали. Оперативният състав до началник отделение бе изпитан по усвояването на основните изисквания на Инструкцията.

Архивите на ДС

995

Из архивите на ДС

996

Доуточнен бе списъкът на лицата, протичащи по мероприятия "Мълния-90" и попълнен с някои нови вражески елементи. Набелязани бяха мерки за по-ефикасното им наблюдение и недопускане да се ангажират с открита враждебно-разложителна дейност.

Засилено бе наблюдението на гражданите от капиталистическите страни, посещаващи обектите на обслужване по линия на международния културен обмен. Засили се координацията с ВГУ за ограничаване до минимум посещенията на културни дейци в западните дипломатически и други представителства и на уреждане от тях мероприятия по линия на двустранните културни спогодби.

Многократно проверявани агенти (12) и надеждни ДЛ (18) постоянно контактуващи с чуждестранни културни дейци и често пътуващи зад граница по подходящ начин бяха инструктирани за долавяне на някои признаци за подготовка на противника за ракетно-ядрено нападение. С цялата налична агентура бяха доуточнени начините за бърза двустранна връзка при усложнена обстановка.

Макар и незначителна, част от профилактираните лица повтарят деянията си, за които към тях са предприемани профилактични мерки. Като рецидивисти през отчетния период се очертават 17 лица. Към тях е взето следното отношение: за 6 чрез ръководството на МВР е информиран ЦК на БКП; 4 лица са взети на активни дела с насока разобличаването им и евентуалното подвеждане под съдебна отговорност; на 4 са наложени запрещения за пътуване в чужбина; за 2 са взети мерки за извеждането им от обслужваните обекти и 1 лице се освидетелствува като психично болно с оглед принудителното му лечение.

Независимо от взетите мерки и постигнатите положителни резултати, в профилактичната ни дейност все още съществуват някои нерешени проблеми.

Не се използуват докрай възможностите ни за разкриване и пресичане още в зародиш посегателствата на противника в средите на художествено-творческата интелигенция. Не винаги своевременно де долавяме и предотвратяваме замислите и проявите на враждебно настроените лица и зараждащите се негативни явления и тенденции в различните творчески отряди. Информацията ни до партийните и държавни институти не всякога има изпреварващ характер. Недостатъчна е координацията ни с ЗГУ и СГУ по наблюдението на профилактираните лица.

Въпреки доброто ни взаимодействие с ръководствата на обслужваните обекти, някои от тях не винаги се съобразяват с изразените от нас съображения при назначаването, издигането и награждаването на лица от чужд социален произход, стоящи на нездрави идейно-естетически позиции, както и на отделни членове на БКП, проявяващи политическо двуличие. Недостатъчно ефективни са мероприятията, провеждани от обществените организации и творческите съюзи за оптималното решаване на въпросите, свързани с идеологизацията, политизацията, мобилизацията и отстояването на класово-партийните позиции в творчеството и поведението на културните дейци.

Решаването на посочените проблеми в значителна степен ще допринесе за подобряване ефективността на профилактичната ни работа. Считаме, че действуващата сега Инструкция отговаря на нуждите на оперативната обстановка и настъпилите в нея промени.

НАЧАЛНИК ОТДЕЛ 01, 06 ДС
Полковник: /Ив.Янкулов/

997
Архивите на ДС

28

СТРОГО СЕКРЕТНО!

МВР № на телеграмата по изходящия дневник.....

Кратуни телеграмата: дата.....19.....г.

КРДОПБГДСРСБНА ДЕКЛАСИФИЦИРАН в час 17 м от ЗДРДОПБГДСРСБНА

Подпис:.....

Пловдив, Габрово, В.Търново, Варна, Бургас, Русе, Ст.Загора, Кюстендил, Перник, Толбухин, Силистра, Смолян, Кърджали, Видин,

Секретно след попълване

ИЗХОДЯЩА СЕКРЕТНА ТЕЛЕГРАМА

Образец № 5—А

Враца, Ловеч, Михайловград, Плевен, Пазарджик, Разград, Шумен, Ямбол, Търговище, София-окръг, Сливен, Хасково

№ 11 / (по изходящия дневник) (на деловодството)

За къде (кого).....

От къде (кого) отдел 01, у-е 06 ДС

Подадена: 0810 дата 16 20 час;

Брой на думите (групите) 250

Предадена: 0810 дата..... час

Степен на бързина.....

Степен на секретност СС

МВР ШЕСТО УПРАВЛЕНИЕ ДС Рег. № 15293 Екз. № 9.10. 1984 год. СОФИЯ

ТЕКСТ:

Уведомяваме Ви, че от 23 до 26 октомври в София ще се състои Петата международна писателска среща, в която ще вземат участие около 200 писатели от 72 страни. На 27 и 28 октомври участниците ще пребивават в Благоевградски окръг.

Моля нареждането Ви да се засили контролът над лицата от вражеския контингент от художествено-творческата интелигенция, установените анонимчици, психически разстроените и склонните към криминални и хулигански прояви лица, живеещи и работещи на територията на окръга Ви, с оглед недопускане някои от тях да пристигнат в София и Благоевградски окръг, с цел установяване контакти със западни писатели и предаване ръкописи и други материали с клеветническо съдържание за изнасяне зад граница, а така също и да използват трибуната на срещата за провокационни изявления и прояви. { В дните на срещата да се маршрутират до София агентите и А.Л. имащи контакти с някои от чуждестранните участници, с оглед тяхното наблюдение и разработване

При придобиване на представляваща оперативен интерес информация, своевременно да бъде уведомяван отдел 01, у-ние 06 ДС – тел.№№ 21-57, 49-28, 20-98, за вземане съвместни мерки.

Нап. в 1 екз.
изп.П.Михов
нап.Атанасова
8.10.84 г.

НАЧАЛНИК 06 УПРАВЛЕНИЕ ДС
/ – ген.-лейтенант: [подпис]

Предал: Величкова (фамилия)

Приел: / П. Стоянов / (фамилия)

37—5

АП—213—50 000

Да — ВВ

10

464

СТРОГО СЕКРЕТНО!

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

УПРАВЛЕНИЕ 06
ОТДЕЛ 02
ОТДЕЛЕНИЕ 02
Рег.№ 17562 Екз.№ 3
София, 31. X. 1984

СЪОБЩАВА: "А.М."
ПРИЕЛ: л-т Ас.Симеонов на 25.10.1984 г. на закрито

Др. Лютев 31.10.84 Преобразуй

С В Е Д Е Н И Е

ОТНОСНО: Дейността на клубовете по "Фантастика"

Мой приятел познава работата на клубовете за научна фантастика и прогностика от 7-8 години, гостувал на доста от тях /София, Пловдив, Варна, Шумен, Балчик и т.н./, участвувал във Фестивалите, сам ръководил клуб. Смятал, че като форма за организиране на младите хора в клубове по интереси те са сполучливо начинание и играели важна роля за разширяване на кръгозора, за формиране на мироглед, за засилване на интереса към науката /понякога към клубовете имало чисто научни секции/ и т.н. Те са разрастнали в мощно организирано движение, което печелело все повече привърженици и имало все по-многобройни изяви: собствени вестници и бюлетини, сборници, срещи и

Из архивите на ДС

1000

дискусии. Клубовете приютявали млади автори-фантасти, художници-фантасти, научни работници, много граждани от различни възрасти, но най-многобройна била групата на средношколците. Вече имало доста клубове към училищата, вузове, предприятия, научни институти и т.н. Всичко това било похвално. Съществували обаче доста проблеми в клубното движение, които или му пречат, или изкривяват дейността му. Те били следните:

1. В клубовете можело да членува всеки без никакви ограничения, нямало изисквания към членството. Тъй като често се дискутирали парливи научни проблеми /извънземни цивилизации, парапсихични възможности, неизследвани тайни на човешкия организъм, исторически загадки/, към клубовете се присламчвали и хора с нечисти или объркани възгледи: вярващи, мистици,дъновисти, дори някои психично болни. Те въздействували върху по-младите и изкривявали съзнанието им. На сбирка в клуба на Работниците от транспорта, която моя приятел ръководел, на тема "Бракът на бъдещето" непознат гражданин, дошъл за пръв и последен път, изнесъл отявлено религиозна проповед за християнския тип семейство /полово въздържание, отдаване на бога/, което се наложило приятеля да иронизира и възпре. В други клубове срещал хора, които вярват в спиритизма /наричали го "космическа сила"/, душевното възнасяне /"астрални връзки"/, ясновидството /"интроскопия"/, зодиите и т.н. Някои психично неуравновесени объркавали фантастичното четиво с реалността, приемали фантастичното допускане за факт и т.н.

Из архивите на ДС

Приятеля предлагал:тъй като клубовете са младежки, в тях да членуват само хора на възраст до 35г., с необходимото образование и доказали по някакъв начин обществено-политическо съзнание.

2. За да се избегнели казаните по-горе неща, особено важна била ролята на клубните ръководства. Те сега се избирали от самите членове, което не винаги било удачно. Например един от ръководителите на клуба /градски в София бил Атанас Славов - човек без необходимия образователен ценз, често сменящ месторабатата си и /според приятеля/ с нестабилизиран мироглед. Той имал волямо влияние върху членовете, което често използувал за собствените си интереси. Той бил причината клубът да се скара с авторитетния наш писател Любен Дилов и написал мирогледно вредна статия срещу него. На Третия фестивал той изнесъл доклад в подигравателен тон срещу световноизвестния съветски писател Ал.Казанцев /наложило се личната намеса над-р Димитър Леев/. Той разделял всички съпричастни на фантастиката хора на "наши" и "старци", с което нанасял непоправима вреда на движението. Настроил против себе си издатели, редактори, писатели и т.н.

Под негово влияние бил и Ивайло Рунев - мекушав и слабохарактерен човек, едва ли подходящ за поста си.

И на длуги места в ръководствата имало болезнено амбициозни хора, които пречели на работата. На приятеля не му било ясно защо избирането на клубни ръководства не се контролира от съответните комитети на ДКМС,

1001

Из архивите на ДС

1002

а ако се контролира, защо се допускат случайни хора.

3. Не познавал в детайли международната дейност на клубовете. Знаел, че кореспондирали с клубове от различни страни, получавали издания /вестници, списания, книги/, канели гости частно или официално. На международни изяви пътували главно едни и същи хора /преди всичко ръководството на клуба в София/. На тези срещи нямало официални представители. Доста хора пътували частно, ако могат. Не смятал, че е удачно точно те да представят страната ни. На нито един международен конгрес или фестивал не е ходил автор на книги, изявен критик, издател, редактор и т.н. Ходели само любители. Доколкото знаел, пътуванията се уреждали от Мирослав Попов - Марат. Не знаел какъв точно е неговият пост, но чувал от тях, че той е техният "представител" в ЦК на ДКМС.

4. Клубът в София имал свои издания - два сборника с разкази, вестника ФЕП, пропагандни материали, Не знаел как и кой ги издава. На сборниците "Модели I" и II пишело само, че се издават от "комисията по фантастология" /?/. Нямало указан редактор, печатница, разрешение от Комитета по печата. Равнището на произведенията в сборниците /идейно и художествено/ било общо взето доста ниско.

5. Причините за някои неудачи в клубното движение можел да резюмира така:

А/. В началото клубовете възникнали като средица на приятелите на фантастиката и имали чисто любителска

Из архивите на ДС

1003

/хобитска/ основа. С нарастването на авторитета на НФ у нас тези клубове ставали все повече и по-многобройни, но продължавали да остават на самотек, да се развиват стихийно. Съществуващият Координационен съвет бил от същите хора, нямал необходимата представителност, необходимите права и пълномощия, затова в този вид бил ненужен. Задължително трябвало да се създаде Национален съвет на клубовете по прогностика и фантастика към някоя обществена организация /напр.ДКМС/, който да координира цялостната работа: да избира ръководства, да следи за плановете за дейността, да организира националните мероприятия /фестивали, празници/, да представя страната ни на международни форуми. Ако това не станело движението нямало да има представителност, нашата страна нямало да има престиж в тази област, клубовете ще продължават да бъдат неконтролирани средица, в които разнородната маса ще бъде под влиянието на противоречиви и дори съмнителни /може би опасни/ идейни влияния.

Б/. Да се следи за морално-политическите и идейни качества на клубните ръководители по места, както и на членовете.

В/. Крайно наложително било движението у нас да има своя трибуна. Така, първо щял да бъде прекъснат потока от любителщина и идейно неизбистрени съчинения и, второ движението щяло да бъде сплотено. Едно издание /списание/ щяло да бъде мощно средство за агитация, пропаганда и организация в тази област, ще създава вкусове, ще формира

Из архивите на ДС

1004

мироглед, ще влияе върху общественото мнение. Известно било, че печатното издание е мощно средство за политическо въздействие., затова не трябвало да остава в ръцете на аматьори. У нас имало подходящи авторитетни издатели. В противен случай амбициозни и агресивни млади автори, които нямали своя трибуна, щели да се насочат към издателска дейност извън закона, което не трябвало да се допуска.

"А.М."

СПРАВКА ЗА ЗАСЕЧЕНИТЕ ЛИЦА:

Атанас Славов, Ивайло Рунев, Мирослав Попов - засичат се за първи път в сведение на ДЛ.

ПОРЪЧЕНИЯ:

1. Да ни информари за подготовката на предстоящия национален фестивал на фантастите-любители, както и за чуждестранни граждани поканени да участвуват в него.

2. Да ни информира да сборниците "Модели 1 и 2" и в-к "ФЕП", кой ги издава, с каква цел, изложените в тях идейно-политически възгледи т.н.

МЕРОПРИЯТИЯ:

1.Сда съдействието на СГУ ще бъде изяснена дейността на софийския клуб и издаваните печатни издания от него.

2. След изясняване състоянието на движението на фантастите-любители, ще бъде подготвена информация за

ЦК на ДКМС.

ЛЕЙТЕНАНТ:
/Ас.Симеонов/

Нап. в 3 екз.
№1 - ЛД 553
№2 - ДЛ "А.Д."
№3 - отдел 08
Изп. Симеонов
Нап. Л.Колева15833
30.10.1984год.
София

Из архивите на ДС

СТРОГО СЕКРЕТНО!

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

МВР
ШЕСТО УПРАВЛЕНИЕ ДС
Рег. № 20581 Екз. № 1
26 XII 1984 19 год.
СОФИЯ

УТВЪРЖДАВАМ
ЗАМ.НАЧАЛНИК У-НИЕ 06 ДС
ГЕНЕРАЛ-МАЙОР: [signature]
/А. Мусаков/
София, 12 X 1985 г.

П Л А Н

ОТНОСНО: Работата на 01 отдел, 06 у-ние ДС
през 1985 година

В изпълнение на заповедите и указанията на ръководството на Министерството и управлението обусловени от решенията на XII конгрес на БКП, Националната партийна конференция, теоретическите разработки и практически подходи на др. Тодор Живков и изискванията на съвременната международна политическа и оперативна обстановка, усилията на отдела през 1995 година да бъдат насочени за решаване на следните

ОСНОВНИ ЗАДАЧИ:

1. Осигуряване на по-надеждно и качествено контраразузнавателно обезпечаване и опазване на художествено-творческата

интелигенция (ХТИ) от посегателствата на противника. Решително предотвратяване и пресичане опитите на контингента и новопроявяващите се лица за провеждане на враждебна,нелоялна и друга инкриминирана дейност в обслужваните обекти от отдела, Софийско градско и окръжните управления на МВР.

2. Създаване на ефективна организация за своевременно долавя не и париране още в зародиш на замислите и намеренията за провеждане на терористично-диверсионна дейност от работещи в обектите на обслужване лица.

3. Оказване на още по-своевременна и конкретна помощ на БКП при реализиране на нейната културна политика у нас и зад граница като особено внимание се обърне на мероприятията по линия на международния обмен и конгресите на творческите съюзи.

4. По-нататъшно усъвършенстване организацията, стила и метода на работа, повишаване качеството на оперативния труд и дисциплината, комунистическата съзнателност и отговорност на кадрите при изпълнение на поръчаното ни дело.

За реализиране на тези задачи да се проведат следните агентурно-оперативни, организационни и други

М Е Р О П Р И Я Т И Я:

I. <u>Въпроси за внасяне и обсъждане в ръководството на Министерството и управлението</u>

(1) Справка относно изпълнението на окръжно № _____

Из архивите на ДС

1007

Из архивите на ДС

по задачите на органите на МВР във връзка с подобряването на масовата музикална среда у нас.

Срок – 28.02.1985 г.
Отг. – полк. Ив.Иванов

2. Информация за проявите и поведението на българските артисти на работа в нощните увеселителни и вариететни заведения на капиталистическите и развиващите се страни.

Срок – 30.03.1985 г.
Отг. – полк. Ив.Иванов

3. Мероприятия на органите на ДС и НМ за подобряване на съвместната им дейност в борбата срещу "Видеобизнеса".

Срок – 15.04.1985 г.
Отг. – полк. Ив. Янкулов

4. Справка за неподходящите кандидати, предложени за присъждане на звания, ордени, медали и други награди във връзка с Деня на славянската писменост и култура и други поводи.

Срок – 30.04.1985 г.
Отг. – н-ци отделения

5. Информация за някои по-характерни негативни явления и враждебни прояви в Съюза на българските художници.

Срок – 30.06.1985 г.
Отг. – полк. Ив.Янкулов

6. План-мероприятия за обезпечаването на по-крупните международни прояви, които ще се проведат у нас и в чужбина през 1985 г.

Срок – периодично
Отг. – подп. Г.Сандев

1008

Из архивите на ДС

1009

II. Въпроси за разглеждане в ръководството на отдела

1. Справка за международните прояви по линия на културния обмен и уведомяване братските органи. Информиране и ОУ на ИВР за тези,които ще бъдат обезпечавани от тях или съвместно с нас.

Срок – 15.01.1985 г.
Отг. – н-ци на отделения

2. Справка за състоянието на работата по линия на издирване и опазване на историческите и културни паметници и нумизматичнотс богатство на страната и приемане на допълнителни мероприятия за нейното подобряване.

Срок – 28.02.1985 г.
Отг. – полк. К. Костов

3. Информация относно интеграцията на библиотечното дело у нас и приемане система от мерки за неговото ефикасно контраразузнавателно обезпечаване.

Срок – 30.03.1985 г.
Отг. – подп.Сандев и н-ци отделения

4. Информация за невъзвръщенствата по линия на ХТИ през периода 1980–1984 година и вземане съвместни мерки с ПГУ и ВГУ за поефективно използуване на наличния ни агентурен и ДП апарат и подобряване работата по това направление.

Срок – 30.04.1985 г.
Отг. – н-ци отделения

Из архивите на ДС

5. Информация за превантивната идейност по предотвратяване издаването на идейно-политически и естетически неиздържани произведения на литературата и изкуството.

Срок - 30.06.1985 г.
Отг. - н-ци отделения

1010

III. По борбата срещу терористично-диверсионната дейност на противника

1. Да се разработят и поставят на целия агентурен апарат постоянни задачи за своевременно долавяне на признаци и сигнали за терористични закани и намерения, пиратски действия, палежи, саботажно-диверсионни актове, вредителства, незаконно притежаване и кражба на оръжие, боеприпаси, взривни вещества и бързодействуващи отрови, извършване на кощунства, изграждане на нелегални групи, както и за евентуални връзки на наши граждани с установени или уличени международни терористично-екстремистки организации.

При получаване на данни с такава насоченост да се провеждат неотложни и активни мероприятия за тяхното бързо изясняване и вземане на съответни мерки.

Срок - 15.01.1985 г.
Отг. - подп.Сандев и н-ци отделения

2. Да се извърши задълбочен анализ на досегашните действия и проявления на всички обекти, протичащи по дела и сигнали, на целия вражески контингент и новопроявяващите се лица, на психично болните, обидените и "недооценените, на завърналите се бегълци и чуждите

6

граждани, на лицата със смесени бракове и такива поддържащи връзки с изменници на родината или задгранични институти, центрове и организации, по линия на ХТИ. Склонните към остра вражеска дейност да се поставят под активно наблюдение, с оглед недопускане извършването на терористични и други прояви.

Срок – 30.01.1985 г.
Отг. – подп.Сандев и н–ци отделения

3. Да се организира и провежда ефективен агентурно–оперативен контрол над всички лица и групи от капиталистическите и развиващите се страни, посещаващи обектите на обслужване по линия на културния обмен и международните прояви. Особено внимание да се отдели на онези от тях, които са уличени в услуга на специалните служби на противника или вражеските емигрантски организации, възнамеряващи да проведат или да инсперират терористично–диверсионни и други остри действия срещу НРБ.

Срок – постоянен
Отг. – подп. Сандев и н–ци отделения

4. С оглед най–надеждно обезпечаване сигурността на обслужваните обекти в ръководството на отдела всяко тримесечие да се прави оценка и се вземат мерки за подобряване на тяхната физическа, техническа и противопожарна охрана, на пропускателния режим и на системата им за експлоатация и съхранение на взривните и отровни вещества, оръжието, боеприпасите и размножителните средства.

Особено внимание в това отношение да се отдели на Комитета

Из архивите на ДС
1011

Из архивите на ДС

1012

за култура, НДК, Народния театър, Националния исторически музей, Народната библиотека, Студията за игрални филми, Народната опера и ВТО "Хемус".

Отг. – Ив. Янкулов и
н–ци на отделенията

5. Ежемесечно да се разглежда изпълнението на специално подготвения план на отдела "за борба срещу диверсионно–терористичната дейност на противника" при необходимост да се приемат допълнителни мероприятия за подобряване на превантивната на работа по това направление.

Отг. – Ив. Янкулов

6. В дейността си по тази линия оперативният състав да има за постоянно ръководство МЗ I–80/1983 година и I–6/1984 година, както и приложението към тях от месец ноември 1984 година, изучаването и усвояването на които да продължи в курса за служебна квалификация.

Отг. – полк. Ив.Янкулов

IV. По агентурата

1. Да продължи работата по доизграждане на модела за вербовка на нова агентура като се използува и опита на Окръжно управление на МВР – Плевен.

– В рамките на модела през 1985 година да се вербуват 21 агенти и 10 явочни квартири и изготви предложение за отпускане на 2 конспиративни квартири.

Срок – целогодишен
Отг. – полк. Янкулов

– Да се изгради една резидентурна група по линия на писателите.

Срок – 30.05.1985 г.
Отг. – полк. Ем. Пенчев

2. Да се извърши проверка с всички агентурно-оперативни средства по утвърдени планове на 23 агенти: "Богдан", "Иван", "Николай", "Марта", "Михаил", "Маринов", "Антон", "Марина", "Маргарита", "Артузов", "Чавдар", "Светославов", "Петър", "Максим", "Чайка", "Николов", "Марин, "Барабанчик", "Бакалов" ,"Пламенов", "Христов", "Георги", "Петър"(?).

Срок – 30.12.1985 г.
Отг. – н-ци отделения

3. До края на годината да се изготвят перспективни планове за ръководството, обучението, възпитанието и използуването на целия агентурен апарат.

Особено внимание да се отдели за създаване трайни навици и способности у агентите за долавяне на сигнали за терористична-диверсионни действия, незаконно притежаване и кражба на оръжие, боеприпаси и взривни материали, нарушения на режима на охраната, подготовка на бягства и невъзвръщенства както от лица в обслужваните обекти, така и извън тях.

Отг. – нци отделения

4. С цел оказване на по-действена помощ на окръжните управления на МВР да се установят връзките и маршрутните възможности на агентурата за решаване на задачи по конкретни дела, сигнали и проблеми по линия на художествено-творческата интелигенция в страната.

Срок – постоянен
Отг. – н-ци отделения

Из архивите на ДС
1013

Из архивите на ДС

5. В ръководството на отдела и по отделения да се прави анализ и оценка на работата с наличната агентура, нейното използване, обучение и възпитание, а също така и на процеса по подготовката и вербуването на нови сътрудници.

Срок – всяко тримесечие
Отг. – полк. Ив. Янкулов

1014

V. По делата на оперативен отчет и сигналните преписки

1. През годината да се работи за реализиране и приключване на десет дела: ДОП "Брадатия", ДОП "Демагог", ДОП "Търгаш", ДОП "Хитрец", ДОП "Певица", ДОП "Кукла", ДОП "Гарван", ДОП "Калугер", ДОР "Оракул" и ДОП "Посредник", а също така и на 6 оперативни преписки: "Предател"; "Жених", "Еврейн", "Ескимос", "Менажер" и "Пеперуди",.

Отг. – подп. Сандев и
н-ци на отделения

2. Да се проведат комплексни агентурно-оперативни и оперативно-технически мероприятия за активизиране на работата по десет от по-важните дела за доизясняване дейността на обектите (ДОР "Пешник", ДОП "Орех", ДОП "Бадем", ДОП "Злобния", ДОП "Семинарист", ДОП "Испанката", ДОП "Ренегат", ДОР "Монаси", ДОР "Философ", и ДОР "Сваека", както и по 5 оперативни преписки – "Солодняк", "Пиер", "Едуин", "Мошеник" и "Язовец".

Отг. – подп. Сандев и
н-ци отделения

3. На основата на наличните данни за някои лица от обслужваните обекти, да се открият 5 нови дела.

Отг. – н–ци отделения

4. Да продължи работата по 6 контролни дела и съвместно със съответните окръжни управления на МВР се проведат мероприятия за доразкриване дейността на обектите.

Отг. – подп. Сандев

5. Да се извършва ежемесечна оценка на работата по сигналите и се реализират конкретни мерки за подобряване анализа на първичните данни и ускоряване сроковете за тяхното завеждане и приключване съгласно заповедта на ръководството на Министерството.

Отг. – н–ци на отделения

При оперативно–издирвателната работа по делата и сигналите както в отдела, така и в окръжните управления на МВР повишено внимание да се обърне на онези от тях, обектите на които са склонни към "дисидентски" изяви, създаване на вражески и нелоялни "микрогрупи" или се получат данни за замисляне на терористически прояви от същите.

VI. По контингента

1. До края на първото тримесечие да се извърши анализ за състоянието на работата на всеки ОР по "Класическия" и "Новопроявяващ" се контингент и се набележат конкретни мерки за неговото доустановяване и по–пълно агентурно–оперативно обезпечаване.

Отг. – н–ци на отделения

Из архивите на ДС

Из архивите на ДС

2. В срок до 30 май 1985 година да се изготвят справки за лицата от контингента, заемащи възлови места в обслужваните обекти, с цел информиране по съответния ред ръководствата на обслужваните обекти за вземане на мерки за тяхното отстраняване

Отг. – н-ци на отделения

1016

3. За проявите и настъпващите изменения сред контингента и т.нар. оперативно-интересни лица, своевременно да се информират ръководството на Министерството, а по преценка и Комитета за култура, творческите съюзи или ЦК на БКП, с оглед вземане на изпреварващи мерки за недопускане негативни явления и процеси в обслужваните обекти.

Срок – постоянен
Отг. – н-ци на отделения

VII. За профилактичната дейност

1. Да се изучи отново Инструкция № I-100/80 година и направи оценка на профилактичната дейност в отдела, като същата се изведе на по-преден план и вземат мерки за нейното усъвършенстване и превръщане в критерий при оценката на активността и приноса на служителите за опазване на(ХТИ)- художествено-творческата интелигенция, от влиянието на противника, пресичане на враждебните и други негативни прояви в тези среди.

Срок – 30.10.1985 г.
Отг. – подп. Г. Сандев

(2) През месеците юни и ноември 1985 година да се изслушат информации за профилактико-превантивната дейност по предотвратяване издаването и разпространението на идейно-естетически неиздържани книги, филми, художествени и музикални произведения.

В тази връзка да се установят всички самозвани "писатели" и същите поставят под агентурно-оперативен контрол, за недопускане и пресичане на опити за създаване и евентуално отпечатване зад граница на враждебни пасквили.

Отг. - н-ци отделения

3. Да се активизира работата по изпълнение постановленията на МС за подобряване масовата музикална среда и борбата срещу "видеобизнеса" в страната.

Срок - постоянен

Отг. - н-ци на отделения

4. През месец октомври 1985 година в ръководството на отдела да се заслушат началниците на отделения по обезпечаването на българските граждани, временно пребиваващи на работа или гастроли в чужбина и се вземат допълнителни мерки за подобряване на нашата работа по това направление.

Отг. - началници на отделения

VIII. По идеологическите подривни центрове и канала на международния обмен

1. Да се направи анализ на придобитата досега информация за подривните центрове и организации, действуващи срещу НРБ по канала на културния обмен и по най-активните от тях, съвместно с

1017

Из архивите на ДС

Из архивите на ДС

ПГУ и ВГУ да се разработят конкретни планове за париране или неутрализиране на враждебната им дейност.

Срок – 30.07.1985 г.
Отг. – зам.н-ци на отдела

(1) 2. Да се извърши задълбочена оценка на агентурните ни възможности и да се отпочнат мероприятия за осъществяване в перспектива на М-50 и М-100, както и за засилване на нашето влияние в международните организации, , в които членуват наши творчески съюзи, като се обмени опит с ПГУ и ВГУ.

Срок – 30.08.1985 г.
Отг. – н-ци на отделения

(2) 3. Да се активизира работата ~~по~~ по оперативните преписки, водени на граждани от капиталистическите страни (импресарии, книгоиздатели, филмови продуценти, търговци, функционери на фондации и други), поддържащи регулярни връзки с обслужваните обекти, с цел вземане конкретно отношение към тях.

Срок – постоянен
Отг. – н-ци на отделения

(3) 4. В срок до 30.09.1985 година да се извърши анализ и оценка на действията и проявленията на изменниците но родината от ХТИ, както и на тяхните близки връзки в обслужваните обекти.

По тези представляващи оперативен интерес съвместно с 05 отдел, 06 управление, ВГУ и ПГУ да се провеждат ефективни мероприятия, с цел пресичане на тяхната подривна дейност или оказване на положително влияние.

Отг. – зам.н-ци на отдела

1018

5. Съвместно с ВГУ да се организират и проведат активни мероприятия за ограничаване и пресичане подривната дейност на западните дипломатически представителства, насочена срещу ХТИ. Особено внимание в това отношение да обърне на работата ни по посолството на САЩ поставило си за цел да инспирира създаването на "дисиденти" в страната.

Срок – постоянен
Отг. – зам.н–ци на отдела и
н–ци на отделения

6. Да се изготвят план–мероприятия и се проведе целенасочен на дейност по подготовката и агентурно–оперативното обезпечаване на:

– XXIII Сесия на Генералната конференция на ЮНЕСКО;
– Третата международна детска асамблея "Знаме на мира";
– Московския кинофестивал и Световните фестивали на анимационните и здравните филми;
– Участието на СБП в литературните дни във ФРГ и Конференцията на ПЕН;
– Балканската театрална среща в Гърция;
– Срещите на преводачите в Белград и в Института "Великобритания – Източна Европа";
– Музикалните фестивали и седмица с международно участие;
– Конгресите на СБХ, СБК и СФДБ.

Срок – периодичен
Отг. – зам.н–ци отдела и
н–ци на отделения

Из архивите на ДС
1019

Из архивите на ДС

1020

IX. По взаимодействието с братските органи, централните и окръжни управления

1. Ръководството на отдела да обсъди и приеме конкретни мерки за още по-срочно и качествено изпълнение на нашите задачи, произтичащи от съвместния план на управлението с 05 управление КГБ и останалите братски органи за сигурност. Особено внимание в това отношение да се обърне по изпълнение на задълженията ни към съветските другари.

Срок – 30.03.1985 г.
Отг. – полк. Янкулов

(4) 2. Да се извърши анализ и оценка на досегашната ~~ни~~ работа с братските органи за сигурност по канала на международния културен обмен и се излезе с предложение за изготвяне на съвместни планове по такива организации като ПЕН центъра, Семинара в гр. Айова САЩ, Художественото биенале в Монреал – Канада, както и по Писателските срещи в София, Детската асамблея "Знаме на мира", 23-та Сесия на ЮНЕСКО и други.

Срок – 30.08.1985 г.
Отг. – полк. Янкулов

3. До края на първото шестмесечие на 1985 година да се подготвят и проведат срещи с ръководствата на 02.05 и 09 отдели по конкретни въпроси и проблеми от борбата срещу идеологическата диверсия на противника.

Отг. – полк. Янкулов

Из архивите на ДС

4. По утвърден от ръководството на управлението план-график да се извърши проверка и окаже помощ на място на всички окръжни управления на МВР в страната по линиите на отдела.

Срок – по графика
Отг. – полк. Янкулов

5. Да продължи развитието и задълбочаването на взаимодействието с ръководствата на обслужваните обекти и творческите съюзи. Да се проведе среща с ръководството на Комитета за култура във връзка с обезпечаването на посочените международни прояви у нас, както и по въпросите свързани с кадрите от някои звена в неговата система.

1021

Срок – съобразно мероприятията
Отг.– ген.майор А. Мусаков и
полк. Ив. Янкулов

X. По организацията на работа

1. През месец януари 1985 година да се обсъди в ръководството на отдела натовареността в работата на оперативните работници и извърши преразпределение на някои обекти на обслужване.

Отг. – полк. Ив.Янкулов

2. Да продължи въвеждането и утвърждаването на предварителното планиране (по график) на срещите с агентурата, с оглед упражняване на по-действен контрол и оказване конкретна помощ на всеки служител.

Срок – постоянен
Отг. – н-ци на отделения

Из архивите на ДС

3. В курса за служебна квалификация да се разгледа аналитично-прогностичната работа, свързани с изследване дейността на протизника и антиобществените прояви, тенденции и процеси сред художествено-творческата интелигенция.

Срок – първото шестмесечие на 1985 г.
Отг. – н-ци отделения

1022

4. За подобряване на работата по СОУД и ИСКРА ежемесечно в ръководството на отдела да се разглежда нейното състояние и се вземат персонални мерки към всеки служител, който не изпълнява изискванията на заповедта.

Отг. – зам.н-ци на отдела

5. Да се направи оценка за прилагането на класово-партийния и политически подход в работата, по линия на художествено-творческата интелигенция, а така също за състоянието на дисциплината и строгото спазване на законността, заповедите, решенията и указанията на ръководството на Министерството и управлението, за качеството на оперативния труд и тяхното по-нататъшно усъвършенствуване и издигане на нивото на съвременните изисквания и усложнената международна обстановка.

Срок – м.септември 1985 г.
Отг. – зам.н-ци на отдела

НАЧАЛНИК ОТДЕЛ 01, 06 ДС
Полковник: /Ив. Янкулов/

Нап. в 2 екз.
№ 1 – отдел 01
№ 2 – отдел 08
Изп.– Янкулов/Иванов
Нап.– Костова – М.№ 19115
София, 28.12.1984 г.

34

СТРОГО СЕКРЕТНО!

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

МВР
ШЕСТО УПРАВЛЕНИЕ ДС
Рег. № 184 Бил. № 1
19 год.
5 I. 1985 София

О Т Ч Е Т

ОТНОСНО: Агентурно-оперативната работа на отдел 01 при управление 06 ДС през 1984 година

През изминалата 1984 година, по вина на американския империализъм, международната политическа обстановка продължи да се изостря. Над човечеството надвисна опасност от термоядрена катастрофа. САЩ издигнаха международния тероризъм в ранг на държавна политика, в която на НРБ бе отделено специално внимание и място. Случаите в гр.гр. Пловдив и Варна красноречиво говорят за яростните опити на противника да създаде сред нашето население напрежение, психоза и страх, да предизвика недоволства и дестабилизация в цялостния ни вътрешен живот.

Противникът засили провокационно-подстрекателския си натиск срещу българската художествено- творческа интелигенция за нейното идейно-политическо и морално-психилогическо разоръжаване и разлагане.

Около 35 процента от емисиите на подривните радиостанции третираха "проблемите" на българската интелигенция. В тях се отричаше ролята на БКП за развитието на социалистическата ни култура. Произведенията на известни писатели- комунисти се окачествяваха като "дирижирани и казионни", а тези на враждебно или "по-особено"

Из архивите на ДС

1024

настроени се сочеха за пример на "творческа самостоятелност и критичност" към нашата действителност. Поведението на дисиденти от братските страни се представяше като доказателство как трябвало да се отстоява "неопетнено собственото аз" в условията на "разлагащото" се социалистическо общество.

Вредно идеологическо влияние сред художествено-творческите дейци оказваха и получаваните у нас печатни произведения и материали на подривните пропагандни централи, СФРЮ, Китай и Албания, внасяните от Запад видео-филми и програми, голяма част от които с инкриминирано съдържание. (По непълни данни сега в страната има около 19 000 апарати с над 100 000 касети).

Засили се дейността на българската вражеска емиграция. БОД прие и разпространи, в т.ч. и у нас, "Апел към дейците на българската култура", подстрекаващ към борба срещу БКП и народната власт със всевъзможни средства и форми, дори и "с цената на скъпи жертви". Някои изменници, бивши интелектуалци, отправиха злостни клевети срещу културната политика на партията, предприеха опити за установяване на контакти и обработка на отделни дейци, за склоняването им към невъзвращенство.

По-целенасочени бяха действията на дипломатическите и други представителства на САЩ, страните от НАТО, СФРЮ и Китай. Техните културни секции по същество изпълняват функциите на центрове за идеологическа диверсия, стремят се да придадат на някои свои мероприятия у нас характер на пропагандни акции. Няма съмнение, че от новия посланик на САЩ, бивш зам.директор на "Гласът на Америка" ще бъде направен опит тази дейност да се разшири, тъй като има данни, че си е поставил за цел да инспирира у нас "дисидентски изяви".

Из архивите на ДС

Засили се подривната дейност и по канала на международния културен обмен. По-настойчиви бяха опитите за дискредитиране на НРБ като организатор или участник в някои международни изяви, елиминирането й от световните културни процеси. По време на Петата писателска среща в София бяха проведени паралелни срещи в Мароко и Гърция, от представителите на писателските съюзи в Италия и ФРГ бе лансирана идеята за организиране през 1985 година в Швейцария на подобен форум с помощта на "Социалистическия интернационал". Предна-
мерено бяха провалени в САЩ прожекциите на филма "Хан Аспарух", Италия отказа гастролите на три музикални състава и др. Между пребиваващите у нас през годината "културни дейци"от Запад бяха засечени професионален разузнавач (обект "Лорд") и емисар на идеологически подривен център от САЩ (обект "Администратор") и такъв от Франция (обект "Голист"). Други бяха засечени да провеждат злостна антибългарска и антисоциалистическа пропаганда, да събират "компрометираща информация". Забелязан бе засилен стремеж от страна на невъзвръщенци – интелектуалци, граждани на западни държави, да посещават НРБ с цел установяване делови и частни контакти на различни нива, сключване на договори за гастроли на наши състави зад граница или организиране на свои изяви у нас. Такива са случаите с обектите "Кокетка", "Блудната", "Злодей", "Корлеоне" и други, както и с над 15 лица по линия на музиката.

В резултат главно на масирания идейно-подстрекателски натиск на противника, както и на отделни вътрешни субективни и обективни причини някои творци продължават да допускат сериозни отстъпления от методологията и принципите на марксизма-ленинизма при оценката на фактите и явленията. Създават творби, в които исторически и

1025

Из архивите на ДС

1026

съвременни събития се интерпретират от класово чужди позиции, създават се групировки на различна основа, които влияят негативно на обстановката в културните институти. Има увлечения по упадъчни буржоазни течения и пледиране за "европеизация" на българската култура. Лансират се произведения на западни автори, които влияят отрицателно върху съзнанието на народа и особено на младежта. Чувствително е замърсена музикално-интонационната среда. Отделни дейци продължават да се ангажират с разпространение на хули и клевети по адрес на нашата и съветската действителност. Установяват се подозрителни контакти и връзки с граждани и институти от Запад, увеличава се броят на невъзвращенствата. Някои завърнали се от чужбина пропагандират западния начин на живот, извършват валутно-контрабандни престъпления. Зачестяват увлеченията по окултизма и спиритизма.

При такава сложна политическа и оперативна обстановка работи през отчетния период съставът на отдел 01 за опазване на българската художествено-творческа интелигенция от идеологическите посегателства на противника. В своята дейност той се ръководеше от новите теоретични разработки и практически подходи на ЦК на БКП по въпросите на качеството, дисциплината и законността, от решенията на разширените колегиуми на МВР и националните съвещания по някои основни линии от работата на ДС, от указанията на ръководството на управление 06 ДС

По контингента

В началото на отчетния период в обектите на обслужване и по линиите на отдела е имало 147 лица от вражеския контингент, от които на списъчен отчет 110 и на ДОН - 37. Поради пенсиониране

Из архивите на ДС

1027

и преминаване на друга работа са отпаднали 8 човека. През годината ВК се е попълнил с 38 лица, предимно новопроявяващи се, протичали по сигнали (30) и 8 новоустановени потомци на бивши хора. В края на отчетния период по контингента протичат 177 лица, от които на ДОН – 43 и на списъчен отчет – 134. Освен това в отдела се наблюдават 83 оперативно интересни лица, между които и членове на БКП, които не покриват напълно смисъла на т.7, ал.2 от Инструкцията за оперативния отчет на ДС, но поведението им дава основание за подобна мярка. С агентурно и ДЛ наблюдение е покрит около 75% от ВК, 37 потенциално най-опасни лица са заложени в М. "Мълния", а целия установен ВК в "Искра". Особено внимание по доустановяването на ВК, наблюдението, изясняване алибито на определени лица бе обърнато след терористичните актове в Пловдив и Варна. Извършена бе нова оценка на контингента, като се акцентира върху поведението на завърналите се и легализирали положението си изменници и невъзвращенци, поддържащите връзки с такива, осъжданите и профилактираните за остра вражеска дейност. Доустановяват се лицата от чужда националност, гражданство и със смесени бракове, превеждат се в известност западните граждани, които работят или често посещават обслужваните обекти.

Въпреки това, въпросът за доустановяването и наблюдението на ВК не е решен докрай и дейността ни в това направление не отговаря напълно на изискванията на оперативната обстановка. Все още не са доизучени лицата, уличени в писане и разпространяване на "апокрифна" и инкриминирана литература. С бавни темпове се движи доустановяването и изучаването на лицата от еврейска, турска, гръцка и други националности. За не малка част от ВК, в това число и обекти на ДОН, не постъпва регулярна информация, което не ни дава възможност за най-точни прогнози за поведението му и мерки за пресичане евентуалните му престъпни замисли и намерения.

Из архивите на ДС

1028

По делата на оперативен отчет

В началото на отчетния период в отдела са се водили 23 дела, (без ДОН), които по вид и окраска се разпределят – ГДОР – 1, ДОР – 3 и ДОП – 19 за:

- противодържавна агитация и пропаганда – 6
- идеологическа диверсия – 10
- корупция – 2
- измяна – 3
- предателство – 1
- подготовка за бягство – 1

През годината са открити 14 нови дела: ДОР – 3 и ДОП – 11, които по линиите на оперативно обслужване и окраска се разпределят така;

По линия на Комитета за култура

– ДОР "Блудната", 44 годишна, френска гражданка, научен работник в областта на културата, за провеждане на "идеологическа диверсия".

– ДОП "Семинариста", 29 годишен, холандски гражданин, преводач на българска литература, посещаващ периодично страната ни по линия на културния обмен и по частен път, за провеждане на "идеологическа диверсия".

Из архивите на ДС

1029

По линия на издирване и опазване историческите и културни паметници

– ДОП "Търгаш", 33 годишен, безпартиен, осъждан за аморални деяния и валутно-контрабандни престъпления, за "престъпления против монопола на външната търговия".

По линия на кинодейците

– ДОР "Оракул", 62-годишен, безпартиен, пенсионер, за провеждане на "противодържавна агитация и пропаганда" и прояви на спиритизъм.

– ДОП "Гарван", 45-годишен, безпартиен, кинорежисьор, за провеждане на "противодържавна агитация и пропаганда".

По линия на музикалните дейци

– ДОР "Усойница", 43-годишен, безпартиен, член на СБК, музикален критик и научен работник в областта на музикознанието, за провеждане на "идеологическа диверсия".

– ДОП "Испанката", 35 годишна, безпартийна, оперна певица, член на СМДБ, за "подготовка и опит за бягство".

По линия на писателите

– ДОП "Редактор", 40-годишен, безпартиен, поет, член на Кабинета на младия писател, за "идеологическа диверсия".

Из архивите на ДС

1030

По линия на преводачите

– ДОП "Лешояд" – 44–годишен, безпартиен, член на СПБ, преводач на свободна практика, за "идеологическа диверсия" и прояви на корупция.

По линия на художниците

– ДОП "Ренегат", 52–годишен, безпартиен, член на СБХ, художествен критик, научен работник в областта на изкуствознанието, за "идеологическа диверсия".

– ДОП "Мърморко", 59–годишен, член на БКП и СБХ, професор във ВИИИ "Н– Павлович", за "противодържавна агитация".

– ДОП "Брадатия", 38–годишен, безпартиен, член на СБХ, художник на свободна практика, за "противодържавна агитация".

– ДОП "Обречения", 38–годишен, безпартиен, член на СБХ, художник на свободна практика, за "подготовка и опит за бягство".

– ДОП "Бадем", 50–годишен, безпартиен, художник на свободна практика, за "противодържавна агитация".

Освен новооткритите, някои от водените в отдела дела са прекатегоризирани, като е доуточнена и окраската на провежданата от обектите антидържавна дейност. Такива са:

– ГДОР "Монаси" с окраска "идеологическа диверсия" възникнал въз основата на ДОП "Монах" и ДОП "Монахиня", водени за "противодържавна агитация".

Из архивите на ДС

1031

– ДОР "Лешник", с окраска "противодържавна агитация", прекатогоризирано от ДОН със същия псевдоним и водено на привърженик на буржоазни течения в областта на изкуството.

По всички новозаведени дела са изготвени задълбочени и целенасочени планове. В резултат на повишената взискателност на служебното ръководство и активността на оперативния състав, в работата по някои дела настъпиха положителни изменения. В кратки срокове от оперативните работници В. Спасов и В. Николов бе изяснена дейността на обекта на ДОР "Банкер", който бе предаден на следствие и само поради обявената амнистия се спаси от затвора. Сериозен напредък има в работата по ДОР "Сврака" при ОР В. Спасов, ДОП "Злобния" при ОР В. Кузов, ДОП "Гарван" при ОР Кр. Янев ; ДОП "Търгаш" при полк. К.Костов и други. Придобиването на агенти и провеждането на активни оперативно–технически мероприятия по горните и някои други дела позволиха да се придобият данни, хвърлящи светлина върху дейността на обектите и предприемане на редица възпиращи мерки. През годината в отдела са приключени 4 дела на оперативен отчет, както следва:

– ДОР "Банкер" с окраска "корупция" на безпартиен, договорен артист, чрез профилактика в Главно следствено управление. На обекта бяха наложени митнически глоби в размер 37 000 лева за незаконно внесени скъпи предмети и вещи в т.ч. и лек автомобил,.

– ДОП "Домакин" с окраска "идеологическа диверсия", водено на безпартиен, литературен критик, и научен работник в областта на изкуствознанието чрез профилактика с наши сили.

– ДОП "Траколог" с окраска "противодържавна агитация" водено на безпартиен, научен сътрудник в Института по археология на БАН чрез профилактика с наши сили.

Из архивите на ДС

1032

– ДОП "Филантроп" с окраска "противодържавна агитация" водено на безпартиен., бивш служител в Комитета за култура чрез профилактика с наши сили.

В края на отчетния период в отдела се водят 34 дела (без ДОП с 11 повече от предната година:

ГДОР – 2, ДОР – 7, ДОП – 25, които по окраска се разпределят:

– за идеологическа диверсия	– 14
– за противодържавна агитация	– 8
– за подготовка и опит за бягство	– 6
– за предателство	– 2
– за корупция	– 2
– за измяна	– 1
– за подозрителни връзки	– 1

– за престъпления срещу монопола на външната търговия – 1

През година са заведени нови 8 оперативни преписки, с което броят им достигна 37.

По-конкретна и пълноценна бе помощта, оказвана от отдела по водените 21 контролни дела. По наши данни, по линия "издирване и опазване исторически и културни паметници" в окръжните управления в гр.гр. Видин, Враца, Стара Загора, Шумен и Русе бяха открити 1 ГДОП и 5 ДОП, 3 от които са реализирани и обектите им са под следствие. С активното съдействие на др. Костов от СГУ и Окръжно управление на МВР – Плевен бе издирена и предадена на Националната художествена галерия откраднатата картина "Умиращият войн" от Дьо Лакроа, оценена на 50 000 долара, а похитителите осъдени ефективно.

От архивите на ДС

Активна бе помощта по контролните дела "Лорд" и "Редактора" на СГУ и по ДОР "Идеолог" на Окръжно управление на МВР – Варна, които бяха реализирани.

Едновременно с някои постигнати положителни резултати, в работата ни по делата допускаме редица слабости и недостатъци. Броят на водените и новооткритите дела все още не отговаря на остротата на оперативната обстановка и активността на противника. По някои от тях се работи с бавни темпове и не се провеждат достатъчно ограничително-профилактични мероприятия както по отношение на обектите, така и по най-важните им връзки. Такова е състоянието на работата по ДОР "Философ" при подполковник Ст. Бейков, по ДОП "Орех" и ДОП "Бадем" при капитан Б. Николов, ДОП "Хитрец" при лейт.Б. Вазов. Ст.лейтенант В. Николов въпреки многократните разпореждания все още не е приключил ДОП "Посредник". Малко данни са придобити по ДОР "Авантюрист" от капитан Ф.Спасов, по ДОП "Слон" от л-т В.Кузов. Недостигът на агентура по някои дела (ДОП "Кукла" при ст.лейт. П. Митов, ДОП "Брадатия" при лейт. Кр. Пачков и др.) ни лишава от възможност да получаваме данни, позволяващи да направим задълбочен анализ и прогнози за поведението на обектите, както и за документиране и пресичане на дейността им.

Наложително е още през първото тримесечие на 1985 година в отделенията, ръководството на отдела и управлението да се направи оценка на всички дела, с цел преодоляване на посочените слабости и съсредоточаване усилията по най-активните от тях. Допълнително да се вземат на контрол някои по-интересни дела, водени в окръжните управления на МВР.

1033

Из архивите на ДС

1034

По сигналите

През отчетния период в отдела са заведени 108 сигнала (срещу 106 през 1983 година). Работено е и по 25 сигнала останали от 1983 година или общо по 133. Новополучените сигнали по окраска се разпределят така:

- за противодържавна агитация – 24
- за идеологическа диверсия – 19
- подготовка за невъзвращенство – 23
- корупция и разложение – 10
- подозрителни връзки – 9
- валутно-контрабандни престъпления – 8
- посегателство върху културни паметници – 6
- незаконно притежаване на оръжие – 1
- за терор – 1
- ÷ други – 7

По източниците, от които са получени, сигналите се разпределят: от агентура – 61, от ДЛ – 24, от оперативна техника – 15 и от други поделения – 8.

Изяснени са общо 106 сигнала, от които 98 са се потвърдили. Продължава работата по 27 сигнала, от които 18 са просрочени. Преобладаващата част (61) от сигналите са изяснени по агентурен път, чрез ДЛ 22, с помощта на техника 15, в хода на оперативни беседи-8. Към лицата, протичащи по потвърдените сигнали е взето свдното отношение:

- информирано е ръководството на МВР и чрез него ЦК на БКП-

- взети на дела на оперативен отчет – 4
- открити оперативни преписки на – 8
- профилактирани от ОР –51
- профилактирани чрез ръководствата на обектите – 7
- включени в списъчния отчет на ВК – 30
- наложени запрещения – 13
- материалите предадени на други поделения за – 10

Из архивите на ДС

Всички протичащи по потвърдените сигнали лица са заложени в "Искра", а 12 чуждестранни граждани в СОУД. За 8 лица са уведомени братските органи за сигурност.

Характерни за отчетния период са сигналите за Троле Родинг, гражданин на САЩ, бивш импресарио, който обработвал наши циркови артисти за "предимствата" да се устроят на работа в чужбина, за Едуин Генцлер, установен емисар на идеологически подривен център в САЩ, който събирал информация за проблемите на българската интелигенция от дейци, стоящи на нездрави идеологически позиции. И на двамата са открити ОП и заложени в СОУД.

Иван Делиев, изключен от БКП, главен специалист в Комитета за култура, след командировка в СССР изготвил и се опитвал да разпространи доклад, съдържащ клеветнически твърдения по адрес на съветската наука и култура.

Проведени бяха ефективни мероприятия от ОР П. Михов, А. Апостолов и Т. Куртажов по сигнали за опити да се издадат идейно и естетически неиздържани ръкописи в издателство "Български писател", "Народна култура" и "Наука и изкуство". За всички тях бе информиран ЦК на БКП. В резултат на срочно изяснени сигнали не бе допуснато

Из архивите на ДС

1036

изнасянето в чужбина на естрадно-циркови състави за работа в компрометирани заведения, иззетo бе незаконно притежавано стрелково оръжие.

Подобрена бе помощта и контролът по водените в СГУ и окръжните управления на МВР сигнали. През година на контрол те са били 91. По сигнал от полк. К. Костов ОУ-МВР Силистра иззе укриван римски офицерски шлем от II-III в.пр.н.е. с голяма научно-историческа стойност. С помощта на ОР Н. Ананиев бързо бе изяснен сигнал за незаконно притежаване на уникална икона от наш режисьор, която е предадена на държавата, а виновният служител от ОСК - Ст.Загора подведен под съдебна отговорност. Съвместно с ОУ-МВР Варна бе изяснен сигнал за изменнически намерения на оперна певица, които бяха пресечени, а в последствие същата взета от нас на ДОП.

Новата система на анализ и контрол, въведена в Министерството и управлението, съдействува за създаването на по-добър ред при регистрацията на сигналите и тяхното изясняване. Преобладаващата част от състава положи много усилия за привеждане работата си по сигналите в съответствие с изискванията на МЗ-I-88/1979 година и оперативната обстановка. Налице са и някои положителни резултати, за което стана дума.

Наред с това обаче в работата по сигналите продължават да се допускат някои слабости. Броят на сигналите не отговаря на остротата на оперативната обстановка. По някои от тях се работи с бавни темпове, поради занижения контрол на началниците на отделения, мудността и безинициативността на някои ОР се допуска просрочването на редица сигнали, Все още от отделни ОР не е създаден най добър ред по регистрацията и приключването на преписките. В някои

Из архивите на ДС

случаи се извършва значителна работа, като по активно дело, а сигналите не се завеждат и отчитат. Понякога се отива на профилактика, от която няма ефект. От усъвършенстване се нуждае и дейността ни по взетите на контрол сигнали.

Повишените изисквания, произтичащи от непрекъснато изостр: щата се международна и оперативна обстановка налагат да мобилизираме всички наши сили и средства за още по-качествено и срочно изпълнение на задачите по това толкова важно направление в нашата работа. Необходимо е началниците на отделения още повече да завишат контрола и взискателността, в края на всеки месец да правят оценка на работата по сигналите.

1037

По агентурата

В началото на годината агентурният апарат на отдела е наброявал 163 души. Придобити са 34 агенти (нововербувани - 25, възстановени - 6, приети от други поделения - 3). Изключени са 3 агента - 2 поради изчерпване на възможностите им и 1 поради нечестност. На други поделения са предадени 3 агента. В края на отчетния период агентурният апарат на отдела се състои от 191 агента.

Проведените служебни и партийни мероприятия, засилената индивидуална работа, контрол и помощ допринесоха за попълването на агентурния апарат с агенти притежаващи добри субективни и обективни качества, заемащи изгодни за нас оперативни позиции. Подобриха се агентурните ни позиции в Комитета за култура и основните му звена. Над 90% от новопридобитите агенти са с висше образование, владеят най-малко по един западен език, в преобладаващото си болшинство

Из архивите на ДС

1038

са безпартийни. Всички са вербувани на идейно-политическа основа. Няма несполучливи вербовки. Отпочнато беше изработването на модел за работа с агентурата. За голяма част от агентите бяха изготвени перспективни планове за тяхното обучение, възпитание и ползуване. Вербувани бяха 7 нови съдържатели на явочни квартири, с което броят им достигна 47. Сега над 75% от агентите се срещат при подходящи условия. Уточнени бяха 7 агента с възможности да изпълняват наши задачи дад граница свързани с терористичните актове в Пловдив и Варна: аг. "Соколов", 45-годишен , инженер, имащ родствени и приятелски връзки с изменници и невъзвръщенци в Австрия, Швейцария, Франция и ФРГ; "Пламенов" - 47-годишен, литературен критик, имащ широки връзки с изменници - интелектуалци, повечето от които активно работят срещу НРБ; "Димо", 38-годишен, специалист-реставратор, имащ връзки в радио "Свободна Европа"; "Роланд"- 44-годишен, композитор, имащ връзки в "Свободна Европа"; "Здравко" 59-годишен, поддържащ връзки с наш обект във Франция и с ИР в Австрия; "Заимов" - 41-годишен, има връзка с ИР-музиканти в Скандинавските страни; "Спартак", 39-годишен, договорен артист, имащ връзки с членове на БОД, активно работещи срещу НРБ.

Положителни изменения настъпиха и при използуването на наличната агентура. Постави се началото за предварително планиране провеждането на срещите. Все по-успешно се обезпечават с агентура мероприятията от международния културен обмен. По-пълноценен е притокът от агентурна информация по отгласите от крупни вътрешни и международни политически събития и културни прояви. Главно по данни получени от агенти и ДП на 02 и 03 отделения през годината бе изготвена аналитична справка за някои проблеми, тенденции и прояви в

От архивите на ДС

1039

в средите на художествено-творческата интелигенция. Редица агенти (48) успешно работиха по дела на оперативен отчет и сигнали. С наличната агентура, в това число и новопридобитата са проведени общо 1536 срещи (средно по 8 на агент), на които са получени 1351 сведения (средно по 7 на агент). Следва да се имат предвид следните обстоятелства: част от агентите са студенти и преподаватели във висшите учебни заведения и няколко месеца в годината практически не могат да се срещат; не са малко агентите, особено по линия на музиката, които през летния сезон са извън столицата; от общата сума на агентите 28 са били продължително време зад граница, а 4 са били предадени за временно ръководство на други поделения; преобладаващата част от новопридобитите агенти се ползуват от третото и четвъртото ~~отдел~~ тримесечие.

Изхождайки от ясното разбиране, че въпросът за работата с агентура е наша постоянна политическа задача, следва да отчетем, че тя все още не отговаря на сложността на оперативната обстановка. Все още не всички възлови места в обслужваните обекти и всички протичащи по вражеския контингент лица са обезпечени с агентура. Не достига агентура във ВУЗ-овете по изкуствата, редакциите и литературните бюра, не са достатъчно значимите и изпреварващите данни за зараждащи се негативни явления, тенденции и намерения в творческите среди, както и мерките за поставяне на бариери пред издаването, поставянето на сцена и пускането на екран неиздържани произведения. Продължава кампанийността във вербовъчния процес. Над 40% от вербовките са извършени през последното тримесечие на годината.

Из архивите на ДС

1040

Продължават пропуските и при оптималното използуване на наличната агентура. В редица случаи получаваната информация контрастира с количеството на агентите. Не са срещани редовно част от агентите на оперативните работници Ст. Бейков, В. Спасов, В. Николов, Р. Димитров, Т. Илиев, а от аг. "Димитрова" кап. Ч.Тепешанов не е получил нито едно сведение през цялата година. Малко се прави за проверката на агентите, макар да е твърде поучителен примерът с аг. "Крум", който бе предаден на следствие, а са получавани сигнали за нечестност на агенти при ОР Ст. Бейков и Иван А. Иванов и за разшифроване на такива при ОР Кр. Пачков. Не се използуват пълноценно маршрутните възможности на пътуващите по естествен повод агенти в страната и чужбина, боязливо се пристъпва към контакт с противника. Не е решен докрай въпросът с въвеждането на цялата агентура в явочни квартири при редица оперативни работници - Р.Димитров, Б. Николов, Т. Илиев, П. Михов, Кр. Пачков, А. Апостолов и други.

Наред с някои оперативни работници, които недостатъчно активно работят по придобиването на нова и използуването на наличната агентура, основен дял от вината за неудачите в агентурната ни дейност имат началниците на отделения. Същите не са докрай взискателни при вербовъчния процес, малко внимание отделят на индивидуалната работа с ОР. (През годината от началниците на отделения са проведени само 31 контролни срещи, част от които не са отразени в рапорти, за прилагане към личните дела на агентите).

Необходимо е през 1985 година да се положат максимални усилия и предприемат по-действени мерки за доизграждане агентурния апарат на отдела, чрез който по-своевременно да долавяме и пресичаме

опитите на противника и враждебно-престъпните елементи за провеждане на подривна дейност в средите на художествено-творческата интелигенция. Да се доведе докрай изготвянето на перспективните планове за обучението, възпитанието и използуването на наличната агентура, а така също и довършване модела за нови вербовки. Изисква се по-голяма активност от целия оперативен състав за доизграждане на консултантския апарат и привличането на повече ОРОН. По-решителни трябва да станат взискателността и контролът на ръководството на отдела и началниците на отделения към всеки ОР, по-голямо внимание да се отделя на индивидуалната работа и помощ, особено към работниците с по-малък оперативен опит.

1041

Из архивите на ДС

По международните прояви

Важно място в цялостната дейност на отдела през 1984 година заемаше контраразузнавателното обхващане на международния културен обмен, който се явява един от основните канали за провеждане на идеологическа диверсия и друга подривна дейност сред нашата художествено-творческа интелигенция. Усилията ни са били насочени предимно към обезпечаването на повече от 25 международни прояви, някои от които бяха не само важни културни, но и крупни политически форуми, провеждаха се в сложна за нас оперативна обстановка.

Между тези прояви се откроиха Петата международна писателска среща, фестивала "Златния Орфей", 16-та международна изложба - панаир на книгата, СИМПОЗИЕТ, изложбата "Американският театър днес" и други. По всички тях бяха проведени комплексни агентурно-оперативни мероприятия, които спомогнаха за успешното им и спокойно протичане. В тясно взаимодействие с УБО, СГУ и ОУ на МВР беше осигурен

Из архивите на ДС

1042

надеждна охрана на посетилите ги партийни и държавни ръководители. Своевременно се пресичаха замислите на противника за политически и идеологически провокации. Установени бяха и поставени под оперативен контрол някои подозрителни контакти и връзки на чуждестранни участници. Чрез агенти и ДЛ бяха взети над 40 ангажиращи интервюта, в това число и в подкрепа на Сергей Антонов. По време на "Златния Орфей" съвместно с ВГУ и ОУ-МВР Бургас беше задържан и предаден на следствието български гражданин, направил опит да разпространи вражески апели.

Все по-успешно противодействуваме на опитите на някои импресарии и представители на западни фирми за разлагане и корумпиране на специалисти от средите на художествено-творческата интелигенция, за събиране на информация за техническото състояние и оборудване на културните институти, възможностите за закупуване на такова, за внос и износ на състави, изпълнители и други. Увеличи се броят на беседите с временно пребиваващи зад граница дейци на изкуството и културата.

Работено бе активно и придобита оперативно значима информация и по доста културни мероприятия от национално значение - конгресите на СБП и СПБ, Априлската литературна дискусия, Националния кинофестивал във Варна и други.

Въпреки някои положителни резултати, оперативната ефективност от проведените мероприятия не отговаря на високите изисквания, които се предявяват към нас. Все още съществуват недостатъци в работата ни по предварителното получаване на информация за западните участници, както и за своевременното разкриване плановете и

Из архивите на ДС

1043

намеренията на противника за подривна дейност чрез този канал. Несъумяваме да осъществим напълно организирано наше въздействие върху някои от участниците, да ги обработим и използуваме в перспектива. Макар и да има известен прогрес, настоящите ни агентурни възможности не позволяват установяването на по-непосредствен контакт с чуждите специални служби. Не успяваме да обхванем потока от западни дейци, пребиваващи у нас, слабости се допускат и в работата по хилядите български творци, които по различни поводи пътуват зад граница.

Като имаме предвид, че империалистическите държави не само ще продължат, но и ще усилят използуването на международния културен обмен за още по-активна враждебна дейност срещу НРБ и останалите социалистически страни, следва да вземем спешни мерки за усъвършенствуване нанашата работа и оказване по-ефективна помощ на партийните и държавни органи и творческите съюзи. Решително трябва да се подобри наблюдението на лицата от обслужваните обекти, командировани или специализиращи на Запад, в близко взаимодействие с другарите от ПГУ. Още от сега следва да отпочне подготовката ни по Детската асамблея "Знаме на мира" и Сесията на ЮНЕСКО, в които ще участвуват над 6500 представители от чужбина.

По профилактиката

Една от основните задачи решавани от отдела през отчетния период бе по-нататъшното усъвършенствуване на профилактиката.

По-успешно бе противодействувано на идеологическата диверсия на противника и опитите му да инспирира дисидентски прояви в средите на художествено-творческата интелигенция. Ограничавани бяха

Из архивите на ДС

1044

възможностите му за провеждане на подривна дейност по канала на международния обмен, някои изявени антикомунисти не бяха допускани до участие в провежданите международни мероприятия. Отклонени са от тях и над 80 неподходящи български граждани. От изложбата-панаир на книгата бяха отстранени 42 заглавия с антибългарско и антисоциалистическо съдържание. Проведени са беседи с над 150 пътуващи на Запад културни дейци.

Не малко профилактични мероприятия бяха проведени и по наши дейци. По различни поводи (без да са обекти на дела и сигнали) са профилактирани 69 лица. Положителна роля изиграха действията ни по отношение на 12 лица при разследването на обект "Банкер". Осуетени бяха замислите за невъзвращенство и поставени запрещения на 14 души. Беше изготвена и доложена в ръководството на МВР аналитична справка за доловените през последните години негативни тенденции и прояви в средите на художествено-творческата интелигенция. По повод предложения за награди, издигане, приемане в творчески съюзи и за конкретни прояви са дадени в ръководството на МВР и отдел "Национална и социална сигурност" на ЦК на БКП справки за над 40 дейци. По наши данни бяха ограничени творческите изяви на вражески настроени лица, а на други бе отклонено назначаването в обслужваните обекти и до ръководни и възлови места. Пак по наши данни, от съответните партийни и държавни органи и творчески организации бяха спрени от печат, върнати за преработка или ограничено разпространението на 12 книги, 9 филма, 8 пиеси, 5 преводни заглавия и др.

Анализирайки тази наша дейност отчитаме, че тя все още не отговаря най-пълно на изискванията на съвременния етап. Не използуваме пълно възможностите на агентурния апарат и ДЛ, на творческите и обществени организации за оказване оздравително въздействие

Из архивите на ДС

върху поддаващите се на чуждо влияние дейци на изкуството и културата. По-голямо внимание следва да отделяме на съществуващите и зараждащите се т.н. "неформални групи", своевременно да ги неутрализираме, прилагайки класово-партийния и политически подход. По-пълнокръвни и целенасочени профилактични мерки следва да предприемем за обезпечаване постановленията на МС на НРБ и окръжните на МВР за подобряване музикално-интонационната среда и в борбата с процъфтяващия видеобизнес.

1045

По взаимодействието

В отдела винаги е било гледано на взаимодействието и координацията с КГБ и другите братски органи за сигурност, с централните и окръжните управления на МВР, с отделите в управлението като на изключително важно условие за издигане равнището на оперативната ни и управленческа дейност.

През 1984 година продължи практиката да се провеждат срещи със служебните ръководства на заинтересуваните отдели от ПГУ, ВГУ и 04 управление ДС. По съвместни планове е работено по обектите на ГДОР "Аристократи", ДОП "Подлец", ДОП "Калугер", по редица международни мероприятия, използуването на агентура у нас и зад граница, обменяна бе информация от взаимен интерес. По-действена и конкретна бе съвместната ни работа със СГУ по обектите "Злобния", "Лорд", "Кукла", "Сврака" и други.

По изготвен от ръководството на отдела план-график в окръжните управления бяха командировани 17 оперативни работници за над 130 дни. Ефикасни съвместни мероприятия бяха проведени с ОУ-МВР в Ст. Загора по обектите "Хамелеон", "Търсач" и "Алчния", във

Из архивите на ДС

1046

Варна по "Идеолог", във Велико Търново по "Укривател", във Благоевград по "Рецитаторка" и "Поета". По-голяма целенасоченост и системност придоби взаимодействието ни с останалите отдели в управлението и особено с 07, 05 и 09.

Следва да отчетем обаче, че взаимодействието ни с централните поделения не се осъществява системно и планово. Необходимо е да се провеждат повече служебни срещи, събирания за обмяна на опит и други. От решителен прелом се нуждае и работата ни по СОУД и "Искра", където все още не залагаме в пълен обем получените интересни данни. Трябва да усилим нашата дейност като център по линия на художествено-творческата интелигенция за страната. Да обхванем всички по-важни проблеми, дела и сигнали в окръзите. Още по-пълноценно да използуваме възможностите на наличната агентура в двете посоки. По-непосредствени и действени да станат контактите ни с ръководния и оперативен състав на същите по нашите линии.

Все повече се разширява и задълбочава сътрудничеството ни с КГБ, на основата на утвърдения план за 1984 - 1986 година между 06 управление ДС и 05 управление КГБ. Неговото изпълнение беше ежемесечно обсъждано по служебна и партийна линия. Работено бе и обменена информация по повече от 20 случая и проблема. Съгласувани мероприятия проведохме по някои международни организации и прояви, които противникът използува за антисоциалистически акции. Извършеното обаче не ни задоволява. Възможностите ни в това отношение са по-големи, но не се използуват докрай. Епизодичен характер имат контактите ни с някои от другите братски органи като тези на ПНР.

През 1985 година трябва да се внесе решително подобрение по това направление. Целесъобразно ще бъде да се разработят съвместни

Из архивите на ДС

мероприятия по такива важни международни организации като ПЕН центъра, Семинара в гр. Айова – САЩ и Художественото бианале в Монреал-Канада, а също така по международните писателски срещи и Детската асамблея "Знаме на мира".

Организационни и кадрови въпроси

1047

Давайки си ясна сметка, че резултатите в агентурно-оперативната ни дейност зависят преди всичко от усъвършенстването на организацията, дисциплината, стила и методите на работа, ръководството на отдела, опирайки се на ППО търсеше най-верните пътища към мобилизирането на целия личен състав за срочното и качествено изпълнение на задачите.

На служебни съвещания бяха разгледани материалите от разширените колегиуми на МВР и националните съвещания по някои основни линии от дейността на ДС, разяснени бяха произтичащите от тях задачи и дадени указания за практическото им решаване. Сериозно бе поставен въпросът за воинската дисциплина, допълнително бяха изучени някои основни документи регламентиращи дейността на органите на МВР и Дисциплинарния устав на БНА. Продължи провеждането на традиционните срещи на ръководството с младите ОР, на които те поставяха редица вълнуващи ги въпроси и им бяха давани конкретни насоки за бъдещата работа. Успешно се прилагаше наставничеството. Предвид значително подмладения състав, по-голямо ударение се слагаше върху професионалната подготовка. В курса за практическо обучение бяха разглеждани теми, тясно свързани с стоящите пред нас проблеми. Много сериозно внимание бе отделено на борбата с тероризма. В

Из архивите на ДС

1048

изпълнение МЗ – I-80/83 година и I-6/84 година на допълнителните указания на др. Министър на Националното съвещание от 14 и 15 ноември 1984 година бяха разработени конкретни мерки и задачи за решаване от ръководството на отдела и всеки оперативен работник.

В ръководството на отдела по въпросите за вербовката на нова агентура бяха заслушани всички ОР и им бяха дадени конкретни указания по всеки кандидат. По цялостната им дейност бяха заслушани 4 ОР, на единия от които даден 6-месечен срок за привеждане работата си в съответствие с изискванията. Отпочнат бе преглед на цялостното оперативно стопанство при всеки работник, което ще завърши в началото на 1985 година. Отпочна разглеждането и на най-важните дела водени в О4 отделение, като част от тях ще бъдат предложени за разглеждане в ръководството на управлението.

В резултат на взетите мерки, през годината, както бе отбелязано в различните раздели, бе отбелязан известен напредък по всички линии и направления на работата ни. Увеличи се количеството и качеството на текущата и проблемна информация за партийното и държавно ръководство и в системата на министерството. Нарасна професионалното майсторство, повиши се политическата подготовка и дисциплинираността на служителите.

Наред с това следва да отчетем, че организационно-управленческата ни работа страда от редица недостатъци. Не удовлетворяват анализът и прогнозирането, свързани с изследването дейността на противника, антиобществените прояви, някои процеси и тенденции в средите на художествено-творческата интелигенция. Недостатъчна е активността на някои работници при изпълнение на служебните им задачи. Ръководството на отдела и началниците на отделения в някои случа са занижавали взискателността и контрола към своите подчинени,

Архивите на ДС

1049

търсенето на лична отговорност за някои неудачи.

За преодоляването на допусканите слабости и привеждане дейността ни още по-пълно в съответствие с изискванията на Партията ръководството на МВР и постоянно изостряща се оперативна обстановка е необходимо решително да се скъса с либерализма и доброманщината. Трябва още по-смело да се отиде на открит сблъсък със средняците и работещите под своите възможности служители, към които да се завишат изискванията и ако и след оказаната им помощ не подобрят своята работа, да се правят предложения за пренасочването им към други поделения или освобождаването им от нашите органи. По-целенасочено следва да работим с младите служители, да ги обграждаме с внимание и грижи и с ускорени темпове въвеждаме в чекистката професия. По-отблизо да се опознават служителите, изучават техните особености, интереси и слабости, обстановката в семействата и обкръжението им извън поделението. Докрай да изпълним указанията на др. Министър произтичащи от изказването му пред 29-та Отчетно-изборна конференция на РПО при МВР: "Извънредно важно е, нашият състав, част от който е значително подмладен, да осъзнае в пълна степен, че сега, в условията на все по-изостряща се по вина на империалистическите кръгове международна обстановка, добросъвестно, отговорно и компетентно изпълнение на задачите, най-строгото спазване на трудовата и воинска дисциплина, на законите и нормите на социалистическия морал, е не само наше задължение, но и наш дълг на комунисти и патриоти".

Нап. в 2 екз.
№ 1 - отдел 01
№ 2 - отдел 08
Изп.- Сандев- I
Нап.- Костова - М.№ 192
София, 5.01.1985 г.

НАЧАЛНИК ОТДЕЛ 01, 06 ДС
Полковник:

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

Препис! СТРОГО СЕКРЕТНО!

ОКРЪЖНО УПРАВЛЕНИЕ МВР ВАРНА
ДЪРЖАВНА СИГУРНОСТ

08.05.85

МВР — УПРАВЛЕНИЕ VI-ДС
10302 ... 7. V. 19..

МВР
ОКРЪЖНО УПРАВЛЕНИЕ
Рег. № 9082 Екз. № 1
3 V 1985
ВАРНА

СВЕДЕНИЕ

ОТНОСНО: Коментарии по повод отпечатано стихотворение на страниците на в. "Пулс"

СЪОБЩАВА: аг. "Иванов"
отделение 01-4 ДС

ПРИЕЛ: м-р Ив.Иванов на 19.04.85 г. от 9.00 ч. в я/к "Ялта"

Източника съобщава, че в разговор с Паунка Камбурова-зав.коректорско отделение при издателство "Български писател" тя е попитала дали източника е научил за "историята във в-к "Пулс". Разговора се е водил на 10.04.85 г. В отговор, източникът казал, че не знае за това. П.Камбурова разказала, че в стихотворението "Есен" в бр. 10 от 05.03.85 г. е вграден противодържавен лозунг. Това е станало в период на смяна в ръководството на в-к "Пулс". Според нея, преместването на Геронтиев от в-к "Пулс" във в-к "Литературрен фронт" е с цел да се освободи място за Венко Ефтимов. Подписаните под стихотворен ието Маргарита Петкова не била изпращала стихотворения за в-к "Пулс" и че стихотворението е било взето от папка с по принцип одобрени за публикуване материали. Било е направено съпоставяне между отпечатаното в "Пулс" стихотворение и издадената стихосбирка на М.Петкова и не е открито сходство. Очевидно това е умишлено подготвена провокация.

19.0.4.85 г. "Иванов"

2.

ЗАСЕЧЕНИ ЛИЦА:

1. Паунка Камбурова-зав.коректорско отделение при издателство "Български писател, неизвестна, засича се за първи път по данни на агента.

ПОСТАВЕНИ ЗАДАЧИ:

1. Своевременно да ни информира за доловени сигнали свидетелствуващи за формирането на групови негативни настроения иза опити тези настроения да се използват от конкретни лица за предприемане на диверсионно-терористична и друга остра дейност.

2. Да продължи изучаването на коментариите и тенденциите сред представителите на художествено-творческата интелигенция по повод отпечатването във в."Пулс".

СПРАВКА:

Сведението е с оперативна стойност, отнася се до данни свързани с излязлото във в-к "Пулс" стихотворение.

Агента е проверяван, може да му се вярва!

Следваща среща чрез начина за бърза двустранна връзка.

ЗАБЕЛЕЖКА:

Във връзка с настъпващите празници на агента бе проведен инструктаж, обърнато му бе внимание за необходимостта от повишаване на бдителността за доловяне на сигнали, закани за терор, диверсии, палежи и други тежки престъпления, незаконно притежаване на оръжие, боеприпаси и взривни материали, данни, свидетелстващи за формиране на групови негативни настроения и за опити тези настроения да се използват от конкретни лица за предприемане на диверсионно-терористична и друга остра дейност.

Написано в 2 екз.
1- 02-01-06 ДС
2 - 02-02-06 ДС
Вичева/3734
Варна,30.04.1985 г.

Вярно,
м-р /п/ Ив.Иванов

Препис!

МВР
СОФИЙСКО ГРАДСКО УПРАВЛЕНИЕ
Държавна сигурност
Рег. № 10203 екз. № 2
28.06 1985 година
София

СТРОГО СЕКРЕТНО!
КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

МВР — УПРАВЛЕНИЕ VI-ДС
22303
Вх. № ..... от ..... 19 ... г.
— 4. VII. 19..

КД-26 11-2
04.07.85

СВЕДЕНИЕ

ОТНОСНО: Коментарии във връзка с Указа за званията на артистите

СЪОБЩАВА: аг. „Севданов"
на отдел ..... отделение 02

ПРИЕЛ: ОР Вл.Сапунджиев
На 19.06. 1985 г. в ..... часа
в ЯК „Юриста"

Както всяка година и сега указа за званията предизвика оживени коментарии. В интерес на истината е да се каже, че за разлика от други път сега не са чак толкова "горещи", то е защото надделява всеобщото мнение, че званията се обезцениха - "девалвираха", а това произлиза от факта, че броят им е твърде голям, и персонално неудачното раздаване.

От друга страна, недоволството се поддържа /подклажда/ от самото ръководство на САБ. Всяка година се казва на артистите (на ухо) за този, или онзи, който е получил звание виновни са "отгоре" - и хората започват да "ръмжат" против "Горе".

Тази година е същото - коментариите са около Иван Джамбазов - за него се смята, че е случайно попаднал в театъра - "бездарник", а той става "заслужил". Същото е и с Жоржета Чакърова и Бисер Киров.

Пускат се вицове като "В Народния театър "Ив.Вазов" само патрона Ив.Вазов е останал без звание"., или че в Сатиричния тетър няма звание само портиерката, затова, че е възрастна и не я харесват, големците,иначе и тя щеше да стане "заслужила". (Това е шега пусната от Боби Спиров , служител в ДО "Театър").

ПБ—34—59x84 8—50 000—84

Из архивите на ДС

Приема се добре званието "заслужил артист" на Живко Гарванов - от "Сълза и смях", на Стоян Стоев от Военния театър на Васил Попов от Сатиричния, на Стефан Илиев от театър "София".

"Народен артист" се приема само на Никола Гълъбов от Военния театър. Засега това са коментариите.

Радостин Севданов

СПРАВКА ЗА ЗАСЕЧЕНИТЕ ЛИЦА:

1. Иван Джамбазов - известен, засича се за първи път.
2. Жоржета Чакърова - известна на ОР Стефан Тенев, СГУ-06-02.
3. Бисер Киров - известен, засича се за първи път.
4. Боби Спиров - засича се за първи път, неустановен
5. Живко Гарванов - известен на ОР Стефан Тенев, СГУ-06-02
6. Стоян Стоев, Васил Попов, Стефан Илиев, Никола Гълъбов - известни на ОР Стефан Тенев.

ЗАДАЧИ:

Да разшири данните за Боби Спиров.

МЕРОПРИЯТИЯ:

Екземпляри от сведението ще бъдат изпратени на У-ние 06 ДС, ОР Ст.Тенев - СГУ,06-02.

ВЯРНО,
Лейтенант:
/Сапунджиев/

Нап. в 3 екз.
№ 1 - РД "Севданов"
№ 2 - У-ние 06 ДС
№ 3 - СГУ-06-02-Ст.Тенев
Изп. Вл.Сапунджиев
Нап. П.Величкова-8026а
26.06.1985 г.

ДЪРЖАВНА СИГУРНОСТ И БЪЛГАРСКАТА ИНТЕЛИГЕНЦИЯ
I42
Из архивите на
1054

45

И Н Ф О Р М А Ц И Я

на 01 ОТДЕЛ ВКЛЮЧЕНА В БЮЛЕТИНА НА 06 У-НИЕ

1/ БЮЛЕТИН № 7 - към 15.I.85 г.

В резултат на проведени съвместно с Окр.у-ние на МВР - Варна мероприятия на Окръжния музей е предадено ценно археологическо съкровище от златни и сребърни накити, и предмети на труда от XIII и XIV век , открити в с.Долище.

2/ БЮЛЕТИН № 9 - към 21.I.85 г.

Относно пиеси с негативно съдържание :"След завоя" от Румен Балабанов, "Кълбовидна мълния" и "Чудо" от Иван Радоев,

3/БЮЛЕТИН № 10-към 22.I.85г.

Относно Коля Чашуле,председател на югославските писатели и изискванията му документите между техния и нашия СВП да се подписвали на македонскиезик.

4/БЮЛЕТИН № 11- към 23.I.85г.

Относно пребиваването в страната на френския гражданин ЖЕРАР МУРГ.

Из архивите на ДС

КИ Относно проведени агентурно-оперативни мероприятия съвместно с ОУ - Шумен и реализацията на близки връзки на обект "Търгаш".

5/ БЮЛЕТИН № 12 - към 24.I.85 г.

НА Относно предадени книги от Радой Ралин в редакцията на "Народна култура" - " КАДРОВИКЪТ ТЕОФРАСТ".

аг."Петков"

ИЯ Относно написана,неиздържана в идейно отношение пиеса "ДВАМА В ДЖУНГЛАТА".

аг."Тодинов"

6/ БЮЛЕТИН № 14 - към 28.I.85г.

Относно коментарии в средите на художествено творческата интелигенция по повод преименуването.

ВС Относно включената книга на Радой Ралин"Аз съм Левски" за печат в издателство "Народна младеж".

7/ БЮЛЕТИН № 15-към 29-31.I.85г.

ВЦ Относно коментарии на Пламен Джуров,зам.ген.директор на ДО"Музика" и възмущението му от поведението му на турчеещите се българи.

ТМ Относно писателите Здравко Петров и Тончо Жечев, които считали, че се постъпвало неправилно като се внушавало на турчеещите се българи да се преименуват.

аг."Николов"

1055

Из архивите на ДС

1056

47

8/ БЮЛЕТИН № 18 - към 07.II.1985 г.

ВН Относно Петър Ступел , Парашкев Хаджиев, Пламен Джуров - композитори, Стефка Попангелова - певица в Соф. народна опера изразили пълно одобрение на мероприятието по преименуването.

КЯ Атанас Киряков - безпартиен , режисьор в СНПДФ, вражески настроен, злословил, че във връзка с възстановяване на българските имена на турчеещите се българи военното поделение в с.Бусманци било обградено с висока ограда и направено като затвор.

9/БЮЛЕТИН № 19 - към 8.II.1985 г.

ПМ Относно проведени допълнителни срещи с Любомир Левчев, Лиляна Стефанова за изявленията на Коле Чашуле, председател на Съюза на писателите в Югославия.

10.БЮЛЕТИН № 21 - към 12-13.II.85г.

Относно шведския писател българист АРТУР ЛУНДКВИСТ направил дарение от 2 000 долара на СПБ и искането му да бъде учредена награда на негово име.

ДЛ - "В.И".

ИТ Относно Томас Келер, зам.на зам.ген.директор на ЮНЕСКО и намерението му да предложи по време на XXIII сесия на Генералната конференция на ЮНЕСКО преводните езици да се съкретели от 6 на 2 - английски и френски.

аг."Донева"

Из архивите на ДС

11 - БЮЛЕТИН № 22 - към 15.II.85 г.

Относно съветникът по културните въпроси при посолството на САЩ провел среща с ръководството на Генералната дирекция "Международна културна дейност" при КК на която той настоял двете страни да си разменят по една голяма изложба.

1057

Относно арх. Димитър Мартулков от гр. Скопие, СФРЮ, който в разговори с наши граждани демонстрирал " осведоменост" по мероприятията за възстановяване на българските имена.

аг."Марков"

12 - БЮЛЕТИН № 28 - към 27.II.85 г.

Относно Борис Делчев - писател , Здравко Петров и Борис Христов,за техни негативни изказвания във връзка с преименуването.

б.аг"Витошки"

13-БЮЛЕТИН № 24 - 21.II.85 г.

Относно Доналд Томас, английски писател,издал през 1983г. романа си "АРАРАТ" с антисъветско съдържание.

14 БЮЛЕТИН № 27 - 26.II.1985г.

Относно Колю Николов - завърнал се беглец,писател, негативното му отношение към преименуването.

15.БЮЛЕТИН 28 - към 27.II.85г.

Относно ръкописа на Иван Нечев "Убиецът на орехи", който бил върнат от Държавно издателство"Бълг.писател" като художествено несъстоятелен.

аг."Янка"

Из архивите на ДС

1058

16-БЮЛЕТИН № 30 - към 3.III.85 г.

Относно биографичния роман на френската писателка МАРГЬОРИТ ДЮРАС, който бил изпълнен с вулгарно еротични и първезни сцени.

17-БЮЛЕТИН № 33 - към 6.III.85г.

Относно коментарии на артисти от СНО по преименуването.

аг."Петко"

Относно служители от ДИ "Наука и изкуство" , които положително коментирали мероприятията по преименуването.

18-БЮЛЕТИН § 34.8.III.85г.

Относно коментариите на Свобода Бъчварова по затрудненията в електроснабдяването. Според нея "енергийната криза" била натиск на СССР за политически промени в нашата страна. Подобно мнение споделял и съпруга й Любен Бъчваров.

Относно концерт на западногерманския цигулар Михаил Грубе.

аг."Здравко"

19-БЮЛЕТИН № 35 - 12.III.1985г.

Относно преставления на спектакъла "Лабиринт зад кулисите" в театър "Сълза и смях" , студио "Пантомима" чиято II част била изпълнена с еротични и първезни сцени, групов секс и насилие.

Из архивите на ДС

20 -Бюлетин № 38 - към 15.III.85 г.

Относно екстернирани членове на вокално инструментален състав "София" от СФРЮ.

21 - Бюлетин № 40 - към 19.III.85 г.

Относно положителни коментарии от писателите Владимир Голев и Венко Христов - литературните критици Здравко Петров и Михаил Василев по преименуването.

аг. " Пламенов"

22. Бюлетин № 42 - към 22.03.85 г.

Сашо Михайлов - диригент на Соф. духов оркестър към СОНС - злословил , че възстановяването на бълг. имена се извършило насилствено и било проява на расизъма.

аг."Здравко"

Бедрос Папазян , председател на профсъюзната организация в Софийската филхармония, Арман Сарафян и Мисак Годжикян, оркестранти, били обезпокоени от възстановяването на бълг. имена и се опасявали, че подобна мярка можело да се приложи и към тях.

23.Бюлетин № 43 - към 26.III.85г.

Относно провеждането на годишния преглед на преводната продукция, организиран от СПБ и изказани предположения, че докладът "Преводна проза от неславянски езици" на Николай Попов поради острокритичния си характер, най-вече спрямо продукцията на ДИ"Народна култура" щял да предизвика оживени дискусии и щяло да бъде опит на ръководството на СПБ да дискредитира директора на ДИ "Народна култура"-Вера Ганчева.

/план-01 отдел/

1059

Из архивите на ДС

Блага Димитрова изпратила писмо до Ефтим Ефтимов, в което изразявала гневен протест и възмущение от публикувано в брой № 8 на в-к "Лит.фронт" стих. от писателя Дим. Методиев, тя считала , че то представлявало отвратителна нападка срещу нея.

Група писатели и преводачи като проф. Чавдар Добрев, Николай Инджов и др. коментирали , че авторите на взривовете били лица които често пътували из страната и може би посещавали Турция. Всеобщо било убеждението , че те ще бъдат заловени и пресечени по-нататъшни подобни действия.

Докладна записка

24-Бюлетин № 45 - към 28.03.85 г.

Относно провеждането на ежегодната Априлската литературна дискусия в парк-хотел "Москва" и евентуални реакции по повод доклада на Иван Граници"Поезия и революционно мислене".

/план , докл.записка/

25-Бюлетин № 48 - към 2.04.85г.

Относно Георги Костов - редактор в редакция "ЛИК" на БТ по повод на възстановяването на бълг.имена злословел,че един ден ще плащаме за тези глупости.Ехидно подхвърлял, че за екрана трябвало да прекръстват и творците от СССР.

аг."Марин"

26 - БЮЛЕТИН № 48 2.IV.85 г.

В хотел-ресторантите "Морени" и "Простор" въпреки забраната на Българската асоциация за отдих и туризъм, са организирали дискотечни и други увеселителни мероприятия, като са използували магнетофонни записи на програми излъчвани от БИ-БИ-СИ, Радио Лондон и др.

ДЛ-Тошко

Аг."Борис" съобщава, че в Соф. районен народен съд не се спазвал режимът за преглед на архивни материали, като достъпът до тях бил свободен,не се контролирало ползването им от гражданите.

27 - Бюлетин - № 50 - 4.IV.85г.

Относно Международния киносфестивал ФЕС-85 - състоял се в Белград и публикувани в печата на СФРЮ антибългарски материали.

аг." Пламенов"

28 - Бюлетин - № 52 - 9.IV.1985 г.

По данни на аг."Пърличев" Стоян Шивачев - кинорежисьор в Българска киноматография,се изказал, че терористичните акции били дело на някаква вътрешна реакция ръководена от задгранични служби.

Относно изпратено писмо до ДИ "Народна култура" от университета в гр. Айова, САЩ,касаещо дейността на Международния писателски семинар,който се провежда там ежегодно

1061

Из архивите на ДС

1062

ДЛ-Кулата съобщава, че при командировката си в Лондон,на наш гражданин са били предоставени печатни материали на английски език с остро антисъветско и антисоциалистическо съдържание.

Николай Антикаджиев,управител на клуба в Народния театър "Ив.Вазов" разпространявал твърдение,че през м.април т.г. щял да се състои пленум на ЦК на БКП , на който щели да се извършат големи кадрови промени в Политбюро.

Относно получен плик в редакцията на в-к "Отечествен фронт" с материали изпратени от посолството на САЩ у нас, съдържащи отговори на 21 от най-отявлените комунисти реакционери , които твърдо защитавали принципа за твърдо противопоставяне на "Комунистеческия тоталитаризъм" и "съветския империализъм" .

Димитър Савов,представил се за съветник на киета на София, заявил,че имал лаборатория за правене на копия от икони по "сито начин".

аг.Антон

29-БЮЛЕТИН № 55 - 11.IV.85 г.

Относно получени данни за съществуващи слабости в организацията по съхраняването на материалите от фонда "Старопечатни книги и ръкописи" при Националния исторически музей" а също така и за липсваща литература закупена от проф. Александър Бурмов.

/ ДЛ"Гинка" -Бейков/

КРДОПБГДСРСБНА 1
чл. 31, ал. 6
от ЗДРДОПБГДСРСБНА
Дата :09.10.2015г.Секретар :

Из архивите на ДС

1063

По данни от аг."Димо" Стефан Стайков от гр. Казанлък, ИР от 1980 г., бил назначен на работа в Свободна Европа Ръководителят на Българската секция - Методи Захариев бил пенсиониран,а на негово място бил назначен Румен Трайчев, журналист,ИР от 1966 г. - американски гражданин.

БЮЛЕТИН - 56 - от 12.IV.85 г.

По данни от аг." Борис" съветникът при посолството на КНДР Тян Се Бок, съобщил на среща с Иван Димитров,директор на Дирекция "Международна културна дейност" при КК , че имал сведения за намеренията на Южна Корея да изпрати у нас художествен колектив,който да гастролирал по време на 23 сесия на Генералната конференция на ЮНЕСКО.

БЮЛЕТИН - 59 - от 18.IV.85 г.

По данни от аг"Максим" Любомир Димитров,хорист в СНО пред свои колеги злословил, че нашата страна правела "най-различни диверсии и провокации в Турция " , а възстановяването на имената било групост и капитална грешка.

БЮЛЕТИН - 62 - от 25-27.IV.85 г.

Относно предстоящото провеждане на III конгрес на СБФД и евентуални негативни прояви от страна на проф. Неделчо Милев.

- режисьор след употреба на алкохол в ресторанта на Дома на киното ударил със стол по главата събеседника си Иван Росенов.След това на висок глас отправил хули и цинизми по адрес на наш партиен и държавен ръководител и починал член от неговото семейство.

Из архивите на ДС

БЮЛЕТИН № 66 - от 10-V-1985 г.

Относно предстоящото провеждане на III конгрес на СБК. Поведението и проявите на Георги Тутев , който заявил, че "тая държава трябва да разбере, че изкуството е елитарно и не е предназначено за народа". Илия Темков изразил недоволство то си от Решението на Секретарията на ЦК на БКП за закриването на в."Музикален живот".

1064

Радой Ралин действувал чрез поета Недялко Йорданов за отпечатването на сатиричната поема "Безсмъртният" от Йосиф Петров, враждебно настроен, въдворяван в ТВО.

Радой Ралин и Борис Димовски направили злостни негативни изказвания срещу социалната, кадровата и културната политика на Партията и правителството.Остро реагирали срещу мероприятията по националното осъзнаване,като го нарекли "български расизъм".

БЮЛЕТИН № 67 - от 13.V.1985 г.

Относно Съби Енчев, специалист в ДО "Културно-историческо наследство" при КК, който препечатвал и разпространявал поместеното в бр. № 10 на в."Пулс" стихотворение с антинародно съдържание.

БЮЛЕТИН № 68 - 15.V.85 г.

Емил Кръстев - бивш редакционен работник във в."АБВ" правил нелоялни изказвания относно Решението на БОК за неучастие в Олимпийските игри в САЩ.

Васко Андреев - импресарио на естрадния певец Емил Димитров - приканвал всички естрадни изпълнители да присъствуват на среща за учредяване на паралелна структура - "Профсъюз на естрадните дейци".

Из архивите на ДС

1065

БЮЛЕТИН - 70 от 21.V.1985 г.

ИТ Относно провеждането на изложба на книги от Холандия в СУ "Кл.Охридски" и опит от холандска страна за излагането на книги с религиозно съдържание.

БЮЛЕТИН - 72 от 29.V.1985 г.

ТК Относно Матей Роде от Югославия изпратил писмо до Агенцията за авторско право.

ИЯ Получени данни за студент от В.Търновския университет на име Николай , който притежавал пистолет и разполагал със западна валута.

БЮЛЕТИН - 75 от 7.VI.1985г.

? Относно потвърден сигнал заведен на Симеон Секулов от с. Обител - Търговищки окръг и предаването му на съд.

БЮЛЕТИН - 77 от 14.VI.85 г.

ВС Относно коментарии от Петър Динеков и Блага Димитрова във връзка с присъдени награди и почетни звания на културни дейци по случай присвоеното звание "народен деятел на изкуството и културата" на главния секретар на СБП Лъчезар Еленков и на литературния критик Симеон Пръвчанов,който бил удостоен само заради "мястото, което заемал".

ИЯ Относно Мария Маринова - Желева съпруга на Желю Желев правела нелоялни изказвания по адрес на наши отговорни и партийни ръководители и външната ни политика.

аг"Деян" - Янкулов

Из архивите на ДС

1066

КТ Относно публикувана обширна политическа статия за нашата страна от испанския художник Аркадио Бласко в която авторът изразявал подкрепата си на мероприятието на българското правителство за единна българска нация.

БЮЛЕТИН - 79 от 18.VI.1985 г.

ИП Информация относно предстоящото провеждане в страната на Международната асамблея "Знаме на мира"

КП Относно провеждане на изложба в библиотека "Кирил и Методи" на книги от ФРГ по линия на двустранния обмен.

ВС Писателят Радой Ралин правел негативни коментарии във връзка с възстановяване на имената на турчеещи се бълг.

БЮЛЕТИН № 82 - от 25.VI.1985г.

Никола Статков пред наш обект на разработка отправял хули и клевети срещу соц. действителност у нас и Съв. съюз.

БЮЛЕТИН № 88 от 12.VII.1985 г.

Относно коментарии и изказвания на акад. Петър Динеков, Блага Димитрова и Мила Радевска за състоянието на СБХ.

БЮЛЕТИН № 91 - 26.07.85 г.

Относно организирана литературна конференция от Международния ПЕН-клуб в Сан Марино.

ВС Блага Димитрова по повод III-то издание на романа й "Пътуване към себе си" остро реагирала на предложението на ръководството на ПАРТИЗДАТ да промени турското име на един от геройте й на книгата.

Заявила , че не е съгласна да извърши такава "позорна работа"

БЮЛЕТИН № 95 - 9.08.85 г.

ВК Относно приключено ДОП за ПАП на Дончо Цончев и проведената с него профилактична беседа.

БЮЛЕТИН № 98 от 20.08.85 г.

БН Маргарита Атанасова Петрова - театрален режисьор коментирала от негативни позиции икономическата политика на БКП.

ПМ Аг."Пламен" съобщава, за поведението и проявите на Румяна Узунова изменник на Родината на работа в радио "Свободна Европа".

БЮЛЕТИН № 100 - 27.08.85 г.

ДН Относно провеждането на II фестивал "Празници на изкуството-Аполония '85 " и получени агентурни данни , че Филип Панайотов , гл. редактор на "АБВ" Венцислав Константинов, преводач на свободна практика, обект на ДОП и Федя Филкова - редактор в ДИ "Народна култура" споделили, че се очаквало празниците да се превърнат във форум за свободна размяна на мнения далеч от "контролираната столица".

ВК Относно аг. музикан в естрадния състав "Орион", който бил разпитван в СФРЮ за наличието на заговорнически групи в нашата страна. Опити да бъде вербован от УДБА.

КРДОПБГДСРСБНА 1
чл. 31, ал. 6
от ЗДРДОПБГДСРСБНА
Дата :09.10.2015г.Секретар :

Из архивите на ДС
1067

Из архивите на ДС

1068

59

БЮЛЕТИН № 101 - 29.8.85 г.

Относно народната артиска Цветана Манева създала около себе си група, с чиято помощ се опитвала да наложи себе си като "единствена сила" в театъра.

Относно Борис Матвеевич Соколенски, съветски гражданин от еврейски произход, който възнамерявал да подаде молба за българско гражданство.След което имал намерение да се устрои на Запад.

БЮЛЕТИН № 102 - от 30.8.85 г.

Относно коментарии на Младен Исаев и Йордан Радичков за положението в СССР и изказани мнения за евентуални промени у нас.

БЮЛЕТИН № 103 от 3.IX.85 г.

Относно проведен конгрес на ИТИ и избирането на Дамян Попхристов , режисьор от драматичния театър в Хасково за член на новосъздадения комитет.

Аг."Здравко" съобщава,за намеренията от френска страна да бъдат наградени и чествувани там проф.Големинов и акад. Топенчаров.

БЮЛЕТИН № 104 от 5.IX.1985 г.

Относно организиране на представителна изложба на художници живеещи зад граница и получени данни , че някои от тях са настроени негативно към нашата страна.

Из архивите на ДС

60

БЮЛЕТИН 105 - от 7.IX.85 г.

Относно предстоящо провеждане на изложбата "Китайска живопис "Гохоуа". ИП

Относно изявления на проф. Филип Шашко от САЩ,който споделил, че в САЩ били изпращани млади хора , за които се считало, че са "хора на други учреждения",поради което ги изолирали и не поддържали с тях контакт.

1069

аг."Минчо"

ТРИМЕСЕЧИЯ 1985 г.

I - 43 съобщения

II- 38 съобщения

III-22 съобщения

103 7.09.1985 г.

47

СТРОГО СЕКРЕТНО!

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

МВР
ШЕСТО УПРАВЛЕНИЕ ДС
Рег. № 1257 Екз. № 1
27. I 1986 10 год.
СОФИЯ

О Т Ч Е Т

за агентурно-оперативната работа
на отдел 01 при у-ние 06 ДС през 1985 г.

През изминалата 1985 година, главно по вина на американския империализъм, международната политическа обстановка продължи да се изостря. Опитите на САЩ и съюзниците им от НАТО да постигнат превес в съотношението на силите намериха израз в дейността на специалните им служби и срещу НРБ.

Противникът продължи да засилва провокационно-подстрекателския си натиск срещу българската художествено-творческа интелигенция за нейното идейно-политическо и морално-психологическо разоръжаване и разлагане. Нараснаха спекулациите му с "правата" на творците и демагогската "загриженост" за тяхната социална реализация. Експлоатирани бяха някои наши времени затруднения и особено възродителния процес и терористично-диверсионните актове за да се атакуват устоите на социалистическото ни общество.

Някои от западните участници в провежданите у нас и зад граница международни културни форуми разпространяваха инкриминирани и пропагандни материали, злословеха против дружбата ни със СССР, установяваха контакти с враждебни, националистически настроени лица за да събират "компрометираща информация",

а тези от Турция използуваха прибуните на 23-та сесия на Генералната конференция на ЮНЕСКО и Културния форум в Будапеща за отправяне груби клевети срещу НРБ. От Международния ПЕН бе предприет опит за раздухване клеветническа кампания, че в страната ни били "погазени" правата на несъществуващ "поет", а в същност преименувано лице, многократно осъждано за политически и криминални престъпления. На форума в Будапеща западните страни предложиха проект за заключителен документ, осигуряващ им свободен достъп в социалистическите страни, условия и възможности за провеждане от легални позиции на идеологическа и друга подривна дейност на и от тяхна територия. Забелязани бяха и опити на западни културни дейци, уличени в услуга на специалните служби, да внушават "необходимостта" от включването на наши институти в "единни информационни системи" със САЩ и страните от ЕИО. ("Библиотекар", "Голист") Наши творци, посещаващи капиталистическите страни по линия на културния обмен и по други поводи бяха ухажвани, обработвани в антипартиен дух, насочвани към формалистични и безидейни търсения, склонявани към измяна на родината. Заобикаляйки установения ред, на някои от тях бяха организирани специализации и изложби, издаването на произведения, а на други присъждани награди и премии.

По-целенасочени бяха действията на дипломатическите и други представителства на САЩ, страните от НАТО, СФРЮ и Китай. По същество техните културни секции изпълняват функциите на центрове за идеологическа диверсия, стремят се да предадат на някои свои мероприятия у нас характер на пропагандни акции.

Из архивите на ДС

Из архивите на ДС

1072

В резултат главно на идеологическата диверсия на противника, както и на отделни вътрешни субективни и обективни причини, в средите на художествено-творческата интелигенция съществуват негативни прояви. Творци от чужд класов произход, както и отделни членове на БКП злословят срещу социалистическата действителност, предират за "творческа свобода", отстъпват от метода на социалистическия реализъм, създават неиздържани в идейно-политическо и естетическо отношение произведения, стават проводници на упадъчни западни теории и течения в областта на изкуството. Налице са и случаи на кариеризъм, двуличие, използуване на административни и творчески позиции за лично облагодетелствуване, на корупция, принизен морал и други социални деформации.

При такава усложнена международна и оперативна обстановка работи през годината съставът на отдел 01. В своята дейност той се ръководеше от решенията на 12-я конгрес на БКП, теоретическите разработки и практическите подходи на др. Т. Живков, заповедите и указанията на ръководствата на Министерството и управлението. Неговите усилия бяха насочени към решаване на следните основни задачи:

По агентурата

В началото на годината агентурният апарат на отдела наброяваше 191 души. Придобити са 28 агента (27 нововербувани и 1 приет от ВГУ). Поради изчерпване на възможностите им са изключени 2 агента и един заради разшифровка. На други поделения (ВГУ и СГУ) са предадени 4 агента. В края на отчетния период агентурният апарат на отдела се състои от 212 агента. Реалният му прираст е 2[illegible] агента или 11%.

Из архивите на ДС

Вербовката на нова агентура се извършваше съгласно изработения модел за попълване на сътрудническия апарат с лица, заемащи необходими и изгодни за нас позиции. Приоритет бе даден на придобиването на агенти по линия на борбата срещу тероризма (12). Нововербуваните агенти имат добри субективни и обективни качества, около 90% от тях са с висше образование, 80% владеят западен език, в преобладаващото си болшинство са безпартийни. Всички са вербувани на идейно-политическа основа. Няма несполучливи вербовки. Придобити са и 9 нови явочни квартири, с което броят им достигна 46. Сега над 75% от агентите се срещат при подходящи условия. С нови 52 лица се попълни апарата от ДЛ (42 по линия на терора) и общият им брой достигна 145 души.

1073

Някои положителни изменения настъпиха и при използването на наличната агентура. Съществуваше стремеж за планомерно и по график провеждане на срещите. По-успешно бяха обезпечавани с агентура мероприятията от международния културен обмен. По-пълноценен бе притокът на агентурна информация по отгласите от крупни вътрешни и международни политически събития. Главно по данни, получени от агенти на 02 отделение бе изготвена аналитична справка за някои проблеми, тенденции и прояви сред дейците на изобразителното изкуство. Редица агенти (61) успешно работиха по дела на оперативен отчет и сигнали, 48 изпълняваха задачи зад граница, където пребиваваха по служебен или частен път, 27 бяха маршрутирани в окръзите.

С наличната агентура, в това число и новопридобитата, са проведени общо 1897 срещи (с 361 повече от 1984 година), на които са получени 1632 сведения (с 281 повече от 1984 година)или

Из архивите на ДС

средно на агент се падат по 9 срещи (срещу 8 през 1984 година) и по 7,7 сведения (срещу 7 през 1984 година). (Следва да се имат предвид следните обстоятелства: поради отсъствие от страната, заболяване, отпуск по майчинство и пр. 26 агента не са срещани; част от агентите са студенти и преподаватели във висшите учебни заведения и през няколко месеца от годината с тях практически е невъзможно да се провеждат срещи; не са малко агентите, особено по линия на музиката, които през летния сезон са извън столицата; преобладаващата част от новопридобитите агенти се ползуват от третото и четвъртото тримесечие).

1074

Проверени са 25 агента, при което бе установено, че един се е разшифровал и бе изключен, а за други 3 са получени сигнали, че са нечестни към нашите органи и проверката им продължава. На 47 агента са изготвени перспективни планове за тяхното обечение, възпитание и използуване.

Изхождайки от ясното разбиране, че въпросът за работата ни с агентурата е наша постоянна политическа задача, ние отчитаме, че тя все още не отговаря на високите изисквания и оперативната обстановка. В количествено отношение агентурата не е достатъчно, не всичко възлови места в обслужваните обекти и всички протичащи по вражеския контингент лица са обезпечени с агентурно наблюдение. Не достигат агентите във ВУЗ-овете по изкуствата, редакциите и литературните бюра, в художествените съвети и комисии. Продължава кампанийността във вербовъчния процес(около 40% от вербовките са извършени през последното тримесечие на годината) Част от агентурата не се среща редовно. Някои служители не работят упорито с отделни т.нар. "по-трудни агенти" и без да са положили сериозни усилия за активизирането им, са склонни да се

освободят от тях. Недостатъчно са получаваните значими и изпреварващи данни за зараждащи се негативни явления и тенденции и намерения в творческите среди. В това отношение не задоволява работата с отделни агенти на др.др. Пенчев, Павлов, В.Стоянов, К. Костов и Ч. Тепешанов, П. Михов, Кр. Пачков, В. Николов, Б. Драганов, Ст.Бейков, Б. Николов. Малко се прави за проверката на агентите, макар да са получавани сигнали за нечестност и мекантилност на агенти при ОР Ст. Бейков, Кр. Янев, В. Стоянов, Б. Вазов , П. Митов, В.Николов, Т. Куртажов и други. Не се използуват пълноценно маршрутните възможности на пътуващите по естествен повод агенти в страната и чужбина. Не е решен докрай въпросът с въвеждането на цялата агентура в явочни квартири при редица оперативни работници - Ив. Иванов, П. Михов, В. Николов, Б. Николов, В. Кузов, Кр. Пачков и Б.Вазов.

Наред с някои оперативни работници, които недостатъчно активно работят по придобиването на нова и използуването на наличната агентура, основен дял от вината за неудачите в агентурната ни дейност имат началниците на отделения. Същите не са докрай взискателни при вербовъчния процес, малко внимание отделят на индивидуалната работа с ОР. (През годината от тях са проведени само 35 контролни срещи, част от които не са отразени в рапорти за прилагане към личните дела на агентите).

Необходимо е през 1986 година да се положат максимални усилия за предприемат по-действени мерки за доизграждане агентурния апарат на отдела, чрез който по-своевременно да долавяме и пресичаме опитите на противника и враждебно-престъпните елементи за провеждане на подривна дейност в средите на художествено-

Архивите на ДС

1075

Из архивите на ДС

творческата интелигенция. Да се доведе докрай изготвянето на перспективни планове за агентите. По-решителни трябва да станат взискателността и контролът на ръководството на отдела и началниците на отделения към всеки ОР, по-голямо внимание да се отделя на индивидуалната работа и помощ, особено към работниците с по-малък оперативен опит.

1076

По делата на оперативен отчет

В началото на отчетния период в отдела се водеха 37 дела на оперативен отчет (не се включват 41 ДОН), които по вид и окраска се разпределяха: ГДОР - 2, ДОР - 7, ДОП - 28 за:идеологическа диверсия - 12; противодържавна агитация - 16- подготовка и опит за бягство - 3; измяна - 3; шпионаж - 1- валутно-контрабандна дейност - 1; престъпления против монопола на външната търговия - 1.

През годината са открити 9 нови дела (и 6 ДОН):

- ДОР "Голист", 60-годишен, френски гражданин, писател, за провеждане на "идеологическа диверсия".

- ДОП "Бохем", 52-годишен, безпартиен, композитор, преподавател във ВИТИЗ, за валутно-контрабандна дейност.

- ДОП "Ветник" - 46-годишен, безпартийна, театрален режисьор, работещ на хонорар, за "противодържавна агитация".

- ДОП "Шофьора", ___годишен,безпартиен, музикант, за валутно-контрабандна дейност.

- ДОП "Пеперуда", ___-годишна, безпартийна, музикант,

Из архивите на ДС

1077

пребивавала продължително на задгранична работа, за "предателство".

– ДОП "Подлизурко", 35-годишен,безпартиен, съветски гражданин, певец, за "идеологическа диверсия".

–ДОП "Комбинатор", 32-годишен, безпартиен, завеждащ кино-клуб, за "идеологическа диверсия" и корупция.

– ДОП "Лисица", 35-годишна, безпартийна,преводачка, завеждащ редакция в издателство, за "противодържавна агитация".

– ДОИ "Психопат" на неизвестен автор, изпращащ писма със заплаха за терор до изтъкнати кинодейци.

От ДОП в ДОР са прекатегоризирани 3 ДОП: "Сврака" за провеждане на остра противодържавна агитация; "Корлеоне",гражданин на САЩ, за провеждане на идеологическа диверсия и "Злобния" за шпионаж.

Открити са и 14 нови оперативни преписки, с което броят им достигна 51.

Реализирани са следните 7 дела:

– ДОР "Оракул" с окраска "противодържавна агитация" водено на безпартиен, пенсионер. Обектът бе профилактиран с наши сили и бяха иззети множество книги с реакционно религиозно-мистично съдържание.

– ДОР "Недоволния" с окраска "противодържавна агитация" водено на абсолвент по режисура, безпартиен, чрез изпращане на принудително лечение за алкохолизъм и употреба на опиати.

Из архивите на ДС

1078

– ДОП "Гарван", с окраска "противодържавна агитация" на кинорежисьор чрез профилактика с наши сили.

– ДОП "Слон", с окраска "противодържавна агитация" на писател, чрез профилактика с наши сили.

– ДОП "Редактор" с окраска "противодържавна агитация" на писател чрез профилактика и оперативно подхождане.

– ДОП "Хитрец" с окраска "подготовка за бягство" на оперен певец чрез профилактика.

– ДОП "Кукла" с окраска "подготовка на бягство" на естрадна певица чрез профилактика.

Прекратена е работата по 5 ДОП.

В края на отчетния период в отдела се водят 32 дела – ГДОР – 2, ДОР – 9, ДОП – 20, ДОИ – 1 за: идеологическа диверсия–13, противодържавна агитация – 8, валутно–контрабандна дейност–3, измяна–2, шпионаж–2, и по 1 за предателство, терор, подготовка за бягство, престъпления против монопола на външната търговия. Наблюдават се и обектите на 47 ДОН.

В резултат на повишената взискателност на служебното ръководство и активиостта на оперативния състав, в работата по някои дела настъпиха положителни изменения. По–успешно бяха използувани оперативно–техническите мероприятия, което допринесе за по–голяма пълнота и обективност на информацията. Придобиването на агенти ни позволи по–отчетливо да се ориентираме в характера на провежданата от обектите дейност и да предприемаме редица възпиращи мерки. По наши данни към обекта на ДОР "Сврака" беше взето отношение от ЦК на БКП. Извършените реализации имат траен ефект в поведението на обектите и обкръжението им.

По-конкретна беше през годината помощта, оказвана от отдела по водените на контрол 21 дела, от които 13 - "Прикритата", "Редактор", "Наглата" и "Чакал" на СГУ, "Идеолог, "Нумизмат" и "Преселници" на ВАрна, "Хамелеон" и "Фрица" на Стара Загора, "Контрабандист" и "Къртица" на Русе, "Императори" на Шумен и "Поета" на Перник, са реализирани с близкото съдействие на служители от отдела, "Хитрец" и "Лисугер" новооткрити в Ловеч и Силистра и др.

Наред с това, в работата си по делата допускаме редица слабости и недостатъци. Броят на водените и новооткритите дела в все още не отговаря на остротата на оперативната обстановка и активността на противника. По някои от тях се работи с бавни темпове и не се провеждат достатъчно ограничително-профилактични мероприятия както по отношение на обектите, така и по най-важните им връзки. Такова е състоянието на работата по ДОР "Философ" при подполковник Ст.Бейков, ДОП "Орех" и "Бадем" при капитан Б.Николов, ДОП "Мърморко" при ст.лейтенант П. Митов, Капитан В.Николов въпреки многократните разпореждания и уточнения все още не е приключил ДОП "Търгаш" и ДОП "Посредник". Недостигът на агентура по някои дела (ДОР "Авантюрист" при капитан В. Спасов, ДОП "Брадатия" при ст.лейтенант Кр. Пачков, ДОР "Злобния" при лейтенант В. Кузов и други) ни лишава от възможността да получаваме данни, позволяващи да направим задълбочен анализ и прогнози за поведението на обектите. Пропускат се благоприятни възможности за документиране и пресичане дейността на обектите.

Наложително е още през първото тримесечие на 1986 година в отделенията, ръководството на отдела и управлението да се направи оценка на всички дела, с цел преодоляване на посочените слабости и съсредоточаване усилията по най-активните от тях.Допълнително да се вземат на контрол някои по-интересни дела,водени в ОУ на МВР.

1079

Из архивите на ДС

Из архивите на ДС

1080

През отчетния период в отдела са заведени 71 сигнала (срещу 108 през 1984 година). Работено е и по 27 сигнала останали от 1984 година или общо по 98. Новополучените сигнали по окраска се разпределят така:

- за противодържавна агитация – 21
- за подозрителни връзки – 14
- подготовка за невъзвращенство – 8
- за терор – 7
- корупция – 7
- идеологическа диверсия – 6
- незаконно притежаване на оръжие – 2
- протурски национализъм – 2
- други – 4

По източниците, от които са получени сигналите се разпределят: от агентура – 42, от ДЛ – 18, от оперативна техника -8 и от други поделения – 3.

Изяснени са общо 72 сигнала, от които 68 са потвърдени. Продължава работата по 26 сигнала, 16 от които са просрочени. Преобладаващата част – 43 от сигналите са изяснени по агентурен път. чрез ДЛ – 11, с помощта на техника – 9, в хода на оперативни беседи – 9. Към лицата протичащи по потвърдените сигнали е взето следното отношение:

- информирано е ръководството на МВР и чрез него партийни и държавни органи за – 5
- взети на дела на оперативен отчет – 4
- открити оперативни преписии на –14
- профилактирани от ОР – 36
- включени в списъчния отчет на ВК – 16

– материалите предадени на други поделения за – 4

Всички протичащи по потвърдените сигнали лица са заложени в "Искра", а 7 западни граждани заложени в СОУД. За 5 лица са уведомени органите на КГБ.

На контрол са водени общо 61 сигнала, но оказаната помощ на окръжните управление не е достатъчна и има епизодичен характер.

1081

През годината, в сравнение с 1984 година са заведени 37 сигнала по-малко, което е в разрез с остротата на оперативната обстановка. Особено сериозно стои този въпрос пред 02 отделение, завело само 8 сигнала, в преобладаващата си част през месец октомври и не изяснило нито един. Освен това в същото отделение без да има каквито и да било обективни причини стоят неизяснени още 7 сигнала от 1984 година. Не е добро състоянието на работата по сигналите и в другите отделения. Поради занижения контрол на ръководството на отдела и началниците на отделения, мудността и безинициативността на някои ОР по редица сигнали се работи с бавни темпове. В някои случаи се отива на профилактика, от която няма ефект. Все още не е създаден добър ред по регистрацията и приключването на сигналните преписки, не се подават след изясняването им в "Искра" за окончателно въвеждане получените резултати. От сериозно усъвършенстваване се нуждае и дейността ни по взетите на контрол сигнали.

Съвсем очевидно е, че всеки един от нас трябва сериозно да преоцени състоянието на работата си по сигналите и да вземе мерки за привеждането й в съответствие с изискванията. Началниците на отделения още повече да завишат контрола и взискателността си

Из архивите на ДС

Из архивите на ДС

1082

и в края на всеки месец да правят оценка на работата по това важно направление от нашата дейност.

По вражеския контингент

В началото на отчетния период в обектите на обслужване и по линиите на отдела по вражеския контингент се водеха 177 лица, от които на списъчен отчет 136 и на ДОН - 41. По ради смърт, пенсиониране и преминаване на друга работа отпаднаха 6 души. През годината ВК се попълни с 32 лица: новопроявяващи се, противчали по сигнали (16) и 16 новоустановени потомци на бивши хора. В края на годината ВК се състои от 203 лица, от които 156 на списъчен отчет и 47 на ДОН. Освен това в отдела се наблюдават 83 оперативно интересни лица, между които и членове на БКП, които не покриват напълно смисъла на т.7. ал.1 от Инструкцията за оперативния отчет на ДС, но поведението им дава основание за подобна мярка.

С агентурно и ДП наблюдение е покрит около 75% от ВК, 37 потенциално най-опасни лица са заложени в М. "Мълния", а целият контингент . в АИС "Искра".

В изпълнение на МЗ I-80/83 година и I-6/84 година, на допълнителните мероприятия и указанията на др. Министър, както и във връзка с М. "Паспортизация" бе направена нова преоценка на ВК, като вниманието бе заострено към завърналите се и легализирали се изменници и невъзвращенци, осъжданите и профилактирани за остра вражеска дейност и поддържащите връзки с такива.

Въпреки това, въпросът за доустановяването и неблюдението на ВК не е решен докрай и дейността ни в това отношение

Из архивите на ДС

1083

не отговаря напълно на изискванията. Все още не са доизучени лицата, уличени в писане и разпространение на "апокрифна" и инкриминирана литература. За известна част от ВК, в това число и обекти на ДОН, не постъпва регулярна информация, а някои лица са извън нашето полезрение, което не ни дава възможност да правим точни прогнози за поведението му и предприемаме мерки за пресичане евентуалните му престъпни замисли и действия.

По международния културен обмен

Важно място в цялостната дейност на отдела през 1985 година заемаше контраразузнавателното обезпечаване на международния културен обмен, който се явява един от основните канали за провеждане на идеологическа и друга подривна дейност сред българската художествено-творческа интелигенция. Работено бе по над 35 прояви, между които се открояват Третата асамблея "Знаме на мира - София-85", (в която и обслужването й участвуваха около 6000, а в някои тържества и до 20 000 души) и 23-та сесия на Генералната асамблея на ЮНЕСКО, събрала в София около 3500 изтъкнати държавни и политически дейци от 154 страни в света. По всички тях бяха проведени комплексни огантурно-оперативни мероприятия, които спомогнаха за своевременно пресичане замислите на противника за политически и идеологически провокации.

Общо при обезпечаването на Детската и асамблеята на ЮНЕСКО бяха използувани 52 агента и 162 ДЛ, проведени бяха 16 М."Родопи", 21 М.4пирин", с чиято помощ бяха поставени под оперативен контрол 61 лица. Изяснени бяха 21 сигнала (без да са регистрирани), открити 10 ОП, в СОУД въведени данни за 11 лица, а

Из архивите на ДС

в "Искра" за 53. В 45-те бюлетина издадени от управлението по време на провеждането на форумите бяха поместени 310 съобщения по наши данни. В тясно взаимодействие с ВГУ, УБО, ДНМ, СГУ и ОУ на МВР бяха взети надеждни мерки за сигурност на участниците, които се оказаха сериозно предупреждение за външния и вътрешния противник и го накараха да се откаже от някои свои враждебни и зловещи намерения, в това число за терористично-диверсионни актове.

1084

Независимо от тези положителни резултати, считаме, че оперативната ефективност от проведените мероприятия не отговаря на високите изисквания, които се предявяват към нас. Все още съществуват недостатъци в работата ни по предварителното получаване на информация за западните участници, както и за плановете и намеренията на противника. Не винаги надеждно се контролират проявите и поведението на западните културни дейци, посещаващи обслужваните обекти.

Предвид горното, следва съвместно с другите заинтересовани поделения на МВР да вземем мерки за по-пълно използуване възможностите на този канал - за оказване положително въздействие и оперативно подхождане към отделни западни представители, за заемане изгодни позиции в ръководните органи на някои международни организации и др. В близко взаимодействие с ПГУ трябва решително да подобрим наблюдението на дейците, командировани или специализиращи на Запад.

По профилактиката

Една от основните задачи решавани от отдела през отчетния период бе по-нататъшното усъвършенствуване на профилактиката.

По-успешно бе противодействано на идеологическата диверсия на противника и опитите му да инспирира дисидентски прояви в средите на ХТИ. Ограничавани бяха възможностите му за провеждане подривна дейност по канала на международния обмен, някои изявени антикомунисти не бяха допуснати до участие в провежданите международни мероприятия. По наши данни, от ГД "Български циркове" бяха преустановени деловите връзки с американския импресарио Троле Роданг, който обработваше наши артисти за "предимствата" да се устроят на работа в чужбина. От изложбите на книги от ФРГ, СФРЮ и Холандия бяха отстранени общо 57 заглавия с антибългарско и антисоциалистическо съдържание.

1085

Не малко профилактични мероприятия бяха проведени и по наши културни дейци. Проведени са беседи с 3 колектива и над 120 пътуващи на Запад. По различни поводи (без да са обекти на дела и сигнали) са профилактирани 59 разпространители на слухове и клевети във връзка с временните затруднения на страната ни в икономиката. Осуетени бяха намеренията за невъзвращенство и поставени запрещения и сигнални картони на 14 лица. Беше изготвена и докладвана в ръководството справка за оперативната обстановка и състоянието на нашата работа по линия на художниците. В изпълнение на Постановление № 4 на МС за масовата музикална среда, съгласувано с компетентните държавни и контролни органи бяха предотвратени гастролите на 6 западни певци и 2 състава, бяха отстранени 75 дисководещи и 34оркестри, на 85 лица са наложени глоби, а 95 профилактирани. Конфискувани са 42 видео и озвучителни уредби и са иззети над 2300 касети с вредно идеологическо, националистическо и порнографско съдържание. По този въпрос бяха изпратени справки на Министерския съвет и Комитета

Из архивите на ДС

1086

за култура. По повод предложения за издигане, награди, приемане в творчески съюзи и за конкретни прояви са дадени в ръководството на МВР и отдел "Национална и социална сигурност" на ЦК на БКП и Комитета за култура справки за над 50 дейци. По наши данни от съответните партийни и държавни органи и творчески съюзи бе отклонено назначаването на над 220 лица (само за международните прояви - 180). Бяха спрени от печат, върнати за преработка или ограничено разпространението на 6 книги, 3 филма, 7 пиеси, 4 преводни заглавия и пр. Оказана бе помощ на УБО в профилактичната им работа по 16 мероприятия, провеждана в наши обекти с участието на видни партийни и държавни ръководители.

Анализирайки резултатите от тази наша дейност, считаме, че в нея има и някои слабости и недостатъци. Все още не използуваме най-пълноценно възможностите за получаване на предварителни данни за замисли и намерения на отделни творци да създават упадъчни произведения, поради което и информацията ни до партийните и държавни институти не винаги има изпреварващ характер. Не използуваме пълно и възможностите на агентурния и ДЛ апарат, на творческите и обществени организации за оказване оздравително въздействие върху поддаващите се на чуждо влияние дейци на изкуството и културата. Необходимо е и да активизираме дейността си по подпомагане Партията и държавните органи в борбата срещу "видеобизнес" от когото печелят комерсиални личности, разпространяващи филми и програми с вредно идеологическо съдържание, насаждащи култ към несилието и подбуждащи към остри антиобществени прояви, в това число и към терористични актове.

Из архивите на ДС

С цел своевременно получаване данни за евентуалните извършители на терористичните актове, установяване факти и обстоятелства за замисляне на такива, беше инструктиран целия агентурен апарат на отдела и съобразно неговите възможности поставени конкретни задачи на всеки агент. В резултат бяха палучени и заведени 7 сигнала за терор и 4 за незаконно притежаване на оръжие, 2 от които предадени на други поделения. Всички сигнали бяха изяснени в кратки срокове, при което беше иззето годно и негодно бойно, ловно и бутафорно оръжие и патрони. По наш сигнал, съвместно със СГУ, бяха разкрити група външни лица извършили от СИФ "Боя-на" кражба на голямо количество нафталин и оксиален кабел, които могат да се използуват за изготвяне на запалителни устройства. Профилактирани бяха 21 лица,протичащи по тези сигнали и 5 за разпространяване на неверни и панически слухове.

1087

Взети бяха екстрени мерки за вербовката на специализирана агентура по линия на ДТД в обслужваните обекти и особено в местата, които се посещават от много хора – театрални и киносалони, концертни зали, клубове и експериментални студии. През годината са придобити 12 агента и 42 ДЛ. От наличната агентура бяха определени 58,имащи по-добри възможности за решаване на задачи по линията в окръзите и 9 с маршрутни възможности зад граница, с оглед придобиване данни за замисляне на терористични акции от вражеската емиграция. С такива задачи бяха маршрутирани 5 агента.

Извършена бе задълбочена преоценка на делата на оперативен отчет, водените с друга окраска сигнали и вражеския контингент. Проверено бе алибито на 47 лица (на някои два пъти). Установени бяха 126 изменници и невъзвращенци от средите на ХТИ от

Из архивите на ДС

1088

9.09.1944 година досега и отпочна изучаването на близките им връзки у нас. На двама завърнали се изменници бяха открити ДОН и активизирано наблюдението им.

Съставени са неокончателни списъци, в които са заложени 117 лица от небългарски произход и със смесени бракове, работещи в обслужваните обекти, с цел откриване между тях на евентуални кореспонденти или източници за информация на подривните организации и центрове, както и за пресичане замислите им за развиване на друга враждебна дейност.

Приведени бяха в известност 92 представители на западни фирми, импресарски къщи, културни деятели, артисти и търговци, поддържащи постоянни контакти и делови отношения с обслужваните обекти. Тридесет и шест от тях в различно време и степен са се ангажирали в антисоциалистически прояви и коментари и са взети мерки при следващите им посещения да бъдат под плътен оперативен контрол с оглед долавяне и пресичане техни евентуални замисли за провеждане или подскрекаване към терористични действия. Отказана бе входна виза на цирков импресарио от Сирия, за когото се получи ха данни, че е човек с неизяснено социално положение и поведение.

Сериозно и напрегнато работихме по М. "Паспортизация", при което бяха проверени над 10 000 души и категоризирани - 4 по втора категория и 51 по трета. И 4-те лица по втора категория се водят на дела на оперативен отчет. Провеждането на мероприятието ни даде възможност да установим близко взаимодействие с районните управления на МВР, с ОР по криминална и стопанска линия, с районните инспектори по НМ и ПО на чията територия се намират обслужваните от нас институти. Съвместно с тях извършихме множество проверки на пропускателния и противопожарен режим.

Из архивите на ДС

С административните и партийни ръководства договорихме редица мерки по охраната на сградите, контрола на посещаващите институтите чужденци, внасянето и оставянето на пропуските, приемните, гардеробите и гримьорните на пакети и по-обемисти багажи, ползурането на химикали, отровни вещества и др. Преместен бе склада за мострено оръжие на ВТО "Хемус" в "ТИЛ" - МВР. Оказана бе помощ на ръководствата на обслужваните обекти за изготвяне нови заповеди по вътрешния ред, пропускателния режим, физическата и противопожарна охрана. На уязвимите места бяха поставени защитни решетки и мрежи. Поставена е въоръжена охрана "Боянската черква" и базата на Националната филмотека в с.Кокаляне. Въведени са денонощни дежурства по линия на ДОТ. От СБП и ДТО "Българска книга и печат" ще се организира въоръжена охрана от бивши служители на МВР на заеманите от тях сгради. Монтиран бе СОТ в складовете на НИПК в "Червена звезда", където се съхраняват ценни предмети на изкуството, Освободен пазача.

1089

Въпреки извършеното, считаме, че ще сме в нзачителен дълг към Партията. Не ни задоволява доста ниския дял на категоризираните. Броят на споцеилазираната агентура и ДП по линия на борбата срещу тероризма не е достатъчен и не са покрити всички уязвими места. Все още не се използуват пълно възможностите на наличната агентура и като цяло тя не е подготвена да долавя дълбоко замаскирана подривна дейност. Информацията е предимно обща и назаангажираща, а напокредък почти непостъпва такава. Подценява се версията за причастността на външния противник, защото посещаващите страната ни културни дейци не от всички другари се обезпечават с надежно наблюдение. Недостатъчни са нашата подготовка и опит в борбата срещу ДТД и общоопасните престъпления,

Из архивите на ДС

1090

от някои другари на тях се гледа като на временна мярка.

От решението на ПБ на ЦК на БКП и доклада пред Националното съвещание от 16.05.1985 година "За повишаване на бдителността и засилване борбата за спазване на социалистическата законност", както и от последната заповед № 116/22.05.1985 година на др. Министър, указанията и ориентировките към нея, за нас произтичат нови задачи за защитата и охраната на културните и творчески учреждения, институти и съюзи, на културните ценности, живота и сигурността на работещите в тях дейци и служители.

Във връзка с тяхното изпълнение ще проведем допълнителни мероприятия за усъвършенствуване подготовката на състава и активизиране работата срещу ДТД, за преодоляване слабостите и повишаване ефективността на агентурно-оперативните ни действия по издирване извършителите на взривните актове.

Сериозни усилия положи съставът на отдела и по оперативното обезпечаване на възродителния процес. Уточнени бяха всички лица с възстановени имена по линиите и обектите на обслужване и отпочна изучаването им. Бяха разработени планове за тяхното наблюдение чрез агенти и ДЛ и за приобщаването им. Въз основа на агентурни данни бяха заведени два сигнала на служителии от Комитета за култура за протурски настроения и за изменнически намерения. Едната бе профилактирана от нас, а материалите за другата изпратени на ВГУ за отношение. Организирано бе съвместно с Шесто районно управление на МВР наблюдението на бригада от строителни работници с възстановени имена, използувани по реставрацията на Боянската църква, между които един обект на ОУ-МВР Кърджали. По настоящем сме организирали установяването и изучаването на такива лица на работа в поделенията на КК в страната и

вземаме мерки за наблюдението им съвместно с окръжните управления.

Периодично извършвахме проверки на плановете на издателствата с цел недопускане отпечатването на произведения с неправилна трактовка на исторически факти, названия и др. моменти във връзка с възродителния процес.

Особено внимание обръщахме при изготвянето програмите на чуждестранните гости и състави по линия на културния обмен, с оглед предотвратяване техни посещения в окръзите с компактни маси преименувани и събиране недобросъвестна информация за процеса. Не бе допусната до Хасково западногерманска режисьорка, настояваща да "обмени опит", отклонено бе посещение на китайски танцов ансамбъл в селата на Кърджалийски и Ямболски окръзи.

За оказване помощ в окръзите за продължителен срок бяха командировани най-опитните работници от отдела и отзивите за работата им са положителни. Особено полезна помощ оказа полк.К. Костов на ОУ - МВР Търговище по сигнал за преименувано лице, което закупувало златни монети с цел да ги изнесе при гостуване на сина си в Турция, откъдето не възнамерявало да се завърне. В процеса на изясняването на сигнала от западозряното лице и негов съучастник бяха иззети 235 златни монети и множество накити и предмети с висока етнографска и художествено-историческа стойност. В изпълнение указанията на ръководството на МВР случаят бе използуван за пропогандни цели в духа на задачите за приобщаване лицата с възстановени имена. Бе заснет документален филм, доказващ българския произход на преименуваното население, живеещо в района на Герлово и подготвена статия, отпечатана в окръжните вестници на гр.гр. Сливен и Търговище.

Из архивите на ДС

1091

Из архивите на ДС
1092

Анализът на работата ни по обезпечаване на възродителния процес показва, че все още не сме на нивото на изискванията, които поставят пред нас ръководството на Министерството и управлението. Не е осигурено плътно агентурно-оперативно наблюдение над всички лица с възстановени имена в обслужваните обекти, а за част от тях постъпва епизодично, повърхностна информация. Някои от преименуваните не са задълбочено изучени по местоживеене. Все още неуверено се отива на контакти с тази категория лица, с цел укрепването им и привличане към сътрудничество. Не се използуват пълноценно възможностите на отдел 04 при управлението и останалите поделения на МВР за тяхното ефикасно наблюдение.

Организационни и кадрови въпроси

Давайки си ясна сметка, че резултатите в агентурно-оперативната ни дейност зависят преди всичко от усъвършенстването на дисциплината, организацията, стила и методите на работа, ръководството на отдела, опирайки се на ППО, търсеше най-верните пътища за мобилизирането на целия личен състав за срочното и качествено изпълнение на задачите.

Приоритетно място бе дадено на изучаването документите, регламентиращи борбата на органите на МВР срещу терористично-диверсионната дейност на противника и по подпомагане Партията за осъществяване на възродителния процес и практическото обучение на състава за изпълнението на задачите му по тези направления. Тези въпроси многократно бяха разглеждани на служебни съвещания на отдела и на повечето от семинарните занятия от курса по професионална подготовка.

Из архивите на ДС

Широко място бе отделено на индивидуалната работа. В ръководството на отдела по въпросите за вербовката на нова агентура бяха заслушани всички ОР и им дадени конкретни указания по всеки кандидат. По-важните дела бяха разгледени при първия зам. началник на управлението, а останалите при началника на отдела. Заслушани са 6 ОР за работата им по сигналите, като на капитан Валентин Николов бе определен срок за привеждането й съобразно изискванията. Извърши се преглед на оперативното стопанство при всеки работник и дадени конкретни указания по водените от тях линии. Продължи провеждането на традиционните срещи на ръководството с младите ОР, на които те поставяха вълнуващи ги въпроси и се определяха насоките в бъдещата им работа. Успешно се прилагаше наставничеството. На младите ОР Кр. Янев, Б.Вазов и В.Кузов може да се даде положителна оценка за навлизането им в оперативната работа.

1093

В резултат на взеките мерки настъпиха някои положителни изменения във воинската и трудова дисциплина и бе отбелязан известен напредък по някои линии и направления на агентурно-оперативната ни дейност.

Наред с това, организационно-управленческата ни дейност продължава да страда от редица недостатъци. Не удовлетворяват анализът и прогнозирането, свързани с изследването дейността на противника, антиобществените прояви, някои процеси и тенденции в средите на художествено-творческата интелигенция. Недостатъчна е все още активността на отделни работници при изпълнението на служебните им задължения - подп. Ст. Бейков, майор Ч.Тепешанов, кап. В. Николов, кап. Б.Николов, ст.лейт.П.Митов, ст.лейт. Т. Куртажов и други. Ръководството на отдела и началниците на

Из архивите на ДС

1094

отделения в някои случаи занижаваха взискателността и контрола към своите подчинени в търсенето на лична отговорност за някои неудачи.

За преодоляване на допусканите слабости и привеждане работата ни в по-пълно съответствие с изискванията на Партията и ръководството на МВР и постоянно изострящата се оперативна обстановка е необходимо още по-решително да се скъса с либерализма и доброманщината, по-смело да се отиде на открит сблъсък със средняците и работещите под своите възможности служители, към които да се завишат изискванията и ако те и след оказаната им помощ не подобрят своята работа, да се правят предложения за пренасочването им към други поделения или извеждането им от нашите органи. Необходимо е по-отблизо да опознаваме служителите, да изучаваме техните особености, интереси и слабости, обстановката в семействата им и обкръжението извън поделението.

За усъвършенстване на организационно-управленческата ни и информационно-аналитична дейност, през 1986 година ще проведем следните по-важни мероприятия:

- Съвещание на отдела за отчитане резултатите от агентурно-оперативната ни работа през 1985 година и очертаване задачите през 1986 година. Преди това ще се разгледа в ръководството работата на всеки ОР и организират съвещания по отделения.

- Ще продължи доизучаването и по-ускореното внедряване положителния опит на КГБ и другите братски органи по линия на ХТИ Международните културни организации и прояви и по идеологическите подривни центрове. Ще се вземат мерки за още по-срочно и качествено изпълнение на нашите задачи, произтичащи от съвместните

Из архивите на ДС

планове, особено с КГБ. Работата по това направление ще се разглежда в края на всяко тримесечие. При необходимост съгласувано с ръководството на управлението, ще се правят съответни допълнения или корекции.

– Предвид усложнената международна и оперативна обстановка ще вземем мерки за стриктно изпълнение заповедите на ръководството на МВР и управлението по повишаване оперативната, бойната и физическата подготовка на състава, неговото редовно участие в курсовете и занятията по професионалната подготовка и задълбочено изучаване на учебния материал.

– Ще продължим практиката за определяне наставници на постъпващите млади служители, с оглед максимално бързото им навлизане в оперативната работа и овладяване на чекистката професия.

– Ежемесечно ще се оценява работата по залагане материали в АИС "Искра" и СОУД и ще се търси персонална отговорност от неизпълняващите изискванията на заповедта служители.

– Ще изготвим план-график за оказване помощ в работата на СГУ и ОУ на МВР по линиите на отдела и ще вземем на контрол всички дела и сигнали, водени на културни дейци за терористично-диверсионна дейност, протурски национализъм и идеологическа диверсия. В тази връзка ще се извършат тематични проверки: по линия на писателите в онези ОУ на МВР, на чиято територия има писателски дружества и по изпълнение на окръжно № I-88/1984 година за подпомагане партийните и държавни органи за подобряването на масовата музикална среда в страната.

1095

Из архивите на ДС

1096

– Предвид значението за националната ни култура на някои обекти и необходимостта от организиране на агентурно-оперативна работа по тях, ще излезем с предложение за поемане на тяхното обслужване.

– Ще организираме изучаването и прилагането в практиката ни дейност решенията на XIII конгрес на БКП, както и изпълнението на произтичащите от тях за нас задачи.

НАЧАЛНИК ОТДЕЛ 01, 06 ДС
Полковник:
/Ив. Якупов/

Нап. в 2 екз.
№ 1 – отдел 01
№ 2 – отдел 08
Изп.– Г.Сандев – I
Нап.– Костова – М.№ 1260
София, 24.01.1986 г.

01 отдел

04
20

СТРОГО СЕКРЕТНО!

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

ВМФ 5
ШЕСТО УПРАВЛЕНИЕ ДС
Рег. № 6946 Екз. № 14
Рег. № 6 V 1987 год.
ШЕСТО УПРАВЛЕНИЕ ДС
СОФИЯ

М Е Р О П Р И Я Т И Я

ОТНОСНО: Подобряване работата с агентурата

1. По заповедта за агентурата и ДЛ:

1. Целесъобразно би било, в заповедта за агентурата да се въведе известно профилиране, или категоризиране на апарата, като например:

А/ "класическа" агентура /за проникване и изпълнение на сложни задачи, работа по конкретни дела и пр./;

Б/ агентура за обща информация - по месторабота и местоживеене, отделни среди и групи, за долавяне на коментари, назряващи процеси и т.н.;

в/ агентура за влияние, консултации и профилактика;

За целта да се разработят и посочат конкретните изисквания и особености на диференциран подход, както в целия вербовъчен процес, така и в работата по тяхното обучение, възпитание и ръководство. Считаме, че вербовката на агент с високо обществено положение /след преценка/, трябва да се извършва в присъствието на отговорен ръководител от управлението, както и да не се изисква "класическото" му оформяне - псевдоним, сведения в писмена форма и пр.

Из архивите на ДС

1098

2. Да се обмисли въпроса и регламентира с конкретен документ, подготовката на наши агенти с "емисарски" функции, способни да привличат на наши позиции прогресивни западни научни и културни дейци, да формират насоките на работа на международни органи, комисии, отделни прояви, разпространяване на литература и пр.

3. Да се разшири текста на т.10 от заповедта за ДЛ, с оглед увеличаване възможностите за разкриване на работни дела на ДЛ, с които работим на ниво агенти и за тази категория лица да се предвиди съответна регистрация.

II. По рационалното използуване на наличния агентурен апарат:

1. Необходимо е да се изгради единна "система - азбучник" с масиви от връзките на всеки агент /заобикалящата го среда и контингент/, която да се ползува по заявка от съответното поделение.

2. Да се обсъди и задълбочи практиката по възлагане на резидентски функции на агенти, работещи главно по канала на обмена, пребиваващи по-често или за подълъг срок зад граница в съставите на творчески колективи /опера, театри, музикални и др. състави, ансамбли, групи и пр./.

3. Да се усъвършенствува и задълбочава опита по съвместните вербовки с ПГУ, ВГУ и ОУ на МВР, както и координираното използуване на опитни агенти за изпълнение на сложни задачи зад граница М-100, М-50 и др.

4. Да се заведе картотека в отдел "Задгранични паспорти" на всички лица, получили отказ за пътуване

зад граница и регулярно да се уведомяват оперативните поделения за осигуряване на агентурното им наблюдение. По този начин ще се ликвидира възможността да се "прескачат" запрещенията за излизане и ще се получават конкретни данни за поведението им.

5. Да се ограничи или премахне практиката на многократното и фактически "безсрочно" бронирање на отделни лица от различни поделения. Да се въведе максимален срок за бронирање от2-3 години, след което лицето да се освобождава.

III. По подобряване информационното обслужване на ОР, водещи агентура:

1. Да се организира централизирана обработка на постъпващата информация от различни оперативни и явни източниц;и, както и от агентурата на всички поделения, включително и тази от ОУ на МВР за: дейността на противника, прояви на български граждани, временно пребиваващи зад граница и в НРБ /след завръщането им/ и се предоставя периодично на заинтересованите поделения и ОР.

IV. Други:

1. Да се регламентират и създадат възможности за по-широко участие на ОР в комисиите в обектите на обслужване, за определение на участниците в задгранични командировки, като и на органите на ДС като цяло, по решаването на социално-битови, служебни, професионални и други въпроси на най-ценната агентура, без да разкриваме нашите интереси и ангажименти към тези лица.

Нап. в 1 екз.
№ 1 - [illegible]
Изп. Янкупов
Нап. Цветанска-4098

НАЧАЛНИК О1 ОТДЕЛ
Полковник
/Ив.Янкупов/

Из архивите на ДС

СПИСЪК НА ПО-ВАЖНИТЕ СЪКРАЩЕНИЯ И ТЕРМИНИ

АБПФК – Активен борец против фашизма и капитализма
БАН – Българска академия на науките
БИАД – Българско инженерно-архитектурно дружество
БИБ – Българска инвестиционна банка
ВК – Вражески контингент
ДВ – Доверена връзка
ДКНТП – Държавен комитет за наука и технически прогрес
ДЛ – Доверено лице
ДНМ – Дирекция на народната милиция
ДОН – Дело за оперативно наблюдение
ДОП – Дело за оперативна проверка
ДОР – Дело за оперативна разработка
(К)ДС – (Комитет за) Държавна сигурност
ГДБЦ – Главна дирекция „Български циркове“
ЕМОС – Единен Младежки Общоученически Съюз
К(Н)ИК – Комитет за (наука) изкуство и култура
Л(П)Р – Лична (предварителна) разработка
М – мероприятие
М „Вихрен” – Контрол върху личната и служебна кореспонденция
М „Канал” – Мероприятие по вражеската емиграция
М „Пирин” – Подслушване на домашен и служебен телефон
М „Родопи” – Микрофонно подслушване
НСВС – Народен съюз за въздушен спорт
ОСНС – Общ студентски народен съюз
ОТМ – Оперативно-техническо мероприятие
ПАП – Противодържавна агитация и пропаганда
ПЕН клуб – Поети, есеисти, романисти (световна асоциация на писателите)

РМС – Работнически младежки съюз

РП (к) – Работническа партия (комунисти)

СБЖ – Съюз на българските журналисти

СБНЛ – Съюз на българските национални легиони

СБП – Съюз на българските писатели

СБХ – Съюз на българските художници

СНМ – Съюз на народната младеж

СОУД – Система за обединен отчет на данните за противника на специалните служби във Варшавския договор (функционирала 1979-1990 г.)

ХТИ – Художествено-творческа интелигенция

ЦЛАФОП – Централна лаборатория по фотопроцеси на БАН (днес Институт по оптически материали и технологии)

ЦЛЕХИТ – Централна лаборатория по електрохимични източници на ток на БАН (днес Институт по електрохимия и енергийни системи)

ЦСФС – Централен съвет на физкултурния съюз

СПИСЪК НА ИЗПОЛЗВАНИТЕ ФОНДОВЕ И АРХИВНИ ЕДИНИЦИ

АКРДОПБГДСРСБНА - М, ф. 1, оп. 1, а. е. 2779

АКРДОПБГДСРСБНА - М, ф. 1, оп. 10, а. е. 127

АКРДОПБГДСРСБНА - М, ф. 13, оп. 1, а. е. 144; 330; 619; 814; 1093; 1486; 1665; 1676; 1716; 1842; 1962

АКРДОПБГДСРСБНА - М, ф. 13, оп. 4, а. е. 103; 109

АКРДОПБГДСРСБНА - М, ф. 22, оп. 1, а. е. 1; 5; 12; 35; 45; 56; 80; 96; 98; 112; 114; 128; 131; 134; 136; 160; 161; 192; 195; 221; 223; 225; 255

АКРДОПБГДСРСБНА - М, ф. 22, оп. 1а, а. е. 462; 812; 813; 829; 996; 998; 1234; 1237; 1360; 1363; 1493; 1693

АКРДОПБГДСРСБНА - М, ф. 38, оп. 1, а. е. 84; 87

АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-465, т. 1; т. 2; т. 4; т. 6; т. 7

АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-587, т. 1, (ч. 1; 2); т. 2; т. 3; т. 4; т. 5; т. 7; т. 11.

АКРДОПБГДСРСБНА – М, VI-Л 735, т. 1

АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-890, т. 1; т. 5

АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-6 (Шн), т. 1

АКРДОПБГДСРСБНА - М, ф. 1, оп. 1, а. е. 894 (СтЗ)

АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 18, а. е. 47 (СтЗ)

Из архивите на ДС

1103

ДЪРЖАВНА СИГУРНОСТ И БЪЛГАРСКАТА ИНТЕЛИГЕНЦИЯ

Разширен вариант

Първо издание

Формат 60×90/8

ISBN 978-954-2986-86-7